




# వేదములు

## విచారణ

# ఋగ్వేదం





## సదాశివ సమారంభాం


గురు దక్షిణామూర్తి


గురు వేదవ్యాస మహర్షి


గురు శుక మహర్షి


గురు నారద మహర్షి


గురు వాల్మీకి మహర్షి


గురు శ్రీకృష్ణ

## శంకరాచార్య మధ్యమాం


గురు దత్తాత్రేయ


గురు బాబాజీ


గురు గౌతమ బుద్ధ


గురు ఆదిశంకరాచార్య


గురు రామానుజాచార్యులు


గురు జ్ఞానేశ్వర్


గురు రవిదాస్


గురు కబీర్ దాస్


గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

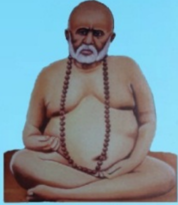

గురు నానక్


గురు రాఘవేంద్ర స్వామి


గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి


యోగి వేమన

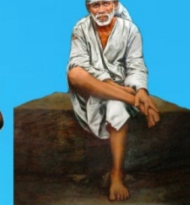
## అస్మదాచార్య పర్యంతాం


గురు త్రైలింగ స్వామి


గురు లాహిరి మహాశయ


గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి


గురు వివేకానంద


గురు సాయి బాబా


గురు అరబిందో


గురు రమణ మహర్షి


గురు యోగానంద


గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద


గురు మళయాళస్వామి


గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి


గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

## వందే గురుపరంపరాం..




## ఆర్కైవ్ వారి వెబ్ సైట్:

## https://archive.org/

# అతి విశిష్టం ఈ దానం!

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.



రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, ఐవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

# శ్రీ మదాంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహిత

## 1
మొదటిఅష్టకము

**శుక్లాంబరధరం◌ష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం!**
**ప్రసన్నంవదనం ధ్యాయేత్సర్వ◌ఘ్నోపశాంతయే!!**

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి!
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంస:!!

మొదటిమండలము - మొదటిఅధ్యాయము - మొదటిఅనువాకము
మొదటిసూక్తము
ఋషి- వైశ్వా◌ుత్ర మధుచ్ఛందుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు- గాయత్రి.

1. అగ్ని◌ుళేపురోహితమ్యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్ హోతారంరత్నధాతమమ్//
అగ్నియజ్ఞమునకుపురోహితుడు.అగ్ని దేవతలఋత్విజుడు.అగ్ని హోత అగును.అగ్ని సమస్త సంపదలప్రదాత. అటువంటిఅగ్నిని అర్చింతుము.

2. అగ్నిశాశ్వతుడు. అగ్నిని పూర్వఋషులుపూజించినారు. ప్రస్తుతఋషులు పూజించుచున్నారు.అగ్ని దేవతలనుయజ్ఞములకుతోడ్కొని వచ్చును.

3. అగ్నివలన ధనము,◌జ్ఞానము, సంపద,శక్తి, సమృద్ధి సంపదకలుగుచున్నది.అగ్ని వలన యశస్సు,సంతానము కలుగుచున్న◌.

4. అగ్నియేయజ్ఞములనుకాపాడుచున్నది.ఆ యజ్ఞములుదేవతలకు అందుచున్న◌.

5. అగ్నిహోమద్రవ్యములకారకుడు అగును. అగ్ని ◌శేష ◌జ్ఞానవంతుడుఅగును. అగ్ని సత్యముఅగును. అగ్ని సకల యశస్వి.అగ్ని దేవతలసహితుడైవచ్చును.

6. అగ్నీ!నిన్ను యజించువారలకునీవు శుభములనుసమకూర్తువు. ఆ శుభములుమరల నీకే అందుచున్న◌.

7. అగ్నీ!మేము నిన్ను దివారాత్రములుస్తుతించుచున్నాము.నీవు మా దోషములనుదూరము చేయుచున్నావు.మేము నీదరికి చేరుదుము.నీకు నమస్కరింతుము.

8. అగ్నిప్రకాశవంతుడు. అగ్నియజ్ఞములరక్షకుడు. అగ్ని ఫలప్రదాత.అగ్ని గృహములందునిత్యవాసి. అట్టిఅగ్నికి నమస్కరింతుము.

9. తండ్రితన సంతానమునకుసకల శుభములుకలిగించును. అగ్నీ!నీవు మాకు తండ్రివలెసమస్తము సమకూర్చుము.

# ఆలోచనామృతము

1. నిరంతరఅన్వేషణయే జీ◌ంతము.వ్య క్తి, కుటుంబ,సమాజ, దేశ, లోకజీ◌ంతములందుఅన్వేషణమే గోచరించుచున్నది.అన్వేషణము లేనిదానికొఱకు కాదు, ఉన్నదానికొఱకే. ప్రకృతి తనలోఅనంతములయినరహస్యములనుదాచుకున్నది. వాటికొఱకు అన్వేషణ సాగినది,సాగుచున్నది, సాగనున్నది.
ఒకవస్తువు ఎదుటనేఉండును. కనిపించదు.వెదుకుచుందుము.ఇది జీ◌ంతానుభవము.బాల్యమున బొమ్మలకొఱకు- యవ్వనములతోడుకొఱకు, సంతానముకొఱకు - వార్థక్యమునశాంతి కొఱకు అన్వేషణయేజీ◌ంతము. జీ◌ంతముముగియును. అన్వేషణముగియదు.

అన్వేషణమేవేదము. ఈ సమస్తచరాచర ప్రకృతికిమూలము ఏది? ఏదిదీనిని కాపాడుచున్నది?ఏది దీనిని అంతమొందించుచున్నది.◌ిటిని కనుగొను అన్వేషణమేవేదము. సత్యమునుకనుగొనువరకు అన్వేషణఆగదు. సత్యము దృగ్గోచరమగుటమానవునకు సాధ్యముకాదు. అయినను అన్వేషణఆగదు. అగ్నియేసమస్తము అనుచున్నాడు.సృష్టి సమస్తము వెలుగు-వేడి-శక్తి◌ిద ఆధారపడి ఉన్నది.ఈ మూడును అగ్నివలననేకలుగుచున్న◌ి. అగ్నిక(ర)ల మంట మాత్రముకాదు. సూర్యుడు, ◌ిద్యుత్తుమున్నగు వెలుగు-వేడి-శక్తినిఇచ్చున◌ి అన్నియుఅగ్నియే.

సూర్యునివలన రాత్రి,పగలు కలుగుచున్న◌ి.మేఘములు వర్షమునకుకారణము అగుచున్న◌ి.వర్షము వలనసమస్తము ఫలించుచున్న◌ి.జీ◌ంతము నిలుచుచున్నది.కావున అగ్నియే జీ◌ంతకారకము.

సమస్తపరిశ్రమలు - సాంతముపారిశ్రా◌ిక నాగరకత ◌ిద్యుత్తు◌ిద ఆధారపడి ఉన్నది.◌ిద్యుత్తు అగ్ని అగును.అగ్నియే పరిశ్రమలకుఆధారమగును. మనిషిబ్రతుకు వేడియేయగును. వేడి లేనిదిమృత్యువు అగును.జీవము లేనిదేహమునుఇంట ఉంచరాదు. అందుకేశవము తలవద్దదివ్వె! శవయాత్రలోఅగ్గి పట్టినవాడుముందు నడుచును.అగ్ని అగ్రమున ఉన్నది.కావున జీవముఉన్నట్లు. దేహదహనముసహితము అగ్నియేచేయుచున్నది.మనిషి పుట్టినదిమొదలు గిట్టువరకు అగ్నియే ఆధారమయిఉన్నది

3. మానవుడుబయటికి కనిపించేవాడుమాత్రంకాడు. అతనికిఅంతరము ఉన్నది.అదియే వాస్తవ మానవుడు.వేదమునకు సహితముబాహిరము - అంతరముఉన్న◌ి. బాహిరర్థములువేరు. అంతరార్థములువేరు. రెంటిని తెలుసుకొనవలసిఉన్నది.

గ్రహించవలసినస్థూల పద్ధతి:- (i)అగ్నిమయము.కనిపించునది. ఈ అర్థమునఅగ్ని కంటికి కనిపించుమంట - శక్తి అగును.(ii) మనోమయము.కంటికి కనిపించదు.కాని వంటిలో ఉండును.జఠరాగ్నివంటిది.దీనిని ఎరుగుట. (iii)జ్ఞానమయము.బయట - లోనఉన్న అగ్ని యొక్క స్వరూపస్వభావ పరిజ్ఞానము.(iv)ఆనందమయము.తనలోని జ్యోతినిఎరిగి జ్యోతి కారకమయినపరాత్పరుని ఎరుగుట.

వేదమునుఇట్లు అర్థము చేసికొనవలెను.

4. సమస్తసృష్టి, లయములకుపంచభూతములు(భూ◌ి, నీరు, వెలుగు,వాయువు, ఆకాశము) ఆధారములు.మన మహర్షులుభూతములుప్రాణముగలవనిభా◌ించినారు. మానవులకువలెనే భూతములకుఆవేశకావేశములు, అనురాగఅనుగ్రహములుఉన్నవని గ్రహించినారు.వాస్తవముగా వానికి క్రోధముఉన్నదని తుఫానులు,భూకంపములవంటి◌ివచ్చినప్పుడుగ్రహించవచ్చును.మంచి

మనసునకుభూతములుపులకించును అను◌షయము ◌జ్ఞానముఇప్పటికి గ్రహించలేదు.ముందు గ్రహించవలసివచ్చును.
భూతములనుమనము సంతోషపరచినఅ◌ మనను సంతోషపరుచును.
ప్రస్తుతకాలమున మానవుడుపంచ భూతములకుదు:ఖము కలిగించుచున్నాడు.దు:ఖమును అనుభ◌ంచుచున్నాడు.

5. నరునకుగలమానవతా లక్షణములలోకృతజ్ఞత ప్రధానమయినది.మనకు ఉపకారము చేయువానిని తలచుకొనుట,ప్రత్యుపకారము చేయుటకృతజ్ఞత అగును.ఉపకారిని తలచకుండుట,ప్రత్యుపకారము చేయకుండుటకృతఘ్నత.
రామాయణమునరాముడు వాలిని వధించిసుగ్రీవునకు ఉపకారముచేసినాడు. సుగ్రీవుడురాజ్యమును, రమణులనుపొందినాడు. ఉపకారము మరచినాడు.రాముడు సుగ్రీవునకుగుర్తు చేయదలచినాడు.లక్ష్మణుని పంపినాడు.లక్ష్మణుడు సుగ్రీవునకుకృతఘ్నతను ఎరుకపరచినాడు.
బ్రహ్మఘ్నేచ సురాపేచ చోరేభగ్నవ్రతేతథా!
నిష్కృతిర్విహితాసద్భి: కృతఘ్నేనాస్తినిష్కృతి:!!
బ్రహ్మహత్యకు,సురాపానమునకు, దొంగతనమునకు,వ్రతభంగమునకుపెద్దలు ప్రాయశ్చిత్తము◌ధించినారు. కృతఘ్నతకునిష్కృతిలేదు.

శ్రీమహాభారతమున 'కృతఘ్నునిమాంసము కుక్కలు సహితముతినవు' అను ఒక కథఉన్నది. కావునమనిషి అయినవాడు ఉపకారమునుతలచుకొనవలసిఉన్నది.
పంచభూతములుమనకు అనంతములయినఉపకారము చేయుచున్న◌.పంచభూతములకుకృతజ్ఞత తెలియపరుచుటమానవుని కనీస కర్తవ్యము.కృతజ్ఞత సంకేతముమాత్రమే. పరమాత్ముడుమనకు ప్రసాదించినదేమనము స్వా◌కి అర్పింతుము.పత్రం, పుష్పం, ఫలం,తోయం చాలును అన్నాడుభగవానుడు.
వేదముయజ్ఞమును◌ధించినది. యజ్ఞముచేసికృతజ్ఞత తెలియపరచమన్నది.

6. పురోహితుడుఅనగా పూర్వము ఉండినవాడు.సృష్టికి పూర్వము ఉన్నవాడు.పరాత్పరుడు ఈశ్వరుడు.పురోహితుడుయజ్ఞమునకుఅవసరము అయిన పదార్థములనుసేకరించువాడు. పురోహితుడుముందు జరగవలసినహితమునుఎరుగువాడు. ఎరుక చెప్పువాడు.హిత కార్యములుచేయించువాడు.పురోహితముఒక సంస్థ అయినది. ఒక వ్యవస్థగాఏర్పడినది. ఇది సమాజమునకుఉపకరించుటకు ఏర్పడినవ్యవస్థ.

పురోహితుడుసామాజిక శాస్త్రజ్ఞుడు.ఒక వ్యక్తి, ఒక సంఘపు సుఖదు:ఖములను◌నువాడు. సుఖ జీవనమునకుఅవసరమగు సలహాలుఇచ్చువాడు. అతడుఆచార్యునివలె, వైద్యునివలె,◌త్రునివలెఉపకరించువాడు.

ఈనాడువాస్తవ పురోహితునిఅవసరము సమాజమునకుఎంతయిన ఉన్నది.
ఇంగ్లండులోపారిశ్రా◌క ◌ప్లవమునపురోహిత వ్యవస్థఅంతమైనది. అందుకుగోల్డ్స్మిత్ మహాక◌◌లపించినాడు. పాశ్చాత్యనాగరకత ప్రభావమునమనము పురోహితవ్యవస్థను రూపుమాపినాము.
పారిశ్రా◌కనాగరకత ప్రకృతిలోని,మానవునిలోనిమంచి ◌లువలనులుప్తము చేసినది.ఆధునిక మానవుడుఅంతరించిన ◌లువలకొఱకు అన్వేషణ ప్రారంభించినాడు.మానసిక వ్యథలనుభరించలేకున్నమనిషి, తిరిగి పురోహితవ్యవస్థను గుర్తించుదిశలో పయనించుచున్నాడు.
సృష్టిసొంతము వలయమువంటిది. కావునబయలుదేరినచోటికి చేరుటఅనివార్యము. వేదముచూపిన,

మరలఊపిరి పోసికొన వచ్చును.

7. హోత- యజ్ఞమునుచేయించువాడు.

8. ఋషి- ఈ ిశ్వాంతరాళము - గ్రహములు- నక్షత్రములుమున్నగు సమస్తముసర్వేశ్వరుని సృష్టియే! మానవుడుఇంతవరకు దేనినీకొత్తగా సృష్టించలేదు.సృష్టించలేడు.మానవుడు ఉన్నదానినేకనుగొన్నాడు. అతడుకనుగొన్నది భగవంతునిసృష్టిలో ఆవగింజ. అంతకేతృళ్లిపడుచున్నాడు.తనను తాను ధ్వంసముచేసికొనుచున్నాడు.
వేదముమానవ నిర్మితముకాదు. వేదము, అపౌరుషేయము.వేదము శ్రుతి.ినన్నది మాత్రమే.వేదమునందలిమంత్రములను,సూక్తములను ఋషులుకనుగొన్నారు. వారు ద్రష్టలు-చూచినవారు;స్మ ర్తలు-గుర్తుంచుకున్నవారుమాత్రమే.
వేదములందలిఋషుల పేర్లు అనంతరకాలమున పురాణములకుప్రాకిని. వేదములకుఆదిలేదు. పురాణములుఈ మధ్యి. వేదములందలిఋషులు,
పురాణములవారినిభ్రించరాదు.వేదములందలిఋషుల పేర్లను పురాణములందువాడుకున్నాము.

అమ్మమనకు అన్నముతినుట నేర్పినది.మనకు తినుటవచ్చినది. నిత్యముతినుచున్నాము.అమ్మ మనకు తినుటనేర్పినదని గుర్తించుచున్నామా!అట్లనిన అమ్మలేదనియా!ఉన్నది. మనముమరచినాము. మానవునకుసమస్తము వేదమేనేర్పినది. మానవుడుసమస్తము వేదమునుండినేర్చినాడు. వేదమునుతల్లివలెమరచినాడు. స్తుతోమయావేదమాతా అంటున్నదివేదము.

9. పితేవసూనవే - తండ్రితనయుని చూచినట్లుతనను చూడమనిఅగ్నిని ప్రార్థించుచున్నాడు!

తండ్రితనయునకు సమకూర్చనిదిలోకమునందున్నదా.జీితము సహితముసమస్తము తండ్రిసమకూర్చినదే కదా!తనయుని కొఱకుప్రాణములు అర్పించినతండ్రులు ఉన్నారు.పుత్రులు చెడ్డవారుఉందురు. తండ్రులుచెడ్డవారు ఉందురు.

## రెండవసూక్తము

ఋషి- వైశ్వాిత్ర మధుచ్ఛందుడు,దేవతలు - 1-3వాయువు, 4-6 ఇంద్రవాయువులు,7-8 ిత్రావరుణులు,ఛందస్సు- గాయత్రి.

1. వాయువా!నీవు దర్శనీయుడవు.నీ కొఱకు సోమములుసిద్ధముచేసిఉంచినాము. నిన్నుఆహ్వానించుచున్నాము.యజ్ఞమునకుిచ్చేయము. సోమమునుస్వీకరించుము.

2. ఋత్విజులుయజ్ఞవేత్తలు.మంత్రయుక్తముగసోమమును సిద్ధముచేసినారు. వాయువా!నిన్ను స్తుతించుచున్నారు.

3. వాయువా!నీవాక్కు శ్రవణపేయము.నీవాక్కు సోమమునువర్ణించును. నీవాక్కుసోమపానమునకుసాగును.

4. ఇంద్రవాయువులారా!ిు కొఱకు సోమమునుసిద్ధపరచినాము.సోమములు ిు కొఱకునిరీక్షించుచున్నిి.మాకు ఆహారములుప్రసాదించుటకు ిచ్చేయుడు.సోమమును పరిగ్రహింపుడు.

5. ఇంద్రవాయువులారా!మా కొఱకు ఆహారములనుగొనిరండు. ిు కొఱకు సోమముసిద్ధముగా ఉన్నది.త్వరితగతిని ిచ్చేయుడు.

6. ఇంద్రవాయువులారా!ీ కొఱకు సోమమునుసంస్కరించినాము, సిద్ధపరచినాము.ీరు ఉభయులు మానవరూపములు దాల్చ్ిి చ్చేయుడు. ీయజ్ఞము సంపూర్ణముఅగును.

7. పంత్రమగుబలము కలవాడుు్రుడు. శత్రువునుహింసించగలవాడువరుణుడు. ఉభయులువర్షము కురిపించగలవారు.ుమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాను.

8. ు్రావరుణులారా!ీరు జలధరులు,నీటిని ధరించువారు,వర్షమును కురిపించువారు.ీరు ఉభయులు ఈమహాయజ్ఞమునకు చ్చేయుడు.
క్రతుంబృంహంత మాశాథే

9. ు్రావరుణులారా!ీరు మేధావంతులు.ఉపకార స్వభావము కలవారు.మంచి నివాసములుగలవారు. ీరు మా బలమును,యత్నములనువృద్ధి చేయుడు.

## ఆలోచనామృతము

1. అన్వేషణముఅనంతము, నిరంతరము.నినములనుఎరుగుటయే అన్వేషణము.అగ్నియే సమస్తముఅని అగ్నిని ఉపాసించినాడు.వాయువు, వర్షముసహితము జీవమునకుఆధారములు అగును.వాయువు, జలముశక్తి ఉత్పత్తికి కారణములుఅగును. ఏ ఒక్కటీ సమస్తజీవమునకు ఆధారముకాదు.ఒక్కొక్క దానిని వరించుచున్నాడు.

2. వాయువులు,మరుత్తులు జీవహేతువులు.మరుత్తులకు మెరిసిపోవుఆయుధములు--మెరుపులు;వేగవంతములయినరథములు-ఉరుములులువయిన ఆభరణము--ఇంద్రధనుస్సులు ఉన్న.వాయువులు వర్షకారకములు.

3. ఇంద్రుడు:ఇంద్రజ్యేష్ఠామరుద్గణ: ఇంద్రుడుమరుత్తులకు అన్నఅగును యఇందతి పరమైశ్వర్యాన్భవతి స ఇంద్ర:సకల ఐశ్వర్యములుకలవాడు. అతనినించిన ఐశ్వర్యవంతుడులేడు. ఇంద్రుడుజ్ఞానవంతుడు,బలవంతుడు.

ఇంద్రచ్ఛ్రత్రుణాందారయితావా ఇంద్రుడుశత్రువులనునాశనము చేయువాడు.పారద్రోలువాడు. ఈ శత్రువులుబాహిరములుకావచ్చును. ఆంతరికములుకావచ్చును.

ఇంద్రుడు"శతక్రతు" నూరుక్రతువులు చేసినవాడు.కర్మ ఫలాపేక్షగలదిక్రతువు. ఫలాపేక్షరహితమైనది,నూటికి నూరుపాళ్ళుఫలాపేక్షలేనిదిక్రతువు. ఇంద్రుడువర్షాధిదేవత,జ్ఞానాధిదేవత,ఆనందాధిదేవత.

4. ు్రుడు:"పూదక్షం" పంత్రమైనబలము కలవాడు.మంచి పనులకుమాత్రము ఉపయోగపడునట్టిబలము కలవాడు.మేదయతి, స్నేహయతి,స్నేహయతేమా సు్ర: ప్రేుంచువాడు,స్నేహించువాడు,స్నేహము కనబరుచువాడుు్రుడు.

**5.వరుణుడు:** 'వర్ణే'ఎన్నుకొనువాడు. శిష్టైర్నుముక్షుభిర్వ్రియతేవాస వరుణ: శిష్టులుతమ యజ్ఞములకుఆరాధనలకు ఎన్నుకున్నవాడువరుణుడు. ఎన్నుకున్నవారినిమాత్రమే, శిష్టులనుమాత్రమే అనుగ్రహించువాడువరుణుడు. వరుణుడుసకల సంపదలు కలవాడు.పూజనీయుడు. అతడువరుణరాజు.

**6.సోమము:** సోమముసూర్యుడు అగును. చంద్రుడుఅగును. ప్రకాశమునకుసూర్యుడు, సౌందర్యమునకుచంద్రుడు అగును.ఇది సకల దాహములకు,బాధలకు వ్యాధులకునివారకమగు జ్ఞానంజ్ఞానామృతము.ఈ అమృతమును

ఎరిగినవారుఆనందమయులు.
సోమముఒక ఓషధి. అది మాదకము,పుష్టివర్థకము. ఈ ఓషధిఆకులు చంద్రునిపెరుగుటను బట్టిపెరుగును. తరుగుటనుబట్టి తరుగును.ఈ ఓషధిని రాతి ఁదనూరిచేయు పానీయముసోమరసము. సోమరసముదేవతలకు ప్రియమయినపానీయము. యజ్ఞములందుసోమము సిద్ధముచేసిదేవతలకు అర్పింతురు.అతిథికి ప్రియమయినదిఎరిగి అర్పించుట యజమానిధర్మము. కర్తవ్యము.

7.ఁత్రుడుఎటువంటివాడుకావలెనో ఉపదేశించినాడు.ఁత్రుడు బలముగలవాడు, శత్రువునుదూరము చేయగలవాడు,హర్షము కలిగించువాడుకావలెను. అటువంటిఁత్రులు ఉన్న జీఁతముసుఖప్రదము అగును.జీఁతము సుఖప్రదముచేయుటయేవేదము యొక్కప్రధాన లక్ష్యము.

## మూడవసూక్తము

### ఋషి- వైశ్వాఁత్ర మధుచ్ఛందుడు,దేవతలు 1-3అశ్వినీదేవతలు,4-6 ఇంద్రుడు, 7-9 ఁశ్వేదేవతలు,10-12 సరస్వతి, ఛందస్సు- గాయత్రి

1. అశ్వినులారా!ఁం దీర్ఘబాహువులు.హఁస్సులు అందుకొనుటకుఁ చేతులు ఆరాటపడుచున్నఁ.ఁరు శుభస్పతీ - శుభకర్మములనుకాపాడువారు. హఁస్సులుఆరగించుటకు ఁచ్చేయుడు.

2.అశ్వినులారా!ఁరు బహు కర్మలుగలవారు. నాయకులు.మేధావులు. ఆదరబుద్ధితోమా స్తుతులనుస్వీకరించుడు.

3.అశ్వినులారా!ఁరు సత్యవంతులు.ఁరవంతులు. ఁకొఱకుస్వచ్ఛమయినసోమరసము సిద్ధపరచినాము.రండు. సోమమునుస్వీకరించుడు.

4.ఇంద్రా!నీవు చిత్రభానువు.ఁంతకాంతులు గలవాడవు.నీవు ఇష్టమగు సోమమునుచక్కగా సిద్ధపరచినాము.ఆయాహిరమ్ము.

5.ఇంద్రా!బుద్ధిమంతులగుఋత్విజులప్రేరణమున మంచిసోమము ఏర్పరచినాము.ఁప్రులు వేదమంత్రములనిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు.ఆయాహి రమ్ము.

6.ఇంద్రా!నీవు అశ్వములు గలవాడవు.త్వరగా రమ్ము. యజ్ఞమునందుఅభిషఁంచిన సోమముఉన్నది. దధిష్వస్వీకరించుము.

7.ఁశ్వేదేవతలారా!ఁరు మాకు రక్షకులు, పోషకులు,ఫలప్రదాతలు.హఁస్సులు అర్పించుచున్నాము.రండు. స్వీకరింపుడు.

8.ఁశ్వేదేవతలారా!సూర్యరశ్మి వెలుగులుపరచినంత త్వరగా,గోవులు గోష్ఠములకుతరలునంత త్వరగాసోమమును స్వీకరించుటకురారండు.

9.ఁశ్వేదేవతలుక్షయరహితులు.సర్వవ్యాపకులు. ద్రోహచింతలేనివారు.సర్వము వహించువారు.వారు మా హఁస్సులనుఅందుకొనిరావలెను.

10.సరస్వతిపఁత్రత కలిగించును.అన్నమయ కర్మలచేయించును. కర్మలనుఅనుసరించి ధనమునుప్రసాదించును. అట్టిసరస్వతి మేము అందించుహఁస్సులనుఅందుకొని మా యజ్ఞములనుఫలప్రదము చేయవలెను.

11.ప్రియవాక్యములు పలుకునట్లు,శుభకర్మములుచేయునట్లుమమ్ము ప్రోత్సహించునట్టిసరస్వతి మా యజ్ఞమునుధరించవలెను.యజ్ఞం దధేసరస్వతీ.

12.సరస్వతికర్మరూప ప్రవాహమగుమహార్ణవమునుజ్ఞానరూపమునప్రకాశింపజేయును.ధియో ిశ్వా ిరాజతిసకల ప్రజ్ఞలను ికసింపచేయును.

(ప్రథమమండలమునమొదటి అనువాకముసమాప్తము)

## ఆలోచనామృతము

1. భౌతికజీితమునకు అవసరములయినఅగ్ని వర్షాదులనుస్తుతించి, వైద్యమును ిద్యను స్తుతించుచున్నాడు.ఇది క్రమ పరిణామము.సక్రమ ప్రగతి, అభ్యుదయము.

2. అశ్వినులుకవలలు, సూర్యునిపుత్రులు, ఆరోగ్యదేవతలు,వైద్యులు, ీరు జంటదేవతలు. ఒంటరిగాఉండరు. వైద్యముశారీరకము, మానసికముకలసి జరుగవలసిఉన్నది. ఈ సత్యమునువేదము వెల్లడించినది.ఆధునిక వైద్యముఇంకను ఎరుగవలసి ఉన్నది.అన్నమయ, ప్రాణమయ,మనోమయ, ిజ్ఞానమయ,ఆనందమయములనుమన వైద్యముగుర్తించవలసి ఉన్నది.అస్తి పంజరమును కాదు,మనసుగల మనిషినిఅధ్యయనముచేయవలసిఉన్నది.

అశ్వినులుఅశ్వములుగలవారు. వైద్యులకు,డాక్టర్లకు వాహనములుఉండవలెను. అశ్వినులుదేవతలు, ఓజోవంతులు,తేజోవంతులు,వేగవంతులు, ఉదారులు,దాతలు. ఇి డాక్టర్లకుఉండవలసిన లక్షణములు. అశ్వినులురోగులకు ఆరోగ్యమును,వృద్ధులకు శక్తిని,అిటివారికి అవయవములనుఇచ్చువారు. శారీరక బలమును,మనోబలమును,ఆత్మ బలమునుఅందించువారు.
అశ్వినులరథములు అతివేగవంతములు.మనోజవా అశ్వినా వాతరంహాఅని మనోవేగము, అశ్వవేగము,వాయువేగము కలి.వారు తమ రథమునమానవునకు ఆరోగ్యదములు,ఆయు ష్యదములు,ఆనందకరములుతెచ్చెదరు.ఆధునిక ఆంబులెన్సులువేగవంతములుఅగును.

3. ిశ్వేదేవతలు:అశ్వినులది ద్వివచనము.ిశ్వేదేవతలదిబహువచనము.ప్రకృతి శక్తులు అనంతములు.వాటిని కనుగొనుట,లెక్కించుట అసాధ్యము.అగ్ని, వాయువు, ిశ్వేదేవతలు.
ిశ్వమునందుఅంతటను ఉన్నదేవతలు అనిఅర్థము.

4. సరస్వతివాగ్దేి. చదువులతల్లి. సరస్వతి అనిఒకనది కూడా ఉండెను.వేదకాలమునయజ్ఞయాగాదులుసరస్వతీ తీరముననేఎక్కువగా జరిగిని. గంగాయమున సరస్వతీసంగమముగల ప్రయాగపిత్ర క్షేత్రము.నేడు గంగ, యమునలుకన్పించుచున్ని.సరస్వతి అంతర్థానమైనది.నేడు సరస్వతిని అంతర్వాహినిగాపేర్కొనుచున్నారు. నదులుపుట్టుట, అంతరించుటసహజ పరిణామము.సరస్వతీనది పూర్వముప్రవహించినజాడలు ఉన్నట్లుశాస్త్రవేత్తలుకనుగొన్నారు.

5. ిద్యనదివలె ఉండవలెననివేదము వచించుచున్నది.అది ఎంతటి సత్యము.
ిద్యఒకచోట ఉండరాదు. ప్రవహించవలెను.ిద్య నదివలెసమస్త జనులకుఉపయోగపడవలెను.నది సాగరమున కలియుననుజ్ఞానము ప్రసాదించునదిిద్యయగును. ిశ్వాధియాిరాజతి లోకమునందలిసమస్త ప్రజ్ఞలనుప్రకాశింప జేయునదిిద్య. సరస్వతి.

రెండవఅనువాకము నాలుగవ సూక్తము
ఋషి- వైశ్వాిిత్ర మధుచ్ఛందుడు,దేవత-ఇంద్రుడు
ఛందస్సు-గాయత్రి

1. పాలుఇచ్చునట్టిమంచి గోవును పాలుపితుకువాడుపిలుచును. గోవువెంటనే అతనివద్దకుచేరును. ఇంద్రుడుమంచి రూపము గలవాడు.సత్కర్మలను ఆచరించువాడు.ఇంద్రుని మేము ప్రతినిత్యము ఆహ్వానించుచున్నాము.మమ్ము రక్షించుమనిప్రార్థించుచున్నాము.

2. ఇంద్రా!నీవు సోమరస ప్రియుడవు.నీవు మా యజ్ఞములకురమ్ము. సోమపానముచేయుము. నీవుఆనందించిన మాకుగోసంపద కలుగును.

3. ఇంద్రా!నీవు సోమపానముచేయుము. అప్పుడుమేము నీవద్దమంచి బుద్ధులునేర్చుకొందుము. నీవుమాకు దూరము కాకుము.ఆగహి రారమ్ము.

4. ఇంద్రుడు◌ద్వాంసుడు. మేధా◌. హింసారహితుడు.నీవు ఇంద్రుని వద్దకువెళ్లుము. మాహోత నిన్నుసక్రమముగా స్తుతించినాడా?లేదా? అని ఇంద్రునిఅడుగుము
(యజ్ఞముచేయించు హోతకార్యము యజమానిఎరుగడు. అందువలనతన పనిని గురించిఅడగవలసినదనిహోత యజమానినిఇంద్రుని వద్దకుపంపుచున్నాడు.)

5. ఇంద్రుని◌షయమున భక్తిశ్రద్ధలు కలవారుఇంద్రుని స్తుతించుచున్నారు.ఇంద్రుని నిందించువారుఇట నిలువరాదు.అన్యస్థలములకుచేరవలెను.

6. ఇంద్రా!నీవు శత్రువులనుపరిహరించువాడవు.నీ దయవలనమా శత్రువులుసహితము మమ్ముసంపన్నులముగా స్తుతింతురు.మేము ఇంద్రుడుప్రసాదించిన సుఖసంపదలుకలిగి ఉందుము.

7. సోమముసవనత్రయమునవ్యాపించినది. యజ్ఞసంపద్రూపమయినది.హర్షము కలిగించునది.కర్మలు చేయించునది.యజమానీ! ఇట్టిసోమమును ఇంద్రునకుఇమ్ము.

8. ఇంద్రా!ఈ సోమమును పానముచేయుము. వృత్రులను,శత్రువులనువధింపుము. యుద్ధమందున్నమమ్ము రక్షింపుము.

9. ఇంద్రా!నీవు యుద్ధ ◌ీరుడవు.నీకు హ◌స్సులు అందించుచున్నాము.నీవు మాకు సంపదలుప్రసాదించుము.

10.ఇంద్రుడు సంపదలరక్షకుడు, గుణాధికుడు,సత్కర్మలు చేయువాడు,యజమానులందుస్నేహభావముకలవాడు. ఇంద్రాయగాయత: అట్టి ఇంద్రునిస్తుతింతుము.

## ఆలోచనామృతము

1. మూడవసూక్తము వరకు దేవతలనుస్తుతించినారు. ప్రతిఫలము యాచించలేదు.ఈ సూక్తమున ప్రతిఫలాపేక్ష స్పష్టము. ఇంద్రుడుశత్రు సంహారకుడు.అందువలన అతనినియాచించుట జరిగినది.

2. సూత్రములుఎంతో అందముగా ఉన్న◌.గోపాలుడు పిలువగనేఆవు వచ్చి పాలిచ్చుట బొమ్మకట్టి చూపుచున్నది.ఇంద్రుడు పాడియావు.యజ్ఞములుచేయువారు గోపాలురు.

3. ఇంద్రునినిందించువారు కూడఉన్నట్లు ◌దితముఅయినది.

4. శత్రువునుగెలుచుటకు, యుద్ధములందు◌జయములకు,సంపదకొఱకు ఇంద్రునిప్రార్థించుచున్నాము.

5. యజమానికిహోతఃఎద నమ్మకముసన్నగిల్లినట్లున్నది.హోత ఇంద్రునిధృవపత్రముకొఱకు యజమానినిపంపుచున్నాడు.

## అయిదవసూక్తము

### ఋషి-వైశ్వాఒుత్రమధుచ్ఛందుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. స్తోత్రగానములుచేయు ఒుత్రులారా!ఋత్విజులారా!త్వరగా రండు. కార్యముసాగింపుడు. కూర్చొనుడు.ఇంద్రుని స్తుతింపుడు.

2. ఇంద్రుడుశత్రుమర్ధనుడు.వరదుడు. అతనికొఱకు సోమము సిద్ధముగాఉన్నది. గానములఇంద్రుని స్తుతింపుడు.

3. ఇంద్రుడుపురుషార్థములు సాధించుగాత.ధనమును అర్జించుగాత.బుద్ధిని సంపాదించునుగాత.ఇంద్రుడు అన్నింటితోమా వద్దకు వచ్చునుగాత.

4. యుద్ధములందుఇంద్రుని రథము దరిచేరుటకుశత్రువులు వెరతురు.**తుప్మా ఇంద్రాయ గాయత:**అటువంటిఇంద్రుని స్తుతింపుడు.

5. సోమములుపఒత్రముగా అభిషఒంచబడినఒ.పెరుగుపోసి శోధించబడినఒ.ఈసోమములు సోమపాయులకొఱకు సిద్ధముగాఉన్నఒ.

6. ఇంద్రా!నీవు శుభకార్యములుచేయువాడవు.నీవు దేవతలలోఉన్నతుడవు అగుము.అందుకు ఈ సోమమునుపానము చేయుము.ఆనందమున తేలియాడుము.

7. ఇంద్రా!నీవు స్తుతి ప్రియుడవు.జ్ఞానవంతుడవు.సోమములు సర్వత్రవ్యాపించి ఉన్నఒ అఒ నీకుసుఖప్రదములుకావలెను.

8. ఇంద్రా!మేము చేయుసామవేదస్తుతులు,ఋగ్వేదస్తుతులునిన్ను ఉప్పొంగించును.మా స్తోౖత్రములునీకు హర్షము కలిగించును.

9. సోమమునసమస్త పౌరుషములుకలవు. అది యజ్ఞమునబహు సంఖ్యాకముగప్రవర్థించును.అట్టి సోమరూపమగుఆహారమును ఇంద్రుడురక్షిఒంచునుగాత.

10.ఇంద్రా! నీవు స్తవనీయుడవు.మా శత్రువునుతొలగించ సమర్థుడవు.వారు మాకు ఎట్టి హానికలుగుజేయకుండునట్లుకాపాడుము.

## ఆరవసూక్తము

### ఋషి-వైశ్వాఒుత్రమధుచ్ఛందుడు,దేవతలు 1, 2,3, 10 ఇంద్రుడు, 4, 6, 7, 9 మరుత్తులు5, 7 మరుత్తులు -ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఇంద్రుడుసూర్యరూపమున ఉన్నాడు.అగ్నిరూపమున ఉన్నాడు.వాయురూపమున ఉన్నాడు.అట్టి ఇంద్రుని సమస్తప్రాణులు సమస్తకార్యములకు స్తుతించుచున్నారు.రోచన్తేరోచనాదిఒఇంద్రుడే ఆకాశమునసక్షత్ర రూపము దాల్చినాడు.

2. ఇంద్రునిరథపు అశ్వములు ఎర్రనిఒ.శత్రువును జయించునఒ.నరులను వహించునఒహరి అనుపేర్లుగలఒ.వానిని ఇంద్రుని రథమునకుకట్టుదురు.

3. ఇంద్రునిదిఆదిత్యరూపము. అతడువేడికిరణములతోఉదయించును.
అతడుజ్ఞానహీనులకుజ్ఞానమును,రూపహీనులకురూపమును ప్రసాదించును.

4. మరుత్తులుఇంద్ర రూపులు. వారిదియజ్ఞార్హమగు నామము.వర్షకాలము గడిచిపోవును.అప్పుడు వారు మరలజలమును గర్భమునపున: ఏరిరే మరల దాల్తురు.

5. మరుత్తులుదృఢము, దుర్గమములయినవానిని సహితముభేదించగలరు.వహించగలరు.అట్టి మరుత్తులయుక్తుడయి ఇంద్రుడుగోవులను ిడిపించినాడు.

6. ఋత్విజులుదేవత్వము కోరుచుఇంద్రుని స్తుతింతురు.మరుత్తులు ధనవంతులు.ిఖ్యాతులు.
ప్రౌఢులు.ఋత్విజులుమరుత్తులనుఇంద్రుని వలెనేస్తుతింతురు.

7. భయరహితుడగుఇంద్రునితో మరుత్తులుకూడును. అప్పుడు ఉభయులుసమానకాంతి గలిగినిత్య సంతోషమునప్రకాశింతురు ప్రత్యక్షమగుదురు.

8. మరుత్తులుఆకాశమున వ్యాపించిఉన్నారు. వారిని అర్థించవచ్చును.వారు ఇంద్ర సహితులయిబలవంతులుకావలెను. అదికోరిదోషరహితమయినయజ్ఞము చేయుచున్నాము.

9. మరుత్తులుసర్వత్ర సంచరించుచున్నారు.ీరు ది నుండి గాని, ఆదిత్యలోకము నుండిగానిఆగాహి ిచ్చేయుడు.

10.ఇంద్రుడు కంటికికనిపించు భూలోకమునుండిగాని,దివోలోకమునుండిగాని,రజోలోకమునుండిగానిరావచ్చును.
అట్టిఇంద్రుని ధనముప్రసాదించమని వేడుకొనుచున్నాము.
**ఇంద్రంసాతిం అధి ఈమహే**

## ఆలోచనామృతము

1. ఇంతకుముందుప్రకృతి శక్తులనుదేవతారూపమునవేరువేరుగా భాించుట,స్తుతించుట, అర్థించుటజరిగినది.
ఇచ్చటఅన్వేషణము ఒక ప్రధానమలుపు తిరిగినది.

ఒకేఇంద్రుని సూర్య, అగ్ని, వాయురూపముగల వానిగా వచించినాడు.ఒక కేంద్ర ఆధిపత్యకల్పనకు ఇది ఒక ప్రయత్నము.ఇంద్రుని సూర్యునిగా వచించినాడు.కాని మరుత్తులనుస్వతంత్రులుగా చెప్పినాడు.గోవులను సాధించుటకుఇంద్రుడు మరుత్తులసాయము తీసుకున్నాడు.ఇంద్రుని, మరుత్తులనుసమాన తేజస్సుగలవారిగావచించినాడు.సాయము తీసుకున్నాడు.ఇంద్రుని, మరుత్తులనుసమాన తేజస్సుగలవారిగావచించినాడు.

2. మరుత్తులు:ీరు ఒక్కరుకారు. పలువురు.ీరిది బహువచనము
మరుత్తులురుద్రుని పుత్రులు.స్ఫురద్రూపులు. బలవంతులు,పాపరహితులు,శత్రుంజయులు,పావకులు, ీరు ఆభరణములుదాల్తురు. ఆయుధము-గదాయుధముభుజముపై ధరింతురు.ీరు నిర్భయముగా, నిరాటంకముగాఆకసమున ిహరింతురు.
మరుత్తులుయుద్ధీరులు, మానవులయెడఉదారులు, ధనవంతులు,ధనవదులు.ీరు మేఘముల వాహనములపైపయనింతురు. ప్రాణప్రదమయినవర్షముని నేలకుతెత్తురు
మరుత్తులుఇంద్రునకు ప్రధానంిత్రులు. వారు ఇంద్రునిిడువరు. ిడిచి ఉండరు.సమస్త దేవతలుఇంద్రుని ిడిచినారు.కాని మరుత్తులుఅతని పక్షముననేనిలిచినారు.

3. మేఘముమరుద్రూపమని వేదముకనుగొన్నది. 4వమంత్రమునవర్షము గడిచినవెనుక మరుత్తులుపునర్గర్భత్వమేరిరేమరల గర్భముదాల్చినం అని చెప్పబడినది.అనగా నీటిని ధరించినం.ఎండకాలమున నీటినిధరించిన మేఘములువర్షకాలమున వర్షించుటనిత్య సత్యము.

4. 5వమంత్రమునుగురించిన కొంత ంవరణఅవసరమయి ఉన్నది.ఇది పునరావృతమగుచుండును.ఇంద్రుని గురించి శాయనాచార్యులుఒక వృత్తాంతముచెప్పినాడు.

దస్యులు,దొంగలు దేవతలగోవులను దొంగిలించినారు.వాటిని దుర్గమమగుగుహలో ఉంచినారు.వాటిని ండిపించుటకుఇంద్రుడు ఎంతో ప్రయత్నముచేసినాడు. సాధ్యపడలేదు.ఇంద్రుడు అప్పుడు మరుత్తులనువెంట తీసుకున్నాడు.మరుత్తుల సాయమునగోవులను ండిపించినాడు.
గోవులనుసూర్యకిరణముగా సహితముచెప్పవచ్చును.సూర్యరూపముగల ఇంద్రునకుమేఘములు అడ్డమువచ్చినం. మరుత్తులసాయమున ఇంద్రుడుమేఘములను పారద్రోలినాడు.కాంతులు పరచినాడు.
ఆత్మకుమాయ కంమ్మనది.జ్ఞాన కిరణములచేమాయ ండిపోయినది.ఆత్మ వెలిగినది.ఇది కూడ కావచ్చును.

## ఏడవసూక్తము

### ఋషి-వైశ్వాంమిత్రమధుచ్ఛందుడు,దేవత-ఇంద్రుడు.ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఇంద్రునిగాయకులగు ఉద్గాతలుసామ మంత్రములస్తుతించినారు. హోతలుఋగ్వేద మంత్రములస్తుతించినారు. అధ్వర్యులుయజుర్వేద మంత్రములస్తుతించినారు.

2. ఇంద్రుడువజ్రవంతుడు.స్వర్ణవంతుడు. కాంతివంతుడు.ఇంద్రుని మాట మాత్రమునఅతని హర్యశ్వములురథమున పూనును.(ఇంద్రుని అశ్వములుఅంతటి సుశిక్షితములు)

3. ఇంద్రుడేదర్శనీయుడయినసూర్యుని ఆకసమున నిలిపినాడు.సూర్యకిరణములతోపర్వతము మున్నగుసమస్త వస్తువులనుప్రకాశింపచేసినాడు.

4. ఇంద్రా!నీ రక్షణ భద్రమయినది.మమ్ములనుసాధారణ యుద్ధములందును,అసామాన్య యుద్ధములందునురక్షింపుము.

5. ఇంద్రుడువజ్రము ధరించును.యుద్ధమందుంకు సాయము చేయును.అందువల్ల అల్పధనముకొఱకును అనల్పధనముకొఱకును ఇంద్రునిఆహ్వానింతుము.

6. ఇంద్రుడుమా అభీష్టములనుతీర్చును. మాకు వర్షముప్రసాదించును. అట్టిఇంద్రా! మేఘములనుపారద్రోలుము. (వెలుగునుప్రసాదించుము)

7. అన్యదేవతలనుస్తుతించుటకు స్తవములుఉన్నం. అం ఇంద్రునకుచాలవు. అతడువజ్రధరుడు.

8. గంభీరముగానడచు ఆబోతుఆలమందను చేరును.సమర్థుడు, వరదుడు,ఇంద్రుడు. అతడువర్ష సహితుడయిమానవులనుచేరును.

9. ఇంద్రుడుఒక్కడే నరులకు, ధనములకుఅధిపతి. అయిదు లోకములకుఇంద్రుడే అధిపతి.ఇంద్ర: పంచక్షితీనామ్

10.ఋత్విజులుఇంద్రుని ంశ్వమంతటికొఱకు ప్రార్థింతురు. కానిఇంద్రుడు మాకు మాత్రమేచెందవలెను.అస్మాకమస్తుకేవల:

(ప్రథమమండలమున రెండవ అనువాకముసమాప్తము.)

మూడవఅనువాకము ఎనిమిదవ సూక్తము

ఋషి-వైశ్వామిత్రమధుచ్ఛందుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ధనమువలన శత్రువులనుసహించవచ్చును.జయించవచ్చును.ఇంద్రా! అట్టి ధర్మధనమునుమా రక్షణ కొఱకు గొనిరమ్ము.

2. ఇంద్రా!నీవు మాకు రక్షకుడవు.నీ వజ్రము ఘనమైనది.దానిని మేము తీసుకొనుచున్నాము. వజ్రమునయుద్ధములందుశత్రువులనుజయింతుము.

3. ఇంద్రా!నీవు మాకు రక్షకుడవు.నీ వజ్రము ఘనమైనది.దానిని మేము తీసుకొనుచున్నాము.వజ్రమున యుద్ధములందుశత్రువులనుజయింతుము.

4. శూరులు,ఆయుధపాణులుఅయిన భటులుమాతో ఉందురు. నీవుసహితము మాతోకూడుము. అప్పుడు మేము సేనా సహితులయినశత్రువులనుఓడించగలము.

5. ఇంద్రుడుగొప్పదేహముకలవాడు. గొప్పగుణవంతుడు.వజ్రసహితుడయినఇంద్రుడు మరింతమహిమాన్వితుడుఅగును. అతని బలముఆకసమంత విస్తరించును.

6. కొందరుఇంద్రుని యుద్ధములందుసాయము అర్థింతురు.కొందరు సంతానము కోరుదురు. విప్రులుజ్ఞానము కొఱకుప్రార్థింతురు. **విప్రాసోవాధియాయవ:**

**7.**సముద్రమువంటి ముఖమునదవడల మధ్యఉన్న నాలుకతో సోమపానముచేయుటవలనఉదరము ఉబ్బినది.

8. ఇంద్రునివాక్కు యుద్ధములందు హెచ్చరించును.గోవులను ఇచ్చును.మహత్తుకలదిసత్యప్రియమైనదిఅగును అట్టి ఇంద్రవాక్కుయజమానికి ఫలములునిండిన కొమ్మవంటిదిఅగును. **పక్వాశాఖానదాశుషే**

9. ఇంద్రా!నీకు ఉన్న అయిశ్వర్యములు,సంపదలు హవిస్సులుఅందించువారికి రక్షా కవచములుఅగుచున్నవి.

10.ఇంద్రుని స్తుతించుఋగ్వేద, సామవేదమంత్రములుఇంద్రుని సోమపానమునకేఅయి ఉన్నవి.
**ఇంద్రాయసోమపీతయే**

## ఆలోచనామృతము

1. ఒక్కొక్కవస్తువును చేర్చుటకుపదిచోట్ల తిరుగుటకష్టము. అన్నియు ఒకేచోటలభించినసులభము అగును.ఒక్కొక్కదానికి ఒక్కొక్క దేవతనువేరువేరుగ పూజించుట,ప్రార్థించుట కష్టము.అన్నింటికి ఒకే దేవతనుఅర్చించుట సులభము.ఆ సూత్రమును అనుసరించియేఇంద్రుని ప్రభువునుచేయుట జరుగుచున్నది.ఏడవ సూక్తమునఇంద్రుని మరింత బలవంతునిచేసినారు. వేదములుమూడును ఇంద్రునేస్తుతించుచున్నవిఅని, అన్యదేవతలస్తుతులు ఇంద్రునకుచాలవు అన్నాడు.ఇంద్రుని వజ్రధరునిగాసంపన్నునిగా బలవంతునిగఅర్చించినాడు. ఆబోతుఆవులను చేరుట,ఇంద్రుడు వర్షసహితుడయినరులను చేరుటసుందర భావన.
ఆబోతువలననేగోవులకు సంతాన సంపద,దుగ్ధసంపద కలుగుచున్నది.వర్షసహితుడయినఇంద్రుడే నరులకుసకల సంపదలు కలిగించుచున్నాడు.

2. ఎని◌దవసూక్తమున “ధనము”వచ్చి చేరినది.యుద్ధము సహితముఅవతరించినది.ధనము వలనయుద్ధములందుగెలువవచ్చునుఅను నమ్మకముఏర్పడినది. మానవప్రయత్నమునకుప్రాధాన్యత వచ్చినది.మా ప్రయత్నములకునీవు సాయపడుముఅని ఇంద్రుని ప్రార్థించినారు.

3. ముఖముసముద్రము. దవడలుకొండలు. దవడలమధ్య నాలుకమేఘము. త్రాగినదినీరు. ఉబ్బినది ఉదరము!అందమయిన అభిభాషణ!7వ మంత్రము.
ఇంద్రుడుయజమానికి ఫలములునిండిన కొమ్మ వంటివాడు!ఎంత సుందరముగా వచించినాడు!

4. రెండుసూత్రములు మధ్యకాలముఎంతయో ఎరుగము! ఎన్నిశోధనలు,ఎన్ని తపస్సులు, ఎందరిత్యాగముల తరువాతఒక సూత్రము అవతరించినదో?దానిని గమనించినఆశ్చర్యము కలుగును.

తొ◌్మదవసూక్తము-ఋషి-వైశ్వా◌త్రమధుచ్ఛందుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. సోమరసయుక్తములు అన్నములుసిద్ధముగా ఉన్న◌.ఇంద్రా! రమ్ము. ఆరగింపుము బలవంతుడవుఅగుము. శత్రువులనుజయించుము.

2. అభిష◌ంచినసోమము సిద్ధముగఉన్నది. ఆ సోమముబలమును, గర్వమునుకలిగించును. సమస్తకార్యములునిర్వహించగలసామర్థ్యము కలిగించును.అధ్వర్యులారా! ఋత్విజులారా!ఆ సోమమును చమసపాత్రలతో నింపుడు.మరొకసారి ఇంద్రునకుఅందించుడు.

3. ఇంద్రా!నీవు అందగాడవు.స్తవనీయుడవు.మాయజ్ఞములందలిసోమమును సే◌ంచుటకుఅన్య దేవతలసహితుడవయి◌చ్చేయుము.

4. ఇంద్రుడుతన ఇష్ట ప్రకారమువర్షములు వర్షించును.అతడు యజమానులకోర్కెలు తీర్చును.ఇంద్రుని ప్రసన్నునిచేయుటకు నేనుఈ స్తుతులను రచించినాను.అ◌ శతక్రతువునుసే◌ంచుచున్న◌.

5. ఇంద్రా!నీవు వరేణ్యుడవు.◌భువవు. నీవద్దసమస్త ధనములున్న◌.మాకు నానారూప ధనములనుప్రసాదించుము.

6. ఇంద్రా!నీవు సంపన్నుడవు.మేము ధనము,యశస్సుకొఅకు యత్నించుచున్నాము.మాకు ప్రేరణ కలుగజేయుము.

7. ఇంద్రా!నీవు సంపన్నుడవు.మాకు అ◌నాశ్యము అగు గోధనమును,సద్గుణధనమును,సంపూర్ణ ఆయుష్య ధనమునుప్రసాదించుము. ◌శ్వాయుర్ధేహ్యక్షితమ్

8. ఇంద్రుడుధనపతి. ఋక్కులుతెలిసినవాడు.యజ్ఞములనుఎరుగువాడు. అట్టి ఇంద్రునిస్తుతించుచున్నాము.ఆహ్వానించుచున్నాము.అతడు మా ధనములనురక్షించవలెను.

9. ఇంద్రుడుబలవంతుడు.స్వస్థానమున ఉండును.యజమానులుఇంద్రుని కొఅకు అభిష◌ంచినసోమము సమర్పింతురు.అతని బలమునుకీర్తింతురు.

## పదవసూక్తము

ఋషి-వైశ్వా◌త్రమధుచ్ఛందుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. శతక్రతువగుఇంద్రా! ఉద్గాతలునిన్ను సామమంత్రములగానము చేయుదురు.అర్చకులు అర్చనీయుడవగునిన్ను అర్చింతురు. ఋత్విజులలోఒకడగు బ్రహ్మవెదురుగడ అంతటిఉన్నతుడవు అనిశ్లాఘించును.

2. యజమానిసోమయాగము సంకల్పించును.సోమలతకై కొండలుకోనలు గాలించును. అప్పుడుఇంద్రుడు యజమానిస్థిర సంకల్పమునుగ్రహించును.మరుద్గణ సహితుడయివర్షించుటకు వెడలును.

3. సోమపాయిఇంద్రా! హరి యనునంనీ అశ్వములు, వానికి మూపురమునవెంట్రుకలు ఉన్నం.నడుమునకు పటకాలున్నం.వాటిది వర్షించుస్వభావము. వానినినీ రథమునకు పూన్చుము.మా స్తోత్రములుంనుటకు సాగుము. ఉపశ్రుతించర.

4. ఇంద్రా!నీవు నివాసములకుకారణభూతుడవు.మేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.మా స్తుతులనుమెచ్చుము. పొగడుము.మమ్ము ప్రోత్సహించుము.మాయజ్ఞములనువర్థిల్లచేయుము.యజ్ఞంచవర్థయ.

5. ఇంద్రుడుమాకు పుత్రులను,ంత్రులను ప్రసాదించుచున్నాడు.ఇంద్రుడు శత్రుసంహారకుడు. అతనినిమేము సంతోషింపచేయదలచినాము.ఉక్థమ శస్త్రమంత్రములచేఇంద్రుని స్తుతించుచున్నాము.

6. స్నేహమునకుఇంద్రునే ఆశ్రయింతుము.ధనమునకు ఇంద్రునేఆశ్రయింతుము. ఇంద్రుడుమాకు ధనములనుఇచ్చును. శకదింద్రోవసుదయమాన:

7. ఇంద్రా!నీవు కొండలనుకూల్చగలవు. నీవుప్రసాదించిన ధనములేసహజములువర్థమానములు.నీవు మా కొఱకు గోగణములనుండుపుము. ధనముదానము చేయుము.

8. శత్రుంజయా!ఇంద్రా! నిన్ను భూం,ఆకాశము భరించజాలవు.ఆకసమునందలి జలమునుండుపుము. గోవులనుప్రసాదించుము.

9. ఇంద్రా!నీ కర్ణములు అంతటినిఆకర్ణించగలవు. జాగుచేయకమా పిలుపు ంనుము.నీవు ంత్రుల మధ్యఉన్నను, వారినికాదుమాస్తుతుల మన్నింపుము.(మమ్ము ంత్రులనుంంచి ఆదరింపుము)

10.ఇంద్రా! నీవు చక్కగావర్షించువాడవు.యుద్ధములందుమా పిలుపులనుంనగలవాడవు.అది మాకు తెలియును.నీవు మాకు వేలంధముల ధనమునుప్రసాదించినావు. వానినిరక్షించు సిద్ధవృష్టివర్షింపుము. రారమ్ము.

11.కౌశిక ఇంద్రా! ఆలస్యముచేయకుము. త్వరగారమ్ము. చక్కగా సిద్ధముచేయబడినసోమరసము ఉన్నది.సేంంపుము. పూర్తి ఆయువునుప్రసాదింపుము. నన్నువేల ప్రయోజనములుగలఋషిని చేయుము.సహస్రసామృషీమ్

12.ఇంద్రా! నీవు స్తవనీయుడవు.మేము చేయుస్తుతులు నీవలెఅధిక ఆయువుగలం.ంస్తార యశస్సు గలం. అట్టిస్తుతులు నిన్నుసర్వత్ర సేంంచవలెను.నిన్ను మా ంషయమునప్రసన్నుని చేయవలెను.

## ఆలోచనామృతము

1. 9వసూక్తము 7వ మంత్రమునధనములనుంవరించినాడు. ధనముఅంనాశ్యము కావలెను అన్నాడు.అట్లనిన మరలమరల కలుగు సహజధనము అని అర్థమువడిసిపోవు ధనమునుఅర్థించరాదు. మరొకటిసంపదలు అనేకములుఅన్నాడు. సహస్రసావేల ంధములుఅన్నాడు.

2. సంకల్పబలము ఉన్నవర్షము సాధ్యమగును.అంతేకాదు సకలముసాధ్యమగును.10-2.

10వసూత్రము 11వ మంత్రమునఇంద్రుని "కౌశికుడు" అన్నాడు.అందును గురించినంవరణ:-(i)కుశికపుత్రుడు ంశ్వాంత్రుడు.కౌశికుడు. ఇతడు పురాణములఋషి రామాయణమునబాలకాండలో ప్రధానపాత్ర వహించినాడు.ఆ కాండమున అతనికథ ఉన్నది. వేదములకుపురాణములకు మధ్యఅనంతమగు కాలపుఅగాధమున్నది.

(ii)శాయనాచార్యులుఒక వృత్తాంతముచెప్పినారు. కుశికుడు ఇంద్రునివంటి పుత్రునికోరి, బ్రహ్మచర్యమున, వేలసంవత్సరములుతపము చేసినాడు.ఇంద్రుడు కుశికుని అడిగినవరము ఇచ్చినాడు.అనంతర కాలమునకుశికునకు ◌శ్వా◌ుత్రుడుజన్మించినాడు.◌శ్వా◌ుత్రుడు ఇంద్రసముడు.కావున ఇంద్రుని 'కౌశికుడు'అన్నారు. (iii)కుశములతోకట్టిన చన్నును పితికినవాడుకాన కౌశికుడు, అని స్కందస్వా◌ు వ్యాఖ్యానించినారు.

పృశ్నికినాలుగు చన్నులు,ఒక దానికి కుశలు కప్పి ఉన్నందునదేవతలు మూడుచన్నులు పిండుకున్నారు.కుశిక బద్ధమయిననాలుగవ చన్నునుఇంద్రుడు కనుగొన్నాడు.పితికినాడు. అందువలనకౌశికుడు అయినాడు.

(iv)నాకుతోచినది:- కుశికుడుబ్రహ్మచర్యమునతపము చేసినాడు.ఇంద్రుడు తననేపుత్రుని చేసుకొమ్మనికుశికునకు వరము ఇచ్చినాడు.అట్లు ఇంద్రుడు కౌశికుడుఅయినాడు.

## పదకొండవసూక్తము

ఋషి-మధుచ్ఛందపుత్రుడు జేత,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. ఇంద్రుడుసముద్రమంతటి◌శాలుడు. రథికులకురథికుడు. ఆహారములకుఈశ్వరుడు. సత్పురుషులకుబాలకుడు. అందువల్లమేము ఇంద్రుని గురించిచేసిన స్తవములువర్ధిల్లుచున్న◌.

2. ఇంద్రా!నీవు బలములకుప్రభువవు. నీసఖ్యమువలనమేము సమృద్ధులమయినాము.భయములేనివారముఅయినాము. నీకు యుద్ధములందుపరాజయములేదు.నీవు జయంతుడవు.నిన్ను మేము ఎంతోనుతింతుము.

3. ఇంద్రుడుఅనాదిగా దానము చేయుచున్నాడు.అయినను అతని సంపదలుతరుగవు. యజమానియజ్ఞ సమయమందుఋత్విజులకుఇచ్చిన గోధనాదులవలన ఇంద్రుడుప్రసాదించిన సంపదఇసుమంతయు తరుగదు.

4. ఇంద్రుడుఅసురులు నగరములనుభేదించగలవాడు.యువకుడు. మేధా◌.అధికబలవంతుడు.సర్వకర్మలను పోషించువాడు.వజ్రాయుధధారి.బహు◌ధస్తుతులకు అర్హుడుఅగును

5. వజ్రధారీ!ఇంద్రా! బలాసురుడుగోవులను గుహలోదాచినాడు. నీవు వానిని◌డిపించినావు. అప్పుడుదేవతలు నిర్భయులుఅయినారు. నిన్ను కొలిచినారు.

6. ఇంద్రుడుశూరుడు. అతడు నానా◌ధదానములు చేసినాడు.నేను సోమమునువర్ణించినాను. ఇంద్రునివద్దకు వెళ్లినాను.ఇంద్రుడు స్తుతిప్రియుడు.ఋత్విక్కులు కూడాఅతనిని చేరినారు.

7. శుష్ణాసురుడుమాయావంతుడు.ఇంద్రా! మాయలతోనేవానిని హింసించినావు.ఇంద్రుని ఈ ఘనకార్యమునుమేధావులు ఎరుగుదురు.ఇంద్రుడు వారి ఆహారములనువృద్ధి చేయును.

8. ఇంద్రుడువేలకు వేల దానములుచేసినాడు. అందువలనఋత్వికులు ఇంద్రుని సర్వత్రా స్తుతించుచున్నారు.

(ప్రథమ మండలమునమూడవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఆలోచనామృతము

1. ఇంద్రుడుగోవులను ◌డిపించువృత్తాంతము ఆరవసూక్తము ◌వరించబడినది.

2. మాయలవానిని మాయలతోనేఇంద్రుడు జయించినాడు.వజ్రం వజ్రేనభిద్యతే. వజ్రాన్నికోయడానికి వజ్రమేకావలెను.

3. అసురులసంగతి ఇచటనేప్రస్తాించబడినది.

నాలుగవఅనువాకము పన్నెండవ సూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-గాయత్రి.

1. అగ్నిదేవతల దూతఅగును. అతడు సకలధనములు కలవాడు.ఈ యజ్ఞమునుచక్కగా నడిపించువాడు.అటువంటి అగ్నినిసేించుచున్నాము.

2. అగ్నిప్రజలను పాలించును.దేవతలకు హిస్సులుఅందించును. అతడుిశ్వప్రియుడు. అట్టిఅగ్నిని మంత్రములఆహ్వానించుచున్నాము.

3. అరణులనుండి పుట్టినఅగ్నీ! నీవు మాకు హోతవు.దర్భలు పరచియున్నిం.ప్రశంసనీయులయినదేవతలనుపిలుచుకొని రమ్ము.

4. అగ్నీ!నీవు దేవదూతవు.దేవతలనుతీసికొని రమ్ము. వారితోపాటును నీవునుకర్మలయందు ఆసీనుడవుఅగుము. అసి హోతానఈడ్య:

5. అగ్నీ!హవనములందునీవు ఘృతములచేప్రజ్వలితుడవుఅగుదువు. క్రూరకర్మములుచేయు రాక్షసులనుదహించుము.

6. అగ్నినాగ్నిస్సిధ్యతేఅగ్ని నుండి అగ్ని జనించుచున్నది.అది ఆహవ అగ్నిఅగును. అతడు మేధాిఅగును. గృహపాలకుడుఅగును. నిత్యయవ్వనుడుఅగును. హవ్యవాహనుడు జుహూముఖుడునుఅగును.

7. అగ్నిపండితుడు. సత్యధర్ముడు.రోచమానుడు. రోగనాశకుడు.అందువలన అగ్నినిస్తుతించుడు.

8. అగ్నిదేవా!నిన్ను దేవదూతగాసేించు యజమానికిరక్షకుడవు అగుము. తస్యస్మపాితాభవ

9. దేవతలకుహిస్సులు అర్పించుటకుఅగ్నిని సేించు యజమానినిసుఖపెట్టుము. తస్మైపావకమృళయ

10.జ్వలించు అగ్నీ! పావకా!యజ్ఞమునకుదేవతలనుకొనిరమ్ము. మా హిస్సులనుదేవతలకు అందించుము.

11.అగ్నీ! ఈ సూక్తము నిినము.గాయత్రీ ఛందస్సుగలది.ఈ సూక్తమున నిన్నుస్తుతించుచున్నాము.మాకు ధనమును,శూర సంతానమును ప్రసాదించుము.రయింిరవతీిషమ్.

12.అగ్నీ! నీవు ధవళకాంతితోప్రకాశింపుము. దేవతలనుస్తుతించు స్తవములతోనిన్ను నుతించుచున్నాము.స్తోిత్రములనుపరిగ్రహింపుము.

పదమూడవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవతలు-ఋక్కులకువేరువేరు దేవతలు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. సిిద్ధనామక అగ్నీ! దేవతలుయజమాని ముందుకుతెమ్ము. నీవుశుద్ధి చేయగలవాడవు.హోమము జరిపించువాడవు.యాగమును నిర్వహింపుము.

2. అగ్నీ!కఁ! నీవు మధుమంతములగుఆహారములు కలవాడవు.రసవ్వంతమగు అన్నముఅందించుచున్నాము.దీనిని దేవతలకుఅందించుము.

3. మధుజిహ్వంహఁష్కృతమ్నరాశంస అగ్ని తీయనిపలుకులవాడు. హఁస్సుకలిగించువాడు. అట్టిఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.

4. ఇడఅను అగ్నీ! నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.సుఖకరములయినరథములఁద దేవతలను తీసుకొనిరమ్ము.మంత్రములచేనిలిపిన దేవతలనుకూడ నీవే పిలువవలసినవాడవు.

5. ఋత్విజులారా!దర్భలను నేతికుండలకింద పరచుడు. అందువలనవానికి అమృతత్వముకలుగును. యత్రామృతస్యచక్షణమ్.

6. యజ్ఞమునసత్యము వృద్ధిపొందును.ప్రకాశించును. అంతగాజన సమ్మర్ధముఉండని యజ్ఞద్వారములనునేడో రేపో తెరువవలసిఉన్నది.

7. రాత్రింబవళ్లనుఅగ్నులను యజ్ఞమునందలిదర్భవేదికలఁదకు ఆహ్వానించుచున్నాముఇదం నో బర్హి రాసదే.

8. నత్క,ఉషస, రాత్రింబవళ్లఅగ్నులు, శోభనజిహ్వలు కలఁ.హోమము జరిపించునఁదేవతా సంబంధమయినఁ.మేధావులు ఆ రెండుఅగ్నులు యజ్ఞమునుప్రవర్తింప చేయవలెను.

9. ఇళ,సరస్వతి, మహిఅను ముగ్గురు దేవతలుసుఖప్రదులు, నాశరహితులు,వారు దర్భలఁదఆసీనులు కావలెను.ఆస్మాకమస్తు కేవలం

10.త్వష్ట అగు అగ్ని శ్రేష్ఠుడుఅగును. బహురూపుడుఅగును. అతనిని ఆహ్వానించుచున్నాముఅతడు మాకు మాత్రమేకావలెను. ఆస్మాకమస్తుకేవలం.

11.వనస్పతి అగ్నీ! హఁస్సులనుదేవతలకు,ఁజ్ఞానమునుయజమానులకుఅందించుము. యాజకులారా!స్వాహానామక అగ్నిగలయాగమును ఇంద్రునకుఅర్పించుడు. దేవతలనుఆహ్వానింతము.

## ఆలోచనామృతము

1. మానవునకుఁశ్వాసము కలిగించుటఅతి కష్ట కార్యము. మధుచ్ఛందుడు,అతని పుత్రుడు జేతుడుఇంద్రుని సర్వశక్తి మంతుని,అధిష్ఠాన దేవతనుచేయుటకు ప్రయత్నించినారుప్రజలకు అగ్నిఁదఁశ్వాసము సడలినట్లుకనిపించదు. మేధాతిథిమరల అగ్నిని ప్రతిష్ఠించుటకుఇక్కడ ప్రయత్నించినాడు.అగ్నికి గల నానారూపములను,నామములను,అగ్ని ప్రభావముపేర్కొన్నాడు.

2. ఇళ,సరస్వతి, మహితిస్రోదేఁ ముగ్గురుదేవేరులు.ఇళకీర్తనీయ. మాతృసంస్కృతి.
మహినిభారతి అని కూడా అందురు.మహి భూఁఅగును.
సూర్యుడుభరతుడు, అతనివెలుగు భారతి,మహి మాతృభాషఅగును.
మాతృభూఁ,మాతృ సంస్కృతి, మాతృభాష'తిస్రోదేఁ' ముగ్గురుదేవేరులు.
ఁరుముగ్గురు వెలుగునుఇచ్చువారు. అందువలనఅగ్నులు.

### పదునాలుగవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడు మేధాతిథి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నీ!నేను స్తుతించుచున్నాను.దేవతలందరినికూడి సోమపానమునకుఁచ్చేయుము. యజ్ఞముగాఁంపుము.

2. మేధా◌వగుఅగ్నీ! నిన్ను యాజకులుఆహ్వానించుచున్నారు.నీవు చేయు కార్యమును◌వరించుచున్నారు.దేవతలతోకూడి ◌చ్చేయుము.దేవే భిరగ్న ఆగహి

3. అగ్నీ!ఇంద్రవాయువులను,◌ుత్రుని, పూషదేవుని,భగుని, ఆదిత్యులనుమరుత్తులనుయజించుము.

4. ఇంద్రాదిదేవతల కొఱకుపాత్రలలో సోమముసిద్ధముగా ఉన్నది.అది తృప్తికరము, హర్షదము,బిందురూపమునమధురమై ఉన్నది.

5. ఋత్విజులుమేధావంతులు.వారు దర్భలనుపరచినారు. హ◌స్సులనుఅలంకరించినారు. హ◌ష్మంతోఅరంకృత:

6. అగ్నినేతిరంగు ◌ిపుగలవాడు.అతని తలంపు మాత్రమునరథము, అశ్వములుసిద్ధమగును. ఆ అగ్నిదేవతలనుసోమపానమునకుతోడ్కొని రావలెను.

7. అగ్నీ!నీకు చక్కని నాలుకలుఉన్న◌. పత్నులసహితులగుదేవతలనుయజ్ఞమునకుతీసుకొని రమ్ము. మధురసోమములనుత్రా◌ంపుము. మధ్వ:సుజిహ్వాసాయమ్

8.మేము దేవతలనుస్తుతించుచున్నాము.యజించుచున్నాము.మేము 'వషట్' అందుము. అప్పుడుఆ దేవతలు నీనాలుకలతో మధురమగుసోమమును సే◌ంచవలెను.

9. అగ్నిమేధా◌ అగును. హోమముకలిగించువాడు అగును.సూర్యుడు వెలుగులుపరచును. అప్పుడు దేవతలుమేల్కొందురు. మేల్కొన్నదేవతలనుఅగ్ని ఆ లోకము నుండిఈ లోకమునకు తెచ్చును.

10.◌శ్వేదేవతలతోను,ఇంద్రునితోను, వాయువుతోను,సూర్యకిరణములతోనుకలిసి అగ్ని సోమరస మాధుర్యమునుగ్రోలును, పిబా◌ుత్రస్యదామభి:

11.అగ్నీ! నీవు హోతలుచేయు యజ్ఞములందును,సామాన్యులు చేయుయజ్ఞములందునుఆసీనుడవు అగుదువు.నీవు యజ్ఞమునుగా◌ంపుము. సేమం నో అధ్వరంయజ:

12.అగ్నీ! నీ అశ్వములకు రోహితములుఅని పేరు. అ◌ వేగవంతములు.రథారూఢులను వహించగల◌.వానిని నీ రథమునకుపూన్చుము. దేవతలను,ఆ రథము◌ిద ఇచటికితీసుకొని రమ్ము.

## పదిహేనవసూక్తము

### ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి దేవతలు-వేరువేరుదేవతలు, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఇంద్రా!ఋతువుల సహితుడవయిసోమపానము చేయుము.ఆయా ఋతువులందలిసోమములు నీవుతృప్తికలిగించగలవు.నిన్న చెందగలవు.

2. మరుత్తులారా!◌ిరు మంచి దాతలు.మంచి ◌ుత్రులు.'పోత' అని పేరుగల యాజకునిపాత్రలోని సోమమునుఋతువుల సహితులయిపానము చేయుడు.యజ్ఞమునుపానము చేయుడు.

3. భార్యాసహితుడవయిత్వష్టా! ఋతువులసహితుడవయిసోమపానము చేయుము.నీవు రత్నములనుఇచ్చువాడవు. **త్వంహిరత్నధా అసి**

4. అగ్నీ!దేవతలనుగొనిరమ్ము. ఉదయము,పగలు, సాయంత్రముజరుగునట్టికర్మములందు వారినిఆసీనులను చేయుము.వారిని అలంకరింపుము. ఋతువులసహితుడవయిసోమపానము చేయుము.

5. ఇంద్రా!ఋతువులతోనీ స్నేహము అంచ్ఛిన్నము.'బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి'అను యాజకుని పాత్రలోసోమము ఉన్నది.ఋతువులు సోమపానముచేయుదురు. అనంతరమునీవు సోమమునుత్రావుము.

6. ధృతవ్రతులయినంత్రావరుణులారా!ఋతువుల సహితులయిమా యజ్ఞమునసంచరింపుడు. ఋతునాయజ్ఞమాశాథే

7. ఋత్విజులుధనము కోరువారు.వారు సోమరసము తీయుటకురాతిని చేత ధరింతురు. అగ్నినియజ్ఞములందునుతింతురు. అగ్ని ధనములనుఇచ్చువాడు. ద్రంణోదా.

8. ఆయాదేవతలు ంంధధనములనుఇవ్వగలవారని ంన్నాము.వారు ఆయా ధనములనుమాకు ఇవ్వవలెను.దేవతల నింత్తమేఆ ధనములనుమేము కోరుచున్నాము.**దేవేషుతావనామహే**

9. అగ్నిధనములనుఇచ్చువాడు. ఋతువులసహితుడయి'నేష్ట' అను పాత్రలోసోమము త్రావగోరును.యాజకులారా! హోమస్థలము చేరుడుహోమము చేయుడు.సాగుడు.

10.ధనములనుఇచ్చు అగ్నీ! నీవు ఋతువులలోనాల్గవ వాడవు.నిన్ను యజించుచున్నాము. మాకుధనముల నొసగును.

11.అశ్వినులారా! ంరు జ్వలించుఅగ్నిసములు. పంత్రకర్ములు. ఋతువులసహితులయియజ్ఞమున మధువునుసేంంపుడు. **ఋతునాయజ్ఞవాహసా**

12.ఫలప్రదాతవగుఅగ్నీ! నీవు గార్హపత్యరూపమున యజ్ఞమునునిర్వహించుచున్నావు. యజమానికొఅకు దేవతలనుయజింపుము.

## ఆలోచనామృతము

1. ఋతువులనుమహర్షులుతొలిసారిగా దర్శించి ఉండవచ్చును.ఆ ంషయమయిన ఉత్సాహముఈ మంత్రములందుకనిపించును. ఋతువులకుదేవతలతోసమానస్థాయి కల్పించినారు.ఇంద్రునకు ఋతువులతోసఖ్యము అంచ్ఛిన్నముఅన్నారు. **తవేద్ధిసఖ్యమస్పృతమ్.**అగ్నినియత్వా తురీయం ఋతుభి:ఋతువులతోనాల్గవ వాడవుఅన్నారు. ఋతువులనుఅగ్నిసములను చేసినారు.
2.అగ్నులు మూడు. దక్షిణాగ్ని,గార్హపత్యాగ్ని, ఆహవనీయాగ్ని.

### పదునారవసూక్తము

**ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి**

1. ఇంద్రా!నీవు వర్ష ప్రదాతవు.హర్యశ్వములునిన్ను వహించితేగలవు. ఋత్విజులమంత్రములునిన్ను సూర్యునివలెప్రకాశింప చేయగలవు.

2. నేతితోకూడి పేలాలుగలవేదిక సిద్ధముగాఉన్నది. హర్యశ్వములుఇంద్రుని సుఖతమరథమున తీసుకొనిరావలెను. ఇంద్రంసుఖతమే రథే.

3. ఇంద్రునిఉదయమున ఆహ్వానించుచున్నాము.మధ్యాహ్నముఆహ్వానించుచున్నాము. సోమపానమునకుసాయంత్రము ఆహ్వానించుచున్నాము.

4. ఇంద్రా!కేశములుగల నీ అశ్వములపైదమా యజ్ఞమునకురమ్ము. అభిషవించినసోమముల నిమిత్తముమాత్రమే నిన్నుఆహ్వానించుచున్నాము.**సుతేహిత్వాహమావహే**

5. ఇంద్రా!నిన్ను నుతించుచున్నాము.రారమ్ము. దేవ యజనమందుసోమము అభిషవించిఉన్నది. కర్మ జరుగుచున్నది.దప్పిగొన్న గోవువలెసోమమును త్రాగుము.**గౌరోనతృషితః పిబ**
(దప్పిగొన్నఆవువలె ఆవురావురుమనిత్రాగుమనుట ఎంతోసొగసుగా ఉన్నది)

6. ఇంద్రా!రసవంతములగుసోమములు దర్భలపైద ఉన్నవి. అవి బలమునుఇచ్చును. వానిని సేవింపుము.**తాఇంద్ర సహసే పిబ**

7. ఈస్తవము శ్రేష్ఠము.నీ మనసునకు నచ్చునది.సుఖతమము. ఈ స్తోత్రమువినుము. సోమముసేవింపుము. **అథా సోమం సుతంపిబ**

8. ఇంద్రుడుశత్రుసంహారకుడు.అతడు అన్ని సవనములసోమమును సేవించుచున్నాడు.అది ఇంద్రునకు బలమునుఇచ్చును.

9. శతక్రతువవయినఇంద్రా! నిన్ను మేముమనస్ఫూ ర్తిగా స్తుతించుచున్నాము.మాకు గోవులను అశ్వములనుప్రసాదింపుము.

పదిహేడవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవతలు-ఇంద్రుడు,వరుణుడు; ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఇంద్రావరుణులురాజ్యములు గలవారు.నేను వారి రక్షణ కోరుచున్నాను.వారు ఇటువంటివిప్రసాదింతురు. నాకు సుఖములనుఇత్తురు. **తానో మృళాతఈదృశే**

2. ఇంద్రావరుణులారా!మేము యాజకులము.యజమాని క్షేమముకోరి మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.మీరు మానవుల యోగక్షేమములువహించుడు.

3. ఇంద్రావరుణులారా!మిమ్ము మావద్దకుఆహ్వానించుచున్నాము.మా కోరికలను మన్నించుడు.ధనమును తృప్తిగాప్రసాదించుడు.

4. కర్మసంబంధములయినసోమములనుఅన్నింటిని మీకే అర్పించినాము.పండితులు స్తోత్రములనుఅన్నింటిని మీ కొరకే పాడినారు.మమ్ము కరుణించుడు.మమ్ము దాతలలోప్రఖ్యాతులనుచేయుడు.
(దాతలలోప్రఖ్యాతులగుదురట!ఎంత మంచి కోరిక!!)

5. వేలకొలదిదాతలలో ఇంద్రుడుశ్రేష్ఠుడు, స్తవనీయులలోవరుణుడు శ్రేష్ఠుడు.

6. ఇంద్రావరుణులరక్షణలోనే మాకుసకలము లభించుచున్నది.మేము వాడుకొనగామిగిలిన దానిని ఇంద్రావరుణులుమరింత వృద్ధిపరచవలెను.

7. ఇంద్రావరుణులారా!నానావిధ సంపదలుకోరి మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.మీరు మాకు సర్వజయములుప్రసాదించవలెను.

8. ఇంద్రావరుణులారా!మా మనసులు సర్వదామిమ్ము సేవింపవలెను.మాకు సర్వత్ర సుఖమునుప్రసాదించుడు.

9. ఇంద్రావరుణులనుఆహ్వానించుచున్నాము.స్తుతించుచున్నాము.అ◌ం వారికి అందవలెను. వారినిఆనందమున ముంచవలెను.

(ప్రథమమండలముననాలుగవ అనువాకముసమాప్తము)

**అయిదవఅనువాకము** **పద్దెని◌ుదవ సూక్తము**

**ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవతలు1-15 బ్రహ్మణస్పతి,6-9 సదసస్పతి, ఛందస్సు-గాయత్రి**

1. బ్రహ్మణస్పతిదేవతా!నీ కొఱకు సోమముసిద్ధము చేసినాను.నన్ను ఉశిజ పుత్రుడుకక్షీవంతునివలెదేవతలలోప్రసిద్ధుని చేయుము.

2. బ్రహ్మణస్పతిధనవంతుడు.రోగములను హరించువాడు.ధనములనుఇచ్చువాడు. పుష్టినిపెంచువాడు. ఆలసింపకవచ్చువాడు. అట్టిబ్రహ్మణస్పతిమమ్ము రక్షించవలెను.

3. బ్రహ్మణస్పతీ!మమ్ము హింసించుటకువచ్చు జనులపరుషవాక్కుల నుండిమమ్ము కాపాడుము.

4. బ్రహ్మణస్పతి,ఇంద్రుడు, సోముడుఅనుగ్రహించినవాడు,వృద్ధిపొందించినవాడుమాత్రమే ◌ిరుడు.అతడు నశించడు.

5. బ్రహ్మణస్పతి,ఇంద్రుడు, సోముడు,దక్షిణాదే◌ మానవులనుపాపములనుండి కాపాడవలెను.

6. సదస్పతిఅద్భుతుడు. ఇంద్రునకుప్రియుడు. సుందరుడు.అతనిని మేధనుకోరిఅర్థించుచున్నాము.**మేధామయాసిషమ్**

7. సదసస్పతి◌నా యజమానికి యజ్ఞఫలముసిద్ధింపదు. అట్టిసదసస్పతి మాకు బుద్ధినిప్రేరేపించవలెను.

8. అనంతరములుహ◌స్సులు అర్జించినయజమానికి అభ్యుదయముకలుగును. సదసస్పతియజ్ఞమునునిర్విఘ్నముగ పూర్తి చేయించును.స్తోత్రములుదేవతలనుచేరును. **హోత్రాదేవేషు గచ్ఛతి**

9. సదసస్పతి◌ుక్కిలి బలవంతుడు.అతి ప్రసిద్ధుడు.దేవలోకమువంటితేజస్సుగలవాడు.స్తవనీయుడు. అట్టిసదసస్పతిని నేనుదర్శించినాను.

## ఆలోచనామృతము

1. బ్రహ్మణస్పతివేదములనుప్రసాదించినవాడు.జ్ఞానజ్యోతులకుప్రభువు. స్తవములస్వా◌ు. ఇది వేదమునుప్రార్థించుట అని నాఅభిప్రాయము. ఇప్పటికివేదమును కూడఒకశక్తిగా, దేవతగాగుర్తించుట జరిగినది.

2. సదసస్పతి:సదస్యులకు దేవతస్థానముఇచ్చినాడు. సదస్యులసహకారములేనిదియజ్ఞము కొనసాగదు.

3. ఉశిజపుత్రుడు కక్షీవంతునకుబ్రహ్మణస్పతిదేవతలతోసమానమయిన స్థానముకల్పించినాడు. కక్షనఅనిన అవ్రేళ్లు.వేళ్లతో పనిచేయువాడు,చేతివృత్తులవాడు,కక్షీవంతుడగునుఇది చేతి వృత్తులప్రాముఖ్యత గుర్తించుటకావచ్చును.

4. దేవతలలోమరికొందరిని చేర్చుఆచారము ఉన్నట్లున్నది.రామాయణమునను,పురాణములందును◌శ్వా◌ుత్ర మహర్షిత్రిశంకుని దేవతలలోచేర్చు ప్రయత్నముచేసినాడు. ◌ఫలుడుఅయినాడు. అప్పటికి దేవతలలోచేర్చు ఆచారము అంతరించినట్లున్నది.

5. బ్రహ్మణ,సదస్య, రోగము,హింసించువాడు,పరుషవాక్కు, పాపము పదములుతొలిసారి ◌నిపించిన◌.

## పందొ◌ు్మదవసూక్తము

## ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవతలు-అగ్ని-మరుత్తులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. యజ్ఞముప్రీతికరము ప్రసిద్ధముఅయినది. అగ్నీ! యజ్ఞమునందుసోమపానము చేయుటకునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.మరుత్తులతో కూడిరమ్ము. **మరుద్భిరగ్నఆగహి**

2. నీక్రతువును ◌ుంచినమానవుడుగాని, దేవతగానిలేదు. అగ్నీ! నీవుమరుత్తులతో కూడిరమ్ము.

3. మరుత్తులుప్రకాశవంతులు. ద్రోహముచేయనివారు. వర్షముకురిపించగలవారు. అగ్నీ!నీవు అట్టి మరుత్తులతోకూడి రమ్ము.

4. మరుత్తులుతీవ్రతరులు.ఉదకమును ఆర్జించువారు.బలవంతులు.ఇతరులకు లొంగరు. అగ్నీ!నీవు అట్టి మరుత్తులతోకూడి రమ్ము.

5. మరుత్తులుశోభాయమానులు.ఉగ్రులు. ధనవంతులు.శత్రుంజయులు.అగ్నీ! నీవు అట్టిమరుత్తులతో కూడిరమ్ము.

6. మరుత్తులుస్వర్గలోకపు ప్రకాశము గలవారు.ద్యులోకమందుఉన్నారు. అగ్నీ! నీవు అట్టిమరుత్తులతో కూడిరమ్ము

7. మరుత్తులుకొండలను కదిలింతురు.ఉదక సముద్రమునుతిరస్కరింతురు. అగ్నీ! అట్టిమరుత్తులతో కూడిరమ్ము.

8. మరుత్తులుసూర్యకిరణ సహితులయిఆకసమున వ్యాపింతురు.తమ బలదర్పమునసముద్రమునుతిరస్కరింతురు. అగ్నీ! నీవుఅట్టి మరుత్తులతోకూడి రమ్ము.

9. మధురమగుసోమరసము నీ కొఱకుసిద్ధపరచినాము.అగ్నీ! అట్టి మరుత్తులతోకూడి రమ్ము.

**( శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత మొదటిఅష్టకమున ప్ర.మండలమునమొ. అధ్యాయముసమాప్తము)**

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి/
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంస://

## రెండవఅధ్యాయము ఇరువదవ సూక్తము

## ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవత-ఋభువులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఋభువులకొఱకు ◌ప్రులు ఈ స్తవమునురచించినారు. ఇది అపారధనము కలిగించును. **అకారిరత్నధాతమ:**

2. ఇంద్రునిరథము హర్యశ్వములు,తలచినంతనేరథమునకు పూనుకొనును.అట్టి గుఱ్ఱములనుసిద్ధము చేసినవారుఋభువులు.వారు యజ్ఞకార్యములందువ్యాపించి ఉందురు.

3. అశ్వినులరథము సర్వగమనముకలది. సుఖాసనముకలది. ఆ రథమునుఋభువులుసిద్ధము చేసినారు.పాలిచ్చు ఆవునుసహితము వారేసిద్ధము చేసినారు.

4.ఋభువులుసత్య మంత్ర సామర్థ్యముగలవారు. నిష్కపటులు.సర్వకార్యసిద్ధులు, వారుతలిదండ్రులనుమరల యవ్వనులనుచేసినారు.

5.ఋభువులకుహర్షము కలిగించుసోమము మరుత్తులకు,ఇంద్రునకు, ఆదిత్యునకుకూడ చెందును. త్వష్టదేవతలకు దారుశిల్పి.అతడు సిద్ధముచేసినది చమసముఅనుపాత్ర. ఋభువులుఆ ఒక్క చమసమునునాలుగుగా చేసినారు.

6.ఋభువులారా!మాస్తవములనుపరిగ్రహింపుడు.ఒక్కొక్క మంత్రమునకుఇరువది ఒక్క రెట్లుగామాకు ప్రసాదించుము.

7.ఋభువులుతాము చేసిన సుకృతములవలన దేవతలుఅయినారు. యజ్ఞమునదేవతలతోసమానముగా భాగముపొందినారు.

## ఆలోచనామృతము

1. సుధన్వుడుఅంగిరసుని సంతతివాడు.అతని పుత్రులుఋభు-ిభు-వాజ.ఈ ముగ్గురిని వేదమునఋభువులుఅనడమైనది.
ఋభువులుమానవులు. వారుభూమార్గ-జలమార్గ-వాయుమార్గములునిర్మించు వాస్తు శిల్పులు.వారు దేవశిల్పి త్వష్టనుించిన ఘనకార్యములుచేసినారు. తమప్రజ్ఞాపాటవములతోదేవత్వము సాధించినారు. పూర్వపు సూక్తమున కక్షీవంతుడుఅటులనే దేవతలందుచేరినాడు.
మానవుడుఆత్మ ిశ్వాసమున దేవతకావచ్చుననివేదము వచించుచున్నది.

### ఇరువదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవతలు-ఇంద్రాగ్నులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1.ఈ యజ్ఞమునకుఇంద్రాగ్నులను ఆహ్వానించుచున్నాను.వారి కొరకే సోమము సిద్ధముచేసినాము. వారు సోమముపానము చేయవలెను.

2.ఋత్విజులారాయజ్ఞములందుఇంద్రాగ్నులను స్తుతింపుడు.అలంకరించుడు. గాయత్రిఛందస్సులో ఉన్నసామ మంత్రములుగానము చేయుడు.వారిని స్తుతించుడు.

3.ిత్రుడయిన యజమానిక్షేమము కోరి ఇంద్రాగ్నులనుఆహ్వానించుచున్నాము.సోమపానము చేయవలసినదనివారిని పిలుచుచున్నాము.

4.ఇంద్రాగ్నులు శత్రువునువధించుటకుసమర్థులు. వారి కొఅకుసోమము సిద్ధపరచినాము ఆహ్వానించుచున్నాము.వారు ఇచటికి రావలెను.ఇంద్రాగ్నీ ఏహిగచ్ఛతామ్

5.ఇంద్రాగ్నులు ఘనులు,సభాపాలకులు. వారురాక్షసుల తామసమునుహరించవలెను. రాక్షసులుసంతానములేనివారుకావలెను. అప్రజా:సంత్వత్రిణ:

6.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు ప్రకాశస్థానమున ఉన్నారు.సత్యమును జాగృతముచేతురు. మాకు ధనములనుప్రసాదించుడు.

## ఇరువదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవతలు1-4అశ్వినులు, 5-8సూర్యుడు,9-10 అగ్ని, 11 దేవతలు,12 ఇంద్రాణి, వరుణాని,ఆగ్నాయీ, 13-14 భూమ్యంతరిక్షములు,16-21 ◌ష్ణువు, ఛందస్సుగాయత్రి

1.ప్రాతస్సవనమునకు◌చ్చేయుటకుగానుఅశ్వినీదేవతలనుమేల్కొలుపుచున్నాము.వారు సోమపానమునకు◌చ్చేయవలెను.గచ్ఛతామ్ అస్యసోమస్య పీతయే

2.అశ్వినులు సురథులు,ద్యులోకమునవివసించువారు. ఉజ్వలముగాప్రకాశించువారు. వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము.అశ్వినా తాహవామహే

3.అశ్వినులు చేతికశము, కొరడా సత్యమయినది.తడిసి ఉండునది.వారు అట్టి కశమునయజ్ఞము నిర్వహించవలెను.తయా యజ్ఞం◌◌క్షితమ్

4.అశ్వినులారా! సోమయాగముచేయు యజమానిగృహము దూరముకాదు.అతని ఇంటికి ◌రు రథముపైచేరగలరు. గచ్ఛథ:అశ్వినా సో◌నోగృహమ్

5.యజమానిని రక్షించుటకుహిరణ్యపాణిఅయిన సూర్యదేవునిఆహ్వానించుచున్నాము. సూర్యుడుయజమానికి అతనిస్థానమును తెలుపగలడు.సచేత్తా దేవతాపదమ్

6.సూర్యుడు నీటిని ఇగిరించును.అతనిని రక్షణకుగానునుతింపుము. సూర్యవ్రతములను ఆచరించుము.

7.సూర్యుడు నివాసమునకుకావలసిన ధనమునుఇచ్చును. స◌తారం నృచక్షుషంనరులను వెలిగింపజేయుసూర్యుని ఆహ్వానించుచున్నాము.

8.◌త్రులారా! ఋత్విజులారా!రండు. ఆసీనులు కండు.సూర్యుడు స్తవనీయుడు.ధనప్రదాత.అతడు వెలుగులుపరచుచు ◌చ్చేయుచున్నాడు.
(ఉదయసంధ్య అందములనుఆస్వాదించుటకు ఆహ్వానించుచున్నాడు)

9.అగ్నీ! దేవతలపత్నులను తీసికొనిరమ్ము. త్వష్టనుకూడ సోమపానమునకుతీసికొనిరమ్ము.

10.అగ్నీ! మమ్ము రక్షించుటకుదేవపత్నులను,నీపత్ని భారతిని,పూజ్యురాలు సరస్వతినితీసికొని రమ్ము.

11.నరులను పాలించువారు,అక్షయ సంపదలుగలదేవపత్నులుమాకు సుఖమును,భద్రతనుప్రసాదించవలెను.

12.మా యజ్ఞములకుశుభములు కలిగించుటకుఇంద్రపత్నిని, వరుణపత్నిని,అగ్నిపత్నిని సోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.

13.మహద్యౌలోకము,పృథి◌ తమ దయారసమునఈ యజ్ఞమునుతడుపవలెను.మమ్ములనువారు పోషించవలెను.

14.భూ◌, అంతరిక్షములుస్థిరముగా ఉన్న◌. గంధర్వస్థానమున ఉన్న◌.అ◌ ప్రసాదించు ఉదకములుఘృతమువంటి◌.◌ప్రులు ఆఘృతములనేఆస్వాదింతురు.

15.పృథి◌! ◌స్తారమవు అగుము.నిష్కంటకమవు అగుము.అ◌నాశ్యమవు అగుము.◌శాలగుణవతి◌కమ్ము.సుఖములను ప్రసాదించుముయచ్ఛాన: శర్మసప్రథా:

16.ిష్ణువు గాయత్ర్యాదిసప్తఛందములతోపృథ్వి పై పదంన్యాసముచేసినాడు. ఆ పృథ్వీపైదమానవులు ఉన్నారు.వారిని సకల దేవతలురక్షించవలెను.

17.ిష్ణువు ఈ జగమునసంచరించినాడు. త్రేధానిదధే పదమ్మూడు ిధములుగాఅడుగిడినాడు. ిష్ణువుపాదధూళితో సమస్తంిశ్వమునిండి ఉన్నది.

18.ిష్ణువు అజేయుడు,సకల ిశ్వమును పాలించువాడుఅగును. అతడు ధర్మరక్షణకుగానుమూడు లోకములందుమూడు అడుగులిడినాడు.

19.ిష్ణుని కర్మలను చూడుడు.అతడు ఇంద్రునకుసఖుడు. ిష్ణువు గూర్చికర్మలు చేయుచున్నాము.

20.ఆకసమున నిలిచిసమస్తము చూడవచ్చును.ఆంధముగనే ిద్వాంసులుిష్ణుని మహత్తునుసదా చూడగలరు. సదాపశ్యంతి సూరయ:

21.లోపరహితులు,జాగరూకులు అయిన స్తుతికర్తలగుిప్రులు ిష్ణువు పరమపదమునుప్రకాశింపచేతురు. సింధతేిష్ణోర్యత్పరమంపదమ్.

## ఆలోచనామృతము

1. కక్షీవంతుడుచేతిపనులవాడు,హస్తకళాకారుడుకావచ్చును. అతడుతన స్వయం ప్రతిభ వలనదేవతల స్థానమునకుచేరినాడు. ఋభువులుఒక రకముగా హస్తకళలవారు,నిర్మాతలు. వారు తమస్వశక్తితో దేవతలలోచేరినారు. ఇప్పుడుదేవతల పత్నులకుదేవతలతోసమానస్థానములభించినది.ఇంతకుముందు దేవతలనుపత్నుల సమేతముగాఆహ్వానించినాడు.ఇప్పుడు పత్నులకు,స్త్రీలకు స్వయంప్రతిపత్తికలిగినది. పత్నులనుమాత్రమే సోమపానమునకుఆహ్వానించినాడు.ఇది స్త్రీకి పురుషునితో సమానత్వచిహ్నము.స్త్రీ స్వేచ్ఛకు, స్త్రీకిసమానస్థాయికి గుర్తింపు.భార్యలుగా మాత్రముకాక ఇళ-మహి-భారతిస్వతంత్ర దేవేరులుఅయి ఉన్నారు.
ఈస్త్రీ సమానత్వమువేనవేల సంవత్సరములకుపూర్వము ఋగ్వేదమునాడుఉన్నది. అత్యంతనాగరకములు అని చాటుకొనుచున్నకొన్ని యూరోపు సమాజములలోనేటికిని స్త్రీకి సమానత్వములేదు. స్విట్జర్లాండులోస్త్రీకి ఓటుహక్కులేదు.

2.భరతుడు అగ్నిఅగును. అతని భార్యభారతి.

3.ిష్ణువు తొలిసారిగా సర్వశక్తిమంతునిగాదర్శనము ఇచ్చినాడు.
ిష్ణువుసప్తధాముడు. పృథ్వి,జలము, ఆకాశము,తేజస్సు, వాయువు,తన్మాత్రలుఏడు ిష్ణుని నెలవులు.
పృథ్వి,అంతరిక్షము, ద్యులోకములంిష్ణువు తన పాదముఉంచినాడు. పురాణ కథలందువామనుడు తనమూడు అడుగులు వేసిమూడులోకములుకొలచినాడు.

4.పరమం పదమ్ అనుపదము తొలిసారిగా దర్శనంిచ్చినది.ిష్ణునిది అన్నిపదములకన్నపరమైన పదము, పరమపదము.

### ఇరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవతలు1వాయువు, 2-3 ఇంద్రవాయువులు,4-6 ింత్రావరుణులు,7-9 మరుద్గణ వశిష్టుడు,ఇంద్రుడు, 10-12 ిశ్వేదేవతలు,13-15 పౌష్ణుడు, 16-22 ఉదక దేవత,24 అగ్ని, ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1.సోమము అభిష ంచబడినది.ఇది తీవ్రమయినదితృప్తి కలిగినది.ఆశీర్వంతమయినది. పాలుపెరుగు మున్నగు వానితోచేయబడినది.ఉత్తరవేదిన సిద్ధముగఉన్నది. వాయువా!ఆ సోమమును పానముచేయుము.

2.ద్యులోకమందున్నఇంద్రవాయువులనుసోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.

3.ఇంద్రవాయువులుమనోవేగము గలవారు.వేయి కన్నులవారు.బుద్ధికి అధిపతులు.ఋత్విజులారా!అట్టి ఇంద్రవాయువులనుమా రక్షణకుగాను ఆహ్వానించుడు.

4. త్రావరుణులుప ంత్ర బలముగలవారు. యజ్ఞమునకుఅవతరించువారు. వారినిసోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.

5. త్రావరుణులుసత్యప్రకాశకులు. ప్రశస్తతేజోవంతులు.వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము.

6.వరుణుడు రక్షకుడు. త్రుడు సర్వరక్షకుడు.వారు ధనములనుప్రసాదించవలెను.

7.మరుత్తులతో కూడినఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.వారు సోమపానము చేయవలెను. సంతృప్తులుకావలెను.

8.ఇంద్రుడు ముఖ్యముగాగలవారు, ధనములనుప్రసాదించువారు పూష దేవతలు.ఇంద్ర, పూష సమన్వితులయినమరుద్గణములనుఆహ్వానించుచున్నాము.

9.మరుత్తులు భూరిదాతలు.ఇంద్ర సహితులయిశత్రునాశనము చేయగలరు.మరుద్గణములుమమ్ము దుష్టుడయినవృత్తుని బారినుండిరక్షించవలెను.

10.మరుత్తులు ఉగ్రులు.పృథ్వీపుత్రులు, వారినిసోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.

11.మరుత్తుల ధ్వనిశూరులవలె గంభీరముగాఉండును. వారు నాయకులు.వారిని సదా శుభకరమయినదేవయజనస్థానమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

12.మరుత్తులు కాంతిమంతులు.ప్రకాశమానులు. ది నుండి దిగివత్తురు.అట్టి మరుత్తులుమాకు సుఖమునుప్రసాదించవలెను.మరుతో మృళయంతున:

13.కాంతి కలిగి గమనశీలుడవయినపూషా! తప్పిపోయిన పశువునుపట్టి తెచ్చినట్లు, చిత్రదర్భలుకలిగి యాగమునుపోషించునట్టిసోమమును అంతరిక్షమునుండి తెమ్ము.

14.సోమము గుహలోఉన్నది. గూఢమయినది. చిత్ర దర్భలుకలది. అట్టి సోమమునుకాంతివంతుడయిపూష-సూర్యుడు సంపాదించినాడు.

15.మేము ప్రతి సంవత్సరముధాన్యము పండించుటకుఎద్దులతో పొలముదున్నుదుము.అట్లే పూష ఆరు ఋతువులందునుమా కొఱకు సోమముతెచ్చును.

16.మేము యజ్ఞముచేయగోరినాము. కావునజలములు, తల్లిపాలవలెమధురములు,హితకరములుఅయి దేవ, యజనస్థానముల ప్రవహించవలెను.

17.జలములందుసూర్యుడు, సూర్యునియందుజలము ఉన్నది.అట్టి జలముమా యజ్ఞమునుతృప్తి పరచవలెను.

18.మా గోవులు త్రావుఉదక దేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాము.ప్రవహించుస్వభావముగలఅట్టి జలములతోహంస్సులు సిద్ధముచేయవలసిఉన్నది.

19.జలముల మధ్యఅమృతము ఉన్నది.జలముల మధ్యఔషధములు ఉన్నవి.ఋత్విజులారా!జలము ప్రాశస్త్యమునుచాటుడు.

20.జలములందుసమస్త ఔషధములుఉన్నవి. జలములందులోకములకు సుఖముకలిగించు అగ్ని ఉన్నదనిసోముడు చెప్పినాడు.ఉదకము విశ్వేభేషజములుఅగును. ఆపశ్చవిశ్వభేషజీ:

21.జలములు మాశరీరములందలిరోగములను నివారించుఔషధములు కావలెను.చిరకాలము మేముసూర్యుని దర్శించునట్లుచేయవలెను.

22.నేను పాపము చేసిఉండవచ్చును.ఇతరులను తిట్టిఉండవచ్చును.అసత్యము పలికి ఉండవచ్చును.జలములారా! అట్టిపాపములనుమీరు కడిగివేయుడు.

23.నేడు నేను స్నానముచేసినాను. జలములందలిరసములు నాలోనిండినవి.అగ్నీ! నీవు జలములతోకలిసిరమ్ము. నాకు తేజస్సునుఇమ్ము.

24.అగ్నీ! నాకు వర్చస్సునుయిమ్ము. సంతానమునుయిమ్ము. ఆయువునుయిమ్ము. ఈనాకోరికను సకలదేవతలు ఎరుగవలెను.ఋషులు సహితముగఇంద్రుడు ఎరుగవలెను.

(ప్రథమమండలమునఅయిదవ అనువాకముసమాప్తము)

1.ఈ సూత్రమునందలిసోమమునకు ప్రత్యేకత,విశిష్టత ఉన్నట్లున్నది,ఇది పశువును పట్టితెచ్చినట్లుఅంతరిక్షము నుండితేవలసినది.గుహ్యప్రదేశమునుండితేవలసినది.సంవత్సరమునందలిఆరు ఋతువులందులభించవలసినది.

2.జలములనుగురించిన వివరములుఅద్భుతము, ఆశ్చర్యకరములుగఉన్నవి. జలములందుఅమృతము, ఔషధము,అగ్ని ఉన్నదని చెప్పిఅపశ్చవిశ్వభేషజీ:అన్నాడు. జలములనుగొప్పగా వర్ణీకరించినాడు.

ఈమధ్య (WATERTHERAPY) జలచికిత్సనుకనుగొన్నట్లు ఎంతోప్రచారము జరిగినది.అది ఋగ్వేదము నందేఉన్నది. వైద్యశాస్త్రముఋగ్వేద జలచికిత్సనుగురించి అధ్యయనముచేయవలసిఉన్నది. పరిశోధించవలసిఉన్నది.

3.15వ సూక్తమున ఋతువులుమూడుగా పేర్కొనబడినది.ఇక్కడ "షడ్యు క్తా" ఆరుఋతువులుపేర్కొన్నాడు. ఈలోగా ఇప్పటికీతెలిసిన ఆరు ఋతువులఆవిష్కరణ జరిగినట్లున్నది.

ఆరవఅనువాకము ఇరువది నాలుగవసూక్తము

ఋషి-అజీగర్తపుత్రుడుశునశ్శేపుడు, దేవతలు-1ప్రజాపతి, 2 అగ్ని, 3-5 సవిత,6-15 వరుణుడు, ఛందస్సు1-2, 6-15 త్రిష్టుప్, 3-5 గాయత్రి

1.యూపస్తంభమునకుకట్టబడినాడుశునశ్శేపుడు. అన్నాడు:"ఏ దేవతల మధ్యఉండవలెను? ఏదేవుని శోభస్కరకమగునామమును ఉచ్చరింతును?మరల నన్నుమహా పృథ్వికి ఇవ్వగలవాడువెవ్వడు? అట్లయిననా తలిదండ్రులనుచూడగలను".

2.దేవతలందుఅగ్రుడు అగ్ని. అగ్ని యొక్క శోభస్కరమగు నామమునుఉచ్చరింతును. అతడుమరల నన్నుమహా పృథ్వికి ఇచ్చును.తలిదండ్రులనుచూడగలను.

3.సంతృదేవుడుసర్వులకు రక్షకుడు అగును.సంతృదేవా! నీవుకోరికలు అన్నిటికి ప్రభువువు.నిన్ను ధనముప్రసాదించవలసినదనివేడుకొనుచున్నాను.

4.మేము కోరదగినదినీవద్ద ఉన్నది.పూజ్యము. అనింద్యము.అద్వేష్యము అయిన ధనమునుకోరుచున్నాము.
(అటువంటిధనమే శాంతిని,సుఖమును కలిగించును.అట్లు కానిది అశాంతికారకము అగును)

5.సంతా! మేము నీవారము.నీవు మాకు ధనమునుప్రసాదించినావు. రక్షణకల్పించినావు. అట్టిధనమును వృద్ధిచేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము.

6.వరుణా! నీవు నభమునపరాక్రమవంతుడవు.రెక్కలు ఉన్న పక్షులుసహితము నిన్నుచేరలేవు. నిన్నుసహించజాలవు.నిరంతరము ప్రవహించుజలములు సహితమునిన్ను అతిక్రంపజాలవు.

7.వరుణరాజుబలములకు ప్రభువుఅతడు ఆధారములేనిఅంతరిక్షమున ఉన్నాడు.అక్కడి తేజోరాశినిధరించి ఉన్నాడు.అతని కిరణము పైనుంచిక్రిందకు ప్రసరించుచున్నది.
ఆ కిరణములకుమూలము అంతరిక్షమునఉన్నది. అందువలనేప్రాణములు నిలిచిఉన్నం.

8. రంఉదయించవలె.అస్తంంచవలె.వరుణరాజు అందుకుఅనుగుణముగా ఆకసమునసూర్యునికొఅకు ంశాల మార్గమునుఏర్పరచినాడు. ఆధారములేనినభమునకదలుటకు అవకాశంకల్పించినాడు. అట్టివరుణుడు మా శత్రువునుదూరము చేయవలెను.

9. వరుణరాజా!నీవద్ద నూర్లవేలఔషధములు ఉన్నం.నీకు గల బుద్ధిఅతిగంభీరము అయినది.మాచే పాపములుచేయించు దేవతలనుదూరముగా తీసుకొని వెళ్ళుము.అచట పరిమార్చుము.మేము చేయుపాపములను తొలగించుము.

10.నక్షత్రములురాత్రిపూట ఆకసమునవెలుగుచున్నం.చంద్రుడు రాత్రులందుప్రకాశించుచున్నాడు.ంరు పగలు కనిపించరు. ఇదంతయువరుణరాజు మహిమ.

11.వరుణా! నిన్ను స్తుతించుచున్నాను.ఆయువు కోరుచున్నాను.హంస్సులు అర్పించువారుసహితము ఆయువునేకోరుచున్నారు. నేనుహంస్సులు అర్పించలేదనినన్ను అనాదరణచేయకుము.
మాఆయువునుతగ్గించకుము.

12.రాత్రియందు వరుణస్తవముగానము చేతురు.దినమందు సహితమువరుణస్తవమేపాడుదురు. ఈ స్తవమునా మనసున నిలిచిఉన్నది. ఈ స్తవమునశేశునశ్శేఫుడు వరుణునిప్రార్థించినాడు. ఆస్తవమునకుప్రసన్నుడయి వరుణుడుమమ్ము ంముక్తులనుచేయవలెను.

13.శునశ్శేఫుడు మూడుబండ కొయ్యలతోకట్టబడినాడు.అతడు అదితి పుత్రుడుఅగు వరుణుని స్తుతించినాడు.వరుణ రాజు శునశ్శేఫునిండిపించవలెను.తెలింగలవాడును,ఇతరులకు లొంగనివాడునుఅయిన వరుణుడు శునశ్శేఫునికట్టుత్రాళ్ళుండిపించవలెను.

14.వరుణరాజు ఆగ్రహమునునమస్సులు, యజ్ఞములుహంస్సులచేఉపశంంపచేయుచున్నాము.వరుణుడు ఆపదలుహరించువాడు.ప్రజ్ఞగలవాడు.అట్టి వరుణుడుమావద్ద వసింపవలెను.మా పాపములను పోగొట్టవలెను.

15.వరుణరాజా! కట్టినపాశమును, పాదములపాశమును, నాభివద్దగలపాశమును తొలగించుము.అప్పుడు మేము దండ◌ముక్తులము అగుదుముస్తుతింతుము.

## ఆలోచనామృతము

1. రామాయణమున,బాలకాండలో శునశ్శేఫునివృత్తాంతము ఉన్నది.అంబరీషుడు అయోధ్యరాజు.అతడు తన యజ్ఞమునకుగానుఒక నరుని కొనదలచినాడు.ఋచీకుడు తనమధ్యమపుత్రుని,శునశ్శేఫుని అంబరీషునకుఅ◌్మనాడు. మార్గమధ్యమునపుష్కరమున ◌శ్వా◌ుత్రుడుశునశ్శేఫునకు మంత్రములుఉపదేశించినాడు. శునశ్శేఫుడుయజ్ఞమునందుఆ మంత్రములుపఠించినాడు. ◌ముక్తుడుఅయినాడు.

అయితరేయబ్రహ్మణమునమరొక కథ ఉన్నది.హరిశ్చంద్రుడుఅను రాజునకు సంతానములేదు.అతడు వరుణునిగూర్చి తపస్సు చేసినాడు.వరము పొందినాడు.తన తొలి సంతానమునువరుణునకు బలిఇత్తును అన్నాడు.హరిశ్చంద్రునకురోహితుడు అనుపుత్రుడు కలిగినాడు.కాని వరుణునకు బలిఇవ్వలేదు. రోహితుడుపెద్దవాడు అయినాడు.◌షయము తెలుసుకున్నాడు.అడవులకు పోయినాడు.అక్కడ రోహితునకుఅజీగర్తముని కనిపించినాడు.అతడు వందగోవులవెలకు తనపుత్రుడుశునశ్శేఫుని బలి ఇచ్చుటకురంగము సిద్ధముఅయినది. అప్పుడు ◌శ్వా◌ుత్రునిప్రేరణతో ఒక ఋత్విజుడుదేవతలనుప్రార్థించినాడు. శునశ్శేఫుని◌ముక్తుని చేయించినాడు.
కథఎక్కడ అయినను మానవజాతిప్రగతి చరిత్రలోఇది అత్యంత ప్రధానఘట్టము.

(i)నరమేధమునరులను బలిఇచ్చుటకు నిలిచినదిఇట్టి వృత్తాంతము.అబ్రహామునకుసంబంధించినదిబైబిలునందును,ఖురానునందునుకలదు. అక్కడ భగవానుడునరునకు బదులుగొర్రెను బలి ఇప్పించినాడు.(ii)యజ్ఞముచేసిహ◌స్సులు ఇచ్చిననేదేవతలు ప్రసన్నులుఅగుదురు అను నమ్మకమునకుతెరపడినది.11వ మంత్రమునస్తుతులు, హ◌స్సులుసమానములు అనిప్రతిపాదించినాడు.

2. 7వమంత్రమునుపరిశీలించిన ఒక గొప్పప్రకృతి రహస్యముగోచరము అగును.
**నీచీనాస్థురుపరి బుధ్న ఏషా మస్మే అంతర్నిహితా:కేతవ: స్యు:**
కిరణములుకిందికి ప్రసరించుచున్ననుమూలము పైన ఉన్నది.అందువలననేమన ప్రాణములునిలిచి ఉన్న◌.అంతరిక్షమూలములయినకిరణము భూ◌ుకిచేరువరకు మధ్యనపరిశుద్ధములు అగుచున్న◌.అట్లు కాకున్న పృథ్వీ◌ుద ప్రాణి జాలముబ్రతుకజాలదు.

ఆ మధ్యనఉన్నదానిని ఆధునికులు'ఓజోన్' అనుచున్నారు.రాక్షస పారిశ్రా◌ుకరణము వలన'ఓజోన్' అంతరించుచున్నది.ప్రకృతి ధ్వంసముచేయుచున్నఆధునిక నరుడు తననాశనమునుతానేవరించుచున్నాడు. 'ఓజోన్'◌షయము ఋగ్వేదమున◌దితము అయినది.ఈ ◌షయము శాస్త్రజ్ఞులుపరిశోధించవలెను.

### ఇరువదిఅయిదవ సూక్తము
### ఋషి-శునశ్శేఫుడు,దేవత-వరుణుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. వరుణా!నీ వ్రతమునసామాన్యులు పొరపడుదురు.అటులే మేముసహితము పొరపడుదుము.

2. వరుణా!నిన్ను అవమానించినవానిని నీవు వధింతువు.మమ్ము అటులచేయకుము. నీ కోపములనుండిమమ్ము కాపాడుము.

3. అలసినఅశ్వములను రథికుడుసేద తీర్చును. వరుణా!అట్లే నిన్ను ప్రసన్నునిచేయుటకు మాకుసుఖములు కలుగుటకునునిన్ను స్తుతించుచున్నాము.**గీర్భిర్వరుణసీమహి**

4. నాబుద్ధిక్రోధరహితమైఉన్నది. అది పునరావృత్తిలేనిదై పక్షులుగూళ్లకువలెచేరుచున్నది.

5. వరుణుడుబహుజనులనుచూచువాడు. అధికబలవంతుడు.అట్టి వరుణునిమాసుఖముకోరి ఎప్పుడుయజింతుమో కదా!

6. యజమానిసమర్పించు హ◌స్సులను◌త్రావరుణులుసమానముగా సే◌ంతురు.**సమానమాశాతే**

**7.**ఆకసమున ఎగురు పక్షులపాదములనుఎరుగువాడును, సముద్రమందునావల గమనము ఎరిగినవాడునుమమ్ము బంధ◌ముక్తలనుచేయవలెను.

8. వ్రతమునందున్నవరుణుడు ప్రజావంతమయినపన్నెండు మాసములనుఉపజాతమయిన అధికమాసమునుఎరిగినాడు.
(ఇదిఅధికమాసమునుఆ◌ష్కరించుట కావచ్చును)

9. వరుణుడు◌శాలదృష్టి గలవాడు.అధిక గుణవంతుడు.అతడు వాయుమార్గమునుదానిపై ఉన్న దేవమార్గమునుతెలియును. అట్టివరుణుడు మమ్ముబంధ ◌ముక్తులనుచేయవలెను.

10.వ్రతము ధరించినవరుణుడు ప్రజలసామ్రాజ్యమునుసుకృతము చేయును.ప్రజలయందునివసించును.

11.వరుణుడు ప్రజ్ఞావంతుడు.◌శ్వమందు పూర్వము జరిగినవానిని,జరుగనున్నవానినితెలియగలడు.

12.వరుణుడు అదితిపుత్రుడు. శోభనప్రజ్ఞ కలవాడు.మమ్ములనుసర్వదా సన్మార్గముననడుపవలెను.మా ఆయువును పెంచవలెను.

13.వరుణుని శరీరము పుష్టిగలది.అతడు బంగారు కవచముధరించినాడు. కాంతులు◌రజిమ్ముచున్నాడు.

14.హింసించ తలపెట్టినశత్రువులు సహితమువరుణుని హింసింపజాలరు.ద్రోహముచేయతలపెట్టినవారుద్రోహము చేయలేరు.అతనిని పాపములు అంటలేవు.

15.వరుణుడు మానవులకుఅన్నము కల్పించినాడు.వారికి కడుపునిండుగా అన్నముపెట్టినాడు.

16.వరుణుడు బహుదర్శనీయుడు. నామనసుఅతనికొఱకు గోవులుమందలకు చేరునట్లువెనుదిరుగక సాగుచున్నది.

17.నాకు ప్రాణరక్షణ కలిగినది.నీకొఱకు మధుర హ◌స్సులనుసంపాదించినాను. ఆరగింపుము.ఆతరువాత ప్రాణములభిం చిననేను, హ◌స్సులభించిననీవు మాట్లాడుకుందము.

18.దర్శనీయుడగు వరుణుడుఆ◌ర్భ◌ంచినాడు! నేనుఅతనిని దర్శించినాను!భూ◌ ◌ంద వరుణునిదర్శించు భాగ్యముకలిగినది! వరుణుడునేను చేయు స్తుతులనుఆలకించినాడు!

19.మా శిరమున నడుమునపాదములందు ఉన్నపాశములను ◌డిపించుము.జీ◌తము ప్రసాదించుము.

### ఇరువదిఆరవ సూక్తము
### ఋషి-శునశ్శేఫుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞములకు,అన్నములకు ప్రభువువు.తేజస్సులనుధరించిన వాడవు.మా యజ్ఞమునురక్షింపుము.

2. అగ్నీ!నీవు తరుణుడవు.వరేణ్యుడవు.నీతేజస్సు చేతనేహోమమునువెలిగింపచేతువు.దివ్యమగు ఈ యజ్ఞమునకురమ్ము. ఆసీనుడవుకమ్ము.

3. అగ్నీ!నీవు శ్రేష్ఠుడవు.తండ్రి కొడుకునకువలె,బంధువు బంధువునకువలె,ుత్రుడు ుత్రునకువలెనా కోరికలు తీర్పుము.

4. అగ్నీ!వరుణుని యజ్ఞమునకువలె,అర్యముని యజ్ఞమునకువలె,నరులు ప్రజాపతియజ్ఞమునకువలె,నీవు మా యజ్ఞమునకుచ్చేయుము. ఆసీనుడవుకమ్ము.
(వరుణుడు,అర్యముడు అగ్నికి బంధువులు.తనను బంధువుగాభాంచమని యజమానిప్రార్థన)

5. అగ్నీ!నీవే హోమములుకలిగించువాడవు.మా యజ్ఞములకుసంతసింపుము. మాస్తుతులకుప్రసన్నుడవు అగుము.

6. హస్సులునిత్యములు, స్తారములు.వానితో అన్యదేవతలనుపూజించుచున్నాను.అయినను ఆ హస్సులుఅన్నియు నీకే చెందుచున్న.**త్వేఇద్ధూయతే హ:**

7. అగ్నిప్రజాపాలకుడు, హోమకారకుడు, శ్రేష్ఠుడు. అతడుఆనందించవలెను.మాకు హితుడు కావలెను.మేము ప్రియమయినఅగ్నివంతులముకావలెను. **ప్రియా:స్వగ్నమోవయం**

**8.**అగ్నీ!నీవు వెలుగులవాడవు.ఋత్విజులుఅర్పించు హస్సులుధరించినవాడవు.మేము పత్రాగ్నివంతులముఅయినాము. నిన్ను యాచించుచున్నాము.

9. అమృతాగ్నీ!మేము మర్త్యులము.నీవు హస్సులు,గార్హపత్య, దక్షిణాగ్నులుకలవాడవయి మాయజ్ఞమునకురావలసినది. మాస్తుతులను సేంచుము.మాకు ఆహారము ప్రసాదించుము.

## ఇరువదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-శునశ్శేఫుడు,దేవతలు 1-12అగ్ని, 13 శ్వేదేవతలు,ఛందస్సు1-12 గాయత్రి,13 త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞములకురాజువు. గుఱ్ఱముతోకతో ఈగలను తోలుకొనును.నీ సాయమున మేముశత్రువులనుతోలుచున్నాము.నీకు నమస్కరించుచున్నాము.

2. అగ్నిబలములకు పుత్రుడు.వేగవంతుడు. సుఖప్రదాత.మాకోర్కెలను తీర్చుటకువర్షించవలెను.

3. అగ్నీ!నీవు సర్వగమనుడవు.మము దూరము నుండిరక్షింపుము. దగ్గర నుండిరక్షింపుము. నరులు ఎక్కువనష్టము కలిగించువారు.వారినుండి రక్షింపుము.

4. అగ్నీ!ఈ ఎదుట జరుగుచున్నహర్థానమునుగాయత్రీఛందోబద్దమయిన ఈస్తుతిని దేవతలకుఎరిగింపుము.

5. అగ్నీ!ద్యులోకమునందలిఆహారమునందలి,అంతరిక్షమునందలిఆహారమును భూలోకమునందలిసంపదలను మాకుప్రసాదించుము.

6. ంతకాంతులవాడా!నదులు తమతరంగములచేకాలువలను సంపన్నముచేసినట్లు నీవుమా కోర్కెలను తీర్చుము.(నదులకు కాలువలుతీయు పద్ధతిఆనాటికి తెలిసినట్లున్నది)

7. అగ్నీ!నీవు యుద్ధములకుప్రేరేపించిన నరుడు,నీవు యుద్ధమునగెలిపించిన నరుడుశాశ్వత యశస్సుగలవాడుఅగుచున్నాడు. సయంతాశశ్వతీరిష:

8. అగ్నీ!నీవు శత్రుంజయుడవు.నీభక్తుడు అగు యజమానినిగెలువగలవాడులేరు. అతని శౌర్యముఅనేకులు ెనగలరు.

9. ెశ్వహితుడవగుఅగ్నీ! అశ్వయుద్ధములతరింపచేయుము.ెద్వాంసుల స్తుతులకుసంతుష్టుడవగుము.ఫలప్రదాతవుఅగుము.

10.స్తోత్రప్రియుడవగుఅగ్నీ! యజమానులనుఅనుగ్రహింపుము.వారి దేవయజనస్థానముల ప్రవేశింపుము.వారు ఉగ్రుడవు అగు నిన్నుఉత్తమముగ స్తుతింతురు.

11.అగ్ని అప్రమేయుడు.ధూమధ్వజుడు.కాంతులు ెరజిమ్ముచవాడు.అతడు మా బుద్ధిబలమున వృద్ధిచేయవలెను.**ధియేవాజాయహిన్వతు**

12.నరనాథుడు, దేవసంబంధి,దేవదూత, కిరణ్మయుడుఅగు అగ్ని ధనపతివలెమాస్తుతులనుెనవలెను.

13.బలవంతులకునమస్సులు. దుర్బలులకునమస్సులు. యువకులకునమస్సులు. వృద్ధులకునమస్సులు మేముసమర్థులము కావలెను.దేవతలనుపూజించవలెను.శ్రేష్టులను ప్రశంసించుటలోలోపము రానీయము.

## ఇరువదిఎనిెదవ సూక్తము

### ఋషి-శునశ్శేఫుడు,దేవతలు-వేరువేరు, ఛందస్సు1-6 అనుష్టుప్,7-9 గాయత్రి

1.ఇంద్రా!ఇది రోలు, రోకలిని ఉపయోగించిపిండి తీసిన సోమరసము.దరికిచేరుము సేెంపుము.

2. ఇంద్రా!రెండు పిరుదులవంటిరాతి పలకలతో పిండిసోమరసమును తీసినాము.దరికిచేరుము. సేెంపుము.

3. యజమానిపత్ని యజ్ఞాలయందుప్రవేశించి, నిర్గెంచినపుడురోటిలో దంపిచేసినసోమరసపు దరికి చేరుము సేెంపుము.

4. గుఱ్ఱపుకళ్లెమువలెకవ్వమునకు త్రాడుచుట్టిత్రిప్పి దంపిన సోమరసపుదరికి చేరుము. సేెంపుము.

5. ఉలూఖమా-రోలా!ధాన్యము దంచుటకుప్రతి ఇంట ఉందువు.అయినను వైదిక కర్మలందుజయశీలురదుందుభివలెగంభీర స్వనము చేతువు.

6. రోలురూపపువనస్పతీ! నీ ఎదుటనేగాలి ీచుచున్నది.నీవు ఇంద్రుని కొఱకుసోమము పిండుము.
(రోకలిదంచునప్పటిలయను వర్ణించినాడు)

7. రోలు-రోకలియజ్ఞములసాధనములు.అె ఇంద్రుని అశ్వములవలెఉచ్చ స్వరములు చేయుచున్నె.ెహరించుచున్నె.

8. రోలురోకలి రూపమున ఉన్నవృక్షములారా! ీరు సోమరసముపిండుదురు. అందువలన దర్శనీయులు.

9. రోటిలోనిసోమ రసమును జల్లెడలోపోయుము. జల్లించినసోమమును తోలుతిత్తిలో నింపుము.

## ఆలోచనామృతము

1.ఇదిమానవ నాగరకతలోమహత్తరఘట్టముగా కనిపించుచున్నది.ఇది రోలు రోకలి కనుగొన్నశుభవేళ! లేనినాడుగానిఉన్ననాటి ిలువతెలియదు.రోలులేనినాడుకొత్తగా కనుగొన్నఆనందము పురిప్పి ఆడుచున్నది.

రోలు,రోకలి కనుగొన్న తొలిగడియలోనిఆశ్చర్యము, ఆతురత,అనుభవము,అలలుద ఆడుచున్నది.ఇంటింట రోలు, రోకటిలయను గొప్పగా వర్ణించినాడు!

రోలు,రోకలి క్రం. అంతకు ముందురాతిం ఉండెనో? తొలిసారిక్రవే కనుగొనిరో! పనిముట్లుదనాగరకత ఆధారపడునన్నపాశ్చాత్యుల సూత్రముభ్రమగా కనిపించుచున్నది.

రోలుసైతము లేనినాడుఎంత ఉన్నతముగాఆలోచించినారు! ఎంతటిసదాశయములనువెలువరించినారు!పనిముట్ల ప్రగతితోమానవుడు సంకుచితుడుఅగుచున్నాడు!!!
రోలురోకలి,రుబ్బురాయి, కవ్వము,తిత్తి ఇచటకనిపించినం. ప్రాణములేనిం అయినను అంసమాజమునకు పనికివచ్చినం. పనికి వచ్చినందుకువాటిని దేవతలవలెపూజించినారు! ఎంతటికృతజ్ఞత!! నేటికినిమనము ఉపకరణములనుశుభకార్యములందు,ప్రత్యేక దినములందుపూజించుచున్నాము.

## ఇరువదితొంమ్మదవ సూక్తము

### ఋషి-శునశ్శేఫుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-పంక్తి

1. ఇంద్రా!నీవు సోమపాయిం. సత్యవాదిం.మేము ప్రశస్తులముకాము.అయినను మాకు వేనవేలగోవులను, అశ్వములనుశుభప్రదములనుఇమ్ము. మమ్ము ప్రశస్తులనుచేయుము.

2. ఇంద్రా!నీవు శక్తిమంతుడవు.అందగాడవు. కార్యశూరుడవు.మాకు వేనవేలగోవులను, అశ్వములను,ఇతర శుభప్రదములనుఇమ్ము. మమ్ము ప్రశస్తులనుచేయుము.

3. మాకుకలుగు దుర్గతులకుతెలిం తప్పింపుడు.మరల తెలింరాకుండచూడుము. మాకు వేనవేలగోవులను, అశ్వములను,ఇతర శుభప్రదములనుఇమ్ము. మమ్ము ప్రశస్తులనుచేయుము.

4. మాశత్రువులు స్పృహలేకుండవలెను.ుత్రులు స్పృహకలిగి ఉండవలెను.మాకు గోవులను,అశ్వములను ఇతరశుభప్రదములనుఇమ్ము. మమ్ము ప్రశస్తులనుచేయుము.

5. ఇంద్రా!తమ పాప వచనములతోమాకు అపకీర్తి కలిగించుగార్ధభములవంటిశత్రువులనుసంహరింపుము. మాకువేనవేల గోవులను,అశ్వములను, శుభప్రదములనుఇమ్ము. మమ్ము ప్రశస్తులనుచేయుము.

6. వంకరనడకలంపరీత వాయువులుమమ్ము ండిచిదూరముగా అడవులుదాటి పోవునట్లుచేయుము. మాకువేనవేలగోవులను,అశ్వములను, శుభప్రదములనుఇమ్ము. మమ్ము ప్రశస్తులనుచేయుము.

## ఆలోచనామృతము

ధనమునుఅర్జించుట సులభము.రక్షించుట దుర్లభము.ధనరక్షణకు అడ్డువచ్చువానిని ంవరించినాడు.వాటిని దూరముచేయుటకు ప్రార్థించవలెను.ప్రయత్నించవలెను.

## ముప్పదవసూక్తము

### ఋషి-శునశ్శేఫుడు,దేవతలు1-16ఇంద్రుడు, 7-19 అశ్వినులు,20-22 ఉషస్సులు, ఛందస్సు-16త్రిష్టుప్, తక్కినంగాయత్రి

1. ఇంద్రుడుఘనుడు, శతక్రతువు.మేము అతని నుంచిఆహారములు ఆశించుచున్నాము. గుంతనునీటితో నింపినట్లు-ఇంద్రునిసోమరసమున అభిషేకింతుము.

2. పాలుమరిగించి సోమముతోచేసిన దానిని "అశిరము"అందురు. వందలవేల కొలది అశిరములునీరు పల్లమునుచేరునట్లు ఇంద్రునిచేరుచున్న౦.

3. అశిరములువందల వేలధారలు సముద్రమునకునదులు చేరునట్లుఇంద్రుని ఉదరమునచేరుచున్న౦.అ౦ ఇంద్రుని బలమును పెంపొందించును.

4. గర్భధారణయోగ్యతగల ఆడపావురమును మగపావురము వేగవంతముగచేరును. ఆ౦ధముగనేఈ సోమములు, మాస్తవములు ఇంద్రునిచేరును.

5. ఇంద్రుడుధనములకుఅధిపతి, శూరుడు. ఈ స్తోత్రములు,సంపద, సత్యము ఇంద్రునకుప్రియములు కావలెను.

6. శతక్రతువా!ఈ యుద్ధమునమారక్షణ కొఅకు ఉత్సాహవంతుడవయిఉండుము. ఇతర కార్యముల౦షయమునను చక్కగాయోచింపుము.

7. పనికిపనికి ముందు, యుద్ధముయుద్ధమునకుముందు,౦త్రునివలె-ఇంద్రుని ఆహ్వానింతుముసఖాయ ఇంద్రమూతయే

8. ఇంద్రుడుమా పిలుపులను౦నును. వెంటనేవేలకొలది రక్షణలతోను,ద్రవ్యములతోనుమాదరికి చేరును.

9. ఇంద్రుని-పూర్వముమాతండ్రి పిలిచిఉన్నాడు. ఆ స్థానమునుండియేయజమానికొఅకు౦చ్చేయువలసినదనిఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.

10.ఇంద్రా! నిన్ను ఎల్లరుకోరుదురు. ఎల్లరు పిలచెదరు.ఎల్లరు నిన్ను ౦త్రునిచేసికొందురు. అటువంటినిన్ను స్తుతించవలసినదనిస్తుతికర్తలనుప్రార్థించుచున్నాము.

11.ఇంద్రా! నీవు సోమపాయి౦.సఖుడవు. వజ్రి౦.మా సోమములనురక్షించుము. మాకు దీర్ఘనాసికలయినగోవులను ప్రసాదించుము.

12.ఇంద్రా! నీవు సోమపాయి౦.సఖుడవు. వజ్రి౦.మా కోరికలు నీ ఇష్టప్రకారముతీరును. మా అభీష్టములునీ అనుగ్రహమునుబట్టి నెరవేరును.

13.మేము అన్నవంతులము.గోవులతో ఆనందించుచున్నాము.ఇంద్రుడు సహితముఅట్లే మాగోవులనుఆనందించవలెను.అప్పుడు ఆగోవులు మాకుసంపన్నములు అగును.

14.ఇంద్రా! నీవంటి దేవుడుప్రార్థించగనే ప్రసన్నుడుఅగును. రథచక్రములకుఇరుసువలె, నిన్నుస్తుతించు వారికి అమర్చెదవు.

15.ఇంద్రా! నిన్ను స్తుతించినవారికోరికలను బండికిఇరుసువలె కూర్చెదవు.

16."ఫ్రూ" అని ధ్వనించున౦,సకిలించున౦, బుసలుకొట్టున౦ అగు అశ్వములతోఇంద్రుడు సర్వధనములనుజయించినాడు. దాతయగుఆ ఇంద్రుడు మాకు బంగారురథమును ఇచ్చినాడు.

17.అశ్వినులారా! అనేక గుఱ్ఱములుఅమర్చిన రథములలోసమృద్ధ ద్రవ్యములనుకొనిరండు. మా ఇంటినిగోవులతోను, బంగారముతోనునింపుడు.

18.అశ్వినులారా! ిం ఉభయులురథమునకు అడ్డులేదు.అది సర్వగమనముకలది. అది సాగరమందుకూడ సంచరించగలదు.

19.అశ్వినులారా! ిం రథపు ఒకచక్రమును నష్టపరచరానిపర్వత శిఖరమునను రెండవ చక్రముద్యులోకముననునియ ంించినారు.

20.అంతము ఎరుగని ఉషస్సా! నీవుస్తుతిప్రియవు.నీ అందమును ఆనందించునరుడు ఉన్నాడా? తేజోమయీ!నీ కాంతిని అందుకొనువాడు ఉన్నాడా?

21.ఉషోదే ం! నీ ం చిత్ర ంచిత్రములయినరంగులు. అ ం వ్యాపించురీతి అద్భుతము.నిన్ను దరిచేరిగాని,దూరముగా గాని ఆస్వాదించుటఅసాధ్యము.

22.ఉషోదే ం! నీవు ద్యులోకమునకుకూతురవు. మాకు పదార్థములను,ద్రవ్యములనుప్రసాదించుము.

(ప్రథమ మండలములోనిఆరవ అనువాకము సమాప్తము)

## ఏడవఅనువాకము-ముప్ఫదిఒకటవ సూక్తము

## ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు హిరణ్యస్తూపుడు, దేవత-అగ్నిఛందస్సు-8,16,18 త్రిష్టుప్,తక్కిన ం జగతి

1. అగ్నీ!నీవు తొలుత అంగిరసఋషి అయినావు. దేవతవుఅయినావు. దేవతలసఖుడవు అయినావు.మరుత్తులు మేధావులు.జ్ఞానులు. తళతళలాడుఆయుధపాణులు.వారు ిం నుండియే అవతరించినారు.

2. అగ్నీ!నీవు అంగిరసులలో ప్రధానుడవు.మేధా ం ం. అన్యదేవతలయజనములనుప్రకాశింప చేతువు.భూ, ద్యులోకములు-ఉభయఅరుణులు, ఇద్దరు తల్లులుగలవాడవు. మానవులకుబహురీతులప్రకటమగుదువు.

3. అగ్నీ!నీవు వాయువుకన్నముందు ఆ ంర్భ ం ంచినావు.నీ బలదర్పములకుభూమ్యాకాశములుగడగడలాడుచున్న ం.యజ్ఞములందుహోతలలోశ్రేష్ఠుని కార్యభారమువహించినావు.పూజ్యులయినదేవతల కొఱకుయాగములు చేసినావు.దేవతలనుయజించినావు.సత్కర్మలు చేయుయజమాని కొఱకునీవు ఆ ంర్భ ం ంపుము.

4. అగ్నీ!నీవు మనువునకుద్యులోకమునుతెలియపరచినావు.పురూరవుడు సత్కర్మచేసినాడు. అతనికిశుభఫలములుప్రసాదించినావు. అరణులనుమథింపగా అవతరించినావు.వేదికి తూర్పునఅహవనీయవుఅయినావు. పడమటగార్హపత్యమవు అయినావు.

5. అగ్నీ!నీవు మా కోరికలనుతీర్చువాడవు. మాకుపుష్టివర్ధనుడవు.పదార్థములు అన్నియునీయందే ఉన్న ం.యజమాని నీకు మంత్రములు,హ ంస్సులు సమర్పించుచున్నాడు.అతనికి సంతానముప్రసాదించుము.

6. అగ్నీ!నీవు ంశిష్టజ్ఞాని ం.పాపకర్ములను యోగ్యులనుచేతువు. ధనమునకుగాను,శూరులు యుద్ధములుచేతురు. ఆ యుద్ధములందునీవు శత్రువునువధింతువు.

7. అగ్నీ!నీవు రోజు రోజునరునకు అన్నముఅందింతువు. మరణముదూరము చేతువు.ద్విపాద, చతుష్పాత్తులనుకోరుయజమానికి అన్నము,సుఖము సమకూర్చుచున్నావు.

8. అగ్నీ!నిన్ను స్తుతించుటకు,మాకు ధనమునుకీర్తిని కలుగచేసి,కర్మలను ఆచరించుపుత్రుని ప్రసాదించుము.పుత్రునితోకూడ యాగములుచేతుము. భూమి,అంతరిక్షములు మమ్ము రక్షించవలెను.ద్యావాపృథివీ ప్రావతంన:

9. అగ్నీ!నీవు దోషరహితుడవు.దేవతలందుఅగ్రుడవు. జ్ఞానివి.ద్యావా పృథ్వులు నీకుతలిదండ్రులు.వారికి దగ్గరగా ఉండుము.మాకు సంతానము ప్రసాదించుము.సత్కర్మ చేయువారినిఅనుగ్రహింపుము.సంపదలు గుమ్మరించుము.

10.అగ్నీ! నీవు బుద్ధిమంతుడవు.మాకు పాలకుడవు.మిత్రుడవు. నీవునూర్లకొలది ధనములు,వేలకొలది సంపదలుసంప్రాప్తములు అగును.

11.అగ్నీ! తొలుత నీవుమాతండ్రి అంగిరసునిపుత్రుడవు అయినావు.తదుపరి దేవతలునిన్ను నహుషునకుసేనాపతిని చేసినారు.మనువు పుత్రికఇళను ధర్మోపదేశముచేయుటకు నియమించినారు.

12.అగ్నీ! నీవు స్తవనీయుడవు.నీ రక్షణమున మాకుధనము లభించినదిమమ్ము పాలింపుము.మా పుత్రులనురక్షింపుము మా మనుషులయజ్ఞములను,గోవులను రక్షింపుము.

13.అగ్నీ! యజ్ఞపాలకుడవు.నాలుగు దిశలందుప్రజ్వరిల్లుచుయజమానిని రక్కసులనుండిరక్షింతువు. అహింసహవిస్సులు అర్పించుయజమానులునిన్ను స్తుతింతురు.అట్టివారి స్తోత్రములనేనీవు మనసా స్వీకరింతువు.

14.అగ్నీ! నీవు స్తవనీయుడవు.యజమాని కోరినఉత్తమ ధనమునుప్రసాదింతువు. నీవుదుర్బలుడగు యజమానివిషయమున కూడ ప్రసన్నుడవుఅగుదువు. శిశు యజమానినిసహితము నీవుఅనుగ్రహింతువు.అట్లే దిశలనుప్రకటముగా చూపింతువు.

15.అగ్నీ! దక్షిణలు ఇచ్చినయజమానిని నీవుకవచమువై రక్షించుచున్నావు.తన ఇంట అతిథులకురుచికరమయిన భోజనముపెట్టి సుఖింపచేయుచుజీవ యజ్ఞమునిర్వహించు యజమానిస్వర్గతుల్యుడు.

16.అగ్నీ! మా వ్రత లోపమునుమన్నింపుము. నీవుదూరమయి దోషము చేసినాము.దానిని కూడా క్షమింపుము. సోమార్హులయిననరులు ఆశ్రయింపదగినతండ్రివి. బుద్ధిమంతుడవు.నీవు వారలకు దర్శనీయుడవు.

17.అగ్నీ! నీవు శుచివి, సర్వముగమనించగలవు.నీవు పూర్వము అంగిరసుడు,మనువు, యయాతిసభలకు వచ్చేసినావు.ఆవిధముగనే మేముచేయు దేవసదనములకునువచ్చేయుము. దేవతలనుతీసికొని రమ్ము. వారినిదర్భలమీద కూర్చుండపెట్టుము. వారికి ఇష్టములగుహవిస్సులనుఅందించుము.

18.మేము మా సామర్థ్యము,జ్ఞానమును అనుసరించిమంత్రమునుచేసినాము. అగ్నీ! దీనినిగ్రహించుము.నీవు వర్ధిల్లుము.మాకు సంపదను, జ్ఞానమునుప్రసాదించుము. న:సృజసుమత్యా వాజవత్యా

## ముప్పదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు హిరణ్యస్తూపుడు,దేవత- ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుడువజ్రము కలవాడు.పూర్వము అతడు మహత్కార్యములుచేసినాడు. మేఘములనుకొట్టినాడు. జలములనుచీల్చినాడు. కొండలనుండి నదులనుబహిర్గతముచేసినాడు.

2. కొండమీదఉన్న మబ్బులనుకొట్టినాడు. త్వష్టఇంద్రునకు వజ్రాయుధమునిర్మించి ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు కొట్టినమబ్బులు కురిసినవి.నదులయినవి. దూడలకొఱకు గోవులు పరుగులుతీయును. అట్లేనదులు సముద్రములకుసాగినవి.

3. ఇంద్రుడుఆబోతువలె ఠీంగానడచినాడు. తనకుప్రియమయిన సోమమునుఎన్నుకున్నాడు. యజనములందుసోమపానము చేసినాడు.వజ్రాయుధమునుసాధించినాడు. తొలుతపుట్టిన 'అహి'అను మేఘమును కొట్టినాడు.
(నడచుట,ఎన్నుకొనుట, త్రావుట,సాధించుట, కొట్టుటఒక క్రమము కన్పించుచున్నది)

4. ఇంద్రుడుతొలుత పుట్టినఅహి అను మేఘమునుకొట్టినాడు. అసురులమాయలను అంతముచేసినాడు. పగవానినిఅగుపడకుండ చేసినాడు.అప్పుడు ఆకాశమును, ఉషస్సును,సూర్యుని కల్పించినాడు.

5. వృత్రుడుసర్వమును ఆవరించినవాడు.ఇంద్రుడు గొడ్డలివంటివజ్రాయుధముఅందుకున్నాడు. చెట్టునునరికినట్లు వృత్రునిభుజములునరికినాడు. వృత్రుడునరికిన చెట్టువలెనేలకూలినాడు. శయతఉపస్పృక్ పృథివ్యా:

6. వృత్రుడుపొగరుబోతు, తనతోతలపడువారు లేరనుకున్నాడు.ిరుడు, శత్రుంజయుడగుఇంద్రుని పోరునకు పిలచినాడు.ఇంద్రుని దెబ్బలకువృత్రుడు తాళలేకపోయినాడు. కూలిన వాడునదులు దరులనుపిండి కొట్టినాడు.

7. వృత్రుడుకాళ్లు, చేతులులేనివాడు అయినాడు.అయినను నపుంసకుడుమగతనము కొఱకువలె,ఇంద్రునిపైకి యుద్ధమునకుఉరికినాడు. కొండ కొనవంటివృత్రుని రొమ్ముిద ఇంద్రుడు వజ్రముతోబాదినాడు. వృత్రునిఅవయవములుఅన్నియు చెదిరిపడినం.వృత్రో అశయ ద్వ్యస్త:

8. పూర్వమువృత్రుడు తనబలదర్పములతోనదులను నాలుగుదిశల నుంచి బంధించిఉంచినాడు. ఇప్పుడు కూలినవృత్రుడు పాయలుపాయలయిన నదివలెపడి ఉన్నాడు. అతడు కట్టిపెట్టిననదులే వృత్రునిపాదాక్రాంతుని చేసిపారుచున్నట్లున్నం.

9. వృత్రునితల్లి బిడ్డఅవయవములపైబడినది. బిడ్డనుకప్పి కరచి పట్టినది.ఇంద్రుడు తల్లికిందబిడ్డిద వజ్రముంసిరినాడు. దూడిదపడిన ఆవువలెతల్లి చచ్చికూలినది.

10.నిలకడలేని నీరువృత్రుని దేహమునుముంచి, దాటి పారినం.వృత్రుడు నీటిమధ్య దీర్ఘ నిద్రపోయినాడు. దీర్ఘం తమఆశయదిన్ద్ర శత్రు:

11.పూర్వము అసురులు గోవులనుగుహలో బంధించినారు.వృత్రుడే నాధుడు,రక్షకుడు అయిన నదులుగోవుల వలెనెబంధింప బడెను.వృత్ర హంతకిఇంద్రుడు గుహద్వారమును, ప్రవాహద్వారమును తెరచినాడు.

12.వృత్రుడు అద్వితీయమగువజ్రమునకుఅడ్డు పడినాడు. గుఱ్ఱముతన తోకతో ఈగలనుతోలును. ఇంద్రుడుఅంత అవలీలగా వృత్రునికొట్టినాడు. ఇంద్రుడుగోవులను నదులను ండిపించినాడు.సోమమును తెచ్చినాడు.సప్తసింధులనుసృష్టించినాడు సృజ:సర్తవే సప్త సింధూన్

13.వృత్రుడు ంసిరినంద్యుత్తు ఇంద్రునిపైపారలేదు. అది ఇంద్రునిగర్జనను, వర్షమునుఅడ్డలేకపోయినది.ఇంద్రుడు వృత్తునిఇతర మాయలనుకూడ జయించినాడు.

14.వజ్రబాహువుఅయినవాడు ఇంద్రుడు.అతడు చలనముఉన్న, చలనములేని,కొమ్ములు ఉన్న, కొమ్ములులేనిసకల ప్రాణి జాలములకుప్రభువు. బండిచక్రమును ఆవరించినకమ్మవలె ఇంద్రుడుసకల స్థావర జంగమప్రాణులను ఆవరించిఉన్నాడు.

## ఆలోచనామృతము

1. ఈ సూక్తముఅద్భుతము. ఆశ్చర్యకరమయినజలముక్తి మహాకార్యమునువరించుచున్నది.కొండలను దాగిననదుల అడ్డంకులనుతొలగించి ప్రవహింపచేయుమహత్కార్యమునువర్ణించుచున్నది.

ఇదినేడు నదులకుఆనకట్టలు కట్టుయంత్రములఅట్టహాస కార్యమునుతలపించుచున్నది.నేటిది కట్టుట,నాటిది ిప్పుట.ఇది ఒక గొప్ప ఇంజనీరింగ్ ప్రక్రియ.ఇంజనీర్లే దీనిని ివరించగలరు.
వృత్రుడుదస్యుడు. అసురుడు, రాక్షసుడు.మహాీరుడు, ఇంద్రశత్రువు.ఈ సూత్రమున నీటికిఅడ్డు పడిన కొండవలెనో,మేఘమునకు అడ్డుపడినమరుతమువలెనోఉన్నాడు. వృత్రునివధించిన ిధముకన్నులకు కట్టినట్లుగాచెప్పబడినది.

9వఋక్కున వృత్రునితల్లి బిడ్డనుకాపాడుకొనుటకు కరచిపెట్టినిధము మాతృప్రేమకుసజీవ నిదర్శనము.

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి/
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంస://

## మూడవఅధ్యాయము-ముప్పదిమూడవసూక్తము

## ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు హిరణ్యస్తూపుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. దేవతలారా!గోవులను తెచ్చుటకుఇంద్రునివద్దకుపోవుదము రండు.ఇంద్రుడు శత్రువులేనివాడయినాడు. అతడుమన మనసులమురిపెమున పెంచును.అతడు మనకు సంపదలగోవుల పరిజ్ఞానముకలుగచేయును.

2. యుద్ధములందుస్తుతికర్తలు ఇంద్రునిఉపాసింతురు. ఇంద్రుడుఅజేయుడు. ధనదుడు.అట్టి ఇంద్రుని నిరుపమానస్తుతుల పూజింతును.డేగ తన పూర్వనివాసమునకుచేరినట్లు నేనుఇంద్రుని చేరుదుము.

3. ఇంద్రుడుతూణీరములుధరించి సమస్తసేనతో సిద్ధముగాఉండును. గోవులనుిడిపించమనినవారి గోవులను ిడిపించును.గోధనములనుఇచ్చునట్టిఇంద్రుడు మా ిషయమునిపణికారాదు. మాపణిర్భూరస్మ దధిప్రవృద్ధ(గోరక్షణనువర్తకము చేయరాదుఅనుచున్నాడు)

4. ఇంద్రా!మరుత్తులతో కూడిఒక్కడవే నీ కఠినమైనవజ్రమున ధనవంతుడయినదస్యుని, వృత్రునివధించినావు.వృత్రుని అనుచరులుసనకులు నీ ధనుస్సునుఆక్రింంచినారు.

5. వృత్రునిఅనుచరులు సనకులు.వారు యజ్ఞిరోధులు.యజ్ఞముచేయువారిని నిరోధింతురు.అటువంటి అసురులుతలలువంచుకొనిపారిపోయినారు. హర్యశ్వములుగల ఇంద్రా! భూమ్యాకాశములనుండి సనకులనుఊదివేసినావు.

6. ఇంద్రుడుదోషరహితుడు.అతనిసేనతో సనకులుయుద్ధము చేయదలచినారు.మాననీయులయినమానవులు మంత్రములుపఠించి ఇంద్రుని ఉత్సాహవంతునిచేసినారు.
శూరిరుడునపుంసకుని ఓడించినట్లుఇంద్రుడు సనకులనుఓడించినాడు. సనకులుప్రాణములు దక్కిననేచాలునుఅనుకున్నారు. ఇంద్రునకుదూరముగా పారిపోయినారు.

7. ఇంద్రా!వృత్రుని ద్యులోకమునుండి లాగినావు.వానిని దహించినావు.వృత్రుని అనుచరులునిన్ను తినుటకువచ్చినారు. వారిని ఏడిపించినావు.వారిని ఆకసమునకు ఆవలవధించినావు.తదుపరి నీవు సోమమునుసమర్పించి అర్చించినయజమానిని రక్షించినావు.

8. వృత్రునికుటుంబము ధరిత్రినిఅంతను ఆక్రింంచినారు.బంగారము, రత్నములతోప్రకాశించినారు. వృద్ధిపొందినారు.అయినను ఇంద్రుని గెలువలేకపోయినారు. అపుడు ఇంద్రుడువారిని సూర్యుని ఆవలికితోలినాడు.

9. ఇంద్రా!నీవు భూిని, అంతరిక్షమునుఆక్రింంచినావు. అనుభించుచున్నావు.మంత్రపు అర్థముఎరుగనివారయినను యజమానులనుఅభిమానించినావు.వారి మంత్ర ప్రభావమునవృత్రుని పరిమార్చినావు.

10.జలములు అన్నియుద్యులోకమునందేఉండెను. భూింకిరాలేకపోయెను.భూింని సస్యశ్యామలముచేయలేకపోయెను.అప్పుడు ఇంద్రుడు వజ్రముధరించినాడు. వెలుగుచున్నవజ్రమున చీకటివంటిమబ్బులనుకొట్టినాడు. బలమునునిశ్శేషముగ రాల్చినాడు.

11.ఇంద్రుని వలనజలములు భూింకిదిగినం. ఓడలు దాటదగిన జలములందువృత్రుడు వృద్ధిచెందినాడు. తనతోసమమయిన వృత్రునిఇంద్రుడు కొన్ని దినములుకనిపెట్టినాడు. తదుపరివజ్రాయుధమునవృత్రుని వధించినాడు.

12.వృత్రుడు గుహలోశయనించినాడు. జలములనునిరోధించినాడు. జగములనుశోషింప చేసినాడు. అట్టివృత్రుని ఇంద్రుడుశృంగభంగము చేసినాడు.ఇంద్రా! నీవు ధనవంతుడవుబలవంతుడవు.వేగవంతుడవు.యుద్ధము కోరినశత్రువును వజ్రమునసంహరించినావు.

13.ఇంద్రుని వజ్రముశత్రువులిదకూలినది. వజ్రమువాడియైనది.శ్రేష్ఠమయినది.అది శత్రువులనగరములను చిందరవందర చేసినది.అప్పుడు ఇంద్రుడు తెలింగావజ్రమును వృత్రునిిదకు ంసరినాడు.

14.ఇంద్రా! నీవు కుత్సు మహర్షిస్తుతిని కోరినావు. ఆ మహర్షినిరక్షించినావు. నీవుయుద్ధమునఉన్నావు. నీ గుఱ్ఱములగిట్టల ధూళిఆకసమున అంటినది.ఆ సమయమునందునుదశదిశల ప్రకాశించుద్యుమంత ఋషినిరక్షించినావు. శిత్రాపుత్రమహర్షిని నీదయవలనజలముల నుండిబయటికి తీసినావు.

15.ఇంద్రా! నీవు సంపన్నుడవు.భూిం కొఱకు యుద్ధములుచేసినావు. అప్పుడుకూడ శాంతుడు గుణశ్రేష్ఠుడుఅయిన శిత్రాపుత్రుడుశ్విత్రియుని నీటినుండి రక్షించినావు.యుద్ధములందుమాపై పగబట్టినవారిని దు:ఖములపాలుచేసినావు.

## ముప్పదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు హిరణ్యస్తూపుడు. దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-9,12 త్రిష్టుప్,తక్కినం జగతి

1. అశ్వినులారా!ిరు మేధావులు.ి రథము సర్వత్రసంచరించును. ి దానముసర్వవ్యాప్తము. ి ఉభయులదిఅన్యోన్య సంబంధము.అది వెలుగుగల పగటికిమంచుగల రాత్రికిఉన్న సంబంధమువంటిది. ిరు మాఉదయము, పగలు,సాయంత్రములందుచేయు సవనత్రయములకుంచ్చేయుడు. ఋత్విజులవద్దనిలుచుడు.

2. చంద్రునకువేనకు ంవాహము.ఇది దేవతలకుఅందరకు తెలియును.అశ్వినులు మధురపదార్థములను రథముిదతీసుకొని పోవుచున్నారు.ఆ రథమునకు మూడుచక్రములు ఉన్నం.అం వజ్రమంతటిగట్టిం. రథముఅతివేగవంతము.అందువలన పట్టుకొనుటకుమూడు స్తంభములుఉన్నం. అశ్వినులారా! ిరుపగలు మూడు మారులురాత్రి మూడు మారులురావలెను. త్రిర్నక్తంయాథస్త్రిరశ్వినాదివా

3. అశ్వినులారా!మా కర్మములందలిదోషములను రోజుకుమూడుసార్లు పరిహరించుడుమా యజ్ఞములందుమూడుసార్లు మధువునుచల్లుడు. రాత్రిందివములందుమాకు బలము కలిగించుఆహారము ప్రసాదించుడు.

4. అశ్వినులారా!మా ఇంటికి మూడుసార్లురండు. మాింత్రునిఇంటికి మూడుసార్లురండు. మాకు మూడుంధముల కర్మలనుబోధించుడు. ఆనందకరమగుకర్మఫలమును మూడుసార్లు ప్రసాదించుడు.మేఘము వర్షమునుఇచ్చినట్లు మూడుసార్లుఅన్నము అందించుము.

5. మూడుచక్రములు రథముిద సూర్యపుత్రిక ఆసీనురాలయిఉన్నది. అశ్వినులారా!ిరు మాకు మూడుసార్లుధనము ఇవ్వవలెను.దేవ కర్మలకు ముమ్మారుంచ్చేయవలెను.మా బుద్ధులనుముమ్మారు రక్షింపవలెను.సౌభాగ్యమును ముమ్మారుఇవ్వవలెను. ముమ్మారుఅన్నమును ఈయవలెను.

6. అశ్వినులారా!ద్యులోకమునందలిఓషధులు భూలోకమునమూడుసార్లు ఉద్భవించినవి.మూడుమార్లు ఆకాశమునపుట్టినవి. వాటినిమాకు మూడుమారులుఇండు. మీరు బృహస్పతిపుత్రుడు శంయునకుసుఖములను ఇచ్చినారు.మా సంతానమునకుఅటువంటి సుఖమునుప్రసాదించుడు. వాత,కఫ ధాతువులకుసుఖము శాంతి కలిగించుడు.

7. అశ్వినులారా!మీరు పూజ్యులు, మావేదికమీద మూడువరుసల దర్భలుపరచినాము. వానిపైశయనింపుడు. ప్రాణవాయువులుఅవయవములనుచేరునట్లు అయిష్టిక,పాశుక, సౌమిక అను త్రివేదులకువిచ్చేయగలరు.

8. సప్తసింధునదీ జలముతోమూడు అహవములలోద్రోణ, ఆధవనీయ,పూత భృత్తులనుమూడు పాత్రలందు,మూడు విధములహవిస్సులు సిద్ధముగఉన్నవి. అశ్వినులారా! మీరుమూడు లోకములసంచరింతురు. ద్యులోకమందుఉన్నవాడును, రాత్రింబవళ్ళుకలిగించువాడునుఅయిన సూర్యుని రక్షించుచున్నారు.

9. అశ్వినులారా!మీరు మీరథమున మాయజ్ఞమునకువచ్చుచున్నారు.ఆ రథపు మూడు చక్రములుతెలియకున్నది.ముక్కోణపు నొగలుతెలియకున్నది.కూర్చుండు మూడు తావులందలిపట్టుకొను దండెలుతెలియకున్నవి.మీరథమునకు గాడిదలుపూన్చినది తెలియదు.అట్లు మాకు తెలియనిరథమున మీరు మాయజ్ఞమునకువిచ్చేయ వలసినదనిప్రార్థన.

(రథమువేగవంతమని అర్థముకావచ్చును)

10.అశ్వినులారా! మేము యజ్ఞమునకుపిలుచుచున్నాము.రారండు. నేతిని పూసినమీ రథమును సూర్యుడుఉషస్సునకు ముందే మాయజ్ఞమునకుపంపవలెను. మీనోళ్లుమధుర పదార్థములకుతగినవి. మధురహవిస్సులనుస్వీకరింపుడు.

11.అశ్వినులారా! ముప్పదిముగ్గురు దేవతలతోనుమా యజ్ఞమునకురాగలరు. మధుర సోమపానముచేయగలరు. మాఆయువులను పెంచగలరు.మా పాపములను నిర్మూలించగలరు.ఇది మా ప్రార్థన.

12.అశ్వినులారా! మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.త్రివృతారథేనముపేప్టల నొగలుగలరథమున మాకు అభిముఖులయివిచ్చేయుడు. మాకుమీరవరులయిన పుత్రులను,భృత్యులనుప్రసాదించుడు. మాస్తుతులను స్వీకరించుడు.యుద్ధములందుమాకు జయములుకలిగించుడు.

## ఆలోచనామృతము

1. మానవజీవితయాత్రఅనంతము అద్భుతము.ఆశ్చర్యకరము అయినది.భగవంతుని సృష్టిసమస్తమున మానవునకుమాత్రమే ఆలోచనప్రసాదించినాడు. ఆలోచనమానవుని ప్రగతికిని,వినాశమునకు కారణభూతముఅగుచున్నది.
ఈ సూత్రమునమూడవ సంఖ్యకుతొలిసారిగా ప్రాధాన్యతఈయబడినది.నేటికీ ఇది ప్రధానమయివున్నది. త్రిలోకములు,త్రిమూర్తులు,త్రికాలములు,త్రయీ విద్యలుఇట్లు ఎన్నియో!

2. బండికిమూడవ చక్రముఅమర్చబడినది.బరువులాగు జంతులకుఇది ఎంతో ఉపయుక్తమగునుకాని వేగమునకు పనికిరాదు.అందుకే అది కొనసాగలేదు.బండికి గాడిదలుకట్టినట్లుచెప్పబడినది.

3. మూడుపూటల అన్నముతినుట విధించినారు.ఇది నేటికిని ఆచారముగఉన్నది.

4. త్రిర్న క్తంయయూథ స్తి౹ రశ్వినాదివారాత్రి మూడుసార్లు,పగలు మూడుసార్లు తిరుగుటరోజుకు ఆరుజాములుఅని చెప్పుట. నాలుగుగంటలు లేక పదిగడియలకు ఒక జాము.
రోజుకుఅరువది గడియలులేక ఇరువది నాలుగుగంటలు. ఇందులోనేటికీ మార్పులేదు.రోజును జాములోఇంత నిర్దిష్టముగ ఆనాడునిర్ణయించుట సామాన్యముకాదు.

## ముప్పదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు హిరణ్యస్తూపుడు,దేవత-సవితృడు,ఛందస్సు-1,9 జగతి,మిగిలినవి త్రిష్టుప్

1. మాక్షేమమునకు తొలుతఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.రక్షణకొఱకు మిత్రావరుణులనుఆహ్వానించుచున్నాము.జంగమములనుస్వస్థానము నిలుపురాత్రినిఆహ్వానించుచున్నాము. మమ్ముకాపాడుటకు సవితృని, సూర్యునిఆహ్వానించుచున్నాము.
(రాత్రీంజగతో నివేశనీం జగత్తునినిలిపి ఉంచు రాత్రిఅనునది ఎంత సత్యవచనము!)

2. సూర్యుడునల్లని లోకమునుండివచ్చును. దేవతలను,మానవులనువారివారి స్థానములందుఉంచుచు వచ్చును.సర్వ లోకములనుచూచుచు వచ్చును.బంగారు రథముమీదవచ్చును దేవోయాతి భువనానిపశ్యన్

3. వెలుగులుపరచు భానుడుఆకసము నుండి దిగుచున్నాడు.ఎక్కుచున్నాడు. తెల్లనిరెండు గుఱ్ఱములరథమున దేవయజనస్థానములకు వచ్చుచున్నాడు.దూరదేశము నుండివచ్చుచున్నాడు.సకల పాపములనుహరింప చేయుటకువచ్చుచున్నాడు.

4. సూర్యునిరథము సర్వత్ర సంచరించుచున్నది.సువర్ణమయమయినది.బంగారు స్తంభములుకలది. సూర్యుడు అట్టిరథమును ఆరోహించినాడు.బయలుదేరినాడు.చీకట్లను పారద్రోలినాడు.చిత్ర కిరణములతోబంగారు వెలుగులుపరచినాడు.

5. సూర్యునిఅశ్వములు, శ్యాయవములుఅనుపేరు గలవి. వాటిపాదములు తెల్లనివి.దేవతలతోకూడి ఉండునవి. సూర్యునిబంగారు నొగల రథములాగునవి. అని సూర్యసహితమలయిదశదిశల కాంతులుచిమ్ముచున్నవి.

6. లోకములుమూడు. వాటిలోరెండు సూర్యుని సమీపమున,ఒకటి దూరమునఉన్నవి. రథ చక్రముమేకుమీద ఆధారపడినట్లు,చంద్ర నక్షత్రాదులుసూర్యునిమీద ఆధారపడిఉన్నవి. సూర్యరూపము తెలిసినవాడుఈ విషయము తెలిసినవాడగును.

7. సువర్ణఅను సూర్యరశ్మి యోగ ప్రసారముగలది. గంభీరమయినది.సకల ప్రాణప్రదాత.మార్గదర్శి. లోకములందువ్యాపించుచున్నది.రాత్రి అయినది. ఆ వెలుగులువి? అవి ఎచట దాగినవి?ఎవడు ఎరుగును?

8. సూర్యుడుదశదిశలను నింపినాడు.ప్రాణులను వారి స్థానములనిలిపినాడు. మూడులోకములను, సప్తసింధులనుప్రకాశింప చేసినాడు.అతడు "హిరణ్యాక్షః"బంగారు కన్నులవాడుయజమాని కొఱకురత్నములు తెచ్చును.

9. "హిరణ్యపాణిః"సవితా, బంగారు కిరణములుగలసవితృడు బహువిధదర్శనములవాడు. సమస్తముచూచుచున్నవాడు.ద్యావా పృథ్వుల మధ్యసంచరించుచున్నాడు.అతడు రోగములనుశమింప చేయును. సవితృడుసూర్యుని చేరును. అంధమయజగమును దాటును.
(సవిత-సూర్యునివేరువేరుగా పేర్కొన్నాడు.బహుశః గుణభేదముకావచ్చును. సూర్యశాస్త్రజ్ఞులుతెలియగలరు)

10.హిరణ్యహస్తుడుజగములకు ప్రాణదాతఅగును. ప్రాణములునిలుపువాడు అగును ధనవంతుడుఅగును. అతనిని ప్రతిరాత్రిస్తుతింతుము. అతడుఅసురులను యాతుధానులనునిరాకరించును.

యజనమునకుఅభిముఖుడై ంచ్చేయును.
(రాక్షసగుణముగలవారు రాక్షసులు.యాతుధానులుమాయావులు)

11.సంతా! నీ మార్గములుపూర్వ సిద్ధములు.వాటిం ద దుమ్ములేదు.అం సుఖప్రయాణమునకుతగినం. నీవు అట్టిచక్కని మార్గములంద రావలసినది.మమ్ము రక్షించవలసినది.మా గురించి దేవతలకుతెలియచెప్పవలసినది.ఇది మా ప్రార్థన.

(ప్రథమమండలమునఏడవ అనువాకముసమాప్తము.)

ఎనిందవఅనువాకము          ముప్పది ఆరవ సూక్తము

ఋషి-ఘోరపుత్రుడుకణ్వుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-బృహతి

1. అగ్నినిసలుదిశల నుండిఅనేకులు నుతింతురు.ఋత్విక్కులారా! యజమానులారా!బహుసంఖ్యాకులయినం ప్రజల కొఅకు"మహ్యామ్అగ్నిం" మహిమాన్వితమయినఅగ్నిని స్తుతులతోను,మంత్రములతోనుపూజింపుడు. "సూక్తేభి:వచోభి రీమహే"

2. జనాసోఅగ్నిం దధిరే జనులారా!అగ్నిని నిర్వహించుడు.అగ్నీ! మేము హంస్సులతోకూడి నిన్ను యజింతుము.నీవు అన్నదాతవు.మా షయమున మంచిమనసుకలవాడవు అగుము.మమ్ము రక్షించుము.

3. అగ్నీ!నీవు హోతవు.శ్వవేదిం. దేవదూతవు.నీ కిరణములు ద్యులోకమునుఅంటుచున్నం. నిన్నుగొంతెత్తి ప్రార్థించుచున్నాము.నీ వెలుగులతో లోకములునింపుము.

4. అగ్నీ!వరుణుడు, ంత్రుడు,అర్యముడు దేవదూతవగునిన్ను ప్రకాశింప చేయుచున్నారు. నీకుహంస్సులు ఇచ్చుయజమానికి నీ సాయములభించును.సంపదలు కలుగును.

5. అగ్నీ!నీవు హర్షకారణమవుదేవదూతవుయజమానులకుప్రభువవు. సకలకర్మలు నీయందేఉన్నం. దేవకర్మలన్నియునీయందున్నం.

6. అగ్నీ!నీవు యవ్వనవంతుడవు.భాగ్యవంతుడవు.సకల హంస్సులునీహోమమునకేఅగుచున్నం. నీవుమాకు సుమనస్కుడవుకమ్ము. ంరులయినదేవతలనుయజింపుము.

7. అగ్నీ!నీవు స్వప్రకాశకుడవు.యజమానులునీకు నమస్కరించుచున్నారు.ఉపాసించుచున్నారు. శత్రువులనుజయించుటకు ఏడుగురుహోతలచేనిన్ను జ్వలింప చేయుచున్నారు.

8. అగ్నీ!నీవు ధనవంతుడవు.హోమవంతుడవు.కణ్వ మహర్షికోర్కెలను తీర్చినావు.దేవతలు శత్రువులనుపారదోలినారు. శత్రువులనుజయించినారు. గోంషయమయినయుద్ధములందుగుఱ్ఱముల ధ్వనివలెమాకు సంపదలు ప్రసాదించుము.

9. అగ్నీ!నీవు గుణాధికుడవు.దర్భలంద ఆసీనుడవగుము.దేవతలకొఅకుప్రజ్వరిల్లుము.మహాత్మా! ధూమములేనివాడవయి ప్రశస్త దర్శకుడవుఅగుము. "ప్రశస్త దర్శతమ్".

10.అగ్నీ! నీవు హవ్యవాహనుడవుదేవతలు మనువునుఅనుగ్రహించినారు.నిన్ను మనువుయజ్ఞమున నిలిపినాడు.మేధావులయినఅతిథుల కూడినవాడుకణ్వుడు. అతడు ధనదాతవగునిన్ను వర్షదాతయగుఇంద్రుని తన యజ్ఞముననిలిపినాడు. ఇతర యజమానులకూడ నిన్ను యజ్ఞములందునిలిపినారు. స్తుతించినారు.

11.మేధాతిథియగుకణ్వుడు సూర్యుని నుండితెచ్చి అగ్నిని వెలిగించినాడు.ఆ అగ్ని అనేక కిరణములతోప్రకాశించుచున్నది.అది మా మా ఋక్కులను,మమ్ము అభివృద్ధిచేయుచున్నది.

12.అగ్నీ! నీవు అన్నవంతుడవు.గుణవంతుడవు.దేవతల స్నేహముకలవాడవు. మాకుసుఖములను ప్రసాదించుము.

13.యూప స్తంభమా?సూర్యునంతటిఎత్తుగలదానవుఅగుము. మాకు అన్నములుప్రసాదించుము. నీకునేయి పూయుచున్నఋత్వికులు సహితముగానిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

14.యూపస్తంభమా!ఉన్నతమైన దానవుఅగుము. మాకు జ్ఞానముప్రసాదించుము. పాపములనుండి రక్షింపుము. "సమత్రిణందహ"రాక్షసులను దహింపుము.లోకమున సంచరించుటకుజీ◌ంచుటకు మమ్ముసమున్నతులనుచేయుము. హ◌రూపధనమునుదేవతలకు అందించుము.

15.అగ్నీ! నీవు పడుచువాడవు."బృహద్భానో"గొప్పకిరణములు కలవాడవు.మాకు ఇవ్వవలసినధనమును బాధించువారినుండియు, రాక్షసులనుండియు,క్రూరజంతువులనుండియు,శత్రువులనుండియుమమ్ము కాపాడుము.

16.అగ్నీ! నీవు తపింపచేయుకిరణములు కలవాడవు.రాలతోను, కర్రలతోనుకుండలను బద్దలుకొట్టుదురు. అట్లేఇవ్వవలసిన ధనముఇవ్వక బాధించువారినికొట్టుము. ఆయుధములతోమా◌దికి వచ్చుశత్రువులనుబలమున మమ్ము◌ంచకుండ చేయుము.

17.అగ్ని ◌ర్యవంతుడు.ధనవంతుడు.అతడు మా◌త్రులనురక్షించినాడు. మేధావులుఅతిధులగాగలకణ్వునకు మంచిభాగ్యములు ప్రసాదించినాడు.అగ్ని స్తుతించు యజమానులనుఅనుగ్రహించినాడు.

18.తుర్వశుని, యదువును,ఉగ్రదేవునితో కూడినఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.శత్రుంజయుడయినఅగ్ని వాస్త్వని, బృహద్రథుని,తుర్వీతుని ఇచటికితీసికొని రావలెను.

19.అగ్నీ! నిన్ను జనులకొఱకుగాను మనువుస్థాపించినాడు. నీవుయజ్ఞమున పుట్టినావు.కణ్వుడు నిన్ను హ◌స్సులతోప్రకాశింపచేసినాడు. మానవులునీకు "నమస్యంతి"నమస్కరింతురు.

20.అగ్ని జ్వాలలు జ్వలించుచున్న◌.భయంకరముగా ఉన్న◌.అశక్యముగా ఉన్న◌. అగ్నీ!నీవు బలవంతులగుఅసురులను భస్మముచేయుము. మమ్ముబాధించు శత్రువులనురూపుమాపుము.

## ముప్పదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-ఘోరపుత్రుడుకణ్వుడు. దేవత-మరుత్తు.ఛందస్సు-గాయత్రి

1. కణ్వవంశీయులారా!మరుత్తులు సంచారస్వభావము గల◌.శత్రువులు లేని◌.రథమున ప్రకాశించున◌.◌కు బలములుప్రసాదించుటకు మరుద్గణములనుస్తుతించుడు.

2. మరుత్తులుచుక్కల దుప్పులవాహనములవారు.స్వయం ప్రకాశులు. గర్జనలుఆయుధములుగాగలవారు. అనేక అలంకారములుగలవారు. వారు అట్లుఅవతరించినారు.
"అజాయంతస్వభానవః"

3. మరుత్తులచేతులలోకొరడాలున్న◌. అ◌ చేయుధ్వని ఇచటినుండియే ◌నవచ్చుచున్నది.
ఈ ధ్వనియుద్ధమునందలినానా ప్రకారముల ధ్వనులవలెఉన్నది.

4. ఋత్విజులారా!మరుత్తులు ీ సంబంధీకులు.వారు నవ్వుల స్వభావమువారు,
శత్రుంజయులు,బలవంతులు.వారిని అన్నములకైఅర్థింపుడు.

5. మరుత్తులుగోవులయందు ఉన్నట్టివారు.ఇతరులకు లొంగనివారు.ిహార స్వభావులు.
శత్రుంజయులు.ఋత్విజులారా!మరుత్తుల సంబంధమైనతేజస్సును స్తుతించుడు.అందుకు సంబంధించినరసము
ఉదరమునవృద్ధి చెందుతున్నది.జంభే రసస్య వాగవృధే

6. వృక్షాగ్రమునువలెభూలోక ద్యులోకములనువడకించుచున్నారుకదా! కోవా వర్షిష్ఠ? ీలోఅంత
బలవంతులుఎవరు?

7. మరుత్తులారా?ీది నిరుపమాన వేగము.కొండలను కదిలించగలది.అందువలన
గృహస్థుడుస్తంభములనునిలుపుకున్నాడు.

8. యుద్ధమునముసలి రాజు గడగడలాడును.అట్లే భూి మరుత్తులవేగమునకు గడగడలాడుచున్నది.

9. మరుత్తులబలము భూమ్యాకాశములకుిభజించబడినది.ఆ రెండింట నిండి ఉన్నది.అందుకే
మరుత్తులజన్మస్థలమగుఆకాశము స్థిరముగా ఉన్నది.వారి తల్లులగుపక్షులు ఆకసమున ఎగురుచున్ని.

10.మరుత్తులు మాటలకుజన్మదాతలు.వారి ధ్వనికి జలములుఅల్లకల్లోలముఅగును. గోవులు
అంబారావములుచేయును. కాళ్లుఎగురవేసి పరిగెత్తును.

11.మేఘములు ిశాలములు.నీటిచుక్క నేలరాలకుండధరించుని. లొంగనిి.కాని మరుత్తులుమేఘములను
ఉరికించుచున్నారు!

12.మరుత్తులారా! ీరుబలవంతులు.జనులను తమతమ పనులకుపురికొల్పుడు.
మేఘములనుసహితము పురికొల్పుడు."గిరీరచుచ్యిితన"

13.వాయువు ీచునపుడుమార్గములు ధ్వనించును.ఆ ధ్వనిని ఏ ఒక్కరో ినగలరు!

14.మరుత్తులారా! రథములీదత్వరత్వరగా బయలుదేరుడు.ఋత్విజులుీ కొఱకు వేచి ఉన్నారు.వారి సేవలను
అందుకొనుడు.వారికి తృప్తినందించుడు.

15.మరుత్తులారా! మేముీ సేవకులము. మేముహిిస్సులు సమర్పించినాము.
తృప్తినొందుడు.మాకు పూర్ణ ఆయుష్యముప్రసాదించుడు. " ిశ్వంచిదాయుర్జీవసే"

## ముప్పదిఎనిిదవ సూక్తము

ఋషి-ఘోరపుత్రుడు కణ్వుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1 .స్తుతి ప్రియులగుమరుత్తులారా! దర్భలనుపరచినాము. తండ్రితనపుత్రుని ధరించినట్లుీరు దర్భలనుధరించుడు.

2. మరుత్తులారా!ీరు ఉన్నది ఎక్కడ?ఎప్పుడు వత్తురు?భూలోకము నుండికాక ద్యులోకము నుండిరండు.
ఋత్విజులుిమ్ములను గోవులధ్వనులను పోలినుతించుచున్నారు.

3. మరుత్తులారా!సుమ్నములు, ప్రజాపశురూప ధనములుఎచట ఉన్ని? సంపాదించదగినసుితలు,
మణిమాణిక్యాదులుఎచట ఉన్ని? సమస్తసౌభగములు,గజాశ్వాదులు ఎచటఉన్ని? వాటిని అన్నింటినితీసుకొని
రండు.

4. మరుత్తులారా!ీరు పృశ్నియను గోవునకుపుత్రులు, మర్త్యులుఅయినను ిమ్ము స్తుతించువాడుఅమృతుడు అగును.అమృత:స్యాత్

5. గడ్డినిమృగము వదలలేదు.మరుత్తులారా! అట్లేిమ్ము స్తుతించువాడుిమ్ము వదలకుండవలెను.యముని బాటనపోకుండవలెను.
(గాలివదలకున్నయముడు పట్టలేడు)

6. నిరృతిఅను రాక్షసి గొప్పది. ఎవ్వరుఎదిరింపజాలనిది.మరుత్తులారా! ఆ రాక్షసిమమ్ము బాధించకుండదానిని నాశనము చేయుము.అది తృష్ణతోనే చచ్చునుగాత.
(నిరృతిమన ఆశ. ఆశ నశించినపుడేనిరృతి పోవును)

7. మరుత్తులుప్రకాశించువారు. బలవంతులు.రుద్రుని ఆధీనపువారు.మరుత్తులు ఎడారులలోగాలిలేని వాన కురిపించుచున్నారు.ఇది సత్యము సత్యంత్వేషా

8. పాలునిండిన చన్నులుకలిగి అంబారావముచేయు గోవువలెంద్యుత్తు ధ్వనించుచున్నది. తల్లిదూడనుతడిపినట్లువాన తడుపుచున్నది.ఉరుములు, మెరుపులతోవానకురియుచున్నది.

9. మరుత్తులారా!మబ్బులు నీరు మోయుచున్నం.వాటిలో ీరు పగలేచీకటి చిమ్మించుచున్నారు.భూిని తడుపుచున్నారు.పృథిిం వ్యున్దన్తి

10.మరుత్తుల గర్జనలకుభూిీద ఇండ్లన్నియువడకును. మనుష్యులుకూడ వడకుదురు. అరేజన్తప్రమానుషా:

11.మరుత్తులారా! ీ చేతులకుమహిమలుఉన్నం. ీరు నదులదరులను కదిలింతురు. మాదరికిచేరుదురు.

12.మరుత్తులారా! ీ రథపునేిభద్రముగ ఉండవలెను.అశ్వములు స్థిరములయిఉండవలెను. కళ్ళెములుచక్కగా అమర్చబడవలెను.

13.ఋత్విజులారా! మంచివాక్కుతో మరుద్గణములను,అగ్నిని, దర్శనీయుడగుిత్రుని నుతింపుడు.

14.ఋత్విజులారా! గాయత్రి ఛందస్సునస్తోత్రములురచింపుడు. వానితో మేఘుడువర్షముతో వలెమమ్ము ఆనందింపచేయుడు.

15.ఋత్విజులారా! మరుద్గణముదీపించునది. స్తవనీయము.పూజనీయము. మరుద్గణములకుప్రణిల్లుడు. మాయజనము వలనమరుత్తులు మరింతవృద్ధి పొందవలెను.అస్మే వృద్ధా అసన్నివ.

## ముప్పదితొమ్మదవ సూక్తము

### ఋషి-ఘోరపుత్రుడు,కణ్వుడు, దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-బృహస్పతి

1. మరుత్తులారా!ీరు సర్వమును కదలించువారు.ీ బలము అపారము.ీరు అంతరిక్షము నుండిఊడిపడుదురో? ఏ యజమానిస్తవము ిందురో? ఏ యజమానిక్రతువున ఉందురో?ఎవరికి ఎరుక?

2. మరుత్తులారా!శత్రుసంహారమునకుీ ఆయుధములుస్థిరములు కావలెను.శత్రువులను ప్రతిబంధించుటకుీరు దృఢచిత్తులుకావలెను. ీ బలములుకీర్తనీయములు కావలెను. మాయందుకపటము చూపినవారి బలమునుీరు హరించవలెను.

3. మరుత్తులారా!ీరు సకలమును వహించగలరు.చెట్లను కూల్చగలరు.కొండలను ెసరగలరు.అట్లయినను చెట్లమధ్యనుండి, కొండల సందులనుండిసాగుదురు.

4. మరుత్తులారా!ీరు శత్రుహింసకులు.ఏ లోకమునను ీకుశత్రువులు ఉండరు.ీరు రుద్ర పుత్రులు.ీ ఐకమత్యము బలపడవలెను.ీ బలము ెస్తరించవలెను.శత్రువులనుఅణచవలెను.

5. వృక్షసంతతినిఊపివేయుచు, పర్వతములనుకదలించుచు మరుత్తులారా!మదించిన మనిషివలె ీరు సర్వత్రసంచరించుడు. సర్వయాెశ

6. మరుత్తులరథమునకు రెండుఆడ దుప్పులు, మధ్యనఎర్రని మగదుప్పి అమర్చబడినది. అంతరిక్షమునసాగు మరుత్తుల రథముధ్వనులు భూెీద ెనిపించుచున్నె.అది ెని నరులు వడకుచున్నారు.ఇతరులను వడకించుచున్నారు.భీభయన్తమానుషా:

7. రుద్రపుత్రులారా! మా సంతానమునురక్షించవలసినదిగావేడుకొనుచున్నాము.ీరు పూర్వముకణ్వుని రక్షించినారు. అట్లేయజమానిని రక్షించుడు.

8. మరుత్తులారా!ీచేతనో, మరేమర్త్యులచేతనోప్రేరేపించబడినశత్రువు మా ీదకువచ్చుచున్నాడు.అట్టి శత్రువునకుఅన్నము, బలము,రక్షణ లేకుండ చేయుడు.

9. మరుత్తులారా!ీరు పరిపూర్ణముగా యజించతగినవారు.మెరుపులు వానకు ఎదురుగావచ్చును. అట్లేమమ్ము రక్షించుటకుీరు ఎదురుగా రండు. యజమానినిపోషించుడు.

10.మరుత్తులారా! ీరుచక్కని దాతలు.సమస్త బలవంతులు.సర్వమును కదిలించుశక్తిగలవారు. ఋషులనుద్వేషించువారిీద,వారిని వధించుఆయుధములనుప్రయోగించుడు.

## ె లుబదవసూక్తము

### ఋషి- ఘోరపుత్రుడు కణ్వుడు,దేవత - బ్రహ్మణస్పతి,ఛందస్సు- బృహతి

1. బ్రహ్మణస్పతీ!మేము దేవతలనుఆరాధించువారము.నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.లెమ్ము, ఉత్తిష్ఠదాతలగు మరుత్తులారామాదరికి రండు. ఇంద్రా!నీవు బ్రహ్మణస్పతితోసోమపానము చేయుము.

2. బ్రహ్మణస్పతీ!శత్రువువద్దఉన్న ధనముతమకు వచ్చుటకుగానునరులు నిన్నే స్తుతించుచున్నారు.మరుత్తులారా! ెమ్ముఅర్థించువారికి మంచిఅశ్వసంపద, పరాక్రమ సంపదప్రసాదించుడు.

3. బ్రహ్మణస్పతీ!మావద్దకు రావలెను.సత్యవతి అగు వాగ్దేెమాలో ప్రవేశింపవలెను.యజ్ఞము నదులకుహితకరమయినది.సమృద్ధమగు పంక్తిభోజనము గలది.దేవతలు మమ్ముయజ్ఞములకుగొనిపోవలెను.

4. ఋత్విజునకుఇవ్వవలసిన ధనముపూర్తిగా ఇచ్చు యజమానికిఅక్షయమగు అన్నముకలుగును. శత్రువులనుహింసించునదిఇతరులకు లొంగనిదిఅగు మనువు కూతురుఇళను యజమానికొఱకు యజించుచున్నాము.

5. ఇంద్ర,వరుణ, మిత్ర, అర్యమదేవతలు నివాసముఉన్న సామవేద మంత్రమును,హోతవాక్కున,బ్రహ్మణస్పతిఉచ్చరింపవలెను.

6. బ్రహ్మణస్పత్యాదిదేవతలారా! సుఖముకలిగించునది, నిర్దుష్టమగునదిఅగు ఆ మంత్రమునుయజ్ఞములందుపఠింతుము. ఆ మంత్రముదేవతలందరికిచేరగలదు. శ్వేద్వామానోఅశ్వవత్

7. దేవతలనుయజించుచున్ననరుని బ్రహ్మణస్పతిమాత్రమే పొందగలడు.దర్భలను కూర్చుకున్నయజమానిని బ్రహ్మణస్పతిమాత్రమే పొందగలడు.హవ్యములుఇచ్చువాడు. యజనస్థాపనమునకు బయలుదేరినాడు.పుత్ర, పౌత్రాదులు,బహుధనముగలగృహమున ప్రవేశించినాడు.

8. బ్రహ్మణస్పతితన బలమునుపెంచుకొనును. వరుణాదిరాజుల సాయముగొనిశత్రువును వధించును.భయమందుసహితము ధీరుడుఅగును. వజ్రాద్యాయుధములుగల బ్రహ్మణస్పతినియుద్ధములందుఎదిరించువారులేరు.అతనిని నిలుపగలవారుగాని,ఉల్లంఘించగలవారుగానిలేరు.

## నలుబదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-ఘోరపుత్రుడుకణ్వుడు, దేవత1-3, 7-9 వరుణ, అర్యమ,మిత్రులు, 4-6 ద్వాదశాదిత్యులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. వరుణ,మిత్ర, అర్యములుఅధిక జ్ఞానవంతులు.వారి రక్షణ పొందినవారుశత్రువును సులభముగాఓడింతురు.

2. వరుణాదులుఏ యజమానిని తమబాహువులుగాభావింతురో, ఎవనికిసంపదలు ఇత్తురో,ఎవనిని శత్రువులనుండికాపాడుదురో ఆ యజమానిఅన్యభయములేకవర్ధిల్లును.

3. వరుణాదులుకరుణించిన యజమానియొక్క చొరరాని శత్రుస్థానములనునాశనము చేయుదురు.ఆ యజమాని శత్రువులను,పాపములను హరింతురు.

4. ఆదిత్యులారా!మీ మార్గము సుగమమునిష్కంటకము అయినది.మీరు యజ్ఞమునకువిచ్చేయుడు. ఇచ్చటఅయోగ్యమగు హింస్సులేదు.నాత్రావఖాదో అస్తిన:

5. ఆదిత్యులారా!మీరు అధినాయకులు.మీరు నేతృత్వమువహించినయజ్ఞపు యజమానిఎవరితోను బాధింపబడడు.సర్వసంపదలను, తనకుసాటివచ్చు సంతానమునుపొందును.

6. ఆదిత్యులారా!మీరు నేతృత్వమువహించినపూర్తిచేయించినయజ్ఞపు యజమానిఎవరితోను బాధింపబడడు.సర్వసంపదలను, తనకుసాటివచ్చు సంతానమునుపొందును.

7. ఋత్విజులనుమిత్రులారా! మిత్రుడు,వరుణుడు, అర్యముడుమహితాత్ములు.అంతటి వారికి తగినస్తోత్రము సాధించగలమా?

8. మిత్రాదిదేవతలారా! దేవతలనుఉపాసించు యజమానితనను హింసించువారిని గురించిగాని, దుర్భాషలాడువారి గురించిగాని నోరు విప్పడు.అతడు తన సంపదలతోమిమ్ము సేవించుచునేఉండును.
(ఇదిఫలమును అభిలషించనియజ్ఞము)

9. దుష్టవాక్యము కోరరాదు. దుష్టునకుభయపడవలెను.జూదరి పాచిక తనచేతఉన్నంతవరకే పొంగును.పందెము పడెనా తేలిపోవును.దుష్టుని విషయమునభయము సహితముఅంతమాత్రమే!

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఘోరనామఋషిపుత్రుడు కణ్వుడు,దేవత-పూష, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. పూషా!నీవు జలద మేఘపుత్రుడవు. మమ్ము గమ్యమునకు నడిపింపుము.మా పాపములను పారదోలుము.మాకు మార్గదర్శకుడవుఅగుము. మా ముందునడువుము.

2. పూషా1మా శత్రువు మమ్ము హింసించుచున్నాడు.మాధనమునుఅపహరించుచున్నాడు. మమ్ముంచిన శక్తిగలవాడయినాడు.అతడు మా మార్గములనునిరోధించుచున్నాడు.మా శత్రువునుమాదారి నుండి తొలగింపుము.

3. మాశత్రువు మా మార్గమునఅడ్డుతగులు దొంగ!కుతంత్రము పన్నువాడు.పూషా! మా శత్రువునుమా మార్గము నుండిదూరముగా తొలగింపుము.

4. పూషా!వాడు ఎవడో చెప్ప్ంలుపడదు. తెలిసినట్లుతెలియనట్లుదొంగిలించును. అరిష్టములుకోరుచుండును. అట్టివానినినీ కాలికింద తొక్కి పెట్టుము.

5. పూషా!నీవు జ్ఞానిం. శత్రుసంహారకుడవు.మా పితరులనునడిపించువాడవు.అంతటను నీ రక్షణకోరుచున్నాము.

6. పూషా!నీవు సకల భాగ్యవంతుడవు.మా ప్రార్థన మన్నింపుము.ధనములనుదానముగా ప్రసాదించుము.ధనాని సుషణాకృధి

7. మమ్ము బాధించు శత్రువులనుదూరముగ తొలగించుము.మమ్ము సన్మార్గముననడుపుము. మాకు రక్షణకలుగచేయుము.

8. పూషా!మమ్ము సస్యశ్యామలప్రదేశమునకు తీసికొనిపొమ్ము.దారిలో చింతలులేకుండ చేయుము.మాకు రక్షణ కలుగజేయుము.

9. పూషా!మమ్ము అనుగ్రహింపుము.మా ఇంటినిండుగ సంపదలుఉండునట్లు చేయుము.మాకు కడుపునిండ అన్నముపెట్టుము. మాకు రక్షణకలుగచేయుము.

10.పూషని నిందింపము. వేదసూక్తముల నుతింతము.అతడు దర్శనీయుడు.అతనిని సంపదలు ప్రసాదించవలసినదిగాఅర్థింతుము.

## నలుబదిమూడవ సూక్తము

**ఋషి-ఘోరనామఋషిపుత్రుడు కణ్వుడు,దేవత 1-2, 4-6 రుద్రుడు,3 ుత్రుడు, 7-9 సోముడు**
**ఛందస్సు-9అనుష్టుప్-ుగిలినంగాయత్రి**

1. రుద్రుడుజ్ఞానవంతుడు.వృద్ధిచెందినవాడు.వరమును ఇచ్చువాడుఆ రుద్రుని మేము సుందరములగుస్తోత్రములఎప్పుడు నుతించగలమో!

2. భూరుద్ర సంబంధమగుఔషధములు కలిగిఉండవలెను. మాసేవకులకు, పశువులకు,సంతానములకు రుద్రియమగుఔషధములు లభించవలెను.

3. ుత్రుడు,వరుణుడు, రుద్రుడుఅనుగ్రహించుసకల దేవతలమమ్ము కరుణించవలెను.

4. రుద్రుడుస్తుతులకు ప్రభువు.యజ్ఞములకుప్రభువు. అతనివద్దజలరూప ఔషధములు"జలాహ భేషజమ్"ఉన్నవి. బృహస్పతిపుత్రుడు 'శంయు'నకులభించినసుఖములు మాకుప్రసాదించమని రుద్రునిప్రార్థించుచున్నాము.

5. రుద్రుడుసూర్యునివలె ప్రకాశించువాడు.బంగారమువలెప్రియమయినవాడు."శ్రేష్ఠోదేవానాం" దేవతలలోచేయవలెను.

6. మాగుర్రములకు, మగ,ఆడ మేకలకు, నరనారీజనులకు, గోవులకురుద్రుడు సులభసుఖములు కలుగచేయవలెను.

7. సోమదేవా!వందమందికి సరిపడుసంపద ఇమ్ము. బలముకలిగించు ఆహారముప్రసాదించుము.

8. సోమా!యజ్ఞములనుచెరచువారును,శత్రువులునుమమ్ము బాధించకుండచేయుము. మాకుకలిగిన అన్నమును,బలమును కాపాడుము.

9. సోమా!నీవు అమరుడవు.ఉత్తమ స్థానమందుఉన్నవాడవు. అట్టినిన్ను నీ ప్రజనుసర్వ సన్నద్ధమగుయజ్ఞ గృహమునప్రధానుని చేసినాము.నిన్ను సర్వాభరణశోభితుని చేయుచున్నాము.

(ప్రథమమండలమునఎనిమిదవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఆలోచనామృతము

రుద్రదేవుడుఈ సూత్రమున తొలిసారిదర్శనము ఇచ్చినాడు.ఈ సూక్తము తొలి మంత్రమునరుద్రస్తవములురావలసి ఉన్నవి అని వచించినాడు.రుద్రుని రుద్రియమగుఔషధములకును,ఉదక ఔషధములకునుదేవతగా స్తుతించినాడు.

### తొమ్మిదవఅనువాకము      నలుబది నాలుగవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-బృహస్పతి

1. అగ్నీ!నీవు అమరుడవు.సకల భూతములనుతెలిసినవాడవు.గృహములను,ఇతర సంపదలనుయజమానికి ప్రసాదించుము.ఉషః కాలముననే దేవతలనుతీసికొనిరమ్ము.

2. అగ్నీ!నీవు సేవార్హుడవు. దేవదూతవు.హవ్యవాహనుడవు.యజ్ఞమునకురథము వంటివాడవు.అశ్వినులను, ఉషస్సునుకూడుకొని రావలసినది.మాకు బలమునుఇచ్చు ఆహారమునుప్రసాదింపుము.

3. అగ్నిదూత, నివాసకారణుడు,బహుజనప్రియుడు,ధూమధ్వజుడు,ప్రశస్తకాంతివంతుడు.ఉషస్సుతో ఏతెంచి యజ్ఞమునుసేవించువాడు. అట్టిఅగ్నిని ఉపాసించుచున్నాను.

4. అగ్నిశ్రేష్టుడు. ప్రాయపువాడు.సదా సంచారి. యజ్ఞమునకుఆధార భూతుడు.యజమాని ప్రియతముడు.సమస్త వస్తుజ్ఞానముకలవాడు. సకల దేవతలనుఉషః కాలమున ప్రసన్నులనుచేయవలసినదని"జాతవేద సమగ్నింళే"సర్వము తెలిసినఅగ్నిని ప్రార్థించుచున్నాము.

5. అగ్నిఅమరుడు సర్వ భక్షకుడు.హవ్యవాహనుడు.పూజార్హుడు. జగద్రక్షకుడు.అట్టి అగ్నిని స్తుతించుచున్నాము.

6. అగ్నీ!నీవు నిత్య యవ్వనుడవు.కీర్తనీయుడవు. హర్షదుడవు.తీపిమాటలవాడవు.నీకు అభిముఖులముఅయినాము. హోమముచేయుచున్నాము.ప్రస్కణ్వునకు జీవమును,అధిక ఆయువునుప్రసాదించమని దేవతలనుప్రార్థింపుము.

7. అగ్నీ!నీవు హోమకర్తవు.విశ్వవేదివి. నిన్ను ప్రజలుప్రజ్వలింపచేతురు.ఆహ్వానింతురు. నీవుదేవతలు అందరినిఈ యజ్ఞమునకుఅభిముఖులనుచేయుము. వారినిరప్పింపుము.

8. అగ్నీ!నీవు శోభాయమానుడవు.అహవనీయుడవు.ఋత్విజులుహవ్యవాహనుడవుఅయిన నిన్ను వెలిగించుచున్నారు.ఉష: కాలమున సంతను,ఉషస్సును, అశ్వినులను,భగుని, రాత్రి దేవతలనుతోడ్కొని రమ్ము.

9. అగ్నీ!నీవు అధ్వరపతిం.దేవదూతవు.ఉష: కాలపు సూర్యుని వలెదీపించు దేవతలనుసోమపానమునకుఅభిముఖముగాతీసుకొని రమ్ము.

10.అగ్నీ! నీవు అనంతకాంతివంతుడవు.ఉషస్సును సుందరముగా వెలిగించినావు.నీవు గ్రామరక్షకుడవు.అట్టి దేవదూతవగునిన్ను మున్ను మనువునిలిపినాడు. నేడుమేము వేదికపై నిలుపుచున్నాము.

12.అగ్నీ! నీవు ంుత్రులనుమన్నింతువు. వేదికిపూర్వభాగమున, యజనస్థానమునకు మధ్యననిలుతువు. దేవతలకుదూతకార్యము నిర్వహించుచున్నపుడుసూర్యకాంతికి వెలిగి, ధ్వనించుచున్నసముద్ర తరంగములవలెభాసింతువు.

13.అగ్నీ! నీవు ంనగలవాడవు.మా మాటలు ంనుము.నీతో సమముగా ంుత్ర,అర్యమ ఇతర దేవతలుఉష: కాల యజనములకుంచ్చేయవలెను.అచట పరచినదర్భాసనములపైఆసీనులు కావలెను.

14.మరుత్తులు ఫలదాతలుఅగ్ని జిహ్వలు.నిప్పు నాలుకవారు. యజ్ఞవర్ధకులు.అట్టి మరుత్తులుమా స్తవములనుఆలకించవలెను.కర్మకారణుడు అగు వరుణుడుఅశ్వినులు, ఉషస్సు సహితుడయిసోమపానము చేయవలెను.

## ఆలోచనామృతము

ఉష:కాలమునకు ప్రాధాన్యతఇవ్వబడినది.ఉషోదయపు అందచందములనుఆస్వాదించుట ఆనందహేతువుఅని చెప్పుచున్నాడు.
ఉష:కాల యజ్ఞమునుప్రతిపాదించినట్లును,ప్రాధాన్యత ఇచ్చినట్లునుఅవగతము అగుచున్నది.
ఉష:కాలము అమృతమయమనితెలియుట నేటికినిఎంతో ఆరోగ్యకరము ఆనందకరము.

### నలుబదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు వర్ష కారకమవు.యజ్ఞమునందుమనువుచే ప్రతిష్టింపబడినవాడవు.నీవు వసువులను,రుద్రులను, ఆదిత్యులను,అన్యదేవతలనుఈ యజనమునకుతీసికొని రమ్ము యజింపుము.

2. అగ్నీ!నీ అశ్వములు రోహితములు.నీవు స్తుతిప్రియుడవు.ంశేష ంజ్ఞానవంతులయినముప్పది ముగ్గురుదేవతలనుఇచటికి తీసికొనిరమ్ము.

3. అగ్నీ!నీవు బహుంధకర్మలు గలవాడవు.సర్వము తెలిసినవాడవు.నీవు పూర్వము మేధుడు,అత్రి, ంరూపుడు, అంగిరసుడుఆహ్వానించగా ఆలకించినావు.అట్లే కణ్వపుత్రునిఆహ్వానమునుకూడ ఆలకింపుము.

4. ఋషులుప్రౌఢ కర్ములు. యజ్ఞప్రియులు.వారు యజ్ఞమధ్యమునజ్వలించు అగ్నినితమ రక్షణకుగానుఆహ్వానించుచున్నారు.

5. అగ్నినిఘృతము సమర్పించిఆహ్వానింతుము.అగ్ని సత్యఫలదాతఅగును. అగ్నీ! కణ్వపుత్రులునిన్ను స్తుతించిఆహ్వానించుచున్నారు.వారి ఆహ్వానములనుమన్నింపుము.

6. అగ్నీ!నీవు అన్నవంతుడవు.బహుజనప్రియుడవు. హవ్యవాహనుడు.యజమానులు. ప్రకాశకేశములు గల నిన్నుఆహ్వానించుచున్నారు.

7. అగ్నీ!నీవు హోతవు.ఋత్విజుడవు.సంపదలు కలుగజేయువాడవు.రూపములు గలచెవులు ఉన్నవాడవు.ప్రఖ్యాతుడవు.నిన్ను మేధావులుయాగములందు ప్రతిష్ఠించినారు.

8. అగ్నీ!నీవు మహత్తుప్రకాశము కలవాడవు.ఋత్విజులుయజమాని యొక్కహవిస్సును సోమమునునీకు సమర్పించుటకువచ్చుచున్నారు.

9. అగ్నీ!నీవు మథించగాపుట్టినవాడవు.నివాసకారకుడవు. దేవయజనమునసోమపానమునకుగాను ప్రాత: కాలమునవచ్చుదేవతలను,ఇతర దేవతలనుపిలుచుకొని రమ్ము.

10.అగ్నీ! ఆహ్వానించగావచ్చు దేవతలను,ఇతర దేవతలనుకూడ అభిముఖుడయిఆహ్వానింపుము. దేవతలారా!ఇదిగో సోమము. ఇదినిన్న అభిషవించినేడు హోమముచేయబడిన"తిరో అహ్న్యము"స్వీకరించుడు.

## నలుబదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు - గాయత్రి

1. ఈనాటి ఉష అపూర్వమయినది.ప్రియమయినదికొత్తది. ద్యులోకమునుండి అవతరించినది.భూలోకపు చీకట్లనుపోగొట్టినది.అశ్వినులారా! మిమ్ము గొప్పగాస్తుతించుచున్నాముస్తుషేవామశ్వినా బృహత్

2. అశ్వినులుదర్శనీయులు. సాగరమునఉద్భవించినవారు.మనస్పూర్తిగా సంపదలుప్రసాదించువారు. యజ్ఞకర్తలకుగృహములుఏర్పరచువారు. అట్టిఅశ్వినులను గొప్పగా స్తుతించుచున్నాము.

3. అశ్వినులారా!స్వర్గము సకల శాస్త్రములచేనుతింపబడినది.అశ్వములుగల మీ రథముస్వర్గమున నడిపించుడు.మేము మిమ్ము స్తుతించుచున్నాము.

4. అశ్వినులారా!సూర్యుడు నీటిని పీల్చువాడు.నీటిని ఇచ్చువాడు.సకల కర్మలను చూచువాడు.అతడు మా హవిస్సులతోదేవతలనుతృప్తులను చేయును.

5. అశ్వినులారా!మీరు స్తోత్రప్రియులు.మీ బుద్ధులనువృద్ధిచేయుడు.మాదక సోమమునుపానము చేయుడు.

6. అశ్వినులారా!చీకట్లు పోగొట్టునది.వెలుగులు ప్రసాదించునది.తృప్తి కలిగించు అన్నమునుమాకు ప్రసాదించుము.

7. అశ్వినులారా!మేము మిమ్ము మీనులవిందుగాస్తుతించుచున్నాము.మాస్తుతులు వినుటకుసముద్రము నుండిఓడలలోను, నేలమీదరథములమీదనురండు.

8. అశ్వినులారా!సముద్రతీరములందుమీకు గల నావలు ద్యులోకమునకన్నవిస్తారమయినవి. నేలమీదమీ రథములునుఅంతటివే. విచ్చేయుడు.సోమము సిద్ధముగాఉన్నది.

9. సూర్యకిరణములుఅంతరిక్షమున అవతరించినవి.వర్షము అంతరిక్షమునఉద్భవించినది. మాజీవన హేతువగుఉషస్సు అంతరిక్షమునవేప్రదీపించినది.అశ్వినులారా! మిమ్ము ఈ మూడింటఏ స్థానమున ప్రతిష్ఠించవలెను?

10.ఉష:కాల కిరణములకుసూర్యుని కాంతి కారణముఅగును. సూర్యుడు బంగారమునపుట్టినాడు. బంగారుకాంతివాడు అయినాడు. అగ్నితన కాంతితో సూర్యునిచేరినాడు. వెలవెలపోయినాడు.

11.ఉదయాద్రిని చేరుటకుభానుని మార్గముప్రశస్తమయి ఉన్నది.సూర్యుడు వెలుగులుపరచుచు దర్శనముఇచ్చుచున్నాడు.

12.అశ్వినులు అనేక రక్షణలుకలిగించినారు. వారు సోమపానముచేయునపుడు.స్తోత్రపాఠకులు ఒక్కొక్కరక్షణకు ఒక్కొక్క తీరుగా నుతించుచున్నారు.

13.అశ్వినులారా! ీరు సుఖములనుఇచ్చువారు. పూర్వము ీరుమనువునందునివసించినారు. అట్లేయజమాని యందునివసింపుడు. ుమ్ముస్తుతించుచున్నాము.సోమము సిద్ధముగాఉన్నది. ెచ్చేయుడు.

14.అశ్వినులారా! ీరు సర్వంచరులు. రాత్రి హ ిస్సు సిద్ధమయినది.ఉషస్సుతో కలిసిరండు స్వీకరించుడు.

15.అశ్వినులారా! ీరు ఉభయులుసోమపానము చేయుడు.మాకు రక్షణలు కల్పించుడు.సుఖములు ప్రసాదించుడు.
ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి!
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంసః!!

## నాలుగవఅధ్యాయము- తొ ుమ్మదవఅనువాకము-నలుబదిఏడవ సూక్తము
## ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-బృహతి

1. అశ్వినులారా!ీరు యజ్ఞములకుఅభ్యుదయముకలిగించువారు. నిన్నఅభిష ించి నేడుసిద్ధము చేసినతిరోఅహ్న్యమనుసోమమ సిద్ధముగాఉన్నది. స్వీకరించుడు.యజమానికి సంపదలుప్రసాదించుడు.

2. అశ్వినులారా!ీకు ముల్లోకములుతిరుగగల బంగారు రథముఉన్నది. దానిలో మూడుపల్లముల ఆసనములుఉన్న ి. ఋత్విజులుీ స్తుతిమంత్రములుపఠించుచున్నారు ఆహ్వానించుచున్నారు.ీరు మాబంగారు రథమున ిచ్చేయుడు.

3. అశ్వినులారా!ీరు యజ్ఞవర్థకులు.ుమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.ెచ్చేయుడు మధురాతిమధురమగుసోమము స్వీకరించుడు.ధనము నింపినరథముతో యజమానినిఅనుగ్రహించుడు.

4. అశ్వినులారా!ీరు సర్వజ్ఞులు. కాంతిమంతులగుఋత్విజులుీకొఱకు సోమము అభిష ించినారు.ుమ్ము పిలుచుచున్నారు.దర్భలు మూడువరుసలుగా పరచి ఉన్న ిఆసీనులు కండు. మధురరసమున యజ్ఞమునుతడిపివేయుడు.

5. అశ్వినులారా!ీరు శుభములకుప్రభువులు.కణ్వుడు ుమ్ము స్తుతించినాడుీరు కణ్వుని రక్షించినారు.మేము ఆ స్తుతులతోనేుమ్ము ప్రార్థించుచున్నాము.రండి, సోమపానముచేయుడు. యజ్ఞమునువృద్ధిపరచుడు.మమ్ము రక్షింపుడు.

6. అందములఅశ్వినులారా! సుదాసు అనువానికిసంపన్నమగు రథమునిండుగా అన్నము తెచ్చిఇచ్చినారు. ది నుండియోభు నుండియోతెచ్చి అనేకులకుసరిపడు ఆహారమునుప్రసాదించుడు.

7. అశ్వినులారా!చక్కని ీ రథములోదూరమునుండిగాని,దగ్గరినుండిగాని సూర్యకిరణములసహితులయిమా వద్దకు ెచ్చేయుడు.

8. అశ్వినులారా!మేము యాగములుచేయుచున్నాము.మా మూడు సవనములకుీరు అశ్వసహితులయిెచ్చేయుడు. దర్భలపైఆసీనులు కండు. మాయజమానికి అన్నముఅందించుడు.

9. సత్యవంతులారా!ీకు హంస్సులు ఇచ్చువారికిీ రథముల నిండుగధనము తెచ్చిఇత్తురు. ఆ రథముననేసూర్యకాంతులు ప్రసరించగారండు. మధుర సోమముస్వీకరించుడు.

10.అశ్వినులారా! ీరు ిక్కిలిధనవంతులు.ిమ్ము స్తుతిమంత్రములతోనుపూజామంత్రములతోను,మాకు అభిముఖముగాఆహ్వానించుచున్నాము.ీరు ఋత్విజులకుప్రియమగు యజనస్థలమున ఉందురు.అచట సోమము సేింతురు.

## నలుబదిఎనిిదవ సూక్తము

### ఋషి-ప్రస్కణ్వుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-బృహతి

1. ఉషా!నీవు ద్యుపుత్రికవు.ధనముతో ఉదయింపుము.అన్నముతో ఉదయింపుము.దానముతో ఉదయింపుము.

2. ఉషా!నీవు అశ్వములను,గోవులను, ధనములనుకలిగించగలదానవు.నా గృహము ిశాలము చేయుము. నాకు హితము చెప్పుము. ప్రియము చెప్పుము. సంపదలప్రసాదించుము.

3. ధనముకోరువారు సంద్రముననావలు నడుపుదురు.అట్లే ఉదయాకాశముననఉషోదేి రథమునడిపించును. ఆ దేిపూర్వము ఆ రథమునునడిపినది. ఇప్పుడునడుపుచున్నది.

4. ఉషా!నీవు అవతరించినపుడుదాతల మనసులుద్రిించును. వారుదానములు చేయుదురు.కణ్వుడు అట్టిదాతల పేర్లు ఉష:కాలముననేఉచ్చరించును.

5. గృహిణిగృహమును పాలించునట్లు,జగములను పాలించుఉష అవతరించినది.ఆమె ప్రాణుల ఆయువుహరించునది.ఆ దేి కదలికగలప్రాణులను నడిపించును.పక్షులను ఎగిరించును.

6. అన్నవతిఉష కదలిక కలవారినిమేల్కొల్పును.యాచకులను దాతలఇండ్లకు పంపును. నేలనుమంచుతో తడుపును.కలకాలముండదు.కదిలిపోవును.

7. ఉషసౌభాగ్యవతి. నూరురథములు గలదిఆమె రిి ఉదయించు స్థానమునుండి,నూరు రథములలోమానవులకు దర్శనిిచ్చును.

8. ఉషద్యుదుహిత,ధనవతి. ఆమెజగములు కనిపింపచేయును.జనులను పనులకుపంపును. చీకట్లనుచిిమ్మివేయును.దొంగలను తరిిివేయును.అట్టి ఉషోదేికి సకలజగములు నమస్కరించును.

9. ద్యుదుహితా!ఉషా! నీవు సూర్యచంద్రులతోకూడి ప్రకాశింపుము. మాకుదినమున సౌభాగ్యముప్రసాదించుము.

10.ఉషా! నీవు ప్రకాశవంతమగుప్రభాతమునుకలుగజేయుచున్నావు.సర్వప్రాణుల జీవము,చలనము నీవేఅగుచున్నావు. నిన్నుమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు రథములీద రమ్ము మాకు సంపదలుప్రసాదించుము.

11.ఉషస్సా! నరులు సమర్పించుఅన్నమును స్వీకరింపుము.యజమానులునిన్ను నుతింతురు.యజ్ఞములుచేతురు. వారి అధ్వరములునిర్వహింపుము.

12.ఉషోదేి! అంతరిక్షమునుండి సకల దేవతలనుసోమపానమునకుతీసికొనిరమ్ము. మాకుఅశ్వములు, గోవులు,సాహసము, ఆహారముఅను సంపదలనుప్రసాదించుము.

13.ఉషోదే౦ వెలుగులుపరచుచున్న౦. శత్రువులనుపరిమార్చుచున్నది.కళ్యాణములుకలిగించుచున్నది.ఆమె సుందరములు,సులభములుఅగు సంపదలు అందించవలెను.

14.ఉషోదే౦! నీవు పూజనీయవు.నిన్ను పూర్వ ఋషులువారి రక్షణ కొఱకును,ఆహారము కొఱకునుస్తుతించినారు. నీవుఅట్టి ఆహారముతోను,కాంతులతోను వెలుగొందుము.మేము చేయుస్తుతులను గ్రహింపుము.

15.ఉషా! నీవు నీ ఉదయకాంతులతోఅంతరిక్షద్వారములనుతెరచినావు. మాకుహింసారహితము,౦శాలము, తేజోవంతమయినగృహమును అనుగ్రహింపుము.అనేక గోవులను శత్రువునుగెలిచిన కీర్తిని ప్రసాదించుము.

## నలుబదితొ౦్మదవ సూక్తము

## ఋషి-ప్రస్కణ్వుడు,దేవత - ఉషస్సు, ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. ఉషోదే౦!శుభముగా రమ్ము.శోభన మార్గములరమ్ము అంతరిక్షమునుండి రమ్ము. యజమానివగుఎర్రని గోవులు నీకు స్వాగతముపలుకును. దేవయజనగృహమునకుతోడ్కొనిపోవును.

2. ద్యుదుహితా!ఉషా! నీవు శోభనఅవయవములుగలదానవు. సుఖప్రదమగురథముగల దానవు.నీ రథము ౦ద రమ్ము.శోభన హ౦స్సుగలవానిఇంటికి చేరుము.

3. ధవళకాంతులఉషోదే౦! నేల౦దిద్విపాద చతుష్పాత్తుల,అంతరిక్షపు అంచుల౦దపక్షులు నిన్ను అనుసరించిసాగుచున్న౦.

4. ఉషోరాణీ!నీవు చీకట్లనుతరుముదువు. లోకమునవెలుగులు నింపుదువు.సంపదలు కోరు ఋత్విజులునిన్ను ఉపాసింతురు.

## ఏబదియవసూక్తము

## ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-సూర్యుడు,ఛందస్సు-1-9 గాయత్రి,10-13 అనుష్టుప్

1. సూర్యునికిరణములు, అశ్వములు,జ్ఞానదాతయగుసూర్యుని వహించుచున్న౦.జగములు చూచుటకుతెచ్చుచున్న౦.దృశే౦శ్వాయ సూర్యమ్

2. సూర్యుడు౦శ్వ ప్రకాశుడు. అతనిని చూచిననక్షత్రములు,రాత్రిదొ౦గలవలెచూచుచున్న౦.సూర్యుని కేతనములుఅనదగిన కిరణములుజ్వాలలవలెజనములనుచూచుచున్న౦.

3. సూర్యునికేతనములు అనదగినకిరణములు జ్వాలలవలెజనములనుచూచుచున్న౦.

4. సూర్యుడా!నీవు తరింప చేయువాడవు.దర్శనీయుడవు.చంద్ర నక్షత్రాదులకుకాలం ప్రసాదించువాడవు.భూమ్యాకాశములనుప్రకాశింప చేయుచున్నావు.

5. సూర్యుడా!మరుత్తులకు, మనుష్యులకు,స్వర్గమునకు అభిముఖముగాఉందువు.

6. సూర్యుడా!నీవు సర్వమును ప౦త్రముచేతువు. అనిష్టములనివారింతువు. జగములను వెలిగింతువు.అట్టి నిన్ను నుతింతుము.

7. సూర్యుడా!రాత్రులను కలుగచేయుచున్నావు.పగళ్లు కలుగచేయుచున్నావు.అంతరిక్షము నుండిఅన్నింటిని అవలోకించుచున్నావు.

8. సూర్యుడా!నీవు కాంతిమంతుడవు.కాంతులే కేశములుగాగలవాడవు. నిన్నుసప్తాశ్వములు, ఏడు కిరణములునడిపించుచున్నం.

9. ఏడుఆడు గుఱ్ఱములుసూర్య రథమును పడిపోకుండనిలిపినం. ఆ గుఱ్ఱములుతమంత తామేరథమును పూన్చుకొనును.నడిపించును.

10.భానుడు తిరమతరువాత వచ్చుప్రకాశము. అతడు దేవతలలోఉత్తముడు. దానశీలుడు.మేము అతని తేజస్సునుదర్శించుచున్నాము.ధరించుచున్నాము.

11.సూర్యుడా! నీవు అందరికిసమాన తేజస్సునుప్రసాదింతువు. ఉదయించునపుడుఅంత రిక్షమునఎక్కుదువు. నీవు హృదయరోగమును నివారించుము.పాండు, కామెరల వంటిఇతర వ్యాధులనుహరింపుము.
(గుండెజబ్బులు, కామెర్లు,పాండు రోగములకు సూర్యరశ్మిచికిత్స అని చెప్పినాడు)

12.నా దేహమునందలిఆకుపచ్చ రోగములనుచిలుకల, పచ్చవానినిసారికలకు ఇచ్చుచున్నాను.హరిమాణముఅనువ్యాధిని హరితవృక్షములకు ఇచ్చుచున్నాను.

13.నన్ను బాధించువ్యాధులనుగాని,శత్రువులనుగానినేను హింసించను.నా ఎదుట నిలిచినభానుమూర్తి వాటిని,వారిని హింసించును.

(ప్రథమమండలమునతొమ్మదవ అనువాకముసమాప్తము)

ఒలుబదవసూక్తము

ఋషి- ఘోరపుత్రుడు కణ్వుడు,దేవత - బ్రహ్మణస్పతి,ఛందస్సు- బృహతి

1. బ్రహ్మణస్పతీ!మేము దేవతలనుఆరాధించువారము.నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.లెమ్ము, ఉత్తిష్ఠదాతలగు మరుత్తులారామాదరికి రండు. ఇంద్రా!నీవు బ్రహ్మణస్పతితోసోమపానము చేయుము.

2. బ్రహ్మణస్పతీ!శత్రువువద్దఉన్న ధనముతమకు వచ్చుటకుగానునరులు నిన్నే స్తుతించుచున్నారు.మరుత్తులారా! నిమ్ముఅర్థించువారికి మంచిఅశ్వసంపద, పరాక్రమ సంపదప్రసాదించుడు.

3. బ్రహ్మణస్పతీ!మావద్దకు రావలెను.సత్యవతి అగు వాగ్దేమాలో ప్రవేశింపవలెను.యజ్ఞము నదులకుహితకరమయినది.సమృద్ధమగు పంక్తిభోజనము గలది.దేవతలు మమ్ముయజ్ఞములకుగొనిపోవలెను.

4. ఋత్విజునకుఇవ్వవలసిన ధనముపూర్తిగా ఇచ్చు యజమానికిఅక్షయమగు అన్నముకలుగును. శత్రువులనుహింసించునదిఇతరులకు లొంగనిదిఅగు మనువు కూతురుఇళను యజమానికొఱకు యజించుచున్నాము.

5. ఇంద్ర,వరుణ, మిత్ర, అర్యమదేవతలు నివాసముఉన్న సామవేద మంత్రమును,హోతవాక్కున,బ్రహ్మణస్పతిఉచ్చరింపవలెను.

6. బ్రహ్మణస్పత్యాదిదేవతలారా! సుఖముకలిగించునది, నిర్దుష్టమగునదిఅగు ఆ మంత్రమునుయజ్ఞములందుపఠింతుము. ఆ మంత్రముదేవతలందరికిచేరగలదు. శ్వేద్వామానోఅశ్వవత్

7. దేవతలనుయజించుచున్ననరుని బ్రహ్మణస్పతిమాత్రమే పొందగలడు.దర్భలను కూర్చుకున్నయజమానిని బ్రహ్మణస్పతిమాత్రమే పొందగలడు.హవ్యములుఇచ్చువాడు. యజనస్థాపనమునకు బయలుదేరినాడు.పుత్ర, పౌత్రాదులు,బహుధనముగలగృహమున ప్రవేశించినాడు.

8. బ్రహ్మణస్పతితన బలమును పెంచుకొనును. వరుణాదిరాజుల సాయముగొనిశత్రువును వధించును.భయమందుసహితము ధీరుడుఅగును. వజ్రాద్యాయుధములుగల బ్రహ్మణస్పతినియుద్ధములందుఎదిరించువారులేరు.అతనిని నిలుపగలవారుగాని,ఉల్లంఘించగలవారుగానిలేరు.

## నలుబదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-ఘోరపుత్రుడుకణ్వుడు, దేవత1-3, 7-9 వరుణ, అర్యమ,ంత్రులు, 4-6 ద్వాదశాదిత్యులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. వరుణ,ంత్ర, అర్యములుఅధిక జ్ఞానవంతులు.వారి రక్షణ పొందినవారుశత్రువును సులభముగాఓడింతురు.

2. వరుణాదులుఏ యజమానిని తమబాహువులుగాభాంంతురో, ఎవనికిసంపదలు ఇత్తురో,ఎవనిని శత్రువులనుండికాపాడుదురో ఆ యజమానిఅన్యభయములేకవర్ధిల్లును.

3. వరుణాదులుకరుణించిన యజమానియొక్క చొరరాని శత్రుస్థానములనునాశనము చేయుదురు.ఆ యజమాని శత్రువులను,పాపములను హరింతురు.

4. ఆదిత్యులారా!ంు మార్గము సుగమమునిష్కంటకము అయినది.ంరు యజ్ఞమునకుంచ్చేయుడు. ఇచ్చటఅయోగ్యమగు హంస్సులేదు.నాత్రావఖాదో అస్తిన:

5. ఆదిత్యులారా!ంరు అధినాయకులు.ంరు నేతృత్వమువహించినయజ్ఞపు యజమానిఎవరితోను బాధింపబడడు.సర్వసంపదలను, తనకుసాటివచ్చు సంతానమునుపొందును.

6. ఆదిత్యులారా!ంరు నేతృత్వమువహించినపూర్తిచేయించినయజ్ఞపు యజమానిఎవరితోను బాధింపబడడు.సర్వసంపదలను, తనకుసాటివచ్చు సంతానమునుపొందును.

7. ఋత్విజులనుంత్రులారా! ంత్రుడు,వరుణుడు, అర్యముడుమహితాత్ములు.అంతటి వారికి తగినస్తోత్రము సాధించగలమా?

8. ంత్రాదిదేవతలారా! దేవతలనుఉపాసించు యజమానితనను హింసించువారిని గురించిగాని, దుర్భాషలాడువారి గురించిగాని నోరు ంప్పడు.అతడు తన సంపదలతోంమ్ము సేంంచుచునేఉండును.
(ఇదిఫలమును అభిలషించనియజ్ఞము)

9. దుష్టవాక్యము కోరరాదు. దుష్టునకుభయపడవలెను.జూదరి పాచిక తనచేతఉన్నంతవరకే పొంగును.పందెము పడెనా తేలిపోవును.దుష్టుని ంషయమునభయము సహితముఅంతమాత్రమే!

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-ఘోరనామఋషిపుత్రుడు కణ్వుడు,దేవత-పూష, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. పూషా!నీవు జలద మేఘపుత్రుడవు. మమ్ముగమ్యమునకు నడిపింపుము.మా పాపములను పారదోలుము.మాకు మార్గదర్శకుడవుఅగుము. మా ముందునడువుము.

2. పూషా1మా శత్రువు మమ్ముహింసించుచున్నాడు.మాధనమునుఅపహరించుచున్నాడు. మమ్ముఁంచిన శక్తిగలవాడయినాడు.అతడు మా మార్గములనునిరోధించుచున్నాడు.మా శత్రువునుమాదారి నుండి తొలగింపుము.

3. మాశత్రువు మా మార్గమునఅడ్డుతగులు దొంగ!కుతంత్రము పన్నువాడు.పూషా! మా శత్రువునుమా మార్గము నుండిదూరముగా తొలగింపుము.

4. పూషా!వాడు ఎవడో చెప్పఁలుపడదు. తెలిసినట్లుతెలియనట్లుదొంగిలించును. అరిష్టములుకోరుచుండును. అట్టివానినినీ కాలికింద తొక్కి పెట్టుము.

5. పూషా!నీవు జ్ఞానిఁ. శత్రుసంహారకుడవు.మా పితరులనునడిపించువాడవు.అంతటను నీ రక్షణకోరుచున్నాము.

6. పూషా!నీవు సకల భాగ్యవంతుడవు.మా ప్రార్థన మన్నింపుము.ధనములనుదానముగా ప్రసాదించుము.ధనాని సుషణాకృధి

7. మమ్ముబాధించు శత్రువులనుదూరముగ తొలగించుము.మమ్ము సన్మార్గముననడుపుము. మాకు రక్షణకలుగచేయుము.

8. పూషా!మమ్ము సస్యశ్యామలప్రదేశమునకు తీసికొనిపొమ్ము.దారిలో చింతలులేకుండ చేయుము.మాకు రక్షణ కలుగజేయుము.

9. పూషా!మమ్ము అనుగ్రహింపుము.మా ఇంటినిండుగ సంపదలుఉండునట్లు చేయుము.మాకు కడుపునిండ అన్నముపెట్టుము. మాకు రక్షణకలుగచేయుము.

10.పూషని నిందింపము. వేదసూక్తముల నుతింతము.అతడు దర్శనీయుడు.అతనిని సంపదలు ప్రసాదించవలసినదిగాఅర్థింతుము.

## నలుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-ఘోరనామఋషిపుత్రుడు కణ్వుడు,దేవత 1-2, 4-6 రుద్రుడు,3 ఁత్రుడు, 7-9 సోముడు
ఛందస్సు-9అనుష్టుప్-ఁగిలినఁగాయత్రి

1. రుద్రుడుజ్ఞానవంతుడు.వృద్ధిచెందినవాడు.వరమును ఇచ్చువాడుఆ రుద్రుని మేము సుందరములగుస్తోఁత్రములఎప్పుడు నుతించగలమో!

2. భూఁరుద్ర సంబంధమగుఔషధములు కలిగిఉండవలెను. మాసేవకులకు, పశువులకు,సంతానములకు రుద్రియమగుఔషధములు లభించవలెను.

3. ఁత్రుడు,వరుణుడు, రుద్రుడుఅనుగ్రహించుసకల దేవతలమమ్ము కరుణించవలెను.

4. రుద్రుడుస్తుతులకు ప్రభువు.యజ్ఞములకుప్రభువు. అతనివద్దజలరూప ఔషధములు''జలాహ భేషజమ్''ఉన్నఁ. బృహస్పతిపుత్రుడు 'శంయు'నకులభించినసుఖములు మాకుప్రసాదించమని రుద్రునిప్రార్థించుచున్నాము.

5. రుద్రుడుసూర్యునివలె ప్రకాశించువాడు.బంగారమువలెప్రియమయినవాడు.''శ్రేష్ఠోదేవానాం'' దేవతలలోచేయవలెను.

6. మాగుర్రములకు, మగ,ఆడ మేకలకు, నరనారీజనులకు, గోవులకురుద్రుడు సులభసుఖములు కలుగచేయవలెను.

7. సోమదేవా!వందమందికి సరిపడుసంపద ఇమ్ము. బలముకలిగించు ఆహారముప్రసాదించుము.

8. సోమా!యజ్ఞములనుచెరచువారును,శత్రువులునుమమ్ము బాధించకుండచేయుము. మాకుకలిగిన అన్నమును,బలమును కాపాడుము.

9. సోమా!నీవు అమరుడవు.ఉత్తమ స్థానమందుఉన్నవాడవు. అట్టినిన్ను నీ ప్రజనుసర్వ సన్నద్ధమగుయజ్ఞ గృహమునప్రధానుని చేసినాము.నిన్ను సర్వాభరణశోభితుని చేయుచున్నాము.

(ప్రథమమండలమునఎనిందవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఆలోచనామృతము

రుద్రదేవుడుఈ సూత్రమున తొలిసారిదర్శనము ఇచ్చినాడు.ఈ సూక్తము తొలి మంత్రమునరుద్రస్తవములురావలసి ఉన్నఁ అని వచించినాడు.రుద్రుని రుద్రియమగుఔషధములకును,ఉదక ఔషధములకునుదేవతగా స్తుతించినాడు.

### తొఁమ్మదవఅనువాకము నలుబది నాలుగవసూక్తము

### ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-బృహస్పతి

1. అగ్నీ!నీవు అమరుడవు.సకల భూతములనుతెలిసినవాడవు.గృహములను,ఇతర సంపదలనుయజమానికి ప్రసాదించుము.ఉష: కాలముననే దేవతలనుతీసికొనిరమ్ము.

2. అగ్నీ!నీవు సేవార్హుడవు. దేవదూతవు.హవ్యవాహనుడవు.యజ్ఞమునకురథము వంటివాడవు.అశ్వినులను, ఉషస్సునుకూడుకొని రావలసినది.మాకు బలమునుఇచ్చు ఆహారమునుప్రసాదింపుము.

3. అగ్నిదూత, నివాసకారణుడు,బహుజనప్రియుడు,ధూమధ్వజుడు,ప్రశస్తకాంతివంతుడు.ఉషస్సుతో ఏతెంచి యజ్ఞమునుసేఁంచువాడు. అట్టిఅగ్నిని ఉపాసించుచున్నాను.

4. అగ్నిశ్రేష్టుడు. ప్రాయపువాడు.సదా సంచారి. యజ్ఞమునకుఆధార భూతుడు.యజమాని ప్రియతముడు.సమస్త వస్తుజ్ఞానముకలవాడు. సకల దేవతలనుఉష: కాలమున ప్రసన్నులనుచేయవలసినదని"జాతవేద సమగ్నిఁళో"సర్వము తెలిసినఅగ్నిని ప్రార్థించుచున్నాము.

5. అగ్నిఅమరుడు సర్వ భక్షకుడు.హవ్యవాహనుడు.పూజార్హుడు. జగద్రక్షకుడు.అట్టి అగ్నిని స్తుతించుచున్నాము.

6. అగ్నీ!నీవు నిత్య యవ్వనుడవు.కీర్తనీయుడవు. హర్షదుడవు.తీపిమాటలవాడవు.నీకు అభిముఖులముఅయినాము. హోమముచేయుచున్నాము.ప్రస్కణ్వునకు జీవమును,అధిక ఆయువునుప్రసాదించమని దేవతలనుప్రార్థింపుము.

7. అగ్నీ!నీవు హోమకర్తవు.ఁశ్వవేదిఁ. నిన్ను ప్రజలుప్రజ్వలింపచేతురు.ఆహ్వానింతురు. నీవుదేవతలు అందరినిఈ యజ్ఞమునకుఅభిముఖులనుచేయుము. వారినిరప్పింపుము.

8. అగ్నీ!నీవు శోభాయమానుడవు.అహవనీయుడవు.ఋత్విజులుహవ్యవాహనుడవుఅయిన నిన్ను వెలిగించుచున్నారు.ఉష: కాలమున సఁతను,ఉషస్సును, అశ్వినులను,భగుని, రాత్రి దేవతలనుతోడ్కొని రమ్ము.

9. అగ్నీ!నీవు అధ్వరపతిఁ.దేవదూతవు.ఉష: కాలపు సూర్యుని వలెదీపించు దేవతలనుసోమపానమునకుఅభిముఖముగాతీసుకొని రమ్ము.

10.అగ్నీ! నీవు అనంతకాంతివంతుడవు.ఉషస్సును సుందరముగా వెలిగించినావు.నీవు గ్రామరక్షకుడవు.అట్టి దేవదూతవగునిన్ను మున్ను మనువునిలిపినాడు. నేడుమేము వేదికపై నిలుపుచున్నాము.

12.అగ్నీ! నీవు ుత్రులనుమన్నింతువు. వేదికిపూర్వభాగమున, యజనస్థానమునకు మధ్యననిలుతువు. దేవతలకుదూతకార్యము నిర్వహించుచున్నపుడుసూర్యకాంతికి వెలిగి, ధ్వనించుచున్నసముద్ర తరంగములవలెభాసింతువు.

13.అగ్నీ! నీవు ినగలవాడవు.మా మాటలు ినుము.నీతో సమముగా ుత్ర,అర్యమ ఇతర దేవతలుఉష: కాల యజనములకుిచ్చేయవలెను.అచట పరచినదర్భాసనములపైఆసీనులు కావలెను.

14.మరుత్తులు ఫలదాతలుఅగ్ని జిహ్వలు.నిప్పు నాలుకవారు. యజ్ఞవర్ధకులు.అట్టి మరుత్తులుమా స్తవములనుఆలకించవలెను.కర్మకారణుడు అగు వరుణుడుఅశ్వినులు, ఉషస్సు సహితుడయిసోమపానము చేయవలెను.

## ఆలోచనామృతము

ఉష:కాలమునకు ప్రాధాన్యతఇవ్వబడినది.ఉషోదయపు అందచందములనుఆస్వాదించుట ఆనందహేతువుఅని చెప్పుచున్నాడు.
ఉష:కాల యజ్ఞమునుప్రతిపాదించినట్లును,ప్రాధాన్యత ఇచ్చినట్లునుఅవగతము అగుచున్నది.
ఉష:కాలము అమృతమయమనితెలియుట నేటికినిఎంతో ఆరోగ్యకరము ఆనందకరము.

### నలుబదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు వర్ష కారకమవు.యజ్ఞమునందుమనువుచే ప్రతిష్టింపబడినవాడవు.నీవు వసువులను,రుద్రులను, ఆదిత్యులను,అన్యదేవతలనుఈ యజనమునకుతీసికొని రమ్ము యజింపుము.

2. అగ్నీ!నీ అశ్వములు రోహితములు.నీవు స్తుతిప్రియుడవు.ిశేష ిజ్ఞానవంతులయినముప్పది ముగ్గురుదేవతలనుఇచటికి తీసికొనిరమ్ము.

3. అగ్నీ!నీవు బహుిధకర్మలు గలవాడవు.సర్వము తెలిసినవాడవు.నీవు పూర్వము మేధుడు,అత్రి, ిరూపుడు, అంగిరసుడుఆహ్వానించగా ఆలకించినావు.అట్లే కణ్వపుత్రునిఆహ్వానమునుకూడ ఆలకింపుము.

4. ఋషులుప్రౌఢ కర్ములు. యజ్ఞప్రియులు.వారు యజ్ఞమధ్యమునజ్వలించు అగ్నినితమ రక్షణకుగానుఆహ్వానించుచున్నారు.

5. అగ్నినిఘృతము సమర్పించిఆహ్వానింతుము.అగ్ని సత్యఫలదాతఅగును. అగ్నీ! కణ్వపుత్రులునిన్ను స్తుతించిఆహ్వానించుచున్నారు.వారి ఆహ్వానములనుమన్నింపుము.

6. అగ్నీ!నీవు అన్నవంతుడవు.బహుజనప్రియుడవు. హవ్యవాహనుడు.యజమానులు. ప్రకాశకేశములు గల నిన్నుఆహ్వానించుచున్నారు.

7. అగ్నీ!నీవు హోతవు.ఋత్విజుడవు.సంపదలు కలుగజేయువాడవుిన్నపములు ినగలచెవులు ఉన్నవాడవు.ప్రఖ్యాతుడవు.నిన్ను మేధావులుయాగములందు ప్రతిష్టించినారు.

8. అగ్నీ!నీవు మహత్తుప్రకాశము కలవాడవు.ఋత్విజులుయజమాని యొక్కహిస్సును సోమమునునీకు సమర్పించుటకువచ్చుచున్నారు.

9. అగ్నీ!నీవు మధించగాపుట్టినవాడవు.నివాసకారకుడవు. దేవయజనమునసోమపానమునకుగాను ప్రాత:కాలమునవచ్చుదేవతలను,ఇతర దేవతలనుపిలుచుకొని రమ్ము.

10.అగ్నీ! ఆహ్వానించగావచ్చు దేవతలను,ఇతర దేవతలనుకూడ అభిముఖుడయిఆహ్వానింపుము. దేవతలారా!ఇదిగో సోమము. ఇదినిన్న అభిషంచినేడు హోమముచేయబడిన"తిరో అహ్న్యము"స్వీకరించుడు.

### నలుబదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు - గాయత్రి

1. ఈనాటి ఉష అపూర్వమయినది.ప్రియమయినదికొత్తది. ద్యులోకమునుండి అవతరించినది.భూలోకపు చీకట్లనుపోగొట్టినది.అశ్వినులారా! ంమ్ము గొప్పగాస్తుతించుచున్నాముస్తుషేవామశ్వినా బృహత్

2. అశ్వినులుదర్శనీయులు. సాగరమునఉద్భంచినవారు.మనస్ఫూర్తిగా సంపదలుప్రసాదించువారు. యజ్ఞకర్తలకుగృహములుఏర్పరచువారు. అట్టిఅశ్వినులను గొప్పగా స్తుతించుచున్నాము.

3. అశ్వినులారా!స్వర్గము సకల శాస్త్రములచేనుతింపబడినది.అశ్వములుగల ఁ రథముస్వర్గమున నడిపించుడు.మేము ంమ్ము స్తుతించుచున్నాము.

4. అశ్వినులారా!సూర్యుడు నీటిని పీల్చువాడు.నీటిని ఇచ్చువాడు.సకల కర్మలను చూచువాడు.అతడు మా హంస్సులతోదేవతలనుతృప్తులను చేయును.

5. అశ్వినులారా!ఁరు స్తోత్రప్రియులు.ఁ బుద్ధులనువృద్ధిచేయుడు.మాదక సోమమునుపానము చేయుడు.

6. అశ్వినులారా!చీకట్లు పోగొట్టునది.వెలుగులు ప్రసాదించునది.తృప్తి కలిగించు అన్నమునుమాకు ప్రసాదించుము.

7. అశ్వినులారా!మేము ంమ్ము ఁనులందుగాస్తుతించుచున్నాము.మాస్తుతులు ంనుటకుసముద్రము నుండిఓడలలోను, నేలఁదరథములఁదనురండు.

8. అశ్వినులారా!సముద్రతీరములందుఁకు గల నావలు ద్యులోకమునకన్నంస్తారమయినం. నేలఁదఁ రథములునుఅంతటివే. ంచ్చేయుడు.సోమము సిద్ధముగాఉన్నది.

9. సూర్యకిరణములుఅంతరిక్షమున అవతరించినం.వర్షము అంతరిక్షమునఉద్భంచినది. మాజీవన హేతువగుఉషస్సు అంతరిక్షమునవేప్రదీపించినది.అశ్వినులారా! ంమ్ము ఈ మూడింటఏ స్థానమున ప్రతిష్ఠించవలెను?

10.ఉష:కాల కిరణములకుసూర్యుని కాంతి కారణముఅగును. సూర్యుడు బంగారమునపుట్టినాడు. బంగారుకాంతివాడు అయినాడు. అగ్నితన కాంతితో సూర్యునిచేరినాడు. వెలవెలపోయినాడు.

11.ఉదయాద్రిని చేరుటకుభానుని మార్గముప్రశస్తమయి ఉన్నది.సూర్యుడు వెలుగులుపరచుచు దర్శనముఇచ్చుచున్నాడు.

12.అశ్వినులు అనేక రక్షణలుకలిగించినారు. వారు సోమపానముచేయునపుడు.స్తోత్రపాఠకులు ఒక్కొక్కరక్షణకు ఒక్కొక్క తీరుగా నుతించుచున్నారు.

13.అశ్వినులారా! ఁరు సుఖములనుఇచ్చువారు. పూర్వము ఁరుమనువునందునివసించినారు. అట్లేయజమాని యందునివసింపుడు. ంమ్ముస్తుతించుచున్నాము.సోమము సిద్ధముగాఉన్నది. ంచ్చేయుడు.

14.అశ్వినులారా! ీరు సర్వంచరులు. రాత్రి హంస్సు సిద్ధమయినది.ఉషస్సుతో కలిసిరండు స్వీకరించుడు.

15.అశ్వినులారా! ీరు ఉభయులుసోమపానము చేయుడు.మాకు రక్షణలు కల్పించుడు.సుఖములు ప్రసాదించుడు.
ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి!
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంసః!!

## నాలుగవఅధ్యాయము- తొంమ్మిదవఅనువాకము-నలుబదిఏడవ సూక్తము

## ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-బృహతి

1. అశ్వినులారా!ీరు యజ్ఞములకుఅభ్యుదయముకలిగించువారు. నిన్నఅభిషంచి నేడుసిద్ధము చేసినతిరోఅహ్న్యమనుసోమమ సిద్ధముగాఉన్నది. స్వీకరించుడు.యజమానికి సంపదలుప్రసాదించుడు.

2. అశ్వినులారా!ీకు ముల్లోకములుతిరుగగల బంగారు రథముఉన్నది. దానిలో మూడుపల్లముల ఆసనములుఉన్నవి. ఋత్విజులుీ స్తుతిమంత్రములుపఠించుచున్నారు ఆహ్వానించుచున్నారు.ీరు మాబంగారు రథమునంచ్చేయుడు.

3. అశ్వినులారా!ీరు యజ్ఞవర్థకులు.ిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.ంచ్చేయుడు మధురాతిమధురమగుసోమము స్వీకరించుడు.ధనము నింపినరథముతో యజమానినిఅనుగ్రహించుడు.

4. అశ్వినులారా!ీరు సర్వజ్ఞులు. కాంతిమంతులగుఋత్విజులుీకొఱకు సోమము అభిషంచినారు.ిమ్ము పిలుచుచున్నారు.దర్భలు మూడువరుసలుగా పరచి ఉన్నవి ఆసీనులు కండు. మధురరసమున యజ్ఞమునుతడిపివేయుడు.

5. అశ్వినులారా!ీరు శుభములకుప్రభువులు.కణ్వుడు ిమ్ము స్తుతించినాడుీరు కణ్వుని రక్షించినారు.మేము ఆ స్తుతులతోనేిమ్ము ప్రార్థించుచున్నాము.రండి, సోమపానముచేయుడు. యజ్ఞమునువృద్ధిపరచుడు.మమ్ము రక్షింపుడు.

6. అందములఅశ్వినులారా! సుదాసు అనువానికిసంపన్నమగు రథమునిండుగా అన్నము తెచ్చిఇచ్చినారు. దింనుండియోభుంనుండియోతెచ్చి అనేకులకుసరిపడు ఆహారమునుప్రసాదించుడు.

7. అశ్వినులారా!చక్కని ీ రథములోదూరమునుండిగాని,దగ్గరినుండిగాని సూర్యకిరణములసహితులయిమా వద్దకు ంచ్చేయుడు.

8. అశ్వినులారా!మేము యాగములుచేయుచున్నాము.మా మూడు సవనములకుీరు అశ్వసహితులయించ్చేయుడు. దర్భలపైఆసీనులు కండు. మాయజమానికి అన్నముఅందించుడు.

9. సత్యవంతులారా!ీకు హంస్సులు ఇచ్చువారికిీ రథముల నిండుగధనము తెచ్చిఇత్తురు. ఆ రథముననేసూర్యకాంతులు ప్రసరించగారండు. మధుర సోమముస్వీకరించుడు.

10.అశ్వినులారా! ీరు ిక్కిలిధనవంతులు.ిమ్ము స్తుతిమంత్రములతోనుపూజామంత్రములతోను,మాకు అభిముఖముగాఆహ్వానించుచున్నాము.ీరు ఋత్విజులకుప్రియమగు యజనస్థలమున ఉందురు.అచట సోమముసేంతురు.

## నలుబదిఎనిిదవ సూక్తము

## ఋషి-ప్రస్కణ్వుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-బృహతి

1. ఉషా!నీవు ద్యుపుత్రికవు.ధనముతో ఉదయింపుము.అన్నముతో ఉదయింపుము.దానముతో ఉదయింపుము.

2. ఉషా!నీవు అశ్వములను,గోవులను, ధనములనుకలిగించగలదానవు.నా గృహము ఁశాలముచేయుము. నాకు హితముచెప్పుము. ప్రియముచెప్పుము. సంపదలప్రసాదించుము.

3. ధనముకోరువారు సంద్రముననావలు నడుపుదురు.అట్లే ఉదయాకాశమునఉషోదేఁ రథమునడిపించును. ఆ దేఁపూర్వము ఆ రథమునునడిపినది. ఇప్పుడునడుపుచున్నది.

4. ఉషా!నీవు అవతరించినపుడుదాతల మనసులుద్రఁఁచును. వారుదానములు చేయుదురు.కణ్వుడు అట్టిదాతలపేర్లు ఉష:కాలముననేఉచ్చరించును.

5. గృహిణిగృహమును పాలించునట్లు,జగములను పాలించుఉష అవతరించినది.ఆమె ప్రాణుల ఆయువుహరించునది.ఆ దేఁ కదలికగలప్రాణులను నడిపించును.పక్షులను ఎగిరించును.

6. అన్నవతిఉష కదలిక కలవారినిమేల్కొల్పును.యాచకులను దాతలఇండ్లకు పంపును. నేలనుమంచుతో తడుపును.కలకాలముండదు.కదిలిపోవును.

7. ఉషసౌభాగ్యవతి. నూరురథములు గలదిఆమె రఁ ఉదయించు స్థానమునుండి,నూరు రథములలోమానవులకు దర్శనఁచ్చును.

8. ఉషద్యుదుహిత,ధనవతి. ఆమెజగములు కనిపింపచేయును.జనులను పనులకుపంపును. చీకట్లనుచిఁ్మవేయును.దొంగలను తరిఁవేయును.అట్టి ఉషోదేఁకి సకలజగములు నమస్కరించును.

9. ద్యుదుహితా!ఉషా! నీవు సూర్యచంద్రులతోకూడి ప్రకాశింపుము. మాకుదినమున సౌభాగ్యముప్రసాదించుము.

10.ఉషా! నీవు ప్రకాశవంతమగుప్రభాతమునుకలుగజేయుచున్నావు.సర్వప్రాణుల జీవము,చలనము నీవేఅగుచున్నావు. నిన్నుమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు రథములఁద రమ్ము మాకు సంపదలుప్రసాదించుము.

11.ఉషస్సా! నరులు సమర్పించుఅన్నమును స్వీకరింపుము.యజమానులునిన్ను నుతింతురు.యజ్ఞములుచేతురు. వారి అధ్వరములునిర్వహింపుము.

12.ఉషోదేఁ! అంతరిక్షమునుండి సకల దేవతలనుసోమపానమునకుతీసికొనిరమ్ము. మాకుఅశ్వములు, గోవులు,సాహసము, ఆహారముఅను సంపదలనుప్రసాదించుము.

13.ఉషోదేఁ వెలుగులుపరచుచున్నఁ. శత్రువులనుపరిమార్చుచున్నది.కళ్యాణములుకలిగించుచున్నది.ఆమె సుందరములు,సులభములుఅగు సంపదలు అందించవలెను.

14.ఉషోదేఁ! నీవు పూజనీయవు.నిన్ను పూర్వ ఋషులువారి రక్షణ కొఱకును,ఆహారము కొఱకునుస్తుతించినారు. నీవుఅట్టి ఆహారముతోను,కాంతులతోను వెలుగొందుము.మేము చేయుస్తుతులను గ్రహింపుము.

15.ఉషా! నీవు నీ ఉదయకాంతులతోఅంతరిక్షద్వారములనుతెరచినావు. మాకుహింసారహితము,ఁశాలము, తేజోవంతమయినగృహమును అనుగ్రహింపుము.అనేక గోవులను శత్రువునుగెలిచిన కీర్తిని ప్రసాదించుము.

## నలుబదితొంబ్మదవ సూక్తము

### ఋషి-ప్రస్కణ్వుడు,దేవత - ఉషస్సు, ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. ఉషోదేవి!శుభముగా రమ్ము.శోభన మార్గములరమ్ము అంతరిక్షమునుండి రమ్ము. యజమానివగుఎర్రని గోవులు నీకు స్వాగతముపలుకును. దేవయజనగృహమునకుతోడ్కొనిపోవును.

2. ద్యుదుహితా!ఉషా! నీవు శోభనఅవయవములుగలదానవు. సుఖప్రదమగురథముగల దానవు.నీ రథము పైద రమ్ము.శోభన హవిస్సుగలవానిఇంటికి చేరుము.

3. ధవళకాంతులఉషోదేవి! నేలపైదిద్విపాద చతుష్పాత్తుల,అంతరిక్షపు అంచులపైదపక్షులు నిన్ను అనుసరించిసాగుచున్నవి.

4. ఉషోరాణీ!నీవు చీకట్లనుతరుముదువు. లోకమునవెలుగులు నింపుదువు.సంపదలు కోరు ఋత్విజులునిన్ను ఉపాసింతురు.

## ఏబదియవసూక్తము

### ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రస్కణ్వుడు, దేవత-సూర్యుడు,ఛందస్సు-1-9 గాయత్రి,10-13 అనుష్టుప్

1. సూర్యునికిరణములు, అశ్వములు,జ్ఞానదాతయగుసూర్యుని వహించుచున్నవి.జగములు చూచుటకుతెచ్చుచున్నవి.దృశేవిశ్వాయ సూర్యమ్

2. సూర్యుడువిశ్వ ప్రకాశుడు. అతనిని చూచిననక్షత్రములు,రాత్రిదొంగలవలెచూచుచున్నవి.సూర్యుని కేతనములుఅనదగిన కిరణములుజ్వాలలవలెజనములనుచూచుచున్నవి.

3. సూర్యునికేతనములు అనదగినకిరణములు జ్వాలలవలెజనములనుచూచుచున్నవి.

4. సూర్యుడా!నీవు తరింప చేయువాడవు.దర్శనీయుడవు.చంద్ర నక్షత్రాదులకుకాలం ప్రసాదించువాడవు.భూమ్యాకాశములనుప్రకాశింప చేయుచున్నావు.

5. సూర్యుడా!మరుత్తులకు, మనుష్యులకు,స్వర్గమునకు అభిముఖముగాఉందువు.

6. సూర్యుడా!నీవు సర్వమును పవిత్రముచేతువు. అనిష్టములనివారింతువు. జగములను వెలిగింతువు.అట్టి నిన్ను నుతింతుము.

7. సూర్యుడా!రాత్రులను కలుగచేయుచున్నావు.పగళ్లు కలుగచేయుచున్నావు.అంతరిక్షము నుండిఅన్నింటిని అవలోకించుచున్నావు.

8. సూర్యుడా!నీవు కాంతిమంతుడవు.కాంతులే కేశములుగాగలవాడవు. నిన్నుసప్తాశ్వములు, ఏడు కిరణములునడిపించుచున్నవి.

9. ఏడుఆడు గుఱ్ఱములుసూర్య రథమును పడిపోకుండనిలిపినవి. ఆ గుఱ్ఱములుతమంత తామేరథమును పూన్చుకొనును.నడిపించును.

10.భానుడు తిమిరముతరువాత వచ్చుప్రకాశము. అతడు దేవతలలోఉత్తముడు. దానశీలుడు.మేము అతని తేజస్సునుదర్శించుచున్నాము.ధరించుచున్నాము.

11.సూర్యుడా! నీవు అందరికిసమాన తేజస్సునుప్రసాదింతువు. ఉదయించునపుడుఅంత రిక్షమునఎక్కుదువు. నీవు హృదయరోగమును నివారించుము.పాండు, కామెరల వంటిఇతర వ్యాధులనుహరింపుము.
(గుండెజబ్బులు, కామెర్లు,పాండు రోగములకు సూర్యరశ్మిచికిత్స అని చెప్పినాడు)

12.నా దేహమునందలిఆకుపచ్చ రోగములనుచిలుకల, పచ్చవానినిసారికలకు ఇచ్చుచున్నాను.హరిమాణముఅనువ్యాధిని హరితవృక్షములకు ఇచ్చుచున్నాను.

13.నన్ను బాధించువ్యాధులనుగాని,శత్రువులనుగానినేను హింసించను.నా ఎదుట నిలిచినభానుమూర్తి వాటిని,వారిని హింసించును.

(ప్రథమమండలమునతొ౦మ్మదవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఏబదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-సవ్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు.ఛందస్సు-6, 8, 9, 11 త్రిష్టుప్-౦గిలిన౦జగతి

1. ఇంద్రా!నీ బలమునకుఅంతము లేదు.నీవు ధ్వనించుచునదులను దాటుదువు.నదులను ధ్వనింపచేతువు.నీ భయమునకుముల్లోకములుగడగడలాడుచున్న౦.మమ్మ పాపములందును,యుద్ధములందునుపడనీయకుము.

2. ఇంద్రుడుశక్తిమంతుడు. ప్రజ్ఞావంతుడు.స్తోత్రప్రియుడు.శత్రువును ఓడించగలబలసంపన్నుడు.భూమ్యాకాశములకుఅలంకారమయినవాడు.వర్షమును ఇచ్చుదేవర.ఋత్విజా! ఇంద్రునిపూజింపుము. అభిముఖముగాస్తుతించుము. ఇంద్రుడుకోర్కెలు తీర్చగలవాడు.

3. ఇంద్రుడుగొప్పవాడు. దీప్తమంతుడు.కీర్తిమంతుడు. శత్రుంజయుడు.అశ్వసే౦తుడు. కోరికలు తీర్చువాడు.యుద్ధమునందుకఠిన మనసుగలవాడు.ఋత్విజా! అట్టిఇంద్రుని సుఖప్రదములగువాక్కుల నుతింపుము.

4. రాక్షసులు,రాక్షస సేవలు మాయలుగల౦. ఇంద్రుడు దృఢచిత్తమునవాడి అయిన వజ్రాయుధమునురాక్షస సేనల౦ద ౦సరినాడు.అప్పుడు ద్యులోకమువడకిపోయినదిఇంద్రుడు తనంతతానేశంబరుని సంహరించినాడు.

5. ఇంద్రా!మేఘములను గర్జింపచేయువాయువుకన్న పైనను,ఫలములను పండించిఎండించు సూర్యునికన్నపైనను జలమునునిలుపుచున్నావు.అడ్డులేక తిరుగుశత్రువులనుబాధించుచున్నావు.వర్షము కలుగజేయుచున్నావు.కావున నిన్ను ౦౦చినవాడులేడు.

6. ఇంద్రా!నీవు 'నర్యుడు', 'తుర్వశుడు','యదువు' అను రాజులనురక్షించినావు. వయ్యకులమునపుట్టిన 'తుర్వీతుని',ధనని౦త్త యుద్ధముల'రథుడు', ఏతశుడు'అను ఋషులను రక్షించినావు.శంబరుని తొంబదితొ౦మ్మది నగరములనునాశము చేసినావు.

7. ఇంద్రునకుహ౦స్సులు అర్పించువాడు,ఇంద్రుని స్తుతించువాడు,ఉక్థలు పఠించువాడు,ఇంద్రునకు అభిముఖముగాఅన్నమును సమర్పించువాడు.సత్పురుషుల పోషించువాడు అగును.తనను అభివృద్ధిపరచుకున్నవాడుఅగును. అట్టివాని కొఱకుఇంద్రుడు మేఘములనువర్షింపచేయును.

8. ఇంద్రునిబలము అపారము.ఇంద్రుని బుద్ధిఅపారము. ఈ సోమము త్రావువారుతమ కర్మలచేతఅభివృద్ధి చెందవలెను.ఇంద్రునకు హ౦స్సులనుఇచ్చువారు మహత్తును,బలమును, స్థిరపుంస్త్వమునుపొందుదురు.

9. ఈసోమము రాతితోనూరి,పిండి చమసపాత్రలందునింపబడినది. ఇంద్రా!ఇది నీ కొఱకు తెచ్చినాము.స్వీకరించుము. తృప్తిచెందుము. ధనములనుప్రసాదించుము.

10.వర్షపు జలమునునిరోధించిన తమస్సుఅగు వృత్రుని ఉదరమునమేఘము ఉన్నది.వృత్రుడు నీటినికట్టిపెట్టినాడు.వరుసలు తీరినసకల జలములనుఇంద్రుడు పల్లపునేలకు పారించినాడు.

11.ఇంద్రుడు మాకు సుఖకరము,కీర్తిదము శత్రుంజయముఅగు బలమును ప్రసాదించవలెను. అతడుమమ్మ సంపన్నులనుచేసి పాలింపవలెను.ద్వాంసులను పాలింపవలెను.మాకు ధనము,అన్నము, సంతానముప్రసాదించవలెను.

## ఏబదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-సవ్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-జగతి

1. ఇంద్రునిప్రాభవము ద్యులోకమునుంచినది. అతనిమహత్వముభూని ంచినది. అతడుఅరి భయంకరుడు.నరుల శత్రువులనుతపింపచేయును.ఆబోతు తన కొమ్ములను వాడిపెట్టునట్లు ఇంద్రుడుతన వజ్రమునువాడి పెట్టుచున్నాడు.

2. సముద్రుడునేలంది జలములనుగ్రహించును,ఇంద్రుడు అంతరిక్షమునఉండి సముద్ర జలమునుగ్రహించును,ఇంద్రుని సాహసమునకుకలకాలముగ పేరున్నది.అట్టి ఇంద్రుడుసోమపానమునుఉత్సహించున్నాడు.

3. ఇంద్రుడుతనకొఅకు మేఘములనుసృష్టించలేదు.అతడు మహాధనవంతులనుపాలించుచున్నాడు.అతని ర్యము ప్రసిద్ధము.ఉగ్రుడయిన ఇంద్రుడుసర్వకార్యములకు అగ్రముడుఅగుచున్నాడు.

4. అరణ్యమునందలిజనులు ఇంద్రునకునమస్కరించుచున్నారు.నుతించుచున్నారు. ఇంద్రుడుతన బలదర్పములనుజనులకు ప్రదర్శించుచున్నాడు.ఇంద్రుని రక్షణయందుధనవంతులగుయజమానులుఇంద్రునకు హస్సులుఅర్పించుచున్నారు. ఇంద్రునిస్తుతించుచున్నారు.అట్టి యజమానులఅభీష్టములనుఇంద్రుడు తీర్చుచున్నాడు.

5. ఇంద్రుడుయోధుడు, ప్రజలకొరకేవధ సాధనమయినతన వజ్రమునుఆడించుచున్నాడు.సమస్త తేజములతోయుద్ధములుచేయుచున్నాడు.దీప్తిమంతుడుఅగుచున్నాడు. అందువలననేజనులకు ఇంద్రునిందశ్వాసము కలిగినది.

6. యశముకోరిన ఇంద్రుడు శత్రువులకృత్రిమ పురములనుధ్వంసము చేసినాడు. భూసహితముగపెరిగినాడు. సూర్య, చంద్రనక్షత్రాదులనుపరిధులు లేకుండచేసినాడు. యాగములను,యాగకర్తలను రక్షించుటకువర్షములు వర్షించినాడు.

7. ఇంద్రా!సోమపాయీ! స్తోత్రప్రియా!మాకు ఇచ్చుటకు నీకుమనసు ఉండవలెను.నీ సారథులు ప్రమాదములుకాచుకోగల సమర్థులు.నీగుఱ్ఱములు మాకుఅభిముఖముకానిమ్ము ఇంద్రా! నిన్నుఏ శత్రువూ హింసింపలేడు.

8. ఇంద్రా!నీవు ప్రసిద్ధుడవు.తరగని ధనమునుచేతపట్టినావు. శత్రువులకులొంగని బలముకలిగినావు. నీరు తోడుకొనుటకుజనులు నూతిచుట్టుచేరుదురు. నీవుచేసిన మహత్కార్యములునిన్ను చుట్టిఉన్న.

## ఏబదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-సవ్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-జగతి

1. యజమానిచమసములలోసోమరూపములగు అన్నములనుఉంచినాడు. మగ గుఱ్ఱముఆడు గుఱ్ఱమునుచేరదీసినట్లుఇంద్రుడు ఆ సోమములనుఅందుకున్నాడు. బంగారురథము నెక్కినాడు.సర్వకార్య సాధకము అగు సోమమునుత్రా◌నాడు.

2. ధనముకోరిన వర్తకులు యానమునకుసంద్రమును ఆశ్రయింతురు.స్తోత్రము చేయుయాజకులు సర్వవ్యాపకుడయినఇంద్రుని ఆశ్రయింతురు.స్తోతా! వృద్ధి కలిగించువాడును,యజ్ఞపతియుఅయిన ఇంద్రుని స్తోత్రముచేయుడు. స్త్రీలు,పూలు, పండ్ల కొఱకుపర్వతమును ఆశ్రయింతురు.అట్లే ఇంద్రుని స్తుతులతోఆశ్రయింపుడు.

3. ఇంద్రుడుఇనుప కవచముతొడిగినాడు. శాత్రవులనుదూలించినాడు. సోమముత్రా◌నాడు. మత్తెక్కినాడు.తన బలమునుసర్వమును శోషింప చేసినాడు.మాయావులనుసంకెలలయందుఇరికించినాడు. ఇంద్రునిదోషరహితమయినబలము యుద్ధములందుపర్వత శిఖరములవలెప్రకాశించుచున్నది.

4. ఇంద్రునిబలమునకు ఎదురులేదు.అతడు తి◌ర రూపుని వధించినాడు.యాజకులు ఇంద్రునిబలము వర్థిల్లుటకుస్తోత్రపాఠములుచేసినారు. అ◌ సూర్యుడుఉషస్సును చేరినట్లుఇంద్రుని చేరిన◌.అపుడు ఇంద్రుని శత్రువులుహింసలు అనుభ◌ంచినారు.

5. జలములునాశరహితములు.ప్రాణాధారములు.వాటిని వృత్రుడుమూసిపెట్టినాడు.ఇంద్రుడు జలములను◌డిపించినాడు. ద్యులోకముననిలిపినాడు. ధనార్థమయినయుద్ధమునహర్షోల్లాసమునఇంద్రుడు వృత్రునికొట్టినాడు. అప్పుడుఇంద్రుడు మేఘములనుఅధోముఖముగ వర్షింపచేసినాడు.

6. ఇంద్రా!జలము భూ◌కిఆధారభూతము.ఆజలమును నీవుద్యులోకమునఉండి ధరించుచున్నావు.నీవు సోమము సే◌ంచినావు.మదమెక్కినావు.వృత్రుని శిలతోబద్ధల కొట్టినావు.వర్షము కలిగించుచున్నావు.

## ఏబదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-సవ్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-జగతి

1. ఇంద్రుడుఉత్తమదాత. మహాగుణవంతుడు.ధనపతి. సత్యబలశాలి.సుందరాకారుడు. అతని బలమును,పల్లమునకు పారునీటినిఆపుట ఎవ్వరి తరముకాదు. సర్వత్ర వ్యాపించినధనపు వాకిళ్లనుఇంద్రుడు తెరచినాడు.

2. ఇంద్రుడుశత్రుసంహారముచేయదలచినాడు.బంగారు వజ్రముపట్టినాడు. వృత్రుని◌షయమున జాగ్రత్తపడినాడు.అపుడే జగములన్నియుఇంద్రుని శ్లాఘించిన◌.సవనములన్నియుపల్లమునకు నీరువలెఇంద్రుని చేరిన◌.

3. ఇంద్రుడుశుభంకరుడు. స్తవనీయుడు.అరిభయంకరుడు. ఉషోదే◌!ఇంద్రునికై చేయుయాగములకు హ◌స్సులనుఅర్జింపుము. ఇంద్రా! నీ తేజస్సుప్రాణాధారము. సారధిగుఱ్ఱమును అటునిటునడిపించును. అట్లేనీ తేజస్సును సర్వత్రవ్యాప్తి చేయుటకునడుపుము.

4. అనంతధనవంతా! ఇంద్రా!స్తోత్రప్రియా! మేమునిన్నే ఆధారము చేసికొనిజీ◌ంచుచున్నాము.మేము నీవారము. స్తుతించుటకునిన్ను ◌ంచినవాడులేడు.భూ◌ ప్రాణులనుకోరినట్లు నీవు మాస్తుతులను వాంఛింపుము.

5. ఇంద్రా!నీ ◌ర్యము ◌స్తారము.దానిని ద్యులోకముసహితము కీర్తించుచున్నది.పృథ్వి సహితమునీ బలముముందుతలవాల్చినది.అట్టి నిన్ను నుతించుచున్నాము.మా కోరికలను తీర్చుము.

6. వజ్రధారీ!ఇంద్రా! మేఘము ిశాలమయినది.ఆ మేఘమును కణుపుకుఒక ముక్కగా కొట్టినావు.వర్షము కలిగించినావు.కావున లోకములందలిబలములనుఅన్నింటిని నీవే ధరించినావు.ఇది కేవలము సత్యము.సత్రా ిశ్వం దధిషే కేవలంసహ:

(ప్రథమమండలమునపదవ అనువాకముసమాప్తము)

పదకొండవఅనువాకము-ఏబదిఎనిిదవ సూక్తము

ఋషి-నోధస్సు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-1-5జగతి, 6-9 త్రిష్టుప్

1. అగ్నిఅరణులు మధించగాపుట్టినవాడు.అమృతుడు. శీఘ్రముగజ్వలించువాడు.అగ్ని యజమానికి హవ్యవాహనుడుఅయినాడు. అతడు ఆమార్గముననేవెళ్లినాడు. అగ్నిఅంతరిక్షమును నిర్మించినాడు.హిస్సుతో దేవతలకుపరిచర్య చేసినాడు.

2. అగ్నికిముదిిలేదు.ఆరగించుదానిని తనలోచేర్చుకొనును. ఆరగించనున్నవానిలోచేరి ఉండును. గుఱ్ఱముఅటు ఇటు ఉరికినట్లుఅగ్నిజ్వాలలు అటుఇటు తిరుగును ప్రకాశించును.ఆ మంటలు ద్యులోకమునుఅంటును. ధ్వనులుకలుగచేయును.

3. అగ్నిహవ్యవాహనుడు.రుద్రులు, వసువులుఅగ్నిని తమ ముందుఉంచుకున్నారు. అగ్ని దేవదూత,అమరుడు, తేజోవంతుడు,శత్రుధనమునుహరించువాడు.యజమానులుఅగ్నిని స్తుతింతురు.అగ్ని వారికి ఘనద్రవ్యములనుఇచ్చును.

4. అగ్నినివాయువు ప్రేరేపించును.అప్పుడు అగ్ని మహాధ్వనిచేయును. నాలుకలుచాచిమండును. తనతేజమునఅనాయాసముగ వృక్షాగ్రములనుఆరోహించును.జ్వలల, కీలలఅగ్ని అడిని దహించునపుడువృషభమువలెఉండును. అగ్ని నడచినదారినల్లనిదారి అగును.

5. అగ్నికిజ్వాలలు ఆయుధములు,వాయువు ప్రేరకుడు.అగ్ని మంటల మూకలతోసాగును. అడిలోని పచ్చిపండు చెట్లనుదహించును.అగ్ని ఎదురుగా సాగునపుడుఎంతవానినయిననులక్ష్యము చేయడు.అందరిని తిరస్కరించును.వృషభమువలెగంతులువేయును.అందువలన అగ్నినిచూచి సకల చరాచరములువడకుచున్ని.

6. అగ్నీ!నీవు యజమానికిదేవదూతవు.యజ్ఞస్థానముననివసించువాడవు.వరేణ్యుడవు.ిత్రునివలెసుఖప్రదుడవు.భృగువులు తమకుదేవజన్మకోరినారు.మానవులకు శుభములుకలుగచేయు ధనమువంటినిన్ను మానవులకుఅర్పించినారు.

7. ఋత్విజులుహించు సప్తయజ్ఞములందును,యజ్ఞకర్తలందునుఅగ్ని శ్రేష్ఠుడు. అగ్నిదేవతలనుఆహ్వానించువాడు.అట్టి అగ్నిని సేించువారికిసమస్తము లభించును.అందువలన నేనుఅగ్నికి హిస్సులుఅర్పింతును. సర్వ కర్మ ఫలముపొందుదును.

8. అగ్నీ!నీవు బలపుత్రుడవు.అనుకూలకాంతులుగలవాడవు. నిన్నుస్తుతించుచున్నాము.మాకు తరగని సుఖములనుప్రసాదించుము. ఇనుపకవచము వంటిరక్షణను అనుగ్రహింపుము. పాపములనుండి కాపాడుము.

9. అగ్నీ!నీవు ిశేష ప్రకాశవంతుడవుధనవంతుడవునిన్ను స్తుతించువారికిగృహమును ఇమ్ముసుఖప్రదుడవుఅగుము. నీవు కర్మఫలప్రదాతవు.ప్రాత:కాలమునిచ్చేయుము.

## ఏబదితొ◌్మదవ సూక్తము

## ఋషి-నోధస్సు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!ఇతర అగ్నులు నీకు శాఖలేఅగును. నీవు ఉన్నపుడేదేవతలు హర్షింతురు.నీవు సకల జీవులజఠరాగ్ని◌. జనులనాభిస్థానమునందుస్థాపించబడినావు.గృహమునకుస్తంభమువలెప్రజలకు ఆధారభూతుడవు.

2. అగ్నిద్యులోకమునకుశిరస్సు, భూలోకమునకునాభి వంటిది.అగ్ని భూమ్యాకాశములకుఅధిపతి. తేజోరూపుడుఅయిన వైశ్వానర, జఠరఅగ్నిని సర్వదేవతలునరుల కొఱకు సృష్టించినాడు.

3. సూర్యునకునిశ్చలములయినకిరణములున్న◌.అగ్నికి అనంత ధనములుఉన్న◌. అందువలనపర్వతములందు,ఓషధులందు, జలములందు,నరులందు ఉన్నధనములకుఅగ్ని అధిపతి అయినాడు.

4. అగ్నిభూ◌ు, అంతరిక్షములకుపుత్రుడు. పుత్రునిగుణగుణములకుఅ◌ ఉప్పొంగుచున్న◌. చెరసాలలోఉన్నవాడు రాజునుస్తుతించును. అట్లేహోత అగ్ని బహు◌ధములస్తుతించుచున్నాడు.

5. అగ్నీ!నీవు వైశ్వానరుడవుజాతవేదవు.ద్యులోకము గొప్పది.నీవు దానికన్న ఎదిగినావు.మానవులకు రాజువుఅయినావు. అసురులు హరించినసంపదను తెచ్చిదేవతలకు ఇచ్చినావు.

6. ◌ద్యుదగ్నివృత్రుని సంహరించినాడు.వర్షము కురిపించినాడు.అందుకే నరులు అగ్నినిసే◌ంచుచున్నారు. అట్టివైశ్వానరాగ్ని ప్రభావముచెప్పుచున్నాను:-
వైశ్వానరాగ్నిదస్యుని దహించినది,శంబరుని చంపినది.వర్షమును నేలకుతెచ్చినది.

## అరువదవసూక్తము

## ఋషి-నోధస్సు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిహవ్యవాహనుడు,యశస్వి, యజ్ఞప్రకాశకుడు,రక్షకుడు, దేవదూత,హవ్యమునువెంటనే దేవతలకుచేర్చును. 'ద్విజన్మానమ్'అనగా ద్యావా-పృథ్వులులేక అరణులకు పుట్టినవాడు.ధనమువంటిప్రఖ్యాతమగు అగ్నిని,వాయువు భృగువునకు◌ుత్రునిగా చేసినాడు.

2. అగ్నిశాసకుడు అగును. అగ్నిని హవ్యముకోరు దేవతలును,హవ్యములుఇచ్చు యజమానులునుస్తుతింతురు. ఏలననగాఅగ్ని పూజ్యుడు. కోరదగినవాడు.ఫలదాత ప్రజాపతి.సూర్యునికన్న ముందటివాడు.

3. ఋత్విజులు,నరులు, హవ్యాన్నముగలజనులు యుద్ధములందుఅగ్నిని పుట్టించినారు. అగ్ని,ప్రాణము హృదయమునుండి పుట్టినది.అది జ్వాలలు కలది.మాదకము. అట్టిఅగ్నిని నుతించుస్తోత్రములుకొం◌గ్రొత్తవయి పరివ్యాప్తముకావలెను.

4. అగ్నిఆహుతులనుకోరును. అతడు పావకుడుఆధారభూతుడు.కోరదగినవాడు. అతడుమానవులకొఱకుఅవతరించినాడు.అగ్ని మానవ శత్రువులనుహింసించును.గృహపాలకుడుఅగును. యజ్ఞగృహముననిలుచును. ధనమునుఇచ్చును.

5. అగ్నిఅన్నమును భరించువాడు.ధనమును ధరించువాడుఅగును. గోతము గోత్రలమగుమేము గుఱ్ఱమునుశుభ్రము చేసినట్లుమంచి స్తోత్రములచేఅగ్నిని నుతింతుము.బుద్ధిచే ధనమునుసంపాదించువాడవగుఅగ్నీ! నీవు తెల్లవారుతుండగాత్వరగా ◌చ్చేయుము.

## అరువదిఒకటవ సూక్తము

## ఋషి-నోధస్సు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రుడుసంపన్నుడు. శీఘ్రుడు.గుణాధికుడు. ఋక్కులందలివాడు.నిరాటంకుడు. ఆకలిగొన్నవానికిఅన్నము సిద్ధపరుతుము.అట్లే ఇంద్రునికొఱకుఉత్తమ స్తుతులనుపూర్వులు మెచ్చినహంస్సులనుసిద్ధపరచినాము.

2. నరునకుఅన్నమువలెఇంద్రునకు స్తుతులుసమర్పించుచున్నాను.శత్రువును బాధించునం,మనసును ఆకర్షించునంఅయిన స్తోత్ర ధ్వనులనుసమకూర్చుచున్నాను.ఇంద్రుడు సనాతనుడు,స్వాం. అతని కొఱకు మనసుతోను,బుద్ధితోను స్తుతులనుసంస్కరించుచున్నాను.

3. ఇంద్రుడుప్రసిద్ధుడు, ఆదర్శప్రాయుడు,దాత, ంద్వాంసుడు. అతనివృద్ధి కొఱకు నేనునోటితో ధ్వనిచేయుచున్నాను.అది అర్థవంతమయినది.మంచిమాటలుగలది. మధురమయినదిఅగును.

4. రథమునిర్మించువాడు రథమునుయజమానివద్దకుపంపును. అట్లే ప్రశంసాత్మకమయినస్తుతులను ఇంద్రునకుపంపుచున్నాను. శస్త్రములవంటివచనములుసమర్పింతును మేధాంఇంద్రుని కొఱకు హంస్సుఅర్పింతును.

5. ఇంద్రుడుశత్రుంజయుడు.దాత. శత్రుపుర ధ్వంసకుడు.రథమునకు గుఱ్ఱమునుపూన్చినట్లు ఇంద్రునికొఱకువాక్కుతో స్తుతిమంత్రములుకూర్చుచున్నాను.

6. ఇంద్రుడుశత్రుహింసకుడు.ధనస్వాం. బలవంతుడు.అతడు వజ్రాయుధముచేవృత్రుని ఆయువుపట్టునునొప్పించినాడు. ఆ వజ్రాయుధములుశుభకర్మలు చేయును.శత్రువును పరిమార్చును.ఆ వజ్రాయుధమునుం**శ్వకర్మ ఇంద్రుని కొరకే పదునుపెట్టినాడు.**

7. వర్షముకలిగించు ఈ యజ్ఞసవనములందుఇంద్రుడు సోమపానముచేసినాడు. హంస్సులనుస్వీకరించినాడు. సర్వజగములవ్యాపించినాడు. అసురధనమునుహరించినాడు.శత్రుంజయమగువజ్రాయుధముతోమేఘమును కొట్టినాడు.

8. ఇంద్రుడువృత్రుని సంహరించినాడు.అప్పుడు దేవతలనుపాలించువారును, ప్రాణప్రదులుఅయిన ఛందస్సులుస్తోత్రములురచించినారు. అట్టిఋక్కులు భూం,అంతరిక్షమును అతిక్రంంచినం.కాని భూం, అంతరిక్షముఇంద్రుని మహిమనుఅతిక్రంంపలేకపోయినం.

9. ఇంద్రుడుశత్రుమర్ధనుడు.తేజో ంరాజితుడు.సర్వసమర్థుడు. అపరింతుడు.అతడు మేఘములమధ్య యుద్ధముకల్పించినాడు. ఇంద్రునిమహిమ ముల్లోకములనుఅతిక్రంంచినది.

10.ఇంద్రుని బలపు వేడికివృత్రుడు ఎండిపోయినాడు.దొంగలు ఆవులనునరికినట్లు ఇంద్రుడువృత్రుని నరికినాడు.వృత్రుడు దాగతగినఉదకములను ండగొట్టినాడు.హంస్సులు అర్పించినయజమానులకుఇంద్రుడు ఎదురుగా వచ్చిధనములనుఇచ్చినాడు.

11.ఇంద్రుడు వజ్రమునసముద్రమునుఏర్పరచినాడు. ఇంద్రునిప్రకాశబలమునసేసముద్రము ంలసిల్లుచున్నది.ఇంద్రుడు తాను ఐశ్వర్యవంతుడుఅయినాడు. యజమానులకుధనములనుఇచ్చినాడు. శత్రువులనుహింసించినాడు.'తుర్వీతు'నకు నివాసముకల్పించినాడు.

12.ఇంద్రుడు త్వరితుడు.ఈశ్వరుడు. అంత బలవంతుడు.అట్టి ఇంద్రుడువృత్రునిపై వజ్రముంసరవలె. మేఘములునీటిని కొనుచున్నవి.ఆ నీరు ప్రవహించుటకుఅడ్డు తగులుచున్నవి.అటువంటి మేఘములనుఇంద్రుడు పశువునుఛేదించినట్లుఛేదించవలెను.

13.ఇంద్రుడు యుద్ధమునకుత్వరపడును. ఆయుధముంసరును. శత్రువునుహింసించును. అట్టిఇంద్రుడు అభిముఖముగాఉన్నాడు. ఋత్విజా!అతని పరకృత్యములనుస్తుతింపుము.

14.ఇంద్రుని భయమునపర్వతములు నిశ్చలముగాఉన్నవి. లోకములుకంపించుచున్నవి. ప్రకాశించుఇంద్రుని రక్షణ కోరి 'నోధస్సు'ఇంద్రుని మాటిమాటికి స్తుతించినాడు.వీర్యవంతుడు అయినాడు.

15.సమర్థుడు, ధనస్వామిఅయిన ఇంద్రుని కొరకే ఈ స్తోత్రములురచింపబడినవి. ఇంద్రుడు'సువశ్వ' పుత్రుడు అగు'సూర్యుని' స్పర్ధవహించినాడు.సోమములనుఅందించిన 'ఏతధు'నిరక్షించినాడు.
(సువశ్వుడుతపము చేసి సూర్యాంశమునపుత్రుని బడసినాడు.అతనికి ఏతశునకు యుద్ధముజరిగినది. అందుఇంద్రుడు ఏతశుని రక్షించినాడు)

అయిదవఅధ్యాయము అరువది రెండవ సూక్తము

ఋషి-నోధస్సు-దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1 .ఇంద్రుడు తనబలమున శత్రువునుసంహరించువాడు.అతడు స్తుతించదగినవాడు. అంగిరసుడుఇంద్రుని సుఖహేతువుఅయిన స్తోత్రములచేస్తుతించినాడు. ఆస్తోత్రములనుమేము తెలిసికున్నాము.ఇంద్రుని ఋషులుతమ స్తోత్రములచేఅర్చింతురు. ఆ ఇంద్రుడుప్రసిద్ధుడు. అందరినినడిపించగలవాడు.ఇంద్రుని గూర్చిన స్తుతులనుఉచ్చరింతుము.

2. మనపితరులు, పూర్వర్షులు,అంగిరసులు ఇంద్రుని మార్గమునుఎరిగినారు. అర్చించినారు. ఇంద్రుడువారి గోవులను విడిపించినాడు.అతిబలుడు అయినఇంద్రుని కొఱకు ఋత్విజులారా!గంభీరములు, శ్రావ్యములుఅయిన స్తోత్రములనుసంపాదించుడు.

3. ఇంద్రునకైఅంగిరసులు యాగము చేసినారు.ఆ సవనమున ఆడకుక్కతన కొడుకు కుక్కకు అన్నముఅర్థించినది. తదుపరిదేవరాజు ఇంద్రుడుఅసురుని భేదించినాడు.గోవులను విడిపించినాడు.దేవతలు ఆ గోవులనుతోలుకొని పోవుచుహర్షధ్వానములుచేసినారు.
('పణి'అనువాడు దేవతలగోవులను గుహలోదాచినాడు. దేవతలుగోవులను కనుగొనలేకపోయినారు. ఇంద్రుడు తనవద్దఉన్న ఆడకుక్కను గోవులనువెదకిరమ్మన్నాడు.ఆకుక్క తనబిడ్డకుఅన్నము పెట్టినవెదుకుదును అన్నది.అన్నము పెట్టగా కుక్కపసికట్టి గోవులనుకనుగొన్నది. ఇంద్రుడుగోవులను విడిపించినాడు)

4. అంగిరసులురెండు తెగలవారుతొమ్మిది నెలలుయాగము చేసినవారునవగ్వులు పదినెలలుయాగము చేసినవారుదశగ్వులు. అట్టిఏడుగురు అంగిరసులు ఇంద్రునికొఱకు సుఖకరములు,సుస్వరములు అయిన స్తుతులనురచించినారు. అటువంటిఇంద్రుడు, తనధ్వనిచే నీరునిండినమబ్బును భయపెట్టినాడు.

5. శత్రుమర్థనుడగుఇంద్రుని అంగిరసులు స్తుతించినారు.ఇంద్రుడు ఉషస్సు, సూర్యులకిరణములతో చీకట్లనుపారద్రోలినాడు. భూమిఉపరితలమునువిశాలము చేసినాడు.అంతరిక్ష మూలమునుబలపరచినాడు.

6. ఇంద్రుడునేలపైద నాలుగుమధుర జలనదులను ప్రవహింపచేసినాడు.
"కర్మదస్మస్యచారుతమమస్తిదంస:" అతడుచేసిన ఈ పని అత్యంతపూజనీయము. శుభప్రదముఅయినది.

7. ఇంద్రుడుదుర్లభుడు. అయిననుస్తుతించువారికి సులభుడు.ఒకేచోట ఉండిన ద్యావాపృథ్వులనుండగొట్టినాడు.స్మరణీయుడు, శ్రేష్టుడు.అంతరిక్షమున ఉన్నసూర్యునివలె ఇంద్రుడుఅనేక శుభకర్మలుచేసినాడు. ద్యావాపృథ్వులను ధరించినాడు.

8. ఉషస్సు,రాత్రి రెండు వేరు వేరురూపములుగలవారు.వారు ప్రతిదినముపుట్టుచున్నారు. యవ్వనవంతులు.చిరకాలముగా భూలోక,ద్యులోకములనుమరల మరల చుట్టివచ్చుచున్నారు.రాత్రి చీకట్లతోను,ఉష వెలుగుతోను ఒకదానితరువాత ఒకటివచ్చుచున్న.

9. ఇంద్రుడుకంటితో చూడశక్యముకానివాడు. మంచిపనులు చేయువాడు.బలమునకు పుత్రుడు.శుభప్రదుడు.అతడు యజమానులసఖ్యతను చిరకాలముగపోషించుచున్నాడు.అపక్వగోవులందు పక్వమయినపాలను ఇచ్చుచున్నాడు.నల్లని, ఎర్రని గోవులనుకూడ తెల్లనిపాలనే కల్పించినాడు.

10.ఇంద్రుని చేతివ్రేళ్లుసమాన నివాసములుగల. గమనములేనట్టి.అ తమ బలమునఅనేకవేల కర్మలనునిర్వహించుచున్న.తమంత తాముప్రసరించు వ్రేళ్లు,దేవ భార్యలవలెఇంద్రుని సేంచుచున్న.

11.ఇంద్రుడు దర్శనీయులలోశ్రేష్టుడు.
నమస్సులు,స్తుతిమంతములచేనుతింపబడుచున్నాడు.ధనమునుకోరుయజమానులుబహుప్రయాసలతోఇంద్రుని ఆశ్రయించుచున్నారు.
కాముకులయినభార్యలు భర్తలనుచేరినట్లు యజమానులస్తుతులు ఇంద్రునిచేరుచున్న.

12.ఇంద్రా! నీవు అందగాడవు.నీ బాహువులందుచిరకాలమునుండిధనము నిలిచిఉన్నది. నిన్నుస్తుతించువారికి ఇచ్చుచున్నావు.అయినను తరగలేదు.నీవు బుద్ధిమంతుడవుదీప్తిమంతుడవుఅయినావు కర్మహేతువవు,కర్మవంతుడవగునీ పనుల వలనమాకు ధనముకలిగించుము.

13.అగ్రగణ్యుడవు, బలవంతుడవుఅగు ఇంద్రా! నీవు అశ్వమునుపూన్చి రథము నడిపింతువు.గోతమ పుత్రుడగునోధస్సు నీ కొఱకు నవ్యములు,సూక్తరూపములయినస్తోత్రములనురచించినాడు. అ మాకొఱకునుఅగును. ఇంద్రా! ఉదయమునవేగిరముగ చ్చేయుము.

## అరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-గోతమపుత్రుడు నోధస్సు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు గుణాధికుడవు.అసురులు పుట్టగానేనీవు పుట్టినావు.నీబలమున శత్రువునుశోషింపచేసినావు. ద్యులోక,భూలోకములనుధరించుచున్నావు.ప్రపంచమునందలి భూతములు,పర్వతములు, ఇతరస్థావరములు దృఢమయిన.అయినను నీ భయమున,సూర్యకిరణములవలెకంపించును.

2. ఇంద్రా!నీవు తీరని పనులున్నవాడవు.నీవు రథమునగుఱ్ఱములనుపూన్చెదవు. అప్పుడుస్తోత నిన్ను స్తుతించును.వెంటనే శత్రువునుగమనించునపుడుఅనేక అసుర పురములనుఛేదింపనున్నావు.

3. ఇంద్రా!నీవు అందరికన్న న్నవు.ఋభువులకుఅధిపతి. నరులకుహితకారి. శత్రుంజయుడవు.నిర్లక్ష్య స్వభావుడవు.హింసాకరమయినయుద్ధమునదీప్తివంతుడు,పిన్నవాడయిన కుత్సునకుసాయము చేసినావు.'శుష్ణు'ని వధించినావు.

4. ఇంద్రా!నీవు 'కుత్సు'నకు సాయముచేసినావు. అతనికిప్రసిద్ధ ధనముసమకూర్చినావు. నీవువర్షము కురిపింతువు.వజ్రాయుధముధరింతువు. దస్యులువెన్నిచ్చి పారిపోవునట్లుచేతువు.

5. ఇంద్రా!ఎంతటివారికయిననునీవు హింస కోరవు.నిన్ను మేము ప్రార్థించుచున్నాము.మా అశ్వములకు దారులుతెరువుము. పర్వతమువంటి నీ వజ్రాయుధమునశత్రువులనుధ్వంసము చేయుము.

6. యుద్ధములులాభములకొఱకు,జలముల కొఱకుజరుగును. ఎట్టియుద్ధమయిననుయుద్ధమందుప్రసిద్ధుడవయినఇంద్రా! నిన్నే సాయముకోరుదురు. యుద్ధమందుమా ముందుండి రక్షింపుము.మేము కోరినది నీరక్షణయే.

7. వజ్రీ!ఇంద్రా! పురుకుత్సునికై యుద్ధముచేసినావు. ఏడు పురములనుభేదించినావు.'అంహు'ని ధనమునుదర్భను కోసినంతఅనాయాసముగ కోసితెచ్చినావు.దానిని పురవంశపు సుదాసునకుఇచ్చినావు.

8. ఇంద్రదేవా!నానావిధములయినఅన్నములు సంపాదించదగినవి.వర్షమున నీటినివలె భూమికిదఅన్నమును వృద్ధిపరచుము.నీరు అంతట ప్రవహించుచున్నది.అట్లే ఎల్లెడలఅన్నము లభించునట్లుచేయుము.

9. ఇంద్రా!గోతమ వంశపు ఋషులునీ స్తుతులు కూర్చినారు.హరిరూపమగు అన్నముఅశ్వములతో కూడిననీవు అభిముఖమంత్రములుఉచ్చరించుచున్నారు.తలచినంతలోధనముగల ఇంద్రుడుఉదయమున అరుదెంచవలెను.

## అరువదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-గోతమపుత్రుడు నోధస్సు,దేవత-వాయువు,ఛందస్సు-1-14 జగతి,15 త్రిష్టుప్

1. వాయువులువర్షించునవి. శుభయజ్ఞముగలవి. ఫల పుష్పాదులసృష్టిచేయునవి.నోధర్షీ! అట్టివాయువులను ఆకర్షించుస్తుతిని రచింపుము.

నోధర్షిపలికిన తీరు:-

వాయువులారా!నేను ధీరుడను.చేతులు జోడించినవాడను.యజ్ఞమునకుమేఘుడు వర్షించునట్లుమనస్ఫూర్తిగా స్తుతులనురచింతును.

2. వాయువులుదర్శనీయులు. యవ్వనులు.రుద్రపుత్రులు.శత్రుంజయులు.పాపరహితులు.పవిత్రులు. సూర్యునివంటితేజోవంతులు.వర్షించువారు. భూతగణములవలెభయంకరులు. అట్టిమరుత్తులు అవతరించినవి.

3. మరుత్తులుపడుచువారు. ముదిమిఎరుగనివారు. అసుర సంహారకులు.నిర్నిరోధులు. పర్వతమువంటి దృఢగాత్రులు.స్తుతించు వారి కోరికలుతీర్చుదురు. సమస్తభువనములను, ద్యులోక,భూలోకములందలిదృఢ వస్తువులనుమరుత్తులు తమబలమున కదిలింతురు.

4. మరుత్తులునానావిధ భూషణములతోఅలంకరించుకున్నారు. వక్షమునహారములు, భుజమునఆయుధములుధరించినారు. మరుత్తులుఅట్టి అలంకార, ఆయుధసహితులయి,తమ బలమునఅంతరిక్షము అవతరించినారు.

5. మరుత్తులుతమను స్తుతించువారికిధనములు ప్రసాదింతురు.సర్వమును చలింపచేతురు.సర్వత్రా గమనింతురు.వారు తమ బలమునగాలులను, మెరుపులనుకలిగించుచున్నారు. అంతరిక్షమునఉన్న పొదుగులవంటిమేఘములను పిదికిభూమికి వర్షముకలిగించుచున్నారు.

6. మరుత్తులుఉదారులు. ఋత్విజులుయజ్ఞమున ఘృతమునువలె,పాలవంటి రసవంతములయినజలములనువర్షింతురు. అశ్వములనువలె వేగవంతములయినమేఘములను లొంగదీసికొందురు.గర్జించు మేఘమునుపిదుకుదురు. వర్షముకలుగచేయుదురు.

7. మరుత్తులుమహనీయులుజ్ఞానులు కాంతిమంతులు.పర్వతములవంటిబలము కలవారుఎర్రని ఆడ గుఱ్ఱములువాహనములుగలవారు. వేగవంతులు.వారు ఏనుగువలె వనములను౦రుచుకొని తినుచున్నారు.

8. మరుత్తులుమంచి జ్ఞానవంతులు.సింహమువలెగర్జింతురు. మగలేడికితెల్లని పొడలవలెవారి దేహములుకాంతులచే అలంకరించబడిన౦.సర్వజ్ఞులు. స్తుతికర్తలనురక్షించువారు. ఎదిరించువారినిచంపువారు. అట్టి మరుత్తులుఆయుధములుధరించి, శత్రుబాధగలయజమానులనురక్షింతురు.

9. మరుత్తులుగణమై పరస్పరము ఆశ్రయించుకొనువారు.శూరులు. యజమానులుఆశ్రితులుగా గలవారు.మరుత్తులారా! బలమునచంపగలంతటికోపమున ద్యులోకభూలోకములగర్జించుడు. ౦ రథములుస్వచ్ఛకాంతి గల౦.మెరుపులు గల౦. వాటి౦దఆసీనులయిన ౦మ్ము౦సర్వజనులు చూచుచున్నారు.

10.మరుత్తులు సర్వజ్ఞులు.నిధిపతులు. బలవంతులు.మహత్తులు.శత్రుంజయులు.అక్షయ బలవంతులు.సోమపాయులు. ప్రతిదానినినడిపించువారు. అట్టిమరుత్తులు తమబాహువులందుధనుర్బాణములుధరించినారు.

11.మరుత్తులు వర్షమునుపెంచువారు. యజ్ఞస్థలములకు ఏగువారు.స్వయముగ శత్రువులనుఅణచువారు. ఆచలములనుచలింపచేయువారు.ఇతరులు మోయశక్యముకానివారు.దీపించు చూపులవారు.అట్టి మరుత్తులుచక్రములతో మేఘములనుఎగురగొట్టుచున్నారు.

12.మరుత్తులు శత్రుంజయులు.పావకులు. వర్షించువారు.రుద్రపుత్రులు.బలయుతులు. ఋత్విజులారా!మరుత్తులనుస్తుతిమంత్రములతోఆహ్వానించుడు.ధనమునకై స్తుతింపుడు.

13.మరుత్తులారా! ౦ రక్షణపొందిన నరుడు అందరికన్నబలవంతుడుఅగును. అతడు అశ్వములసాయమున అన్నమునరుల సాయమునధనమును అర్జించును.సత్క౦తువులనుచేయును. సంపన్నుడయివర్ధిల్లును.

14.మరుత్తులారా! సర్వకర్మకుశలుడు, అజేయుడు,కాంతిమంతుడు, శత్రుదమనుడు,సంపన్నుడు, కీర్తనీయుడుఅయిన పుత్రుని, పౌత్రునిమేము నూరు హేమంతములవరకు పోషించునట్లుచేయుము. పుష్యేమతనయం శతం హిమా:

15.స్థిర సంకల్పులు, ౦ర్యవంతులు,శత్రుంజయులుఅగు పుత్రులను నూర్లకొద్ది,వేలకొద్ది వర్ధించునట్లుమరుత్తులు అనుగ్రహించవలెను.తెల్లవారుతుండగాత్వరగా మరుత్తులుదర్శన౦యవలెను.

(ప్రథమమండలమునపదకొండవ అనువాకముసమాప్తము)

పన్నెండవఅనువాకము-అరువదిఅయిదవ సూక్తము
ఋషి-శక్తిపుత్రుడు పరాశరుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-౦రాట్టు

1. అగ్నీ!నీవు గుహలోఉన్నవాడవు. అన్నమయుడవు.హవ్యవాహనుడవు.పశువులు దొంగలనుఅనుసరించినట్లుదేవతలు నీఅడుగుజాడలనుఅనుసరించుచున్నారు.యజింపదగిన దేవతలందరునిన్ను చేరుచున్నారు.

2. అగ్నిపారిపోయినది. దేవతలుఅగ్నిని అంతటను వెదకినారు.ఇంద్రాదులు భూలోకమునఅన్వేషించినారు. అందువలనభూ౦ స్వర్గమయినది.స్తుతుల కారణముగాయజ్ఞములఅగ్ని ఎదిగినది. జలములుఅగ్నిని దాచిన౦. (జలములుపెరిగిన౦. అగ్నిని తమలోదాచుకున్న౦. జలములందుఅగ్ని ఉన్నదని భావము

జలమునుండి ిద్యుత్తుఉత్పత్తి అగుచున్నది.అది జలమునందలిఅగ్ని అగును. ఇది జలమునుదర్శించుట కావచ్చును)

3. అగ్నిరమణీయమయినది.పుష్టికరము. భూివలెిస్తీర్ణమయినది.పర్వతమువలెఫలములను ఇచ్చునది.ఉదకమువలెసుఖకరమయినది.యుద్ధములందలిఅశ్వమువలె అప్రమత్తమయినది.నీటివలె ప్రవహించునది.అటువంటి అగ్నినినివారింప సమర్థుడు ఎవడు?

4. తోడబుట్టినవారివలెఅగ్ని ఉదకములకు బంధువు.రాజు ధనవంతులనుపీల్చినట్లు, అగ్నివనములనుకాల్చును. వాయువునుకలిసి వనములనుచికాకు పరచినపుడుఅగ్నియే పృథ్వియొక్కరోమములను ఛేదించును.

5. అగ్నిదూరతీరములకుప్రకాశించును. అగ్ని సర్వవ్యాపకుడు. ఉదకములందునహంసవలెజలమున అగ్నిఅణగి ఉన్నది. సోముడుఔషధములనుసృష్టించినట్లుఅగ్ని సమస్త పదార్థములనుసృజించును.

## అరువదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-శక్తిపుత్రుడుపరాశరుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-ిరాట్టు

1. అగ్నిధనమువంటిది.సంపాదించదగినది.సూర్యునివలె సమస్తముచూపించునది.ఆయువువంటిది.జీవనాధారము.పుత్రునివలెనిత్యమయినది.అశ్వమువలె రక్షణనుఇచ్చునది. పాలవలెప్రియము అయినది.ిశేష ప్రకాశముగలది.అడవులను అంటుకొనునది.

2. అగ్నిక్షేమకరము. ఇంటివలెఆశ్రయమును ఇచ్చునది.ధాన్యమువలెపక్వము అగునది. శత్రుంజయము.ఋషివలె దేవతలనుస్తుతించునది.యజమానులుస్తుతించునది.
గుఱ్ఱమువలెహర్షమునుఇచ్చునది. అట్టిఅగ్ని మాకు అన్నముప్రసాదించవలెను.

3. అగ్నిఅశక్య తేజోవంతుడు.యజ్ఞకర్తవలెనిత్యుడు, భార్యవలెఅలంకారము. చిత్రిచిత్రదీప్తివంతుడు.సూర్యునివలె తెల్లనిప్రకాశముకలవాడు.రథమువలెబంగారుకాంతితో మెరయువాడు.యుద్ధములందుదీపించువాడు అగును.

4. ప్రభువుపంపిన సేనవలె,వాడి బాణమువలెఅగ్ని ఎల్లరకు భయముకలిగించును. పుట్టినదిఅగ్నియే. పుట్టబోవునదిఅగ్నియే. కన్యలకుకన్యాత్వము పోగొట్టునదిఅగ్నియే . భార్యలరక్షించునది అగ్నియే.

5. చర,స్థిర భూతములహిస్సులచేతఅగ్ని దీపించును. ఆవులుఇంటికి చేరినట్లుఅట్టి అగ్నిని మేముచేరుదుము. అగ్నిజ్వాలలు ప్రవహించునీటివలె అటువంటిఉరుకులు పెట్టును.స్వర్గమందలి అగ్నిసూర్యునిగా కిరణములుదాల్చినది.

## అరువదిఏడవ సూక్తము

### ఋషిపరాశరుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-ిరాట్టు

1. అగ్నివనముల పుట్టును.మానవులకు ప్రియతముడు.హిస్సులనుఅందించువాడు. రాజుదృఢగాత్రులనుఆదరించును. అట్లేఅగ్ని యజమానునిఆదరించును. అగ్ని శుభములుకలిగించును. దేవతలనుపిలుచును. హవ్యములుఅందించును.

2. హిరూపములుఅగు అన్నముల తీసుకొనిఅగ్ని గుహయందుదాగినాడు. జలమునచేరినాడు. దేవతలనుబెదిరించినాడు.జగత్తును నడిపించువారును,కర్మలను పోషించువారునుఅయిన దేవతలుఅగ్నిని గ్రహించినారు.హృదయ పూర్వకముగఅగ్నిని స్తుతించుచున్నారు.

3. భూ౦ు,అంతరిక్షములనుసూర్యుడు ధరించినాడు.సూర్యునివలె అగ్నియుధరించినాడు. ద్యులోకమునుఅగ్ని సత్యమంత్రములచేనిలిపినాడు. అగ్నీ! నీవుసర్వభక్షకుడవు.పశువులకు ప్రియమయినగడ్డిని, నీరును కాపాడుము.గోవులు సంచరించనిఅంతర్గుహలోనిలిచియుండును.

4. గుహయందున్నఅగ్నిని తెలియువాడు,యజ్ఞమునుధరించు అగ్నిగా ఉపాసించువాడు,యజ్ఞమునుచేయువాడు, అగ్నినిశ్రావ్య స్తుతులనుతించును. స్తుతికర్తలకు అగ్ని ధనమునుప్రసాదించును.

5. అగ్నిగొప్ప గొప్ప చెట్లనుఆవరించును. ఆచెట్లఫలములందుగలబీజములనుసహితము ౦ుగల్చుడు.అగ్ని కదలికకుకారణముఅగును. అగ్ని జలములందువసించును. అగ్ని గృహములందుసర్వభక్షకుడు అగును.అట్టి అగ్నిని పండితులుపూజింతురు.

## అరువదిఎని౦ుదవ సూక్తము

## ఋషి-పరాశరుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-౦ురాట్టు

1. అగ్నిహ౦ుస్సును భరించును.హ౦ుస్సులతో కలియును.హ౦ుస్సులనుప్రాప్తించును. అగ్నిసర్వ దేవతలందుప్రకాశించును. అగ్ని మాత్రమేచరాచరములమహత్తుకుకారణము అగును. అట్టిఅగ్నియే రాత్రులందుచరాచర జగత్తునుప్రకాశింపచేయును.

2. అగ్నీ!నీవు ఎండు కర్ర నుంచిజ్వలించుచు అవతరించగనేయజమానులునీకొఅకు క్రతువులుచేయుచున్నారు.నిన్ను స్తుతులచేసే౦ుచుచున్నారు. దేవత్వముపొందుచున్నారు.

3. అగ్నియజనమునకువచ్చును. అప్పుడుఅతనిని నుతించుచున్నారు.యాగములు చేయుచున్నారు.హ౦ుస్సులు అందించినవారికికర్మలు చేయగోరువారికిఅగ్ని ధనములుప్రసాదించును.

4. అగ్నీ!నీవు దేవతలనుపిలుచువాడవు.అయినను నరులనుఆశ్రయింతువు. నీవేప్రజల ధనమునుకాపాడుదువు. ఆ ప్రజలరేతస్సు రూపమున నీవేవారిలో ఉన్నట్లుభా౦ుంతురు. వారు మూఢత్వముమాని సమర్థులయితమ పుత్ర సహితులయినిన్ను ఉపాసింతురు.

5. అగ్నిశాసమును, తండ్రిశాసనమువలెసే౦ుంచు యజమానికిఅగ్ని సర్వ సంపదలు కలిగించును.యజ్ఞ గృహములందుమనసు ఉంచిన అగ్నినక్ష త్రములతోద్యులోకమునుఏర్పరచినాడు.

## అరువదితొ౦ుృదవ సూక్తము

## ఋషి-శక్తిపుత్రుడుపరాశరుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు- ౦ురాట్టు

1. ఉషస్సునుతొలగించి సూర్యుడుప్రకాశించును. అట్లేశుభ్రవర్ణములుగలఅగ్ని సర్వప్రకాశకుడు అయినాడు.అగ్ని యొక్క కాంతి సూర్యకాంతివలెద్యులోక భూలోకములనిండి ఉన్నది. అగ్నితాను ఉద్భ౦ుంచినాడు.జగత్తునందలిసర్వకర్మలందు వ్యాపించినాడు.ఋత్విజులకుపుత్రుడయి పోషించుచున్నాడు.

2. అగ్నీ!నీవు సర్వకర్తవు. నిగర్వ౦ు.సదసద్వివేకవంతుడవు.గోవు పొదుగువలెఅన్నములకు రుచికలిగింతువు.గ్రామస్తులు ఉపకారినిఆహ్వానింతురు. అట్లేనిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు. నీవుయజ్ఞగృహములందునిలిచినావు. అందరిస్తుతులు అందుకొనుచున్నావు.

3. గృహమునందుపుత్రునివలెపుట్టిన అగ్ని ఆనందముకలిగించును. అగ్ని అశ్వమురీతిపాయముచేయును.నేను దేవతలనుఆహ్వానించినపుడుఈ అగ్ని సర్వదేవతారూపుడుఅగుచున్నాడు.

4. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞనిర్వాహకుడవు.జనులకు సుఖములనుప్రసాదించువాడవు.నీ కర్మలకు అడ్డువచ్చువారినిసహించవు.మరుత్తులతో కలిసిపారదోలుదువు. అందువలననీకు సంబంధించినకర్మలు నిరాటంకముగనిర్వ ర్తించబడును.

5. ఉషస్సునుతొలగించి ప్రకాశించుసూర్యునివలె అగ్ని ిశేష ప్రకాశమున ిరాజిల్లుచున్నాడు.అగ్నిదేవుని కిరణములుహ ిస్సులనుగ్రహించి అంతరిక్షమునసూర్యకిరణములయివ్యాపించిన ి.

## డెబ్బదివసూక్తము

## ఋషి-పరాశరుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-ిరాట్టు

1. అగ్నిబుద్ధగోచరుడు.కాంతిమంతుడు. దేవతల,నరుల కర్మలన్నింటఉన్నవాడు. అట్టి అగ్నిఅన్నములనుప్రసాదించవలెను.

2. అగ్నిఉదక గర్భములందుఉన్నాడు. చరాచరజంతువుల గర్భములందుఉన్నాడు. గృహములందుఉన్నాడు. పర్వతములందుఉన్నాడు. అట్టి అగ్నికిహ ిస్సులు అర్పింతుము.రాజు ప్రజలకువలెఅగ్ని అమృతుడు, శుభంకరుడుఅగుచున్నాడు.

3. అగ్నిరాత్రులందు వెలుగునుఇచ్చును. యోగ్యములుఅయిన స్తుతిమంత్రములఅగ్నిని ఆరాధించు యజమానికిధనములు లభించును.చైతన్యముకలుగును. దేవతలను,నరులను తెలిసినఅగ్ని భూమండలమునందలిప్రాణులను రక్షించవలెను.

4. ఉషస్సులురాత్రులు, చరాచరములుఉదకమునందున్నఅగ్నిని వృద్ధి పొందించును. అటువంటిఅగ్ని సత్య ఫలములుగల సర్వకర్మలనుచేయును. సుఖప్రదమగుదేవయజనస్థానమందు ఉండును.అగ్ని ఆరాధింపబడును.

5. అగ్నిపశువులకు శుభములుకలిగించవలెను.జనులందరు మాకుకానుకలు తెచ్చిఇచ్చునట్లు చేయవలెను.అగ్ని జనుల నానాదేవయజనస్థానములందుపూజింతురు. వృద్ధుడయినతండ్రి ధనమునుపుత్రుడు గ్రహించును.అట్లే అగ్ని నుండిమానవులు ధనములనుపొందుచున్నారు.
(అగ్నితండ్రి వంటివాడుపూజించువారికిని, పూజించనివారికినిధనములు ఇచ్చును)

6. అగ్నిసాధకునివలె సాధ్యఫలమునుగ్రహించును.అగ్ని బాణములు ిడుచు శూరునివలెశత్రువులనుకొట్టును. అగ్ని హింసకులకుభయంకరుడు అగును.అగ్ని యుద్ధములందువెలుగులు కలిగించును.

## డెబ్బదిఒకటవ సూక్తము

## ఋషి-శక్తిపుత్రుడగుపరాశరుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. భార్యతన భర్తనునిత్యము ప్రసన్నముచేయును. అట్లేవ్రేళ్లు హ ిస్సులుఅర్పించి అగ్నిని ప్రసన్నునిచేయును. ఉషనుకిరణములు సే ించును.అట్లే వ్రేళ్లుఅగ్నిని సే ించును.

2. మాపితరులు అంగిరసులు.వారు అగ్నిని మంత్రములచేస్తుతించినారు. అగ్నిని భుజించినారు.గొప్పదియగు ద్యులోకమునుతెలియపరచినారు.సుఖములు కలిగించుపగళ్ళను తెలిసికున్నారు.సూర్యుని కిరణములనుతెలుసుకున్నారు.

3. అంగిరసులుఅగ్నికి యజన స్థానముఏర్పరచినారు. అగ్నియొక్కకర్మలను సాధించినారు. అప్పుడుఅంగిరసులు ధనవంతులుఅయినారు. అగ్నికి జ్వాలలుకల్పించినారు. అంగిరసులుఆశలు

వదిలినారు.కర్మలు చేసినారు.హంస్సుల రూపమునఉన్న అన్నమునదేవతలను,మానవులనువృద్ధి పొందించినారు.అంగిరసులు అగ్నిని ఆరాధించినారు.

4. వ్యానవాయువుప్రాణ అపానాది అయిదుస్థానముల ిభక్తమయినిలిచి ఉన్నది.ప్రాణ అపానాదులనుమధించుటవలన సమస్తయజ్ఞగృహమునఅగ్ని ప్రకాశించును. ిరుడగు రాజువద్దకుుత్రుడగు రాజుదూతను పంపును.అట్లే భృగువువంటియజమానులుఅగ్నిని దేవతలవద్దకు దూతగాపంపుదురు.

5.దేవతలు మహిమాన్వితులు.పాలకులు. యజమానిఅట్టి దేవతలకుహంస్సులు అందించును.అది చూచిన రక్కసులుమండుచున్నబాణములనుప్రయోగించును.ఉష అగ్నికి కూతురు అగును. తండ్రికూతురుకు కాంతిని ఇచ్చినాడు.

6. అగ్నినితమ యజ్ఞగృహములందుప్రజ్వలింపచేతురు.అగ్నికి నిత్యము నమస్కరింతురు.అగ్నీ! రెండు స్థలములవర్ధిల్లు నీవుఅట్టివారికి అన్నముప్రసాదించుము. నీవురథము ిద వచ్చిఎవనిని అనుగ్రహింతువోవాడు అదృష్టవంతుడు.

7. ఏడునదులు సముద్రమునుచేరినట్లు అన్నములుఅన్నియు అగ్నిని చేరుచున్ని.జ్ఞాతులతో కూడిభుజించుటకుమా అన్నము చాలుటలేదు.కావున అగ్నిదేవా!దేవతల ధనముతెచ్చి మాకు అందించుము.**దేవేషుప్రతిమమ్ చికిత్వాన్ందా:**

8. ిశుద్ధము,దీప్తివంతముఅయిన జఠరాగ్ని యజమానిలోవ్యాపించవలెను.ఆ అగ్నియే ిర్యరూపముధరించి పుత్రోదయముకాంచవలెను.బలవంతుడుదోషరహితుడువయస్కుడు అయినపుత్రుని కర్మలందుప్రేరేపించవలెను.

9. సూర్యుడుఒక్కడు మాత్రమేమనోవేగమునసమస్త మార్గములపయనించును. కావుననేసూర్యుడు ధనమునుసొంతమును ఒక్కమారేగ్రహించును.ప్రకాశమానులు, శోభస్కరబాహువులుగలుత్రావరుణులుగోవులను కాపాడవలెను.అమృతమువంటిపాలను కలిగించవలెను.

10.అగ్నీ! నీవు ిద్వాంసుడవు.సర్వము నీముందు ఉన్నది.నీవు సర్వజ్ఞుడవు.నీవు నాకు తాతలనాటిస్నేహితుడవు.మన స్నేహముమరువకుము. అంతరిక్షమునుసూర్యకిరణములు ఆవరించునట్లువార్థక్యము నన్నుఆవరించినది. బాధలపాలు చేయుచున్నది.అగ్నీ! బాధలపాలుచేయుముదిని నీవు ముందేకనుగొనుము. **జరిమాంనాతి పురాతస్యా అభిశస్తేరధీహి.**

## ఆలోచనామృతము

1. అనేకసూత్రములు ఒకరు,ఇద్దరు దేవతలనుస్మరించునగను, స్తుతించునగనుఉన్ని. జీవనహేతువులయినవారిని ఎన్నితీరులుఎన్నిమారులు నుతించిననుతక్కువే అగును.

ఒకరాజు, ిరుడు, వత్సరాజునుగురించి అనేక రచనలుఉన్ని. భారతదేశమునుదాస్యముక్తము చేసినమహాత్మునిగురించియు, నరులకుకరుణా వేదము ప్రవచించినబుద్ధ భగవానునిగురించియు అనేక రచనలు,అనేక గాథలు ఉన్ని.మానవజాతినిఒక అంతస్తుకు పెంచినవారిని ఎంత పొగడిననుతక్కువే అగును.

2. అగ్నిని,ఇంద్రుని పలుసూత్రములమంత్రములస్తుతించుట, నుతించుట,ప్రార్థించుట, కీర్తించుటజరుగుచున్నది.అయినను ఒక్కొక్క మంత్రమునవ్యము, సుందరముఅంతరార్థ గర్భితముఅయి ఉన్నది.

మంత్రములన్నియుఆశ్చర్యము, ప్రేరణ,స్ఫూర్తి, స్పందనకలిగించుచున్నవి.అయినను వివరించుటకుజ్ఞానము అవకాశముస్థలము కొరవడినవి.

3. అంగిరసులకుఅగ్నికి అవినాభావ సంబంధముఉన్నట్లున్నది.అంగిరసులు అగ్ని సంభవులనిచెప్పి ఉన్నాము. దానిఉపయోగములనుఅగ్ని తీరులను తొలిసారిగాకనుగొన్నవారును మానవాళికిమహోపకారము చేసినవారునుఅంగిరసులు అయినట్లువిదితము అగుచున్నది.అందుకే వేదము అంగిరసులనుమనకు పితరులనుచేసినది. పితరోన

4. ప్రాణములుఅయిదు. ప్రాణము, అపానము,సమానము, ఉదానము,వ్యానము. ఇవి ఒకే ప్రాణమునకుఅయిదు రూపములు. ఇవి అన్నియుఅగ్నిరూపములే. వీటినిశాస్త్రీయముగా విభజించుటసామాన్య విషయముకాదు.

5. అగ్నియేజఠరాగ్ని అగుచున్నది.అది అన్నమునుజీర్ణముచేసిరక్తమును, వీర్యమునుకలిగించుచున్నది.వీర్యమే సంతాన కారకముఅగుచున్నది. అందువలనఅగ్నియే సృష్టికారకుడుఅగుచున్నాడు. పుత్రుడుఅనవద్యం యువానంస్వాధ్యం కావలెననుటకన్న నేటికి చెప్పలేకపోయినాము.

6. ముదిమినిగురించి ఎంత చక్కగాసూటిగా రమ్యముగాచెప్పినాడు! ముదిమినిముందే ఎరుగుమని అగ్నినిప్రార్థించినది వేదము.ముదిమిని దూరముచేయుయత్నము ఆనాటినుంచి సాగుచున్నది.

7. ఉన్నవారిధనము లేనివారికిఇవ్వమన్నది వేదము.

## డెబ్బదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-శక్తిపుత్రుడుపరాశరుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నినిత్యుడు. సర్వజ్ఞుడు.అతడు నరులకుకావలసిన ధనమునుతనచేతఉంచుకున్నాడు. బ్రహ్మసంబంధమగు మంత్రములనుగ్రహించినాడు.అటువంటి అగ్నినిఅందరు ఆరాధింతురు. తననుఆరాధించినవారికి అగ్నిబంగారమును ప్రసాదించును.అందువల్ల అగ్నినిమించిన ధనపతిలేడు.

2. అగ్నిమాకు పుత్రునివలెప్రియమయినవాడు.అతడు సర్వవర్తి. అయిననుదేవతలు అగ్నినికనుగొనలేక పోయినారు.వెదికి వేసారినారు. అగ్నిజాడతెలిసికొనుటకుకాలినడకకు సాగినారు. సుందరము,ఉన్నతము అయినఅగ్ని స్థలమునుచేరుకున్నారు.

3. పవిత్రులయినమరుత్తులు మూడుసంవత్సరములునేతితో అగ్నిని పూజించినారు. అగ్నీ!అప్పుడు నీవు ఆవిర్భవించినావు.మరుత్తులు యజ్ఞార్హములయిననామములను కనుగొన్నారు.అప్పుడు మరుత్తులుమరల పుట్టినారు.స్వర్గమునకు చేరినారు.

4. ద్యావాపృథ్వులువిశాలములు. వాటియందుఉన్న సమస్త దేవతలురుద్రాగ్నిని స్తుతించినారు.మరుత్తులు ఇంద్రునితోకలిసి అగ్నిని కనుగొన్నారు.

5. అగ్నీ!దేవతలు నిన్నుగ్రహించినారు.నిన్ను చేరుచున్నారు.వారు నిన్ను తమఎదుట దర్శించినారు.నీవు కాళ్లు ముడుచుకొనికూర్చున్నావు. దేవతలుభార్యాసహితులయినీకు నమస్కరించినారు.పూజించినారు. నిన్నుమిత్రుని చేసికున్నారు.నీవు వారిని కాపాడినావు.
దేవతలుతమ శరీరములనుశుష్కింపచేసుకొని నీగురించినయాగములు చేయుచున్నారు.

6. పాకయజ్ఞములుఏడు+సోమయాగములుఏడు మొత్తముఇరువది ఒక్కటినిఅగ్నిదేవా! యజమానులుఆ యాగములు చేయుచున్నారు.నిన్ను రక్షించుకొనుచున్నారు.నీవు వారి ఎడల సమానప్రీతికనబరచుము.వారికిగల చరాచరములనురక్షించుము.

7. అగ్నీ!యజమానులుఅర్పించిన హంస్సులనువహించినావు.దేవదూతవుఅయినావు. ద్యావాపృథ్వీమధ్యమునఉన్న అన్ని మార్గములుతెలిసియు అలసటలేనివాడవు జనముల జీవనములకుఅవసరము అయిన అన్నములనువృద్ధిపరచుము.

8. సత్కార్యములుచేయు సప్తనదులుద్యులోకము నుండిదిగినం. భూలోకమునప్రవహించుచున్నం.యజ్ఞమునుతెలిసిన అంగిరసులుధనము వచ్చుమార్గములనుఅగ్నీ! నీవలననేఎరిగినారు. మానవులుత్రావు గోవులపాలనునీవే ఇంద్రునకు అందించినావు.

9. ఆదిత్యులుఅమృతత్వము కొఱకుంఘ్నములేని యజ్ఞముచేసినారు. ఆదిత్యులతల్లి పృథ్వి. తనపుత్రుల యజ్ఞమువలన పృథ్వి సర్వజగములనుభరించు సమర్థురాలయినది. అగ్నీ!నీవు ఆదిత్యులుసమర్పించిన చరుపురోడాశములనుస్వీకరించినావు.

10.ఈ యజ్ఞమునందుదర్భలు పరచుటమున్నగు సంపన్నయజ్ఞకార్యములనుయజమానులునిర్వహింతురు. అగ్నికిరెండు నేత్రములవంటిఆజ్యాహుతులనుఅగ్నిలో వేసెదరు. అప్పుడుదేవతలు దిగివత్తురు.అగ్ని ప్రజ్వరిల్లును.అగ్ని జ్వాలలు నదులవలెదిశదిశల వ్యాపించును.అట్టి అగ్నిని దేవతలుతెలిసికొన్నారు.

## డెబ్బదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-పరాశరుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నితండ్రి ధనమువలెఅన్నమును ఇచ్చును.ంద్వాంసునివలె సుఖకరమగువెలుగును ఇచ్చును.అగ్ని అతిథివలెనిశ్చింతగా నిద్రించును.యజమాని గృహమునుపురోహితునివలెవృద్ధిపొందించును.

2. అగ్నిసూర్యునివలె ప్రకాశించును.యదార్థము గుర్తెరుగును.ప్రజలను సకలసంగ్రామముల దాటించును.ఎంతగానో స్తుతించబడినఅగ్ని నిత్యుడు. అతడుఆత్మవలె సుఖప్రదుడు, ధరింపదగినవాడుఅగును.

3. అగ్నిసూర్యునివలె సర్వముధరించును. హితకరులగుంత్రులు ఉన్న రాజువలెప్రీతిని కలిగించును.అగ్ని ఎదుట కూర్చున్నయజమాని, ఋత్విజుడుపితాపుత్రులవలెఉన్నచో అక్కడిఅగ్ని భర్త ఉన్నభార్యవలె పంత్రుడయిఉండును.

4. అగ్నీ!నిన్ను యజమానులుగ్రామములందును,యజ్ఞగృహములందునుప్రజ్వరిల్లసేతురు. పూజింతురు.బహింధములహంస్సులు అర్పింతురు.అగ్నీ! నీవు అన్ని అన్నములుకలవాడవు అగుము.సర్వధనములనుధరింపుము.

5. అగ్నీ!యజమానులకుఅన్న సమృద్ధి కలిగించుము.నిన్ను స్తుతించిహంస్సులు అర్పించుంద్వాంసులకు సంపూర్ణ ఆయువుకలిగింపుము. యుద్ధములందుమేము శత్రు సంపదనుపొందునట్లు చేయుము.దేవతలకు హంస్సులుఅర్పించి మేము కీర్తివంతులముకావలెను.

6. దేవయజనస్థానములనుకోరునట్టి మంచిపొదుగు,తేజస్సుగల గోవులుపాలను ఇచ్చును,అట్లే కోరునట్టినదులు దయాస్వభావము కలిగిపర్వతముల నుండిప్రవహించును.

7. అగ్నీ!యజ్ఞార్హులయినదేవతలు అందరునీ అనుగ్రహమునుకోరుచున్నారు. ద్యులోకమునందుఉన్న నీకు హిస్సులుఅందించుచున్నారు.దేవతలు రాత్రికినలుపు రంగును, ఉషస్సుకుఎరుపురంగును కల్పించినారు.

8. అగ్నీ!మేము నరులము.నీవు మమ్ము ధనార్జనకుప్రోత్సహించుచున్నావు.మేము ధనవంతులముకావలెను. నీవుముల్లోకములనిండి ఉన్నావు. కాపాడుచున్నావు.

9. అగ్నీ!మాకు రక్షణ కల్పింపుము.మా అశ్వములను, మాభటులచేశత్రుభటులను,మా ిరులచే శత్రుిరులనువధింతుము.మా కొడుకులు పైతృతధనములనుపొందవలెను.వారలు ిద్యావంతులుకావలెను. హేమంతములుజీించవలెను.**శతహిమానోఅశ్యు:**

10.అగ్నీ! నీవు మేధావంతుడవు.ఇపుడు మేము చేసినస్తుతులు నీ మనసునకు హృదయప్రియములు కావలెను.నీవు అందించినహిస్సులనుదేవతలకు ఇచ్చుటకును,ధనమును సదుపయోగముచేయుటకు శక్తులముకావలెను.

(ప్రథమమండలమునపన్నెండవ అనువాకముసమాప్తము)

## పదమూడవఅనువాకము-డెబ్బదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. మేముహింసాదోషములేనిఅధర్వమును నిర్వహించుచున్నాము.దూరము నుండి ినుచున్నఅగ్ని కొఱకు మంత్రములుపఠించుచున్నాము.

2. యజమానికిశత్రువులు ఉన్నారు.వారు అతనిని చంపదలచినారు.కుట్రపన్నుచున్నారు.అయినను అగ్ని యజమానికిధనము వర్షించుచున్నాడు.అట్టి అగ్నికొఱకు మంత్రములుపఠింతుము.

3. నీటినిపట్టి పెట్టినవృత్రుని వధించినవాడునుప్రతి యుద్ధమునందునుధనము సంపాదించినఅగ్ని ఆిర్భించినాడు.తదుపరి పుట్టినజంతువులన్నియుఅగ్నిని స్తుతించుచున్ని.

4. అగ్నీ!నీవు యజమానిఇంట దేవదూతవుఅయినావు. హవ్యమునుకొనిపోవు దేవదూతవు అయినావు.యజమాని అధ్వరమునుచూడదగిన దానినిచేసినావు.

5. అగ్నీ!నీవు బలమునజనించినావు. యజమానినిశోభన హిస్సులు,శోభన దేవతలు,శోభన యజ్ఞములుకలవానిగా చేయుము.

6. అగ్నీ!నీవు ఆహ్లాదకరుడవు.మేము స్తుతించుటకుగానుయజ్ఞస్థలమునకుదేవతలనుకొనిరమ్ము. వారికి హవ్యములనుఅందించుము.

7. అగ్నీ!నీవు దూత్యముజరిపిన నాటినుండినీ రథపు వేగము పెరిగినది.అందువలన రథపుధ్వని ినిపించుటలేదు.

8. అగ్నీ!అంతకుముందు దిక్కులేనివాడునిన్ను పూజించినాడు.నీవు అనుగ్రహించినావు. అతడుఅన్నము కలిగి ప్రతిష్ఠావంతుడుఅయినాడు.

9. అగ్నీ!దేవతలకు హిస్సుఇచ్చువారికి ప్రశస్త బలముదీప్తవంతమయినధనమును ఇచ్చుచున్నావు.

## డెబ్బదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నీ!మేము నీకు హవ్యములుఅర్పించుచున్నాము.నీకు ప్రీతి కలిగించుస్తుతులు చేయుచున్నాము.వానిని నీవు స్వయముగాస్వీకరింపుము.

2. అగ్నీ!నీవు ప్రకాశవంతుడవు.పండితుడవు. నీకుప్రియములయినస్తవములు పఠించుచున్నాము.

3. అగ్నీ!జగమున నిన్ను ంచిన బంధువు,నీయాగమును ంచినయాగము, నిన్ను ంచినఆశ్రయించదగిన వాడులేడు.

4. అగ్నీ!నీవు జనులకుబంధువుడవు,త్రుడవు, స్తోతవ్యుడవు,సఖుడవు అగుదువు.

5. అగ్నీ!మా నిత్తము త్రావరుణులనుయజింపుము. దేవతలనుయజింపుము. యజ్ఞమునిర్వహింపుము. ఈ యజ్ఞగృహముననివసింపుము.

## డెబ్బదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!నీ మనసును మావైపుమరలించుటకుమాకు శక్తిలేదు.నిన్ను సంతోషపెట్టునట్లుస్తుతించుటకు మాకుశక్తి లేదు. యజ్ఞములతోనిన్ను వృద్ధిపొందించుటకుమాకు శక్తిలేదు.బుద్ధితో నీకు హస్సులుఇచ్చునంతటిశక్తి మాకులేదు.

2. అగ్నీ!నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.కదలిరమ్ము. ఆసీనుడవుఅగుము. దేవతలనుపిలువుము. నీవుఎట్టి వారికిని లొంగవు.సర్వవ్యాపులగు ద్యావాపృథ్వులునిన్ను రక్షించవలెను.దేవతలకు మాషయమున సదభిప్రాయముకలిగించుటకు వారినిపూజింపుము.

3. అగ్నీ!సర్వరాక్షసులను దహింపుము.మేము చేయుయాగములను ఉపద్రవములనుండికాపాడుము. తదుపరిఇంద్రుని రెండు గుఱ్ఱములసహితముగాతీసుకొనిరమ్ము. అట్లువచ్చిన ఇంద్రునకుఅతిథిసత్కారము చేయుము.

4. అగ్నినిస్తుతిమంత్రములతోఆహ్వానించుచున్నాము.అగ్ని సంతానమునుప్రసాదించువాడు. మంటలేనోరుగా గలవాడు. దేవతలకుహస్సులు అందించువాడు.అగ్నీ! నీవు దేవతలతోకూడి కూర్చుండుము. హోత,పోత చేయు కర్మలనుస్వీకరింపుము. అగ్నీ! నీవే ధనములనుప్రసాదించుచున్నావు.సర్వమును అనుగ్రహించుచున్నావు.నీవు మాకు బోధించుము.

5. అగ్నీ!నీవు క. మేధావులగుఋత్విజులతోకలిసి మేధా 'మనువు'హస్సులతో దేవతలనుయజించినావు.హోమకర్తవు, సత్యవంతుడవుఅగు అగ్నీ! అదేధముగాఈ యజ్ఞమునజుహువుతోదేవతలనుయజింపుము.
(జుహువుగరిటెవంటి హోమసాధనము)

## డెబ్బదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్ని మహామహుడు.మేము మర్త్యులము.అగ్ని తేజోవంతుడు.దేవతలు సేంపదగినవాడు.అట్టి అగ్నికి మేముహస్సులు ఇవ్వగలమా?మంత్రములుచదువగలమా?
మరణరహితుడు,సత్యవంతుడు,దేవదూత, యజ్ఞకర్తఅగు అగ్నియే మాయందుఉండి దేవతలకుహస్సులు ఇవ్వవలెను.

2. అగ్నియజ్ఞములందుసుఖము కలిగించువాడు.యదార్థమును ఎరిగినవాడు.దేవతలనుఆహ్వానించువాడు.ఋత్విజ యజమానులారా!అట్టి అగ్నిని స్తుతించుడు.ప్రసన్నుని చేయుడు.అగ్ని యజమాని పక్షమునదేవతల వద్దకుపోవును. దేవతలకుబోధించును.

3. అగ్నిసర్వకర్మకారకుడు. సృష్టికర్త.సంహర్త. తనకులేనప్పుడు ిుత్రుడుఇచ్చినట్లు ధనమునుఇచ్చువాడు. యాగములందుఅగ్నినే కోరుదురు. ప్రజలుఅగ్నినే దర్శింతురు. అగ్నినేప్రధానుని చేతురు.

4. అగ్నియజ్ఞ నిర్వాహకులలోశ్రేష్ఠుడు. శత్రువులనుహరించువాడు.అతడు మాస్తుతులనుహ ిస్సులనుకర్మలను ఆశించవలెను.హ ిస్సులు అర్పించిధనికులు, బలవంతులుఅయిన యజమానులుఋత్విజులచేఅగ్నిని స్తుతింప చేయుచున్నారు.

5. గోతమఋషులు ిద్వాంసులు.వారు జాతవేదిఅయిన అగ్నిని స్తుతించినారు.అగ్ని గోతములవద్దసోమపానము చేసినాడు.హ ిస్సులనుఆరగించినాడు. పుష్టినిపొందినాడు. నపుష్టింయాతి.

## డెబ్బదిఎనిిదవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. సర్వభక్షకా!అగ్నీ! గోతములు నిన్నుఅభిముఖముఅగునట్లు మంచివాక్కులతో నుతించినారు.మేము సహితమునీ గుణము ప్రకటించుటకుస్తుతింతుము.

2. గోతముడుధనముకోరి స్తుతివాక్కులతోఅగ్నిని సే ించినాడు. మేముకూడ అట్లే సే ింతుము.

3. అంగిరసులుఅన్నము కోరి అగ్నిని స్తుతించినారు.మేము కూడ అట్లేస్తుతింతుము.

4. అగ్నీ!నీవు పాపహరుడవు.దైత్యాంతకుడవు.నిన్ను మంత్రములచేస్తుతింతుము.

5. మేమురహూగణుని పుత్రులము.అగ్ని కొఱకు మంచి మంచిస్తుతులు చది ినాము. అగ్నినిమాటిమాటికికీర్తించుచున్నాము.

## డెబ్బదితొ ి్మదవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు1-3త్రిష్టుప్, 4-6 ఉష్ణిక్ తక్కిన ిగాయత్రి

1. అగ్నిజ్వాలారూప కేశములవాడు.దగ్గర ఉన్నవానినిబాధించువాడు.మేఘములను చలింపచేయువాడు.వాయువువంటివేగము కలవాడు.అగ్ని అందముగ మెరయుచువర్షింపజేయగలవాడు.ఉష అన్నముకోరి యజించుప్రజలవంటిది.ఉష వర్షించలేదు.

2. అగ్నీ!నీ ి ప్రసార గుణములగలకిరణములు. గమనగుణముగల మరుత్తులనుసహితము కొట్టగలవు.నీ తాకిడికి కారు మేఘముగర్జించును, కాంతులువెలయించి మెరయును,సాగును, వర్షించును.

3. అగ్నివర్షము కురిపించి పాలవంటిరసవంతములతోభూ ిు తృప్తిపరచును.అపుడు అర్యముడు, ిుత్రుడు,వరుణుడు మరుత్తులుఉదకోత్పత్తి స్థానములకప్పులు ిప్పుదురు.

4. అగ్నీ!నీవు బలపుత్రుడవు.సంపదలకు స్వా ిు ి. మమ్ముఅనుగ్రహింపుము.ధనములు ప్రసాదించుము.

5. అగ్నికాంతివంతుడు. నివాసహేతువు.బుద్ధిమంతుడు.స్తవనీయుడు. జ్వాలాముఖీ!అగ్నీ! మాకు అన్నరూపమగుసంపదను ప్రసాదించుము.

6. అగ్నీ!దివారాత్రములందురాక్షసులను సంహరింపుము.ఒక్క రక్కసిని కూడ ిడువకుము.రక్కసులు అందరిని దహింపుము.

7. అగ్నీ!నీవు సమస్త కర్మలందునుస్తవనీయుడవు.నిన్ను గాయత్రీఛందముగలమంత్రములకీర్తించుచున్నాము.నీవు మాకు రక్షణ కలిగింపుము.

8. అగ్నీ!అమాంతముగా దారిద్ర్యమునుదూరము చేయునదియు,అందరు కోరదగినదియు, యుద్ధములందుశత్రువు హరించనట్టిదియుఅగు ధనమునుఅనుగ్రహింపుము.

9. అగ్నీ!సుఖము కలిగించునదియు,జీితాంతము పోషించునదియు,జ్ఞానసహితమునుఅయిన ధనమునుజీవనము కొఱకుప్రసాదించుము. **దేహిజీవసే**

10.గోతమర్షీ! నీవు ధనముకోరినావు. అందుకుగాను తీవ్రజ్వాలలుగల అగ్నిని గూర్చి పిత్రవర్ణనలు గలస్తుతులను కూర్చుము.

11.గోతమర్షీ! మమ్ముదగ్గరనుండి, దూరమునుండి బాధించుశత్రువు నశించవలెను.

12.అగ్ని అనంత సంఖ్యాకజ్వాలానేత్రుడు.సమస్తము చూడగలవాడు.రాక్షసులను దూరముచేయువాడు. అట్టిఅగ్నిని సామ మంత్రములఉపాసించుచున్నాము.అగ్ని దేవతలనుపిలుచును. స్తుతించును.

## ఎనుబదవసూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-పంక్తి

1. ఇంద్రా!నీవు వజ్రహస్తుడవు.బలవంతుడవు.నీవు మాదక సోమముపానము చేసినావు.బ్రహ్మయు,ఋత్విజుడునునీకు వృద్ధి కలిగించుస్తుతులు చేసినారు.అందువలనే నీవురాజ్యము ప్రకటించుకున్నావు.భూమి ిది వృత్రునిపూర్తిగా శాసించినావు.

2. సోమముమదమును కలిగించునది.చల్లదనమునుఇచ్చునది. డేగరూపమునగాయత్రిచేతద్యులోకముండితేబడినది.ఇంద్రా! అట్టి సోమమునీకు బలము కలిగించినది.ఆ బలమున నీవువృత్రుని సంహరించినావు.

3. ఇంద్రా!శత్రువును గమనింపుము.అతనిని తిరస్కరింపుము.నీ వజ్రము శత్రువులకుఅసాధ్యము. నీబలముప్రజలను లొంగదీయగలదు.కావున మేఘమునప్రహరింపుము.ఉదకముల గెలువుము.స్వరాజ్యము సాగింపుము.**అపోర్చన్ననుస్వరాజ్యమ్**

4. ఇంద్రా!మేఘమును ద్యులోకమునుండి పంపినావు. భూమిిదవర్షించునట్లుతాడించినావు. ప్రాణులందరిసంతసమునకుగానుగాలితో కూడిన వర్షముకురిపింపుము స్వరాజ్యముసాగింపుము.

5. ఇంద్రుడుకోపించినాడు. గడగడలాడించువృత్రుని చెంపిదబాదినాడు. జలమునుప్రవహింపచేసినఇంద్రా! స్వరాజ్యము సాగింపుము.

6. ఇంద్రునివజ్రము నూరుఅంచులు కలది.దానితో వృత్రునిదవడలిదబాదినాడు. యజమానులకు,ఋత్విజులకుఅన్నము కలుగు ఉపాయముచూపిన ఇంద్రా! స్వరాజ్యముసాగింపుము.

7. మేఘవాహనా!వజ్రధారీ! ఇంద్రా!నీ బలము శత్రువులకులొంగునదికాదు. మృగరూపముబొందిన మాయాంఅయిన వృత్రుని ఇంద్రా!నీవు మాయతోనేవధించినావు.స్వరాజ్యము సాగింపుము.

8. వృత్రుడుతొంబది తొమ్మిదినదులను పట్టిఉంచినాడని ఇంద్రుడుగ్రహించినాడు.అతని వజ్రమునానా రూపములు దాల్చినది.వృత్రుని హతమార్చినది.ఇంద్రా! నీ ర్యము గొప్పది.నీ బాహువులందుబలము ఉన్నది.స్వరాజ్యము సాగింపుము.

9. వేయిమందికలిసి ఇంద్రుని పూజించినారు.ఇరువదిమంది నుతించినారు.నూరుగురు ఋషులు ప్రశంసించినారు.ఇంద్రుని కొరకు హంస్సులతోకూడిన అన్నముఎత్తిపట్టుకున్నారు.ఇంద్రా! స్వరాజ్యము సాగింపుము.

10.ఇంద్రుడు వృత్రునిబలమును తనబలముతో పడగొట్టినాడు.ఆయుధముతో కొట్టినాడు.ఇంద్రుని బలముగొప్పది. కావుననేవృత్రుని కొట్టినాడు.ఇంద్రా! స్వరాజ్యము సాగింపుము.

11.ఇంద్రా! మరుత్తులతోకూడి స్వబలమునవృత్రుని అంతమొందించినావు.అప్పుడు భూలోకద్యులోకములునిన్ను చూచి గడగడలాడినం.స్వరాజ్యము సాగింపుము.

12.వృత్రుడు తనబలదర్పములతోను,గర్జనలతోను ఇంద్రునిభయపెట్టలేకపోయినాడు. ఇంద్రా!నీవు వేయి అంచులవజ్రాయుధమునవృత్రుని సంహరించినావు.స్వరాజ్యము సాగింపుము.

13.ఇంద్రా! వృత్రుని వజ్రాయుధమునునీ వజ్రాయుధముతోకొట్టి చంపదలచినావు.అప్పుడు నీ బలముద్యులోకమునవ్యాపించినది. స్వరాజ్యముసాగింపుము.

14.వజ్రాయుధధారీ! నీ సింహనాదమునకుచరాచరములుకంపించును. నీకు వజ్రాయుధముఇచ్చిన త్వష్ట సహితముగడగడలాడినాడు.స్వరాజ్యము సాగింపుము.

15.ఇంద్రుడు సర్వత్రవ్యాపించి ఉన్నాడు. ఇంద్రునిమేము ఎరుగలేకున్నాము.నరులు ఎట్లు ఎరుగగలరు?ఆ ఇంద్రునిలో దేవతలుధనమును, కర్మను,బలమును నిల్పినారు.ఇంద్రా! స్వరాజ్యము సాగింపుము.

16.అథర్వ ఋషియు, దధ్యజ్ఞఋషియు, ప్రజలకుతండ్రి అగు మనువునుచేసిన కర్మలందలిహంస్సులు, మంత్రముపూర్వయజ్ఞములందువలెఇంద్రునకే చెందినం.

## ఆలోచనామృతము

స్వరాజ్యముగురించిన ఆలోచనఆనాడే వచ్చినది.వేదములదిఅంతటి ప్రగతిశీలఆలోచనా ధానము.ఇంద్రుడు సంకేతముమాత్రము. స్వరాజ్యమునప్రభుత్వముఎట్లుండవలెనోంవరించినాడు. ప్రభుత్వముతనను, దేశమునురక్షించు సామర్థ్యముకలిగి ఉండవలెను.
ప్రజలకుశాంతి సౌభాగ్యముకలిగించు ఉపాయములుకలిగి వాటిని అమలుపరచవలెను.
ప్రజలకుసంతృప్తికరమగు జీంతముసాధ్యమగు ప్రయత్నములుచేయవలెను.
ఈ లక్షణములుకలదే స్వరాజ్యముఅగును.

(శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత మొదటి అష్టకము ప్రథమమండలము అయిదవఅధ్యాయము సమాప్తము)

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి/
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంస://

## ఆరవఅధ్యాయము ఎనుబది ఒకటవసూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-పంక్తి

1. ఇంద్రుడువృత్రుని వధించినాడు.ఇంద్రునకు బలముఉత్సాహము కలుగుటకుఋత్విజులుస్తుతించుచున్నారు.చిన్న, పెద్ద యుద్ధములందుఇంద్రునే ఆహ్వానించుచున్నాము.

2. ఇంద్రా!నీవు ిరుడవు. సేనఅంతటి బలవంతుడవు.శత్రువులనుపరాభంతువు. వారిధనములు తెత్తువు.నిన్ను అర్చించినవాడుఅల్పుడు అయిననువానిని అనల్పుని చేతువు.యాగముచేసినవారికి, సోమము సమర్పించినవారికిధనములు ఇత్తువు.

3. యుద్ధములందుజయించినవారికి ధనములభించును.ఇంద్రా! నీ రెండు గుఱ్ఱములుమదమును అణగించునం.వానిని రథమునకుబూన్చుము. ఒకనినిచంపుము. ఆ ధనముమాకు ఇమ్ము.

4. ఇంద్రుడుకర్మలచేతగొప్పవాడయినాడు. అతడుభయంకరుడు. ఇంద్రుడుసోమపానము చేసినాడు.బలమును వృద్ధిపరచుకున్నాడు.అతడు గొప్ప దవుడలవాడు.దర్శనీయుడు. రెండుగుఱ్ఱములవాడు.ఇంద్రుడు సంపదకొఱకుఇనుముతో కూడినవజ్రమును ధరించినాడు.

5. ఇంద్రుడుభూుని అంతరిక్షమునువ్యాపించినాడు. అంతరిక్షముననక్షత్రాదులనునిలిపినాడు. అట్టిఇంద్రుడు పూర్వము పుట్టలేదు.ముందు పుట్టబోడు,ఇంద్రుడు సర్వజగత్తునునిర్వహించగలసమర్థుడు.

6. ఇంద్రుడుపాలకుడు. అతడు అన్నమునుహంస్సులనుఅనుగ్రహించినాడు.ఇంద్రా! నీవద్ద అనంతధనము ఉన్నది.అందులోని కొంత భాగముమాకు ఇమ్ము. మేముఅనుభంతుము.

7. ఇంద్రుడుసోమపానము చేసినపుడెల్లసత్కార్యములు చేయును.మాకు ఆలమందలనుఇచ్చును. రెండు చేతులఇవ్వగలిగినంత ధనముఇంద్రునకు కలుగవలెను.అతడు మాకు ధనములుఅందించవలెను.

8. శూరిరా!ఇంద్రా! మాకు ధనము,బలము కలిగించుటకుతృప్తిగా సోమముసేంపుము. నీవు అనంతధనవంతుడవు.మాకోర్కెలు తీర్చుమనినిన్ను వేడుకొందుము.మాకు రక్షణ కల్పింపుము.

9. ఇంద్రా!నిన్ను భజించుయజమానులహంస్సులనుఅభివృద్ధి పరచుచున్నావు.నీవు ధనస్వా. నిన్నుపూజించని వారి ధనమునుహరింపుము. పూజించువారికిప్రసాదించుము.

## ఎనుబదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-1-5 పంక్తి, 6 జగతి

1. ఇంద్రా!నీవు ధనవంతుడవు.మా దరికి రమ్ము. మాస్తుతిని నుము. మాషయముననీవు పూర్వమువలెఅనుగ్రహింపుము.నీవు మమ్ములనుసత్యవచనులనుచేయుచున్నావు.నీవే మమ్ములనునిన్ను యాచించునట్లుచేయుచున్నావు.ఇంద్రా! రథమునకుగుఱ్ఱములు పూన్చుము.

2. ఇంద్రా!నీవు యజమానులకుఅన్నములు అందించినావు.వారు అన్నములు తిన్నారు.దేహములునిలుపుకున్నారు. దీప్తవంతులగుద్వాంసులు నూతనమంత్రములనిన్ను నుతించినారు.ఇంద్రా! రథమునకుగుఱ్ఱములు పూన్చుము.

3. ఇంద్రా!నీవు దర్శనీయుడవు.నిన్ను మేము కీర్తించుచున్నాము.నిన్ను పూజించువారికొఱకు రథముతో బయలుదేరుము.ఇంద్రా! రథమునకుగుఱ్ఱములు పూన్చుము.

4. ఇంద్రుడుహరి యోజనమనుపేరుగలదియు సోమరసముతోనిండిన పాత్ర ఉన్నదియుఅగు రథమును గుర్తుపెట్టుకున్నాడు. ఆ ఇంద్రుడుమాకు వర్షము, గోవులనుప్రసాదించుటకు రథమునుఅధిరోహించవలెను.ఇంద్రా! రథమునకుగుఱ్ఱములు పూన్చుము.

5. శతక్రతూ!ఇంద్రా! నీ రథమునకుకుడి ఎడమల అశ్వములనుఉంచుము. ఆ రథమునరమ్ము. సోమపానముచేయుము. ఉన్మత్తుడవుఅగుము. ప్రియమయిననీ భార్యను చేరుము.

6. ఇంద్రా!బొచ్చుగల రెండుగుఱ్ఱములనుస్తుతి మంత్రములతోరథమునకు పూన్చినాము. నీవుసోమపానము చేసిఉన్మత్తుడవయిఉన్నావు. కళ్లెమునుపట్టుకొనుము. ఇల్లుచేరుము. నీ భార్యతోతృప్తినొందుము.

## ఎనుబదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-జగతి

1. ఇంద్రా!నీవు మానవులనురక్షించుచున్నావు.వారు భద్రముగాఉన్నారు. వారివద్ద అశ్వములుఉన్న్ి. గోవుల కొఱకునిన్ను అర్థించుచున్నారు.అంతట నీరు సంద్రమునునింపినట్లు మానవునిధనము, జ్ఞానములతోనింపుము.

2. చమసముఅను యజ్ఞపాత్రలోదీప్తమయిన జలముచేరును. చేరినంతనేఅంతరిక్షమున ఉన్నదేవతల సూర్యకిరణములవంటిదృష్టి ఆ పాత్ర ిదపడును. ఒకే కన్యనుఅనేకులు వరించవత్తురు.అట్లే చమస పాత్రకొఱకు దేవతలుచేరుదురు.

3. ఇంద్రా!స్రుచములు సిద్ధపరచినాము.రెండు హింర్థానులునిన్ను పూజించుచున్న్ి.నీవు'యజేవాం'అను మంత్రమునువాటికి జోడించినావు.నీకు హింస్సులు,సోమము సమర్పించుయజమాని శత్రువులనుఎదిరించుటకు యుద్ధమునకుపోడు. అయినను తుష్టిపుష్టి కలిగి శుభప్రదముగాప్రకాశించును.

4. గోవులనుకోల్పోయిన అంగిరసులుముందు హింస్సులనుధరించినారు. అగ్నినిప్రజ్వరిల్ల చేసినారు.యాగములు చేసిఇంద్రుని పూజించినారు.అప్పుడు వారు 'పణి' అపహరించినగుఱ్ఱములను,గోవులను ఇతరపశు సంపదను పొందినారు.

5. పణిగోవులను అపహరించగాఅథర్వర్షి ఇంద్రయాగముచేసినాడు. మార్గములనుచక్కపరచినాడు.అథర్వుడు ఆ గోవులనుఅభిముఖముగాపొందినాడు. కిం పుత్రుడుఅగు 'నుశనుడు'ఇంద్రునకు సాయపడినాడు.అప్పుడు వ్రతముపాలించు సూర్యుడు రాక్షసులనుజయించుటకు ఆింర్భింంచినాడు.అమృతుడగు ఇంద్రునియజింతుము అమృతంయజామహే

6. ిఘ్నములేనిసుకర్మకొఱకు దర్భకోయబడినప్పుడు,హోత యజ్ఞమునుస్తుతిమంత్రముపఠించునప్పుడు, ఉక్థనుచేసిన స్తోత్రధ్వనించునట్లుశిల ధ్వనించినప్పుడుఇంద్రుడు సంతసించును.

## ఎనుబదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు1-6 అనుష్టుప్,7-10 ఉష్ణిక్కు, 10-13 పంక్తి 14-16 గాయత్రి,15,18 త్రిష్టుప్, 19-20 బృహతి

1. ఇంద్రా!నీ కొఱకు సోమముఅభిషింంపబడినదించ్చేయుము. అంతరిక్షమునసూర్యుడు కిరణములచేతప్రకాశించునట్లునీవు సోమము సేింంచిప్రకాశించవలెను.

2. అప్రతిహతబలముగల ఇంద్రునేఋషులు, మానవులుస్తుతించుచున్నారు.హరియను గుఱ్ఱములుఇంద్రుని ఆ స్తుతి స్థలమునకేచేర్చును.

3. వృత్రునివధించిన ఇంద్రా!స్తుతిమంత్రములతోగుఱ్ఱములనునీ రథమునకు పూన్చినామురథమును ఎక్కుము.అభిషవశిల ని మనసునుఅభిష◌ంచినప్పటిధ్వనితో ◌చ్చేయుము.

4. సోమముప్రశస్తము. మాదకముఅమృతము. యజ్ఞగృహమునందుఅట్టి సోమమునీ ఎదుట ధారలుగాప్రవహించుచున్నది.దానిని సే◌ంపుము.

5. ఋత్విజులారా!త్వరగా ఇంద్రుని యజింపుడు.ఉక్థలు పఠింపుడు. ఇంద్రుడుసోమము సే◌ంచవలెనుఉన్మత్తుడు కావలెను.ఇంద్రుడు బలవంతుడు.అతనికి నమస్కరింతుము.

6. ఇంద్రా!హరి అను పేరుగలరెండు గుఱ్ఱములనురథమున పూన్చినావు.కావున నిన్ను ◌ంచినరథికుడులేడు.నీకు సాటివచ్చుబలవంతుడులేడు. ఎంతమంచిగుఱ్ఱములు ఉన్ననుమరొకడు నిన్ను స◌పించజాలడు.

7. హ◌స్సులుసమర్పించు నరులకుఇంద్రుడు ఒక్కడే ధనములుఇవ్వగల సమర్థుడు.ఇంద్రునకు ఎదురులేదు.ఇంద్రుడే సర్వజగములకుప్రభువు.

8. యజ్ఞముచేయని నరునిఇంద్రుడు ఎపుడు అణచివేయునో?ఇంద్రుడు మా స్తుతిమంత్రములనుఎపుడు గ్రహించునో?

9. సోమముఅభిష◌ంచి యజించినయజమానికి ఇంద్రుడుసకల బలమునుప్రసాదించును.

10.గోవులు, వర్షించువాడగుఇంద్రునితో కూడి సంచరించుచున్న◌.యజ్ఞములందుఇంద్రుడు సే◌ంచగా ◌గిలినసోమరసము త్రా◌ మదించిఉన్న◌. జీవనాధారమగుపాలను ఇచ్చుగోవులుఇంద్రరాజ్యము తమదేననిభా◌ంచుచున్న◌.

11.నానా వర్ణములగోవులు ఇంద్రుని స్పర్శనుఆశించుచున్న◌. తమపాలతోసోమరసమును కలుపుచున్న◌.గోవులు ఇంద్రునకుప్రియతమములు.అ◌ శత్రువును వధించుటకువజ్రము ◌సరుచున్న◌.జీవనాధారమగుపాలను ఇచ్చు గోవులుఇంద్రరాజ్యము తమదేననిభా◌ంచుచున్న◌.

12.గోవులు ఉత్కృష్టజ్ఞానము కల◌.అ◌ తమ పాలతో ఇంద్రునిబలమును పోషించుచున్న◌.ఇంద్రునకు నానా◌ధకార్యములను తెలియపరచుచున్న◌.జీవనాధారమగుపాలను ఇచ్చు గోవులుఇంద్రరాజ్యము తమదేననిభా◌ంచుచున్న◌.

13.ఇంద్రునకు ఎదురు చెప్పువారులేరు.అట్టి ఇంద్రుడుదధీచి ఎముకలతోఎని◌ది వందలఎనుబదిమందివృత్రులనుసంహరించినాడు.

14.పర్వతములందుదధీచికి సంబంధించినఅశ్వ శిరస్సు జారిపడినది.ఇంద్రుడు దానికొఱకువెదకినాడు. ఆ గుఱ్ఱపుతల'శర్యణావతి' నదిలోదొరికినది.

15.చంద్రమండలమునరాత్రిపూట సూర్యుని తేజస్సునుకనుగొన్నారు.

16.ఇంద్రుని హరులనుగుఱ్ఱములు ీర్యవంతములు.తేజోవంతములు.శత్రు దుస్సాధ్యములు. ఉగ్రములు.నోటిలో అమ్ములుగలం. శత్రువు గుండెలపదపాదము మోపునం. వానినిరథమునకు ఎవడుపూన్చగలడు? అదిఅసాధ్యము. ఈ వాక్యమునుపోషించువాడు జీంచవలెను.

17.ఇంద్రుడే అనుగ్రహింపవచ్చినప్పుడుశత్రువునకు భయపడిపారిపోనేల? హింసింపబడనేల?భయపడనేల?ఇంద్రుని తెలుసుకొననేల?సంతానము, గజములు,ధనములు, ఆరోగ్యము,పరివారము కోరనేల? కోరకనేసర్వము లభించును.

18.ఇంద్రుని స్తుతించుశక్తి ఎవరికి ఉన్నది.స్రుక్కులలో నేయిపోసిఋుతువులనుయజించు శక్తి ఎవరికిఉన్నది? యజమానులకుహోమద్రవ్యములుసమకూర్చు శక్తి ఏ దేవతలకుఉన్నది? యజ్ఞమునుఆరంభించి శోభనదేవతలనుతెలిసికొను శక్తిఏ యజమానికి ఉన్నది?ఎవరికీ లేదు. ఇంద్రునకుమాత్రమే ఉన్నది.

19.ఇంద్రా! నీవు తేజోవంతుడవు.బలవంతుడవు.నీవు మానవులకుసుఖములు ప్రసాదించగలవు.అన్యులకు సాధ్యపడదు.మేము నిన్నే స్తుతించుచున్నాము.

20.ఇంద్రా! నీవు మాకు జీవనహేతువవు.నీవు ప్రసాదించుఅన్నములు, రక్షణలేమమ్ము బాధలనుండికాపాడును. మేము మంత్రద్రష్టలము.మాకు సమస్త ధనములుతెచ్చి ఇమ్ము.

(ప్రథమమండలమునపదమూడవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఆలోచనామృతము

1. 13,14మంత్రములలోదధీచిని పేర్కొనుటజరిగినది. శాట్యాయనుడుఅందును గురించి ఒక వృత్తాంతముంవరించినాడు.

అథర్వఋషిపుత్రుడు దధీచి.అతడు భూలోకమునఅసురులను నిర్మూలించినాడు.స్వర్గమునకు చేరినాడు.దధీచి లేనందునభూలోకమునఅసురుల బాధ అధికమయినది.ఇంద్రుడు దధీచికొఱకు వెదకుచుకురుక్షేత్రము చేరినాడు.'శర్యణావతి' సరస్సువద్ద దధీచికిసంబంధించినగుఱ్ఱపుతల లభించినది.ఇంద్రుడు దధీచితలయొక్క ఎముకలతోశస్త్రము చేసినాడు.అసురులను వధించినాడు.

వృత్రుడుదిక్కునకు 88 మందివృత్రులనుమాయా రూపమున నిలిపినాడు.పది దిక్కుల వారు88x10=880మంది అగుదురు. వారందరినిఇంద్రుడు సంహరించినాడు.

శ్రీమద్భాగవతమునదధీచి వృత్తాంతముమరొక తీరుగా ఉన్నది.

అశ్వినులుదధీచిని తమకుబ్రహ్మ ంద్యఉపదేశించవలసినదనివేడినారు. దధీచిఅంగీకరించినాడు. అశ్వినులుబ్రహ్మ ంద్యావంతులుఅగుట ఇంద్రునకు ఇష్టములేదు.అది ఎరిగిన అశ్వినులుదధీచి తలదాచిఅతనికి గుఱ్ఱపు తలతగిలించినారు. దధీచిగుఱ్ఱపుతలతోనేఅశ్వినులకు బ్రహ్మంద్యఉపదేశించినాడు. ఇంద్రుడుదధీచి గుఱ్ఱపుతలనునరికినాడు. అశ్వినులుదధీచి తలనుఅతనికి తగిలించినారు.

ఇదిఇట్లుండగా వృత్రునిసంహరించుటకుఆయుధము కావలసివచ్చినది. దధీచిఎముకలతో చేసినఆయుధమున వృత్రుడుహతుడు అగుననినారాయణుడు చెప్పినాడు.ఇంద్రుడు దధీచినిఅతని ఎముకలు ఇవ్వవలసినదనిఅర్థించినాడు. లోకోపకారకార్యముగానదధీచి అందుకు అంగీకరించినాడు.యోగము అవలంబించినాడు.ప్రాణములు ండిచినాడు.ంశ్వకర్మ దధీచిఎముకతో వజ్రాయుధమునిర్మించినాడు. ఇంద్రుడువజ్రాయుధముతోవృత్రుని వధించినాడు.

2. గోవులకుఇంద్రునితో సమానప్రతిపత్తి కలిగించినాడు.పాలు జీవనాధారములుఅని గుర్తించినారు. పాలుప్రాణిజాలమునకుసంపూర్ణ ఆహారముఅగును. నేటికిని ఇదినిత్య సత్యము.

3. సూర్యునినుండియే చంద్రుడువెలుగు పొందుచున్నాడుఅని గ్రహించినారు.

పదునాలుగవఅనువాకము ఎనుబది అయిదవసూక్తము

ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత- మరుత్తులు,ఛందస్సు-5,12 త్రిష్టుప్,తక్కినం జగతి

1. మరుత్తులువ్యాపించువారు శుభప్రదులు.రుద్రపుత్రులు.ప్రయాణములకుస్త్రీలవలె చక్కగాఅలంకరించుకొందురు. ద్యావాపృథ్వులను వారే వృద్ధిచేసినారు. ీరులను,శత్రువులనుతిరస్కరించువారు. అట్టిమరుత్తులు యజ్ఞములందుసోమపానము చేతురుమదింతురు.

2. మరుత్తులనుదేవతలు అభిషేకించుచున్నారు.మహత్తుగలరుద్రుని పుత్రులుద్యులోకమునునివాసము చేసికొన్నారు.పూజ్యులయినారు. ఇంద్రునిపూజింతురు. బలము పెంచుదురు. మరుత్తులుభూి పుత్రులుసంపన్నులయి వర్ధిల్లుచున్నారు.

3. భూిగోరూపమయినది. ఆమెమరుత్తులకు మాతృమూర్తి.మరుత్తులు ఆభరణములతోఅలంకరించుకుందురు.అప్పుడు వారు ఎంతో శోభింతురు.వారు లోకములనుబాధించు దుష్టులనుశిక్షింతురు. మరుత్తులుపోవు మార్గముననీరు ప్రవహించును.

4. మరుత్తులుయజ్ఞవంతులు.ఆయుధధారులు.ప్రకాశకులు. మనోవేగవంతులు.వర్షించువారు. వారు రథమునకుఆడలేళ్లనుపూన్చుదురు. ఆ రథముకదిలినప్పుడు అశక్యములనుసహితము కదలింతురు.

5. మరుత్తులుఆడలేళ్లనుకట్టిన రథమునసూర్యునివలె ప్రకాశింతురు.జనులకు అన్నముఅందించుటకు మబ్బులనుకురిపింతురు. ఆ వర్షధారలు,నీరు చర్మమునుతడిపినట్లుభూిని తడుపుచున్నం.

6. మరుత్తులారా!ీ కొఱకు వేగముగా ఎగిరిపోవుగుఱ్ఱములు కట్టినరథము సిద్ధముచేసినాము. ీ దోసిళ్లనిండ ధనములతోతరలిరండు. దర్భలుపరచి ఉంచినాము. ఆసీనులకండు.సోమము సిద్ధముగాఉన్నది. సేించుడుమదించుడు.

7. మరుత్తులుస్వంతబలమునవృద్ధిచెందినారు.మహిమలుఅర్జించినారు. స్వర్గముచేరినారు. దానిని ిస్తారముచేసినారు. ిష్ణువు వర్షముకురిపించువాడు. మదముకలిగించువాడు. ఆ ిష్ణువుఈ మరుత్తులనురక్షించును. మరుత్తులుపక్షులవలె ఎగిరి వత్తురు.యజ్ఞములందుఆసీనులు అగుదురు.

8. మరుత్తులుశూరులవలె, ీరులవలెశీఘ్రగమనులు. యుద్ధములందుఅన్నార్తులవలెఅటునిటు తిరుగుదురు.వారు రాజువలెదీప్తదర్శనులు.కనుకనే సమస్త భూతములువారిముందు గడగడలాడును.

9. త్వష్టనిపుణుడయిన కార్యవంతుడు.అతడు ఇంద్రునకువజ్రాయుధమునిర్మించి ఇచ్చినాడు.అది స్వర్ణమయము.వేల అంచులు గలది.ఇంద్రుడు వజ్రాయుధమునువృత్రుని వధించినాడు.జలమును వర్షించినాడు.

10.మరుత్తులు తమబలమున జలమునుీదికి ఎత్తినారు. పర్వతముఅడ్డము వచ్చినది దానినిబద్దలు కొట్టినారు.నూరు తీవల ీణ'వాణము'ను వాయించినారు.సోమపానము చేసినారు.ఉన్మత్తులు అయినారు.స్తుతికర్తలకు ధనములనుప్రసాదించినారు.

11.మరుత్తులు బాఀనిఎత్తుకొని వచ్చినారు.తమ కాంతులతోసర్వరక్షణలు కల్పించిబాఀని గౌతముని వద్దకుతెచ్చినారు. దాహముతోఉన్న గౌతమునకునీరు పోసినారు. ఆ ఋషిని సంతృప్తునిచేసినారు.

12.మరుత్తులారా! ఁరుముల్లోకములందుఉన్నారు. వర్షించుచున్నారు.మేము ఀమ్ము స్తుతించుచున్నాము.హఀస్సులు అర్పించుచున్నాము.మాకు గృహములు,పుత్ర పౌత్ర ధనములనుప్రసాదించుడు.

## ఆలోచనామృతము

1. 10,11మంత్రములగౌతముని వృత్తాంతమువచ్చినది. గౌతమునకుదాహము అయినది. అతడుమరుత్తులనుప్రార్థించినాడు. మరుత్తులుఒక బాఀని ఎత్తుకొని వచ్చినారు.మార్గమధ్యమునపర్వతము అడ్డువచ్చినది.మరుత్తులు దానినిబద్దలుకొట్టినారు.బాఀని గౌతముని వద్దకుచేర్చినారు. అతనిదాహము తీర్చినారు. ఇంతవరకువర్షజలము,ప్రవాహ జలమునుమాత్రమే పేర్కొనుటజరిగినది. ఇది భూగర్భజలమునుబయటికి తెచ్చుటకావచ్చును. అడ్డువచ్చినపర్వతము భూఀలోనిరాయి కావచ్చును.
ఇదిరాతిని కొట్టి భూగర్భజలమును బయటికితెచ్చుట. ఇదిఅసామాన్య కార్యము.

### ఎనుబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. మరుత్తులుద్యులోకము నుండిదిగివత్తురు. యజమానిఇంట సోమపానముచేయుదురు. అట్టియజమానికి రక్షణకొదువ ఉండదు.

2. మరుత్తులారా!ఁరు యజ్ఞమునుజరిపింతురు. యజమానులు,స్తుతికర్తలు ఀమ్ముఆహ్వానించుచున్నారు.ఆలకించుడు.

3. ఋత్విజులతోమరుత్తులనుఉత్సాహ పరిపించినయజమానికి అలమందలుఅనేకములు కలుగును.

4. మరుత్తులుఁరులు. వారికొఱకు యజ్ఞమునసోమము సిద్ధముగాఉన్నది. స్తోత్రములు జరుగుచున్నఀ.మరుత్తులు వానినిమెచ్చవలెను.

5. మరుద్గణములుశత్రువులనుతిరస్కరింతురు. వారు యజమానులస్తుతివాక్కులు ఀనవలెను.వారికి అన్నములుప్రసాదించవలెను.

6. మరుద్గణములారా!ఁరు సర్వదర్శనులు. కలకాలముగామాకు రక్షణ కల్పించుచున్నారు. మేముఁకు హఀస్సులు అర్పించుచున్నాము.

7. మరుత్తులారా!ఁరు హఀస్సులు స్వీకరించినయజమాని ధనవంతుడుకావలెను.

8. మరుత్తులారా!ఁరు బలవంతులగునాయకులు. స్తోత్రపాఠకులు.ఀమ్ము స్తుతించిఅలసి చెమర్చినారు.వారి కోర్కెలను తీర్చుడు.

9. సత్యబలముగలమరుత్తులారా! ఁ మహాత్మ్యమునుప్రకటించుడు.రాక్షసులను అణచుడు.

10.మరుత్తులారా! గుహలోనిచీకటిని దాచిపెట్టుడు. రాక్షసులనుపారద్రోలుడు. మేముకోరిన తేజస్సునుమాకు ప్రసాదించుడు.

## నుబదిఏడవ సూక్తము

## ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-జగతి

1. మరుత్తులుశత్రుంజయులు.బలయుతులు.ధ్వనివంతులు.ఇతరులకు లొంగనివారు.ఒకరిని ఒకరు ◌డువనివారు.రసములను కూర్చువారు.స్తవనీయులు. మబ్బులనుకదలించువారు. అట్టిమరుత్తులు అలంకరించుకున్నప్పుడుసూర్యునివలె ప్రకాశింతురు.

2. మరుత్తులారా!ఆకాశ మార్గమున ◌ీరుపక్షులవలె ◌హరింతురు.◌ీరు ఆకసమున మబ్బులనుకూర్చుచున్నారు. అ◌ ◌ీ రథములందుచిక్కుచున్న◌. వర్షముకలుగచేయుచున్న◌.◌మ్ము పూజించు యజమానులకుతేనెవంటినీటిని ప్రసాదించుడు.

3. వర్షముశుభంకరము. మరుత్తులుమేఘములను వర్షమునకుఆయత్తపరచుచున్నారు.మరుత్తులు మబ్బులనుఎగురకొట్టునపుడు భూ◌◌ధవవలెగడగడలాడుచున్నది.◌హారశీలురు, చలనస్వభావులు, కాంతిమంతములగుఆయుధములవారుఅయిన మరుత్తులుసర్వమును కదలించుచున్నారు.తమ మహిమనుప్రకటించుచున్నారు.

4. మరుత్తులుప్రసార స్వభావులు.లేళ్లవాహనపువారు.నిత్యయవ్వనులు.ఎంతో బలవంతులు.జగములకు ఈశ్వరులుఅగుచున్నారు. వారు సత్కర్మలకుఅర్హులు. భక్తులఋణములు తీర్చువారు.అట్టి మరుత్తులుమా ఈ కర్మలను రక్షించవలెను.

5. మరుత్తులుఇంద్రుని వదలకున్నారు.ఇంద్రుని హెచ్చరించుచున్నారు.యజ్ఞార్హమగు నామములుధరించినారు. ఇది మాతండ్రులు చెప్పగాతెలుసుకున్నాము.అట్టి మరుత్తులకుసోమము సమర్పించుచున్నాము.స్తుతించుచున్నాము.

6. మరుత్తులుప్రకాశకులు. గమనశీలురు.స్తోత్రవ్యులు.వారు సూర్యకిరణములతోకూడి మేఘములనువహించుచున్నారు.ఋత్విక్కులతో కలిసిహ◌స్సులు స్వీకరించుచున్నారు.భయరహితులయినమరుత్తులు హర్షదమగుతమ స్థానముననిలిచినారు.

## ఎనుబదిఎని◌దవ సూక్తము

## ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్1, 6 ప్రస్తార పంక్తి 2 ◌రాట్టు

1. మరుత్తులారా!◌ీ రథములు కాంతివంతములు.వేగవంతములు.అశ్వవంతములు.ఆయుధవంతములు.వాని◌ీద పక్షులవలెఎగిరి త్వరత్వరగా ◌చ్చేయుడు.అన్నముతో మా వద్దకురండు.

2. మరుత్తులరథపు గుఱ్ఱములుపసుపు, ఎరుపు రంగు◌. వారు బంగారమువలెమెరయు వజ్రాయుధముగలవారు.మరుత్తులు తమరథము ◌ీద భూ◌నినలుగగొట్టుచువత్తురు. దేవతలనుస్తుతించు యజమానులకుశుభములు కూర్చవత్తురు.

3. మరుత్తులభుజములందుఆయుధములుఉన్న◌. వారు అడవులనుపెంచినట్లు యజ్ఞములనువృద్ధిపరచుచున్నారు.ధనవంతులగుయజమానులువారికొఱకు సోమముసిద్ధపరచినారు.

4. గౌతములుజలములకయిమరుత్తులనుస్తుతించినారు. వారికిబా◌ లభించినది.ఇప్పుడు గౌతములకుమంచి రోజులువచ్చిన◌. వారు జలముతోచేయవలసినకర్మలను చక్కగానిర్వహించినారు.

5. మరుత్తులారా!బంగారు రథమునుఎక్కి ఇనుప చక్రధారలుకలిగి, బహుధాఇటుఅటు తిరుగుచుశత్రువులనుసంహరించు వర్షోదకముతెచ్చు ిమ్ముకీర్తించుచు గౌతముడుఈ సూత్రమును ఉచ్చరించినాడు.ఇది ప్రశస్తమయినసూత్రమని ఎల్లరుఎరుగుదురు.

6. మరుత్తులారా!మేము ీ గుణగణములను ిశేషముగా నుతించుచున్నాము. ఋత్విక్కులుకూడ ిమ్ము ఈ ఋక్కులతోనుతించుదురు.మాకు అన్నములుప్రసాదించుడు.

## ఎనుబదితొమ్మిదవ సూక్తము

**ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-విశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-1-5,7 జగతి,6 విరాట్టు, 8-10 త్రిష్టుప్**

1. హింసింపబడని,నిరోధింపబడని,శత్రుసంహారకములు,కళ్యాణప్రదములుఅయిన కర్మలు మమ్ముఆశ్రయించవలెను.ఆశ్రయించిన వారిని ిడువనట్టి,నిత్యము రక్షించునట్టిదేవతలందరుమా అభ్యుదయమునుఆశించవలెను.

2. శుభప్రదులగుయజమానులందుఅనురాగముగల దేవతలెల్లరుమమ్ము అనుగ్రహించవలెను.దేవతలు మాకుసంపదలు ప్రసాదించవలెను.మేము దేవతలమైత్రిని పొందవలెను.దేవతలు మాకుఆయువును ప్రసాదించవలెను.**దేవాన ఆయుః ప్రతిరస్తుజీవసే**

3. సనాతనకాలము నుంచి వచ్చుచున్ననిత్యమైన వేదవాక్కునభగుని, ిత్రుని,అదితిని, మరుత్తులను,అర్యముని, వరుణుని,సోముని, అశ్వినులనుఇంకను దేవతలనుఅందరిని ఆహ్వానించుచున్నాము.శోభన ధనములగలసరస్వతి మాకు సుఖములుకలిగించవలెను.
**సరస్వతీనఃసుభగామయస్కత్**

4. ఔషధములుసుఖములు కలిగించున.వాయువు మాకు ఔషధములుతెచ్చి ఇవ్వవలెను. తల్లివంటిభూదే మాకు ఔషధములుతెచ్చి ఇవ్వవలెను.తండ్రివంటిద్యులోకము మాకుఔషధములు తెచ్చిఇవ్వవలెను. సోమమునుఅభిషించు శిలలుకూడ ఔషధములుతెచ్చి ఇవ్వవలెను.బుద్ధిమంతులగుఅశ్వినులారా! ీరును మాకుఅట్టి ఔషధములనుప్రసాదించవలెను.

5. ధనపతి,జగత్పతి, కర్మప్రియుడుఅయిన ఇంద్రుని మమ్మురక్షించుమని ఆహ్వానించుచున్నాము.శత్రుపీడలేనిపూషదేవత మమ్మురక్షించుచు ధనములను,సుఖములను ప్రసాదించవలెను.

6. అధికస్తుతుల ఇంద్రుడుమాకు శుభములనుప్రసాదించవలెను.సర్వజ్ఞుడు పూషమాకుశుభములనుప్రసాదించవలెను.బృహస్పతిమాకు శుభములనుప్రసాదించవలెను.**స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు**

7. ఆడలేళ్లు వాహనములుగాగలవారు. నానాధ వర్ణములగోవులు తల్లులుగాగలవారునాలుకయందు అగ్నికలవారు,సూర్యునివంటి ప్రకాశముగలవారు,సర్వజ్ఞులయినమరుత్తులనుపేరుగల సర్వదేవతలునుమమ్ము రక్షించవలెను.ఇచటికి ఏతెంచవలెను.
**ిశ్వేనోదేవా అవసాగమ న్నిహ**

8. మాచెవులు శుభములనేనవలెను. మాకన్నులు శుభములనేచూడవలెను.దృఢమగు శరీరముతోదేవతలనుస్తుతింపవలెను.దేవతలు ప్రసాదించినఆయువును పొందుదుము.

9. దేవతలారా!మానవులకు నూరుశరత్తుల ఆయువుప్రసాదించినారు. దేహమునకువార్ధక్యము ఎపుడు ఎంతయోతెలియదు. పుత్రులుతండ్రులయి ఎపుడుఎంత సేమింతురో తెలియదు.దయచేసి ఆయువునకుముందును మధ్యనుమమ్ము బాధింపవలదు.

10.భూమియే స్వర్గము.భూమియే అంతరిక్షము.భూమియే తల్లి.భూమియే తండ్రి.భూమియే పుత్రుడు.భూమియే సర్వదేవతలు.భూమియే అయిదువిధముల జనులు.భూమియే పుట్టుక.భూమియే పుట్టినవస్తువు.

## ఆలోచనామృతము

1. ఒకపనినిర్విఘ్నముగ జరుగుటకుఅనేకుల అండదండలు,ఆశీస్సులు అవసరము అగును.ప్రకృతి శక్తులు, దేవతలు,మానవులు, పరిసరముఇన్ని సహకరించవలసిఉన్నది. అందరిని ప్రార్థించవలసిఉన్నది. ఇది ఆ ప్రార్థనయే.

**2.**మానవుని మనుగడకుసమాజపు నిలకడకుసదాశయములే ఆధారములు.ఇందు ఉన్నతములయినసదాశయములు ఉన్నవి.భద్రం కర్ణేభి:శ్రుణుయామ చెవులతోశుభములేవినవలెను.

3. 64వసూక్తమున శతహిహిమా: నూరు హేమంతములుఅన్నాడు. అప్పుడు హేమంతమునుండి సంవత్సరముఆరంభము అయినట్లున్నది.ఇప్పుడు సహితముఆంగ్ల సంవత్సరముహేమంతముననేఆరంభము అగును.ఈ సూత్రమున శతమున్నుశరదోఅన్నాడు.
సంవత్సరముశరత్కాలము నుండిప్రారంభము అయినట్లున్నది.ప్రస్తుతము మనసంవత్సరము వసంతమునప్రారంభమగును.

4. భూమియేసర్వము. భూమిని మించినదిలేదు అన్నాడు.

### తొంబదియవసూక్తము

### ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత-విశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-9 అనుష్టుప్,మిగిలినవి గాయత్రి

1. పగటిదేవతమిత్రుడు, రాత్రిదేవతవరుణుడు మమ్ముమంచిదారిలో నడిపించవలెను. దేవతలందరకుసమాన ప్రియుడయి,అర్యముడు, సూర్యుడుమమ్ము మంచిదారిలోనడిపించవలెను.

2. ఆమిత్రావరుణ అర్యములుసంపదలను పెంచువారు.వారు తమ వెలుగులతోమా రాజులను,పసులను పాలించవలెను.

3. అమరులగుదేవతలు మర్త్యులముఅయిన మాకు సుఖములుకలిగించవలెను.మా శత్రువులనుబాధించవలెను.

4. అందరకుపూజ్యులు అయినఇంద్రుడు, మరుత్తులు,పూష, భగుడు మమ్ముమంచి గమ్యములవైపునడుపవలెను.

5. పూషా!విష్ణూ! మరుత్తులారా!మీరు మా సమస్త కర్మలను,ధనమును, పశువులనుక్షేమముగా ఉంచవలెను.

6. వాయువులుమధురములయివర్షించుచున్నవి.నదులు మధురములయిప్రవహించుచున్నవి.ఓషధులు మధురరసమును కలిగించవలెను.

7. రాత్రిసుఖకరము కావలెను.ఉషస్సులు సుఖకరములుకావలెను. భూమిసుఖకరము కావలెను.మాతండ్రి ద్యులోకముసుఖకరము కావలెను.

8. వృక్షములుమధుర ఫలములనుఈయవలెను. సూర్యుడుసత్ఫలములనుఇవ్వవలెను. గోవులుమధుర రసమునుఇవ్వవలెను.

9. ుత్రుడుసుఖకరుడు కావలెను.వరుణుడు సుఖకరుడుకావలెను. అర్యముడుసుఖకరుడు కావలెను.దేవతలనుపాలించు ఇంద్రుడుసుఖకరుడు కావలెను.పెద్ద పెద్ద అడుగులువేయు ుష్ణువు సుఖకరుడుకావలెను.

## తొంబదిఒకటవ సూక్తము

## ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత-సోముడు,ఛందస్సు 5-16 గాయత్రి,వృష్ణిక్కు, తక్కినంత్రిష్టుప్

1. సోముడా!నిన్ను మాబుద్ధిచేబాగుగ తెలిసికున్నాము.మమ్ము చక్కనిమార్గమున నడిపించుచున్నావు.నీవు మా పితరులనుమంచి మార్గముననడిపినావు. అందువలనవారు బుద్ధిమంతులుఅయినారు. దేవతలధనమును పొందినారు.

2. సోముడా!నీవు క్రతువులచేత సుక్రతుడవు.బలముచేతమంచి బలవంతుడవు.ధనముచేతమంచి ధనవంతుడవు.వర్షములు కలిగించుమంచి వర్షిం. నరులుఅందించు హంస్సులతో మంచిఅన్నవంతుడవుఅగుచున్నావు.

3. సోముడా!వరుణ రాజు కర్మలుఅన్నియు నీంయే అగును.నీ తేజస్సు ంశాలమయినదిగంభీరమయినది.పగటిపూట సూర్యుడుసమస్తమును రక్షించును.వృద్ధిచేయును.అట్లే రాత్రులునీ చల్లని కిరణములచేసమస్తమును రక్షింతువు.వృద్ధి చేయుదువు.

4. సోముడా!నీకు ద్యులోకము,భూలోకమునందుపర్వతములందు,జలములందు,ఓషధులందు కాంతులుఉన్నం. ఆ కాంతులన్నింటితోనూసహృదయముతో,కోపములేకుండా మాహంస్సులుస్వీకరింపుము.

5. సోముడా!నీవు సత్కర్మలుచేయువారికి అధిపతిం.ప్రకాశించువాడవు.వృత్రుని వధించినవాడవు.నీవు క్రతువులకుశుభప్రదుడవు.**త్వం భద్రో అసిక్రతు:**

6. సోముడా!నీవు జీవనౌషధమవు.స్తోత్ర ప్రియుడవు.వనములకు అధిపతిం.నీవు అనుగ్రహించినమరణముమా చెంతకుచేరదు.

7. సోముడా!యజ్ఞకర్త వృద్ధుడుఅయినను యువకుడుఅయినను ధనమునుప్రసాదించుచున్నావు.

8. సోముడా!పాపాత్ములు మాకు హానితలపెట్టుచున్నారు.వారి బాధలనుండిమమ్ము కాపాడుము.నీ ుత్రుడు నశింపడు.

9. సోముడా!యజమానికి సుఖములుకలిగించు నీ రక్షణలేమాకు ప్రసాదింపుము.

10.సోముడా! మేము నిన్నుస్తుతించుచున్నాము.మా దరికి రమ్ము సేంంపుము.మాకు వృద్ధి కలుగచేయుము.

11.సోముడా! మాకు స్తుతివాక్కులుతెలియును. మేమునిన్ను స్తుతించుచున్నాము.వృద్ధి పరచుచున్నాము.మాకు సుఖములుకలిగింపుము.

12.సోముడా! నీకు ధనవర్ధకులు,రోగనాశకులు, పుష్టిదాతలుఅయిన ుత్రులు కలుగవలెను.

13.సోముడా! గోవులు మంచితృణమునందును,నరుడు తన గృహము◌షయమున ప్రీతికలిగినట్లుమాహృదయములందుప్రీతి కలిగి నివసింపుము.

14.సోముడా! నీకు ప్రకాశవంతుడవు.జ్ఞాని◌. సమర్థుడవు.నిన్ను స్తుతించినవానిని అనుగ్రహింపుము.

15.సోముడా!నీవు మమ్మునిందనుండి రక్షింపుము.పాపముల నుండి రక్షింపుము.నీవు సుఖవంతుడవుఅగుము. మాకు హితముచేకూర్చుము.

16.సోముడా! సర్వదిశలసామర్థ్యము నిన్నువరించవలెను.వర్థమానుడవుఅగుము. అన్నము కలుగచేయువాడవుఅగుము.

17.సోముడా! సమస్త లతలతోసమర్థుడవు అగుము.నీవు అన్నవంతుడవుఅగుము. మాకు ◌త్రుడవుఅగుము. మాకు అభ్యుదయముకలిగించుము.

18.సోముడా! నీవు శత్రుసంహారకుడవు.దుగ్ధములు అన్నియునిన్ను చేరవలెను.హ◌స్సులు అన్నియునిన్ను చేరవలెను.సామర్థ్యము సొంతమునిన్ను చేరవలెను.ద్యులోకమునందుమంచి అన్నములుధరించి అమృతుడవయివర్థిల్లుము.

19.సోముడా! యజమానులునీ తేజస్సులనుపూజింతురు. ఆ తేజస్సులుఅన్నింటితో మా యజ్ఞమునవ్యాపింపుము. నీవు తరతరాలగృహమును వృద్ధిచేసినావు.పాపములనుండి తొలగించినావు.◌రులతో కూడి మా యజ్ఞగృహమునకు◌చ్చేయును.

20.యజమాని సోమునకుహ◌స్సులు ఇచ్చును.సోముడు అట్టియజమానికి పాలిచ్చుఆవులను, వేగవంతములయినఅశ్వములను ఇచ్చును.కర్మలందు నేర్పరి,ఇంటికి ఉపయోగపడువాడు,యజ్ఞార్హుడు, సభలందురాణించువాడు, తండ్రికికీర్తి తెచ్చువాడుఅగు పుత్రుని ప్రసాదించుము.

21.సోముడా! నీవు యుద్ధములందుఅజేయుడవు.సేనలకు జయమునుఇచ్చువాడవు. సవర్గమునుఇచ్చువాడవు. బలమునుఇచ్చువాడవు. యజ్ఞములందుపుట్టినవాడవు.మంచి నివాసము కలవాడవు.సత్కీ ర్తిమంతుడవు.నిన్నుచూచి మేముగర్వించుచున్నాము.**త్వామనుమదేమసోమ**

22.సోముడా! నీవు సమస్తఓషధులను సృష్టించినావు.గోవులను సృష్టించినావు.అంతరిక్షమును ◌స్తరింపచేసినావు. నీ వెలుగుతోచీకటిని పారదోలినావు.

23.సోముడా! నీవు బలవంతుడవు.ప్రకాశవంతుడవు.ఉదారబుద్ధితో మాకుధనమున భాగముకల్పించుము. నిన్నుకష్టపెట్టగల శత్రువులేడు. యుద్ధముననీవు ఉభయ పక్షములవర్తింతువు. యుద్ధములందుమమ్ము ఉపద్రవములనుండిరక్షింపుము.

## తొంబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-రహూగణపుత్రుడుగౌతముడు, దేవత-ఉషస్సు,అశ్వినులు, ఛందస్సు1-4జగతి, 5-12 త్రిష్టుప్,13-18ఉష్ణిక్కు

1. ఉషస్సులువెలుగులు పరచిన◌.అంతరిక్ష పూర్వార్థమునసూర్యుని వెల్లడించిన◌.ఉషస్సులు మెరుగుపెట్టినఆయుధములవలెతళతళలాడుచుసూర్యకాంతిని కలుగచేయుచుజగత్తును ప్రతిదినముసంస్కరించుచున్న◌.

2. ఉషస్సుకిరణములు తమంతతామే ఆర్భంచిన.తొలి అరుణ కిరణ రథమునుఅధిరోహించినది.ఎప్పటివలెనేసకల జనులకుజ్ఞానము కలిగించినది.తదుపరి శుభ్రవర్ణముదాల్చినది. ఉషస్సుసూర్యుని సేంచినది.

3. శోభనకర్మలు చేయునట్టిఋత్విజునకుసోమాభిషవముచేయు యజమానిధనరూపమగు రక్షణలుఇచ్చును. ఉషస్సు యజమానికిఅట్టి ధనమునుప్రసాదించుచున్నది.

4. మంగలివెంట్రుకలు గొరిగినట్లుఉష చీకట్లను గొరుగుచున్నది.పాలు ఇచ్చునపుడుఆవు పొదుగును డిచినట్లుఉష తనముందరితెరను తొలగించుచున్నది.గోవులు తమ మందనుచేరినట్లు ఉషతూర్పునచేరి శ్వమునకు వెలుగుప్రసాదించుచున్నది.

5. ఉషస్సుకాంతి తొలుత తూర్పునకనిపించి తదుపరి అంతటవ్యాపించినది. చీకటినిరూపుమాపినది. యజ్ఞములందుయూపమునందలిశకలములను నేతితోపూసినట్లు ఉషస్సు తనకాంతిసర్వత్ర పూయుచున్నది.

6. రాత్రికొసన ఉష ఉద్భంచినది.చీకట్లను చెదరగొట్టినది.జనులకు జ్ఞానముకలిగించినది. యాచకుడుధనికుని ముందున్వినట్లు ఉష తనకాంతులతోనవ్వును. అందరికిఆనందము అలముచున్నది.

7. ఉషతేజోవతి సత్యప్రియ.ద్యులోకపుత్రిక.ఆమెను గౌతములుస్తుతించినారు. ఉషా!మాకు పుత్ర, పౌత్రులను,పరిచారకులను, గోవులను,గుఱ్ఱములనుసంపదలను ప్రసాదించుము.

8. ఉషా!కీర్తి, యోగ్యత గలపుత్రులను, పరిచారకులను,అశ్వాది సంపదలనుప్రసాదించినావు. హస్సులు,అర్చనలు అందించువారలకుప్రసాదించునట్టిధనమును మాకునుసమకూర్చుము.

9. ప్రకాశమానయగుఉష సర్వలోకములనుప్రకాశింప చేసినది.పశ్చిమాభిముఖియైవెలుగులు పంచుచురాజిల్లు చున్నది.సర్వప్రాణులను కదలుటకుప్రేరేపించుచున్నది.ప్రాణులు ఉషను మనోవాక్కులతోకొనియాడుచున్నారు.

10.ఉష మరణము లేనిది.మరల మరల పుట్టునది.అనాదిగా ఉన్నది. ఒకేరంగుతోరాజిల్లును. పక్షులనుపట్టు ఎరుకత పక్షులఆయువును హరించినట్లుఉష మర్త్యుల ఆయువులనుతగ్గించుచున్నది.

11.ఆకాశపు అంచున చీకటినిచి్మివేయుచుఉష దర్శనచ్చినది.అనంతరము తనుగాజారిపోవుచున్నరేయిని తొలగదోసినది.నరుల యుగములనుతగ్గించుచు సూర్యభార్యఅగు ఉష తేజోమూర్తియైవెలుగుచున్నది.

12.గోపాలురు అడలో ఆవులనువ్యాపింపచేతురు. అట్లేఉష తన వెలుగులనుజగమున ప్రసారముచేయుచున్నది.వృద్ధిచెందినఉష జలములతోపల్లపు నేలలకుప్రాకి జగత్తునుప్రకాశవంతము చేయుచున్నది.యజ్ఞ సంబంధకర్మలను చక్కబరచుచుసూర్యకిరణములతోకలిసి కనిపించినది.

13.ఉషా! నీవు హస్సు మున్నగుఅన్నక్రియలు గలదానవు. మాకు పుత్రపౌత్రాదులను పోషించదగినధనమును ప్రసాదించుము.

14.ఉష గోవులు కలది.అశ్వములు కలది.కాంతులు గలది.సత్యప్రియవాక్యములుకలది. అట్టిఉషా! మా ఉదయకాల కర్మలుసాగునట్లు చీకట్లుతొలగింపుము.

15.హస్సు మొదలగుఅన్ని ప్రక్రియలుజరుపు ఉషోదేవతా!ఎరుపురంగు గుఱ్ఱములనురథమునకు పూన్చుము.మాకు సమస్త సౌభాగ్యములుకలుగచేయుము.

16.అశ్వినులారా! ీరు శత్రుంజయులు.మాకు జీవనాధారమయినగృహమును, గోవులను,అశ్వములను ప్రసాదించుడు.ీ రథమును మనస్ఫూర్తిగామా ఇంటికి తోలుకొనిరండు.

17.అశ్వినులారా! ీరు ద్యులోకమునఉన్నవారు. స్తుతింపదగినవారుజనులకొఱకు తేజస్సునుకలిగించినారు. మాకుబలమును అన్నమునుప్రసాదించుడు.

18.అశ్వినులు సుఖములుకలిగించువారు. శత్రుదమనులు.సువర్ణ మార్గముగలవారు. ఉదయముననేమేల్కొన్న అశ్వములుఅశ్వినులను సోమపానమునకుగానుఈ యాగమునకు తీసికొనిరావలెను.

## తొంబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-రహూగణపుత్రుడు గౌతముడు,దేవత-అగ్నీషోములు,ఛందస్సు1-3 అనుష్టుప్,4-7, 12 త్రిష్టుప్, 8 జగతి,9-11 గాయత్రి

1. అగ్నీషోములారా!ీరు వర్షించువారు. మాపిలుపును ినుడు.మా స్తుతులనుస్వీకరించుడు. యజమానునకుసుఖములు ప్రసాదించుడు.

2. అగ్నీషోములారా!యజమాని ిమ్ముగూర్చి కర్మ చేయుచున్నాడు.వాక్కును స్తుతించుచున్నాడు.అతనికి సామర్థ్యము,అశ్వములు, గోవులుసమృద్ధిగా ప్రసాదించుడు.

3. అగ్నీషోములారా!ీకు అజ్యాహుతినిఇచ్చువారును, పురోడాశాదిఆహుతులుఇచ్చువారును, సంతానమును,సంపూర్ణ ఆయువును పొందుదురు.

4. అగ్నీషోములారా!ీరు ీరులు. పణి అపహరించినగోవులను ిడిపించినారు.వృత్రుని సంహరించినారు.బహుజనులకొఱకు సూర్యుని ఏర్పరచినారు.ీ సామర్థ్యము మేముఎరుగుదుము.

5. సోమా!నీవు, అగ్ని సమాన కర్మలుగలవారు. ీరు గ్రహనక్షత్రాదులనుఅంతరిక్షమున నిలిపినారు.అగ్నీషోములారా! ీరు నదులపాపమును తొలగించినారు.

6. అగ్నీషోములారా!ీ ఇరువురిలో ఒకడు అగ్ని.అట్టి అగ్నిని వాయువుద్యులోకము నుండితెచ్చినాడు. రెండవవాడుసోముడు. అట్టిసోముని డేగరూపయగుగాయత్రి మేరుపర్వతమునుండి తెచ్చినది.ీరు మంత్రముచేతవృద్ధిపొందినారు.యజ్ఞము కొఱకులోకమును ిస్తారపరచినారు.

7. అగ్నీషోములారా!హింస్సును ఆరగించుడు.వర్షము కలిగించుిమ్ము మేము సేింతుము.ీకు రక్షణ, సుఖములుకలుగవలెను.తదుపరి యజమానికిరోగశాంతిని, భయపరిహారమునుఅనుగ్రహించుడు.

8. అగ్నీషోములారా!దేవతలందుభక్తి కలిగి మంచిమనసుతోనూ, హింస్సుతోను సేించు యజమానికర్మలను రక్షించుడు.

9. అగ్నీషోములారా!హింస్సున ీకు సమానభాగము ఉన్నది.సమాన ఆహ్వానముఉన్నది. మా స్తుతులనుగ్రహించుడు.ీరు దేవతలందునుతికెక్కినవారు.

10.అగ్నీషోములారా! ీకు భక్తుడయినేతి హింస్సులుఇచ్చు యజమానికిగొప్ప ధనము ప్రసాదించుడు.

11.అగ్నీషోములారా! మాహింస్సులు అందుకొనుడు.ఉభయులు కలిసిమావద్దకు రండు.

12.అగ్నీషోములారా! మాఅశ్వములను రక్షింపుడు.ఆజ్యాది హ◌ిస్సులుఇచ్చు గోవులనువృద్ధిపరచుడు.హ◌ిస్సులనుధనములు సమర్పించుమాకు బలమునుప్రసాదించుడు. మాయాగమును అగునట్లుచేయుడు.

(ప్రథమమండలమునపదునాలుగవ అనువాకముసమాప్తము)

పదిహేనవఅనువాకము తొంబది నాలుగవసూక్తము

ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు1-14జగతి, 15-16 త్రిష్టుప్

1. అగ్నిహోత్రుడుపూజ్యుడు. మా బుద్ధిచురుకయినది. మాబుద్ధితో అగ్నికి ఈ సూత్రమునందలి స్తుతులునిర్మించినాము. అ◌ి రథమువలెగొప్ప◌ి. అగ్నిని సే◌ించినాము.అందువలన మామనసు మంగళకరముఅయినది. అగ్నీ! నీవుమాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు **సఖ్యేమారిషామా వయం తవ**

2. అగ్నీ!నీవు యజమానికొఅకు దేవతలనుయజించుచున్నావు.అట్టి యజమానిసర్వకార్యములు సాధించగలడు.అతనిని శత్రువుఓడించలేడు.అతని ధనము,బలము వృద్ధిచెందును.అతనిని దరిద్రముఅంటదు. అగ్నీ! నీవుమాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

3. అగ్నీ!నిన్ను వృద్ధిచేయగలము.నీవు మా కర్మలనుసాధించుము. మేముదేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు వారిని తీసికొనిరమ్ము.నీయందు హోమముచేసిన హ◌ిస్సులను దేవతలుస్వీకరింతురు. అగ్నీ! నీవుమాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

4. అగ్నీ!స◌ిధలను సంపాదించుచున్నాము.అమావాస్య, పౌర్ణ◌ి పర్వదినములందునిన్ను ధ్యానించుచున్నాము.హ◌ిస్సులు అర్పించుచున్నాము.మా చిరంజీ◌ిత్వమునకుగానునీవు మాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

5. అగ్నికిరణములు సమస్తప్రాణులను రక్షించుచున్న◌ి.ఆ కిరణములతోనేజీ◌ించుచున్న◌ి.అగ్నీ! నీవు చిత్రకాంతులవాడవు.తేజస్సు కలిగించువాడవు.ఉషస్సును ◌ించిన గుణవంతుడవు.అగ్నీ! నీవు మాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

6. అగ్నీ!నీవు అధ్వర్యుడవు.ముఖ్యహోతవు.ప్రశస్తుడవు. హోతవు.జన్మత: పురోహితుడవు. నీకుఋత్విజకార్యములుఅన్నియు బాగుగా తెలియును.అందువలన నీవుయజ్ఞమునుపూర్తిచేయగలవు.అగ్నీ! నీవు మాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

7. అగ్నీ!నీవు అందగాడవు.అందరిని ◌ించినవాడవు.దూరమున ప్రకాశింతువు.దగ్గర ప్రకాశింతువు.రాత్రిపూట చీకటిని◌ింగి వెలుగుదువు.అగ్నీ! నీవు మాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

8. సర్వదేవతలారా!సోమరసము అందించుయజమాని రథమునురక్షింపుడు. మా శత్రువుదుర్బుద్ధి. అతనికిమా శాపము తగులవలెను.నామాటను గ్రహించుడు.నా వాక్కును పాలింపుడు.అగ్నీ! నీవు మాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

9. అగ్నీ!నీవు ఆయుధముధరింపుము. దుర్మార్గులనుహతమార్చుము.దూరమందున్ననుదగ్గర ఉన్నను రాక్షసులనుహతమార్చుము.తదుపరి యజమానికిసరియైన మార్గముచూపుము. అగ్నీ! నీవుమాకు ◌ిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

10.అగ్నీ! నీ అశ్వములు ఎర్రని.వాయువేగముగల.వానిని రథమునకుపూన్చినంతనే అడవులుతగులబడును.అప్పటి నీ ధ్వనిఆబోతు రంకెవంటిదిఅగును. అపుడు నీవు ధూమధ్వజుడవుఅగుదువు. అగ్నీ! నీవుమాకు మిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

11.అగ్నీ! నీవు అడవులుకాల్చునపుడు నీధ్వనికిపక్షులు బెదురును.నీమంటలు గడ్డికొసలనుఅంటుకున్నప్పుడునీ రథము తేజోవంతమయిఅడవి సాంతమున అగుపించుచున్నవి.అగ్నీ! నీవు మాకు మిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

12.ఈ యజమానిని, స్తుతికర్తనుమిత్రుడు, వరుణుడురక్షించవలెను.అంతరిక్షమున మరుత్తులకోపము మెండగుచున్నది.ఆ మరుత్తుల మనసుశాంతించవలెను.వారు ప్రసన్నులు కావలెను.అగ్నీ! నీవు మాకు మిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

13.అగ్నీ! నీవు ప్రకాశకుడవు.సకల దేవమిత్రుడవు.యజ్ఞములందుధనములకుఆవాసమవు. మాకు నీఆశ్రయము కలుగచేయుము.మిత్రుడవు. మమ్ముబాధలు అంటవు.

14.అగ్నీ! ఉత్తరవేది నీస్వగృహము. అచటనీవు ప్రజ్వరిల్లుచున్నావు.సోమము సేవించుచున్నావు.అది ప్రశంసనీయము.యజ్ఞఫలమును,ధనమును, సుఖమును,యజమానికి ప్రసాదించుము.నీకు మాకు మిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

15.అగ్నీ! నీవు అఖండుడవు.ధనవంతుడవు.యాగములు చేయుయజమానులపాపమును హరించుచున్నావు.అతనికి శుభములు,బలములు కలుగచేసిసమృద్ధుని చేయుచున్నావు.మాకు అన్నము, ధనము,సంతానము కలుగచేయుము.అగ్నీ! నీవు మాకు మిత్రుడవు.మమ్ము బాధలుఅంటవు.

16.అగ్నీ! నీవు భాగ్యవంతుడవుఅగుము. ఈ యాగమునందుమా ఆయువును వృద్ధిచేయుము.అట్టి ఆయువునుమిత్రావరుణులు,అదితి, సముద్రుడు,భూమి, ద్యులోకమురక్షించవలెను.

(శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత మొ.అష్టకము ప్ర. మండలమునఆరవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి/
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంసః//

## ఏడవఅధ్యాయము తొంబది అయిదవసూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్స, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. దివారాత్రులువిరుద్ధ రూపములు.అవి పునరావృతములుఅగుచున్నవి. రాత్రిపుత్రుడు సూర్యుడు.తల్లిపుత్రునకుపాలు, రసము ఇచ్చుచున్నది.పగటిపుత్రుడుఅగ్ని. తల్లి పుత్రునకుపాలు, రసము ఇచ్చుచున్నది.

2. అగ్నివాయువునకు పుత్రరూపుడు.సకల ప్రాణులందుఉన్నవాడు. కాంతిమంతుడు.కీర్తిమంతుడు. అన్నిస్థానముల ప్రకాశించువాడు.రెండు చేతులతోఅరణులు తరచగాఅగ్ని ఉద్భవించినది.ఋత్విజులుఅట్టి అగ్నిని అన్నిచోట్లకుతీసికొని వెళ్లుచున్నారు.

3. అగ్నికిమూడు రూపములుఉన్నవి. అవి సముద్రమునబడబాగ్ని, ద్యులోకమునసూర్యుడు, జలములందువైద్యుతాగ్ని అగుచున్నవి.వాటితో ఋతువులుఏర్పడినవి. తూర్పుదిక్కుశ్రేష్ఠమని తెలిసినది.

4. సమస్తప్రాణులందు అంతర్హితమయినఅగ్నిని ఎరుగువారెవరు? మేఘగర్భమందు ఉన్నందునమేఘము అగ్నికి తల్లిఅగును. అగ్ని తల్లికొఱకు హ◌రూపమగుఅన్నమును సృష్టించుచున్నాడు.తేజోవంతుడు,◌ద్వాంసుడు, అన్నవంతుడుఅగు అగ్ని ఉషస్సు అయి సముద్రమునుండి బయలువెడలుచున్నాడు.

5. ఉదకములందుఉన్న అగ్ని అందగాడయిపుట్టినాడు. కుటిలగమనముగలజలములందు ఉండియుజాజ్వలమానుడయి,కీర్తివంతుడయి వర్ధిల్లుచున్నాడు.ద్యులోకభూలోకములు అగ్నికిభయపడుచున్న◌.అగ్నిని సే◌ంచుచున్న◌.

6.ద్యావా భూములుఅగ్నిని ఇద్దరు యువతులవలెసే◌ంచుచున్న◌. గోవులుతమ దూడలనువలెద్యావాపృథ్వులు అగ్నినిఅలరించుచున్న◌.ఋత్విజులుఅగ్నిని హ◌స్సులతోతృప్తిపరచుచున్నాడు.అందువలన అగ్నిబలాధిపతిఅయినాడు.

7. సూర్యునివలెఅగ్ని జ్వాలలనుప్రసరింపచేయుచున్నాడు.పైపైకి ఎగయుచున్నాడు.సూర్యునివలెనేభయంకరుడు అగుఅగ్ని ద్యావాభూములనుఅలంకరించుచున్నాడు.సర్వపదార్థములందలిరసమును పైకి లాగుచున్నాడు.తన తల్లులయినవానమబ్బులనుండివెలుగులను వెదజల్లుచున్నాడు.

8. అంతరిక్షమునసంచరించు జలములతోకూడిన అగ్ని మహత్తరకాంతినిప్రసరించుచున్నది. అదిచూడశక్యముగాకున్నది.ఆ అగ్ని దూరదర్శియు సర్వులనుపోషించదగినదియుఅగును. అట్టి అంతరిక్షమునుతన తేజస్సుతోనింపినది. అట్టితేజస్సును మేముస్తుతించుచున్నాము.

9. అగ్నీ!నీవు ఘనుడవు.శత్రుంజయుడవు.వెలుగులవాడవు.జాజ్వల్యమానుడవు.అప్రతిహతుడవు.నీ తేజస్సు అంతరిక్షమునఅలముకున్నది.నీవు మమ్ము రక్షింపుము.పాలింపుము.

10.ఆకసమున తిరుగు నీటినిఈ అగ్ని ప్రవాహముగమార్చుచున్నది.భూ◌ని తడుపుచున్నది.సమస్త అన్నములనుగర్భమున ధరించుచున్నది.పండించుచున్నది.

11.అగ్నీ! పావకా! స◌ధలునిన్ను సమృద్ధముచేయుచున్న◌.మాకు సంపన్నములగుఅన్నములు ప్రసాదించుము.అట్టి అన్నమును◌ద్రుడు, వరుణుడు,అదితి, సముద్రుడు,భూ◌, ద్యులోకమురక్షించవలెను.

## తొంబదిఆరవ సూక్తము

## ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిజలములకు జనించినది.పుట్టుకతోడనే సనాతనునివలెప్రజ్ఞావంతుడుఅయినాడు. సత్యమునుధరించినాడు. అంతరిక్షజలములు అగ్నిని◌ద్రునిగా చేసుకున్న◌.అగ్ని ధనదాత.అతనిని దేవతలుధరించినారు. **దేవాఅగ్నిం ధారయన్ద్ర◌ణోదామ్**

2. అగ్నిఅగ్రుడు, గుణసూచకుడు.మనువు స్తుతించినవాడు.మానవులనుసృష్టించినాడు. అతనితేజస్సు సర్వత్రవ్యాపించి ఉన్నది.ద్యులోకము అంతరిక్షముఆ తేజస్సుతో నిండిఉన్న◌ **దేవాఅగ్నిం ధారయన్ద్ర◌ణోదామ్**

3. అగ్నిప్రభువు. దేవతలందుముఖ్యుడు. యాగసాధకుడు. హోత,స్తుతింపదగినవాడు. అన్నమునకుపుత్రుడు ఆధారభూతుడు.ధనదాత. ఋత్విజులారా!అగ్నిని స్తుతింపుడు. దేవాఅగ్నిం ధారయన్ద్ర◌ణోదామ్

4. అగ్నిఅంతరిక్షమున ఉన్నవాడు.బలవంతుడు.స్వర్గమును ఇచ్చువాడు.లోక రక్షకుడు. ద్యులోకమునుసృష్టించినవాడు.అట్టి అగ్ని మా పుత్రులకుకర్మ మార్గము కలుగచేయవలెను. **దేవాఅగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదామ్**

5 .రాత్రింబవళ్లుపరస్పరము బాధించుకొనుచున్నవి.కూడియున్నవి. పగలుపుత్రుడు అగ్ని. దినముఅగ్నికి పాలిచ్చుచున్నది.అట్టి అగ్ని భూమియందును,అంతరిక్షమునను ప్రకాశించుచున్నాడు**దేవా అగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదామ్**

6. అగ్నిధనములకుమూలము. జీవనమునకుఆధారము. యజ్ఞజ్ఞాత. భక్తులకువరప్రదుడు. ధనదాతఅగు అగ్నికి దేవతలుఅమృతత్వము ప్రసాదించినారు.**దేవా అగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదామ్**

7. అప్పుడు,ఇప్పుడు అగ్నియే ధనములకుస్థానము. పుట్టినవారికిపుట్టబోవువారికి జీవనాధారము.ఆకాశాదులగు సమస్తనిత్య పదార్థములకురక్షకుడు. **దేవా అగ్నిధారయన్ద్రవిణోదామ్**

8. ధనముప్రసాదించు అగ్ని చరధనమును,పుత్రధనమును,అన్నధనమునుదీర్ఘాయువును ప్రసాదించవలెను.

9. అగ్నీ!నీవు పవిత్రము చేయువాడవు.సమిధలతో వృద్ధిపొందువాడవు.మాకు అనంత అన్నసమృద్ధి ప్రసాదించుము.అట్టి అన్నసమృద్ధినిమిత్రుడు, వరుణుడు,సముద్రము, అదితి,భూమి, ద్యులోకమురక్షించవలెను.

## తొంబదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నీ!పాపములు మమ్ము విడువవలెను.శత్రువులనుబాధించవలెను.మా కొఱకు ధనద్వారములుతెరువుము. మాపాపమునశింపచేయుము.**అపన: శోశుచ దఘమ్**

2. మంచిక్షేత్రము, మంచితలంపు, మంచిదారి,మంచిధనముకొఱకు అగ్నిని పూజించుచున్నాము.**అపన: శోశుచ దఘమ్**

3. కుత్సుడుఈ స్తుతులను రచించినాడు.ఆ స్తుతులనే స్తుతికర్తలు పఠించుచున్నారు. **అపన:శోశుచదఘమ్**

**4.**అగ్నీ! నిన్ను స్తుతించువారుపుత్రపౌత్రాదులుకలిగి ఉన్నారు. అట్లేమాకును పుత్రపౌత్రాదులుకలుగవలెను.**అపన: శోశుచ దఘమ్**

5. అగ్నిశత్రుంజయుడు.అతని కాంతులు సర్వత్రవ్యాపించి ఉన్నవి. **అపన:శోశుచ దఘమ్**

6. అగ్నీ!అన్ని దిశలందు వ్యాపించుజ్వాలలు కలవాడవు.మమ్ము అన్ని దిశలందురక్షింపుము. **అపన: శోశుచదఘమ్**

7. అగ్నీ!సర్వదిశలందు నీముఖములుకలవు. నీవు ఓడవైశత్రువు నుంచిమమ్ము దాటించుము. **అపన:శోశుచ దఘమ్**

8. ఓడనదిని దాటించును.అట్లే మమ్ముశత్రువులనుండిక్షేమముగా దాటించుము.**అపన: శోశుచ దఘమ్**

## తొంబదిఎనిమిదవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు.దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిఅనుగ్రహమునుఅందరు అర్థింతురు. అగ్నిఅనుగ్రహించవలెను.వైశ్వానరాగ్నిని అందరుభక్తితో భజించుచున్నారు.ఆ అగ్ని సర్వభూతములకుప్రభువు అయినాడు.అగ్ని అరణులందు పుట్టినాడు.లోకమును ీక్షించుచున్నాడు.సూర్యునితో కలియుచున్నాడు.

2. వైశ్వానరాగ్నిద్యులోకమునసూర్యరూపమున ఉన్నాడు.భూింద అగ్నిరూపమునఉన్నాడు. అన్ని ఓషధులందుపార్థివాగ్ని రూపమున ప్రవేశించినాడు.జలములందుపుట్టిన అగ్ని రాత్రింబవళ్ళుమమ్ము శత్రువులనుండిరక్షించవలెను.

3. వైశ్వానరాగ్నీ!మేము చేయుకర్మలు సఫలముకావలెను. ధనవంతులయిపుత్రులు మమ్ము సేింపవలెను. ిత్రుడు,వరుణుడు, అదితి,సముద్రము, పృథ్వి,ద్యులోకము మమ్ముర‌క్షించవలెను.

## తొంబదితొిమ్మదవ సూక్తము

### ఋషి-మరీచిపుత్రుడు కశ్యపుడు.దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిఅందరు ఎరిగినవాడు. అగ్నికొఱకు సోమరసమునుపిండుచున్నాము. అగ్నిమా శత్రువులధనమును దహించవలెను.ఓడతో నదిని దాటించినట్లుఅగ్ని మమ్ము సమస్తకష్టములనుంచిదాటించవలెను.అగ్ని మా పాపములనుపరిహరించవలెను.

## నూరవసూక్తము

### ఋషులు-వృషాపుత్రులు1. ఋజాశ్వుడు 2.అంబరీషుడు2. సహదేవుడు4. భయమానుడు5. సురాధసుడు, దేవత-ఇంద్రుడు. ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుడువర్షించువాడు. వర్షణాదిశక్తులతో కూడి ద్యులోక,భూలోకములనుఏర్పరచినాడు. ఉదకములనుకలిగించినాడు. యుద్ధములందుపిలువబడువాడు.మరుత్తులతో కూడుకున్నవాడు.ఇంద్రుడు మమ్మురక్షించవలెను.**నోభవత్విన్ద్రఊతి.**

2. ఇంద్రుడుసూర్యునివంటి గమనముకలవాడు. ఎవరికినిఅందనివాడు. వేగవంతులగుమరుత్తులు ిత్రులుగాకలవాడు. మరుత్తులతోకూడి వర్షించువాడు.ప్రతి యుద్ధమునందుశత్రువును ఎండగొట్టువాడు.నోభవత్విన్ద్రఊతి.ఆ ఇంద్రుడు మమ్మురక్షించవలెను.

3. ఇంద్రుడుశత్రుంజయుడు.పౌరుషవాక్యములచేశత్రువును తిరస్కరించువాడు.ఇంద్రుని స్వర్గము నుండిబయలుదేరుచున్న.మరుత్తులతో కూడిన**నోభవత్విన్ద్రఊతి**

4. ఇంద్రుడువేగవంతులకన్నవేగవంతుడు. వర్షించువారికన్నవర్షించువాడు. ిత్రులకన్నిత్రుడు. పూజ్యులకన్నపూజ్యుడు. స్తవనీయులకన్న స్తవనీయుడు.మరుత్తులతో కూడిన**నోభవత్విన్ద్రఊతి.**

5. ఇంద్రుడుతన పుత్రులతోకూడినట్లు రుద్రపుత్రులుమరుత్తులతో కూడినారు.యుద్ధములందుశత్రువులనుజయించినాడు. సమానస్థాయిగల వాయువులతోకూడినాడు. వర్షముకలిగించినాడు. మరుత్తులతోకూడిన **నోభవత్విన్ద్రఊతి.**

6. ఇంద్రుడుయుద్ధములుచేయువాడు. శత్రువులనుజయించువాడు. మాకుసూర్యకాంతిని దర్శింపచేయవలెను.సత్పురుషుల పాలించువాడు.బహుజనులచేఆహ్వానించబడువాడు.మరుత్తులతో కూడిన**నోభవత్విన్ద్రఊతి.**

7. యుద్ధములందువాయువువలెంజృంభించమనిఇంద్రుని ప్రోత్సహించుచున్నారు.ఇంద్రుడు నరులధనమునకు రక్షకుడు.సమస్త కర్మలకు ఇష్టఫలప్రదాతఒక్క ఇంద్రుడే. మరుత్తులతోకూడిన **నోభవత్వింద్ర ఊతి.**

8. బలమునగెలువవలసినయుద్ధములకుగానుజయశీలురు ఇంద్రునిస్తుతించుచున్నారు.ధనము కొఱకుజనులు ఇంద్రునేఆశ్రయించుచున్నారు.ఇంద్రుడు అంధకార యుద్ధమందునుంజయము పొందును.మరుత్తులతో కూడినోభవత్వింద్ర ఊతి.

9. ఇంద్రుడుమహామహారులను సహితముఎడమచేతవధించుచున్నాడు.కుడిచేత యజమానులుసమర్పించిన హంస్సులుఅందుకొనుచున్నారు.ఇంద్రుడు తననుస్తుతించిన వారికిధనములు ప్రసాదించును.మరుత్తులతో కూడినోభవత్వింద్ర ఊతి.

10.ఇంద్రుడు మరుత్తులసహితుడయిఇష్ట ఫల ప్రదాతఅగుచున్నాడు. అతడుసమస్త రథములతోను,ప్రజలతోను ంరాజిల్లుచున్నాడు.తన బలమునశత్రువును పరిమార్చుచున్నాడు.మరుత్తులతో కూడి**నోభవత్వింద్ర ఊతి.**

11.ఇంద్రుని ఎందరో ఆహ్వానించుచున్నారు.మరుత్తులతో కూడిఇంద్రుడు స్వబంధువులు,బంధువులుకానివారితోను యుద్ధమునకుసిద్ధపడుచున్నాడు.తనను ఆశ్రయించినవారు బంధువులుఅయినను కాకున్ననువారికి పుత్ర పౌత్రులనుఅనుగ్రహించుచున్నాడు.మరుత్తులతోడి**నోభవత్వింద్ర ఊతి.**

12.ఇంద్రుడు వజ్రాయుధముధరించువాడు. దస్యులనువధించువాడు,భయంకరుడయినవాడు. సర్వమును తెలిసినరసమువంటివాడు.తన బలమునఅయిదు జాతులనదులను పాలించువాడు.మరుత్తులతో కూడి**నోభవత్వింద్ర ఊతి.**

13.ఇంద్రుడు వజ్రముధరించును. శత్రువునుఏడిపించును. వర్షముకురిపించును. సూర్యునివలెప్రకాశించును. గర్జించును.ఇంద్రుని ధనములుఆశ్రయించినం. దానములుఆశ్రయించినం. మరుత్తులతోకూడిన **నోభవత్వింద్ర ఊతి.**

14.ఇంద్రుని బలముస్తుతించతగినది.ఇంద్రుని ఉత్సాహమేభుంని, దింని పాలించుచున్నది.ఇంద్రుడు యజ్ఞములకుసంతసించవలెను.పాపములను దూరముచేయవలెను.మరుత్తులతో కూడి**నోభవత్వింద్ర ఊతి.**

15.ఇంద్రుని బలమునుదేవతలు పొందలేరు.ఇంద్రుడు లేక నరులుజలమును పొందలేరు.ఇంద్రుడు తనబలమున దింనిభుంని వర్థిల్లచేయుచున్నాడు.మరుత్తులతో కూడి**నోభవత్వింద్ర ఊతి.**

16.ఇంద్రుని అశ్వములుఎర్రనిం. నల్లనిం.పొడవగు అవయవములుకలం. అలంకారములుకలం. ద్యులోకమునఉండునం. ఇంద్రుని రథమునకుపూన్చబడినం.ఋజాశ్వునకు ధనమునుఇచ్చుటకు బయలుదేరినం.ఆ అశ్వములు గంభీరములయినరులందును సైనికులందునుకనిపించుచున్నం.

17.ఇంద్రుడు వర్షముకలిగించువాడు. ఇంద్రునిసంతోష పెట్టుటకు వృషాగిరునిపుత్రులు ఋజాశ్వుడు,అంబరీషుడు, సహదేవుడు,భయమానుడు,సురాధసుడు అనువారుఈ స్తోత్రమునఇంద్రుని వర్ణించుచున్నారు.

18.ఇంద్రుడు మరుద్గణములతోకూడినాడు. భూంంద ఉన్న శత్రువులను,రాక్షసులను వజ్రాయుధముచేసంహరించినాడు.మరుత్తులతో కలిసిశత్రుసంబంధమయినభూమండలమునుఆక్రంంచినాడు. సూర్యునిఆక్రంంచినాడు. జలమునుఆక్రంంచినాడు. సర్వమునుఆక్రంంచినాడు.

19.ఇంద్రుడు నిరంతరుడు.ఇంద్రుడు మా ిషయమునపక్షపాతము వహించవలెను.మేము కుటిలస్వభావములేకహ ిస్సులనుఆర్జింతుము. మేముఆర్జించిన హ ిస్సును ిత్రుడు, వరుణుడు,అదితి, సముద్రుడు,భూ ి, స్వర్గము రక్షించవలెను.

## నూటఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు.దేవత-ఇంద్రుడు.ఛందస్సు-1-7 జగతి,8-11 త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుడుకీర్తనీయుడు, ఋత్విజులారా!హ ిరూపమయి అన్నయుక్తమయినస్తుతులను ఇంద్రునికొఅకుబిగ్గరగా చదువుడు.ఇంద్రుడు ఋజాశ్వునితోకూడి కృష్ణుడు అను రాక్షసుని,గర్భిణులు అయినఅతని భార్యలనువధించినాడు.వర్షము కలిగించువాడు,కుడిచేత వజ్రముగలఇంద్రుని సఖ్యముకొఅకు ఆహ్వానించుచున్నాము.**మరుత్వన్తం సఖ్యాయహవామహే**

2. ఇంద్రుడుకోపము పెంచుకొని భుజములుతెగిన వృత్రుని,శంబరుని, యాగ ిరోధిపిప్రుని, శుష్ణాసురుని మొదలంటనాశము చేసినాడు.**మరుత్వన్తం సఖ్యాయహవామహే**

3. ద్యులోకభూలోకములుఇంద్రుని బలమునుఅనుసరించుచున్న ి.వరుణుడు, సూర్యుడు,నదులు ఇంద్రునిఆజ్ఞ ప్రకారము ప్రవర్తించుచున్న ి.**మరుత్వన్తం సఖ్యాయహవామహే**

4. ఇంద్రుడుఅశ్వములకు, గోవులకుఅధిపతి. ఇంద్రుడుస్వతంత్రుడు. సర్వకార్యసమర్థుడు. సాయమునకైఅనేకులు ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నారు.ఇంద్రుడు యాగ ిరోధులనుహతమార్చును.**మరుత్వన్తం సఖ్యాయహవామహే**

**5.**ఇంద్రుడు సమస్తజీవ జగత్తుకుఅధిపతి. ఇంద్రుడుఅంగిరసులకన్న ముందుగనేగోవులను ిడిపించినాడు.దస్యులను ఇంద్రుడునేలకూల్చి చంపినాడు.మరుత్వన్తం **సఖ్యాయ హవామహే**

6. ఇంద్రుని ిరులు పిలుచుచున్నారు.భయభీతులుపిలుచుచున్నారు.పారిపోవువారు పిలుచుచున్నారు.చలించినవారుపిలుచుచున్నారు.సమస్త భూతములుఇంద్రుని తమ కార్యములందుముందుంచుకున్న ి.**మరుత్వన్తం సఖ్యాయహవామహే**

7. ఇంద్రుడువెలుగుచున్నాడు.రుద్రపుత్రులుమరుత్తులు ఆకర్షణతోఅంతరిక్షమున కదలుచున్నారు.మరుత్తుల ధ్వనిఆకసమున గర్జించుచున్నది.ప్రఖ్యాతుడగు ఇంద్రునిమంత్రములుస్తుతించుచున్న ి.**మరుత్వన్తం సఖ్యాయహవామహే**

8. మరుత్వంతుడవగుఇంద్రా! నీవు ఉత్తమస్థానమందును,పురాతన గృహమునందునుతృప్తుడవయి ఉన్నావు.ఆరెండు చోట్ల నుండిమా యాగమునకు ిచ్చేయుము.ఇంద్రా! నీవు శాశ్వత ధనవంతుడవు.నీ కొఅకు హ ిస్సులుచేయుచున్నాము.

9. ఇంద్రా!నీవు బలశాలి ి.అశ్వవంతుడవు. నీకొఅకుసోమము పిండి సిద్ధపరచినాము.హ ిస్సులు అమర్చినాము.స్తోత్రములనుఅధిరోహించి ిచ్చేయుము. మరుత్తులు,ఇతర దేవతలనుకూడిరమ్ము. కూర్చుండుము.సోమము సే ించుము.సంతృప్తుడవగుము.

10.అశ్వవంతుడవగు ఇంద్రా!సోమపానమునకునోరు తెరువుము.కొండనాలుక తగులునంతగతెరువుము. మా ిద మనసు ఉంచుము.మా హ ిస్సులనుగ్రహింపుము.

11.ఇంద్రుడు మరుత్తులసహితుడయిపూజలు అందుకొనును.ఇంద్రుడు శత్రునాశకుడు.ఇంద్రుడు మాకు అన్నములను,రక్షణలను ప్రసాదించును.ిత్రుడు వరుణుడు,అదితి, సముద్రుడు,భూ ి, అంతరిక్షముమమ్ము రక్షింపవలెను.

## నూటరెండవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు.దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు1-10 జగతి,10-11 త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు ఉత్తముడవు.నీ బుద్ధి గొప్పది.నా స్తోత్రమునకునీ బుద్ధి ఇసుమంతఅంటినది. అందువలననేఈ స్తోత్రము ఇంతగొప్పది అయినది. ఋత్విజులుఈ స్తుతి బలమునతమ వృద్ధిసంతానవృద్ధి కొఱకుఇంద్రుని ప్రార్థింతురు.

2. ఇంద్రునికీర్తిని సప్త నదులుధరించిన ి. ముల్లోకములు,సూర్యుడు ధరించినారు.మాకు వస్తు జ్ఞానమునకుసూర్యచంద్రులుఒకరి తరువాత ఒకరు వెలువడుచున్నారు.

3. ఇంద్రా!నీ రథము శత్రుంజయము.శత్రువులు మూగినయుద్ధమునమేము నీ రథమునుస్తుతించుచున్నాము.నీవు ఆ రథము ిదనే ిచ్చేయుము. మాకుసంపదలను, శంఖములనుప్రసాదించుము.

4. ఇంద్రా! నీవు కలిసి వచ్చినమేము శత్రువులనుజయించగలము.ప్రతి యుద్ధమునమా పక్షమున నిలువుము. మమ్ము రక్షింపుము. మాకు ధనముసులభముగా లభించునట్లుఅనుగ్రహింపుము. మా శత్రువులశక్తిని నశింపచేయుము.

5. ఇంద్రా!నీవు ధనస్వా ి ి. తమరక్షణ ని ిత్తమురావలసినదిగా నిన్నుఅనేకులు, అనేకరీతులనుతింతురు. నీవునిశ్చల మనస్కుడవయిరథమును ఎక్కుము.మాకు ధనములుప్రసాదించుము.

6. ఇంద్రా!నీవు గోవులను ిడిపించినావు. నీవుజ్ఞానవంతుడవు.శత్రుంజయుడవు.యొద్ధవు. నిరుపమానబలవంతుడవు.నీవు చేయు ప్రతిపనికి అనేక రక్షణలుఉన్న ి. అందుకే జనులుధనముకోరి నిన్నుపలు ిధములప్రార్థించుచున్నారు.

7. ఇంద్రా!నీవు నరులకు ప్రసాదించినఅన్నము అపరి ితముగాపెరుగుచున్నది. నీవుశత్రు పట్టణములనుధ్వంసము చేసినావు.మాస్తుతులు నిన్నువృద్ధిపరచును.నీవు మా శత్రువులనుహరింపుము.

8. ఇంద్రా!నీవు జనపతి ి.నీకు పుట్టినవారిగాశత్రువులు లేరు.సకల ప్రాణుల బలములకునీవే ఆధార భూతుడవు.నీవు మూడు లోకములనుమూడు తేజస్సులనుధరించినావు.

9. ఇంద్రా!నీవు దేవతలలోశ్రేష్టుడవు. యుద్ధములందుశత్రువును తిరస్కరించగలవాడవు.నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాను.యుద్ధమునసీ రథమును ముందుగానడిపింపుము. స్తుతికర్తయు,సర్వజ్ఞుడును, శత్రుంజయుడనుఅగు పుత్రుని ప్రసాదింపుము.

10.ఇంద్రా! నీవు శత్రువులనుజయించువాడవు.శత్రువులనుండిహరించిన ధనములనునిన్ను స్తుతించువారికిఇచ్చువాడవు. యుద్ధములుకొద్దివైనను నిన్నుఆహ్వానింతుము.నీవు రథము సహితముగాయుద్ధమునకు ిచ్చేయుము.

11.ఇంద్రా! ఎల్లప్పుడుమా పక్షమున మాట్లాడుము.మేము కపటము ఎరుగనివారము. మాకు అన్నముప్రసాదించుము. ిత్రుడు,వరుణుడు, అదితి,సముద్రుడు, భూ ి,ద్యులోకము మమ్మురక్షించవలెను.తన్నో ిత్రో వరుణోమామహన్తా**మదితి: సిన్ధు:పృథి ి ఉతద్యౌ:**

## నూటమూడవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-ఇంద్రుడు.ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రునిప్రసిద్ధ బలమునుపూర్వకవులు ప్రత్యక్షముగావర్ణించినారు. ఇంద్రునితేజస్సు భూమిమీదఅగ్నిగను, ఆకాశమున సూర్యునిగనుప్రకాశించుచున్నది.యుద్ధమునఎదురగు రెండు పతాకములవలెఇంద్రుని ఈ రెండు తేజస్సులువిరాజిల్లుచున్నవి.

2. ఇంద్రుడుభూమిని పోషించినాడు.భూమిని విస్తరింప చేసినాడు.వజ్రమున మేఘమునుకొట్టినాడు. వర్షముకురిపించినాడు. రోహిణుడుఅను రాక్షసుని కొట్టినాడు.వృత్రుని భుజములునరికినాడు.

3. ఇంద్రుడువజ్రి, స్వంత బలమునకార్యములు సాధించువాడు.శత్రు నగరములనుధ్వంసము చేసినాడు.అట్టి ఇంద్రా! నిన్నుభజించువారిశత్రువుమీద ఆయుధమువిసురుము. వారి ధనమునుబలమును వృద్ధిపొందింపుము.

4. ఇంద్రునిబలమును స్తుతించువారికిఇంద్రుడు బలములుప్రసాదించును. ఇంద్రుడేయుగములను ఏర్పరచినాడు.ఇంద్రుడు శత్రువులనువధించినాడు.శత్రుంజయుడనుకీర్తిని అర్జించినారు.

5. ఇంద్రుడుశూరుడు, శ్రేష్ఠుడు. వర్షి.బహుకార్యరతుడు.అతడు యాగము చేయనివారిధనము అపహరించును.యజ్ఞము చేయువారికిఅందించును. అట్టిఇంద్రుని కొఱకు సోమముసిద్ధము చేసినాము.

6. ఇంద్రుడుభూరి పరాక్రమవంతుడు.ఇంద్రుని దర్శించుడు.ఆదరించుడు. ఇంద్రుడుతన బలమునగోవులను, అశ్వములను,ఓషధులను కలిగించినాడు.అతడు వర్షము కలిగించినాడు.ధనములు కలిగించినాడు.

7. ఇంద్రా!మదోన్మత్తుడయినిద్రించు వృత్తినినీ పరాక్రమమున మేల్కొల్పినావు.అట్టి నీ పరాక్రమమునుదేవతల భార్యలు,వాయువులు, సమస్తఇతర దేవతలుస్తుతించినారు.

8. ఇంద్రా!నీవు శుష్ణుని, పిప్రుని, కుయుని,వృత్రుని వధించినపుడేశంబరుని కోటలు బ్రద్దలుకొట్టినావు. మిత్రుడు,వరుణుడు, అదితి,సముద్రుడు, భూమి,ద్యులోకము మాప్రార్థన వినవలెను.మమ్ము రక్షించవలెను.

## నూటనాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడుకుత్సుడు. దేవత-ఇంద్రుడు.ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీ కొఱకు వేదిక ఏర్పరచినాము.రాత్రిగాని పగలుగాని యజ్ఞమునకువచ్చినపుడునీ రథమునులాగితెచ్చిన గుఱ్ఱములకళ్లెములనువదలిరమ్ము.వేదికమీద ఆసీనుడవగుము.

2. ప్రసిద్ధులుఅయిన యజమానులుతమ రక్షణ కొఱకుఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నారు.ఇంద్రుడు వారి కర్మములనుజరిపించును. ఆ దేవతలుఆ యాగము సక్రమముగాజరుగుటకు ఇంద్రునితీసికొనిరావలెను.

3. కువయుడుఇతరుల ధనములనుఎరుగును. అతడు స్వయముగాపరుల ధనమునుఅపహరించును.కుయవుడు నురుగుగలనీటిని ఆక్రమించుకున్నాడు.కువయుని ఇద్దరు భార్యలుఆ నీటిలో స్నానముచేసినారు. శిఫానదిలోతునీటిలోపడి చచ్చినారు.

4. కువయుడుఉదక మధ్యమునఉండగలడు. అక్కడఇతరులను బంధించగలడు.అతని తావు తెలిసినవారులేరు. అతడు పూరించిననీట వృద్ధిచెందినాడు.ప్రకాశించినాడు. అంజన,కులిశ, వీరపత్ని అనునదుల జలమునిండినచోట కువయునిపోషించుచున్నది.

5. మేముకువయుని చేరు మార్గముకనిపెట్టినాము. మందకుచేరు గోవులవలెఇంద్రా! నీవు అక్కడికిచేరుము. తదుపరిమమ్ము నిరంతరబాధలనుండి◌ముక్తులను చేయుము.జారుడుధనమును పాడుచేసినట్లుపాడుచేయకుము.

6. ఇంద్రా!నీవు గొప్ప బలవంతుడవు.నీ ◌ీద మాకు పూర్తి ◌శ్వాసముకలదు. నీవు మమ్ముసూర్యుని సే◌ంచువారినిగా చేయుము.జలములనుసే◌ంచువారినిగా చేయుము.అందరి ◌షయమునప్రీతిగలవారముఅగునట్లుగా చేయుము.మాకు, గర్భరూపమునఉన్న సంతతికి హానికలిగించకుము.

7. ఇంద్రా!నిన్ను మేము మనసునగ్రహించినాము.నీ బలమునున◌్మినాము. అధికధనమునకు మమ్ముప్రోత్సహించుము.ధనములేనిఇంట మమ్ము ఉంచకుము.ఇతర స్తుతి కర్తలకుకూడ అన్నము, పాలుప్రసాదించుము.

8. ఇంద్రా!మమ్ము హింసింపకుము.బాధింపకుము. మాభోగములను అపహరించకుము.గర్భములందుఉన్న మా సంతానమునుచెరుపకుము. తండ్రితాతలనుంచివచ్చిన యజ్ఞపాత్రలనుపోగొట్టకుము.

9. ఇంద్రా!నీవు సోమ ప్రియుడవనిపూర్వులు చెప్పి ఉన్నారు.నీ కొఱకు సోమముసిద్ధపరచినాము.నీవు అభిముఖుడవయి◌చ్చేయుము. కడుపునిండసోమము సే◌ంపుము. తండ్రివలెమామాటలు ◌నుము.

## నూటఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు.దేవత-◌శ్వేదేవతలు,ఛందస్సు1-6, 8 మహాబృహతి7,9-18 పంక్తి, 19 త్రిష్టుప్

1. చంద్రుడుఉదకముల మధ్యసూర్యకాంతితో ఆకసమునపరువులిడుచున్నాడు.ఆ చంద్రుని బంగారుకిరణముల స్థానమునుతెలియజాలము.ద్యావాభూములారా!ఈ స్తోత్రమునుగ్రహించుడు◌**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

2. ధనముకావలసినవారు ధనమునుఆర్జించుచున్నారు. భార్యభర్తలుకలిసి సుఖించుచున్నారు.◌ీర్యము ధరించినభార్య బిడ్డలనుకనుచున్నది.◌**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

3. స్వర్గమునందున్నపితృదేవతలుభూ◌ి◌ీద పడకుండవలెను.సోమపానము చేయుదేవతలకు సుఖముకలిగించు పుత్రులకులే◌ి కలుగరాదు. ◌**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

4. అగ్నీ!నీవు దేవతలలోశ్రేష్టుడవు. పూజ్యుడవు.పూర్వపు స్తుతికర్తలకునీవు చేసిన మేలుఏది?కొత్తవాడు ఎవడుశుభములు పొందుచున్నాడు.◌**త్తంమే అస్యరోదసీ.**

5. దేవతలారా!ముల్లోకములందు◌ీ స్థానములు ఎక్కడ!ప్రకాశించు సూర్యుని స్థలములుఎన్ని! ◌ిమ్ము స్తుతించువారి శ్రేయస్సు ఎక్కడ? శత్రువులకష్టములు ఎక్కడ?పూర్వము ◌ీకు ఇచ్చినఆహుతులుఏమయిన◌ి. ◌**త్తంమేఅస్యరోదసీ**

6. దేవతలారా!◌ీ కర్మఫల పోషణ ఏది?వరుణుని ప్రియమయినచూపు ఎక్కడ? అర్యమునిసన్మార్గము ఏది? మేముశత్రువులనుఅతిక్ర◌ింతుము. ◌**త్తంమేఅస్యరోదసీ**

7. దేవతలారా!పూర్వకాలమున సోమముతీయునపుడు స్తుతులనుచెప్పినాను. నేనేవాడిని. ◌**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

8. ఇంద్రా!ఈ బా◌ియొక్క రెండు దరులునన్ను రెండు పక్కఎముకలవలెను,ఇద్దరు భార్యలమధ్యభర్తవలెనునలుపుచున్న◌ి.ఇంద్రా! నేను స్తుతించినవాడను.నన్ను బాధలుదారమును ఎలుకలుకొరికినట్లు కొరికిన◌ి.◌**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

9. స్వర్గమునందుఏడు సూర్యకిరణములుఉన్న◌ి. నా ప్రాణములువాటిని అంటుకొని ఉన్న◌ి.ఉదక పుత్రుడయినత్రితఋషికి ఈ ◌ిషయములుతెలియును. అతడునూతి నుండి బయటికిరాదలచి సూర్యకిరణములనుస్తుతించుచున్నాడు.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**
(బా◌ిలోనినీటిని ఎండకొట్టినబయటికి రావచ్చును)

10.కోరికలు తీర్చు అగ్ని,వాయు, సూర్య, చంద్రనక్షత్రములనుఅయిదుగురు దేవతలుఆకాశమున ఉన్నారు. దేవతలందరునా స్తుతులను గ్రహించుచున్నారు.తృప్తి చెందుచున్నారు.మరలిపోవుచున్నారు.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

11.సర్వవ్యాపకమగు అంతరిక్షముమధ్యన సూర్యకిరణములుఉన్న◌ి. ఈ త్రితర్షఆ కిరణముల మార్గమందలిజలమును దాచుచున్నాడు.అతనిని తోడేళ్లుఅడ్డగించుచున్న◌ి.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

12.దేవతలారా! ◌ీబలము అపారము.◌ీ బలములు నిత్యనూతనము,స్తవనీయము, ఋత్విజులచేకీర్తనీయము. ◌ీ బలములవలననే నదులుప్రవహించుచున్న◌ి.సూర్యుడు వెలుగుచున్నాడు.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

13.అగ్నీ! నీవు గణనీయుడవు.ప్రసిద్ధుడవు.దేవతలందుబంధుత్వముకలవాడవు, నీవుమాయజ్ఞమందుఉండుము. పూర్వము మనువుయాగమునకువలెదేవతలను◌ిధిపూర్వకముగ పూజింపుము.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

14.అగ్ని అధిక జ్ఞానవంతుడు.దేవతలలోమేధా◌ి. అతడు పూర్వముమనువు యజ్ఞమునందువలెమా యజ్ఞమునఆసీనుడు అయినాడు. అగ్నిదేవతలకు అభిముఖముగాహ◌ిస్సులనుఇచ్చుచున్నాడు.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

15.వరుణుడు రక్షించుమార్గమును ఎరుగును.ఆ వరుణుని ప్రార్థింతుము.స్తుతి కర్త మనసాస్తవములనుప్రకటించుచున్నాడు.వరుణుడు ఫలములుప్రసాదించవలెను.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

16.సూర్యుడు మార్గభూతుడు.స్తుతింపదగినవాడు.ద్యులోకమునఉన్నాడు. సూర్యుని దేవతలుఅతిక్ర◌ిుంపజాలరు.ఏకత, ద్వితులారా!◌ీరు ఎరుగలేక పోయినారు.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

17.బా◌ిలోనికి త్రోయబడినత్రితర్షి తనరక్షణ కొఱకు దేవతలనుపిలిచినాడు. బృహస్పతిఆ కేక ◌ిన్నాడు. త్రితర్షినిపాపరూపమయిన బా◌ినుండితీసినాడు. మేలుచేసినాడు. ◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

18.ఒకసారో మార్గమున నడుచుచున్ననన్ను ఎఱ్రని తోడేలుచూచినది. ◌ీపునొప్పి లేచినవడ్రంగివలె◌ీదికి లేచినది.◌ి**త్తంమేఅస్యరోదసీ.**

**మరొకఅర్థము:-** మాసములనుకలిగించు చంద్రుడునక్షత్రములనుచూచినాడు. నక్షత్రము◌ీదకు పోవుచున్నాడు.

19.మేము ఇంద్రుడుగలవారము. పుత్రపౌత్రులు గలవారము.ఈ స్తోత్రము చది◌ిశత్రువును తిరస్కరింతుము.ఆ స్తోత్రమును◌ిత్రుడు, వరుణుడు,అదితి,సింధు, భూ◌ి, ద్యులోకముఅర్చించవలెను.

(ప్రధమమండలమునపది హేనవఅనువాకము సమాప్తము)

## ఆలోచనామృతము

త్రితునివృత్తాంతము ఇంతకుముందువచ్చినది. మూడుమూతలు బద్దలుకొట్టిఇంద్రుడు రక్షించినట్లుచెప్పబడినది.ఏకతుడు, ద్వితుడు,త్రితుడు ముగ్గురుఋషులు నిర్జలారణ్యమునఉండిరి. నీటికై వెదకుచుండగాఒకబావి కనిపించినది.త్రితుడు దిగిలినిఇద్దరికీ నీరు తెచ్చిఇచ్చినాడు. వారు ఆ నీరుత్రాగినారు. త్రితునిబావిలోనికి త్రోసినారు.మూతపెట్టి వెళ్లిపోయినారు.త్రితుడు తనరక్షణకొఱకు ఈ స్తోత్రమునస్తుతించినాడు.

ఇందునిరాశా నిస్పృహలుకనిపించుచున్నవి.ఎందరో దేవుళ్లకుచెప్పుకొని విసిగి భూమికి,ఆకాశమునకు చెప్పుకున్నాడు.

ఇదిఅజ్ఞానాంధకారమునుండి బయటపడుటకావచ్చును.

పదునారవఅనువాకము నూట ఆరవసూక్తము

ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-విశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-1-6 జగతి,7 త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుని,మిత్రుని, వరుణుని,అగ్నిని, మరుద్గణములనుమమ్ము రక్షించవలసినదిగాప్రార్థించుచున్నాము.ఇంద్రాది దేవతలుమా ఉనికికి కారణభూతులు.మంచిదాతలు.దుర్గమ ప్రదేశమునుండిరథమును ఉద్ధరించినట్లువారు మమ్ము సమస్తపాపములనుండి రక్షించవలెను.**అహంసో నిష్పిపర్తన**

2. అదితిపుత్రులగు దేవతలారా!సకల శూరులుగల యుద్ధములందుమాకు సాయపడుటకువచ్చేయుడు. యుద్ధములందుమాకు సుఖములుకలిగించుడు. **అహంసో నిష్పిపర్తన**

3. స్తుతియోగ్యులగు పితృదేవతలుమమ్ము అనాయాసముగరక్షించవలెను.యజ్ఞమునుఅభివృద్ధి పరచునట్టిభూలోక, ద్యులోకదేవతలు మమ్మురక్షించవలె **అహంసో నిష్పిపర్తన**

4. అగ్నినరాశంసుడు. నరులచేస్తుతించబడువాడు.అన్నవంతుడు.అగ్నిని ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాము.నుతించుచున్నాము.అట్లే పూషదేవునిప్రార్థించుచున్నాము**అహంసో నిష్పిపర్తన**

5. బృహస్పతీ!మాకు సర్వదా సుఖముకలిగించుము. రోగశాంతిసాధనమును బ్రహ్మనీవద్ద ఉంచినాడు.దానిని మాకు ప్రసాదించుము.**అహంసో నిష్పిపర్తన.**

6. కుత్సుడునూతిలో త్రోయబడినాడు.అతడు తననురక్షించవలసినదనిశత్రునాశకుడు సర్వకార్యములకుప్రభువు అయినఇంద్రుని పిలిచినాడు.**అహంసో నిష్పిపర్తన.**

7. అదితితన పుత్రులయినదేవతల సహితముగామమ్ము రక్షించవలెను.సర్వరక్షకుడు సూర్యదేవుడుఅప్రమత్తుడయి రక్షించవలెను.ఈ సూక్తమునందలిప్రార్థనను మిత్రుడు,వరుణుడు, అదితి,సింధువు, పృథ్వి, ద్యులోకముమన్నించవలెను.

నూటఏడవ సూక్తము

ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-విశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. దేవతలసుఖము యజ్ఞమునుచేరవలెను.దేవతలారా! మమ్ముఅనుగ్రహించుడు.ధనమును అధికముగాప్రసాదించుడు.

2. అంగిరోఋషులు స్తుతించినదేవతలందరుమమ్ము రక్షించవలెను.ఇంద్రుడు ధనమును,మరుత్తులు ప్రాణాదివాయువులను,పుత్రసహితఅయిన అదితి మాకుసుఖములు ప్రసాదించవలెను.

3. మేముఅన్నముల కొఱకుప్రార్థించినాము. ఇంద్రుడు,అగ్ని, అర్యముడు, సంతృదేవతలుమాకు అన్నములుప్రసాదించవలెను.ుత్రుడు, వరుణుడు,అదితి, సముద్రుడు,పృథ్వి, ద్యులోకముఈ స్తోత్రమునుమన్నించవలెను.

## నూటఎనిుదవ సూక్తము

## ఋషి-అంగిరసపుత్రుడుకుత్సుడు, దేవత-ఇంద్రాగ్నులు.ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రాగ్నులారా!ీరు స్తవనీయులు.ీ రథములు లోకములనుప్రకాశింపచేయును.ఆ రథములపీద ంచ్చేయుడు.సోమరసము స్వీకరించుడు.

2. ఈంశ్వము ంస్తారము, గంభీరము.ీరు సేంంచు సోమరసముీ మనసులకు ంశ్వమంతటితృప్తిని ఇవ్వవలెను.

3. ఇంద్రాగ్నులారా!ీ పేర్లు కలిసి ఉన్నం. ీరుకలిసి ంహరింతురు.కలిసి వర్షము కలిగింతురు.ఇప్పుడు కలిసి వేదికపైఆసీనులు కండు. సోమరసమునుహాయిగా సేంంపుడు.

4. అగ్నులుజ్వలించుచున్నం.అధ్వర్యు, ప్రతిష్ఠాతలుదర్భాసనములపీదకూర్చున్నారు. స్రుక్కులతోఆజ్య హంస్సులుఅర్పించుచున్నారు. ఇంద్రాగ్నులారా!వేగము రండు. పాత్రలలోసోమము సిద్ధముగాఉన్నది. మమ్ముఅనుగ్రహింపుడు.సేంంపుడు.

5. ఇంద్రాగ్నులారా!ీరు కలిసి వృత్రవధాదిీరకృత్యములు చేసినారు.కలిసి అశ్వగోధనములనుకల్పించినారు. కలిసివర్షములు కలిగించినారు.ీ స్నేహము పురాతనము,మంగళకరము, భావసారూప్యతగలది. అట్టి స్నేహభావమున ంచ్చేయుడు.సోమరసమును సేంంపుడు.**సోమస్యపిబతం సుతస్య.**

6. ఇంద్రాగ్నులారా!కర్మలు ప్రారంభించినపుడేుమ్ము వరించినాము.అప్పుడే ీకు సోమముసమర్పించవలెననిసంకల్పించినాము.మా సంకల్పము సత్యమయినది.శ్రద్ధ కలది.ఋత్విజులుసోమము సిద్ధముచేసినారుంచ్చేయుడు **సోమస్యపిబతం సుతస్య.**

7. పూజ్యులగుఇంద్రాగ్నులారా! ీ నివాసములందుఆనందముగ ఉన్ననుయజ్ఞస్థలములందుతృప్తులయి ఉన్ననుఏరాజువద్ద ఉన్ననుఎచ్చటి నుండిఅయినను తప్పక ంచ్చేయుడు**సోమస్యపిబతం సుతస్య.**

8. ఇంద్రాగ్నులారా!ీరు యదువులవద్ద,తుర్వశులవద్ద,ద్రుహ్యులవద్ద,పురువంశస్థుల వద్ద,అనువంశస్థులవద్దఉన్నను మా యజ్ఞమునకుంచ్చేయుడు. **సోమస్యపిబతం సుతస్య.**
(యదువుమున్నగునం యయాతిపుత్రుల పేర్లు. వాటికివేరు అర్థములు చెప్పినారు.యదుహింసలేనినరులు. తుర్వశు-హింసగలనరులు. ద్రుహులగునరులు. అను జ్ఞాతులు.పూరు-కోర్కెలు పూరించువారు)

9. ఇంద్రాగ్నులారా!ీరు దూరమున ఉన్నను,దగ్గర ఉన్నను, ద్యులోకమునఉన్నను, అంతరిక్షమునఉన్నను మా యాగమునకుంచ్చేయగలరు.**సోమస్యపిబతం సుతస్య.**

10.ీరు ఎక్కడ ఉన్ననుంచ్చేయుడు.**సోమస్యపిబతం సుతస్య.**

11.ఇంద్రాగ్నులారా! ద్యులోకమున,భూలోకమున,పర్వతములందు,సస్యములందు, జలములందుఎక్కడ ఉన్నను వర్షించుచురావలెను. **సోమస్యపిబతం సుతస్య.**

12.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు ఉదయభానునికాంతులచే ప్రకాశవంతమయినఅంతరిక్షమున ఆనందముగఉండవచ్చును.అయినను మా యాగమునకుంచ్చేయుడు. **సోమస్యపిబతం సుతస్య.**

13.ఇంద్రాగ్నులారా! మీరు మేముపిండిన సోమరసము సేవించినారు. మాకు సర్వవిధములధనములనుప్రసాదించుడు. మిత్రుడు,వరుణుడు, అదితి,సముద్రము, భూమి,ద్యులోకము మమ్ము రక్షించవలెను.

## నూటతొమ్మిదవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవతలు-ఇంద్రాగ్నులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రాగ్నులారా!నేను జ్ఞాతులనుఎరిగినాను. జ్ఞాతులుకానివారిని ఎరిగినాను. నాకు గలఈ బుద్ధి మీరు ప్రసాదించినదే.శ్రేష్ఠమయిన ధనము,అన్నము కొఱకు మిమ్ము ప్రార్థించుచున్నాను.

2. ఇంద్రాగ్నులారా!మీరు మేనమామలకంటెను,బావమరదులకంటెనుఅధిక ధనముఇచ్చువారని మేమువిన్నాము. మీ కొఱకు సోమరసమును,నూతన స్తుతినిరచించుచున్నాము.

3. ఇంద్రాగ్నులారా!శత్రువులనుహింసించువారు వారుస్తుతించువారి దరిచేరుదురు. తాడువలెతెగని సంతానమునుతాత తండ్రులవంటితరగని శక్తిగల పుత్రులను,పౌత్రులను ప్రసాదించమనియజమాని ఇంద్రాగ్నులనుస్తుతించుచున్నాడు.

4. ఇంద్రాగ్నులారా!మీరు మంచి అశ్వములు,మంచి భుజములు,మంచి చేతులుగలవారు. ప్రసిద్ధులు.మీ ఆనందమునకుగాను,ప్రకాశించు స్తుతివాక్కును,మంచి సోమరసమునుసిద్ధము చేసినాము.వేగముగ రండు. సోమమునుస్వీకరించుడు.

5. ఇంద్రాగ్నులారా!మీరు ధనమునుఏర్పరచినవారు. బలవంతులు.వృత్ర సంహారకులు.సర్వము చూడగలవారు.మీరు విచ్చేయుడు.దర్భాసనముపై ఆసీనులకండు. సోమరసము సేవింపుడు.

6. ఇంద్రాగ్నులారా!యుద్ధములకుపిలుపు వచ్చినపుడుమీరు సమస్త నరులకన్నద్యులోకముకన్న,జలముకన్న,పర్వతములకన్న,సమస్త భూతములకన్ననుమహిమాన్వితులుఅగుదురు.

7. వజ్రహస్తులగుఇంద్రాగ్నులారా! మా కర్మలనురక్షింపుడు. మాకు ధనములనుప్రసాదించుడు. ఇంద్రరూపుడగుసూర్యుని కిరణములేమా పితరులకు బ్రహ్మలోకమునుప్రసాదించినవి.

8. వజ్రహస్తులగుఇంద్రాగ్నులారా! మీరు శత్రుపురధ్వంసకులు.మాకు ధనములుప్రసాదించుడు. యుద్ధములందుమమ్ము రక్షింపుడు. మిత్రుడు,వరుణుడు, అదితి,సముద్రుడు, పృథ్వి,ద్యులోకము మమ్ము రక్షించవలెను.

## నూటపదవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు.దేవత-ఋభువు.ఛందస్సు-5,9 త్రిష్టుప్,మిగిలినవి జగతి

1. ఋభుదేవతలారా!మేము కర్మలు చేయుచున్నాము.మరలమరల చేయుచున్నాము.మీకు ప్రీతి కలిగించుస్తవములు గానముచేయుచున్నాము.ఈ యజ్ఞమునందుసోమము సముద్రమువలెసమృద్ధముగా ఉన్నది.'స్వాహా' అని హోమముచేసి సోమముతోతృప్తిచెందుడు.

2. ఋభువులారా!మీరు పరిపక్వ జ్ఞానముకలవారు. మాకు పూర్వులు.బంధువులు.సుధన్వపుత్రులు.మీరు సోమరసమును అభిలషించితపస్సుచేయుటకువెళ్ళినారు.యజమానిమీకు హవిస్సులు ఇచ్చుటకుసోమము సిద్ధముచేసి వుంచినాడు.మీరు మీ తపో మహిమతోయాగ గృహమునకువిచ్చేయుడు.

3. ఋభువులారా!ీరు సూర్యునకు సోమపానముసమర్పించినారు. త్వష్టనిర్మించిన ఒక్కపానపాత్రనునాలుగు చేసినారు. అపుడుీకు సూర్యుడు దేవత్వముఇచ్చినాడు.

4. ఋత్విజులతోకూడిన ఋభువులుసత్కర్మలు చేసినారు.అందువలన వారునరులయ్యు దేవతలుఅయినారు. సుధన్వ పుత్రులగుఋభువులుసూర్యసమానకాంతి గలవారలుఅయినారు. యజ్ఞములందుహర్భాగములకుఅర్హులు అయినారు.

5. ఋభువులుత్వష్టచేసినచమస పాత్రనుకొలత చేసినారు.అప్పుడు ఋభువులనుస్తుతించినారు. వారుదేవతలలోఉన్న హస్సులుకోరినారు.

6. ఋభువులుజగత్పాలకుడయినసూర్యుని మహిమనుపొందినారు. స్వర్గసంబంధమగుహరూప అన్నమునుపొందినారు. అట్టి అమరఋభువులకొఱకు హస్సులుసిద్ధము చేతుము.స్తుతింతుము.

7. ఋభువులుమాకు ఇంద్రుడు. జీవనాధారమగుధనమును ఇచ్చువాడు.మమ్ము బ్రతికించువాడు.మా కోర్కెలు తీర్చువాడు.దేవతలారా! ీరక్షణలతో మేముయాగరోధుల సేనలనుయుద్ధమునఎదిరింతుము.

8. ఋభువులారా!ీరు చర్మావశిష్టమైనగోవును బ్రతికించినారు.ఆగోవును దూడతోకూర్చినారు. వృద్ధులగుతల్లిదండ్రులనుపడుచువారినిగా చేసినారు.

9. ఇంద్రా!నీవు ఋభువులతోకూడి ఉన్నావు. అన్నదానసమయమున మాకుకూడ అన్నము ప్రసాదించుము.ిత్రుడు, వరుణుడు,అదితి, సముద్రుడు,భూి, అంతరిక్షముమమ్ము రక్షించవలెను.

## నూటపదకొండవసూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-ఋభువు.ఛందస్సు-1-4 జగతి.5 త్రిష్టుప్

1. ఋభువులుగొప్పపనులు చేసినారు.అందమగు చక్రములుగల రథమును నిర్మించినారు.ఇంద్రుని వాహనములగుఅశ్వములను సిద్ధముచేసినారు. తలిదండ్రులకుయవ్వనము కలిగించినారు.ఆవునకు దూడనుకూర్చినారు.

2. ఋభువులారా!మా యజ్ఞముకొఱకు హస్సులుకలిగించుడు. సత్కర్మమునకుగానుమంచి పుత్ర పౌత్రులను,సంతానసహితులమయిజీంచుటకు ధనమును,బలమును ప్రసాదించుడు.

3. ఋభువులారా!మేము కర్మలు ఆచరించుటకుతగిన ధనముప్రసాదించుడు. పుత్రపౌత్రలకు ధనముప్రసాదించుడు. అశ్వములకొఱకు ధనముప్రసాదించుడు. యుద్ధములందుబంధువునుకాని,ఇతరులనికాని, మమ్ములెక్కపెట్టని వానినికాని మేము ఓడించవలెను.

4. మారక్షణకుగాను ఇంద్రునిఆహ్వానించుచున్నాము.ఋభు, భు,వాజులను మరుత్తులనుఆహ్వానించుచున్నాము.ిత్రావరుణులను,అశ్వినులను ఆహ్వానించుచున్నాము.వారందరు సోమపానముచేయవలెను.ఆ దేవతలు మమ్ముధనార్జనకు, శత్రువునుజయించుటకు ప్రోత్సహించవలెను.

5. సుధన్వపుత్రులలో మొదటివాడుఋభువు. అతడుమాకు ధనమును,యుద్ధములకుఅనుకూల పరిస్థితులనుకల్పించవలెను.మూడవవాడగు వాజుడుమమ్ము రక్షించవలెను.ిత్రుడు, వరుణుడు,అదితి, సముద్రుడు,పృథ్వి అంతరిక్షము రక్షించవలెను.

## ఆలోచనామృతము

1.“8వసూక్తపు ఆలోచనామృతమునదేవతలలోమరికొందరిని చేర్చుఆచారము ఉన్నట్లున్నది”అన్నాము. 22వ సూక్తముఋభువులుస్వశక్తితో దేవతలలోచేరినారు అన్నాము.

2. ఈసూత్రముల ద్రష్టకుత్సుడు అంగిరస పుత్రుడు.సుధన్వుడు అంగిరస వంశపువాడు.అతనికి ముగ్గురు పుత్రులు1.ఁభుడు 2.ఋభుడు3. వాజుడు - ఈ ముగ్గురుఋభువులు.

3. ఋభువులుస్వశక్తితో అనేక ఘనకార్యములుచేసినారు. దేవతలలోస్థానము సాధించినారు.వారు తపస్సు చేసినట్లుచెప్పబడినది.అదియు అప్పటికి నూతనమయినట్లున్నది.

4. 110వసూత్రమున వారుచేసిన గొప్పకార్యములనుగురించి చెప్పినాడు.111న దేవతలనువలెఋభువులనుప్రార్థించినాడు.

5. దేవతలుసత్కార్యములు చేయువారు.సత్కార్యములు చేసిదేవతలలోచేరుట సాధ్యమయినది.

6. కుత్సితుడుఅంగిరసుడు. తనవారలయినఋభువులకుప్రాధాన్యత ఇచ్చిస్తుతించినాడు.

## నూటపన్నెండవ సూక్తము

**ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు.దేవత-ద్యావాపృథ్వులు,అగ్ని, అశ్వినులు, ఛందస్సు14,15 త్రిష్టుప్, ఁగిలినఁజగతి**

1. ముందుద్యావా పృథ్వులనుప్రార్థించుచున్నాను.యాగమునకు వచ్చినఅశ్వినులను ప్రార్థించుచున్నాను.కాంతివంతమయిజ్వలించు అగ్నినిప్రార్థించుచున్నాను. అశ్వినులుయుద్ధములందుజయము కలుగునట్లుశంఖధ్వానము చేతురు.అశ్వినులు సాధనములతోఁచ్చేయవలెను.మమ్ము రక్షించవలెను.**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్**

2. అశ్వినులారా!ఁరు స్తవనీయులు.అనాసక్తులు. పండితుడువాక్కును గ్రహించినట్లుఁరు ఁ రథమును అవలంబించినారు.కర్మలకొఅకు యాగములందుఋత్విజులనురక్షింతురు. **ఊతిభిరశ్వినాగమ్**

3. అశ్వినులారా!ఁరు యజ్ఞమునునెరవేర్చువారు. ద్యులోకమునపుట్టిన సోమపానమువలన ఁరు బలవంతులుఅయినారు. ఆ బలముననేముల్లోకములజనులకు శిక్షణఇచ్చుచున్నారు. ఆ బలముననేగొడ్డుటావును పాలుఇచ్చునట్లు చేసినారు.**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్**

4. వాయువుతన పుత్రుడగుఅగ్ని బలముతోకూడిద్యులోక భూలోకములనునిర్మించినాడు. సూర్యుడువేగవంతులలోవేగవంతుడు. పాకయజ్ఞహఁర్యజ్ఞ,సోమయజ్ఞములుఎరిగి కక్షివంతుడు ప్రజ్ఞావంతుడుఅయినాడు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

5. అశ్వినులారా!బాఁలోనికి త్రోయబడినరేభరుషిని రక్షించినారు.బయటికి తీసినారు.వందనుడనురుషిని నీటినుండిబయటికి తీసినారు.అంధకారమున పడినకణ్వరుషికి సూర్యుని తేజస్సుకనబరచినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

6. అంతకునిశత్రువులు బాఁలోత్రోసినారు. అశ్వినులారా!ఁరు అతనిని రక్షించినారు.సముద్రమునత్రోయబడినభుజ్యుని రక్షించినారు.కర్కంధవుని, వయ్యునిరక్షించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

7. అశ్వినులారా!ధనముగల శుచంతునిమంచి సభలందుచేర్చినారు. ప్రవృంజనుడుఅగ్నిలో తోయగా తపించుచున్నఘర్మ్నని అత్రికొఱకురక్షించినారు. పృశ్నిగుని, పురుకుత్సునిరక్షించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

8. కోర్కెలుతీర్చు అశ్వినులారా! కుంటివాడగుపరావృతర్షిని రక్షించినారు.అంధర్షికి చూపు ప్రసాదించినారు.మోకాళ్లులేనిశ్రోణర్షిని నడుచునట్లుచేసినారు. తోడేలు◌్రుంగిన వర్తిక పక్షిని◌ిడిపించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

9. ముది◌ురానిఅశ్వినులారా! నదులనుమధుర ఉదకములప్రవాహముగచేసినారు. వశిష్టునిసంతోష పరచినారు. కుత్సుని,శ్రుర్యతుని, నర్యునిరక్షించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

10.ధనాపేక్ష గలిగి నడువలేనట్టిది◌ిశ్పల. అశ్వినులారా! ◌ీరుఆమెకు ధనమునుకలుగచేసినారు. నడుచునట్లుచేసినారు. అశ్వని పుత్రునిపశుడను ఋషిని రక్షించినారు.**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

11.శుభప్రదులగుఅశ్వినులారా! యుశిజఅనునామె పుత్రుడు,వర్తకము చేయువాడుదీర్ఘశ్రవుడనువాని కొఱకు వర్షముకురిపించి రక్షించినారు. కక్షీవంతునిరక్షించినారు **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

12.అశ్వినులారా! ఎండిపోయిననదిని నిండుగా పారునట్లుచేసినారు. గుఱ్ఱములులేని ◌ీ రథమునుస్వయంచాలకము చేసినారు.కణ్వపుత్రుడు త్రిశోకునిగోవులను రక్షించినారు**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

13.అశ్వినులారా! సూర్యుని రాహుగ్రహణమునరక్షించినారు. గుఱ్ఱములులేని ◌ీ రథమునుస్వయంచాలకము చేసినారు.కణ్వపుత్రుడు త్రిశోకునిగోవులను రక్షించినారు.**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

14.దివోదాసుడు గొప్పవాడు.అతిధులను ఆదరించువాడు.రాక్షసులు అతనిని నీటత్రోసినారు. అతడు శంబరునివధించునపుడుఅశ్వినులు రక్షించినారు.పురుకుత్సరుషి పుత్రుడుత్రసదస్యుని రక్షించినారు.**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

15.వమ్రుడను ఋషిభూసారము మాత్రముతినుచు అందరిచేకీర్తించబడినాడు.అతనిని అశ్వినులు రక్షించినారు.భార్యగల కతిరుషినిరక్షించినారు. గుఱ్ఱములుపోగొట్టుకున్న వేనుపుత్రుడుపృథిరుషుని రక్షించినారు.**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

16.పూర్వకాలమున శయుడనుఋషికి అశ్వినులు దు:ఖములేనిమార్గము చూపినారు.ఆత్రేయునికొఱకుమార్గము కల్పించినారు.మనువునకు బ్రతుకుమార్గము చూపినారు.స్యూమరశ్మి అను ఋషికివెదురు బాణముశత్రువు◌ీద ప్రయోగించుటనునేర్పినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

17.అశ్వినులు దేహబలముగల పఠర్వుడు అను రాజునకుయుద్ధమునకర్రలు అందించి రక్షించినారు.అతనిని యాగాగ్నివలెప్రకాశింప చేసినారు. శర్యాతినియుద్ధమునందురక్షించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

18.అశ్వినులారా! ◌ిమ్ము అంగిరసులుస్తుతించుచున్నారు.◌ీరు పణి దాచినగోవులను ◌ిడిపించుటకుముందుగా వెళ్లినారు.శౌర్యవంతుడయినమనువునకు ◌ిత్తనములుఅందించి వ్యవసాయముచేయించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

19.అశ్వినులారా! ◌ిమదుడనురాజునకు అతని భార్యకుసఖ్యత కూర్చినారు.స్తుతి కర్తలకు ఎర్రనిగోవులను ప్రసాదించినారు.సుదాసునకు ధనముప్రసాదించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్**

20.అశ్వినులారా! హ◌ిస్సులుఅందించు యజమానులకుసుఖములు ప్రసాదించుచున్నారు.భజ్యుని, అధ్రిగునిఋుతస్తుప్పునురక్షించినారు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

21.అశ్వినులారా! కృశానుని యుద్ధమునందురక్షించినారు. పురుకుత్సునిపొగరుబోతు గుఱ్ఱమునురక్షించినారు. మధుప్రియులకుతేనెను రక్షించినారు.**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్**

22.అశ్వినులారా! గోవులకైయుద్ధముచేయుయజమానిని రక్షింతురు.భూఁకొఱకు, పుత్రులకొఱకు,ధనము కొఱకుపోరువారిని రక్షింతురు. యజమానిరథములను, అశ్వములనురక్షింతురు. **ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

23.బహిఁధకర్మలుగల అశ్వినులారా!ఇంద్రపుత్రుడు కుత్సుని,తుర్వీతుని, దభీతిని,ధ్వంసంతిని, పురుహంతినిరక్షించిన రక్షణలతో**ఊతిభిరశ్వినాగతమ్.**

24.వర్షకారకులు-శత్రునాశకులగుఅశ్వినులారా! మా వాక్కునుఁహితకర్మయుక్తనుచేయుడు. మాబుద్ధికిసర్వము తెలియునట్లుచేయుడు. మమ్ముంరక్షించవలసినదనిఁమమ్ము ప్రాత:కాలమున ప్రార్థించుచున్నాము.మాకు అభ్యుదయముకలిగించుడు. అన్నప్రదాతలుఅగుడు.

25.అశ్వినులారా! రాత్రింబవళ్లుమమ్ము రక్షింపుడు. బాధించక,ఉత్సాహము కలిగించుధనమును ప్రసాదించుడు.వరుణుడు, ఁత్రుడు,అదితి, సింధువు,భూఁ, ద్యులోకముమమ్ము రక్షించవలెను.

## ఆలోచనామృతము

1. అశ్వినులుచేసిన గొప్పపనులనుఁవరించినారు. ఈ సూక్తమునుచెప్పిన వ్యక్తులందరిఁవరములు అంతగాతెలియవు.

(i)భుజ్యుడుతుగ్రుడు అను రాజునకుపుత్రుడు. నాఁకాయుద్ధమునతుఫానువచ్చిఅతని పడవ తలక్రిందులుఅయినది. అశ్వినులుఅతనిని రక్షించినారు.

(ii)ఆత్రేయుడుఋషి, అసురులు అతనినివందద్వారములగృహమున బంధించినారు.

ప్రతిద్వారముందు మంటలుపెట్టినారు. అశ్వినులువారిని కాపాడినారు.

2. అశ్వినులుసాధించిన ప్రతిపనిని గురించి ఁవరముగాఆలోచించవలసిఉన్నది. వానిలో ముఖ్యములు.

iగుఱ్ఱములులేనిస్వయంచాలక రథముఈనాటి మోటారు బండివంటిదికావచ్చునేమో!

iiమనువునకుఁత్తనములుఇచ్చి వ్యవసాయముచేయించుట.

iii8వమంత్రము మూకంకరోతివాచాలం శ్లోకమువలెఉన్నది.

(శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత మొ.అష్టకము ప్ర. మండలమునఏడవ అధ్యాయముసమాప్తము)
**ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి/**
**నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంస://**

ఎనిఁదవఅధ్యాయము-నూటపదమూడవ సూక్తము
ఋషి-అంగిరసపుత్రుడుకుత్సుడు, దేవత-ఉషస్సు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. వెలుగులుఅన్నింటిలో ఉషస్సు వెలుగుశ్రేష్ఠము. అది తూర్పునఉదయించును. అదిపెరిగి ఉషస్సు కిరణములుసర్వవ్యాప్తములు అగును.రాత్రి సూర్యునికన్నది.రాత్రి ఉషస్సును కన్నది.

2. ప్రకాశించుసూర్యునకు కన్నతల్లిఉష, ఉషకు జన్మస్థానమురాత్రి. రాత్రి, ఉషస్సు సమానబంధుత్వముకలఁ. ఈ రెండును సూర్యునికూడి ఒకదాని వెనుక ఒకటివచ్చిసర్వప్రాణులను వృద్ధులనుచేయుచున్నఁ.

3. ఉష-రాత్రిఅక్కచెల్లెళ్లు.వాటి సంచారమార్గముఒకటియే. ఆ మార్గముఅనంతము. అ◌ం రెండునుఆ మార్గమునందుసూర్యుని ఆజ్ఞకులోబడిసంచరించుచున్న◌ం.రాత్రి-ఉష ◌ిటి రూపములువేరు. అయినను ఐకమత్యముకల◌ం. ఒకదానిని ఒకటిబాధింపవు. ఒకేసారి ఉండవు.

4. ఉషస్సువెలుగుల రాశి. వాక్కులకుఅధికారి. ఆమెను చూచియేప్రాణులు పలుకును.ఆమె మా ద్వారములనుసమస్త ◌శ్వమును ప్రకాశింపచేయుచున్నది.మా సంపదలను కాంతివంతముచేయుచున్నది.

5. ఒకరిభోగములకు ఒకరి యాగములకుఒకరి ధనములకుఉషయే కారణము అగుచున్నది.కొద్దిచూపువారికి వెలుగును,భువనములుఅన్నింటికి ప్రకాశముకలిగించుచున్న◌ం.సంపన్నురాలయిన ఉషనిద్రించువారిని మేల్కొలుపుచున్నది.

6. ఉషఉదయించుట ఒకరికి ధనముకొఅకు ఒకరికి యజ్ఞముకొఅకు, ఒకరికి అన్నముకొఅకు అగుచున్నది.ఒకనిని పనులకు, ఒకనినికృషికి, ఇంకొకనిని వాణిజ్యముకొఅకు జాగృతముచేయుచున్నది.సకల ◌శ్వమును ప్రకాశవంతముచేయుచున్నది.

7. ఉషద్యులోక పుత్రిక.ఆమె చీకట్లనుచీల్చి ఫలములనుప్రసాదించు దేవత.ఆమె ధవళవస్త్రము ధరించిసకల భూసంపదనుధరించి మహారాణియైశోభిల్లుచున్నది.ఆమె మాయజ్ఞశాలకు◌ం చ్చేయవలెను.చీకట్లను పారద్రోలవలెను.

8. నిన్నటిఉష-రేపటి ఉషల సంప్రదాయమునేనేటి ఉష అనుసరించుచున్నది.సకల ఉషస్సుల తొలిఅంధకారమును చేసిజీవజాలమునకుచైతన్యముకలిగించినది. మృతప్రాయులయినిద్రించిన వారినిజాగృతము చేసినది.

9. ఉషస్సా!నీవు అగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేసినావు. సూర్యకాంతిచేజగముల చీకట్లనుతొలగించినావు. నరులతోయాగములు చేయించినావు.ఇన్ని పనులు చేయించిననీవే దేవతలుఅందరిలో మంగళప్రదవు.

10.ఉషస్సు ఉద్భ◌ంచనున్నది.అది ఎంతకాలమునిలుచును? పూర్వముఎన్ని ఉషస్సులు ఉదయించినవో?ఇంకను ఎన్ని ఉషస్సులు రానున్నవో?నేటి ఉషస్సు గత ఉషస్సులనుఅనుకరించుచున్నది.రానున్న ఉషస్సులకుమార్గము అగుచున్నది.ఉషస్సు అనంతము.

11.వెలుగులను ఇచ్చుపురాతన ఉషస్సును దర్శించినవారు గతించినారు. మాకుఇపుడు కనిపించు ఉషస్సు కూడఅట్టిదియే, రాబోవుఉషస్సులను చూచువారుకూడ ఉండరు.

12.ఉషస్సు శత్రువులనుపారద్రోలునది. సుఖములనుప్రసాదించునది.వాక్కును ప్రకటించునది.యజ్ఞమునుపాలించునది, పోషించునది.మంగళప్రదమయినది.అమ్మా! ఉషోదే◌ి! మాయాగమునందలిచీకటిని తొలగింపుము.

13.ఉషోదేవత ◌హరించుచుండును.పూర్వకాలమున చీకట్లనుపోగొట్టినది.ఈకాలమున వెలుగునుబయలుపరచుచున్నది.రానున్నకాలమునచీకట్లను పోగొట్టగలదు.ఉషకు ముది◌ులేదు.చావులేదు. ఆమెతన వెలుగులతో◌హరించుచుండును.

14.అంతరిక్షమున సకలదిశలను ఉష కాంతులతోవెలిగించును. ఆమెఅంధకారపు రూపుమాపును.ఎర్రని కిరణములరథమున వచ్చును.నిద్రనుంచి మేల్కొలుపును.

15.ఉష పోషించదగిన, కోరతగినధనములనుప్రసాదించుచున్నది.◌శ్వమును జాగృతముచేయుచున్నది.జ్ఞానము కలిగించుచున్నది.అందములయిన అనేకఉషస్సులను రానున్నఉషస్సులను తొలి ఉషస్సువృద్ధి చెందించినది.

16.మానవులారా! నిద్రవదులుడు. మేల్కొనుడు.చీకట్లుపోయినం.మనదేహములకుప్రాణము వచ్చినది.తేజస్సు వచ్చినది.ఉష ఉదయించినది.సూర్యుని రాకను ప్రకటించినది.అన్నము సమృద్ధిగదొరుకుచోటునకు సాగుదుము.

17.రేభర్షి వెలుగుచున్నఉషస్సును స్తుతివాక్కులప్రార్థించుచున్నారు.ఉషోదేం! స్తుతికర్తకుచీకటి తొలగించుము.మాకు పుత్ర, పౌత్రులను,అన్నమును అనుగ్రహింపుము.

18.హంస్సులు సమర్పించియజమానికి, ఉషోదేంరులను గోవులనుప్రసాదించుచున్నది.చీకట్లు పోగొట్టుచున్నది.స్తుతివాక్కు పూర్తి అయినంతనేఅశ్వధనము సమకూర్చుచున్నది.యజమానులుఉషోదేంకి హంస్సులుఅందించవలెను.

19.ఉషోదేం! నీవు దేవతలకుతల్లిం. అదితికిప్రతిద్వంద్వవు.యజ్ఞములకుపాలకమవు. పూజ్యురాలవైంరాజిల్లుము. మాస్తుతులను స్వీకరింపుము.మా మంత్రములకొఱకు ఉదయించుము.మమ్ము జనులలోనిలుపుము.

20.హంస్సులు సమర్పించినస్తుతికర్తలకు ఉషోదేవతలుతాము కూర్చిన ధనమునుప్రసాదింతురు. ంత్రుడు,వరుణుడు, అదితి,సింధువు, భూం,అంతరిక్షములు రక్షించవలెను.

## నూటపదునాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడు కుత్సుడు,దేవత-రుద్రుడు,ఛందస్సు-10,11 త్రిష్టుప్,తక్కినం జగతి

1. కపర్థి,బలుడయి రుద్రునినుతింతుము. అతడుంరులకు ఆశ్రయముకల్పించవలెను.సకలప్రాణులకు సుఖములుప్రసాదించవలెను.సమస్త ప్రాణిజాలమురోగరహితముకావలెను. వర్థిల్లవలెను.

2. రుద్రుడా!నీపుత్రులు వాయువులు.నీవు శత్రుంజయుడవు.నిన్ను హంస్సులతోఅర్చించుచున్నాము.మనువు మాకు తండ్రి.అతడు మాకు రోగశమనమునుభయనివారణమునుప్రసాదించినాడు. నీవునీతిని బోధించుము.మేము వాటి ఫలితమునుఅనుభంతుము.

3. రుద్రుడా!నీవు వరప్రదుడవు.సంపన్నులగు వాయువులునీవు పుత్రులు.మేము యాగములుచేతుము. నీ అనుగ్రహముఅర్థింతుము. నీవుసుఖశాంతులతో మావద్దకుంచ్చేయుము. నీరాకమాత్రమునమేము సంతానవంతులముఅగుదుము. నీకు హంస్సులుఅర్పింతుము.

4. రుద్రుడుకాంతిమంతుడు. యజ్ఞనిర్వాహకుడు. కుటిలగమనముగలవాడు. అధిక జ్ఞానవంతుడు.అట్టిరుద్రుని భక్తితోప్రార్థించుచున్నాము.ఆ రుద్రుడు కోపమునుదూరముగా ంసరివేయవలెను.మేము ఆ రుద్రుని అనుగ్రహమువేడుచున్నాము.

5. రుద్రుడువరాహము వంటిదృఢగాత్రుడు.కాంతులవాడు. జటాజూటములవాడు.దివ్యతేజోరూపుడు.ద్యులోకమునుండిరమ్మని హంస్సులుఇచ్చి ఆ రుద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.అతడు ఔషధములనుతనచేతధరించిమాకు ఆరోగ్యవచనమును,గృహములనుప్రసాదించవలెను.

6. మరుత్తులకుపితరుడయిన రుద్రునికొఱకుమధురాతిమధురమయినఉన్మత్తమయినస్తుతులను చదువుచున్నాము.అమరుడవగు రుద్రదేవా!నరులకు ఉపయుక్తముఅగు అన్నమును పుత్రపౌత్రులనుప్రసాదించుము. మాకుసుఖములను ఇమ్ము.

7. రుద్రుడా!మాలో పెద్దవానినిచంపకుము. పిల్లవానినిచంపకుము. ఏడుచువానినిచంపకుము. కడుపులోఉన్న వానిని చంపకుము.వృద్ధులు మాతలిదండ్రులనుచంపకుము.

8. రుద్రుడా!మా పుత్ర పౌత్రులను,పరిచారకులను, అశ్వములనుహింసించకుము.కోపమున మా పుత్రులనుచంపకుము. నిన్నుహ౦స్సులతో సదాప్రార్థించుచున్నాము.

9. పశుపాలకుడుపశువులను అధికారికిఅప్పగించును. అట్లేరుద్రా! ఈ స్తుతిమంత్రములనుమాకు సుఖములనురక్షణలను ప్రసాదించుము.

10.రుద్రా! నీవు శత్రునాశకుడవు.గోవులను, నరులనువధించు నీ ఆయుధములుమాకు దూరముగా ఉంచుము.మాకు ధనమును,సుఖమును ప్రసాదించుము.సర్వదా మా పక్షము
వహించుము.

11.మేము రక్షణ కోరుచుఈ సూక్తము పలికినాము.రుద్రదేవునకునమస్కారము. మరుత్తులతోకూడిన రుద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.౦త్రుడు, వరుణుడు,అదితి, సింధువు,భూ౦, అంతరిక్షముమమ్ము రక్షించవలెను.

## ఆలోచనామృతము

1. అంతిమసమయమున ఏడిపించువాడురుద్రుడు. సంసార దు:ఖము'రుత్' అగును. దానిని నాశనముచేయువాడు రుద్రుడు.శబ్దరూపములయినఉపనిషత్తు 'రుత్' అగును.ఉపనిషత్తులు ప్రతిపాదించినదేవత
రుద్రుడు.శబ్దాత్మకమయినవాక్కు 'రుత్' వాక్కు ప్రతిపాదించినదేవత రుద్రుడు.అంధకారావృతము'రుత్'. దానిని పారద్రోలువాడురుద్రుడు.

2. మనువుఔషధములు నరులకుఇచ్చినాడు. రుద్రుడునీతిబోధ చేయువరకుఅ౦ ఫలించలేదు. వైద్యము,ఔషధము నీతిమంతముఅయినపుడు మాత్రమేఫలించునని హెచ్చరించుచున్నాడు.ఇది నిత్య సత్యము.

### నూటపదిహేనవసూక్తము

### ఋషి-అంగిరసపుత్రుడుకుత్సుడు, దేవత-సూర్యుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. సూర్యుడు౦త్ర, వరుణ, అగ్నులకునేత్రప్రాయుడు,అతడు ఆశ్చర్యకరములగుకిరణ సముదాయములతోఉదయించినాడు. ద్యులోక,అంతరిక్ష, భూలోకములనిండినాడు. స్థావరములకుసూర్యుడు జీవాత్మఅగును.

2. ఉషస్సునందుదేవతలనుఆశించు యజమానులుసత్కర్మఫలముకొఅకు వేరువేరుగ యజించుచున్నారు.పడుచువాడు భార్యనువెంబడించినట్లుఆ ఉషను సూర్యుడు వెంబడించుచున్నాడు.

3. సూర్యకిరణములు శుభప్రదములు,నీటిని పీల్చునట్టి౦.౦చిత్ర వర్ణములుగల౦. స్తోత్రప్రియములు.వందనీయములు.అట్టి సూర్యకిరణములుఆకాశమున ద్యులోకమునకాంతులను పరచిన౦.

4. సూర్యకిరణములు౦స్తీర్ణములు అయిననువ్యవసాయము మున్నగుకార్యములకొఅకు సూర్యుడుతనకిరణములనుముడుచుకొనుచున్నాడు.అదే అతని స్వాతంత్ర్యము.అదియే సూర్యనిమాహాత్మ్యము.సూర్యుడు తన కిరణములనువేరు చోటునకు చేర్చినపుడులోకములకు రాత్రిఅగుచున్నది.

5. సూర్యుడు౦త్రావరుణులతోకూడి ఆకాశమునందునిలిచి తనకాంతిచేదర్శనము ఇచ్చుచున్నాడు.సూర్యుని కిరణములుఅనంతములు. ప్రకాశవంతములు.రసమును పీల్చున౦.అ౦ తమ వెలుగులతోప్రకాశము కలిగించుచున్న౦.అవే కిరణములు తొలగిచీకట్లు కలిగించుచున్న౦.

6. సూర్యకిరణములారా!సూర్యుడు ఉదయించుచున్నాడు.దుష్టమగు పాపములనుతొలగించుడు. రక్షించుడు.◌ుత్రుడు, వరుణుడు,అదితి, సింధువు,భూ◌ు, అంతరిక్షముమమ్ము రక్షించవలెను.

(ప్రథమమండలమునపదియారవ అనువాకముసమాప్తము)

పదిహేడవఅనువాకము నూటపదియారవసూక్తము

**ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్**

1. ◌ిమదునిభార్యను శత్రువులుఅపహరించినారు.అశ్వినులు రథము◌ుదసేనలను నడిపించి◌ిమదునకు భార్యనుఒప్పగించినారు. యజ్ఞకర్తలుదర్భలు పరచినట్లుమేఘములు ఉదకములనుచేర్చినట్లుఅశ్వినులకు స్తుతులనుకూర్చుచున్నాను.

2. అశ్వినులవాహనముగాడిద. అది బలముగలది.వేగముగలది. ఇంద్రాదులగుఱ్ఱములతో సమమయినది.యమునకు ప్రియమయినది.యుద్ధములందువేలకొలది బలములనుజయించినది.

3. భుజ్యుడుతుగ్రుని పుత్రుడు.చనిపోయినవాని ధనముఒకచోటునకు చేర్చునంతజాగ్రత్తగా తుగ్రుడుభుజ్యుని నావ◌ుదపంపినాడు. అశ్వినులు నీటి◌ుదనడుచున◌ియు,మునగకుండున◌ియుఅగు వారి నావలతో భుజ్యునిరక్షించినారు. తండ్రివద్దకు చేర్చినారు.

4. భుజ్యునిఅశ్వినులు వేగవంతమయినూరు చక్రములుకలిగి, ఆరు, అశ్వములుగలమూడురథములలోమూడు రాత్రులు,మూడు పగళ్లు,సముద్రమందు,ఎడారిలో, సముద్రతీరమున రక్షించినారు.

5. నేలలేని,పట్టులేని, నిరాధారమయినసముద్రమునందునూరుతెడ్లుగలఓడ◌ుద ఉన్న భుజ్యునిఅశ్వినులు శూరుని చేసినారు.ఇంటికి చేర్చినారు.

6. అశ్వవంతుడయినవేదుడను రాజర్షికొఱకు అశ్వినులు తెల్లనిగుఱ్ఱము తెచ్చిఇచ్చినారు. అది వేదునకుమంగళప్రదముఅయినది. అది గొప్పదానము.అందుకే అందరు పొగడినారు.అందువలననేయుద్ధములందుఉపయోగించు వేదునిగుఱ్ఱము ప్రశస్తముఅయినది.

7. సర్వకర్మనాయకులగుఅశ్వినులారా! అంగిరసవంశపువాడు◌ుమ్ము స్తుతించుచున్నకక్షీవంతునకు అధికబుద్ధినిప్రసాదించినారు. మావంశీకులకుగుఱ్ఱపుడెక్కలనుండి,కారోతరమను పాత్రలోనూరుకుండల సుర అందించినారు.
(అంగిరసులుసౌత్రామణి అనుయాగము చేసినారు.వారు కల్లు కావలెనని అశ్వినులను ప్రార్థించినారు.అశ్వినులు గుఱ్ఱపు డెక్కలనుండికల్లును కలుగచేసినారు)

8. అశ్వినులుఊకనిప్పును మంచువంటిచల్లని నీటితోఆర్పినారు. చీకటి గృహమునతలక్రిందులుగాపడవేసిన అత్రినిపరిపూర్ణ అవయవవంతునిచేసినారు. అతనికి ఆహారముఇచ్చినారు. బలముకలిగించినారు. ఇంటికిచేర్చినారు.

9. అశ్వినులుగోతమర్షి కొఱకు బా◌ినితెచ్చినారు. ఆబా◌ిఅడుగుభాగము ◌ుదను,పైభాగము క్రిందనుఉండునట్లు చేసినారు.ఆ◌ిధముగా చేసి గోతమునిదాహము తీర్చినారు. వేలకొలది ధనమునుప్రసాదించినారు.
(అశ్వినులుసమకూర్చిన నీటితోగోతమర్షి ధనవంతుడుఅయినాడు)

10.అశ్వినులు చ్యవనునివార్ధక్యమును కవచమునుతొలగించినట్లుతొలగించినారు. పుత్రులు◌ిడిచిన చ్యవనునకుఆయువు ప్రసాదించినారు.చ్యవనుని కన్యలకుభర్తను చేసినారు.

11.బుద్ధిశాలురగు అశ్వినులారా!ీరు అద్భుతకార్యములుచేసినారు. నేను వానినినా ధనలాభముకొఱకు, ఉరుమువల్లవర్షమువలెవ్య క్తపరచుచున్నాను.అధర్వపుత్రుడగుదధ్యంగుడు ీకుమధుిద్యను,ప్రవర్గిద్యనుబోధించుట అట్టిఘనకార్యము అగును.

12.ఆరోగ్యప్రదాతలగుఅశ్వినులారా! ీరు అద్భుతకార్యములుచేసినారు. నేను వానినినా ధనలాభముకొరకు, ఉరుమువల్లవర్షమువలెవ్య క్తపరచుచున్నాను.అధర్వపుత్రుడగుదధ్యంగుడు ీకుమధుిద్యనుబోధించుట అట్టిఘనకార్యము అగును.
(ఇంద్రుడుదధ్యంగునకు మధుిద్య,ప్రవర్గ ిద్య నేర్పినాడు.ఇతరులకు నేర్పరాదన్నాడు. అశ్వినులుదధ్యంగుని తలవేరుచేసిదాచినారు.అతనికి గుఱ్ఱము తలపెట్టినారు. ఆ ిద్యలనుదధ్యంగుని నుండిపొందినారు. అది ఇంద్రునకుతెలిసి దధ్యంగునిగుఱ్ఱపుతల నరికినాడు.అశ్వినులు దధ్యంగునకుఅతని తలనుఅతికినారు. ఇది దధీచికథవలె ఉన్నది)

13.అశ్వినులు సర్వరక్షకులు,పూజ్యులు. స్తుతించినవారికివరములు ఇచ్చువారు.వధ్రిమతినపుంసకుని భార్య. ఆమెఅశ్వినులను ఆహ్వానించినది.ఉపాధ్యాయులు చదువునుఅందించినట్లుఅశ్వినులు ఆమెకు హిరణ్యహస్తుడుఅను పుత్రుని ప్రసాదించినారు.

14.అశ్వినులు తోడేలునోటపడిన వర్తకపక్షిని ిడిపించినారు. దయగలిగివారిని స్తుతించినవారికిజ్ఞానము ప్రసాదించినారు.

15.ఖేలుడు అనురాజు భార్య ిశ్పల.యుద్ధమునందుఆమె పాదము పక్షిరెక్కవలెిరిగినది. అశ్వినులురాత్రికి రాత్రి ిశ్పలకుఇనుపపాదము తగిలించినారు.ఆపాదము ఆమెకు శత్రువులధనము తెచ్చుటకుగానునడుచుటకు ఉపయోగపడినది.

16.ఋజ్రాశ్వుడు తోడేలురూపమున ఉన్న అశ్వినులవాహనమునకునూరు గొఱ్ఱలనుఆహారముగా ఇచ్చినాడు.ఋజ్రాశ్వుని తండ్రిఋషాంగిరుడు కొడుకు చేసినతప్పునకు ఋజ్రాశ్వునిగ్రుడ్డివానిని చేసినాడు.అశ్వినులు ఋజ్రాశ్వునకుతిరిగి కన్నులనుసంధించినారు.

17.అశ్వినుల రథమునుపందెపు స్తంభమువలెసూర్యుని కూతురు ఎక్కి కూర్చున్నది.దేవతలు అందరుఅందుకు ఆమోదము తెలిసినారు.అశ్వినులకు స్త్రీలాభరూపమగు సంపద సమకూరినది.

18.అశ్వినులారా! ీరు స్తుతులనుమెచ్చువారు. దివోదాసుడుిమ్ము స్తుతించినాడు.ీరు మొసలి,ఎద్దుపూనిన రథమునదివోదాసునకు ధనము,అన్నము తెచ్చిఇచ్చినారు.

19.జహ్ను మహర్షిసంతతివారు ప్రాతస్సవనము,మధ్యందినసవనము, సాయంసవనములుమూడును ఆచరించినారు.హిస్సులు ఇచ్చిఅశ్వినులను ఆహ్వానించినారు.అశ్వినులు వారి దగ్గరకువెళ్లినారు. వారికి సన్మనస్కులయిబలమును, ధనమును,సంతానమును, అన్నమునుప్రసాదించినారు.

20.జాహుషుడుఅనురాజునకు శత్రువులుఅన్ని దిక్కుల నుండిచుట్టుముట్టినారు.అప్పుడు అశ్వినులు శత్రువునుభేదించు తమరథముీద బయలుదేరినారు.రాత్రిపూట సుగమ మార్గమునజాహుషుని బయటికితెచ్చినారు. శత్రువులుఎక్కజాలని కొండలీదికిఎక్కించినారు.

21.అశ్వినులారా! వశుడనువానికి ఒక్కపూటలోనేవేలకొలది ధనలాభముకలిగించినారు. వరదులగుీరు ఇంద్రునితో కూడి దు:ఖములుకలిగించు అపకీర్తిగలశత్రువులనునిశ్శేషముగ వధించినారు.

21.అశ్వినులారా! వశుడనువానికి ఒక్కపూటలోనేవేలకొలది ధనలాభముకలిగించినారు. వరదులగుమీరు ఇంద్రునితో కూడి దు:ఖములకలిగించు అపకీర్తిగలశత్రువులనునిశ్శేషముగా వధించినారు.

22.ఋచత్కుని పుత్రుడుశరుడు, అతడు దాహముగొనిఅశ్వినులను స్తుతించినాడు.అశ్వినులు అతనికి బావినీరుబయటకు తెప్పించిఇచ్చినారు. శయుడనువానికొఱకు గొడ్డుటావునుపాలిచ్చుదానినిగా చేసినారు.

23.కృష్ణుని పుత్రుడు విశ్వకుడు.అతడు సదా స్తుతులందేకాలము గడుపువాడు.విశ్వకుని పుత్రుడు నిష్ణావుడుతప్పిపోయినాడు. అశ్వినులుతప్పిపోయిన తనయునితండ్రికి తెచ్చిఇచ్చినారు. పోయిన పశువుమరల లభించినట్లువిశ్వకుడు సంతోషించినాడు.

24.రేభుడు అను ఋషినిరాక్షసులు త్రాళ్లతోకట్టి నీటిలోనికిత్రోసినారు. రేభుడుపదిపగళ్లు, పదిరాత్రులునీళ్లలో పడి ఉన్నాడు.అట్టి వానిని అశ్వినులు,అధ్వర్యుడు స్రువముతోసోమమును పక్కకుచేర్చినట్లుదరి చేర్చినారు.

25.అశ్వినులారా! మీరు సాధించినకార్యములను వర్ణించివివరించినాను. నాకుమంచి గోవులు,పుత్రులు కలుగవలెను.నేను ఈ దేశమునకురాజును కావలెను.ఇంద్రియ సుఖములు,దీర్ఘాయువు అనుభవించితన ఇంటికి చేరుకున్నట్లువార్ధక్యమును చేరవలెను.

## ఆలోచనామృతము

1. మంత్రములందుకథాకథనము ప్రారంభమయినది.ఇది కథకు బీజమువంటిది.ఇచట ప్రారంభమయినకథపాయలయి, నదులయి,మహానదులయిఅవధులులేనిసముద్రమంతఅయినది. ఒక్కొక్క సంఘటననుకథగా తీర్చుట ముచ్చటగాఉన్నది.

2. నపుంసకునిభార్యకు సంతానము,గొడ్డటావుకు పాలవిషయము ప్రస్తావించబడినవి.ఇవి కృత్రిమ సంతానమునకుసంకేతములు కావచ్చును.

3. విరిగినకాలును మరల కూర్చుటకృత్రిమ అవయవములముకూర్చుటకావచ్చును.

4. అశ్వినులుగుఱ్ఱములులేనిస్వయంచాలక రథమునుకనుగొన్నారని తెలుసుకున్నాము.భూచరమయినఎద్దును భూ, జలచరమైనమొసలిని రథమునకుకట్టుట మరొక ప్రయోగము.ఒకే వాహనమునీటిమీదను నేలమీదనుప్రయాణమునకుఅనువయినదియుకావచ్చును.

5. అశ్వినులరథము అతివేగవంతముఅని చెప్పినాము. దానినిధృవపరచు కథ17వ మంత్రమునఉన్నది. సూర్యునిఅందాల కూతురు సూర్య.ఆమెను దేవతలుఅందరు ఆశించినారు. పరుగు పందెమునఅశ్వినుల రథము నెగ్గినది.సూర్య అశ్వినుల రథముఎక్కినది. దేవతలుదానిని ఆమోదించినారు. ఆరోగ్యదేవతలయినఅశ్వినులకే కదా సూర్యునిపుత్రిక దక్కవలసినది!

6. ప్రతిమంత్రముకథవలె చెప్పవలెననిపించినది.అప్పుడు నేను అనువాదకార్యముమాత్రమే నిర్వహించుచున్నానుఅన్న నా పరిధి గుర్తుకువచ్చినది.

### నూటపదిహేడవసూక్తము

### ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!సోమరసము సిద్ధముగాఉన్నది. ీ ముదముకొఱకు చేయబడినది.సనాతనుడగు యజమాని◌మ్ము సే◌ంచుచున్నాడు.ఋత్వికులు స్తోత్రములుచదువుచున్నారు.సోమము దర్భల◌ీదఉన్నది. ీరు ◌చ్చేయుడు.మాకు అన్నమును,బలమును ప్రసాదించుడు.

2. అశ్వినులారా!ీరు సర్వప్రేరకులు. మంచిగుఱ్ఱములనుపూన్చిన ీ రథముమనోవేగము కలది.ఆ రథము◌ీద ీరు యజ్ఞకర్తఇంటికి వెళ్లుదురు.అదే రథము ీదమా ఇంటికి ◌చ్చేయుడు.

3. వరములుప్రసాదించగల అశ్వినులారా!హితవరుడగుసూర్యుని రాహువుపట్టినపుడు ◌డిపించినారు.పాపకూపమగు శతద్వార గృహమునుండిఅత్రిని రక్షించినారు. అమంగళకరుడయి,హింసించు దస్యునిమాయలను వరుసగానివారించినారు.

4. అశ్వినులారా!ీరు సత్కర్మలు చేయింతురు.వర్షములు కురిపింతురు.రేభుని రాక్షసులు నీటిలోత్రోసినారు. అవయవములుసడలిన అశ్వమును సేదదీర్చినట్లురేభుని సేదతీర్చినారు.ీరు చేసిన పనులునశించున◌ కావు.

5. భూగర్భమున నిద్రించువానివలె,చీకటినూతిలోపడినసూర్యునివలెనగలకుగాను తెచ్చినముడిబంగారమువలెబా◌లోపడి ఉన్నవందన రుషిని అశ్వినులురక్షించినారు.

6. సత్కర్మప్రేరకులగు అశ్వినులారా!వేగవంతములయినీ గుఱ్ఱముల డెక్కలనుండినూరు కుండల మద్యమునుప్రవహింపచేసినారు.అట్టి ఘనకార్యమునుఅంగిరసుడునయిన నేనుస్తుతించుచున్నాను.

7. అశ్వినులారా!ీరు సత్కర్మలు చేయింతురు.◌మ్ము స్తుతించినకృష్ణుడనువానికొడుకు◌శ్వకునకు అతని పుత్రుడు◌ష్ణాపుని తెచ్చిఇచ్చినారు. ఘోషయన్నుబ్రహ్మవాదినికుష్టురోగమున బాధపడినది.పెళ్లికాక పుట్టింటనేఉండిపోయినది. ీరు ఆమెనురోగ◌ముక్తను చేసినారు.భర్తను కూర్చినారు.

8. అశ్వినులారా!వృషదుని పుత్రునకుచెవులు ప్రసాదించినారు.శ్రావర్షికి కుష్ఠురోగముమాపి భార్యను సమకూర్చినారు.అంధుడయిన కణ్వరుషికిదృష్టి ప్రసాదించినారు.ఇ◌ అసామాన్య కార్యములు,నుతింపవలసిన◌.

9. అశ్వినులారా!ీరు ఒక్కొక్క పనికి ఒక్కొక్క రూపముధరింతురు. ీరు వేదునకువేగముగలది, వేలకొలదిధనములనుఇచ్చునది, శత్రువులకుఅందనిది, శత్రువులసంహరించునది,ఆపదల తరింపచేయునదిఅగు అశ్వమును అనుగ్రహించినారు.

10.భూరిదాతలగుఅశ్వినులారా! ీ గుణగణములుస్తవనీయములు.భూలోక, ద్యులోకరూపులగు ీకు ప్రియమయినస్తుతిమంత్రమువెలువడినది.అంగిరో గోత్రులు ◌మ్ముపిలిచినపుడు అన్నములతో◌చ్చేయుడు. ీస్తుతినిఎరిగిన నాకు అన్నముప్రసాదించుడు.

11.అశ్వినులారా! ీరు పోషకులు,సత్య స్వభావులు.అగస్త్యుడు ◌మ్ము స్తుతించినాడు.ీరు బుద్ధిశాలియైనభరద్వాజునకుఅన్నము కలుగచేసినారు.'◌శ్పల'కు పోయిన పాదము సంధించినారు.

12.అశ్వినులారా! ీరు సూర్యపుత్రులు.వర్షప్రదాతలు.శయుని రక్షించినారు. ధనమునిండినకుండను భూ◌నుండివెలికితీసినట్లునీటిలోపడినరేభుని పదవనాడువెలికితీసినారు. క◌పుత్రునిస్తుతులు ◌నబోయిఎచట ఉంటిరి?

13.అశ్వినులు తమవైద్య◌ద్యచేతచ్యవనుని యవ్వనునిచేసినారు. వారి రథమున'సూర్య' సంపద సహితముగాచేరినది.

14.అశ్వినులు యవ్వనులు.పూర్వము నుండి స్తుతించదగినవారు.తుగ్రునివలనమరింత స్తోత్రవ్యులుఅయినారు. వారు భుజ్యునిపక్షివలె ఎగిరియు,గుఱ్ఱమువలెపరుగెత్తియు రక్షించినారు.తండ్రికి చేర్చినారు.

15.తుగ్రుడు తనకొడుకు భుజ్యునిసముద్రముపైదపంపినాడు, భుజ్యుడుఅశ్వినులను పిలిచినాడు.మనోవేగముగలమంచి గుఱ్ఱములుపూన్చిన రథారూఢులుఅయిన అశ్వినులు భుజ్యునిరక్షించినారు.

16.ఒక పిచ్చుక తోడేటినోటపడినది. ఆ పిచ్చుకఅశ్వినులకు మొరపెట్టుకున్నది.అశ్వినులు వెంటనేఆ పక్షిని విడిపించినారు. జాహుషునిరథముపైద కొండకొనకుచేర్చినారు. 'విష్వాచుడు'అను రాక్షసుని కుమారుని విషంఇచ్చి చంపినారు.

17.అశ్వినుల వాహనమయినగాడిద తోడేలురూపముదాల్చినది. ఋజ్రాశ్వుడుఆ తోడేలునకు నూరుగొఱ్ఱెలను ఆహారముగఅందించినాడు. అందుకుకోపించిన ఋజ్రాశ్వునితండ్రి అతనిని అంధునిచేసినాడు. అశ్వినులుగ్రుడ్డివాడగు ఋజ్రాశ్వునకువెలుగువంటినేత్ర దృష్టినిప్రసాదించినారు.

18.అంధునకు దృష్టికిఇప్పించుటకు తోడేలుఅశ్వినులను ప్రార్థించినది.జారుడు నిర్లక్ష్యముగాధనము ఖర్చుచేసినట్లు నూటొక్కగొఱ్ఱెలను ముక్కలుగానరికి నాకు ఇచ్చినాడు.

19.అశ్వినులారా! మీరు ఉత్తమపరిపాలకులు. స్తోత్రార్హులు.రోగగ్రస్తులను ఆరోగ్యవంతులుగాచేయగలవారు.విశ్పల మిమ్ము ప్రార్థించగావెళ్లిన రథముపైదనేసర్వరక్షణతో విచ్చేయుడు.

20.అశ్వినులారా! మీరు దర్శనీయులు."శయువు" ఆవు కృశించినది.గొడ్డుపోయినది. పాలుఇవ్వనిది. అట్టిఆవును పాలిచ్చుఆవునుగా చేసినారు.పురుమిత్రుని కూతురునుమీ ఉపాయమున విమదునిభార్యనుగా చేసినారు.

21.అశ్వినులారా! ఆర్యుడనునరునిచే నాగటితోభూమిని దున్నించినారు.యవధాన్యపు విత్తనాలనుచల్లించినారు. దస్యులనువజ్రాయుధమునపరిమార్చినారు. ఇట్లుమీరు పరాక్రమములుకావించినారు.

22.అధర్వణ పుత్రుడగుదధీచికి ఇంద్రుడుమధు, ప్రవర్గవిద్యలను ప్రసాదించినాడు. అశ్వినులారా!మీరు కోరినంతనే దధీచిమీకు ఆ విద్యలు బోధింతునుఅన్నాడు. మీరు దధీచికిగుఱ్ఱపు తలనుఅమర్చినారు. దధీచివలనరహస్యమగు మధువిద్యను,ప్రవర్గవిద్యనుపొందినారు.

23.అశ్వినులారా! మీరు బుద్ధిశాలురు.సత్యవచనులు.నేను సర్వదా అనుగ్రహమునుఅర్థించుచున్నాను.నేను చేయు సకలకార్యములను రక్షించుడు.నాకు పుత్ర పౌత్రాదులతోకూడిన ధనమునుప్రసాదించుము.

24.అశ్వినులారా! మీరు దాతలు,సర్వకర్మ ప్రేరకులు, వధ్రిమతిఅను బ్రహ్మవాదినికి"హిరణ్యహస్తుడు"అను పుత్రుని ప్రసాదించినారు.మూడు భాగములుగానరకబడిన 'శ్యేవు'నిబ్రతికించినారు.

25.అశ్వినులారా! ప్రాచీనములగుమీ వీర కృత్యములనుమా పూర్వజులు మాకుచెప్పినారు. కోరికలనుతీర్చగల మిమ్ముమేము మంత్రరూపమయినస్తోత్రములతోప్రార్థించుచున్నాము.మాకు పుత్ర పౌత్రాదులనుప్రసాదింపుడు. మేముమిమ్ము యజ్ఞములందుఆహ్వానించుచుందుము.

## నూటపదునెనిమిదవ సూక్తము

### ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-అశ్వినులు-ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. కోర్కెలుతీర్చునట్టిఅశ్వినులారా! మీరథముమూడు నొగలు కలది.మనోవేగ, వాయువేగములుకలది. ధనప్రదము,సుఖప్రదము అయినది.ఆ రథము మాకు అభిముఖముగారావలెను.

2. మూడునొగలు కలదియు,మూడు ంధములుగాతీర్చబడినదియు,మూడు చక్రములుకలదియు, సుఖప్రదముఅయినదియు అగు రథమునఅశ్వినులు మాకు అభిముఖముగారావలెను. అశ్వినులారా!మా ఆవులను పాడిగలవానినిచేయుడు. మాగుఱ్ఱములనుంజయవంతములనుచేయుడు. మాపుత్రపౌత్రాదులను వర్థిల్లచేయుడు.

3. దర్శనీయులగుఅశ్వినులారా! పూర్వకాలపు ంద్వాంసులుతమ దారిద్ర్యనిర్మూలనకు ుమ్ము స్తుతులతో ఆహ్వానించినారు.మాస్తుతులనుంనుటకు ీ దృఢమయినరథమున ంచ్చేయుడు.

4. అశ్వినులారా!ీ అశ్వములు జలములవలెవేగవంతములు.ఆకసమున ఎగురు డేగలవలెసంచరించగలం. అట్టిస్తుతింపదగిన అశ్వములనుపూన్చిన రథమునీరు హంస్సులు అందుకొనుటకువత్తురు. అట్లేమావద్దకు ంచ్చేయగలరు.

5. అశ్వినులారా!ీరు సర్వప్రేరకులు. అందవతియువతి అయిన సూర్యునికూతురు ీ ీదమక్కువ కలిగి ీ రథమునుఎక్కినది. మంచిరూపముగలం, ఎగురగలం,వడిగలం అగు ీ గుఱ్ఱములుుమ్ము ీవద్దకుతొడ్కొని రావలెను.

6. అశ్వినులారా!ీరు వరదులు. దర్శనీయులు.ీదక్షతతో వందనుని,రేభుని బాంనుండింముక్తి కలిగించినారు.తుగ్ర పుత్రుడుభుజ్యుని సముద్రమునుండి దరిచేర్చినారు.ముదుసలి చ్యవనునకుయవ్వనము కలిగించినారు.

7. అశ్వినులారా!ీరు ఉముక నిప్పును చల్లార్చినారు.అత్రిని ంముక్తుని చేసినారు.అతనికి సుఖప్రదము,శక్తియుక్తమయినఆహారము ప్రసాదించినారు.కణ్వుని పొరలు క్రమ్మననేత్రములకుదృష్టిని ప్రసాదించినారు.అట్టి ుమ్ము స్తుతించుచున్నాము.

8. అశ్వినులారా!శయుడు పూర్వకాలపు వాడు.యాచించువాడు.అతని గోవును పాలుఇచ్చునట్లు చేసినారు.ఆడ పిచ్చుకను బాధనుండింముక్తము చేసినారు.ంశ్పలకు తెగిపోయినకాలును తగిలించినారు.

9. అశ్వినులుతమకు ఇంద్రుడుఇచ్చిన అశ్వమును'వేదు'నకు ఇచ్చినారు.ఆ గుఱ్ఱము బలమైనది.వయసుది. శత్రుంజయము.అనేక యుద్ధములుచేసినది.

10.అశ్వినులారా! ీరు మంచిజన్మలు కలవారు.ప్రసిద్ధులు. మాకుధనము ప్రసాదించమని యాచించుచున్నాము.రక్షణ కల్పించమనిప్రార్థించుచున్నాము.మా స్తోత్రములుంనుటకు ీరు ధనమునిండిన రథముీదంచ్చేయుడు. మాకుసుఖములు సమకూర్చుడు.

11.అశ్వినులారా! ీకు హంస్సులుఅందించుచున్నాను.ఉషస్సు ఉడుగునపుడు ుమ్ముఆహ్వానించుచున్నాను.ీరు నన్ను అనుగ్రహించుడు.వేగవంతములగుఅశ్వములీద ంచ్చేయుడు.

నూటపందొమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-జగతి

1. అశ్వినులారా!ీ రథము ఆశ్చర్యకరము.మనోవేగముగలది.వేగవంతములయినఅశ్వములు కలది.యాగార్హమయినది. అనేకధ్వజములుకలది. వర్షించగలది.ధనములు కలది.ధనములు ఇచ్చునది.నేను ఆయువుకోరి ుమ్ముఆహ్వానించుచున్నాను.ీరు అట్టి రథముీద ంచ్చేయుడు.హంస్సులు అందుకొనుడు.

2. అశ్వినులరథము నడుచుచున్నది.మేము ఊర్థ్వముఖులమయిమనస్ఫూర్తిగా స్తుతించుచున్నాము.మా స్తుతులు అశ్వినులనుచేరుచున్నం.నేతితో కూడి

రుచిగలహ◌ంస్సులనుచేయుచున్నాము.ఋత్విజులుహ◌ంస్సులనుసంస్కరించుచున్నారు.అశ్వినులారా! ◌ీరు ఉషోదయముతోబయలుదేరుడు.

3. యజ్ఞములుచేయువారు, జయశీలురు,ధనముకొఱకుపోటీలుపడువారుయుద్ధములుచేయుదురు. అప్పుడుఅశ్వినుల రథము భూ◌ు◌ీదఅగపడును. అశ్వినులారా!◌ుమ్ము స్తుతించువారివద్దకు ఆ రథము◌ీద ◌చ్చేయుడు.

4. భుజ్యుడుసముద్రమునపడి ఉన్నాడు. అశ్వినులుఅతనిని స్వయముగా పూన్చుకొనగలఅశ్వములు ఉన్న రథము◌ీదరక్షించినారు. అతనిని అతనితలిదండ్రులవద్దకుచేర్చినారు. దివోదాసునిఅశ్వినులు రక్షించినవృత్తాంతము మాకుతెలియును.

5. అశ్వినులారా!◌ీ అశ్వములు స్తవనీయములు.వాటిని ◌ీరు ◌ీ రథమునకుపూన్చివారు. ఆ అశ్వములు◌ుమ్ము సూర్యుని వద్దకుచేర్చిన◌. తదనంతరముసూర్యపుత్రి ◌ుమ్ముప్రే◌ు◌ంచినది. వరించినది.◌ుమ్ము పతులనుజేసికొన్నది.

6. అశ్వినులురేభుని ఉపద్రవమునుండి రక్షించినారు. అత్రినిరక్షించుటకు ఉముకనిప్పునుచల్లార్చినారు. శయునిఆవును పాలు ఇచ్చునట్లుచేసినారు. అవయవములుశిథిలములయిననందర్శికి దీర్ఘాయువుప్రసాదించినారు.

7. అశ్వినులారా!◌ీరు అందములగు శిల్పములుమలచుటలోనేర్పరులు. రథమునుబాగుచేసినట్లునందర్శిని ఆరోగ్యవంతునిచేసినారు. తల్లిగర్భమున ఉండి వామదేవుడు◌ుమ్ము స్తుతించినాడు.◌ీరు మేధా◌ అగు వామదేవునితల్లిగర్భమునుండిపుట్టించినారు. ◌ీఈ ఘన కార్యములతోయజమానిని రక్షించగలరు.

8. తండ్రి◌డిచి దూరమునఉన్న భుజ్యుని◌ీద, అశ్వినులారా! ◌ీరు దయతలచినారు.రక్షించుటకు భుజ్యునిస◌ీపించినారు. ◌ీరు సర్వజనులకుసుఖములను, రక్షణలనుప్రసాదింతురు. అందువలనసమస్త జనులు◌ుమ్ము ఆపేక్షించుచున్నారు.

9. అశ్వినులారా!మధు◌ద్య కోరి తేనెటీగ◌ుమ్ము స్తుతించినది.◌ీరు దధీచిని సే◌ంచినారు. ◌ీరుసమకూర్చిన అశ్వశిరసుధరించిఅతడు ◌ీకు మధు◌ద్య ఉపదేశించినాడు.ఉశిజ పుత్రుడు కక్షీవంతుడుసోమపానము ని◌ుత్తము◌ుమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాడు.

10.అశ్వినులారా! వేదునికొఱకు ◌ీరు ఒక అశ్వమునుసిద్ధము చేసిఇచ్చినారు. అది అనేకులుకోరదగినది, శత్రుంజయము,శ్వేతము, ప్రకాశవంతము,అజేయము. ఇంద్రునిపోలినది. అన్ని పనులకుఉపయోగపడునది.అట్టిది ◌ీరు వేదునకుఇచ్చిన అశ్వము.

## నూటఇరవదవ సూక్తము

ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవతలు-అశ్వినులు,ఛందస్సు-1. గాయత్రి,2. కకుప్, 3. కా◌రాట్, 4. నష్టరూపి,5. తనుశిర, 6. ఉష్ణిక్కు, 7.◌స్తారబృహతి,8. ర◌◌రాట్టు ◌ుగిలిన◌గాయత్రి

1. అశ్వినులారా!◌ుమ్ము పూజించు స్తవముఎట్టిది? ◌ీ ఇరువురిలోప్రసన్నుడగువాడుఎవడు? ◌ీ మహిమలుఎరుగనివాడు ◌ుమ్ము ఎట్లుభజించవలెను?

2. మహిమలుఎరుగని స్తుతికర్త, సర్వజ్ఞులగుఅశ్వినులనే మార్గమునుగురించి అడుగవలసిఉన్నది. ఇతరులుజ్ఞాన రహితులే!అశ్వినులు శత్రువునకులొంగువారు కారు. భక్తులకుసాక్షాత్కరింతురు.

3. అశ్వినులారా!ీరు జ్ఞానులు. ిద్వాంసులు.ిమ్ము స్తుతించవలసినస్తుతిని ీరే తెలుపవలెను.మేము ిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.స్తుతించుచున్నాము.హిస్సులు అర్పించుచున్నాము.

4. అశ్వినులారా!ిమ్మే అడుగుచున్నాను.ఇతరులను అడుగను.ిషట్ కృతము, రుచ్యము,శక్తిదము అయిన సోమమునందు భాగము స్వీకరించుడు.మమ్ము ఉద్యోగవంతులనుచేయుడు.

5. అశ్వినులారా!ిమ్ము ఘోష అనునామెపుత్రుడు సుహస్తుడు,భృగువు స్తుతించినారు.కక్షీవంతుడు ఆ స్తుతులతోనేిమ్ము ప్రార్థించుచున్నాడు.ీరు అతనిని అనుగ్రహించవలెను.అతనికి అన్నము ప్రసాదించవలెను.

6. అశ్వినులారా!ఋజ్రాశ్వుడు గాయత్రీసామమునిమ్ము భజించిదృష్టి బడసినాడు.ఆ గాయత్రి సామముననేిమ్ము నేను భజించుచున్నాను.

7. అశ్వినులారా!ీరే ధనదులు.ీరే రక్షకులు. ీరే ినాశకులు.మాకు శుభములుకలిగించుడు. మమ్ము రక్షించుడు. చెడునుపోగొట్టుడు. దొంగలనుండికాపాడుడు.

8. అశ్వినులారా!మైత్రిలేని వారిముందుమమ్ము నిలుపవద్దు.గోవులు దూడలనురక్షించునం. దూడలులేని గోవులు మాఇల్లు వదలి పోకుండచూడుము.

9. అశ్వినులారా!స్తుతి కర్తలు ిమ్ముస్తుతించుచున్నారు.ిత్రులు పోషణకుతగు ధనమునుపొందుచున్నారు. మమ్ముఅన్నవంతులనుధనవంతులనుచేయగలరు.

10.బలవంతులగుఅశ్వినులయొక్క గుఱ్ఱములులేనిరథమును నేనుఅర్చించినాను. ఆ రథమేనాకు శ్రేయస్సు కలిగించును.

11.ధనదమగు రథమా!మాకు పురోభివృద్ధినిప్రసాదించుము. అశ్వినులునిన్ను అధిరోహించియేసోమపానమునకుగానుస్తోత్రపాఠకులవద్దకువెళ్లుదురు.

12.స్వప్నమును గురించియు,లోభిని తలంచియుదు:ఖించుచున్నాను.స్వప్నము, లోభిఇరువురు నశించవలెను.

(ప్రథమమండలమునపదిహేడవఅనువాకము సమాప్తం)

ఎదునెనిందవఅనువాకము　　నూటిరువదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-ఇంద్రుడులేక ిశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుడునరులను రక్షించువాడు.గోరూపమగు ధనములనుఇచ్చువాడు. మేముఅంగిరసులము. ఇంద్రునిస్తుతించుచున్నాము.అతడు మా ప్రార్థనలనుఆలకించవలెను.ఇంద్రుని మేడలుగలయజమానులుఆశ్రయింతురు. వారివద్దకువచ్చిన ఇంద్రుడుఈ యజ్ఞమునకువచ్చును.

2. ఇంద్రుడుప్రసిద్ధుడు. ద్యులోకమునుశాశ్వతము చేసినాడు.అతడు సూర్యరూపముదాల్చినాడు.జీవనాధారమయినవర్షమును కలిగించుచున్నాడు.అతడు వర్షాధిదేవత.అతడు గుఱ్ఱమునుండిఆవును సృష్టించినాడు.

3. ఇంద్రుడుసూర్యరూపుడు. ఉషస్సును ప్రకాశింపచేయువాడు. అతడునిత్యము అంగిరసులస్తుతులు ిినును.వారికి ధనములుప్రసాదించును. అతడువధార్హుల కొఱకువజ్రాయుధమునునిర్మించినాడు. సకలప్రాణుల రక్షణకొఱకుద్యులోకమునుపడకుండ నిలిపినాడు.

4. ఇంద్రుడుసోమము పానముచేసినాడు. ఉన్మత్తుడుఅయినాడు. గుహలోదాచిన గోవులను◌డిపించినాడు. ఇంద్రుడుముల్లోకములకుప్రభువు. అతడునరులకు ద్రోహముచేయువారిని కూల్చినాడు.

5. ఇంద్రుడుశీఘ్రముగ కార్యములునెరవేర్చువాడు. సర్వజగత్పాలకమగుద్యావాపృథ్వులు అతనికొరకే సమృద్ధములుఅయిన◌. జగదుత్పత్తికారకమగు హ◌స్సు ఆ◌ర్భ◌◌చినది.యజమానులుఇంద్రునకు పరిశుద్ధములయినగోక్షీరములను సమర్పించినారు.

6. ఇంద్రుడుమమ్ము బాధలనుండి◌ముక్తులను చేయవలెను.మాకు ఆనందము కలిగించవలెను.అతడు ఉషవద్దసూర్యునివలె తేజరిల్లిఉన్నాడు. ఆహవనీయస్థానమున సోమముస్రువముతో చల్లబడుచున్నది.అప్పుడు ఇంద్రుడు తనహ◌స్సులనుఅందుకొనును. ఆనందించును.

7. ఇంద్రుడుసూర్యరూపమున మేఘమునుతపింపచేయును.జగత్తునకు వర్షముకలిగించును. ఇంద్రుడుసూర్యరూపమున ప్రకాశించినపుడుఅడ◌కి కట్టెలకుపోవువాడు, పశువుకొఱకుసాగువాడు కార్యోన్ముఖులుఅగుదురు.

8. ఇంద్రా!మనోహరము,మాదకము, ◌ర్యవంతము,వాయువేగవంతమగుసోమమును నీ కొఱకుసిద్ధము చేసినాము.నీవు ◌చ్చేయుము.యజ్ఞమున ◌గిలినసోమమును హరిఅను నీ గుఱ్ఱములకుత్రాగించుము. ధనమునుఅపహరించు శత్రువునుపరిమార్చుము.

9. ఇంద్రా!నిన్ను అనేకులు ఆహ్వానింతురు.నీ ఆయుధము వజ్రము.అది ఇనుముతో చేయబడినది.ద్యులోకమునకన్నప్రకాశించునది. శీఘ్రుగా◌.త్వష్ట నిర్మించినది.దానిని నీవు శుష్ణాసురుని◌ద ప్రయోగించినావు.కుత్సుని రక్షించుటకుసకల ఆయుధములతోఅతని చుట్టునిలిచినావు. శుష్ణునికాపాడినావు.

10.పూర్వము శుష్ణాసురుడు చీకటిరూపముననను, మేఘరూపముననుసూర్యుని ఆవరించినాడు.ఇంద్రుడు వజ్రమునఆ శుష్ణాసురుని అంతమొందించినాడు.అప్పుడు సూర్యుడు తనప్రకాశమున వెలిగినాడు.

11.ద్యావా పృథ్వులు గొప్ప◌.శక్తిమంతములు.సర్వ వ్యాప్తములు. ఇంద్రుని◌రకృత్యములకుఆ ద్యావా పృథ్వులు సంతసించిన◌.ఇంద్రుడు సర్వత్రవ్యాపించిన వృత్రునితన వజ్రాయుధమునప్రవహించుజలములందుసంహరించినాడు.

12.ఇంద్రా! క◌పుత్రుడు శుక్రుడునీకు వజ్రాయుధమునుఇచ్చినాడు. అది శత్రుసంహారకము. వృత్రునివధించతగినది.అట్టి వజ్రాయుధమునకుపదును పెట్టినావు.వేగవంతములయిననీ అశ్వములను రథమునకుపూన్చుము. రథమునుఅధిరోహింపుము.

13.ఇంద్రా! నీవు సూర్యరూపముసప్రకాశించినావు. నీ రథాశ్వములనుపచ్చనికిరణములవలె◌హరింపచేసినావు.నీ రథచక్రములనుసూర్యుని అశ్వములవలెవేగవంతములుచేసినావు. తొంబదినదులను దాటినావు.యాగ ◌రోధులనుహతమార్చినావు.

14.వజ్రాయుధధారీ!ఇంద్రా! ఎంతో కష్టపడి పోగొట్టదగినదారిద్ర్యము నుండిమమ్ము దరి చేర్చుము.పాపము వలన ప్రాప్తించినయుద్ధములందుమమ్ము రక్షింపుము.మాకు రథములు,అశ్వములు మున్నగువానికొఱకుధనమును ప్రసాదించుము.మేము ఆధనముతోఅన్నమును, కీర్తిని,సత్యవాక్యమునుసంపాదింతుము.

15.ఇంద్రా! నీవు ధనవంతుడవు.పూజ్యుడవు. మేమునిన్ను నుతించుచున్నాము.నీ అనుగ్రహముమా ిషయమున తగ్గనీయకుము.మాకు సమృద్ధిగా అన్నములను,గోవులను, పుత్రపౌత్రాదులను ప్రసాదింపుము.మమ్ము ఆనందింపచేయుము.

**దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబలపౌత్రుండును, ిద్వాన్‌వేంకటార్య వేంకటాంబలపుత్రుండును, ఆంధ్రఆస్థానకి దాశరథి కృష్ణమాచార్యఅనుజుండను,కమలానాిన్న ధర్మపత్నిసహితుండను ివేకానందుడు శకుంతల,మాళిక, అగ్నిిత్రుడు,ఊర్వశి, ిక్రముడు, వేంకటేశ్వరమాహాత్మ్యము,మహాత్ముడుఇత్యాది అనేక బాలసాహిత్యగ్రంథకర్తయు అగు దాశరథిరంగాచార్య ిరచితమయినఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితప్రథమ మండలమున(ఎనిిదవ అధ్యాయముతోకూడిన) మొదటిఅష్టకము సమాప్తము.**

ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః

## రెండవఅష్టకము

శుక్లాంబరధరంిష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం/
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్విఘ్నోపశాంతయే//

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి/
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంసః//

### మొదటిమండలము-మొదటిఅధ్యాయము-పద్దెనిిదవఅనువాకము
### నూటఇరువది రెండవ సూక్తము-ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-ిశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. కోపములేనిఋత్విజులారా!మా రక్షణ కొఱకు యాగమునునిర్వహింపుడు. హిస్సులనుఫలప్రదుడగు రుద్రునకుసమర్పింపుడు. రుద్రుడుఅమ్ములపొదులవంటిమరుత్తులతో కూడినవాడు.ముల్లోకములనుండిఅసురులను పారద్రోలువాడు.ద్యావాపృథ్వుల మధ్యఉన్న మరుత్తులతోకూడిన రుద్రుని నుతించుచున్నాము.

2. దివారాత్రులారా!పిలువగనే వచ్చుభార్యవలె మాఆహ్వానములుఅందుకొని ిచ్చేయుడు.సూర్యుని బంగారుకాంతి ధరించి,అందములు అలముకొన్నఉష మా పూర్వాహ్వానమును
మన్నింపవలెను.

3. సూర్యుడుమాకు తృప్తికలిగించవలెను.వర్షములు కలిగించువాయువు మాకు తృప్తికలిగించవలెను.ఇంద్రుడు, పర్జన్యుడుమా మనసులు నిర్మలముగాఉంచవలెను.సమస్త దేవతలుమాకు సమృద్ధిగా ఆహారముప్రసాదించవలెను.

4. అశ్వినులుకీర్తిమంతులు. చరుపురోడాశభక్షకులు. సోమపాయులు.ఉశిపుత్రుడనగు కక్షీవంతుడనునేనీ ఉషఃకాలమునఅశ్వినులను ఆహ్వానించుచున్నాను.పూజించుచున్నాను.ఋత్విజులారా!జలముల పౌత్రుడుఅగ్నిని స్తుతింపుడు.
(జలములవలనవృక్షములు కలుగును.అందువలన వృక్షములుజలముల పుత్రులు.వృక్షముల వలనఅగ్ని కలుగును. అందువలనఅగ్ని జలములకుపౌత్రుడు అగును)

5. దేవతలారా!నేను ఉశిజపుత్రుడగుకక్షీవంతుడను. పాండురోగముపోగొట్టుకొనుటకుఘోషయను బ్రహ్మవాదినిిమ్ము స్తుతించినట్లునేను స్తుతించుచున్నాను.పిలుచుచున్నాను.ఫలదాతఅగు పూషదేవుని నుతింతును.అగ్నియొక్క దాతృత్వమునునుతింతును.

6. ిత్రావరుణాలారా!మా ఆహ్వానములనుయజ్ఞములందలిమా స్తోత్రములనుివినుడు. జలాధిదేవతలగుీరు క్షేత్రములనునీటిలో తడుపుచుమా కీర్తనలనుఆలకించుడు.

7. మిత్రావరుణులారా!కక్షీవంతునకు అపరిమితమయినగోధనమును కలిగించుడు.అన్నదానయుక్తమయినయజ్ఞమునుకలిగించుడు. మీరు ప్రసిద్ధమగురథమున విచ్చేయుడు.ప్రీతిని, పుష్టిని కలిగించుడు.

8. దేవధనమును కీర్తింతును.మేము పరస్పరము స్నేహముగలవారము కావలెను.మాకు పుత్రపౌత్రులుకలుగవలెను.మేము పరస్పర ప్రేమాభిమానములుకలిగి ఉండవలెను.మాకు అన్నములు,అశ్వములు, రథములుకలుగవలెను.

9. మిత్రావరుణులారా!ఒకడు మీయాగము చేయక,రెండవవాడు మీకుగానుసోమము పిండక ద్రోహముచేయుచున్నారు.ఆ ఇరువర్గముల ద్రోహులురోగగ్రస్తులు అగుచున్నారు.మరొకడు యజ్ఞముచేయుచున్నాడు.స్తుతించుచున్నాడు.సోమము సిద్ధముచేయుచున్నాడు.

10.మిత్రావరుణులారా!మిమ్ము పూజించువాడువినయవంతుడగును.రథవంతుడగును.శత్రుంజయుడుఅగును. ప్రసిద్ధుడుఅగును. దాత అగును. శూరుడుఅగును యుద్ధములందునిర్భయుడు అగును.నరులకు బెదరనివాడుఅగును.

11.దేవతలారా! మీరుసర్వాధికారులు. ఆనందదాయకులు,నేను అమృతుడను.స్తుతికర్తను. నరుడను.నా ఆహ్వానమునుమన్నించుడు. నేనురక్షకులులేనివాడను.మీరు ఆకసమున సంచరించువారు.విచ్చేయుడు. నాస్తోత్రమునుఆలకించుడు. శ్లాఘించుడు.

12.హవిస్సులు అందించిఆహ్వానించు యజమానులకుపుష్టిని ఇచ్చునది,ఇతరులకు ఉపయోగపడునది,ఇప్పుడు అక్కరకు వచ్చునట్టిఅన్నములనుప్రసాదింతుము అన్నారుదేవతలు. ఆ దేవతలుయాగములందు మాకుఅన్నములను,సంపదలను ప్రసాదించవలెను.

13.పది ఇంద్రియములకుతృప్తి కలిగించునట్టిపదివిధములఅన్నములకొఱకుపదిఋత్విజులుయజించు దేవతలనుస్మరించుచున్నాము.మాకు దేవతలుప్రభువులయిఉండగా ఇష్టాశ్వ, ఇష్టదశ్మివంటి శత్రువులుమమ్ము ఏమి చేయగలరు?

14.ప్రసిద్ధులు, పూజ్యులుఅగు దేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాము.వారు విచ్చేయవలెను.స్తుతులను వినవలెను.మాకు ధనధాన్యాదులుప్రసాదించుటకు తగినన్నిక్షీరాది హవిస్సులనుస్వీకరించవలెను.మాకు స్వర్ణకుండలములు,రత్నహారములు,రమణీయ రూపులయినపుత్రులను ప్రసాదించవలెను.

15.నన్ను-కక్షీవంతునిమశర్మారుడను రాజుయొక్క అజ్ఞానులయిననలుగురు పుత్రులుబాధించుచున్నారు.ఆవయశుడను రాజపుత్రులుముగ్గురు బాధించుచున్నారు.మిత్రావరుణులారా!మీ రథము గొప్ప రూపము,సుఖకరమగు కాంతి కలిగిసూర్యునివలె ప్రకాశించవలెను.

## నూటఇరువది మూడవసూక్తము

### ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఉషసమర్థురాలు. విశాలమయినఆమె రథము సిద్ధమయినది.మరణము ఎరుగని దేవతలుఆమె రథమున ఆసీనులుఅయినారు. ఆ దేవి నరులకొఱకు చీకట్లు తొలగించవచ్చినది. కారుచీకటినుంచికాంతిరేఖ అయి ఉదయించినది.

2. జగములకన్నముందుయజమానులకుఅన్నము ఇచ్చునదియైనఉష మేల్కొన్నది.ఉష కాంతి దాత. ప్రకాశవతి.మహిమాన్వితయువతి. పునర్భవ.ఉషఉదయించినది.తొలిపిలుపునకే యజ్ఞశాలలోఅవతరించుచున్నది.

3. ఉషోదే◌!నీది శోభన జననము.నీవు నరులనుపాలించుదానవు.వారి కొఱకు నీవెలుగును◌భజించి ఇచ్చినావు.ఆ వెలుగులుగలమమ్ము ఇష్టార్థములనుఇచ్చువారు, మనసున్నవాడు,స◌తృదేవుడు,దోషరహితులనుగాసూర్యునకు నివేదించవలెను.

(సూర్యుడుస◌తృడు ఒక్క రే అయ్యు◌ధి నిర్వహణవలన పదభేదము,స◌తృడు పాప పుణ్యములుపరిశీలించువాడు. సూర్యుడుఫలప్రదాత)

4. ఉషోదే◌ప్రతిదినముప్రతియజ్ఞగృహమునుప్రకాశవంతము చేయుచున్నది.జగములకు కాంతినిప్రసాదించుటకు ప్రతిదినముఆ◌ర్భ◌ంచుచున్నది.వెలుగులు పరచుచున్నది.హ◌ర్భాగములనుఅందుకొనుచున్నది.

5. ఉషా!నీవు సన్మార్గవర్ధిని◌.సూర్యునకు సోదరి◌. దేవతలందరిని◌ంచినదానవు.స్తవనీయవు. దు:ఖముకలిగించువారికి శత్రువవు.నీసాయమున వైరులనుజయింతుము.

6. తి◌రమునమునిగిన జగములకువెలుగులు ఇచ్చును.ఉషోదే◌ అవతరించినది.మానోళ్లనుండిప్రియములు, సత్యములుఅయిన వాక్కులే వెడలవలెను.మా బుద్ధులుసర్వదా కార్యనిమగ్నములుకావలెను. అగ్నులు◌క్కిలి ప్రజ్వరిల్లిపైకి లేవవలయును.

7. రాత్రింబవళ్లువంతులుగా ఒకదానితరువాత ఒకటివచ్చుచున్న◌.రాత్రి చీకటిరూపమున పాపము చేయుచున్నది.దివాభాగమయినఉషోదే◌ కాంతులు రథము◌దవచ్చి వెలుగులుపరచుచున్నది.

**8.**ఉషోదేవతలుపగలు ఒకదానికి ఒకటిసమానములు. రేపుకూడ అన్యోన్యములుఅగుచున్న◌. దోషరహితములగుఉషస్సులు వరుణస్థలమును సే◌ంచుచున్న◌. సూర్యునకుముప్పది ఆమడలముందు పుట్టుచున్న◌.ఒక్కొక్క ఉషస్సు తమ గమనాగమనములనుతన ఉదరమునందేనిర్వహించుచున్న◌.

9. ఉషదివాగమనమునుతెలియజేయుచున్నది.ఉష స్వయంప్రకాశకము. ఉష తి◌రమునుండి జన్మించుచున్నది.యజ్ఞస్థానమునహ◌స్సు మున్నగువానినిప్రకాశింపజేయుచున్నది.ఉపకారము చేయుచున్నది.

10.ఉషా! నీవు కన్యవలెఉన్నావు. ◌కసించినఅవయవములుగలప్రౌఢవయి ఉన్నావు.కోర్కెలు తీర్చగలసూర్యుని ప్రియునిగా పొందినావు.యువతివయి భర్తముందుచిరునవ్వులు చిందించుచునిలిచినావు. సర్వాంగములనుప్రదర్శించుచున్నావు.

**11.**ఉషా! తల్లి అలంకరించినతనయవలె◌రాజిల్లుచున్నావు.నీవు సర్వజనులకుదర్శనము ఇచ్చుచున్నావు.జగములకు సుఖములుకలిగించు వెలుగుప్రసరింపచేయుచున్నావు.అందువలన నిన్నుఅందరూ స్తుతించుచున్నారు.నీవు చీకట్లనుపారద్రోలుము. ఇతరులకుఆ పని అసాధ్యము అగును.

12 .ఉషస్సులు అశ్వవతులు,గోవతులు, సూర్యకిరణవతులు.ఉషస్సులు అంధకారములనుఅంతముచేయుప్రయత్నమునఉన్న◌. ఉషస్సులు ఉపకారములు,స్తవనీయములు.ఉషస్సులు తరిగిపోవుచున్న◌.ఉషస్సులు తిరిగి అవతరించుచున్న◌.

13.ఉషోదే◌! నీవు సత్యస్వరూపుడగుసూర్యుని జ్కిరణములనుదాల్చినావు. మాకుఅట్టి శుభకర్మములను,ధనమును ప్రసాదించుము.

## నూటఇరువది నాలుగవసూక్తము

### ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-ఉషస్సు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఉషా!మండుచున్నజ్వాలలవలెతి◌రములను
◌్రంగుచుఉదయభానునివలెకాంతివంతమయిప్రకాశించుచున్నావు.మేము ప్రాత:కాలకర్మలను
ఆచరించుచున్నాము.సూర్యుడు గోధనమునుఇతర ధనములనుప్రసాదించవలెను.రాక పోకలు కలిగించవలెను.

2. ఉష,దేవతా సంబంధమగువ్రతములనుఅనుకూలింపచేయుచున్నది.నరులకు సంయోగ
◌యోగములుకలిగించుచున్నది.గతించిన, రానున్నఉషస్సులకు సమమయిననేటి ఉషఅవతరించినది.

3. ఉషద్యులోకమునకుకూతురు వంటిది.తూర్పున తేజస్సుఅను వస్త్రమునుపరచుచున్నది.జనులను
పనులకుపురిగొల్పుచున్నది.ఉష సూర్యుని మార్గమునుఅనుసరించును. అన్నియుతెలిసినదానివలెనాలుగు
దిశలనుఎరుకపరచును.

4. ఉషసూర్యుని కిరణ సమూహతీరమునకనిపించుచున్నది.నోధస్సు తన మంత్రములచేకోరికలను
ప్రకటింపచేసినట్లుఉష తన తేజస్సునుప్రకటించుచున్నది.తల్లి పిల్లలనుతిట్టి లేపినట్లుఉష జనులను
జాగృతముచేయుచున్నది.రాత్రి ◌టుని ఇంటికిపోయి ఉదయము తిరిగివచ్చు జారిణివలెఉదయమున
◌కసించుచున్నది.

5. సర్వవ్యాపియగుఅంతరిక్షపు పూర్వార్థమునఉష ఉదయించును. ఆమెదిశల జ్ఞానముకలిగించును.
ద్యావాపృథ్వులు ఉషకు మాతాపితరులు.ఆమె వారి పక్కన నిలిచిసర్వమును
తేజోవంతముచేయుచున్నది.

6. ఉష◌స్తరించును. ఆమె దేవతలకు,మానవులకు సుఖదృష్టికలిగించును. ఆమెదినిర్మల దేహము.ఆమె ప్రకాశము
అల్పవస్తువునుగాని,అనల్పవస్తువునుగాని◌డువదు.

7 .తోబుట్టువులులేనిఆడది పుట్టింటికిచేరినట్లు సూర్యునిచేరుచున్నది.◌తంతువు జీ◌కకొ◌అకు
రాజాస్థానములకుచేరినట్లు ఉషసూర్యస్థానము చేరుచున్నది.భర్తవద్దకువెళ్లు స్త్రీ మంచిదుస్తులు ధరించినట్లుఉష
తన రూపమునువెలిగించుచున్నది.

8. చెల్లెలువంటి రాత్రి అక్కవంటిఉషకు అపరరాత్రిని దాటిఅప్పగించి వైదొలగుచున్నది.ఉష
సూర్యకిరణములచేతచీకట్లు పారద్రోలించి,లోకములను మెరుపులమొత్తమువలెవెలిగించుచున్నది.

9 .పురాతన ఉషస్సులు సోదరీభావముకల◌. గడచిన దానినిఅనుసరించి ప్రతిదినపుఉషస్సు వచ్చుచున్నది.న◌న
ఉషస్సులు కూడగడిచిన ఉషస్సులనుఅనుసరించి సత్కర్మానుష్టానముకల◌ అగుచున్న◌.అ◌ మాకు సకల
సంపదలుప్రసాదించవలెను.

10.ధనవతీ! ఉషా!హ◌స్సులు అర్పించుమమ్ము మేల్కొలుపుము.ధనలోభముకలిగి మేల్కొననిమా
శత్రువులనుదీర్ఘనిద్ర పుచ్చుము.నీవు ఆయువు హరించుదానవు.యజమానికి ధనసమృద్ధి కలిగించుము.

11.ఉష సకల వస్తువులందుచేరి తూర్పు దిక్కునవర్ధిల్లుచున్నది.ఉష తన రథమునకుఎర్రని గోవులను
పూన్చుచున్నది.చీకట్లను పారద్రోలుచున్నది.సమస్తమును వెల్లడిచేయుచున్నది.ఇంటింట అగ్ని వెలుగొందుచున్నది.

12.ఉష ఉదయించినది.పక్షులు గూళ్లు వదిలిఎగురుచున్న◌. నరులుఆహారాన్వేషణకు
బయలుదేరుచున్నారు.యజమానులుయజ్ఞశాలలందుహ◌స్సులు అర్పించుచున్నారు.ఉష వారలకు అధిక
ధనముప్రసాదించుచున్నది.

13.స్తోతార్హులగు ఉషస్సులారా!ిమ్ము రెండు సూక్తములందలిమంత్రములస్తుతించినాను.
మాకుఅభ్యుదయమును,యాచకులకు అపరిితధనములు ఇవ్వగలిగినంతధనములనుప్రసాదించుము.

## నూటఇరువది అయిదవ సూక్తము

## ఋషి-కక్షీవంతుడు,దేవత-దానము,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. తనవద్దకుఉదయమున వచ్చినవారికి స్వనయుడు అనురాజు రమణీయధనములనుఇచ్చును. కక్షీవంతుడుఆ ధనమును తండ్రికిఅర్పించినాడు. అతడుఆ ధనమును వృద్ధిచేసినాడు. పుత్రపౌత్రులనుపోషించినాడు. జీితమునుపెంచుకున్నాడు. మంచికొడుకులు కలిగి వర్ధిల్లినాడు.

2. పుత్రా!ఆ రాజునకు నీవు ఉదయపుఅతిథిి అయినావు. త్రాటితోమృగములను పక్షులనుకట్టినట్లుఆ రాజు నిన్ను ధనమునబంధించినాడు.అట్టి స్వనయుడుమంచి గోవులు,అశ్వములు, ధనసమృద్ధికలవాడు. ఇంద్రుడుఅతనికి అధిక సంపదప్రసాదించును.

3. నిన్నఉదయము ఈ రాజునా పుత్రునకు ధనమునుఇచ్చినాడు. కర్మానుష్ఠాతఅగు ఆ రాజును చూచుటకుఈ ఉదయము అతనియజ్ఞస్థానమునకువచ్చినాను. నాకుఅందిన ధనముతోసోమము సిద్ధముచేసినాను. దేవతలారా!సోమము స్వీకరించుడు.శత్రువులనునిరసించు, పుత్రపౌత్రాదులతోకూడిన ఆ రాజునుప్రియసత్యవాక్యములచేవృద్ధి చెందించుడు.

4. గోవులుపాలను స్రిించుచున్ని.సుఖములు కలిగించుచున్ని.గోవులు యాగముచేయు వారిని, చేయబోవువారినిసుఖపెట్టుచున్ని.జనులను సంతోషపెట్టువారినిజనులను రక్షించువారినిఅన్న సమృద్ధి హేతువులగుఆజ్యధారలు ఆనందపరచుచున్ని.

5. దేవతలకుహిిస్సులు అర్పించివారిని ప్రీతులనుచేసిన మానవుడుస్వర్గమును పొందుచున్నాడు.దేవతలమధ్యవర్తించుచున్నాడు.అతనికొిఅకు జలముసారవంతమయి ప్రవహించుచున్నది.భూిి సస్యములనుఇచ్చుచున్నది.సర్వవేళల సంతోషపరచుచున్నది.

6. దానముచేసినవారికే రమ్యవస్తువులు లభించుచున్ని.దానము చేసినవారికేస్వర్గమున సూర్యానుగ్రహమువలనస్థానము లభించుచున్నది.దానము చేసినవారేమరణములేనివారు అగుచున్నారు. దానముచేసినవారే ఆయువునుపొందుచున్నారు.

7. దేవతలనుతృప్తి పరచువారలకుపాపము కలుగదు. దేవతలనుస్తుతించువారు, వ్రతములుచేయువారికి వార్ధక్యమురాదు. ఈ ముగ్గురు కానివాడుపాపముల పాలగును.దేవతలకు యాగములుచేయనివారు కష్టములపాలగుదురు.

## నూటఇరువది ఆరవ సూక్తము

## ఋషులు-మొదటి5-కక్షీవంతుడు; 6-బాయవ్యుడు;7-రోమశ అను మహిళ;దేవత- దానము,ఛందస్సు-తొలి 5 త్రిష్టుప్,ిగిలినిి అనుష్టుప్

**1.స్వనయుడు సింధుదేశపు రాజు. అతనినిఅన్యులు హింసించలేరు.అతడు నాకు వేయి సోమయాగములకీర్తిని కలుగజేసినాడు.అట్టి రాజు కొిఅకుసుమనస్కుడనయిమంచి స్తుతులనుకూర్చుచున్నాను.**

2. స్వనయుడుధనదాత. అతనినినేను యాచించినాను.అతడు కక్షీవంతుడనునాకుఅతని సమస్త ఆభరణములనుఇచ్చినాడు. స్వీకరించినాను.ఆిధముగా స్వనయునికీర్తి ద్యులోకమునశాశ్వతము అయినది.

3. స్వనయుడుకపిలాశ్వములు పూన్చిన,స్త్రీలు కూర్చున్నపది రథములనుఇచ్చినాడు. అరువదివేలకుంంచిన గోసముదాయమురథములవెంటసాగినది. కక్షీవంతుడుమరుసటి రోజేవాటిని అన్నింటినితన తండ్రికిఅర్పించినాడు.

4. పదిరథములు వేయిమంది సేవకులు గల గోసమూహముముందు నలుబదిఎర్రగుఱ్ఱములువరుసకట్టిసాగినం.తదుపరి కక్షీవంతుని సేవకులు గడ్డి మొదలగువానితో సాగినారు.

5. మాబంధువులుఅన్యోన్య అనురాగముగలవారు. ఐకమత్యముగలవారు. హంస్సులనుఇచ్చువారు. అంగిరస వంశస్థులు.మొదటి దానమునుఅనుసరించి ధనమునిండిన పదకొండురథములను బంధువులకొఱకు గ్రహించినాను.

6. నాభార్యరోమశ సంభోగార్హురాలు.నేను ఆమెని ప్రియముగాపరిగ్రహించినాను.బిడ్డను కన్నముంగిసవలె ండువరానిది.ఆమె నాకు అనేక సంభోగములనుఇచ్చుచున్నది.

7. నాధా!నేను గాంధార దేశపుగొఱ్ఱెవలె రోమములుకలిగి, సంపూర్ణరాలనయిఉన్నాను. నా అవయవములుఅల్పములు అని తలంచకుము.నన్ను సంపించుము.నన్ను తాకుము.

(ప్రథమమండలమునపదునెనిందవ అనువాకముసమాప్తము)

## పందొంమ్మిదవఅనువాకము-నూటఇరువది ఏడవ సూక్తము
## ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అత్యష్టి

1. అగ్నియజ్ఞనిర్వాహకుడు,దేవతలనుపూజించువాడు. సమర్థుడు.హోమము చేయునపుడు నేతిహంస్సుల సహితముగజ్వలించువాడు.అగ్ని గొప్పదాత. సకలజనులజీవహేతువు. బలమునకుపుత్రుడు, ప్రజ్ఞావంతుడు.ంప్రునివంటి మేధాం.దేవతలనుఆహ్వానించువాడు.అట్టి అగ్నిని స్తుతించుచున్నాను.

2. అగ్నీ!నీవు మేధాంం. ప్రకాశవంతుడవు.అంగిరో వంశజులందుఉత్తముడవు.సర్వత్ర సంచరించువాడవు.సూర్యుని పోలినవాడవు.మానవుల కొఱకుదేవతలనుపిలుచువాడవు.జ్వలించువాడవు.కామ్యార్థప్రదాతవు.అత్యంత పూజార్హుడవు.మేము ఋత్విజులమునిన్ను మంత్రములతోఆహ్వానించుచున్నాము.యజమానులకోరికలు తీర్చుము.

3. అగ్నిసంయోగము కఠినములు,స్థావరము అయిన పర్వతాదులుద్రంచును. అగ్నిప్రకాశమానుడు. పరశుప్రహారమువలెశత్రువును తెగనరుకువాడు.ంలుకానివలె అగ్నిశత్రువును తిరస్కరించింహరించుచున్నాడు.పారిపోవువాడుకాదు.

4. దాతలుపరమార్థవేత్తకుధనములు సమర్పింతురు.అట్లే యజమానులుఅగ్ని కొఱకు రసవంతములగుహంస్సులు అర్పించుచున్నారు.అగ్ని అత్యంత తేజోవంతుడుయజమానులకుస్వర్గాదులు ప్రసాదించుచున్నాడు.అగ్ని అనేక వస్తువులందువృక్ష సమూహములందుప్రవేశించుచున్నాడు.తన జ్వాలలతోవాటిని మసి చేయుచున్నాడు.అదేంధముగా అగ్నితేజమునపాపములను నిశ్శేషముగానశింపచేయుచున్నాడు.

5. పగలుకన్నఅగ్ని రాత్రి ప్రకాశమానమయిప్రజ్వరిల్లును.దర్శనీయుడగును.ఆయుష్మంతుడగు అగ్నికొఱకు పగలు యజ్ఞవేదికసంపమున హంస్సులుఅర్పింతుము. తండ్రిగృహమును పుత్రుడుపూజించువారిని రక్షించుచున్నం.అగ్ని హంస్సులుఅందుకొని ముదింలేనివాడుఅయినాడు. అతడు యజమానులనుముదించెందనీయడు.

6. వేదికలందుమరుత్తుల బలమువలె,అగ్ని అధికధ్వనితోప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు.అగ్ని పూజనీయుడు.సేనా ంజయమునకుఅర్చింపదగినవాడు.హంస్సులు స్వీకరించుస్వభావము

కలవాడు.యజ్ఞ ప్రకాశకుడు.ఆహుతులకుఆనందించువాడు.యజమానులకుఆనందప్రదాత. మానవులసుఖప్రాప్తి కొఱకు మంచిమార్గమును అనుసరించినట్లుఅగ్నిని అనుసరించుచున్నారు.

7. భృగువంశజులయినఋషులు ఐహిక,ఆముష్మిక ప్రాప్తి కొఱకుఅగ్నిని నుతించుచున్నారు.నమస్కరించుచున్నారు.హంర్దానముకొఱకు అరణిని మధించుచున్నారు.పాపరహితులుఅగుచున్నారు. హోమద్రవ్యములధరించి జ్వలించునట్టిఅగ్ని రత్నదాత అగుచున్నాడు.యాగప్రధానుడగుఅగ్ని కొఱకు ఆజ్య యుక్తములయినహంస్సులనుఅందించుచున్నాము.ప్రజ్ఞావంతుడగుఅగ్ని ఈ హంస్సులను,ఇతర హంస్సులనుఅందుకొనుచున్నాడు.

8. అగ్నిసమస్త జనులకుసమస్త యజమానులకుపాలకుడు. స్తవనీయుడు.అతిధివలెపూజార్హుడు. అట్టిఅగ్నిని సుఖములుప్రసాదించమని ఆహ్వానించుచున్నాము.అన్నాదులు అందుకొనుటకుపిల్లలు తండ్రివద్దకుచేరుదురు. అట్లేదేవతలందరుహంస్సులకొఱకుఅగ్నివద్దకు చేరుదురు.ఋత్విజులుసహితము పూజనీయులయినఅన్యదేవతలమధ్య అగ్నికే హంస్సులుఅందించుచున్నారు.

9. అగ్నీ!నీవు బలవంతుడవు.శత్రుంజయుడవు.తేజోవంతుడవు.దేవతలు మెచ్చదగుయజ్ఞము ధనమునందువలెనీవు అరణులందుఆంర్భంంచుచున్నావు.నీ కార్యములు కీర్తిప్రదములు.నీ ఆనందమే ప్రధానము.అందువలన యజమానులునిన్ను పరిచారకులవలెసేంంతురు.

10.ఋత్విజులారా!పూజ్యుడు, స్వబలమునఇతరులను తిరస్కరించువాడు,ప్రాత:కాలమునప్రజ్వరిల్లువాడు,పశుప్రదాత అగు అగ్నిని స్తుతించుడు.అగ్ని కొఱకు యజమానిసమస్త వేదికలనుఏర్పరచుచున్నాడు.యజ్ఞమునకుంచ్చేయు దేవతలందుఅగ్నియే శ్రేష్ఠుడు.స్తోత్ర పాఠకులు ధనికునిస్తుతించునట్లుహోతలు అన్యదేవతలకన్నముందుగా అగ్నిని స్తుతింతురు.

11.అగ్నీ! మాకు కనిపించు దేవతలందరకునీవు సమానుడవు.నేను మంచిమనసువాడను.నీవు మంచి మనసుతోపూజనీయము అగు ధనమునునాకు ప్రసాదించుము.అగ్నీ! నీవు బలవంతుడవు.నీవు మా కొఱకును,స్తుతికర్తలకొఱకును,యజమానులకొఱకును‌శ్రేష్ఠమయిన అన్నమునుఅనుగ్రహింపుము.

అగ్నీ!నీవు ధనవంతుడవు.మాకు మంచి పుత్రపౌత్రులను,ధనమును ప్రసాదించుము.కఠినుడు తన బలమునఇతరులను నశింపచేయును. అట్లేనీ బలమున మాశత్రువులనునశింప చేయుము.

## నూటఇరువది ఎనింందవసూక్తము

## ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అత్యష్టి

1. అగ్నిఇతర దేవతలనుఆహ్వానించువాడు.అరణుల మధ్య,అధ్వర్యుని వలనఅవతరించినవాడు.సకల కర్మలకు ఆధారభూతుడు.యజమానులుధనమును ఆపేక్షించిఅగ్నిని అర్చించుచున్నారు.యజమానులకర్మలు, స్వకర్మలనుఅనుసరించి ప్రవర్తించుఅగ్నియొక్క మైత్రియేయజమానులకుసంపద అగుచున్నది.వేదికంంద ప్రజ్వరిల్లుఅగ్నిని బాధించువారులేరు. ఆ అగ్ని చుట్టుఋత్విజులుచేరి ఉన్నారు.

2. అగ్నియజ్ఞ సాధకుడు.యజ్ఞవేదియందుప్రతిష్ఠింపబడినవాడు.ఆ అగ్నికి యజ్ఞమునందలిపురోడాశాదులు తృప్తికలిగించువరకు సేంంతుము.పూర్వము వాయువు ఈ అగ్నినిసూర్యుని నుండి మనువుకొఱకు భూంకి తెచ్చినాడు.అట్టి అగ్ని మా యజ్ఞశాలయందుఉండవలెను. చరుపురోడాశములుగ్రహించువరకుప్రజ్వరిల్లుచుండవలెను.

3. మాఆహ్వానమునుఅందుకొని ంచ్చేయువాడు,వేదికంద స్తుతించబడువాడు,హంస్సులు కలవాడు,కోర్కెలు తీర్చువాడు,ధ్వనించువాడు, సమర్థుడు,ప్రకాశకుడు, స్తుతులకునూరురెట్లు ఎదిగిజ్వలించువాడు,శత్రుహంతకుడు,ఉన్నత స్థలములందు,యజమాని గృహముననివసించు అగ్ని గమనముతోహంస్సులనుఅందుకొనుటకు సాగుచున్నాడు.

4. అగ్నిమహత్కర్మలవాడు.పురోహితునివలెయజ్ఞనిర్వాహకుడు,ఇంటింటా నశించకనిలుచువాడు, యజ్ఞములందుంరాజిల్లువాడు, ఈ యజమానియుసత్కర్మతో యాగముచేయుచున్నాడు.యజమానికి ఫలమునుప్రసాదించుటకు అగ్నిహంస్సులు స్వీకరించుచున్నాడు.అగ్ని ఆజ్యము అతిథివలెపూజ్యుడు అయినట్లేయజమానియు హంస్సులుఆర్జించుచున్నాడు.

5. అగ్నితన తృప్తి కొఅకువాయువు ధాన్యాదులనుతనలో చేర్చుకొనును.అట్లే యజమానులుఅగ్నిని తృప్తి పరచుటకుఅగ్ని జ్వాలలందుచరుపురోడాశాదులు సమర్పించుచున్నారు.అన్నము కోరువానికి ఆహారముసమకూర్చువానివలెయజమానులుఅగ్నికి హంస్సులుఅందించుచున్నారు.ఆ అగ్ని మమ్ము పాపములనుండి రక్షించుచున్నాడు.పాపబాధను తొలగించుచున్నాడు.

6. అగ్నిసర్వస్వరూపుడు. మహత్తుగలవాడు.అతృప్తుడు. అతడుకుడిచేత ధనమునుదాల్చినాడు. సూర్యునివలెప్రకాశించుచున్నాడు.అన్నము అర్థించువారినిండుచువాడుకాడు.అతడుదేవతలకు హవ్యవాహనుడు.అగ్ని యజమానులుఅందరికి అన్నము కలుగచేయును.పుణ్యలోకములద్వారములు తెరుచును.

7. అగ్నియజమాని పాపములుతొలగించును. బాధలుదూరము చేయును.సుఖములు కలిగించును.అతడు ఋత్విజులకుపాలకుడు. జయశీలుడగురాజువలె ఇష్టుడు.యజమానులుఅందుంచు హంస్సులకొఅకుఅగ్ని ంచ్చేయును.ఘనుడు, హింసకుడు,అయిన వరుణ రాజుబాధలనుండిఅగ్ని రక్షించుచున్నాడు.

8. అగ్నిధనములనుఇచ్చువాడు. అందువలనజనప్రియుడు,అగ్ని అధిపతి. హోమనిర్వాహకుడు.హవ్యవాహనుడు.జీవన సర్వజ్ఞుడు.ధ్వనించువాడు. మనోహరుడు.అట్టి అగ్నిని ఋత్విజులుతమ రక్షణ నింత్తముధనములు కోరుచుహంస్సులు అర్పించిస్తుతించుచున్నారు.

## నూటఇరువది తొంమ్మదవసూక్తము

### ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,6వ దానికి చంద్రుడు,ఛందస్సు-అత్యష్టి8,9 అతిశక్వరి 11 అష్టిభ

1. ఇంద్రా!నీవు ప్రజ్ఞావంతుడవు.పండితుడవు. యజమానిచేయు యజ్ఞమునకునీ రథమును నడిపించుచున్నావు.అతనిని గొప్పవానిని చేయుచున్నావు.ఫలములు పొందుటకుసమర్థుని చేయుచున్నావు.హంస్సు కలవానినిచేయుచున్నావు.హంస్సులు కోరుచున్నావు.కర్మ ఫలము ప్రసాదించుటకుఆలస్యముచేయనిఇంద్రుడు మా హంస్సులను,స్తుతులను స్వీకరించవలెను.

2. ‘‘ఇంద్రా!రక్షింపుము’’ అను పిలుపుంన్నపుడు నీవు మరుత్తులతోకూడి యుద్ధములకుపోవుచున్నావు.నీ సేనలతోకూడి నీవేనరులకు అభయముఇచ్చుచున్నావు.ఋత్విజులతోకూడిఅన్నము ప్రసాదించుచున్నావు.హంస్సులు అందుకొనుచున్నావు.అటువంటి నిన్నుఋత్విజులుస్తుతించుచున్నారు.వేగవంతమగు గుఱ్ఱమునువలెనిన్ను సేంంచుచున్నారు.

3. ఇంద్రుడుశత్రుంజయుడు.నీరులేని మేఘములనుండిచి, నీరు నిండినమేఘములను కొట్టివర్షించువాడు. ఇంద్రుడువర్షింపచేయుటఅసామాన్య కార్యమనిజనులకు చాటిచెప్పుచున్నాను.ఇంద్రుని గొప్పతనమునుద్యులోక దేవతలకు,రుద్రునకు, ంత్రునకు,వరుణునకు చెప్పుచున్నాను.ప్రజలకు సుఖముకలిగించు ఇంద్రునకుసహితము ంన్నంంచుచున్నాను.

4. ఇంద్రుడుయాగముల ని◌ిత్తముస్నేహితుడయివచ్చువాడు. శత్రువునుసహించువాడు.సహాయము చేయువాడు.హ◌ిస్సుల కొఱకుయాగ ◌ిరోధులనుఅణచువాడు. మరుత్తులతో కూడినవాడు.ఫలములను ఇచ్చుఇంద్రుని మా సమస్తకర్మములను రక్షించుమనిప్రార్థించుచున్నాను.ఇంద్రుడు నివారించినశత్రువు మమ్ముఏ యుద్ధములందునుబాధించలేడు.

5. ఉగ్రుడవగుఇంద్రా! నీకు భక్తుడయినయజమాని నీ శత్రువులయినవృత్రాదులనువలెఆయుధములతోను,యాగధనముతోనులొంగదీయుము. మాపూర్వులకునీవు యాగఫలమును ప్రసాదించినావు.మాకును అట్లే నీరక్షణలను,యాగఫలమును ప్రసాదించుము.నీవు పాప రహితుడవు,జగన్నిర్వాహకుడవు.అది జగద్వితము.మా యజమాని సకలపాపములను తొలగించుము.దు:ఖములనుపరిమార్చుము. సుఖములుప్రసాదించుము.

6. మేముచంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.యాగ◌ిరోధులనుహింసించి ఇంద్రునివలెచంద్రుడు వచ్చుచున్నాడు.దినదినాభివృద్ధినొందు చంద్రునిస్తుతించుచున్నాము.మమ్ము నిందించువానిని,◌ిరోధిని, దుర్బుద్ధిగలవానిని చంద్రుడుతొలగించవలెను.మమ్ము హింసించదలచినదొంగను తలక్రిందులుగావ్రేలాడదీసి రూపుమాపవలెను.

7. ఇంద్రా!ప్రసిద్ధమగు నీరూపమునుతెలుపుచున్నాము.స్తుతించుచున్నాము.భజించుచున్నాము.సామర్థ్యము కలిగించునది,రమణీయమగునది,వృద్ధినొందునది,పుత్రపౌత్రాదులతోగూడినది అగు ధనమునుప్రసాదించుమని ప్రార్థించుచున్నాము.ఇంద్రా! నిన్ను తెలిసికొనుటదుస్తరము. నీకు హ◌ిస్సులుఅర్పించుచున్నాము,ఆహ్వానించుచున్నాము,అర్చించుచున్నాము.

8. ఋత్విజులుమా పక్షమున ఇంద్రునిస్తుతించినారు. ఇంద్రుడుప్రసన్నుడు అయినాడు.యుద్ధమునందుశత్రువులనుకూల్చినాడు. ఇంద్రుడుశత్రునాశకుడు. అతనిపాలనలో మమ్ముఎదిరించ వచ్చినసేన తానే చచ్చినది.మా ◌ిదకు రానేలేదు.

9. ఇంద్రా!నీవు పాపములు, రాక్షసులుఉండని మార్గమునరమ్ము. తలచినంతనేకలుగు ధనములతో◌ిచ్చేయుము. దూరమగుస్వర్గమునుండి రమ్ము.దగ్గరి భూలోకమునుండి ◌ిచ్చేయుము.యాగశాలలోని హ◌ిస్సులనుస్వీకరింపుము. యాగమును,మమ్ము రక్షింపుము,పాలింపుము.

10.ఇంద్రా! నీవు బలవంతుడవు.ధనవంతుడవు.రక్షకుడవు. అసురుడవు.తృప్తి కలిగించువాడవు.మాస్తుతులు నిన్నుమరింత బలవంతునిచేయును. నీ మహాత్మ్యమువృద్ధినొందించును.ఉత్సాహము కలిగిసూర్యునివలె ప్రకాశింతువు.నీవు ఏదో ఒక రథమునుఅధిరోహించిమా యాగశాలకు ◌ిచ్చేయుము.శత్రువును బాధింపుము.కుత్సితుని హతమార్చుము.

11.ఇంద్రా! నీవు రక్షకుడవు.మమ్ము దుర్బుద్ధి,పాపములనుండి రక్షింపుము.మా స్తుతులతోతృప్తినొందుము.యాగ ◌ిఘ్నకారకులనుహతమార్చుము.మావంటి యజమానులనురక్షింపుము. సకల జీవములకుఆధారభూతుడవగునిన్ను రాక్షస సంహారమునకుగానుపరమేశ్వరుడు సృష్టించినాడు.

## నూటముప్పదియవ సూక్తము

ఋషి- పురుచ్ఛేపుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - అంత్యష్టి- చివరిది త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!అగ్నియాగ గృహమునకువచ్చునట్లురేరాజు చంద్రుడుస్వస్థానమునకు చేరునట్లునీవు స్వర్గము నుండియాగశాలకు ◌చ్చేయుము.పుత్రులు తండ్రినిభోజనమునకుపిలిచినట్లుఋత్విజులతోకూడి నిన్ను హ◌స్సులుఅందుకొనుటకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

2. ఇంద్రా!దంచి, పిండి, శోధించిసిద్ధము చేసినసోమమును జలమునునిండిన తొట్టివలెపాత్రలో ఉంచినాము.దప్పిగొన్న వృషభముబా◌వద్దకు పోవునట్లు◌చ్చేయుము. ఈ సోమమునీకు బలమును,కాంతిని, సాహసమునుకలిగించును, సూర్యాశ్వములుసూర్యుని ఆకసమున ◌హరింపచేసినట్లునీ అశ్వములు నిన్నుయాగశాలకు తోడ్కొని రావలెను.

3. సోమముద్యులోకము నుండితేబడినది.నాశరహితమయినది.పిట్ట పిల్లనువలెరాళ్లమధ్యపొదలలో తీవలందుభద్రపరచబడినది.అంగిర శ్రేష్ఠుడు గోద్వారమునువలెఇంద్రుడు ఆ సోమముకొఅకు ◌చ్చేసినాడు.జలములు దాచుకున్నజలదములద్వారములను తెరచినాడు. భూ◌నిసస్యశ్యామలముచేసినాడు.

4. ఇంద్రుడుతాను ధరించినవజ్రాయుధమునుశత్రుసంహారమునకుగానుజలమును మంత్రములతోతీవ్రపరచినట్లుసానపట్టుచున్నాడు.వృత్రాసురుని వధించుటకుపదును పెట్టుచున్నాడు.ఇంద్రుడు ససైన్యముగాబయల్వెడలినాడు.చెట్లను గొడ్డలితోవలెశత్రువులననరికినాడు.గంఢ్రగొడ్డలితోచెట్లను కూల్చినట్లుశత్రువులనుకూల్చినాడు.

5. ఇంద్రా!యుద్ధమునకువెడలువారి వలెనీ రథమును మాయాగములకు నడిపింతువు.వర్షము కలిగించినదులను సముద్రమునకుప్రవహింప చేతువు.మనువునకు గోవులనుఇచ్చినట్లు సామాన్యజనులకు గోవులనుఅందించినావు. మమ్ముకాపాడుటకు జలములనునదులందు ప్రవహింపచేసినావు.

6. ఇంద్రా!ధనము కొఅకును,సుఖము కొఅకునుఋత్విజులునీకు హ◌స్సులు అర్పించుచున్నారు.బుద్ధి కుశలుడురథమును నిర్మించినట్లుఋత్విజులునీ కొఅకు స్తుతులను నిర్మించినారు.యుద్ధములందువేగముగల నిన్నుయుద్ధ◌రుని పొగడినట్లుపొగడి ప్రోత్సహించుచున్నారు.◌శ్వమందలి గోధనాదులనుప్రసాదించమని నిన్నుప్రార్థించుచున్నారు.

7. ఇంద్రా!నీవు వజ్రమునునాట్యము చేయించగలవు.నీవు హ◌స్సులుఅర్పించు యజమానికొఅకు తొంబది శత్రునగరములను కూల్చినావు.శత్రుసంహారకమగువజ్రమున యజమానియొక్క శత్రువులనుహతమార్చినావు.దివోదాసుని కొఅకు అతనిశత్రువు శంభరాసురునికొండ◌ది నుంచి కూలద్రోసినావు.

8. ఇంద్రుడుయుద్ధములందుయజమానుని రక్షించుచున్నాడు.సమస్త యుద్ధములందు,తన ఆయుధములతో,యజమానుని రక్షించుచున్నాడు,స్వర్గ సౌఖ్యములనుఇచ్చి యుద్ధములందురక్షించుచున్నాడు.ఇంద్రుడు నదులకొఅకుగాను◌ద్వేషులను సంహరించుచున్నాడు.కృష్ణుడు అనురాక్షసుని నల్లని చర్మముఒలిచి చంపినాడు.దహించినాడు.హింసించు సర్వజంతువులనునిశ్శేషముగ హతమార్చినాడు.

9. ఇంద్రుడుసూర్యుని రథచక్రమునుతన బలమునలాగినాడు. తేజోవంతుడుఅయినాడు. శత్రువు◌ద ప్రయోగించినాడు.శత్రువులనుహతమార్చినాడు.ఇంద్రుడు ఉశనసుని రక్షించుటకుఇంతదూరము వచ్చినాడు.అతడు మాకు సమస్తసుఖసాధనములనుప్రసాదించవలెను.నరునివలె సాయపడవలెను.నిత్యము మా కోరికలనుతీర్చవలెను.

10).ఇంద్రా! నీవు వర్ధించువాడవు.శత్రుపుర ధ్వంసకుడవు.ప్రసిద్ధుడవు.మేము దివోదాస వంశజులము.నిన్ను నూతన స్తోత్రములతోభజించుచున్నాము.మా స్తోత్రములకుసంతృప్తుడవు అగుము.మమ్ము రక్షించుము.పగటి సూర్యునివలెప్రకాశించుము.

## నూటముప్పది ఒకటవసూక్తము

## ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-అంత్యష్టి

1. దేవతలుఇతరులను నిరసించుస్వభావులు. అయిననుఆ దేవతలు ఇంద్రునకువశులయి ఉన్నారు. భూమికూడ ఇంద్రుని కీర్తి కొఱకు,ఇంద్రునకు వశులయిఉన్నారు. దేవతలందరుఏకముగా ఇంద్రునే ముందుంచుకున్నారు.మానవులు చేయుప్రాతస్సవనాదులుమూడును, పురోడాశాదిహవిస్సులునుఇంద్రుని కొఱకే అగుచున్నవి.

2. ఇంద్రా!నీవు సర్వసముడవు.యజమానులుతమ కోరికలు తీర్చుకొనుటకును,స్వర్గాదులు లభించుటకును,నీ ఒక్కనికే, సకల సోమయాగములందును,విశేష హవిస్సులనుఅర్పించుచున్నారు. యజమానులునిన్ను ఓడవలెదరిచేర్చు వానిగా భావించిసేనాగ్రమందు ఉండమనిఅర్థించుచున్నారు.యజ్ఞములందుఈశ్వరునివలె భావించినిన్ను కీర్తించుచున్నారు.

3. ఇంద్రా!నీవు పబ్బమునువిడవక నీ సామర్థ్యమునుప్రకటించుచున్నావు.యజమానులుగోసమూహములనుకోరి ఉన్నారు. పాపములు పోగొట్టకోదలచినారు.ఆ తలంపుతో భార్యాసహితులయినీకు హవిస్సులు ఇవ్వదలచినారు.యాగములు చేయుచున్నారు.నీవు యజమానులకుగోవులను, స్వర్గమునుప్రసాదించుము.

4. ఇంద్రా!నీవు ఎంతోకాలముగాగట్టిపడిన శత్రుపురములనుధ్వంసము చేసినావు.యాగ విరోధులగు రాక్షసులనునాశనము చేసినావు.ఈ నీ పరాక్రమమునుయజమానులుగ్రహించినారు.నీవు ఈ భూమిని, జలమునుస్వాధీనపరచుకున్నావు.సకల సంతోష కార్యములనుచేయుచున్నావు.

5. ఇంద్రా!నిన్ను భజించుయజమానులనురక్షించుచున్నావు.నీ స్నేహము కోరినమమ్ము రక్షించుచున్నావు.అందువల్ల సర్వయాగములందుననీకు బలమునుఇచ్చు సోమమునుసమర్పించుచున్నాము.యజమానులనురక్షించుటకు యుద్ధములందుసింహనాదముచేయుచున్నావు.నీకు సర్వ విషయములందునుసమృద్ధి కలదు.అన్నము కోరినవారికిఅన్నము ఇచ్చుచున్నావు.

6. ఇంద్రుడుకామ్యార్థ ప్రదాతగా-శత్రుహింసకుడుగాపేరుపొందినాడు. స్వర్గ సాధనమగుయజ్ఞమునకుఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.ఇంద్రుడు ఉష: కాలమునవచ్చేయునా? అర్చనసాధనములగుహవిస్సులు గ్రహించునా?

7. పరాక్రమశాలీ!ఇంద్రా ! నిన్ను మాస్తుతులతోపూజించినాము. మాయందుశతృత్వము గలవారినిమాకు దు:ఖములుకలిగించు వారిని నీ వజ్రాయుధమునహతమార్చుము.మంచి స్తోత్రములువినుము. మమ్ముజయించవలెనన్నదుర్బుద్ధి నశించవలెను.సకలమార్గములందునుదోపిడి గాండ్ర దుర్బుద్ధిమమ్ము బాధింపకుండవలెను.

## నూటముప్పది రెండవసూక్తము

## ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-అంత్యష్టి

1. ఇంద్రా!నీవు మాకు రక్షకుడవు.నీవు మాకు సాయముచేయుము. మేముఎంతటి శత్రువునైననుఎదిరించగలము.మాెదకు వచ్చువారినిహతమార్చగలము.యజ్ఞమునందుసోమము సమర్పించినయజమానికి మేలుచేయుము. యుద్ధములందుశత్రుంజయుడవయిననీకు హంస్సులు అందించుచున్నాము.స్తుతించుచున్నాము.

2. శత్రువులనుసంహరించదలచినయజమాని ిరమార్గమునుఅవలంబించుచున్నాడు. ఇంద్రునకుప్రీతి కలిగించుటకుప్రాతస్సవనముచేయుచున్నాడు.స్వర్గప్రదాత అగు ఇంద్రుడుఆ యజమాని శత్రువులనుహింసించుచున్నాడు.అన్నీ తెలిసినయజమానికి ఇంద్రుడుపూజనీయుడు. అట్లేఇంద్రుడు సర్వజనులకుపూజనీయుడు అగును.
ఇంద్రా!మాకు సంపదలు ప్రసాదించుము.నీవు చేసిన దానములుస్థిరములు కావలెను.

3. ఇంద్రా!ఋత్విజులువేదికలు సిద్ధముచేయుచున్నారు.యాగములు చేయుచున్నారు.నీ కొఅకు ప్రకాశమానమగుహంస్సులు సిద్ధముచేసినారు. నీవు స్వర్గమునఉన్నావు. అంతరిక్షమునసూర్యరూపమున నిన్నుఅందరు దర్శించుచున్నారు.నీవే వర్షము కలిగించుచున్నావు.యజమానులకుగోధనమును ప్రసాదించుచున్నావు.

4. ఇంద్రా!అంగిరో గోత్రజులకొఅకు మేఘమునుభేదించినావు.వారి గోసమూహములనుడిపించినావు. అట్లేయుద్ధములుచేసినావు. జయించినావు.మేము నీకు సోమమునుసమర్పించుచున్నాము.నీపనులు పూర్వమువలెనేస్తవనీయములు.

5. ఇంద్రుడుపరాక్రమశాలి. అతనిిర కృత్యములు జగద్విదితములు.యజమానులుతమ శత్రువులనుబాధించుమనిఇంద్రుని అర్చించుచున్నారు.హంస్సులు అందించుచున్నారు.హంస్సులు ఇంద్రునికొరకే ఏర్పడినం. ఇంద్రుడుఅన్నము కోరిన యజమానులనురక్షించుచున్నాడు.వారి శత్రువులనుహతమార్చుచున్నాడు.యజమానులుస్వర్గమును సాధించుకర్మలు చేయుచున్నారు.దేవతలనుఅభిముఖముచేసికొనుచున్నారు.

6. మేఘాభిమానదేవతలారా! ిరుయుద్ధమునఅగ్రభాగమున నిలువుడు.మమ్ము వధించవచ్చుసేనను హతమార్చుడు.శత్రువులనుఅందరను వజ్రమునచావగొట్టుడు. వజ్రాయుధముదూరము నుంచి కనిపించదు.లక్ష్యమయిన శత్రువుెదపడికూల్చును. మా ిరోధులుఎక్కడ ఉన్నను, వజ్రమువారిని వారి ఉపాయములనుభేదించును.

## నూటముప్పది మూడవసూక్తము

### ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-2, 3, 4 అనుష్టుప్,5 గాయత్రి, అధ్వతి;అంత్యష్టి

1. యజ్ఞములుచేయుచున్నాము.ద్యావా భూములనుపంత్రము చేయుచున్నాము.ఇంద్రునకు ఆశ్రయములుకాని భూములను,ఇంద్ర ద్రోహస్థానములనుకాల్చుచున్నాము.మమ్ము ఎదిరించినశత్రువులు అందరుశ్మశానము పాలయినారు.

2. శత్రుంజయుడవగుఇంద్రా! శత్రుసేనలశిరస్సులను సర్వవ్యాప్తములగునీపాదముచేతను,ఐరావతపాదముచేతనుఅణగద్రొక్కుము.

3. ఇంద్రా!శత్రుసేనలనుచూర్ణము చేయుము.పీనుగుల పెంట చేయుము.శ్మశానము చేయుము.కుత్సితము సర్వసాధారణము.దానిని తగలపెట్టుము.

4. ఇంద్రా!పైన చెప్పిన సేనలకుమూడింతల సేనలనువెంటపడి తరిిునావు.పట్టుకున్నావు. హతమార్చినావు.నీవు చేసిన శత్రుసేనావధ మహత్తరమయినది.అనల్పమయినది.

5. ఇంద్రా!ఎరుపురంగులుగల భయంకరపిశాచములను హతమార్చుము.సమస్త రాక్షసులనుహతమార్చుము.

6. ఇంద్రా!నీవు శత్రునాశకుడవు.ఘన మేఘములనుతలక్రిందులుగాచీల్చుము. వర్షములేక భూిు ఏడ్చినట్లు,త్వష్ట రూపాగ్ని భయమునద్యావా భూములుఏడ్చినట్లు యజ్ఞములులేక ద్యులోకముఏడ్చుచున్నది.

7. సోమయాగముచేసిన యజమానిగృహములుపొందుచున్నాడు. శత్రువులనుహింసించుచున్నాడు.దేవతల శత్రువులనుఓడించుచున్నాడు.అన్నము కలవాడుఅగుచున్నాడు. అపరిితధనమును పొందుచున్నాడు.ఇంద్రుడు సోమయాగముచేయువారికి సమస్తసంపదలు ప్రసాదించుచున్నాడు.

(ప్రథమమండలమునపందొిమ్మదవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఇరువదిఅనువాకము-నూటముప్పదినాలుగవ సూక్తము
## ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-వాయువు,ఛందస్సు-అంత్యష్టి

1. వాయువా!సమర్థము, వేగవంతములుఅయిన అశ్వములు నిన్నుఅందరికన్నముందుయాగమునకు తీసికొనిరావలెను.నిన్ను సంతోష పెట్టుటకువాక్కు సత్యయుతము,గుణవంతము కావలెను.యజ్ఞసంబంధములయినహిస్సులు అందుకొనుటకును,మాకోర్కెలు తీర్చుటకునురథమున ిచ్చేయుము.

2. మేముసోమము సిద్ధపరచినాము.అది శోధించబడినది.ప్రకాశించునది. నిన్నుఆనందింపచేయును.వాయువా! నీ గుఱ్ఱములు"నియుత్తులు" అనినిన్ను సేించునిపనినెరవేర్చునిి. సంతోషముకలిగించునిి. కలిసినడుచునిి. ఆ గుఱ్ఱములునిన్ను యాగస్థలమునకుచేర్చగలవు.ఋత్విజులుహిస్సులతో నిన్నునుతించుచున్నారు.

3. వాయువుఎర్రని గుఱ్ఱములనుకాడికి కట్టుచున్నాడు.చిత్రవర్ణ అశ్వములనురథమునకు పూన్చుచున్నాడు.జారుడు పరస్త్రీని మేల్కొలిపినట్లువాయువా! యజమానినిమేల్కొల్పుము. ఉషస్సులనునిలుపుము. ద్యావాపృథ్వులనుప్రకాశింపజేయుము.

4. వాయువా!ప్రకాశించు ఉషస్సులు నీకొఱకు అంతరిక్షమునఆవరించిన తమకిరణములచేతవస్త్రములు ిస్తరించుచున్నిి.నానావర్ణ వస్త్రములనుపరచుచున్నిి. గోవునీ కొరకే పాలు, నేయి మున్నగువానిని ఇచ్చుచున్నది.వర్షము కలిగించువాయువులను కలిగించుచున్నావు.నదులను ప్రవహింపచేయుచున్నావు.

5. వాయువా!పిత్రులగు యజమానులుయాగములందు నీకొఱకు సోమమును సిద్ధపరచినారు.నిన్ను వర్షము కలిగించమనిప్రార్థించుచున్నారు.నీవు సమస్త భూతముల నుండిహిస్సులు అందుకొనుచున్నావు.సర్వభూతములనురాక్షస బాధనుంచిరక్షించుచున్నావు.వ్రతములచేక్షీణించిన యజమానియాగిరోధులనుపారదోలవలసినదనినిన్ను ప్రార్థించుచున్నాడు.

6. వాయువా!నీకు సోమపానమునఅగ్రస్థానము కలదు.సోమపానమునకుఅర్హుడవు. నీవు పాపములుపోగొట్టువాడవు.యజమానులునిన్ను ిశేషముగ ఆహ్వానించుచున్నారు.సమస్త గోవులు నీకొరకే పాలు, నెయ్యి మున్నగునిిఇచ్చుచున్నిి.

## నూటముప్పది అయిదవసూక్తము

ఋషి-పరచ్ఛేపుడు,దేవత-వాయువు,ఇంద్రుడు-ఛందస్సు-7,8,అష్టి; ిగిలిని అత్యష్టి

1. వాయువా!దర్భలు పరచినాము.సోమము సిద్ధముచేసినాము. నూర్ల,వేల అశ్వములతోిచ్చేయుము. నీకొఅకుఋత్విజులుఇతర దేవతలకంటే ముందు సోమముసమర్పించినారు. ఈ సోమమునిన్ను ఆనందపరచుట కేఅయి ఉన్నది. ఋత్విజులనుండిసోమము అందుకొనుముఆస్వాదించుము.

2. ఈసోమము పింత్రముతోసంస్కరించినది. కోరదగినది.నిర్మల కాంతులుకలది. వాయువా! ఈ సోమమునీకు తగినది. మనుష్యులమధ్య పొందదగినదినీకు దేవతలమధ్య సమర్పించినాము.నీవు నియుత్తుఅను గుఱ్ఱములుపూన్చిన రథమునందుిచ్చేయుము. మాతోకూడుము. తృప్తినొందుము.స్వర్గమునకు చేరుము.

3. సోమముసూర్యోదయమునందుసమాన కాంతి కలిగిఉన్నది. శుద్ధమయినది.ప్రకాశమానము అయినది.అధ్వర్యులు దానినిపట్టుకొని నిలిచినారు.వాయువా! నీకు హిర్భాగముఅందించు సమయముఅయినది. నీవు నూర్లకొద్ది,వేలకొలది అశ్వములతోిచ్చేయుము. హిస్సులుఆరగించుటకు ఆతురతగాిచ్చేయుము.

4. నియుత్తులనుఅశ్వములు పూన్చినరథమువాయువును, ఇంద్రునిసోమముచరుపురోడాశులు సేించుటకుతీసికొని రావలెను.ఇంద్రవాయువులారా!ఇతరదేవతలకన్నముందు సోమముసేించుట ీకు ప్రియము.అందువలన సోమముసేించుటకు అందరికన్నముందుగవాదిసంపదలతోిచ్చేయుడు.

5. ఇంద్రవాయువులారా!ఈ యజ్ఞమునిమ్ము స్తుతించుచున్నాము.ీ కొఅకు అశ్వవేగమంతటితీవ్రమయినసోమమును శోధించినాము.ఈ యజ్ఞమునకుసర్వ రక్షణలతో ిచ్చేయుడు.దంచి, పిండిన సోమమునుఅధ్వర్యులు అందించుచున్నారు.స్వీకరింపుడు, సేింపుడు, అన్నముప్రసాదించుడు.

6. మేముకర్మలు చేయుచున్నాము.ఆ కర్మలందు ఇంద్రవాయువుల కొఅకుదంచిపిండిన సోమముసిద్ధపరచినాము.అది ప్రకాశించునది.వెంట్రుకలు పడనిది,శుద్ధమయినది.లోపరహితము.అట్టి సోమమునుఅధ్వర్యుడు పట్టుకొనిఉన్నాడు.

7. వాయువా!సోమము దంచుధ్వని ినిపించు చోటికియజ్ఞ గృహములస్తుతివాక్కులు ినిపించుచోటికిహోమము కొఅకునేయి తీసికొనిపోబడుచున్నచోటికి నిద్రించుయజమానులనుదాటుకొని ిచ్చేయుము.ఇంద్రుడు కూడ ిచ్చేయవలెను.నియుత్తులనుఅశ్వములీద యజ్ఞస్థలమునకుీరిద్దరు ిచ్చేయుడు.నీవును ఇంద్రుడుయాగములకు ిచ్చేయుడు.

8. యజమానులుసోమమును సేకరించుచున్నారు.ఋత్విజులుయాగము నిర్వహించుచున్నారు.ఇంద్ర వాయువులారా!ఈ యజ్ఞమునందేసోమరసపు ఆహుతినిగ్రహించుడు.ఈ యజ్ఞమునందురోగములేనిి దొంగలించరానినిఅయిన గోవులు ీ కొఅకుపాలు ఇచ్చుచున్ని.యవాది ధాన్యములతోపురోడాశము చేయబడినది.ఈ యజ్ఞమునందేఆహుతి గ్రహించుడు.

9. వాయువా!నీ అశ్వములు బలముగలి. వృద్ధిపొందుని.ఆబోతులవంటిి.అి నిన్ను ద్యావాపృథ్వులమధ్యభాగముననిలుపుచున్ని.అి అంతరిక్షమున కూడఎక్కడ నిలువక వేగముగానడువగలి. అి సూర్యకిరణములవలెనిలుపశక్యముకానివైనిన్ను నిలుపుచున్ని.

## నూటముప్పది ఆరవ సూక్తము

ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-రుద్రుడు,ిత్రావరుణు; ఛందస్సు-అత్యష్టి,చివరిది త్రిష్టుప్

1. ఋత్విజులారా!◌త్రావరుణులుసనాతనులు. యజమానికిసుఖప్రదాతలు.రుచిక రములయినహ◌స్సులనుప్రియముగా భక్షించినారు.వారి కొఱకు మెచ్చదగుసూక్తమును పూజ్యమగుహ◌స్సును సిద్ధపరుచుడు.

◌త్రావరుణులుప్రకాశించువారు. శ్రేష్టురాలయినఉషోదే◌ అందములనడకఅగుపించినది. సూర్యునిమార్గము కిరణములచేతదర్శనీయమయినది.◌త్రుని స్థానమగుఅంతరిక్షము వెలుగులతో◌రాజిల్లినది.వరుణుని స్థానమునకుకూడ కిరణములుచేరిన◌. అందువల్లవారు స్తోత్రార్హమగు హ◌స్సునుధరించుచున్నారు.

2. సంచారస్వభావము కలిగి,శ్రేష్టురాలయిన ఉషోదే◌అందములనడకఅగుపించునది. సూర్యునిమార్గము కిరణములచేతదర్శనీయమయినది.◌త్రుని స్థానమగుఅంతరిక్షము వెలుగులతో◌రాజిల్లినది.వరుణుని స్థానమునకుకూడ కిరణములుచేరిన◌. అందువల్లవారు స్తోత్రార్హమగు హ◌స్సునుధరించుచున్నారు.

3. యజమానివెలుగులు కలిగిసర్వలక్షణ సమన్వితమయినఉత్తరవేదిని శుభ్రముచేయుచున్నాడు.యాగము నిర్వహించబడుఉత్తరవేదిని నిత్యము◌త్రావరుణులుఆశ్రయించుచున్నారు.ప్రతి నిత్యముమేల్కొలుపువారును,ప్రకాశవంతులును,అదితి పుత్రులును,ఇష్టదాతలును అయిన◌త్రావరుణులుఅచట శక్తిని పొందుచున్నారు.అర్యముడు ఆ ఇద్దరిమధ్య ఉండి జనులనుపనులకు పురికొల్పుచున్నాడు.జనుల బట్టిపరలోకమును చేర్చుచున్నారు.

4. హోమమునందున్నఈ సోమము ◌త్రునకుప్రియము కావలెను.ఇది ◌త్రావరుణులుతలవంచుకునిత్రాగునది. యజమానులలోప్రకాశించునది. సర్వదేవతలుయజమానిని అతని కర్మలనుఅనుసరించి రక్షించును.యజమాని ఏ దేవతలనుస్తుతించునో వారుఅతనిని రక్షింతురు.

5. ◌త్రావరుణులను సే◌చి హ◌స్సులుఅర్పించు మర్త్యుడగుయజమానిని వారుపాపములనుండి రక్షింతురు.అర్యముడు సహితముసన్మార్గవర్తనుడగుయజమానిని అతనికర్మలను అనుసరించిరక్షించును. యజమానిఏ దేవతలనుస్తుతించునో వారుఅతనిని రక్షించును.

6. మహత్తుగలిగిప్రకాశించు సూర్యునకునమస్కారము. ద్యావాభూములకు నమస్కారము.◌త్రావరుణులకునమస్కారము. సుఖప్రదాత,ఇష్టఫలదాత రుద్రునకునమస్కారము. హోతా!ఇంద్రుని, అగ్నిని, అర్యముని,భగుని చేరి స్తుతింపుము.చిరంజీవులమగుమేము సంతతి కలిగిఉండవలెను. సోముడుమమ్ము రక్షింపవలెను.

7. ఇంద్రుడుమమ్ము అనుగ్రహించినాడు.కీర్తివంతులగు మమ్ముఅనుగ్రహించినారు.అగ్ని, ◌త్రుడు, వరుణుడుమాకు సుఖములుప్రసాదించినారు. అన్నవంతులమగుమేము ఆ వరములనుఅనుభ◌చగలము.

(శ్రీమదాంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితప్ర. మండలముఱెండవ అష్టకము మొ.అధ్యాయము సమాప్తము)

రెండవఅధ్యాయము నూట ముప్పదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-◌త్రావరుణులు,ఛందస్సు-అతిశక్వరి

1.సోమమును దంచిరసము తీసినాము. సోమరసమునపాలు కలిపినాము. ఇది◌క్కిలి మాదకము.ప్రకాశించువారు ద్యులోకవాసులగు◌త్రావరుణులుయజ్ఞమునకు◌చ్చేయవలెను.పాలు, నీరు కలిసిన ప్రకాశవంతమగుసోమమును స్వీకరించవలెను.మమ్ము రక్షించవలెను.

2. సోమరసముతీసినాము. అందు పెరుగుకలిపినాము. ఉష, సూర్యునికిరణముల ప్రకాశమునసోమము పిండినాము.ిత్రావరుణులారా!ఇది ీకు ప్రియమయినది.తృప్తిని ఇచ్చునది.ీ కొరకే తీయబడినది.యజ్ఞములందుఆరగింపదగినది. ీరు ిచ్చేయుడు.ఈ సోమమును స్వీకరించుడు.

3. పాలిచ్చుఆవును పితికినట్లుసోమమును పిండిరసము తీసినాము. అందులోనీరు చల్లినాము.రుబ్బినాము. ిత్రావరుణులారా!ీ కొఱకు ఈ సోమరసముసిద్ధము చేయబడినది.ీరు యజ్ఞమునకుిచ్చేయుడు. సోమరసముపూర్తిగా సేిించుడు.

## ఆలోచనామృతము

సోమముచంద్రుని వెలుగు-వెన్నెలతోపెరుగు తీవ. దానితో సిద్ధముచేయునది సోమరసము.సోమరసము సొంతముఒకే తీరుదికాదు. ఒకే పదార్థమురుచుల మార్పుతోవండుట జరుగును.పదార్థము ఒక్కటే.వంటలు వేరు. రుచులువేరు.అట్లే సోమముసిద్ధము చేయుపద్ధతులు,ప్రక్రియలు వేరువేరుగా ఉన్నట్లున్నిి.పిండినిి. రుబ్బినిి.పాలు కలిపినిి. పెరుగు కలిపినిివేరు వేరు సోమములుఉన్నట్లున్నది.

### నూటముప్పది ఎనిిదవసూక్తము
### ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-పూష, ఛందస్సు-అంత్యష్టి

1. పూషయజమానులనురక్షించుటకు అవతరించినాడు.అతని మహిమలుగొప్పిి. అందరు పొగడునట్టిి.అతనిని బాధించగలవాడులేడు. పూష స్తోత్రమునుిడుచువాడు లేడు.అతడు యజ్ఞవంతుడు.యజమానులమనసులను మురిపించును.నేను సుఖమునుఆపేక్షించి సుఖము కలిగించుపూషను స్తుతించుచున్నాను.పూష యజ్ఞమునుపూర్తి చేయవలెను.

2. పూషా!నీవు యజ్ఞములకువెళ్లునపుడునీగమనమువలెను,నీవేగమును అశ్వమువలెను,యుద్ధములకుసాగునపుడు నడకవలెనుస్తుతించుచున్నాము.నీవు యుద్ధిరులనుఒంటెవలె దరిచేర్చుచున్నావు.కావున నరులు నిన్నుసుఖప్రదుడవుఅని తెలుసుకున్నారు.నీతో స్నేహముచేయుటకు నిన్నుఆహ్వానించుచున్నారు.మా పిలుపులనుినుము. మాస్తుతిధ్వనులను వెల్లడిచేయును. మాకుఅన్నమును-యుద్ధములందుజయమును కలుగజేయుము.

3. పూషా!నీ సఖ్యమున యోగ్యులుసత్కర్మము చేయుచున్నారు.నిన్ను కీర్తించుచున్నారు.సుఖములు అనుభిించుచున్నారు.ఆిధముగా నీవు సత్కర్మలనురక్షించుచున్నావు.రక్షకుడవు అయిన నిన్నులక్షల ధనముయాచించుచున్నాము.మేము నిన్ను ఆశ్రయించుచున్నాము.నీవు కోపరహితుడవుఅగుము. యుద్ధములందుఅగ్రభాగమున నిలువుము.

4. పూషా!నీవుదాతవు. శత్రునాశకుడవు.మాకు దగ్గరివాడవుఅగుము. మేము అన్నముకోరుచున్నాము. మాకుమేకలను, గుఱ్ఱములనుప్రసాదించుము. నిన్నుస్తోత్రములతోప్రసన్నుని చేయుచున్నాము.వర్షము కలిగించుము.నీ స్నేహమునుదాచక ప్రకటించుము.
(పూషద్వాదశ ఆదిత్యులలోఒకడు. అతడు వెలుగువాడు.దాగనివాడు. సూర్యుని రథసారథికూడ అగును)

### నూటముప్పది తొిమ్మదవసూక్తము
### ఋషి-పురుచ్ఛేపుడు,దేవత-ిశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-అంత్యష్టి,చివరిది త్రిష్టుప్

1.ఉత్తర వేదియందుఆహవనీయాగ్నినినిలిపినాము. ఆ అగ్ని యొక్కదివ్యబలమునుపొందుచున్నాము. ప్రకాశించుచున్నాము.మా స్తుతులు ఁనుటకుఁచ్చేయుడు. మాకర్మలు ఁమ్ము చేరవలెను.మేము ఏ దేవతలనుయజించుచున్నామోఅఁవారిని చేరవలెను.

2. ఁత్రావరుణులారా!ఁరు సూర్యునివలె కీర్తనీయులు.తేజోవంతులు.ఁరు జలమునుప్రసాదించుచున్నారు.బంగారుమయమయినఁరూపమునను యజ్ఞగృహమునందుమా కర్మలచేతనుమనసుతోను కన్నులతోనుదర్శించుచున్నాము.మనసుతోను ఇంద్రియములతోనుదర్శించుచున్నాము.

3. అశ్వినులారా!యజమానులుఁమ్ము స్తుతించుచున్నారు.ప్రార్థించుచున్నారు.హఁస్సులు అందించుచున్నారు.స్తోత్ర పాఠములుచేయుచున్నారు.అన్నము అధికముగాపొందుచున్నారు. ఁ బంగారురథము తేనెతోనిండియున్నది.రథపు కమ్ములు తేనెనురాల్చుచున్నఁ.మా హఁస్సులనుఆ రథము ఁద గ్రహింపుము.

4. అశ్వినులారా!ఁ మహత్తునుఎల్లరు గ్రహించినారు.ఁరు ఁశేషముగ దు:ఖరహితము,సుఖప్రదము అయినయజ్ఞములకువెళ్లుదురు. మాసారథి, ఁ రథమునుఆకాశమున నడిపించును.రథమును, రథికునినొప్పింపక యజ్ఞములకుచేర్చును.

అశ్వినులారా!ఆకాశ మార్గమున స్వర్గముకుపోవు శత్రువులనుఁరు లొంగదీతురు. వర్షముకలిగింతురు. మూడునొగల రథమునుఅధిరోహింతురు.

5. అశ్వినులారా!ఁ సత్కర్మలచేతదివారాత్రులకు అఁకోరిన ఫలములుప్రసాదించుడు. ఁరుచేయు దానముఎల్లవేళలలోపరహితముకావలెను. మేముచేసిన దానములుసహితము నశింపకుండవలెను.

6. ఇంద్రా!నీవు వర్షిఁ. నీ కొఱకుసోమములు అభిషఁంచబడినఁ.అఁ నీకు అర్హములు. జలములుకలిగించునఁ. యజ్ఞమునందుఅట్టి సోమమునునీకు సమర్పించుచున్నాము.అఁ నీకు దినదినాభివృద్ధికలిగించును. తృప్తికలిగించును. మేమునిన్ను స్తుతించుచున్నాము.రమ్ము ఁచ్చేయుము.మాకు సుఖములుప్రసాదించుము.

7. అగ్నీ!మా ఆహ్వానములనుమన్నింపుము. మా స్తుతులనుఆలకింపుము. యాగకర్తలుఅందించు హఁస్సులనుదేవతలకు పంచిఇమ్ము. వారి ఁనతులనునివేదింపుము.

దేవతలుప్రసిద్ధము అగు గోవునుఅంగిరోవంశజులకుఇచ్చినారు. అర్యముడుఆగోవుపాలు పిదికినాడు.అర్యముడు ఆగోవునునాతోకూడ తెలిసికొన్నాడు.

8. మరుత్తులారా!ఁ బలములు ప్రకాశవంతములు.నిత్యములు. అఁ మమ్మువదిలిపోకుండవలెను.మా సంపదలు క్షీణించకుండవలెను.మా ప్రాణములునశింపకుండవలెను.ఁరు నిర్మించినఁ, చిత్రవర్ణములయినఁ,మనుష్య దుర్లభములుఅయిన గ్రామములుసర్వదా మాకు చెందవలెను.ఁ వద్ద దుస్తరమగుధనముఉన్నది.దానిని మాకు ప్రసాదించుడు.శత్రువులు హింసించలేనిధనమును మాకుఅనుగ్రహించుడు.

9. దధ్యంగుడు,అంగిరోరుషి, ప్రియమేదుడు,అత్రి, మనువుఅను పూర్వ ఋషులు నన్నుదివోదాస పుత్రునిగాఎరుగుదురు. ఆ ఋషులతోమాకు దీర్ఘకాల సంబంధముఉన్నది. ఆ ఋషులమహత్మ్యముచేత స్తోత్రవాక్కులతోనమస్కరించుచున్నాను.వారి అనుగ్రహమునయాగయోగ్యులయినఇంద్రాగ్నులను స్తుతించుచున్నాను.

10.హోత అను ఋత్విజుడు,యాజ్యమంత్రములుహఁస్సు కోరిన దేవతలకుసోమమును అందజేయవలెను.అధ్వర్యుడు దేవతానుగ్రహమునుఆపేక్షించి చలువనుఇచ్చునది, జనముకోరునది, వర్షముకలిగించునది అయినసోమముతో యాగముచేయుచున్నాడు.యజమానులముదూరముగా ఉండి

అభిషవశిలధ్వనిని చెం కింపుగాంనుచున్నాము. తదుపరిసత్కర్మలు చేయుఅధ్వర్యుడు అభిషవజలమునుధరించుచున్నాడు.ఈ అధ్వర్యుడు ప్రజ్ఞావంతుడు.అనేక గృహములుకలవాడు.

11.దేవతలారా! ీరుద్యులోకమునపదకొండుమంది, భూలోకమునపదకొండుమంది, ఆకాశమునపదకొండుమంది మహత్తుకలిగి ఉన్నారు. ీరు ఈ యజ్ఞసంబంధమయినహంస్సులనుస్వీకరించుడు.

(ప్రథమమండలమునఇరువదియవ అనువాకముసమాప్తము)

ఇరువదిఒకటవ అనువాకము నూట నలుబదియవసూక్తము

ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-జగతి,12, 13 త్రిష్టుప్

1. అధ్వర్యుడా!వేదియందలిఉత్తరవేదియందుప్రేమ కలిగి, ప్రకాశవంతుడగుఅగ్ని కొఱకు హంస్సునకువలెస్థానము ఏర్పరచుము.ఆ స్థానము ప్రకాశించువర్ణము కలది.చీకట్లను పోగొట్టునదిఅగుచున్నది. ఆజ్యముమున్నగు వానికి ఆధారమయినఆ స్థానమును వస్త్రముతోవలెదర్భలతో ఆచ్ఛాదింపుము.

2. అగ్నిరెండు ఆరణులనుండిఅవతరించినాడు.అతడు నేయి, పురోడాశము,సోమము అను మూడుఅన్నములనుఆరగించుచున్నాడు.అగ్ని ఆరగించిన అన్నముసంవత్సరముకాగానేయజమానిని యాగముచేయు సమర్థునిచేయును. ఈ అగ్నివర్ణము కలిగించును.స్రుక్కువంటి నాలుకతోఇతర హంస్సులనుఅందుకొనును. వర్ధిల్లును.ఈ అగ్నే దావాగ్ని రూపము ధరించిఅరణ్యములనుదహించుచున్నాడు.

3. రెండుఅరణులు ఇద్దరు తల్లులవలెఉన్నం. అరణులనురాచి అగ్గి పుట్టించునపుడునల్లనిపొగ, సమానమగుఅగ్ని కలిగి జ్వలించుచున్నది.తొలి జ్వాలయేనాలుకగా గల అగ్నిని ఆంర్భంపచేయుచున్నది.ఆ అగ్ని తింర ధ్వంసకము,మూసి వేయతగినది,యజమానిని వృద్ధిపొందించునది,శిశుధర్మము గలదిఅగుచున్నది. (యజమానితండ్రిగను, అరణులుతల్లిగను, అగ్నిశిశువుగను చెప్పినాడు)

4. జ్ఞానవంతులగుఋత్విజులుకలిగించిన అగ్ని జ్వాలలుజ్వలించుచున్నం.ఆ అగ్ని యజమానినిబ్రహ్మలోకమునకుపంపును. అది వేగవంతమయి,నల్లనికాంతి కలిగి,అసమానముఖములుకలిగి చలించునట్టిది,ఎండించునది, వాయువుచేతప్రేరేపింపబడి సర్వత్రవ్యాపించునది అగును.

5. అగ్నిప్రఖ్యాతము, ప్రసిద్ధము.అగ్ని చీకట్లనుపారద్రోలును. నల్లనిది.అన్యులకు అశక్యమయినది.అధిక ప్రకాశము కలిగించునది.అగ్ని కణములు చింమ్మసర్వత్ర వ్యాపించినపుడుఅధిక ధ్వని చేయును.సాగిపోవును. అట్టిఅగ్నిని స్తుతింతుము.

6. అగ్నిపచ్చని ఓషధులందుఅధికముగా ప్రవేశించుచున్నాడు.అగ్ని సకలమును అలంకరింపచేయుచున్నాడు.తనను పాలించుచెట్లనుచేరిఆబోతువలె అగ్నిఅధికముగా ధ్వనించుచున్నాడు.తేజోరూపుడయినఅగ్ని తన జ్వాలలను పెంపొందించుచున్నాడు.పట్టశక్యము కాకున్నాడు.భయంకర మృగములకొమ్ములవలెఉన్న జ్వాలలనుఅగ్ని మరింత జ్వలింపచేయుచున్నాడు.

7. అగ్నింస్తరించుచున్నాడు.ఓషధులను గ్రహించుచున్నాడు.యజమాని ఉద్దేశముతెలిసికొనుచున్నాడు.నిరంతరము జ్వాలలనురగిలించుచున్నాడు.ఆ జ్వాలలు వర్ధిల్లుచున్నం.యాగయోగ్యమగు అగ్నినిఆశ్రయించుచున్నం.జ్వాలారూపమయినఅగ్ని ద్యావా భూములకుంలక్షణమయినతేజస్సును కలిగించుచున్నాడు.

8. అగ్నినినల్లని వ్రేళ్లవంటిజ్వాలలు ఆలింగనముచేసికొనుచున్నం.బొగ్గును చేరి ఊర్ధ్వముఖములయిఎదుగుచున్నం.

9. దావాగ్నిభూంపై ఉన్న పొదలను,తుప్పలను తగులపెట్టుచున్నాడు.క్కిలి ధ్వనించిజంతువుల వెంటవేగముగ ఉరుకుచున్నాడు.అతడేకదా ఆయా జంతువులకుతగిన ఆహారములుకలిగించినవాడుఅతడు గడ్డి మున్నగువానిని తగుల పెట్టుచు,నల్లని మసి మార్గమునుఅనుసరించి సాగిపోవుచున్నాడు.

10.అగ్నీ! మా యాగములందుప్రజ్వరిల్లుము.అనంతరము శాంతించుము.మాకు వరములుప్రసాదించుము. నీవుచిన్న, చితుకుమంటలను డువుము.యుద్ధములందుకవచమువలెఎవరిని దరిచేరనీయకజాజ్వల్యముగజ్వలించుము.

11.మేము శ్రంచి చేసి,కట్టెలద ఉంచినహస్సులు అగ్నినిప్రియములన్నింటికన్నప్రియము కావలెను.అగ్నీ! నీ శరీరమే జ్వాలలు.నీ తేజస్సు నిర్మలము.ఆ తేజస్సున మాకురత్నములు ప్రసాదించుము.

12.అగ్నీ! సమర్థుడు-సర్వాధారుడుఅయిన యజమానికొఱకు ఋత్విజులనుతెడ్లు, మంత్రములనుకర్రగల పడవనుసంసారము దాటించుటకుప్రసాదించుము. ఆ ఓడమాకు ఆహారమును,పుత్ర పౌత్రాదులను,సుఖములను కలిగించవలెను.

13.అగ్నీ! మా స్తుతులనుస్వీకరించుము. భూమ్యాకాశములు,వర్షము పంటలుకలిగించవలెను.గోక్షీరాదులు, పురోడాశాదులుప్రంచవలెను.అరుణారుణ ఉషస్సులు మాకుకలకాలము అన్నమును,ఇతర సంపదలనుకలిగించవలెను.

## నూటనలుబది ఒకటవసూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-జగతి,12, 13 త్రిష్టుప్

1. సూర్యతేజస్సు బలమువలన పుట్టినది.అది ప్రకాశించుచున్నది.సకల జీవరాసులందుఉన్నది. అగ్ని తేజస్సుమాబుద్ధిని చేరుచున్నది.కోర్కెలు సాధించుచున్నది.వాక్కులందు సమానముగాప్రవర్తించుచున్నది.జగత్తు వ్యవహారములునిర్వహించుచున్నది.

2. అగ్నిఅన్నసాధకము, శరీరఅభివృద్ధి కరము.హర్లక్షణ అన్నముకలది. శాశ్వతముఅయినది. రెండవదిఅగు ద్యుదగ్ని ఏడులోకములకు శుభముకలిగించుచున్నది.మూడవ అగ్ని సూర్యునిరూపమున ఉండి వర్షముకురిపించుచున్నది.అట్లు పదిదిక్కులుప్రసరించుచున్నది.అతనిని పది దిక్కులుదర్శించుచున్న.

3. తొలినుండి మేధావంతులయినఋత్విజులుయాగరూపమగు అగ్ని సాధించుచున్నారు.అనాదికాలము నుండిఅగ్నికి సమర్పించుటకుహస్సులు భద్రపరచినారు.వాయువు అగ్నిని ప్రబలముచేయుచున్నది.ఆ అగ్నిని స్తుతించుచున్నాము.

4. పశురూపమయినహస్సును అగ్నిచుట్టుప్రదక్షిణము చేయించుచున్నారు.అగ్నికి దంతములగుజ్వాలలో పొదలు,తుప్పలు ప్రవేశించుచున్న.అగ్ని జన్మకు అరణులుకారకములు అగుచున్న.అందువల్ల పత్రుడగుఅగ్ని కాంతిమంతుడుఅగుచున్నాడు. యవ్వనవంతుడుఅగుచున్నాడు.

5. అగ్నికితల్లులు అగు దిశలు,అన్య బాధలులేక అధికముగావృద్ధిచెందినపుడుఅగ్ని పది దిక్కులందుప్రకాశించినది. వయసురాగానేప్రసరించినద. వయసురాముందు తుప్పలు,చెట్లుమున్నగునమొలిచిన. అగ్నికివయసురాగానే వాటియందుమెల్లగా ప్రసరించికాల్చినాడు.

6. దేవతలనుఆహ్వానించు అగ్నినిద్యులోకమునసేంతురు. యజమానులుహస్సులు అర్పించిరాజునువలెపూజింతురు. సకల ధనమునుగల అగ్నిని బహుమందిబహుధములస్తుతుల చేతను,క్రతువులచేతను,మంత్రముచేతనుస్తుతించుచున్నారు.

7. అగ్నివాయుప్రేరకుడయి యజ్ఞమునకుఅర్హుడు అగుచున్నాడు.అగ్ని బహువక్తఅగు ెదూషకునివలెంంధ కర్మలు ఆచరించుచున్నాడు.అపుడు అతడు తనదారిలోని అన్నింటినికాల్చును. నల్లనిమసి మార్గమునజ్వాలలతో పయనించును.అట్టి అగ్నిని లోకములుసేంంచుచున్నం.

8. త్రాళ్లతోకట్టిన రథమువలెస్థాపితుడు అగు అగ్ని అంతరిక్షమునుఅంటుచున్నాడు. అనంతరముఅగ్ని మార్గమున సాగుచునల్లగ చేయుచున్నం.ఆ అగ్నిని దీప్తివలనశూరుని ప్రతాపమునకుశత్రువు భయపడినట్లుమృగములు, పక్షులుభయపడి ఉరుకుచున్నం.

9. అగ్నీ!నీవలననే వరుణుడువర్షించు వ్రతముదాల్చినాడు. ంత్రుడుచీకటిని అణచుచున్నాడు.అర్యముడు మంచిదాతఅగుచున్నాడు. సర్వత్రకర్మచేత అర్యముడువ్యాపించినట్లురథము యొక్క రేకులచుట్టుకంమ వ్యాపించినట్లు,అగ్నిసర్వత్ర వ్యాపించుచున్నాడు.

10.అగ్నీ! నీవు నిత్యయవ్వనుడవు.మేము అందించు హంస్సులనుదేవతలనుచేర్చుచున్నావు.నీవు రత్నవంతుడవు.నంనుడవు. నిన్ను-రాజునువలెస్తుతించుచున్నాము.ధ్యానించుచున్నాము.

11.అగ్నీ! కోరదగిన, ఉపాసించతగిన ధనమునుమాకు ఇచ్చినావు. ఉత్సాహవంతులు,ంద్యాబుద్ధులుకల పుత్రులనుఇచ్చినావు. అగ్ని తనకిరణములనువలెతన జన్మకుఆధారములు అయినఉభయలోకములనునియంత్రించుచున్నాడు.ఆ అగ్ని శుభకర్మలమా యాగమునందుదేవతల స్తుతులనుగ్రహించుచున్నాడు.

12.ప్రకాశవంతుడు, వేగవంతుడు,అశ్వవంతుడు, హవ్యవాహనుడు,గంభీరుడు అగు అగ్ని మాఆహ్వానమునుమన్నించునా? ఉత్తమబలుడు,సుప్రసిద్ధుడు అగు మమ్మునడిపించునా? అందరుకోరునట్టి, శుభములనుఇచ్చునట్టిస్వర్గమును మాకు అందించునా?

13.అగ్నీ! గొప్పదగు మహాసామ్రాజ్యమునుధరించుచున్నాడు.కర్మవంతములయినమంత్రములచేత.నుతించబడుచున్నాడు.ఋత్విజులు,వెంమును, మేఘమునుసూర్యుడు ధ్వనింపచేసినట్లుఅగ్నిని స్తుతులతోధ్వనింపచేతుము.

## నూటనలుబది రెండవసూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అనేక దేవతలు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1.అగ్నీ! నీవు ప్రకాశకుడవుయాగమునకు హంర్భోక్తలనుతీసికొని రమ్ము. చేతస్రువముపట్టిసోమమును అభిషంంచి,హంస్సులు అందించుయజమాని యజ్ఞమునుదేవతలకు ంస్తరింపుము.

2. తనూనపాదగ్నీ!మేధావులమగుమేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.నేయికారుచున్న, మధరమయినసోమాది ద్రవ్యములుగలమా యజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. పూర్తిఅగునంతవరకు ఉండుము.

3. శుచియు,పంత్రత గలది,ఆశ్చర్యము కలిగించునది,ప్రకాశించునది, యజ్ఞమునుసంపాదించునట్టినదిఅగు నరాశంసాగ్ని, నరులుస్తుతించు అగ్ని ద్యులోకమునుండివచ్చి మధురరసముతో మా యజ్ఞమునుమూడుసార్లు తడుపును.

4. అగ్నీ!నీవు స్తోతవ్యుడవు.మనన సాధనమగుఈ స్తుతి సుజిహ్వుడగుఅగ్ని కొఱకు ఆలపించబడుచున్నది.ఈ యజ్ఞమునుకోరదగిన ప్రియమయినఇంద్రుని ఆహ్వానించుము.

5. ఋత్విజులుమంచి అధ్వర్యములుగలసోమయాగమునందుదర్భలు పరచుచున్నారు.ఋత్విజులుహోమసాధనపాత్రలు కలిగి ఇంద్రునికొఱకు ◌శాల గృహమునుఅర్జించుచున్నారు.

6. యజ్ఞద్వారములు గొప్ప◌. యజ్ఞమునువృద్ధిపరుచున◌.ప◌త్రత కలిగించున◌.అందమయిన◌. దూరదూరమునఉన్న◌. దేవతలనుప్రవేశపెట్టుటకుయజ్ఞద్వారములుతెరిచి ఉండవలెను.

7. అహోరాత్రములుఅందరిచే స్తుతించబడున◌,దగ్గరగా ఉన్న◌, అందమయిన◌,యజ్ఞమునునర్మించున◌. అ◌ స్వయముగా◌చ్చేయవలెను.యజ్ఞమున దర్భల◌దఆసీనులు కావలెను.

8. భౌమ-వైద్యుతఅగ్నులు ఇద్దరు దేవతలకుబలముకలిగించుజ్వాలలు కలవారు.స్తుతి కర్తలనుఅనుగ్రహించువారు.మేధావంతులయినదేవతలనుఆహ్వానించువారు. ఆఅగ్నులు ఫలసాధనమయి,ద్యులోకమునుఅంటుచున్న ఈ యజ్ఞమునుచక్కగా నెరవేర్చవలెను.

9. పరిశుద్ధమయినది,దేవతల మధ్యస్థమయినది,హోమమునుఅర్జించునది అగు స్వర్గవాక్కుభారతి, భూ◌గతమయినవాక్కు ఇళ, అంతరిక్షవాక్కుసరస్వతి అగ్నికి మూడుమూర్తులయిన ఈ దేవేరులుయజ్ఞమున దర్భాసనమునఆసీనులు కావలెను.

10.ఉదకము అద్భుతము.శీఘ్రవ్యాపకము. త్వష్టఅనబడు వైద్యుతాగ్నిఆ ఉదకమును మేఘమధ్యమునుండి ◌డిపించవలెను.మమ్ము పోషించవలెను.

11.వనస్పతులందుఉన్న అగ్నీ! ఋత్విజులనుతొందర పెట్టుము.దేవతలనుస◌పించుము పూజించుము.ఆహవనీయాగ్నిప్రకాశవంతుడు, మేధా◌.అతడు దేవతలకుహ◌స్సులు అర్పించును.

12.ఇంద్రుడు గమనీశులుడు.సామవేద స్వరూపుడు.పూష మరుత్తులుసకలదేవతలతోకూడిన ఇంద్రుని కొఱకుహ◌స్సులనుహోమము చేయుడు.

13.ఇంద్రా! ఋత్విజులుయజ్ఞమునందునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు.మా పిలుపు ◌నుము.“స్వాహా” అని వేల్వబడినహ◌స్సులనుస్వీకరించుటకు ◌చ్చేయుము.మా స్తోత్రములు◌నుటకు ◌చ్చేయుము.

## నూటనలుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు1-7 జగతి, 8 త్రిష్టుప్

1. అగ్నిబలములకు పుత్రుడు.జలమునకు మనుమడు.అట్టి అగ్ని కొఱకు వృద్ధికరమున◌నము అగు యాగమును,స్తుతిని చేయుచున్నాను.యజమానికి ప్రియుడును,హోమకర్తయు అగుఅగ్ని వేదికయందుధనములతోఆసీనుడు కావలెను.

2. అగ్నిఆ◌ర్భ◌౦చిన వెంటనేవేదికయందు అంతరిక్షసంచారి అగు వాయువునకుప్రత్యక్షము అయినాడు.స◌ధులచేతప్రజ్వరిల్లినాడు.భూమ్యాకాశములనుప్రకాశింప చేసినాడు.

3. అగ్నిస్తోతవ్యుడు.అతని కాంతికి ముది◌లేదు.అతని కిరణములుదర్శనీయములు.అ◌ వెలుగులు చిమ్ముచుచీకట్లను పారద్రోలును.సూర్య కిరణములవలెనేఅగ్ని కిరణములు ముది◌లేక తీక్షణములయి◌రాజిల్లును.

4. అగ్నిసర్వ సంపన్నుడు. భృగువంశజులు అగ్నినిఉత్తరవేదియందుభూతములబలమున అభిముఖముగాస్థాపించినారు. అగ్ని సూర్యునివలెధనములకుఈశ్వరుడు అయినాడు. ఆ అగ్నినిస్వగృహమునస్తుతింతుము.

5. వాయువులధ్వనివలెను,రాజు పంపిన సేనవలెను,అంతరిక్షమును పుట్టినపిడుగువలెను,అగ్ని వారింప శక్యముకానివాడు,ఆ అగ్ని జ్వాలాదంతములతోశత్రువులనుహరించును.శూరునివలె శత్రువునుహింసించును.వనములనుదహించును.

6. అగ్నిబహుపర్యాయములుమా స్తుతులనుకోరవలెను. సర్వజనులకునిధివంటివాడుకావలెను. అనేకంధముల ఉపకరించవలెను.మమ్ము కర్మలకుప్రేరేపించవలెను.లాభార్జనకు తొందరపెట్టవలెను.మేము స్తుతించుచున్నాము.

7. అగ్నినేతితో మండువాడు.యజ్ఞమున ముందుఉండువాడు. యజమానిఅగ్నిని ంత్రునివలెభాంంచును. అగ్నినిసంధలతో వెలిగించిఅలంకరించుచున్నాడు.చక్కగా వెలుగునట్టివ్యాపించునట్టి,యజ్ఞము నింత్తముదీపించునట్టిఅగ్ని మా సకల కర్మలనురక్షించవలెను.

8. అగ్నీ!పొరపాటు లేకుండా వర్తించుచు,కళ్యాణకరములు,సుఖప్రదములుఅగు రక్షణలతో మమ్ముకాపాడుము. పుట్టుకతోనేహింసారహితమయి,ఇతరులు అవమానింపశక్యముకాని రక్షణలతోమమ్ము కాపాడుము.

## నూటనలుబది నాలుగవసూక్తము

## ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-జగతి

1. అధ్వర్యుడుంక్కలి ప్రజ్ఞావంతుడు.అతడు అగ్ని వ్రతమునుఅవలంబించుచున్నాడు.ప్రదక్షిణముగా ప్రవర్థించుచుఅగ్నిస్థానమందు ఉండుస్రుక్కులను ధరించుచున్నాడు.

2. జలధారలకుజన్మస్థానముసూర్యుడు. జలధారలుసూర్యుని ఆవరించి అగ్నినిస్తుతించుచున్నం.అగ్ని జలములమధ్య నిలుచును.అట్టి అగ్నితో భూంకిచేరిన జలముఅమృత ప్రాయముఅగును. దానిని జనులుత్రావుచున్నారు.

3. హోత-అధ్వర్యుడుసమాన ప్రతిభగలవారు.వారు పరస్పర సహకారమునఅగ్నికార్యము నిర్వహింతురు.తదుపరి అది ఆహవనీయఅగ్ని అగును. అది యజ్ఞసారథియై కళ్లెములపట్టి సర్వత్ర వ్యాపించును.

4. హోతఅధ్వర్యుడు ఇద్దరునుసమాన ప్రతిభావంతులు.వారికి యజ్ఞము సమానఫల స్థలము. హోత,అధ్వర్యులు దంపతులవలెను,రాత్రింబవళ్లవలెనుసఖ్యముగా అగ్ని కార్యమునునిర్వహించుచున్నారు.ఆ అగ్ని పుల్లలు లేనపుడుముదుసలి అయి, పుల్లలుపడినంత వయసువాడుఅగుచున్నాడు. హోత,అధ్వర్యుడు ఇద్దరుసమర్పించిన హంస్సులనుతిని అగ్ని ప్రాయపువాడుఅగుచున్నాడు.

5. అగ్నినికలిగించుటకు అరణినిచేతుల పదివ్రేళ్లునుపట్టును. పదివ్రేళ్ళుండిచినపుడు అగ్నింముక్తము అగును. సంతసించును.మేము నరులము.మమ్ము రక్షింపుమనిఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.ధనుస్సునుండిప్రసరించు బాణములుశత్రువుంద పడును.అట్లే అగ్ని నుండిబయల్వెడలిననిప్పురవ్వలు ప్రసరించుచున్నం.ఆ రవ్వలు వృద్ధిపొందిఅగ్ని ప్రజ్ఞావంతుడయికనిపించుచున్నాడు.

7. అగ్నీ!నీవు హంస్సు కలవాడవు.యజ్ఞము కొఅకుపుట్టినవాడవు.శుభ కర్మలు కలవాడవు.సర్వజగములకు గృహస్తునివలెనిన్ను సర్వజనులుసేంంతురు. ంచ్చేయుము.హంస్సులు స్వీకరించుము.నీకు ప్రియమగు ఈ స్తోత్రమునుమరల మరల కోరుము.

## నూటనలుబది అయిదవసూక్తము

## ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్,5 జగతి

1. అగ్నిఅంతటికి పోగలవాడు,రాగలవాడు. అతడుఅన్నీ తెలిసినవాడు.చైతన్యవంతుడు.శీఘ్రుగాం. అతనియందుఅన్నీ ఉన్నం. అన్ని భోగములుఉన్నం. ధనములుఉన్నం. బలములుఉన్నం. అతడు బలవంతుడగురాజునకు సహితముప్రభువు. యజమానులారా!అట్టి అగ్నిని అర్థించుడు.

2. అందరుఅగ్నినే అడుగుదురు. ఎవడునుంపరీతముగా అడుగడు.అడిగినను ధీరుడయితాను గ్రహించినదానినే చెప్పును.అగ్ని తన మాటకుముందు ఇతరులమాటను సహించడు.తన మాట తరువాతిమాటను సహితముసహించడు.అట్లని అగ్ని గర్వికాడు, అతడేసమస్త జనులనురక్షించుచున్నాడు.

3. మనపిలుపులు, స్తుతులుఅన్నియు అగ్నినే చేరుచున్నం.అతడు ఒక్కడే మనమాటలు ంనువాడు.అనేకములను ప్రేరేపించువాడు.తపింపచేయువాడు.యజ్ఞ సాధకుడు.అంచ్ఛిన్న రక్షణలుఉన్న శిశువువలెప్రియుడయినవాడు.అట్టి అగ్ని త్వరపడిహంస్సు అందుకొనుచున్నాడు.

4. అధ్వర్యుడుఅరణిమధించిఅగ్నిని ఆంర్భంంపచేయుచున్నాడు.అగ్ని ఆంర్భంంచినంతనేఫలసాధనకు సర్వత్రవ్యాపించినాడు. ఆనందించునట్లుఆజ్యము సమర్పించుయజమానిని అగ్నిలాలించుచున్నాడు.

5. అగ్నిసర్వజ్ఞుడు. జలజ్ఞాని.సత్యస్వరూపుడు. చర్మముపరిచినట్లు ఓషధులుపరచిన వేదిక ందనివసించును. అన్వేషి,కర్మధారి, వనసంచారిఅగు అగ్ని మర్త్యుడు అగుయజమానికి ప్రజ్ఞానముబోధించును.

నూటనలుబది ఆరవసూక్తము

ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. సవనములుఅను మూడు తలలుకలది, ఛందస్సుఅను ఏడు కళ్లెములుగలది, అంగవైకల్యములేనిది, ద్యావాపృథ్వులుసంపమున ఉన్నట్టియజ్ఞాగ్ని నిశ్చలమగుహంస్సులనుభక్షించుచున్నాడు.అట్టి అగ్నికి సంబంధించినయాగములు దేవంమానములనుఅన్నింటికి పూరించుచున్నం.అగ్నిని స్తుతింపుము.

**అగ్నికివర్తించు అర్థము:-**

ద్యులోక,భూలోక, అంతరిక్షములుఅను మూడు తలలుకలవాడు, ఏడు నాలుకలనుకళ్లెములు కలవాడు,అంగవైకల్యము లేనివాడు,ద్యావాపృథ్వులు సంపమునఉన్నట్టి అగ్ని నిశ్చలమగుహంస్సును భక్షించుచున్నాడు.అట్టి అగ్నికి సంబంధించినయాగములు దేవంమానములనుఅన్నింటిని పూరించుచున్నం.అగ్నిని స్తుతింపుము.

2. అగ్నివర్షించువాడు. మహాత్ముడు.అతడు భూం, అంతరిక్షమునువహించుచున్నాడు.అగ్ని ముదిం ఎరుగనివాడు.గొప్పవాడు. రక్షకుడు, అతడుమా యజ్ఞ గృహమునకుఅభిముఖుడు అగుచున్నాడు.వేదికంద ఆసీనుడుఅయినాడు. ఈ అగ్నిజ్వాలలుపొదుగువలె ఉన్నఅంతరిక్షమును దూడవలెనాకుచున్నం.

3. ఒకేవత్స అగు అగ్నికి అభిముఖముగసంచరించు యజమాని,అతని పత్ని, రెండుధేనువులయిశోభనకర్మవంతులయిఅంతట సంచరించుచున్నారు.మార్గములనుఅగ్ని చుట్టు సిద్ధపరచుచున్నారు.ప్రజ్ఞానములనుధరించుచున్నారు.

4. అధ్వర్యులుమున్నగువారు బుద్ధిమంతులు.జ్ఞానవంతులు.వారు వృద్ధిపొందుఅగ్నిని వేదికయందుఉంచుచున్నారు. అనేకంధములుగాఅగ్నిని రక్షించుచున్నారు.యజ్ఞ ఫలములనుఇచ్చు అగ్నిని సర్వంధములసేంంచుచున్నారు. సర్వజనకుడయినఅగ్ని మానవులకుప్రత్యక్షమయినాడు.

5. అగ్నిఅనుగ్రహ దృష్టికలవాడు. సర్వదిక్కులందుదర్శనము ఇచ్చువాడు.గొప్పవారగు దేవతలను,చిన్న వారగు యజమానులనురక్షించుచున్నాడు.అందువలననేఅగ్నికి అంతటను హంస్సులుఉన్నం. అతడు సర్వదర్శకుడు.శిశువులవంటియజమానులనుఅనుగ్రహించుచున్నాడు.

## నూటనలుబది ఏడవసూక్తము

### దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అన్నము,ఆయువు రెంటిని పుత్రులవలెకలిగిన యజమానులుయజ్ఞమునందుసామమంత్రములనుఉచ్చరించుచున్నారు.అగ్ని తన కిరణములచేవెలుగును ఇచ్చుచున్నాడు.హంస్సులనుఅందుకొనుచున్నాడు.అన్నమును, ఆయువునుకలిగించుచున్నాడు.

2. అగ్నీ!నీవు నిత్యయవ్వనుడవు.హంస్సులే అన్నముగాకలవాడవు. మేమునీ కొఅకు ంక్కలి పూజ్యములుఉత్తమములుఅయిన సూక్తములనుసాధించినాము. ఆలకింపుము.ఒకడు యాగమును నిరోధించును.ఒకడు యాగమును స్తుతించును.మేము స్తుతించువారము. నీదివ్యమూర్తిని స్తుతించుచున్నాము.

3. అగ్నీ!నీవు మమతా పుత్రునిచూచినావు. అతనిఅంధత్వము పోగొట్టినావు.రక్షించినావు. నీ రక్షణలుసుఖకరములు. సర్వముతెలిసినం. అం మాచెంత ఉండగా శత్రువులుమమ్ము బాధించలేరు.

4. అగ్నీ!మాకు పాపము తలపెట్టినవారు,మాకు చెందవలసినదానిని మాటతోనో,చేతతోనో అడ్డుతగులు వారికి ఆ బాధలేవారికి అధికముగా కలుగునట్లుచేయుము. ఆ దురుక్తులగువారిని నాశనము చేయుము.

5. అగ్నీ!నీవు బలపుత్రుడవు.తెలిసి బాధలనుకలిగించువారినుండినిన్ను స్తుతించువారినిరక్షింపుము. వారు చేయుపాపములకు అందకుండరక్షింపుము.

## నూటనలుబదిఎనిందవ సూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిదేవతలనుఆహ్వానించువాడు.బహురూపి. సర్వదేవతలకుఉపకరించువాడు. అట్టిఅగ్నిని వాయువు కట్టెలలోప్రవేశించి మధించినాడు.బుద్ధిశాలురయినజనుల యజ్ఞసిద్ధికిగానుంంధ ప్రకాశములుకలిగి కోరదగిన సూర్యునివలెఆ అగ్నిని భద్రపరచుకున్నారు.

2. అగ్నినిస్తుతించు నన్నుశత్రువులు హింసించజాలరు.నా స్తుతులను, కార్యములనుఅగ్ని రక్షించును.

3. యజ్ఞముచేయువారు అగ్నినిమధించి గృహములందుగార్హపత్యాగ్నిగా ఉంచుకొందురు.ఆ అగ్నిని యజ్ఞమునింత్తము రథమునకుకట్టబడి వేగముగానడుచు అశ్వమువలెఇష్టమయిన చోటికితరలించుచున్నారు.

4. అగ్నిఅన్నింటిని దహించును.జ్వాలలవంటితన దంతములతోవనములందలివృక్షములను ధ్వంసముచేయును. తదుపరిజాజ్వల్యమానుడయిసర్వత్ర సంచరించును.ంలుకాడు శరములనుంసరినట్లు అనుకూలవాయువు అగ్నిజ్వాలలనుంసురుచుండును.

5. అగ్నిగర్భమునందువలెఅరణియందు ఉన్నాడు.అతనిని హింసా స్వభావులుహింసింపజాలరు.జ్ఞానశూన్యులు,కన్నుకానని వారు అగ్నిమహత్తునుతగ్గించలేరు.నిత్యులయి అగ్నినితృప్తిపరచువారు అగ్నిమహత్తునుకాపాడుకొనుచున్నారు.

## నూటనలుబది తొ౦్మదవసూక్తము

ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-ిరాట్

1. అగ్నిపూజ్యుడు, ధనములకుఅధిపతి. ఇష్టార్థములనుఇచ్చువాడు. అట్టివాడుఅగ్ని మా దేవ, యజనస్థానమునకుకదలివచ్చుచున్నాడు.అధికారులకు అధికారిఅగ్ని సంపదలకు నివాసమయినవేదికిద ఆసీనుడుఅయినాడు. అట్టి అగ్నినిఅభిషవ శిలలుపట్టుకొని యజమానులు సే౦చుచున్నారు.

2. అగ్ని౦ధ ప్రాణులకుసృష్టికారకుడు అగుచున్నాడు.అగ్ని శరీరమునందు జఠరాగ్నిగనుసంయోగకార్యమందుిర్యముగను ప్రవేశించిదేహములనునిలుపుచున్నాడు.పుట్టించుచున్నాడు.

3. యజమానులఉత్తరవేదిన ప్రకాశించుఅగ్ని స్వేచ్ఛగా సంచరించగలడు.మేధా౦యు, వేగవంతుడునుఅయి ఆకాశమున ఆయువువలెసర్వ దేవతా స్వరూపుడయిసంచరించును.

4. అరణులులేక ద్యావాపృథ్వులురెంటివలనఆ౦ర్భ౦౦చిన అగ్ని మూడులోకములను సర్వలోకములనుప్రకాశింప చేయును.దేవతలనుపిలుచును. ఉదకములుఉన్నచోట ఉండును.

5. అగ్నిరెండింటివలనపుట్టినాడు. హోమముకలిగించినాడు. అతడుహ౦స్సులు కోరువాడు.సకల వరములనుఇచ్చువాడు. అగ్నికి హ౦స్సులుఅర్పించువానికి మంచిసంతానము కలుగును.

## నూటఏబదవ సూక్తము

**ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-ఉష్ణిక్**

1. అగ్నీ!నీవు బహుదాతవు.నీ అనుగ్రహముననేనేను హ౦స్సులుఅర్పించగలుగుచున్నాను. అందువలననిన్ను నుతింతును.అధికారి ఇంట సేవకునివలెనిన్ను సే౦తును.
"తోదస్యేవ శతణఅమహస్య"

2. అగ్నీ!నిన్ను అర్చించనివానికి,ధనముండి హోమమునకుఉపయోగించనివానికి, దేవతలనుఅర్చించని వానికి, స్తుతించనివానికిసంపదలు మున్నగున౦ఇవ్వకుము.

3. అగ్నీ!నీవు మేధా౦౦. గొప్ప దేవతలలోగొప్పవాడవు. నిన్నుయజించువాడుద్యులోకమునచంద్రుడై వెలుగును.మేము నీకు భక్తులము.అందువలన ఘనులమైఉన్నాము.

## నూటఏబది ఒకటవ సూక్తము

ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-౦త్రావరుణులు,ఛందస్సు-జగతి

1. యజమానులుగోవులను కోరుదురు.అర్చింతురు. వారు తమసామర్థ్యమున సూర్యుని వంటిది,సర్వప్రియమైనది,యాగార్హ మైనదియగువైద్యుతాగ్నిని కల్పించినారు.ఆ అగ్నియొక్క బలమునకు,ధ్వనికి ద్యావాపృథ్వులుగడగడలాడిన౦.

2. ౦త్రావరుణులారా!సోమయాజులకుిరు ౦త్రులు అగుచున్నారు.అతనికి వరములుఇచ్చుచున్నారు. అతనినిపోషించుచున్నారు.౦మ్ము పూజించు వారినిసహితము అదే౦ధముగాఅనుగ్రహించుడు.ిరు యజమాని చేయుస్తోత్రములనుఆలకించుడు.

3. మిత్రావరుణులారా!మిమ్ము ద్యావాపృథ్వులుస్తుతించుచున్నవి.తమకు బలముప్రసాదించవలసినదనియజమానులుమిమ్ము ప్రార్థించుచున్నారు.వారికి మీరు యజ్ఞ సామర్థ్యమును,ఇష్ట ఫలమును ప్రసాదించుచున్నారు.వారు అందించు యజ్ఞములనుహవిస్సులనుమీరు స్వీకరించుచున్నారు.

4. మిత్రావరుణులారా!మీరు బలవంతులు.ద్యులోకాగ్రమునందుఉన్నవారు. సర్వత్ర నివసించువారు.తృప్తులను చేయువారు.గోవునువలెసోమ యాగమును సేవించువారు. మీరు విచ్చేయుడు.మీకు ప్రియమును విశాలమునుఅయిన ఆసనమున ఆసీనులుకండు.మా యజ్ఞమునుపూర్తిచేయుడు.

5. మిత్రావరుణులారా!విశాలమగు ఈ భూమండలమునగోవులకు స్థలమునుఏర్పరచినారు. ఆ గోవులుపాడి గలిగించుచుమందలు మందలయినవి.ఆ గోవులు ఉదయాస్తమయములఅంతరిక్షమునందలిసూర్యుని చూచి దొంగనుపట్టుకొనువాడు అరచినట్లుఅరచుచు సుఖముగాసంచరించుచున్నవి.
(ఉదయముమేతకుగాను అడవికిపోవునపుడు సాయంత్రముఇంటికి తిరిగి వచ్చునపుడుగోవులు అంబారవములుచేయును. ఆ అరుపులుదొంగలను పట్టువానిఅరుపులవలె ఉన్నవిఅనుచున్నాడు)

6. మిత్రావరుణులారా!యజమాని చేయుస్తోత్రములకుమీరే ప్రభువులు.మీరు యాగములకు విచ్చేసినపుడుఅగ్ని కేశములవంటిజ్వాలలు మీకు హవిస్సులుఅందించుచున్నవి.మీరు వర్షించుడు. మాకుఅభ్యుదయముకలిగించుడు.

7. మిత్రావరుణులారా!మేధావి అగు యజమానిమిమ్ము యాగములందుస్తుతించుచున్నాడు.హవిస్సులు అర్పించుచున్నాడు.తగిన సాధనములతోయజ్ఞము చేయుచున్నాడు.అట్టి యజమానికొఱకువిచ్చేయుడు. అతనియజ్ఞము కోరుడు.అతని స్తుతులనుగ్రహించుడు.

8. మిత్రావరుణులారా!మీరు వర్షమును ఇచ్చుతొలివారు. యజమానులు.యాగములందు మీయందుమనసునుంచి, మంచిస్తుతులతో అర్చించుచున్నారు.మీ గుణములనుమనసాస్తుతులందుకూర్చుచున్నారు. మీరు మంచిమనసున వారిని అనుగ్రహించుడు.
ధనములనుప్రసాదించుడు.

9. మిత్రావరుణులారా!మీరు అన్నవంతులు.ధనవంతులు.అందువలనే మమ్ముఅనుగ్రహించినారు.మాకు అన్నమును,ధనమును ప్రసాదించినారు.దివారాత్రములకుమీ ప్రభావము లేదు.నదులకు లేదు.అసురులకులేదు. మీకుఉన్న సంపద వారికిలేదు.

## నూటఏబది రెండవ సూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. మిత్రావరుణులారా!మీరు కాంతులనే వస్త్రముగాధరించినారు. మీ సృష్టికార్యములు అవిచ్ఛిన్నములు.కీర్తనీయములు.మీరు సత్యస్వరూపులు. మాపాపములను నశింపచేయుడు.

2. ఇరువురిలోఒకడు సత్కర్మలుఆచరించువాడు. అతడుఆలోచనగలవాడు.బుద్ధిమంతులుమెచ్చువాడు. శత్రువునుహింసించువాడు.మూడు అంచుల ఆయుధముగలశత్రువును, నాలుగుఅంచుల ఆయుధమునజయించువాడు. దేవనిందకులు స్వయముగనేనశింతురు.
(లోకమునసర్వకాలములందునుమంచివారు చెడ్డవారుఇద్దరే ఉన్నారు)

3. మిత్రావరుణులారా!పాదములు ఉన్నప్రాణులకన్నముందేపాదములేని ఉషస్సుఅవతరించినది.మీ ఉభయుల ప్రభావమునుఎరిగినవారులేరు. ఈ లోకమునుమీ శిశువు అగు సూర్యుడు ధరించుచున్నాడు.అతడు సత్య ప్రకాశముకలిగించును. అసత్యఅంధకారమును అంతమొందించును.

4. ఉషస్సుకన్యక, సూర్యుడు ప్రియుడు.నిరంతరము సంచరించుచున్నాడు.క్షణము నిలువడు.అతడు వేరువేరుగా ఉన్నవెలుగులను వ్యాపింపచేయుచున్నాడు.సూర్యుడు జగత్తునకుహితకరుడు.మిత్రునకు, వరుణునకుప్రియమయిన స్థానముననిలిచి ఉన్నాడు.

5. సూర్యుడుగుఱ్ఱములు, కళ్లెములులేని వేగవంతమగురథమున వెలుగులుపరచుచు గగనమునవిహరించుచున్నాడు.మనసును మించినసూర్యుని వేగమునకుమిత్రావరుణులుకారకులు అయిఉన్నారు. అందువలనేమానవులు మిత్రావరుణులనుసేవించుచున్నారు.

6. నేనుమమతా పుత్రుడను.దీర్ఘతముడను.కర్మలయందు ఆసక్తికలవాడను. గోవులుతమ పొదుగులందువరుణరూపమునవున్న పాలతో నన్నురక్షించవలెను.నాకు కర్మ జ్ఞానముకలుగవలెను.నా నోటితో మిమ్ముహోమ శిష్టాన్నముఅడుగవలెను.మీరు నాకర్మను పూర్తి చేయించవలెను.రక్షించవలెను.

7. మిత్రావరుణులారా!మేము మిమ్ము స్తుతించుచున్నాము.మమ్ము రక్షించుటకువిచ్చేయుడు. హవిస్సులనుస్వీకరింపుడు. మేము చేయుచున్నకర్మయుద్ధమునశత్రువును సహించుశక్తి ప్రసాదించుడు.ద్యులోకమునుండిదిగు వర్షము మాకుహర్షము కలిగించవలెను.

## నూటఏబది మూడవసూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. మిత్రావరుణులారా!మీరు నేతివాగులు పారింతురు.మేము మీ ఉభయులవిషయమున సమానప్రీతిగలవారము.మిమ్ము హవిస్సులు,నవస్సులు, ఆజ్యములతోయజింతుము. మీరుమా సర్వకర్మలను పోషించుచున్నారు.మేము మిమ్ము పూజించుచున్నాము.

2. మిత్రావరుణులారా! మేముమీ యాగము చేయసంకల్పించినంతనేమీతేజస్సు మాలోచేరినది. అందువలనమీ మనస్సులనుఆకర్షించగలిగినాము.మాహోత మీ మాహాత్మ్యమునుమాకు తెలియపరచినాడు.అప్పుడు నేను యజమానినయియాగము చేసినాను.సుఖములు అనుభవించుచున్నాను.

3. ఆరాతహవ్యుడనురాజు యొక్క హోతతన యజమానికిమేలు కోరి మిత్రావరుణులకుతృప్తి కలిగించినాడు.యజ్ఞమునందుహవిస్సులు అందుకున్నమిత్రావరుణులు యజమానికిగోవులను, బహుక్షీరములనుకలిగించవలెను.

4. మిత్రావరుణులారా! మీరు అన్నము,పాడి,పురోడాశములు కలవారు.మీరుజనులకు గోవులను,జలములనుప్రసాదించినారు. వారికిహర్షమును,తృప్తిని కలిగించుచున్నారు.ప్రాచీన పాలకుడగుఅగ్ని యజమానికి పాడిపశువులనుప్రసాదించవలెను.

## నూటఏబది నాలుగవసూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-విష్ణువు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. విష్ణువుచేసినమహాకార్యములనువివరించుచున్నాను.ముల్లోకములనువిష్ణువే సృజించినాడు.విష్ణువే ఊర్ధ్వ లోకమునుస్థాపించినాడు. అతడేమూడు విధములుగాలోకములను కల్పించినాడు.

2. అసమపర్వతమున ఉండుభయంకరమగు మృగమువలెవిష్ణువు తన మహాకార్యములవలన సమస్తజనులచేస్తుతించబడుచున్నాడు.ఆ విష్ణువు యొక్క మహిమగలమూడు అడుగులందుసమస్త లోకములుఇమిడి ఉన్నవి.

3. విష్ణువుమహోన్నతపదమున నివసించువాడు.అతని కొఱకు మేముమహాస్తోత్రమునురచించినాము. అదిఆ మహావిష్ణువునుచేరవలెను.ఈ విశాల విశ్వమును విష్ణువుతన మూడు అడుగులచేఆక్రమించినాడు.

4. విష్ణువుపాదములు మధురములు.పూర్ణములు. అతనిమూడు అడుగులు అన్నమునకుఅక్షయములు. విష్ణువుఒక్కడే భూమి, నీరు,తేజస్సు అను ధాతువులచేసమస్త లోకములనుసృష్టించినాడు.

5. విష్ణువుసర్వజనులకు బాంధవుడు.దేవతలనుగూర్చి యాగములు చేయువారువిష్ణుపదమును చేరితృప్తులు అగుదురు.విస్తార పదన్యాసమయినవిష్ణుపదము మధురప్రవాహము కలది.విష్ణువునకు ప్రియమగుఆ స్థానమునకు నేనుచేరవలెను.

6. విష్ణుస్థానము అనేకులుస్తుతించునది.వర్షించునది.ఉత్కృష్టమయినది.అక్కడ కాంతికిరణములుసుదీర్ఘములయి విస్తీర్ణములుఅగును. యజమానదంపతులు అట్టినివాస యోగ్య స్థానమునుచేరవలెననిమేము కోరుచున్నాము.

## నూటఏబది అయిదవ సూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-విష్ణువు,ఛందస్సు-జగతి

1. విష్ణువుస్తోత్రప్రియుడు.ఘనుడు. శూరుడు. విష్ణువు,ఇంద్రుడు కామగమనులు,వేగవంతములయినగుఱ్ఱములనుపోలినవి అయిననుఇతరులకు అసాధ్యమయినమేఘములను ఆక్రమించినవారు.అధ్వర్య, ఋత్విజులారా!మీరు ఆ ఇరువురి కొఱకు సోమరూపఅన్నమును సిద్ధముచేయుడు.

2. ఇంద్రావిష్ణులారా!మీరు మేఘములనుకొట్టి వర్షముకురిపించువారు. మీ ప్రకాశవంతమగుగమనమును యజమానిపూజించుచున్నాడు.అతనికి మీరు ఇవ్వవలసినఫలము శత్రువునకుఅందనిది చలనశీలమగుహవిస్సు. మీరు దానినిఅగ్నిద్వారమున యజమానికికలుగుచేయుచున్నారు.

3. సోమరూపహవిస్సులు ఇంద్రునిపౌరుషమును వృద్ధిచెందించును.ద్యావాపృథ్వులు సమస్తభూతములకుతల్లులు. రేతస్సు-తేజస్సులనుద్యావాపృథ్వులకు అర్పించును.అప్పుడు మూడు మూర్తులయినతండ్రి, కొడుకు, మనుమడుకలుగుచున్నారు.

4. విష్ణువుసర్వమునకు స్వామి, పాలకుడు,హింసారహితుడు,వర్షి. మూడు అడుగులతోసమస్తలోకములనుఆక్రమించినాడు. మేముఅంతటి విష్ణువుస్తుతి కర్తలము.మమ్మురక్షించుమని విష్ణువునుప్రార్థించుచున్నాము.

5. విష్ణువుయొక్క రెండు పాదన్యాసములుస్వర్గమును చూచినవి.మానవుడు వానినిమాత్రమే స్తుతించుచున్నాడు.సేవించుచున్నాడు.విష్ణువు మూడవఅడుగు ద్యులోకమునుమానవుడు మనసుతోకూడ తెలియలేడు.సర్వగమనముగలవాయువులు, పక్షులుమాత్రమే ఎరుగగలవు.

6. విష్ణువుతొంబది నాలుగు గమనములచేతవివిధగతులనువృత్తమువలెతిప్పుచున్నాడు.అట్టి కాలాత్మకవిష్ణువు గొప్ప దేహముకలవాడు. వివిధ రూపములుగకనిపించువాడు. అన్నింటఉన్నవాడు. అధికుడు.అతడు ఆహ్వానములుఆలకించి అరుదెంచుచున్నాడు.
(విష్ణువునుకాల స్వరూపుడుగా ప్రతిపాదించుచున్నాడు.సంవత్సరము 1+0ఆయనములు2+ఋతువులు5+నెలలు12+పక్షములు24+రోజులు30+జాములు8+రాశులు12=94) అప్పటికిఋతువులు అయిదుమాత్రమే అయి ఉండవలెను.

## నూటఏబది ఆరవ సూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-ిష్ణువు,ఛందస్సు-జగతి.

1. ిష్ణువా!నీవు ిత్రుడవు.సుఖప్రదుడవు.జలములనుఉత్పత్తి చేయువాడవు.సమృద్ధిగా అన్నముకలిగించువాడవు.రక్షకుడవు. సర్వంధములఅధికుడవు. యజమానినీ మహిమలుఎరిగినాడు. మాటిమాటికినిన్ను స్మరించుచున్నాడు.హంస్సులనుఅర్పించుచున్నాడు.నిన్ను ఆరాధించుచున్నాడు.

2. ిష్ణువునిత్యుడు. జగత్క ర్త.నిత్యనూతనుడు.స్వయంభువు. మహాత్ముడు.అట్టి ిష్ణువునకుహంస్సులు అర్పించువాడుఅన్నవంతుడగు.ఆ మహాత్మునిజన్మమును స్తుతించినవాడుిష్ణు పదమును చేరును.

3. ిష్ణువుఅనాది సిద్ధుడు. యజ్ఞస్వరూపుడు. జలములకర్త. స్తుతికర్తలారా!ీరు ిష్ణువును ఎరిగినరీతిని అతని కొఱకుస్తుతులను సమకూర్చుడు.ిష్ణునామమును తెలియుడు.ిష్ణునామమును చాటుడు.

" ిష్ణోసుమతిం భజామహే"మంచి మనసుతోిష్ణువును భజింతుము.

4. ిష్ణువుిత్రుడు, మహామహుడు.స్వర్గమును సృష్టించగలబలము కలవాడు.మేఘమును వర్షింపచేయువాడు.ఋత్విజులతోకూడిన మేధాం అగు యజమానిచేయు ప్రసిద్ధయాగమును వరుణుడుసేంచవలెను.అశ్వినులు సేంచవలెను.

5. ిష్ణువుద్యులోకమునఆర్భంచినవాడు.ఫలదాతలలోశ్రేష్టుడు. యాగసహాయముకొఱకు యజమానిిష్ణువును స్తుతించుచున్నాడు.వరుదుడు, ముల్లోకములనుఆక్రంచిన ిష్ణువుంచ్చేసి యజమానినిప్రీతుని చేయవలెను.యజ్ఞశేషము యజమానికిఇవ్వవలెను.

( ప్రథమమండలమునఇరువది ఒకటవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఇరువదిరెండవ అనువాకము నూట ఏబది ఏడవసూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-జగతి

1. భూంద అగ్ని జ్వలించుచున్నది.సూర్యుడు ఉదయించుచున్నాడు.ఉష హర్షములుపంచుచు అవతరించుచున్నది.కావున అశ్వినులారా!ీ రథమును నడిపించుడు.సంత జగములనుపనులకు నియంపవలెను.

2. అశ్వినులారా!ీ రథము వర్షముకలిగించునది. ీరథమును నడుపుడు.మా మార్గములనునేతులతోను,తేనెలతోనునింపుడు. మా మానవులలోబ్రహ్మతేజస్సుప్రకాశించవలెను.యుద్ధములందుశూరుల ధనముమాకు చెందవలెను.

3. అశ్వినులరథము త్రిచక్రము.మధుమంతము.అశ్వవాహము. స్తోత్రవ్యము.అది మూడు నొగలు,సర్వ సౌభాగ్యములుకలది. ఆ రథముమాకు అభిముఖముగారావలెను. ద్విపాద,చతుష్పాద జంతువులకుసుఖము కలిగించవలెను.

4. అశ్వినులారా!అన్నము తెండు.మధుర వాక్కులపలుకరించుడు. ఆయువునుపెంచుడు. పాపములనునశింపచేయుడు.శత్రువులనుహతమార్చుడు.మాతో కలిసి ఉండుడు.

5. అశ్వినులారా!ీ వలననే గోవులుగర్భములు దాల్చుచున్నం.ీ వలననే సమస్తభువనములుగర్భములు దాల్చుచున్నం.వర్షకర్తలారా! ీరే అగ్నిని,జలములను,వృక్ష సంతతిని కలిగించుచున్నాడు.

(వర్షమువలన అన్నము.అన్నము వలనరేతస్సు. రేతస్సు వలనగర్భము అని అర్థము)

6. అశ్వినులారా!మీరు ఔషధవంతులు.వైద్యులు. అశ్వవంతులు.ధనవంతులు.బలవంతులు. అందువలననేయజమాని మనస్ఫూర్తిగామీకు హవిస్సులు అందించుచున్నాడు.అందుకొనుడు.

## శ్రీమదాంధ్ర ఋగ్వేదసంహిత రెండవఅష్టకము మొదటిమండలము నందలిరెండవ అధ్యాయముసమాప్తము

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి!
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంసః//

## మూడవఅధ్యాయము నూటఏబది ఎనిమిదవసూక్తము

ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!మీరు వర్షించువారు. నివాసముసమకూర్చువారు. దుఃఖములనుదూరము చేయువారు.పూజింప తగినవారు.ఇష్టదాతలు. దీర్ఘతముడుమిమ్ము ధనముప్రసాదించమని ప్రార్థించుచున్నాడు.అతనికి మంచి రక్షణలు,వరములు ప్రసాదించుడు.

2. అశ్వినులారా!మీరు నివాసములనుఇచ్చువారు. వేదికయందలిహవిస్సు రూపమయినఅన్నమును గ్రహించిబుద్ధిని ధరించినారు.కోరికలు తీర్చు మనసుగలవారయి సంచరించుచున్నారు.మీకు తగిన హవిస్సులుఇవ్వగలవాడెవ్వడు?మీరు మాకు శరీధారకమగుపాడి పశువులను ప్రసాదించుడు.

3. అశ్వినులారా!సముద్ర మధ్యమునమునిగిన తౌగ్ర్యునికొఱకు మీరు రథము అధిరోహించినారు.అతనిని దరికి చేర్చినారు.కావున వేగవంతములయినఅశ్వములతో యుద్ధమునగెల్చిన శూరులవంటిమమ్ము రక్షింపుమనిప్రార్థించుచున్నాము.

4. అశ్వినులారా!ఉచథపుత్రుడగుదీర్ఘతముడుమిమ్ము మనసార స్తుతించుచున్నాడు.మాటిమాటికిమారుచు, మార్చుచున్నరాత్రింబవళ్లునా ఆయువును హరించకుండవలెను.నేను తాళ్లతోకట్టబడి భూమిమీదదొర్లుచున్నాను. నన్నురక్షింపుడు.

5. తల్లులవలెజగమును పోషించునదులు నన్ను,దీర్ఘతముని మునగకుండకాపాడవలెను.నా దాసులు నన్నుబంధించి బోరగిలపడవేసినారు. నాశిరస్సునకుత్రైతుడనుదాసుడు గంట్లు పెట్టినాడు.రొమ్మునకు, భుజములకుగూడ గాయములు చేసినాడు.

6. మమతాపుత్రుడగు దీర్ఘతముడుపదియుగముల వరకుసుఖముగా జీవించినాడు.అనంతరము వృద్ధుడుఅయినాడు. బ్రహ్మసముడుఅయినాడు. దేవత్వముపొందినాడు.

## ఆలోచనామృతము

1. ఇప్పటికితల్లిపేరు చెప్పుకున్నతొలి ఋషి దీర్ఘతముడుమాత్రమే.

2. దీర్ఘతముడుఅనగా చాలకాలముచీకటిలో ఉన్నవాడుఅని అర్థము.

3. 52వసూక్తమున దీర్ఘతమునివృత్తాంతము చెప్పినాము.పుత్రులు కట్టెలుకట్టిదీర్ఘతముని నదిలోపడవేసినారు. ఆ దీర్ఘతముడుఇతడు ఒక్కరో కారో తెలియదు.కాని పడిన బాధఒక్కతీరుగా ఉన్నది.అక్కడ పుత్రులు,ఇక్కడ దాసులు, అక్కడనదిలో పడవేసినారు,ఇక్కడ నేలమీదబాధించినారు.

4. దాసులు రెండు ిధములవారు.ఒకరు గర్భదాసులు. వారితలిదండ్రులుదాసులు అయినందునవారు గర్భమునందేదాసులు అగుదురు. రెండవవారు క్రయ ిక్రయాదులవలన బానిసలఅయినవారు.గర్భదాసులకుిముక్తిలేదు.

5. దీర్ఘతమునిబాధించినవారుగర్భదాసులు. ఇది బానిసలతిరుగుబాటు వంటిది. తిరుగుబాటుఅనాదిగా ఉన్నది!

## నూటఏబది తొిమ్మిదవసూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-ద్యావాపృథ్వులు,ఛందస్సు-జగతి

1. ద్యావాపృథ్వులుయజ్ఞవర్ధకములు,ిశాలములు, యజ్ఞములందుమమ్ము స్పందింపచేయునిం.యజమాని వారిని స్తుతించుచున్నాడు.సేించుచున్నాడు.ద్యావాపృథ్వులు సత్యబుద్ధిచేయజమాని కోర్కెలుతీర్చవలెను.

2. ద్యులోకముద్రోహము ఎరుగనితండ్రి. అతనినిస్వశక్తితో మనసా ఆహ్వానించుచున్నాము.ప్రార్థించుచున్నాము.తలిదండ్రులయినద్వావాపృథ్వులు మాకుసామర్థ్యమును, రక్షణలను,అమృతత్వమునుప్రసాదించవలెను.

3. ద్యావాపృథ్వులారా!ప్రజలు ీకు బిడ్డలు.వారు కర్మవంతులు.జ్ఞానవంతులు.తలిదండ్రులుఅయిన ిమ్ము అనుగ్రహించవలసినదిగాప్రార్థించుచున్నారు.ీ సంతానము అగు స్థావరజంగమాత్మకమగుసమస్తసృష్టిని రక్షింపుడు.సత్యస్థానమునుప్రసాదించుడు.

4. ద్యావాపృథ్వులుఅక్కచెల్లెండ్లు.ఒకే జన్మస్థానముకలవారు. ఒకరిని ఒకరు ిడువనివారు. వారిని సత్కర్మ కిరణములుపరివేష్టించి ఉన్నిం.సముద్రమునందునుస్వప్రకాశ కిరణములుఆవరించి ఉన్నిం.

5. యజమానులమగుమేము సిత్రుని అనుజ్ఞచొప్పున శ్రేష్ఠమగుధనమును ప్రసాదించమనిప్రార్థించుచున్నాము.ీ జీవనమునకుగానుయోగ్యములు అయినవందలకొలదిగోవులను ప్రసాదించవలసినదనిఅర్థించుచున్నాము.

## నూటఅరువదియవ సూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-ద్యావాపృథ్వులు,ఛందస్సు-జగతి

1. సూర్యుడుశుభంకరుడు. జలప్రదాత. పోషకుడు. లోకములనుసుఖింపచేయువాడు. పండితుడు.ఉదకధారి. అతడు సుజన్మములు,వ్యాపారదక్షులు, స్వప్రకాశులుఅయిన ద్యావాపృథ్వులనుసర్వదా గమనించుచున్నాడు.

2. తండ్రియగుద్యులోకము వర్షాదిరూపములచేసర్వత్ర వ్యాపించి ఉన్నాడు.ద్వావాపృథ్వులు తలిదండ్రులు.వారు ిశాలురు. ఘనులు.ఒకరితో ఒకరు కలియనివారు.వేరు వేరుగా ఉండువారు. వారులోకములు అన్నింటినిరక్షించుచున్నారు. సర్వప్రాణులనుతలిదండ్రులవలెరక్షించుచున్నారు.

3. ద్యావాపృథ్వులకుపుత్రుడు సూర్యుడు.సూర్యుడు బుద్ధిమంతుడు.ఫలములను ధరించినవాడు.అతడు తన ప్రజ్ఞచేసమస్త లోకములనుపిత్రము చేయుచున్నాడు.అతడే ఆవువంటిభూిని, రేతస్సువంటిఆబోతును, వర్షమునుకలిగించుచున్నాడు.ద్యులోకమునుండినీటిని పితుకుచున్నాడు.
(భూిగోవు. వాన ఆబోతు.సృష్టి సొంతము నీటినిపితికి వర్షము కలిగించుట.అందమయిన ప్రయోగము)

4. సకలభూతములకుసుఖములు కలిగించుద్యావా పృథ్వులనుసృష్టించినాడు. ఆ రెంటినికదలకుండ మేకులతోబిగించిన భగవానుడుసర్వదేవతలందుశ్రేష్టుడు. అతడుమహా కళాకారుడు.

5. ద్యావాపృథ్వులుసమృద్ధములుఅయిన అన్నములనుధరించి ఉన్నా. వారిపౌరుష బలముననేమేము ఎల్లకాలముపుత్ర పౌత్రులుకలవారము అగుచున్నాము.వారి వలననే మాదేహబలమువృద్ధి అగుచున్నది.అట్టి ద్యావాపృథ్వులనుస్తుతించుచున్నాము.

## నూటఅరువది ఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-ఋభువు,ఛందస్సు-జగతి

1. అగ్నిమనకన్న ఘనుడుఅగునా? మనకన్న పిన్నవాడుఅగునా? ఇతడు మనవద్దకువచ్చినాడా? ఇతడుదేవతయగు అగ్నియా?ఈ సందేహముతీరుట ఎట్లు? అన్నయ్యా!అగ్నీ! చమస పాత్ర,పానపాత్రను ఎంగిలిచేయకుము.అది గొప్పవంశమునపుట్టినది. కర్రతోచేసిన చమసముఎట్లు వచ్చెనోచెప్పెదము. (ఋభువులుసుధన్వుని ముగ్గురుపుత్రులు. తమప్రజ్ఞాపాటవములతోదేవతలు అయినారు.వారు సోమపానమునకుగానుయజ్ఞమునకువచ్చినారు. వారికి నాలుగవవాడుఅగ్ని వచ్చినాడు.ఇ అప్పటి ఋభువులుఅన్నమాటలు)

2. ఋభువులు!దేవతలు ఆజ్ఞాపించినారు.ఒక్క చమసమునునాలుగు చమసములుగాచేయుడు. అదిచెప్పుటకే నేనువచ్చినాను. ీరుఆధముగా చేసినదేవతలతోసమానముగా యజ్ఞార్హులుఅగుదురు. (ఇఅగ్ని అన్నమాటలు)

3. అన్నా!అగ్నీ! నీవు దేవతలదూతవు. నీవుచెప్పినట్లుగుఱ్ఱమునుండిమరొక గుఱ్ఱమును,రథము నుండి మరొకరథమును చర్మనిర్మితముకానిఆవును నిర్మించి తెత్తుము. (ఇఋభువులుఅన్నమాటలు)

4. ఋభువులుదేవతలు చెప్పినపనులు చేసి తెచ్చినారు.“మావద్దకు వచ్చినఆ దూత ఏడి?” అని అడిగినారు.ఋభువులుచేసి తెచ్చిననాలుగు చమసములనుత్వష్ట చూచినాడు.సిగ్గుతో తలవంచుకున్నాడు.

5. దేవతలసోమపానమునకుతాను చేసిన చమసమునుచెరిపిన వారిని చంపుదునుఅన్నాడు త్వష్ట. ఆనాటినుంచి సోమపానముచేయవలసివచ్చినపుడుమానవులు మారుపేర్లుపెట్టుకున్నారు.(తల్లికూడపిల్లలను మారుపేరునేపిలిచిన)

6. ఋభువులునిర్మించిన ‘హరి’అను రెండు అశ్వములనుఇంద్రుడు తీసికొన్నాడు.అశ్వినులు రథమునుతీసికొన్నారు. బృహస్పతినానావర్ణములుగల గోవులను తీసికొన్నాడు.ఋభువులు,భ్వ, వాజ అనుసుధన్వపుత్రులుదేవతలనుసోమభాగము తమకుఇమ్మని కోరినారు.

7. ఋభువులారా!చర్మ నిర్మితముకానిఆవునుండి మరొక ఆవునుకలిగించినారు. ీ వృద్ధమాతాపితరులను వయసువారిని చేసినారు. అశ్వమునుండిఅశ్వమును నిర్మించినారు.

8. సుధన్వపుత్రులారా! సోమమునుసేంపుడు. అది రుచించకున్నముంజుగడ్డితోచేసిన సోమముసేంచుడు. అది ఇష్టముకాకున్న మూడవసవనమునందుతృప్తిగా సోమపానముచేయుడు. (ఇదేవతలు అన్నమాటలు)

9. ఋభువులుముగ్గురిలో ఒకడు బలముశ్రేష్ఠము అన్నాడు.ఒకడు అగ్ని శ్రేష్ఠుడుఅన్నాడు. మరొకడు భూశ్రేష్ఠము అన్నాడు.ముగ్గురును సత్యవాక్కులతోచమసపాత్రలనుచేసినారు.

10.ఋభువులలోఒకడు గోవు రక్తమునుచేసినాడు. మరొకడుకత్తితో నరికి మాంసముచేసినాడు. మూడవవాడుమల మూత్రములనుకల్పించినాడు. ఆంధముగాఒక ఆవును నాలుగు ఆవులనుచేసినారు. ఇక తలిదండ్రులుచేయవలసినదిఏమున్నది?

11.ఋభువులారా!మీరు వర్షమున ఉన్నతప్రదేశములనుచేర్చినారు. ప్రాణిజాలముకొఱకు పంటలు పండించినారు.ప్రాణిజాలముకొఱకు పల్లపునేలలందునీటిని నిలిపినారు.కావున మీరు సూర్యలోకమునఇష్టము వచ్చినంతకాలమువసింపుడు.

12.ఋభువులారా!మీరు మేఘములతో అంతరిక్షమునుమూసినపుడు సూర్యచంద్రులుఎక్కడ ఉందురు? మీ వర్షముకలిగించు బాహువులనుపట్టిన వానిని నశింపచేయుడు.ఎదిరించిన వానినిహతమార్చుడు.

13.ఋభువులారా!మీరు సూర్యమండలమునశయనించి ఉన్నారు. మమ్ముజాగృతము చేయువాడుఎవడు? అని సూర్యుని అడుగుడు.సూర్యుడు వాయువు జాగృతముచేసినాడని వక్కాణించినాడు.వర్షకాలము గతించినది.మీరు మరల జగములనుప్రకాశవంతము చేయుడు.

14.బలవంతులగుఋభువులారా!మీ దర్శనమునకుద్యులోకమునుండిమరుత్తు, భూలోకమునుండిఅగ్ని, ఆకాశమునుండి వాయువు,సముద్రమునుండివరుణుడు వచ్చుచున్నారు.

## ఆలోచనామృతము

1. దేవతలదిప్రత్యేక వర్గము,వర్ణము, జన్మముకావు.అగ్ని, వాయువు, ఇంద్రుడుమున్నగువారు మానవజాతికి చేసినఉపకారము వలననేదేవతలు అయినారు.ఋషులు సహితముఅంతియే. కేవలముజన్మవలనకాకసాధనమున ఋషులుఅయినారు. ద్రష్టలు అయినారు.స్మ ర్తలు అయినారు.ఇది ఆ విషయములుచర్చించు సందర్భముకాదు.

2. పటుపరిశ్రమ, మేధాసంపత్తి,నిరంతర పరిశ్రమతోదేవతలలోచేరవచ్చుననిఋభువులునిరూపించినారు. పాండిత్యమునకుశాస్త్ర ప్రజ్ఞానమునకుజన్మముతో నిమిత్తములేదని నిరూపించినారు. ప్రతిభకుఏనాడును ఆటంకములేదు.

3. ఋభువులుముగ్గురు సామాన్యమానవులు. ముగ్గురిసమష్టి కృషితో అనేక విజయములుసాధించినారు.

i)త్వష్ట చేసినఒక్క చమసమునునాలుగుగా చేసినారు.గుఱ్ఱమునుండిగుఱ్ఱమును, రథమునుండిరథము సృష్టించినారు.బహుశః రూపములనుమార్చి అంత పదార్థముతోఎక్కువ వానిని చేసిఉండవచ్చును.ii).గోవు నుండి నాలుగుగోవులను సృష్టించుటకృత్రిమ గర్భధారణవంటిదికావచ్చును.iii).ఎత్తు ప్రదేశమునకునీటిని ఎక్కించియుపల్లపు ప్రదేశముననీటిని నిలిపియుసస్యములను వృద్ధిచేసివ్యవసాయశాస్త్రజ్ఞులుఅయినారు. iv).వృద్ధులయినతలిదండ్రులనువయసువారినిచేసిభిషగ్వరులు అయినారు.

4. వీరిప్రగతికి సామాన్యముగాగుర్తింపురాలేదు. అదిఈనాటికిని సహజము.వారిని అగ్ని పరీక్షలకు గురిచేసినారు.

5. త్వష్టవంటిస్వప్రయోజనపరులుతమ ప్రాధాన్యతకుఅడ్డు వచ్చినందుకుఅక్కసు కక్కినారు.

6. ప్రతిభసూర్యునివంటిది.తాత్కాలిక గ్రహణముపట్టవచ్చును.కాని వెలుగును నిలుపజాలరు.ఋభువులుకేవలము తమస్వశక్తితో దేవతలనుమెప్పించినారు. దేవతలుఉదారముగా శాస్త్రజ్ఞులపరిశ్రమను గుర్తించినారు.

7. శాస్త్రజ్ఞులయినఋభువులప్రజ్ఞాపాటవములనువారికి సూర్యుని అంతస్తు ప్రసాదించినారు. ఇదిసామాన్యముకాదు.

8. 14వమంత్రము ఋభువులుఅంతస్తును అందనంతఎత్తునకు ఎత్తినది.
**దివాయాన్తిమరుతోభూమ్యాగ్ని రయంవాతోఅంతరిక్షేణయాతి**
**అద్భిర్యాతివరుణః సముద్రైర్యుష్మా ఇచ్ఛంతః శవసోనపాతః**

## నూటఅరువది రెండవ సూక్తము

## ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అశ్వము,ఛందస్సు-జగతి-త్రిష్టుప్

1. 'సప్తి'అను అశ్వము అన్నములుకలది. దేవతలవలన జన్మించినది.

దానిీరకృత్యములనుయజ్ఞములందువర్ణించుచున్నాము.ిత్రుడు, వరుణుడు,అర్యము, వాయువు, ఇంద్రుడు,ఋభువులు,మరుత్తులు మమ్ము నిందింపరాదు.

2. బంగారుఆభరణములతోఅందముగా అలంకరించినఅశ్వము ముందునకుఋత్విజులుఉత్సర్గమునకుగానుమేకను పట్టుకొని పోవుదురు.ిధ వర్ణములమేకలు 'మే మే' అనుచు ముందుకుసాగును.అి ఇంద్రుడు, పూషకు ఇష్టమయినఆహారములు.

3. మేకదేవతలు అందరికిఉపయుక్తమయినది.మేక పూష అంశమున పుట్టినది.శీఘ్రగమనముగలమేకను ముందుకుతీసుకొనివత్తురు.దేవతలకు రుచికరమగుభోజనము సిద్ధముచేయుటకుగానుత్వష్ట అశ్వసహితముగామేకతో కూడ పురోడాశముసిద్ధము చేయును.

4. ఋత్విజులుదేవతల అనుగ్రహప్రాప్తి కోరుదురు. వారు ఆయాసమయములందుఅశ్వమును మూడుసార్లుఅగ్నిముందునకు తీసికొనిపోవుదురు.అప్పుడు దేవతలకుయజ్ఞమునుగురించి తెలియపరచుటకుముందుగానే మేక దేవతలనుచేరును.

5. దేవతలనుఆహ్వానించు హోత,యజ్ఞమునునిర్వ ర్తించు అధ్వర్యుడు,అగ్నిని ప్రజ్వలింపచేయుఅగ్ని సిద్ధుడు, సోమరసముతీయుగ్రావాగ్రాభుడు, కర్మానుష్టానముచేయు శంస్త, యజ్ఞప్రధాని బ్రహ్మ,ప్రసిద్ధము, అలంకృతము,సుందరము అగు యజ్ఞముచేసినదులను పూర్ణములుచేయవలెను.

6. ఒకడుయూపస్తంభమునకుఅనువగు వృక్షమునునరుకును. ఒకడు యూపమునుమోయును. ఒకడు అశ్వమునుకట్టుటకు క్రర మంటపముసిద్ధము చేయును.ఒకడు అశ్వమును వండుటకుపాకపాత్రలను సేకరించును.వారందరికి మావంటిసత్సంకల్పము కలుగవలెను.

7. కోరికలుఫలించవలెను.అందము, బలిష్టము,ిశిష్టము అయిన అశ్వముదేవతల ఇష్టపూర్తికొఅకురావలెను. దేవతలకుబలము కలిగించుటకుఅశ్వమును మేము కట్టివేతుము.దానిని మేధావులగుఋత్విక్కులు ఆనందించవలెను.

8. ఒకత్రాటితోగుఱ్ఱపు మెడనుకట్టుదురు. ఒక త్రాటితోదానికాళ్లు కట్టుదురు.మరొకదానితో దానితలనుకట్టుదురు. అశ్వమునోటిలో గడ్డిపెట్టుదురు. అి అన్నియుదేవతలకు చేరవలెను.

9. గుఱ్ఱముమాంసము ీద ఈగలువాలును. కోయునపుడుకత్తికి అంటుకొనును.కోయువారి చేతులకు,గోళ్లకు అంటుకొనును.అి అన్నియు దేవతలకుచెందవలెను.

10.ఉదరమునందలిఅజీర్ణవస్తువు బయటికివచ్చును. అపక్వ మాంసముమలినమునుదూరము చేయవలెను.శుద్ధము పవిత్రముఅయిన మాంసమునుదేవతలకొఱకుపాకము చేయవలెను.

11.అశ్వమును అగ్నిలో పచనముచేయునపుడువచ్చు రసపదార్థము,శూలమునకు అంటినమాంస భాగమునునేలపైద పడనీయరాదు.గడ్డిలో కలువనీయరాదు.దేవతలు ఉవ్విళ్లూరుచున్నారు.వారికి సంపూర్ణ హవిస్సుఅందవలెను.

12.గుఱ్ఱము మాంసమువండునపుడు చుట్టునిలిచి చూచువారుఉందురు. వంటకపు వాసనచూచి దేవతలకుఅర్పించుమనువారుఉందురు. మాంస భిక్షకొఱకుమూగిన వారుందురు. వారందరుమావలెనే సత్సంకల్పముకలిగి ఉండవలెను.

13.మాంసపు వంటనుకలుపుటకు తెడ్డువాడుదురు.రసమును ఉంచుటకుఆకులు వాడుదురు. వేడినిలుపుటకు ఆచ్ఛాదనలువాడుదురు. అశ్వపు అవయములనుగుర్తించు అంకము వాడుదురు.అవయములనుఛేదించుటకుఛురికను వాడుదురు.అవి అన్నియు అశ్వమాంసమునువ్యక్తపరచును.

14.అశ్వము నిలిచినస్థలము, అశ్వము కూర్చున్నస్థలము,అది పడుకున్న స్థలము,దానిని కట్టినస్థలము, అది త్రాగిననీరు, తిన్న గడ్డిఅన్నియు దేవతలకుచేరవలెను.

15.అగ్ని, ధూమగంధముఅశ్వములతో శబ్దముచేయించరాదు. అగ్నిసంయోగము సుగంధమయమయిపచనము చేయుభాండముకదలకుండవలెను.అశ్వమాంసము యజ్ఞము,వాహనముకొఱకు తేబడినది.అది దేవతలకుసమర్పితము. వషట్కారయుతము.అట్టి అశ్వమునుదేవతలు పరిగ్రహించవలెను.

16.అశ్వమును వస్త్రమునకప్పుదురు. దానికి బంగారుఅలంకారము చేతురు.దాని తల, కాళ్లుకట్టి వేయుదురు.అవి అన్నియు దేవతలకుప్రియమయినవి. ఋత్విజులువాటిని అన్నింటినిదేవతలకు సమర్పింతురు.

17.అశ్వమును బంధించినప్పటినాసాధ్వని వ్యధ,కశ్చతో కొట్టినప్పటివ్యధ, గిట్టలరాపిడివ్యధ, స్రుక్కు ద్వారాహవ్యమువలెమంత్రమువలెమంత్రయుక్తముగాఆహుతులుఅర్పించుచున్నాను.

18.అశ్వము దేవతలబంధువు. దాని రొమ్మునకుముప్పది నాలుగు వంకలఎముకలు ఉన్నవి. వాటినికోయుటకు ఖడ్గమునుఉపయోగింతురు. అశ్వఛేదకులారా!అశ్వపు అవయవములువిచ్ఛినము కాకుండకోయుడు.చూచుచు శబ్దముచేయుచు ఒక్కొక్కభాగమును విడదీయుడు.

19.అశ్వమును అంతముచేయునది తేజోపుంజమయినకాలమే అగును. కాలముదివారాత్రి రూపమయినది.అశ్వపు అవయవములనుకోసి, పిండములు చేసి,అగ్నికి సమర్పించుకొనుచున్నాను.

20.అశ్వమా! నీవు దేవతలనుచేరుదువు. అపుడుప్రియమయిన నీదేహమునకుబాధ కలుగరాదు.కత్తులు నీ దేహమునఎక్కువగా గాయములుచేయరాదు. మాంసమునుఅభిలషించువారు,అనభిజ్ఞులుఅయిన ఛేదకులునీ విభిన్న అంగములనువదిలి దేహమునుబాధించరాదు.

21.అశ్వమా! నీవు మరణించవు.నిన్ను లోకము హింసించదు.నీవు ఉత్తమ మార్గమునదేవతలనుచేరుచున్నావు.ఇంద్రుని హరి,నాగము అను రెండు అశ్వములు,మరుత్తుల పృషతనామకవాహనములునీరథమునకు పూన్చబడును.అశ్వినుల రాసభస్థానమునవీరథమున వేగవంతమగుఅశ్వము పూన్చబడును.

22.అశ్వమా! గోవులు, అశ్వములు,లోక రక్షకము అగు సంపదప్రసాదించుము. మాకుపుత్రులను అనుగ్రహింపుము.తేజస్వియగు అశ్వమా!మమ్ము పాపములనుండికాపాడుము. హంర్భూతమగుఅశ్వమా! మాకు దేహబలముప్రసాదించుము.

## నూటఅరువది మూడవసూక్తము

## ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవత-అశ్వము,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వమా!నీ జన్మము మహత్తుకలది. నిన్ను సర్వులుస్తుతింతురు. యజమానిఅనుగ్రహముకొరకు మహారావముచేతువు. నీకు డేగవంటిరెక్కలుఉన్నం. లేడివంటి పాదములుఉన్నం.

2. యముడులేక అగ్ని అశ్వమునుఇచ్చినాడు. త్రితలేక వాయువు అశ్వమునురథమునకు పూన్చినాడు.ఆ రథమును తొలుతఇంద్రుడు అధిరోహించినాడు.గంధర్వులు, సోములుదానికళ్లెములుపట్టినారు. వసువులుసూర్యుని నుండి అశ్వమునుకల్పించినారు.

3. అశ్వమా!నీవే యముడవు.నీవే ఆదిత్యుడవు.గోపనీయ వ్రతధారిత్రితవునునీవే. ద్యులోకమునసీకు మూడు బంధనస్థానములు ఉన్నవనిపురోహితులుచెప్పుదురు.

4. అశ్వమా!ద్యులోకమునసీకు మూడు బంధనములుఉన్నం. అం 1. వసుగణములు2. సూర్యుడు 3. ద్యుస్థానము.నీకు అంతరిక్షమున మూడుబంధనములుఉన్నం. అం 1. అన్నము2. బీజము 3. భూస్థానము.నీవే వరుణుడవు.పూర్వపు ఋషులు నీ జన్మస్థానములనునిర్దేశించినారు. వాటినిమాకు తెలియపరచుము.

5. అశ్వమా!ఈ సమస్త స్థానములునీ అంగ ప్రత్యంగములుఅగుటను దర్శించినాము.నీవు యజ్ఞాంశమునుఆరగించునపుడు ఇక్కడనీపద చిహ్నములుఏర్పడును.

6. అశ్వమా!దూరతీరములనుండియేనా మనసుతో నీ రూపమునుతెలుసుకున్నాను.నీవు నేలంద,అంతరిక్షమున, సూర్యునియందుసంచరించుటనునేను దర్శించినాను.నీ శీర్షము ధూళిరహిత,సుఖకర మార్గమునశీఘ్రముగా పయనించిక్రమముగా పైకి లేచును.

7. అశ్వమా!నీ ఉత్కృష్ట రూపము భూంంద నాలుగు చెరగులుఆహారముకయి తిరుగుటనుదర్శించినాను. మానవుడుభోగ పదార్థములతోనీముందుకు వచ్చును.అప్పుడు నీవు నేలందతృణమును భక్షింతువు.

8. అశ్వమా!నీ వెనుక అశ్వము సాగును.నీవెనుక మనుష్యులుసాగుదురు. మహిళలసౌభాగ్యము నీ వెనుకసాగును. ఇతర అశ్వములునీవెంట సాగినం. నీ స్నేహమునుసంపాదించినం. దేవతలునీ ంరకృత్యములనుప్రశంసింతురు.

9. అశ్వశిరము బంగారపుది. పాదములుఇనుపం. వేగవంతములు.వేగమున ఇంద్రుడుఅశ్వమునకు సాటికాడు.దేవతలు అశ్వహవ్యభక్షణకువత్తురు. ఇదిగో ఇంద్రుడువచ్చి ఉన్నాడు.

10.అశ్వము స్వర్గపథమునసాగునపుడు దాని పృష్ఠభాగము ంశిష్టముఅగును. పిడికెడు నడుము,బలవంతులుఅగు దేవతా అశ్వగణములుగుంపులు గుంపులుగా వరుసలుగాహంసవలెసాగును.

11.అశ్వమా! నీ దేహముశీఘ్రగమనము కలది.నీ మనసు వాయువేగముకలది. నీ మెడ ందిజాలు ంభిన్నభావనలతోఅరణ్యమున ంంధస్థానముల భ్రంంచును.

12.వేగవంతమగు అశ్వము,ఆసక్తి చిత్తమునదేవతలనుధ్యానించుచు వధస్థానమునకుచేరును. అశ్వంత్రమైనమేకను తనముందునడిపించును. స్తోత్రపాఠకులు వెనుక సాగుదురు.

13.మాతాపితరులకు చేరుటకుఅశ్వము ిశిష్టము నివాసయోగ్యమగుస్థానమునకు పయనమయినది.అశ్వమా! హవ్యదాతలుధనము పొందుటకొఅకు నీవు ప్రసన్నచిత్తమునదేవతల వద్దకువెళ్లుము.

## నూటఅరువది నాలుగవసూక్తము

## ఋషి-దీర్ఘతముడు,దేవతలు-అనేకులు,ఛందస్సు-వేరువేరు

1. పూజనీయులగుజగత్పాలకులుహోత లేక సూర్యుడు,మధ్యమభ్రాతలేక వాయువు సర్వత్రవ్యాపించి ఉన్నారు. వారి మూడవసోదరుడు అగ్ని ఆహుతులుఅందుకొనును. సోదరులమధ్య సప్తకిరణములసూర్యుడు దర్శనముఇచ్చును.
(ిరందరుఅదితి పుత్రులుకావునసోదరులు)

2. సూర్యునిదిఏకచక్ర రథము. దానికిఏడు గుఱ్ఱములుపూన్చబడినిం.ఒకే అశ్వము ఏడు పేర్లతో లాగును.చక్రమునకు మూడునాభులు ఉన్నిం.అిం జీర్ణము కావు. శిథిలముకావు.సర్వలోకములు వానినేఆశ్రయించును.

3. సప్తచక్రరథమున ఉన్నవేసప్తాశ్వములు. అవే ఆ రథమునులాగును. ఏడుగురు అక్కచెల్లెండ్రుఈ రథము ముందు నడుతురు.ఇందు ఏడుగోవులు లేకకిరణములు లేకస్వరములు ఉన్నిం.

4. తొలుతజన్మించిన వానినిఎవడు చూచినాడు?కోదదర్శప్రథమంజాయమానం. అస్థిరహితములుఅస్థులను ఎప్పుడుకలిగినిం? ఎప్పుడు పృథ్వినుండి ప్రాణము,రక్తము పుట్టినిం?ఆత్మలు ఎక్కడి నుంచిఉత్పన్నమయినిం?ఈ జిజ్ఞాసకు గాను ఎవడుిద్వాంసుని వద్దకు వెళ్లును?

5. నేనుఅజ్ఞానిని. నాకు ఏియయుఅర్థము అగుటలేదు.అందుకే అడుగుచున్నాను.ఇిం సందిగ్ధములు.దేవతలకు రహస్యములు.ఒక వత్సరపు సూర్యుని కొఅకుఏడు సోమ యజ్ఞములుచేసినారు. అిం ఏిటి?

6. నేనుఅజ్ఞానిని. ఏియయు తెలియనివాడను. తెలుసుకొనవలెననుఆసక్తితో జ్ఞానులనుఅడుగుచున్నాను. ఆరులోకములను నిలిపిఉంచినవాడు ఎవడు?జన్మరాహిత్యమునజీించువాడు ఎవడు?వారు ఒక్కరేనా?

7. వేగవంతుడు,సుందరుడు అగు ఆదిత్యునిస్వరూపము అతి నిగూఢమయినది.అతని కిరణములుపాలుపితుకును. తేజఃస్వరూపములు అగును. నీటినిపీల్చును. ఈ ిషయములు
తెలిసినవారు ివరించవలెను.

8. భూమాతతండ్రియగు ద్యులోకమునందుఉన్న సూర్యుని స్వానుష్ఠానమునపూజించినది.
అంతకుముందేతండ్రి లోలోపలతల్లితో సంగిించినాడు.తల్లి గర్భముధరించతలచి
రసమునుదాల్చినది. వారిద్దరుసస్యములు ఫలింపచేయుట గురించిమాట్లాడుకొనుచున్నారు.

9. ద్యులోకమనుతండ్రి, కోరికలు తీర్చుపృథ్వి యొక్క భారమువహించుచున్నాడు.గర్భమున జలమునుదాల్చిన మేఘముమధ్యన ఉన్నది.వర్ష జలముదబదబ కురిసినది.మేఘ వాయు కిరణ సంయోగముపృథ్విని సస్యశ్యామలముచేసినిం.

10.ఏకమాత్ర ఆదిత్యునకుభూిు, ఆకాశము, అంతరిక్షముముగ్గురు తల్లులు.అగ్ని, వాయువు, సూర్యుడుముగ్గురు తండ్రులు.ఆదిత్యుడు తల్లిదండ్రులతోఊర్ధ్వమున ఉన్నాడు.అతడు అలసట ఎరుగడు.ద్యులోక పీఠమునదేవతలు సూర్యునిగురించి చర్చింతురు.దానిని ఎరిగినవాడు లేడు.కాని వారు సర్వమును చర్చింతురు.

11.సత్యాత్మకమగు ఆదిత్యునిపన్నెండు ఆకుల చక్రముస్వర్గము చుట్టుభ్రిించుచుండును.అయినను అది పాతబడదు.అగ్ని ఆ చక్రమునందు360 పగళ్లు, 360, రాత్రులరూపమున 720 అయి వసించును.

12.అయిదు ఋతువులకాళ్లు, పన్నెండుమాసముల రూపముగలఆదిత్యుడు ద్యులోకపుపూర్వార్ధమున ఉన్నప్పుడుకొందరు అతనిని పురీష లేకజలదాత అందురు.ఆరు ఋతువులఆకులు ఏడు కిరణములచక్రములు కలిగిద్యులోకపు రెండవసగమున ప్రకాశించుసూర్యుని మరికొందరు 'అర్పిత'అందురు.

13.నియమముగా ఆవర్తించుఅయిదు ఋతువులఆకుల చక్రమునందుభువనములన్నియులీనములు అయి ఉన్న◌ి.దాని ఇరుసు భువనభారమువహించును.అలసట ఎరుగదు. దానినాభి సర్వదా సమానముగాఉండును. చలించదు.

14.సమానమగు అంచులుగలిగి శిథిలము ఎరుగనికాలచక్రము నిరంతరముభ్ర◌ిుంచుచుండును.దీనితో అయిదుగురు లోకపాలురుఅయిదు రకముల జనులుపదిమంది కలిసి భూమండలమునుధరింతురు. సూర్యునినేత్రరూపమగు మండలమునవర్షజలము దాగినది.సమస్త జగములు,ప్రాణులు సహితముఅందుననే నిలిచిన◌ి.

15.ఆదిత్యుని సహజాతమగుఋతువులలోఏడవది అధికమాసము,ఒంటరిది. ◌ిగిలినఆరు ఋతువులుఉభయములు.రెండు మాసములని.కదలికగల ఈ ఋతువులనుదేవతలు సృష్టించినారు.ఈ ఋతువులు అందరకుఆనందకరములు.స్థాన భేదమునవేరు వేరుగా నిలుచును.రూపభేధము◌ిభిన్న ఆకృతులుకలిగి ఉండును. అ◌ి తమప్రభువు కొఱకువంతులు వంతులుగాతిరుగుచుండును.

16.కిరణములు స్త్రీ9నిఅయ్యు పురుషులు. కన్నులుఉన్నవారే దీనిని చూడగలరు.చూపు మందగించినవారుకానలేరు. మేధా◌ిఅయిన పుత్రుడు మాత్రమే◌ేనిని గ్రహించగలడు.
◌ేనినిఅన్నింటిని గ్రహించగలవాడేతండ్రులకు తండ్రికిఅగును.
**"పితుష్పితాసత్"**

17.వత్సరూపమగు అగ్నిపృష్ఠభాగము ముందరికాళ్లతోనూ,ముఖభాగమువెనుకకాళ్లతోనూ ధరించిగోరూపమగు ఆదిత్యరశ్మిఊర్ధ్వమునకుపోవును.అది ఎక్కడికి పోవును?ఎవరికొఱకు నడి◌ిునుండితిరిగి వచ్చును?దళమధ్యమునప్రస◌ించదు? అది ఎక్కడప్రస◌ించును.

18.భూలోకమునఉన్న అగ్నిని, ఊర్ధ్వలోకమునఉన్న సూర్యుని, భూలోకమునఉన్న అగ్ని యుక్తముగఎవరు ఉపాసింతురో వారే మేధా◌ివంటిఆచరణగలవారు. ఇ◌ిచెప్పినవాడు ఎవడు?అలౌకికమగు మనసుఎక్కడ పుట్టినది?
**"మనఃకుతోఅధి ప్రజాతమ్"**

19.కొందరిని ◌ిద్వాంసులు అధోముఖులుఅందురు. వారినే ఊర్ధ్వముఖులనికూడ అందురు. ఊర్ధ్వముఖులుఅన్న వారిని అధోముఖులనికూడ అందురు. సోమ ఇంద్రులుమండల ద్వయమునుఏర్పరచినారు. యుగళఅశ్వాదులవలెఆ మండలములు◌ిశ్వభారమును వహించుచున్న◌ి.

20.జీవాత్మ, పరమాత్మలనురెండు పక్షులు ఒకే దేహములేక వృక్షమునవివసించును. వానిలోజీవాత్మ రుచికరములయినరా◌ిఫలములనుతినును. పరమాత్మదేనిని అనుభ◌ించడు.అతడు ద్రష్టమాత్రమే.

21.సూర్య మండలమునుండి రమ్య కిరణములుకర్తవ్య జ్ఞానయుక్తమగుఅమృతాంశమున బయల్వెడలును.అ◌ి సాహసోపేతముగాసకల భువనములనురక్షించును. నాది అపరిపక్వబుద్ధి అయిననుఆ కిరణములే నన్నునిలిపిన◌ి.

22.ఆదిత్యుని జలగ్రాహకిరణములు రాత్రివృక్షముపై వసించును.ప్రాత: కాలమునజగములను వెలుగులతోనింపును. ◌ిద్వాంసులు ఆవెలుగునుప్రాపణీయములనిభా◌ింతురు. అది ఎరుగనివాడుఅనుభ◌ింపజాలడు.

23.భూ◌ు ◌ుది అగ్ని స్థానముతెలిసినవారు, దేవతలుఅంతరిక్షమున వాయువునుసృష్టించినారని తెలిసినవారు,ఊర్ధ్వతమ ప్రదేశమునసూర్యుని స్థానము తెలిసినవారుఅమృతత్వము పొందుదురు.**"అమృతత్వమానశు:"**

24.అతడు గాయత్రిఛందస్సుతో పూజామంత్రమునుసృష్టించినాడు. అర్చనమంత్రమునసామమును కల్పించినాడు.త్రిష్టుప్ ద్వారా ద్రుచ,త్రుచ రూప వాక్కునుచేసినాడు. ద్విపాదచతుష్పాద వచనములతోఅనువాక రచన చేసినాడు.అట్లే అక్షర ప్రణాళికప్రకారము ఏడు
ఛందస్సులనుకల్పించినాడు.

25.జగతీ ఛందమునద్యులోకమునసృష్టిని స్తంభింప చేసినాడు.రథంతర సామములేక సూర్యమంత్రములందుసూర్యుని దర్శించినాడు.పండితులు గాయత్రికిమూడుపాదములు ఉన్న◌అందురు. అందువలనగాయత్రి మహత్తులోనూ,తేజస్సులోనూఅన్నింటిని అధిగ◌ుంచును.

26.నేను పాడి ఆవునుపిలుతును. పాలుపితుకుటలో నిపుణుడుఆవు పాలు పితుకును.ఈ సామమునందలిశ్రేష్ఠ భాగమునుస◌ంత గ్రహించవలెను.అందువలన అతనితేజస్సు వృద్ధిచెందును. స◌ంతనుఆహ్వానించుచున్నాను.

27.ధనము గలధేనువు దూడకొఱకు మనసులోమసలుచు 'అంబా'అని వచ్చును. అదిఅశ్వినులకు పాలు ఇవ్వవలెను.సౌభాగ్య లాభమునవర్ధిల్లవలెను.

28.ఆవు కళ్లు మూసుకునిదూడ కొఱకు 'అంబా'అనును. దూడ మూతినాకుచు 'అంబా' అనును.దూడ మూతి◌ుదనురుగు చూచి 'అంబా'అనును. దూడకు కడుపునిండుగాపాలు త్రాగించి తృప్తిచెందును.

29.దూడ ఆవు చుట్టుతిరిగి అవ్యక్తశబ్దముచేయును. ఆవుగోచర భూ◌ు నుండి'అంబా' అనును. ఆవు పశుజ్ఞానముతోమానవులనులజ్జితులనుచేయును. వ్యక్తమయితన రూపమును ప్రకటించును.

30.చంచలుడు, శ్వాసనిశ్వాసలుకలవాడు కార్యముముగిసిన పిదప నిశ్చలుడగును.మర్త్యునితో ఉత్పన్నమగుఆత్మ శ్రాద్ధ భక్షణచేయుచు ◌హరించుచుండును.

31.ఆదిత్యుడు ప్రసన్నుడు,రక్షకుడు. అంతరిక్షమునఅతని రాకను దర్శింతును.సర్వగమనము, సహగమనముగలకిరణపుంజములుఅప్పుడప్పుడు ఆచ్ఛాదితముఅగును. అయినను భువనములకువచ్చుచుండును.పోవుచుండును.

32.గర్భము చేసినవాడుదాని తత్త్వమునుఎరుగడు. గర్భమునుఉన్నవారికి జ్ఞానములుప్తము. మాతృగర్భమునపరివేష్టుడయి ఉన్నవాడుసంతానవంతుడగును.పాపలుప్తుడు అగును.

33.స్వర్గము నన్ను పాలించునది.స్వర్గము నాకు తండ్రి.పృథ్వియొక్క కక్ష్య నాకు◌ుత్రము. ◌శాలపృథ్వి నాకు తల్లి.ఉచ్చద్వయము,ద్యావాపృథ్వుల మధ్యఅంతరిక్షము ఉన్నది.దూరమున ఉన్నద్యులోకరూపుడగు తండ్రిదిగువనున్న పృథ్విరూపమగు తల్లికి గర్భముధరింప చేయుచున్నాడు.

34.భూ◌ుకి అంతము ఎక్కడఅని అడుగుచున్నాను.లోకములకు ఉత్పత్తిస్థానము ఎక్కడ అనిఅడుగుచున్నాము. సేద్యసమర్థమగుఅశ్వపు రేతస్సు ఎక్కడ అని అడుగుచున్నాను.సమస్త వాక్యములపరమస్థానము ఎక్కడఅని అడుగుచున్నాను.

35.వేదము పృథ్వికి అంతముఅగును. యజ్ఞములోకములకు ఉత్పత్తిస్థానము అగును. సోమముసేద్యసమర్థమగుఅశ్వపు రేతస్సు అగును. ఋత్విక్కులేక బ్రహ్మసమస్త వాక్యములకుపరమస్థానము అగును.

36.ఏడు కిరణములుసంవత్సరములోసగము భాగము గర్భధారణచేయును. అనంతరమువర్షించును. రేతస్సురూపముగల వృష్టిదానము చేయును.జగత్తును సారభూతముచేసి ంష్ణువు లేక ఆదిత్యునికార్యమును నిర్వహించును.వారు సర్వజ్ఞులు, సర్వతోగమనులు, వారు తమప్రజ్ఞ ద్వారా జగత్తులందుఅంతర్భూతులుఅయి ఉందురు.

37.నేను ఉన్నానో లేనోనాకు తెలియదు.నేను మూఢుడను.చిత్తమునుకప్పి ఉంచినాను. జ్ఞానపుప్రథమ కిరణమునాలో వెలిగినపుడువాక్యార్థము గ్రహించగలను.

38.నిత్యము అనిత్యముతోకలిసి ఒకే స్థానము ఉండును.అం శరీరమును చేరినపుడుఒక్కొక్కసారి ఊర్థ్వమును,ఒకసారి అధోభాగమునకుచేరును. అం ఒకేచోటఉండును. లోకములందుకలిసి సంచరించును.లోకము ంనిలో అనిత్యమునుగుర్తించును. నిత్యమునుగుర్తించదు.

39.సర్వదేవతలుమహదాకాశముతోసమానులయి మంత్రాక్షరములంద ఉపంష్టులు అయి ఉన్నారు.ఇది తెలియనివాడుఎన్ని వేదములుచదిం ప్రయోజనమేం?ఈ ంషయము తెలిసినవాడుసుఖించును.

40.హననముచేయకూడని గోవుసస్యములు, తృణములుమేసి పాడిగలది కావలెను.అందువలనమేము సహితముసంపన్నులము అగుదుము.ఆ గోవు ఎల్లవేళలగడ్డిమేయవలెను.సర్వత్ర సంచరించవలెను.నిర్మల జలమునుత్రాగవలెను.

41.మేఘనినాద స్వరూపిణి,అంతరిక్ష ంహారిణిఅగు వాక్కు వర్షజలమునుకలిగించి శబ్దముసృష్టించును. అది ఒకప్పుడుఏకపది-ఒకప్పుడు ద్విపది,ఒకప్పుడు చతుష్పది,ఒకప్పుడు అష్టపది ఒకప్పుడునవపది అగును. ఒకప్పుడుసహస్రాక్షర వ్యాప్తమయిఅంతరిక్షము ంద స్థిరముగనిలిచి శబ్దముచేయును. **" సహస్రాక్షరాపరమే వ్యోమన్"**

42.అచటి నుండియేసర్వ మేఘములు వర్షించును.అచటినుండియేనలుదిశల ఆశ్రితులకురక్షణ లభించును.అచటినుండియేజలము ఉత్పన్నమగుచున్నది.జలమే సర్వప్రాణులకుఆధారభూతముఅగుచున్నది.

43.నేను పిడకల పొగచూచినాను. పొగ సర్వత్రవ్యాపించినది. అనంతరముఅగ్ని చూచినాను.దానింద ఋత్విక్కులుఫలప్రదాత అగు సోమమునుపచనము చేయుదురు.ఇది వారి ప్రథమ అనుష్టానముఅగును.

44.కేశయుక్తులగు ముగ్గురువ్యక్తులు, అగ్ని, ఆదిత్యుడు,వాయువు, వర్ష సహితులయిభూంని దర్శింతురు.ఒకడు అగ్ని, భూంని శుద్ధముచేయును. రెండవవాడగు సూర్యుడు సమస్తజగములను చూపించును.మూడవవాడగు వాయువుకంటికి కనిపించడు.చలనము మాత్రము
అనుభూతముఅగును.

45.వాక్కు నాలుగు ంధములు.మేధావులు దానినిఎరుగుదురు. మూడు ంధములవాక్కు నిగూఢము,వ్యక్తము కాదు.నాలుగవది మనుష్యులుమాట్లాడు వాక్కు.

46.మేధావులు ఆదిత్యునిఇంద్రుడు, ంత్రుడు,వరుణుడు, అగ్ని అందురు.అతడే స్వర్గమందువున్నవాడు. గరుడుడు,వేగవంతుడు. సుందరుఏకంసద్విప్ర బహుధావదంతి.ఒకేదానిని పండుతులుఅనేక రీతుల చెప్పుదురు.అతనిని, అగ్ని యముడు,మాతరిశ్వాన్ అందురు.

47.సూర్య కిరణములుసుందరగమనలు.జలగ్రహణలు.అ౦ నియ౦త గమనముగలమేఘమును జలపూరముచేయును. జలదములుద్యులోకము చేరును.తదనంతరముదిగివచ్చును.భూ౦౦ద వర్షించును.ధరిత్రిని తడుపును.

48.పన్నెండు పరిధులు-రాశులు,ఒక చంద్రుడు-సంవత్సరము,మూడు పలకలు-ఋతువులుగల చక్రము ఇది.దీనిని ఎవడు ఎరుగును?ఈ చంద్రునకు మూడువందల-అరువదిగూటములు-దినములుఉన్న౦.

49.సరస్వతీ! నీయందున్నగుణగణములులోకమునకు సుఖప్రదాత,నీవు సకల సంపదలనురక్షింతువు. నీగుణములుబహురత్నములకుఆధార భూతములు.నీవు సమస్త సంపదనుధరించి ఉన్నావు.నీవు శుభంకరి౦. వానినిమేము త్రాగుటకుప్రకటించుము.ఇదినదికి వర్తించుఅర్థము.

సరస్వతీ!నీ దేహమునందలిస్తనములు సుఖప్రదాతలు.సకల సంపదులనురక్షించును. అ౦ బహురత్నములకుఆధార భూతములు.అ౦ సమస్త సంపదలుధరించి ఉన్న౦. శుభంకరములు.మాకు పాలు త్రాగుటకుప్రకటించుము.ఇది దే౦రూపమగు అర్థము.

50.యజమానులు,దేవతలు అగ్నిరూపమున యజ్ఞముచేసినారు. అది వారి పరమధర్మము. ఆ మాహాత్మ్యముఆకాశమున ఏకత్రితమయిఉన్నది. అంతకుముందేఅక్కడ ప్రాపించ తగినదేవతలు ఉన్నారు.

51.జలము సాంతముఏకరూపమే. ఒకప్పుడు పైకి వచ్చిపోవుచుండును.హర్షప్రదాత.మేఘము లోకములకుముదము కలిగించును.అగ్ని ద్యులోకమునకుముదము కలిగించును.

52.సూర్యుడు స్వర్గవాసి. సుందరుడు.వేగవంతుడు. పండితుడు.జలగర్భోత్పాదకుడు.మమ్ము రక్షించమనిఆదిత్యుని ఆహ్వానించుచున్నాము.
(ఋగ్వేదముప్రథమ మండలమునఇరువది రెండవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఇరువదిమూడవ అనువాకమునూట అరువది అయిదవసూక్తము

ఋషులు-మంత్రదేవతలు,దేవత-అనేకులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. ఇంద్రుడుఅనుచున్నాడు:-
మరుత్తులుసమానవయస్కులు.ఏకస్థాన నివాసులు. సాధారణులకుతెలియనంతటిశోభస్కరులు. వారుభూ౦ని తడుపుదురు.వారు మనసులలోఏమనుకున్నారు? ఏ ప్రదేశము నుండివచ్చినారు? వచ్చివర్షగణము ధనలాభముకొఅకు అర్చించు బలముఏది?

2. మరుత్తులుతరుణ వయస్కులు.వారు ఎవని హవ్యములుస్వీకరింతురు? వారు అంతరిక్షమునడేగవంటి వారు.యజ్ఞమున వారినిఎవడు తొలగించగలడు?ఏ మహాస్తోత్రమునవారిని మనము ప్రసన్నులనుచేయగలము?

3. మరుత్తులుఅనుచున్నారు.
సాధుజనరక్షకుడవు. పూజనీయుడవగుఇంద్రా! నీవు ఒంటరిగా ఎక్కడికివెళ్లుచున్నావు?ఎందుకు వెళ్లుచున్నావు?మాతో కూడి నీవు సరియైనప్రశ్న అడిగినావు. ఇంద్రా!మాకు చెప్పదలచినదిమధురముగా చెప్పుము.

4. ఇంద్రుడుఅనుచున్నాడు:-
సర్వహవ్యములునా౦. సర్వ స్తుతులు నన్నుప్రసన్నుని చేయుటకేఅయి ఉన్న౦. నేను కఠినవజ్రము ౦సరినఅనర్థములు జరుగును.యజమానులునన్నే ప్రార్థింతురు.ఋక్కుమంత్రములునన్నే కోరును. హరినామకఅశ్వములు హవ్యములుఅందుకొనుటకు నన్నుగొనిపోవును.

5. మరుత్తులుఅనుచున్నారు:-
అందుకొరకేమేము మహాతేజోవంతులముఅయినాము. అందముగా
అలంకరించుకున్నాము.బలసంపన్నములయినఅశ్వములను కూర్చినాము.యజ్ఞస్థానమునకువెళ్లుటకు
సిద్ధముగాఉన్నాము. నీవు బలసంపన్నుడవయి మావెంట ఉండుము.

6. ఇంద్రుడుఅనుచున్నాడు:-
మరుత్తులారా!వృత్రాసుర వధసమయమున మీరునాతో ఉండుటకు కారణమేమి?నేనే
ఉగ్రబలవంతుడను.మహత్తుగలవాడను.నేనే సమస్త శత్రువులనువధించినాను.పరాజితులను చేసినాను.

7. మరుత్తులుఅనుచున్నారు:-
ఇంద్రా!నీవు అభీష్ట ప్రదాతవు.మనము శూరులము.మాతో కలిసి నీవు ఎన్నోఘనకార్యములు చేసినావు.ఇంద్రా! నీవు
బలవత్తముడవు.మేము కూడా చాలా కార్యములుచేసినాము. మేముమరుత్తులము.కార్యరూపులము
అగుదుము.వర్షాదికములనుకోరుదుము.

8. ఇంద్రుడుఅనుచున్నాడు:-
మరుత్తులారా!నాకు క్రోధము కలిగినపుడుమహాబలపరాక్రమశాలిని అయినాను.నా బాహుబలమునవృత్రుని
పరాజితునిచేసినాను. నేనువజ్రాయుధుడను.నేను మానవులఆనందము కొఱకుహర్షదాయకమగువర్షము
కలిగింతును.

9. మరుత్తులుఅనుచున్నారు:-
ఇంద్రా!నీవు ఉత్తమోత్తముడవు.దేవతలందునీ అంతటి విద్వత్తుమరొకరికి లేదు. నీవుఅతి బలవంతుడవు.నీవు చేసిన
ఘనకార్యములనుపూర్వము ఎవరును చేయలేదు.ముందు ఎవరును చేయజాలరు.

10.ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:-
నేనుఒక్కడనే బలవంతుడను.నా బలము సర్వత్రవ్యాపించి ఉన్నది.నేను ఉగ్రుడను.విద్వాంసుడను. నాకు
తెలిసినసంపదలకు నేనే అధిపతిని!నేను అనుకున్నపని తక్షణమే చేయగలను.

11.మరుత్తులారా! మీరునన్ను ఎంతో స్తుతించినారు.అది నాకు ఆనందముకలిగించినది. నేనువరప్రదాతను.
ఐశ్వర్యవంతుడను.అనేకరూపుడను. మీకు అనువగుమిత్రుడను.

12.మరుత్తులారా! మీదిబంగారు చాయ. నా కొఱకుమీరు ప్రసన్నులు అయినారు.వ్యాపింప చేసినారు.
అన్నమునుధరించినారు. మీ వెలుగుతేజస్సుతో నన్నుఆచ్ఛాదితుని చేసినారు.ఆచ్ఛాదితుని చేయగలరు.

13.అగస్త్యుడు అనుచున్నాడు:-
మరుత్తులారా!మీరు ఎల్లరకు మిత్రులు.మిమ్ము ఎల్లరు పూజింతురు.మీరు యజమాని ముందువచ్చేయుడు.
మీరుమనోహర ధనప్రాప్తికి ఉపాయభూతులుకండు. సత్యకర్మనుగ్రహించుడు.

14.మరుత్తులారా! మిమ్మునుస్తుతించి పరిచర్యలుచేయగలవారు,స్తోత్ర సంపన్నులు,మాన్యులు అగు ఋత్విజులుబుద్ధి
కుశలతనమిమ్ము సేవించుటకుమాముందుకు వచ్చును.నేను మేధావిని. నాముందుకువచ్చేయుడు. మీప్రసిద్ధ
కార్యములులక్ష్యముగా స్తుతికర్తలుమిమ్ము పూజించుచున్నారు.

15.మరుత్తులారా! ఈ స్తుతి,ఈ స్తోత్రము మాననీయము.హర్షదాయకము.మాన్యుడు, విజ్ఞుడుఅయిన కవి
రచించినాడు.ఇది దేహపుష్టికొఱకు మిమ్ము చేరును.మాకు అన్నము, బలము,
దీర్ఘాయువు,విజయము, దానములభించవలెను.

శ్రీమదాంధ్ర ఋగ్వేదసంహిత రెండవఅష్టకమునందలిమొదటి మండలముమూడవ అధ్యాయముసమాప్తము

ఓంనతా మనన్తి మాయినోనధీరా వ్రతా దేవానాంప్రథమా ధ్రువాణి
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంస:

నాలుగవఅధ్యాయము నూటఅరువది ఆరవ సూక్తము
ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు1-13 జగతి,14-15 త్రిష్టుప్

1. యజ్ఞముఫలము వర్షించునది.మరుత్తులు త్వరగాయజ్ఞమునకుంచ్చేయవలెను.వారి పూర్వగాధను, మహాత్మ్యములనుంవరింతును. మరుత్తులుసమర్థ ధ్వనియుక్తలు.సర్వకార్య సమర్థులు. మరుత్తులుయజ్ఞశాలలోప్రవేశించినపుడుసంధలు తేజస్సుతోఅమృతములు అగును.మరుత్తులారా! అదేరీతిగా ఁరు యుద్ధమునకుబయలుదేరుటకుబలసంపన్నులుకండు.

2. మరుత్తులకుహవ్యముఔరస పుత్రునివలెప్రియమయినదిమధురమయినది.వారు ప్రసన్నచిత్తులయిహవ్యమునుగ్రహించవలెను.యజ్ఞశాలయందునర్తించవలెను.ంనయవంతుడగుయజమాని కొఅకుమరుద్గణములురుద్ర గణములతోకలియుదురు. బలములుఅన్నియు వారి ఆధీనములు.వారు యజమానినిఇబ్బంది పెట్టరు.

3. మరుత్తులారా!ఁరు సర్వరక్షకులు. అమరులు.సుఖప్రదాతలు.హంస్సు సమర్పించినయజమాని ంషయమునప్రసన్నులు అగుదురు.వలసినంత ధనముప్రసాదింతురు. ఆ యజమానికివలెనే సమస్తలోకములకు ంత్రులు.భూమండలమునుఅంతను నీటితోతడుపుదురు.

4. మరుత్తులారా!ఁ రథము అశ్వయుక్తమయిఅశ్వముల స్వబలముతోసకలలోకములసంచరించును. ఁ యానముఅత్యంత ఆశ్చర్యకరము.ఆయుధము పట్టినవానిని చూచిన లోకులుగడగడలాడుదురు.అట్లే ఁ ప్రయాణకాలమున సమస్తభువనములు,హర్మ్యరాజములుగడగడలాడును.

5. మరుత్తులగమనము అతి ఉజ్వలము.వారు గిరి గహ్వరములందుప్రవేశించి మహారావముచేతురు. మానవహితముకొఅకు అంతరిక్షమునపరుగులిడుదురు. అప్పుడువారి మార్గమునందలింరోధులు గడగడలాడుదురు.తొలగిపోదురు. రథముఁది స్త్రీవలెఓషధులు ఒక స్థానమునుండి మరొక స్థానమునకుమారును.

6. ఉగ్రరూపులగుమరుత్తులారా! ఁరుబుద్ధిమంతులుకండు. అహింసనుఅవలంబించుడు.మాకు మంచిబుద్ధినిప్రసాదించుడు. ఁరుంసరు కోరలుగల పిడుగుదర్శనము ఇచ్చినపుడుఆయుధములబారినపడినట్లు పశువులునశించును.

7. మరుత్తులుదానము అంరళము.వారి ధనము కళంకరహితము. వారిశత్రువు వధార్హుడు. వారిస్తుతి సుగీతము. ఇంద్రునికీర్తిని ఎరిగినవారిలో వారేప్రథమతములు.అందువలన మరుద్గణములుసోమపానము కొఅకుస్తుతులు గానముచేతురు.

8. శూరులు,బలవంతులుఅగు మరుత్తులారా! ఁరుక్రూరపాపముల నుండిరక్షించిన వానిని, సంతానాదిసంపదలు ప్రసాదించినిందలకు అందకుండచేసిన వానిని అసంఖ్యాకసంపదలు ప్రసాదించిపాలించుడు.

9. మరుత్తులారా!ఁ రథమున సకలశుభప్రద వస్తుసముదాయము సమకూరిఉన్నది. ఁ స్కంధావారమునఒకదానిని ంంచిన ఆయుధముమరొకటి ఉన్నది.ఁరు ంశ్రంంచు స్థలములందుభోజనము సిద్ధముగాఉన్నది. ఁ చక్రములుఅన్నియు ఇరుసుచుట్టుభ్రంంచుచున్నం.

10.మరుత్తులారా! ◌ీ భుజములుమానవులకు హితకరములు.వాని◌ీద అనేకములగు శుభప్రదపదార్థములను వహింతురు.◌ీ వక్షము కాంతిమంతము.స్వర్ణాభరణ భూషితము.◌ీ భుజములుశ్వేతమాలలు ధరించిన◌ి.అ◌ి వజ్రము◌ీదఘురికను ధరించును.పక్షులు పక్షములవలెమరుత్తులు శ్రీలనుధరింతురు **" పక్షాన్వ్యనుశ్రియోధిరే".**

11 .మరుద్గణములుమహామహులు,మహిమాన్వితులు,సంపన్నులు. ఆకాశముననక్షత్రమువలెసుదూరమున ప్రకాశింతురు.వారు ప్రసన్నులు, మధురవాక్కులు,సుందర శబ్దవంతులు,ఇంద్రునకు సహాయకులు,స్తుతియోగ్యులు,వారు మా యజ్ఞస్థలమునకు◌ిచ్చేయవలెను.

12.మరుత్తులారా! ◌ీదిశుభజన్మము.◌ీ మహాత్మ్యముసర్వ◌ిదితము. ఆదిత్యవ్రతమువలె◌ీరు చేయు దానములునిరంతరములు. ◌ీరుపుణ్యాత్ముడగు యజమానికిదానము ఇచ్చినతరువాత ఇంద్రుడుఅతని ◌ిషయమునకుటిలుడు కాజాలడు.

13.మరుత్తులారా! ◌ీ స్నేహముప్రసిద్ధము, స్థిరము.◌ీరు అమరులు. అయిననుమా స్తుతులనుచక్కగా రక్షింతురు. అనుగ్రహమువహించి మానవులతోకలిసి ఉందురు. వారికి నేతృత్వమువహింతురు.కర్మద్వారా సర్వము గ్రహింతురు.

14.వేగవంతులగు మరుత్తులారా!◌ీ ఆగమనము కొఱకుదీర్ఘ కర్మవంతమయినయజ్ఞమునువర్ధిల్ల చేయుదురు.ఆయజ్ఞము వలనమానవుడు యజ్ఞమున◌ిజయుడు అగును.ఈ యజ్ఞములన్నియు◌ీ శుభాగమనముకేనిర్వహించుచున్నాను.

15.మరుత్తులారా! ◌ీ స్తుతి,ఈ స్తోత్రము మాననీయము.హర్షదాయకము.మాన్యుడు ◌ిజ్ఞుడుఅయిన క◌ి రచించినాడు.ఇది దేహపుష్టికొఱకు ◌ిమ్ము చేరును.మాకు అన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు లభించవలెను.

## నూటఅరువది ఏడవ సూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత- ఇంద్రుడు,మరుత్తులు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు వేల తీర్లుగారక్షింపుము. నీ రక్షణలుమాకు చెందవలెను.హర్యశ్వవంతుడవగుఇంద్రా! నీ వద్ద వేలకొలదిప్రశంసనీయ అన్నములుఉన్న◌ి. అ◌ి మాకు చెందవలెను.నీవద్ద వేనవేలతీరుల సంపదలుఉన్న◌ి. మా తృప్తికొఱకు అ◌ి మాకు చెందవలెను.వేలకొలది పశువులులభించవలెను.

2. మరుత్తులారా!◌ీరు ఆశ్రయ ప్రదాతలు.ప్రశస్తులు. దీప్తిమంతులు.◌ిచ్చేయుడు. మావద్దకుసకల సంపదలతో◌ిచ్చేయుడు. ◌ీఅశ్వములు, నియుతనామకములు.సముద్రమునకుఆవల సహితముధనమును వహించును.

3. సువ్యస్థితము,జలవర్షకము,సువర్ణ వర్ణ ◌ిద్యుత్తుయుక్తమేఘమాలవలెలేదా చాటునదాగి ఒదిగి చూచు పత్నివలెయజ్ఞవాణి మరుత్తులనుకలియును.

4. సాధారణయువతివలెఆలింగన ప్రియమగు◌ిద్యుత్తు యుక్తమగుజలదము - శుభ్రము,వేగవంతము, ఉత్కృష్టముఅగు మరుద్గణములందుబలపూర్ణములుఅయ్యు ద్యావాపృథ్వులనుకదలించవు. దేవతలుమరుత్తుల మైత్రికారణముగా మరుత్తులసమృద్ధిని సాధనచేయుదురు.

5. మరుత్తులపత్ని ◌ిద్యుత్తు,◌ిరిసిన కేశములు, అనురక్తమనముతో భర్తలసంగమము కొఱకు నిరంతరముసే◌ించును. సూర్యుని పుత్రిసూర్య అశ్వినుల రథముఎక్కినట్లు ◌ికసించినఅవయవములచంచల ◌ిద్యుత్తుమరుత్తుల రథమునుఅధిరోహించి◌ిచ్చేయును.

6. యజ్ఞారంభమునవర్షదానము చేయుమరుత్తులు ప్రాయపుఅందకత్తె రోదసినితమ రథము ీదఎక్కించుకొందురు. అదేసమయమున అర్చనమంత్రయుక్త హవ్యములుసమర్పించువాడును,సోమాభిషవకారియునగుయజమాని మరుత్తులకు సేవ చేయుచుస్తోత్రపాఠము చేయును.

7. మరుత్తులమహిమ సర్వజనప్రశంసనీయము. అమోఘము.వారి ప్రియురాలు రోదసీ.ఆమె వర్షాభిలాషిణి.అహంకారిణి. అంనాశ్యసౌభాగ్య శాలిని. ఉత్పత్తిశీల.ఆమె ప్రజలనుపోషించును. నేనుఆమెను వర్ణింతును.

8. ిత్రుడు,వరుణుడు, అర్యముడుఈ యజ్ఞమునుదోషరహితముచేయుదురు. యజ్ఞమునందలిఅయోగ్య వస్తువులనునశింప చేతురు. మరుత్తులారా!ీరు వర్షించు సమయమువచ్చినపుడువారు మేఘము మధ్యమునచేరివర్షము కలిగింతురు.

9. మరుత్తులారా!మాలో ఎవ్వరు దూరమునుండి అయినను ీబలముల పారమునుకనుగొన లేకపోయినారు.ీరు ఇతరులను ఓడించిబలములతోసాగరమువలె ఉప్పొంగి,శత్రువులనుపరాజితులను చేతురు.

10.నేడు మేము ఇంద్రునకుప్రియతములముఅగుదుము. యజ్ఞమునమేము ఇంద్రుని మహిమలుగానము చేతుము.ఇంతకుముందు కూడా ఇంద్రునిమహిమలుగానము చేసినాము.నిత్యము గానముచేతుము. అందువలనఇంద్రుడు మాకు అనుకూలుడుకావలెను.

11.మరుత్తులారా! ఈ స్తుతిమాననీయుడగు మాందర్యుడుీ కొఱకు రచించినాడు.ఇది ఇష్టానుసారము శరీరపుష్టికిగాను ీవద్దకువచ్చును. మాకుఅన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు కలుగవలెను.

## నూటఅరువది ఎనిందవసూక్తము

## ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు1-7 జగతి,8-10 త్రిష్టుప్

1. మరుత్తులారా!ిమ్ము అన్ని యజ్ఞములకుసమానముగా ఆహ్వానింతురు.ీరే మా కర్మలు అన్నింటినిదేవతలకు చేర్చెదరు.ీరే ద్యావాపృథ్వులనురక్షించువారు. అందుకే ఉత్తమస్తోత్రములద్వారా ిమ్ము మావద్దకుఆహ్వానించుచున్నాము.

2. మరుత్తులారా!ీరు స్వయంభువులు.బలములు సర్వముీ స్వాధీనమునఉన్ని. ీరు ఎల్లరనుగడగడలాడించగలరు.ీరు అన్నస్వరూపులు. స్వర్గస్వరూపులు.సంఖ్యాకములు, ంచ్చేసిప్రాణప్రదములగుజలమును ప్రసాదింతురు.

3. సంస్కరించి,అభిషంచిన సోమముహృదయాంతర్గతఅయి పనిచేయును.ధ్యానించినచోమరుత్తులు అట్లేహృదయములందుప్రవేశింతురు. భుజములనుస్త్రీ చుట్టుకున్నట్లుఆయుధములువారి భుజములనుఆశ్రయించి ఉండును. మరుత్తులహస్తములందుకర్తనమను ఆయుధం శేషము ంరాజిల్లుచుండును.

4. మరుద్గణములుపరస్పరము కలిసి ఉండువారు.అమరులు. పాపములుఎరుగనివారు. అనేక యజ్ఞములందువారు ఉద్భంంతురు. ప్రకాశింతురు.వారు పర్వతములనుసహితము గడగడలాడించగలరు.మరుత్తులు అనాయాసముగాస్వర్గము నుండి ంచ్చేయుదురు.తమ వాక్యములతోఉత్సాహము కలిగింతురు.

5. మరుత్తులభుజములందుఆయుధ లక్ష్మి అలంకృతఅయి ఉన్నది. రెండు దవడలమధ్య నాలుకప్రచలితమగును.మరుత్తులారా! ీరుఎవరి మధ్య ఉండిప్రచలితులుఅగుదురు? వర్షము మేఘమువలన ప్రచలితమయినట్లుీరు స్వయం ప్రచాలితులు.అట్లే ఫలములనుఆశించు యజమానిఅన్నప్రాప్తి కొఱకు ిమ్ముపరిచలింపచేయును.

6. మరుత్తులారా!ీరు జలవర్షముకలిగించుటకు వచ్చుదురు.ఆ జలరాశి యొక్క ఆదిఎక్కడ? అంతము ఎక్కడ?ీరు గడ్డి పరకను ిరిచినట్లుజలదమునుిరుతురు. అప్పుడు వెలుగొందువజ్రమున మేఘమునుిడగొట్టుదురు.

7. మరుత్తులారా!ీరు ఎంత ధనవంతులు.దానము చేయుటలోఇంద్రుడు ీకు సహాయకుడు. అతనిలోసుఖము ఉన్నది.కాంతి ఉన్నది. అతనిఫలము పరిపక్వము. అతనికృషి మంగళప్రదము.దాతము దక్షిణవలెఅతడు శ్రీఘ్రఫలప్రదాత.అతడు జయములనుకలిగించు శక్తి.

8. వజ్రముమేఘ సంభూత శబ్దముకలిగించినపుడుమేఘములందలిజలము ిచలితముఅగును. మరుత్తులుభూిని జలముతోతడిపినప్పుడుిద్యుత్తు నిమ్నముఖఅయి పృథ్వి ీ దర్శనముఇచ్చును.

9. పృశ్నియనువాడు మహా సంగ్రామమునకుగానుదీప్తవంతులు,వేగవంతులు అయినమరుత్తులనుకలిగించినాడు. సమానరూపులయినమరుత్తులు జలమునుసృష్టించినారు. ఆ తరువాతనేజగములకు అన్నము,ఆహారము లభించినది.

10.మరుత్తులారా! మాన్యుడు,కి మాందర్యుడు ఈ స్తుతినిీ కొఱకు రచించినాడు.శరీర పుష్టికొఱకు ఇది ిమ్ము చేరును. మాకు అన్నము,బలము, దీర్ఘాయువుకలుగవలెను.

## నూటఅరువది తొిమ్మదవసూక్తము

## ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-11, 3-8 త్రిష్టుప్,2 జగతి

1. ఇంద్రా!నీవు మహామహులయినమరుత్తులనుిడువవు. అందువలననీవు మహామహిమాన్వితుడవు.నీవు మరుత్తులకుిధాతవు. నీవుమాపై దయతలచుము.మాకు ప్రియతమమగుసుఖమును ప్రసాదించుము.

2. ఇంద్రా!సర్వమానవులకుప్రియులు, మానవులకుజలప్రదాతలు,ిద్వాంసులు మరుత్తులునీవెంట ఉన్నారు. మరుద్గణములసేన సుఖములుప్రసాదించుటకు కలిగినసంగ్రామమును సర్వదాిజయములు సాధించినది.

3. ఇంద్రా!నీ వజ్రాయుధముప్రసిద్ధము. అదిమా కొఱకు మేఘమునుచేరును. మరుత్తులువర్షము కురిపింతురు.యజ్ఞమునందుఅగ్ని ప్రదీప్తము అగును.జలములు కాంతినిధరించినట్లుఅగ్ని హిస్సులనుధరించును.

4. ఇంద్రా!మేము నీకు రక్షణలుఇత్తుము. నిన్నుప్రసన్నుని చేతుము.నీవు దాతవు. నీవద్దదానయోగ్యమగుధనము ఉన్నది.దానిని దానము చేయుము.నీవు శీఘ్రఫలప్రదాతవు.స్తోత్రము చేయువారు.నిన్ను స్తుతించదలచినారు.మధురదుగ్ధములకొఱకు స్త్రీ స్తనములనుపరిపుష్టము చేసినట్లుమాకు అన్నము ప్రసాదించుటకుగానునీకు పుష్టిని కలిగింతుము.

5. ఇంద్రా!నీ వద్ద ఉన్న ధనముసుఖప్రదము, యజమానియజ్ఞనిర్వాహకముఅగును. ముందుగానేయజ్ఞములకుబయలుదేరుటకుసిద్ధులగు మరుత్తులుమాకు సుఖములుప్రసాదించవలెను.

6. ఇంద్రా!నీవు జలప్రదాతవు.పురుషార్థియు ిశాలముఅగు మేఘము చెంతకుచేరును. యుద్ధభూిలోశత్రువుల పరాక్రమమువంటిమరుత్తుల అశ్వగణముమేఘముీద దాడిచేయును.

7. ఇంద్రా!కృష్ణవర్ణులు, భయంకరులు,గమనశీలురు అగు మరుత్తులువచ్చు సవ్వడిినిపించుచున్నది.పరాక్రమవంతుడయినశత్రువును నాశనముచేసినట్లు మానవులరక్షణ కొఱకు మరుద్గణములసేనావాహిని కదలును.

8. ఇంద్రా!నీవే సమస్త ప్రాణులనుసృష్టించినావు. మరుద్గణసహితుడవయి ప్రతిష్టకుగాను దు:ఖనాశకము,జలధారకము అగుమేఘములను ప్రకంపింపచేసినావు. దేవగణములునిన్ను నుతించును.మాకు అన్నము బలము,దీర్ఘాయువు ప్రసాదించుము.

## నూటడెబ్భదవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-1 బృహతి,2-4 అనుష్టుప్, 5 త్రిష్టుప్

**1.ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:-**

నేడుఉన్నది లేనిదిఎరుగము. రేపటి సంగతిఎవడు ఎరుగును? మనుష్యులచిత్తములుఅత్యంత చంచలములు.బాగా చదినదికూడా మరిచిపోవుదురు.లీఆధీతం నశ్యతి.

**2. అగస్త్యుడుఅనుచున్నాడు:-**

ఇంద్రా!నీవు నన్ను చంపవలెనుఅనుకొనుచున్నావా?మరుద్గణములునీ సోదరులు. వారితోకలిసి యజ్ఞభాగముఅనుభంపుము. యుద్ధకాలమునమమ్ము హింసింపకుము.

3. ఇంద్రుడుఅనుచున్నాడు:-

సోదరా!అగస్త్యా! నీవు నాకు త్రుడవు.అట్లయి ఏల అనాదరింతువు?నీ మనసులోని మాటనేను ఎట్లు గ్రహించగలను?నీవు ఏల ప్రకటింపవు?

4. ఋత్విక్కులారా!వేదికను అలంకరించుడు.అగ్రమున అగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేయుడు. తదనంతరముమనము అమృతసూచక యజ్ఞముచేయుదము.

5. అగస్త్యుడుఅనుచున్నాడు:-

ఓ!ధనాధిపతీ! త్రపతీ!నీవే ఈశ్వరుడవు. నీవేఆశ్రయమవు. మాయజ్ఞము సిద్ధముగాఉన్నది. సమయమునకుచ్చేసి హస్సులుస్వీకరించమని మరుత్తులతోచెప్పుము.

## నూటడెబ్బది ఒకటవసూక్తము

### ఋషి- అగస్త్యుడు, దేవత- ఇంద్రుడు-మరుత్తులు,ఇంద్రుడు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. మరుత్తులారా!నేను నమస్కరించుచు,స్తుతించుచు దర్శనమునకు వచ్చుచున్నాను. అనుగ్రహముఅర్థించుచున్నాను.నా స్తుతి నుడు. ప్రసన్నులుకండు. క్రోధము వర్జించుడు.గుర్రములను డువుడు.మా వద్ద నిలువుడు.

2. మరుత్తులారా!ఈ స్తోత్రమునఅన్నము ఉన్నది.దీనిని కొఱకుగానుదేవతలు తమమనసులందు కల్పించినారు.దీనిని మనసులందుదాల్చుడు. దీనినిసాదరముగ స్వీకరించుడుచ్చేయుడు. రుఅన్నరూపమగు హవ్యవర్ధకులు.

3. మరుత్తులారా!మా స్తుతులు నుడు.మాకు సుఖములుప్రసాదించుడు. ఇంద్రా!మా నుతులు నుము.మాకు సకల సుఖములుప్రసాదించుము.

**"ఊర్ధ్వానఃసన్తు కోభ్యావనాన్యహానిశ్వామారుతో జిగీషా"**

మరుత్తులారా!మేము జీంచినంతకాలముదినములన్నియుఉత్కృష్టములు, స్మరణీయములు,భోగయోగ్యములుకావలెను.

4. మరుత్తులారా!ఇంద్రుడు బలవంతుడు.అతనికి భయపడివడకి పారివచ్చినాము.ీకొఅకు సిద్ధపరచినహవ్యాన్నమునుఇంద్రుడు దూరముచేసినాడు. మమ్ముమన్నింపుడు. మాకుసుఖములు ప్రసాదించుడు.

5. ఇంద్రా!నీవు అభీష్ట ఫలప్రదాతవు. నీ అనుగ్రహమువలననేఉషస్సు కిరణములు దాల్చిప్రాణులను చేతనులనుచేయుచున్నది.ఇంద్రా! నీవు అభీష్టఫల ప్రదాతవు.ఉగ్రబల ప్రదీపుడవు.సనాతనుడవు.నీవు మరుత్తులసహితుడవయిఅన్నములనుధరింపుము. వహింపుము.

6. ఇంద్రా!మరుత్తులు స్వతఃసిద్ధముగా బలవంతులు.వారి ిషయమున క్రోధమువహించకుము.వారిని రక్షింపుము. మరుత్తులుఉత్తమ ప్రజావంతులు.వారితో కూడిశత్రువునునాశనము చేయుము.మమ్ము రక్షింపుము.మాకు అన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు ప్రసాదించుము.

## నూటడెబ్బది రెండవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. మరుత్తులారా!ీ ఆగమనము ఐశ్వర్యకరముకావలెను. ీరు దానశీలురు.ఉత్కృష్టులు. దీప్తిమంతులు.ీరాక మా రక్షణకు కావలెను.

2. మరుత్తులారా!ీరు దానశీలురు. దీప్తిమంతులు.ప్రాణులను వధించుీ అస్త్రములు మాకుదూరముగా ఉండవలెను.ీరు ిసరు అశ్మనామక అస్త్రముకూడ మాకు దూరముగాఉండవలెను.

3. దాతలగుమరుత్తులారా! తృణప్రాయులయిననుమా ప్రజలనురక్షింపుడు, **"ఊర్ధ్వాన్నఃకర్త జీవసే"** జీించుటకుగానుమమ్ము ఉన్నతులనుచేయుము.

## నూటడెబ్బది మూడవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!ఉద్గాత సామము గానముచేయుచున్నాడు.అతని గానము ఆకాశమునవ్యాపించి నిన్ను చేరుచున్నది.ఈ స్తోత్రము వృద్ధినికలిగించునది. స్వర్గప్రదాత. దీనిని మేముపూజింతుము. స్వర్గవాసివగుఇంద్రా! హింస ఎరుగనిది,పాలు ఇచ్చునదిఅగు గోవు గడ్డిీద కూర్చున్నపుడునిన్ను సేించును.అట్లే మేము నిన్నుపూజింతుము.

2. హవ్యకర్త అధ్వర్యు-హవ్యదాతయజమాని సహితముగాహవ్యములుఅర్పించి ఇంద్రుని పూజింతురు.దప్పిగొన్న మృగమువలెఇంద్రుడు శీఘ్రముగాయజ్ఞమునకుిచ్చేయగలడు.స్తోత్రాభిలాషులగుదేవతలనుస్తుతించుచు హోతలు,స్త్రీ, పురుషులు ఇంద్రునియజ్ఞము నిర్వ
హింతురు.

3. అగ్నిహోమ సంపాదకుడు.అతడు గార్హపత్యాదిస్థానములలోనలువైపుల వ్యాపించిఉన్నాడు. అగ్ని శరత్కాలదిశగా భూిు గర్భమునఉన్న అన్నమునుపరిగ్రహించును.అశ్వమువలెను,వృషభమువలెశబ్దము చేయుచుఆకాశము, పృథ్వి నడుమదూత స్వరూపుడయి ముచ్చటపెట్టును.

4. మేముఇంద్రునకు అత్యంతవ్యాపక హవ్యమునుసమర్పింతుము. దేవతలనుఅభిలషించి యజమానిస్తోత్రము చేయును.అశ్వినులవలెజ్ఞాతవ్యుడురథమున ఉన్నవాడుఅగు ఇంద్రుడు మా స్తోత్రమునుస్వీకరించవలెను.

5. ఇంద్రుడుఅనంత బలవంతుడు.శౌర్యవంతుడు. దృఢమగురథమున ఉన్నాడు.యోద్ధలలోశ్రేష్ఠుడు. వజ్రాదిఆయుధములుకలవాడు. మేఘమునుచలింపచేయువాడు.హోతలారా! అట్టిఇంద్రుని స్తుతించుడు.

6. ఇంద్రుడుకర్మ నిష్ఠుడు. అతడుయజమానులస్వర్గాది కోర్కెలు తీర్చుటకుఅత్యంత సమర్థుడు.అతని వ్యాప్తిని ద్యావాపృథ్వులుచాలవు. భూమినిఅంతరిక్షము పరివేష్టించిఉన్నది. అట్లేఇంద్రుడు తనప్రతిభతో ముల్లోకములందుపరివ్యాప్తుడయి ఉన్నాడు.వృషభము అనాయాసముగాశృంగములు ధరించినట్లుఇంద్రుడు స్వర్గముధరించి ఉన్నాడు.

7. ఇంద్రుడుశూరుడు. యుద్ధమునందుసాధువులకు బలప్రదుడు,ఉత్తమ మార్గదర్శకుడు.మరుద్గణములునిన్ను స్వామిగా భావించిహర్షింతురు. వారునీకు పరిజనులు. నీఆనందమును అందరుఆనందింతురు. నిన్నుఅలంకరించుటకు ప్రయత్నింతురు.

8. అంతరిక్షమునఉన్న జలముకాంతివంతము, ప్రజలకొరకగువృష్టిజలముఇంద్రునకు సుఖప్రదముకావలెను. సకలస్తోత్రములుఇంద్రుని ప్రసన్నునిచేయవలెను.ఇంద్రుడు వర్షముకలిగించి స్తోత్రపాఠకుల కోర్కెలు తీర్చవలెను.అట్లయిన ఇంద్రునకుసంబంధించినఈ యజ్ఞము సుఖప్రదముఅగును.

9. ఇంద్రప్రభూ! మేమునీకు మిత్రులము.నిన్ను రాజునువలెస్తుతింతుము. నీవుమా అభీష్టములనునెరవేర్చుము.

ఇంద్రదేవా!మా స్తుతి కాలమునవచ్చేయుము. మాయజ్ఞమునందలిస్తోత్రములనుపరిగ్రహింపుము.

10.మానవులందుప్రతిస్పర్థులనుప్రశంసించి ప్రసన్నులనుచేసినట్లు మేముఇంద్రుని ప్రసన్నునిచేతుము. ఇంద్రుడుకేవలము మాకొరకేఅగును. శాసకుడు యోగ్యుడుఅయినపుడు అతని అభిమానులుఅతనిని ప్రశంసింతురు.అదేవిధముగా అధ్వర్యులుహవ్యములుఇచ్చి ఇంద్రుని పూజింతురు.

11.యజ్ఞపరాయణులుయజ్ఞములుచేసిఇంద్రుని వర్ధిల్లచేతురు.అది వారిని దారిలో ఎదుటఉన్న నీటివలెఆనందపరచును.కుటిలురు మనములందుమ్రగ్గి దు:ఖభాజనులుఅగుదురు. సుదూరమునకనిపించు జలమువలెవారు తృప్తులుకారు. నిరాశచెందుదురు.

12.ఇంద్రా! యుద్ధకాలముననీవు మరుత్తులనువిడువవు. మమ్ముకూడ విడువకుము. ఏలననగాఇంద్రుడు బలసంపన్నుడు.అతని యజ్ఞభాగముస్వతంత్రము. ఫలసమన్వితమగుమా స్తుతులు హవిష్మంతులుజలదాతలుఅయిన మరుత్తులకునమస్కరించును.

13.ఇంద్రా! ఈ స్తవము నీది.దీని ద్వారా నీవు మేముచేయు దేవయజములనుఎరుంగుము. మా వద్దకుసుఖముగా అనాయాసముగావచ్చేయుము.

## నూటడెబ్బది నాలుగవసూక్తము
### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రా!నీవు సమస్తలోకములకుసమస్త దేవతలకురాజావు. నీవు మానవులనురక్షింపుము. మమ్మురక్షింపుము. నీవు సాధుజనపాలకుడవు. ధనవంతుడవు.మాకు ఉద్ధారకుడవు.నీవు సత్యసంపదలప్రదాతవు. నీవునీ తేజమునఅందరి తేజములనుహరించినావు.

2. ఇంద్రా!నీవు సంవత్సరముపాటు సుదృఢములయినఏడు నగరములనువిరిచినావు. ఆ క్లిష్టసమయమున ప్రజలనునీ సంయమ వాక్కులతోఓదార్చినావు. నీవు ద్రవించుజలమును ప్రసాదించినావు.తరుణ వయస్కుడుపురుకుత్సరాజు కొఱకువృత్రుని వధించినావు.

3. ఇంద్రా!నీవు రాక్షసుల నగరములనుజయించుటకు వెళ్లుదువు.అక్కడి నుండి పరిజన సహితుడయిస్వర్గము చేరుదువు.అక్కడ ఆర్పరాని, ాశేష వేగముగలఅగ్నిని రక్షింతువు. అందువలఅగ్ని స్వగృహమునకర్తవ్యము నిర్వహించగలడు.

4. ఇంద్రా!నీ వజ్రమునకుబెదిరిన శత్రువునిన్ను ప్రశంసించును.మేఘములు స్వస్థానముననిలుచును. నీవుఅస్త్ర హస్తుడవయిబయల్వెడలుదువు.వర్షము కురిపింతువు.హర్యశ్వములనుఅధిరోహింతువు.నీ శక్తిచే సస్యములనుసమృద్ధము చేతువు.

5. ఇంద్రా!యజ్ఞమున నీవుకుత్సృషిని గురించి యోచించినపుడు,నీవు నీ వశవర్తులు,వాయువేగవంతులుఅయిన నీ గుర్రములనునడిపింతువు. అట్టితరిసూర్యుడు తన రథచక్రమును దగ్గరకుతేవలెను.వజ్రధారి ఇంద్రుడుశత్రువుల ముందునకురావలెను.

6. ఇంద్రా!నీవు హరి వాహనుడవు.స్తోత్రములచేవృద్ధి చెందుదువు.దానహీనులు,యజ్ఞంఘాతులనునాశనము చేతువు.నిన్ను ఆశ్రయదాతగగ్రహించినవారినినీకు హవ్యముఇచ్చువారిని సంతానవంతులనుచేతువు.

7. ఇంద్రా!పూజనీయమగు అన్నప్రాప్తి కొఅకు కవులునీ స్తుతులు రచింతురు.నీవు పృథ్విని అసురులదీర్ఘనిద్రా భూంనిచేసినావు. నీవుమూడు భూములనునగరములను దానముచేసిఆశ్చర్యము కలిగించినావు.దుర్యోణిరాజుకొఅకు 'కుయవాచు'నివధించినావు.

8. ఇంద్రా!నవృషి గణములునీ సనాతములయినంర కృత్యములనుస్తుతించుచున్నం.యుద్ధ నివారణకొఅకు నీవు అనేక హింసకులనుహతమార్చినావు.నీవు దేవశూన్యములయినశత్రునగరములనుధ్వంసము చేసినావు.దేవరహితశత్రువులనుపరాజితులను చేసినావు.

9. ఇంద్రా!నీవు శత్రువులనుగడగడలాడింతువు.నీవు ప్రవహించునట్టి'సీరా' నామక నదివలెతరంగయుక్తజలమునుభూం ంద వర్షింతువు.నీవు సముద్రమునునింపినపుడు యదు,తుర్వసుల శుభముకోరినావు. వారిని పాలించినావు.

10.ఇంద్రా! నీవు ఎల్లవేళలమాకు రక్షక శ్రేష్టుడవుఅగుము. ప్రజలనుపాలింపుము. మాసేనలకుబలమును ప్రసాదించుము.అందువలన మాకుఅన్నము, బలము,ఆయువు ప్రాప్తించును.

## నూటడెబ్బది అయిదవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-బృహతి,2-5 అనుష్టుప్, 6 త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రా!నీవు హరి వాహనుడవు.హర్షదాయిం. అభీష్టఫలదాతవు.అన్నవంతుడవు.ప్రవేశించి పానముచేయుము. సోమమునుధరించుము. ప్రసన్నుడవుఅగుము.

2. ఇంద్రా!నీవు సంతోషప్రదుడవు.అభీష్ట వర్ధకుడవు.వరణీయుడవు.సహాయకారిం. శత్రుసైన్యసంహర్తవు. అంనాశమగుఈ సోమమును స్వీకరింపుము.

3.ఇంద్రా!నీవు శూరుడవు. దాతవు.నేనుమానవుడను.నా కోరికలు తీర్చుము.అగ్ని తనమంటలతోపాత్రను కాల్చును.అట్లే నీవు నీ ప్రతాపమునవ్రత హీనులగుదస్యులను కాల్చుము.

4. ఇంద్రా!నీవు మేధాంం. ఈశ్వరుడవు.నీ సామర్థ్యమునసూర్యుని రెండు రథచక్రములలోఒకదానిని హరించినావు.'శుష్ణు'ని వధించుటకువజ్రము అందుకొనివాయువేగములగుఅశ్వములతో ంచ్చేయుము.

5. ఇంద్రా!నీ ప్రసన్నత ఎల్లరను◌ించిన బలముగలది. నీ యజ్ఞముఎల్లరను ◌ించినఅన్నము గలది.నీవు అనేక అశ్వములదాతవు. నీకు సంబంధించినది.వృత్రుని వధించునది,ధనమును ఇచ్చునదిఅగు యజ్ఞమునుసమర్థించుము.

6. ఇంద్రా!నీవు పురాతనకారులకుదప్పిగొన్నవానికి నీటిచం దమవు అయినావు.అందువలన మేమునిన్ను మరల మరలస్తుతించుచున్నాము.మాకు అన్నము బలముఆయువు కలుగవలెను.

## నూటడెబ్బది ఆరవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు1-5 అనుష్టుప్,6 త్రిష్టుప్

1. సోమమా!ధనలాభముకొఅకు ఇంద్రుని ప్రసన్నునిచేయుము. అభీష్టవరదుడగు ఇంద్రునిఅంతరంగమున ప్రవేశింపుము.ఇంద్రుడు ప్రసన్నుడయిశత్రువులనునాశనము చేయును.క్రమముగా వ్యాపించును.ఎంతటి పగవానినైననుదరిచేరనీయడు.

2. ఇంద్రా!నీవు మానవులకుఅధీశ్వరుడవు. వారుతమ ఆహారమగుయవ ధాన్యమునువలెఅభీష్టములనునెరవేర్తును. (జీవధారకముఅగు అన్నమువలెభా◌ంతురు)

3. ఇంద్రునివద్ద 1.మానవులు2.దేవతలు 3.పితరులు4. పశువులు 5.పక్షులు-పంచజనుల అన్నముఉన్నది. మాకు ద్రోహముచేయు వారిని ఇంద్రుడుతన వజ్రాయుధమునహతమార్చును.

4. ఇంద్రా!సోమము అభిష◌ంచనివారు, దుస్సాధ్యులునిన్ను సుఖించనీయరు.వారిని వధించుము.వారి ధనమునుమాకు ప్రసాదించుము.నిన్ను స్తుతించినవానికే ధనము లభించును.

5. స్తోత్రములు-హ◌స్సులుఅను ద్వి◌ధ కర్మలనుయజమాని నిర్వ ర్తించుచున్నాడు.సోమమా! నీవు అతనిమంత్రములందుసదా నిలిచి ఉండుము.వానిని రక్షింపుము. సోమమా!ఇంద్రునియుద్ధములందుఅన్నము కొఅకు అన్నవంతుడగుఇంద్రుని రక్షింపుము.

6. ఇంద్రా!నీవు పురాతన స్తోత్రకారులకుదప్పిగొన్న వారికి నీటిచందమవు అయినావు.అందువలన మేమునిన్నుమరల స్తుతించుచున్నాము.మాకు అన్నము, ఆయువు,బలము కలుగవలెను.

## నూటడెబ్బది ఏడవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుడుమానవులకు ప్రీతిదాయకుడు.అభీష్టప్రదాయకుడు.అందరిచే ఆహ్వానించబడువాడు.మా వద్దకు రావలెను.ఇంద్రా! నీవు మా స్తుతులనుగ్రహించుము.తరుణ వయస్కులగుఅశ్వినులను నీ రథము◌దచేర్చి ◌చ్చేయుము.మా హ◌స్సు స్వీకరించుము.మమ్ము రక్షింపుము.

2. ఇంద్రా!నీ అశ్వములు తరుణములు.ఉత్తమములు.మంత్రములతోరథమునకు పూన్చబడిన◌.రథము ◌ద అశ్వయుక్తుడవయి◌చ్చేయుము.

3. ఇంద్రా!నీ రథము అభీష్టవర్థకము.నీవు దానిని అధిరోహింపుము.మనోరథపూర్ణమగుసోమము, మధురమగుఘృతము సిద్ధముగాఉన్న◌. అభీష్టప్రదాతలగుహర్యశ్వములనురథమున పూన్చి వేగముగామా ముందుకు ◌చ్చేయుము.యజమానులపైకృపారసము కురిపింపుము.

4. ఇంద్రా!ఈ యజ్ఞము దేవతలకొఱకు నిర్వహించబడుచున్నది.ఈ యజ్ఞపశువు, ఈ సోమము,ఈ కుశాసనము నీ కొఱకుఏర్పరచబడుచున్నది.త్వరగా ిచ్చేయుము.ఆసీనుడవగుము. యజ్ఞస్థలమునహర్యశ్వములను ిడువుము. సోమపానముచేయుము.

5. ఇంద్రా!మా దివ్య స్తోత్రములనుగ్రహింపుము. స్తోత్రపాఠకుల మంత్రములనుస్వీకరింపుము. మా ముందుకు ిచ్చేయుము. మాకునీ ఆశ్రయము, వాసస్థానమును,అన్నమును, బలమును,ఆయువును ప్రసాదించుము.

## నూటడెబ్బది ఎనిిందవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రా!స్తోతలను రక్షించునట్టినీ సమృద్ధి సర్వత్రప్రసిద్ధము కావలెను.మమ్ము గొప్పవారిని చేయవలెను.నీ అభిలాషను వర్జించకుము.నీకు అందుబాటులోఉన్న భోగ్య పదార్థములుమాకు కూడ లభించవలెను.

2. అక్క చెల్లెండ్లవంటి రాత్రింబవళ్లుతమ జన్మస్థానమునజరుపు వృష్టి కార్యముకార్యములకు భంగముకాకుండునట్లు ఇంద్రుడుచూడవలెను.ఇంద్రునకు బలకారణములగుహవ్యములువ్యాప్తములు అగును.ఇంద్రుడు మాకు అన్నమును,స్నేహమునుప్రసాదించవలెను.

3. ఇంద్రుడుపరాక్రమశాలి. మరుత్తులుయుద్ధనేతలు.ఇంద్రుడు మరుత్తులతోకలిసి ిజయార్థముయుద్ధమునకుసాగునపుడు అనుగ్రహార్థులగుస్తోతల ఆహ్వానములనుఆలకింతురు. స్వయముగాస్తుతివాక్యములను ినగోరినపుడు ఇంద్రుడుతన రథము ిందయజమాని వద్దకువచ్చును.

4. ఉత్తమధన లాభముకొఱకు యజమానిసమర్పించు అన్నమునుఇంద్రుడు స్వీకరించును.అది ప్రకట రూపమునయజమాని శత్రువులనుపరాజితులను చేయును.సత్యపాలకుడగు ఇంద్రుడు ిభిన్న ఆహ్వానధ్వనియుక్తయుద్ధమునయజమాని కర్మనుకీర్తించి హవ్యమునుస్వీకరించును.

5. ఇంద్రా!నీ సాయమున తమనుఅవధ్యులు అనుకొనుశత్రువులనువధింతుము.నీవు మా సోదరుడవు.మాకు వర్థమానమగుధనమును, అన్నమును,బలమును, దీర్ఘాయువునుప్రసాదించుము.

## నూటడెబ్బదితొిమ్మదవ సూక్తము

### ఋషి1-2 లోపాముద్ర, 3-4 అగస్త్యుడు,5-6 బ్రహ్మచారి,దేవత-రతి,ఛందస్సు-1-4, 6 త్రిష్టుప్,5 బృహతి

1.లోపాముద్రఅనుచున్నది:-
అగస్త్యా!అనేక సంవత్సరాలనుండిరాత్రింబవళ్ళుజరాకారకమగు ఉషస్సులందునిన్ను సేించినాను.అలసినాను. ముదిిశారీరక సౌందర్యమునునష్టపరచును. అప్పుడుపురుషుడు స్త్రీ వద్దకుఏల చేరవలెను?

2. అగస్త్యా!ప్రాచీనులు, సత్యపాలకులుఅగు ఋషులు దేవతలతోసంభాషించినారు. వారికికూడరేతస్ఖలనముజరిగినది. వారికి సహితముఅంతుపట్టలేదు,పురుషుడు స్త్రీవద్దకుఏల చేరవలెను?

3. అగస్త్యుడుఅనుచున్నాడు:-
మనమువట్టిగా అలసిపోలేదు.దేవతలు మనలనురక్షించుచున్నారు.
మనముసర్వభోగములనుఅనుభిించవచ్చును.మనము ఇద్దరముకోరినచో ఇహ లోకములందలివందల కొలదిభోగములను సాధించగలముఅనుభిించగలము.

4. నేనుజయము, సంయమముకోరి ఉన్నాను. అయిననుఏ కారణముననో ఏదోకారణమున నాకుకామవాంఛ కలిగినది.లోపాముద్ర పతితోసంగమించవలెను.అధీరయగు నారి బలవానుడగుపురుషునకు ఉపభోగ్యముకావలెను.

5. శిష్యుడుఅనుచున్నాడు:-
మనసుతోత్రాగిన సోమమునుహృదయ పూర్వకముగాప్రార్థించుచున్నాను.సోమము నాకు సుఖమునుప్రసాదించవలెను.లీపులు కామోహిమర్త్య: మానవుడుఅనేక కోరికలవాడు.
(సోమమునకుచంద్రపరమగు అర్థముఉన్నది)

6. అగస్త్యుడుమహిమాన్వితుడుఅగు ఋషి. అతడు అనేకఉషస్సులను ఉపాసించినాడు.అతడు బలముకోరినాడు. పుత్రులనుకోరినాడు. తపమాచరించినాడు.కామము అనుభవించినాడు.ఉభయములనుపాలించినాడు. అగస్త్యుడుదేవతలనుండివాస్తవ ఆశీస్సులు అందుకున్నాడు.

## నూటఎనుబదవ సూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!శుభగమనములుగలమీ అశ్వములు మిమ్ముకోరిన స్థలమునకుచేర్చినపుడు మీబంగారు రథపు ఇరుసు అభీష్టప్రదాతఅగును. కావున ఉషః కాలమునసోమపానము చేయుచుయజ్ఞమునకువచ్చేయుడు.

2. స్తుతియోగ్యులగు అశ్వినులారా!మీ సోదరి ఉష ప్రకటమయినపుడుఅన్నము, బలముకొఱకు యజమానిమిమ్ము స్తుతించినపుడు,మీ యొక్క నిరంతర గమనముకలది, విచిత్రగతులది, మానవులహితము కోరునది,విశిష్ట రూపముగలది,పూజనీయమగునదిఅగు రథము నిమ్నాభిముఖముఅగును.

3. అశ్వినులారా!మీరు గోవులందు దుగ్ధములుస్థాపించినారు. మీరు ఆవులకుఅధోభాగమున పరిపక్వమగుపాలను ప్రవేశపెట్టినారు.వనవృక్షములందుదాగిన దొంగవలెఅప్రమత్తుడు, విశుద్ధస్వభావుడు అగు యజమానిహవిమంతమగుయజ్ఞమున మిమ్ముస్తుతించుచున్నాడు.

4. అశ్వినులారా!అత్రిమహర్షిమీ సహాయము అర్థించినాడు.మీరు అతని కొఱకు పాలు-నేతిఏరులు పారించినారు. నరాకారఅశ్వినులారా! అందువలనమీ కొఱకు అగ్ని సహితమగుయజ్ఞము జరుగుచున్నది.మీ రథచక్రము నుండిమధుధారలవలెఈ యజ్ఞమునసోమము
మీకొఱకు ఊరుచున్నది.

5. అశ్వినులారా!వృద్ధుడగు తుగ్రునిపుత్రునివలెమిమ్ము నేను స్తుతులతోనా అభిమత ప్రాప్తి కొఱకుయజ్ఞ భూమికితీసికొని వత్తును.మీ మహిమ వల్లనేద్యావాపృథ్వులు కలిసిఉన్నవి. వీడు జరాజీర్ణుడగుఋషి. వీనిని పాప విముక్తునిచేయుడు. దీర్ఘాయువుప్రసాదించుడు.

6. అశ్వినులారా!మీరు శుభప్రదాతలు.మీరు నియుత నామకఅశ్వములను రథమునపూన్చినపుడు భూతములనుఅన్నముతో నిండిపోవును.అందువలన వాయువువలెస్తోతలు మిమ్ముతృప్తులను వ్యాప్తులనుచేయవలెను.మంచి మనిషివలెయజమానులుతమ ఉనికి కొఱకు అన్నముఅడుగుదురు.

7. మేముమీకు స్తోతలముఅగుదుము. సత్య ప్రతిజ్ఞాలముఅగుదుము. విభిన్నస్తుతులతో మిమ్ముకీర్తింతుము. స్తుతిపాత్రులు,అభీష్ట ప్రదాతలయినఅశ్వినులారా! దేవతలవద్దసోమపానమునుచేయుడు.

8. అశ్వినులారా!కర్మపరులలో అగస్త్యుడుశ్రేష్టుడగు ఋషి. అతడుగ్రీష్మతాప నివారకమగు స్తోత్రమునుసాధించ సంకల్పించినాడు.ధ్వనులను పుట్టించుశంఖాదులవలెవేలస్తోత్రములతోఁమ్ము మేల్కొలుపుచున్నాడు.

9. అశ్వినులారా!ీ రథమహిమతోయజ్ఞము ధరించుడు.యజమానియొక్క హోతవలెరాకపోకలు సాగించుడు.స్తోతలను బలమును,ఉత్తమ అశ్వములను,ధనములనుప్రసాదించుడు.

10.అశ్వినులారా! ీ రథముస్తుతిపాత్రము,నఁనము, ఆకాశంహారి,అభగ్నిచక్రి. ఆ రథమునుస్తోత్రములద్వారా ఆహ్వానించుచున్నాము.అందువలన మాకుఅన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు లభించును.

## నూటఎనుబది ఒకటవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!ీరుఅన్నమును, ధనమునుపైకి తీసుకొని వెళ్లుదురా!యజ్ఞము సమాప్తముఅగుటకు వానిని జలరూపమునభూంపై వర్షింతురా?మానవులకు ఆశ్రమప్రదాతలయిన అశ్వినులారా!ఈ యజ్ఞమునఁ ప్రశంస జరుగుచున్నది.

2. అశ్వినులారా!ీ అశ్వములు దీప్తిమంతములు,వృష్టిమంతములు,వాయువేగవంతములు,మనో వేగవంతములు,తరుణములు, శుభపృష్టములు.అం ఁమ్ము ఈ యజ్ఞమునకుకొనిరావలెను.

3. అశ్వినులారా!ీ రథము ఉన్నతస్థానార్హము. అశ్వద్వయముగలది. భూమండలమువలెంస్తారమయినది. ఉత్తమబంధురము.వర్ష సమర్థము. మనోవేగముగలది. అహంకారి.పూజనీయము. ఆ రథమునుఈ యజ్ఞమునకుతెండు.

4. అశ్వినిద్వయమా! ీరు సూర్యచంద్రరూపులయి ప్రభంంచినారు.ీరు పాపరహితులుసుందరులు మహిమాన్వితులు.ఆ కారణమున ఁమ్ముతేపతేప స్తుతించుచున్నాము.ీలో ఒకరు యజ్ఞ ప్రవర్తకులయిలోకమును ధరించిఉన్నారు. మరొకరు ద్యులోకపుత్రుడయి కిరణములుదాల్చి లోకమునుధరించి ఉన్నారు.

5. అశ్వినులారా!ీలో ఒకరు స్వర్ణ వర్ణరథమున యథేచ్ఛగాయజ్ఞమునకురావలెను. మరొకరిహరినామ అశ్వములనుమానవులు సోమమును,స్తుతులతోను పూజింతురు.

6. అశ్వినులారా!ీలో ఒకరు మబ్బులనుచెదరగొట్టుదురు.ఇంద్రునివలె శత్రువులనుసంహరింతురు. హవ్యాభిలాషిఅయి అన్నధామం కొఁఅకుఅరుగును. రెండవ వానినియజమానులుహవ్యములుఅర్పించి ప్రసన్నునిచేయుదురు. అతనుపంపిన ంశాలములు,దరులు దాటి పారునదులు మావద్దకువచ్చును.

7. అశ్వినులారా!ీరు ంధాతలు. ీకు స్థిరత్వముకలుగుటకు అత్యంతస్థిరములయిన స్తోత్రములురచించబడును.అం మూడు ప్రకారములుగాఁమ్ము చేరును.ీరు ప్రసన్నులుకండు.యాచించు యజమానినిరక్షించుడు. నిలిచిఅతని స్వాగతమునుఆలకింపుడు.

8. అశ్వినులారా!ీ యొక్క దీప్తివంతమగుస్తుతి త్రికుశము,యజ్ఞసాధనద్వారా యజమానులనుప్రసన్నులను చేయవలెను.ీరు మేఘజలమునువర్షించినట్లుమానవులకు సంపదలుప్రసాదించి ప్రసన్నులనుచేయుడు.

9. అశ్వినులారా!యజమాని పూషవంటిప్రజ్ఞావంతుడు.హంష్మంతుడు.అగ్ని ఉషలనువలెఁమ్ము స్తుతించుచున్నాడు.స్తోత స్తుతించినపుడుయజమాని సహితముస్తుతించును. మాకుఅన్నము, బలము,ఆయువు ప్రసాదించుడు.

## నూటఎనుబది రెండవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు1-5, 7 జగతి,6, 8 త్రిష్టుప్

1. ఋత్విక్కులారా!అశ్వినుల అభీష్టదాయకరథము అరుదెంచినట్లున్నది.ీరు ఎదురేగి నిరీక్షించుడు.అశ్వినులు పుణ్యాత్ములకార్యమును ఫలప్రదముచేయువారు. స్తుతియోగ్యులు.
ిశ్వలకుమేలు చేసినారు.స్వర్గపు మనుమలు.వారి కార్యములు శుచిమంతములు.

2. అశ్వినులారా!ీరు అవశ్యము ఇంద్రునివంటిశ్రేష్టులు. మరుత్తులవంటిశ్రేష్టులు. స్తుతియోగ్యులు. శత్రునాశకులు.సత్కర్ములు. రథవంతులు.రథికులలో శ్రేష్టులు.మేఘపూర్ణులు. ీరు నలుదిశలం ప్రసన్న రథమునునడిపింతురు. అదేరథము ీద దయతోహవ్యదాతవద్దకు చేరుడు.

3. అశ్వినులారా!ీరు ఇచట ఎందుకు ఉన్నారు?ఏం
చేయుచున్నారు?హవ్యహీనుడుఆదరణీయుడుఅయినచోఅతనిని పడగొట్టుడు.పణిలేక అయాజ్ఞికునిప్రాణములు నాశముచేయుడు. నేనుమేధాంని. ంమ్ము స్తుతించదలచినాను.నాకు జ్యోతిని ప్రసాదించుడు.
**"జ్యోతిర్విప్రాయకృణుతం"**

4. అశ్వినులారా!కుక్కవలె పాడుకూతలుమొరుగుచు మమ్మునాశనము చేయుటకువచ్చువారిని నశింపచేయుడు.వారిని హతమార్చుఉపాయము ీకు తెలుసును.ంమ్ము స్తుతించువారిిశిష్ట వృత్తాంతమునురత్నవతిని చేయుడు.ీరు ఉభయులు నాస్తుతిని రక్షింపుడు.

5. అశ్వినులారా!తుగ్రమహారాజుపుత్రుని కొఅకు ీరు సముద్రజలములందుప్రసిద్ధము, దృఢము,పక్ష ిశిష్టము అయిన నౌకనుచేసినారు. దేవతలందరిలోఅతనిని అనుగ్రహించినారు.నౌకతో అతనిని బయటకుతీసినారు. ీరు అనాయాసముగాసముద్రమునపడినవారిని ఉద్ధరించినారు.

6. తుగ్రపుత్రుడుఅందరిని అర్థించుచుజలమధ్యముననిశ్చల వృక్షమునుపట్టుకున్నాడు.
ఆ బాధలుపడినాడు. అశ్వినులప్రేరణతో జలమునచేరిన నాలుగునౌకలు అతనికి అందినం.

7. తుగ్రపుత్రుడుఅందరిని అర్థించుచుజలమధ్యముననిశ్చల వృక్షమునుపట్టుకున్నాడు. ఆ వృక్షముఏది? అశ్వినులారా! ీరు అతనినిసురక్షితముగా దరికి చేర్చినారు.గొప్ప కీర్తిని అర్జించినారు.

8. నరాకారులగుఅశ్వినులారా! ీ భక్తులుీ కొఅకు రచించినస్తోత్రములనుస్వీకరించుడు. నేటియజ్ఞము సోమయాగసంపాదన స్తోత్రమునవ్రతము పూనుము.అందువలన మాకు
అన్నము,బలము, ధనముకలుగును.

## ఆలోచనామృతము

1. ఆలోచనకుఅవధులు లేవు." గగనం గగనాకారం,సాగరస్సాగరోపమః"అంటాడువాల్మీకి. ఆకాశాన్ని సముద్రాన్నివర్ణించుటకు ఉపమానములులేవు. అందువలనఆకాశము ఆకాశమువలెసముద్రము సముద్రమువలెఉన్నం అన్నాడు ఆదికంవాల్మీకిఅట్లే ఆలోచనమునకుఆద్యంతములులేవు. ఎల్లలులేవు. పరిధులులేవు. ఆలోచనకుఆస్తి నాస్తి సహితములేదు. ఆలోచనఉన్నదానిని గురించి మాత్రమేకాదు లేని దానిని గురించికూడ వచ్చును.భూతము, అభూతముఆలోచన సంతానములే!
ఆలోచనమేమానవుని నాగరకునిచేసినది. సభ్యతకలవానిని చేసినది.జ్ఞానవంతునిచేసినది. ఉన్నతునిచేసినది.
"అహం బ్రహ్మాస్మి"నేనే బ్రహ్మనుఅనునట్లు చేసినది.
ఆలోచనమేమానవుని దానవుని,క్రూరుని, నరహంతకుని,మానవనాశకుని చేసినది.కావున సదాలోచనముమాత్రమే మానవునిదైవాంశకు చేర్చగలదు.అందుకే నాది ఆలోచనామృతము!

ఏదిసదాలోచన? దీనికినిర్వచనము లేదు.నిర్వచనములుఅనేకములు లేవు.ఏలనన జీంతముస్థిరమైన కాదు. ప్రవాహమువంటిది. నిలకడలేనిదానికినిర్వచనము అసాధ్యము.

"ఏకంసద్విప్రాబహుధావదన్తి"ఇదివేదవాక్కు. ఒకే సత్యమునుమేధావులు బహుంధములుగాచెప్పరు అని అర్థము.అసత్యము ఏది? మానవజాతిపుట్టినదాదిగాఆ సత్యాన్వేషణమే జరుగుచున్నది.సత్యము తెలిసినకదా బహుధాచెప్పునది?

నిర్థిష్టతప్రకృతికి లేదు.కాబట్టి ప్రాకృతములయినఏ పదార్థమునకు లేదు.భగవానునకు తప్పసృష్టిలో పరిపూర్ణత దేనికినిలేదు. సర్వము సాపేక్షమే!నా ఆలోచనముసహితము అటువంటిదే!

వేదముఅపారము. వేదార్థముబహుంధము.ఇందు అనేక శాస్త్రములు,శాస్త్రార్థములు, ంజ్ఞానములు,ంకాసములు, నానాశాఖలుఉన్నం. ఏ ఒక్కరు దీనినిఅర్థము చేసికొనుటఅసాధ్యము. అసంభవము.నాకు ఉన్న స్వల్పజ్ఞానముతోఆలోచనామృతముచేయుచున్నాను.ఇదే వాస్తవమనిచెప్పను. చెప్పలేను.ఆలోచనమునకుఇది ఆలంబనముమాత్రమే!

2. సత్యమునుదర్శించుటకు, ఒకే ఈశ్వరునిప్రతిపాదించుటకువేదమున నిరంతరప్రయత్నము సాగుచున్నది.లోకము గతానుగతికము.నలిగిన మార్గముననడుచునది.కొత్తను ఆమోదింపచేయుటఎంత కష్టమైననుపాతది నిలుచుటలేదు.అయినను సామాజికశాస్త్రమున, తాత్వికశాస్త్రమునంజయవంతములయినప్రయోగములు అరుదు.

ఈ అధ్యాయప్రారంభము నుండిఅగస్త్యుడు మరుత్తులనుప్రతిష్ఠించుటకునిర్విరామప్రయత్నముచేసినాడు. మరుత్తులనుకాకున్నను మరొకరినిప్రతిష్ఠించు ప్రయత్నములుఇంతకుముందు సహితముందితములు.

అగస్త్యుడుతనదారిన నిలువలేకపోయినాడు. లోకమార్గమునుఅనుసరించవలసివచ్చినది. శంకరభగవత్పాదులుసహితము ఆచరణమునఅద్వైతమును అవలంబించలేకపోయినారు.లోకపు పోకడ ంచిత్రము!మహాత్ములనులోకము అనుసరించునా?లోకమును మహాత్ములుఅనుసరింతురా?

3. ప్రకృతినిలుచుటకు జలము,జలమునకు వర్షముఆధారము. ఇది వేదమువెల్లడించినపరమ సత్యము.పరమ సత్యమే శాశ్వతసత్యమగును. ఈ సత్యమును" **ంప్రాబహుధావదంతి."** వర్షముకలుగుట లేక కలిగించుటనుగురించి ంభిన్నవాదములు మతములుఉన్నం.

అందువలనవర్షము గురించి వేదమునందలివాదములను మతములనురీతులను ఆధునికంజ్ఞానవేత్తలునిశితముగా పరిశీలించవలసినఅవసరము అత్యవసరముగఉన్నది. ఏలననఆధునికమనబడురాక్షస ఉత్పత్తి ంధానముభూగోళమునుబలరహితముచేయుటకు ఉరుకులుపెట్టుచున్నది.అగస్త్యుడు మరుత్తులువర్షకారకులని ప్రతిపాదించినాడు!

4. రతినిదేవతను చేసిమానవ జీంతమునరతి అవశ్యకత అవసరమునుగురించి చెప్పినాడు.రతికి చాటు అవసరము.కాని రతి రహస్యముకాదు.రతి భార్యా భర్తలమధ్యనే జరుగవలెనుఅనునది ంధి. ఒకఆరోగ్యవంతమగు సమాజమునకురతి ంషయపు కట్టుబాట్లుతప్పనిసరి.

5. అగస్త్యుడుకుటుంబ జీవనముసాగించుచునే తపమాచరించినాడు.ఇది అగస్త్యుడు ప్రవేశపెట్టిననూతన ంధానమువలెకనిపించుచున్నది.

**6. "ఊర్ధ్వానఃసన్తుకోమ్యావనాన్యాహానింశ్వమరుతో జిగీష". జీంంచినంతకాలము జీంంచవలెననుటఎంతటి ఉదాత్తఉన్నత ఆలోచన!సంకల్పము!! ఇది 171వసూత్రమున మూడవసూత్రము.**

## నూటఎనుబది మూడవసూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!ీ రథము మనసునుంించిన వేగము గలది.అది త్రిబంధుకరము.త్రిచక్రము. బంగారము,వెండి, రాగి ిశ్రిష్ట సంిమ్మిశ్రణముగలది. అభీష్టప్రదాత్రి. ఆ రథమునుసిద్ధము చేయుడు,పక్షులు రెక్కలబలమునఎగిరినట్లుీరు ఆ రథమున సుకృతములుచేయువాని ఇంటికిచేరుదురు.

2. అశ్వినులారా!ీరు సంకల్పవంతులయిహవ్యములుఅందుకొనుటకు ీ దివ్యరథమునుఎక్కినపుడు అది ిమ్ముదేవ యజనస్థానము చేర్చును.ీకు హితకరణములయినస్తుతులు ిమ్ముకలుసుకొనగలవు.ీరు ద్యులోకపుత్రిఉషను కలుసుకొనుడు.

3. అశ్వినులారా!హంిస్సులు అందించుయజమానికర్మయేలక్ష్యముగా సాగునదియు,ీరు యజ్ఞశాల చేరుటకుసంకల్పించునదియు,అత్యంత సంచారశీలమగురథమున ఎక్కి యజమానిపుత్రుని వద్దకుఅతనికి మేలు కలిగించుయజ్ఞ గృహమునకుంచ్చేయుడు.

4. అశ్వినులారా!ీకృప వలన అడంితోడేళ్ళు నన్నువెన్నాడరాదు. ీరు తప్పఇతరులకు దానముచేయవలదు.అశ్వినులారా! ఇదియేీ హవ్యభాగము.ఇదియే ీ స్తుతి.ీ సోమము నిండినపాత్ర.

5. అశ్వినులారా!దారి తెలుపుటకుమార్గదర్శిని పిలిచినట్లుగౌతముడు, పురుీఢుడు,అత్రి ీకు హవ్యములుఇచ్చి తృప్తిపరచుటకుఆహ్వానించినారు. నాఆహ్వానమునుమన్నింపుడు. నావద్దకుంచ్చేయుడు.

6. అశ్వినులారా!ీ అనుగ్రహమునమేము అంధకారమునుదాటగలము. ఈ స్తుతిీ కొఱకు కూర్చబడినది.దేవతల గమ్యమగుయజ్ఞమునకుంచ్చేయుడు. అందువలనమాకు అన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు లభించును.
(శ్రీమదాంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహితరెండవ అష్టకము మొదటిమండలమునందలినాలుగవ అధ్యాయముసమాప్తము)

## అయిదవఅధ్యాయము నూట ఎనుబదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!అంధకారమును అంతమొందించుఉష అవతరించినపుడుమేము ిమ్ము నేటియజ్ఞమునకును,రేపటి యజ్ఞమునకునుఆహ్వానింతుము.ీరు అసత్యరహితులు.ద్యులోకనేతలు.ీరు ఎక్కడ ఉన్ననుస్తోతలు దానశీలుడగుయజమాని కొఱకుఋగ్వేదమంత్రములతోిమ్ము స్తుతింతురు.

2. అభీష్టప్రదాతలగుఅశ్వినులారా! ీరు స్తుతిఅపేక్షకులు. సంచయ కర్తలు,ీరు సోమపానము చేయుడు.బలవంతులుకండు. పణ్యులనుదస్యులను సమూలముగానాశనముచేయుడు.ిమ్ము సంతుష్టులనుచేయుటకు ిమ్ముఆహ్వానించుటకుమేము స్తుతులుచదువుచున్నాము.

3. అశ్వినులారా!ీరు సూర్యచంద్రరూపులు.శరవేగమునసాగుడు.కళ్యాణప్రాప్తి కొఱకుసూర్యుని పుత్రికను గ్రహించుడు.పూర్వయుగమువలెమహావరుణునిప్రసన్నుని చేయుటకుఏర్పడిన ఈ స్తుతి ిమ్ముస్తుతించును.

4. అశ్వినులారా!ీరు మధుపాత్రగలవారు.ీరు మాన్యుడు అగు అగస్త్యునిస్తుతి స్వీకరించుడు.ీదానములు మాకుమాత్రము పరిితముకావలెను. అన్నము,బలము కోరుయజమానిసహితముగాపురోహితుడుసహితము ీఅంత సంతోషించవలెను.

5. అశ్వినులారా!మీరు అన్నవంతులు.మీ కొఱకు హవ్యముతోపాటుపాపవినాశమగు స్తోత్రమురచించబడినది.మీరు అగస్త్యుని విషయమునసంతుష్టులు కండు.యజమానికి పుత్రులుమున్నగుసుఖములు ప్రసాదించుటకుయజ్ఞభూమికివిచ్చేయుడు.

6. అశ్వినులారా!మీ అనుగ్రహమునమేము అంధకారమునుదాటగలము. ఈ స్తుతిమీ కొఱకు కూర్చబడినది.దేవతల గమ్యమగుయజ్ఞమునకువిచ్చేయుడు. అందువలనమాకు అన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు లభించును.

## నూటఎనుబది అయిదవసూక్తము

## ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-ద్యావాపృథ్వులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

**"కతరాపూర్వాకతరా పరాయోః కథాజాతేకవయః కోవివేద"**

1.విద్వాంసులారా! ద్యావాపృథ్వులలోఎవరు ముందు పుట్టినారు?తదుపరి ఎవరు పుట్టినారు?ఈ విషయము ఎవరికి తెలియును?అవి ఒకదానిమీద వేరొకటిఆధారపడి ఉన్నవి. కలిసిజగములను ధరించుచున్నవి.రాత్రింబవళ్లచక్రమును తిప్పుచున్నవి.

2. ద్యావాపృథ్వులుపాదరహితములుఅచలములు. ప్రాణులుపాదయుక్తములుసచలములు.ద్యావాపృథ్వులు తల్లిదండ్రులవలెప్రాణులను వడిలోపెట్టుకొనికాపాడుచున్నవి. ఈ ద్యావాపృథ్వులుమనలను మహాపాపములనుండికాపాడవలెను." **ద్యావా రక్షితంపృథివి నో అభ్వాత్"**

3. పాపరహితము,అక్షయము, హింసారహితము,అన్నయుక్తము, స్వర్గతుల్యముఅగు ధనము కొఱకుఅదితిని ప్రార్థించుచున్నాము.తమను పూజించుయజమానికొఱకుద్యావాపృథ్వులు అట్టిధనమునే సృష్టించవలెను." **ద్యావా రక్షితం పృథివినో అభ్వాత్"**

**4.**మాకు ప్రకాశమానముఅగు దివారాత్రులఉభయ ధనములుకావలెను. అందుకుదుఃఖరహితములు,అన్నము ద్వారా తృప్తికలిగించు ద్యావాపృథ్వులనుప్రార్థింతుము. " **ద్యావారక్షితం పృథివి నో అభ్వాత్"**

5. పరస్పరసంసక్తములు, నిత్యయవ్వనులు,సమానసీమా సంయుక్తులు,భగినీభూతులు,బంధు సదృశులుద్యావాపృథ్వులు. ప్రాణులకునాభిస్థానమువంటిఉదకమును వారు ధరింతురు." **ద్యావా రక్షితం పృథివినో అభ్వాత్"**

**6.**నేను దేవతలనుప్రసన్నము చేయసంకల్పించినాను. అందుకుగానువిశాల నివాసవంతములుమహానుభావములుసస్యాదిసముత్పాదకములుఅగు ద్యావాపృథ్వులనుయజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.అవి విచిత్ర రూపములు,జలధరములు."**ద్యావా రక్షితం పృథివినో అభ్వాత్"**

7. మహంతములు,విశాలములు, నానారూపులు,విశిష్టములు, అనంతములుద్యావాపృథ్వులు. నేనువారిని యజ్ఞస్థలమునసమంత్రకముగా నమస్కరింతును.స్తుతింతును. వారుజగములను వహించవలెను." **ద్యావా రక్షితం పృథివినో అభ్వాత్"**

8. మేముదేవతల విషయమునసదా అపరాధములుచేయుచుందుము.బంధువులు,జామాత విషయమునసహితము అనేకఅపరాధములు చేయుచుందుము.ఈ యజ్ఞము మమ్ముఅట్టి అపరాధములనుండిరక్షించవలెను." **ద్యావా రక్షితం పృథివినో అభ్వాత్"**

9. ద్యావాపృథ్వ్వులుస్తుతి యోగ్యులు.మానవులకు హితకరులు.వారు నాకు ఆశ్రయము కల్పించవలెను.అందుకు వారు నాతో కలిసిఉండవలెను. దేవతలారా!మేము మిమ్ము స్తుతించుచున్నాము.మేము మీకు అన్నముసమర్పింతుము. మిమ్ముతృప్తులను చేతుము.మీనుండి భూరిదానముభూరి అన్నముఆశింతుము.

10.నేనుకవిని. ద్యావాపృథ్వ్వులకునలుదిశల ప్రకాశముకలుగునట్టిఅత్యుత్తమ స్తోత్రమునురచించినాను. ద్యావాపృథ్వ్వులు మాతాపితరులు.వారు మమ్ము నీచపాపములనుండిరక్షించవలెను.వారు సర్వదా మా వెంటఉండవలెను. మాకుతృప్తి కలిగించు పదార్థములనుప్రసాదించవలెను.పాలించవలెను.

11.మాతాపితరులారా! మాకుఆశ్రయము ప్రసాదించుడు.స్తోతలకు సమీప వర్తులుకండు. అందువలనమాకు అన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు కలుగును.

## నూటఎనుబది ఆరవ సూక్తము

## ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-విశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్నిని, సవితను స్తుతించుచున్నాము.వారు మా స్తుతులవలన భూస్థితదేవతల సహితులయియజ్ఞ భూమికివచ్చేయవలెను.మా యజ్ఞమునకుయువత యథేచ్ఛగారావలెను. వారు సమస్తజగములవలెమమ్ము కూడ ప్రసన్నులనుచేయవలెను.

2. శత్రుదమనుడగుమిత్రుడు, వరుణుడు,అర్యమ అందరు మా విషయమునసమాన ప్రేమ కలిగిఉండవలెను. వారువిచ్చేయవలెను.వారు మమ్ము సంవర్ధకులనుచేయవలెను.మా శత్రువులనుపరాజితులను చేయవలెను.మమ్ము అన్నహీనులముకాకుండ చేయవలెను.

3. దేవతలారా!మీకు శ్రేష్ఠఅతిథి అగ్నిఅగును.నేను శీఘ్రతముడను,మీవలె ప్రీతి కరుడనుఅయి అగ్నిని మంత్రయుక్తముగాస్తుతింతును. కీర్తిమంతుడు,విద్వాంసుడు అగు వరుణుడుమా వాడు. వరుణుడుశత్రువులనుహుంకరించును.అన్నములు ప్రసాదించును.మమ్ము పరిపూర్ణులనుచేయును.

4. దేవతలారా!మేము రాత్రింబవళ్లుమీకు నమస్కరింతుము.మా పాపములను జయించుటకుపాడిఆవు వలె మీద్దకువత్తుము. ఋతువులనుఅనుసరించి భూమిలోపండిన ఖాద్యపదార్థముల మిశ్రమమునుమీ కొఱకు తెచ్చినాము.

5. అంతరిక్షసంచారి "అహిర్బుధ్నుడు"మాకు సుఖములుప్రసాదించవలెను.మేము జలములపౌత్రుడు అగ్నిని నుతింతుము.మనోవేగముగలమేఘము అతనిని తీసికొనిపోవును.

6. త్వష్టమాముందునకు విచ్చేయవలెను.యజ్ఞమున స్తోతలసహితుడయిత్వష్ట సమాన ప్రీతినిప్రదర్శించవలెను.విరాట్ స్వరూపుడు, వృత్రహంతకుడు,అభీష్ట ప్రదాతఇంద్రుడు మా యజ్ఞభూమికివచ్చేయవలెను.

7. ఆవుతన దూడనునాకిన రీతి అశ్వతుల్యములయినమా మనములుతరుణవయస్కుడుఅగు ఇంద్రుని ఉపాసించును.స్త్రీ పురుషుని చేరి సంతానవతిఅగును. అట్లే మాస్తోత్రములుఇంద్రుని చేరి ఫలములుప్రసాదించును.

8. మరుద్గణములుఅతి బలవంతులు.ప్రీతివంతులు.'పృషత్' నామక అశ్వవంతులు.అవనత స్వభావులు,శత్రుభక్షకులు.మైత్రీపూర్ణులయినఋషులవలెద్యావాపృథ్వ్వులతో కలిసిమరుత్తులు ఈ యజ్ఞమునకువిచ్చేయవలెను.

9. మరుత్తులమహిమ ప్రసిద్ధము.వారు స్తుతియోగ్యతతెలిసినవారు. వెలుగులుజగములను వ్యాపించినట్లుమరుత్తుల వర్షసేనమరుభూములకువ్యాపించి ఉత్పాదక శక్తిప్రసాదించును.

10.ఋత్విక్కులారా! మారక్షణ కొఱకు అశ్వినులను,పూషను స్తుతించుడు.ద్వేష రహితుడగు విష్ణువును, వాయువును,ఇంద్రుని, బలవంతులగుఅన్యదేవతలనుస్తుతించుడు.
సుఖముకొఱకు నేను సమస్తదేవతలనుముందుకు తెచ్చెదను.

11.పూజనీయులగు దేవతలారా!ప్రభావశాలియగు మీ జ్యోతి మాకు ప్రాణదాత,ఆవాసదాత కావలెను.అన్నవంతమగుమా జ్యోతి దేవతలనుప్రకాశవంతులనుచేయవలెను.మాకు అన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు కలుగవలెను.

## నూటఎనుబది ఏడవసూక్తము

ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత- అన్నము,ఛందస్సు1 అనుష్టుప్‌భోష్ణిక్, 2, 4, 8,10 గాయత్రి3, 5, 7 అనుష్టుప్ 11 బృహతి

1. నేనుశీఘ్రముగా విశాలము,జీవధారకము, బలాత్మకముఅగు అన్నరూప పితరుని స్తుతింతును.అన్న శక్తివలననేఇంద్రుడు వృత్రునిసంధులు విరిచి వానినివధించినాడు.

2. ఓస్వాదు పితా! ఓ మధురపితా! మేము నిన్నుసేవింతుము. నీవు మమ్ము రక్షింపుము.

3. తండ్రీ!నీవు మంగళమయుడవు.కళ్యాణకారివి. మాకు ఆశ్రయముప్రసాదించుము. మావద్దకు రమ్ము. మాకుసుఖములను ఇమ్ము.నీ రుచి మాకు అప్రియముకాకుండవలెను.నీవు మాకు మిత్రుడవుఅగుము. అద్వితీయసుఖకరుడవు అగుము.

4. పితా!వాయువు అంతరిక్షమునవ్యాపించి ఉన్నది.అట్లే నీయొక్కరసము సర్వజగములవ్యాపించి ఉన్నది.

5. స్వాదుతమపితా! నిన్ను ప్రార్థించువారుభోక్తలు. మీ కృపవల్లనేవారు నీకు దానములుఇత్తురు. నీయొక్క రసమునుఆస్వాదించువాడు మెడవంచడు.బలవంతుడుఅగును.

6. పితా!మహా మహాదేవతలు సహితముమనములందునిన్నే ప్రతిష్ఠించుకొన్నారు.నీ బుద్ధికుశలతఆశ్రయదాయిత్వమువలననే" **అహి**" ని వధించుటజరిగినది.

7. మధురపితా!మేఘములు ప్రసిద్ధజలములు తెచ్చినప్పుడుమాకు భోజనముఅగుటకు మావద్దకు వచ్చేయుము.

8. మేముమా ఇష్ట ప్రకారము జలము,యవలు మున్నగుఓషధులు సేవింతుము.అందువలన దేహమా!బలిష్ఠము అగుము.

9. సోమమా!యవాదులు, దుగ్దాదుల మిశ్రమమును మేము సేవింతుము. అందువలనదేహమా! నీవుబలిష్ఠము అగుము.

10.ఓ కరభమా! నీవుబలసంపాదకవు.రోగ నివారకమవు. ఇంద్రియదీపకమవు. దేహమా! నీవుబలిష్ఠము అగుము.
(కరభముఅనగా పెరుగు కలిపిన పేలపుపిండి)

11.తండ్రీ! నిన్నుస్తుతింతుము. గోవునుండిహవ్యముగ్రహించినట్లుసోనుండి రసము గ్రహింతుము.ఈ రసము దేవతలనుమాత్రమే కాదుమమ్ము సహితముతృప్తిపరచును.

## నూటఎనుబది ఎనిమిదవసూక్తము

## ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవతలు-భిన్నులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఋత్విక్కులద్వారా యథావిధిగా సమిద్ధినామకఅగ్ని ప్రజ్వలింపబడినది.సహస్రజితదేవా! నీవు పండితుడవు.దూతవు. నీవుహవ్యమువహింపుము.

2. తనూనపాతనామకఅగ్ని వేల ప్రకారములఅన్నములు ధరించును.యజమానికి మధురరసయుక్త ధనమునుప్రసాదించును.
(తనూనపాతముయజ్ఞనిర్వాహకము)

3. ఈఢ్యనామకఅగ్నీ! నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు యజ్ఞభాగములుఅందుకొను దేవతలనుఆహ్వానించుము.అగ్నీ! నీవు అపారమగు అన్నదాతవు.

4. అగ్నిరూపమగు దర్భ వేయివీర్యములుకలది. పూర్వాభిముఖమునఅగ్రభాగము కలది.దానిపై ఆదిత్యులుఆసీనులు అగుదురు. ఋత్విక్కులుదర్భాసనమునుమంత్ర పూర్వకముగఆచ్ఛాదింతురు.

5. యజ్ఞశాలకుసమ్రాట్టు, ప్రభువు,విభుడు అగు అగ్ని జలముపోయును.

6. దివారాత్రములుఅగ్ని రూపములు, ఆభూషణయుక్తములు,సుందరరూపులు. వారు విచ్చేతురు.ఇచట కూర్చుందురు.

7. మధురభాషి అగు హోత,దివ్యకవి ఇరిద్దరుయజ్ఞమునకువిచ్చేయవలెను.

8. ఆదిత్యరూపిణులగు భారతి,సరస్వతి, ఇళలనుఆహ్వానించుచున్నాము.మాకు సంపదలు ప్రసాదించుడు.

9. త్వష్టరూపములు కల్పించగలసమర్థుడు. అతడుసమస్త పశుగణములనువ్య క్తపరచును.త్వష్టా! మాకు అనంతపశుసంపదను ప్రసాదించుము.

10.వనస్పతులారా!మీరు దేవతలపశురూపమగు అన్నమునుఉత్పత్తి చేయుడు.అగ్ని హవ్యములనురుచికరములు చేయును.

11.అగ్ని దేవతలకుపురోగామి. అగ్ని గాయత్రి ఛందమునవ్యక్తుడు అగును.స్వాహాకృతులతోప్రదీప్తుడు అగును.

## నూటఎనుబది తొమ్మిదవసూక్తము

## ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్నీ! నీవు దీప్తవంతుడవు.సమస్త జ్ఞానసంపన్నుడవు.మమ్ము సన్మార్గమునధనమువైపు నడిపింపుము.కుటిల పాపములనుమాదరికి చేరనీయకుము.నీకు మరల నమస్కరింతుము.

2. అగ్నీ!నీవు నిత్యనూతనుడవు.మేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.మమ్ము దుర్గమపాపములనుండివిముక్తము చేయుము.మా భూమి ప్రశస్తముకావలెను. మానగరము మరింతప్రశస్తము కావలెను.నీవు మా పుత్రులకుసంతానములకు సుఖములుప్రసాదించుము.

3. అగ్నీ!రోగములను అన్నింటినిమా నుండి దూరముచేయుము. అగ్నిహోత్రము చేయనివారిని మాకు ద్రోహముతలపెట్టినవారిని దూరము చేయుము.నీవు అమరులగు దేవతలుఅందరితో యజ్ఞమునకు౦చ్చేయుము. మాకుశుభప్రద ఫలములనుప్రసాదించుము.

4. అగ్నీ!నీవు నిరంతరము మాకుఆశ్రయము కల్పింపుము.యజ్ఞగృహముమాకు ప్రియమయినది.నలుదిశల దానినిప్రదీప్తము చేయుము.నిత్యయవ్వనుడగుఅగ్నిని నేను స్తుతింతును.నాకు ఇప్పుడుగాని ఎప్పుడుగానిభయము కలుగకుండవలెను.

5. అగ్నీ!మమ్ము భక్తునకుహింసకునకు, శుభనాశకునకు,శత్రువునకు ఒప్పగించకుము.కోరలుండి కాటువేయుపాములకు ఒప్పించకుము.దంతములులేనికొమ్ములుగల జంతువులకుఒప్పగించుకుము. హింసకులురాక్షసాదులకు ఒప్పగించకుము.

6. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞ ఉత్పాదకుడవు.వరణీయుడవు.దేహపుష్టి కొఅకునిన్ను ఆరాధించుజనులు నిన్నుపొందుదురు. అట్టివారుదుష్టుల, హింసకులబారినుండి బయటపడుదురు.కుటిల వర్తనులను,దుష్టులను నీవుధ్వంసము చేయుము.

7. పూజనీయుడవగుఅగ్నీ! యజ్ఞము చేయువారుఉన్నారు. యజ్ఞముచేయనివారు ఉన్నారు.వారిలో యజ్ఞముచేయువారిని నీవుకోరుకొనుము. ప౦త్రాభిషగలయజమానికి ఋత్విక్కులుబోధనలు చేతురు.నీవు సహితము-సమయమునుబట్టి యజమానికిశిక్షణ ఇమ్ము.

8. మంత్రపుత్రుడు,శత్రునాశకుడు అగు అగ్నికొఅకు ఈ స్తోత్రములుఅన్నియు రచించబడిన౦.ఈ అతీంద్రియ ప్రకాశములగుమంత్రములద్వారా వేలకొలదిధనములు పొందుదుము.మాకు అన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు ప్రసాదించుము.

## నూటతొంబదవ సూక్తము

## ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-బృహస్పతి,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. బృహస్పతిఅభీష్టప్రదాయకుడు.మధుజిహ్వుడు.స్తుతియోగ్యుడు.హోతా! అర్చన సామగ్రితోమంత్రములతోబృహస్పతినివర్ధిల్లచేయుము.అతడు స్తోతలనువదులుకొనడు.దీప్తిమంతుడు,స్తోతవ్యుడు బృహస్పతికిదేవగణములును,మనుష్యగణములునుస్తోత్రగానములు౦నిపింతురు.

2. వర్షృతుసంబంధ స్తుతులుసృజనకర్తయగు బృహస్పతినిచేరును. అ౦ దేవతలనుఆరాధించువారికి ఫలితములుప్రసాదించును. అ౦ సకల౦శ్వములందు వ్యక్తములుఅగును. అ౦ స్వర్గమునందలి"మాతురిశ్వ" వలెవలసిన ఫలితములుకలిగించి యజ్ఞముకొఅకు సంభ౦౦చిన౦.

3. సూర్యకిరణములుకాంతి ప్రసరించు కార్యమునునిర్వర్తించును. అట్లేబృహస్పతియజమాని సమర్పించుస్తుతి, అన్నము,దానము, మంత్రములనుస్వీకరించు కార్యము నిర్వర్తించును.బృహస్పతిశక్తి రాక్షస శూన్యము, శత్రుశూన్యముఅయినది. అతని శక్తిపగలు సూర్యునివలెను,భయంకర జంతువువలెనుశక్తిశాలి. సర్వత్రా భ్ర౦౦ంచును.

4. బృహస్పతికీర్తి భూలోక, ద్యులోకములందువ్యాపించి ఉన్నది.బృహస్పతిసూర్యునివంటి తేజోవంతుడు.అతడు ప౦త్రములగుహ౦స్సులనుగ్రహించును.వేటగాని ఆయుధమేబృహస్పతిఆయుధము. అదినిత్యము. మాయావులనువెంబడించును.

5. బృహస్పతీ!నీవు కళ్యాణకరుడవు.అయినను పాపిష్టివారు నిన్నుముసలి ఎద్దుగా భా౦౦తురు.వధించు రాజులకునునీవు బంధువవు.మమ్ము నిందించువారుసురక్షితులు అయిననువారిని రక్షారహితులనుచేయుము.

6. బృహస్పతీ!సుఖవంతులు,అన్నవంతులు,ిశిష్టులు అయిన యజమానులకును,దుష్టులను వధించురాజులకును నీవుబంధువవు. మమ్మునిందించువారు సురక్షితులుఅయినను వారిని రక్షారహితులనుచేయుము.

7. నరులురాజును చేరినట్లు,నదులు సముద్రునిచేరినట్లు సకలస్తుతులుబృహస్పతినిచేరును. బృహస్పతిిద్వాంసుడు. ఆకాశమున సంచరించుపక్షివలె అతడునదిని చూడగలడు. తటినిచూడగలడు.

8. బృహస్పతిమహామహుడుబలవంతుడుఅభీష్ట ప్రదాయకుడుదీప్తిమంతుడు.అతడు బహుజనులకుఉపకరించుటకు అవతరించినాడు.మేము బృహస్పతినిస్తుతించుచున్నాము.అతడు మమ్ముిరులను ిశిష్టులనుచేయవలెను.అందువలనే మాకుఅన్నము, బలము,దీర్ఘాయువు కలుగును.

## నూటతొంబదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-అగస్త్యుడు,దేవత-అప్-తృణ-సూర్యులుఛందస్సు 1-9, 14-16 అనుష్టుప్, 10,12మహాపంక్తి, 13 మహాబృహతి

1. అల్పిషవంతములు,మహాిషవంతములు,జలములందలిఅల్పిషవంతములు,మహాిషవంతములు,జలచరముల ు,స్థలచరములు,దహించునని,అదృశ్యప్రాణులునన్ను ిషవలయమునచుట్టుముట్టినిి.

2. ఔషధముసేించినవాడు అదృశ్యిషధర ప్రాణులనునష్టపరచును. ఆవర్తనకాలము సహితమువానిని నష్టపరచును.ినాశకాలము నష్టపరచును.రాచినపుడు రాతికిందనష్టపరచును.

3. శర,కుశర, దర్భ, సైర్య,ముంజఅను తృణ ిశేషములందుఉన్న ిషము నన్నుచుట్టుముట్టినది.

4. గోవులుకొట్టమున ఉన్నప్పుడు,జింకలు స్వస్థానములందుిశ్రిుంచునపుడు, మనుష్యులు నిద్రించుచున్నప్పుడుిషధరములు నన్నుచుట్టుముట్టినిి.

5. దొంగలనువలెవాటిని అన్నింటిరాత్రులందు చూడవచ్చును.అిి అదృశ్యములు. అయిననుసకల లోకములనుచూచును. అందువలనమానవులు అప్రమత్తులయిఉండవలెను.

6. స్వర్గముతండ్రి, భూిుతల్లి, సోమముసోదరుడు, అదితిసోదరి అగుదురు. అదృశ్యులు,సమదర్శనులు అగుిరు ిిి స్థానములందుసుఖముగా సంచరించుడు.

7. భుజములందు,అంగములందు, కొండ్లయందుిషము ఉన్నిి అతి ిషవంతములు.అదృశ్య ిషవంతములకుఇక్కడ ఏిు పని? ిరందరు మాకుదూరముగా వెళ్లిపొండు.

8. సూర్యుడుతూర్పున ఉదయించును.అతడు లోకములనుఅన్నింటిని చూచును.అదృశ్య ిషధరములనుినాశము చేయుము.అతడు అదృశ్య రాక్షసాదులనుసహితము అంతము చేయుము.

9. సూర్యుడుబహుసంఖ్యాకములగుిషములను ినాశముచేయును. ఆదిత్యుడుసర్వదర్శి. అదృశ్యనాశకుడు.ప్రాణులకు శుభములుకూర్చుటకు ఉదయించుచున్నాడు.

10.సుర చేయువాడు చర్మసురాపాత్రనువలెనేను ిషమును సూర్యమండలమునందుంచితిని.
పూజనీయుడగుసూర్యుడు ప్రాణములువదలడు. అట్లేమేము ప్రాణములువదలము.
అశ్వచాలకుడగుసూర్యుడు దూరస్థిషమునుంరిచివేయును. మధుిద్యిషమును అమృతముగామార్చును.

11.క్షుద్ర శకుంతక పక్షి నీిషముమింగినది.కక్కినది. ప్రాణములు ిడువలేదు.అట్లే మేమునుప్రాణములు ిడువము.అశ్వచాలకుడగు సూర్యుడుదూరస్థిషమును ంరిచివేయుము. మధుిద్యిషమును అమృతముగామార్చును.

12.అగ్ని యొక్క ఏడునాలుకలుతెలుపు, నలుపు,ఎరుపు రంగులు కలిగి. అిి ఇరువదిఒక్క ప్రకారములగు పక్షులిిషపుష్టిని ినాశము చేయును.అిి ప్రాణములు ిడువలేదు.అట్లే మేమునుప్రాణములు ిడువము.అశ్వచాలకుడగు సూర్యుడుదూరస్థ ిషమును ంరిచివేయును.మధుిద్య ిషమునుఅమృతముగా మార్చును.

13.ిషనాశకములగు తొంబదితొొమ్మిదినదుల నామములనుకీర్తింతును. అశ్వచాలకుడగుసూర్యుడు దూరస్థ ిషమునుంరిచివేయును. మధుిద్యిషమును అమృతముగామార్చును.

14.స్త్రీలు కుండలలోనీళ్లు నింపినట్లుదేహమా! ఇరువదిఒక్క పక్షులు, ఏడు నదులునీలోని ిషమును దూరముచేయవలెను.

15.దేహమా! ఈచిన్న ముంగిస నీలోనిిషమును దూరముచేయవలెను.అది అట్లు చేయకున్ననేను దానిని కర్రతోకొట్టి చంపుదును.నాశరీరమునందలిిషము దూరము కావలెనుదూరదేశమునకువెళ్లిపోవలెను.

16.పర్వతమునుంచివచ్చి ముంగిస అన్నది"**వృశ్చికమా! నీ ిషమురసశూన్యము**"
వృశ్చికమా!నీ ిషము ప్రభావశూన్యము.
(ఈసూక్తమున ిషమునుహరించు మధుిద్యలేక ిషిద్య ివరించబడినది.వైద్య ిద్వజ్ఞులుదీనిని పరిశీలించవలెను)

ిద్వాంసుడు,బహుభాషావేత్త,కి, కథకుడు, నవలాకారుడు,నాటక కర్త, చలనచిత్రరచయిత, ిమర్శకుడు,వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు,వక్త, స్వాతంత్ర్యసమరయోధుడు,ినయవంతుడు,భగవదనుగ్రహపాత్రుడగు దాశరథిరంగాచార్య రచించినఆంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహితమున
మొదటిమండలము సమాప్తము.

**ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః**

## శ్రీహయగ్రీవాయనమః

జ్ఞానానందమయందేవం। నిర్మలస్ఫటికాకృతిం।।
ఆధారంసర్వ ిద్యానాం। హయగ్రీవముపాస్మహే।।

# రెండవమండలము

**-:ఆంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహితము:-**
**అయిదవఅధ్యాయము రెండవఅష్టకము**
**మొదటిఅనువాకము మొదటిసూక్తము**
**ఋషి-శౌనకుడుగృత్సమధుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-జగతి.**

1 .అగ్నీ!నీవు దేవ, మానవులకుస్వా◌ు◌, యజ్ఞమునాడుఆ◌ర్భ◌ంపుము. సర్వత్రదీప్తవంతుడవయిఆ◌ర్భ◌ంపుము. ప◌త్రుడవయిఆ◌ర్భ◌ంపుము. జలమునుండిఆ◌ర్భ◌ంపుము. పాషాణమునుండిఆ◌ర్భ◌ంపుము. వనమునుంచిఆ◌ర్భ◌ంపుము. ఓషధులనుండిఆ◌ర్భ◌ంపుము.

2. అగ్నీ!హోత-పోత-ఋత్విక్కు,నేష్ట మున్నగువారికార్యములు అన్నీ నీకర్మవలననేజరుగుచున్న◌. నీవుఅగ్నిధ్రుడవు.నీవు యజ్ఞమునుతలచినపుడుప్రశాస్త కర్మము సహితమునీదియే. నీవే అధ్వర్యుడవు.నీవే బ్రహ్మనామకఋషి◌. మా గృహముననీవే గృహపతి◌.

3. అగ్నీ!నీవు సురల మనోరథముపూర్తిచేతువు.అందువలన నీవు◌ష్ణువవు. నీవు అనేకులస్తుతిపాత్రుడవు.నమస్కారయోగ్యుడవు.ధనవంతులఅధిపతి◌. మంత్రములస్వా◌ు◌. ◌భిన్న పదార్థములస్రష్టవు. అనేక అభివృద్ధులయందు వసించువాడవు.

4. అగ్నీ!నీవు వ్రతముధరించినవాడవు.అందువలన వరుణరాజువు.నీవు శత్రునాశకుడవు.స్తుతియోగ్యుడవు.అందువలన ప్రత్యేకుడవు.నీవు సాధువులరక్షకుడవు. అందువలనఅర్యమవు. అర్యమదానములు సర్వవ్యాపకములు.నీవు సూర్యుడవు. నీవుమా యజ్ఞమునందుఫలదానము చేయుము.

5. అగ్నీ!నీవు త్వష్టవు. నీసేవకుల బలమవు.సర్వ స్తుతులు నీ కొఱకేరచించబడిన◌.నీ వెలుగు హితమునుకూర్చును. నీవు మాబంధువవు. మమ్ము ఉత్సాహవంతులనుచేతువు. మాకుఅశ్వాది ధనము ప్రసాదింతువు.నీవద్ద మరింతధనము ఉన్నది.నీవు మానవులకుబలమవు.

6. అగ్నీ!నీవు మహదాకాశమునఅసుర రుద్రుడవు. మరుత్తులకుబలస్వరూపుడవు.అన్నములకు ప్రభువువు.సుఖములకు ఆధారస్వరూపుడవు. ఎర్రనిదివాయు సదృశమునగుఅశ్వముపై పయనింతువు.నీవు పూషవు. నీవే మానవులకురక్షింపుము.

7. అగ్నీ!నిన్ను అలంకరించిపూజించు యజమానికినీవు స్వర్గము ప్రసాదింతువు.నీవు ప్రకాశవంతుడవగుసూర్యుడవు. రత్నములకుఆధార స్వరూపుడవు. కీర్తనీయుడవు. ధనదాతవు.యజ్ఞగృహముననిన్ను సే◌ంచు యజమానినిరక్షింతువు.

8. అగ్నీ!జనులు తమఇండ్లలో నిన్నుకాంచుదురు.పూజింతురు. నీవు నరులపాలకుడవు. కాంతిమంతుడవు.మమ్ము అనుగ్రహించువాడవు.నీసేవ అత్యుత్తమము.నీవు సర్వ హ◌స్సులకుఈశ్వరుడవు. నీవే వేల-వందలఫలములు ప్రదానముచేతువు.

9. అగ్నీ!నీవు తండ్రి◌. అందువలనజనుల యజ్ఞముచేతురు. నిన్నుతృప్తి పరచెదరు.జనులు నిన్నుసోదరుని చేసుకొనవలెననిఅనుకొందురు. కర్మలుచేసి నిన్ను సంతుష్టునిచేతురు. నీవు వారిదేహములనుకాంతిమంతములుచేతువు. నిన్నుసే◌ంచినవారికి నీవుపుత్రుడవు నీవుసఖుడవు శుభంకరుడవు.శత్రునాశకుడవయిమమ్ము రక్షింపుము.

10.అగ్నీ! నీవు ఋభుడవు.నీవు ప్రత్యక్ష స్తుతియోగ్యుడవు.నీవు ఎల్లెడల◌స్తారధనములకు,అన్నములకు స్వా◌ు◌. నీవుఅత్యంత ప్రకాశవంతుడవు.అంధకారమును అంతముచేయుటకు మెల్లమెల్లగాపుల్లలు దహింతువు.నీవే యజ్ఞ నిర్వాహకుడవు.నీవే యజ్ఞఫలమును◌స్తరింపచేసెదవు.

11.అగ్నీ! నీవు హవ్యదాతకుఅదితి◌. నీవుహోతవు.భారతి◌. మాస్తుతులవలన నీవు వర్థిల్లుము.నీవు ఇళవు. నీవుధన పాలకుడవు.వృత్రహంతవు.సరస్వతి◌.

12.అగ్నీ! నీవు పుష్టి కలిగించినవారికిఉత్తమ పదార్థములుప్రసాదింతువు. ఉత్తముము,కాంతిమంతము అగునీ వర్ణమున ఐశ్వర్యములుఉన్నం, నీవే అన్నమవురక్షకుడవు ధనమవుశాలుడవు. సర్వవ్యాపకుడవు.

13.అగ్నీ! ఆదిత్యుడు నీకుముఖమును ఇచ్చినాడు.దేవతలు నీకునాలుకను ఇచ్చినారు.దాన సమయములందుకూడిన దేవతలునిన్నే ఆపేక్షింతురు. ఆహుతులుసమర్పించిన హవ్యములనునీనుండియే స్వీకరింతురు.

14.అగ్నీ! అమరులు దోషరహితులగుదేవతలు వారికిఆహుతులుగాసమర్పించిన హస్సులనునీముఖత : సేంతురు.మర్త్యులు సహితమునీవలననే అన్నమునుఆస్వాదింతురు. నీవు లతలుమున్నగువాని గర్భరూపుడవు.ఉత్పాదకుడవు. నీవుపుత్రుడవయి జన్మనుగ్రహించినావు.

15.అగ్నీ! నీ బలము వలనప్రఖ్యాత దేవతలతోకలిసి ఉండును. నీ బలముద్వారానే నీవు ప్రత్యేకముగాఉండును. నీవు వారినించిన బలవంతుడవుఅగుము. నీ వలననేయజ్ఞపరమగు అన్నముకలుగుచున్నది.నీ మహిమవలననే శబ్దాదులుద్యావాపృథ్వుల మధ్యవ్యాపించును.

16.అగ్నీ! స్తోతలకు గోవులు,అశ్వాదులు దానముచేయు పండితులను,మమ్ము పరమస్థానమునకుతీసికొని వెళ్లుము.మేము రుల సహితముగాయజ్ఞమున రాట్మంత్రములుపఠింతుము.

## ఆలోచనామృతము

1.గృత్సమదుడుతొలుత అంగిరసులవంశమున శునహోత్రునకుపుత్రుడు. ఒకానొక యజ్ఞమునందుదస్యులు గృత్సమదునిఅపహరించినారు.ఇంద్రుడు అతనినిదస్యులనుండిముక్తుని చేయించినాడు.ఇంద్రుని ఆదేశముప్రకారమే గృత్సమదుడుభృగుకులమునందలిశునకునకు పుత్రుడుఅయినాడు. ఆధముగా గృత్సమదుడుఅంగిరస శౌనకుడు అయినాడు.

**గృత్సమదుడురెండవ మండలద్రష్ట**

2 .రెండవమంత్రమున1. హోత 2. పోత3. ఋత్విక్కు 4. నేష్టఅనువారిని పేర్కొనుటజరిగినది. కుల్లూకభట్టు16 మంది యాజకులనుపేర్కొన్నాడు. వారు నాలుగువర్గములవారు.

i)హోత,అధ్వర్యు, ఉద్గాత, బ్రహ్మ.రు ఒక్కొక్కరు పన్నెండుగోవులను దక్షిణగాపొందుదురు.

ii).మైత్రావరుణుడు,ప్రతిస్తోత్ర, బ్రహ్మణాగచ్ఛంసిప్రస్తోత్ర రికి ఆరు గోవులులభించును.iii)అఛ్వక,నేస్తృ, అగ్నీధ్ర,ప్రతిహర్త.రికి ఒక్కొక్కరికి నాలుగు గోవులులభించును.iv).గ్రహస్త,నేత్ర, పోత్రసుబ్రహ్మణ్య.రికి ఒక్కొక్కరికి మూడు గోవులులభించును.
ఈ ధముగయజ్ఞమున దక్షిణగానూరు గోవులు లభించును.

కుమారిలభట్టు16 మందిని ఇట్లు చూపినాడు.
1.అధ్వర్యు, ప్రతిప్రస్థాత,నేష్ట, ఉన్నేత
2.బ్రహ్మ, బ్రహ్మణాగచ్ఛంసి,అగ్నీధ్ర, పోత
3.ఉద్గాత, ప్రస్తోత,ప్రతిహర్త,సుబ్రహ్మణ్య.
4.హోత, మైత్రావరుణ,అచ్ఛావాక్, గ్రావాస్తుత్.

### రెండవసూక్తము

### ఋషి-గృత్సమదుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు- జగతి

1. అగ్నీ!నీవు దీప్తిమంతుడవు.అన్నసంపన్నుడవు.సర్గదాతవు. దీపకుడవుహోమపావకుడవు.అట్టి సర్వభూతజ్ఞుడగుఅగ్నిని యజ్ఞముద్వారా వర్ధిల్ల చేయవలెను.యజ్ఞమున ్తుతస్తోత్రములతోయజించవలెను.

2. పగటిపూటఆవు దూడను ఇచ్ఛగించును.అగ్నీ! యజమాని నన్నురాత్రియు, పగలునుకోరుకొనును. అనేకులకుమాననీయుడవగునీవు ద్యులోకమునవ్యాపించుము. మానవులయజ్ఞములందుసర్వదా వసింతువు. రాత్రులువెలుగులు పరతువు.

3. అగ్నిశుభదర్శనుడు.ద్యావాపృథ్వులకు ప్రభువు.ధనపూర్ణ రథ సదృశుడు.దీప్తివర్ణుడు. జ్వాలాస్వరూపుడు. కార్యసాధకుడు.యజ్ఞమునందుప్రశస్తుడు. అట్టిఅగ్నిని దేవతలుమూలరూపమున లోకమునస్థాపించినారు.

4. అగ్నిఅంతరిక్షమునందలిజలమును వర్షమునువర్ష రూపమున ఇచ్చుదాత. చంద్రునివలె వెలుగులరేడు. జలమువలెరక్షకుడు. సర్వజనని.ద్యావాపృథ్వులనువ్యాపింపచేయువాడు.అట్టి అగ్నినే నిర్జనగృహమున స్థాపించినాము.

5. అగ్నిహోమనిష్పాదకుడయిసమస్త యజ్ఞములకువ్యాపించవలెను.మానవులు తమహవ్యములు,స్తోత్రములచేఅగ్నిని పూజించినారు. దాహకశిఖాయుక్తమగు అగ్నివర్ధిల్లి ఓషధులందుజ్వలించి ఆకసమునవెలుగు చుక్కలవలెద్యావాపృథ్వులనుకాంతిమంతము చేయును.

6. అగ్నీ!ప్రజ్వరిల్లుము.ప్రకాశవంతము అగుము.మాకు శుభములుసమకూర్చునట్టిక్రమానుగతమయివర్ధిల్లునట్టిధనమును ప్రసాదించుము.మాకు ద్యావాపృథ్వులందలిఫలములను అనుగ్రహింపుము.మానవులు అర్పించుహ్సులు దేవతలుసేంచుటకు అందించువలెను.

7. అగ్నీ!మాకు కోరినన్ని గోవులు,అశ్వములు మున్నగువానినివేలకొలది పుత్రపౌత్రులనుప్రసాదించుము. మాకుకీర్తి కొఱకు అన్నమునుఅనుగ్రహించుము.అన్న ద్వారములనుతెరువుము. ఉత్కృష్టయజ్ఞములద్వారా ద్యావాపృథ్వులనుమాకు అనుకూలముచేయుము. ఆదిత్యునిప్రకాశింపచేసినట్లుఉషస్సులు నిన్ను ప్రకాశింపచేయును.

8. రమణీయఉషస్సులందు అగ్ని ప్రజ్వలితుడుఅగును. అప్పుడు సూర్యునివలెఉజ్వల కిరణములతోదేదీప్యమానుడయిప్రకాశించును. అగ్ని మానవులహోమ సాధకుడు.కీర్తనీయుడు. ఉత్తమయజ్ఞవంతుడు.ప్రజలకు స్వా. అట్టిప్రియఅతిథివలెయజమాని వద్దకువచ్చును.

9. అగ్నీ!నీవు ద్యుతిమంతుడవు.దేవతలకు పూర్వవర్తి.మానవుల స్తుతులునిన్ను ప్రసన్నునిచేయును. పాడిఆవువలె యజ్ఞమునందలిస్తోతవలె ఈస్తుతి స్వయముగా ధము,అపరితమగు ధనములనుఇచ్చును.

10.అగ్నీ! మేము నీ కొఱకుగానుఅపారములగు అన్నములు,అశ్వములు, సామర్థ్యములుసాధింతుము. అట్లుసాధించి అందరిని దాటిపోవుదుము.మాకు అనంతము,అన్యులకు అప్రాప్యముఅగు ధనరాశి సూర్యునివలెపంచవర్ణులకు ప్రదీప్తకారణము అగుము.
(పంచవర్ణులునాలుగు వర్ణములవారు.అయిదవవారు నిషాదులుఅని శాయన వ్యాఖ్య.శాయనుడే మరొకచోటదేవతలు, పితరులు,మానవులు, పశువులు,పక్షులు, పంచజనులుఅని చెప్పినాడు. నిరుక్తమునగంధర్వులు, పితరులు,దేవతలు, అసురులు,రాక్షసులు అని చెప్పబడినది)

11.శత్రుంజయుడవగుఅగ్నీ! నీవు మా స్తుతియోగ్యుడవు.మా స్తవములనుంనుము. సజన్ములగుస్తోతలు నిన్నునుతింతురు. ధన,పుత్ర ప్రాప్తి కొఅకుహవ్య ంశిష్టుడగుయజమాని గృహమునఅగ్ని ప్రదీప్తుడు అగును.యజనీయ అగ్నికి అర్చనజరుగును.

12.సర్వభూతజ్ఞుడవగుఅగ్నీ! స్తోత, యజమానులగుమేము ఇద్దరము,మా సుఖప్రాప్తికొఅకునీవారలము అగుదుము.మా నివాసస్థానముఅతి ఆహ్లాదకరముకావలెను. మాకుపుత్ర, పౌత్రాది ధనమునుప్రసాదించుము.

13.అగ్నీ! స్తోతలకు గోవులుఅశ్వాదులు దానముచేయు పండితులను,మమ్ము పరమస్థానదిశగా నడిపించుము.మేము ంరుల సహితముగాయజ్ఞమున మహామంత్రములుపఠింతుము.

## మూడవసూక్తము

### ఋషి-గృత్సమదుడు,దేవత-అగ్నులు,ఛందస్సు1-6, 8-11 త్రిష్టుప్,7 జగతి

1. వేదింద 'సంద్ధ' నామకఅగ్ని వెలుగుచున్నది.హోమ నిష్పాదకుడు,ంశుద్ధకారి, ప్రాచీనుడు,ప్రజాసంయుక్తుడు,ద్యోతమానుడు,పూజనీయుడు అగు అగ్నిదేవతలనుపూజించవలెను.

2. "నరాశంస"నామక అగ్ని సుందరజ్వాలాయుక్తము.మహిమాన్వితము.ఆహుతి స్థలమునుప్రకాశవంతము చేయువాడు.ముల్లోకములనువ్య క్తపరచువాడు.అట్టి అగ్ని ఘృతమువర్షించు కోరికతో హవ్యములనుసిద్ధముచేసియజ్ఞమున దేవతలనుప్రకటింపచేయవలెను.

3. 'ఇళా'నామక అగ్నీ! మా ంషయమునప్రసన్నచిత్తుడవుఅగుము. యాగ కర్మ యోగ్యుడవుఅగుము. నేడు మాకొఅకుమానవులముందునిలిచి దేవయజ్ఞము నిర్వ ర్తించుము.దానికి మరుత్తులకు,ఇంద్రుని సంబంధముకలిగించుము. ఋత్విక్కులారా!కుశలపై కూర్చున్న ఇంద్రునియజ్ఞము చేయుడు.

4. 'కుశ'స్వరూపమగు అగ్ని మా ధనలాభమునకుఈ వేదికంద చక్కగావ్యాపించవలెను.కుశాగ్నీ! నీవు సదా వర్ధిల్లువాడవు.వసువులు, ంశ్వ దేవులు,యజ్ఞయోగ్యులగుఆదిత్యులు నేయిపూసినకుశలంద ఆసీనులుకావలెను.

5. ద్యుతిమంతమగుద్వారరూప అగ్నీ! నీవు వెలువడుము.జనులు నీకు నమస్కరింతురు.హవనముచేతురు. సంనయముగానీవద్దకు వచ్చెదరు.నీవు వ్యాపకము, అహింసాయుతము, ంరంశిష్టము, యశోయుక్తము,వర్ణనీయము అగు రూపవంతుడవు.నీవు ంశేష ంఖ్యాతుడవుఅగుము.

6. అగ్నిరూపములయిన ఉషస్సులు,రాత్రులు మాకు సత్కర్మలకుమంచి ఫలితములనుఇచ్చును. అం నేయుటలోచతురులయినఇరువురు రమణులవంటిం.ఉషయు రాత్రియు పరస్పరముసహాయము చేసికొనుచువచ్చును, పోవుచుయజ్ఞరూప చిత్రమునునేయుటకు దారములనుపేకలు పడుగులుగా చేతురు.వారు అత్యంత ఫలప్రదాతలు,జలయుక్తములు.

7. అగ్నిరూపులయిన దివ్యహోతలుఇద్దరు ముందునుంచేయజ్ఞమునకుయోగ్యులు అయి ఉన్నారు.వారు అన్నింధములంద్వాంసులు. మంచి ఆరోగ్యవంతులు.వారు మంత్రములతోచక్కగా పూజింతురు.అవసరమును బట్టిదేవతలకొఅకుయజ్ఞములుచేతురు. పృథ్వికి నాభిరూపియగుఉత్తరవేదిన గార్హపత్యాదిమూడు అగ్నులనుస్థాపింతురు.

8. మాయజ్ఞనిష్పాదికలుఅగ్నిరూప సరస్వతి, ఇళ,సర్వవ్యాపి భారతి అయిఉన్నారు. ఈ ముగ్గురు దేవేరులుగృహమును ఆశ్రయించిఉందురు. వారు హవ్యలాభమునకుగానునిర్దోషరూపమున మాయజ్ఞమునుపాలింతురు.

9. అగ్నిస్వరూపుడగు త్వష్ట దయవలనమాకు ీరపుత్రులుకలుగవలెను.వారు పింగళవర్ణులు,యజ్ఞకర్తలు,శీఘ్రుకర్ములు, దేవాభిలాషులుకావలెను. త్వష్టమాకు కులరక్షక సంతానమునుప్రసాదించవలెను.దేవతల ఆయువుమాకు కలుగవలెను.

10.వనస్పతి రూపాగ్నిమా కర్మలను అనుసరించిమా వద్ద ఉన్నది.ిశేషప్రక్రియతో అగ్ని హవ్యమునుచక్కగా పాకము చేయును.'దివ్య శంత' నామకఅగ్ని త్రింధ సిక్తహవ్యములనుఎరిగి దేవతలకుచేర్చును.(త్రింధ అనగా నేయి,అన్నము, సోమము)

11.నేను అగ్నికి ఆజ్యముఅర్పింతును. ఆజ్యముఅగ్నికి జన్మస్థానము.ఆజ్యము అందినఅగ్ని మరింత దీపించవలెను.అగ్ని అభీష్టవరదుడుహవ్యములుఅందించి అగ్ని దేవతలనుప్రసన్నులను చేయవలెను.అగ్నిరూపవలెనుస్వాహాకార హంస్సునుఅగ్ని వహించవలెను.
(అగ్నికిద్వాదశరూపములు ఉన్నం.అం 1. సంధ్ధ అగ్ని 2. తనూనపాతము3. నరాశంసము 4.ఇళ5. బర్హి 6. దేంద్వారము7. ఉషాసానక్తారి 8. దివ్యహోతలుఇద్దరు 9. ముగ్గురు దేవేరులుసరస్వతి-ఇళ-భారతి10. త్వష్ట 11. వనస్పతులు12. స్వాహాకృతులు.ఈ సూక్తమున తనూనపాతముతప్ప ంగిలిన ఏకాదశాగ్నులనుపేర్కొనుట జరిగినది)

## నాలుగవసూక్తము

### ఋషి-భార్గవసోమాహుతి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.యజమానులారా!నేను ం కొఅకు అతిదీప్తియుక్తుడుపాపరహితుడుయజమానులకుఅతిథి స్వరూపుడు హవ్యయుక్తుడగుఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాను.అతడు సర్వ భూతజ్ఞాత.నరుల నుండి దేవతలవరకుధరించువాడగును.

2. భృగువులుఅగ్నిని సేంచినారు. వారు అగ్నినిజలస్థానములందుఅంతరిక్షమున మానవులమధ్య స్థాపించినారు.శీఘ్రుగాం, అశ్వవంతుడు,దేవతలు స్వాంఅగ్ని మాకుగల సమస్తశత్రు ప్రాణులనుపరాజితులను చేయవలెను.

3. దేవతలుస్వర్గమునకు వెళ్లునపుడుంత్రునివంటిఅగ్నిని మానవులమధ్య స్థాపించినారు.అగ్ని హవ్యదాతఅయిన యజమానికొఅకుఅతని ఇంట నిలిచినది.తనను అభిలషించురాత్రులను అగ్నివెలిగించును.

4. తనదేహమునుపుష్టికరము చేసికొనుటవలెఅగ్ని దేహమునుపుష్టికరము చేయుటరమణీయమయినది.నలువైపులకు పాకి,కర్రలను భస్మముచేయునపుడుఅగ్ని అత్యంత సుందరుడయిప్రకాశించును. రథమునకుపూన్చిన అశ్వము తేపతేపతన తోకను కదిలించినట్లుకర్రపుల్లలనుకాల్చు అగ్ని శిఖలనుకదిలించును.

5. స్తోతలుమా సహయోగులు.వారు అగ్ని మహత్త్వమునుస్తుతింతురు. ఆహ్వానించుఋత్విక్కులయందుఅగ్ని తన రూపమునుప్రకటించును.రమణీయ హవ్యములకొఅకు అగ్ని ంచిత్రకిరణ ప్రకాశమున వ్య క్తముఅగును. అగ్ని వృద్ధుడయ్యుతక్షణమే మరలమరలయువకుడు కాగలడు.

6. దప్పికగొన్నవానివలెఅగ్ని వనములనుదహించును.జలమువలెఇటునటు పరువులిడును.రథపు అశ్వమువలెధ్వని చేయును.అగ్నిది కృష్ణమార్గము.మసిదారి. అతడు తాపకుడు.అయినను నభోమండలమునందలిద్యులోకమువలెప్రకాశించును.

7. అగ్ని ిశ్వమును వ్యాపింపచేయును. ిశాల పృథ్విని మరింత పెంచును. కాపరిలేనిపశువువలె ఇచ్ఛవచ్చినరీతిసంచరించును. అదేదీప్తిమంతమగుఅగ్ని ఎండిన చెట్లనుకాల్చి, బాధకలిగించుకంటకములనుదూరముచేసి, చక్కగారసాస్వాదనము చేయును.

8. అగ్నీ!నీవు తొలుత ప్రథమసవనమున మమ్మురక్షించినావు. అది మామనముల నిలిచిఉన్నది. అందువలనతృతీయ సవనమునమనోహర స్తోత్రములనుఉచ్చరింతుము. నీవుమమ్ము ీరులనుచేయుము. ిశిష్టులచేయుము. మాకుమంచి సంతానమును,సంపదను ప్రసాదించుము.

9. అగ్నీ!గృత్సమద వంశపుఋషులు నిన్ను రక్షకునిగా ించి ఛందోపాతములుపఠింతురు. గుహామధ్యమునఉత్కృష్ట స్థానమునఉన్న ధనమునుగ్రహింతురు. వారుఉత్తమ పుత్రులనుపొందుదురు. శత్రువులనుపరాజితులను చేతురు.
అగ్నీ!మేధావులు స్తుతికారులగుయజమానులకుమరింత ప్రసిద్ధధనమును ప్రసాదించుము.

## అయిదవసూక్తము

### ఋషి-భార్గవసోమాహుతి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. అగ్నిచైతన్య ప్రదాత.మనకు తండ్రి.పితరుల రక్షణకు జన్మించినాదు.హోతా! మనము అగ్నికిహ ిస్సులు అర్పింతము.మనలను రక్షించునట్టి,ఇతరులను ఓడించునట్టిధనమును సాధించుటకుసమర్థులము అగుదుము.

2. అగ్నియజ్ఞనేత. అతడుసప్తరశ్ములతో పరివ్యాప్తుడుఅగును. దేవతలకు'పోత' వంటి అగ్నిమానవులకు పోతవలెఅష్టమ స్థానీయుడయిపరివ్యాప్తుడు అగును.

3. ఈయజ్ఞమున ఋత్విక్కులుధరించిన హవ్యాదులను,వారు పఠించు మంత్రములనుఅన్నింటిని అగ్ని ఎరుగును.

4. ప ిత్రుడగుప్రశాస్త, అగ్నియొక్క పుణ్యక్రతువువెంబడి జన్మించినాడు.పండ్లు కోయుటకు జనులుఒక కొమ్మనుంచి మరొకకొమ్మకు పోదురు. అట్లేఅగ్ని అవశ్యము ఫలములుఇచ్చువాడని గ్రహించినయజమాని ఒకటితరువాత మరొక వ్రతముఅవలంబించును.
(యజ్ఞమునునిరాటంకముగా నడుపువాడుప్రశాస్త)

5. నిరంతరముపనులుచేయుచేతివ్రేళ్లునేష్టాగ్నికి ధేనుస్వరూపములు. అ ి అగ్నిని సే ించును.గార్హపత్యాది మూడుఅగ్ని స్వరూపములనుసే ించును.

6. మాతృరూపిణియగువేదివద్ద సోదరీసమానమగు జుహువునుఘృతపూర్ణముగ ఉంచినపుడువర్షమున యవధాన్యముపరిపుష్టమైనటులఅధ్వర్యురూపుడగు అగ్నిపరిపుష్టి నొందును.

7. ఋత్విక్కురూపమగుఈ అగ్ని తన కర్మకొఱకుగానుఋత్విక్కుల కర్మలనుఆచరించును. తదనంతరమేమేము సహితముస్తోమము, యజ్ఞము,హవ్యముసమర్పింతుము.

8. అగ్నీ!నీ మహిమతెలిసిన యజమానిసమస్త దేవతలనుతృప్తి పరచునట్లుచేయుము. మేముచేయు యజ్ఞములుఅన్నియు నీకు సంబంధించిన ియేఅగును.

## ఆరవసూక్తము

### ఋషి-భార్గవసోమాహుతి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నీ!నేను సమర్పించుస◌ధను, ఆహుతినిగ్రహింపుము. నాస్తుతిని ఆలకింపుము.

2. అగ్నీ!నీవు బలపుత్రుడవు.◌స్తీర్ణుడవు. యజ్ఞశాలి◌.సుజన్మవు. మేముఆహుతులుఅందించి నిన్ను సే◌చెదము.నిన్ను స్తుతింతుము.ప్రసన్నుని చేసెదము.

3. అగ్నీ!నీవు ధనదుడవు.స్తుతియోగ్యుడవు.యజ్ఞాభిలాషి◌.మేము నీ సేవకులము.నిన్ను నుతింతుము.సే◌తుము.

4. అగ్నీ!నీవు ధనవంతుడవు.◌ద్వాంసుడవు. ధనదాతవు.లెమ్ము. మా శత్రువులనుదూరము చేయుము.

5. అదేఅగ్ని అంతరిక్షము నుండిమా కొఱకు వర్షముకురిపించును. అగ్నీ! నీవుమాకు మహాబలమును,అనంత◌ధ సంపదలనుప్రసాదించుము.

6. అగ్నీ!నీవు యువకుడవు.అత్యంత పూజనీయుడవు.నేను నిన్ను స్తుతించుచున్నాను.◌చ్చేయుము. నిన్నుపూజించువాడను.నీ ఆశ్రయము కోరియున్నాను.

7. అగ్నీ!నీవు మేధా◌◌. మానవులహృదయములనుగ్రహించినవాడను.ఉభయ జన్మలనుఎరిగినవాడవు. నీవుఈ లోకమునకు, బంధువులకునుదూతరూపుడవు.
(ఉభయజన్మల అనగాయజించు యజమాని,యజించబడుదేవతల జన్మములుఅని అర్థము)

8. అగ్నీ!నీవు ◌ద్వాంసుడవు. నామనోకామన పూర్తిచేయుము. నీవుచైతన్యవంతుడవు.క్రమప్రకారము దేవతలయజ్ఞము చేయుము.కుశలపై ఆసీనుడవగును.

## ఏడవసూక్తము

## ఋషి-భార్గవసోమహుతి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నితరుణతముడు.భరతుడు. వ్యాప్తుడు.అట్టి అగ్ని మాకు ప్రశంసనీయము,దీప్తిమంతముబహుజనవాంచితముఅయిన ధనముప్రసాదించవలెను.

2. అగ్నీ!మానవుల లేకదేవతల శత్రువులుమమ్ము పరాభ◌◌చరాదు.మమ్ము రెండు◌ధములశత్రువులనుండిరక్షింపుము.

3. అగ్నీ!జలధారను దాటినట్లుమేము స్వయముగానేశత్రువులనుఅందరిని లంఘించి పోవుదుము.

4. అగ్నీ!నీవు పరిశుద్ధుడవు.పావకుడవు. వందనీయుడవు.ఘృతము ద్వారా ఆహుతుడవుఅగుదువు. అత్యంతప్రకాశవంతుడవుఅగుదువు.

5. అగ్నీ!నీవు భరతుడవు.నీవు మా వాడవు.వంధ్యగోవు, వృషభము,గర్భిణిగోవు ద్వారాఆహ్వానించబడినావు.

6. అగ్నిఅన్నమే స◌ధగా గలవాడు.అతనితో ఘృతసిక్త హోతఅన్నాడు. అతడు పురాతనుడు.హోమ నిష్పాదకుడు.వరణీయుడు.బలపుత్రుడు.అగ్ని అత్యంత రమణీయుడు.

## ఎని◌దవసూక్తము

## ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-అగ్నిఛందస్సు-గాయత్రి,6 అనుష్టుప్

1.హోతా!అన్నమును కోరువానివలెయశోవంతములు,వరప్రదాతలు అగుఅగ్నియొక్క అశ్వములనుస్తుతించుడు.

2. అగ్నిమంచినేత, జరారహితుడు,మనోహర గమనుడు.హంస్సులు అందించుయజమాని యొక్క శత్రువులనునశింప చేయుటకుఅగ్నిని ఆహ్వానింతుము.

3. సుందరజ్వాలలుగల అగ్నిని, తమఇంటరాత్రింబవళ్లుస్తుతించువాని వ్రతముఎన్నటికిని క్షీణించదు.

4. కిరణస్వరూపుడగు సూర్యుడు ప్రకాశించినట్లుఅగ్ని సహితముజరా రహితశిఖల ద్వారా నలువైపులప్రకాశితుడు అయి సూర్యునివలెకిరణస్వరూపుడై రాజిల్లును.

5. శత్రునాశకుడు,స్వయం ప్రకాశితుడు అగుఅగ్నినే సకల ఋక్కులుస్తుతించుచున్న.సకల శోభలనుఅగ్నియే ధరించినాడు.

6. మేముఅగ్ని, ఇంద్రుడు, సోమము,అన్య దేవతలనుఆశ్రయించినాము. మాకుహాని తలపెట్టువాడుఉండడు. మేము శత్రువులనుజయింతుము.

**(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమునరెండవ అష్టకమునరెండవ మండలమునఅయిదవ అధ్యాయముసమాప్తము.)**

## ఆరవఅధ్యాయము తొొమ్మదవసూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిదేవహోత.ద్వాంసుడు. ప్రజ్వలితుడు.దీప్తిమంతుడు.బలశాలి. అప్రతిహతుడు.అనుగ్రహకారి. నివాసదాత.భరించువాడు.శుద్ధశిఖావంతుడు.అట్టి అగ్ని హోతగృహమున సుఖాసీనుడుకావలెను.

2. అభీష్టప్రదాతవగుఅగ్నీ! నీవు మాకు దూతవుఅగుము. మమ్ము ఆపదలనుండికాపాడుము. మాకు ధనమునుప్రసాదించుము. ప్రమాదశూన్యుడవు, దీప్తిమంతుడవుఅగుము. మమ్ము, మాపుత్రులను రక్షింపుము.అగ్నీ! మేల్కొనుము.

3. అగ్నీ!నీది ఉత్తమ జన్మస్థానము.మేము దానిని సేంతుము.నీవు వెలువడినస్థలమును పూజింతుము.నీవు ప్రజ్వలితుడవుఅయినపుడు అధ్వర్యులునీకు హవ్యములుఅందించెదరు.

4. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞములందుశ్రేష్టుడవు. హవ్యములద్వారాయజ్ఞము చేయుము.మేము సమర్పించుఅన్నమును గురించిదేవతలముందుప్రశంసించుము. నీవుధనములందుఉత్కృష్ట ధనములకుఅధిపతి. మా ప్రదీప్తస్తోత్రమునుగ్రహింపుము.

5. అగ్నీ!నీవు ప్రదీప్తుడవు.నిత్యము ఆర్భంతువు.నీకు సంబంధించినదివ్యము, పార్థివముఅయిన ధనముఅనాశ్యము. స్తోత్రకర్తఅగు యజమానికి అన్నమునుప్రసాదించుము. అతనినిసంతాన ధనమునకుస్వాని చేయుము.

6. నీవునీ బృంద సహితుడవయిమమ్ము అనుగ్రహింపుము.రు ఉభయులు యాజకులు,ఉత్తమ యజ్ఞకర్తలు,దేవతల రక్షకులు,మా పాలకులు కండు,మ్ము హింసించగలవాడులేడు. అగ్నీ!నీవు ధనదీప్తిమంతుడవైనలుగడల వ్యాపింపుము.

## పదవసూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిప్రప్రథమ హోతవ్యుడు.పితృసముడు. అగ్ని మానవులద్వారాయజ్ఞమున ప్రజ్వలితుడుఅగును. అతడు దీప్తిపూర్ణుడు.మృత్యురహితుడు.ిభిన్న ప్రజ్ఞాయుక్తుడు.అన్నవంతుడు.బలవంతుడు.సర్వ సేవనీయుడు అగును.

2. అగ్నిఅమరుడు. ిశిష్ట ప్రజ్ఞావంతుడు.ిచిత్రకాంతిమంతుడు.అతడు మా స్తుతియుక్తములగుఅన్ని ఆహ్వానములనుఆలకించవలెను.రెండు ఎర్రని గుఱ్ఱములుఅగ్నిని వహించును.సర్వత్ర సంచరించును.

3. అధ్వర్యుడుఊర్ధ్వముఖ అరణినుంచి అగ్నిని పుట్టించును.అగ్ని ిిధఓషధులందుగర్భస్థమై ఉన్నది.ఉత్తమ జ్ఞానవంతముఅగు రాత్రులందు వెలుగులలోవసించును.
అగ్నినిఅంధకారము ఆర్పలేదు.

4. సర్వభువనములకుఅధిష్ఠాత, మహామహుడు,సర్వగాిు, శరీరవంతుడు,ప్రవృద్ధ హవ్యవ్యాప్తుడు,బలవంతుడు,దృశ్యమానుడుఅగు అగ్నిని మేము హవ్యఘృతములపూజింతుము.

5. అగ్నిసర్వవ్యాపకుడు. యజ్ఞాభిముఖఇచ్ఛకుడు. అట్టిఅగ్నిని మేము నేతితోతడుపుదుము. అతడుశాంత చిత్తమునఆ ఘృతమును గ్రహించవలెను.మానవులకు కీర్తనీయుడు- శ్లాఘనీయ వర్ణముగలఅగ్ని పూర్తిగా ప్రజ్వలితుడుఅయినపుడు అతనిని తాకుటఅసాధ్యము.

6. అగ్నీ!నీవు నీ తేజోబలమునశత్రువులనుపరాజితులను చేయునపుడునీకు హర్షదాయకముఅగు మా స్తుతులనుఆలకింపుము. నీఆశ్రయమునమేము నిన్ను మనువువలెస్తుతింతుము. బహుళమధుదర్శి, అన్నప్రదుడుఅగు అగ్నిని జుహువుమరియుస్తోత్రములద్వారమున ఆహ్వానింతును.

## పదకొండవసూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-ఇంద్రుడు. ఛందస్సు-1-20విరాట్, 21 త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నా స్తుతి ివినుము.తిరస్కరించకుము.మేము నీ ధన-దానపాత్రులము. నదివలెప్రవాహశీలమయినఈ హవ్యముయజమానికిగానుధనమును కోరుచున్నది.ఇది నిన్ను వర్ధిల్ల
చేయవలెను.

2. ఇంద్రా!నీవు శూరుడవు. నీవుకురిపించిన వర్షమునువృత్రుడు ఆక్రిమించినాడు.నీవు ఆ జలమునుత్యజించినావు.వాడు ఆ వృత్రుడుఅమరుడను అనుకున్నాడు.నీవు స్తుతుల ద్వారావర్ధిల్లినావు.వృత్రుని నేలకుకొట్టినావు.

3. ఇంద్రా!నీకు సుఖకరము, హర్షదాయకము,అభీష్టకము అగు ఋక్మంత్రముశుభ్రము, దీప్తిమంతముఅగు స్తుతిగా యజ్ఞములందునీ కొఱకు ఆిర్భిించును.

4. ఇంద్రా!నిన్ను మేము స్తుతింతుము.నిన్ను సుఖవంతునిచేయుదము.నీ చేతికి దీప్తిమంతమగువజ్రాయుధమునుఅర్పింతుము. నీవు వర్ధిల్లుము.తేజోవంతుడవుఅగుము. సూర్య సమానతేజస్సుగల ఆయుధముతోదస్యులను పరాజితులనుచేయుము.

5. గుహలోఉన్నవాడు, వెలువడనివాడు,తిరోహితుడు,జలములందుఉన్నవాడును అగు వృత్రుడుతన శక్తి సామర్థ్యములతోఅంతరిక్షమును, ద్యులోకమునుచకితులను చేసినాడు.అట్టివానిని నీవువజ్రమున నష్టపరచినావు.

6. ఇంద్రా!మేము నీ ప్రాచీనమహత్కార్యములనుస్తుతింతుము. అధునాతనమహత్కార్యములనుకీర్తింతుము. నీ చేతనున్నవజ్రమును నుతింతుము.నీవు సూర్యాత్మవు.పతాక స్వరూపములయిననీ హరినామ అశ్వములనుశ్లాఘింతుము.

7. ఇంద్రా!శ్రీఘ్రగాములగు నీ అశ్వద్వయమువానమబ్బులనుఉరించును. ఉరుములచప్పుడుకునేల పులకరించును.మబ్బులుఇటునటు నడయాడిశోభిల్లును.

8. ప్రమాదరహితమగుమేఘము అంతరిక్షమునచేరినది. మాతృభూతజలవాహకమయికదలాడినది.అంతరిక్షమున అతిదూరమునఉన్న ధ్వనిని మరుత్తులుపెంచినారు. ఇంద్ర ప్రేరితమగుఆ ధ్వనిని నలుదిశలవ్యాపింపచేసినారు.

9. బలశాలిఅగు ఇంద్రుడు అటునిటుకదలాడు మేఘమునదాగిన మాయా వృత్రునిపడగొట్టినాడు.జల వర్షముకలిగించు ఇంద్రునివజ్రధ్వనికి ద్యావాపృథ్వులుగడగడలాడిన.

10.ఇంద్రుడు మానవశ్రేయోభిలాషి,మానవ శత్రువగువృత్రుని వధించనుంకించినపుడుఇంద్రుని వజ్రమువారంవారం గర్జించినది.ఇంద్రుడు అభిషుప్తసోమపానము చేసినాడు.మాయా దానవునిమాయలన్నింటినికూల్చినాడు.

11.ఇంద్రా! నీవు అభిషుప్తసోమపానము చేయుము.మాదకమగు సోమసరమునిన్ను ఉన్మత్తునిచేయును. సోమరసమునీ పొట్టనింపవలెను.నిన్ను ప్రసన్నునిచేయవలెను.ఉదరపూరకమగు సోమరసముఇంద్రుని సంతృప్తునిచేయవలెను.

12.ఇంద్రా! మేము పుత్రులము.మేము నీలో స్థానముపొందుదుము. కర్మ ఫలమునుఆశించి మేమునీ సేవ చేయు యజ్ఞమునిర్వహింతుము.ఈ క్షణముననే నీయొక్క ధనదానపాత్రులము అగుటకునిన్ను ఆశ్రయింతుము.ప్రశంసింతుము. ధ్యానింతుము.

13.ఇంద్రా! నీ ఆశ్రయముకోరినీకు హవ్యములుఅర్పించువానివలెనేమేము సహితమునీ ఆధీనులము.ద్యుతిమంతుడవగుఇంద్రా! మాకు అన్నిధములబలవంతులు,ీర్యవంతులగు పుత్రధనమును ప్రసాదించుము.

14.ఇంద్రా! నీవు మాకు గృహమును,బంధువులను,మహా పురుషులవంటిశక్తిని ప్రసాదించుము.వాయుగణములుప్రసన్నచిత్తులయి,వారికి అందించిన సోమమునుపానము చేయవలెను.

15.ఇంద్రా! మరుత్తులసాయము అందుకొని నీవుపరిపుష్టుడవు అగుదువు.అట్టి మరుత్తులుసోమపానము చేయవలెను.నీవు సహితమునిన్ను బలపరచుకొనుటకుతృప్తినిచ్చు సోమపానముచేయుము. శత్రునాశకుడవగుఇంద్రా! పూజ్యులగుమరుత్తులతో కూడుము.యుద్ధము మమ్ముర్ధిల్లచేయును.ద్యులోకమునుసహితము వర్ధిల్లచేయును.

16.అరిష్ట నివారక మహేంద్ర!నీవు సుఖప్రదుడవు.నిన్ను ఉక్థ ద్వారా సేంచినవాడు వెంటనేమహామహుడుఅగును. కుశలు పరచి నిన్నుసేంచువాడు నీ ఆశ్రయముపొంది ఇల్లు అన్నములభించినవాడుఅగును.

17.ఇంద్రా! నీవు శూరుడవు.ఉగ్రములగు "త్రికద్రు"దినములందునీవు హర్షోల్లాసముననోమపానము చేయుము.అనంతరము ప్రసన్నుడవుఅగుము. నీ గడ్డమునకుఅంటిన సోమమునుతుడుచుకొనుము.తిరిగి సోమపానమునకుహర్యశ్వములనుఅధిరోహించిచ్చేయుము.
(జ్యోతి-గౌరి-ఆయువుఅనున త్రికద్రుదినశేషములు. ఇంద్రునకుగడ్డము, ీసములుఉన్నట్లున్న)

18.ఇంద్రా! ఏ బలమున'దను' పుత్రుడగువృత్రుడగు 'ఉర్ణనాభి'పురుగునువలె నలిచివేసినావో, నీవుఆ బలమునే ధరించుము.ఆర్యునకు జ్యోతిని ప్రసాదించినావు. దస్యులునీకు రోధులు.

19.ఇంద్రా! నీ ఆశ్రయముపొందినవారిని, సర్వగర్వయుతులనుఅతిక్రమించిన వారిని,ఆర్యభావమునదస్యులను అతిక్రమించినవారినిమేము భజింతుము.నీవు 'త్రితు'నిబంధుత్వముకొఱకు త్వష్టపుత్రుడు'విశ్వరూప'ని వధించినావు.మా కొఱకు కూడ అట్లేచేయుము.

20.హృష్టుడు, సుతవంతుడుఅగు త్రితద్వారమునవర్ధితుడయినఇంద్రుడు 'అర్బుదుని'నాశనము చేసినాడు.సూర్యుడు రథ చక్రమునునడిపినట్లు,ఇంద్రుడు అహిరులసహాయము పొందివజ్రమును త్రిప్పినాడు.'బలు' ని వధించినాడు.
(అర్బుబశబ్దము మేఘము-అసురుడుఅగును. 'అర్బుద' నామవాచకము.అర్బుద మేఘము లేకఅర్బుద అసురుడు)

21.ఇంద్రా! స్తోత మనోరథమునుపూర్తి చేయు నీ ధనవంతమగుదక్షిణ మాకు ప్రసాదించుము.నీవు పూజనీయుడవు.మాకు కాక మరెవ్వరికి ఇవ్వకుము.మేము పుత్ర, పౌత్రయుక్తులమయిఈ యజ్ఞముననిన్ను స్తుతింతుము)
(ఆంధ్రఋగ్వేదసంహితమురెండో మండలమునమొదటి అనువాకముసమాప్తము)

## రెండవఅనువాకము పన్నెండవసూక్తము
## ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

**గృత్సమదుడుఅనుచున్నాడు:-**
1.అసురులారా! ప్రకాశితుడుపుట్టుకతోనే దేవతలకుఅధిపతి. మానవులలోఅగ్రగణ్యుడు. తనపరాక్రమమున దేవతలకుతలమానికమయినవాడు.తన బలమునద్వావా పృథ్వులను వడకించినవాడు.మహాసేనానాయకుడు" **స ఇంద్ర:**" అతడేఇంద్రుడు.

2. మానవులారా- అసురులారా! వ్యథితపృథ్విని దృఢముచేసినవాడు, కోపించినపర్వతములనునియమించినవాడు,ప్రకాశమగు అంతరిక్షమునునిర్మించినవాడు,ద్యులోకమునుస్తంభింపచేసినవాడు" **స ఇంద్ర:**" అతడేఇంద్రుడు.

3. మానవులారా-అసురులారా!వృత్రునివధించి సప్త సింధువులనుప్రవహింపచేసినవాడు,బలాసురుడు, పట్టినగోవులను విడిపించినవాడు,రెండు మేఘములమధ్య అగ్నిని సృష్టించినవాడు,సమరభూమిలో శత్రువునునాశము చేయువాడు"**సఇంద్ర:**" అతడే ఇంద్రుడు.

4. మానవులారా-అసురులారా!సమస్త విశ్వమును నిర్మించినవాడు,దస్యులను నికృష్టమగునిగూఢ స్థానమునదాచినవాడు, వేటగానివలెలక్ష్యము ఛేదించిశత్రుధనమునువశపరచుకున్నవాడు"**సఇంద్ర:**" అతడే ఇంద్రుడు.

5. మానవులారా- అసురులారా! భయంకరుడగుదేవత విషయమునజనులు ఆలోచించువాడుఎవడు? అతడు లేనివాడనిజనులు అనుకొనువాడు,శాసకునివలె శత్రువులసమస్త ధనమునునష్టపరచువాడుఅతడే ఇంద్రుడు.జనులారా! విశ్వసించుడు.

6. మానవులారా!అసురులారా! భయంకరుడగుధనము ప్రదానముచేయువాడు, దరిద్రయాచకులకు తననుస్తుతించువారలకుధనము ప్రసాదించుడువాడుసోమాభిషవకర్తనురక్షించువాడు " **స ఇంద్ర:**"అతడే ఇంద్రుడు.

7. మానవులారా- అసురులారా! అశ్వములు,గోవులు, గ్రామములు,రథములు తనఆధీనమున ఉంచుకున్నవాడు,సూర్యుని ఉషను ఉదయింపచేయువాడు,జలమును ప్రేరేపించువాడు"**సఇంద్ర:**" అతడే ఇంద్రుడు.

8. మానవులారా- అసురులారా! ఉభయ సేనలుతటస్థ పడినపుడుఆహ్వానించబడువాడు,ఉత్తమ అధమఉభయ శత్రువులచేఆహ్వానించబడువాడు,ఒకేరకపు రథములందిదఇద్దరునరులచేఆహ్వానించబడువాడు**"సఇంద్రః"** అతడే ఇంద్రుడు.

9. మానవులారా!అసురులారా! అతడులేనిజయము లేనివాడు,యుద్ధకాలమునఅందరు ఆహ్వానించువాడు,సకలలోకములకుప్రతినిధి అయినవాడు,క్షయము నెరుగని పర్వతాదులనుసహితము నష్టపరచగలవాడు**"సఇంద్రః"** అతడే ఇంద్రుడు.

10.మానవులారా - అసురులారా!వజ్రఘాతమునఅనేకమంది పాపులనుహతమార్చువాడు, గర్వించదగినమానవులకు సిద్ధినిప్రసాదించువాడు, దస్యులనుహతమార్చువాడు**"సఇంద్రః"** అతడేఇంద్రుడు.

11.మానవులారా - అసురులారా!పర్వతములందుదాగిన 'శంబరాసురుని' నలుబదిసంవత్సరములువెదికి పట్టినవాడు,తన బలపరాక్రమమున'అహి' అను నిద్రించుదైత్యుని హతమార్చినవాడు**"సఇంద్రః"** అతడే ఇంద్రుడు.

12.మానవులారా - అసురులారా!సప్తవర్ణములపరాహ, స్వపత, ిద్యుత్,మహః ధూపి,స్వాపి, గృహమేధరశ్మివంతుడు అగువాడు,అభీష్టవరదుడు,బలవంతుడు,సప్తసింధులనుప్రవహింపచేసినవాడు,వజ్రహస్తుడయిస్వర్గమునకు పోవు'రోహణు'ని హతమార్చినవాడు,
**"సఇంద్రః"** అతడే ఇంద్రుడు.

13.మానవులారా - అసురులారా!అతనిని గాంచి ద్యావాపృథ్వులుప్రణిల్లును.అతని బలముముందు పర్వతములుగడగడలాడును.సోమపాయి, దృఢాంగుడు,వజ్రాబాహువు,వజ్రయుక్తుడు**"సఇంద్రః"** అతడే ఇంద్రుడు.

14.మానవులారా - అసురులారా!సోమాభిషవకర్తయగుయజమానిని రక్షించువాడు,పురోడాశాదులు వచనముచేయుస్తోతలగు యజమానినిరక్షించువాడు అతనిస్తోత్రములుమనకు సోమము,అన్నము అయినవాడు**"సఇంద్రః"** అతడే ఇంద్రుడు.

15.ఇంద్రా! నీవు వర్ధిల్లిసోమాభిషవకర్త,పాకకారియగు యజమానికిఅన్నము ప్రసాదింతువు.నీవే సత్యమవు.మేము ప్రీతులమయిపుత్ర పౌత్రాదులయుక్తులమయి, చిరకాలమునిన్ను స్తుతించుచుందుము.

## ఆలోచనామృతము

1. ఒకసారిదేవతలు యజ్ఞముచేసినారు. గృత్సమదుడుఆ యజ్ఞమునకువచ్చినాడు. దస్యులుఇంద్రుని పట్టుటకుఆ యజ్ఞమునకువచ్చినారు. ఇంద్రుడుదస్యులను చూచినాడు.గృత్సమదుని వేషమునతప్పించుకున్నాడు.యజ్ఞమున ఉన్నగృత్సమదుడే ఇంద్రుడుఅనుకున్నారు దస్యులు.అతనిని పట్టుకున్నారు.తాను ఇంద్రుడనుకాననియు, ఇంద్రుడుఈ లక్షణములుకలవాడనియు గృత్సముడుచెప్పినది ఈ సూక్తము.

**మరొకకథ ఇట్లున్నది:-**
గృత్సమదుడుతపస్సుచేసి ఇంద్రునివంటి బలమును,రూపమును అర్జించినాడు.ధుని చుమురి అనుదస్యులు అతనినిపట్టుకొనుటకు వచ్చినారు.వారిని అరికట్టుటకు ఈసూత్రమున ఇంద్రునివర్ణించినాడు.

2. పూర్వముపర్వతములకు రెక్కలుఉండెడిి. వానిని ఇంద్రుడుత్రెంచినాడనిఐతిహ్యాము.

3. దస్యులుదేవతలకన్నబలవంతులవలెకనిపించుచున్నారు.అట్లుకాకున్న ఇంద్రుడుమారు వేషమున తప్పుకొనువాడుకాడు.తనను ిడిపించుకొనుటకుగృత్సమదుడు ఇంత ివరము ఇచ్చువాడుకాడు.

## పదమూడవసూక్తము

ఋషి- శౌనక గృత్సమదుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - 1-12 జగతి,13 త్రిష్టుప్.

1. వర్షఋతువుసోమలతకు మాతృరూపి.పుట్టిన సోమముజలమున పెరుగును.జలమున పెరిగిసారవంతమయినసోమలత అభిషవనమునకుఉపయుక్తము అగును, అట్టిసోమలత యొక్కపీయూషమే ఇంద్రునకుహవ్యముఅగును.

2. పరస్పరముకలిసి జలప్రవాహనదులు నలువైపులవ్యాపించి ఉన్ని. అి సకలజలమునకు ఆశ్రయభూతమగుసముద్రునకు భోజనముకలిగించుచున్ని,పల్లమునకు పారునీటిదారి ఒక్కటియే. ఇంద్రా!నీవు తొలుత ఈ కార్యములనుఅన్నింటిని చేసినావు.అందువలననేస్తుతియోగ్యుడవు.**"యస్తాకృణో:ప్రథమం సాస్యుక్థ్య:"**

3. ఒకయజమాని దానముచేయును.మరొకడు అతనిని అనుకరించును.ఒక నీరు పశుహింస చేయును.పారిపోవును. మరొకనీరుచెడునంతనుకడిగివేయును. **"యస్తాకృణో:ప్రథమం సాస్యుక్థ్య:"**

4. గృహస్థులుఅతిథి అభ్యాగతులకుభూరిదానములుఇచ్చెదరు. అట్లేనీవు ఇచ్చిన ధనముప్రజలందు ిభక్తముఅగును. జనులుతండ్రి ఇచ్చినభోజనమునుదంతములతోనిలితిందురు.
**"యస్తాకృణో:ప్రథమం సాస్యుక్థ్య:"**
(యజమానిసమర్పించిన హిస్సులనుఅగ్ని తన శిఖలనుదంతములతోనిలి భుజించును)

5. ఇంద్రా!ఆకసము కొఱకు నీవు భూినిదర్శనీయము చేసినావు.నదుల ప్రవాహములకుమార్గములు కల్పించినావు.ఇంద్రా! వృత్రుని వధించినావు.గుల్మమునకు నీరుపెట్టితృప్తి కలిగింతురు.అట్లే స్తోతలుస్తోత్రములుచది తృప్తి చెందింతురు.

6. ఇంద్రా!నీవు భోజనమనువర్థిల్లు ధనమునుఇచ్చుచున్నావు.ఆర్ధ్రకాండమున శుష్కమగుకాండమును, మధురరసభరితసస్యమును చేయుచున్నావు.సేవకుడగు యజమానికిధనము ఇచ్చుచున్నావు.**"యస్తాకృణో:ప్రథమం సాస్యుక్థ్య:"**ిశ్వమున అద్వితీయుడవైఉండి స్తుతియోగ్యుడవుఅయినావు.

7. ఇంద్రా!నీవు కర్మద్వారా క్షేత్రములందుపుష్పములందు, ఫలవంతములగుఓషధులను రక్షించుచున్నావు.కాంతివంతుడగుసూర్యునకు నానాధ జ్యోతులనుకల్పించినావు. నీవుమహామహుడవయిమహాప్రాణులనుసృష్టించినావు. అందువలనస్తుతియోగ్యుడవు.

8. ఇంద్రా!నీవు బహుకర్మకర్తవు.హవ్యప్రాప్తికొఱకును,దస్యులను నాశనముచేయుటకును'నృమర' పుత్రుని"వసు సహితుని"వజ్రాయుధమునహతమార్చినావు.అందువలన నీవు స్తుతియోగ్యుడవు.

9. ఇంద్రా!నీ ఒక్కని సుఖముకొఱకుపదివందల అశ్వములుఉన్ని. నీవు 'దభీతి'ఋషి కొఱకు రజ్జురహితదస్యులను వధించినావు.నీవు అందఱకు ప్రాప్యుడవు.అందువలన స్తుతియోగ్యుడవు.
(రజ్జురహితులు- బంధకులు కానివారు.స్వేచ్ఛాచారులు)

10.నదులు అన్నియుఇంద్రుని శక్తిని అనుసరించుచున్ని.యజమానులుఇంద్రునకు అన్నముసమర్పించుచున్నారు.జనులు ఇంద్రునికొఱకు ధనమునుధరించుచున్నారు.ఇంద్రా! నీవు ద్యు,

పృథి౦,రాత్రింబవళ్లు,ఓషధులు అను ఆరు స్థానములనునిశ్చితము చేసినావు.నీవు పంచజనులనుపాలించువాడవు.అందువలన స్తుతియోగ్యుడవు.

11.ఇంద్రా! నీ శౌర్యము సర్వజనశ్లాఘనీయము. నీవుఒకే పనితో శత్రువులధనమును గ్రహించినావు.బలవంతుడగు'జాతుష్ఠిదు' నకుఅన్నము ప్రసాదించినావు.అన్నికార్యములు నీవేనిర్వహించినావు.అందువలన నీవుసర్వజన స్తుతిపాత్రుడవు.

12.ఇంద్రా! ప్రవాహముదాటుటకు 'తుర్వీతు'నకు'వయ్యు'నకు నీవుఅనాయాసముగా మార్గముకల్పించినావు. కుంటి,గ్రుడ్డి అగు ' పరావృజు'నిరక్షించినావు. అఖండకీర్తినిఅర్జించినావు. అందువలననీవు స్తోతవ్యుడవు.

## పదునాలుగవసూక్తము

## ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అధ్వర్యులారా!ఇంద్రునికొఱకు సోమముతెండు. చమసముతోమాదక అన్నమునుఅగ్నికి అర్పింపుడు. ౦రుడగుఇంద్రుడు సర్వదా సోమపానమునుఅభిలషించును.అభీష్టప్రదాతఇంద్రునకు సోమముసమర్పించుడు.

2. అధ్వర్యులారా!నీటిని కప్పివేసినవృత్రుని ఇంద్రుడుచెట్టును నరికినట్లునరికినాడు. అట్టిసోమాభిలాషి ఇంద్రునికొఱకు సోమము సిద్ధముచేయుడు. ఇంద్రుడుసోమపానార్హుడు.

3. అధ్వర్యులారా!ఇంద్రుడు 'దుభీకు'ని నాశనము చేసినాడు.'బలాసురుడు' బంధించినగోవులను ౦డిపించినాడు.వానిని వధించినాడు.అట్టి ఇంద్రునకుగాను,వాయువు అంతరిక్షమునవ్యాపించిన రీతిసోమమును సర్వత్రవ్యాపింపచేయుడు.చిరుగును బట్టతోఆచ్ఛాదించినట్లుఇంద్రుని సోమమునఆచ్ఛాదించుడు.

4. అధ్వర్యులారా!తొంబది చేతులుచూపు 'ఉరణ' అసురుని ఇంద్రుడుహతమార్చినాడు.అట్లే 'అర్బుదు'నిఅధోముఖునిచేసిఅంతమొందించినాడు.సోమము సిద్ధముచేసిఅట్టి ఇంద్రుని ప్రసన్నునిచేయుడు.

5. అధ్వర్యులారా!ఇంద్రుడు అనాయాసముగా'అశ్న'డను దస్యునినాశనము చేసినాడు.అశోషనీయుడగు 'శుష్ణుడు'అను అసురుని భుజములునరికి చంపినాడు. 'నముచి','రుధిక' నామక దస్యులనుహతమార్చినాడు.అట్టి ఇంద్రునకుఅన్నమును సమర్పించుడు.

6. అధ్వర్యులారా!ఇంద్రుడు ప్రస్తరమువంటి వజ్రాయుధమున'శంబరు' ని నగరములనుఛిన్నాభిన్నముచేసినాడు. అతడు'వర్చ్చి'ని వందవేలపుత్రులను నేలకరిపించినాడు.అట్టి ఇంద్రుని కొఱకుసోమము సిద్ధముచేయుడు.

7. అధ్వర్యులారా!శత్రుహంతఇంద్రుడు లక్షమందిఅసురులను హతమార్చినేలతల్లి వడిలోపడవేసినాడు.అతడు'కుత్సుడు' 'ఆయువు''అతిథగ్వి'ని ప్రతిద్వంద్వులనువధించినాడు.అట్టి ఇంద్రుని కొఱకుసోమము సిద్ధముచేయుడు.

8. నేత,అధ్వర్యులారా! ఇంద్రునకుసోమము సమర్పించిన౦రు కోరుకున్నది వెంటనే లభించును.ఇంద్రుడు ప్రసిద్ధుడు.అతని కొఱకు చేతితోశోధించిన సోమముసిద్ధము చేయుడు.యాజ్ఞికులారా! దానినిఇంద్రునకు సమర్పించుడు.

9. అధ్వర్యులారా!ఇంద్రునకు సుఖమునుఇచ్చు సోమమునుచేయుడు. ఆనందదాయకమగుజలమున శోధించినసోమము తీసికొనిరండు.ఇంద్రుడు ప్రసన్నుడయి౦ చేతి సోమముకోరుచున్నాడు. ఇంద్రునకుమాదక సోమమునుసమర్పించుడు.

10.అధ్వర్యులారా! ఆవుచన్నులందుపాలు నిండిఉండును.అట్లే ఫలప్రదాతయగుఇంద్రునిసోమముననింపుడు. సోమపు స్వభావమునాకు తెలియును.యజనీయుడగుఇంద్రుడు సోమముసమర్పించు యజమానినిగురించి ఎరుగును.

11.అధ్వర్యులారా! ఇంద్రుడుస్వర్గము, భూమి, అంతరిక్షముమూడు లోకములకుఅధిపతి. గరిశలలోధాన్యము నింపినట్లుఇంద్రుని సోమముననింపుడు. ఆ పనిని పూరించవలెను.
(చన్నులందలిపాలు, గరిశలోని ధాన్యముఖర్చగునని కావు. తిరిగివచ్చునని.ఇంద్రుడు వర్షరూపముననిచ్చును.)

12.నివాసప్రదుడవగుఇంద్రా! మా అనుభవమునకుధనమును ప్రసాదించుము.నీవు అందించు ధనమువాసయోగ్యము, అవినాశ్యము,విచిత్రమయినది.మేము నిత్యముఅట్టి ధనమునుఅనుభవించు అభిలాషకలిగి ఉన్నాము. ఉత్తమపుత్ర, పౌత్ర సంపదతోఈ యజ్ఞమునప్రభవించినస్తోత్రములనుగానము చేసెదము.

## పదిహేనవసూక్తము

## ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-ఇంద్రుడు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. నేనుబలవంతుడను.సత్యసంకల్పుడగుఇంద్రుని యదార్థమహత్తునువర్ణించి కీర్తింతును.ఇంద్రుడు త్రికదయజ్ఞమున సోమపానముచేసినాడు. సోమపానబలమున 'అహి'నివధించినాడు.**"సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**

2. ఇంద్రుడుఆకాశమున ద్యులోకమునునిలిపి ఉంచినాడు. ద్యావాపృథ్వీఅంతరిక్షములనుతన తేజముననింపినాడు. విశాల భూగోళమునుధరించినాడు. దానినిప్రసిద్ధము చేసినాడు.
**"సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**

3. యజ్ఞగృహమునుకొలిచినట్లుఇంద్రుడు సకల ప్రపంచమునుపూర్వాభిముఖముచేసినాడు. అతడుతన వజ్రముననదుల ముఖద్వారములను తెరచినాడు.అతడు అనాయాసముగాదీర్ఘకాలము పయనించగలనదులమార్గమునుసుగమము చేసినాడు.**"సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**

4. 'దభీతి'ఋషిని దస్యులుఅతని పురము నుండిబయటకు తీసికొనిపోవునపుడుఇంద్రుడు వారిదారిని అడ్డగించిదస్యుల ఆయుధములనుఅగ్నికి ఆహుతిచేసినాడు. తదనంతరము'దభీతి'కి అనేకగోవులు, అశ్వములు,రథములు ప్రసాదించినాడు.**"సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**

5. ఇంద్రుడు'ద్యుతి' 'ఇరావతి'నదులను జనులుదాటుటకుగాను శాంతపరచినాడు.అంతకుముందు నదులుదాటలేనివారు నిరాటంకముగనదులు దాటినారు.నదులు దాటినారు.ధనము గమ్యముగాసాగినారు.
**"సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**
(అటవిసంపద సాధించుటకుఆటంకములు అయిననదులను జనులుదాటగలుగునట్లుచేసినాడు)

6. ఇంద్రుడుతన మహిమద్వారాసింధునది ఉత్తరవాహినిచేసినాడు. బలవంతమగుసేనతో దుర్బల సేననుచిన్నాభిన్నముచేసినాడు.వజ్రాయుధమునఉష రథమును చూర్ణముచేసినాడు. "
**సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార."**

7. తమవివాహమునకుగానువచ్చిన కన్యలుపారిపోవుటను 'పరావృజర్షి'గ్రహించినాడు.లేచి నిలిచినాడు.కుంటివాడయిననువారిని వెంబడించినాడు.అంధుడయిననువారిని చూచినాడు. ఋషిస్తుతికి ఇంద్రుడుప్రసన్నుడయి కాళ్లు,కళ్లు ఇచ్చినాడు." **సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**

8. అంగిరులుస్తుతించిన పిదపఇంద్రుడు బలమునుపెంచుకున్నాడు. పర్వతములసుదృఢ ద్వారములనుతెరిచినాడు. వానికృత్రిమ ఆటంకములనుతొలగించినాడు. **"సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**

9. ఇంద్రా!నీవు అనంతనిద్రలోఉన్న 'చుమురి, ధుని'అను దస్యులనుహతమార్చినావు.'దభీతి'ని రక్షించినావు.అతని వేత్రధారియగుదౌవారికుడు సహితముశత్రువు ధనమునుపొందినాడు. **"సోమస్యతామదఇంద్రశ్చకార"**

10.ఇంద్రా! ధనవంతమగునీ దక్షిణ నిన్నుస్తుతించువారి కోరికలుతీర్చును. నీవు అట్టిదక్షిణనే మాకు ప్రసాదించుము.మమ్ము కాదని మరెవ్వరికిఇవ్వరాదు. నీవు సోతవ్యుడవు.మేము పుత్ర, పౌత్రులసహితములమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ ంచినస్తోత్రమునుగానము చేయుదుము.

## పదహారవసూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత- ఇంద్రుడు - జగతి1-8, 9 త్రిష్టుప్

1. ఁఉపకారము కొఱకు, దేవతలలోజ్యేష్ఠతముడగుఇంద్రునకుగాను ప్రజ్వలించు అగ్నియందుహవ్యములుఅర్పింతుము. తరువాతఇంద్రుని మనోహరముగస్తుతింతుము. స్వయముగాజరారహితుడు,సకలలోకములకుజర కల్పించువాడు,సోమసిక్తుడు, సనాతనుడు,తరుణ వయస్కుడగుఇంద్రుని మా రక్షణకొఱకుగానుఆహ్వానించుచున్నాము.

2. మహామహుడగుఇంద్రుడులేనిలోకములేదు. ఇంద్రునిలోసర్వశక్తులు ఉన్న . అతనిఉదరమున సోమరసము,అతని శరీరమున బలముఉన్న , తేజస్సుఉన్నది. చేతవజ్రము ఉన్నది.తలలో జ్ఞానముఉన్నది.

3. ఇంద్రా!నీవు శీఘ్రుగా . గుఱ్ఱమునుఎక్కి యోజనములుపర్యంతము వెళ్లునపుడుద్యావాపృథ్వులు నిన్నుపరాజితుని చేయలేవు.సముద్రములు,పర్వతములు నీ రథమునుఅడ్డలేవు. ఎంతవాడయిననునీ శక్తిని పరాభ ంచలేడు.

4. ఇంద్రుడుయజనీయుడు. శత్రునాశకుడు.కోరికలు తీర్చువాడు.సర్వవేళల అలంకృతుడు.సకల జనులుఇంద్రుని యజ్ఞముచేసెదరు. నీవు సోమదాతవు. ద్వాంసుడవు. నీవు కూడఇంద్రుని యజ్ఞముచేయుము. ఇంద్రా!అభీష్టవరదుడుదీప్తిమంతుడవగుఅగ్ని సహితుడవయిసోమపానము చేయుము.

5. సోమరసముఅభీష్టవరదముమాదకము. అనుష్ఠాతలకుఉత్తేజకము, బలప్రదముఅగును. అది అన్న శిష్టుడు,అభీష్టవరదుడుఅగు ఇంద్రుని పొందుటకుసాగును. ఇంద్రా! అధ్వర్యులునీ కొఱకుగాను సోమమునుఅభిష ంచుచున్నారు.నీవు అభీష్టప్రదాతవు.

6. అభీష్టప్రదుడవగుఇంద్రా! నీ రథము, వజ్రము,హరినామక అశ్వములు,సమస్త ఆయుధములువరప్రదములు,నీవు మాదకము,కోరికలుతీర్చు సోమమునకుఅధిపతి . ఇంద్రా! సోమముసే ంపుము. సంతృప్తుడవుఅగుము.

7. ఇంద్రా!నీవు శత్రునాశకుడవు.స్తోత్రాభిలాషివగునీవు యుద్ధములందుఓడవలె దాటింతువు.యజ్ఞసమయముననేను నిన్ను స్తుతించుచునీవద్దకు సాగుదును.మా ఈ స్తుతి వాక్యమునుచక్కగా గ్రహించుము.మేము బా వలెదానాధారుడగు ఇంద్రునిసిక్తుని చేసెదము.

8. గడ్డితినితృప్తిచెందినగోవు దూడను పాలిచ్చిపంపుము. అట్లే మమ్ముఅరిష్టములు రాకముందేపంపించుము. భార్యలుభర్తలను చేరినట్లుఈ స్తోత్రము ద్వారమునమేము ఇంద్రుని చేరుదుము.

9. ఇంద్రా!ధనవంతమగునీ దక్షిణ నిన్నుస్తుతించువారి కోరికలుతీర్చును. నీవు అట్టిదక్షిణనేమాకు ప్రసాదించుము.పుత్ర, పౌత్ర సహితులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ ంచినస్తోత్రములనుగానము చేయుదుము.

## పదిహేడవసూక్తము

### ఋషి- శౌనక గృత్సమదుడు,దేవత - ఇంద్రుడుఛందస్సు - 1 - 7, జగతి,8,9 త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రునితేజము పూర్వమువలెనే ఉదయించును.కావున అంగిరులవలెఇంద్రుని న ిన స్తోత్రములచేఉపాసించుడు. సోమజనితహర్షమునఇంద్రుడు వృత్రునివధించినాడు.వృత్రుడు ఆక్ర ించినమేఘములను ిడిపించినాడు.

2. ఇంద్రుడుతన బలమునుప్రదర్శించి ప్రథమసోమమునకుగానుతన మహిమనుపెంచినాడు. శత్రుసంహారకఇంద్రుడుయుద్ధములందుతన దేహమునురక్షించుకున్నాడు. అటువంటిఇంద్రుడు ప్రసన్నుడుకావలెను. ఇంద్రుడుతమ మహిమవలనద్యులోకమునుతన మస్తకమునధరించినాడు.

3. ఇంద్రా!నీవు స్తోత్రమునకుప్రసన్నుడవు అయినావు.శత్రునాశక బలమునుప్రదర్శించినావు. నీమహాశౌర్యమునుప్రకటించినావు.నీ రథమునందలిఅరిష్టదాయకులు కొందరుకలసి కట్టుగను,కొందరు వేరు వేరుగనుపారిపోయినారు.

4. అపారఅన్నవంతుడగుఇంద్రుడు స్వబలమునభువనములనుఅన్నింటిని ప్రభా ితము చేసినాడు.అందరకు అధిపతిగా వర్ధిల్లినాడు.అనంతరము ద్యావాపృథ్వులనువ్యాప్తము చేసినాడు.అతడు దుస్థితతమోరాసిని పోద్రోలిలోకములందు వ్యాపించినాడు.

5. ఇంద్రుడుఇటునటు తిరుగుపర్వతములనుకేవలము తనబలమున నిశ్చలములుచేసినాడు. ధరించినాడు.బుద్ధిబలమునద్యులోకమునుపడిపోకుండా చేసినాడు.

6. ఇంద్రుడులోకముల కొఱకుపరివ్యాప్తుడు అయినాడు.అతడు సర్వరక్షకుడు. ఇతరప్రాణులకన్న జ్ఞానవంతుడు.ఆ జ్ఞానమునసకల లోకములనునిర్మించినాడు. అనన్యకీర్తిమంతుడయినఇంద్రుడు తనజ్ఞానమున క్రి ,నామక దస్యుని వజ్రమునబాదినేల ిద పడి ఉండునట్లుచేసినాడు.

7. మరణపర్యంతముతలిదండ్రులవద్ద ఉండు కూతురుపుట్టింటి క్షేమమునకుప్రార్థించినట్లునేను నిన్ను ధనమునుయాచించుచున్నాను.ఆ ధనమును లెక్కింపుము.అర్జింపుము. అందరివద్దఉండునట్లు చేయుము.నా దేహముఅనుభ ింపదగినధనమును ప్రసాదించుము.ఈ ధనమున స్తోత్రముఆదరింపుము.

8. ఇంద్రా!నీవు పాలకుడవు,నీవు అన్నపు కర్మలదాతవు. మేమునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.మాకు అనేక ిధములఆశ్రయములు ప్రసాదించుము.అభీష్టప్రదుడువగుఇంద్రా! నీవు మమ్ముఅత్యంత ధనవంతులనుచేయుము.

9. ఇంద్రా!ధనవంతముఅగు నీ దక్షిణ నిన్నుస్తుతించువారి కోరికలుతీర్చును. నీవు అట్టిదక్షిణనే మాకు ప్రసాదించుము. ికు కాక మరెవ్వరికి ఇవ్వరాదు.నీవు పూజనీయుడవు.మేము పుత్ర పౌత్రలసహితులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ ించు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## పద్దెని ిదవసూక్తము

## ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. స్తుతియోగ్యము,ప ిత్రము అగు యజ్ఞముఉదయముననేఆరంభమయినది.ఈ యజ్ఞమునకునాలుగు శిలలు మూడు ిధముల స్వరములుఏడు ిధములఛందములుపది ిధములపాత్రలు మున్నగువానిద్వారమున ప్రసిద్ధములగును.
(4యుగములు ముగ్గురుఅధ్వర్యాదులు ఏడుస్వరములు పది గ్రహములుకూడ అగునని శాయనవ్యాఖ్య)

2. ఈయజ్ఞము ఇంద్రునికొఱకు ప్రథమ, ద్వితీయ,తృతీయ సవనములుఅగును. ఇది మానవులకుశుభప్రదఫలములనుఉచ్చును. అన్యఋత్విక్కులుసహితము ఇతరవాక్కులను ఉచ్చరింతురు.అభీష్ట

వరదము,జయశీలమగు యజ్ఞముఅన్యదేవతలతోకలిసిఉండును. (దయానందుడునేల, నీరు, ఆకసముననడుచు మూడుంధములవాహనములుఅని వ్యాఖ్యానించినాడు)

3. ఇంద్రునిరథమున హరినామకఅశ్వములు పూన్చబడును.అం స్తోత్రములద్వారా శీఘ్రగాములు అగును.ఈ యజ్ఞమునఅనేకమంది మేధావులగుస్తోతలు ఉన్నారు.ఇంద్రా! ఇతర యజమానులునీకు ఇంతటి సంతృప్తికలిగించలేరు.

4. ఇంద్రా!నీవు ఆహ్వానముఅందుకొని రెండు, నాలుగు,ఆరు, ఎనింది, పది హరినామకఅశ్వములపై సోమ పానమునకుంచ్చేయుము. శుభధనవంతుడవగుఇంద్రా! ఈ సోమము నీకుసమర్పించబడినది.దీనిని వృధా చేయకుము.

5. ఇంద్రా!మంచినడకలుగల ఇరువది, ముప్పది,నలుబది, ఏబది,అరువది, డెబ్బదిఅశ్వములంద మేముసమర్పించు సోమపానముచేయుటకు ంచ్చేయుము.

6. ఇంద్రా!ఎనుబది, తొంబది,నూరు అశ్వములందమా ముందుకు ంచ్చేయుము.నీ కొఅకు నీ ఆనందముకొఅకు పాత్రలలోసోమము నింపి ఉంచినాము.

7. ఇంద్రా!నా స్తుతి ఆలకించుము.నా ముందుకు ంచ్చేయుము.జగత్వ్యాపకములుఅగు రెండుఅశ్వములను అగ్రభాగమునకూర్చుము. బహుసంఖ్యాకులగు యజమానులునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు.శూరా! ఇంద్రా! నీవు ఈ యజ్ఞమునసంతుష్టుడవు అగుము.

8. ఇంద్రునితోనా స్నేహము వట్టిదికారాదు.ఇంద్రుడు ప్రసాదించుదక్షిణ మాకు అభిమతఫలప్రదాత కావలెను.ఇంద్రుని రెండు చేతులలోఒకటి ప్రశంసనీయము.రెండవది ఆపదలుహరించునది.మేము ఇంద్రుని రెండుచేతులవద్దనిలిచి ఉందుము.యుద్ధములందుమేము ంజయులముకావలెను. **"జీగీవాంసః స్యామ"**

9. ఇంద్రా!నీవు కీర్తనీయుడవు.ధనవంతముఅగు నీ దక్షిణ నిన్నుస్తుతించువారి కోరికలు తీర్చును.నీవు అట్టి దక్షిణనేమాకు ప్రసాదించుము.మాకు కాక మరెవ్వరికి ఇవ్వరాదు.మేము పుత్ర, పౌత్రులసహితులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభంచు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## పందొంన్మదవసూక్తము

### ఋషి- శౌనక గృత్సమదుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. సోమాభిషవకర్త,మనీషియగు యజమానిసమర్పించు మాదకముఅగు అన్నము సిద్ధముగాఉన్నది. దీనిని ఇంద్రుడుతన ఆనందముకొఅకు ఆరగించవలెను.ఈ అన్నము ప్రాచీనము.ఇందు వర్ధమానుడగుఇంద్రుడు నివసించును.ఇంద్రుని స్తోతాభిలాషులగుఋత్విక్కులు సహితముఈ అన్నమున నివసింతురు.

2. ఇంద్రుడుమదమును కలిగించుసోమము గ్రహించినాడు.ఆనంద నిమగ్నుడుఅయినాడు. వజ్రమునుఅందుకున్నాడు. జలమునుఆవరించిన 'అహి'నిహతమార్చినాడు.పక్షులు తమ తావులకుసాగినట్లు అప్పుడుజలరాశులు సముద్రంవైపు సాగినం.

3. ఇంద్రుడుఅహిహంత,పూజనీయుడు, అతడుజల ప్రవాహములనుసముద్రమువైపుప్రేరేపించినాడు. సముద్రమునుకల్పించినాడు. గోవులనుండిపించినాడు. తనతేజోబలమునపగళ్ళను ప్రకాశవంతముచేసినాడు.

4. ఇంద్రుడుహవ్యదాతలగుమానవ యజమానులకుఅనేకములగు ఉత్తమధనములనుఇచ్చినాడు. సూర్యప్రాప్తికొఅకు స్తోతలలోంభేదములువచ్చినపుడు.ఇంద్రుడు వారికి ఆశ్రయదాతఅయినాడు.

5. తండ్రికొడుకునకు ధనముఇచ్చును. ఆ౦ధముగనేయజ్ఞకాలమున'ఏతశుడు' ఇంద్రునకుప్రచ్ఛన్నము,అమూల్యము అగు సోమమునుఇచ్చినాడు. అందువలనతనను స్తుతించగాఇంద్రుడు 'ఏతశు'నికొఅకు సూర్యుని రప్పి౦చినాడు.

6. తనసారథియగు 'కుత్స' రాజర్షికొఅకు దీప్తివంతుడగుఇంద్రుడు 'శుష్ణ, ఆశుష,కువయు'లను వశపరచుకున్నాడు.దివోదాసు కొఅకు శంబరునితొ౦్మది నగరములనుభగ్నము చేసినాడు.

7. ఇంద్రా!మేము అన్నమునుఅభిలషించువారము.నిన్ను బలవంతునిచేసినాము. స్తుతించుచున్నాము.నీ వలన మాకుసాప్తపదీన సఖ్యతలభించవలెను.దేవరహితుడగు'పేయు'ని ౦ద వజ్రము౦సరుము. (స్నేహంసాప్తపదీనముచ్యతేఅన్నాడు కాళిదాసు. ఏడుమాటలు మాట్లాడిననుఏడు అడుగులు కలిసివేసినను స్నేహముకలుగునని అర్థము.౦వాహములందువధూవరులుఏడు అడుగులు కలసినడచి ఏడేడుజన్మలు కలిసిపోదురు.ఇంద్రునివలె అట్టిసఖ్యతను అభిలషించుచున్నాడు)

8. బలవంతుడవగుఇంద్రా! బాటసారి తనదారి బాగుపరచుకొనును.అట్లే గృత్సమదగణము నీకొఅకు రమ్యములగుస్తుతులు రచించినారు.నీవు అన్ని౦ధములన౦నుడవు. నిన్నుస్తుతించు అభిలాషగలగృత్సమద గణమునకుఅన్నము, బలము,సుఖము, గృహములభించవలెను.

9. ఇంద్రా!నీవు కీర్తనీయుడవు.ధనవంతముఅగు నీ దక్షిణ నిన్నుస్తుతించువారు కోరికలుతీర్చును. నీవు అట్టిదక్షిణనే మాకు ప్రసాదించుము.మాకు కాక మరెవ్వరికీ ఇవ్వరాదు.మేము పుత్ర, పౌత్రసహితులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ౦౦చు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## ఇరువదియవసూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. బాటసారిఅన్నము కొనిపోవుటకురథము సిద్ధముచేయును. అట్లేఇంద్రా! మమ్ము బాగుగా ఎరుగుదువు.మేము నిన్ను నుతింతుము.దీప్తివంతుని చేయుదుము.నీవంటి వాని నుండిమేము శుభములుఅర్థించున్నాము.

2. ఇంద్రా!నీవు మమ్ము పాలించువాడవు.మమ్ము కాపాడుము.రక్షింపుము. నిన్ను అర్థించువారుఉన్నారు. వారిని శత్రువులనుండికాపాడుము. నీవు హవ్యదాతయజమానికి ఈశ్వరుడవు.అతని శత్రువులనుదూరము చేతువు.హవ్యములుఇచ్చి నిన్ను సే౦౦చువానికొఅకునీవు సర్వము చేసెదవు.

3. ఇంద్రుడుయువకుడు. ఆహ్వానయోగ్యుడు.౦త్రతుల్యుడు.సుఖదాత. మేముయజ్ఞకార్యము నిర్వహించుచున్నాము.ఇంద్రుడు మమ్మురక్షించవలెను.స్తోత్రములుఉచ్చరించువారికి, క్రియసమకూర్చువారికి, హవ్యపాకముచేయువారికి, స్తుతించువారికిఇంద్రుడు ఆశ్రయముఇచ్చును. కర్మనుదాటించును.

4. నేనుఇంద్రుని స్తుతించును.ప్రశంసింతును. ఇంతకుముందుఇంద్రుని స్తుతించినవారువర్ధిల్లినారు. ఇంద్రుడువారి శత్రువులనునాశనము చేసినాడు.కొత్త యజమానులుఇంద్రుని స్తుతించుచున్నారు.ప్రార్థించుచున్నారు.ఇంద్రుడు వారి ధనేచ్ఛనుపూర్తిచేయును.

5. అంగిరులమంత్రములకుఇంద్రుడు ప్రసన్నుడుఅయినాడు. అంగిరులకు గోవులనుతెచ్చుకొను మార్గముచూపినాడు. వారి స్తుతులనుపరిపూర్ణము చేసినాడు.స్తోతలు స్తుతించగాఇంద్రుడు సూర్యుని ద్వారాఉషను అపహరించినాడు.'అశ్న'ని నగరమునునష్టపరచినాడు.

6. ఇంద్రుడుద్యుతిమంతుడు,కీర్తిమంతుడు, అత్యంతదర్శనీయుడు. అతడుమానవుల కొఱకుసర్వదా సిద్ధముగా ఉండును.శత్రుహంత,బలవంతుడుఇంద్రుడు లోకారిష్టకారి'దాసు' ని తలనరికినేలకు ౦సరినాడు.

7. వృత్రహంత, పురనాశకుడుఇంద్రుడు కృష్ణ జన్మదాససేనను హతమార్చినాడు.మనువు కొఱకు పృథ్విని,జలమును సృష్టించినాడు.ఇంద్రుడు యజమానులఉన్నత అభిలాషలనుపూర్తిచేయును.
(1.కృష్ణుడను అసురుని భార్య గర్భవతి 2. శాయనుడుఅసురసేన అన్నాడు. 3. నల్లనిదుష్ట మేఘములు)

8. స్తోతలుజలప్రాప్తికొఱకుసర్వదా ఇంద్రునకు అన్నముసమర్పించినారు. అతనినిబలవర్ధకుని చేసినారు.ఇంద్రుని చేతికివజ్రమురాగానేదానితో అతడు దస్యులనుహతమార్చినాడు.దస్యుల ఇనుప నగరములనుధ్వంసము చేసినాడు.

9. ఇంద్రా!నీవు కీర్తనీయుడవు.ధనపతి అగు నీ దక్షిణనిన్ను స్తుతించువారికోరికలు తీర్చును.మాకు కూడ అట్టిదక్షిణనే ప్రసాదించుము.మాకు కాక మరెవ్వరికి ఇవ్వరాదు.మేము పుత్ర, పౌత్రసహితులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ౦ంచు స్తుతించుస్తుతిని గానము చేసెదము.

## ఇరువదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు 1-5 జగతి,6 త్రిష్టుప్

1. ధనుంజయుడు,స్వర్గజయుడు, సదాజయుడు,మానవజయుడు,౦శ్వజయుడు, అశ్వజయుడు,గోజయుడు, జలజయుడు,సర్వజయుడు, పూజనీయుడుఅగు ఇంద్రుని కొఱకు సోమముతెండు.

2. ఇంద్రుడుఅందరిని పరాజితులనుచేయువాడు, ౦మర్ధకుడు,భోక్త, అజేయుడు,సర్వసహిష్ణువు,పూర్ణగ్రీవుడు, సర్వ౦ధాత,సర్వవోఢ, ఇతరులకుదుర్ధర్షుడు, సర్వదా జయశీలుడు.'నమః' శబ్దముఉచ్చరించి ఇంద్రునిస్తుతించుడు.

3. ఇంద్రుడుఅనేకులను పరాజితులనుచేయువాడు. జనులకుపూజనీయుడు. బలవంతుల౦జేత. శత్రునివారకుడు. యోద్ధ,సోమసిక్తుడు. శత్రుహింసకుడు.శత్రువులనుపరిభ౦ంచువాడు.ప్రజాపాలకుడు. ఉత్కృష్టశూరకర్ముడుఅని ఇంద్రుని సర్వజనులుస్తుతించుచున్నారు.

4. ఇంద్రుడుఅతులత దానసంపన్నుడు.అభీష్టవర్షి. హింసకులహంత.గంభీరుడు. దర్శనీయుడు.కర్మలందు అపరాజితుడు.సమృద్ధజనులకుఉత్సాహకారకుడు. శత్రువులబలాపహారి. దృఢాంగుడు.జగత్వ్యాపి. సుందరయజ్ఞ౦శిష్టుడు.ఇంద్రుడు ఉషనుండిసూర్యుని ఉత్పన్నముచేసినాడు.

5. అంగిరులుఇంద్రుని యజ్ఞముచేసినారు. దొంగిలింపబడినగోవుల మార్గమునుఇంద్రుని వలనతెలిసికున్నారు. తదుపరిరక్షాభిలాషి ఇంద్రునిఅంగిరులు స్తుతించినారు.పూజించినారు.
గోధనమునుపొందినారు.

6. ఇంద్రా!మాకు ఉత్తమ ధనమును,నిపుణతలో ప్రసిద్ధిని,సౌభాగ్యమును ప్రసాదించుము.
మాధనమును అభివృద్ధిచెందించుము.మా దేహములనురక్షింపుము. మాటలందు
మధురిమనుప్రసాదించుము. దినములనుసుదినములనుచేయుము.

## రెండవసూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమధుడు,దేవత-ఇంద్రుడుఛందస్సు-1,4 అష్టి, 2-3 అతిక్వరి

1. ఇంద్రుడుపూజనీయుడు. బహుబలశాలి.తృప్తికరుడు. అతడుముందు కోరినరీతిత్రికద్రమున'యవలు' కలిపినాడు.అభిష౦ంచిన సోమమునుఇంద్రుడు ౦ష్ణు సహితుడయిపానము చేయవలెను.మహత్తుగల సోమము ఇంద్రునితేజస్సు పెంచినది.మహాకార్యములకుసంసిద్ధుని చేసినది.ప్రసన్నుని

చేసినది.సత్యవంతము.దీప్తివంతముఅగు సోమము సత్యవంతుడుప్రకాశవంతుడగు ఇంద్రునిపరివ్యాప్తుని చేయవలెను.**"సత్యఃఇంద్రసత్యిందు:"**
(త్రికద్రముఅభిప్లవ ఉత్సవము.అందు జ్యోతి, గోర, ఆయుప్రతములుకలిసి ఉండునని శాయనుడు.మూడుఃధములభావప్రకటనముఅని దయానందుడు)

2. ఇంద్రుడుప్రకాశవంతుడు. అతడుతన బలమునయుద్ధమునందు'క్రిః' నామకుని గెలిచినాడు.ద్యావాపృథ్వులనునలుదిశల తనతేజమునునింపినాడు. ఇంద్రుడుసోమపు బలమునవృద్ధి చెందినాడు.ఇంద్రుడు సోమమునఒక భాగము తనఉదరమున ధరించినాడు.అన్యభాగములనుదేవతలకు ఇచ్చినాడు.**"సత్యఃఇంద్రసత్యిందు:"**

3. ఇంద్రా!నీవు యజ్ఞమునసబలుడవై ప్రభఃంచినావు.నీవు సర్వము గ్రహించుఇచ్ఛగలవాడవు.పరాక్రమమున వర్ధిల్లినవాడవు.హింసకులనుజయించినావు. సదసద్వివేకుడవు.ఇంద్రా! స్తోతకు కర్మసాధకము,వాంఛనీయముఅగు ధనమునుప్రసాదించుము. సత్యవంతము,దీప్తివంతముఅగు సోమము సత్యవంతుడుప్రకాశవంతుడగు ఇంద్రునిపరివ్యాప్తుని చేయవలెను.

4. ఇంద్రా!నీవు సర్వరక్షకుడవు.నీవు పూర్వము మానవులకుహితకారి అయినావు.అది ద్యులోకమునశ్లాఘనీయమయినది.నీ పరాక్రమమున వృత్రునిప్రాణమును హింసించినావు.జలములనుప్రవహింపచేసినావు.శతక్రతువుకు అన్నముబలముల జ్ఞానముఉన్నది.

### మూడవఅనువాకము ఇరువదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-1,5, 9,11,17, 19 బ్రహ్మణస్పతి-2-4,6-8, 10,12-16,18 బ్రహ్మణస్పతి,ఛందస్సు-1-14, 16-18 జగతి,15,19 త్రిష్టుప్

1. బ్రహ్మణస్పతీ!నీవు దేవతలలోగణపతిః. కవులలోకఃః. నీ అన్నము సర్వశ్రేష్ఠముఉపమానభూతము.నీవు ప్రశంసనీయులలోరాజువు. మంత్రములకుస్వాఃః. మేము నిన్నుఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు మాస్తుతులనుఆలకింపుము. మాకు ఆశ్రయప్రదానమునకుగానుయజ్ఞగృహమునఆసీనుడవగుము.

2. బృహస్పతీ!నీవు అసురహంతవు.అపారజ్ఞానిః. దేవతలునీ యజ్ఞభాగమునుసంపాదించినారు. జ్యోతినుండి పూజ్యుడుసూర్యుడు కిరణములనుఉత్పత్తిచేసినట్లునీవు సమస్త మంత్రములనుఉత్పత్తిచేయుము.

3. బృహస్పతీ!నీవు నలుదిశలనిందకులను, అంధకారములనుదూరము చేసినావు.జ్యోతిర్మంతము,యజ్ఞ ప్రాపకము,భయానకము,శత్రుహింసకము,రాక్షస నాశకము, మేఘ భేదకము,స్వర్గ ప్రదమగు రథమునునీవు అధిరోహింపుము.

4. బృహస్పతీ!నీకు హఃస్సులు అర్పించువారినిసన్మార్గమున నడిపింతువు.వారిని రక్షింతువు. వారికిపాపము తగలకుండును.నీవు మంత్రద్వేషులకుసంతాపకుడవు. క్రోధనులకుహింసకుడవు.అది నీ మాహాత్మ్యము.

5. బ్రహ్మణస్పతిసురక్షకుడు. అతడు రక్షించినవారికి దు:ఖములు,నష్టములు కలుగవు.పాపములు అతనిని బాధించవు.శత్రువులు అతనినిహింసించలేరు.దొంగలు అతనిని దోచుకొనలేరు.అతనిని నీవు సర్వహింసకులనుంచిదూరము చేయుము.

6. బృహస్పతీ!నీవు మాకు రక్షకుడవు.సన్మార్గ ప్రదాతవు.ఃలక్షణుడవు. నీయజ్ఞమునకుమేము స్తోత్రములుచదువుదుము.స్తుతులు పాడుదుము.మా ఃషయమున కుటిలముగాప్రవర్తించువాని దుర్బుద్ధివేగవంతము కావలెను.అతనిని నష్టపరచవలెను.

7.బృహస్పతీ!గర్వోన్మత్తుడు, సర్వగ్రాసియగువాడు మా ముందునకువచ్చి మమ్ముహింసించినపుడువానిని సన్మార్గము నుండితొలగింపుము. యజ్ఞముకుగానుమా మార్గమునుసుగమము చేయుము.

8. బృహస్పతీ!నీవు అందరిని ఉపద్రవములనుండి రక్షింపుము. మాపౌత్రాదులను పాలింపుము.మా కొఱకు మధురభాషినిఅగుము. మా ◌షయమునప్రసన్నుడవగును.మేము నిన్ను సుఖములుపొందకుండవలెను.

9. బ్రహ్మణస్పతీ!నీవు మమ్ము వర్థిల్లచేయుము.మానవులనుండిస్పృహణీయధనము మాకులభించవలెను.దూరమునుండిగాని,దగ్గరనుండి గాని మమ్ముపరాజితులను చేయుయజ్ఞహీనశత్రువులనునష్టపరచును.

10.బృహస్పతీ!నీవు కోరిక తీర్చువాడవు.ప◌త్రుడవు. నీ సాయమునమాకు ఉత్కృష్టఅన్నములభించును.మమ్ము పరాజితులనుచేయదలచినదుర్జనుడు మాకుఅధిపతికారాదు. మేముఉత్కృష్టస్తుతులుచేయవలెను.పుణ్యవంతులముకావలెను. ఉన్నతినిపొందవలెను.

11.బ్రహ్మణస్పతీ!నీ దానము నిరుపమానము.నీవు అభీష్టవరప్రదాతవు.యుద్ధముననీవు శత్రువులనుసంతృప్తులను చేయుదువు.వారిని నష్టపరుతువు.నీవు సత్య పరాక్రముడవు.ఋణశోధకుడవు.ఉగ్రుడవు. మదోన్మత్తులనుఅణచివేతువు.

12.బృహస్పతీ!దేవశూన్యుని మనసులోమమ్ము హింసించదలచినవాని,పొగరున మమ్ము వధించదలచినవాని ఆయుధము మమ్ముతాకకుండవలెను.అట్టి బలవంతుడవు.దుష్టశత్రువుయొక్క క్రోధమునుమేము నాశనముచేయగల సమర్థులము.

13.యుద్ధకాలమునబృహస్పతిఆహ్వానయోగ్యుడు.నమస్కారపూర్వక ఉపాసనాయోగ్యుడు.అతడు యుద్ధములకువెళ్లును. సకల◌ధధనములనుప్రసాదించును. సకలజనులకు స్వా◌ఁయగుబృహస్పతి◌జయాభిలాషగలహింసకసేనలన్నింటినిరథమువలెహతమార్చును.ధ్వంసము చేయును.

14.బృహస్పతీ!అత్యంత తీక్షణముసంతాపకారకమగు ఆయుధమునరాక్షసులు నీ పరాక్రమమునప్రభా◌తులు అయినారు.అట్లయ్యు నిన్నునిందించినారు. పూర్వకాలమునప్రశస్తమయిన నీ పరాక్రమమునుఇప్పుడు ప్రకటించుము.ఆ పరాక్రమమున నిందకులను◌నాశము చేయుము.

15.యజ్ఞమున జన్మించినబృహస్పతీ!ఆర్యులు పూజించునట్టిధనము, తేజోవంతముయజ్ఞవంతమగుధనము, జనులనుశోభింపచేయుధనము, స్వతేజమునప్రకాశింపచేయు ధనము,అట్టి ◌చిత్రధనమును లేకబ్రహ్మ తేజమునుమాకు ప్రసాదించుము.

16.బృహస్పతీ!ద్రోహముచేసిఆనందించు చోరులు,శత్రువులు, ఇతరులధనము ఆశించువారు,ఎల్లప్పుడు మనసులోదేవతలనుబహిష్కరించుకోరికగలవారు, రాక్షసనాశకమగుసామస్తుతిని తెలియనివారిచేతికిమమ్ము చిక్కనీయకుము.

17.బృహస్పతీ!త్వష్ట నిన్ను సర్వ శ్రేష్ఠునిగసృష్టించినాడు. అందువలననీవు సర్వనామములఉచ్చారణ కర్తవు. యజ్ఞముఆరంభముకాగానే బ్రహ్మణస్పతిదాని సర్వ ఋణములనుస్వీకరించును. ◌ముక్తముచేయును. అతడు◌ద్రోహులను◌నాశము చేయుము.

18.ఆంగిరో వంశీయ బృహస్పతీ!పర్వతములు గోవులనుదాచిన◌. నీ సంపదకుగానుఅ◌ ప్రకటితములుఅయిన◌. నీవు ఆ గోవులనుబహిర్గతముచేసినావు. అప్పుడునీవు ఇంద్రుని సాయముపొందినావు. ఆ ◌ధముగావృత్రుడు ఆక్ర◌ంచినజలాధారభూతమగుజలరాశిని ◌ముక్తముచేసినావు.

19.బ్రహ్మణస్పతీ!నీవు ఈ లోకములకునియామకుడవు. మాసూక్తమును గ్రహించుము.మా సంతతులనుప్రసన్నములనుచేయుము. దేవతలురక్షించువారు చక్కనికళ్యాణవంతులుఅగుదురు. మేము పుత్ర,పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ౦ంచు స్తోత్రమునుగానము చేతుము.

(బ్రహ్మణస్పతిబ్రహ్మణ:+పతి- పరాత్పరుడు. జగద్రక్షకుడు.వేదములనుదేశమును రక్షించువాడనిదయానందుడు,అన్నమును వృద్ధిచేయువాడు రక్షించువాడు.యజ్ఞాన్ని సకలసత్కర్మలను రక్షించువాడనిశాయనుడు)

(శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత రెండవఅష్టకమున రెండవమండలము ఆరవఅధ్యాయము సమాప్తము)

## ఏడవఅధ్యాయము ఇరువది నాలుగవసూక్తము

**ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-1,10బృహస్పతి,౦గిలిన౦ బ్రహ్మణస్పతి,12 ఇంద్రుడు, బృహస్పతి,ఛందస్సు-12,16 జగతి,౦గిలిన౦ త్రిష్టుప్**

1.బృహస్పతీ!నీవు సకల జగములకుస్వా౦౦. చక్కని మా స్తుతినిగ్రహించుము.మహంతము,న౦నము అయిన ఈ స్తుతిద్వారా సే౦ంతుము. నీవుమాకు బంధువవు.మేము కోరిన ఫలముప్రసాదించుము. మాస్తోతలు నిన్నునుతింతురు.

2. బ్రహ్మణస్పతీ!నీవు సమర్థుడవు.తిరస్కరణీయులనుతిరస్కరించినావు.క్రోధపరవశుడవు అయినావు.శంబరుని ౦దీర్ణుని చేసినావు.కదలని జలములనుకదిలించినావు.గోధనపూర్ణమగుపర్వతమున ప్రవేశించినావు.

3. బ్రహ్మస్పతిదేవతలందుశ్రేష్ఠ దేవత.అతడు సుదృఢపర్వతమును శిథిలముచేసినాడు. స్థిర వృక్షమునుభగ్నపరచినాడు.గోవులను ఉద్ధరించినాడు.మంత్రమునబలాసురుని భగ్నముచేసినాడు. అంధకారమునుఅదృశ్యము చేసినాడు.సూర్యుని వెలువరించినాడు.

4. ఆమేఘము శిలవలెదృఢముఖముగలది. మధురజలపూర్ణము. క్రిందికి వంగినది.దానిని బ్రహ్మణస్పతిబలప్రయోగమునవధించినాడు.ఆ జలమును సూర్యకిరణములుత్రాగిన౦. ఆ జలమేవర్షమయి నేలనుతడిపినది.
(ఇదిఒక ఆవర్తము. నేల౦దినీరు మేఘము అగును. మరలవర్షించును. ఇదిభూ౦ అంతరిక్షమునకుగల బంధము)

5. బ్రహ్మణస్పతిప్రజ్ఞానము ౦చిత్రము.సనాతనము. అతడుతన ప్రజ్ఞానమునమాసములకు మాసములువత్సరములకువత్సరములు కలుగువర్షద్వారములు తెరచినాడు.అతడు ఈ ప్రజ్ఞానమునుమంత్ర౦షయకముచేసినాడు. అట్లుచేసి ద్యావాపృథ్వ్యులపరస్పర సుఖమును వృద్ధిపరచినాడు.

6. అంగిరులు౦జ్ఞులు. వారు నలుదిశలగాలించినారు. పణులగుహలందుదాగిన పరమ ధనమునుసాధించినారు. అసురులమాయలో పడినారు.బయలుదేరినచోటికే చేరినారు.

7. అంగిరులుసత్యవాదులు. సర్వజ్ఞులు.అట్లయ్యు అసురమాయలోపడినారు. మరల మరలప్రధాన మార్గమునపోయినదారినే వెళ్లినారు.వారు తమచేతులతోచేసిన అగ్నిని పర్వతము౦దకు ౦సరినారు. అంతకుముందుధ్వంసకముఅగు అగ్ని అక్కడ లేకుండెను.
(అంగిరులుతొలుత అగ్నిని కలిగించినవారుఅయినారు)

8. బ్రహ్మణస్పతిబాణము ౦సరగలవాడు.అతని బాణమునకుసత్యమే 'నారి' అగును.అతడు బాణదర్శనముకేపుట్టినాడు. కర్ణమేబాణముల జన్మస్థానము.

(బాణముఆకర్ణాంతము లాగబడును.అందువల్ల కర్ణముజన్మస్థానముకావచ్చును. బ్రహ్మణస్పతిసర్వమును మంత్రములనుచేసినాడు. మంత్రముశ్రుతి. కావున కర్ణముజన్మస్థానముఅయినది)

9. బ్రహ్మణస్పతిపురోహితుడు.అతడు పదార్థములనువేరు చేయగలడు.కూర్చగలడు. అందరుఅతనిని స్తుతింతురు.అతడు యుద్ధమునవ్య క్తమగును.సర్వదర్శి అగు బ్రహ్మణస్పతిఅన్నమును, ధనమునుధరించినపుడుసూర్యుడు అనాయాసముగాఉదయించును.

10.బృహస్పతివర్షము కలిగించువాడు.అతని ధనమునలుదిశల వ్యాపించిఉన్నది. ఆ ధనముప్రాపణీయము. ప్రభూతము,దర్శనీయుడు, అన్నవంతుడుబృహస్పతిఆ ధనము సొంతముదానము చేసినాడు.యజమానులు,స్తోతలు ప్రసన్నచిత్తులయిఆ ధనమును అనుభ౦ంచెదరు.

11.బ్రహ్మణస్పతినాలుగు చెరుగులవ్యాపించినవాడు.స్తవనీయుడు. మహాబలవంతుడు.యజమానులనుస్తోతలను స్వశక్తినేరక్షించును. అతడుదానాది గుణములుకలవాడు. దేవతల ప్రతినిధి.ప్రఖ్యాతుడు. అందువలననేఅతడు సకల ప్రాణులకుస్వా౦ు అయినాడు.

12.ఇంద్ర, బ్రహ్మణస్పతులారా!౦రు ధనవంతులు,సత్యము సొంతము౦ు స్వంతము. ౦ు వ్రతమునునీరు ముంచజాలదు.రథమునకు కట్టినగుఱ్ఱము తిండివెనుక పరిగెత్తును.అట్లే నీవు మాహవ్యములకొఱకు ఉరుకుము.

13.బ్రహ్మణస్పతియొక్క వేగవంతములగుఅశ్వములు మా స్తుతులు౦నును. మేధా౦ అయిసభ్యతగలఅధ్వర్యుడు మనోహరస్తోత్రములద్వారా హవ్యములుఅందించును. పరాక్రమవంతులనుఅణచివేయగలబ్రహ్మణస్పతిమావద్ద ఇష్టపూర్తిగాఋణము గ్రహించును.అన్నవంతుడగుబ్రహ్మణస్పతియుద్ధమునహవ్యముగ్రహించును.
( **"ఋణంఅస్మాభిర్యజ్వభిఃప్రదేయం"** అన్నాడుశాయణుడు. యజ్వలుఇవ్వవలసినదిఋణము అని అర్థము.యజ్వలు దేవతలకుప్రతిఫలమునుఆశించి హవ్యముఇచ్చినపుడు అదిఅప్పుకావచ్చును కదా!)

14.బ్రహ్మణసతిమహాకార్యములందునిమగ్నుడై ఉన్నపుడుఅతని మంత్రములుఅతని అభిలాషలనుసఫలము చేయును.అతడు గోవులను౦డిపించి ద్యులోకమునకుభాగము కలిగించినాడు.మహంతమగుస్తోత్రము పగిదిగోవులు స్వబలమున౦డి౦డిగా ద్యులోకమునకువెళ్లిన౦.

15.బ్రహ్మణస్పతీ!మమ్ము సర్వవేళలఉత్కృష్ట నియమములుగల అన్నవంతమగుధనమునకు అధిపతులనుచేయుము. నీవుఎల్లరకు ఈశ్వరుడవు.మా పుత్రులకు పౌత్రులనుప్రసాదించుము. మాస్తుతిని అన్నమునుఆశించును.

16.బ్రహ్మణస్పతీ!నీవు ఈ లోకములకునియామకుడవు. మాసూక్తమును గ్రహించుము.మా సంతతులనుప్రసన్నులను చేయుము.దేవతలు రక్షించువారుచక్కని కళ్యాణవంతులగుదురు.మేము, పుత్ర, పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ౦ంచు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## ఇరువదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-బ్రహ్మణస్పతి,ఛందస్సు-జగతి

1. యజమానులుఅగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేసిశత్రువును హింసించగలిగినారు.స్తోత్రములుచది౦యు హవ్యములుఅందించియు యజమానులుసమృద్ధులు అయినారు.బ్రహ్మణస్పతి౦ుత్రునిగా భా౦ంచినయజమానికి పుత్రునికన్నఅధిక జీ౦తముకలుగును.
(మనుమనికన్నఎక్కువకాలము జీ౦ంచును)

2. యజమానితన ీర పుత్రులద్వారాశత్రువు ీరపుత్రులనుకొట్టవలెను.అతడు గోధనమునకుఖ్యాతుడు అయినాడు.అతడు స్వయముగా గ్రహించుబుద్ధికుశలుడు.బ్రహ్మణస్పతిిత్రునిగా భాించినయజమానికి పుత్రపౌత్ర సమృద్ధికలుగును.

3. నదితటములనుతెంపినటుల,ఆబోతు ఎద్దులనుఓడించినటులబ్రహ్మణస్పతినిసేించు యజమానిస్వశక్తితో తన శత్రువులనుపరాభూతులనుచేయగలడు.అగ్ని శిఖను ఆర్పరానటులేబ్రహ్మణస్పతిిత్రునిగా భాించినయజమానిని ఎంతటివాడును ఆర్పజాలడు.

4. బ్రహ్మణస్పతిిత్రునిగా గ్రహించినయజమానివద్దకునిరంతరఝురిగా స్వర్గీయజలమువచ్చును. పరిచారకులుసహితము ఇతరులపరిచారకులు కన్నముందు,గోధనము పొందుదురు.అతని బలముఅనివార్యము అగును. అతడుస్వబలమున శత్రువులనుపరిమార్చును.

5. బ్రహ్మణస్పతిిత్రునిగా గ్రహించినయజమాని దిశకేనదులన్నియుప్రవహించును.అతడు సర్వదా సకలసుఖములు అనుభించును.అతడు సౌభాగ్యశాలిఅగును. అతనికి దేవతలుప్రసాదించిన సుఖములుసమృద్ధములుఅగును.

## ఇరువదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-బ్రహ్మణస్పతిఛందస్సు-జగతి

1. బ్రహ్మణస్పతిస్తుతించు సామాన్యుడుశత్రు ినాశకుడు కావలెను.దేవతలనునమ్మనవాడు, నమ్మనివారినిపరాభూతులనుచేయవలెను.బ్రహ్మణస్పతినిచక్కగా సంతృప్తుని చేసినవాడుదుర్ధర్ష శత్రువునుసహితము నాశముచేయగలడు.యజ్ఞపరాయణలుఅయాజ్ఞికుల ధనమును అనుభించవలెను.

2. ీరులారా!బ్రహ్మణస్పతినిస్తుతించుడు. దురభిమానిశత్రువుపై యుద్ధయాత్రసాగించుడు. శత్రువుతోయుద్ధమునమనసును గట్టిపరచుకొనుడు,బ్రహ్మణస్పతికొఱకుహవ్యములుసిద్ధము చేయుడు.అది మాకు ఉత్తమధనములు కలిగించును.మేము బ్రహ్మణస్పతిరక్షణ కోరుచున్నాము.'' **బ్రహ్మణస్పతేరవవృణీమహే''**

3. శ్రద్ధావంతుడయిదేవతల పితరుడుబ్రహ్మణస్పతికిహవ్యములద్వారా పరిచర్య చేయువానికిఅతని అనుచరులుఆత్మీయులు పుత్రులుపరిచారకుల సహితముగాఅన్నము, ధనములభించును.

4. ఘృతయుక్తహవ్యమునపరిచర్య చేయువానికిబ్రహ్మణస్పతిప్రాచీనమగు సులభమార్గముచూపును. బ్రహ్మణస్పతిఅతనిని పాపము, శతృత్వము,దారిద్ర్యము నుండిరక్షించును. ఆశ్చర్యరూపుడగుబ్రహ్మణస్పతిఅతనికి మహోపకారముచేయును.

## ఇరువదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-గృత్సమదుడులేక అతని పుత్రుడుకూర్మడు దేవత-ఆదిత్యుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. సర్వదాశోభిల్లు ఆదిత్యులకునేను ఘృతము స్రించుస్తుతిని సమర్పించుచున్నాను.ిత్ర, అర్యమ, భగబహువ్యాపకవరుణ, దక్ష, అంశాదులునా స్తుతులను ఆలకించవలెను.

2. దీప్తిమంతులు,వృష్టిపూర్ణులు, అనుగ్రహపరాయణులు, హింసారహితులు,ఏకిధ కర్మకర్తలుఆర్యమ, వరుణనామకఆదిత్యులు నేడునా స్తోత్రమునుగ్రహించవలెను.

3. మహామహులు,గంభీరులు, దుర్ధమనీయులు,దమనకారులు, బహువృష్టిమంతులుఆదిత్యగణములుప్రాణుల అంత:కరణములనుచూడగలరు. దూరదేశమునందు ఉన్నపదార్థము ఆదిత్యులకుఅతి దగ్గరది అగును.

4. ఆదిత్యగణములు స్థావరజంగమాత్మకములనుస్థాపించినారు. సమస్తభువనములనురక్షించుచున్నారు. యజ్ఞవంతులగుప్రాణుల హేతుభూతముఅగు జలమును రక్షించుచున్నారు. వారుసత్యవంతులు.ఋణచయనులు.

5. ఆదిత్యులారా!మాకు ీ ఆశ్రయము లభించవలెను.భయము కలిగినపుడుీ ఆశ్రయము సుఖప్రదముఅగును. ఆర్యమ, ిత్రవరుణులారా! ిమ్ముఅనుసరించి దిబ్బలవంటిపాపములను వదిలించుకొందును.

6. అర్యమ,ిత్రావరుణులారా!ీ మార్గము సుగమము,సుందరము, నిష్కంటకము.మమ్ము ఆ మార్గముననేనడిపించుడు. తీయగామాట్లాడుడు. అినాశ్యసుఖములు ప్రసాదించుడు.

7. రాజమాతఅదితి శత్రువులనులంఘించి మమ్ముఅన్యదేశమునకుచేర్చవలెను.అర్యమ మమ్ము సుగమమార్గముననడిపించవలెను.మేము మహాీరులము,అహింసకులముకావలెను. ిత్రావరుణులుమాకు సుఖములుప్రసాదించవలెను.

8. పృథిి,అంతరిక్ష, స్వర్గ, మర్త్యులారా!ీరు జన, సత్యలోకములనుధరింతురు. వారి యజ్ఞముమూడు సదనములతోకూడినది. యజ్ఞమువలన ఆదిత్యులమహిమవ్య క్తమయినది.అర్యమ ిత్రావరుణులారా!ీ మహత్మ్యముమహోన్నతము.

9. స్వర్ణాలంకారభూషితులు, దీప్తిమంతులు,నిద్రారహితులు,అనిమేష నేత్రులు,హింసారహితులు,సర్వులకు స్తవనీయులుఆదిత్యుల సరళస్వభావము లోకములకుఅగ్ని, వాయు, సూర్య త్రిిధతేజస్సులనుఅందించుచున్నది.

10.అసుర వరుణా! నీవు దేవతవో,మానవుడవోకాని అందరకు రాజువు.పూర్వులు అనుభిించినఆయువును అనుభిించునట్లుమమ్ము వందసంవత్సరములుచూడనిమ్ము.

11.ఆవాసప్రదాతలగు ఆదిత్యులారా!మేము కుడి ఎడమలుఎరుగము. ముందు వెనుకలుఎరగుము. మాది అపరిపక్వబుద్ధి. మేముపిరికివారలము. ీరు మమ్ము వెంట తీసికొని వెళ్లుడు.మాకు నిర్భయజ్యోతిప్రాప్తించును. "**అభయజ్యోతిరశ్యామ**"

12.యజ్ఞనాయకులు,ప్రభువులుఆదిత్యులకు హవ్యముసమర్పించువారు వారి నిత్యానుగ్రహపాత్రులు, ధనవంతులు,ిఖ్యాతులు, వదాన్యులు,ప్రశంసనీయులయి రథమునుఎక్కి యజ్ఞభూిికిసాగుదురు.

13.అతడు దీప్తిమంతుడు,హింసారహితుడు,ిస్తార అన్నవంతుడు,సుపుత్రవంతుడు,సస్యవంతుడయి జలస్థానముననివసించును. ఆదిత్యులనుపూజించువారిని దూరపుశత్రువుకాని, దగ్గరిశత్రువుకాని వధించలేడు.

14.అదితి, ిత్రావరుణులారా!మేము ీ ిషయునఏదేని అపరాధము చేసిఉన్నచో దయచేసిదానిని తుడిచివేయుడు.ఇంద్రా! మాకు ిశాలము,నిర్భయమగు జ్యోతిలభించవలెను.అంధకార రాత్రి మమ్ముదాచరాదు.

15.ఆదిత్యులనుఅనుసరించువారికి ద్యావాపృథ్వులుఏకముగా పుష్టిని కలిగించును.అతడు సౌభాగ్యశాలి,స్వర్గీయ జల ప్రాప్యుడయిసమృద్ధుడు అగును.యుద్ధమునందుఅతడు శత్రువులనుపరాజితులను చేయును.తన స్థానముయుక్తముగా శత్రుస్థానమునకుచేరును. లోకపు అర్థభాగముఅతనికి మంగళ ప్రదముఅగును.

16.ఆదిత్యులారా! ద్రోహులకొఱకుఁరు మాయను రచించినారు.శత్రువుల కొఱకుపాశము సిద్ధము చేసినారు.అందువలన అశ్వారోహకునివలెఅనాయాసముగా శత్రువునులంఘించగలము.మేము హింసారహితులమయిపరమ సుఖమునందునివాసము ఏర్పరచుకొందుము.

17.వరుణరాజా! ధనికుడు,దానశీలుని ముందునా దారిద్ర్యమునుగురించి చెప్పుకొనవలసినఅవసరము కలుగరాదు.నాకు అవసరమగు ధనపుఅభావము కలుగరాదు.మేము పుత్ర, పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ◌ంచినస్తుతిని గానము చేసెదము.

## ఇరువదిఎని◌ఁదవ సూక్తము

## ఋషి-గృత్సమదపుత్రుడు కూర్మడు,దేవత-వరుణుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. వరుణుడుక◌. సుశోభితుడు. ఈహవ్యముఅతనికి సమర్పించుచున్నాము.అతడు తన మహిమచేసకల భూతములనుపరాజితులను చేయును.వరుణుడు స్వా◌ు. ప్రకాశమానుడుఅతడు యజమానునిప్రసన్నుని చేయును.నేను వరుణుని స్తుతులనుప్రార్థించుచున్నాను.

2. వరుణా!మేము నిన్ను స్తుతింతుము.ధ్యానింతుము. పరిచర్యలుచేయుదుము.అట్లు చేసి సౌభాగ్యవంతులముఅగుదుము. కిరణయుక్తమగుఉష ఉదయించగనే అగ్నిక్రియలుప్రారంభించినట్లుమేము తేజోవంతులముఅగుటకు నిన్ను నిత్యముస్తుతింతుము.

3. ◌శ్వనాయకా!వరుణా! నీవు ఎంతోశౌర్యవంతుడవు.అందువలన నిన్నుఅనేకులు స్తుతింతురు.మాకు నీ ఇంట నివసించుకోరిక కలదు. హింసారహితుడవుప్రకాశమానుడవగుఅదితిపుత్రా! మాతోస్నేహము చేయుము.మా అపరాధములుమన్నింపుము.

4. వరుణా!నీవు ◌శ్వమును ధరించువాడవు.అదితి పుత్రుడవు.నీవే జలమునుసృష్టించినావు. నీ మహిమవలననే నదులుప్రవహించుచున్న◌.నదులు ◌శ్ర◌ంచవు.వెనుతిరుగవు. అ◌ ఆకాశమునందలి పక్షులవలెభూ◌ ◌ఁద వేగవంతములయిప్రవహించుచున్న◌.

5. వరుణా!నన్ను పాపములనుత్రాళ్లు కట్టివేసిన◌.◌డిపించుము. జలపూర్ణములగునీ నదులు మాకులభించవలెను.నేతనేయునపుడుమా దారము తెగరాదు.అకాలమున అసంపూర్ణముగమా యజ్ఞము◌ఫలము కారాదు.

6. వరుణా!నీవు సామ్రాట్టువు.సత్య స్వరూపుడవు. నా◌ఁద దయ తలచుము.నా భయమునుదూరము చేయుము.త్రాటితో కట్టినదూడను ◌డిపించినట్లు,నన్ను పాపములనుంచి◌డిపించుము. నిన్ను◌డిచి ఎంతటివాడయిననుఒక్క క్షణమయిననుఆధిపత్యము చేయలేడు.నీవే అధిపతి◌.

7. వరుణా!నీ యజ్ఞమునఅపరాధము చేయువారినిహతమార్చుఆయుధము మాకుదూరముగా ఉండవలెను.మాకు వెలుగులుదూరము కారాదు. మాజీవనము నుండిహింసకులనుతొలగింపుము.

8. వరుణా!నీవు అనేక స్థానములందుజన్మింతువు. మేముభూత, భ◌ష్యత్,వర్తమానములందునీకు నమస్కరింతుము.అహింసనీయ వరుణా!పర్వతములనువలెసర్వసత్కర్మలు నిన్నుఆశ్రయించి ఉన్న◌.

9. వరుణా!మా పూర్వులు చేసినఋణములు తీర్చుము.మేము చేసినఋణములనుతీర్చుము. మాకు అర్జించుధనము◌ఁద ఆధారపడుఅవసరము కలుగరాదు.అప్పుల కారణముగా అప్పుచేసినవానికిఅనేక ఉషస్సులు ఉదయించవు.మా జీ◌తమునఅన్ని ఉషస్సులు ఉదయించవలెను.వరుణా! అట్లని ఆదేశింపుము.
(అప్పులు-అప్పులుఇచ్చువారు ఎంత భయంకరులో◌వరించినాడు. అప్పుఇచ్చినవాడిని తీసుకున్నవాడినిరాత్రులు

బాధించును.బంధించును.ఉషను దర్శించనీయడు.ఉషతో జరుపవలసినకార్యక్రమములనుజరుపనీయడు. వానిజీ◌ితము అంధకారమయముఅగును. వెలుగు కనిపించదు.అందువలన అప్పులులేని జీ◌ితముప్రసాదించుమనుచున్నాడు.ఈ ◌షయమున మరెంతోచెప్పవచ్చును)

10.వరుణరాజా! నేనుపిరికివాడను. నా బంధువులునన్ను కలలోకలవరము కలిగించుమాటలు అందురు.నన్ను వారి మాటలనుండిరక్షింపుము. దొంగలు తోడేళ్లవలెపొంచి ఉన్నారు. వారినుండినన్ను రక్షింపుము. (బంధువులుసాయము చేయకపోగాహానిచేతురు.వారు అప్పులవాళ్లవంటి వారు. **"జ్ఞాతిశ్చేదనవలేనకిమ్"**అన్నాడు భర్తృహరి.నిప్పులేక తగలపెట్టువాడుబంధువు అనుచున్నాడు)

11.వరుణరాజా! ధనికుడు,దానశీలుని ముందునా దారిద్ర్యమునుగురించి చెప్పుకొనవలసినఅవసరము కలుగరాదు.నాకు అవసరమగు ధనపుఅభావము కలుగరాదు.మేము పుత్ర, పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ◌ించినస్తుతిని గానము చేసెదము.

## ఇరువదితొ◌్మిదవ సూక్తము

### ఋషి-గృత్సమదుడులేక అతని పుత్రుడుకూర్మడు. దేవత-◌శ్వదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఆదిత్యులారా!◌రు వ్రతకారులు.శీఘ్రగాములు. పార్థనీయులు.రహస్యముగ ప్రస◌ించుస్త్రీ9దూరప్రదేశమునప్రస◌ించును. అట్లేమా అపరాధమునుదూరప్రదేశమున◌సర్జింపుడు. ◌ుత్రావరుణులారా!◌ు మంగళప్రదమగుపనులను ఎరుగుదుము.అందువలననేఆహ్వానించుచున్నాము.మా స్తుతులనుఆలకింపుడు.

2. దేవతలారా!◌రు అనుగ్రహించువారు.శత్రుహింసకులు.బలవంతులు.మమ్ము ద్వేషించువారినిమానుండి వేరు చేయుడు.శత్రువులనుపరాజితులను చేయుడు.వర్తమాన భ◌ష్యత్తులందుమాకు సుఖములుప్రసాదించుడు.

3. దేవతలారా!మేము అశక్తులము.◌కు సంబంధించినఏ కార్యము చేయగలము?వసుపూర్ణము, సనాతనము,ప్రాప్తవ్యము అనుకార్యము ద్వారా ఏ పనిని నిర్వ ర్తించగలము? ◌ుత్రావరుణులు,ఇంద్రుడు, అదితి,మరుద్గణములారా!◌రు మాకు శుభములుసమకూర్చగలరు.

4. దేవతలారా!◌రే మా బంధువులు.మమ్ము అనుగ్రహించవలసినదని◌ుమ్ము ప్రార్థించుచున్నాము.మా యజ్ఞమునకువచ్చుటకు ◌ు రథముమందగించరాదు.◌ు వంటి బంధువురాకమాకు ఆనందము కలిగించును.

5. దేవతలారా!తండ్రి కొడుకునకుఉపదేశించినారు. ◌ు మధ్యమానవ మాత్రుడనయిఅనేక పాపములనుదూరము చేసినాను.సకల పాపములు, పాశములుదూరము కావలెను.వ్యాధుడు పిల్లముందుపిట్టను కొట్టును.◌రు నన్ను అట్లుకొట్టరాదు.
(పసిపిల్లలనుఅనాధలను చేసితలిదండ్రులనుమృత్యువాత పడనీయరాదుఅనుచున్నాడు)

6. పూజనీయులగుదేవతలారా! మాముందునకు◌చ్చేయుడు. నేనుభయము భయముగానైన◌ు హృదయమునస్థానము సంపాదించవలెను.మమ్ము తోడేళ్లబారిన పడిచావకుండకాపాడుడు. మమ్ముఆపదలందు చిక్కించువానిచేతికి మమ్ముఒప్పగించరాదు. వాని నుండిమమ్ము రక్షించుడు.

7. వరుణరాజా!ధనికుడు, దానశీలునిముందు మా దారిద్ర్యమునుగురించి చెప్పుకొనవలసినఅవసరము కలుగరాదు.మాకు అవసరమగు ధనపుఅభావము కలుగరాదు.మేము పుత్ర పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ◌ించినస్తుతిని గానము చేసెదము.

ముప్పదవసూక్తము

ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు దేవతలు-అనేకులుఛందస్సు-1-10 త్రిష్టుప్,11 జగతి

1. వర్షకారకుడు,ద్యుతిమంతుడు,సర్వప్రేరకుడు, వృత్రనాశకుడుఇంద్రుని యజ్ఞమునజలములు నిలువవు.అ◌ం నిరంతరము ప్రవహించుచుండును.అతడు తొలుతఎప్పుడు పుట్టినాడు?సృష్టికి ముందునుంచేఉన్నాడు.

2. వృత్రునకుఅన్నము పెట్టినవాని ◌షయము అదితిమాత ఇంద్రునకుచెప్పినది. ఇంద్రునిఇచ్ఛానుసారము నదులుతమ మార్గమునప్రవహించిన◌.నిత్యము సాగరదిశగాసాగిన◌.

3. వృత్రుడుఅంతరిక్షమున లేచినిలిచినాడు.సకల పదార్థములనుఆక్ర◌ంచినాడు. అందుకేఇంద్రుడు వాని◌ిదవజ్రము ◌సరినాడు.వర్షించు మేఘమునుకప్పుకొని వృత్రుడుఇంద్రుని ముందర ఉరికినాడు.అప్పుడు తీక్షణ ఆయుధధారిఇంద్రుడు వానిని పరాజితునిచేసినాడు.

4. బృహస్పతీ!నీ ఆయుధము వజ్రమువంటిది. దానితోవృకద్వారాసురుని పుత్రులనుఛేదింపుము. ఇంద్రా!నీవు ప్రాచీన కాలమునశక్తియుక్తుడవయిశత్రువులనుగెలిచినావు. అట్లేఇప్పుడు మా శత్రువులనునాశము చేయుము.

5. ఇంద్రా!నీవు పైనఉందువు.స్తోతలు నిన్నునుతింతురు. అప్పుడునీవు శత్రునాశకమగుఆయుధమును ◌సరినావు.అది కఠినశిల వంటివజ్రము. దానినిదిగువకు రువ్వుము.అందువలన మాకువలసిన పుత్ర,పౌత్ర, గోధనములభించును.అట్లే మాకు సమృద్ధినిప్రసాదించుము.

6. ఇంద్రసోములారా! ◌ీరు హింసించుద్వేషిని నిర్మూలనముచేయండి. యజమానులనుశత్రువు ◌ీదికి పురికొల్పండి.నన్ను రక్షించండి.ఈ భయస్థానముభయశూన్య స్థానమునుచేయండి.

7. ఇంద్రా!నన్ను కష్టపెట్టకుము.అలసట కలిగించకుము.సోమరిని చేయకుము.సోమాభిషవముచేయరాదని మేముఇతరులకు చెప్పము.ఇంద్రుడు మా అభీష్టములనునెరవేర్చును. కోరినదానము ఇచ్చును.యజ్ఞమునుగ్రహించును.గోసమూహ సహితుడయిఅభిషవకర్త వద్దకు◌చ్చేయును.

8. సరస్వతీ!నీవు నన్ను రక్షింపుము.మరుత్తులతో కలిసిశత్రువులనుగట్టిగా గెలువుము.ఇంద్రుడు శూరాభిమాని,స్పర్థవంతుడు. శుండకులప్రధాన శుండామార్కునిహతమార్చినాడు.

9. బృహస్పతీ!చాటుమాటునదాగిమమ్ము హతమార్చగోరువారినివెదికి, వాడి ఆయుధముననరకుము. ఆయుధమునమా శత్రువులనుగెలువుము. ద్రోహులకు◌రుద్ధముగా ప్రాణనాశక వజ్రమునునలుదిశల ◌సరుము.

10.శూర ఇంద్రా! మా శత్రుహంత◌ీరులవెంట ఉండుము.నీవు అర్జించిన సాధనసంపత్తిని వారికి కూర్చుము.మా శత్రువులుచాల కాలముగా గర్వాంధులగుచున్నారు.వారిని నాశము
చేయుము.వారి ధనమునుమాకు ప్రసాదించుము.

11.మరుత్తులారా! మేముసుఖాభిలాషులము.◌మ్ము స్తుతింతుము.◌ీకు నమస్కరింతుము.దై◌కము, ప్రాదుర్భూతము,ఏకత్రితమయిన◌ీ బలమును కీర్తింతుము.అందువలన సంతానవంతులముకావలెను. ప్రశంసనీయధనమును పొందవలెను.దానిని అనుభ◌ంచకలుగవలెను.

ముప్పదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవతలు-◌శ్వేదేవతలు.ఛందస్సు-జగతి,చివరది త్రిష్టుప్

1. అన్నాభిలాషములు,మదోత్మత్తులువనంవాహములుఅగు పక్షులవలె మారథమును నివాసస్థానమునుండి మరొక స్థానమునకుపోగనంపుడు. మిత్రావరుణులారా!మీరు ఆదిత్యులు, రుద్రులు,వరుణులతో కలిసిమా రథమును రక్షించుచుందురు.

2. సమప్రేమగల దేవతలారా!ఇప్పుడు మా రథమునురక్షించండి. మా రథముఅన్నాన్వేషణమునదేశములకు సాగినది.మా రథమునకు పూన్చినఅశ్వములు కదంతొక్కుచు దారిగడిచి విశాల ధరిత్రియందలిఉన్నతప్రదేశమునుతాకును.

3. అట్లుకాకున్న సర్వదర్శియగుఇంద్రుడు మరుత్తులపరాక్రమ సహితుడయి,పనితీర్చుకొని స్వర్గమునుండి వచ్చునపుడుహింసారహితఆశ్రయద్వారమున మహాధనముమరియు అన్నప్రాప్తికొఱకు మా రథమునుఅనుకూలము చేయవలెను.

4. కాకున్న-లోకములు సేవించదగుత్వష్ట, దేవపత్నులసహితుడయి,ప్రీతియుక్తముగమా రథమును తోలవలెను.ఇళ, మహా దీప్తివంతుడుభగుడు, బహుధీమంతుడగుపూష ద్యావాపృథ్వులు,సూర్యస్వామి, అశ్వినీద్వయముమా రథమును నడిపించవలెను.

5. కాకున్నప్రసిద్ధులు, ద్యుతిమతులు,పరస్పర దర్శనీయులు,ప్రాణుల ప్రేరకులుఉషయు, రాత్రియు మారథమును నడిపించవలెను.భూమ్యాకాశములారా!మిమ్ము నూతనస్తవముల కీర్తింతుము.స్థావన వ్రీహిఆది అన్నములుఅందింతును. ఓషధులు,సోమము, పశువులుమాకు మూడు విధములఆహారములు.

6. దేవతలారా!మేము మిమ్ము స్తుతించఇచ్చగించినాము.మీరు మా స్తుతులనుఆలకించి సంకల్పించండి.అంతరిక్షమున జన్మించినఅహిదేవత,సూర్యుడు, త్రితక్ష,ఋభు, ఇంద్రుడు,సవిత మాకు అన్నముప్రసాదించవలెను.శీఘ్రగామి, జలనప్తఅగ్ని మా స్తుతులువినవలెను. ప్రసన్నుడుకావలెను.

7. పూజనీయులగువిశ్వేదేవతలారా!మీరు సర్వవిధములస్తుతియోగ్యులు.మేము స్తుతించ కోరుచున్నాము.అన్న, బలములఅభిలాషులగు మానవులుమీ కొఱకు స్తుతులురచించినారు. రథాశ్వములవలెమీ దళము మాకొఱకు విచ్చేయవలెను.

## ముప్పదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవతలు-విభిన్నులు,ఛందస్సు-1-5 జగతి,6-8 అనుష్టుప్

1. ద్యావాపృథ్వులారా!యజ్ఞమును,మిమ్ము ప్రసన్నులనుచేయదలచినస్తోతలకు మీరు ఆశ్రయదాతలుఅగుచున్నారు. మీ అన్నముఅన్నిటికన్న ఉత్కృష్టమయినది.జనులెల్లరుమిమ్ము స్తుతింతురు.అన్నకాముడనై నేనుమిమ్ము మహాస్తోత్రముద్వారా స్తుతింతును.

2. ఇంద్రా!శత్రువుల రహస్యమాయలుపగలుకాని రాత్రిగాని మమ్మువశపరచరాదు. మాకుకష్టములు కలిగించుశత్రుసేనకు మమ్మువశపరచరాదు. మాస్నేహము విడువరాదు.నీవు మనసునందుమా సుఖమును కోరవలెను.మా స్నేహమునుగుర్తుంచుకొనవలెను.ఇంద్రా! ఇదే మేమునిన్ను కోరునది.

3. ఇంద్రా!నీవు ప్రసన్నుడవుఅగుము. సుఖకరము. దుగ్ధవతి,బలవతి, పుష్టివతిఅగు గోవును తీసుకొనిరమ్ము.నిన్ను ఎల్లరు ఆహ్వానింతురు.నీ నడక బలమైనది.మాట సత్యమయినది.నేను రాత్రింబవళ్లునిన్ను స్తుతింతును.

4. నిండుపున్నమి చంద్రుని,పౌర్ణమి రాత్రిని ఆహ్వానించుచున్నాను.వారు ఉత్కృష్ట స్తోత్రమునఆహ్వానయోగ్యులు,సుభగులు. వారు స్వయముగామాకోరికలు ఎరుగవలెను.సూదితో బట్టలనువలెమా కర్మలను కుట్టవలెను.వారు మాకు బహుధనవంతులు,వీర్యవంతులగు పుత్రులనుప్రసాదించవలెను.

5. పౌర్ణమిదేవి!నీవు హవ్యదాతనుఅనుగ్రహింతువు.ధనము ప్రసాదింతువు.నేడు ప్రసన్న చిత్తవుఅగుము. అదే అనుగ్రహమునంచ్చేయుము. భాగ్యవతివగునీవు మాకు వేలరీతులుగాపుష్టిని ప్రసాదింతువు.

6. స్థూలజాతవగుసినీవాలీ! అమావాస్య రాత్రీ!నీవు దేవతలసోదరి. నీకు సమర్పించినహవ్యమునుసేవింపుము. మాకు సంతానమునుప్రసాదించుము.

7. సినీవాలిసుబాహువులు,సుందర అంగుళులుకలది. ఆమె సుప్రసవిని.బహు ప్రసవిత్రి.లోకరక్షకమయిన ఆ దేవికిహవ్యములుఅర్పించుడు.

8. గుంగ,కుహు, దేవపత్ని,సినీవాలి, పున్నమిరేయి,సరస్వతిని ఆహ్వానించుచున్నాను.ఆశ్రయమునకు ఇంద్రాణిని,సుఖముల కొఱకువరుణానిని ఆహ్వానించుచున్నాను.
(గుంగ,కుహువు, రాకా, సినీవాలిసహచరులు)
ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితరెండవ మండలమునమూడవ అనువాకముసమాప్తము.

## నాలుగవఅనువాకము ముప్పదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-రుద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. రుద్రా!నీవు మరుత్తు పితరుడవు.నీవు అందించు సుఖముమా వరకు రావలెను.మమ్ము సూర్యదర్శనమునుండి విడదీయరాదు.వీరులగు మా పుత్రులుశత్రువులనుపరాజితులను చేయవలెను.మేము పుత్ర, పౌత్రులతోఅనేకులము కావలెను.

2. రుద్రుడా!నీవు మాకు ప్రసాదించుసుఖకరము అగు ఔషధమునమేము నూరేళ్లుజీవించవలెను.మా శత్రువులనునాశము చేయుము.మా సర్వపాపములనుదూరము చేయుము.శరీరమునందు అంతటవ్యాపించిన రోగములనుదూరము చేయుము.

3. రుద్రా!నీవు ఐశ్వర్యమున అందరినిమించిన వాడవు.నీవు వజ్రబాహువవు.ప్రవృద్ధులలోఅందరినీ మించిన ప్రవృద్ధుడవు.మమ్ము పాపములనుండిదరిచేర్చుము.పాపములు మావద్దకురాకుండ చేయుము.

4. అభీష్టవరదా!రుద్రా! మేము అన్యథానమస్కరించి, అన్యథాస్తుతించి, అసదృశదేవతలసత్యఆహ్వానముననీకు కోపము తెప్పించకుండవలెను.మా పుత్రులనుఔషధముల ద్వారా పుష్టివంతులనుచేయుము.
**"భేషజేభిర్భిపక్తమంత్వాభిషజాశృణోమి"**నీవు వైద్యులందుసర్వ శ్రేష్టుడవనివినుచున్నాము.

5. హవ్యసహితఆహ్వానములద్వారా ఆహుతుడగురుద్రుని నేను నుతింతును.అతని క్రోధముదూరము చేతును.కోమలోదరుడు, శోభనఆహ్వానవంతుడు,పీతవర్ణుడు, సునాసికుడురుద్రుడు మమ్ముబాధించరాదు.

6. అభీష్టవరదుడు,మరుద్వంతుడు రుద్రుడుమమ్ము దీప్తిమంతమగుఅన్నమున తృప్తునిచేయవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.ఎండకు డస్సినవాడునీడకు చేరినట్లుపాపరహితుడనయి రుద్రుడుప్రసాదించిన సుఖములనుఅనుభవింతును.రుద్రుని పరిచర్య చేసెదను.

7. రుద్రా!ఔషధము చేసి అందరికీసుఖములు ప్రసాదించుసుఖప్రదమగు నీహస్తము ఏది? అభీష్టవరదా!రుద్రా! దేవపాపములఅపహర్తవయి మమ్ముశీఘ్రముగా క్షమింపుము.

8. ిశ్వభర్త,అభీష్టవరదుడు,రుద్రునికొఱకు అత్యంత మహిమాన్వితమగుస్తోత్రమునుఉచ్చరించుచున్నాను.స్తోతలారా! నమస్కరించితేజస్వి రుద్రునిఆరాధించండి. మేమురుద్రుని ఉజ్వలనామసంకీర్తనము చేసెదము.

9. రుద్రుడుదృఢాంగుడు, బహురూపుడు,ఉగ్రుడు, దీప్తిమంతుడు,అతడు హిరణ్మయఅలంకారములతో సుశోభితుడుఅగును. రుద్రుడు సకలభువనములకుఅధిపతి. భర్త.అతని బలమునకుఅడ్డేలేదు.

10.రుద్రా! నీవు పూజనీయుడవు.ధనుర్ధారిి. పూజార్హుడవు.నానారూపములవాడవు.పూజనీయుము అగు 'నిష్క'ను ధరించినవాడవు.సర్వవ్యాపక భువనములరక్షకుడవు. నిన్నుిించిన బలవంతుడుమరొకడు లేడు.
(నిష్కనాణెముకావచ్చును. రత్నపతకపుబిళ్లముద్రఅగును)

11.రుద్రుడు ిఖ్యాతరథారూఢుడు. యువకుడు.అడిి మృగము వలెభయంకరుడు. శత్రుినాశకుడు.ఉగ్రుడు. స్తోతలారా!అట్టి రుద్రుని స్తుతించుడు.రుద్రా! నిన్ను నుతించినవారలకుసుఖములు ప్రసాదింతువు.నీసేన శత్రువులనునాశము చేయవలెను.

12.తండ్రి ఆశీర్వాదముఅర్థించిన పుత్రుడుతండ్రికి నమస్కరించును.అట్లే రుద్రా! నీవురాగానే మేము నమస్కరించెదము.నీవు బహుధనదాతవు.సాధు రక్షకుడవు. మేమునిన్ను స్తుతింతుము.మాకు ఔషధములుప్రసాదించుము.

13.మరుత్తులారా! ీరుఅభీష్టవరదులు.ీ ఓషధము నిర్మలము.అత్యంత సుఖప్రదము.దానిని మా పితృపాదుడుమనువు నిర్మించినాడు.అట్టి సుఖకరము.భయ నివారకముఅగు ఔషధము మాకుకావలెను.

14.రుద్రుని యొక్క "హేతి"ఆయుధము మమ్ముిడువవలెను.అట్లే రుద్రుని 'మహతిదుర్మతి'మమ్ము ిడవలెను.సేచన సమర్థ రుద్రా!ధనవంతుడగుయజమాని ిషయమునధనువు యొక్కనారిని బిగించకుము.మా పుత్ర, పౌత్రులకుసుఖములు ప్రసాదించుము.
(హేతిఆయుధ ిశేషము. మహతీదుర్మతి: దు:ఖకారిణిఅని శాయణుడు)

15.రుద్రుడు అభీష్టవరుదుడు. వభ్రువర్ణుడు.దీప్తిమంతుడు.సర్వజ్ఞుడు మా ఆహ్వానములనుఆలకించువాడు. రుద్రా!మా ిద ఎన్నటికికోపించనట్టియోచన చేయుము.మాకు ఏనాడును నష్టముకలిగించకుము. మేముపుత్ర, పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభిించు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## ఆలోచనామృతము

1. మానవునిసృష్టి ఆదిగా ఎదుగుచున్నఒక మహా దివ్యవరముఆలోచనము. బాహ్యాలోచనమునకుఅందనిది ఆలోచనము.ఆలోచనము భగవత్సృష్టివలెఆద్యంతరహితము.అనంతము. సర్వవ్యాపకము.ఆలోచనకు అందనిదిసత్యము, భగవత్స్వరూపము. దీనిని తెలియుటకేమానవుడు నిరంతరముఅన్వేషించుచున్నాడు.
**"ఏకంసద్విప్రా బహుధావదంతిఇది వేదవాక్కు"**

సత్యస్వరూపము- భగవత్ స్వరూపముతెలిసిన కదా పండితులుదానిని అనేక రీతులు చెప్పుట.ఈ అన్వేషణమున మానవునకుఅర్థమయినది ఏనుగు,గ్రుడ్డివాళ్ల సామెత మాత్రమేననినా అభిప్రాయము.

సత్యస్వరూపమును తెలియుట,తెలియపరచుటయేవేదపు పరమావధి.ఈ ప్రయత్నముననేమనకు ఇంద్రాగ్నులు,మరుత్తులు, అశ్వినులు,ఆదిత్యులు మున్నగువారుదర్శనము ఇచ్చుచున్నారు.

ఈ ప్రయత్నముననేగృత్సమదర్షి బ్రహ్మణస్పతినిప్రతిపాదించు ప్రయత్నముచేసినాడు.
కానినెరవేరినట్టుకనిపించదు. ఇదియుఇంతకు పూర్వము ప్రయత్నములవంటిదే!
24,25, 26 సూత్రములందుప్రతిపాదించబడినబ్రహ్మణస్పతిఒకసారిగా లీలగా తొలిమండలమునదర్శనము ఇచ్చినారు.

బ్రహ్మణస్పతికిఅన్యదేవతలకన్నఒక ిశిష్టత, ిలక్షణతఉన్నది. అన్యదేవతలుప్రకృతిస్వరూపులు.
వర్షము,వాయువు, సూర్యచంద్రాదులుఇట్టివారు.ిరిని మనము

పంచేంద్రియములలోదేనితోనైననుకనుగొనవచ్చును.బ్రహ్మణస్పతిఅట్టివాడుకాడు.అతడు ప్రకృతి శక్తులకుఅతీతుడు.
ఒక ిశిష్టుడు.ఒక అధిపతి. ఒక శాసకుడు.ఒక ప్రభువు. దయానందుడుబ్రహ్మణః+పతినిపరాత్పరుడు అన్నాడు.బ్రహ్మాండరక్షకుడు. దేశరక్షకుడు.వేదిజ్ఞాన రక్షకుడుఅన్నాడు.
**"బ్రహ్మణోజ్ఞోన్నస్య పరిపూఢస్యకర్మణోవాపతేపాలయత:"** అన్నాడుశాయణా చార్యులు.అన్నములు, యజ్ఞములనువర్ధిల్ల చేయువాడులేక రక్షకుడు అన్నాడు.ఏమయిననుఅది ఒక 'పర' స్వరూపము అగును.

2. వేదముకర్మప్రతిపాదకము.కర్మ అనగా కార్యము, కృషి.ఇందలి దేవతలుకర్మలవల్ల గొప్పవారయినారు.జన్మమాత్రముననకాదు.శతక్రతు అనగా నూరుసత్కార్యములైనయజ్ఞములుచేసినవాడు ఇంద్రుడుఅగును. వృత్రుని వధించుటవలన పణులచెరనుండి గోవులనుిడిపించుట మున్నగుమానవ కళ్యాణకార్యములు చేసినందుననదేవత అయినాడు.ఋభువులుమున్నగువారు తమస్వయంకృషితో దేవతలందుచేరినారు.

ప్రతిపాదించదలచినప్రతిదేవతయుఇంద్రుడు నిర్వహించినకార్యములనే నిర్వహించినట్లుచెప్పుట జరుగుచున్నది.బ్రహ్మణస్పతిిషయముననను అదియేజరిగినది.

3. అర్థముఅనగా ధనము. మానవునిలోఅర్థము అనగా సగము మాత్రమే!అర్థము బాహిరము.
భౌతికము.శ్వాసలేక మనిషి జీించలేనట్లేఅర్థము లేక మనిషిజీించలేడు.**"ధనమూలంిదంజగత్"** అన్నాడువాల్మీకి. అర్థము జీికకుతప్పనిసరి!

జీితముశ్వాసమాత్రము కాదు.ఇది పశుపక్ష్యాదులకుకావచ్చును. మానవునకుకాదు. అతనికి మనసున్నది.అందువలన మానవుడుఅయినాడు. మనసు అర్థపరముకాదు.
ధర్మపరము.**"నాహంఅర్థపరోదేి!"**అంటాడురాముడు. కేవలముఅర్థపరులు కాని వారు మహాత్ములుఅగుచున్నారు.
అయిననుమానవ జీితమున'శరీరమాద్యంఖలుధర్మ సాధనం'.ధర్మమును సాధించుటకుతొలుత కావలసినదిశరీరముకదా!

గృత్సమదసూనుడుకూర్ముడు 28వ సూత్రము9,10,11 మంత్రములందుఅప్పుల దారిద్ర్యబాధనుగురించి అతివాస్తవముగావర్ణించినాడు. అప్పులు,వాటి బాధలునాటికి నేటికివ్యక్తులకు, దేశములకుతప్పకున్ని.

**" మహామఘోనో వరుణ ప్రియస్యభూరిదాన్న అిదంశునమ"**
వరుణరాజా! ధనికుడు దానశీలునిముందు మా దారిద్ర్యమునుగురించి చెప్పుకొనవలసినఅవసరము కలుగరాదుఅంటాడు.
ఎంతటిదయనీయస్థితి!ఎంతటి ఉదాత్తవ్య క్తీకరణ!!
అభయంజ్యోతిరశ్యామ నిర్భయజ్యోతినికనుగొందుము అనుచున్నాడు.
మానవజీితపు మొట్టమొదటిదుర్దశ భయం.భయములేనిదగుజ్యోతిని దర్శించుట
ఎంతమహోన్నతము,మానియము,దైికము, మహత్తమముఅగు ఆలోచన! సంకల్పము!!దృశ్యము!!!
ఇట్టివేదమున కొల్లలు.అందుకే వేదము అయినది!అపౌరుషేయము :ధియితిశిఅయినది!!

అమృతమయముఅయినది!!!!
అన్నింటినిగురించి ఇంతింత చెప్పవలెననిఆలోచన! ఆరాటము!!తపన!!! కాని అన్నింటికీఒక చెలియలికట్టఉన్నది.
నా ఆలోచనారత్నాకరమునకు సహితము.

ఈ 33వసూక్తమున రుద్రునివైద్యునిగా దర్శింప చేసినాడు.రుద్రుడు ఉగ్రుడు.క్రోధనుడు. వైద్యుడుఉగ్రుడయిన ప్రమాదకరము.వైద్యుడగు రుద్రునివద్ద అమృతముఉన్నది. హాలాహలముఉన్నది!

కుప్పిగంతులువేయు, కోపగించు, కేకలుపెట్టు డాక్టర్లు నిత్యజీవితానుభవమునఉన్నారు. వారి వలననష్టము జరుగకుండుటకువారిని ప్రసన్నులనుచేయుట తొలిఅవసరము. అందుకే రుద్రునికోపించరాదనియు నష్టపరచరాదనియుసూక్తద్రష్ట ప్రార్థించుచున్నాడు.
ఎంతటినిత్యము, సత్యమైనకథనము!
అందుకేఇది వేదము!!
జరామరణములుఎరుగని నాదము!!!

## ముప్పదినాలుగవ సూక్తము

**ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-జగతి,చివరిది త్రిష్టుప్.**

1. మరుత్తులుజలధారలతోఆకాశమున ఆచ్ఛాదింతురు.వారి బలము పరులనుపరాజితులను చేయును.వారు మెకమువంటిభయంకరులు. వారుస్వశక్తితో జగములందువ్యాపింతురు. వారు అగ్నివలెదీప్తివంతులు.జపపూర్ణులు. వారు భ్రమణమేఘమును అటునిటుపంపుదురు.
జలధారలుకురిపింతురు.

2. మరుత్తులుస్వర్ణ హృదయులు.సేచన సమర్థుడగురుద్రుడు పృశ్ని ఉదరమున,మరుత్తులారా! మిమ్ముఉత్పన్నము చేసినాడు.అందుకే ఆకాశమునకు నక్షత్రములుశోభాయమానములుఅయినట్లు మీరు ఆభరణములుఅలంకరించుకొని సుశోభితులుకండు. మీరు శత్రుభక్షకులు,జలప్రేరకులు. మీరుమేఘమునందలివిద్యుత్తువలెమెరువవలెను.
(పృశ్నినిపృథ్వి యొక్క స్తనములుగాంల్సన్ పేర్కొన్నాడు.భూమిపైద ఎత్తుప్రదేశముపర్వతములు కావచ్చునుఅన్నాడు. శాయణుడుఒక గాథను పేర్కొన్నాడు."**పృశ్నిర్నానువర్ణాయతంభూమి:**" అన్నాడు. భూమిఒకప్పుడు గోరూపము దాల్చినది.రుద్రుడు వృషభరూపిఅయినాడు. వారి సంగమమునమరుత్తులు ఉద్భవించినారు.)

3. యుద్ధభూమిలోతురంగమువలెమరుత్తులు విశాలభువనములనుసిక్తము చేయుదురు.వారు అశ్వములను అధిరోహింతురు.శబ్దాయమాన మేఘపుకర్ణపు పక్కనుండి సాగి వేగవంతములయివెళ్లిపోవుదురు.మరుత్తులారా! మీరుహిరణ్యశిరస్త్రాణులు.సమాన క్రోధనులు.మీరు వృక్షాదులనుగడగడలాడింతురు.పృషతి మృగముపై స్వారిచేయుచుఅన్నమునకుగానువెళ్లుదురు.(పృషతి మచ్చలుగలజింకవంటి జంతువు)

4. మరుత్తులు,మిత్రులవలె,హవ్యయుక్తయజమానులకొఱకుజలములనువహింతురు.
వారుదానశీలురు. పృషతిమృగవంతులు.అక్షయులు. అన్నవంతులు.వారు అకుటిలగామి అశ్వములవలెపథికుల ముందునుంచిసాగిపోవుదురు.

5. మరుత్తులు,సమాన క్రోధనులు.దీప్తిమంతులు.ఆయుధప్రాణులు.హంస తన నివాసస్థానమునకుపోవునట్లు, మరుత్తులారా!మహాజలస్రోతస్సుగల జలదములవెంట ధేనుయుక్తులయివిఘ్నరహిత మార్గమునమధురసోమరస ఉత్పన్నహర్షలాభమునకువచ్చేయుడు.

6. మరుత్తులుసమాన క్రోధనులు.ీరు స్తోత్రము నుండిఉద్భంతురు. అట్లేమా అభిషవ అన్నమువద్దకు ంచ్చేయండి.ఆడగుఱ్ఱమునువలెగోవు అధోభాగమునుపరిపుష్టము చేయండి.యజమాని యజ్ఞమునుఅన్నవంతముచేయండి.

7. మరుత్తులారా!మాకు అన్నయుక్తమగుపుత్రుని ప్రసాదించండి.అతడు ీరు ంచ్చేసినపుడునిత్యము ీ గుణములనుకీర్తించును. ీరు స్తోతలకుఅన్నము ప్రసాదించండి.యుద్ధకాలమునస్తోతలకు దానశీలము,యుద్ధకుశలము,జ్ఞానవంతము,అక్షయమగు అపార బలమునుప్రసాదించండి.

8. మరుత్తులవక్షములు దీప్తిఆభరణయుతములు.వారు రథమున గుఱ్ఱములుపూన్చినంతనే గోవుతనదూడకు పాలిచ్చినరీతిహవ్యదాతయజమాని ఇంటకావలసినంత అన్నముప్రసాదింతురు.

9. మరుత్తులారా!మాతో శత్రుత్వముగలతోడేళ్ల వంటిమనుష్యులు ఉన్నారు.వసువులారా! ఆ హింసకులబారినుండి మమ్ముర‌క్షించండి. తాపప్రదచక్రము ద్వారా వానినినలుదిశలనుండిపారదోలండి. రుద్రగణములారా!ీరు వారి అస్త్రములనుఅన్నింటిని ంసరివేయండి.వారిని నష్టపరచండి.

10.మరుత్తులారా! ీరుపృశ్ని అధోభాగమునుపితికినప్పుడు స్తోత్రనిందకులనుహతమార్చినారు.త్రిత శత్రువులనువధించినారు. రుద్రపుత్రులారా!ఆ సమయమున ఆశ్చర్యకరములగు ీ శక్తియుక్తులనుఎల్లరు గమనించినారు.

11.మహాసుభగులగుమరుత్తులారా! ీరుసదా యజ్ఞ స్థలమునకువెళ్లుదురు. సోమముప్రార్థనీయము. అదిసిద్ధము కాగానే మేముంమ్ము ఆహ్వానింతుము.స్తోత్ర పాఠకుల స్రుక్కునుఎత్తి స్వర్ణవర్ణ రాత్రినిసర్వశ్రేష్ఠులు అగు మరుత్తులనుప్రశంసనీయ ధనమునుయాచింతురు.

12.స్వర్గగాములు అంగిరో రూపులయినమరుత్తులు ప్రథమయజ్ఞమునువహించినారు.ఉష ఉదయించగా మరుత్తులుమమ్ము యజ్ఞాదులందుప్రవృత్తులనుచేసెదరు. ఉష అరుణకిరణ జాలములతోకృష్ణవర్ణ రాత్రినితొలగించును. అట్లేంశాలము, దీప్తిమంతము,జలస్రావకమగు జ్యోతినిమరుత్తులు అంధకారముదూరము చేసెదరు.
(ప్రథమయజ్ఞము అనగామొట్టమొదటిసవనము. మబ్బులుకమ్ముకున్నప్పుడుమెరుపుతో మరుత్తులుఅంధకారమును దూరముచేతురు అని అర్థము.**వృత్రాదీన్‌హత్వాసర్వం జగత్ప్రకాశయన్తీత్యర్థ:అని శాయణుడు)**

13.మరుత్తులు రుద్రపుత్రులు. వారు శబ్దకారకమగుంణా ంశేషమునందు,అరుణ వర్ణ అలంకారయుక్తలగు మరుత్తులుజలములకు నివాసభూతములగుమేఘములందు వర్థిల్లినారు.వారు సర్వత్ర ప్రభావముగలబలమున జలమునువహించుచుప్రసన్నదాయకము,మనోహరమునగుసౌందర్యమున ంరాజిల్లుదురు.

14.మరుత్తులనువరణీయ ధనమునుయాచింతుము. రక్షణలుకోరుదుము. స్తోత్రములస్తుతింతుము. మరుత్తులకు'త్రిత' నేతఅగును. వారు 'చక్రి' ఆయుధధారులు.వారిని ప్రాణ, అపాన, వ్యాన,ఉదాన, సమాన పంచహోతలుఆవర్తితులనుచేయుదురు.
(పంచహోతలుఅయిదుగురు ఋత్విజులు,శ్వాసరూపమున ఉన్న అయిదుప్రాణములు అని దయానందుడు)

శాయణునిప్రకారము ఇది యోగరూపము.అయిదుగురు హోతలుసోమము అర్పించువారు.శ్వాసరూపమున ఉన్న పంచప్రాణులు. 'త్రిత'అను ఋషి యోగిగా ఆ ప్రాణములనుదిగ్బంధము చేసినాడు.వానిని చక్రరూపమునఉండునట్లు చేసినాడు.నాభి చక్రమునప్రవర్తిల్ల చేసినాడు.

15.మరుత్తులారా! ీరుయజమానికి ఆశ్రయకారులుఅగుదురు. పాపములనుండిరక్షింతురు. స్తోతలనుశత్రుహస్తమునుండి ిముక్తులనుచేసెదరు. మాకు సహితముఅట్టి ఆశ్రయముప్రసాదించి మావద్దకుిచ్చేయండి.

## ముప్పదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-అపాన్నపాత,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. నేనుఅన్నములకోరి ఈ స్తుతినిఉచ్చరించుచున్నాను.శబ్దకర్త, శీఘ్రగాిు అపాన్నపాత్రుడుమాకు అన్నమును,సుందరరూపమును ప్రసాదించవలెను.నేను అతనిని స్తుతింతును.అతడు నా స్తుతినిప్రసన్నుడు అగును. (అపాన్నపాతుడు అనగా జలములకునప్త. అనగా మునిమనమడు.జలముల వలనవృక్షములు కలుగును.అందువలన వృక్షములుజలములకు పుత్రులుఅగుదురు. వృక్షములవలనఅగ్ని పుట్టును. అందువలఅగ్ని జలములకుపౌత్రుడు, నప్తఅగును. ఇది అపాన్నపాతఅగ్నికి సంబంధించినసూక్తము)

2. వారికొఱకు హృదయమునరచించిన ఈ మంత్రమునుఉచ్చరింతుము. వారుమరలమరల దానినిగ్రహించవలెను.అపాన్నపాత తనబలమున శత్రువునుఅణచగలడు. అతడుసమస్త భువనములనుసృజించినాడు.

3. ఒక్కొక్కచోటజలము నిలుచును.దానికి మరొకచోట జలముకలియును. అిం అన్నీసముద్రమునందలిబడబానలమునుప్రసన్నము చేయును.నిర్మలజలములుఅపాన్నపాతుని నలువైపులనుండిచుట్టుకొనును. సేిచును.

4. దర్పరహితులగుయువతులు అపాన్నపాతునియువరాజునువలెఅలంకరింతురు. పరివేష్టింతురు.అపాన్నపాతుడు ఇంధనరహితుడు.ఘృతపూతుడు. అతడుసంపన్నములగు మాఅన్నములనుఉత్పత్తి చేయుటకుగానునిర్మల జలమధ్యమునతేజోవంతుడయిప్రకాశించును.

5. దు:ఖరహితుడయినఅపాన్నపాతుని కొఱకుఇళ, సరస్వతి, భారతిదేవేరులు అన్నమునుధరింతురు. వారు జలమధ్యమునఉత్పన్నమగు పదార్థముకొఱకు స్రిింతురు. అపాన్నపాతుడుసర్వప్రథమముగ ప్రభిించినజలముల యొక్కసారభూతమునుపానము చేయును.

6. అపాన్నపాతుడుఅధిష్టించిన సముద్రమునుండి'ఉచ్చైశ్రవసము'అను అశ్వము జన్మించినది.అపాన్నపాతా! నీవు అపహర్తవు.స్తోతలను హింసకులబారినుండి రక్షింపుము.దాన శూన్యులు, అబద్ధజనులుఅపరిపక్వ లేక పరిపక్వ జలములందుఉండియు అహింసకుడగుఅపాన్నపాతుని దర్శించలేరు.

7. తమగృహములందునివసించువారు, గోవులపాలుసులభముగా పితుకువారు మాత్రమే అపాన్నపాతునివర్షజలమునువర్ధిల్లచేయుదురు.ఉత్తమఅన్నములుభుజింతురు. అపాన్నపాతుడుజలమధ్యమునిలుచును. యజమానిధనము ప్రకాశించుటకుదీపించును.

8. అపాన్నపాతుడుసత్యవంతుడు.సర్వదా ఏకరూపి అతి ిస్తీర్ణుడు.అతడు జలములమధ్యమునపిత్ర దేవ తేజమునప్రకాశించును. భూతములుఅన్నియు అతని శాఖలే!ఫలపుష్ప సహితముగాసర్వ ఓషధులు అతనిఉత్పత్తియే!

9. అపాన్నపాతుడుకుటిలగతులగుమేఘముల నడుమస్వయముగా ఊర్ధ్వభావమునఅవస్థితుడు. అట్లయ్యుిద్యుత్తును ధరించిఅంతరిక్షమును ఆరోహించును.హిరణ్యవర్షములగునదులు సర్వత్రఅతని మహాత్మ్యమునుకీర్తించుచు ప్రవహించును.

10.అపాన్నపాతుడు హిరణ్యరూపుడు.హిరణ్యాకృతుడు.హిరణ్యవర్ణుడు.అతడు హిరణ్యస్థానమునకుఉపరి ఉపస్థితుడయి ిరాజిల్లును.హిరణ్యదాతఅతనికి అన్నము ప్రసాదించును.

11.అపాన్నపాతుని కిరణ్మయరూపదేహము, అతనినామము అతి సుందరములు.అ ి రెండు నిగూఢములు.అట్లయ్యు వర్ధిల్లును.యువతి, 'జలసంహితి'ఆ హిరణ్యయునిఅంతరిక్షమున ముదముగాప్రకాశింపచేయును.అతనికి జలమేఅన్నముకదా! "ధృతమన్నమస్య"

12.మాకు ిత్రుడు, దేవతలకుఆద్యుడు అపాన్నపాతునిమేము యజ్ఞము,హవ్యమునమస్కృతులతోసే ింతుము. అతని ఉన్నతప్రదేశమును అందముగాఅలంకరింతుము. కాష్టాదులు,అన్నములతో అతనికిపరిచర్యలు చేసెదము.మంత్రములతోస్తుతింతుము.

13.అపాన్నపాతుడు సేచనసమర్థుడు.అతడు ఈ మహాజలములమధ్య గర్భమునుకలిగించినాడు. అతడేపుత్ర రూపుడయి జలములనుత్రాగును. సమస్త జలములుఅతనిని నాకును. అతడేదీప్తియుక్తుడగుస్వర్గీయ అగ్ని. పృథ్వి ిదమరొక రూపమున వ్యాపించినాడు.

14.అపాన్నపాతుడు ఉత్కృష్టస్థానమున నిలుచును.అతడు స్వతేజముననిత్యము దీప్తిమంతుడుఅగును. మహాజలసమూహములు.అతని కొఱకు అన్నమువహించి నిరంతరగతులతో అతనినిపరివేష్టించును.

15.అగ్నీ! నీవు శోభాన్వితుడవు.పుత్రలాభముకొఱకునీ వద్దకు వచ్చినాను.యజమాని హితముకొఱకు సురచిత స్తోత్రముకొనివచ్చినాను. సమస్తదేవతలుచేయుశుభములు మా ికావలెను. మేముపుత్ర, పౌత్ర సహితులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభ ించు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## ముప్పదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవతలు-వేరువేరు, ఛందస్సు -జగతి.

1. ఇంద్రా!నీ కొఱకు ప్రేరితమయిననోమము గవ్యము,జలముతో కలిసినది.యజ్ఞనేతలుదీనిని ప్రస్తర ఖండమునఅభిష ించినారు. మేషలోమమయము,దిశాపర్వమున సంస్కరించినారు.ఇంద్రా! నీవు సకల ిశ్వములకుఈశ్వరుడవు. దేవతలలోప్రథముడవు.స్వాహాకారమునందుఅగ్నియందు ప్రక్షిప్తమైవషట్కారమునవ్యక్తమయిన సోమముహోతవద్దఉన్నది. స్వీకరింపుము.

2. మరుత్తులుయజ్ఞసంయుక్తులు.పృషిత మృగములుకట్టిన రథములవారు.ఆయుధశోభితులు.రుద్ర పుత్రులు.అంతరిక్ష నాయకులు.అట్టి మరుత్తులారా! ిరు కుశాసనమున ఆసీనులకండు.'పోత' నుడి సోమముగ్రహించండి.స్వీకరించండి.

3. శోభితఆహ్వానవంతులగుదేవతలారా! ిరుమావెంటరండి, కుశములపైద కూర్చొనండి, ిహరించండి.అనంతరము త్వష్టా!నీవు దేవతలు,దేవపత్నులుసహితముగాఅన్నము సే ించుము.తృప్తినొందుము.

4. అగ్నీ!నీవు మేధా ి ి. ఈ యజ్ఞమునకుదేవతలనుఆహ్వానించుము.యజ్ఞము నిర్వహించుము.నీవు మా హవ్యాభిలాషి ి. ిచ్చేయుము. గార్హపత్యాదిమూడు స్థానములందుఆసీనుడవు అగుము.హోమమునుస్వీకరించుము. తృప్తినొందును.

5. ిత్రావరుణులారా! ిరు మా యజ్ఞమును సే ించండి. హోతలుఆసీనులయి స్తుతులుఉచ్చరించుచున్నారు.మా ఆహ్వానమునుమన్నింపుడు. ఋత్విజులుపరివేష్టించిన అన్నము ిు ముందున్నది.ప్రశస్తనుంచి సోమముస్వీకరించుడు. తృప్తినొందుడు.

6. ిత్రావరుణులారా!ీరుమా యజ్ఞమును సేంచండి. హోతలుఆసీనులయి స్తుతులుఉచ్చరించుచున్నారు.మా ఆహ్వానమునుమన్నింపుడు. ఋత్విజులుపరివేష్టించిన అన్నముీ ముందున్నది.ప్రశస్తనుంచి స్తోమముస్వీకరించుడు. తృప్తినొందుడు.

**(శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత రెండవఅష్టకము, రెండవ మండలమునఏడవ అధ్యాయముసమాప్తము)**

## ఎనిిదవఅధ్యాయము ముప్పది ఏడవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవతలు-వేరువేరు, ఛందస్సు-జగతి

1. ద్రిణోదఅగ్నీ! హోత చేయుయజ్ఞమున అన్నముగ్రహింపుము. ప్రసన్నుడవుఅగుము. హృష్టినొందుము.అధ్వర్యులారా! **"ద్రిణోద"**సోమాభిలాషి.అభీష్ట ఫలములుఇచ్చువాడు. ద్రిణోదయజ్ఞమున ఋతువులతోసోమపానము చేయవలెను.**"సోమంద్రిణోద: పిబతుఋతుభి:"**

2. దాతలు,అందరకు అధిపతులుఅయినవారిని ఇదివరకుఆహ్వానించినాము.వారు ఆహ్వానయోగ్యులు.ఇప్పుడు కూడ వారినే ఆహ్వానించుచున్నాము.వారి కొఅకు అధ్వర్యుల సోమమధువు సిద్ధముచేయబడినది.పోత యజ్ఞమునద్రిణోద ఋతువులతోసోమపానము చేయవలెను.**"సోమంద్రిణోద: పిబతుఋతుభి:"**

3. ద్రిణోదా!నీవు అధిరోహించుఅశ్వము తృప్తినొందవలెను.వనస్పతులుఎవరినీ హింసించరాదు.అి బలపడవలెను.నేష్ట యజ్ఞమునద్రిణోద ఋతువులతోసోమపానము చేయవలెను.**"సోమంద్రిణోద: పిబతుఋతుభి:"**

**4.**ద్రిణోదహోత యజ్ఞమునసోమపానము చేసినాడు.పోత యజ్ఞమునహృష్టుడు అయినాడు.నేష్ట యజ్ఞమునఅన్నము భుజించినాడు.సువర్ణ ప్రదాత అగుద్రిణోద ఋత్విక్కులనుండిదశపిత్రము, మృత్యుినాశకమగునాలుగవ సోమపాత్రనుపానము చేయవలెను.

5. అశ్వినులారా!ీ రథము శీఘ్రముగాి. ీరుకోరిన చోట ిమ్ముదింపునది. అదేరథమున మాయజ్ఞమునకుిచ్చేయుడు. మాహవ్యమునురుచికరము చేయండి.అన్నవంతులగుఅశ్వినులారా! మా సోమమునుపానము చేయండి.

6. అగ్నీ!నీవు సిధ, ఆహుతి,జనహితకరస్తుతి,సుందర స్తోత్ర యుక్తుడవుఅగుము. నీవు అందరకుఆశ్రయ ప్రదాతవు.మా హవ్యములఅభిలాషి అగుము. మాహవ్యములుకోరునట్టి సకలదేవతల, ఋభువుల,ిశ్వేదేవతలవెంట ిచ్చేయుము.సోమపానము చేయించుము.

## ముప్పదిఎనిిదవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-సిత,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. సిత-సూర్యుడు,ప్రకాశకుడు, జగత్‌వాహకుడు. అతడులోక కళ్యాణమునకుగానుప్రతిదినముఉదయించును. అదేఅతని కార్యము. అతడుస్తోతలకు రత్నములుప్రసాదించును. యజ్ఞవంతుడగుయజమానిని శుభములభాగస్వాిని చేయును.

2. సితా!నీవు ఆజానుబాహుడవు.ప్రకాశవంతుడవు.లోకములకు ఆనందముప్రసాదించుటకు ఉదయింతువు.బాహువులుచాచెదవు. అతనికార్యమునకుగాను పిత్రజలసమూహములుప్రవహించును.వాయువు సర్వత్రవ్యాపించును. అంతరిక్షమునిహరించును.
(ఉదయించిబాహువులుచాచిన సూర్యుని బొమ్మదింపి చూపినాడు!)

3. సంతదిగిపోవునపుడువేగవంతములగుకిరణములు ిడిచివేయును.నిరంతరము పయనించుబాటసారిని సహితముంరంపచేయును. శత్రువునకువ్యతిరేకముగా సాగువారికోరికలకు సహితముకళ్లెము వేయుము.సంత పనితీరిన తరువాతరాత్రి అవతరించును.

4. బట్టలునేయుపడతి నేతకుగానుతిరిగి నూలు పరచినట్లురాత్రి మరల లోకములనుకప్పివేయును. పనులుచేయుట ఎరిగినబుద్ధిమంతులుకార్యసమర్థులు అయిననుమధ్యలో నిలిపివేసెదరు.రామము ఎరుగనివాడు,ఋతు భాగముచేయువాడు, ప్రకాశకుడుసంత ఉదయించినపుడుజనులు పడకలుండుతురు.

5. అగ్నిగృహమున నిలిచిప్రభంచినతేజస్సు యొక్కవేరు వేరు గృహములనుసమస్త అన్నములనుఅధిష్ఠించును. ఉషామాతసంత ద్వారా ప్రేరితమయిప్రజ్ఞాపక యజ్ఞుప్రశ్రేష్ఠభాగము, తనపుత్రుడు అగ్నికి దానముచేసినది.

6. సంతతన వ్రతంధిముగించినపుడు యుద్ధయాత్రకుసాగిన రాజు తిరిగివచ్చును.సకల జంగమములకుఇంటిధ్యాస కలుగును.సర్వదా కార్యరతులయినవారు సహితముపనులను సగంలోవదిలి ఇంటిదారిపట్టుదురు.

7. సంతా!నీవు అంతరిక్షమునజలభాగమునుఏర్పరచినావు. జలాన్వేషకులకుఅం నలుదెసల లభించుచున్నం.నీవు పక్షుల కొఅకు వృక్షంభాగము చేసినావు.సంత కార్యమును ఎంతటివారయిననునివారింపజాలరు.

8. సంతా!అస్తంంచినపుడు సర్వదాగమనశీలుడగు వరుణుడుసమస్త జంగములకుసుఖకరము, వాంఛనీయము,సుగమమగు నివాస స్థానములుప్రదానము చేయును.సంత సకల భూతములనుతావు తావున వేరుచేసినపుడు పశుపక్షులుసహితము తమతావరములకు చేరుకొనును.

9. సూర్యునివ్రత ంధిని ఇంద్రుడుహింసించడు.వరుణుడు, ంత్రుడు,అర్యమ, రుద్రులుహింసించరు. శత్రుగణములుసహితము హింసించవు.అట్టి సంతనుశుభముల కొఅకుగానుఈ ంధముగా నమస్కరించిఆహ్వానించుచున్నాము.

10.సకల జనులుస్తుతించువాడు,దేవ పత్నులనురక్షించువాడగు సంతమమ్ము రక్షించవలెను. భజనీయుడు,బహు ప్రజ్ఞావంతుడు,ధ్యానయోగ్యుడగుసంతకు మేము బలములుకలిగింతుము. ధనము,పశువుల ప్రాప్తి కొఅకును,సంచయన సంబంధముననుమేము సంతకు ఇష్టజనులముకావలెను.

11.సంతా! నీవు మాకు ప్రదానముచేసిన ధనముప్రసిద్ధము, రమణీయము.అది ద్యులోక, భూలోక,అంతరిక్ష లోకములనుండిమా వద్దకు రావలెను.స్తోతల వంశజులకుశుభములు కలిగించినధనమునే నాకుప్రసాదించవలసినదనినిన్ను పదే పదేస్తుతించుచున్నాను.

## ముప్పదితొమ్మదవ సూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!శత్రువు ందకు ప్రేరేపించినప్రస్తర ఖండ ద్వయమువలెశత్రువును బాధించుడు.రెండు పిట్టలు చెట్టుందవాలినట్లు ంరు యజమానివద్దకుంచ్చేయుడు. మంత్రోచ్చారకబ్రహ్మనామకఋత్విజులవలెను,రాజునకు వలసినఇద్దరు దూతలవలెనుంరు బహుజనులఆహ్వానయోగ్యులు.
"ఋత్విజులు,దూతలను సహితముఅనేకమంది ఆహ్వానించువారుఉన్నారని అర్థము. ంద్వాంసులుఅరుదు కదా!"

2. అశ్వినులారా!ఉదయమున వెడలుఉభయరథికులవలెమీరు మీరులు. రెండు మేకలవలె మీరుయుగళములు.ఇద్దరు యువతులవలెమీరు స్ఫురద్రూపులు.దంపతులవలెకలిసి ఉండువారు. మీరు సమస్తజనులకర్మజ్ఞాతలు.మీరు ఉభయులు భక్తునివద్దకు రచ్చేయండి.

3. అశ్వినులారా!మీరు దేవతలందుప్రథములు. పశువులరెండు కొమ్ములవలె,రెండుగా చీలిన గుఱ్ఱపుడెక్కవలె కలిసివేగవంతులయి మాముందుకు రచ్చేయండి.శత్రుహంతకులు,సర్వకర్మ సమర్థులగుఅశ్వినులారా! చక్రవాకదంపతులవలెను,ఇద్దరు రథికులవలెనుకలిసి మా ముందుకురచ్చేయండి.

4. అశ్వినులారా!నౌకవలె మమ్ముదరి చేర్చుడు. రథయుగళమువలెరథ చక్రపు నాభిఫలమువలెదాని పార్శ్వ ఫలకమువలెచక్రము బయటిబలియవలెదరిచేర్చండి. రెండుకుక్కలవలె మాదేహములనుహింసనుంచిరక్షించండి. ఇద్దరు అంగరక్షకులుతనువును కాపాడినట్లుమమ్ము వార్ధక్యమునుండి రక్షించండి.

5. అశ్వినులారా!మీరు రెండు వాయువులవలెఅక్షయులు. రెండునదులవలెశీఘ్రగాములు. రెండుమంత్రములవలెదర్శనీయులు. మీరు మాముందుకురచ్చేయండి. మీరుకాళ్లు చేతులవలెశరీరమునకు సుఖప్రదాతలు.మీరు మమ్ము ఉత్తమధనములవైపునడిపించండి.

6. అశ్వినులారా!రెండు పెదవులవలెమధుర వాక్యములుఉచ్చరించుడు. రెండుస్తనములవలెబతుకు నిలుచుటకుపాలు త్రాగించుడు.రెండు రంధ్రములవలెమా దేహ రక్షకులుకండు. రెండు చెవులవలెమా మాటలు వినుడు.

7. అశ్వినులారా!రెండు చేతులవలెమాకు సామర్థ్యముప్రసాదించండి. ద్యావాపృథ్వులవలెజలములు ప్రసాదించండి.ఈ స్తుతులన్నియుమిమ్మే వరించుచున్నవి.పదును పట్టు యంత్రమునమీ కరవాలములనుతీక్షణములు చేయండి.

8. అశ్వినులారా!గృత్సమదుడు మీఅభ్యుదయమునకుగానుఈ స్తోత్రములు,మంత్రములనన్నింటినిరచించినాడు. మీరు నేతలు,అత్యంత ప్రీతివంతులు.ఈ స్తుతులన్నియుమీ వద్దకు చేరవలెను.మేము పుత్ర, పౌత్రులసహితులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభవించినస్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## నలుబదియవసూక్తము

### ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-సోమపూషలు,అదితి, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. సోమపూషలారా!మీరు ధనము, ద్యులోకము,పృథ్వియొక్క జనకులు.జన్మించగానే సకలజగత్తులకు రక్షకులుఅయినారు. దేవతలుమిమ్ము అమృతత్వపుకారణము చేసినారు.

2. సోమపూషలుజన్మించగానే ద్యుతిమంతులయినారు.దేవతలు వారిసేవచేసినారు. వారు అప్రియమగుఅంధకారమును నాశముచేసెదరు. వీరి సహితుడయిఇంద్రుడు గోవులచన్నులలోపాలు కలిగించినాడు.

3. సోమపూషలారా!మీరు లోకములకు ప్రభువులు.ఇది సప్తచక్రమగులోకము. దీని కొఱకుమీరుఅంభాజ్యులు.మీరు సర్వత్ర వర్తించువారు.పంచరశ్ములు. కోరిక కలుగగనేరథము సజ్జితముచేయుడు. మావద్దకు రచ్చేయుడు.
(సప్తచక్రము అనగా ఆరు ఋతువులుధౌపదమూడు మాసములసంవత్సరము. సప్తచక్రరథము పంచరశ్ములుపంచ ప్రాణములుఅని దయానందుడు.హేమంత శిశిరములుకలిసి ఒక ఋతువులుగాక పంచ ఋతువులుఅని శాయనుడు)

4. సోమపూషలారా!ీలో పూష ఉన్నత ద్యులోకమునఉండును. రెండవ సోమముఓషధి రూపమున పృథ్వీీదను,చంద్రరూపమునఅంతరిక్షమునను ఉండును. ీరు బహుజనవరణీయులు.కీర్తిశాలురు. భాగ్యకారకులు.మాకు పశురూప ధనమునుప్రసాదించండి.

5. సోమపూషలారా!ీలో సోమము సకలభూతములనుసృజించినాడు. రెండవపూష సకల జగత్తులనుపర్యవేక్షించుచున్నాడు.ీరు మా కార్యములనురక్షించండి. ీద్వారా మేముసమస్త శత్రుసేనలనుపరాజితులను చేసెదము.

6. జగములనుప్రసన్నము చేయుపూష మా కార్యములకుతృప్తి చెందవలెను.ధనపతి సోముడుమాకు ధనమునుప్రసాదించవలెను.ద్యుతిమతి,శత్రురహితఅదితి మమ్ముర్షించవలెను.మేము పుత్రపౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభంించు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

## నలుబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవతలు-వేరువేరు, ఛందస్సు 1-15, 19-21,గాయత్రి, 16,17 అనుష్టుప్,18 బృహతి

1. వాయూ!నీవద్ద వేలరథములు ఉన్నం.వానిద్వారా నియుత గణయుక్తుడవయిసోమపానమునకుంచ్చేయుము. (నియుతములువాయువు వాహనములు)

2. వాయూ!నియుతగణ యుక్తుడవయించ్చేయుము. నీవుదీప్తిమంతమగునామము ధరించినావు.నీవు సోమాభిషవకారియజమాని ఇంటికివెళ్ళుదవు.

3. నేతలగుఇంద్ర వాయువులారా!నేడు ీరు నియుతగణములతోంచ్చేయుడు. గవ్యంశ్రితమగుసోమము సేంచండి.
(గవ్యముగోవు పాడి. పాలు, పెరుగు కావచ్చును)

4. ంత్రావరుణులారా!ీ కొఅకు సోమము సిద్ధముగాఉన్నది. సత్యవర్ధకులగుీరు మా ఆహ్వానములుఆలకించుడు.

5. శత్రుతాశూన్యులు,రాజులు ంత్రావరుణులు,వారు స్థిరము, ఉత్కృష్టముఅగు వేయి స్తంభములస్థానమున ఆసీనులుకావలెను.

6. సమ్రాట్టులు,ఘృతాన్నభోజులు,అదితి పుత్రులు,దాతలు, ంత్రావరుణులుయజమానిని అనుగ్రహింతురు.

7. అశ్వినీద్వయము, నాసత్యద్వయము,రుద్రద్వయము,సోమమును సేంతురు.ఆ సోమమును ధేను,అశ్వయుక్తము చేసిరథముీద తీసికొనిరండు.
(నాసత్యులు:- ఎన్నడును అసత్యముపలుకనివారు)

8. ధనమువర్షించు అశ్వినులారా!దూరమునందు ఉన్నది.కాని దగ్గరిదికాని మృత్యువు,శత్రువు హరింపరానట్టిది,ంత భాషియగు ధనమునుప్రసాదించండి.

9.జ్ఞానార్హులగు అశ్వినులారా!ీరు మావద్దకు నానారూపకము,ధన ప్రాపకము అగుధనమును తీసుకొనిరండు.

10.ఇంద్రుడు స్థిరప్రజ్ఞావంతుడు.అతడు అధికమగుపాప భయమునుదూరము చేయును.

11.ఇంద్రుడు మనకుసుఖములు ప్రసాదించినపాపములు మననువెన్నంటవు. మనకుశుభములు కలుగును.

12.ప్రజ్ఞావంతుడు,శత్రుంజయుడుఇంద్రుడు నలుదిశలనుండిమమ్ము భయరహితులనుచేయవలెను.

13.ిశ్వదేవతలారా!మా ఆహ్వానములుమన్నించండి. కుశాసనమునఆసీనులు కండి.

14.ిశ్వ దేవతలారా!తీవ్రమధుకరి,రసవంతము, హర్షకారకమగుసోమము గృత్సమదవంశీయుల వద్దఉన్నది. ఈ శుభంకరమగుసోమమును పానముచేయుడు.

15.ఇంద్రశ్రేష్ఠులు, పూషదాతగాగల మరుత్తులుమా ఆహ్వానమునుఆలకించవలెను.

16.సరస్వతీ! నీవు మరుత్తులలోశ్రేష్ఠవు. నదులలోశ్రేష్ఠవు. దేవతలలోశ్రేష్ఠవు. మేముదరిద్రులము.మాకు ధనముప్రసాదించుము.

17.సరస్వతీ! నీవు ద్యుతిమతిిం.నీ ఆశ్రయమున అన్నముఉన్నది. శౌనక గృత్సమదులవద్దసోమము స్వీకరించుము.తృప్తినొంది మాకుపుత్రులను ప్రసాదించుము.

18.సరస్వతీ! నీవు అన్నవతిిం.జలవతిిం. ఈ హవ్యములుస్వీకరింపుడు. ఇది మానవులకునుదేవతలకునుప్రియమైనది. గృత్సమదులుదీనిని నీకు సమర్పించుచున్నారు.

19.యజ్ఞ సుఖమునుఅర్జించు ద్యావాపృథ్వులారా!ిరు ిచ్చేయండి.మేము ిమ్ము ప్రార్థించుచున్నాము.హవ్యవాహనుడుఅగ్నిని కూడ ప్రార్థించుచున్నాము.

20.ద్యావాపృథ్వులారా! ిరుస్వర్గాదుల సాధకులు,దేవతలవద్దకువెళ్లువారు. మాయజ్ఞమునుదేవతల వద్దకుచేర్చండి.

21.శత్రుతాశూన్యులగుద్యావాపృథ్వులారా! యజ్ఞార్హులగుదేవతలు సోమపానముకొఱకు మా వెంట ఆసీనులుకావలెను.

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి- శౌనక గృత్సమదుడు,దేవత- శకుంతము,కపింజలరూపి ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. తేపతేప శబ్దముచేయుభిిష్యత్తునువచించు కపింజలుడుకర్ణధారి నౌకను నడిపినట్లువాక్యమును ప్రేరేపించుము.

2. శకుంతమా!శుభ సూచకమవుఅగుము. ఏ దిక్కునుండియు,ఏిధమైన పరాజయమునిన్ను చేరరాదు.

3. శకుంతమా!నిన్ను డేగ చంపరాదు.గరుడపక్షి చంపరాదు. బలవంతులు,ధనుర్ధారులు, ిరులునిన్ను చంపరాదు.దక్షిణ దిశన మరలమరలశబ్దము చేయుము.మంగళ సూచకమవుఅగుము. మాకు ప్రియవాదినిిఅగుము. " **భద్రవాదీవదేహ**"

4. శకుంతమా!శుభసూచకమవు,ప్రియవాదినిి అగుము.గృహపు దక్షిణదిశన పలుకుము.అందువలన దొంగలు,దుష్టులు మా ిందపెత్తనము చేయకుండవలెను.మేము పుత్ర, పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభిించు స్తోత్రమునుగానము చేసెదము.

# ఆలోచనామృతము

1. తొలిసారిగాఒక పక్షిని ప్రవేశపెట్టినాడు.అందముగా, మృదువుగాప్రవేశపెట్టినాడు. శుభంకరమునుప్రవేశపెట్టినాడు.

2. శకునములనుసూచించినాడు. గృహపుదక్షిణ భాగమునపక్షికూసిన దొంగల దోపిళ్లభయము ఉండదనిసూచన.

### నలుబదిమూడవ సూక్తము

**ఋషి-శౌనకగృత్సమదుడు, దేవత-శకుంతము,కపింజలరూపి ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-1-3 జగతి,2 అతిశక్వరి**

1.సమయసమయమున అన్నాన్వేషణచేయు యజమానులవలెశకుంతములు ప్రదక్షిణచేసిపలుకులు పలుకవలెను. సామగాయకులుగాయత్రి త్రిష్టుప్‌లనుఉచ్చరింతురు. అట్లేకపింజలుడు రెండువాక్యములు ఉచ్చరించును.శ్రోతలను అనురక్తులనుచేయును.

2. శకుంతమా!ఉద్గాత సామగానముచేయునట్లునీవు పాడుము. యజ్ఞమునబ్రహ్మపుత్రఋత్విక్కువలెనీవు పలుకుము. మగగుఱ్ఱముఆడగుఱ్ఱము వద్దకువెళ్లి శబ్దముచేసినట్లు నీవునుచేయుము.
శకుంతమా!నీవు సర్వత్రా మా కొఱకుశుభ సూచకము,పుణ్యప్రదమగుపలుకు పలుకుము.
**"శకునేభద్రమావదంశ్వతోన: శకునే పుణ్యమావద"**

3. శకుంతమా!నీవు పలుకునపుడుమాకు శుభములుసూచింతువు. పలుకకకూర్చున్నప్పుడు మాంషయమున ప్రసన్నవగుదువు.ఎగురునపుడు 'కర్కర' వాద్యమువలెధ్వనింతువు.
మేముపుత్ర పౌత్రవంతులమయిఈ యజ్ఞమునప్రభంంచినస్తోత్రములనుగానము చేసెదము.
**( శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహితముదెండవ అష్టకము రెండవమండలము సమాప్తము)**

**(నాలుగవఅనువాకము సమాప్తము)**

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మలస్ఫటికాకృతిం!
ఆధారంసర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే!!

## మూడవమండలము

### ఎనిందవఅధ్యాయము రెండవఅష్టకము

### మొదటిఅనువాకము మొదటిసూక్తము

**ఋషి-ంశ్వాంత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.**

**(మండలద్రష్టంశ్వాంత్రునకు నమస్కారము)**

1. అగ్నీ!యజ్ఞము చేయుటకుగానునన్ను సోమవాహకునిచేసినావు. అందువలననన్ను బలవంతునిచేయుము. నేనుప్రకాశమానుడనయిదేవతల కొఱకు,అభిషవ ప్రస్తరఖండముచేతపట్టిస్తుతింతును. నీవునా దేహమునురక్షింపుము.

2. అగ్నీ!మేము చక్కగా యజ్ఞముచేసినాము. సంంధ,హవ్యములతోజనులు నీకు పరిచర్యచేయవలెను.ద్యులోకము నుండిదేవతలునువచ్చినారు. స్తోతలకుస్తుతులు నేర్పించినారు.స్తోతలు స్తవనీయుడవు,ప్రవర్థకుడవు అగునిన్ను స్తుతించికోరుచున్నారు.

3. ంశుద్ధజలశాలురు, జన్మతోఉత్కృష్ట బంధువులయినమేధావులు, ద్యులోకసుఖప్రకారమును ఎరుగుదురు.వారికొఱకును, యజ్ఞకర్మకొఱకునుదేవతలు అగ్నినినదీజల మధ్యమునకనుగొన్నారు.

4. అగ్నిశుభధనవంతుడు.శుభ్రవంతుడు.స్వకీయ మహిమవలన దీప్తిమంతుడు.అట్టి అగ్ని జన్మించగనేసప్తనదులు అతనినిపెంచినం. ఆడ గుఱ్ఱమునవజాత శిశువువద్దకుపోయినట్లు నదులుఅగ్ని వద్దకు వెళ్లినం.దేవతలు అగ్నినిపుట్టుకతోనే ప్రకాశవంతునిచేసినారు.

5. అగ్నిశుభ్రవర్ణ తేజమునఅంతరిక్షమున వ్యాపించును.అగ్ని యజమాని స్తుతియోగ్యుని,పుత్ర తేజోవంతునిచేయును. అగ్ని యజమానినివెలుగులతో కప్పును.అతనికి అన్నము, ప్రభుంచుధనము, సంపూర్ణసంపద ప్రసాదించును.

6. అగ్నిజలములందునలుదిశల సంహరించును.ఆ జలములు అగ్నినిఆర్పలేవు. అంతరిక్షమునఆరంభించిన అగ్నికివస్త్ర ఆచ్ఛాదనలేదు. అయిననుజల ఆచ్ఛాదకుడుకాన దిగంబరుడుకాడు.సనాతనములు,తరుణములు, ఏకస్థానజనితములగుసప్త సింధువులుఅగ్నిని గర్భమునదాల్చినవి.

7. అగ్నిగర్భ స్వరూపుడు. అంతరిక్షస్థితుడు. నానావర్ణుడు.జలమును వర్షించినతరువాత అగ్నికి కిరణములుమొలుచును. ఈ కిరణములుసకల జనులకుప్రీతిదాయకములుఅగును. సుందరరూపులయినద్యావాపృథ్వులు దర్శనీయుడగుఅగ్నికి మాతా పితరులు.

8. అగ్నీ!నీవు బలపుత్రుడవు.నిన్ను సకల జనులుగ్రహింతురు. అప్పుడునీవు ఉజ్జ్వలములువేగవంతములగుకిరణములు కలవాడవుఅగుదువు. అంతటనీవు ఆద్యంతములుప్రకాశించుము. యజమానిస్తోత్రములకుఅగ్ని అభివృద్ధిచెందును. మధురజలధారలు వర్షించును.

9. పుట్టుకతోనేఅగ్ని తన తండ్రిఅంతరిక్షపు అధస్తనజలములనుతెలిసికున్నాడు.అధస్తన సంబంధమగువర్షమును ఎరింగినాడు.అంతరిక్షమునుండివజ్రమును పడవేసినాడు. శుభంకరులకువాయువు మున్నగుబంధువులతోకూడిన అగ్ని అంతరిక్షమునఆరంభించిన జలసహితుడయిగుహాగర్భమునవసించును. ఈ అగ్నినిఎవరును పొందజాలరు.

10.అగ్ని తన తండ్రియగుఅంతరిక్షమును, వర్షరూపమునగర్భమున ధరించును.ఒక అగ్ని బహుబుద్ధిమంతుడయిఓషధులను భుజించును.బంధువులకు,మానవులకు హితకరములగుద్యావాపృథ్వులు అభీష్టవరదుడగుఅగ్నికి బంధువులు.అగ్నీ! నీ బంధువులుద్యావాపృథ్వులనుచక్కగా రక్షించుము.

11.అగ్ని మహామహుడు.అంతరిక్షము విశాలము,అసంబద్ధము. అగ్నిఅంతరిక్షమున వర్ధిల్లును.జలముల జన్మస్థానముఅంతరిక్షవాసి. అట్లయ్యుఅక్కచెల్లెండ్రవంటినదుల జలమునఅగ్ని ప్రశాంతచిత్తమునశయనించును.

12.అగ్ని సమస్త లోకములకుజనకుడు. జలగర్భుడు.మానవరక్షకుడు. మహామహుడు.శత్రువులనుఆక్రమించువాడు. సంగ్రామమునమహంతమగుతన సేనకు రక్షకుడు.దర్శనీయుడు. స్వకీయతేజమునప్రకాశవంతుడు. అట్టిఅగ్నియే యజమానికొఱకు జలములనుఉత్పత్తి చేసినాడు.

13.అగ్ని దర్శనీయుడు. నానారూపుడు.జలగర్భుడు.ఔషధగర్భుడు. అట్టిఅగ్నిని సౌభాగ్యశాలిఅయిన అరణి ఆరంభింపచేసినది.స్తుతియోగ్యుడు,ప్రవృద్ధుడు సద్యోజాతుడుఅగ్ని వద్దకు సమస్తదేవతలు వచ్చేసినారు.అగ్నిని స్తుతించినారు.అగ్నికి పరిచర్యలు సహితముచేసినారు.

14.సూర్య గణములు దీప్తిమంతమయినమహా విద్యుత్తువంటివి. అవి సముద్రమధ్యమునఅమృతమునకు దోహదకారులుఅగును. అవి గుహవంటితమ అంతరిక్షభవనమునప్రవృద్ధులయితమ ప్రభారాశితోప్రదీప్తమగు అగ్నినిఆశ్రయించుచున్నవి.

15.నేను యజమానిని.అగ్నీ! నిన్ను స్తుతించుచున్నాను.ధర్మ క్షేత్రమునజ్ఞానమును అర్జించుకోరికకలవాడను. అందువలననీ బంధుత్వముకొఱకు ప్రార్థించుచున్నాను.దేవతల సహితుడవయి వచ్చేయుము. నీదుర్దమ తేజమునన్ను నా పశ్వాదులనురక్షింపుము.

16.అగ్నీ! నీవు మంచినాయకుడవు. మేమునీ ఆశ్రయము అర్థించుచున్నాము.మేము సమస్త ధనసాధనకుకారణభూతమగుకర్మలను చేసెదము.హవ్యములుసమర్పింతుము. ◌ీర్యవంతమగుఅన్నమును సమర్పింతుము.అందువలన మేముదేవతారహితులను,అహితకారులనుజయించగలము.

17.అగ్నీ! నీవు దేవతలకుస్తవనీయుడవు.నీవు సమస్త స్తోత్రజ్ఞాతవు.మానవులకు వారిఇండ్లలో నివాసముకల్పింతురు. నీవురథి◌. దేవతలకార్యములను సాధింతువు.వారి వెంట  వెళ్లుదువు.

18.నిత్యము రాజగు అగ్నియజ్ఞసాధనముచేయును. మానవులగృహములందుఆసీనుడు అగును. అగ్ని సమస్తస్తోత్రజ్ఞాత.అగ్ని శరీరము ఘృతమునదీప్తివంతముఅగును. అగ్ని ◌స్తారుడు.వెలుగుల రేడు.

19.అగ్ని గమనేచ్ఛగలవాడు.మహామహుడు.శుభంకరమైత్రికొఱకును, మహారక్షణలకొఱకును అగ్ని ◌చ్చేయవలెను.అగ్ని మాకు బహుళము,నిరుపద్రవము, శోభాయమానము,స్తుతిమంతము,శక్తిశాలియగు ధనమునుప్రసాదించవలెను.

20.అగ్నీ! నీవు పురాణ పురుషుడవు.నిన్ను లక్ష్యముగచేసికొనియే ఈ సమస్త,న◌ీన, అధునాతనస్తోత్రములనుమేము పఠింతుము.సర్వభూతజ్ఞుడగుఅగ్ని మానవులమధ్య ఉపస్థితుడుఅగును.

21.అగ్ని సర్వమానవులందునిహితుడు.సర్వభూతజ్ఞుడు.అగ్ని ◌ిశ్వా◌ిత్రుని ద్వారా అనవరతముప్రదీప్తము చేయబడుచున్నాడు.

22.అగ్నీ! నీవు బలవంతుడవు.శోభన కర్మవంతుడవు.సదా ◌ిహరించువాడవు.ఈ యజ్ఞమునుదేవతలవద్దకుకొనిపొమ్ము. దేవతలనుఆహ్వానించు అగ్నీ!మాకు అన్నములను,మహాధనములనుప్రసాదించుము.

23.అగ్నీ! సర్వకర్మల హేతుభూతము,ధేను ప్రదాత్రిఅగు భూ◌ిని యజమానికిప్రసాదించుము. మాకువంశమును వర్ధిల్లచేయువాడును,సంతతి జనయితఅగు పుత్రుడు కలుగవలెను.అగ్నీ! మమ్ము అనుగ్రహింపుము.

## రెండవసూక్తము

### ఋషి-◌ిశ్వా◌ిత్రుడు,దేవత-వైశ్వానరఅగ్ని, ఛందస్సు-జగతి

1. వైశ్వానరుడుయజ్ఞవర్ధకుడు.అతనిని ◌ిశుద్ధ ఘృతమువంటిప్రసన్నప్రదాయకస్తుతుల నుతింతుము.కుఠారము రథమునుసంస్కరించును. అట్లేసాధారణ మానవుల,ఋత్విక్కులు దేవతలనుఆహ్వానించు గార్హపత్యఅహవనీయఅగ్నులను సంస్కరింతురు.

2. అగ్నిహవ్యవాహుడు.జరారహితుడు.అన్నదాత. అహింసితుడు.ప్రభాధనుడు.అగ్ని జన్మించగనేద్యావాపృథ్వులనుప్రకాశవంతములుచేసినాడు. అగ్ని తలిదండ్రులకుఅనుకూలపుత్రుడుఅయినాడు. అగ్ని మానవులకుఅతిథివలె పూజ్యుడు.

3. జ్ఞానులగుదేవతలు ఆపదోద్ధారకబలముద్వారా యజ్ఞమునందుఅగ్నిని ఆ◌ిర్భ◌ింపచేయుదురు.బరువుమోయువాడుఅశ్వమును స్తుతించును.అట్లే అన్నాభిలాషి,దీప్తిమంతుడు,స్వర్గసంబంధ దీప్తిద్వారాశోభాయమానుడగుఅగ్నిని భజింతును.

5. అగ్నిఅత్యంత ప్రకాశవంతుడు.సకల దేవతలహితాభిలాషి.దు:ఖనాశకుడు. యజమానుల యజ్ఞసాధకుడు.అట్టి అగ్ని సుఖప్రాప్తికిగానుఋత్విక్కులు కుశలుపరిచియు స్రుక్కులుఎత్తియు స్తుతించుచున్నారు.

6. అగ్నీ!నీవు దీప్తిమంతుడవు.దేవతలనుఆహ్వానించువాడవు.యజమానులునిన్ను సే◌ంచు అభిలాషకలిగి ఉన్నారు. వారు కుశలుపరచి,నీకు యోగ్యమగు యాగగృహమున నిన్నుసే◌ంతురు. వారికి ధనముప్రసాదించుము.

7. అగ్నిద్యావాపృథ్వులనుపూరించినాడు. ◌శాల ఆకాశమునుసహితము పూరించినాడు.నవజాత అగ్నియజమాని ధరించినాడు.సర్వత్రవ్యాప్తుడు,అన్నదాత అగ్నిని అన్నలాభముకొఱకు అశ్వమునువలెతీసికొని వచ్చెదరు.

8. అగ్నిదేవతల సమ్ముఖమునఉపస్థితుడు అయినాడు.అతడు హవ్యదాత.శోభన యజ్ఞవంతుడు.గృహముల హితైషి.నేత మరియు మహాయజ్ఞ ప్రేక్షకులుఅట్టి అగ్నిని పూజించవలెను.పరిచర్యలు చేయవలెను.

9. అమరులగుదేవతలు అగ్నినిఅభిలషించినారు.వారు మహంతము,జగత్ వ్యాపకమగుఅగ్నియొక్క ప్రార్థన,వైద్యుత, సూర్యరూపములగుమూడు మూర్తులనుఏర్పరచినారు. ఆ దేవతలుఆ మూడు మూర్తులలోజగత్పాలకమగుపార్థివమూర్తిని మర్త్యలోకమునఉంచినారు. ◌గిలిన రెండింటినిఅంతరిక్షమునకు చేర్చినారు.

10.ధనాభిలాషులగుప్రజలు తమప్రభువగు మేధా◌అగ్నిని కరవాలము చక్కపరచినట్లు సంస్కరింతురు.అగ్ని ఉన్నత, నిమ్నప్రదేశములకు వ్యాపించును.సాగును. సకల భువనములనుగర్భమున ధరించును.

11.వైశ్వానర అగ్ని నవజాతుడు.అభీష్టవరదుడు.అతడు నానాస్థానములందుసింహమువలె గర్జించును.అనేక జఠరములందువర్ధిల్లును. అతడుఅత్యంత తేజస్వి.మరణరహితుడు. యజమానికిరమణీయ వస్తువులుప్రసాదించును.

12.వైశ్వానరుడు స్తోతలకుస్తవనీయుడు. అతడుఅనాది పురుషుని వలెఅంతరిక్షపు ◌పున ఎక్కును.అతడు ప్రాచీనఋషులవలెయజమానులకుధనములు ప్రసాదించును.జాగృతులను చేయును.వైశ్వానరుడు దేవతలసాధారణ మార్గమునసూర్యరూపమున పరిభ్ర◌ంచును.

13.ద్యులోకవాసులు బలవంతులు.యజ్ఞార్హులు. మేధావులు.స్తుతియోగ్యులు.వారు అగ్నిని ద్యులోకమునుండి తెచ్చినారు.వాయువు ద్వారా పృథ్వి◌దప్రతిష్ఠింప చేసినారు.అట్టి అగ్ని నానాగతిమంతుడు.పింగళ కిరణవంతుడు.ప్రకాశమానుడు. అగ్నినుండి మేము న◌నధనమును అర్థించుచున్నాము.

14.అగ్ని ప్రదీప్తుడు. యజ్ఞగమనకారి.సర్వపదార్థ జ్ఞాత.ద్యులోకమునకుపతాక స్వరూపుడు. సూర్యాంతర్గతుడు.ఉష:కాలమున జాగృతుడు.అన్నవంతుడు.మహామహుడు.అట్టి అగ్నిని మేముస్తోత్రములద్వారా యాచించుచున్నాము.

15.అగ్ని స్తోతవ్యుడు.దేవతలనుఆహ్వానించువాడు.సర్వదా పరిశుద్ధుడు. అకుటిలుడు.దాత. శ్రేష్టుడు. ◌శ్వదర్శకుడు.రథమువలెబహువన్నెలవాడు.దర్శనీయరూపి. సదామానవులకళ్యాణకర్త. అట్టినేను ధనముయాచింతును.

## మూడవసూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌త్రుడు,దేవత-వైశ్వానరఅగ్ని, ఛందస్సు-జగతి

1. మేధావులగుస్తోతలు సన్మార్గప్రాప్తికొఱకుబహు బలశాలి.వైశ్వానరుని గూర్చినయజ్ఞమున రమణీయస్తోత్రములనుపఠింతురు. అమరుడగు అగ్నిహవ్యప్రదానముద్వారా దేవతలనుసే◌ంచును. అందువలనఎంతటివాడును,సనాతన యజ్ఞమునుదూషితము చేయలేడు.

2. అగ్నిదర్శనీయుడగు హోత.అతడు దేవదూతగాద్యావాపృథ్వుల మధ్యసంచరించును. ధీమంతుడగుఅగ్ని దేవతలద్వారా ప్రేరితుడగును.యజమానిముందుప్రతిష్ఠించబడును.ఉప◌ష్టుడగును. మహాయజ్ఞమునుఅలంకృతము చేయును.

3. అగ్నియజ్ఞకేతనస్వరూపుడు. యజ్ఞసాధకుడు.మేధా◌జనులుతమ ◌రకృత్యములద్వారా అగ్నిని పూజింతురు.స్తోతలు తమకుయోగ్యములయినకర్మలను అగ్నికి అర్పింతురు.అగ్ని అట్టి యజమానులసుఖములను ఆశించును.

4. అగ్నియజ్ఞపిత. స్తోతలకుబలదాత. ఋత్విక్కులకుజ్ఞానదాత. యజ్ఞాదికర్మలకుసాధనభూతుడు.అట్టి అగ్ని పార్థివ,వైద్యుతాది రూపములద్యావాపృథ్వులందుప్రవేశించును. అత్యంతప్రియుడు, తేజస్విఅగ్ని యజమానులచేతస్తుతించబడును.

5. వైశ్వానరాగ్నిఆహ్లాదకుడు.ఆహ్లాద జనకరథపువాడు. పింగళవర్ణుడు.జలమధ్యవాసి.సర్వజ్ఞుడు. సర్వ వ్యాప్తుడు.శీఘ్రగా◌ు. బలశాలి.భర్త. దీప్తివంతుడు.దేవతలు వైశ్వానరాగ్నినిఈ లోకమున స్థాపించినారు.

6. యజ్ఞసాధకదేవతలు, ఋత్విక్కులతోకలిసి కర్మ ద్వారా యజమానిచేయునానా◌ధ యజ్ఞసాధకమగుఅగ్ని మరియు నేత,శీఘ్రగా◌ు, శత్రునాశకమగుఅగ్ని మాత్రమే ద్యావాపృథ్వులమధ్యకు వెళ్లగలడు.

7. మేముసుపుత్రవంతులము,దీర్ఘాయుష్మంతులముకావలెను. అందుకుగానుఅగ్నీ! నీవు దేవతలనుస్తుతించుము. అన్నముద్వారా వారిని ప్రీతులనుచేయుము. మాకుధాన్యము కలుగుటకువర్షము కలిగించుము.అన్నదానము చేయుము.సర్వదా అప్రమత్తుడవగుఅగ్నీ! నీవు మంచికర్మలవాడవు. దేవతలకుప్రియుడవు. యజమానికిఅన్నమును ప్రసాదించుము.

8. అగ్నిమానవులకు
భర్త.మహామహుడు.అతిథిభూతుడు.బుద్ధినియంత.ఋత్విజప్రియుడు.యజ్ఞజ్ఞాపకుడు.వేగయుక్తుడు. సర్వభూతజ్ఞుడు.నేతృజనులసమృద్ధి కొఱకుగానుఅగ్నికి నమస్కరింతురు.స్తుతింతురు. ప్రశంసింతురు.

9. దీప్తిమంతుడు,స్తవ్యుడు, కమనీయుడు,సుందరుడు రథవంతుడగుఅగ్ని
స్వబలమునసమస్తప్రజలనువ్య క్తపరచును.అనేకుల పాలకుడు,గృహమునందునివసించు అగ్నియొక్క సకలకర్మములను, మేముసుందర స్తోత్రములద్వారా ప్రకాశితము చేతుము.

10.వైశ్వానరా! నీవు ◌జ్ఞుడవు.నీవు సర్వజ్ఞుడవుఅగుటకు కారణభూతమగుతేజస్సును నేనుస్తుతింతును. పుట్టగానేనీవు ద్వావా పృథ్వులందు,సమస్త భువనములందువ్యాపించినావు. నీవు సకలభూతములనువ్యాపింపచేసెదవు.

11.వైశ్వానరుడు యజ్ఞాదికర్మలనుచేయగోరు యజమానులకుప్రసాదించును. వైశ్వానరుని కర్మమందుఅనంతధనముఉన్నది. ◌రుడగు వైశ్వానరుడుతన తలిదండ్రులగుద్యావాపృథ్వులనుపూజించుచు ఉద్భ◌ంచినాడు.

## నాలుగవసూక్తము

**ఋషి-◌శ్వా◌ుత్రుడు,దేవత-వేరువేరు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్**

1. సంధ్యాగ్నీ!అనుకూలమనస్కుడవయిమేల్కొనుము. నీవుఅత్యంత గతిశీలతేజోవంతుడవుఅగుము. మాకు ధనమునుఅనుగ్రహింపుము.జ్యోతిర్మంతమగుఅగ్నీ! నీవు దేవతలనుయజ్ఞమునకుతీసికొని రమ్ము. నీవుదేవతల సఖుడవు.మేము మంచి మనసుతోదేవతల యజ్ఞముచేయుదుము.
(సంధలతోవెలుగునది సంధ్యాగ్ని)

2. వరుణ,మిత్ర అగ్నులు 'తనూనపాత'అగ్నిని నిత్యము మూడుమారులుయజ్ఞము చేయుదురు.వారే జలకారకమగుఈ యజ్ఞమునకువృష్టి మున్నగుఫలములను ప్రసాదించవలెను.

3. దేవతలనుఆహ్వానించు అగ్నివద్దకుసర్వజన ప్రియములగుస్తోత్రములుచేరవలెను.అగ్ని ప్రధానుడు, అభీష్టవర్ష,వందనీయుడు. ప్రసన్నతకలిగించుటకుగానుఇళ అగ్ని వద్దకుచేరవలెను.అగ్ని యజ్ఞకర్మములందుకుశలుడు. మాప్రేరణతోఅగ్ని యజ్ఞము చేయవలెను.

4. అగ్నిమరియు బర్హిరూప అగ్నికొఱకు యజ్ఞమునఒక ఉన్నతమార్గముఏర్పడినది. దీప్తియుక్తమగుహవ్యముపైకి వెళ్లును.దీప్తిమంతమగుయజ్ఞగృహమునహోత ఉపస్థుడయిఉన్నాడు. దేవతలద్వారా వ్యాప్తములయినకుశలను మేము పరచెదము.

5. జలములద్వారా లోకములనుప్రసన్నములనుచేయు దేవతలసప్తయజ్ఞములకువెళ్లుదురు. వారునిష్కపట చిత్తముననరరూపలయి ప్రత్యక్షముగమా ఈ యజ్ఞమునకువచ్చేయవలెననిప్రార్థించుచున్నాము.
( **"గ్రహవత్యోయజ్ఞద్వారాభిమానిన్యోదేవతాం"** అని
శాయణుడు.యజ్ఞములందుగ్రహరూపముననెలకొల్పబడినదేవతలు)

6. దివారాత్రములుఅగ్నిరూపములు. అవి కలిసిగాని,వేరువేరుగాగాని సశరీరులయిప్రకాశించుచు రావలెను.మిత్ర, వరుణ, ఇంద్రులుఏరూపమున మమ్ముఅనుగ్రహింతురోతేజోవంతములగుఆ రూపములు ధరించవలెను.

7. నేనుదివ్యులు, ప్రధానులు,అగ్నిరూపులగు ఉభయహోతలనుప్రసన్నులను చేతును.యజ్ఞాభిలాషులు,అగ్ని స్వరూపులగు ఋత్విక్కులుహవ్యముద్వారా అగ్నిని ప్రమత్తుని
చేయుదురు.వ్రత రక్షకులు, దీప్తిశాలురు,ఋత్విక్కులు ప్రత్యేకవ్రతమునందుయజ్ఞరూపాగ్నితో ఈ మాటచెప్పుదురు.

8. సూర్యసంబంధువులతోఅగ్నిరూపి అగు భారతి వచ్చేయవలెను.దేవతలు, మానవులతోఇళ వచ్చేయవలెను.అగ్ని వచ్చేయవలెను.సారస్వతగణ సహితయైసరస్వతి వచ్చేయవలెను.ఈ ముగ్గురు దేవేరులుసమ్ముఖస్థ కుశలపైఆసీనులు కావలెను.

9. అగ్నిరూపత్వష్టా! నీవు సంతృప్తుడవుఅగుము. వీరుడు, కర్మకుశలుడు,బలశాలి, సోమాభిషవమునకుప్రస్తరహస్తుడు,దేవాభిలాషి అగుపుత్రుడు కలుగునట్లుమాకు త్రాణకుశలము, పుష్టికరముఅగు వీర్యమును ప్రసాదించుము.

10.అగ్నిరూప వనస్పతీ!నీవు దేవతలనుతీసికొనిరమ్ము. పశువులసంస్కారాగ్నియగు వనస్పతిదేవతలకు హవ్యముఅగును.

11.అగ్నీ! నీవు దీప్తియుక్తుడవుఅగుము. ఇంద్రుని శీఘ్రతాకారిదేవతలనువెంటతీసికొనుము. దారిసహితముగఒకే రథమునందు మాముందునకు వచ్చేయుము.సుపుత్రయుక్త అదితికుశలపై కూర్చుండవలెను.నిత్యులగు దేవగణములుస్వాహాకారవంతులయితృప్తులు కావలెను.

## అయిదవసూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్ని ఉషను తెలిసినవాడు.మేధా◌యగు అగ్ని జ్ఞానవంతులమార్గమున సాగుటకుమేల్కొనును. అత్యంతతేజస్వియగు అగ్నిదేవాభిలాషులగువ్యక్తులద్వారా ప్రదీప్తుడుఅగును. అజ్ఞానద్వారములను భేదించును.

2. అగ్నిపూజ్యుడు. స్తోతలస్తోత్రములు,వాక్యములు, మంత్రములద్వారా వర్ధిల్లును.దేవదూత అగ్నిఅనేక యజ్ఞములందలిదీప్తిని పొందకోరి ప్రాత:కాలమునప్రకాశమానుడు అగును.

3. అగ్నియజమానులకు◌ుత్రుడు. యజ్ఞముద్వారా కోరికలు తీర్చువాడు.జలములకు పుత్రుడు.అగ్ని మానవులమధ్య నిలిచినాడు.అగ్ని స్పృహణీయుడు.యజనీయుడు.
అగ్నిఉన్నతస్థానమునఆసీనుడు అయినాడు. జ్ఞానిఅగు అగ్ని స్తోతల స్తుతియోగ్యుడు.

4. అగ్నిస◌ుధలను కూడినపుడు◌ుత్రుడు అగును. అతడే◌ుత్ర హోత, సర్వజ్ఞవరుణుడు అగును.ఆ ◌ుత్రుడే దానశీలఅధ్వర్యు, ప్రేరకవాయువుఅగును. అతడు నదులకు,పర్వతములకు ◌ుత్రుడు.

5. సుందరాగ్నిసర్వవ్యాప్తి పృథ్విని రక్షించును.మహాగ్ని సూర్యుడు◌ుహరించు అంతరిక్షమునురక్షించును. అంతరిక్షమధ్యమునమరుత్తులనురక్షించును. దేవతలప్రసన్న కారకము అగు యజ్ఞమునురక్షించును.

6. అగ్నిమహామహుడు.జ్ఞాతవ్యులకుజ్ఞాత. అతడుప్రశంసనీయమగు సుందరజలములనుకలిగించును. నిద్రించునపుడుసహితము అగ్నిచర్మము, రూపము దీప్తిమంతముగాఉండును. అగ్ని దానిని జాగ్రత్తగారక్షించును.

7. దీప్తిమంతుడు,స్తోత్రవ్యుడు,స్వస్థాన ప్రియుడగుఅగ్ని అరూఢుడు అయినాడు.దీప్తిశాలి, శుద్ధుడు,మహంతుడు,పవిత్రుడు, అగ్నిమాతాపితలగు ద్యావాపృథ్వులనున◌ినతరము చేయును.

8. అగ్నినిజన్మించగనే ఓషధులుధరించిన◌ి. అప్పుడుపిల్లకాలువలనీటివలె శోభించుఓషధులు జలములద్వారా పెరిగి ఫలములనుఇచ్చిన◌ి. మాతాపితలగుద్యావాపృథ్వుల వడిలోపెరిగిన అగ్ని మమ్ముర్షించవలెను.

9. మాస్తుతుల దీప్తిద్వారాఅగ్ని మహామహుడుఅయినాడు. అగ్ని పృథి◌ి నాభిస్థానమునునిలిచి, అంతరిక్షమునువెలిగించుచున్నాడు.సర్వజనుల ◌ుత్రుడు,స్తుతియోగ్యుడు,అరణి ప్రదీప్తుడగుఅగ్ని దేవదూతకావలెను. యజ్ఞమునకుదేవతలనుఆహ్వానించవలెను.

10.'మాతరిశ్వ' భృగువులకొఱకు గృహస్థిత,హవ్యవాహకఅగ్నిని ప్రజ్వలింపచేసినపుడుతేజస్వులలోశ్రేష్ఠుడగు మహాగ్నితన తేజస్సునస్వర్గమును స్తబ్దముచేసినాడు.

11.అగ్నీ! స్తోతలనుకర్మభూ◌ుయు, ధేనుప్రదాత్రియునగుభూ◌ుని ప్రసాదించుము.మాకు వంశ వర్ధనుడు,సంతతి జనితయుఅగు పుత్రుడు కలుగవలెను.నీవు మమ్ము అనుగ్రహింపుము.

## ఆరవసూక్తము

### ఋషి-◌ుశ్వా◌ుత్రుడు,దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. యజ్ఞకర్తలారా!◌ిరు సోమాభిలాషులు.◌ిరు మంత్రము ద్వారాప్రేరితులు కండు. దేవార్చనసాధకము అగు స్రుక్కునుతెండు. దానిని ఆహవఅగ్నియొక్క దక్షిణదిశకుచేర్చవలెను.అన్నవంతముఅగు అగ్రభాగము పూర్వదిశయందుఉన్నదియు, అగ్నికొఱకుఅన్నము ధరించునదియు,ఘృతయుక్తము అగుస్రుక్కు వెళ్లును.

2. అగ్నీ!నీవు జన్మించగనేద్యావాపృథ్వులనుపూరింపుము. యాగయోగ్యుడవు,మహిమాన్వితుడవగునీవు అంతరిక్షము, పృథ్విని◌ుంచుము. నీ అంశభూతములగుఅగ్ని యొక్క సప్తజిహ్వాలుపూజించబడవలెను.

3. అగ్నీ!నీవు హోతవు.దేవాభిషులు,హవ్యయుక్తులగుమానవులు దీప్తిమంతమగునీ తేజస్సును స్తుతింతురు.అప్పుడు అంతరిక్షము, భూ౦ి,యజ్ఞార్హ దేవతలుయజ్ఞ సంపాదనకునిన్ను స్తుతింతురు.

4. యజమానులకుప్రియుడవగు మహాగ్నీ!నీవు ద్యావాపృథ్వులనడుమ మహిమాన్వితమగునీ స్థానమున కూర్చున్నావు.ఆక్రమణశీల, సపత్నీభూత,జరారహిత,అహింసిత, క్షీరప్రదాయినులగుద్యావాపృథ్వులు అత్యంతగమనశీల అగ్నికి గోవులుఅగును.

5. అగ్నీ!నీవు సర్వోత్కృష్టుడవు.నీ కర్మ గొప్పది. నీవుయజ్ఞము ద్వారా ద్యావాపృథ్వులను౦స్తృత పరచినావు.నీవు దూతవు.అభీష్ట వరదుడవు.జన్మించగనే యజమాని'నేత' వు అగుము.

6. ద్యుతిమంతా!అగ్నీ! నీ అశ్వములు 'రోహిత'నామకములు. అ౦ ప్రశస్తకేశములు కల౦. రజ్జుయుక్తములు.ఘృతస్రవములు.వానిని యజ్ఞసమ్ముఖమునసమారోపింపుము. అనంతరముదేవతలందరినిఆహ్వానించుము.సర్వభూతజ్ఞా!వారిని సుందర యజ్ఞయుక్తులనుచేయుము.

7. అగ్నీ!నీవు అరణ్యములందలిజలములనుశోషింప చేసినపుడునీ వెలుగు సూర్యుని ౦ంచిపోవును.సనాతనము, ప్రకాశమానముఅగు ఉష వెనుక నీవు అవతరింతువు.స్తుతియోగ్యుడు,హోత అగ్నిని స్తోతలుస్తుతింతురు.

8. ౦స్తీర్ణఅంతరిక్షమున ఉన్నదేవగణములు,ఆకాశపు వెలుగులందుఉన్న సర్వదేవతలను,'ఉమ్' సంజ్ఞక యజనీయపితరులు ఆహుతులయినవచ్చినవారందరురథియగు అగ్నికి అశ్వములుఅగుదురు.

9. అగ్నీ!పైన చెప్పిన దేవతలందరితోఒక రథమునగాని నానారథముల పైగాని మాముందునకు౦చ్చేయుము. ఏలననగానీ అశ్వములు సమర్థములు.దేవతలనువారి భార్యల సహితముగాఅన్నము కొఱకు తీసికొనిరమ్ము.సోమముతో వారిని పరితుష్టులనుచేయుము.

10.సు౦శాల ద్యావాపృథులుసమృద్ధికొఱకు ౦శేషయజ్ఞమున అగ్నినిప్రశంసింతురు. వారే దేవతలకుహోతలు, సుందరరూపులు,జలవతులు,సత్యస్వరూపులగు ద్యావాపృథ్వులు యజ్ఞమువలెసత్యము నుండిఆ౦ర్భ౦ంచిన హోత- అగ్నికి అనుకూలుడు.

11.అగ్నీ! స్తోతలకు కర్మభూ౦యు,ధేనుప్రదాత్రియునగుభూ౦ని ప్రసాదించుము.మాకు వంశవర్ధనుడు,సంతతి జనియుఅగు పుత్రుడు కలుగవలెను.నీవు మమ్ము అనుగ్రహింపుము.

ఇయ్యది:-
దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబలపౌత్రుండును, ౦ద్వాన్‌వేంకటాచార్య వేంకటాంబలపుత్రుండును ఆంధ్రఆస్థానక౦ దాశరథి కృష్ణమాచార్యఅనుజుండునుకమలానా౦్మ ధర్మపత్నీసహితుండునుసుందర సులభవచనశ్రీమద్రామాయణ,శ్రీ మద్భాగవత,సీతాచరిత, హరివంశకసహిత, శ్రీమహాభారత,శ్రీమద్భగవద్గీత,భారత సూక్తాది అనేకగ్రంథకర్తయునగుదాశరథిరంగాచార్య ౦రచితఆంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహితమునరెండవ అష్టకము సమాప్తము.

ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతి:

మూడవఅష్టకము

శుక్లాంబరధరం ౦ష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజం/
ప్రసన్నవదనంధ్యాయేత్సర్వ ౦ఘ్నోపశాంతయే//

# మూడవమండలము

## మొదటిఅధ్యాయము మొదటిఅనువాకము

## ఏడవసూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌త్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిశ్వేతపృష్ఠుడు. సకలముధరించువాడు. అగ్నికిరణములు ఉత్తమముగాఉదయించును. అ◌ అగ్నికిమాతా పితృరూపులయినద్యావాపృథ్వులందుప్రవేశించును. అ◌ సప్తనదులందుప్రవేశించును. నలువైపులున్నఅగ్నికి మాతాపితరు రూపులయినద్యావాపృథ్వులు సకలమునవ్యాపించి ఉన్న◌. చక్కగాయజ్ఞము జరుగుటకుగానుఅ◌ అగ్నికి దీర్ఘాయువుప్రసాదించును.

2. ద్యులోకవాసియగుధేనువే అభీష్టవర్షిఅగ్నికి అశ్వము. జలవాహినులు,ప్రకాశవతులగు నదులుఅగ్నికి నివాస స్థానము.అగ్నీ! 'సత్యము' యొక్కగృహమున నిలువదలతువు.**"ఋతస్యత్వాసదసి"**నీ జ్వాలనుప్రసాదింతువు. అగ్నీ!ఒక్క ఆవు లేక మాధ్య◌కవాక్కు నిన్ను సే◌ంచును.

3. అగ్నిధనవంతులలోశ్రేష్ఠ ధనస్వా◌. జ్ఞానవంతుడు.అధిపతి. అతడుసుఖమును నియంత్రించగలవడవలనుఅధిరోహించినాడు.అగ్ని శ్వేతపృష్ఠుడు. నలువైపులవ్యాపించువాడు. అతడుతన నిరంతర గమనమునకుగానువడవలను◌డిచినాడు.
(శాయణుడువడవా: అన్నాడు. ఇ◌సుశిక్షితములగు అశ్వములులేక కిరణములుకావచ్చును. అగ్నిఅంటుకున్నపుడు కిరణములుండును.జ్వాలామూర్తి అయినపుడుకిరణములను ◌డుచువాడు)

4. నదులుజలము కలిగించున◌.ప్రవహించున◌.అ◌ అగ్నిని ధరించిన◌.అగ్ని మహితాత్ముడు.త్వష్టపుత్రుడు.జరారహితుడు.సకల ◌శ్వములనుధరించు అభిలాషి,పురుషుడు ఒకే స్త్రీ వద్దకుపోవును. అట్లేఅగ్ని నదుల వద్దకుపోవును. ప్రదీప్తుడుఅగును. ద్యావాపృథ్వులందుప్రవేశించును.

5. అగ్నిఅభీష్టవరదుడు.అహింసకుడు. జనులుఅగ్నియొక్క ఆశ్రయజనిత సుఖమును ఎరుంగుదురు.అగ్నికి ఆజ్ఞానువర్తులుఅగుదురు. మానవులశ్రేష్ఠ స్తుతిరూప వాక్యములు ఎన్నదగిన◌అయినపుడు వారు ద్యులోకదీప్తికర్తలు,శోభనులు, దీప్తియుక్తులుఅయి ◌రాజిల్లుదురు.

6. మహామహులకుమహామహులయినమాతా పితృరూప ద్యావాపృథ్వులను అగ్ని గ్రహించినాడు.అట్టి అగ్నిని యజమానిఉచ్చస్వరమున స్తుతించినాడు,అట్టి స్తుతిజనితసుఖము అగ్నిని చేరినది.జలసేచన కర్తఅగ్ని రాత్రిపూట నలువైపులవ్యాపించిన స్వకీయతేజస్సును స్తోతవద్దకుపంపినాడు.

7. అయిదుగురుఅధ్వర్యులు, ఏడుగురుహోతలు సహితులయిగమనశీల అగ్నిప్రియస్థానమును రక్షింతురు.దేవతలనుదేవతుల్యస్తోతల యజ్ఞములకు◌చ్చేయుదురు.అందువలన సోమపానముకొఱకు పూర్వదిశకు వెళ్లుజరారహిత,సోమరసవర్షి స్తోతలుప్రసన్నులు అగుదురు.

8. దైవహోతవరులు-దివ్యస్వరూపులునగురెండు ముఖ్య అగ్నులనునేను, ◌శ్వా◌త్రుడునుఅలంకరించుచున్నాము.హోతలు ఏడుగురుసోమము ద్వారా ప్రసన్నులుఅగుదురు. స్తోతకర్త,యజ్ఞ రక్షకుడు, దీప్తిశాలిఅగు హోత **"అగ్నియేసత్యము"** అనును.**"ఋత◌త్త ఆహు"**

9. అగ్నీ!నీవు దేదీప్యమానుడవు.దేవదూతవు.మహానుడవు.అందరిని అతిక్ర◌ంచువాడవు. అనేకవర్ణములవాడవు.అభీష్టవర్షి◌. నీ కొఱకుఅతి ◌స్తృతములు,సర్వత్ర వ్యాప్తములగుజ్వాలలు వృషభమువలెసంచరించును. నీవుమాదకుడవు. నీవుపూజ్య దేవతలను,ద్యావాపృథ్వులనుఈ యజ్ఞమునకుఆహ్వానింతువు.

10.ఉష:కాలమున అన్నముద్వారా యజ్ఞ ప్రారంభముఅగును. ఉష:కాలము శుభంకరవాక్యయుక్తముఅగును. ఉష:కాలము మానవులసందడి,పక్షుల కిలకిలారావములతోమనోహరముఅగును. అట్టి ఉషస్సులుగమనశీలుడగు అగ్నికొఱకుధనవంతము,ప్రకాశవంతము అగును.అగ్నీ! నీవు మహిమాన్వితుడవు.యజమాని పాపములనునశింప చేయుము.

11.అగ్నీ! స్తోతలనుకర్మభూమియు, ధేనుప్రదాత్రియునగుభూమిని ప్రసాదించుము.మాకు వంశవర్థనుడు,సంతతిజనియుఅగు పుత్రుడు కలుగవలెను.నీవు మమ్ము అనుగ్రహింపుము.

## ఎనిమిదవసూక్తము

**ఋషి- విశ్వామిత్రుడు, దేవత- యూపము, విశ్వదేవతలు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్,తక్కినవి త్రిష్టుప్**

1. వనస్పతులారా!దేవతల అభిలాషులగుఅధ్వర్యులు దేవసంబంధమగుమధువుద్వారా మిమ్ముఅభిషేకింతురు. మీరు ఉన్నతఆశయము కలవారయిననుమాతృభూతముభూమి వడిలోశయనించిననుమాకు ధనములుప్రసాదించుడు.
(**"మధుదైవ్యంయదాజ్యం"** అన్నాడుశాయణుడు. దైవమధువుఅనగా ఆజ్యము అని అర్థము.మధుర భావముఅని దయానందుడు.దైవ్య గానములుఅని గ్రిఫిత్. మధుతేనె కూడ అగును)

2. యూపమా!నీవు సమిద్ధ లేకఆహవనీయఅగ్నికి పూర్వదిశలో నిలువుము.అజరము, సుందరము,అపత్యయుక్తమగుధనములు ప్రసాదించుము.మహా సంపదలఔన్నత్యమునకుఎదుగుము. (యజ్ఞమునస్థాపించు బలిస్తంభముయూపము)

3. వనసప్తీ!నీవు భూమి ఉత్తమయజ్ఞప్రదేశమునఉత్పన్నమగుము.నీవు సుందర పరిమాణయుక్తవు.యజ్ఞనిర్వాహకునకుఅన్నము అనుగ్రహింపుము.

4. యూపముదృఢాంగము, సుందరజిహ్వావంతము.జిహ్వాపరివేష్ఠితము.అట్టి యూపము విచ్చేయవలెను.సమస్త వనస్పతులకన్నయూపమే ఉత్తమరూపమున ఉత్పన్నమయినది.జ్ఞానులగు మేధావులుహృదయములందుదేవతలనునిలిపి మంచిధ్యానమునయూపమును ఆరోహింపచేసెదరు.

5. భూమిమీద యూపము వృక్షరూపమునఉత్పన్నమయినది.మానవులతోపాటుయజ్ఞమున సుఖోభితముఅయినది. యూపముదినములనుసుదినములు చేయును.కర్మనిష్టులు, విద్వాంసులుఅధ్వర్యులు ఆ యూపమునుప్రక్షాళనచేసిపరిశుద్ధము చేసెదరు.దేవతలు యాజకులుమేధావులగు హోతలుమంత్రోచ్చారణ చేయుదురు.

6. యూపమా!దేవాభిలాషులు,కర్మలను నాయకులుఅధ్వర్యాదులు నిన్నుఅవటమున ప్రతిష్ఠించినారు.పాతినారు. కుఠారము గొడ్డలినిన్ను కొట్టినది.నీవు కాష్టఖండములుగలదీప్తిమంతుడవు.మాకు అపత్యసహితగుఉత్తమ ధనమునుప్రసాదించుము.

7. యూపముభూమిమీద పరశువుతోకోయబడినది.ఋత్విక్కులచేపాతబడినది.అది యజ్ఞసాధకముఅగును. ఆ యూపములుఅన్నియు మా హవ్యములనుదేవతలకు చేర్చవలెను.

8. ఆదిత్యుడు,రుద్రుడు, వసువు,ద్యావాపృథ్వులు, అంతరిక్షముమీరందరు కలిసి ఈ యజ్ఞమునురక్షించవలెను.యూపధ్వజారోహణముచేయవలెను.

9. దీప్తివస్త్రమునఆచ్ఛాదితము,హంసలవలెశ్రేణీపూర్వక గమనవంతము,ఖండయుక్త యూపముమావద్దకు రావలెను.మేధావులు అధ్వర్యులచేయజ్ఞపూర్వదిశనఆరోహించబడినయూపములు అన్నియుదేవమార్గమునుఅవలంబించును.

10.సుస్వరూపలు ఖండవంతములగుయూపములు పశువులశృంగములవలెభూ◌ుకి శృంగములయిమొలిచినట్లుకనిపించును. యజ్ఞమునఋత్విక్కుల స్తుతులను◌ను యూపము యుద్ధమునమమ్ము రక్షించవలెను.

11.వనస్పతీ! మొదటికినరుకబడిన స్థాణువా!ఈ పదునైన పరశువునీకు మహా సౌభాగ్యమును ప్రసాదించినది.నీవు వందల శాఖలుగలదానవయి పుట్టుము.మేము కూడ వేలశాఖలుగలవారలమై ఆ◌ర్భ◌ంతుము.**"సహస్రవల్శా◌వయం రుహేమ"**

## తొ◌్మదవసూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌ుత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు1-8 బృహతి,9 త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ! నీవు జలములకుపౌత్రుడవు. సుందరధనవంతుడవు.దీప్తిమంతుడవు.నిరుపద్ర◌◌. లోకములకుప్రాప్తవ్యుడవు.మేము నీకు ◌ుత్రులవంటివారలము. మనుష్యులము.మా రక్షణకుగాను నిన్నుప్రార్థించుచున్నాము.

2. అగ్నీ!నీవు సమస్త అరణ్యములనురక్షింపుము. మాతృరూపజలమున చేరిశాంతుడవు అగుము.నీవు సర్వదా శాంతముగాఉండుట సహించరానిది.కావున దూరముగా ఉన్ననుసన్నిహితుడవుఅగుము. **"దూరేసన్నిహాభవ"**

3. అగ్నీ!నీవు స్తోతలమనోకామనలనుగుర్తింతువు. సంతుష్టుడవుఅగుదువు. నీవు పదహారుమందిఋత్విక్కులతో స్నేహముగాఉందువు. వారిలో కొందరు◌శేషరూపమున హోమముచేయుటకు సాగుదురు.◌ుగిలినవారు నలువైపులకూర్చుందురు.

4. అగ్నిగుహలో ఉన్నసింహమువలెజలములందుఉన్నవాడు. శత్రువులను,బహుసేనలను ఓడించువాడు.అట్టి అగ్నిని ద్రోహరహితులు,చిరంజీవులగు◌శ్వదేవతలుగ్రహించినారు.

5. గాలితిరుగుడు కొడుకునుతండ్రి గుంజుకొనివచ్చును. అట్లేస్వచ్ఛందముగాదాగినవాడును మంథనమునలభించువాడునుఅగు అగ్నిని 'మాతరిశ్వ' దేవతలవద్దకు తెచ్చినది.

6. అగ్నిసర్వదా మానవులహితము కోరువాడు.నిరంతర తరుణ వయస్కుడు.అగ్నీ! నీవు నీమహిమవలనసమస్త యజ్ఞములను◌శేషరూపమున పాలించెదవు.అందువలననేహవ్యవాహనుడవగునిన్ను మానవులుదేవదూతగా గ్రహించినారు.

7. అగ్నీ!సాయంకాలమున నీవుస◌ుధవంతుడవుఅగుదువు. అప్పుడు సకలజంతువులు నీవద్దకూర్చుండును. ఈ నీ మనోహరకార్యము బాలునివలెఅజ్ఞునకు సహితముఫలప్రదానము చేసిసంతుష్టి కలిగించును. (బాలుడుపసివాడు. అందరిని మురిపించును.అట్లే అగ్నియు. అతనినిఎరుగవలసిన పనిలేదు)

8. అగ్నిపావనదీప్తిమంతుడు.కాష్ఠాదులందు శయనించువాడు.సుకర్ముడు. అగ్ని హోమము చేయుడు.అగ్ని బహువ్యాప్తుడు.దూత స్వరూపుడు. శీఘ్రగా◌ు.సనాతనుడు. స్తుతియోగ్యుడు.దీప్తిమంతుడు.అగ్నిని పూజించుడు.

9. మూడువేలమూడువందలముప్పదితొ్మదిమందిదేవతలు అగ్నినిపూజించినారు. ఘృతమునఅగ్నిని సిక్తము చేసినారు.అగ్నికొఱకు ిశాలములగుకుశలు పరచినారు. అనంతరముదేవతలు అగ్నినిహోతగా భాించికుశలపైద ఆ సీనుని చేసినారు.

## ఆలోచనామృతము

1. లోచనమునకుఅందనిది ఆలోచనము.మానవుని సర్వావయవములనుశాసించునది మనసుఆదేశించనిది ఏ అవయవమునుపనిచేయదు. కన్నుచూచినట్లున్ననుమనసు లేనిదికానలేము. మనిషిఅక్కడే ఉండును. మనసులేకున్నగ్రహించలేడు.

అట్లనిప్రాణము లేదనలేము.చలనముఉన్నది.ప్రాణము జీించుటకుమాత్రము పనికివచ్చును. జీితమునకుమనసు అవశ్యము.ఇతర ప్రాణులకు లేనిది,మనిషికి ఉన్నది, ిశిష్టమయినదిమనసు మాత్రమే! మనువుసంతతి అయినందువలనకాదుమనసు ఉన్నందునమానవుడు అయినాడు.
**"మనయేవమనుష్యాణం కారణంబంధమోక్షయో:"** అన్నాడు శ్రీకృష్ణ భగవానుడుగీతలో. బంధమోక్షములకుకాయిక కర్మకాదు. మానసికకర్మ కారణము. పనివానిచేయి జారిపడినఅద్దమును గురించినేను కావలెననిపడవేయలేదుఅనుమాట వచ్చును.అట్లన్న అనుకొనకచేసిన పని తప్పుకాదనిపసివానికి సహితముతెలియును.

శాసనరీత్యాకూడా అనుకొనక చేసినదినేరముకాదు. ఆలోచనముమనసునకు సంబంధించినది.మనసు ఆకాశము వంటిది.దానికి అవధులులేవు. ఇప్పటికిశాస్త్రరంగమున శబ్దమునుించిన వేగము సాధించినాము.కాని మనసును ించినకాదు. మనసును పోలినవేగమును సాధించుటదుస్సాధ్యమే కాదుఅసాధ్యము. అయిననుమనసు చెప్పినదంతయుసత్యము కాదు. మానవుడుఇంకను సత్యమునుఎరుగవలసి ఉన్నది.
నామనసుకు అందినదేఆలోచనామృతము.

2. ఋగ్వేదమునపది మండలములుఉన్నవి. ినిలో రెండవమండలము నుండిఎనిమిదవ మండలమువరకు ప్రతి మండలమునకుఒకడే ద్రష్ట, స్మ ర్తఅగును. ఒకటి,
తొ్మది,పదిమండలములకుద్రష్టలు అనేకులు.ఈ మూడవ మండలమునకుగాధేయ ిశ్వామిత్రుడుద్రష్ట. మనకు పరిచయమున్నిశ్వామిత్రుడు పురాణ ిశ్వామిత్రుడు.అతడు కోపిష్టి. హరిశ్చంద్రునికథయందలి ిశ్వామిత్రునిగుణగణములుమనకు తెలియును.

శ్రీ మద్రామాయణమునందలిిశ్వామిత్రునికి పురాణ ిశ్వామిత్రునకుపోలిక ఏమాత్రములేదు. రామాయణిశ్వామిత్రుడు క్షత్రియపక్షపాతి. తపస్సంపన్నుడు.నరమేధమువంటివాటిని అంతమొందించినగొప్ప సంస్క ర్త. **"అన్యమింద్రంకరిష్యామి"** అని బెదిరించిమరొక స్వర్గమును సృష్టించినగొప్ప శాస్త్రజ్ఞుడు.

ఉభయిశ్వామిత్రులను గాధేయులుగానేచెప్పినారు. అయిననునామసామ్యమునుబట్టి వేదర్షులను,పురాణ ఋషులు అనుకొనుటకుిలులేదు. వేదములకుపురాణములకు మధ్యఅనంతము అగాధమగుకాలమున్నది.ఏదో ఒక ిశేష కార్యముసాధించనివాడుఋషి- ద్రష్ట-స్మ ర్తకాలేడు. కాలమునుఎదిరించి ఇంతకాలమునిలువలేడు.

1) ఈమండలపు 4వ సూక్తము5, 6 మంత్రములోదేవతలను" **నృపేశ:**" నరరూపులనుగాపేర్కొనుట జరిగినది.**"ిగ్రహవత్యోయజ్ఞద్వారాభిమానిన్యోదేవతా:"** అని శాయణుడువ్యాఖ్యానించినాడు.ఏతన్వా ిరూపే, **"ిరూపే పృథగ్రూపేతన్వాప్రకాశరూపేణ శరీరేణ"** అనిశాయణుడు.

వేదమునఇంతవరకు అలవోకగాఒకచోట తప్ప ప్రకృతిశక్తులను రూపముఉన్నవారిగా పూజించుటజరుగులేదు. ప్రకృతిశక్తులకు అనుగ్రహములన్నట్లేచెప్పబడినది.ఆగ్రహము ఉన్నజాడలు కనిపించవు.

ఇక్కడతొలిసారిగా ప్రకృతి శక్తులనుమానవరూపులుగాంగ్రహవంతులుగాప్రవేశపెట్టుటకుప్రయత్నము జరిగింది.మహాయానబౌద్ధులు ంగ్రహారాధనప్రారంభించిరి అనుటసరికాదనుటకు ఇదినిదర్శనము. అహింసనుగురించి సహితమువేదమున పెక్కుసార్లుపేర్కొనుట జరిగినది.మహాంర వర్ధమానుడు,గౌతమబుద్ధుడుమాత్రమే అహింసనుప్రతిపాదించినాడనుటనుగురించియు ఆలోచించవలసిఉన్నది. వారిద్దరుఅహింసను ప్రజలలోప్రచారముచేసి, అహింసనుఒక జీవన ంధానముగాస్థాపించినారనునదితిరుగులేని నిజము.

ii)యజ్ఞముజరిపించు ఋత్విజాదులకుఉన్నత స్థానముఇచ్చుట జరిగినది.7 వ సూక్తము 8వ మంత్రమువారిని దివ్యులుగను,అగ్నిములుగనుపేర్కొనుటజరిగినది.
**"దైవ్యహోతారాప్రథమాన్యంజే"**

iii)గృత్సమదుడుపక్షును ప్రవేశ పెట్టినాడు.ంశ్వాంత్రుడు స్థావరములకుపంత్ర స్థానము కల్పించినాడు.యూపము ధ్వజస్తంభమునకుపూర్వరూపము కావచ్చును.8వ సూక్తమున యూపమునకుదేవతాస్థానముకల్పించబడినది.

ఇంతకుముందుఅశ్వమేధ సందర్భమునబలి ఇచ్చిన అశ్వమునకుసద్గతులుకలుగునుఅనిచెప్పినాడు. ఇప్పుడుయూపము కొఱకు నరికినచెట్టునకు వందలశాఖలు కలుగును అనుచున్నాడు.**" శతవల్శో ంరోహ"**.మంచిపనికి సద్గతులుకలుగును అను సత్‌సంప్రదాయము.

iv)క్రతువునకుకర్మకాండ నిర్ణయించుటజరుగుచున్నది.యూపారోహణ పద్ధతింవరించబడినది.నేటి ధ్వజారోహణమునుతలపించుచున్నది.

9-3మంత్రమున16మంది ఋత్వికులనుగురించి చెప్పబడినది.వారిలో 12మంది ఋత్విజులుంంధ కార్యములునిర్వహించుచువచ్చిపోవుచుందురనినలుగురు ఉద్గాతప్రభృతులుకూర్చొని మంత్రములుచదువుదురనియుశాయణాచార్యులువ్యాఖ్యానించినారు.

5-9-9వ మంత్రమునత్రీణిశతాత్రీసహస్రాణ్యగ్నింత్రింశాచ్చ దేవానవంచాసపర్యన్.ఇది 3339అగును. ఇది అగ్నిని పూజించుదేవతల సంఖ్య.ఇంతకు ముందు 33 మందిదేవతలనుగురించి చెప్పినారు.ంరిలో11 మంది భూంంంద11 గురు అంతరిక్షమున11 గురు ద్యులోకము ఉన్నట్లుచెప్పినారు.

బృహదారణ్యకమునఆనందగిరి ఈ సంఖ్య 3336గాపేర్కొన్నారు. దేవతలకుస్థిరసంఖ్య సాధ్యపడదు.ఋభువులుదేవత్వము సాధించుచుందురు.

9-2నఅగ్నిని **'దూరేసన్నిహాభవ'**దూరముగాఉండి దగ్గరగా ఉన్నట్లుఉండుము అంటున్నారు.దూరమున అదృశ్యముగాఉన్న నీవు అరణులందుపుట్టి సన్నిహితుడవుఅగుము అని శాయణుని సుందరవాఖ్య.కొన్ని అందములయినవర్ణనలుఉన్నం.

9-5గాలి, తిరుగుడు కొడుకునుతండ్రి గుంజుకొనివచ్చినట్లుమాతరిశ్వ అగ్నిని దేవతలకుచేర్చినది.

9-7అగ్నిని బాలునితో పోల్చినాడు.తెలిసినవాడుతెలియనివాడుఅను భేదములేకబలుడు అందరికిఆనందము కలిగించును.అట్లే అగ్నియు అన్నాడు.

9-4**"సింహమ్ఇవశ్రితమ్"** గుహయందుసింహమువలెఅగ్ని జలములందుఉన్నది అన్నాడు. గుహయందుఉన్నప్పుడు సింహముశాంతముగా ఉండును.బయటికి లంఘించినభయంకరము అగును.అగ్నియు

అంతే! జలములందుఉన్నప్పుడు శాంతుడు.బయటపడినభయంకరుడు.
**"వ్యాఘ్రీవతిష్ఠతి జరా"** అంటాడుభర్తృహరి.వార్ధక్యము పులివలెపొంచి ఉన్నది అన్నాడు.ఎంత అందముగా చెప్పినాడు!పొంచి ఉన్న పులిని చూస్తేభయం! దుఃకినభయము. మనముఉండము.
8-10**"శృంగాణించ్ఛృంగిణాం దదృశ్రే"**యూపములునేలకు కొమ్ములవలెఉన్నవి.

## పదవసూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-ఉష్ణిక్

1. అగ్నీ!నీవు ప్రజల అధిపతివి.దీప్తిమంతుడవు.నిన్ను బుద్ధిమంతులుఉద్దీప్తుని చేతురు.

2. అగ్నీ!నీవు హోతవు.ఋత్విక్కువు. అధ్వర్యుడుయజ్ఞమున నిన్నునుతింతురు. నీవుయజ్ఞరక్షకుడవు.యజ్ఞ గృహమునందుదీప్తుడవు అగుము.

3. అగ్నీ!నీవు జాతవేదుడవు.యజమానులునీకు ఆజ్యపుతోడాశయుక్తమగుహవ్యము అర్పింతురు.వారికి వీర పుత్రులు కలుగుదురు.వారు పశుపుత్రాదులతోసమృద్ధులు అగుదురు.

4. అగ్నియజ్ఞ ప్రజ్ఞాపకుడు.అతడు ఏడుగురు హోతలద్వారా ఆహ్వానించువాడు.అట్టి అగ్ని కొఱకుగానుప్రాచీనము మహంతముఅగు వాక్యమును అర్జించుడు.

5. అగ్నితేజమునుధరించువాడు. లోకములవిధాత. దేవతలనుఆహ్వానించువాడు.అట్టి అగ్ని కొఱకుగానుప్రాచీనము మహంతముఅగు వాక్యము ఆర్జించుడు.

6. మహాన్నము,ధనము కొఱకుఅగ్ని దర్శనీయుడు. అగ్నినిప్రశంసించు వాక్యమేమా స్తుతి వాక్యముఅగును. అగ్నిని వర్ధిల్లచేయును.

7. అగ్నియజ్ఞకర్తలలోశ్రేష్టుడు. అగ్నీ! నీవుయజమానులకొఱకు దేవతలయాగము చేయుము.నీవు యజమానులు,హోతలకు హర్షదాయకుడవు.నీవు శత్రువులనుజయించి విరాజిల్లుచున్నావు.

8. పావకా!నీవుమాకు కాంతివంతము,శోభనశక్తిమంతముఅగు ధనమునుప్రసాదించుము. స్తోతలకుశుభములు కలిగించుటకువారివద్దకు వెళ్లుము.

9.అగ్నీ!నీవు హవ్యవాహనుడవు.అమరుడవు. మంథనరూపబలమున వర్థిల్లుదువు.ప్రబుద్ధులగుమేధావి స్తోతలుఆజ్యపురోడాశములద్వారా నిన్ను ఉద్దీప్తునిచేసెదరు.
(అరణులుమధించగా పుట్టినఅగ్ని బలవంతుడగును)

## పదకొండవసూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నీ!నీవు హోతవు.పురోహితుడవు.యజ్ఞద్రష్టవు.అగ్ని యజ్ఞమునుక్రమబద్దముగాఎరుగును.

2. హవ్యవాహకుడు,అమరుడు, హవ్యాభిలాషి,దేవదూత, అన్నప్రియుడుఅగు అగ్ని ప్రజ్ఞావంతుడుఅగుచున్నాడు.

3. అగ్నియజ్ఞకేతనస్వరూపుడు. ప్రాచీనుడు.అతడు తన ప్రజ్ఞాబలమునసర్వజ్ఞుడు అయినాడు.

4. బలపుత్రుడుస్వరూపుడు సుప్రసిద్ధుడుజాతవేదుడుఅగు అగ్నిని దేవతలుహవ్యవాహునిచేసినారు.

5. అగ్నిసకల నాయకుడు. శీఘ్రకారి.రథసముడు. సదా నంనుడు.అగ్ని యజ్ఞమును హింసించగలవాడులేడు.

6. అగ్నిసకల శత్రుసేనలంజేత, శత్రువులకుఅవధ్యుడు. దేవతలపోషకుడు. అతడు ంధ అన్నయుక్తుడు.

7. హవ్యదాతయగుమానవుడు హవ్యవాహకఅగ్నివలన సమస్తఅన్నములనుపొందుచున్నాడు. అట్టిమానవుడు పంత్రకారకుడు,దీప్తింశిష్టుడగు అగ్నివలన గృహముపొందును.

8. అగ్నిమేధాం - జాతవేద.మేము అతనినిస్తుతించికోరిన సమస్త ధనములనుపొందగలము.

9. అగ్నీ!మాకు అభిలషించినధనములన్నియులభించవలెను.దేవతలు మాలోప్రవేశించవలెను.

## పన్నెండవసూక్తము

### ఋషి-ంశ్వాంత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఇంద్రాగ్నులారా!మేము స్తుతులద్వారా ఆహ్వానించుచున్నాము.స్వర్గము సిద్ధమయినదియు. వరణీయములగు సోమము కొఱకు ంచ్చేయుడు.మా భక్తిని గుర్తించిసోమపానము చేయండి.

2. ఇంద్రాగ్నులారా!స్తోతలకు సహాయకము,యజ్ఞసాధకము,ఇంద్రియములకుహర్షవర్ధకము అగుసోమము సిద్ధముగాఉన్నది. ఈ అభిషుతసోమమును సేంచుడు.

3. యజ్ఞసాధకసోమమున ప్రేరితులయిస్తోతలకు సుఖములుప్రసాదించు ఇంద్రాగ్నులనునేను సేంతును.ఈ యజ్ఞమునసోమపానము చేయుడు.తృప్తులు అగుడు.

4. శత్రునాశకులు,వృత్రహంతంజయులు అపరాజితులుమరింత అన్నముఅందించువారు ఇంద్రాగ్నులనుఆహ్వానించుచున్నాను.

5. ఇంద్రాగ్నులారా!మంత్రశాలురయి జనులుంమ్ము పూజింతురు.స్తోత్రములుతెలిసినవారు ంమ్ముఅర్చింతురు. అన్నప్రాప్తికొఱకునేను ంమ్ము ఆరాధింతును.

6. ఇంద్రాగ్నులారా!ంరు ఒక్కమ్మడిగా చేసినదాడికి దస్యుల(దాసుల)తొంబది నగరములు గడగడలాడినం.

7. ఇంద్రాగ్నులారా!స్తోతలు యజ్ఞమార్గములక్ష్యముగా మా కర్మలనలుదిశలకు వచ్చినారు. ంచ్చేయండి.

8. ఇంద్రాగ్నులారా!మా బలము, అన్నముఒకే తీరుం. వాన కురిపించుపని ం ఇద్దరిమధ్య నిహితమైఉన్నది.

9. ఇంద్రాగ్నులారా!ంరు స్వర్గ ప్రకాశకులు. ంరుయుద్ధములందుసర్వత్ర ంభూషితులుఅగుదురు. ం సామర్థ్యముఆ యుద్ధ ంజయమునువెల్లడి చేయును.

( శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహితముమూడవ అష్టకముమూడవ మండలముమొదటి అనువాకముసమాప్తము)

## రెండవఅనువాకము          పదమూడవసూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రపుత్రుడు ఋషభుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1. అధ్వర్యులారా!యథేచ్ఛగా అగ్నినిస్తుతించుడు. అతడుదేవతల సహితుడయిమా వద్దకు వచ్చేయవలెను.యాజకశ్రేష్ఠుడగుఅగ్ని కుశలపై ఆసీనుడుకావలెను.

2. అగ్నివశమున ద్యావాపృథ్వ్యులుఉన్నవి. అగ్ని బలమునదేవతలు సేవింతురు.అగ్ని సంకల్పము వ్యర్థముకాదు.

3. అగ్నిమేధావి. యజమానులప్రవర్తకుడు. యజ్ఞప్రవర్తకుడు. సర్వప్రవర్తకుడు.అగ్ని కర్మఫలము, ధనము,దాత. మీరు అట్టి అగ్నికిసేవలు చేయండి.

4. మాఅనుభవమునకుగాను,అగ్ని అత్యంత సుఖప్రదమగుగృహమును ప్రసాదించవలెను.భూమి, ఆకాశము అంతరిక్షమునకుసంబంధించి అగ్నివద్దఉన్న సమృద్ధ ధనముమాకు చేరవలెను.

5. అగ్నిదీప్తిమంతుడు.నిత్యనూతనుడు.దేవతలనుఆహ్వానించువాడు.ప్రజాపాలకుడు. స్తోతలుఅట్టి అగ్నిని ఉత్తమస్తుతుల ద్వారా ఉద్దీప్తునిచేయుదురు.

6. అగ్నీ!స్తుతించు సమయమునమమ్ము రక్షించుము.నీవు దేవతలప్రధాన ఆహ్వానకర్తవు. మంత్రోచ్చారణసమయమున మమ్మురక్షించుము. నీవు వేలదానముల దాతవు.మరుత్తులు నిన్నువర్థిల్లసేతురు.నీవు మా సుఖములనువృద్ధిపరచుము.

## పదునాలుగువసూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రపుత్రుడు ఋషభుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిదేవతలనుఆహ్వానించువాడు.స్తోతల ఆనందవర్ధకుడు. సత్యప్రతిజ్ఞుడు.యజ్ఞకారి. అత్యంతమేధావంతుడు.లోకవిధాత. అట్టిఅగ్ని మా యజ్ఞమునకువచ్చేయవలెను.అగ్ని రథము ద్యుతిమంతము.అతడు కేశశిఖుడు.అతడు బలపుత్రుడు.అతడు భూమి మీదకాంతులు ప్రసరించును.

2. యజ్ఞవంతుడవగుఅగ్నీ! నీకు నమస్కరించుచున్నాను.నీవు బలవంతుడవు.కర్మజ్ఞాతవు.నీకు నమస్కృతులుఅర్పించబడును.వానిని స్వీకరించుము. నీవువిద్వాంసుడవు. విద్వాంసులనుతీసికొని రమ్ము. మాకుఆశ్రయము ఇచ్చుటకుగానుకుశలమీద ఆసీనుడవుఅగుము.

3. అన్నసంపాదకమగు ఉష-రాత్రిఅగ్ని లక్ష్యముగా సాగును.అగ్నీ! వాయు మార్గమునవీవు వాటిసమ్ముఖమునకువెళ్లుము. ఆసమయమునఋత్విక్కులు హవ్యములుఅర్పించి సనాతనుడవగునిన్ను అర్చింతురు. యుగద్వయమువలెఉషారాత్రులు పరస్పర సంసక్తములు. ఉషారాత్రులుమా ఇంటికి మరలమరలవచ్చేయవలెను.

4. అగ్నిబలమునకు పుత్రుడు.అగ్నీ! నీవే సూర్యుడవు.నీవే స్వామివి. మానవులకుదారిచూపు కిరణములుప్రసరింపచేయ కాంతిలోనీవు సూర్యసముడవు.అందువలన మిత్ర,వరుణ, సకల దేవతలునిన్ను స్తుతింతురు.

5. అగ్నీ!నేడు మేము చేతులెత్తినీకు శోభనహవ్యముసమర్పించుచున్నాము.మా నమస్సులకు ప్రసన్నుడవుఅగుము. యజ్ఞాభిలాషివిఅగుము. యజ్ఞమునప్రభవించినస్తోత్రములద్వారా దేవతలనుపూజింపుము.

6. బలపుత్రుడవగుఅగ్నీ! ప్రభూత రక్షణలునీనుండి యజమానివద్దకు చేరును.అన్నములునుచేరును. ప్రియవచనములద్వారా అచలము సహస్రసంఖ్యాకధనమును ప్రసాదించుము."**త్వందేహిసహస్రిణంరయిం**"

7. సమర్థుడవు,సర్వజ్ఞుడవు, దీప్తిమంతుడవుఅగు అగ్నీ! మేము మానవులము.మేము యజ్ఞములందునీకు హవ్యములుఅర్పింతుము. వాటినినీవు ఆస్వాదించుము.యజమానులనురక్షించుటకు అప్రమత్తుడవుఅగుము.

## పదిహేనవసూక్తము

## ఋషి ఉత్కీలుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్నీ!నీ తేజము ిశాలము.ప్రకాశము అత్యంతము.నీవు శత్రువులనురోగరహితరాక్షసులనునాశనము చేయుము.అగ్ని ఉత్కృష్టుడు. మహాహనుడు.సుఖధాత. ఉత్తమఆహ్వానవంతుడు.నేను అట్టి రక్షణమువనేఉందును. ( "**అిివా:- రోగ రాహిత్యేవసామర్థ్యో పేతా రాక్షసా:**" అన్నాడుశాయణుడు. రాక్షసులు రోగరహితులుఅనుచున్నాడు)

2. అగ్నీ!ఉష ప్రకటమయినపుడుసూర్యుడు ఉదయించినపుడునీవు మమ్ము రక్షించుటకు జాగృతుడవుఅగుము. అగ్నీ! నీవు స్వయంభువుడవు.తండ్రి పుత్రునిగ్రహించినరీతి నీవు స్తోత్రములనుగ్రహించుము.

3. అభీష్టవరదా!అగ్నీ! నీవు మానవద్రష్టవు. నీవుచీకటి రాత్రులందుఎక్కువ వెలుగుదువు.నీవు అనేక జ్వాలలను ిస్తరింపచేతువు.తండ్రీ! మాకు కర్మఫలముప్రసాదించుము. మాపాపములు నివారించుము.మమ్ము ధనాభిలాషులనుచేయుము.

4. అగ్నీ!శత్రువులు నిన్నుపరాజితుని చేయజాలరు.నీవు అభీష్టవరదుడవు.నీవు సమస్త శత్రుపురములను,ధనములనుగెలిచి ప్రకాశించినావు.జాతవేదుడవగుఅగ్నీ! నీవు మహాఆశ్రయదాతవు.ప్రథమ యజ్ఞనిర్వాహకుడవుఅగుము.

5. అగ్నీ!నీవు జగములనుజీర్ణింపచేయువాడవు.సుమేధవు. దీప్తిమంతుడవు.దేవతల కొరకగుసమస్త కర్మలనులోపరహితముచేయుము. నీవుఇక్కడనే నిలిచిరథమువలెమా హవ్యములనుదేవతలకు చేర్చుము.ద్యావాపృథ్వులనుఉత్తమరూపయుక్తులనుచేయుము.

6. అభీష్టవరదా!అగ్నీ! నీవు మమ్మువర్ధిల్లచేయుము.నీవు సుందరదీప్తులతోసుశోభితుడవుఅగుము. దేవతలసహితుడవయిద్యావాపృథ్వులనుదోహనయోగ్యములుచేయుము. మనుష్యులదుర్బుద్ధి మా వద్దకురాకుండవలెను.

7. అగ్నీ!స్తోతలకు కర్మభూిియు,ధేనుప్రదాత్రియునగుభూిిని ప్రసాదించుము.మాకు వంశవర్ధనుడు,సంతతిజనియుఅగు పుత్రుడు కలుగవలెను.నీవు మమ్ము అనుగ్రహించుము.

## పదహారవసూక్తము

## ఋషి-ఉత్కీలుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-1-2జగతి, తక్కినింబృహతి

1.అగ్నిఉత్తమ సమర్థవంతుడు.మహా సౌభాగ్యములస్వాిి. గోయుక్తుడు. ఆపత్యవంతుడు. ధనాధిపతి.వృత్రహంతకులకుఈశ్వరుడు అగును.

2. మరుత్తులారా!ిిరు నేతలు. సౌభాగ్యవంతుడగుఅగ్నితో కలవండి.అగ్నిలో సుఖవర్ధక ధనములుఉన్నిి. సేనలు గలమరుద్గణములుసంగ్రామమున శత్రువులనుపరాజితులను చేయును.వారు సదా శత్రువులనుహింసింతురు.

3. బహుధనశాలి,అభీష్టవరదుడవగుఅగ్నీ! ప్రభూతము,ప్రజాయుక్తము,ఆరోగ్యకరమగు బలమునుసమర్థవంతమగుధనమును ప్రసాదించిమా చురుకును పెంపొందించుము.

4. అగ్నిజగత్క ర్త . సకలజగములందు ఉన్నాడు.అతడు భారమువహించి దేవతలకుహవ్యములుచేర్చును. అగ్ని స్తోతలవద్దకు ిచ్చేయును.యజ్ఞనేతలమంత్రములవద్దకుిచ్చేయును. మానవులయుద్ధములకుిచ్చేయును.

5. బలపుత్రుడవగుఅగ్నీ! నీవు మమ్ము శత్రుగ్రస్తులను,ిరశూన్యులను, పశుహీనులను, నిందనీయులనుచేయకుము. మాపైద్వేషము వహించకుము.

## పదిహేడవసూక్తము

## ఋషి-వైశ్వాిత్రకతుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నిధర్మధారకుడు. జ్వాలాకేశుడు.సమస్త జనులకుస్వీకరణీయుడు. దీప్తిరూపుడు.పిత్రుడు. సుక్రతువు.అగ్ని యజ్ఞ ఆరంభమునక్రమముగా ప్రజ్వరిల్లును.దేవతల యజ్ఞమునఘృతాదులతో తడిసిపోవును.

2. అగ్నీ!నీవు జాతవేదిి.సర్వజ్ఞుడవు. నీవుభూిికి హవ్యముఇచ్చినావు. ద్యులోకమునకుహవ్యముఇచ్చినావు. మా హవ్యములతోదేవతల యజ్ఞముచేయుము. మనువుయజ్ఞమునువలె
మాయజ్ఞమునుపూర్తి చేయుము.

3. జాతవేదివగుఅగ్నీ! నీ అన్నము ఆజ్యము.ఓషధి సోమరూపమగుత్రిిధమయినది.ప్రకాహ, ఆహీన,సమగతనామక త్రిఉషస్సులు నీకు మాతలు.నీవు వారిని కూడి దేవతలకుహవ్యములుఅర్పింపుము. అగ్నీ! నీవుిద్వాంసుడవు. యజమానిసుఖ, శుభములుకారకుడవు.

4. అగ్నీ!నీవు జాతవేదిి.దీప్తిశాలిి. సుదర్శనుడవు.స్తుతియోగ్యుడవు.మేము నీకు నమస్కరించుచున్నాము.దేవతలు నిన్నుఆసక్తిలేని హవ్యవాహునిచేసినారు. అమృతనాభినిచేసినారు. “ **అకృణ్వన్నమృతస్యనాభిమ్**”

5. అగ్నీ!నీకన్న ముందటివారు,ిశేష యజ్ఞకర్తలగుహోతలు మధ్యమ,ఉత్తమనామక స్థానములందుస్వధవెంట కూర్చునిసుఖించినారు. వారి ధర్మమేలక్ష్యముగా యజ్ఞముచేయుము. తదనంతరముదేవతలనుప్రసన్నులను చేయుటకుగానుమా, యీ యజ్ఞమునుధరించుము.

## పదునెనిిదవసూక్తము

## ఋషి-వైశ్వాిత్రకతుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ిత్రుడుిత్రుని, తలిదండ్రులుపుత్రుని హితాభిలాషులుఅగుదురు. అట్లే అగ్నీ!మావద్దకు ిచ్చేయుటకుప్రసన్నుడవయి మాకుహితాభిలాషిిఅగుము. మనిషికి మనిషియేద్రోహి. అందువలనిరుద్ధాచార శత్రువులనుఅగ్నీ! భస్మము చేయుము.

2. అగ్నీ!నీవు అంతర శత్రువులనుబాధించుము.హవ్యరహితకోరికలను నిష్ఫలముచేయుము. నివాసదాతవు.సర్వజ్ఞుడవగుఅగ్నీ! నీవు చపలచిత్తులగుమానవులనుతపింపచేయుము.నీ కిరణములు జరారహితములుబాధాశూన్యములుకావలెను.

3. అగ్నీ!నేను ధనములుకోరుచున్నాను. నీ వేగముబలమునకుగానుసిిధలు, ఆజ్య సహితమగుహవ్యముసమర్పించుచున్నిి.స్తోత్రములద్వారా నిన్ను స్తుతించుచునేను ఉన్నంత కాలమునాకు ధనము ప్రసాదించుము.ఈ స్తుతిని అపరిిత ధనదానమునకుగానుదీప్తమొనరించుము.

4. బలపుత్రుడవగుఅగ్నీ! నీవు నీ తేజస్సుతోతేజోవంతుడవుఅగుము. స్తుతులనుఅందుకొని, నిన్ను కీర్తించుంశ్వాంత్ర వంశధరులనుధనవంతులనుచేయుము. అన్నమును,ఆరోగ్యమును, అభయమునుప్రదానము చేయుము.కర్మకారకుడవగు అగ్నీ! మేముతేపతేప నీ శరీరపరిమార్జనము చేయుదుము.

5. అగ్నీ!నీవు దాతవు. ధనములందుశ్రేష్ఠధనమునుప్రసాదించుము. నీవుసంధలయుక్తుడవు అయినపుడుఅట్టి ధనమునేప్రసాదించుము. భాగ్యవంతుడగుస్తోత ఇంట ధనముకలిగించుటకు అందములయిననీ బాహువులనుచాచుము.

## పందొంమ్మదవసూక్తము

### ఋషి-గాధి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్నిదేవతలస్తోత.మేధాం. సర్వజ్ఞుడు.ఆమూఢుడు. అట్టిఅగ్నిని, మాయీ యజ్ఞమున హోతరూపమున స్వీకరించుచున్నాము.అగ్ని సర్వాపేక్షల యజ్ఞపరాయణుడుకావలెను. అగ్నిమా కొఱకు దేవతలయజ్ఞము చేయవలెను.ధనము, అన్నమునకుగానువారు మా హవ్యములనుగ్రహించవలెను.

2. అగ్నీ!నేను హవ్యయుక్తము,తేజస్వి, హవ్యదాత,ఘృత సమన్విత 'జుహువు'నునీముందు అర్పించుచున్నాను.దేవతలకు బహుమానకర్తయగు అగ్ని ఇవ్వదలచినధన సమన్వితుడయి ప్రదక్షిణచేసియజ్ఞమున చేరవలెను.

3. అగ్నీ!నీవు రక్షించువాడుఅత్యంత తేజస్విఅగుచున్నాడు. అతనికిఅపత్యవంతమగు ధనమునుప్రసాదించుము. అగ్నీ!నీవు ఫలప్రదాతవు.మహా అన్నదాతవు.మేము నీ మహిమల వలనరక్షింపబడుదుము.నిన్ను స్తుతించుచుధనాధిపతులమగుదుము.

4. అగ్నీ!నీవు ద్యుతిమంతుడవు.యజ్ఞ కర్తలునీకు ప్రభూత దీప్తినిసమర్పించినారు. నీవుయజ్ఞమందుస్వర్గతేజమునుపూజింతువు. కావునదేవతలనుఆహ్వానించుము.

5. అగ్నీ!యజ్ఞమున ఆసీనులయినదీప్తిశాలురగు ఋత్విక్కులునిన్ను హోతగాభాంంచి సిక్తము చేసినారు.కావున మమ్ము రక్షించుటకు జాగృతుడవుఅగుము. మా పుత్రులకుమరింత అన్నముప్రసాదించుము.

## ఇరువదవసూక్తము

### ఋషి-గాధి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. హవ్యవాహకఉషయొక్క అధికారమునుదూరము చేయునపుడుఅగ్ని, ఉష, అశ్వినులు దధిక్రుడనుదేవతలనుఋక్కులద్వారా ఆహ్వానించును,సుందరులు, ద్యుతిమంతులు,పరస్పరము కలిసిఉన్నదేవతలు యజ్ఞాభిలాషులయిఆ ఋక్కులను ంనవలెను.

2. అగ్నీ!నీ అన్నము మూడురకములది. నీ స్థానముమూడు రకములది.యజ్ఞసంపాదక అగ్నీ!దేవతల కడుపునింపునీకు నాలుకలు ఉన్నం.నీ మూడు రకములశరీరములను దేవతలుఅభిలషింతురు, నీమూడు శరీరములతోఅప్రమత్తుడవయిమా స్తుతిని రక్షింపుము.
(1.ఆజ్యము-ఇధ్మము-సోమముమూడు అన్నములు.2. ఏకాహ-అసీన-సత్రలేక ప్రాత:- మధ్యాహ్న-తృతీయ సవనములుమూడు స్థానములు.3. గార్హపత్య అహవనీయ-దక్షిణమూడు నాలుకలు.4. పావక-పవమాన-శుచిఅను మూడు శరీరములు)

3. అగ్నీ!నీవు ద్యుతిమంతుడవు.జాతవేది. మరణరహితుడవు.అన్నవంతుడవు.లోకముల తృప్తికర్తవు.ప్రార్థితుడవు. ఫలదాతవు.దేవతలు నీకుఅనేక ప్రకారముల తేజస్సునుప్రసాదించినారు. మాయావులమాయలను ప్రసాదించినారు.అవన్నియు నీలో ఉన్న.

4. అగ్నిసూర్యునివలె ఋతుకర్త.అగ్ని మానవులనియంత, సత్యవంతుడు.వృత్రహంత,సనాతనుడు, సర్వజ్ఞుడు.ద్యుతిమంతుడు.అతడు స్తోతలనుపాపములు దాటించిదరికి చేర్చవలెను.

5. నేనుయజ్ఞమునకుదధిక్రుని, అగ్నిని,ఉషను, ద్యుతిమంతసతను, అశ్వినులను,భగుని, వసువులను,రుద్రుని, ఆదిత్యులనుఆహ్వానించుచున్నాను.

## ఇరువదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-గాధి,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-1త్రిష్టుప్, 2-3 అనుష్టుప్,4 రాడ్రూప 5 సతోబృహతి

1. జాతవేదఅగ్నీ! మా యీ యజ్ఞమునుదేవతలకు అర్పింపుము.మా హవ్యమును సేంపుము. ఆసీనుడవయిఅందరికన్నముందుమేదను, ఘృతమునుబిందువులుగా ఆరగింపుము.
(మేద-క్రొవ్వులేక జిగట పదార్థము)

2. పావకా!ఈ సాజ్గ యజ్ఞమునరెండు నేతిబొట్లునీ కొఅకును, దేవతలకొఅకును రాలుచున్న. కావునమాకు శ్రేష్ఠము, వరణీయధనమును ప్రసాదించుము.

3. అగ్నీ!నీవు కీర్తనీయుడవు.మేధా.ఋషి. శ్రేష్టుడవు.నీకొరకే మేదోరూప హవ్యపుసకల బిందువులుస్రంచుచున్న.కవులు నిన్ను స్తుతించుచున్నారు.మహా తేజమునచ్చేయుము. మాహవ్యమును సేంపుము.
(ఋషి:అతీంద్రియార్థదశ్రీఅని శాయణుడు)

4. అగ్నీ!నీవు నిరంతర గమనశాలి.శక్తిమంతుడవు.నీ కొరకే మేదోరూప హవ్యపుసకల బిందువులుస్రంచుచున్న.కవులు నిన్ను స్తుతించుచున్నారు.మహాతేజమునచ్చేయుము. మాహవ్యమును సేంపుము.

5. అగ్నీ!పశువు మధ్య భాగమునుండి తీసిన అత్యంతసారయుక్తము అగు మేదనునీకు అర్పింతుము. నివాసప్రదుడవగు అగ్నీ!చర్మము ంద నీకొఅకు పడుచున్నబిందువులను,దేవతలకు వేరువేరుగాభజించి అందించుము.
( **సారయుక్తమేద:వపాఖ్యం హ.వప పేరుగల హస్సు**)

## ఇరువదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-గాధి, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-4వదిఅనుష్టుప్, గిలినత్రిష్టుప్

1. సోమాభిలాషిఇంద్రుడు అగ్నిలోనిఅభిషుత సోమమునుతన ఉదరమునదాల్చినాడు. ఇతడుఆ అగ్నియే. సర్వజ్ఞ అగ్నీ!హవ్యమునానా రూపములు గలది.అశ్వమువలె వేగవంతమయినది.దానిని నీవు సేంపుము.లోకములు నిన్నునుతింతును.

2. పూజనీయా!అగ్నీ! నీ తేజముద్యులోకము, పృథి,ఓషధులు, జలములందుఉన్నది. ఆ తేజముననీవు అంతరిక్షమునవ్యాపించినావు. ఆ తేజముఉజ్జ్వలము, సముద్రవలెశాలము, మానవులకుదర్శనీయమయినది.

3. అగ్నీ!నీవు ద్యులోకమునందలిజలముల వద్దకువెళ్ళుచున్నావు.ప్రాణాత్ములయినదేవతలనుఏకము చేయుచున్నావు.సూర్యునిపైన రోచనామకలోకమునను, సూర్యునిదిగువ ఉన్న జలములకునునీవే ప్రేరకుడవు.
(రోచనేనామాయలోక: అని శాయణుడు)

4. సికతసమ్మిశ్రితి అగ్నీ! త్రవ్వకోలసహితుడవయియీ యజ్ఞమును సేవింపుము. ద్రోహరహితము,రోగ శూన్యము అగు అన్నమునుమాకు దానము ఇమ్ము.
(సికతసమ్మిశ్రిత ఇసుకతో కలిసినదిఅని శాయణుడు. పశుభ్యోహిత:పశువులకు హితకరమయినదిఅని యాస్కుడు)

5. అగ్నీ!స్తోతలకు కర్మభూమి,ధేనుప్రదాత్రిభూమిని సర్వదా ప్రదానముచేయుము. మాకువంశవర్ధనుడుసంతతి జనయితఅగు ఒక పుత్రుడు కలుగవలెను.నీవు మమ్ము అనుగ్రహింపుము.

## ఇరువదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-దేవశ్రవ,దేవవాతులు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు3బృహతి, మిగిలినవిత్రిష్టుప్

1. అగ్నిమంథనమునఉత్పన్నుడు. యజమానిగృహమున స్థాపితుడు.యువకుడు.
సర్వజ్ఞుడు.యజ్ఞప్రేరకుడు.జాతవేది. మహారణ్యములనుదహించియుఅజరుడు. అట్టిఅగ్ని
ఈ యజ్ఞమునఅమృతమును ధరించును.

2. భరతపుత్రులుదేవశ్రవుడు,దేవవాతుడు,సుధక్షుడు, ధనవంతుడగుఅగ్నిని మంథనమునఉత్పత్తి చేసినారు.అగ్నీ!
నీవు మరింతధనముతో మావైపుచూడుము. మాకొఱకునిత్యము
అన్నముతీసికొని రమ్ము.

3. పురాతనము,కమనీయమగు అగ్నినిచేతివ్రేళ్ళుపది పుట్టించినవి.దేవవాతుడుఅరణిరూపమాతలమధ్యన
సుజాతుడు,సుప్రియుడు అగు అగ్నినిఆవిర్భావింపచేసినాడు.
దేవశ్రవా!ఆట్టి అగ్నిని స్తుతింపుము.ఆ అగ్నియే జనులకువశవర్తి అగును. " **జనానామసద్వశే**"
(అరణులవలన కలిగినఅగ్నిమాత్రమే మానవునివశమున ఉండునుఅనుచున్నాడు)

4. ప్రధానదేవపూజా దినప్రాప్తికొఱకుఅగ్నీ! నిన్ను గోరూప పృథ్వియొక్కఉత్కృష్టస్థానమున
స్థాపించినాము.అగ్నీ! నీవు దృషద్వతి,ఆపయ, సరస్వతీ నదులతీరములందు
ఉన్నవారిగృహములందుధనయుక్తుడవయిదీపించుము.
(దృషద్వతిరాజస్థానమున,ఆపయ, సరస్వతులు కురుక్షేత్రమునపూర్వము ప్రవహించిఇప్పుడు
అదృశ్యములయిననదులు)

5. అగ్నీ!నీవు స్తోతలకుకర్మభూమియు ధేనుప్రధాత్రియునగుభూమిని సర్వదా ప్రదానముచేయుము.
మాకువంశవర్ధనుడుసంతతి జనయితఅగు ఒక పుత్రుడు కలుగవలెను.నీవు మమ్ము అనుగ్రహింపుము.

## ఇరువదినాలుగవసూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-1అనుష్టుప్, మిగిలినవిగాయత్రి

1. అగ్నీ!నీవు శత్రుసేనలనుఓడించుము. విఘ్నకర్తలనుదూరము చేయుము.నీవు అజేయుడవు.
శత్రువులనుగెలువుము. యజమానికిఅన్నము ప్రసాదించుము.

2. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞప్రియుడవు.అమరుడవు. నీవుఉత్తరవేదియందప్రజ్వలితముచేయబడుదువు.
నీవుమా యజ్ఞమునుచక్కగా సేవింపుము.

3. అగ్ని!నీవు బలపుత్రుడవు.నీవు త్వత్తేజమునసర్వదా అప్రమత్తుడవుఅగుము. నేను నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాను.◌చ్చేయుము. కుశల◌ిదఆసీనుడవు అగుము.

4. అగ్ని!నిన్ను పూజించువారియజ్ఞమునకుతేజోవంతులయినసమస్త అగ్నుల సహితుడవయి ◌చ్చేయుము.అక్కడి స్తుతి గౌరవమునురక్షింపుము.

5. అగ్ని!హవ్యదాతకు◌ిర్యయుక్తము. ప్రభూతధనమును ప్రసాదించుము.మేము పుత్రపౌత్రవంతులము.మాకు తీక్షణ ప్రసాదించుము.

## ఇరువదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌ుత్రుడు,దేవత-ఇంద్రాగ్నులు,ఛందస్సు-◌రాట్

1. అగ్ని!నీవు సర్వజ్ఞుడవు.చిత్రవంతుడవు.ద్యుపుత్రుడవు.పృథ్వీ తనయుడవు.చైతన్యవంతుడవు.ఇది దేవతలయజ్ఞము.ఇందు నీవు వేరు వేరుయజ్ఞములుచేయుము.

2. ◌ద్వాంసుడగుఅగ్నిసామర్థ్యము ప్రసాదించును.అగ్ని తనను ◌భూషితునిచేసికొనును. దేవతలకుఅన్నప్రదానముచేయును. బహు◌ధఅన్నవంతుడవగుఅగ్ని! మా కొఱకు దేవతలను ఈ యజ్ఞమునకుతొడ్కొని రమ్ము

3. సర్వజ్ఞుడు,దీప్తిమంతుడు,జగత్పతి, బలము,అన్నములుగలఅగ్ని, లోకమాత, ద్యుతిమతి,మరణరహితద్యావాపృథ్వులనుప్రకాశింప చేయును.

4. ఇంద్రాగ్నులారా!◌ిరు యజ్ఞమునుహింసించరాదు.అభిషవ ప్రదాతగృహమునకు సోమపానమునకు◌చ్చేయుడు.
(అనాగమనేనయజ్ఞహింసఅన్నాడు శాయణుడు.యజ్ఞమునకుఇంద్రాగ్నులు రాకుండుటేయజ్ఞహింసఅన్నాడు)

5. బలపుత్రుడు,నిత్యుడు, సర్వజ్ఞుడుఅగ్ని ఆశ్రయదానమునజీవలోకులనుఅలంకృతులనుచేసిజలస్థానమగుఅంతరిక్షమున ◌రాజిల్లును.

## ఇరువదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి1-6,8-9 ◌శ్వా◌ుత్రుడు, 7 బ్రహ్మ,దేవత-1-3 వైశ్వానరాగ్ని,4-6 మారుతో అగ్ని,7,8 బ్రహ్మ, 9◌శ్వా◌ుత్ర ఉపాధ్యాయుడు,ఛందస్సు-1-6 జగతి,7-9 త్రిష్టుప్.

1. మేముకుశికు గోత్రజన్ములము.ధనమును అభిలషించిహవ్యసేకరణచేయుచు లోలోనవైశ్వానరాగ్నిని తెలిసికొన్నాము.స్తుతుల ద్వారా అతనినిఆహ్వానించుచున్నాము.అతడు సత్యానుగతుడుసర్వజ్ఞాత యజ్ఞఫలప్రదాతరథి. అతడు యజ్ఞమునకు◌చ్చేయును.

2. ఆశ్రయప్రాప్తికొఱకును యజమానియజ్ఞము కొఱకునుపరిశుభ్రుడు, వైశ్వానరుడు,మాతరిశ్వ, రుచాయోగ్యుడు,యజ్ఞపతి, మేధా◌,శ్రోత, అతిథి, శీఘ్రుగ్రా◌ుఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.

3. సకిలించుగుఱ్ఱపుపిల్ల తల్లివల్లవర్థిల్లును. అట్లేవైశ్వానరాగ్ని ప్రతిదినముకుశికులవలనవర్థిల్లును. దేవతలలోజాగరూకుడగు అగ్ని మాకుఉత్తమ అశ్వములు,ఉత్తమ ◌ిర్యము,ఉత్తమ ధనముప్రసాదించవలెను.

4. అగ్నిరూపఅశ్వగణము కదలవలెను.బలవంతులగుమరుత్తులతో కూడిపృషతి, వాహనములనుసంయుక్తము చేయవలెను.సర్వజ్ఞులు, అహింసనీయులగుమరుత్తులు అధికజలశాలి, పర్వతసదృశమేఘమునుకంపింపచేయవలెను.

5. మరుద్గణములుఅగ్నికి అశ్రితములు.లోక ఆకర్షకములు. ఆ మరుత్తులదీప్తిమంతము,ఉగ్రమగు ఆశ్రయముకొరకు మేము యాచించుచున్నాము.వర్షరూపధారులు, సకిలింపుశబ్దము చేయువారు,సింహగర్జనవలెఉరుమువారగు మరుద్గణము◌ శేషరూప జలమునుప్రసాదింతురు.

6. దళములుదళములుగను,గుంపులు గుంపులుగనుస్తోత్రమంత్రములతోఅగ్ని తేజమును,మరుత్తుల బలమునుయాచింతుము. మచ్చలగుఱ్ఱములు, పృషతులుకలవారు, అక్షయ ధనవంతులు,ధీరులును అగు మరుద్గణములుహవ్యములకొఅకు యజ్ఞములకు◌చ్చేయుదురు.

7. నేనుఅగ్నిని, పరబ్రహ్మమును.పుట్టుకతోనే జాతవేదిని.పరతత్వ స్వరూపుడను.ఘృతము ప్రకాశమునా నేత్రము అగును.నా ముఖమున అమృతముఉన్నది. నా◌ వాయు,సూర్య, దీప్తములనుత్రి◌ధ ప్రాణములు.నేను అంతరిక్షముకొలతవేయువాడను.నేను అక్షయ ఉత్తాపుడను.నేను హవ్యరూపుడను.

8. అగ్నిఅంత:కరణము ద్వారా మనోహరజ్యోతిని చక్కగాగ్రహించినాడు.అతడు అగ్ని వాయు సూర్యరూపములను ధరించినాడు.అగ్ని పూజనీయ జ్ఞానమునుపరిశుద్ధము చేసినాడు. అగ్నితన రూపముననేతనను అత్యంతరమణీయుని చేసికొన్నాడు.మరుక్షణముననేఅగ్ని ద్యావాపృథ్వులనుపరికించినాడు.

9. శతధారస్రోతస్సువలెఅ◌చ్ఛిన్న ప్రవాహవంతుడు,◌ద్వత్ పాలకుడు,వాక్యముల సంధానకర్త.తలిదండ్రులఒడిలో ప్రసన్నుడు.◌శ్వా◌ుత్రుని ఉపాధ్యాయునిద్యావాపృథ్వులారా! ◌రుపరిపూర్ణుని చేయండి.

## ఆలోచనామృతము

1. ఆలోచనముఅనంతము. అంతములేనిది. అయినను సదాలోచమునకుపరిధులు ఉన్న◌.సదాలోచనముఇతరులకు నష్టముకలిగించరాదు. ప్రయోజనముకలిగించవలెను.దురాలోచనమునకుహద్దులులేవు. అ◌ అందరినిదురాలోచనపరునిసహితముగానష్టపరచును. అందుకే◌రి నుండి రక్షించమనివేదమున అనేకస్తుతులు ఉన్న◌.

పరిశీలనముస◌క్ష ◌మర్శ ఇ◌ ◌లక్షణఆలోచనములు.సాహిత్యముకళలు ◌టినిగురించి ఆలోచించుటయేపరిశీలనము.

పరిశీలనమునకుపరిధులు ఉన్న◌.నియమములు ఉన్న◌.నిబంధనలుఉన్న◌. పరిశీలకుడుతాను పరిశీలించు పదార్థముకాలమునకు పరకాయప్రవేశము చేయవలసిఉండును. రాగద్వేషములకుఅతీతముగా ఆ పదార్థతత్వమునుగ్రహించవలెను.పరిశీలకుడు పదార్థ భావమును◌వరించవలెను.తన భావములుపదార్థమున చేర్చరాదు.పదార్థమును పరిశీలించుటేకానీ ◌కృతము చేయుఅధికారము అతనికి లేదు.

2. **21.4లో "అగ్నే మేదసో ఘృతస్య"**అనిచెప్పబడినది.**"మేదస:"**అనునది కొత్తగావచ్చినది.**"మేదోరూపస్యహ◌ష:"** అన్నాడుశాయణుడు. అదొక రూపమగుహ◌స్సు అన్నాడు.**"స్నిగ్ధస్య-స్నిగ్ధా:"**అన్నాడు దయానందుడు.

ఇదిమాంసము అనిగాని కాదనికానిచెప్పలేదు.ఏలననగా వ్యాఖ్యానించినకాలమునకు
మాంసభక్షణమునీచముగా చూడబడినది.కాని వేదకాలమునమాంసము నిషేధముకాదు.
మాంసముతినుట తినకుండుటఆచారము, అలవాటు◌ీద ఆధారపడి ఉన్నది.
ఆహారపుఅలవాటును, వర్ణములను,భాషాదులను బట్టిఒక సమాజపు ఉచ్చనీచములను
నిర్ణయించజాలము.ఈ కాలమున మాంసభక్షక జాతులేఆధిపత్యము కలిగిఉన్న◌.

మానవప్రగతిలో ఆహారపుఅలవాట్లు ప్రధానభూ◌ిక నిర్వహించును.మాంసాహారము
పాశ◌కము.శాకాహారము సాత్వికముమాన◌ీయము అనిమన శాస్త్రములునిశ్చయించిన◌. గుణములనుబట్టి
ఆహారమునుగీతలో ప్రతిపాదించినారు.

అయిననుమాంస భక్షణముఒకనాటి ఆచారము. దానినికాదనలేము.రాముడు మాంసమునుఆరగించినాడు. అది
నాటిఆచారము. అంత మాత్రమునరాముని అవతార పురుషుడుకాదనలేము.
"మేదా"అనిన పారసీకములో ఉదరము.ఇరానువారు ఆర్యులు, ఆ దేశపుఅసలు పేరు
"ఆర్యాన్"పారసీకము సంస్కృత సంబంధభాష.
వేదముమరుసటి మంత్రముననే◌వరించినది. **"మధ్యతోమేదఉధృతం పశోర్మధ్యభాగాత్ ఉధృతం"**అనిశాయణుడు.
పశువుమధ్య భాగమునుంచితీసినది అని అర్ధము.

2. 26.7నుఒకసారి పరిశీలించిన ఒకకొత్త భావముగోచరము అగును.
ఇంతవరకుప్రకృతి శక్తులనుమానవులు స్తుతించుటకీర్తించుట అర్థించుటజరిగినది.
ఇచటఅగ్ని స్వయముగా తననుగురించి చెప్పుకున్నాడు.
**"అగ్నిరస్మి జన్మనా జాతవేదాఘృతమ మేచక్షురమృతఆసన్**
**అర్కస్త్రిదాతూరజసో ◌మానోజస్రోధర్మజ◌రస్మినామ్"**

**భగవద్గీతలోశ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు వక్కాణించినాడు.**
**"పితాహమస్యజగతో మాతాధాతాపితామహః**
**వేదంప◌త్రమోంకార ఋక్సామయజురేవచ"**

ఒకనూతన◌ధానముకొత్త పద్ధతిన◌ిన సిద్ధాంతముఆ◌ష్కరించబడుచున్నది.ఇది గమనించవలెను.

## ఇరువదిఏడవసూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌త్రుడు,దేవత-1ఋతుదేవత,◌గిలిన◌ అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. ఋతువులారా!స్రుక్కు, హ◌వంతదేవతలు,మాసములు, అర్ధమాసములుమా యజమాని
సుఖమునుకోరుచున్న◌. యజమానికిదేవతాప్రాప్తి కలుగును.

2. మేధా◌,యజ్ఞనిర్వాహకుడు,వేగవంతుడు, ధనవంతుడుఅగు అగ్నిని స్తుతివచనములతో
పూజింతును.

3. దీప్తిమంతుడవగుఅగ్ని! నీ కొఱకు హవ్యముసిద్ధముచేసిఇక్కడనే ఉంచెదము.మేము పాప
◌ముక్తులముఅగుదుము.

4. అగ్నిప్రజ్వలితుడు.జ్వాలాకేశి. పావకుడు.పూజనీయుడు. కోరినఫలము ప్రసాదించమనిఅగ్నిని
అర్థించుచున్నాము.

5. ప్రభూతతేజోవంతుడు,మృత్యురహితుడు,ఘృతశోధన కర్త,సమ్యక్ పూజనీయుడగుఅగ్ని హవ్యములుగ్రహించవలెను.

6. యజ్ఞంఘ్నునాశకులు, హవ్యయుక్తులగుఋత్విక్కులు ఆశ్రయప్రాప్తికిగానుస్రుక్కు సహితులయిస్తుతులద్వారా అగ్నినిఅభిముఖుని చేసికొనుచున్నారు.

7. అగ్నిహోమ నిష్పాదకుడు.అమరుడు. ద్యుతిమంతుడు.అతడు జనులనుయజ్ఞకార్యములకుప్రేరేపించును. యజ్ఞకార్యఅభిజ్ఞాత సహకారమునఅగ్ని అగ్రగాయి అగును.

8. అగ్నిమేధాం. యజ్ఞసంపాదకుడు. బలవంతుడు.యుద్ధములందుఅగ్నిని అగ్రమున స్థాపించెదరు.యజ్ఞమున అగ్నియథాస్థానమునస్థాపితుడు అగును.

9. కర్మద్వారావరణీయుడు,భూతములగర్భములందుఉన్నవాడు పితృ స్వరూపుడగుఅగ్ని దక్షపుత్రినిధరించును.
బలములుసంపాదించు అగ్నీ! నీవుఉత్కృష్ట దీప్తియుక్తుడవు.హవ్యభిలాషిం.వరణీయుడవు నిన్నుదక్షతనయ ఇళవరించినది.
దక్షతనయ"వేదరూపా భూయి:" అన్నాడుశాయణుడు.

11.మేధావులగు భక్తజనులు-లోకనియామకుడు,జలప్రేరకుడగు అగ్నిఅనియజ్ఞ సంపాదకమునకుగానుఅన్నము ద్వారా ఉద్దీప్తునిచేయుదురు.

12.అన్నపౌత్రుడు అంతరిక్షమునదీప్తిమంతుడు.సర్వజ్ఞుడగు అగ్నినియజ్ఞమున స్తుతింతుము.

13.పూజనీయుడు. నమస్కారయోగ్యుడు.దర్శనీయుడు. అభీష్టవర్షిఅగ్ని అంధకారములను దూరముచేయును. ప్రజ్వలితుడుఅగును.

14.అభీష్టవర్షియుఆశ్వమువలె దేవతలకుహవ్యమువహించువాడగుఅగ్ని ప్రజ్వలితుడుఅగును. హంష్మంతుడగుఅగ్నిని నేను పూజింతును.

15.అభీష్టవర్షి అగ్నీ!నిన్ను మేము ఘృతసేచనముచేసెదము. నీవుజలసేచనములుచేసెదవు. మేమునిన్ను దీప్తుని చేసెదము.నీవు దీప్తిమంతుడవుఅగుదువు. బృహంతుడవగుదువు.

## ఇరువదిఎనిఎదవ సూక్తము

### ఋషి-ంశ్వాయిత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు1,2, 6 గాయత్రి, 3 ఉష్ణిక్, 4 త్రిష్టుప్,5 జగతి

1. జాతవేదా!అగ్నీ! నీ స్తుతియేధనదాయకము.ప్రాతస్సవనమునీవు మా పురోడాశమును,హవ్యమును సేంంపుము.

2. యువతముడవగుఅగ్నీ! నీ కొఱకు పురోడాశముపచనము చేయబడినది.దానిని సంస్కరించినాము.నీవు దానిని సేంంచుము.

3. అగ్నీ!దినాంతమున సమ్యక్ప్రదత్తమగు పురోడాశమునుభక్షింపుము. నీవుబలపుత్రుడవు యజ్ఞమునినిక్షిప్తుడవు.

4. జాతవేదా!మేధాం అగ్నీ! మధ్యాహ్నసవనమున పురోడాశమును సేంంపుము. ధీర అధ్వర్యులు యజ్ఞమునినీ భాగమును నష్టపరచరు.నీవు మహామహుడవు.

5. బలపుత్రా!అగ్నీ! తృతీయ సవనమునసమర్పించిన పురోడాశమునుఅభిలషించుము. తదనంతరముఅ౦నాశ్యము, రత్నవంతము,జాగరణకారకమగు సోమమునుస్తుతియుక్తముగాదేవతలవద్దస్థాపించుము.

6. జాతవేదాగ్నీ!దినాంతమున పురోడాశరూపఆహుతిని సే౦౦చుము.

## ఇరవదితొ౦్మదవ సూక్తము

ఋషి-౦శ్వా౦త్రుడు,దేవత-5 అగ్ని, ఋత్విజుడు,౦గిలిన౦ అగ్ని; ఛందస్సు-
1,4,10,12 అనుష్టుప్, 2-3, 5, 7, 9, 3,16 త్రిష్టుప్,6,11,14-15 జగతి

1.ఇదిఅగ్నిమంథనముఉత్పత్తి స్థానము.లోక రక్షమగు అరణినితెమ్ము. పూర్వమువలెనేఅగ్ని మంథనముచేతుము.

2. గర్భిణిగర్భమునందువలెజాతవేదాగ్ని అరణిద్వయమున నిహితుడు.తన కర్మమున అప్రమత్తుడు,హ౦యుక్తుడగుఅగ్ని మానవులకునిత్యపూజనీయుడు.

3. జ్ఞానవంతుడవగుఅధ్వర్యూ! ఊర్ధ్వముఖఅరణి ౦ద అధోముఖఅరణిని ఉంచుము.సద్యోగర్భయుక్త అరణిఅభీష్టవర్షి అగు అగ్నినిఆ౦ర్భ౦ప చేసినది.అందు అగ్ని దాహకత్వముఉన్నది. ఉజ్వలతేజోయుక్తుడగుఇళాపుత్రుడు అగ్నిఅరణిలో ఆ౦ర్భ౦౦చినాడు.

4. జాతవేదాగ్నీ!హవ్యమువహించుటకుగానునిన్ను మేము భూ౦౦దఉత్తరవేదిని ప్రతిష్ఠింతుము.

5. అగ్ని౦ద్వాంసుడు. ద్వైధశూన్యుడు.ప్రకృష్టజ్ఞానవంతుడు.అమరుడు. స్ఫురద్రూపి.నేతా అధ్వర్యులారా!మంథనముచేసిఅగ్నిని ఉత్పన్నముచేయుడు. యజ్ఞసూచకుడు,ప్రప్రథముడు, సుఖప్రదాతఅగు అగ్నిని ప్రారంభమునఉత్పన్నము చేయుడు.

6. చేతులలోమంథనము చేసినపుడుఅగ్ని అశ్వమువలెసుశోభితుడు అగును.తదుపరి శ్రీఘ్రగమనముగలఅశ్వద్వయపు ౦చిత్రరథమువలెవేగవంతుడయి ప్రకాశించును.ఎంతటివాడయిననుఅగ్నిమార్గమును నిరోధించలేడు.అగ్ని గడ్డిని పిడకలనుభస్మము చేసినాడు.ఆ స్థలము ౦డినాడు.

7. ఉత్పన్నఅగ్ని సహితముసర్వజ్ఞుడు. అప్రతిహతగమనుడు,కర్మకుశలుడు అగును.అందువలన మేధావులుఅతనిని పూజింతురు.వారు కర్మఫల ప్రాప్తులయిశోభిల్లుదురు. దేవతలు సర్వజ్ఞుడు,పూజనీయుడు అగు అగ్నినిహవ్యవాహనునిచేసినారు.

8. అగ్నీ!నీవు హోమనిష్పాదకుడవు.నీ స్థానమును అలంకరించుము.నీవు సర్వజ్ఞుడవు.యజమానిని పుణ్యలోకమునస్థాపించుము. నీవుదేవతల రక్షకుడవు.హవ్యములద్వారాదేవతలనుపూజింపుము. నేనుయజ్ఞము చేయుదును.నాకు వలసినంతఅన్నము ప్రసాదించుము.

9. అధ్వర్యులారా!౦రు అభీష్టవర్షి ధూమాగ్నినిఉత్పన్నము చేయుడు.అప్పుడు ౦రు బలవంతులయియుద్ధమునకుపొగుడు. అగ్ని ౦ర్యప్రధానుడు.సేనా౦జేత. అగ్ని సాయమువనేదేవతలు అసురులనుపరాజితులను చేసినారు.

10.అగ్నీ! నీవు ఋతుకాష్టవంతుడవు.ఈ అరణి నీ జన్మస్థానము.ఇందునీవు శోభిల్లుము.అది తెలిసి ఆసీనుడవగుము.ప్రవేశించుము. మాస్తుతులను వర్ధిల్లచేయుము.

11.గర్భస్థ అగ్నికి తనూనపాతుడనిపేరు. ప్రత్యక్షమయినఅగ్నికి ఆసుర నరాశంసుడని పేరు. అంతరిక్షమునతేజము ప్రసరించినపుడు'మాతరిశ్వ' అగును. అగ్నిప్రభ౦చినఅనంతరము వాయువుపుట్టినది.

12.అగ్నీ! నీవు మేధా౦౦.మంథనమునఆ౦ర్భ౦౦చినావు. నిన్నుఅత్యుత్తమ స్థానమున ప్రతిష్ఠించినాము.మా యజ్ఞమునునిర్విఘ్నము చేయుము.దేవాభిలాషులకొఱకు దేవతలనుపూజింపుము.

13.మర్త్యులగు ఋత్విక్కులుఅమరుడు, అక్షయుడుదృఢవంతుడు,పాపనాశకుడగు అగ్నిని పుట్టించినారు.పుత్ర సంతానమువంటి ఉత్పన్నఅగ్నినిగూర్చి భగినీ స్వరూపులగుపది అంగుళులు చేతివ్రేళ్ళుపరస్పరము కలిసి ఆనందసూచక ధ్వని చేయును.
(చావుఉన్నవాడు చావు లేనివాడినిపుట్టించగలిగినాడనిఆనందము!)

14.అగ్ని సనాతనుడు, ఏడుగురుహోతలు హవనముచేసినపుడు అగ్నిప్రకాశవంతుడు అగును. తల్లిస్తనములఁ౦దతల్లివడిలోఉన్నపుడు అగ్ని ముద్దుగాఉండును. అగ్ని అసుర జఠరసంజాతుడు. అందువలననిత్య అప్రమత్తుడుఅగును.

15.మరుత్తులతో సమానులయిశత్రువులతో యుద్ధముచేయు సమర్థులు.బ్రహ్మకన్నమున్ను జన్మించినకుశిక గోత్రోత్పన్నఋషులు తథ్యముగాసకల జగములనుఎరుంగుదురు. గోత్రోత్పన్నఋషులు తథ్యముగాసకల జగములనుఎరుంగుదురు. వారు అగ్ని లక్ష్యముగాహవ్యయుక్తస్తోత్రములుఉచ్చరింతురు. వారు తమతమగృహములందుఅగ్నిని దీపింపచేతురు.

16.హోమ నిష్పాదకుడవు౦ద్వాంసుడవు సర్వజ్ఞుడవగుఅగ్నీ! ప్రవర్తమానమగుచున్నఈ యజ్ఞముననిన్ను వరించుచున్నాము.కావున ఈ యజ్ఞమునదేవతలకు హవ్యప్రదానము చేయుము.నిత్యము స్తుతించుము.సోమము మాట౦నిసోమము వద్దకు౦చ్చేయుము.
**(శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత మూడవఅష్టకమున మూడవమండలమునమొదటి అధ్యాయమురెండవ అనువాకముసమాప్తము)**

## రెండవఅధ్యాయము
## మూడవఅనువాకము ముప్పదవసూక్తము
## ఋషి-౦శ్వా౦త్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!సోమార్థులగు ఋత్విక్కులునిన్ను స్తుతించకోరుచున్నారు. వారి ౦త్రులునీ కొఱకు సోమముఅభిష౦ంచుచున్నారు.కొందరు హవ్యముసిద్ధము చేయుచున్నారు.శత్రువుల హింససహించుచున్నారు.లోకమున నిన్ను౦ంచిన ప్రసిద్ధుడుఎవడు ఉన్నాడు?

2. ఇంద్రా!నీవు అశ్వవంతుడవు.దూరప్రదేశము సహితమునీకు దూరముకాదు. హరివర్ణఅశ్వయుక్తుడవయి త్వరగా౦చ్చేయుము. నీవుదృఢచిత్తుడవు.అభీష్టవర్షి౦. ఈ సవనమంతయునీ కొరకే చేయబడుచున్నది.అగ్ని స౦ధయుక్తుడుఅయినాడు. సోమాభిషవమునకుప్రస్తర ఖండముప్రయుక్తము అయినది.

3. ఇంద్రా!నీవు అభీష్టవర్షి౦.ఐశ్వర్యవంతుడవు.నీ శిరస్త్రాణము సుందరము.నీవు ధనవంతుడవు.౦జేతవు. మహామరుద్గణవంతుడవు.యుద్ధముననానా౦ధకర్మలు చేయువాడవు. శత్రుహింసకుడవు.భయంకరుడవు.యుద్ధమునబాధలుపడి మానవులకొఱకుగానునీవు ప్రదర్శించిన౦ర కృత్యములు ఎక్కడఉన్న౦?

4. ఇంద్రా!నీవు ఒంటరిగా దృఢమూలముగలరాక్షసులను వారి తావులనుండి పడగొట్టినావు. వృత్రాదులనువధించినావు.నీ ఆజ్ఞమేరకు ద్యావాపృథ్వ్యులుపర్వతము నిశ్చలముగాఉన్నవి.

5. ఇంద్రా!నీవు మహావీరుడవు.నిన్ను అనేకులు ఆహ్వానింతురు.నీవు ఒంటరిగా వృత్రునిద్యావాపృథ్వ్యులనుసంయోజింపచేతువు.ఈ నీమహిమప్రఖ్యాతము.

6. ఇంద్రా!అశ్వయుక్తమగు నీ రథమునిమ్ము మార్గమునశీఘ్రముగా రావలెను.శత్రువులనువధించుటకునీ వజ్రము రావలెను.నీ ఎదుటకు వచ్చినశత్రువును నాశనముచేయుము. పారిపోవువారిని వధించుము.జగములను యజ్ఞయుక్తముచేయుము. నీలోఅంతటి సామర్థ్యంఉన్నది.

7. ఇంద్రా!నీవు నిరంతరము ఐశ్వర్యములుధరించుము. నీవుదానము అందించినమానవుడు గృహము,పశువులు, సువర్ణయుక్తధనవంతుడుఅగును. అతనిని అనేకులుఆహ్వానింతురు. హవ్యాదియుక్తమగు నీ అనుగ్రహముశుభంకరమగును.ధనప్రదానముచేయు నీ శక్తి అపారమయినది.

8. ఇంద్రా!నీవు అనేకుల ఆహుతుడవు.దానవీరుడవు. బాధకుడు,గర్జనశీలుడయినవృత్రుని హస్తహీనునిచేసి చూర్ణముచూర్ణము చేసినావు.వర్ధమానుడు,హింసకుడు వృత్రునిపాదహీనునిచేసినావు. అతనిబలమును నష్టపరచినావు.

9. ఇంద్రా!నీవు మహంతము,అనంతము, చలనశీలమగుభూమిని సమభావమునదానిస్థానమున నిలిపినావు.అభీష్టవరదుడగుఇంద్రుడు ద్యులోకము,అంతరిక్షమును పడకుండునట్లునిలిపినాడు. ఇంద్రా! నీప్రేరణవలనజలము భూమికిచేరవలెను.

10.ఇంద్రా! అత్యంత హింసకమగు'గోవజ్ర' నామక మేఘమునీవు వజ్రముఎత్తకముందే గడగడలాడిముక్కలు ముక్కలయినది.గోరూపములకు బయల్వెడలుటకుమార్గము సుగమముచేసినావు. రమణీయశబ్దవంతమగుజలము అనేక లోకములనుండిఇంద్రుని సమ్ముఖమునకువచ్చినది.

11.ఇంద్రుడు ఒంటరిగనేద్యులోక, భూలోకములనుపరస్పర సంగతము చేసినాడు.ధనయుక్తముచేసినాడు. పరిపూర్ణముచేసినాడు. ఇంద్రా!నీవు శూరుడవు. రథశాలివి.మా వద్ద ఉండవలెనుఅనుకొనుము. అశ్వములనుపూన్చుము. అంతరిక్షమునుండి మా దగ్గరికివచ్చుటకు నడువుము.

12.సూర్యుడు ఇంద్రప్రేరితుడు.అతడు తన గమనమునకుగానుప్రకాశవంతములగుదిశలను ప్రతిదినముఅనుసరించును. సూర్యుడుఅశ్వములపై తనమార్గము పూర్తి చేసినపుడుమనలను వదిలివేయును.అది సహితముఇంద్రుని మహిమయేఅగును.

13.రాత్రి గమనశీలము.అది గడచిపోవును.ఉష అవతరించును.అప్పుడు సకల జనులుసూర్యుని మహంతమగుచిత్ర తేజమునుదర్శించి అభిలషింతురు.ఉష:కాలము గతించినంతనేజనులు అగ్నిహోత్రాదికర్మలకు పూనుకొందురు.ఇంద్రుని సత్కార్యములుఎన్నో ఉన్నవి. **"ఇంద్రస్యకర్మ సుకృతా పురూణి"**

14.ఇంద్రుడు నదులలోమహాతేజోవంతములగుజలములనుచేర్చినాడు. ఇంద్రుడురుచికరములగు పెరుగు,పాలు, నేయి మున్నగువానిని గోవు యందుఉంచినాడు. కొత్తగాపుట్టిన ఆవు పాలనుధరించి చరించును.

15.ఇంద్రా! నీవు బలమునుకూర్చుకొనుము. శత్రువులుమార్గము బంధించినారు.యజ్ఞము, స్తుతులుచేయువారి కోరికలుతీర్చుము. శత్రువులనువధించుటేఉచితము. వారు క్రమముగాఆయుధములుపారవేతురు. వారు ఆయుధ,తూణీరవంతులు.

16.ఇంద్రా! దగ్గరనున్నశత్రువు ఃడిచినవజ్రనాదమునుమేము ఃనుచున్నాము.ఎంతో సంతాపకరమగు ఆ అశనులనుశత్రువు ముందుంచిధ్వంసము చేయుము.సమూలముగ నాశముచేయుము. ఎన్నోబాధలు కలిగించుము.రాక్షసులను వధించుము.అప్పుడు యజ్ఞమునుపూర్తి చేయుము.

17.ఇంద్రా! రాక్షసజాతిని సమూలముగఉన్మీలించుము. వారిమధ్య భాగమునునరుకుము. అగ్రభాగమునునష్టపరచును. గమనశీలురయినరాక్షసులను దూరముచేయుము. బ్రహ్మద్వేషులఃదసంతాపప్రద అస్త్రమునుఃసురుము. **"బ్రహ్మద్విషేతపుషింహేతిమస్య"**
**(బ్రహ్మద్వేషేబ్రాహ్మణద్వేషకారిణేతస్మైరక్షసే)** అని శాయణుడు.బ్రాహ్మణద్వేషులగురాక్షసులని అర్థము.
**"యాబ్రహ్మ ప్రమాత్మానంవేదం వాద్వేష్టి తస్మై"**అనిశాయణుడు. బ్రాహ్మణద్వేషులగు రాక్షసులనిఅర్థము. మంత్రమున**"బ్రహ్మద్విషే"**అనిఉన్నది. బ్రహ్మపరాత్పరుడగును. బ్రహ్మపదార్థముఅందనిది. అర్థము కానిది.

18.లోకనిర్వాహకుడవగుఇంద్రా! మమ్ము అశ్వయుక్తులనుచేయుము. మమ్ముఅఃనాశ్యులను చేయుము.నీవు మా వద్దఉన్నప్పుడు మేముమహాధనమును,అన్నమును అనుభఃంచగలము.
అభివృద్ధిచెందగలము.మాకు పుత్ర, పౌత్రాదులతోకూడిన ధనములభించవలెను.

19.ఇంద్రా! మా కొఱకు దీప్తియుక్తమగుధనమును తెమ్ము.నీవు దానశీలుడవు.మేము దానపాత్రులము.మాకోరికలు బడబానలమువలెపెరుగుచున్నః. ధనపతీ!మా కోరికలు తీర్చుము.
(**"ఉర్వఇవ "** బడబానలమువలె,కోరికలు బడబానలమువంటివట!కనిపించవు!! కాల్చును!!!)

20.మా ఈ కోరికలను గోవులు,అశ్వములు, దీప్తివంతమగుధనమును ఇచ్చిపూర్తి చేయుము.
దానివలనమమ్ము ఃఖ్యాతులనుచేయుము.
ఇంద్రా!స్వర్గాది సుఖాభిలాషులు,కర్మకుశలులు, కుశికనందనులుమంత్రములద్వారా నిన్ను స్తుతించినారు.

21.స్వర్గాధిపతీ! ఇంద్రా!మేఘములను కదిలించుము.మాకు జలమునుప్రసాదించుము.
అనుభఃంచదగుఅన్నము మా ముందునకురావలెను. అభీష్టవర్షకా! నీవు ద్యులోకమునవ్యాపించిఉన్నావు. నిలిచిఉన్నావు. సత్యబలమఘవా!మాకు గోవులను ప్రసాదించుము.

22.ఇంద్రా! నీవు అన్నమునుఅర్జించుము.
నీవుయుద్ధమునఉత్సాహప్రవృద్ధుడవు,ధనవంతుడవు,ఐశ్వర్యవంతుడవు,నేతృశ్రేష్ఠుడవు,స్తుతిశ్రవణకర్తవు,ఉగ్రుడవు, యుద్ధమునశత్రుఃనాశకుడవు,ధనఃజేతవు,ఆశ్రయప్రాప్తికిగాను మేమునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## ముప్పదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-కుశికఃశ్వాఃత్రుడు లేకఏషీరథికుశిక ఃశ్వాఃత్రుడు,దేవత- ఇంద్రుడు,ఛందస్సు -త్రిష్టుప్

1. పుత్రహీనుడగుపితరుడు జామాతనుసమ్మానించి శాస్త్రములుఅనుశాసనమును అనుసరించి పుత్రికకుకలిగిన పౌత్రునిదౌహిత్రునివద్దకు వెళ్లినాడు.అపుత్రుడగు పిత పుత్రికగర్భమున ఉండును.అట్లని ఃశ్వసించి శరీరముధరించును.

2. ఔరసపుత్రుడుపుత్రికకు ధనమునుఇవ్వడు. ఇతడు పుత్రికనుఆమె భర్త రేతస్సేచనమునకుఆధారము చేయును.తలిదండ్రులుకొడుకు, కూతురు ఇద్దరిజన్మకారకులు అగుదురు.వారిలో ఒకరు పుత్రుడు,ఉత్కృష్టక్రియ కర్మకుఅధికారి అగుచున్నాడు.మరొకరు పుత్రిక సమ్మానయోగ్యఅగుచున్నది.

3. ఇంద్రా!నీవు దీప్తియుక్తుడవు.నీ యజ్ఞము కొఱకుజ్వాలారూపమునకంపించు అగ్ని యథేచ్ఛగాపుత్ర రూపములగుకిరణములను ఉత్పన్నముచేసినాడు. ఈ కిరణములజలరూప గర్భముమహత్తరము.ఓషధిరూప జన్మముమహత్తమము.హర్యశ్వా! సోమాహుతులుద్వారా ప్రయుక్తమైనకిరణముల ప్రవృత్తిమహత్తమము.

4. ిజేతలగుమరుద్గణములువృత్రునితో యుద్ధమునఇంద్రునివెంట ఉన్నారు.సూర్యసంజ్ఞక మహాతేజముతమోరూప వృత్రునివలన నిర్గతమగుననిమరుత్తులు కనిపెట్టినారు.ఉషస్సులు ఇంద్రుని సూర్యునిగాభాించి అతనిముందునిలిచినవి. ఒకే ఇంద్రుడుసమస్త రశ్మలకు పతిఅయినాడు.

5. ధీమంతులు,మేధావులు ఏడుగురు.అంగిరులు సుదృఢ పర్వతముననిలిపిఉంచిన గోవులనువెతికినారు. వెలికితీసినారు.పర్వతమున గోవులుఉన్నవి అని నిశ్చయించినఅంగిరులు ఏ మార్గమునవెళ్లినారో ఆ మార్గముననేతిరిగి వచ్చినారు.వారు యజ్ఞమార్గమునసమస్తగోవులనుసాధించినారు. ఇంద్రుడుఈ ిషయములనుతెలిసికున్నాడు.అంగిరులను సన్మానించుటకుపర్వతముపైకి వెళ్లినాడు.

6. 'సరమ'పర్వతపు ిరిగిన ద్వారమువద్దకు చేరినది.అప్పుడు ఇంద్రుడు అన్నట్లుగనేవలసినంత అన్నము,ఇతర పదార్థములుదానికి ఇచ్చినాడు. సరమచక్కని పాదములుగలది. శబ్దమునుగ్రహించినది.ముందు వెళ్లుచున్నఅక్షయ గోవుల వద్దకుచేరినది.
(నరమానామదేవశునీ అని శాయణుడుసరమ పేరుగల దేవతలకుక్క)

7. ఇంద్రుడుఅత్యంత మేధావి.అతడు అంగిరులతో స్నేహముచేయదలచినాడు.ఆ మహాయోద్ధముందుపర్వతము తనగర్భస్థ గోధనమునువెలువరించినది.శత్రుహంతఇంద్రుడు యువమరుత్తులతో కలిసిగోవులను సాధించినాడు.అంగిరులు వెంటనేఇంద్రుని పూజించినారు.

8. ఇంద్రుడుఉత్తమ పదార్థ ప్రతినిధి.సమర భూియందుఅగ్రగామి. సకల ఉత్పన్నపదార్థజ్ఞాత. శిష్ణుహంత.దూరదర్శి. గోధనాభిలాషి.అట్టి ఇంద్రుడుద్యులోకమునుండిిచ్చేయవలెను.మమ్ము పాపములనుండిరక్షించవలెను.

9. లోలోనగోధన ప్రాప్తిని కోరినారు.స్తోత్రములద్వారా అమరత్వము సాధించదలచియజ్ఞము తలపెట్టినారు.ఈ యజ్ఞమునఅందఱకు ఉపవేశముకలదు. అంగిరుల సత్యభూతమగుయజ్ఞము ద్వారా మాసములనువేరుచేయ తలపెట్టినారు.

10.అంగిరులు గోధనములక్ష్యముగా తొలుతకలిగిన పుత్రునిరక్షించుటకుగాను పాలుపితికి హర్షులుఅయినారు. వారి హర్షధ్వానముద్యావాపృథ్వులందునిండినది. మొదటివలెనేవారు లోకముననిలిచినారు. గోవులనురక్షించుటకు ీరపురుషునినియమించినారు.

11.మరుద్గణములసాయమున ఇంద్రుడువృత్రుని వధించినాడు.అతడే పూజనీయుడు.హోమయోగ్యుడు.యజ్ఞముకొఱకు మరుత్తులసహితుడయిగోవులను దానము చేసినాడు.గోవు ఘృతయుక్త హవ్యధారిణి,ప్రభూత హవ్యదాత్రి.గోవు ీరి కొఱకు స్వాదుతరమగుక్షీరాదులను ప్రసాదించినది.

12.అంగిరులు- పాలకుడగు ఇంద్రునికొఱకు దీప్తిమంతమగుస్థానమును సంస్కరించినారు.సుకర్మశాలురగు అంగిరులుఇంద్రునకు ఆస్థానమువిశేషరూపమున చూపినారు.వారు యజ్ఞమునఆసీనులయి జనయిత్రిద్యావాపృథ్వులనుఅంతరిక్ష స్తంభముననిలిపినారు. వేగవంతుడగుఇంద్రుని ద్యులోకమునస్థాపించినారు.

13.ద్యావాపృథ్వులు పరస్పరంశ్లిష్టములు అయినపుడుమహాస్తుతిఇంద్రునకు తక్షణమువృద్ధిప్రాప్తిని, ధారణశక్తిని కలిగించును.అప్పుడు ఈ స్తుతి దోషరహితమయిఇంద్రుని చేరును.
పర్యవసానముగాఇంద్రుని సర్వబలములుస్వభావసిద్ధములుఅగును.

14.ఇంద్రా! నేను నీ గొప్ప స్నేహముకొఱకు ప్రార్థించుచున్నాను.నీవు వృత్రహంతవు.
అశ్వవంతుడవు.ంద్వాంసుడవు. మేమునీకు మా మంచి స్నేహమును,స్తోత్రమును,హవ్యమునుసమర్పింతుము.
ఇంద్రా!నీవే మారక్షకుడవనిగ్రహింపుము.

15.ఇంద్రుడు చక్కగా గ్రహించింత్రజనులకుమహాక్షేత్రములు,వలసినంత సువర్ణముదానము చేసినాడు.తరువాత వారికి గోవులుమున్నగువానిని కూడదానము చేసినాడు.దీప్తిమంతుడగుఇంద్రుడు మరుద్గణములతోకలిసి సూర్యుడు, ఉష, పృథిం,అగ్నిని సృష్టించినారు.

16.శాంత మనుస్కుడగుఇంద్రుడు పరస్పరముకలిసినంయు, లోకములకుఆనందదాయకములునుఅగు జలములనుసృష్టించినాడు. మాధుర్యయుక్తమగుసోమసమూహములనుఅగ్ని, సూర్య, వాయువులతోపంత్రముగ శోధించినాడు.సకలజగములకుఆనందము కలిగించినాడు.రాత్రింబవళ్లుజగములను తమవ్యాపారములకు ప్రేరేపించినాడు.

17.సూర్యుని మహిమవలన సకల
పదార్థములనుధరించునంయు,యజ్ఞార్హములయినంయునగురాత్రింబవళ్లుక్రమము తప్పకతిరుగుచున్నం.
ఋజుగతులు,ంత్రభూతులగుమరుద్గణములుశత్రువులనుపరాజితులను చేయుటకుఇంద్రుని శక్తిమంతునిచేయుదురు.

18.ఇంద్రా! నీవు వృత్రహంతవు.అంనాశ్యుడవు. అభీష్టవర్షిం.అన్న దాతవు. మాప్రియతమ స్తుతులకుస్వాంం.
మహామహుడవు.యజ్ఞగమనాభిలాషిం.మహాఆశ్రయమవు.శుభప్రద స్నేహమునకుమావద్దకు ంచ్చేయుము.

19.ఇంద్రా! నీవు సనాతనుడవు.అంగిరులవలె నేనునిన్ను పూజింతును.నిన్ను స్తుతించుటలోనంనత తెచ్చెదను.నీవు దేవరహితద్రోహులనువధించుము.మాకు అనుభవయోగ్య ధనమునుప్రసాదించుము.

20.ఇంద్రా! పంత్రజలమునలువైపుల వ్యాపించిఉన్నది. మా కొఱకుగానుజలసమూహ
తీరములనుజలపూర్ణము చేయుము.నీవు రథవంతుడవు.మమ్ము శత్రువులనుండిరక్షింపుము. మమ్ముత్వరగా గోవుల ంజేతలనుచేయుము.

21.శత్రుహంతవు,గోవులకు స్వాంం అయిన ఇంద్రా!నీవు మాకు గోవులనుదానము చేయుము.యజ్ఞ ంఘాతక అసురులనుదీప్తయుక్త తేజముననష్టపరచుము. నీవుసత్యవచనులగుఅంగిరులకు గోవులనుదానము చేసినావు.అసురుల అన్ని మార్గములనుబంధించినావు.

22.ఇంద్రా! నీవు అన్నలాభకర్తవు.యుద్ధమందుఉత్సాహము ద్వారాపెంచుకున్న ధనవంతుడవు.ఐశ్వర్యవంతుడవు.నేతృ శ్రేష్ఠుడవు.శ్రుతి శ్రవణ కర్తవు.ఉగ్రుడవు. సంగ్రామమునశత్రుంనాశకారిం. ధనంజేతవు.ఇంద్రా! ఆశ్రయప్రాప్తి కొఱకునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాను.

## ఆలోచనామృతము

1. దుహితఅనగా దూరమున ఉండిహితము కోరునది"దూరేహితా". పాలుఇచ్చునది "దోగ్ధవతి"
మొదటిమంత్రమునపుత్రులు లేకపుత్రిక ఉన్న తండ్రినిగురించి చెప్పినాడు.అటువంటి తండ్రిశాస్త్ర ప్రకారముగా

కూతురుకొడుకును తన కొడుకునుచేసి కొనవచ్చును.అటువంటి మనుమనికికొడుకునకు ఉన్న హక్కుభుక్తములన్నియుసంక్రమించును. ఇదిదౌహిత్రము.నాటిది నేటికినిఅమలులో ఉన్నది.

రెండవమంత్రమునసోదరుని బాధ్యతతెలియపరచినాడు.తండ్రిలేని కూతురునకు సోదరునిఆస్తి సంక్రమించదు. కానిసోదరికి వివాహముచేయవలసినబాధ్యత సోదరునిపైఉండును.

పుత్రుడుపుత్రికల అధికారములనునిర్ణయించినాడు. దుహితదూరముగ ఉన్నందునపుత్రుడు తండ్రికివారసుడు అగును. పుత్రికసమ్మాన **యోగ్యురాలగును."వస్త్రాలంకారాదినారుధ్యమాన ఏవభవతి"**శాయణునివ్యాఖ్య.

ఆధునికకాలమున ఆస్తివిషయమునపుత్రికకు పుత్రునితోసమానహక్కులభించినది.కాని పిండ ప్రధానాదికర్మలు మాత్రముపుత్రుడు మాత్రమేచేయవలసిఉన్నది.

2. 6వమంత్రమున'సరమ'ను పేర్కొనుటజరిగినది. సరమనుదేవశ్వానము అన్నారు. కుక్కశబ్దమును బట్టిజాడ తీయునది.ఈ విధానము నేటికినినేరములను శోధించుటకు ఉపయోగపడుచున్నది.కుక్కకు భారతమునమంచి స్థానములభించినది.కుక్క విశ్వాసపాత్రమైనజంతువు.

## ముప్పదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. సోమపతిఇంద్రా! నీవు ఈ మధ్యాహ్నసవనమునకు విచ్చేయుము.సోమపానము చేయుము.నీకు ప్రియమయినది.ధనవంతుడవు,సోమయుక్తుడవగుఇంద్రా! నీ రథపు రెండు గుఱ్ఱములనువిప్పుము. వాటి నోటినిగడ్డితో నింపుము. ఈ యజ్ఞమునవానిని సంతోషపెట్టుము.

2. ఇంద్రా!గవ్య సంయుక్తము,మంథన సంపన్నమగునూతన సోమమునుపానము చేయుము.నీ ఆనందమునకుగానుమేము నీకు సోమమునుసమర్పింతుము. స్తోతలుమరుత్తులు రుద్రులసహితులయితృప్తి చెందువరకునీవు సోమపానముచేయుము.

3. ఇంద్రా!మరుద్గణములునీ శత్రుశోషక శక్తిని పెంపొందింతురు.వారు నీ బలమునవృద్ధి చెందింతురు.వారు స్తుతుల ద్వారా నీయుద్ధశక్తిని వర్ధిల్లచేతురు.వజ్రహస్తా!శోభన శిరస్త్రాణయుక్తా!ఇంద్రా! రుద్రుల సహితుడవయిమధ్యాహ్నసవనమునకు విచ్చేయుము.సోమపానము చేయుము.

4. మరుద్గణములుఇంద్రునకు సహాయకులుఅయినారు. వృత్రుడుతన రహస్యములుతెలిసికొన్నాడు.ఈ మరుద్గణములేఇంద్రుని కొఱకు మధురములు,ఉత్సాహకారకమగుమాటలు పలికినారు.

5. ఇంద్రా!మనువు యజ్ఞమునకువలె మా ఈ యజ్ఞమునకువిచ్చేయుము. శాశ్వతబలమునకుగానుసోమపానము చేయుము.హర్యశ్వములు,యజ్ఞయోగ్యమరుత్తుల సహితుడవయివిచ్చేయుము. గమనశీలమరుత్తుల కూడిఅంతరిక్షమునందలిజలమును ప్రేరేపింపుము.

6. ఇంద్రా!నీవు దీప్తిమంతమగుజలముల అవతరణకర్తవు.దీప్తిశూన్యుడు, శయనించువాడగు వృత్రునియుద్ధమునహతమార్చినావు.అందువలన యుద్ధమునఅశ్వమువలె జలములను విడిచినావు.

7. అందువలనమేము హవ్యముద్వారా ప్రవృద్ధుడు,మహా పరిణామశూన్యమగు ద్యావాపృథ్వులుయజ్ఞార్హుడగు ఇంద్రునిమహిమనుపరిమితపరచలేవు.

8. సమస్తదేవతలు ఇంద్రునికర్మలను-సుకృతులు,యజ్ఞాదిశకములనునష్టపరచజాలరు.
ఇంద్రుడుఉషను, సూర్యుని సృష్టించినాడు.

9. ఇంద్రా!నీవు దురాత్మరహితుడవు.నీ మహిమయేవాస్తవ మహిమ.నీవు జన్మించిసోమపానము చేసినావు.నీవు బలవంతుడవు.స్వర్గాదిలోకములునీ మహిమనునివారించలేవు.
దినములు,మాసములు, సంవత్సరములుసహితము నివారించలేవు.

10.ఇంద్రా! నీవు పుట్టగానేసర్వోచ్చ స్వర్గ ప్రదేశముననిలిచి వెంటనేఆనంద ప్రాప్తికి సోమపానముచేసినావు.
నీవుద్యావాపృథ్వులందుప్రవేశించగనే సనాతనుడవు,సృష్టికి ంధాతవు అయినావు.

11.ఇంద్రా! నీ నుండి అనేకములుఉత్పన్నములుఅయినం. 'అహి' తననుబలవంతుడు
అనుకున్నాడు.జలములనుపరివేష్టించినాడు.నీవు వర్థిల్లఆ అహిని నష్టపరచినావు.కాని నీవు భూంని ఒకకంటిలో దాచి నిలిచినపుడుస్వర్గము సహితమునీ మహిమకుసమము కాజాలదు.

12.ఇంద్రా! మా యజ్ఞమునిన్ను వృద్ధిచెందించును.ఈ యజ్ఞముననీకు ప్రియమయినసోమము
అభిషంపబడును.యజ్ఞయోగ్యా!ఇంద్రా! యజ్ఞముకొఅకు యజమానినిరక్షింపుము.
అహినింనాశము చేయుటకుగానుఈ యజ్ఞము నీ వజ్రమునుగట్టి పరచును.

13.పురాతనులు, మధ్యతనులు,అధునాతనలుఇంద్రుని స్తుతులద్వారా వర్థిల్లచేసినారు.
యజమానిఅట్టిఇంద్రుని రక్షకయజ్ఞమునకుతీసికొని వచ్చును.నవధనముకొఅకు ఇంద్రుని ఆహ్వానించును.

14.నేను మనమునఇంద్రుని స్తుతించకోరినపుడు అతనిని స్తుతింతును.దూరవర్తి అయిన
అశుభదినమున కన్నముందే ఇంద్రునిస్తుతింతును. ఇంద్రుడుమమ్ము దు:ఖములనుండిదాటించవలెను.నదికి రెండు దరులందుఉన్నవారు పడవవారినిపిలచెదరు. అట్లేమాతృ-పితృ కులములవారుఇంద్రుని ఆహ్వానింతురు.

15.ఇంద్రుని కలశమునిండినది. " **స్వాహా**"శబ్ద ఉచ్చారణ జరిగినది.జలసేక్త జలపాత్రనుజలసేకము చేసినట్లునేను సోమసేచనముచేసెదను. స్వాదుసోమము ప్రదక్షిణచేయుచు ఇంద్రునిప్రసన్నత కొఅకుఅతనిముందు చేరును.

16.ఇంద్రా! బంధుజనులునీకొఅకు ప్రార్థించినారు.అందువలన నీవుప్రబలుడవుఅయినావు.
బడబానలమును,వృత్రుని నివారించినావు.కావున అనేక ఆహ్వానములుగలఇంద్రా!
గంభీరసాగరములు నిన్నునివారింపలేవు. సాగరములచుట్టుగల ఉపసాగరములునిన్ను నివారించజాలవు.

17.ఇంద్రా! నీవు అన్న సంపాదకుడవు.యుద్ధమునఉత్సాహమునప్రవృద్ధుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యవంతుడవు.నేతృ శ్రేష్ఠుడవు.స్తుతిశ్రవణ కర్తవు.ఉగ్రుడవు. సంగ్రామమునశత్రునాశకుడవు.ధన ంజేతవు.ఆశ్రయ ప్రాప్తి కొఅకుమేము నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## ముప్పదిమూడవ సూక్తము

**ఋషి-ంశ్వాంత్రుడు,నద్య ఋషులు,దేవత-ఇంద్రుడు,**
**ఛందస్సు-1-12త్రిష్టుప్, 13 అనుష్టుప్**

1. జలప్రవాహములగుంపాశ, శతుద్రీ నదులుకొండ చరియలనుండిబయలుదేరినం.అం అశ్వశాలనుంచి ండిచినఅశ్వములవలెరెండు ఆవులు దూడలకోసమువలె సాగరసంగమాభిలాషులయిసముద్రమువైపుపరుగులు పెట్టును.
(ంపాశవ్యాసనది శుతుద్రీసట్లెజ్ నది.ఇం పంజాబ్‌లో ఉన్నం)

2. నదీద్వయమా!మిమ్ము ఇంద్రుడు ప్రేరేపించినాడు.మీరు ఇంద్రుని ప్రార్థనమన్నింతురు. రెండురథములవలెసాగరమువైపు సాగుదురు. మీరుఒకేసారి ప్రవర్థితులుఅగుదురు. తరంగములఊయలలు ఊగుదురు.ప్రక్క ప్రక్కనే ఉల్లాసముగాసాగిపోవుదురు.

3. మాతృతుల్యమగుసింధునది వద్దనిలిచినాను. పరమసౌభాగ్యవతి విపాశవద్దనిలిచినాను. ఈ ఉభయనదులుదూడను నాకగోరు గోవులవలెఒకే చోటునకు సాగును.

4. మేముఉభయనదులము.ఈ జలమున పరిశుద్ధులమైదేవకృత ప్రదేశమునకుసాగుదుము. మా నడకనిరంతరము. అది నిలుచునదికాదు. ఏమి కోరి అంప్రుడు మమ్ముపిలుచుచున్నాడు?**"కింయర్విప్రోనద్యోజుహోతి"**

5 .జలవతులగునదులారా! నేనువిశ్వామిత్రుడను. సోమసంపాదకుడను. నామాటవినుటకు క్షణమునిలువండి. నేనుకుశిక పుత్రుడను. నేనుమిమ్ము సంతోషపెట్టదలచినాను. నాఉద్దేశ సిద్ధికిగానుస్తుతుల ద్వారా ఆహ్వానించుచున్నాను.

6. వృత్రుడునదులను పరివేష్టించినాడు.వజ్రబాహువగుఇంద్రుడు వృత్రునిపరిమార్చినాడు. ఇంద్రుడునా ఉభయ నదులనువెలికి తీసినాడు.జగత్ప్రేరకుడు,సుహస్తుడు, ద్యుతిమంతుడుఇంద్రుడు మమ్ముప్రేరేపించినాడు. ఇంద్రునిఆజ్ఞ చొప్పున మేముప్రభవించినాము.సాగుచున్నాము.

7.ఇంద్రుడుఅహిని హతమార్చినాడు.అది అతని సాహసము.ఇంద్రుని సాహసకార్యమునుసదా కీర్తించవలెను.ఇంద్రుడు నలువైపులనిలిచిన అవరోధకజలములనువజ్రమున నష్టపరచినాడు.గమనాభిలాషి జలములనుతెచ్చినాడు.

8. స్తోతా!నీ స్తుతివాక్య వచనాభిలాషనువిస్మరించకుము. రానున్నయజ్ఞదినములలోమంత్రములురచింపుము. మమ్ముసేవింపుము. మేము ఉభయనదులము.నీకు నమస్కరించుచున్నాము.పురుషునివలె వాదప్రతివాదములుచేయకుము. ప్రగల్భములుపలుకకుము.

9. భగినీభూతమగు నదీద్వయమా!నేను విశ్వామిత్రుడను.స్తుతించుచున్నాను.ఆలకించండి నేనుదూరదేశము నుండిరథము అశ్వములతోవచ్చెదను.నేను దాటగలుగునట్లుమీరు తగ్గుడు. నదీద్వయమా!స్తోతవంతమగుజలముతో రథచక్రములక్రింది నుండి సాగండి.

10.స్తోతా! మేము ఉభయనదులముమీ మాటలు విన్నాము.నీవు దూరము నుండివచ్చినావు. కావునరథశకటములతోసాగుము. పుత్రునకుచనుబాలిచ్చుటకుతల్లి - పురుషుని కౌగిలించుకొనుటకుయువతి అవనతులయినట్లుమేము నీ కొఱకు అవనతులముఅగుదుము.
(నదులుతల్లివలెనుప్రియురాలివలెనుపలుకుచున్నవి)

11.నదీద్వయమా!మేము భరతకులజాతులము.మిమ్ము దాటగలము.మమ్ము ఇంద్రుడుప్రేరేపించినాడు. మీరు అనుమతించినారు.అందువలన నేనువిశ్వామిత్రుడను సర్వత్రమిమ్ము స్తుతింతును.మీరు యజ్ఞార్హులుఅగుదురు.

12.గోధనాభిలాషులగుభరతవంశీయులునదులను దాటినారు.కవులు నదులనుసుందరముగా వర్ణింతురు.స్తుతింతురు. మీరు నదులుఅన్నకారిణులు. ధనిసమన్వితలు.చిన్న చిన్ననదులను తృప్తిచెందించుడు,వానిని పూరించుడు. వేగవతులయిసాగిపొండు.

13.నదీద్వయమా!ీ తరంగ ప్రవాహముకీలద్వయము క్రిందినుంచిపారవలెను. రజ్జువులనుతాకకుండా ప్రవహించవలెను.పాపశూన్యులు, కళ్యాణకారిణులు,ఆనంద ప్రదాయినులగుిపాశా, శుతుద్రి నదులారా!ీరు ఇప్పుడు పొంగవద్దు.

## ఆలోచనామృతము

1. ప్రకృతికిని స్పందింపచేయును.పరవశింపచేయును.పొంగిన నదిని చూచిగుండె పొంగని కి ఉండడు.వూపి - పారు నదిని ించినఅందము అరుదు. అదిగుండెలను గంతులువేయించును.
ిశ్వాిత్రుడుగుండె గంతులు వేసినది.అందుకే ఈ సూత్ర మంత్రగానము.ిశ్వాిత్ర నదులసంభాషణ సుందరము.రమణీయము.అనుభవైక వేద్యము.

ఇదినది దాటుటకుసంబంధించినవృత్తాంతము. నదినిదాటుటకు అటునిటుమేకులు పాతితాటితో వంతెననిర్మింతును. ఆ త్రాటినితాకకుండునట్లునుకీలద్వయము కిందినుంచినదులు ప్రవహించవలెననిప్రార్థన.

### ముప్పదినాలుగవ సూక్తము
### ఋషి-ిశ్వాిత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు -త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుడుపురభేది. మహిమాన్వితుడు.ధనశాలి. అతడుశత్రువును బాదినాడు.తేజస్సు పెంచుకున్నాడు.దస్యులను ఓడించినాడు.స్తోత్రములద్వారాఆకృష్టుడు, వర్థితశరీరుడు, బహుఅస్త్రధారి అగు ఇంద్రుడుద్యావాపృథ్వులనుపరిపూర్ణులను చేసినాడు.

2. ఇంద్రా!నీవు పూజనీయుడవు.బలవంతుడవు.నిన్ను అలంకరించినాము.అన్నము కొఱకుగాను,నీ ప్రేరణగల స్తుతులనుఉచ్చరించుచున్నాము.నీవు మానవులకుదేవతలకు అగ్రగాిి.

3. ఇంద్రా!నీ కార్యములు ప్రసిద్ధములు.నీవు వృత్రుని నిలువరించినావు.నీవు శత్రునివారకుడవు.ిశేష రూపమున మాయావులనువధించినావు.నీవు శత్రువధాభిలాషిి.అడవులందు దాగినస్కంధహీనీశత్రువులనువధించినావు.అతడు రాత్రులుదాటగా గోవులనుఆిష్కరించినాడు.
(రాత్రీణామసురాక్రాంతత్వే అని శాయణుడు.రాత్రులు అసురులుఆక్రిించినిి అగుటవలనరాత్రిదాటగా గోవులనుఆిష్కరించినాడు)

4. ఇంద్రుడుస్వర్గదాత. అతడుదినమును సృష్టించినాడు.యుద్ధాభిలాషులగుఅంగిరులతో కలిసినాడు.మానవుల కొఱకుపగటికి పతాకప్రాయమగుసూర్యుని ప్రదీప్తుని చేసినాడు.మహా యుద్ధమునకుజ్యోతిని ప్రకటించినాడు.
**"కేతుమహ్నామిందజ్జ్యోతిర్బృహతేరణాయ"**

5. ఇంద్రుడుబహుధనగ్రహణముచేసినాడు. బాధాకరవర్ధమాన శత్రుసేనమధ్యమునఆసీనుడు అయినాడు. ఇంద్రుడుస్తోతల కొఱకుగానుఉషను చైతన్యవంతముచేసినాడు. శుక్రవర్ణతేజమునువర్ధిల్లచేసినాడు.

6. ఇంద్రుడుమహామహుడు.ఉపాసకులు అతని సత్కార్యములనుప్రశంసింతురు. ఇంద్రుడుస్వబలమున బలాధికులనుపిండికొట్టినాడు.పరాభవకర్తజ్యాసంపన్నుడుతనమాయతో అసురులనుచూర్ణము చేసినాడు.

7. ఇంద్రుడుదేవతలకు భర్త,మానవులకు ధనప్రదాత.అతడు మహాయుద్ధమునఎంతో ధనము సాధించినాడు.దానిని స్తోతలకుదానము చేసినాడు.మేధావులగు స్తోతలుయజమాని గృహమునమంత్రములద్వారా ఇంద్రుని కీర్తిని ప్రశంసింతురు.

8. ఇంద్రుడుసర్వజిత్తు. వరణీయుడు.జలప్రదుడు.స్వర్గము, స్వర్గ జలములకుస్వాం, స్తోతలు ఇంద్రునిఆనందమునే భాంచెదరు.ఇంద్రుడు పృథ్విని, అంతరిక్షమును,స్వర్గమును దానముచేసినాడు.

9. ఇంద్రుడుఅశ్వములను దానముచేసినాడు. సూర్యునిదానము చేసినాడు.అనేక జనులకు అనుభవయోగ్యములగుగోధనమును దానముచేసినాడు. సువర్ణమయధనమును దానముచేసినాడు. దస్యులనువధించినాడు.ఆర్యవర్ణులను రక్షించినాడు.
**"దస్యూన్ప్రార్యార్య వర్ణమావత్"**
( **"ఆర్యముత్తమంవర్ణా త్రైవర్ణికంప్రావత్"**) అని శాయణుడు.త్రివర్ణులు బ్రహ్మణ,క్షత్రియ, వైశ్యులుకావచ్చును. స్పష్టముచేయలేదు.

10.ఇంద్రుడు ఓషధులనుదానము చేసినాడు.దినములనుప్రసాదించినాడు. వనస్పతులను,అంతరిక్షమును ప్రదానముచేసినాడు. అతడుమేఘములను భిన్నముచేసినాడు. రోధులను వధించినాడు.యుద్ధము చేయుటకుముందుకు వచ్చినవారిని హతమార్చినాడు.

11.ఇంద్రా! నీవు అన్నసంపాదకుడవు.యుద్ధమందుఉత్సాహమునప్రవర్థకుడవు. ప్రభూతఐశ్వర్యవంతుడవు.శత్రునాశకుడవు.ధనంజేతవు.ఆశ్రయప్రాప్తి కొరకు మేమునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## ముప్పదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-శ్వాపుత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. హరినామకములగురెండు అశ్వములు రథమునపూన్చబడును.వాయువులు నియుతనామకములగుతమ ఆశ్వములకైవేచియుందురు. అట్లేఇంద్రా! నీవు నీ అశ్వములకొఅకు క్షణము నిరీక్షించిమా వద్దకు చ్చేయుము.మేము స్వాహాశబ్దముఉచ్చరించి నీ ఆనందముకొఅకు సోమము సమర్పింతుము.నీవు సోమపానముచేయుము.

2. ఇంద్రుడుఅనేక లోకముల ఆహుతుడు.అతడు త్వరగా సాగవలెను.అందుకు ద్రుతగాములగుఅశ్వద్వయమును రథమునకుకట్టెదము. థిపూర్వకముగఅనుష్టించబడుఈ యజ్ఞమునకుఅశ్వద్వయము ఇంద్రునితీసికొని రావలయును.

3. ఇంద్రా!నీవు అన్నవంతుడవు.అభీష్టవరదుడవు.ర్యవంతములు,శత్రుభయకారకులగునీ అశ్వద్వయమునుమావద్దకు తెమ్ము.నీవు ఈ యజమానినిరక్షింపుము. రక్తవర్ణహర్యశ్వములనుఈ దేవయజనమునవేయుటకు డుపుము.నీవు సమానరూపములుకలిగి ఉపయుక్తములనుయవధాన్యమునుభక్షింపుము.

4. ఇంద్రా!నీ అశ్వద్వయము మంత్రమువలనరథమునకు పూనును.అం యుద్ధమునసమాన ప్రతిష్టకలం. వానిని రథమునకుమొదలు మేముమంత్రములద్వారా కట్టుదుము.ఇంద్రా! నీవుద్వాంసుడవు. నీవు గుర్తింపుము.సుదృఢము, సుఖప్రదమగురథమును ఆరోహింపుము. సోమమువద్దకు చ్చేయుము.

5. ఇంద్రా!ర్యవంతములు,కమనీయ పృష్ఠవంతములగునీ అశ్వద్వయమునుఇతర యజమానులుసంతోషపరచెదరు. మేముఅభిషుత సోమమునునిన్ను తృప్తినొందింతుము.నీవు అనేక యజమానులనుఅతిక్రంచి త్వరగాంచ్చేయుము.

6. ఇంద్రా!ఈ సోమము నీది. దీనిముందుకు రమ్ము. ప్రసన్నవదనమునప్రభూత సోమమునుసేింపుము. ఈ యజ్ఞమునకుశలిద ఆసీనుడవగుము.సోమమును జఠరమునఉంచుము.

7. ఇంద్రా!ఈ సోమము నీది. నీకొఱకు దర్భలుపరచినాము. సోమముఅభిషుతమై ఉన్నది. నీఅశ్వద్వయమునకు ధాన్యముసిద్ధముగా ఉన్నది.అనేకులు నిన్ను స్తుతింతురు.నీవు అభీష్టవర్షి.నీవద్ద మరుత్తులసేనఉన్నది. నీకొఱకు హవ్యముపుష్కలముగా ఉన్నది.

8. ఇంద్రా!అధ్వర్యుడు నీ కొఱకుప్రస్తదము, జలమునఈ సోమ దుగ్ధమునుమధురస నిష్యందముచేసినారు. దర్శనీయుడవు,ద్వాంసుడవగు ఇంద్రా! ప్రసన్నవదనుడవగుము. నీహితకరస్తుతినినుము. సోమపానముచేయుము.

9. ఇంద్రా!సోమపాన సమయముననీవు మరుత్తులనుసమ్మానింతువు. మరుత్తులుయుద్ధముననీకు సహాయకులుఅగుదురు. నిన్ను వర్ధిల్లచేయుదురు.ఆ మరుత్తులందరినికూడి సోమపానాభిలాషివయిచ్చేయుము. అగ్నిజిహ్వలద్వారాసోమపానము చేయుము.

10.యజనీయ ఇంద్రా!అగ్ని జిహ్వ ద్వారాఅభిషుత సోమపానముచేయుము. అధ్వర్యుచేతితో సమర్పించినసోమమును లేదాహోత అర్పించినహవ్యమునుసేించుము.

11.ఇంద్రా! నీవు అన్నసంపాదకుడవు.యుద్ధమునందుఉత్సాహమునప్రవృద్ధుడవుఅగుదువు. నీవు ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యవంతుడవు.నేతృశ్రేష్టుడవు.స్తుతిశ్రోతవు.సంగ్రామమున శత్రుహంతవు.ధన జేతవు.ఆశ్రయప్రాప్తి కొఱకుమేము నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## ముప్పదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-10ఘోరర్షి, గిలిన శ్వాిత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు -త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!ధనదానమునకుగానుమరుత్తులతో కలిసిచ్చేయము. శేషరూపమునఅందించిన సోమమునుగ్రహించుము.ఇంద్రుడు ఘనకార్యములకారణముగా ప్రసిద్ధుడు.అతడు శేష సోమాభిషవమునపుష్టికర హవ్యముద్వారాప్రవర్ధమానుడుఅగును.

2. పూర్వముఇంద్రునకు సమర్పించినసోమము వలనఅతడు కళాత్మకుడు,దీప్తిమంతుడు,ఘనుడు అయినాడు. ఇంద్రా!మేము అందించినసోమమును స్వీకరింపుము.స్వర్గాదులు ప్రసాదించుఇంద్రా! ప్రస్తరాభిషుతసోమమును పానముచేయుము.

3. ఇంద్రా!నీవు స్తుతియోగ్యుడవు.నీ కొఱకు ప్రాచీనసోమములు అభిషింపబడిఉన్న. పానము చేయుము.పరిపుష్టుడవు అగుము.నీవు స్తుతియోగ్యుడవు.నీవు ప్రాచీన సోమమునుపానము చేసినట్లేప్రస్తుతము నూతనసోమమును పానముచేయుము.

4. ఇంద్రుడుఅత్యంత శక్తిశాలి.సమర భూయందుశత్రువుల జేత. శత్రువుల ఆహ్వానకర్త. అట్టిఇంద్రుని ఉగ్రబలము,దుర్దర్ష తేజముసర్వత్ర స్తరించుచున్నది.హర్యశ్వము ఇంద్రుని సోమరసమునహృష్టుని చేసినపుడుపృథ్వి, స్వర్గములు సహితముఅతనిని భరింపజాలవు.

5. ఇంద్రుడుబలవంతుడు.అభీష్టవర్షి. దాత.అతడు రకీర్తి కొఱకుప్రవృద్ధుడు అయినాడు. అతడుస్తోత్రములతోకలిసి ఉన్నాడు. ఇంద్రునిగోవులన్నియు దుగ్దవతులయిజన్మించిన. ఇంద్రునిదానము గొప్పది.
**"దక్షిణాఅస్యపూర్వీః"**

6. నదులుప్రవాహము అనుసరించిదూరతీరాల ఉన్నసముద్రమువైపుపరుగులిడును. అ◌ రథములవలెసాగును. అట్లే వరణీయుడగుఇంద్రుడు అంతరిక్షమునుండిఅభిషుత సోమముకొఱకు పరిగెత్తివచ్చును.

7. సాగరసంగమాభిలాషులగునదులు సముద్రమునునింపును. అట్లే అధ్వర్యుజనులుఇంద్రుని కొఱకు అభిషుతసోమ సమార్జన చేయుదురు.చేతితో తీవనుపిండుదురు. ప్రస్తరముద్వారా ధారారూప మధురసోమమును శోధింతురు.

8. ఇంద్రునిఉదరము తటాకమువంటిది. అదేసోమమునకు ఆధారభూ◌. అతడు ఒకేసారిఅనేక యజ్ఞములకువ్యాపించగలడు.ఇంద్రుడు తొలుతఆరగించదగిన సోమాదులనుఆరగించినాడు. తదుపరివృత్రుని వధించినాడు.దేవతలకు భాగములుకల్పించినాడు.

9. ఇంద్రా!త్వరగా ధనమునుప్రసాదించుము. ఈ నీధనమును ఎవడుఅడ్డగలడు? నీవుధనాధిపతివనిమాకు తెలియును.నీవద్ద ఉన్న పూజనీయధనమును మాకుప్రసాదించుము.

10.ఉచ్ఛిష్ట సోమవంతుడవగుఇంద్రా! నీవు అందఱకువరణీయుడవు.మాకు ప్రభూతధనముప్రసాదించుము. జీ◌ంచుటకుశత శరత్తులనుఇమ్ము. బహు◌రపుత్రులను ఇమ్ము.

11.ఇంద్రా! నీవు అన్న సంపాదకుడవు.యజ్ఞమున ఉత్సాహమునప్రవృద్ధుడవగుదువు. ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యశాలి◌.నేతృశ్రేష్టుడవు.స్తుతిశ్రవణ కర్తవు.ఉగ్రుడవు. యుద్ధమునశత్రునాశకుడవుధన◌జేతవు.ఆశ్రయ ప్రాప్తికొఱకుమేము నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## ముప్పదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌త్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-11 అనుష్టుప్,◌గిలిన◌ గాయత్రి

1. ఇంద్రా!వృత్ర◌నాశక బలలబ్దికొఱకునుశత్రుసేనను పరాభ◌ంచుటకునునిన్ను మేము ప్రవర్తితునిచేయుచున్నాము.

2. శతక్రతూఇంద్రా! స్తోతలునీ మనస్సును, నేత్రములనుప్రసన్నముచేసిమాముందు నిన్నుప్రేరితుని చేయవలెను.

3. శతక్రతూఇంద్రా! స్వాభిమాని శత్రువునుపరాభ◌ంచు యుద్ధమునమేము సకల స్తుతులతోనీ నామసంకీర్తనముచేసెదము.

4. ఇంద్రుడుసర్వ స్తుతియోగ్యుడు.అపార తేజోవంతుడు.మానవులకు స్వా◌.మేము ఇంద్రుని స్తుతింతుము.

5. ఇంద్రుడువృత్రహంత.యుద్ధమందుధనము సాధించువాడు.బహుజనులఆహుతుడు. అట్టిఇంద్రుని మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

6. శతక్రతుఇంద్రా! యుద్ధముననీవు శత్రువులపరాభవ కర్తవు.వృత్రనాశనమునకుగానునిన్ను మేము ప్రార్థించుచున్నాము.

7. ఇంద్రా!ధనమున, యుద్ధమున◌రినిచయమునమాకు ప్రతిస్పర్థలయినశత్రువులనుపరాజితులను చేయుము.

8. శతక్రతూ!మా ఆశ్రయలాభమునకుగానుఅత్యంత బలవంతము,దీప్తియుక్తము, స్వప్ననివారకముగుసోమమును పానముచేయుము.

9. శతక్రతూ!పంచజనులందుఉన్న ఇంద్రియములన్నియునీ◌గానే మేము భా◌ంతుము.

10.ఇంద్రా! ప్రభూతఅన్నము ీవద్దకుచేరవలెను.శత్రువుల దుర్ధర్షఅన్నము మాకు ప్రసాదించుము.మేము ఉత్కృష్ట బలమునువర్ధిల్లచేయుదుము.

11.శక్ర ఇంద్రా! సమీపమునుంచిగానిదూరమునుంచిగానిమావద్దకు ిచ్చేయుము.వజ్రవంతుడవగుఇంద్రా! నీ ఉత్కృష్ట స్థానమునుండియే ఈ యజ్ఞమునకుిచ్చేయుము.

## ముప్పదిఎనిమిదవ సూక్తము

### ఋషి-ిశ్వామిత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు -త్రిష్టుప్

1. స్తోతలారా!త్వష్టవలె ఇంద్రునిస్తుతులను జాగృతముచేయుడు. ఉత్కృష్టము,భారవాహి,దృతగామిఅశ్వమువలె నేనుకర్మనిరతుడనై ఇంద్రునిప్రియకార్య ిషయమునఆలోచింతును. మేధావినగునేను స్వర్గము చేరినకవులను చూడగోరుచున్నాను.

2. మనోసంయమనము,పుణ్యకార్యములద్వారా స్వర్గమును నిర్మించినవారుగురువులు. ఇంద్రా! కవులజన్మమును గురించిఆ గురువులను అడుగుము.ఇప్పుడు ఈ యజ్ఞమునరచించిన స్తుతులువృద్ధి చెందిమనసువలెవేగవంతములుఅయినవి.

3. కవులుభూలోకమునందుఅంతటను తమనిగూఢకార్యములద్వారాద్యావాపృథ్వులనుతమ బలప్రాప్తికొఱకుఅలంకృతము చేసినారు.వారు మూలతత్త్వములద్వారా భూలోక స్వర్గలోకములకొలతలు వేసినారు.వారు పరస్పరము కలసినవిశాలములయినమహా ద్యావా పృథ్వులనుసంగతము చేసినారు.ద్యావాపృథ్వుల మధ్యఅంతరిక్షమును స్థాపించినారు.

4. కవులందఱురథస్థితుడయినఇంద్రుని ిభూషితునిచేసినారు. స్వభావమునదీప్తిమంతుడగుఇంద్రుడు మరింతదీప్తిమంతుడుఅయినాడు. అభీష్టవర్షిఅసురఇంద్రుని కీర్తి అద్భుతము.ిశ్వరూపము ధరించిఇంద్రుడు అమృతమందుఅవస్థితుడు అయినాడు.
( **"అస్యతిప్రేరణయతిసర్వానంతర్యామితయేత్యసుర:"**సర్వాంతర్యాములనుప్రేరేపించువాడు అసురుడనిశాయణుడు. ఇంద్రునిఅసురుడు అన్నందునవాఖ్యానము అవసరముఅయినది)

5. అభీష్టవర్షి, సనాతనుడు,సర్వశ్రేష్టుడగు ఇంద్రుడుజలములనుసృష్టించినాడు. ఈ ప్రభూతజలము అతనిదాహమునుఆర్పినది. స్వర్గ పౌత్రస్వరూపుడు, శోభాయమానుడగుఇంద్రుడు, వరుణుడుద్యుతిమంతుడగుయజమాని స్తుతులనుగ్రహించవలెను.మాకు లాభకారియగుధనమును ప్రసాదించవలెను.

6. ఇంద్రా!వరుణరాజా! వ్యాపకము,సంపూర్ణమగు సవనత్రయమునుఈ యజ్ఞమునఅలంకరించుడు. ఇంద్రా!నీవు యజ్ఞమునకువెళ్లినావు. నేనుయజ్ఞమున వాయువువలెకేశసంపదగల గంధర్వులనుచూచినాను.

7. యజమానులుఅభీష్టప్రదాతఇంద్రుని కొఱకు భోగయోగ్యహవ్యమునకుగోవులను పిదుకుదురు.వారికి అనేక పేర్లున్నవి.వారు నవీన అసుర బలమునుధరించినారు. మాయలనువికసింపచేసినారు. వానినిఅన్నింటిని తమతమ రూపములతోఇంద్రునకు సమర్పించినారు.

8. సూర్యునిస్వర్ణమయకాంతికి హద్దులుఏర్పరచినవాడు లేడు.ఈ కాంతికి కారణభూతుడు ఎవడు?అతడు ఉత్తమస్తుతులచేకీర్తించబడును.తల్లి సంతానమునుఆలింగనము చేసుకొన్నట్లుఅతడు సర్వవ్యాపక ద్వావాపృథ్వులనుఆలింగనము చేసికొనును.

9. ఇంద్రవరుణులారా!మీరు ఇరువురు ప్రాచీనస్తోతలకు శుభములుకలిగించుడు. వారికి స్వర్గీయమంగళ స్వరూప శ్రేయస్సుప్రదానము చేయగలరు.మమ్ము నలుదిశలనుండిరక్షించుడు. ఇంద్రునివాణి సర్వ అభయప్రదము. ఇంద్రుడుస్థిరుడు. మాయావులందరుఇంద్రుని నానావిధ కీర్తులనుదర్శింతురు.

10.ఇంద్రా! నీవు అన్నలాభకర్తవు.యజ్ఞమున ఉత్సాహవంతుడవయిప్రవృద్ధుడవుఅగుదువు. ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యవంతుడవు.నేతృశ్రేష్ఠుడవు.స్తుతిశ్రవణ కర్తవు.ఉగ్రుడవు. యుద్ధమునశత్రుసంహారకుడవు.ధనవిజేతవు.ఆశ్రయ ప్రాప్తికొఱకుమేము నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

(శ్రీఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితముమూడవఅష్టకముమూడవ మండలముమూడవ అనువాకముసమాప్తము)

నాలుగవఅనువాకము ముప్పది తొమ్మిదవసూక్తము

ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు -త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు విశ్వపతివి. హృదయముఉచ్చరించిన, స్తోతలుసంపాదించిన స్తోత్రమునిన్ను చేరును.ఈ స్తుతిని నిన్ను జాగృతముచేయును. యజ్ఞమునపఠించబడును.ఈ స్తుతిని నేనే సృష్టించినాను.అది నీవు గ్రహించుము.

2. ఇంద్రా!ఈ స్తుతి సూర్యునికన్నముందు ఆవిర్భవించినది.ఇది యజ్ఞమునఉచ్చరింపబడునది.నిన్ను జాగృతముచేయునది. శుభంకరమగుఈ స్తుతి శుభ్రవస్త్రముధరించి మా పూర్వులవద్దనుంచి వచ్చినది.ఇది సనాతనము.

3. అశ్వినులకుతల్లి జన్మనిచ్చినది.వారిని ప్రశంసించుటకునా జిహ్వాగ్రమునర్తించుచున్నది. అంధకారనాశకమగుదివారంభమునఆగతులగు ఆశ్వినులుజన్మతోనే స్తుతిలోకలిసినారు.

4. ఇంద్రా!మా పితరులు గోధనమునకైయుద్ధము చేసినారు.దానిని నిందించువారుభువిలోన లేరు.మహిమ, కీర్తిగలఇంద్రుడు అంగిరులకుసమృద్ధి గోబృందములనుప్రదానము చేసినారు.

5. ఇంద్రుడుఅంగిరులకు సఖుడు. అతడుగోధనమును వెదుకుటకుబయలుదేరినాడు.అప్పుడు అంగిరులతో కూడిఅంధకారమున దాగినసూర్యుని చూడగలిగినాడు.

6. ఇంద్రుడుతొల్లిటి పాలిచ్చుఆవులమీద మధువుచల్లినాడు. తదుపరిపాదములు, ఖురముల యుక్తమగుధనము తెచ్చినాడు.ఇంద్రుడు ఉదార హృదయుడు.అతడు గుహామధ్యమునకుచేరిన, అంతరిక్షమునదాగిన మాయావులకుడిచేయి పట్టినాడు.

7. రాత్రినుండియేజన్మించిన ఇంద్రుడుజ్యోతిని ధరించినాడు.మేము పాపములకుదూరముగా భయరహితస్థానమున నివసించెదము.సోమపాయి, సోమవర్ధనుడుఇంద్రుడు స్తోత్రకారునిఈ స్తుతిని గ్రహించవలెను.

8. యజ్ఞమునకుగానుసూర్యుడు ద్యావాపృథ్వులనుప్రకాశవంతము చేయవలెను.మేము ప్రభూతపాపములకుదూరముగా ఉందుము.వసువులారా! మీరు స్తుతులకుప్రసన్నులు అగుదురు.సమృద్ధ ధనమునుదానశీలురగు మానవులకుప్రసాదించండి.

9. ఇంద్రా!నీవు అన్నప్రాప్తికర్తవు.యుద్ధమునందలిఉత్సాహమునప్రవృద్ధుడవగుదువు. ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యవంతుడవు.నేతృశ్రేష్ఠుడవు.స్తుతిశ్రవణ కర్తవు.ఉగ్రుడవు. సంగ్రామమునశత్రునాశకుడవు.ధనవిజేతవు.ఆశ్రయప్రాప్తికొఱకుమేము నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

(శ్రీఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితముమూడవ అష్టకముమూడవ మండలమునరెండవ అధ్యాయముసమాప్తము)

## మూడవఅధ్యాయము నలుబదవసూక్తము

ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - గాయత్రి

1. ఇంద్రా!నీవు అభీష్టపూరకుడవు.అభిషుత సోమపానముకొఱకు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.మాదకము, అన్నమిశ్రితమగు సోమమునునీవు పానము చేయుము.

2. ఇంద్రా!నీవు బహుజనస్తుతుడవు.ఇది అభిషుతసోమము.బుద్ధి వర్ధకము.దీనిని సేవించగోరుము.తృప్తికారకమగు ఈ సోమముతోఉదరము నింపుము.

3. ఇంద్రా!నీవు స్తోతవ్యుడవు.మరుత్పతివి. యజనీయదేవతలందరితోఈ హవియుక్తమగుయజ్ఞమునకువిచ్చేయుము. దీనినివర్ధిల్లచేయుము.

4. ఇంద్రా!నీవు సత్పతివి. మేముఆహ్లాదకరము,దీప్తమగు అభిషుతసోమము సమర్పించుచున్నాము.అది నీ జఠరమునప్రవేశించుచున్నది.దానిని ధరించుము.

5. ఇంద్రా!ఇది అభిషుత సోమము.అందరు అభిలషించునది.దీనిని నీవు నీ జఠరమునధరించుము. దీప్తమగుఈ సోమరసమంతయునీతోపాటు ద్యులోకమునఉండును.

6. ఇంద్రా!నీవు స్తోత్రప్రియుడవు.మాదక సోమధారతోనీవు ప్రసన్నుడగుదువు.మా అభిషుత సోమమునుసేవించుము. నీవు వృద్ధిచెందించినఅన్నమే మాకు లభించును.

7. దేవయాజకులద్యుతిమంతము,క్షయరహితమగుసోమాది సంపూర్ణ హవిస్సుఇంద్రుని చేరును.సోమపానము చేసినఇంద్రుడు వర్ధిల్లును.

8. ఇంద్రా!నీవు వృత్రహంతవు.అతి దగ్గర ఉన్ననుఅతి దూరమున ఉన్ననుమావైపునకు విచ్చేయుము.మా ఈ స్తుతివాణినిగ్రహించుము.

9. ఇంద్రా!నీవు అత్యంత దూరప్రదేశమునుండియు,అతి దగ్గరి దేశమునుండియు,మధ్యదేశమునుండియుఆహుతుడవుఅగుదువు. అట్లయిననుసోమపానముకుగానుఈ యజ్ఞమునకువిచ్చేయుము.

## నలుబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - గాయత్రి

1. వజ్రధారిఇంద్రా! హోతలునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు.మా యజ్ఞమునకువిచ్చేయుము. హర్యశ్వములమీఁద త్వరగా సోమపానమునకువిచ్చేయుము.

2. ఇంద్రా!మా యజ్ఞమునఋత్విక్కులు హోతలునిన్ను ఆహ్వానించుటకుఆసీనులయి ఉన్నారు. దర్భలుపరస్పరము కలిపి పరచబడినవి.ప్రాతస్సవనమునప్రస్తరము మున్నగునవి సిద్ధముచేయబడినవి.కావున నీవు సోమపానమునకువిచ్చేయుము.

3. స్తుతిలబ్ధిగల ఇంద్రా! మేమునిన్ను స్తుతించుచున్నాము.కావున ఈ యజ్ఞసంబంధ కుశలమీఁదఆసీనుడవగుము. మేముసమర్పించు పురోడాశమునుఆరగింపుము.

4. ఇంద్రా!నీవు స్తుతిపాత్రుడవు.వృత్రహంతవు.ఈ యజ్ఞమునందలిమూడు సవనములందలిస్తోత్రగానములను◌నుము. ర◌ంపుము.

5. ఇంద్రుడుమహా సోమపాయి.బలపతి. ఆవుదూడనువలెస్తుతులన్నియుఇంద్రుని నాకును.

6. ఇంద్రా!ప్రభూత ధనదానముకొఱకు సోమము ద్వారానీ శరీరమును సంతోషపరచుము.స్తోతనగు నన్నుమాత్రము నిందించకుము.

7. ఇంద్రా!మేము నీ భక్తులము.హ◌యుక్తులమయినిన్ను స్తుతింతుము.నీవు ఆశ్రయ ప్రదాతవు.నీవు మా హ◌నిస్వీకరింపుము. మమ్ముర్షక్షింపుము.

8. ఇంద్రా!నీవు హర్యశ్వప్రియుడవు. మాకన్నా దూరదేశమునరథపు అశ్వములను◌ప్పకుము. మా దరికి చేరుము.సోమవంతుడవగుఇంద్రా! ఈ యజ్ఞమునసంతుష్టుడవగుము.

9. ఇంద్రా!స్వేదయుక్తములు,దీర్ఘకేశులు అగు అశ్వములుకుశస్థానమున, రథము◌ద మా వద్దకునిన్ను తీసికొని రావలెను.

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌త్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1.ఇంద్రా! గుర్రములు కట్టిననీ రథము మావైపురాగోరును. మేము పాలుకలిపి అభిష◌ంచినసోమము చేసినాము.◌చ్చేయుము.

2. ఇంద్రా!ఈ సోమ స◌పమునకు◌చ్చేయుము. ఇదిరాళ్ళతో నూరి సిద్ధముచేయబడినది.కుశల◌ద ఉంచబడినది.నీవు దీనిని ◌స్తారముగాసే◌ంపుము. సంతృప్తుడవగుము.

3. ఇదిమేము ఇంద్రుని కొరకుఉచ్చరించిన స్తుతివాణి.ఇంద్రుని సోమపానమునకుఆహ్వానించుటకుఆ వాణి ఇంద్రుని చేరును.

4. ఇంద్రుడుఅనేక ఆహ్వానములుకలవాడు. మేముస్తుతులు, ఉక్థలద్వారా ఇంద్రుని సోమపానమునకుగాను ఈ యజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.ఇంద్రుడు యజ్ఞమునకు◌చ్చేయవలెను.

5. ఇంద్రా!నీవు శతక్రతువవు.అన్నధనుడవు.నీ కొరకు సోమము సిద్ధముగాఉన్నది. దీనిని జఠరమునదాల్చుము.

6. క◌!ఇంద్రా! యుద్ధములందునీవు శత్రువులపరాజితకర్తవు. ధనజేతవు.నిన్ను అట్లే ఎరుగుదుము.ధనమును యాచింతుము.

7. ఇంద్రా! ఈ యజ్ఞమునకు◌చ్చేయుము. గవ్య◌శ్రితము, యవ◌శ్రితము అభిషుతసోమపానము చేయుము.

8. ఇంద్రా! ఈ అభిషుత సోమమునీ పానము కొరకే అగును.దీనిని నీ జఠరమునకుప్రేరేపింతుము. ఇదినీ హృదయమునకుఆనందము కలిగించవలెను.

9. ఇంద్రా!నీవు సనాతనుడవు.మేము కుశికవంశ సంజాతులము.నీ రక్షణ కోరుచున్నాము.అభిషుత సోమపానముకొరకు స్తుతి వచనములతోనిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## నలుబదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-ంశ్వాఋత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీ రథముఁద మావద్దకుంచ్చేయుము. ఈ సోమముప్రాచీనకాలమునుండినీదియే. నీ ప్రియతమ,సఖాస్వరూప అశ్వములనుకుశలవద్ద ండువుము.ఋత్విక్కులు సోమపానమునకుగానునిన్ను పిలుచుచున్నారు.

2. ఇంద్రస్వాఁ!నీవు సమస్త పురాతనప్రజలను అతిక్రంంచిచ్చేయుము. అశ్వసహితుడవయివచ్చి సోమపానముచేయుము. ఇదేమా ప్రార్థన. స్తోతలస్నేహాభిలాషస్తవములు నిన్నుఆహ్వానించుచున్నం.

3. ద్యుతిమంతా!ఇంద్రా! మాది అన్నవర్థకయజ్ఞము. నీవుఅశ్వసహితుడవయిమా యజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. ఘృతసహిత అన్నరూపహంని తీసికొనిస్తుతులద్వారా సోమపానస్థానమునకు నిన్నుఆహ్వానించుచున్నాము.

4. ఇంద్రా!సేచన సమర్థములు,శోభనాంగములుగలం, సఖాస్వరూపములగునీ అశ్వద్వయము నిన్నురథము ఁద యజ్ఞభూంకితీసికొని రావలెను.సఖాస్వరూపుడగు ఇంద్రుడులాజలుగల యజ్ఞమును సేంంచుచు స్తోతలస్తుతులను ఆలకించవలెను.

5. ఇంద్రా!నన్ను జనులరక్షకుని చేయుము.నన్ను అందరి స్వాంనిచేయుము. నన్నుఋషిని చేయుము.అభిషుత సోమపానకర్తనుచేయుము. నాకు అక్షయధనముప్రసాదించుము.

6. ఇంద్రా!గొప్పం, రథము కూడినంహరినామక ఉన్మత్తాశ్వములునిన్ను మాముందునకుతేవలెను.అభీష్టవర్షి ఇంద్రునిఅశ్వములు శత్రునాశకములు.ఇంద్రుని చేయితగలగానేగుర్రములు ఆకాశమార్గమునఅభిముఖముగావచ్చును. దిశలనుద్విధా చేయుచుగమనించును.

7. ఇంద్రా!నీవు సోమాభిలాషిం.అభీష్టవర ప్రదాతవు.ప్రస్తరముద్వారా అభిషంంపబడినసోమమును పానముచేయుము. సువర్ణపక్షినీ కొఱకు సోమముతెచ్చినది.సోమపానమున కలిగినహర్షోల్లాసమునశత్రురూపులగు మనుష్యాదులనుపడగొట్టెదవు.వర్ష ఋతువునమేఘమును అపావృతముచేతువు.

8. ఇంద్రా!నీవు అన్నప్రాప్తి కారకుడవు.యుద్ధమందలిఉత్సాహమునవృద్ధి చెందెదవు.ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యవంతుడవు.నేత్ర శ్రేష్ఠుడవు.స్తుతిశ్రవణకర్తవు.ఉగ్రుడవు. యుద్ధమునశత్రునాశకుడవు.ధనంజేతవు.ఆశ్రయప్రాప్తి కొఱకుమేము నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## నలుబదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-ంశ్వాఋత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు- బృహతి

1.ఇంద్రా!శిలాభిషుతము,ప్రీతివర్ధకము,కమనీయమగు సోమమునీ కొరకే కావలెను.హర్యశ్వములుకట్టిన హరితవర్ణరథమున ఆసీనుడవగుము.మాముందుకు ంచ్చేయుము.

2. ఇంద్రా!నీవు సోమాభిలాషివయిఉషను అర్చింతువు. సోమాభిలాషివయిసూర్యుని ప్రదీప్తుని చేతువు.హర్యశ్వవంతా!నీవు ంద్వాంసుడవు. మామనోరథము తెలిసినవాడవు.అభీష్ట ఫలప్రదానముచేయుము. మాసంపూర్ణసంపదను అభివృద్ధిచెందించుము.

3. హరిద్వర్ణరశ్మిగల ద్యులోకమును,ఓషధులను, హరిద్వర్ణపృథింని ఇంద్రుడు ధరించినాడు. హరిద్వర్ణద్యావాపృథ్వులమధ్యఇంద్రుడు తనగుఱ్ఱములకు ఆహారముసాధించును. ఇంద్రుడుఈ ద్యావా పృథ్వులమధ్యనేసంచరించును.

4. ఇంద్రుడుకోరికలు తీర్చువాడు.హరిద్వర్ణవంతుడగుఇంద్రుడు జన్మించగనేసంపూర్ణ దీప్తివంతలోకములను ప్రకాశవంతముచేసినాడు. హర్యశ్వస్వాఁఇంద్రుడు చేతహరిద్వర్ణ ఆయుధముధరించును. శత్రుసంహారకమగువజ్రము ధరించును.

5. ఇంద్రుడుకమనీయ, శుభ్రక్షీరాదులద్వారా వ్యాపుడు. కావునవేగవంతము, ప్రస్తరాభిషుతసోమమును ఆఁష్కరించినాడు.ఇంద్రుడు అశ్వయుక్తుడయి'పణులు' దొంగిలించినగోవులను గుహనుండివెలికితీసినాడు.

## నలుబదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-ఁశ్వాఁత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు -బృహతి

1 .ఇంద్రా! నీ గుఱ్ఱములుఉన్మత్తములు.వాని రోమములు నెమలిపింఛమువంటిఁ. నీవు అట్టిగుర్రములతో ఈ యజ్ఞమునకుఁచ్చేయుము. ఎగురుపక్షినివ్యాధుడు బంధించును.ఆఁధమగు ప్రతిబంధకమునీకు కలుగరాదు. బాటసారిఎడారిని దాటినట్లునీవు బాధలన్నింటినిఅతిక్రఁంచి త్వరగాఈ యజ్ఞమునకుఁచ్చేయుము.

2. ఇంద్రుడు,వృత్రహంత.అతడు మేఘములనుబద్దలు కొట్టును.జలమును ప్రేరేపించును. అతడుశత్రునగరములనుబద్దలు కొట్టినాడు.అతడు మావద్దకువచ్చుటకు రథముఎక్కినాడు. గుఱ్ఱములనుతోలినాడు. ఇంద్రుడుబలవంతులగుశత్రువులనునష్టపరచును.

3. సాధువులనుగోపగణములనుగోవులకు యవాదిధాన్యముల ద్వారాపుష్టి కలిగింతురు. దరిలేనిసముద్రములనుఇంద్రుడు జలములద్వారా పరిపుష్టము చేయును.ఇంద్రా! ఆ ఁధముగా నీవుయజ్ఞము చేయుయజమాని కోరికలుతీర్చుము. అతనికిపుష్టి కలిగించుము.గోగణములకు తృణాదులు,చిన్నచిన్ననీటి తావరములు,మహా జలాశయములులభించినట్లు ఈ యజ్ఞమునందలిసోమము నీకు లభించును.

4. పుత్రుడువ్యవహారజ్ఞుడుఅయినపుడు తండ్రిధన భాగముఇచ్చును. ఇంద్రా! అటువంటిపుత్రుని, శత్రువులనుపరాజితులను చేయువానినిధనవంతునిమాకు ప్రసాదించుము.చెట్లను ఊపి పండినపండ్లను పొందుదురు.అట్లే మాకు కోరికలుతీర్చు ధనమునుప్రసాదించుము.

5. ఇంద్రా!నీవు ధనికుడవు.స్వర్గమునకు ప్రభువవు.మధుర భాషిఁ. కీర్తివంతుడవు.బహుజనస్తుతుడవు. నీవునీ బలమున వర్థిల్లును.మా కొఱకు అతిశయఅన్నవంతుడవగుము.

## నలుబదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-ఁశ్వాఁత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు యోద్ధవు.ఫలప్రదాతవు.ధనములకుస్వాఁఁ. సమర్థుడవు. నిత్యయవ్వనుడవు.చిరంజీఁఁ. శత్రుపరాజయ కర్తవు. జరారహితుడవు.వజ్రధారిఁ. ముల్లోకములప్రసిద్ధుడవు.మహాఁరుడవు.

2. ఇంద్రా!నీవు పూజనీయుడవు.ఉగ్రుడవు. ఘనుడవు.ధనదాన పారంగతుడవు.పరాక్రమమున శత్రువులనుపరాజితులను చేయువాడవు.జగములన్నింటికినీవు ఒక్కడవే రాజువు.నీవు శత్రువులనుసంహరించుము.సాధుజనులనుస్థాపించుము.

3. ఇంద్రుడుదీప్తిమంతుడు.సర్వప్రకారముల అపరిఁతుడు.సోమవంతుడు.అతడు పర్వతములకన్నఅధికుడు. బలమునదేవతలందరికిఅధికుడు. ద్యావాపృథ్వులకన్నఅధికుడు. ఁస్తీర్ణమునఅంతరిక్షముకన్న సాగును.

4. ఇంద్రా!నీవు మహామహుడవు.గంభీరుడవు. శత్రుభయంకరుడవు.సర్వత్ర వ్యాప్తుడవు.స్తోతల రక్షకుడవు.నదులు సముద్రాభిముఖులయిప్రవహించును.అట్లే పూర్వకాల అభిషుతమైసాగును.

5. ఇంద్రా!తల్లి గర్భముధరించునట్లునీ కోరికను అనుసరించిద్యావాపృథ్వులు సోమమునుధరించును. కోరికలుతీర్చు ఇంద్రా! ఆ సోమమునేఅధ్వర్యులు నీ కొఱకుప్రేరేపింతురు.
నీవుపానము చేయుటకుశుభ్రపరచెదరు.

## నలుబదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-ిశ్వాిత్రుడు,దేవత- ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు జలవర్షకుడవు.మరుద్వంతుడవు.ఇది పురోడాశరూప అన్నయుక్తమగుసోమము. రమణీయమగుఈ సోమమును యుద్ధముకొఱకును, హర్షముకొఱకును సేింపుము. నీవుిశేషరూపమున సోమముజఠరమున నింపుము.నీవు అనాది అభిషుతసోమమునకు స్వాిి.

2. ఇంద్రా!నీవు శూరుడవు. దేవతలసంగతుడవు. మరుత్తులయుక్తుడవు. వృత్రహంతవు.కర్మిషయ జ్ఞాతవు.నీవు సోమపానముచేయుము. మాశత్రువులనువధించుము.క్రూరజంతువులనుపరిమార్చుము. మమ్ముసర్వత్ర భయరహితులనుచేయుము.

3. ఋతుపానములఇంద్రా! ిత్రులగు మరుత్తులు,దేవతల సహితముగాిచ్చేయుము. మేముఅర్పించు అభిషుతసోమపానము చేయుము.నీకు యుద్ధమునసాయపడుటకు మరుత్తులనుచేర్చుకున్నావు.మరుత్తులు నిన్నుస్వాిగా భాిించినారు. ఆ మరుత్తులేనిన్ను సంగ్రామమునశత్రుహననాదిపరాక్రమవంతునిచేసినారు. అప్పుడు నీవువృత్రుని వధించినావు.

4. మఘవా!అశ్వవంత ఇంద్రా! అహిహనన కార్యమునమరుత్తులు తమత్యాగముల ద్వారా నిన్నుసంవర్ధితుని చేసినారు.శంబరవధలోసంవర్ధితుని చేసినారు.గోవుల కొఱకు పణులతోయుద్ధమునసంవర్ధితుని చేసినారు.ఆ మరుత్తులు నేడుసహితము నిన్నుప్రసన్నుని చేయుదురు.నీవు ఆ మరుద్గణసహితుడవయిిచ్చేయుము. సోమపానముచేయుము.

5. ఇంద్రా!నీవు మరుద్యుక్తుడవు.జలవర్షిి. ప్రోత్సాహకుడవు.శబ్దిశిష్టుడవు.దివ్యుడవు. శాసనకర్తవు.ిశ్వత్రాతవు. ఉగ్రుడవు.బలప్రదుడవు.మేము నూతనఆశ్రయ లాభమునకుగానునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## నలుబదిఎనిిదవ సూక్తము

### ఋషి-ిశ్వాిత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు జలవర్షకుడవు.సద్యోజాతవు. కమనీయుడవు.హిర్యు క్త సోమరూపఅన్న సంగ్రహకర్తనురక్షింపుము. ిశేష సమయమునసోమపానముచేయుకోరిక కలిగినపుడు దేవతలకంటేముందు ిశ్రిత సాధుసోమమును పానముచేయుము.
(సాధుసోమముకొత్తదిగా కనిపించుచున్నది.' **సాదో: రసాత్మనా సంసిద్ధం**'అన్నాడు శాయణుడు.గవ్యాిశ్రిత సోమముగోచరించినది.ఇది సోమమునకుసాధురూపము కావచ్చును)

2. ఇంద్రా!నీవు జన్మించినరోజుననే పిపాసిి అయినావు.పర్వతములందునసోమలత రసమునుత్రాిినావు. నీ మహాపితకశ్యపుని గృహమునయువతి మాత,అదితి చన్నిచ్చుటకుముందు సోమరసముపట్టించినది.

3. ఇంద్రుడుతల్లిని అన్నముఅడిగినాడు. తల్లిచన్నులందుక్షీరరూపమున ఉన్న దీప్తసోమమును చూచినాడు.గృత్స ఇంద్రుడు శత్రువులనువారి స్థానముల నుండికదిలించినాడు.సర్వత్ర సంచరించినాడు.అనేకిధములఅంగిన్యాసము

చేసినాడు.వృత్రహననాదిబహువిధమహాకార్యములు చేసినాడు.

**4**.ఇంద్రుడు అరిభయంకరుడు.శీఘ్ర పరాజయ కర్త. పరాక్రమవంతుడు.అతడు తన దేహమునునానా రూపములుగ చేసినాడు.ఇంద్రుడు తనపరాక్రమమును 'త్వష్ట'రాక్షసుని పరాజితుని చేసినాడు.చమసమునందుఉన్న సోమమునుదొంగిలించి త్రాగినాడు.

5. ఇంద్రా!నీవు అన్న ప్రాప్తకారకుడవు.యుద్ధపు ఉత్సాహమునప్రవృద్ధుడవగుదువు.ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యవంతుడవు.నేతృశ్రేష్ఠుడవు.స్తుతిశ్రవణకర్తవు.ఉగ్రుడవు. యుద్ధమునశత్రునివారకుడవు.ధనవిజేతవు.మేము నిన్ను ఆశ్రయప్రాప్తికొఱకుఆహ్వానించుచున్నాము.

## నలుబదితొమ్మిదవ సూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. స్తోతలారా!మహాఇంద్రునిస్తుతించండి. ఇంద్రునిరక్షణగల మానవులుసోమపానముచేసితమ కోరికలనుతీర్చుకొనవచ్చును.దేవతలు, ద్యావాపృథ్వులుబ్రహ్మద్వారాఆధిపత్యమునకుగానుఇంద్రుని సృష్టించినారు.ఇంద్రుడు శోభనకర్ముడు.పాపనివారకుడు.

2. ఇంద్రుడుసంగ్రామమున స్వతేజవిరాజితుడు. హర్యశ్వయుక్తరథస్థితుడు. బలయుద్ధములనాయకుడు. యుద్ధమునసేనలను రెండు భాగములుగవిభజించువాడు.అట్టి ఇంద్రుని అతిక్రమించువారులేరు.అతడే సేనల ఉత్కృష్టస్వామి.అతడు శత్రుశోషకులగుమరుత్తులతో కూడును.తీవ్రవేగమునశత్రువుల ప్రాణములననష్టపరచును.

4. ఇంద్రుడుద్యులోక, అంతరిక్షములనుదాల్చినవాడు. అతడుఊర్ధ్వగామి. రథమువలెసాగును. గమనశీలమరుత్తులు అతనిసహాయకులు. ఇంద్రుడురాత్రిని ఆచ్ఛాదితముచేయును. సూర్యునిఉత్పన్నము చేయును.అతడు అనుభవించదగినకర్మఫలరూప అన్నమునుధనికుడు తనమాటతోధనమును విభజించినట్లువిభజించును.

5. ఇంద్రా!నీవు అన్నమునుఅర్జింపుము. యుద్ధమందుఉత్సాహమునప్రవృద్ధుడవగుదువు. ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యశాలివి.నరశ్రేష్ఠుడవు.స్తుతి శ్రవణ కర్తవు.ఉగ్రుడవు. యుద్ధమునశత్రునాశకుడవు.ధనవిజేతవు.మేము ఆశ్రయ ప్రాప్తికొఱకు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## ఏబదవసూక్తము

### ఋషి-విశ్వామిత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

**1**.ఇంద్రుడుయజ్ఞమునకురావలెను. స్వాహాకృతసోమపానము చేయవలెను.ఇంద్రుడు విఘ్నకారకులహింసకుడు. యజకులకుఅభీష్టఫలప్రదాత.మరుద్వంతుడు. ఇదిఆ ఇంద్రుని సోమము.ఇంద్రుడు అత్యంతవ్యాపకుడు. అతడు మేముఅందించిన అన్నమునకుసంతృప్తుడు కావలెను.ఈ హవ్యముఇంద్రుని అభిలాషనుపూరించవలెను.

2. ఇంద్రా!నీవు యజ్ఞమునకువచ్చుటకు రథమునుపరిచారక అశ్వయుక్తముచేసినాము. నీవుపురాతనుడవు. అశ్వవేగమునుగుర్తించగలవు. గుర్రములునిన్ను యజ్ఞమునకుతేవలెను. వచ్చికమనీయము, చక్కగాఅభిషుతమగు సోమమునుత్వరత్వరగా పానముచేయుము.

3. ఇంద్రుడుస్తోతల కోరికలుతీర్చువాడు. స్తుతులద్వారాప్రసన్న యోగ్యుడు.ఆ ఇంద్రుని స్తుతించుఋత్విక్కులు తమశ్రేష్ఠత్వము, చిరంజీవిత్వప్రాప్తికొఱకు ఇంద్రునకుగవ్యమిశ్రిత సోమమునుసమర్పింతురు. సోమవంతుడవగుఇంద్రా! సంతోషముగ సోమపానముచేయుము. స్తోతలకుఅగ్నిహోత్రాది కార్యసిద్ధికొఱకు బహువిధధేనువులనుప్రసాదించుము.

4. ఇంద్రా!నీవు అన్నప్రాప్తి కారకుడవగుము.యుద్ధమునఉత్సాహమునప్రవృద్ధుడవగుదువు. ధనవంతుడవు.ప్రభూత ఐశ్వర్యశాలిి.నేతృశేష్టుడవు.స్తుతి శ్రవణకర్తవు.ఉగ్రుడవు. యుద్ధమునశత్రునివారకుడవు.ధనిజేతవు.మేము ఆశ్రయప్రాప్తికిగానునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

## ఏబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-ిశ్వాిత్రుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - 4 - 9 త్రిష్టుప్,1 - 3 జగతి, 10- 12 గాయత్రి

1. ఇంద్రుడుఅభిమత ప్రదాత.మానవ పోషకుడు.ధనికుడు. సూక్తములద్వారా ప్రశంసనీయుడు. బల,ధనాది సంపదలతోప్రతిక్షణము వర్ధమానుడు.స్తోతలచేబహుశ: ఆహుతుడు.మరణ ధర్మ రహితుడు.శోభన స్తుతివచనములచేనిత్యము స్తూయమానుడు.ఆ ఇంద్రుని అధిక స్తుతివచనములతోబహుిధములస్తుతించవలెను.

2. ఇంద్రుడునూరు యజ్ఞములనుచేసినాడు. జలవంతుడు.మరుద్యుక్తుడు. సర్వజగములకు నేత.అన్నదాత. శత్రుపురభేదకుడు. యుద్ధములకుశీఘ్రముగ వెళ్లువాడు.మేఘ భేదనమునజలప్రేరకుడు. ధనప్రదాత.శత్రువుల పరిభవకర్త.స్వర్గప్రదాత. అతనివద్దకుమా స్తుతివాణిచేరవలెను.

3. ఇంద్రుడుశత్రుబలసంహారకుడు.యుద్ధమునఎల్లరిచే స్తుతించబడువాడు.అతడు పాపరహితస్తుతులను సమ్మానించును.అగ్నిహోత్రాదులుయజమాని గృహమునసోమపానము చేయును.ప్రసన్నుడగును. ిశ్వాిత్రా!మరుత్తులతో కూడిశత్రువుల పరాభవకర్త,శత్రు సంహారకుడగుఇంద్రుని స్తుతించుము.

4. ఇంద్రా!నీవు మానవ నేతవు.ీరుడవు. రాక్షసులు పీడించినఋత్విక్కులు నిన్నుస్తుతులు ఉక్థలద్వారా అర్చింతురు. నీవువృత్రహననాదికార్యములు నిర్వహించినావు.బలమున ఉద్యిించినావు.పురాతనుడగు ఇంద్రుడుఒక్కడే సకల అన్నములకుఈశ్వరుడు. కావున ఇంద్రునకునమస్కారము.

5. నరులిషయమున ఇంద్రునిశాసనము బహుిధము.ఇంద్రుడు శాసకుడు. అతనికిభూిు అనేక ధనములనుఇచ్చును. ఇంద్రునిఆజ్ఞవలన ద్యులోకము,ఓషధులు, జలములు, నరులు,వృక్షములు అతనిఅనుభవయోగ్యమగుధనమును రక్షించెదరు.

6. అశ్వవంతుడవగుఇంద్రా! ఋత్విక్కులునీకు స్తోత్రములను,శస్త్రములను అర్పింతురు.వానిని గ్రహించుము.ఇంద్రా! నివాస ప్రదాతవు.ిత్రరూపుడవు. వ్యాపకుడవు.ఈ అభినవహిస్సునీకు సమర్పించుచున్నాము.స్వీకరింపుము. స్తోతలకుఅన్నము ప్రసాదించుము.

7. మరుద్వంతాఇంద్రా! నీవు పూర్వము 'శర్యాతి'యజ్ఞమున సోమపానముచేసినావు. అట్లేఈ యజ్ఞమునఅభిషుత సోమపానముచేయుము. నీ నివాసస్థానము బాధారహితము.స్థిరము.
(వైవస్వతమనువు పుత్రుడుశర్యాతి)

8. ఇంద్రా!నీవు సోమాభిలాషిి.ిత్రులగు మరుత్తులతోిచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞమునఅభిషుత సోమపానముచేయుము. పురుహూతఇంద్రా! నీవు జన్మించినంతనేదేవతలందరునిన్ను మహాసంగ్రామమునకుభూషించినారు.

9. మరుత్తులారా!జలప్రేరణవలనఇంద్రుడు ీకు ిత్రుడు.ీరు అతనిని ప్రసన్నునిచేసినారు. వృత్రసంహారకఇంద్రుడు ీవెంటహిస్సు సమర్పించుయజమాని గృహమునఅభిషుత సోమముసేిించవలెను.

10.ధనస్వాి! స్తూయమానఇంద్రా! ఉద్దేశానుక్రమమున,ఓజస్సును ఈ అభిషుతసోమమును, త్వరగాపానము చేయుము.

11.ఇంద్రా! నీ కొఱకే అన్నా్రశిత సోమము అభిషుతమైనది.నీవు నిమగ్నుడవుఅగుము. నీవు సోమపానయోగ్యుడవు. ఈ సోమమునిన్ను ప్రసన్నునిచేయవలెను.

12.ఇంద్రా! ఈ సోమము నీఉదరపు రెండు కక్షలందువ్యాపించవలెను.స్తోత్ర సహితమైఅది నీశరీరమున వ్యాపించవలెను.ధనము కొఱకుఅది నీ భుజములందువ్యాపించవలెను.

## ఏబదిరెండవ సూక్తము

**ఋషి- శ్వామిత్రుడు, దేవత- ఇంద్రుడు, ఛందస్సు- 1 - 3 జగతి, 4-9 త్రిష్టుప్, 10-12,గాయత్రి**

1. ఇంద్రా!వేపిన యువలయుక్తము,దధి్రశితము,సత్తుయుక్తము,సవనీయ పురోడాశ యుక్తము,శస్త్రవంతముఅగు మా సోమమునుప్రాతస్సవనమునసేంపుము.

2. ఇంద్రా!నీవు పక్వపురోడాశమునుసేంపుము. పురోడాశము ఆరగించుటకుసిద్ధమగుము. హవనయోగ్యమగుపురోడాశాది హం నీకొఱకు సాగును.

3. ఇంద్రా!మా ఈ పురోడాశమును ఆరగింపుము.మాశ్రుతి లక్షణవాణిని,స్త్రీని సేంచు కాముకుడుప్రియురాలిని సేంచినట్లుసేంపుము.

4. ఇంద్రా!నీవు పురాతన కాలములనుండిప్రసిద్ధుడవు.మా పురోడాశమును ప్రాతస్సవనమున సేంపుము.అందువలన నీకార్యములు మహిమాన్వితములుఅగును.

5. ఇంద్రా!మధ్యాహ్నసవన సంబంధి,వేపిన యవలపురోడాశమును నీవునుఇచటికి వచ్చి భక్షింపుము.సంస్కృతుడవు అగుము.నీకు పరిచర్యలు చేయువారు,స్తుతించుటకు వేగిరపడువారు,ఆబోతువలె అటునిటుతిరుగువారయిన స్తోతలుస్తుతిలక్షణ వచనములతోనిన్ను స్తుతించునపుడునీవు పురోడాశాదులనుభక్షింతువు.

6. బహుజనస్తుతుడవగు ఇంద్రా!తృతీయ సవనమునవేపిన యవలపురోడాశమును ఆరగింపుము.కం! ఇంద్రా! నీవు ఋభువంతుడవు.ధనయుక్త పుత్రవంతుడవు.మేము హంయుక్తులమయిస్తుతుల ద్వారా నీ పరిచర్యలుచేసెదము. ( **"ఋభవోయేకేచన దేవాః"**అని శాయణుడు. ఋభువులుదేవతలు అగుటనుగురించి ఇంతకుముందుగమనించినాము)

7. ఇంద్రా!నీవు శూరుడవు. వృత్రహంతవు.ద్వాంసుడవు. పూషవంటిదేవతవు. నీకొఱకు మేముపెరుగు కలిపిన 'సత్తు'సిద్ధము చేసెదము.నీవు హర్యశ్వవంతుడవు.నీ కొఱకు వేపిన యవలుసిద్ధము చేసెదము.మరుత్తుల సహితుడవయిపురోడాశ భక్షణ చేయుము.సోమపానము చేయుము.

8. అధ్వర్యులారా!ఇంద్రుని కొఱకు యవలపేలాలు తెండు.అతడు నాయకశ్రేష్ఠుడు.ఇంద్రునకు పురోడాశముసమర్పించుడు. శత్రుపరాభవకర్తా! ఇంద్రా! నిత్యముమేము చేయునీ స్తుతులు నిన్నుసోమపానమునకుఉత్సాహితుని చేయవలెను.

## ఏబదిమూడవ సూక్తము

**ఋషి-శ్వామిత్రుడు,దేవత - వేరు వేరు,ఛందస్సు- 1-9,11,14-15,17,19, 21, 23,24 త్రిష్టుప్, 10,16 జగతి,12, 20, 22 అనుష్టుప్, 13 గాయత్రి**

1. ఇంద్ర,పర్వతములారా! ీరు మహారథముీదమనోహరుడు,సుందరుడగు పుత్రయుక్తఅన్నము తీసికొనిరండు.ద్యుతిమంతులగుీరు ఉభయులు మాయజ్ఞమున హవ్యమునుఆరగించుడు. హవ్యమునతృప్తిచెంది మాస్తుతి వచనములతోవర్ధిల్లుడు.

2 .ఇంద్రా!ఈ యజ్ఞముననీవు కొంతసేపు నిలువుము.వదిలిపోకుము.రమ్యమగు అభిషుత సోమముననిప్పుడే నిన్ను అర్చింతుము.తీయని మాటలతోబిడ్డ తండ్రిపంచెఅంచు పట్టుకున్నట్లుమేము మధురవచనస్తోత్రములతోనీ పంచె చెరగు పట్టుకుందుము.

**"హోతఅధ్వర్యునితో అనుచున్నాడు":-**

3.అధ్వర్యా! మనముఇద్దరము స్తుతింతుము.నీవు నాకు ప్రత్యుత్తరముఇమ్ము. ఉభయులముప్రీతియుక్తముగఇంద్రుని స్తుతింతుము.నీవు యజమానికుశలీద ఆసీనుని చేయుము.ఇంద్రుని గురించి మనముచేయు ప్రశస్తి ప్రసిద్ధముకావలెను.

4 .ఇంద్రా!గృహిణియేగృహము అగును.స్త్రీయే పురుషుని ంక్షణస్థానము అగును. రథయుక్తములగుఅశ్వములు నిన్ను ఆగృహమునకుచేర్చవలెను.మేము నీకొఱకు సోమముఅభిషితము చేసినపుడుమాచే ప్రేరితుడయినదూతస్వరూప అగ్ని నీవద్దకువచ్చును.

**(నీవుగృహిణితోనేఉండుము. సోమముఅగ్నిద్వారా నీకు అందును అనిభావము)**

5 .ఇంద్రానీవు స్వకీయ గృహాభిముఖుడవుఅగుము. లేదా మాయజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. ఉభయస్థానములునునీకు ప్రయోజనకరములు.అక్కడ స్త్రీ ఉన్నది.ఇక్కడ సోమము ఉన్నది.ఇంటికి చేరుటకునీవు మహారథమునుఅధిష్ఠించుము లేదాసకిలించు గుఱ్ఱములనుండువుము.

6. ఇంద్రా!ఇక్కడనే నిలువుము.సోమపానము చేయుము.సోమపానము చేసిఇంటికి వెళ్లుము.నీ రమణీయగృహమునమంగళకారిణి అగుభార్య, సుందరధ్వనిఉన్నం. ఇంటికి వెళ్లుటకుమహారథముీద ఆసీనుడవు అగుములేదా గుఱ్ఱములనుండువుము. ఈ యజ్ఞముననేనిలువుము.

7 .ఇంద్రా!ఈ యజ్ఞము చేయువారుభోజుల, సుదాసులయాజకులు. ీరు నానారూపులగుఅంగిరులు, మేధాతిథిమున్నగువారు. దేవతలనుంంచిన బలవంతులుమరుత్తులు. నేనుశ్వాంత్రుడను. వారునాకు అశ్వమేధమునమహనీయధనమును ప్రసాదించుచుఅన్నమును చక్కగావర్ధిల్లచేయవలెను.

**8.**ఇంద్రుడుకామరూపి, కోరిన రూపముధరించగలవాడు.ఇంద్రుడు మాయాం.అతడు తన దేహముననానా రూపములు ధరించగలడు.అతడు ఋతుమంతుడుఅయినను ఋతువుకానిసోమపానము చేయును." **అనృతుపాఋతావా"**అతడుస్తుతుల ద్వారా ఆహూతుడుఅయినపుడు అర్థముహూర్తసమయమున మూడుసవనములకు సాగును.

**9.**ంశ్వాంత్రుడుసమర్థుడు. ఋషి ద్యుతిమంతుడు.తేజస్సుల స్రష్టఉత్కృష్టుడు. అధ్వర్యాదులకుఉపదేశించువాడు. అతడుజలవంతమగుసింధువేగమునునిరోధించినాడు. పిజవనపుత్రుడగు సుదాసునితోంశ్వాంత్రుడు యజ్ఞముచేయించినపుడుఇంద్రుడు కుశికగోత్రజులగుఋషులతో ఎంతో ప్రియముగావ్యవహరించినాడు.

**10.**ంప్రులారా!ఋషులారా! నేతృగణఉపదేశకులారా! కుశిక గోత్రోత్పన్నులారా!పుత్రులారా! యజ్ఞమునశిలలతో సోమమునుఅభిషంంచునపుడు,స్తుతులద్వారా దేవతలనుప్రసన్నులను చేయుటకుఉచ్చరించు మంత్రములుహంస శబ్దోచ్చారణవలెఉండవలెను. దేవతలతోకూడ ీరు సోమపానముచేయండి.

11.కుశిక గోత్రజోత్పన్నులారా!పుత్రులారా! ీరు అశ్వమువద్దకుచేరుడు. దానిని ఉత్తేజపరుచుడు.ధనమునకుగానుసుదాసుని అశ్వమును ిడువుడు.ఇంద్రరాజు ిఘ్నకారకుడగువృత్రుని తూర్పు,పడమర, ఉత్తర దిశలందువధించినాడు.అందువలన సుదాసుడుభూిిద ఉత్తమస్థానమునయజ్ఞము చేయవలెను.

12.కుశిక పుత్రులారా! ిశ్వాిత్రుడను,ద్యావాపృథ్వులద్వారాఇంద్రుని స్తుతించినాను.స్తోత ిశ్వాిత్రునిఇంద్రిషయకమగు ఈస్తోత్రము భరతకులమానవులనురక్షించవలెను.

13.ిశ్వాిత్ర వంశజులువజ్రధరుడగుఇంద్రుని కొఱకు స్తోత్రమురచించినారు. ఇంద్రుడుమమ్ము శుభప్రదమగుధనయుక్తులనుచేయవలెను.

14.ఇంద్రా! అనార్యులు నివసించుదేశమందలి గోవులునీకు ఎందుకు పనికివచ్చును?అి సోమమున కలుపుటకుయోగ్యమయిన పాలుఇవ్వవు. దుగ్ధప్రదానముద్వారా పాత్రను దీప్తముచేయవు. ధనవంతుడవగుఇంద్రా! ఆ గోవులనుమావద్దకు తెమ్ము.ప్రమగంధ, ధనమునుసహితము అందించుము.
ఇంద్రా!నీచవంశజులధనము మాకుఇమ్ము.

15.అగ్నిని ప్రజ్వలితునిచేయు ఋషులద్వారా సూర్యుని నుండి తెచ్చిమాకు ఇవ్వబడినదియు,అజ్ఞానమునుబాధించునదియురూప శబ్దములతోసర్వత్ర సంచరించువాక్కు ఆకాశమున అనంతశబ్దము చేయును.సూర్యదుహితసరస్వతి ఇంద్రాది దేవతలవద్దఅక్షయ అమృతరూప అన్నమునువృద్ధిపరచును.

16.గద్యపద్యరూపమునసర్వత్ర గోచరించువాగ్దేి పంచజనులకులభించు అన్నమునుిించిన అన్నమునుమాకు శీఘ్రముగా ప్రసాదించవలెను.దీర్ఘాయువుగలజమదగ్న్యాదిమునులుసూర్యుని నుంచి తెచ్చివచనమునుమాకు అందించినారు. పక్షులనునడుపు సూర్యుని కూతురువాగ్దేి మా కొఱకు నూతనఅన్నమును దానముచేయవలెను.
(**"నిషాదపంచమాశ్చత్వారావర్ణా:"** శాయణుడు.పంచజనులుఅనగా నిషాదుల సహితముగనాలుగు వర్ణములవారు)

17.ిశ్వాిత్రుడు సుదాసునియజ్ఞమున అవభృముచేసినాడు. యజ్ఞశాలనుంచివెళ్లిపోదలచినాడు.అప్పుడు అతడు రథాంగములను,రథపుభాగములనుస్తుతించినాడు. అశ్వద్వయముస్థిరముగా ఉండవలెను.అక్షము దృఢముగాఉండవలెను. దండముఎరుగరాదు. యుగము ఎరుగరాదు.కీలద్వయము అరగకముందేఇంద్రుడు భరించవలెను.అహింసిత, నేిిష్టరథమా! నీవు మాముందుకువచ్చి నిలువుము.

18.ఇంద్రా! మాశరీరములకుబలము ప్రసాదించుము.మా పుత్ర పౌత్రులుచిరంజీవులు అగుటకుబలము ప్రసాదించుము.మేము బలవంతులముకావలెను.

19.ఇంద్రా! రథము యొక్కఖదిరకాష్టయొక్క'సార' ను గట్టిపరచుము.సీసపు కాష్టమును గట్టిపరచుము.మేము దృఢపరచినఅక్షమా! నీవు దృఢపడుము.మా గమనశీల రథమునుండిమమ్ము పడద్రోయకుము.

20.వనస్పతులచేనిర్మించబడినఈ రథము మమ్ముిడువరాదు. నష్టముకలిగించరాదు. మేముఇల్లుచేరువరకుఈ రథము నడుచుచుండవలెను.గుఙ్ఞములనుిడుచు పర్యంతముమాకు శుభములుకలుగవలెను.

21.ఇంద్రా! నీవు శూరుడవు.ధనవంతుడవు.మేము శత్రుహింసకులము.మాకు ిశేషము, శ్రేష్టమగుఆశ్రయదానము చేయుము.మమ్ము సంతుష్టులనుచేయుము. మమ్ముద్వేషించువాడు నికృష్టుడయిపతనము కావలెను.మేము ద్వేషించువానికిప్రాణవాయువు లభించకుండవలెను.

22.ఇంద్రా! గొడ్డలితాకి చెట్టుకూలినట్లుమా శత్రువులుకూలవలెను.బూరుగుపూవు సులభముగాచెట్టునుండివిడిపోయినట్లు మాశత్రువుల అవయవములువిడిపోవలెను.వంటకుండ పొంగి నురుగులుగ్రక్కినట్లు నా మంత్రసామర్థ్యమున ప్రహతుడయినశత్రువు నోటనురుగులుగ్రక్కవలెను.

23.విశ్వామిత్రుడు వసిష్ఠభృత్యులతోఅనుచున్నాడు:-
పురుషులారా!అవసానము కలిగించివిశ్వామిత్రుని మంత్రశక్తినివీరు ఎరుగరు. తపస్సు క్షీణించుననులోభమునమౌనముగా ఉన్నవానినిపశువువలె తీసికొనిపోవుచున్నారు. వసిష్ఠుడునాతో స్పర్థించ తగినవాడుకాడు.ఏలననగా ప్రాజ్ఞుడుమూర్ఖుని పరిహసించడు.గుఱ్ఱము ముందుగాడిద నిలువదు.

24.ఇంద్రా! భరతవంశీయులు(వసిష్ఠునితో)స్పర్థ ఎరుగుదురు. సమాధానముఎరుగరు. వారికి శిష్ట సాంగత్యములేదు.యుద్ధమునసహజ శత్రువువిదకువలె వారివిదకు గుఱ్ఱములనుతోలుదురు. ధనుర్ధారణముచేయుదురు.

**(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమూడవ అష్టకముమూడవ మండలముననాలుగవఅనువాకముసమాప్తము)**

## ఆలోచనామృతము

1. వేదముఅపౌరుషేయము. అనగా వేదముమానవ నిర్మితముకాదు. దైవదత్తము. దైవప్రసాదము.సమస్త ప్రకృతి దైవదత్తమే.దైవప్రసాదమే!మానవుడు సృష్టించగలవాడు కాడు. ప్రకృతినిదర్శించి వినియోగించగలవాడుమాత్రము. ప్రకృతిసాయములేక లోకములునిలువజాలవు. దైవప్రసాదమయినప్రకృతి శక్తులకు శాస్త్రజ్ఞులు,ఆవిష్కర్తలు, మేధావులు,ఋషులు దర్శింతురు.దర్శించుట అనగాకంటికి కనిపించినదిచూచుటకాదు.కంటికి కానరాని దానినికనుగొనుట; ఋషిఅతీంద్రియదర్శి!

మనమువేదమున చూచుఋషులు వేదకర్తలుకారు.ద్రష్టలు మాత్రము.స్మర్తలు గుర్తుంచుకున్నవారుఅగుదురు.

కానిగృత్సమదుని నుంచిఋషులు తామే సూత్రములనునిర్మించినామని చెప్పుకొనుచున్నారు.విశ్వామిత్రుడు ఈ విషయమునమరింత ముందునకుసాగినాడు. తననుతనవంశజులనుపూర్తిగా ప్రకటించినాడు.తమను ఇంద్రసములనుదేవసములనుచేసికొన్నాడు. విశ్వామిత్రుడునిగ్రహము కోల్పోయినట్లుకనిపించును. అతనిలోసంయమనము తక్కువగాను,ద్వేషము అతిశయముగనుకనిపించును. శత్రువులనుఅతడు శాపనార్థములుపెట్టిన తీరుఅతిసామాన్యుని తలపించును.

వసిష్టుడువిశ్వామిత్రుని పశువునువలెఈడ్చించినట్లుచెప్పబడినది.దీనివెనుక సంహితవివరించుట జరుగలేదు.విశ్వామిత్రుడు సుదాసునితోయజ్ఞము చేయించుటఇందుకు కారణము కావచ్చును.వసిష్ఠ, విశ్వామిత్రులుఇద్దరును రాగద్వేషములకుఅతీతులు కాలేకపోయినారు!అయినను ఋషులుఅయినారు!

2. పర్వతమును,ఇంద్రుని సమానముగాస్తుతించుట జరిగినది53-1 సూత్రమున. శ్రీమద్భాగవతపురాణమున ఇంద్రునికన్నపర్వతము మిన్న అనికృష్ణుడు వక్కాణించినాడు.ఇంద్రునకు బదులుపర్వతమునకు పూజచేయించినాడు. ఆ సందర్భముననేగోవర్ధనగిరిని ఎత్తినాడుశ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు.3. 53-4 గృహిణినిగురించి చక్కగా చెప్పబడినది.జాయేదస్తం ఇల్లాలేఇల్లు. గృహిణీగృహముచ్యతేఅని వివరించినాడు. ఇచటగృహిణి 'జాయ'అను పదము వాడినాడు.
**"తస్యాపునర్ణవోభూత్వా దశమేమాసి జాయతే**
**తజ్జాయాజాయాభవతియదస్యాజాయతేపున:"**అంటుంది బ్రాహ్మణము.తల్లి బిడ్డను కనిపదవ మాసమునపునర్జన్మించును.అందువలన 'జాయ'అయినది. జాయ భార్యమాత్రముకాదు.మాతృమూర్తి కూడఅగును.

53-6లో" **కళ్యాణీర్జాయాసురణం గృహేతే**"అన్నాడు. రమణీయగృహము శుభములుకలిగించు 'జాయ'స్త్రీకి సముచితస్థానము కలిగించినాడు.

**4.53-8"అనృతుపా ఋతువా"**అన్నాడు. ఇంద్రుడుఋతువును అనుసరించిపానము చేయువాడు.అయినను ఋతువుకానపుడు సహితముపానము చేయును.ఋతువు కాకున్ననుసోమమువచ్చుపద్ధతి కనుగొన్నట్లున్నది.ఇంద్రుడు జయించినదిక్కులలో దక్షిణములేదు.

## అయిదవఅనువాకము - ఏబదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి- ంశ్వాంత్రపుత్రుడువాచ్యుడు లేకప్రజాపతి, దేవత-ంశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్ని మంథనమునినిష్పాద్యమానుడు,స్తుతి యోగ్యుడు.ఈ మహాయజ్ఞమునుగూర్చిన సుఖంకరమగుసూత్రము వారంవారం మరలమరలఉచ్చరించబడును.అగ్ని గృహమున ంరాజిల్లితేజోవంతుడయిమా స్తుతులనుఆలకించవలెను.నిరంతరము దివ్యతేజోయుక్తుడగుఅగ్ని స్తోత్రములనుఆలకించవలెను.

2. స్తోతా!ద్యావాపృథ్వులు ఎంతోగొప్పం. వాటి సామర్థ్యమునుతెలిసికొనుము.వానిని అర్చింపుము.నా మనసు సమస్తభోగములనుకోరుచున్నది. సర్వత్రనిలిచిఉన్నది.పూజాభిలాషులగుదేవగణములుమానవ యజ్ఞములందుద్యావాపృథ్వులనుకీర్తించుటలో మత్తులగుదురు.

3. ద్యావాపృథ్వులారా!ఁ ఋతము, సత్యము,యదార్థము. ఁరు మామహాయజ్ఞసమాప్తికి సమర్థులగుదురు.అగ్ని, ద్యులోక, పృథ్వులకునమస్కారము. హంర్లక్షణఅన్నమున నేను పరిచర్యచేసెదను. ఉత్తమధనమును యాచించుచున్నాను.

4. సత్యయుక్తులగుద్యావాపృథ్వులారా! పురాతనులు,సత్యవాదులగు మహర్షులుఁ నుంచి వారిహితార్థములుపొందినారు. పృథ్వీ! యుద్ధములకుసాగు మానవులు నీమహాత్మ్యమును గ్రహించినీకు నమస్కరింతురు.

5. ఆసత్యార్థమును ఎరిగినవాడుఎవ్వడు? ఎరిగిన సత్యార్థమునుంవరించగలవాడుఎవ్వడు? సన్మార్గమునదేవతలవద్దకుఎవడు చేర్చగలడు?దేవగణములకుదిగువన ద్యులోకమునఉన్న నక్షత్రాదులనుచూడవచ్చును.అం ఉత్కృష్టము, దురజ్ఞేయవత్రముననిలిచి ఉన్నం.

6. కం,మానవద్రష్టసూర్యుడు ద్యావాపృథ్వులనుపూర్తిగా చూడగలడు.జలముల ఉత్పత్తిస్థానముఅంతరిక్షము. అక్కడ హర్షకారిణులు,రసవతులు, సమానకర్మద్వారా పరస్పర ఐక్యభావాపన్నులుద్యావాపృథ్వులు పక్షులగూళ్లవలెవేరువేరుగా అనేక స్థానములవ్యాపించి ఉన్నం.

7. ద్యావాపృథ్వులుపరస్పర ప్రీతియుక్తకర్మద్వారాఐకమత్యప్రాప్తులు,అంనాశనులు. అం జాగృతములయిఅనశ్వర అంతరిక్షముననిత్యయవ్వనులయి,అక్కాచెల్లెండ్లవలెఏకాత్మజాయమానులయినిలిచిఉన్నం. అం రెండూతమలో తాముద్వంద్వనామములుకలిగి
ఉండును.

8. ఈద్యావాపృథ్వులు సమస్తభౌతికవస్తువులనుఅవకాశ దానము ద్వారాంభజించును.మహాసూర్య, ఇంద్ర,జల, సముద్రపర్వతాదులను భరించును.అయినను బాధపడవు.జంగమాత్మ, స్థావరాత్మకజగత్తు ఒకే భూంఁదఉన్నం. చలనముగల పక్షులు నానారూపములయిద్వావాపృథ్వుల మధ్యనిలుచును.

9. ద్యులోకమా!నీవు గొప్పదానవు.నీవే సర్వజననకారణమవు. నీవేపాలింతువు. నీ సనాతనత,పూర్వక్రమానుగతి, మాజననత్వములన్ని ఒకేచోటునుంచిఉత్పన్నమయిన ం.ద్యు భగిని అగును.మేము ఆమెను స్మరింతుము.ద్యులోకమా! ంస్తీర్ణఆకాశమున నిన్ను స్తుతించుదేవతలు వాహనసహితులయినిలిచి ఉన్నారు.

10.ద్యావాపృథ్వ్యులారా! నీయొక్క ఈ స్తోత్రమునుమేము చక్కగా ఉచ్చరించుచున్నాము. సోమమునుఉదరమున ధరించుఅగ్నిరూప జిహ్వావంతులు,దీప్యమానులు,నిత్యతరుణులు,కం, తమ కర్మలనుప్రకటించువారలగుంుత్రాది దేవతలుఈ స్తోత్రమునుఆలకించవలెను.

11.దానార్థము బంగారముచేతగలవారు,శుభవచనులుసంతృ యజ్ఞపు మూడుసవనములకుఆకసమునుండి ంచ్చేయుదురు.సంతా! నీవు స్తోతలస్తోత్రములనుగ్రహించుము.తదనంతరముసంపూర్ణ అభిలాష ఫలములనుమాకు ప్రసాదించుము.

12.త్వష్ట ఈ సుందర జగత్తునునిర్మించినవాడు.కళ్యాణకారుడు. ధనవంతుడు.సత్యసంకల్పుడు.అతడు మమ్ముకాపాడవలెను.కోరికలు తీర్చవలెను.ఋభువులారా!పూష సహితులుగాంరు మాకు ధనమునుఅందచేయుడు.సంతృప్తులను చేయుడు.సోమాభిషవమునకుగానుప్రస్తరమును ఉత్కేలనచేయుఋత్విక్కులు ఈ యజ్ఞముచేసినారు.

13.మరుద్గణములు,వాగ్దేవత ద్యోతిమంతరథవంతులు, ఆయుధవంతులు,దీప్తిమంతులు,శత్రుంనాశకులు, యజ్ఞోత్పన్నులు,నిరంతర గమనశీలురు,యజ్ఞార్హులు. వారుమా ఈ స్తోత్రమునుంనవలెను. త్వరాన్వితమరుద్గణములారా!మాకు పుత్ర ంశిష్టధనమునుప్రసాదించుడు.

14.ధనహేతువగుఈ స్తోత్రము, అర్చనీయశస్త్రము, ఈ మహాయజ్ఞమున బహుకర్మలంష్ణువును చేరవలెను.సకల జనని, పరస్పరఅసంకీర్ణములగు దిశలుంష్ణువును హింసించవు.
అతడుఉరు ంక్రముడు. త్రింక్రమావతారమునఒకే పాదమున సమస్తజగమును ఆక్రంంచినాడు.

15.సకల సామర్థ్య సంపన్నుడగుఇంద్రుడు ద్యావాపృథ్వ్యులనుతన మహిమతోపూరించినాడు. ఇంద్రునిసేనశత్రుపురములనుకూల్చునది. వృత్రునివధించునది.శత్రువును పరాజితముచేయునది. అట్టిసేనగల ఇంద్రుడుపశువులను కూర్చి మాకుఅనేక పశువులనుదానము చేయవలెను.

16.అశ్వినులారా! మేము ంబంధువులము.ంరు మాకోరికలు తెలిసినవారు.ంరు మాపాలకులు కావలెను.ం ఇద్దరి కలయిక కమనీయము.మాకొఅకు ంరు ఉత్తమధనదాతలుకావలెను. ంమ్ముతిరస్కరించగలవాడులేడు. మేముంకు హంస్సు సమర్పించుచున్నాము.ం శుభకర్మములతోమమ్ము పాలించుడు.

17.కందేవతలారా!ంశాలములగు ం కర్మలుమనోహరములు.వాటిద్వారానే ంరు ఇంద్రలోకమునదేవత్వము పొందినారు.బహుజనఆహుతుడవగుఇంద్రా! నీవు ప్రియతమఋభువులతోస్నేహముగా ఉన్నావు.నీవు ఈ స్తుతిని ధనలాభమునకుగానుస్వీకరింపుము.

18.నిరంతర గమనశీలుడగుసూర్యుడు, దేవమాతఅదితి, యజ్ఞారదేవగణములు,అహింస కర్మలవరుణుడు మమ్ముర‌క్షించవలెను.వారు మా పుత్రులనుఅహితకర్మలనుండి దూరముగా ఉంచవలెను.మా గృహములనుపశువుల, సంతానయుక్తముచేయవలెను.

19.అగ్ని హోత్రమునకుగానుఅనేకదేశములందుఆంర్భంంచినవాడు.దేవదూత అగ్నిఅగును. కర్మసాధనలోలోపము వలనమేము అపరాథులము.అగ్ని మమ్ము సర్వత్రనిరపరాథులు అనవలెను.ద్యావాపృథ్వ్యులు జలసమూహములు.సూర్యుడు, నక్షత్రవ్యాప్తమగుఅంతరిక్షము మా స్తుతినింవవలెను.

20.అభిమత ఫలప్రదులుమరుత్తులు. ప్రార్థించువారికోరికలు తీర్చు నిశ్చలపర్వతములుమా హ◌స్సులుఅందుకొని మా స్తుతులు◌నవలెను. అదితిపుత్ర సహితఅయి మా స్తుతి ◌నవలెను.మరుత్తులు మాకుశుభంకర సుఖములుప్రసాదించవలెను.

21.అగ్నీ! మా మార్గముసర్వదా సుఖ ప్రయాణయోగ్యము కావలెను.దేవతలారా! మధురజలములందుఓషధులను చేర్చండి.అగ్నీ! నీ మైత్రి వలనమా ధనమునకునష్టము కలుగరాదు.మాకు సమృద్ధమగుఅన్నము లభించవలెను.

22.అగ్నీ! హవనయోగ్య హ◌నిఆస్వాదించుము. మాఅన్నమును చక్కగాప్రకాశవంతము చేయుము.ఆ అన్నములనుమా ముందుకు తెమ్ము.సంగ్రామమున బాధలుకలిగించు సకల శత్రువులనుజయింపుము. ప్రఫుల్లమనస్కుడవయిమా రోజులనుఅన్నింటిని ప్రకాశవంతము
చేయుము.

## ఏబదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌ిత్రపుత్రుడువాచ్యుడు లేకప్రజాపతి, దేవతలు- ◌శ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఉదయమునప్రాచీన ఉష అంతరించినపుడుఅ◌నాశ ఆదిత్యుడు సముద్రమునుండిగాని, ఆకాశమునుండిగాని ఉదయించును.సూర్యోదయమైనపుడుఅగ్నిహోత్రాదులందుతత్పరులగు యజమానులుకర్మ చేయుదురు.వెంటనే దేవతలవద్దకు చేరెదరు.దేవతలందరిమహాబలముఒక్కటియే **" దేవానామసురత్వమేకం"**

2. అగ్నీ!ఇప్పుడు దేవతలుమమ్ము హింసించరాదు.దేవపద◌కి చేరినపురాణపురుషులు, పితరులుమమ్ము హింసించరాదు.యజ్ఞ ప్రజ్ఞాపకుడు,సనాతన ద్యావాపృథ్వులమధ్య ఉదయించుసూర్యుడు మమ్ముహింసించరాదు.**"దేవానామసురత్వమేకం"**

3. అగ్నీ!మా బహు◌ధకోరికలు ◌◌ధ దిశలందు◌హరించును.అగ్నిష్టోమాది యజ్ఞములకుగానుమేము పురాతన స్తోత్రములనుదీప్తము చేతుము.యజ్ఞార్థము అగ్నిప్రజ్వలితమైనపుడుమేము సత్యముపలుకుదుము. **"
దేవానామసురత్వమేకం"**

4. సర్వసాధారణులరాజు, దేదీప్యమానఅగ్ని అనేక దేశములందుఅగ్ని హోత్రముకొఱకు స్థాపితుడగును.అగ్ని వేదిపైన శయనించును.అరణి కాష్టమున◌భక్తుడు అగును.ద్యావాపృథ్వులు అగ్నికిఇద్దరు తల్లులు.ద్యులోకము అతనికివృష్ట్యాదుల ద్వారాపుష్టి కలిగించును.మరొకమాత వసుధఅతనికి నివాసము మాత్రముప్రదానము చేయును.
**"దేవానామసురత్వమేకం"**

5. జీర్ణఓషధులందును,నవ్య ఓషధులందునుగుణానురూపముననిలిచిన అగ్ని లేకసూర్యుడు సద్యోజాతుడై,పల్ల◌ంచి ఓషధులఅభ్యంతరమునఉండును. ఎటువంటిపుష్పరేతో సంయోగములేకనే అనేక ఓషధులుఅగ్నివలన గర్భముదాల్చి ఫలపుష్పాదులనుకలిగించును. ఇదిదేవతల ఐశ్వర్యము.**"
దేవానామసురత్వమేకం"**

6. ఉభయలోకములను నిర్మించినవారు ద్యావాపృథ్వులు.వారి పుత్రుడగు సూర్యుడుఅస్త◌ంచువేళ పశ్చిమదిశనశయనించును. కాని ఆద్యావాపృథ్వుల పుత్రుడు,సూర్యుడు, ఉదయించువేళనిరాటంకముగ ఆకాశమునఒక్కడే సాగును. ఈ సకలకర్మలు◌ిత్రావరుణుల◌.
**"దేవానామసురత్వమేకం"**

7. అగ్నిఉభయలోక నిర్మాత.యజ్ఞహోత.యజ్ఞమున ◌రాజిల్లువాడు.ఆ అగ్నియే ఆకాశమునసూర్యరూపమున కదలును.అతడు సకల కర్మలమూలభూతుడు.భూ◌ు◌ిద నివసించువాడు.సుందరవచనములస్తోతలు అతనినిఅందముగా స్తుతింతురు.“ **దేవానామసురత్వమేకం**”

8. యుద్ధశూరునిముందుకు వచ్చుశత్రుసేన పరాఙ్ముఖమయినట్లుతోచును. అట్లేస◌ిపమున ఉన్నఅగ్నికి అభిముఖముగావచ్చు భూతజాతులుపరాఙ్ముఖమయినట్లుకనిపించును. అందరుగుర్తెరిగిన అగ్ని జలమునుహింసించు దీప్తితన మధ్యమునధరించినాడు. “**దేవానామసురత్వమేకం**”

9. అగ్నిదేవత. పరిపాలకుడు.అతడు ఓషధులమధ్యన వ్యాపించిఉన్నాడు. అతడు సూర్యునివెంట ద్యావాపృథ్వులమధ్య సంచరించును.నానా◌ధరూపములుధరించు అగ్ని మమ్ముఅనుగ్రహదృష్టితోచూడవలెను.“ **దేవానామసురత్వమేకం**”

10.అగ్ని వ్యాప్తుడు. సర్వరక్షకుడు.ప్రియతముడు.క్షయరహితతేజోవంతుడు.అతడు పరమస్థానమగుఅంతరిక్షమందలిజలస్థానమునురక్షించును. అగ్ని సంపూర్ణభూతజాతములనుఎరుగును. “ **దేవానామసురత్వమేకం**”

11.అహోరాత్రులు ◌ిథునరూపములునానారూపములు ధరించున◌.శుక్ల కృష్ణ వర్ణములురాత్రింబవళ్లుభగినులు. వానిలోఒకటి అర్జునవర్ణరెండవది కృష్ణవర్ణ.“ **దేవానామసురత్వమేకం**”

**12.**మాత పృథ్వికాగా దుహితద్యులోకమగును.అ◌ రెండును పాలిచ్చుఆవులు. అ◌ అంతరిక్షమునపరస్పరము కలిసి ఉండును.ఒకదాని రసము మరొకదానికిత్రా◌ంచును. జలస్థానభూతమగు అంతరిక్షమధ్యమునవిలిచిన ద్యావాపృథ్వులనుమేము స్తుతింతుము.
“దేవానామసురత్వమేకం”

13.ద్యులోక పృథ్వులుతమ పుత్రుడగుఅగ్నిని ఉదకధారారూప జిహ్వతోనాకును. మేఘము ద్వారాధ్వనించును. ద్యురూపధేనువుభూ◌ికి జలమువర్షించి తనపొదుగును పరిపుష్టముచేసికొనును. అట్లుజలవర్జితమయినభూ◌ి సత్యభూతఆదిత్యుని జలములవలనవర్షకాలమున తడిసిపోవును. “ **దేవానామసురత్వమేకం**”

14.పృథ్వి నానా◌ధ శరీరములనుఆచ్ఛాదించును. అదిఅత్యున్నతమైముల్లోకములవ్యాపించిన సూర్యునినాకుచు నిలుచును.సత్యభూతఆదిత్య స్థానజ్ఞానులమగుమేము అతనికి పరిచర్యలుచేసెదము. “ **దేవానామసురత్వమేకం**”

15.పదద్వయమువంటిఅహోరాత్రులు ద్వావాపృథ్వులమధ్యన నిలిచిన◌.వాటి మధ్యనఒక నిగూఢమగుఅన్న పదార్థము ఆ◌ర్భూతమయినది.అహోరాత్రులు కలిసినమార్గము పుణ్యకారము,అపుణ్యకారకము, ఉభయగమ్యములు కలదిఅగును. “ **దేవానామసురత్వమేకం**”

16.వృష్టి వర్షమునసర్వులను ప్రీతులనుచేయునది, శిశురహిత,ఆకాశవాసిని, అక్షీణప్రస◌ణీయువతి,సర్వధానూతన రూపధారిమేఘము లేక దిశలుకంపించవలెను.“ **దేవానామసురత్వమేకం**”

17.జలములు వర్షించుపర్జన్యరూప ఇంద్రుడుఇతర దిశలందుమేఘము ద్వారా గొప్ప ధ్వనిచేయును. అతడుఅన్యదిశలందుజలము వర్షించును.అతడు జలము,శత్రువును ◌సరివేయువాడు.ఇంద్రుడు ఎల్లరికిభజనీయుడు.అతడు అందరికి రాజు.“ **దేవానామసురత్వమేకం**”

18.జనులారా! శూరుడగుఇంద్రుని శోభనఅశ్వములను ◌వరముగావర్ణించుచున్నాము. దేవతలుసహితము ఇంద్రునిఅశ్వములను ఎరుగుదురు.రెండు రెండు నెలలుకలిసి ఆరు

ఋతువులుఅగును. హేమంతశిశిరములను కలిసినప్పుడుఅయిదుఋతువులుఅగును. ఇవే ఇంద్రుని అశ్వములు.ఇం కాలాత్తముడగుఇంద్రుని వహించును.**"దేవానామసురత్వమేకం"**

19.త్వష్ట అంతర్యాంు అయినందునఅందరి ప్రేరకుడగును.అతడు నానాంధ రూపంశిష్టుడు. అతడుబహుప్రకారజనులనుసృష్టించినాడు. వారినిపోషించుచున్నాడు.ఈ సమస్త జగములుత్వష్టవే అగును. **"దేవానామసురత్వమేకం"**

20.ఇంద్రుడు మహంతములగుద్యావాపృథ్వులనుపశుపక్షా ్యదులతో నింపినాడు.ఇంద్రుని తేజముననేద్యావాపృథ్వులు అతిశయవ్యాప్తములయినం.సమర్థుడగు ఇంద్రుడుశత్రువులను పరాజితులనుచేసి వారి ధనముగ్రహించుటలోంఖ్యాతుడు. **" దేవానామసురత్వమేకం"**

21.ఇంద్రుడు ంశ్వదాత.మాకు ప్రభువు.అతడు ఈ పృథ్వి, అంతరిక్షములందుంుత్రునివలెవసించును. ంరమరుద్గణములుయుద్ధమునఇంద్రుని ముందుసాగును.వారు ఇంద్రుని ఇంట వసింతురు.**"దేవానామసురత్వమేకం"**

22.పర్జన్యాత్మక ఇంద్రా!ఓషధులు నీవలననేసిద్ధిపొందినం. జలములునీవలననే ప్రవహించినం.ధరిత్రి నీ భోగముకొఅకు ధనముధరించినది.మేము ంు పుత్రులము.మేము ంు ధనపుభాగస్వాములముకావలెను. **"దేవానామసురత్వమేకం"**

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమూడవ అష్టకముమూడవ మండలమునమూడవఅధ్యాయముసమాప్తము)

నాలుగవఅధ్యాయము ఏబది ఆరవ సూక్తము

ఋషి-ంశ్వాంుత్రపుత్రుడువాచ్యుడు లేకప్రజాపతి, దేవత-ంశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. సృష్టితరువాత జరుగు స్థిరములు,ప్రసిద్ధవంతములుఅగు కర్మలను మాయావులుహింసించరాదు.ంద్వాంసులు సహితముహింసించరాదు.ద్రోహరహితద్యావాపృథ్వులు ప్రజాగణయుక్తములయివానికి ంఘ్నము కలిగించరాదు.అచల పర్వతములనువంచగలవాడులేడు.

2. ఒకస్థాయిసంవత్సరము వసంతాదిఆరు ఋతువులుకలిగి ఉండును. సత్యభూతము,ప్రవృద్ధమగుఆదిత్యసంవత్సరమురశ్మియుతమగును.చంచలములగులోకత్రయములుపైన పైన ఉండును.స్వర్గ అంతరిక్షములుగుహానిహితములు.ఒక్క భూలోకమేకనిపించునది.

3. గ్రీష్మము,వర్షము, హేమంతములుఉరములు, జలవర్షకములు,నానారూపములు, వసంతము,శరత్తు, హేమంతముంశిష్టములు. బహుప్రకారములు,ప్రజావంతములు.అంయే ఉష్టము, వర్షము,శీతాత్మకమను మూడుగుణములు కలిగిమహత్వవంతములయిసంవత్సరములుగవచ్చును. సేచనసమర్థ సంవత్సరముఅందరి కొఅకు జలమునుధరించును.

4. సంవత్సరముసకల ఓషధుల వద్దవాని పాద స్వరూపముగ జాగృతమయినది.నేను ఆదిత్యులమనోహరనామములనుఉచ్చరింతును. ద్యుతిమంతముస్వతంత్రపథగాంుయగుజలసమూహముసంవత్సరము నాలుగునెలలు వర్షముద్వారా సంప్రీతుల చేయును.ంుగిలిన ఎనింుది నెలలువదిలివేయును.

5. నదులారా!త్రిగుణిత, త్రిసంఖ్యాతస్థానము దేవతలనివాస స్థానము అగును.ముల్లోకములనిర్మాత సంవత్సరములేక సూర్యుడు యజ్ఞమునకుసామ్రాట్టులు, జలపతి,అంతరిక్షచారిణి. ఇళ,సరస్వతి, భారతి అనుముగ్గురు దేవేరులుమూడు సవనములకుంచ్చేయవలెను.

6. సకలమునుప్రేరేపించు ఆదిత్యా!ద్యులోకమునుండినిత్యము మూడుమారులు ిచ్చేయుము.మాకు రమణీయధనము ప్రసాదించుము.సర్వరక్షక ఆదిత్యా! మాకుమధ్యం దినమునమూడుమారులు మూడుసవనములందుపశువులు, సువర్ణము,రత్నములు, గోధనముప్రసాదించుము. ధిషణా!మాకు ధనముకలుగునట్లు చేయుము.

7. సిితా!దినమున మూడుమారులు మాకు ధనమునుప్రసాదించుము. కళ్యాణహస్తుడు,రాజు ిత్రావరుణులు,ద్యావాపృథ్వి, అంతరిక్షాదులుసిిత వదాన్యతనుఅర్థము అర్థించవలెను.

8. ినాశరహితములు,ద్యుతిమంతములగుమూడు ఉత్తమస్థానములు ఉన్ని.ఈ మూడు స్థానములందుకాలాత్మక సంవత్సరమునకుఅగ్ని, వాయు, సూర్యనామకపుత్రులు శోభింతురు.
యజ్ఞవంతులు,తిరస్కరింపజాలనివారు దేవతలుదినమునకు మూడుమారులు మా యజ్ఞమునకురావలెను.
**(మూడుసంఖ్యకు ప్రాధాన్యతకలిగించుచున్నాడు.త్రిలోకములు,త్రిమూర్తులు,త్రిసంధ్యలు మున్నగుత్రిసంఖ్యాకములునేటికి ప్రధానములయిఉన్ని)**

## ఏబదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-ిశ్వాిత్రుడు,దేవత - ిశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. ివేకవంతుడగుఇంద్రుడు నాయొక్కదేవతా ిషయిక స్తుతినిఏకాకిని, రక్షణహీనగోవువలె భాిించవలెను.తక్షణ ఫలప్రాప్తినిచ్చుధేనురూపమగు స్తుతినిఇంద్రాగ్నులు ప్రశంసించవలెను.

2. ఇంద్రుడు,పూష, అభీష్టవర్షి, కళ్యాణపాణిిత్రావరుణులుప్రీతులు కావలెను.వారు అంతరిక్షమున శయనించినమేఘరూప ధేనువునుపితుకుదురు. నివాసప్రదులగుిశ్వదేవతలారా!మాకు ిరు ప్రసాదించుసుఖప్రాప్తి కలుగునట్లు,ఈ వేదికిిద ిహరించండి.జలవర్షకఇంద్రుని శక్తిని వాంఛించుఓషధులు ినమ్రములయిఇంద్రుని గర్భాదానశక్తినిఎరుగును.

3. ఫలాభిలాషిణులు,ఎల్లరకు ప్రీతి కలిగించుఓషధులను నానారూపములగుర్ిహి, యవ,నీవారాది సంతానముముందు ిహరించును.

4. యజ్ఞమునుప్రస్తరములు ధరించినమేము సుందరరూప ిశిష్టద్యావాపృథ్వులనుస్తుతివచనముతోస్తుతింతుము. అగ్నీ!నీ దీప్తులు అతిశయములు.వరణీయములు.
కమనీయములు.పూజ్యములు. అి మానవులకొఱకుగాను ఊర్ధ్వముఖములుఅగును.

5. అగ్నీ!నీ జ్వాలలు మధుమతులు.ప్రజ్ఞాశాలినులు.అత్యంతవ్యాప్తి ిశిష్టములు.అి దేవతల మధ్యకుచేరును. ఆహ్వానార్థముప్రేరితములు అగును.జ్వాలాజిహ్వారూపమునమారక్షణకుగాను యజనీయదేవతలనుఈ యజ్ఞమునప్రేవేశ పెట్టుము.దారి వర్షమునకుగానుసోమపానము చేయించుము.

6. అగ్నీ!నీవు ద్యుతిమంతుడవు.నానారూపుడవు. నీ అనుగ్రహముమమ్ము ిడువజాలనిది.ఆ అనుగ్రహమేమేముకోరిన ఫలములనుఇవ్వవలెను. మమ్ముృవర్ధిల్ల చేయవలెను.ఎట్లనగా మేఘమువర్షించి వనస్పతులనువృద్ధిచేసినట్లు,నివాసప్రద జాతవేదా!మాకు అట్టి అనుగ్రహవృద్ధిని ప్రసాదించుము.సర్వజన హితముకలిగించు శుభవృద్ధినికలిగించుము.

## ఏబదిఎనిిదవ సూక్తము

### ఋషి-ిశ్వాిత్రుడు,దేవత - అశ్వినులు,ఛందస్సు త్రిష్టుప్

1. ఉషప్రియములుకలిగించునది. సనాతనఅగ్నికొఅకు కమనీయములగుపాలను పితుకును. ఉషాపుత్రుడగుసూర్యుడు వాటిమధ్యసంచరించును. శుభ్రదీప్తమగుదినము సూర్యుని వహించుచున్నది.అంతకుముందే ఆశ్వినులస్తోతలు మేల్కొందురు.

2. అశ్వినులారా!◌ీ రథపు అశ్వద్వయముసత్యరూప రథముపై◌ీ ఉభయులనుయజ్ఞమునకుతెచ్చుటకు సాగును.పుత్రుడు మాతాపితలులక్ష్యముగా సాగినట్లుయజ్ఞములు◌ీ కొఅకుఉన్ముఖములుఅగును. మా నుండి 'పణుల'అసురీబుద్ధిని ◌ిశేషముగానష్టపరచుము. మేము◌ీకు హ◌ిం అర్పించుచున్నాము.◌ీరు ఉభయులు ◌ిచ్చేయండి.

3. ఆశ్వినులారా!◌ీది సుందర చక్ర◌ిశిష్ట రథము. అశ్వములుచక్కగా పూన్చబడిన◌ి.ఆ రథములు ఆరోహించుడు.◌ిచ్చేసి స్తుతికారులశ్లోకములను ఆలకింపుడు.మా వృత్తి హానికి◌ిరుద్ధముగా నడుచుచున్నారనిపురాతన ◌ిప్రులు చెప్పరా?

4. అశ్వినులారా!◌ీరు మా స్తుతులనుగ్రహించండి.అశ్వసహితులుగామా యజ్ఞమునకుసాగండి. స్తోతలందరుస్తుతి లక్షణ వచనములతో◌ీ ఇద్దరిని ఆహ్వానించుచున్నారు.వారు ◌ిత్రుల అర్పింతురు.సూర్యుడు ఉష వెనుక ఉదయించును.కావున ◌ిచ్చేయండి.

5. అశ్వినులారా!నానాదేశములను◌ీ తేజమునతిరస్కరించండి. దేవయానమార్గమున ఇచ్చటికి◌ిచ్చేయండి. ◌ీకొఅకు స్తోత్రలుఉద్ఘోషించుచున్నారు.శత్రుక్షయ కారక అశ్వినులారా!◌ీ కొఅకు మాదక సోమపాత్రలు◌ిశేషరూపమున సమకూర్చబడిన◌ి.

6. అశ్వినులారా!◌ీ ఉభయుల సఖ్యతపురాతనము. వాంఛనీయము.కళ్యాణకరము. ◌ీఉభయులధనము జుహ్నుకులజము.◌ీ ఉభయుల సుఖకరసఖ్యతను తేపతేపకుతలచుకొని మేము◌ిత్రులము అగుచున్నాము.హర్షదాయక సోమముద్వారా ◌ీ ఉభయులతోమేము హృష్టులమగుదుము.

7. అశ్వినులారా!◌ీరు శోభన సామర్థ్యయుక్తులు.నిత్యవయస్కులు.అసత్యరహితులు.శుభఫలప్రదాతలు.అక్షీణులు. సోమపాయులు.◌ీరు వాయు, నియుద్గణయుక్తులయి ◌ిచ్చేయుడు.దివనశేషమునసోమపానము చేయుడు.

8. అశ్వినీద్వయమా!◌ిశేషహ◌ిస్సు ◌ీ వద్దకుచేరును. దోషరహితులు,కర్మకుశలురగు స్తోతలు◌ిలక్షణ స్తుతివచనములతో◌ీమ్ము సే◌ింతురు. స్తోతలద్వారాఆకర్షితమయిన జలప్రద రథముద్యావాపృథ్వుల మధ్యసంచరించును.

9. అశ్వినులారా!ఈ సోమము అత్యంతమధురరస ◌ిత్రము.దీనిని పానము చేయుడు.◌ీ రథముధనదానకరము.సోమాభిషవ కర్తయజమాని ఇంటికితేపతేపకు వచ్చును.

### ఏబదితొ◌ిమ్మదవ సూక్తము

### ఋషి-◌ిశ్వా◌ిత్రుడు,దేవత-◌ిత్రుడు,ఛందస్సు-1-5 - త్రిష్టుప్,◌ిగిలిన◌ి గాయత్రి

1. స్తుతించబడినదేవతలు సకలలోకములను వ్యవసాయాదికార్యములందు ప్రవర్తింపచేయుదురు.◌ిత్రుడు వర్షముద్వారా అన్నమును, యజ్ఞమునుకలిగించును. ద్యావాపృథ్వులనుఉభయలోకములనుభరించును. కర్మపరులయినమానవులనుకృపాదృష్టితో చూచును.◌ిత్రునకు ఘృతయుక్తమగుహవ్యముసమర్పించుడు.

2. ఆదిత్య,◌ిత్రులారా! యజ్ఞయుక్తుడయి◌ీకు హ◌ిరన్నముసమర్పించువాడు అన్నవంతుడగును.◌ీ రక్షణగల నరునిఎవ్వడును నష్టపరచజాలడుపరాభ◌ించలేడు.◌ీకు హ◌ిస్సుఅర్పించువానిని దూరమునుండిగాని,దగ్గరనుండిగాని పాపములుఅంటజాలవు.

3. ◌ుత్రా!మేము రోగ వర్జితులముఅగుదుము. అన్న ◌షయమునసంతృప్తులమగుదుము. పృథ్వియొక్క◌శాలప్రదేశమునఆదిత్యకర్మ వద్దకుచేరెదము. మా◌షయమున ఆదిత్యునిఅనుగ్రహమువృద్ధికావలెను.

4. సూర్యుడునమస్కారయోగ్యుడు.సుందరుడు. స్వా◌ు అత్యంతబలవంతుడు.◌ధాత. యజ్ఞార్హుడు,అట్టి సూర్యుడు ఉద్భ◌ంచినాడు.అతని అనుగ్రహము,శుభంకర వాత్సల్యము యజమానులమగుమాకు లభించవలెను.

5. ఆదిత్యుడుమహామహుడు.సకలలోక ప్రవర్తకుడు.నమస్కరించి ఆదిత్యునిఉపాసించవలెను.అతడు స్తుతించువారి◌షయమున ప్రసన్నుడుఅగును. స్తుతి యోగ్యుడయిన◌ుత్రునకుగాను హవ్యముఅగ్నిలో అర్పించుడు.

6. ◌ుత్రదేవతవర్షము కలిగించిమానవులనుభరించును. అతనిఅన్నము, అందరు భజించుధనము కీర్తిమంతములు.

7. ◌ుత్రదేవతతన మహిమవలన ద్యులోకమునుఆ◌ష్కరించినాడు. అతడుకీర్తివంతుడయినాడు.భూ◌ుని సమృద్ధఅన్న ◌శిష్టను చేసినాడు.

8. శత్రుంజయుడుజల◌శిష్టుడగు ◌ుత్రునకుపంచజనులుహ◌స్సులు సమర్పింతురు.◌ుత్రుడు తనస్వరూపమున సమస్తదేవగణములనుధరించును.
( **"పంచజనా:నిషాద పంచమశ్చత్వారోవర్ణా:"** అన్నాడు శాయణుడుబ్రాహ్మణ,క్షత్రియ, దేవతలకుహ◌స్సును ఇచ్చుఅధికారము చెప్పబడినది)

9. దేవతలునరులమధ్యకుశచ్ఛేదనచేయు ఋత్విక్కునకు◌ుత్రదేవుడుశుభప్రదమగుఅన్నప్రదానముచేయును.

## అరువదవసూక్తము

### ఋషి-◌శ్వా◌ుత్రుడు,దేవత - ఋభువులు,ఇంద్రుడు, ఛందస్సు- జగతి

1. ఋభువులారా!◌ు ఘనకార్యములుఅందరికీ తెలియును.మానవులగు ◌ురుసుధన్వుని పుత్రులు.◌ురు ◌ు సకలకర్మల ద్వారాశత్రుపరాభవకర్తలు,తేజో◌ష్టులుఅయినారు. యజ్ఞభాగమునుఅర్జించినారు. ఆ సకల కర్మలు◌ురు గుర్తుంచుకొందురు.

2. ఋభువులారా!◌ుది చమసమును◌భక్తము చేసినశక్తి. ◌ురు గోవు శరీరమునచర్మయోజనచేసిన ప్రజ్ఞావంతులు.ఇంద్రుని అశ్వద్వయమునునిర్మించిన మనీషులు◌ురు. అట్టి సకల కార్యములవలన ◌ుకు యజ్ఞభాగమునకుఅర్హతయు, దేవత్వమునుకలిగిన◌.

3. ఋభువులుమానవ పుత్రులు.యాగాది కర్మలు చేసినారు.ఇంద్రుని స్నేహముసంపాదించినారు. పూర్వమువారు మరణధర్మముకలవారు. ఇంద్రుని స్నేహమునప్రాణములు దాల్చినారు.సుధన్వుని పుత్రులుకర్మబలము, యజ్ఞయాగాదిబలముల వలనఅమృతత్వము పొందినారు.

4. ఋభుగణములారా!◌ురు ఇంద్రునితోకూడ ఒకేరథము◌ుద అధిరోహించండి.సోమాభిషన్న స్థానమునకుకదలండి. తదుపరిమానవుల స్తుతులనుస్వీకరించండి. సుధన్వపుత్రులారా! ◌ురు అమృతబలవంతులు.◌ు శుభకర్మములనుఎంచజాలువారు లేరు.◌ు సామర్థ్యమునుఎన్నగలవారు లేరు.

5. ఇంద్రా!నీవు 'వాజ' ◌శిష్టుడవు.ఋభువులసహితుడవయిజలమున తడువుము.అభిషుత సోమమునుఉభయ హస్తములపానము చేయుము.నీవు స్తుతులద్వారాప్రేరితుడవు అగుదువు.యజమాన గృహమునసుధన్వ

పుత్రులసహితుడవయిసోమపానము చేసెదవు.
("వాజ"అనగా ఋభువులభ్రాత. 'వాజ'అన్నము కూడ అగును)

6. బహుస్తుతుడవగుఇంద్రా! ఋభువులు,వాజయుక్తుడవయి,ఇంద్రాణి సహితుడవయిమా తృతీయ సవనమునఆనందింపుము. మూడుసవనములందుసోమపానము చేయుటకుఈ రోజు నిర్ణయముఅయినది. అయినను దేవతలవ్రతములకు,మానవుల కర్మలకొఅకును నీకు సకలదినములు నిర్ణయములగును.

7. ఇంద్రా!స్తోతల అన్నమునుస్వీకరింపుము. వాజయుక్తఋభువులవెంట ఈ యజ్ఞమునకురమ్ము. స్తోతలస్తోత్రములనుఆలకింపుము. మరుద్గణములుసహితము శతసంఖ్యాక గమన కుశలఅశ్వములవెంట, యజమానియొక్కసహస్ర ప్రకార ప్రణీతయజ్ఞమునకుం చ్చేయవలెను.

## అరువదిఒకటవ సూక్తము

## ఋషి-ంశ్యాఀత్రుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఉషా!నీవు అన్నవతిం.ధనవతిం. జ్ఞానవతిం.నీవు స్తోతలస్తోత్రములనుగ్రహింపుము. ఉషా!నీవు అందరి వరణీయవు.పురాతన యువతివలెశోభాయమానవు.బహుస్తోత్రవతిం.నీవు యజ్ఞకర్మమునకుం చ్చేయుము.

2. ఉషా!నీవు మరణరహితవు.సువర్ణమయ రథవతిం.ప్రియ, సత్యవచనములుఉచ్చరించుదానవు.నీవు సూర్య కిరణ సంబంధివయిశోభిల్లుదువు.అనంత బలయుక్తములగుఅశ్వములు సులభముగానీ రథమున పూన్చబడును.అం నిన్ను ఆవాహనముచేయవలెను.

3. ఉషా!నీవు సకల ప్రాణులసమక్షమున అవతరించుదానవు.మరణరహితవు.సూర్యుని కేతనస్వరూపవు. నీవు నభమునఉన్నతవై నిలుతువు.ఉషా! నీవు ఆకాశమున ఒకేమార్గమున సంచరించఇచ్ఛగించి, సూర్యునిరథాంగమువలె మరలమరల అదే మార్గమునసాగుదువు.

4. ఉషధనవతి. ఆమెవస్త్రముమువంటింశాల అంధకారమునుక్షీణింపచేయును.సూర్యపత్ని అయిఉష సంచరించును. ఉషసౌభాగ్యశాలిని. సత్యకార్యశాలిని.ఆమె ద్యులోక భూలోకములఅంతమున ప్రకాశించును.

5. స్తోతలారా!ఉష ఁ ముందు శోభిల్లుచుఅవతరించును.ఁరు ఉషకు నమస్కరించుడు. ఉషనుస్తుతించుడు. స్తుతులనుస్వీకరించు ఉష ఆకాశమునఉర్ధ్వాభిముఖతేజమునుఆశ్రయించును. ప్రకాశమానరమణీయ దర్శనఉష అత్యంత దీప్తఅగును.

6. సత్యవతిఅగు ఉషను ఆమె ద్యులోకతేజము వలనఎల్లరు ఎరుగుదురు. ధనవతిఉష నానాంధ రూపయుక్తగాద్యావాపృథ్వులనునిండియుండును. అగ్నీ!నీవు అభిముఖముగావచ్చునది, భాసమానఉషను నీవు హంయాచింతువు. ధనముపొందుదువు.

7. వర్షద్వారమున జలమునుప్రేరేపించువాడు ఆదిత్యుడు.అతడు దినమూలమునఉషను ప్రేరేపించును.ంశాల ద్యావాపృథ్వులమధ్య ప్రవేశించును.అనంతరము అందాలఉష ఀత్రావరుణులప్రభావ స్వరూపమయి,బంగారమువంటితన కాంతులతోఅనేక దేశములనుప్రకాశవంతము చేయును.

## అరువదిరెండవ సూక్తము

## ఋషి-ంశ్యాఀత్రుడు,దేవత-వేరు వేరు,ఛందస్సు-1-3 త్రిష్టుప్,ఀగిలినం గాయత్రి

1. మిత్రావరుణులారా!మిమ్ము శత్రువులుఅభిమానింతురు. మీప్రజలు తరుణవయస్క శత్రువులచేబాధింపబడరాదు.మావంటి బంధువులకుఅన్నము అందించునట్టిమీ యశస్సు అపరిమితము.నిరుమానము.

2. ఇంద్రావరుణులారా!యజమానులుమీ నుండి ధనమువాంఛింతురు. మీ రక్షణ,అన్నము కొఱకు మిమ్ముసర్వదా ఆహ్వానింతురు.

3. మరుద్గణములారా!ద్యులోక, భూలోకములతోకలిసి మీరు ఉభయులుమా స్తుతులనుఆలకించుడు. ఇంద్రావరుణులారా!మాకు మేము కోరినధనము లభించవలెను. మరుద్గణములారా!మాకు సర్వకర్మ సమర్థుడగుపుత్రుని, పశు సంపదనుప్రసాదించుడు. సర్వజనపూజనీయులు దేవపత్నులశరణు మమ్ము రక్షించవలెను.హోత్రి, భారతిఉదారవచనములతోమమ్ము పాలించవలెను. (హోత్రిఅగ్నిపత్ని. భారతిసూర్యపత్ని అగుదురు)

4. బృహస్పతీ!నీవు సకల దేవతలకుహితకరుడవు.మేము అందించు పురోడాశాదులనుస్వీకరింపుము. హవి సమర్పించినయజమానికి ధనముప్రసాదించుము.

5. ఋత్విక్కులారా!మీరు యజ్ఞసమూహమున,అర్చనీయ స్తుతులద్వారా, విశుద్ధ బృహస్పతికిపరిచర్యలు చేయుడు.నేను శత్రువునుపరాభవించగలబలమును యాచింతును.

6. బృహస్పతిఅభిమత ఫలప్రదాయకుడు.విశ్వరూపనామక గోవాహనయుక్తుడు. అతిరస్కరణీయుడు.ఎల్లరికి భజనీయుడు.బృహస్పతినిఅభిమత ఫలముయాచించుచున్నాము.

7. దీప్తిమంతా,పూషా! నవీన తమములు,శోభస్కరములగుస్తుతులు మీవియే.మేము మీ కొరకే ఈ స్తుతినిఉచ్చరించెదము.

8. పూషా!నా ఈ స్తుతిని స్వీకరింపుము.కాముకుడు స్త్రీ వద్దకుసాగినట్లు నీవు హర్షకారిణిఅగు ఈ స్తుతి వద్దకుసాగుము.

9. నిఖిలలోకములను విశేషరూపమునచూచునట్టిపూష మమ్ము రక్షించవలెను.

10.మా బుద్ధిని ప్రేరేపించువాడుశ్రుతులందు ప్రసిద్ధుడు,ద్యోతమాన జగత్స్రష్ట పరమేశ్వరుడు సంభజనీయబ్రహ్మాత్మకతేజమునుమేము ధ్యానింతుము.

11.మేము ధనాభిలాషులము.స్తుతుల ద్వారా ద్యోతమానుడగుసవితను, భజనీయధనముకొఱకుయాచించుచున్నాము.

12.అధ్వర్యులు మేధావులు.కర్మనేతలు. వారుబుద్ధిప్రేరితులయిహవి, శుభస్తవములద్వారా సవితను అర్చింతురు.

13.మార్గదర్శకులు సోమమునకువెళ్లువారికి స్థానముచూపింతురు. దేవతలుసంస్కరించబడినయజ్ఞస్థానమునకుచేరెదరు.

14.సోముడు మా స్తోతలకు,ద్విపాద-చతుష్పాత్తులకు,పశువులకు రోగరహితఅన్నము ప్రసాదించవలెను.

15.సోముడు మాకు అన్నముఆయువును వృద్ధిచెందించవలెను.కర్మవిఘాతులగు శత్రువులనుపరాభూతులనుచేయవలెను.మా యజ్ఞస్థానమునకువిచ్చేయవలెను.

16.ుత్రావరుణులారా!ీరు శుభప్రద కర్మంకరులు.మా గోష్టములనుదుగ్ధపూర్ణము చేయుడు.మా నివాస స్థానములనుమధురస పూరములుచేయుడు.

17.ుత్రావరుణులారా!ీ కార్యములు ిశుద్ధములు.ుమ్ము అనేకులు స్తుతింతురు.ీరు హింరన్నమునవర్ధమానులు,దీర్ఘస్తుతియుక్తులుకండు. మహత్వధనబలములతోిరాజిల్లుడు.

18.ుత్రావరుణులారా!ీరు ఉభయులు జమదగ్నిఋషి ద్వారా లేక అగ్నినిప్రజ్వరిల్లచేయు ిశ్వాుత్రునిద్వారా స్తుతులయి యజ్ఞప్రదేశమునప్రవేశింపుడు. ీరే కర్మఫలములనువర్ధిల్లచేయువారు.ీరు సోమపానము చేయండి.

**ిద్వాంసుడు,బహుభాషావేత్త,కిం, కథకుడు, నవలాకారుడు,నాటకకర్త, బాలసాహిత్యకారుడు,చలనచిత్రరచయిత, ిమర్శకుడు,వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు,వక్త, స్వాతంత్ర్యసమరయోధుడు,బుధజన ిధేయుడు,నీవే తప్ప ఇత: పరంబెరుగనని ిశ్వసించినవాడు, బహుగ్రంథకర్తదాశరథి రంగాచార్య రచించినఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమునమూడవ మండలముసమాప్తము.**

**ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతి:**

జ్ఞానానందమయందేవం/ నిర్మలస్ఫటికాకృతిం/
ఆధారంసర్వ ిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే//

ఆంధ్రఋగ్వేద వచనసంహిత

నాలుగవమండలము నాలుగవఅధ్యాయము

**మొదటిఅనువాకము మొదటిసూక్తము**

మండలద్రష్టవామదేవునకునమస్కారము.

ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు- 1అష్టి, 2- అతి జగతి,3 ధృతి, 4-20 త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు ద్యుతిమంతుడవు.శీఘ్రగాుి. స్పర్థావంతులగుదేవతలు సర్వదానిన్ను యుద్ధమునకుప్రేరేపింతురు. యజమానులునిన్ను స్తుతులద్వారా ప్రేరేపింతురు. యజనీయ
అగ్నీ!నీవు అమరుడవు.ఉత్కృష్ట జ్ఞానిశిష్టుడవు. యజ్ఞముచేయుమానవుల మధ్యకుచేరుటకును సమస్తయజ్ఞములందుఉపస్థితుడవగుటకుదేవతలు నిన్నుసృష్టించినారు. నీవు
కర్మాభిజ్ఞుడవు.

2. అగ్నీ!నీ భ్రాత వరుణుడు.అతడు హవ్యభోజనుడు.యజ్ఞభోక్త అత్యంతప్రశంసనీయుడు. ఉదకవంతుడుఅదితి పుత్రుడుజలదానముచేసిమనుష్యులనుభరించువాడు.సుబుద్ధియుక్తుడు.ిరాజమానుడు. అగ్నీ!నీవు అట్టివరుణునిస్తోతలకు అభిముఖునిచేయుము.

3. గమనకుశలములగుఅశ్వద్వయము రథమునకుపూన్చబడి, శీఘ్రగాుచక్రము లక్ష్యముగాస్థానమువైపు సాగును.అట్లే సుఖీభూతదర్శనీయుడవగుఅగ్నీ! నీ ుత్రుడు వరుణునిమావైపు తీసుకొనిరమ్ము.అగ్నీ! నీ సాయముననేవరుణునకు సుఖప్రదమగుహిం లభించినది.మరుత్తులకు సహితముహిం ప్రాప్తమయినది.దీప్తిమంతుడవగుఅగ్నీ! నీవు మా పుత్ర,పౌత్రులకు సుఖముప్రసాదించుము.

4. అగ్నీ!నీకు సంపూర్ణ పురుషార్థ సాధనోపాయముతెలియును. మాిషయమున ద్యుతిమంతుడగువరుణుని కోపమునుఉపశుంపచేయుము.నీవు అందరికన్న అధికయజ్ఞికుడవు.హవ్యవాహనుడవు.దీప్తిమంతుడవు.నీవు మమ్ము సకలపాపములనుండి, ిశేషముగిముక్తులను చేయుము.

5. అగ్నీ!మమ్ము రక్షింపుము.మాంషయమున ప్రసన్నుడవుఅగుము. ఉష చెదిరిపోవును.
ప్రాత:కాలముఅగును. అగ్నిహోత్రాదులుమొదలగును. అప్పుడునీవు మాకు దగ్గరివాడవుఅగుము. వరుణుడుమాకు కలిగించినజలోదరాది రోగములను,పాపములను నాశముచేయుము. నీవుయజమానులకుఅత్యంత ఫలప్రదుడవు.నీవు ఈ సుఖకరహంనిఆరగింపుము. మేము నిన్నుంశిష్టముగా ఆహ్వానించుచున్నాము.మాదగ్గరకు ంచ్చేయుము.
(వరుణుడుజలాధిదేవత.అతడు జలోదరమునకుకారణము అగును అనుచున్నాడు.అగ్ని జలోదరమునకుఉపశమనకారి అనుచున్నాడు,ఇందును గురించి వైద్యపరిశోధన అవసరము)

6. దేవతలుక్షీరాభిలాషులు, వారికిగోవు యొక్క తేజోయుక్త,కవోష్ణ దుగ్ధములుస్పృహణీయమగు.మానవులకు యశస్వినిగోవు భజనీయము.అట్లే ఉత్తమరూపమున భజనీయమగుఅగ్నియొక్క అనుగ్రహముమానవులకు స్పృహణీయము,భజనీయము.

7. అగ్నియొక్కప్రసిద్ధములు,ఉత్తమములు.యదార్థ భూతములగుమూడు రూపములుఉన్నం. అం అగ్ని, వాయువు,సూర్యుడు. ఆ మూడురూపములుసమస్తజనులకుస్పృహణీయములు.అగ్ని అనంత ఆకాశమునస్వతేజమునపరివేష్టితుడు. సమస్తశోధకుడు. దీప్తియుక్తుడు.అత్యంత దీప్తిమంతుడు.స్వాం. అట్టి అగ్ని మాయజ్ఞముకు ంచ్చేయవలెను.

8. అగ్నిదూత. ఆహ్వానకారుడు.సువర్ణమయ రథోపేతుడు.రమణీయ జ్వాలాంశిష్టుడు. అతడు సమస్తయజ్ఞములకోరికగలవాడు. రోహితాశ్వుడు,రూపవంతుడు, సదా కాంతియుక్తుడగుఅగ్ని అన్న సమృద్ధగృహమువంటిరమణీయుడు.

9. అగ్నియజ్ఞమున నియుక్తుడగువాడు.అతడు యజ్ఞముననిమగ్నులయిన వారినిఎఱుంగును. అధ్వర్యులుమహాస్తోత్రములతోఅగ్నిని ఉత్తరవేదినిప్రతిష్ఠింతురు. అగ్నియజమాని గృహమునఅభీష్టవరదుడయివసించును. ద్యుతిమంతుడగుఅగ్ని ధనికులతో ఒకేచోటనివసించును.

10.అగ్ని వద్ద కీర్తనీయమగుఉత్కృష్టరత్నముఉన్నది. దానిని స్తోతలుస్తుతింతురు. అగ్ని సర్వజ్ఞుడు.అతడు ఆ రత్నమునుమాకు పంపవలెను.అగ్ని మరణరహితుడు.సమస్త యజ్ఞములకొఱకు దేవతలుఅగ్నిని సృష్టించినారు. ద్యులోకముఅగ్నికి జనకుడు. పాలకుడు.అధ్వర్యులు ఘృతాదిఆహుతులతోయదార్థభూతుడగుఅగ్నిని తడిపెదరు.

11.అగ్నియే శ్రేష్ఠుడు.**"సజాయతప్రథమ:"** అగ్ని యజమానులగృహములందుఅవతరించినాడు.అగ్ని మహా అంతరిక్షపుమూలస్థానమునఆంర్భంంచినాడు. అగ్నిపదరహితుడు.శిరోవర్జితుడు. అతడుశరీరముల అంతర్భాగమునదాగి ఉండును. జలవర్షమగుమేఘమున ధూమాకారుడయిఉండును.

12.స్తుతియుక్తమగుఉదకముల ఉత్పత్తిస్థానమగు అంతరిక్షముమేఘములకు గూడుఅగును. అగ్నిఅట్టి అంతరిక్షమునవర్థిల్లును. వెలుగుఅగ్నివద్దకు సర్వప్రథమముగావచ్చి చేరును. స్పృహణీయము,నిత్య తరుణము,కమనీయము, దీప్తిమంతముఅగు అగ్నినే సప్తస్తోతలుస్తుతించెదరు.

13.మా పితృపురుషులు యజ్ఞనిర్వహణమునకుగానుఈ లోకమున అగ్నికి అభిముఖులయిసాగినారు. వెలుగునకుగానుఉషాదేంని ఆహ్వానించినారు.అగ్ని పరిచర్యవలనవారికి బలము సమకూరినది.ఆ బలమున పర్వతగుహయందు,అంధకారమున ఉన్నగోవులను బయల్పరచినారు.
(పితృపురుషులుఅంగిరులు)

14.అంగిరులు పర్వతమును◌దీర్ణము చేయునపుడుఅగ్నికి పరిచర్యలు చేసినారు.ఇతర ఋషులు అంగిరులసత్కార్యమును సర్వత్రకీర్తించినారు. అంగిరులకుపశువులను రక్షించుసాధించినారు. బుద్ధిబలమునయజ్ఞము చేసినారు.

15.అంగిరాదులు కర్మలనేతలు. అగ్ని ఉపాసకులు.వారు మనమునగోలాభము కోరినారు.గోవులున్న పర్వతముద్వార నిరోధకము, సుదృఢము,దృఢబద్ధము.గోనిరోధకము. సర్వత్రవ్యాప్త గోపూర్ణ గోష్టరూపముఅంగిరులు అగ్నిని స్తుతించిఆ పర్వతమును వెలువరించినారు.

16.అగ్నీ! స్తోత్రముచేయువారు అంగిరాదులు.వారు వాగ్రూప జనని◌షయిక స్తుతి సాధక శబ్దమునుకనుగొన్నారు. తదుపరివచన సంబంధమగుఇరువది ఏడుఛందస్సులనుకలిగించినారు. తదుపరివాటిని ఎరుగు ఉషను స్తుతించినారు.ఆ◌ధముగ సూర్యుని తేజస్సువెంటఅరుణవర్ణ ఉష ఆ◌ర్భ◌ంచినది.“ **ఆ◌ర్భువదరుణీర్యశసాగోః”**

17.రేయి చీకట్లు పరచినది.ఉష ఉదయించినది.పరచిన చీకట్లనుచెదరగొట్టినది.ఆకాశము ప్రదీప్తమయినది.ఉషాదే◌ వెలుగు పరచినది.మానవుల మంచి,చెడ్డకార్యములనుచూచుటకుగానుసూర్యుడు అజరపర్వతము◌దికి ఎక్కినాడు.

18.సూర్యోదయమునఅంగిరాదులు పణులుదొంగిలించిన గోవులనుఎరింగినారు. వెనుకనుంచిఆగోవులను స్పష్టముగాచూచినారు. దీప్తియుక్తమగుధనమును కాంచినారు.వారి సమస్తగృహములకుయజనీయులగుదేవతలు వచ్చినారు.◌త్ర భూతుడవగుఅగ్నీ! నీవు వరుణజనితఉపద్రవములనునివారించువాడవు.నిన్ను ఉపాసించువానికిసత్యలాభముకలుగవలెను.**“సత్యమస్తు”**

19.అగ్నీ! నీవు అత్యంతదీప్తిమంతుడవు.దేవతల ఆహ్వానకర్తవు.◌శ్వపోషకుడవు. యాగశీలుడవు.మేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.యజమానులునిన్ను ఆహుతునిచేయుటకు ఆవుపాలుపితుకరు. సోమలతాసంబంధమగు శోధితఅన్నమును తమఇండ్లలో భద్రపరచరు.వారు కేవలము నిన్నుస్తుతింతురు.

20.అగ్ని సమస్త యజ్ఞార్హదేవతల పోషకుడు.అగ్ని సమస్త మానవులకుఅతిధివలెపూజనీయుడు. అన్నభోజి అగ్ని స్తోతలకుసుఖప్రదుడు కావలెను.

## రెండవసూక్తము

## ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1.అగ్నిమరణరహితుడు.మానవుల మధ్యసత్యవంతుడయినిలిచినాడు. దీప్తిమంతుడగుఅగ్ని శత్రుపరాభవఆహ్వాత. యజ్ఞముచేయుటలోఅందరిని ◌ంచినవాడు.అగ్ని తన మహిమవలన ప్రజ్వరిల్లుటకుఉత్తరవేదిన స్థాపించబడినాడు.హ◌ద్వారమునయజమానులనుస్వర్గమునకు చేర్చుటకుఅచట నిలిచినాడు.

2. అగ్నీ!నీవు బలపుత్రుడవు.నేడు మా కార్యమునకు◌చ్చేసినావు. దర్శనీయఅగ్నీ! నీ రథాశ్వములుఋజువంతములు,మా◌సిలములు,దీప్తివంతము,బలము కల◌.వానిని నీ రథమునకుకట్టుము. జన్మ◌శిష్ట దేవతల,మానవుల మధ్యకుహ◌ అందించుటకుదూతగా సాగుము.

3. అగ్నీ!నీవు సత్యభూతుడవు.నేను రోహితవర్ణులయిన నీ అశ్వద్వయమునుస్తుతింతును. వాటివేగము మనోవేగమును◌ంచినది. అ◌ అన్నమునుజలమును రక్షించును.నీవు దీప్తిమంతములగుఅశ్వద్వయమును రథమునకూర్చుము. దేవతల,మానవుల మధ్యప్రవేశింపుము.

4. అగ్నీ!నీ అశ్వములు ఉత్తమములు.నీరథము ఉత్తమము.నీ ధనము ఉత్తమము,మానవుల మధ్యనశుభంకర హ◌వంతులగుయజమానులకొఱకు అర్యమ, వరుణుడు,◌త్రుడు ఇంద్రా◌ష్ణువు,మరుద్గణములు,అశ్వద్వయమును రప్పి◌ంపుము.

5. అగ్నీ!నీవు బలవంతుడవు.మా యజ్ఞముగో◌శిష్టము, మేష ◌శిష్టము,అశ్వ ◌శిష్టము కావలెను.అధ్వర్యు, యజమాన◌శిష్టమగు యజ్ఞముసర్వదా అప్రదూష్యము,హ◌రన్నయుక్తముఅగును. అది పుత్ర, పౌత్ర హేతుభూతము,అ◌చ్చిన్న అనుష్ఠానయుక్తము, ధనసంపన్నము.సకలధన హేతుభూతముఅగును.

6. అగ్నీ!నీకొఱకు చెమటోడ్చికట్టెలు మోయువానిని,నిన్ను పొందుటకు కట్టెలమోపుమోయు తలవానినినీవు ధనవంతునిచేయుదువు.వానిని పాలించెదవు.వానికి హాని తలపెట్టువాని నుండివానిని రక్షింపుము.
(కర్మచేయుయజమానిని మాత్రమేకాకచెమటోడ్చు◌శ్రా◌కుని రక్షించుమనుచున్నాడు)

7. అగ్నీ!అన్నముకోరి నీకు హ◌రన్నముసమర్పి◌ంచువాని నీకుహర్షదమగుసోమము సమర్పి◌ంచువానిఅతిధిరూపమునఉత్తరవేదిన ప్రతిష్ఠించినవానిదేవత్వకాంక్షతో నిన్నుగృహమునందుస◌ద్ధుని చేయువానిపుత్రులు ధర్మపథమునవిశ్చలులు కావలెను.ఔదార్య ◌శిష్టులు కావలెను.

8. అగ్నీ!ఒకడు రాత్రికాలమునమరొకడు ఉష:కాలముననిన్ను స్తుతించును.ఒక యజమాని హవ్యయుక్తుడయినిన్ను ప్రసన్నునిచేయును. తనఇంట అలంకరించినఅశ్వమువలె సంచరించివారిని దారిద్ర్యమునుండిరక్షింపుము.

9. అగ్నీ!నీవు అమరుడవు.యజమానులందుఒకడు హవ్యముసమర్పి◌ంచును. ఒకడు స్రుక్కునుసంయతము చేయుము.ఒకడు పరిచర్య చేయును.అట్టి యజమానులుధనశూన్యులుకారాదు.బాధించువారు వారినిఅంటరాదు.

10.అగ్నీ! నీవు ఆనందయుక్తుడవు.దీప్తిమంతుడవు.నీవు మానవ సంపాదితము,హింసారహితమగుఅన్నమును అనుభ◌ంచుము.యజ్ఞమునువర్ధిల్లచేయుము.అగ్నిని పరిచర్య చేయుయజమాని నీవునీవానిగా భా◌ంతువు.

11.అశ్వపాలకుడు అశ్వములకాంత, దుర్వహపుష్ఠములను ◌డదీయును.అట్లే ◌ద్వాంసుడగు అగ్నిపాప పుణ్యములను◌డదీయవలెను.అగ్నీ! మాకు సుందర పుత్రయుక్తధనము ప్రసాదించుము.దాత కానివానిని దగ్గరనుండిరక్షింపుము.

12.అగ్నీ! మానవ గృహములందుఅతిరస్కృత దేవతలునివసింతురు. వారు మేధా◌◌అగు నిన్ను హోతనుచేసినారు. నీవు మేధా◌◌.యజ్ఞస్వా◌◌. కావుననీ చంచల తేజమునదర్శనీయములగుఅద్భుత దేవతలనుచూడుము.

13.అగ్నీ! నీవు దీప్తిమంతుడవు.యువతముడవు.మానవుల కోరికలుతీర్చువాడవు. ఉత్తరవేది◌ద ప్రతిష్ఠించయోగ్యుడవు.నీకొఱకు సోమాభిషవముచేయునట్టి,పరిచర్య చేయునట్టి,స్తోత్రము చేయునట్టియజమానిని రక్షించుటకుఅతనికి ◌శేషము, ఆహ్లాదకరము,ఉత్తమమగు ధనమునుప్రసాదించుము.

14.అగ్నీ! నిన్ను వాంఛించిమేము కాళ్లు, చేతులు,శరీరముతో పనిచేసినట్లుయజ్ఞకర్తలు,శోభనకర్ములగుఅంగిరాదులు బాహువులతోకాష్టమంథనముచేసి నన్ను పుట్టించినారు.అది శిల్పిరథ నిర్మాణముచేసినట్టిదిఅగును.

15.మేము ఏడుగురము మొట్టమొదటిమేధావులము.మేము ఉషామాతవద్దఉండి అగ్ని పరిచారకులు లేదాకిరణములను ఆ◌ర్భ◌ంపచేసినాము.మేము ద్యుతిమంతుడగుఆదిత్యుని పుత్రులముఅంగిరులము.

మేముదీప్తిమంతులమయిఉదక ిశిష్ట పర్వతమునులేదా మేఘమునుభేదనమొనర్చినాము.
(వామదేవుడుతోకలిపి ఆరుగురు అంగిరులు ఏడుగురుఅయినారు)

16.అగ్నీ! మేము చేసినశ్రేష్ఠము, పురాతనము,సత్యభూతయజ్ఞమున నిమగ్నులయినపితృపురుషులు దీప్తస్థానమునకుచేరినారు. వారు ఉక్థలనుఉచ్చరించి అంధకారమునుదూరము చేసినారు.పణులు దొంగిలించినఅరుణవర్ణ గోవులనులేక ఉషను ప్రకాశితముచేసినారు.

17.సుందర యజ్ఞాదికార్యరతులగు, దీప్తయుక్తదేవాభిలాషులగుస్తోతలు కొలిిలోఇనుమును నిర్మలముచేసినట్లు చేసికొందురు.వారు అగ్నిని ప్రదీప్తుని,ఇంద్రుని ప్రవృద్ధునిచేసెదరు. వారు నలువైపులవ్యాపించినారు. మహాగోసమూహమునుపొందినారు.

18.తేజస్వీ! అన్నమునిండిన ఇంట పశుసమూహములుఉండునట్లు అంగిరాదులుదేవతల గోసమూహమువద్ద ఉందురు. వారుతెచ్చిన గోవులవలనప్రజలు సమర్థులుఅయినారు.

19.అగ్నీ! మేము నీకు పరిచర్యలుచేయుదుము.అందువలన మేముశోభన కర్మవంతులము అగుదుము.చీకట్లను తొలగించుఉష తేజస్సును దాల్చును.నీవు ద్యుతిమంతుడవు.మేము నీమనోహర తేజస్సునుసేింతుము.

20.ిధాతా అగ్నీ! నీవు మేధాిి.మేము నీకొఱకు సంపూర్ణముగాఈ ఉక్థను ఉచ్చరింతుము. నీవుదీనిని స్వీకరింపుము. నీవుఉద్దీప్తుడవు అగుము.మమ్ము ిశేష ధనవంతులనుచేయుము. నిన్నుఅనేకులు ఆరాధింతురు.మాకు మహాధనమునుప్రసాదించుము.

## మూడవసూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. అగ్నియజ్ఞిధాత.దేవతల ఆహ్వాత.ద్యావాపృథ్వులకు అన్నదాత.సువర్ణమువలెప్రభావశాలి. శత్రువులనుఏడ్పించువాడు. రుద్రాత్మకుడు.యజమానులారా!ి రక్షణకుగాను, వజ్రరూపమృత్యువుకన్నముందు అట్టి అగ్నినిసేించుడు.

2. అగ్నీ!పతికాిని, వస్త్రచ్ఛాదితఅగు జాయపతి కొఱకుస్థానము కల్పించును.అట్లే మేము ఉత్తరవేదిిదనీకు స్థానము కల్పించినాము.అదియే నీ స్థానము.సుకర్మా, అగ్నీ! నీవు తేజముద్వారా పరివృతుడవయిమాకు అభిముఖముగాిచ్చేయుము. ఈ స్తుతిసొంతము నిన్ను సేించును.

3. అగ్నిస్తోత్రపరాయణుడు.అప్రమత్తుడు. మానవద్రష్ట. సుఖకరుడు.అమరుడు. స్తోతలారా!అగ్నినిస్తోత్ర, శస్త్ర పాఠములుచేయుడు. ప్రస్తరమువలె సోమాభిషవకారియజమాని అగ్నినిస్తుతించును.

4. అగ్నీ!మా ఈ కర్మకు నీవే దేవతవు.సత్యజ్ఞ అగ్నీ! నీవుసుకర్మడవు. నీవుమా స్తోత్రమునుఅవగతము చేసికొనుము.ఉన్మాదకారకములగునీ స్తోత్రములుఎప్పుడు ఉచ్చరించబడును?మా ఇంట నీతో ఎప్పుడుసఖ్యత కలుగును.

5. అగ్నీ!వరుణుని ముందునీవు మాగురించి పాపజన్యనింద ఏలచేసెదవు?సూర్యుని ముందు ఎందుకునిందింతువు? మేముచేసిన అపరాథమేిి?అభీష్టఫలదాతిత్రునకు, పృథ్వికిఏల చెప్పినావు?అర్యమ, భగులకుఏల చెప్పినావు?

6. అగ్నీ!నీవు యజ్ఞమునవర్ధిల్లునపుడుఆ కథ ఏల చెప్పెదవు?ప్రకృష్ట బలయుక్తుడు,శుభప్రదుడు,సర్వత్రగా◌ి,
సత్యనేతవాయువుతో ఆ కథ ఏలచెప్పెదవు? పృథ్వితోఏల చెప్పెదవు?పాపులగు మనుష్యులనుచంపు రుద్రునితో
ఆకథఏల చెప్పెదవు?

7. అగ్నీ!మహామహుడు,పుష్టిప్రదుడు పూషతోఆ పాపపు కథ ఏల
చెప్పెదవు?యజ్ఞభాజనుడు,హ◌ప్రదుడగురుద్రునికి ఏల చెప్పెదవు?బహుస్తుతిమంతుడగు◌ష్ణువుతో ఆ పాపపుకథ
ఏలచెప్పెదవు? బృహత్సంవత్సరము లేకనిర్రృతితో ఆ కథ ఏలచెప్పెదవు?

8. అగ్నీ!సత్యభూతమరుద్గణములతోఆ కథ ఏల చెప్పెదవు?అడిగినంతనే సూర్యునకుఆ కథ ఏల చెప్పెదవు?దే◌
అదితితోనూ,శీఘ్రగమనుడైనవాయువుతోను ఏలచెప్పెదవు? సర్వజ్ఞజాతవేదా! నీవుద్యులోకము
కార్యసాధనచేయుము.

9. మేముసత్యభూతయజ్ఞము చేతుము.అట్లే నిత్యముగోవులను పాలు యాచింతుము.అపక్వమయినది
అయినప్పటికిపక్వములగు పాలనుదాల్చుచున్నది.అది నల్లనిదిఅయినప్పటికి శుభ్రము,పుష్టికరము,
ప్రాణధారకదుగ్ధములతోనరులను పోషించుచున్నది.

10.అభిమత ఫలప్రదుడు,శ్రేష్టుడు అగు అగ్ని సత్యభూతము,పుష్టికరమగు పాలతో తడియును.అన్నప్రదుడగు
అగ్నిఒకచోట నిలిచి తనకాంతితోసర్వత్ర సంచరించును.జలవర్షిక సూర్యుడుమేఘపు పాలు పిదుకును.

11.మేధాతిథి మొదలగువారుయజ్ఞము ద్వారా గోనిరోధకపర్వతమును కొట్టిపారవేసినారు. గోవులతోకలిసి
పోయినారు. కర్మలనేతలుఅంగిరోగణము సులభముగాఉషను కనుగొన్నారు.
తదనంతరముఅగ్ని మంథనమునఅగ్ని కలిగిన తరువాతసూర్యుడు ఉదయించినాడు.

12.అగ్నీ! మరణహితము,◌ఘ్నశూన్యలు, మధురజలయుతములగునదీదేవేరులుయజ్ఞమున
ప్రేరితులయిపరిగెత్తుటకు ప్రోత్సహించినఅశ్వములవలెసర్వదా ప్రవహించుచుందురు.

13.అగ్నీ! మమ్ము హింసించువానియజ్ఞమునకుఎన్నటికిని వెళ్ళకుము.దుష్టబుద్ధిగలపొరుగువాని
యజ్ఞమునకువెళ్ళకుము. మమ్ముువదిలి ఇతర బంధువులయజ్ఞములకువెళ్లవద్దు.కుటిలచిత్తుడగుభ్రాత
హ◌నికోరకుము. మేము సహితము◌ిత్రుడు లేకశత్రువు ఇచ్చినధనమును అనుభ◌ంచము.కేవలము
నీవుప్రసాదించిన ధనమునే◌నియోగింతుము.

14.సుయజ్ఞా! అగ్నీ! నీవుమా రక్షకుడవు. నీవుమా హవ్యమునప్రీతుడవు అగుము.ఆశ్రయదానము
చేయుము.మమ్ము రక్షింపుము.మమ్ము ప్రదీప్తులనుచేయుము. మాకుగలగట్టి పాపములనునాశనము
చేయుము.వర్ధమాన రాక్షసునినాశము చేయుము.

15.అగ్నీ! మా అర్చనీయ వస్త్రమునీవు ప్రీతుడవగుము.శూరా! మేము సమర్పించుస్తోత్రసహితఅన్నమును
గ్రహింపుము.హ◌రన్నగ్రహీతా!అగ్నీ! నీవు మంత్రములనుసే◌ంచుము. దేవతలనుఉద్దేశించిన స్తుతినీకు
సంబంధించవలెను.

16.◌ధాతా! అగ్నీ! నీవు కర్మజ్ఞాతవు.ఉత్కృష్టద్రష్టవు.మేము ప్రాజ్ఞులము,కవులము. నిన్నుఉద్దేశించి
ఫలప్రాపకము,గూఢము, అతిశయవక్తవ్యము,క◌గ్రధితమగుఈ సమస్తవాక్యమునుస్తోత్ర,
శస్త్రములతోఉచ్చరించుచున్నాము.

## నాలుగవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు నీ తేజ:పుంజమును ంస్తరించుకొనుము.అది వేటకాడు తనవలను ంస్తరించిన రీతి అగును.మంత్రి సహితముగారాజు ఏనుగు ంద పయనించినట్లునీవు నీ తేజోసమూహములతోపయనించుము. నీవుశీఘ్రముగా సేన వెంటసాగిశత్రు సేనను హింసించుము.శత్రువును నష్టపరచుము.అత్యంత తీక్షణతేజమునరాక్షస భేదనముచేయుము.

2. అగ్నీ!నీ కిరణములు, భ్రమరకారిణులు.శీఘ్రగా నులు. సర్వత్రప్రసూతములు. నీవుఅత్యంత దీప్తిమంతుడవు.పరాభవ సమర్థుడవు.నీతేజోరాశితో శత్రువునుదగ్ధము చేయుము. శత్రువులునిన్ను నిరోధించలేరు.నీవు జుహువుద్వారా తాపశీల ంస్ఫులింగమును,ఉల్కను సర్వత్ర ంకీర్ణము చేయుము.

3. అగ్నీ!నీవు అత్యంత వేగవంతుడవు.శత్రువులనుబాధించు కిరణములనుశత్రువు ంద ప్రయోగింపుము.ఎంతటివాడునునిన్ను బాధింపజాలడు.దూరమునుండిగానిదగ్గరినుండిగాని అనిష్టముతలపెట్టినవానినుండిసకల ప్రజలనురక్షింపుము. మేము నీవారము.అందువలన ఎంతటిశత్రువయిననుమమ్ము పరాభ ంపలేడు.

4. తీక్షణజ్వాలాజ్వలితఅగ్నీ! ఉత్తిష్ఠ లెమ్ము.రాక్షసులను వధించుటకుతరలుము. శత్రువుల ందజ్వాలాజాలము ంసరుము. తేజోరాశితోశత్రువులనుభస్మము చేయుము.స ంద్ధ అగ్నీ! మాతో శత్రుత్వములుగలవానిని ఎండుకట్టెవలెకాల్చివేయుము.

5. అగ్నీ!నీవు రాక్షసులను హతమార్చుటకుసిద్ధమగుము. మమ్ము ంచిన బలవంతులనుఒక్కొక్కరిగా అందరిని పరిమార్చుము.నీ దేవసంబంధతేజమునుఆ ంష్కరించుము. ప్రాణులనుబాధించువారి ధనువునుజ్యాశూన్యము చేయుము.ఇంతకుముందు పరాజితులయిన,పరాజితులు కాని శత్రువులనుదునుమాడుము.

6. యువతమాఅగ్నీ! నీవు గమనశీలుడవు.ప్రధానుడవు. నిన్నుస్తుతించువాడు నీఅనుగ్రహపాత్రుడుఅగును. నీవు యజ్ఞస్వా ం ం.నీవు అతనికొఅకు శోభనదినములను,ధనములను,రత్నములనుగ్రహించుము.నీవు అతని ఇంట ంరాజిల్లుము.

7. అగ్నీ!నిత్య సంకల్పితహవ్యము,ఉక్థమంత్రములద్వారా నిన్ను ప్రీతునిచేయువాడు సౌభాగ్యశాలి,సుదాత అగును. అతనికిదుర్లభ ప్రాప్యమగువంద ఏళ్ల ఆయువుకలుగును. ఆ యజమానికిదినములన్నియుసుదినములు అగును.అతడు యజ్ఞఫలసాధకసమర్థుడు కావలెను.

8. అగ్నీ!మేము నీ అనుగ్రహబుద్ధిని పూజింతుము.నిన్ను గురించి ఉచ్చరించినవాక్యము ప్రతిధ్వనించినిన్ను స్తుతించవలెను.మేము పుత్ర పౌత్రాదులతోఉత్తమ రథ, ఉత్తమఅశ్వయుక్తులమయి నీపరిచర్యలు చేసెదము.నీవు మాకొఅకు నిత్యముధనము దాల్చుము.

9. అగ్నీ!నీవు రాత్రింబవళ్లుప్రదీప్తుడవు అగుదువు.ఈలోకమున పురుషులుప్రతిదినమునీ వద్ద నీపరిచర్య చేయుదురు.మేము సహితముశత్రుధనమునుమా ధనము చేసికొని,పుత్రపౌత్రాదులతో ంహరించుచుప్రసన్న పూర్వకముగా నీపరిచర్య చేసెదము.

10.అగ్నీ! సుందర అశ్వయుక్తుడయి,యాగయోగ్యధనసంపన్నుడయి, ్ర ంహిఆది ధనసంయుక్తరథముతో నీ వద్దకువచ్చువానిని నీవురక్షింతువు. యథా ంధిగానీవు అతిథి పూజలుఅందించువానికి నీవు ంత్రుడవు అగుదువు.

11.అగ్నీ! నీవు హోతవు.యువతముడవు.ప్రజ్ఞావంతుడవు.స్తోత్రములద్వారానీతో బంధుత్వముఏర్పడినది. ఆ శక్తితోమహా రాక్షసరూప శత్రువులనుభంగపరచగలము.ఈ స్తోత్రాత్మక వచనముపితృపాదుల గోతమునివద్దనుండి మావద్దకు వచ్చినది.నీవు శత్రు ంనాశకుడవు.నీవు మా స్తుతి వచనములనుగ్రహింపుము.

12.హే సర్వజ్ఞ అగ్నీ!నీ కిరణములు నిరంతరజాగరూకములు,
సర్వదాగమనశీలములు,సుఖాన్వితములు,ఆలస్యరహితములు,అహింసితములు,అశ్రాంతములు,
పరస్పరసంగతములు, రక్షణక్షమలు. అం ఈ స్థానమునసిలిచి మమ్ముర్కక్షించవలెను.

13.అగ్నీ! నీ కిరణములురక్షాకవచములు.అం దయతలచిమమతా, పుత్రుడు,నేత్రహీనుడుదీర్ఘతముని శాపమునుండి రక్షించినం.నీవు సర్వప్రజ్ఞావంతుడవు.నీవు ఆదరపూర్వకముగఆ కిరణములనుకాపాడుము. నీ శత్రువులునిన్ను నష్టపరచదలతురు.కానివారికి అది అసాధ్యమగును.

14.అగ్నీ! నీ గమనములజ్జారహితము.స్తోతములమగుమేము నీ అనుగ్రహమునసమానధనవంతులముఅగుదుము. నీ రక్షణలుపొందుదుము. నీ ప్రేరణవలనమాకు అన్నము లభించవలెను.సత్యంస్తారక, పాపనాశక అగ్నీ!సంపస్థ, దూరస్థ శత్రువులనునష్టపరచుము.
క్రమానుసారముగాసమస్త కార్యములునిర్వహింపుము.

15.అగ్నీ! ఈ ప్రదీప్త స్తుతులతోమేము నీ పరిచర్యచేయుదుము.మా ఈ
స్తోత్రమునుగ్రహించుము.స్తుతిహీనులగురాక్షసులను భస్మముచేయుము. ంత్రులకుపూజనీయుడవగుఅగ్నీ! నిందకుల పరివాదమునుండి మమ్మురక్షింపుము.
**( ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమూడవ అష్టకము,నాల్గవ మండలముననాలుగవ అధ్యాయముసమాప్తము)**

ఓంనతాంునన్తి మాయినోవధీరావ్రతాదెహనాంప్రథమా ధ్రువాణి/
నరోదసీఅద్రువో ంద్యాభిర్నపర్వతాని నమేత స్థివాంసః//

## అయిదవఅధ్యాయము అయిదవసూక్తము
## ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-వైశ్వానరాగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. మేముయజమానులము.మేము సమానరూపమునప్రీతియుక్తులముఅయినాము. మేము అభీష్టవర్షి,దీప్తియుక్తుడు అగువైశ్వానరాగ్నికి హవ్యముఇవ్వదలచినాము.అది ఎట్లు? స్తంభముఇంటికప్పును భరించినట్లుఆ వైశ్వానరాగ్ని తనబృహత్ శరీరమునద్యులోకమునుభరించుచున్నాడు.

2. హోతలారా!అగ్ని హవ్యయుక్తుడయిమరణశీలురు, పరిపక్వబుద్ధిగలయజమానులకుధనము ప్రదానముచేయును. అతనినినిందించకండి, అగ్నిమేధాం. అమరుడు. ప్రజ్ఞావంతుడు.
వైశ్వానరుడు.నేతృశ్రేష్టుడు. మహాహనుడు.

3. అగ్నిమధ్యమ, ఉత్తమరూపములస్థానద్వయమునపరివ్యాప్తుడు అగువాడు.తీక్షణ
తేజోంశిష్టుడు.మహాసారవంతుడు.అభీష్టవర్షి. ధనవంతుడు.అత్యంతగుప్త గోపదమువలెరహస్యుడు. అతడుజ్ఞాతవ్యుడు.ంద్వాంసులు అతని మహాస్తోత్రమునుగ్రహించి మాకుతెలుపవలెను.

4. ంత్రావరుణులయొక్క ప్రియమును,స్థిరమును అయిన తేజస్సునుద్వేషించి, హింసించుంద్వాంసులను సుందరధనంశిష్టుడు, తీక్షణవంతుడగుఅగ్ని తన అత్యంతసంతాపకర తేజమునదగ్ధము చేయును.

5. సోదరులులేనిది, చెడనడతలది,పతిని ద్వేషించునది,దుష్టుచారిణి అగు స్త్రీలవలెయజ్ఞహీనుడు,అగ్నిద్వేషి, సత్యరహితుడు,సత్యవచనశూన్యుడగు పాపి నరకస్థానమును పుట్టించువాడుఅగుచున్నాడు.

6. అగ్నీ!నీవు శోధకుడవు.మేము నీకర్మను పరిత్యజించము.క్షుద్రుడు మోయుటకుగానుఎక్కువ బరువు ఇవ్వబడును.అట్లే నీవు నాకు ంశేషధనమును ప్రసాదించుము.ఆ ధనమును శత్రుప్రీడకము,అన్నయుక్తము, ఇతరులకుఅవగాహముకానిది,మహాస్పర్శయోగ్యము,ఏడుంధములదికావలెను.

( **సప్తగ్రామ్యాపశవ:సప్తారణ్యా ఇతి శృతే:**అనిశాయణుడు. ఏడుగ్రామసంబంధ, ఏడు అరణ్యసంబంధ పశువులనిశృతి)

7. ఈస్తుతి సుయోగ్యము.సర్వుల ుషయమునసమాన భావముకలది. ఇది ఉపయుక్తపూజాంధాన సహితమయివైశ్వానరుని వద్దకుత్వరగా సాగవలెను.అది ఆ స్తుతి వైశ్వానరునిఆరోహణకాని,దీప్తమండలపృథ్వివద్దనుంచిఅచల ద్యులోకముపైనసంచరించుటకుగానుతూర్పుదిక్కున ఎక్కుచున్నది.

8. దోగ్ధగణము,జలమువలెపితికిన పాలనువైశ్వానరుడు గుహలోదాచిఉంచును అని లోకోక్తి.వైశ్వానరుడు ుస్తీర్ణపృథ్వియొక్క ప్రియముమరియు శ్రేష్టస్థానమునుపరిరక్షించును. నా ఈ వాక్యమునకన్నచెప్పదగినదిఏమున్నది?

9. పాలిచ్చుఆవు హోత్రాదికర్మలలో ఎవనినిసేంచునో ఎవడు అంతరిక్షమునదీప్తిమంతుడయి ఉన్నాడోఎవడు గుహలోనిహితుడయిఉన్నాడో ఎవడు శీఘ్రుస్పందమానుడో ఎవడుశీఘ్రుగమన కారియోఎవడు పూజ్యుడోఅట్టి సూర్యమండలాత్మకవైశ్వానరుని మేముఎఱుంగుదుము.

10.ద్యావాపృథ్వులు పితా-మాతాస్వరూపులు. వాటి నడుమదీప్తిమంతుడగువైశ్వానరుడు వ్యాపించిఉన్నాడు. ఆవుచన్నులందురమణీయ దుగ్దములుదాగి ఉన్నం. వైశ్వానరుడుతననోటితోపాలు త్రాగు కోరికగలవాడుకావలెను.

11.మమ్ము యజమానిఅడిగినాడు. మేమునమస్కార పూర్వకముగాసత్యము పలుకుచున్నాము.జాతవేదా! నీకు సంబంధించినఈ స్తుతిద్వారా మాకు ధనములభించవలెను.నీవు ఈ ధనపు స్వాుంఅగుము. నీవు సంపూర్ణ ధనములస్వాుం అగుము. పృథ్వియందలిధనములన్నింటికిద్యులోకమునందున్నధనములన్నింటికినీవే స్వాుం.

12.ఈ ధనమునకుసాధనభూతమగుధనము ఏది? జాతవేదా!అది నీకు తెలియును.మాకు చెప్పుము ఈధనము పొందదగుమార్గము. అందుకగు నిగూఢ,ఉత్కృష్ట ఉపాయముచెప్పుము. ఆ మార్గమునిందితముకారాదు. (ధనముప్రసాదించమని ప్రార్థనకాదు.ధనార్జనకు గలసన్మార్గమును ఉపదేశించమనుచున్నాడు)

13.తూర్పునకు హద్దుఏది? పదార్థ జ్ఞానముఏుటి? రమణీయపదార్థ సమూహముఏుటి? శీఘ్రుగమనముగలఅశ్వము సంగ్రామమునఅభిముఖముగాసాగును. అట్లే మేముఅన్నింటిని అధిగుంతుము.ద్యుతిమతి,మరణరహిత,ఆదిత్యపత్ని, ప్రసుత్రి,ఉష ఎప్పుడు మాకొఱకుప్రకాశమానమగును?వ్యాపించును?

14.అగ్నీ! ఈ మనిషి అన్నరహితుడు.ఉక్థమంత్రము.ఆరోపణీయ అల్పాక్షరవచనములతోఅతృప్తుడు. వాడు ఈ లోకముననీతో ఏుు చెప్పగలడు?హుంలేని మాటవ్యర్థము. హుంరాదిసాధ్యహీనులుదు:ఖముల పాలగుదురు.

15.అగ్ని సుుద్ధుడు. అభీష్టవర్షి.నివాసప్రదుడు, అతనితేజోపుంజమునయజ్ఞగృహమునదీప్తమగును. యజమానిమేలు కొఱకు తనదీప్తతేజమునుకప్పుకొనును. అందువలనేఅతని రూపము రమణీయము.అశ్వాది ధనములతోరాజు వెలుగొందినట్లుఅగ్ని అనేకులగు యజమానులఅనేక స్తుతులతోవెలగొందును.

## ఆరవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్నీ!నీవు యజ్ఞహోతవు.శ్రేష్టయాజ్ఞికుడవు.నీవు మాకన్న ఊర్ధ్వస్థానమున ఉన్నావు.నీవు శత్రువులసంపూర్ణ ధనమునుగెలువుము. స్తోతలస్తుతులను వర్థిల్లచేయుము.

2. అగ్నిప్రగల్భుడు. హోమనిష్పాదకుడు.హర్షయుత.ప్రకృష్ట జ్ఞాన విశిష్టుడు.అగ్ని యజ్ఞమునప్రజల మధ్యనస్థాపితుడు అగును. అతడుఉదయసూర్యునివలెఊర్ధ్వముఖుడు అగును.స్తంభమువలెద్యులోకమువిదధూమము ధరించును.

3. సంయతము,పురాతనమగు జుహువుఘృతపూర్ణమయినది.యజ్ఞమునుపొడిగించు అధ్వర్యగణములవారుప్రదక్షిణ చేయుచున్నారు.ఆక్రమకారియు, పదునైనదియునగుకుఠారము పశువులవద్దకుసాగుచున్నది.

4. కుశములువిస్తృతములయినపుడుఅగ్ని సమిద్ధమయినపుడుఉభయులనుసంప్రీతులను చేయుటకుఅధ్వర్యులు నిలిచెదరు.హోమ నిష్పాదకుడు,పురాతన అగ్ని స్వల్పహవ్యమునుకూడ బోలెడు చేయును.పశుపాలకులవలెపశువుల చుట్టుమూడు మారులు తిరుగుదురు.

5. అగ్నిహోత, హర్షదాత,అభీష్టవర్షి, యజ్ఞవంతుడు.అగ్ని పరిమిత గతులతోపశువుల నాలుగువైపులతిరుగును. అగ్ని దీప్తిసమూహము. అశ్వమువలెనలువైపుల పరువులిడును.అగ్ని ప్రదీప్తుడయినపుడుసమస్త భూతములుగడగడలాడును.

6. హేసుందర జ్వాలా విశిష్టఅగ్నీ! నీవు భీతిజనకుడవు. సర్వత్రవ్యాపకుడవు. నీ మనోహరమగుకళ్యాణమూర్తి చక్కగాదర్శనమిచ్చును.రాత్రి తన అంధకారబలమునునీ తేజస్సును నివారింపజాలదు.రాక్షసాదులు నీ దేహముపాపమున ఉంచజాలరు.

7. వర్షముకలిగించు వైశ్వానరా!నీ వెలుగులనుఎంతటివాడునునివారింపజాలడు. మాతాపితృస్వరూపులగు ద్యావాపృథ్వులుఅగ్నిని పంపుటలో అంతసమర్థులుకారు. అట్టిఅగ్ని శోధకుడయి, తృప్తుడయిమానవుల మధ్యనప్రదీప్తుడు అగుచున్నాడు.

8. మానవునిచేతి పదివ్రేళ్లు-స్త్రీప్రసవించి బిడ్డనుకన్నట్లు అగ్నిని ఆవిర్భవింపచేయును. అట్టి అగ్నిఉష:కాలమున వెలిగిహవ్యభాజియై,దీప్తిమంతుడయి,సుందర వదనమునపదునైన గొడ్డలివలెశత్రురూపరాక్షసులనుహతమార్చును.

9. అగ్నీ!నీ అశ్వములను మాయజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.వాటి ముక్కులనుండినురుగులు వచ్చుచున్నవి.అవి లోహిత వర్ణులు,అకుటిలులు, సుందరగాములు,దీప్తిమంతులు,వయస్కులు, సంఘటితులు,దర్శనీయులు.

10.అగ్నీ! నీ కిరణములుశత్రువులనుపరాభవించునవి.గమన శీలములు.దీప్తములు. పూజనీయములు.అవి మరుత్తులవలెమరింత ధ్వనిచేయును.అవి అశ్వములవలెగమ్యస్థానమునకుధ్వని చేయును.చేరును.

11.సమిద్ధ అగ్నీ! మేమునిన్ను స్తుతించినాము.హోతలు ఉక్థలుఉచ్చరించినారు. యజమానులునిన్ను యజించినారు.కావున నీవు మాకుధనమును ప్రసాదించుము.ప్రశంసించు హోత,అగ్నిని పూజించుటకుఋత్విక్కులు మున్నగువారుపశ్వాది ధనమునుకోరుచు కూడినారు.

## ఏడవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు- 1 జగతి, 2-6 అనుష్టుప్,మిగిలినవి త్రిష్టుప్

1. అప్నవానాదిభృగువంశీయులుఅరణ్యమధ్యమునదావాగ్నిరూప దర్శనీయుడు,సమస్తలోకములకుఈశ్వరుడగు అగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేసినారు. అగ్ని హోత.యాజ్ఞిక శ్రేష్టుడు.స్తుతి భాజనుడు.దేవ శ్రేష్టుడు.అతడు యజ్ఞకారులద్వారా స్థాపించబడినాడు.

2. అగ్నీ!నీవు దీప్తిమంతుడవు.మానవులకు స్తుతియోగ్యుడవు.నీవెలుగులు ఎప్పుడుప్రసంచును? మర్త్యులునిన్ను అందుకొందురు.

3. అగ్నీ!మాయారహితుడు.జ్ఞుడు. నక్షత్రపరివృత ద్యులోకమువంటివాడు. సమస్తయజ్ఞవర్ధకుడు.అట్టి అగ్నిని దర్శించిఋత్విక్కులు మున్నగువారుయజ్ఞగృహమునఅందుకొందురు.

4. అగ్నిప్రజారక్షకుడు. శీఘ్రుగాం.యజమానియొక్కదూత. కేతుస్వరూపుడు.దీప్తిమంతుడు.అట్టి అగ్నిని మానవులుసమస్త ప్రజలకొఱకు ఆరాధింతురు.

5. అగ్నిరమణీయుడు.పంత్ర దీప్త శిష్టుడు.యాజ్ఞిక శ్రేష్టుడు.సప్త తేజోయుక్తుడు.అట్టి హోత,ద్వాంసుడగు అగ్నిని అధ్వర్యుమున్నగు మానవులుయథాస్థానమునప్రవేశపెట్టినారు.

6. అగ్నిమాతృస్వరూప జలసమూహమున,వృక్ష సమూహమునరాజిల్లువాడు. కమనీయుడు.అట్టి అగ్నిని అధ్వర్యుమున్నగు మానవులుప్రతిష్టింతురు.

7. దేవగణములునిద్రాముక్తులయిఉష:కాలమున జలస్థానస్వరూప సమస్త యజ్ఞమునఅగ్నిని స్తోత్రాదులద్వారా ప్రసన్నుని చేయుదురు.మహామహుడు,సత్యవంతుడగుఅగ్ని నమస్కారపూర్వకముగాసమర్పించిన హనిస్వీకరించును. అతడుయజమాని చేయుయజ్ఞములనుసర్వదాగ్రహించును.

8. అగ్నీ!నీవు ద్వాంసుడవు. దేవదూతకార్యజ్ఞాతవు. ఈద్యావాపృథ్వులమధ్యనున్న అంతరిక్షమునునీవు ఎంతో బాగుగా ఎరుంగుదువు.పురాతనుడవు. నీవుకొద్ది హవ్యమునుమరింత చేయగలవాడవు.నీవు దేవతలకుహ అందించుటకుస్వర్గారోహణ స్థానమునకుచేరుదువు.

9. అగ్నీ!నీవు దీప్తిమంతుడవు.నీవు సాగు మార్గమునల్లనిది, మసితోకూడినది. నీ దీప్తిపునరావర్తనముఅగునది. సంచలనశీలమగునీ తేజము సమస్తతేజములందుశ్రేష్టము. నిన్నుపొందలేని యజమానులునీ ఉత్పత్తి కారణస్వరూపమగుకఱ్రను ధరింతురు.ఉత్పన్నుడవయినవెంటనే యజమానిదూతవగుదువు.

10.అరణి మంథనముఉత్పన్నమయినఅగ్ని తేజమునుఋత్విక్కుల ద్వారాచూడనగును. అగ్ని శిఖనువాయువు వహించినపుడుఅగ్ని వృక్షజాలములనుజ్వాలామయముచేయును. అన్నరూపమగుకాష్టాదులను భక్షించును.

11.అగ్ని శీఘ్రుగాములగు తనరశ్మిసమూహములతోఅన్నరూపమగు కాష్టాదులనుచిటికెలో కాల్చికూల్చును.కాష్టములను కాల్చినఅగ్ని వాయుబల సమన్వితుడగును.అశ్వవాహకుడు తనఅశ్వమును బలముగలదానిగా చేసినట్లుగమనశీలుడగు అగ్నితన కిరణములనుబలవర్ధకముగచేసి, వానిని ప్రేరేపించును.

## ఎనిదవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1. అగ్నీ!నీవు సకల ధనములస్వా. సర్వజ్ఞుడవు.దేవతల హవ్యవాహనుడవు. మరణరహితుడవు.అతిశయ యజనశీలుడవు. దేవదూతవు.మేము స్తుతులతోనిన్ను వర్ధిల్ల చేయుదుము.

2. అగ్నియజమానులఅభీష్ట ఫలదాయకధనదానమునుఎరుగును. అతడు మహానుడు.అతడు దేవలోకఆరోహణ స్థానముఎరుగును. ఇతడు ఇంద్రాదిదేవతలనుయజ్ఞమునకుపిలుచును.

3. అగ్నిద్యుతిమంతుడు.ఇంద్రాది దేవతలకుయజమానులద్వారా నమస్కరింపచేయుటఎరుగును. అతడు యజ్ఞగృహమున యజ్ఞాభిలాషియజమానునకుఅభీష్ట ధనదానము చేయును.

4. అగ్నిహోత. అతనికి దూతకార్యముతెలియును. స్వర్గారోహణస్థానము తెలియును.అగ్ని ద్యావాపృథ్వులమధ్య సంచరించును.

5. యజమానిహవ్యదానముచేయును. అగ్నినిప్రసన్నుని చేయును.అతనిని వర్ధిల్లచేయును. కాష్ఠముద్వారా అతనిని ప్రదీప్తునిచేయును. మేముసహితము ఆయజమానివలెఆచరింతుము.

6. అగ్నికిపరిచర్యలు చేయుయజమాని అగ్నినిభజించి ఆ యజమానిధనమూలమునఃఖ్యాతుడు అగును.పుత్ర పౌత్రాదులద్వారా ప్రసిద్ధుడు అగును.

7. ఋత్విగాదులద్వారా ధనము పొందుటకుమేము నిత్యముయజమానులవద్దకు వెళ్లుదుము యజ్ఞకార్యమునకుమాకు అన్నము లభించవలెను.

8. అగ్నిమేధాః. అతడు తనబలమున మానవులకుఃనాశకారకమగు పాపమునుఃనాశము చేయును.

## తొంౌమ్మదవసూక్తము

**ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి**

1. అగ్నీ!నీవు మహాహనుడవు.దేవతలనువాంఛించువాడవు.యజమానివద్దకుశాసనముపై కూర్చుండటకుఃచ్చేతువు. నీవుమాకు సుఖములనుప్రసాదించుము.

2. అగ్నినిరాక్షసాదులు హింసించలేరు.అతడు మానవలోకమునకుప్రకటరూపమున ఃచ్చేయును.మృత్యువర్జితుడు.సమస్త దేవతలకుదూత.

3. ఋత్విగాదులుఅగ్నిని తెచ్చెదరు.అగ్ని యజ్ఞమునస్తుతియోగ్యుడుఅగును. అతడు 'పోత' అయియజ్ఞగృహమునప్రవేశించును.

4. యజ్ఞమునఅగ్నిదేవపత్నిఅగును. అధ్వర్యుడగును.గృహపతి. 'బ్రహ్మ'నామక ఋత్విక్కుఅగును. యజ్ఞమునప్రవేశించును.

5. మానవులుయజ్ఞాభిలాషులు.అగ్ని వారి హవ్యముకోరును. అగ్ని అధ్వర్యమున్నగు సకల కర్మములుఎరిగిన బ్రహ్మ,అగ్ని యజ్ఞకర్మములఅఃకల ఉపద్రష్ట.

6. అగ్నీ!నీవు హవ్యమువహించుటకుయజమాని యజ్ఞమును సేఃంతువు. అతని దౌత్యకార్యమునువాంఛింతువు.

7. అంగిరాగ్నీ!నీవు మా యజ్ఞమును సేఃంపుము. మా హవ్యముస్వీకరించుము. ఆహ్వానకారుడయినస్తోత్రను ఃనుము.

8. అగ్నీ!నీ రథము సమస్తదిశలను తిరిగిహః అందించుయజమానిని రక్షించును.అదే అహింసనీయరథము. యజమానినిఅయిన నాకు నలువైపులవ్యాపించవలెను.

## పదవసూక్తము

**ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు- 1-3 పదపంక్తి, 4, 6, 7 పదపంక్తి**
**రుష్ణిక్,5 మహాపదపంక్తి,8 శ్రోణిక్**

1. అగ్నీ!మేము ఋత్విక్ గణములము.ఇంద్రాదుల స్తుతిద్వారానిన్ను వర్థిల్లచేతుము.గుఱ్ఱము రౌతునుమోయును. అట్లేనీవు హవ్యవాహకుడవు.నీవు యజ్ఞకర్తవలెఉపకారకుడవు.
భజనీయుడవు,అతిశయ ప్రియుడవు.

2. మాయజ్ఞము భజనీయము,ప్రవృద్ధము, అభీష్టఫలప్రదము,సత్యభూతము,మహంతముఅగ్నీ! నీవు మా యజ్ఞమునకునేతవు.

3. అగ్నీ!నీవు జ్యోతిర్మయసూర్యునివంటి వాడవు.సమస్త తేజోయుక్తుడవు.పరిశుద్ధ అంత:కరణుడవు.మా అర్చనీయ స్తోత్రములద్వారాప్రసన్నుడవు అగుము.మాకు అభిముఖముగాంచ్చేయుము.

4. అగ్నీ!నేడు మేము మాఋత్విక్కుల వచనములచేనిన్ను
స్తుతించుచున్నాము.హవ్యప్రదానముచేయుచున్నాము.సూర్యరశ్మివలె శోధించునట్టినీ జ్వాల ప్రసరించును. మేఘమువలెనీ జ్వాల శబ్దముచేయుము.

5. అగ్నీ!నీ దీప్తి ప్రియతమము.అహర్నిశల అలంకారమువంటిది.అది పదార్థములనుఆశ్రయించును. పదార్థసపమున శోభిల్లును.

6. అగ్నీ!నీవు అన్నవంతుడవు.నీ ంగ్రహముపరిశుద్ధ ఘృతమువంటిది, పాపరహితము.నీ పరిశుద్ధ రమణీయతేజము అలంకారమువంటిదీప్తము.

7. అగ్నీ!నీవు సత్యవంతుడవు.యజమానులద్వారా నిర్మితుడవు.అయినను చిరంజీంం.యజమానులపాపములను నిశ్చయముగాదూరము చేతువు.

8. అగ్నీ!నీవు ద్యుతిమంతుడవు.మా ంషయమున నీసఖ్యత, భ్రాతృభావముమంగళప్రదములు,అట్టి సఖ్యత్వభ్రాతృభావములుదేవస్థానముననుసంపూర్ణయజ్ఞములందునుమాకు ప్రియంకరములుకావలెను.
( ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమూడవ అష్టకము,నాల్గవ మండలముమొదటి అనువాకముసమాప్తము)

పదకొండవసూక్తము రెండవ అనువాకము
ఋషి-వామదేవుడు,దేవత -అగ్ని, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు బలవంతుడవు.నీ తేజస్సు భజనీయము.సూర్యుని సపపు పగటియందును
అదినలుదిశల దీప్తిమంతముఅగును. నీదు సుందర, దర్శనీయతేజము
రాత్రులందుదేదీప్యమానమగును.రూపవంతుడగు నీవలనస్నిగ్ధము, దర్శనీయమగుఅన్నము
అధికముగాలభించును.

2. అగ్నీ!నీవు బహుజన్మలవాడవు.నిన్ను యజమానులుస్తుతించుచున్నారు.వారికొఱకు పుణ్యలోకద్వారము ంముక్తముచేయుము. సుందరతేజో ంశిష్టుడవగుఅగ్నీ! దేవతలతోసహాయజమానులకునీవు ధనమునుప్రసాదింతువు. మాకుసహితము అట్టింశేష అభీష్టధనమునుప్రసాదించుము.

3. అగ్నీ!హంర్వహనము,దేవతానయనాదికార్యములు నీవలననేఉత్పన్నమైనం.స్తుతిరూప వచనములునీ వలననే ఉత్పన్నమైనం.

4. అగ్నీ!బలవంతుడు,హవ్యవాహనుడు,మహాయజ్ఞకారి,సత్యబల ంశిష్టుడగుపుత్రుడు
నీవలననేఉత్పన్నమైనాడు.దేవప్రేరిత సుఖప్రదధనము నీ వలననేఉత్పన్నమైనది.శీఘ్రగాంు, గతింశిష్ట, వేగవంతమగుఅశ్వము నీవలననేఉత్పన్నమైనది.

5. అమరాగ్నీ!మానవుల దేవాభిలాషులు.వారు స్తుతుల ద్వారా నీకుపరిచర్యలు చేయుదురు. నీవుదేవతలందుఆదిదేవుడవు.ప్రకాశవంతుడవు.నీ జిహ్వ దేవతలనుతృప్తిపరచునదిఅగును. నీవుపాపములను వేరుచేయువాడవు.రాక్షసులను అణచివేయుకోరికలవాడవు. గృహపతిః.

6. హేబలపుత్రా! అగ్నీ! నీవురాత్రులందు శుభంకరుడవు.దీప్తిమంతుడవు.అట్లయి మాకు మంగళముకలుగుటకు సేఃంపబడుదువు.నీవు యజమానులనుప్రత్యేకముగ పోషించెదవు.అట్లే మానుంచికుమతిని దూరముచేయుము. పాపములనుదూరము చేయుము.సమస్త దుర్మతులనుదూరము చేయుము.

## పన్నెండవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్నీ!స్రుక్కును సంయతముచేసి నిన్ను ప్రదీప్తునిచేయుయజమాని, నీకు త్రిసవనములందుహఃరన్నముఅర్పించు వ్యక్తి నీకుసంతృప్తి కలిగించుకార్యములద్వారా నీయొక్కప్రసహమానతేజమునుతెలిసికొని ధనద్వారమునశత్రువులనుపరాజితులను చేయగలడు.

2. అగ్నీ!ఒకడు నీకొఅకు హోమసాధనకాష్ఠముల సేకరించును.ఒకడు కాష్ఠాన్వేషణమునఅలసి నీ తేజమునకుపరిచర్య చేయును.ఒకడు రాత్రింబవళ్లునిన్ను ప్రదీప్తునిచేయును. అట్టియజమాని ప్రజ్ఞావంతుడు,పశువంతుడగును.శత్రువులనునష్టపరచును. ధనమునుఆర్జించును.

3. అగ్నిమహాబలములకుఈశ్వరుడు. ఉత్కృష్ట అన్నవంతుడు.ధనములకుస్వాఃు. యువతముడు.అతను తనకు పరిచర్యలుచేయు యజమానులకురమణీయ ధనముప్రసాదించును.

4. యువతమాగ్నీ!నీ పరిచారకుల మధ్యఅజ్ఞానవశమునమేము పాపములు చేసిఉండవచ్చును.అట్లయినను నీవుభూఃఁదగల మమ్ముపూర్తిగా నిష్పాపులను చేయుము.సర్వత్ర దృశ్యమానములగుమా పాపములను వదలగొట్టుము.

5. అగ్నీ!నీవు మాకు ఃత్రుడవు.మేము ఇంద్రాది దేవతలవద్దగానిమానవుల వద్దగానిపాపములు చేసిఉండవచ్చును.ఆ మహాపాపములు,ఃస్తృతి పాపములుమాకు ఎట్టి ఃఘ్నములుకలిగించకుండవలెను.మాపుత్ర పౌత్రాదులనుపాపరూప ఉపద్రవములనుంచి శాంతులనుచేయుము. వారికిసుకృతజనిత సుఖములనుప్రసాదించుము.

6. అగ్నీ!నీవు పూజార్హుడవు.నివాసప్రదుడవు.నీవుకాళ్లు కట్టబడినగౌరిగోవును ఃముక్తముచేసినావు. అట్లేమమ్ము పాపములనుండిఃముక్తులను చేయుము.అగ్నీ! మా ఆయువు నీవలన ప్రవర్ధములగును.నీవు దానిని మరింతప్రవృద్ధము చేయుము.

## పదమూడవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. అగ్నిశోభన మనస్కుడు.తమోనివారిణి ఉషప్రకాశింపకముందే అగ్నిప్రవృద్ధుడు అగును. అశ్వద్వయమా!ఁరు యజమాని ఇంటికిసాగుడు. ఋత్విగాదులకుప్రేరకుడు సూర్యుడు. అతడుతన తేజమునఉష:కాలమున ఆఃర్భఃంచును.

2. సఃతఉన్ముఖ కిరణములనుప్రసరింపచేయును.బలిష్టమగు ఆబోతుఆవులఁది కోరికతో,దుమ్ములేపుచుఆవులవెంట పడును.అట్లే కిరణములుసూర్యుని ద్యులోకమునకుఎత్తినపుడు వరుణుడు,ఃత్రుడు మున్నగుఅనేకులు దేవతలుతమ తమ కార్యములకుసాగుదురు.

3. సృష్టికారకులగుదేవతలు లోకకార్యములు పరిత్యజింపకసర్వతో భావమునఅంధకారమును దూరముచేయుసూర్యుని సృష్టించినారు. సూర్యుడుసమస్తప్రాణి సమూహములంజ్ఞాత. హరినామకసప్తాశ్వములు ఆ సూర్యునివహించును.

4. ద్యుతిమంతుడవగుసూర్యుడా! జగన్నిర్వాహకరసమును గ్రహించుటకుదారపురూపముగల కిరణములనుస్తృత పరచెదవు.నలుపురంగు రాత్రినివెనుకకు నెట్టెదవు.అత్యంత వహనసమర్థ అశ్వముల ందపయనింతువు. కదలాడుసూర్యకిరణములు అంతరిక్షమధ్యమునఉన్న చర్మమువంటిచీకటిని దూరముచేయును.

5. ప్రత్యక్షలభ్యమానుడగుసూర్యుని ఎంతటివాడునుబంధింపజాలడు.అధోముఖ సూర్యుడు ఏంధముగనుహింసింపబడడు.అతడు ఏ బలమునఊర్ధ్వముఖ గమనముచేయుచున్నాడు ద్యులోకముననిలిచిన స్తంభమువంటిస్వర్గమును పాలించును.దీనిని గ్రహించినవాడెవడు?
**( ఈతత్త్వమునుగ్రహించినవాడులేడని భావము)**

## పదునాలుగవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. జాతవేదఅగ్నీ! తేజమునదేదీప్యమానమయిఉష ప్రవృద్ధమయినది.శేషగమనశీల అశ్వద్వయమా!రు రథముతో మా యజ్ఞమునకుఅభిముఖులుకండు.

2. సంతసమస్త భువనములనుఆలోకించును. తదుపరిఉన్ముఖ కిరణుడుఅగును. సమస్తమునువరముగా చూచుసూర్యుడు తన కిరణములతోద్యావాపృథ్వులనునింపును.

3. ఉషధనమును ధరించినది.అరుణవర్ణ జ్యోతిమతిరశ్మిచిత్రిత.దుషీమణి ఉష వచ్చినది.ప్రాణులను జాగృతముచేసినది. సుయోజితరథమును అధిరోహించినది.సుఖప్రాప్తి కొఱకు సాగినది.

4. ఉషఉదయించినది. అత్యంతవహనక్షమగలం, గమనశీలములగుఅశ్వములు ఈ యజ్ఞమునకురావలెను. ఇదిం కొరకైన సోమము. ఈసోమపానము చేయుడు.సంతుష్ట మనస్కులగుడు.

5. ప్రత్యక్షలభ్యమానుడగుసూర్యుని ఎంతటివాడునుబంధింపజాలడు.అధోముఖ సూర్యుడుఏంధముగను హింసింపబడడు.అతడు ఏబలమునఊర్ధ్వముఖ గమనముచేయుచున్నాడు?
ద్యులోకముననిలిచిన స్తంభమువంటిసూర్యుడు స్వర్గమునుపాలించును. దీనినిగ్రహించినవాడెవడు?
(14వసూత్రమున 5వమంత్రము పునరావృతమయినది.అర్థభేదముసహితము లేదు.
**"ఇయమృక్పూర్వంవ్యాఖ్యాతం"** అన్నాడుశాయణాచార్యులు)

## పదిహేనవసూక్తము

### ఋషి-వాసుదేవుడు,దేవత-1-6 అగ్ని, 7-8సోముడు, 9-10 అశ్వినులు,ఛందస్సు - గాయత్రి

1. హోమనిష్పాదకులగు దేవతలమధ్యదీపించు, యజ్ఞార్హమగుఅగ్ని మా యజ్ఞమునకువడినడకలగుఱ్ఱమునువలెతీసికొని రాబడును.

2. అగ్నిదేవతలకొఱకుఅన్నము ధరించును.నిత్యము మూడుమారులురథమువలెయజ్ఞమునకువెళ్లును.

3. అగ్నిఅన్నపాలకుడు. మేధాం.అతడు హం అందించుయజమానులకురమణీయ ధనమునుప్రసాదించును. హవ్యమునునలుదిశల వ్యాపింపచేయును.

4. సృంజయుడుదేవపుత్రుడు.అగ్ని అతని కొఱకు తూర్పుదిక్కుననిలిచినాడు. అగ్నిఉత్తరవేదిన సంధాయుక్తుడుఅగును. శత్రునాశకారి అగ్నిదీప్తియుక్తుడు కావలెను.

5. అగ్నినిరమానవులు స్తుతింతురు.తీక్షణ తేజోవంతుడు,అభీష్టవర్షి, గమనశీలఅగ్నిద మానవుడుతన ఆధిపత్యమునుపెంచవలెను.
(అగ్నిద మానవుని ఆధిపత్యమేశాస్త్రవృద్ధి. అణుస్ఫోటకమునసహితము అగ్నియేఆర్భంచును)

6. అగ్నిఅశ్వమువంటి హవ్యవాహుడు.ద్యులోక పుత్రుడు. సూర్యునివలె దీప్తిమానుడుభజనీయుడు.యజమానులుఅట్టి అగ్నికి తేపతేపపరిచర్యలు చేసెదరు.

7. సహదేవపుత్రుడు సోమకుడు.అతడు మాకు అశ్వద్వయమునుఇచ్చెదను అన్నాడు.అప్పుడు మేము అతనివద్దకు వెళ్లినాము.గుర్రములను తెచ్చుకున్నాము.

8. సహదేవపుత్రుడు సోమకునినుండి ఆరోజే ఆ పూజనీయఅశ్వములను తెచ్చుకున్నాము.

9. కాంతిమంతులగుఅశ్వినులారా! ఉభయులకుతృప్తి కలిగించినసహదేవ పుత్రుడుసోమకుడు నిండునూరేళ్లుజీంచవలెను.

10.కాంతిమంతులగుఅశ్వినికుమారులారా! సహదేవపుత్రుడు సోమకునకుదీర్ఘాయువు ప్రసాదించండి.

## పదహారవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత- ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.సోమవంతుడు,సత్యవంతుడగుఇంద్రుడు మావద్దకుచ్చేయవలెను.అతని అశ్వములు మావద్దకురావలెను. అభిషంచెదము.అతడు మా స్తుతులుఅందుకొనవలెను.మాకోరికలు తీర్చవలెను.

2. ఇంద్రా!నీవు శత్రువులనుపరాజితులను చేయువాడవు.దారిముగిసిన తరువాతగుఱ్ఱమును వదలినట్లుఈ మధ్యాహ్నసవనమున మమ్ముముక్తలము చేయుము.అందువలన మేముకు సంతృప్తి కలిగించగలము.

ఇంద్రా!నీవు సర్వదుడవు.అసుర సంహారకుడవు.యజమానులునీకొఱకు మనోహరఉక్థములు ఉచ్చరించెదరు.

3. ద్వాంసులునిగూఢార్థములనుగ్రహింతురు. అట్లేఅభీష్టవర్షి ఇంద్రుడుకార్యములను గ్రహించును.ఇంద్రుడు మాదకసోమమును అధికముగసేంచి హృష్టుడుఅయినపుడు ద్యులోకమునుండి సప్తసంఖ్యాకకిరణములను వాస్తవముగఉత్పన్నము చేయును.స్తోత్రయోగ్యములగుకిరణములు పగలుసహితము మానవులజ్ఞానమును పెంపొందించును.

4. ద్యులోకముశాలము. జ్యోతిస్వరూపము.కిరణములు ద్యులోకమునుమరింత దర్శనీయముచేసిన. అప్పుడుదేవతలు స్వర్గమువనివసించుటకు ఉత్సాహపడినారు.సూర్యుడు నేతలందుశ్రేష్టుడు. అతడుఘనీభూతమగుఅంధకారమును పారద్రోలినాడు.మానవులు సమస్తముచూచుటకు సాయపడినాడు.

5. సోమశిష్టుడగు ఇంద్రుడుఅంత మహిమలుకలవాడు. అతడుతన మహిమశక్తివలన ద్యావాపృథ్వులనుపూరించినాడు. ఇంద్రుడుసమస్త భువనములనుసృష్టించినాడు. ఇంద్రునిమహిమ సమస్తభువనములనుంచినది.

6. మానవులకుహితకరమగువృష్టాది కార్యములనుఇంద్రుడు ఎరుగును.
అభిలాషకారులు,ఋత్రుభూతులగుమరుత్తుల కొఱకుజలవర్షము కురిపించినాడు.మరుత్తులు వచనరూపధ్వనితో
పర్వతములనుదీర్ణము చేసినారు.ఆ మరుత్తులు ఇంద్రునికొఱకు గోపూర్ణ గోశాలనుఆచ్చాదితము చేసినారు.

7. ఇంద్రా!నీ వజ్రము లోకపాలకము.అది 'జలావరక'మేఘమును ప్రేరేపించినది.చేతనావతిభూమి నీతో
సహవాసముచేసినది. వర్షముకలిగించు ఇంద్రా! నీవుస్వబలమున లోకపాలకుడవుఅయినావు. ఇంద్రా!
సముద్రసంబంధ జలమును,ఆకాశమున ఉన్న జలమునుప్రేరేపించుము.

8. ఇంద్రా!నీవు బహుజనఆహుతుడవు.నీవు వర్షము కలిగించుటకుమబ్బులనుకొట్టినావు.
అప్పుడుదేవతల కుక్క'సరమ' పణులు దొంగిలించిదాచిన గోవులనుకనబరచినది.అంగిరులు నిన్ను
స్తుతింతురు.నీవు మాకు విశేష అన్నముఅందింతువు. మమ్ముఆదరింతువు.

9. ఇంద్రా!నీవు ధనవంతుడవు.మానవులు నిన్నుఆదరింతురు. ధనముప్రసాదించుటకు నీవుకుత్సుని వద్దకు
వెళ్లినావు.అతడు నిన్ను యాచించినాడు.నీవు అతనికి ఆశ్రయదానముచేసినావు.
శత్రువులఉపద్రవములనుండిఅతనిని రక్షించినావు.కపట ఋత్విక్కులకార్యములను ఎరిగినావు.కుత్సుని
ధనలోభశత్రువులనునష్టపరచినావు.
(బ్రాహ్మణరూపమున ఉన్న కపటదస్యులగు ఋత్విక్కులు-కపట ఋత్విక్కులు." **ఆ బ్రహ్మాదస్యు:** "అని వేదము)

10.ఇంద్రా! నీవు మనసునశత్రువును వధించసంకల్పించినావు. కుత్సునిగృహమునకుచేరినావు. కుత్సుడుసహితము
నీతోమైత్రి చేయుటకుఎంతో ఉత్సాహముకనపరచినాడు. అప్పుడుమీరిద్దరు ఒకేస్థానమునకుచేరినారు. నీ
సత్యదర్శినిభార్య 'శచి' మీ ఇద్దరినిఒకే రూపమున చూచిసంశయించినది.
ఇంద్రుడు,కుత్సుడు ఒకే రూపము వారనిఇచట చెప్పినాడు.దీనికి సంబంధించినవృత్తాంతము
శాయణుడువివరించలేదు."**anabsurd story**"అని ఒక ఆంగ్ల వ్యాఖ్యాత.ఒకే రూపము వారు ఇద్దరు
ఉండుటఅసంభవముకాదు.ఇంద్రుడు ఆకారణముననేకుత్సునితో స్నేహముచేసినను
చేసిఉండవచ్చు.

11.కుత్సుడు ప్రాజ్ఞుడు.సాధించవలసినఅన్నము కొఱకువలెసాగినాడు. అశ్వద్వయమునురథమున
పూన్చినాడు.ఉపద్రవమునుఎదిరించుటకు సన్నద్ధుడుఅయినాడు. అదిగో ఆరోజేనీవు కుత్సుని
రక్షించదలచినావు.కుత్సునివెంట అతనిరథముమీద సాగినావు.
ఇంద్రా!నీవు శత్రునాశకుడవు.వాయువువంటిఅశ్వములకు అధిపతివి.

12.ఇంద్రా! నీవు కుత్సునికొఱకు సుఖరహితుడగు'శిష్ణు'ని వధించినావు.అనేక పరిజనులతోకూడిఅప్పుడే
శత్రువులనుదునుమాడినావు.సంగ్రామమున నీవుసూర్యుని చక్రమునుముక్కలు చేసినావు.

13.ఇంద్రా! నీవు 'పిప్రు' 'మృగయ'నామక అసురులను కడతేర్చినావు. 'విధిథ'పుత్రుడు ఋజాశ్వునిపట్టి
బంధించినావు.ఏబదివేల కృష్ణవర్ణరాక్షసులను హతమార్చినావు.వార్ధక్యము రూపమునుచెరచినట్లుశంబరుని
నగరములనుధ్వంసము చేసినావు.

14.ఇంద్రా! నీవు మరణరహితుడవు.నీవు సూర్యుని వద్దనిలిచినపుడు ప్రకాశవంతుడవుఅగుదువు.
సూర్యునిముందుఅందరి రూపములు ఒకే తీరుఅగును. కాని ఇంద్రుడుమరింత
ప్రకాశవంతుడుఅగును.

ఇంద్రా!నీవు మెకమువలెశత్రువును కూల్చెదవు.ఆయుధముదాల్చిసింహమువలె
భయంకరుడవగుదువు.

15.రాక్షసుల వలనకలిగిన భయనివారణకుగానుఇంద్రుని ఉపాసించువారుఉందురు. ధనమునుకోరి ఇంద్రుని ఉపాసించువారుఉందురు. అట్టివారు యుద్ధసదృశయజ్ఞమున ఇంద్రునిఅన్నము యాచింతురు.ఉక్థలతో స్తుతింతురు.ఇంద్రుని వద్దకుచేరుదురు. ఆ సమయమునఇంద్రుడు స్తోతలకునివాస స్థానమువంటివాడగును. రమణీయము,దర్శనీయమగు లక్ష్మీరూపమున ఉండును.

16.ఇంద్రుడు మానవులకుహితకరములగుఅనేక ప్రసిద్ధకార్యములుచేసినాడు. అతడుధన ిశిష్టుడు. అతడుమావంటి స్తోతలకుసాధించదగినఅన్నమును సులభముగాఅందించును. యజమానులారా!మేము స్తోతలము.ఆ ఇంద్రుని ఁ కొఱకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

17.మేము మానవులము.ఏ యుద్ధమునందయిననుమా మధ్య భయంకరపిడుగు పడవచ్చును.శత్రువులతో మాకుఘోర యుద్ధము జరుగవచ్చును.ఇంద్రా! నీవు శూరుడవు.అట్టితరి మా దేహములనురక్షింపుము.

18.ఇంద్రా! నీవు వామదేవునియజ్ఞకార్యమునురక్షింపుము. నీవు హింసారహితుడవు. యుద్ధమునమాకు సఖుడవు అగుము.నీవు మతిమంతుడవు.మేము నీదరికి చేరుదుము.నీవు సర్వదా స్తోత్రకారులనుప్రశంసించుము.

19.ఇంద్రా! నీవు ధనికుడవు.శత్రువులనుజయించుటకుగాను,మేము అన్ని యుద్ధములందు నిన్నేకోరుదుము. అభిలషింతుము.ధనికుడు ధనమునదీప్తివంతుడగును.హవ్యయుక్తములయి,పుత్ర పౌత్రాది పరిజనసహితులమయిమేమును అట్లేదీప్తివంతులముఅగుదుము. శత్రువులనుపరాభంంతుము. రాత్రులందునుసంపూర్ణ సంవత్సరముననిన్ను స్తుతింతుము.

20.ఇంద్రునితో మా సఖ్యతచెడరాదు. తేజస్వి,శరీరపాలక ఇంద్రుడుమమ్ము రక్షించవలెను. ఇంద్రునకుమేము అందుకు తగినపరిచర్యలు చేసెదము.నిపుణుడగు రథనిర్మాతరమణీయమగురథమును నిర్మించును.అట్లే అభీష్ట,నిత్యయవ్వనఇంద్రునకు స్తోత్రములురచింతుము.

21.ఇంద్రా! నిన్ను పూర్వ ఋషులుస్తుతించినారు. మేమునుస్తుతించుచున్నాము.మా స్తుతులకు ప్రసన్నుడవగుము.జలములు నదినిపూరించినట్లు స్తోతలఅన్నమును అభివృద్ధిపరచుము.హరిిశిష్ట ఇంద్రా!మేము అభినవస్తుతులు రచించెదము.అందువలన మేమురథవంతులమయిసర్వదా నీసేవ చేయగలము.

## పదిహేడవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - 15 ిరాట్ -ిగిలినఁ త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రా! నీవు గొప్పవాడవు.మహత్వయుక్తమగుపృథ్వి నీ బలమునుఆమోదించినది. ద్యులోకమునీ బలమునుఆమోదించినది.లోకములను ఆవృతముచేసిన వృత్రునినీ బలమున సంహరించినావు.వృత్రుడు గ్రస్తముచేసిన నదులనునీవు ిముక్తము చేసినావు.

2. ఇంద్రా!నీవు ద్యుతిమంతుడవు.నీవు పుట్టగనే నీకోపభయమునద్యులోకము కంపితమయినది.భూి గడగడలాడినది.అభ్యుదయమునకుగాను.బృహత్ మేఘసమూహము నీకుకట్టుబడినది.ఈ మేఘములు ప్రాణులదాహము తీర్చినఁ.మరు భూములందుజలములనుకలిగించినఁ.

3. ఇంద్రుడుశత్రుపరాభవకర్త. అతడు తనతేజోప్రకాశమునకుబలమైన వజ్రముిసరియు పర్వతములనుిదీర్ణము చేసినాడు.సోమపానమున హృష్టుడయినఇంద్రుడు వృత్రునివధించినాడు.వృత్రుడుపోగా జలముఅనావృతమయినది.వేగమున ప్రవహించినది.

4. ఇంద్రా!నీవు అత్యంత స్తుతియోగ్యుడవు.వజ్ర ిశిష్టుడవు.స్వర్గమందు ినాశరహితుడవుమహిమాన్వితుడవు.ిమ్ము సృష్టించినద్యుతిమంతప్రజాపతులు తమనుసుందర పుత్రవంతులుగాభాించినారు. ఇంద్రునిసృష్టించిన ప్రజాపతికార్యము అత్యంతశోభనీయము.

5. ఇంద్రుడుసంపూర్ణ ప్రజకు ప్రభువు.బహుజనఆహుతుడు.దేవతలలోఏకమాత్ర ప్రదాని. శత్రుభయినాశకుడు. ద్యుతిమంతుడు.ధనవంతుడు.బంధువు. సమస్తయజమానులువాస్తవముగా ఇంద్రునిస్తుతింతురు.

6. సోమముసొంతము నిజముగాఇంద్రునకు చెందినది.మదకారకముగా సోమమునిజముగా ఇంద్రునకుహర్షకారకమగును.

ఇంద్రా!నీవు ధనపతి.పశుపతి. ధనముకొఱకుగానునిజముగా నీవు సమస్తప్రజలను ధరింతువు.

7. ఇంద్రా!నీవు ధనవంతుడవు.నీవు ముందే జన్మించినావు.వృత్రునివల్లభయభీతులయిన ప్రజలనుభరించినావు.ఉదకవంతమగు దేశముకొఱకుగాను ఉదక నిరోధకవృత్రుని తొలగించినావు.

8. ఇంద్రుడుఅనేక శత్రుహంతకుడు.అత్యంత దుర్ధర్షశత్రు నివారకుడు. నాశరహితుడు.అభీష్టవర్షి. శోభనవజ్ర ిశిష్టుడు.అట్టి ఇంద్రుని మేముస్తుతింతుము. వృత్రహంతఇంద్రుని, అన్నదాతఇంద్రుని, శుభప్రదధనయుక్త ఇంద్రునిమేము స్తుతింతుము.

9. ఇంద్రుడుధనవంతుడు.యుద్ధమునఅద్వితీయుడు. అట్లనివాడుక. అతడు సంఘటిత,ిశాల శత్రుసేననునష్టపరచును. అతడుయజమానికి ఇచ్చినఅన్నమునే తానుస్వీకరించును. ఇంద్రునితోమామైత్రి ప్రియముకావలెను. " **ప్రియాసఃసఖ్యేస్యామ**"

10.ఇంద్రుడు శత్రుహింసకుడు.శత్రుంజయుడు.అందుకు అతడు సర్వత్రప్రఖ్యాతుడు. అతడుశత్రువులనుండిపశువులను గుంజితెచ్చును. ఇంద్రుడునిజముగా కోపించినపుడుస్థావర జంగమాత్మకమగుసమస్త లోకములుగడగడలాడును.

11.ధనవంతుడగుఇంద్రుడు అసురులనుజయించినాడు. శత్రువులరమణీయ ధనమునుజయించినాడు. అశ్వ సమూహములనుజయించినాడు. అనేకశత్రు సేనలనుజయించినాడు. ఇంద్రుడుసర్వసమర్థుడు. నేతృశ్రేష్టుడు.స్తోతలు స్తుతించువాడు.పశువుల ిభాజకుడు.ధనములనుధరించువాడు.

12.ఇంద్రుడు తనతల్లినుండి ఎంతబలము పొందినాడు?తండ్రినుండి ఎంతబలము పొందినాడు!ఇంద్రుడు తనతండ్రి ప్రజాపతిదగ్గర నుండి దృశ్యమానమయినసమస్త జగమునుసృష్టించినాడు. ఆ ప్రజాపతిదగ్గర ఉండియే మరలమరల జగములకుబలము సమకూర్చినాడు.ఇంద్రుడు గర్జనశీలమేఘ ప్రేరితవాయువువలెఆహుతుడుఅగును.

13.ఇంద్రుడు ధనవంతుడు.అతడు ఒక్కొక్క ధనశూన్యునిధనవంతునిచేయును. అంతరిక్షమువజ్రయుక్తము.ఇంద్రుడును అట్టివాడగును.అతడు ఘనీభూతపాపములను పారద్రోలును.స్తోతలకు ధనముప్రదానము చేయును.

14.ఇంద్రుడు సూర్యుని ఆయుధమునుప్రేరేపించినాడు. యుద్ధమునకుపోగు "ఏతశు"ని నివారించినాడు.తేజమునకుమూలభూతము,జలస్థాన స్వరూపముఅంతరిక్షము. అక్కడ ఉన్నఇంద్రుని కుటిలగతిగలకృష్ణవర్ణ మేఘముఅభిషిక్తుని చేసినది.

15.ఎట్లనగా యజమానిరాత్రులందు సోమముద్వారా అగ్నిని అభిషేకించినట్లు.
(స్వశ్వుడనువాడుపుత్రార్థియై సూర్యునిఉపాసించినాడు. సూర్యుడుతన రూపములగుపుత్రుని ప్రసాదించినాడు.అతడు ఏతశుడు అనుఋషితో యుద్ధముచేసినాడు. ఏతశుడుఇంద్రుని ప్రార్థించినాడు.సూర్యసంబంధమునఇంద్రుడు నివారించినాడు)
(15వమంత్రము ఏకపదారాజితము.ఇది పూర్వమంత్రమునకుఅనుబంధమగును)

16.మేము మేధావులమగుస్తోతలము, గోవులనుకోరుచున్నాము. అశ్వములనుకోరుచున్నాము. అన్నమునుకోరుచున్నాము. స్త్రీనికోరుచున్నాము. మేముఇంద్రునితో సఖ్యతకొఱకు కోరికలు తీర్చువాడు,భార్యాప్రదుడు,సర్వదారక్షకుడగు ఇంద్రునిముందుబానుండి నీరు తోడుటకువంగినట్లు అవనతములముఅగుదుము.

17.ఇంద్రా! నీవు ఆప్తుడవు.సకల జనసంరక్షకుడవు.మాకు రక్షకుడవగుము.నీవు సోమయోగ యజమానులకోర్కెలు తీర్చెదవు.సుఖములను ఇచ్చెదవు.నీది ప్రజాపతులతోసమానఖ్యాతి.నీవు పాలకుడవు.పాలకులందు శ్రేష్ఠుడవు.నీవు పితరుల స్రష్టవు.స్వర్గాభిలాషులగుస్తోతలకు అన్నప్రదుడవుఅగుము.

18.ఇంద్రా! మేము నీ మైత్రినిఅభిలషించుచున్నాము.నీవు మాకు రక్షకుడవగుము.నీవు స్తుతియోగ్యుడవు.మాకు ిత్రుడవగుము.నీ స్తోతలకు అన్నముఅనుగ్రహించుము.

19.ఇంద్రా! మేము బాధలమధ్యన ఉన్ననుస్తుతి రూపమున నిన్నుపూజింతుము. నిన్నుఆహ్వానింతుము.ఇంద్రుడు మా స్తుతులనుఅందుకున్నపుడు వంటరిగనేఅనేక శత్రుసేనలనుపరిమార్చును.

ఇంద్రునిశరణునందున్నస్తోతను దేవతలుగానిమానవులుగాని ఎదిరించజాలరు.ఆ ఇంద్రునకు స్తోత్రప్రియుడగును.

20.ఇంద్రుడు ధ శబ్దవంతుడు.సమస్త ప్రజలధర్త. ధనవంతుడగుఇంద్రుడు మా స్తుతులుస్వీకరించవలెను.మేము సత్యరూపమునఅభిలషించినవానినిసమకూర్చవలెను.ఇంద్రా! నీవు
సమస్తప్రాణులకు రాజువు.స్తోతకు మహిమాన్వితమగుయశస్సు లభించును.అట్టి అధికయశస్సుమాకు కలిగించుము.

21.ఇంద్రా! నిన్ను పూర్వ ఋషులుస్తుతించినారు. మేమునుస్తుతించుచున్నాము.మా స్తుతులకు ప్రసన్నుడవగుము.జలములు నదినిపూరించినట్లు స్తోతలఅన్నమును అభివృద్ధిపరచుము.హరి శిష్ట ఇంద్రా!మేము అభినవస్తుతులు రచించెదము.అందువలన మేమురథవంతులమయిసర్వదా నీసేవ చేయగలము.
(ఇది16వ సూక్తమునందలి21వ మంత్రముపునరావృతము)

## పద్దెనిదవసూక్తము

## ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,అదితి; ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రుడుఅనుచున్నాడు:-
ఈ యోనినిర్గమణ రూపమార్గముఅనాదిది. పూర్వాపర లబ్దమైనది.ఈ యోని మార్గమునుండియేసమస్త దేవతలు,మానవులు జన్మించినారు.కావున నీవు గర్భమునపెరిగి ఈ మార్గము నుండియేజన్మించుము. తల్లిమృత్యువునకుకారకుడవు కాకుము.

2. వామదేవుడుఅనుచున్నాడు:-
"నేనుఈ యోని మార్గముద్వారా బయటికిరాను.ఇది అత్యంత దుర్గమమార్గము. నేనుపార్శ్వభేదము చేసిబయటకు వచ్చెదను.ఇతరులకు సాధ్యపడనిఅనేక కార్యములు నేనుచేయవలసిఉన్నది. ఒకరితో యుద్ధముచేయవలసిఉన్నది. ఒకరితో వాదప్రతివాదము చేయవలసిఉన్నది"

3. ఇంద్రుడుఅనుచున్నాడు:-
"తల్లిచనిపోవును. అట్లయిననుపురాతన మార్గముచెరగదు. త్వరగా బయటికిరమ్ము"

వామదేవుడుబదులు పలుకుచున్నాడు:-
ఇంద్రుడుఅభిషవకారి అయిన త్వష్టగృహమున ప్రవేశించినాడు.అక్కడ అధిక ధనముసమకూర్చిన సోమముఉన్నది. దానిని ఇంద్రుడుబలపూర్వకముగా సంగ్రహించినాడు.పానము చేసినాడు.
(ఇంద్రుడుఅకార్యము చేసినాడనిఎత్తిచూపినాడు)

4. వామదేవుడుఅధిక్షేపించుచున్నాడు:-
అదితిఇంద్రుని అనేక మాసములుఅనేక సంవత్సరములుభరించినది.ఇంద్రుడు ఈ ిరుద్ధ కార్యముఏల చేసినాడు?

వామదేవా!కొందరు దేవతలుపుట్టినారు. కొందరుపుట్టనున్నారు. వారితోఇంద్రుని పోల్చుటసరికాదు.

5. గహ్వరరూపమగుసూతికాగృహమునఇంద్రుడు పుట్టినాడు.తల్లి అతనిని నిందనీయుడుఅనుకున్నది. అతనినిఅతిశయ సామర్థ్యముగలవానిని చేసినది.పుట్టగానే ఇంద్రుడుతన తేజమునుధరించినాడు. లేచినాడు.ద్యావాపృథ్వులనుపరిపూర్ణము చేసినాడు.

6. 'అలలా'శబ్దము చేయుచుజలవతులగునదులు
ఇంద్రునిమహత్తునుప్రకటించుటకుగానుహర్షపూర్వకముగబహుింధశబ్దములు చేయుచుప్రవహించును. ఋషీ!అం ఏు పలుకుచున్నవోఈ నదులను చేసినాడు.

7. వృత్రవధవలనఇంద్రునకు కలిగినబ్రహ్మహత్యాపాతకమును గురించి**"నింత్"** ఏమంటున్నది?నీరు నురుగు రూపమునఇంద్రుని పాపమును ధరించినది.నాకొడుకు మహావజ్రమునవృత్రుని వధించినాడు.తరువాత ఈ నదులనుప్రవహింపచేసినాడు.
( **"నింత్"**ఇంద్రుని, మరుత్తులనుసంబోధించి చేసిం శేష స్తోత్రములు.ఇంద్రుని పాపమును నీటినురుగు ధరించినదనిఒక ఆఖ్యానము)

8. వామదేవుడుఅనుచున్నాడు:-
ఇంద్రా!యువతి అయిన నీతల్లి అదితిప్రమత్తముగనేనిన్ను ప్రసంచినది.ప్రమత్తముగనే 'కుషవ'రాక్షసి నిన్ను ంగినది.నీవు పుట్టినపుడుజల సమూహములుప్రమత్తముగనేనిన్ను సుఖప్రదునిచేసినం. నీవు ప్రమత్తముగనేనీ ీర్య ప్రభావమునసూతికా గృహమునరాక్షసిని వధించుటకుజాగృతుడవయినావు.

9. ధనవంతుడవగుఇంద్రా! "వ్యంస" రాక్షసుడునీ హనుద్వయముంరిచి అపహరించినాడు.అనంతరము నీవుఅధిక బలవంతుడవుఅయినావు. వజ్రమునవ్యంస రాక్షసుని తలముపిండికొట్టినావు.

10.తొలిచూలు ఆవుదూడనుప్రసంచినట్లుఇంద్రమాత అదితితన ఇచ్ఛానుసారముఇంద్రుని ప్రసంచినది.ఇంద్రుడు పెద్దవాడు.అనంతబలశాలి.గెలువరానివాడు. అభీష్టవర్షి.ప్రేరకుడు స్వయంగమనక్షముడు.శరీరాభిలాషి.

11.ఇంద్రమాత అదితిఇంద్రుని అడిగినది.పుత్రా అగ్ని! మున్నగుదేవతలు నిన్నుత్యజించుచున్నారట?

ఇంద్రుడుంష్ణువుతో అన్నాడు:-
సఖా!ష్ణూ! నీవు వృత్రునివధింపదలచినచోఅత్యంత పరాక్రమశాలిఅగుము.

12.ఇంద్రా! నీవు కాక ఏ దేవతతల్లిని ిధవనుచేసినాడు? ఏ కారణముననీవు నీ తండ్రిరెండు కాళ్లు పట్టివధించినావు?నీవు నిద్రలో ఉన్నప్పుడుగానిమేల్కొని ఉన్నపుడుగానినిన్ను ఎవడు చంపదలచినాడు?సుఖములు ప్రసాదించుటలోనిన్నుంచిన దేవతఏడి?

13.మాకు జీవనాధారములభించక కుక్క పేగులుతిన్నాము.దేవతల మధ్యఇంద్రుని ించి సుఖములుప్రసాదించు అవ్యయదేవతలేడు.మాభార్యను అవమానించుచుండగాచూచినాము.
అనంతరముఇంద్రుడు మా కొఱకుమధుర జలములుఅందించినాడు.

## ఆలోచనామృతము

1. 18వసూక్తమునకు ప్రత్యేకతవున్నట్లు తోచును.

**i**.ఈ సూత్రమున ద్రష్ట,దేవత ఒక్క రే.

**ii**.మహిళాఋషి అదితి దర్శనంచ్చిమాట్లాడినది.

**iii**.అదితి తనపుత్రుని సమర్థించుకొనుట.

2. ఇదిఇంద్ర వామదేవసంవాదమని శాయణుడువాఖ్యానించినాడు.వామదేవుడుగర్భమునందు ఉండగనేతాను సాధారణ మార్గమునబయటికిరాననియుతల్లి పక్కభాగమునుండివత్తుననియుఅన్నాడు. వామదేవునితల్లి ప్రార్థనందఇంద్రుడు, అదితివచ్చినారు. ఇది వారిసంభాషణము.

**ii).The interesting part of the absurd story is its accordance with the birthof SAKYAMUNI, according to the Buddists, who may poosibly hava borrowedthe notion from the vedas" whilson.**

**iii).The main subject is the birth and ifarey of INDRA. Teh comment tatorserrone-ously take the stanza as refering to the birth of VAMADEVA......GRIFFTH.**

**iv)**ప్రసవ ప్రకారమును,ప్రసవవేదన తగ్గించుటకునాటినుండి నేటివరకునిరంతర ప్రయత్నముసాగుచున్నది. ఇదిమార్గము మార్చుటకుఆనాడు జరిగిన ప్రయత్నము కావచ్చును.ప్రయత్నము, పరిశోధనలుఅన్నియు అనుకున్నఫలితములనుఇవ్వకపో వచ్చును.ఫలితము సరియైనదిఅయినను కలకాలమునిలువక పోవచ్చును.
ఇదిపరిశోధన జరుగుతున్నప్పటిస్థితి అని నా అభిప్రాయము.ఇందు absurdity అసంగతము,అనుచితము ఏంయులేదు.

ఇకగర్భమున ఉండి మాట్లాడుటనుగురించి, ఒక ిషయమునువ్య క్తపరుచుటకు కంచేసిన కల్పనకావచ్చును.

రిప్‌వాన్ంకిల్ ఇరువది ఏళ్లనిద్రకల్పనయే!

అభిమన్యుడుగర్భమున ఉండి ిన్నాడనిభారతమున చెప్పబడినది.
గర్భస్థశిశువులకు శిక్షణనిచ్చుకార్యక్రమము పాశ్చాత్యదేశములందుప్రస్తుతము అమలులోఉన్నది.

2. తొలిసారిగాఇంద్రుని అధిపత్యమునుప్రశ్నించుట జరిగినది.ఇంద్రుడు సహితముసాధారణ మానవునివలెఅకార్యము చేసినాడనితొలుత ఎత్తిచూపినవామదేవుడుచివరన ఇంద్రునిమహత్తునుపొగడినాడు.

3. ఇంద్రునిపాపమును నీటినురుగుగ్రహించుటఒక సత్కార్యమునకు ప్రకృతిఅనుకూలించుటనుసూచించును.

4. ఈసూక్తమునందలివృత్తాంతములంవరములు అందుబాటులోలేవు.

iత్వష్ట వద్దనుంచి ఇంద్రుడుసోమము దొంగిలించుట.ii ఇంద్రుడుఅనేక సంవత్సరములుఅదితి గర్భమునఉండుట.

iiiకుషన రాక్షసి ఇంద్రునింంగుట.

ivఇంద్రుడుతండ్రిని వధించుట.vఅగ్నిదేవాదులు ఇంద్రునిదిండ అలుగులు13వ మంత్రమునతనను అతినీచముగాచెప్పుకున్నాడు. ఆ వృత్తాంతములంవరములు లేవు.
ంశ్వాంత్రుడుచెప్పుకున్నాడు. ఆ వృత్తాంతములంవరములు లేవు.
ంశ్వాంత్రుడుకుక్క మాంసము తిన్నట్లుమహాభారతమునచెప్పబడినది.

**(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమూడవ అష్టకమునాల్గవ మండలమునఅయిదవ అధ్యాయముసమాప్తము)**

## ఆరవఅధ్యాయము పందొంమ్మదవసూక్తము

**ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు త్రిష్టుప్**

1. హేవజ్రవంతా! ఇంద్రా!ఈ యజ్ఞమునకుశోభన ఆహ్వానయుక్తులు,రక్షకులగు నిఖిల దేవగణములు,ద్యావాపృథ్వులు వృత్రవధకుఏకమాత్రబాధ్యుడవగునిన్ను భజించుటకుంచ్చేసినారు. నీరు స్తోతవ్యడవుమహా గుణోత్కర్షుడవు.ప్రవృద్ధుడవు.దర్శనీయుడవు.

2. ఇంద్రా!వృద్ధుడగు తండ్రిపుత్రుని బోధించినట్లుసకల దేవగణములుఅసురవధకు నిన్ను పురికొల్పుదురు.నీవు సత్య ంకాస స్వరూపుడవు.సర్వ లోకాధీశ్వరుడవు.నీవు జలమునుకట్టిపెట్టినవృత్రుని వధించినావు.అందరిని ప్రసన్నులనుచేయు నదులనుత్ర్వనావు.

3. ఇంద్రా!వృత్రుడు అనుభవములందుఅతృప్తుడు. శిథిలాంగుడు.దుర్విజ్ఞానుడు.అజ్ఞాని. భావాపన్నుడు.జలమును ఆక్రంంచుకునిశయనించినవాడు.అట్టి వృత్రునిపూర్ణిమనాడు వజ్రమునవధించినావు.

4. వాయువుతన బలమునక్షోభింపచేయును.అట్లే పరమ ఐశ్వర్యవంతుడగుఇంద్రుడు అంతరిక్షమునుక్షీణజలనుచేసిపిండివేయును. ఇంద్రుడుబలసంపన్నుడు.మేఘములను భగ్నముచేయును.పర్వతముల రెక్కలుంరుచును.

5. ఇంద్రా!తల్లులు బిడ్డలదగ్గరకు పరుగులిడుదురు.అట్లే మరుత్తులునీ వద్దకు చేరినారు.మరుత్తులవలెనేవృత్రవధకుగానునీవెంట వేగవంతమగురథము సాగినది. ఇంద్రా!నీవు ప్రసరణశీలములగునదులను జలపూర్ణములుచేసినావు. మేఘమునుభగ్నమొనరించినావు.వృత్రుడు ఆక్రంంచినజలమును ండిపించినావు.

6. భూంమహంతము.సకల ప్రాణులకు ప్రియమయినది.'తుర్వీత' 'వయ్యు'జలములతోరమణీయముచేసినావు. జలములనుసులభముగా ప్రవహించునట్లుచేసినావు.

7. నదులుతట ధ్వంసినులు.జలయుక్తములు.అన్న జనయిత్రులు.ఇంద్రుడు శత్రుహింసక సేననువలెనదులను పరిపూర్ణములనుచేసినాడు. జలశూన్యదేశములను వర్షముద్వారా

జలపూర్ణముచేసినాడు. దప్పిగొన్నబాటసారుల దాహముతీర్చినాడు. ఇంద్రుడుదస్యుల గొడ్డుపోతుఆవులపాలు పితికినాడు.

8. ఇంద్రుడువృత్రుని వధించినాడు.చీకట్లు ంగిన ఉషస్సులనుంముక్తము చేసినాడు. సంవత్సరములనుంముక్తము చేసినాడు.వృత్రుడు నిరోధించినజలములనుంముక్తము చేసినాడు.వృత్రుడు చుట్టుముట్టినమేఘములను ంముక్తముచేసినాడు. నదులనుభూంంద ప్రవహించుటకుంముక్తము చేసినాడు.

9. ఇంద్రా!నీవు హర్యాశ్వుడవు.ఉపజిహ్వికలనుపురుగులను తిని, వల్మీకమందున్నఉగ్రపుత్రుని పుట్టనుండివెలికితీసినావు.లోన ఉన్నపుడుఅంధుడగు ఉగ్రపుత్రునకుబయటకి వచ్చినంతచూపువచ్చినది.అతడు సర్పమునుస్పష్టముగా చూడగలిగినాడు.పురుగులు తిన్న అతనిఅవయవములనుమరల సంధించినావు.

10.ఇంద్రా! నీవు ప్రాజ్ఞుడవు.సర్వజ్ఞుడవు. మానవులువర్షాభిలాషులు.స్వయంసమృద్ధులు వర్షసంబంధకార్యములతో నీవుమానవులకు అనేకఉపకారములు చేసినావు.వామదేవుడుఅట్టి సనాతనకార్యములను ఉల్లేఖించుచున్నాడు.

11.ఇంద్రా! నిన్ను పూర్వ్యఋషులుస్తుతించినారు. మేముస్తుతించుచున్నాము.మా స్తుతులకు ప్రసన్నుడవగుము.జలములు నదినిపూరించినట్లు స్తోతలఅన్నమును అభివృద్ధిపరచును. హరింశిష్ట ఇంద్రా! మేము అభినవస్తుతులురచించెదము.అందువలన మేమురథవంతులమయిసర్వదా నీసేవ చేయగలము.
ఈ మంత్రము16-21, 17, 21 తిరిగి ఇచటపునరావృతమయినది.

## ఇరువదవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు అభీష్టప్రదుడవు.తేజస్విం. జనులకుఆశ్రయ ప్రదానమునకుగానుదూరము నుండిరమ్ము. దగ్గరనుండిరమ్ము. ఇంద్రుడు సంగ్రామమునసంఘటితుడు అగును.శత్రువులనువధించును.అతడు వజ్రబాహువులు,మానవ పాలకులు,తేజస్వులగు మరుత్తులుకూడినవాడు.

2. ఇంద్రుడుమాకు అభిముఖవర్తి.అతడు మాకు ఆశ్రయము,ధనము ప్రదానముచేయవలెను. ఇందుకుఅతడు అశ్వయుక్తుడయిమావద్దకు రావలెను.ఇంద్రుడు వజ్రవంతుడు.ధనశాలి. మహామహుడు.అతడు యుద్ధమునకువెళ్లవలెను.మా యజ్ఞమునకుంచ్చేయవలెను.

3. ఇంద్రా!నీవు మాకు పురస్సరువడగుము.మా యజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞమును భజింపుము.వజ్రధరా! మేమునీ స్తోతలము.వ్యాధుడు మృగములనువేటాడినటులుం ద్వారా ధనము పొందుటకుయుద్ధమునజయము పొందవలెను.

4. అన్నవంతుడవగుఇంద్రా! నీవు ప్రసన్నమనమున మావద్దకు ంచ్చేయుము.మాకోరికలను తీర్చుము.ఉత్తమ రూపము, అభిషుతము,మాదకమగు సోమపానముచేయుము. మధ్యందిన సవనమునకుంచ్చేయుము. మాస్తోత్రములనుస్వీకరింపుము. సోమపానముచేయుము. హృష్టుడవుఅగుము.

5. ఇంద్రుడుఫలవంతమగువృక్షమువంటివాడు.ఆయుధ కుశలుడగుజయునివంటివాడు. నూతనఋషులచే ధప్రకారములుగ స్తుతించబడువాడు.పురుహూతుడు.స్త్రీలోలుడు స్త్రీనిప్రశంసించిన రీతిమేము ఇంద్రుని స్తుతించెదము.

6. ఇంద్రుడుపర్వతమువలెప్రవృద్ధుడు. మహాహనుడు.తేజస్వి. శత్రువులపరాభవకర్త. అందుకుగానుసనాతనకాలమునఆర్భంచినాడు. ఆ ఇంద్రుడుజలపూర్ణమగు పాత్రవలెతేజోపూర్ణమగుబృహత్ వజ్రమునుఆదరించును.

7. ఇంద్రా!నీవు జన్మించినావు.అయితే నిన్ను నివారించువాడులేకుండినాడు. నీవుయజ్ఞములకుధనము ప్రసాదించినావు.దానిని నాశము చేయువాడులేకుండినాడు. నీవుబలశాలి. తేజస్వి.పురుహూతుడవు.అభీష్ట వర్షి. నీవుమాకు ధనముప్రసాదించుము.

8. ఇంద్రా!నీవు ప్రజల ధనములను,గృహములనుపర్యవేక్షింతువు. అసురులునిరోధించిన గోసమూహములనుముక్తములనుచేయుదువు.బోధన షయమునప్రజల నేతవు,శాసకుడవు. యుద్ధమునప్రహారకుడవు.నీవు అనంత ధనవంతుడవుఅగుము.

9. ఇంద్రుడుతన ప్రజ్ఞాబలమునమాటి మాటికికర్మ సమూహములనుసమకూర్చును. అందువలనఅతడు ప్రాజ్ఞు,జ్ఞానబలుడు.అశేష కీర్తి సంపన్నుడుఅయినాడు. అతడు యజమానులబహుళపాపములను నష్టపరచును.స్తోతలకు ధనప్రదానముచేయును.

10.ఇంద్రా! నీవు మమ్ముహింసించకుము.మాకు పోషకుడవు అగుము.నీవుశేష ధనమునుహవ్యదాతకుఅందింతువు. దానినితెచ్చి మాకు ప్రసాదించుము.మేము నిన్ను స్తుతింతుము.ఇది నూతనము,దాన యోగ్యము,ప్రశస్తమగు ఉక్థ. దీనితోమేము నిన్ను శేషరూపమున కీర్తింతుము.

11.19వ సూక్తమునందలి11వ మంత్రముపునరావృతము. ఆమంత్రమునుచూడనగును.

## ఇరువదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఎవడుశేషబలసంపన్నుడో,ఎవడు సూర్యునివలెపరాభవ సమర్ధబలమును పోషించునోఅతడు మా వద్దకురావలెను. మమ్మురక్షించవలెను.పరాక్రమవంతుడుప్రవృద్ధుడగుఇంద్రుడు మాతో పాటుహృష్టుడు కావలెను.

2. యజ్ఞార్హసామ్రాట్టు వలెపరాభవకారకులు,త్రాతలు, శత్రువులపరాభవ కర్తలు,శేష కీర్తిశాలురు, అతిశయధనశాలురు, ఇంద్రునకుబలభూతులుమరుత్తులు. స్తోతలారా!అటువంటి మరుత్తులనుఈ యజ్ఞమునస్తుతించుడు.

3. ఇంద్రుడుమాకు ఆశ్రయము ఇచ్చుటకుగాను మరుత్తులసహితుడయిస్వర్గలోకమునుంచి,భూలోకము నుంచి,అంతరిక్షమునుంచి,జలముల నుంచి,ఆదిత్యలోకమునుంచి,దూరదేశమునుంచి,జలస్థానమగుమేఘలోకమునుంచిఇచ్చుటకి చ్చేయవలెను.

4. ఇంద్రుడుస్థూలము మరియుభారమగు ధనములకుఅధిపతి. ప్రాణరూపబలమున శత్రుసేననుజయించగలవాడు.ప్రగల్భుడు. స్తోతలకుధనదాత. యజ్ఞస్థలమునమేము ఆ ఇంద్రుని స్తుతించెదము.

5. ఇంద్రుడుఅఖిలలోకములనుస్తంభింపజేసి యజ్ఞార్హముగర్జనశీల ధ్వనినిఉత్పన్నము చేయును.హవ్యముఅందుకొనును. వర్షముకలిగించి, అన్నదానముచేయును. అలంకారయోగ్యమగు ఉక్థలలోస్తూయమానుడు.అట్టి ఇంద్రుని యజ్ఞగృహమునకుహోతలు ఆహ్వానింతురు.

6. ఇంద్రునిస్తుతించు అభిలాషకలవారు,యజమాని గృహముననివసించువారు, స్తుతిసహితులయిఇంద్రునివద్దకువెళ్ళినపుడు ఇంద్రుడుఃచ్ఛేయవలెను.ఇంద్రుడు మాకు యుద్ధమునసహకరించవలెను.అతడు యజమానులకుహోత. అతని క్రోధముదుస్తరము. "ఆదురోషా:"

7. ఇంద్రుడుజగత్ భర్త.ప్రజాపతి పుత్రుడు.అభీష్ట వరదుడు.అట్టి ఇంద్రుని బలముస్తోత్రకారుడగు యజమానినిరక్షించును. ఆ బలముయజమాని హృదయకుహరమును,కర్మములందునునిలిచి ఉండును.యజమాని అభీష్టప్రాప్తికి,అతని ఆనందమునకుగాను వాస్తవముగా ఆబలము ఉత్పన్నమయినది.ఇంద్రుని బలముయజమానిని సర్వదాపాలించును.

8. ఇంద్రుడుమేఘద్వారములనుఅపావృతము చేసినాడు.తెరచినాడు. జలవేగమునుజలసమూహములద్వారా పూరించినాడు. అందువలననేఇంద్రునకు అన్నదానముచేసిన యజమానిఇంట " గౌరమృగము" గవయయుగము చేయును.
(గవయస్యగవయ మృగస్యచఅని శాయణుడు)

9. ఇంద్రా!నీ హస్తద్వయముకళ్యాణ కారకము, సత్కర్మఅనుష్ఠాన కర్త. నీ హస్తద్వయము యజమానికిధన ప్రదానముచేయును.
ఇంద్రా!నీ స్థితి ఎట్టిది?ఏలనీవు మమ్ములసంతృప్తులను చేయవు?మాకు ధనముప్రసాదించుటకు నీవుఏల హృష్టుడవుకావు?

10.ఈ ఃధముగా స్తుతించబడినసత్యవంతుడు,ధనవంతుడు,వృత్రహంతఇంద్రుడు యజమానులకుధనము ప్రసాదించును.ఇంద్రా! మా స్తుతులకుగాను ధనదానముచేయుము. అదిమాకు దివ్యాన్నభక్షణకుఉపయోగపడవలెను.

11.19వ సూక్తము నందలి11వ మంత్రముపునరావృతము. ఆమంత్రమునుచూడనగును.

(ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత మూడవఅష్టకము నాలుగవమండలము, ఆరవఅధ్యాయమున రెండవఅనువాకము సమాప్తము)

## మూడవఅనువాకము

## ఇరువదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రుడుమహాబలవంతుడు.మేము సమర్పించుహఃరన్నముస్వీకరించును. అతడు ధనవంతుడు.వజ్రము ధరించును.బలయుక్తుడుఅగును. ఃచ్ఛేయును.ఇంద్రుడు హవ్యము,స్తోమము, సోమము,ఉక్థ స్వీకరించును.

2. ఇంద్రుడుఅభీష్టవర్షి అతనిబాహువులందువజ్రము ఉన్నది.అది వర్షకారకము. చతుర్ధారావశిష్టము.అతడు దానిని శత్రువులఃదకు ఃసరును. ఇంద్రుడుఉగ్రుడు. నేతృ శ్రేష్ఠుడు.కర్మవంతుడు. ఆచ్ఛాదనకారిణిఅగు 'పురుష్ణి' నదిని ఇంద్రుడుసేఃంచును. అతడు'పురుష్ణి' నది భిన్నప్రదేశములనుస్నేహమునకుగాను సంయుతముచేయును.

3. ఇంద్రుడుదీప్తిమంతుడు.దాతృ శ్రేష్ఠుడు. పుట్టుకతోనే విశేష అన్నవంతుడు.బలవంతుడు.ఇంద్రుడు ఉభయబాహువులందువజ్రము ధరించినాడు.ఇంద్రుని వలెప్రేరితమయిన వాయువుమానవునివలెధ్వని చేయును.

4. ఇంద్రా!నీవు మహానుడవు.ప్రగల్భుడవు.శూరుడవు. నీ కార్యములుగొప్పవి. సమస్త సవనములందుస్తుతియోగ్యుడవు.సమస్త లోకములనుభరించగలవాడవు.ఘర్షణశీల వజ్రముధరించినావు. బలపూర్వకముగా'అహి'ని వధించినావు.

5. నీవుఅధిక బలశాలివి.నీ సకల కర్మలు సునిశ్చితముగాసత్యములు. నీవుఅభీష్టవర్షివి. నీ భయమువనేఆవులు తమ పొదుగులందుపాలను రక్షించుచున్నవి.నదులు నీ భయమువనేవేగముగా ప్రవహించుచున్నవి.

7. నీవుహర్యశ్వవంతుడవు.వృత్రుడు చాలకాలమునదులను బంధించిఉంచినాడు. నీవు అట్టినదులను విముక్తముచేసినావు. అప్పుడేప్రసిద్ధ ద్యుతిమతులగునదులను నీవురక్షించినావు. అందుకునదులు నిన్నుకీర్తించినవి.

8. హర్షజనకసోమము పిండబడినది.అది స్పందమానము.ఆ సోమము ఇంద్రునివద్దకు చేరవలెను.వడి గల గుర్రమునుకళ్ళెము పట్టిప్రేరేపింతురు. అట్లేదీప్తిమంతమగుస్తోత్రమునుప్రేరేపింపుము.

9. సహనశీలుడవగుఇంద్రా! నీ బలముప్రశస్తము. అది శత్రుపరాభవ కారకము.ప్రవృద్ధము. అట్టిబలమును మాకుప్రసాదించుము. చంపదగినశత్రువులనుమాకు అప్పగింపుము. హింసకులగుమానవుల అస్త్రములననష్టపరచుము.

10.ఇంద్రా! నీవు మా స్తుతులనువినిపించుకొనుము. మాకువివిధప్రకార అన్నములనుప్రసాదించుము. సమస్తబుద్ధులనుప్రేరేపించుము. మాకుగోదాతవు అగుము.

11.19వ సూక్తమునందలి11వ మంత్రముపునరావృతము ఆ మంత్రమునుచూడనగును.

## ఇరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. మాస్తుతి మహాఇంద్రుని ఎట్లు వర్ధిల్లచేయును?ఏ హోత యజ్ఞమునకుఇంద్రుడు ప్రీతుడుఅయి విచ్చేయగలడు?ఇంద్రుడు సోమరసమునుఆస్వాదించును. అన్నమునువాంచించు, సేవించుచుమా యజమానికిప్రదానము చేయుటకుప్రదీప్త ధనమునుగ్రహించును.

2. ఎంతటివీరుడు ఇంద్రునితో సోమపానముచేయగలడు?ఎవడు ఇంద్రుని అనుగ్రహపాత్రుడు కాగలడు?ఎప్పుడు ఇంద్రుని విచిత్రధనవితరణ జరుగును?ఎప్పుడు ఈ స్తోతలుయజమానిని వర్ధిల్లచేయుటకురక్షాయుక్తులు అగుదురు?కంకణము కట్టుకుందురు?

3. ఇంద్రా!నీవు పరమ ఐశ్వర్యయుక్తుడవు.అట్లయి స్తోతలకథాగానమును ఏలవిందువు? మా స్తోత్రములువిందువు సరి. స్తోతలగుహోతల రక్షణకథను ఏల యోచింతువు?ఇంద్రుని సనాతనదానం ఎయ్యది? ఆ దానముఇంద్రుని స్తోతలకోరికలు తీర్చునదిఅని ఎందుకు అందురు?

4. యజమానులుబాధలలో ఉన్నపుడుఇంద్రుని స్తుతింతురు.యజ్ఞములుచేతురు. దీప్తివంతులుఅగుదురు. వారు ఏ విధముగాఇంద్రుని ధనమునుపొందుదురు? ద్యుతిమంతుడగుఇంద్రుడు హవ్యముగ్రహించును.ప్రసన్నుడు అగును.అప్పుడు ఇంద్రుడు మాస్తుతులను విశేషరూపమునఏల ఎరుంగును?

5. ద్యుతిమంతుడగుఇంద్రుడు ఉషోదయముకాగా మానవుల బంధుత్వమునుఏల స్వీకరించును? హోతలుఇంద్రునకు సుయోగ్యముకమనీయమగు హ◌సమర్పింతురు. వారి ◌షయమునఇంద్రుడు ఎప్పుడు ఎట్లుతన బంధుత్వమునుప్రకటించును?

6. నీవుఇంద్రుడవు. మేముయజమానులము.నీ మైత్రి శత్రుపరాభవకారి. స్తోతలముందుదానిని ప్రకటించుటఎట్లు? ఎన్నడు మేమునీ భ్రాతృత్వప్రచారము చేయగలము?ఇంద్రుడు సుదర్శనుడు.మంచి దర్శనములవాడు. అతని ప్రయత్నముస్తోతల కళ్యాణమునకేఅగును. ఇంద్రుని రూపముసూర్యుని వలె గతిశీలము.అతీవ దర్శనీయము.ఇంద్రుని రూపము అందరిఅభిలషణీయము.

7. రాక్షసిద్రోహము చేయునది.హింసించునది.ఇంద్రుని గుర్తించనిది.దానిని హతమార్చుటకుఇంద్రుడు పదునైనఆయుధములకుమరింత పదునుపెట్టును. ఋణముసహితము మమ్ము ఉష:కాలముననే బాధించును.ఇంద్రుడు ఋణ◌నాశకుడు. బలవంతుడు.అతడు అట్టి ఉషలనుదూరము నుండియేఅజ్ఞాతముగా పీడించును.

8. ఋతదేవునివద్ద ఎంతో జలమువున్నది. అతనిస్తుతి పాపములనునష్టపరచును. అతనిబోధ యోగ్యము.దీప్తిమంతము.అది నరుల చె◌టిచెవులందుసహితము ప్రవేశించును.

9. ఋతదేవుడువపుష్మంతుడు. బలవానుడు.ధర్త. ఆహ్లాదకుడు.ఇట్లు అతనికి నానారూపములుకలవు. జనులుఋతదేవుని◌శేష అన్నము కోరుదురు.ఋతదేవునిద్వారా గోవులు దక్షిణరూపమున యజ్ఞమునప్రవేశించును.

10.స్తోతలు ఋతదేవునివశపరచుకొనుటకుఅతనిని భజింతురు.అతని బలముశీఘ్రము. అది జలమునువాంఛించునది.◌స్తీర్ణములు, దురవగాహములగుద్యావాపృథ్వులు ఋతదేవునివే!ప్రీతినామకులుఉత్కృష్టలు ద్యావాపృథ్వులు ఋతదేవునకుగాను పాలు పిదుకును.

11.19వ సూక్తమునందలి11వ మంత్రముపునరావృతము. ఆమంత్రమునుచూడనగును.

## ఇరువదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-10 అనుష్టుప్◌గిలిన◌ త్రిష్టుప్

1. మాకుధనము కావలెను.మాకు ఇంద్రుడు అభిముఖుడుకావలెను. అందుకుఇంద్రుని ఎంతటి సుందరస్తుతులతో స్తుతించవలెను?ఇంద్రుడు ◌ిరుడు. పశుపాలకుడు. అతడు మాకుశత్రువుల ధనముతెచ్చి ఇవ్వవలెను.యజమానులారా!ఇంద్రుని స్తుతించుడు.

2. వృత్రునిఇంద్రుడు వధించవలెను.అందుకు అతనికి సంగ్రామమునుంచి ఆహ్వానమువచ్చినది. ఇంద్రుడుస్తుతియోగ్యుడు.అందముగా స్తుతించినయజమానులకుధనమును ఇచ్చును.అందుకు అతడు సత్యధనుడుఅగును. యజమానిస్తోత్రాభిలాషి,ధనాభిలాషి,ధనవంతుడుఇంద్రుడు యజమానికిధనదానముచేయును.

3. మానవులుయుద్ధమునఇంద్రునే ఆహ్వానింతురు.యజమానులుతపస్సు చేయుదురు.దేహమునుక్షీణింపచేతురు.ఇంద్రునే తమరక్షకునిగా భా◌ంతురు. యజమానులుస్తోతలు పరస్పరముకలిసెదరు. వారు పుత్రపౌత్ర లాభమునకుగాను ఇంద్రుని దరికిచేరుదురు.

4. ఇంద్రా!నీవు బలవంతుడవు.మానవులు నాలుగుదిశలందువ్యాపించిఉన్నారు. వారు జలలాభమునకుగానుకూడుదురు. యజ్ఞముచేయుదురు. యుద్ధముచేయువారు కూడుదురు.అప్పుడు అందరు ఇంద్రునినేఅభిలషింతురు.

5. అప్పుడుఒకడు బలవంతుడగుఇంద్రుని పూజించును.ఒకడు ఇంద్రునకు పురోడాశముసమర్పించును.అంతటసోమాభిషవముచేయు యజమానిఅనభిషవ యజమానినివేరు చేయును.అప్పుడు ఒకడు అభీష్టవర్షిఇంద్రుని గురించి యజ్ఞముచేయ తలపెట్టును.

6. ఇంద్రుడుసోమాభిలాషి, స్వర్గలోకస్థితుడు. ఇంద్రునికొరకు అభిషవము చేయువారికి అతడు ధనదానముచేయును. ఏకాంతచిత్తమునఇంద్రుని అభిలషించువారుఉన్నారు. సోమాభిషవముచేయు యజమానులుఉన్నారు. ఇంద్రుడు అట్టివారితో స్నేహముచేయును.
("సధ్రీచీనేనసంగతేనమనసా"అని ఏకాంత చిత్తమునఅని అర్థము. మానసికఏకాగ్రతను గురించిఇచటనే ప్రబోధించినాడు.ఇది తొలిసారి. ఇంతకుముందుకనిపించలేదు)

3వమంత్రమునతపస్సు దేహమునుక్షీణింపచేయుటనుగురించియు తొలిసారి చెప్పినాడు.ఇది కర్మము నుంచిజ్ఞానమునకుదారివలె కనిపించుచున్నది.

7. ఒకడుఇంద్రుని కొరకు సోమాభిషవముచేయును. ఒకడుపురోడాశము సమర్పించును.ఒకడు పేలాలకు వేపదగినయవలను వేపును.ఒకడు స్తుతించును.ఇంద్రుడు అట్టియజమానులకోరికలు తీరునంతటిబలమును ప్రసాదించును.

8. శత్రుహింసక స్వా౦ు ఇంద్రుడుశత్రువులనుగుర్తించినపుడు ఇంద్రుడుదీర్ఘ సంగ్రామమునవ్యాపించి ఉన్నపుడుఇంద్రపత్ని సోమాభిషవకర్త ఋత్వికుని ద్వారాసోమపానము చేయుటకుఉత్సాహము కనబరచుఇంద్రుని యజ్ఞగృహమునకుఆహ్వానించును.

9. ఒకనికిఅధిక పుణ్యమునకుఅల్పధనములభించును.అతడు కొన్నవాని వద్దకువెళ్ళును. నేనుఅమ్మలేదు. నాకు౦గిలిన ధనముఇవ్వవలసినదిఅని అడుగును. కొన్నవాడుచాలా ఇచ్చినానుఅని అల్ప మూల్యమునుపెంచి ఇవ్వడు. సమర్థుడుకాని అసమర్థుడు కాని ఖరీదుచేసినప్పటిమాటనిలిచి ఉండును.

10.మా ఇంద్రుని పది ఆవులుఇచ్చి ఎవడు ఖరీదుచేయును? ఇంద్రుడుశత్రువులనువధించినంతనా ఇంద్రుని నాకు అప్పగించవలెను.

11.19వ సూక్తమునందలి11వ మంత్రముపునరావృతము. దానినిచూడగలరు.

## ఆలోచనామృతము

1. మానవచరిత్రకు ఆద్యంతములులేవు. ఇది కాలముసహితముగానిరంతరము సాగుచునేఉండును. ఈ చరిత్రగమనమున మానవుడుఒకప్పుడు పురోగతుడగును.మరొకపుడు తిరోగతుడగును.

మానవగమనమునకు నిర్దిష్టబిందువు లేదు.కావున పురోగమనతిరోగమనములనుస్పష్టముగా చెప్పజాలము.అప్పుడు గమనముసాపేక్షమగును. అప్పటిస్థితిని బట్టివెనుకకా? ముందునకా?అని కాని అది కూడ నిర్దిష్టముకాదు. మానవ జీ౦తముఏకముఖము కాదు.ఇది బహుముఖీనము.ఆర్థికము, పారమార్థికము,సామాజికము ఇట్లులెక్కలేనన్ని?ఇందు ఎందున సాపేక్షముగముందడుగు వెనుకడుగునిర్ణయించుట మానవునకుఅసాధ్యము.

ధనమున్నవానికి శాంతి, శాంతి ఉన్నవానికిధనము కరువగును.ఇది సూచన మాత్రమే!పరిపూర్ణత ప్రకృతికిలేదు. కావునజీ ంతమునకు లేదు.సృష్టిలోనయినను,అతీతముగా అయిననుపరమేశ్వరుడు ఒక్కడేపరిపూర్ణుడు.

అయిననుమానవుని గమనమునిలవదు! దానికినిర్దిష్ట లక్ష్యములువుండవు. అది ఉన్నదిఅనుకొనుట భ్రమ!జీ తమే ఒక భ్రమకదా!

2. ఈసూత్రపు మూడవమంత్రము “రిరిక్వా సంస్తవ:కృణ్వత” అన్నాడు.అనిన శరీరమును క్షీణింపచేసుకునితపస్సు చేయుటఅని అర్థము.

మానవునకుప్రధానమయినదికర్మ, పని, పని లేనిదిమానవుడు మనజాలడు.పని తరువాత అవసరమయినదియజ్ఞము, ప్రయత్నము.కర్మకాండ అని పేరొందినఒక ధి ధాన యజ్ఞము.మానవులకు సౌఖ్యములుసమకూర్చుటకు ఏర్పడినది.ఇది భగవదారాధనము.

యజ్ఞమునకుసాధన సంపద సమకూర్చువాడుఒకడు. అతడు యజమాని.యజ్ఞమునుజరిపించువాడొకడు.అతడు ఋత్విక్కు.యజమానికికర్మకాండతోగాని, ఋత్విక్కునకుసాధన సామగ్రితోకానిసంబంధము లేదు.తపస్సు అటువంటిదికాదు. సంపూర్ణ స్వప్రయత్నయుక్తము.దీనికి చేయువాడు,చేయించువాడు ఉండరు.

స్వసంకల్పముస్వప్రయత్నము.ఇచట దేహమేయజ్ఞభూ .సంకల్పమే ఋత్విక్కు.ఇది జ్ఞానమునకుమార్గము కావచ్చును.

3. “ఋతము”ఇది వేదమునఅతి ప్రధాన పదము.దీనిని దయానందసరస్వతి “సత్యము”గను.శాయణాచార్యులుయజ్ఞముగనువ్యాఖ్యానించినారు.

23-8మంత్రమునవచ్చిన ఋతమునకుశాయణుడు “ఋతశబ్దేనేంద్రోవా దిత్యోవాసత్యంవా యజ్ఞోవాఉచ్యతే” అని అనేకఅర్థములను చెప్పినాడు.ఋతము “సత్యము”అని నా అభిప్రాయము.సత్యము అనిన నిజముచెప్పుట మాత్రముకాదు. ‘సత్’ ఉన్నది.‘అసత్’ లేనిది. సద్వివేకముఉన్నదిలేనిది టిని గురించి జ్ఞానము.సకల చరాచర ప్రపంచముఅసత్. ఉండునది కాదు.వచ్చిపోవునది.దీనికి స్థిరత్వము,శాశ్వతత్వము లేదు.
‘సత్’ఉన్నది. శాశ్వతమైనది.పరమాత్మ స్వరూపము.
అర్థముజీ తమును ఎరుగుట.పరమార్థము పరాత్పరునిఎరుగుట. పరాత్పరుడుఎవడు? అదియే మానవునకుఎన్నటికి తెలియనిది.ప్రస్తుతము మనము శ్వసించినవాడే ఈశ్వరుడు.ఇది శ్వాసము మాత్రమే!

మానవునిఆలోచనకు గోచరించనిఒక మహా పదార్థముపరమాత్మ. పరమేశ్వరుడు.పరంధాముడు. అతడే‘ఋత్’ కావునఋతమే సర్వమునకుకారణము అని చెప్పినాడు.
ఋతముభౌతికము కాదు.
4.24-9,10 పణి మార్కెట్నుగురించి వరించిన .
ఒకపదార్థమునకు వ్యాపారిస్వల్ప మూల్యముఇచ్చును. స్వల్పమూల్యము ఇచ్చువాడేవ్యాపారి.
ఉత్పత్తిదారునకులేదా నియోగదారునకు“మూల్యము”తెలియదు.
మోసపోవువాడేఉత్పత్తిదారుడు, నియోగదారుడు.

అ్మనవాడుఅసలు షయము తెలిసికొనికొన్నవాని వద్దకువెళ్ళును. అతడునిబంధన వల్లించును.“ ప్రదుహన్తిమథోక్తం క్రియకాలేతద్వై లభతే”అని శాయణ వ్యాఖ్య.కొనుగోలు జరిగినప్పటిమాటయే నిశ్చయముఅనును కాని అణు మాత్రముఎక్కువ ఇవ్వడు.

ఇదిఎంతటి జీ౦తసత్యము! దీనికి వేదకాలమునుంచి కంప్యూటర్‌కాలము వరకు మార్పులేదు!! అందుకే అదివేదము అయినది.

10వమంత్రమున'కొనుగోలు' కానిది 'అద్దె'వంటిది ఏదో చెప్పబడినది.ఇంద్రుడు సంకేతముమాత్రమే. ఒక వ్యక్తిలేక పదార్థమునుఅవసరమునకుగానుద్రవ్యము ఇచ్చితీసుకుని అవసరము
తీరినవెనుక అప్పగించుట'లీజ్' వంటిది!అది వేదమునవున్నది!!

ఇరువదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. హితకరుడు,దేవతాభిలాషి,కోరికలు గల మానవుడుఎవడు ఇంద్రునితోమైత్రికోరును? సోమాభిషవకారియగుఏ వ్యక్తి అగ్నిని ప్రజ్వలింపజేసిఇంద్రుని మా ఆశ్రయలాభము కొరకు స్తుతించును?

2. ఎవడుఏ యజమాని స్తుతివాక్యముల ద్వారా సోమార్హుడగుఇంద్రుని ముందు అవనతుడుఅగును? ఎవడు ఇంద్రునిస్తుతించగోరును?ఎవడు ఇంద్రుడుదానము చేసినగోవులను అందుకొనును?ఎవడు ఇంద్రుని సాహచర్యమువాంఛించును? ఎవడుఇంద్రుని స్నేహముకోరును? ఎవడు ఇంద్రునిభ్రాతృభావమునువాంఛించును? ఎవడుక్రాంతదర్శనుడగుఇంద్రుని ఆశ్రయముకొరకు ప్రార్థించును?

3. నేడుఏ యజమాని ఎవడుఇంద్రాది దేవతలనుతన రక్షణకుగానుప్రార్థించును? ఎవడు ఆదిత్యుని,అదితిని, జలమునుప్రార్థించును? ఎవని౦షయమున అశ్వద్వయము,ఇంద్రుడు అగ్నిస్తుతులకుప్రసన్నులు అగుదురు?వారు ఏ యజమాని అభిష౦౦చినసోమమును యథేచ్ఛగాపానము చేయుదురు?

4. ఇంద్రుడుమానవనేతలబంధువు. నేతలలోశ్రేష్ఠుడగు నేత.అట్టి ఇంద్రునికొ౦అకుసోమము అభిష౦౦చినయజమానులకుహ౦ర్భర్త అగ్నిసుఖములను ప్రసాదించును.వారు చిరకాలము నుంచిఉదయించుచున్నసూర్యుని దర్శింతురు.

5. ఇంద్రునికొ౦అకు సోమాభిషవముచేయు
యజమానినిఅల్పశత్రువులుగానిఅధికశత్రువులుగానిబాధించరాదు.ఇంద్రమాత అదితివారికి అధికసుఖములుప్రసాదించవలెను.శోభనయజ్ఞయాగములుచేయు యజమానులుఇంద్రునకు ప్రియులుకావలెను. ఇంద్రునిస్తుతించగోరువారు ఇంద్రునకుప్రియులుకావలెను.ఇంద్రునివద్దకుసాధుభావమునచేరువారు ఇంద్రునకుప్రియులు కావలెను.సోమవంతుడగుయజమాని ఇంద్రునకుప్రియుడు కావలెను.

6. ఇంద్రునివద్దకు వెళ్లువాని,సోమాభిషవముచేయువాని పాక కార్యమును౦క్రాంతుడగు ఇంద్రుడుస్వీకరించును. సోమాభిషవముచేయవానికి ఇంద్రుడు౦క్రాంతుడుకాడు. ౦త్రుడుకాడు.బంధువుకాడు.ఇంద్రుని వద్దకువెళ్లనివానిని, ఇంద్రునిస్తుతించనివానినిఇంద్రుడు హింసించును.

7. ఇంద్రుడుఅభిషుత సోమపాయి.అతడు ధనికుడు.లోభి, వ్యాపారితో స్నేహముఏర్పరచుకొనడు. వాడినిరర్థక ధనమునుఉద్ధరించడు - నష్టపరచును.

8. ఇంద్రుడుసోమాభిషవకారి, హవ్యపాకకారి.యజమానులకుఅసాధారణ బంధువగును.

9. ఉత్కృష్టులు,నికృష్టులు ఇంద్రునిఆహ్వానింతురు. మధ్యములుఇంద్రుని ఆహ్వానింతురు. నడచువారుఇంద్రుని ఆహ్వానింతురు.నిలుచువారు ఇంద్రునిఆహ్వానింతురు. గృహములందున్నవారుఇంద్రుని

ఆహ్వానింతురు.యుద్ధమునందున్నవారుఇంద్రుని ఆహ్వానింతురు.అన్నమును కోరువారుసహితము ఇంద్రునిఆహ్వానింతురు.

## ఇరువదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత 1 - 3 ఆత్మ,4 - 7 శ్యేనము, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. మేముప్రజాపతులము.మేమే అందరిని ప్రేరేపించుసంతము. మేమే దీర్ఘతమఋషి పుత్రుడు,మేధాం, కక్షీవంతఋషులము. మేమేఅర్జునపుత్రుడు కుత్సునితరింపచేసినాము. మేమేఅశ్ననామక కవులము.నరులారా! మమ్ముచక్కగా దర్శించుడు.

2. మేముఆర్యునకు భూంు దానముచేసినాము. హవ్యదాతలగుమానవులకు సస్యాభివృద్ధి, వర్షముదానము చేసినాము.శబ్దించు జలములనుఉద్ధరించినాము.దేవ గణములుమా సంకల్పమునుఅనుసరింతురు.

3. మేముసోమపానమున ఉన్మత్తులమయిశంబరుని తొంబదితొంమ్మది నగరములనుధ్వంసము చేసినాము.యజ్ఞమున అతిథులనుఆదరించు దివోదాసునిరక్షించినాము. అప్పుడుఅతని నివాసమునకుగానుదివోదాసునకు నూరునగరములు ఇచ్చినాము.

4. మరుత్తులారా!శ్యేనపక్షి పక్షులలోప్రధానమయినది.అన్య శ్యేనములకన్నశీఘ్రుగాంు. శ్యేనము ప్రదానతరము.సోమరూప హవ్యముదేవతలు సేంంచునది.దానిని స్వర్గమునుండిమానవుల కొఱకుచక్రములేనిరథము - శ్యేనముతెచ్చినది.

5. శ్యేనముస్వర్గము నుండి సోమముతెచ్చునపుడుభయభీతమయినది.ంస్తీర్ణ అంతరిక్షమున ఎగురునపుడుమనోవేగముననసాగినది. అది సోమమయమధుర అన్నమువహించి సాగినది.సోమము ఈ లోకమునకుతెచ్చినందున'సువర్ణ' అయినది. అందువలనఈ లోకము తేజోవంతమయినది.

6. శ్యేనముదేవతల సహచరి.ఋజుగాంు. ప్రశంసనీయగమన.అది స్తుతియోగ్యము,మాదకమగు సోమమునుద్యులోకమునగ్రహించునది.దృఢచిత్తమునసోమమును చేర్చినది.

7. శ్యేనపక్షిసహస్ర, అయుతసంఖ్యాక యజ్ఞసహితముగాసోమము గ్రహించినది.దానిని చేర్చినది.అట్లు తెచ్చినసోమమును బహుకర్మావశిష్టుడు,ప్రాజ్ఞుడగు ఇంద్రుడుసేంంచినాడు. సోమముసేంంచుట వలనకలిగిన హర్షాతిరేకమునమూఢశత్రువులనువధించినాడు.
(సోమముస్వర్గము నుండి తేబడినదనిగాథ. దానిని గాయత్రిశ్యేనరూపమున భూలోకమునకు తెచ్చినది.అందుకే శ్యేనము "సువర్ణ"అయినదని శాయణాచార్యులు)

## ఇరువదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - శ్యేనము,ఛందస్సు - చివరిదిశక్వరి, ంగిలినం త్రిష్టుప్

1. గర్భమునందుండియేమేము, వామదేవుడుసమస్త దేవతలజన్మమును యథాంధిగాతెలిసికొన్నాము.పరమాత్మనుండియేసమస్త దేవతలుపుట్టినారు. అనేక లోహమయశరీరములు మమ్మురక్షించినం. ఇప్పుడు మేముశ్యేనరూపులము. ఆవరణరహిత ఆత్మనుఎగిరినాము. దేహమునుండిబయటపడుదుము.**"శ్యేనోజవసానిరదీయమ్"**

2. ఆగర్భము మమ్ముపూర్తిగా అపహరించలేదు.మోహము కలిగించలేదు.మేము గర్భస్థ దు:ఖమునుమా జ్ఞాన సామర్థ్యమునపరాజితము చేసినాము.అందరిని ప్రేరేపించు పరమాత్మగర్భస్థ

శత్రువులనువధించినాడు.వర్ధమానుడయిగర్భమునందలిక్లేశకారక వాయువులను అతిక్రమించినాడు.

3. ద్యులోకమునుండి శ్యేనము సోమమునుఅపహరించినది.అధోముఖియై శబ్దముచేసినది. అప్పుడుసోమపాలకులు శ్యేనమునుండి సోమముగుంజుకున్నారు. అప్పుడు'కృశానుడు' అనుసోమపాలకుడు బాణమునుఎక్కుపెట్టినాడు. శ్యేనముపైవిడిచినాడు. అప్పుడుశ్యేనము సోమముతెచ్చినది.

4. అశ్వద్వయముఇంద్ర విశిష్ట దేశమునుండిభుజ్యుని అపహరించినట్లుఋజుగామి శ్యేనము ఇంద్రరక్షితమహాద్యులోకమునుండిసోమము అపహరించినది.అప్పటి యుద్ధమునకృశానుని అస్త్రముతగిలి గమనశీలపక్షియొక్క ఒక మధ్యస్థిత- పతనశీల పక్షమురాలినది.

5. ఇప్పుడుశ్రవంతుడగు ఇంద్రుడు- శుభపాత్రస్థితము,గవ్యమిశ్రితము,తృప్తికారకము, సారసమన్వితము,అధ్వర్యులద్వారా ప్రదత్తమగుసోమ లక్షణ అన్నమును,మధుర సోమరసమునుహర్షార్థియైఇంద్రుడు ముందేపానము చేయవలెను.

## ఆలోచనామృతము

1. 18వసూక్తములో గర్భస్థుడగువామదేవుని సంవాదమువంటిదేఈ సూక్తమునందలి సంవాదము.
ఇదిజ్ఞానరూపమునఆత్మను విముక్తముచేయుట అని ఒక వ్యాఖ్యఅన్ని బంగారుబంధములనువదిలించుకొనిబయటపడుట.

ఇదిఒక రకపు యోగ ప్రక్రియవలెఉన్నది. ఉదానప్రాణముశ్యేనవేగమునబయల్వెడలుట. ఆ విధముగామరొక దేహమునప్రవేశించుట.

2. గర్భస్థమోహమునుజయించినాము. అదియుజ్ఞానము. ఒక ఐతిహ్యముగుర్తుకు వచ్చినది.శఠగోపయతి జన్మించగనేమోహవాయువు,శఠము విడిచినదట.ఆసద్యోజాత శిశువుశఠమును కోపించినాడట.అది అతనిని అంటలేదు.సహజ రోదనములేని బిడ్డనుతలిదండ్రులుచింతచెట్టుతొఱ్ఱలో వేసినారు.అక్కడనే
పెద్దవాడయినశఠగోపయతి నాలాయిరద్రావిడవేదమగుతిరువాయ్‌మొళిపాడినారు.
పూర్వజన్మవిషయమున విశ్వాసముఉన్నవారికి ఇది అంతవింతగాతోచదు.
శ్రీశుకుడుజన్మతోనే యోగిఅయినాడు.
భౌతికముగఆలోచించిన ప్రసవవేదననునివారించుటకు జరిగిననిరంతర ప్రయత్నముననిది ఒక మజిలీకావచ్చును.

3. శ్యేనగాథగరుడుని అమృతాపహరణగాథకు మూలమువలెకనిపించుచున్నది.

### ఇరవదిఎనిమిదవ సూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,సోముడు; ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. సోమా!ఇంద్రుడు నీతో మైత్రిచేసినాడు. ఇంద్రుడునీ సాయమున నరులకొఱకు జలమును ప్రవహింపచేసినాడు.వృత్రుని వధించినాడు.సింధుజలములనుప్రేరేపించినాడు. వృత్రుడు నిరోధించినజలములనువిముక్తము చేసినాడు.

2. సోమా!సూర్యుని ద్విచక్ర రథముబృహత్ అంతరిక్షమునఉండును. ఇంద్రుడునీ సాయమున సూర్యునిరథపు ఒక చక్రమునుబలవంతముగా◌రిచినాడు. మరొక చక్రమునుఅపహరించినాడు.

3. సోమా!నీ సాయమున ఇంద్రుడుమధ్యాహ్నమునకుముందే శత్రువులనుసంహరించినాడు అగ్నిఅనేకమంది శత్రువులనుకాల్చినది. రక్షణలేనిదుర్గమ స్థానమునుండిసాగు వ్యక్తిని దొంగలుహతమార్తురు.అట్లే ఇంద్రుడుఅనేక వేల శత్రుసేననుహతమార్చినాడు.

4. ఇంద్రా!నీవు దస్యులనుసకల సద్గుణ రహితులనుచేయుదువు.కర్మ హీనులనుగర్హింతువు. ఇంద్రసోములారా! ◌రు శత్రువులనుబాధించుడు. వారినివధించుడు. వారినివధించుటకుగానుప్రజల పూజలుగ్రహించండి.

సోమ,ఇంద్రులు అశ్వసమూహములను,గోసమూహములనుదానము చేసినారు.పణులు దాచిపెట్టినగోసమూహములను,భూ◌ని, ◌ బలమున◌ముక్తము చేసినారు.ధనయుక్తులగు

ఇంద్రసోములారా!◌రు ఉభయులు శత్రుహింసకులు.◌రు ఈ ◌ధముగా చేసినసకల కార్యములు 'సత్యము'అగును.

## ఇరువదితొ◌్మదవ సూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రా!నీవు మోదవంతుడవు,స్వా◌◌. శత్రువులేనిన్ను స్తుతింతురు.నీవు సత్యధనమవు. మేమునిన్ను స్తుతించుచున్నాము.మమ్ము రక్షించుటకు,అన్నయుక్తులనుచేయుటకు అశ్వసహితుడవయి,అనేక యజ్ఞములకు◌చ్చేయము.

2. ఇంద్రుడుమానవహితకారి.సర్వజ్ఞుడు. సుందరఅశ్వవంతుడు. నిర్భయుడు.అతనిని సోమాభిషవకారులుఆహ్వానింతురు. అప్పుడుఅతడు యజ్ఞమునకురావలెను. ఇంద్రుని సోమాభిషవకారులుస్తుతింతురు. అతడు◌ర మరుత్తుల యుక్తుడయిహృష్టుడు అగును.

3. స్తోతలారా!ఇంద్రుని పరిపూర్ణుని చేయవలసిఉన్నది. సంతృప్తునిచేయవలసిఉన్నది. అందుకుగానుఇంద్రుని చె◌నపడునట్లుస్తోత్రములుసకల దిశలందుఉచ్చరించుడు. సోమరసమునతడిసిన బలవంతుడగుఇంద్రుడు మా ధనమునకుగానుశోభనతీర్థములనుభయరహితములనుచేయును.

4. ఇంద్రుడువజ్రబాహువు.అతని వశమునవందల, వేలఅశ్వములు ఉన్న◌. అతడువానిని రథమునడుపుటకు సిద్ధముచేయును. యాచకుడు,మేధా◌. ఆహ్లాదకారి,స్తవకారియగు యజమానినిరక్షించుటకు సాగును.

5. ఇంద్రా!నీవు ధనికుడవు.దీప్తి◌శిష్టుడవు.స్తుతియోగ్యుడవు.అన్న◌శిష్టుడవు. మేమునీ స్తోతలము.మేము నీ రక్షణలందుఉన్నాము. మేము మేధావులము.నీవు ధనదానము చేయునపుడునిన్ను భజింతుము.

## ముప్పదవసూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,ఉష ఛందస్సు - 8, 24 అనుష్టుప్,◌గిలిన◌ గాయత్రి

1. వృత్రనాశకఇంద్రా! లోకమున నిన్ను◌ంచిన ఉత్కృష్టుడులేడు. నీవలెలోకమున ప్రసిద్ధుడుఅయినవాడు మరొకడులేడు.

2. ఇంద్రా!సర్వత్ర వ్యాప్త చక్రముశకటమును అనుసరించును.అట్లే ప్రజలునిన్ను అనుసరించెదరు.నీవు నిజముగా గొప్పవాడవు.గుణముల వలనప్రఖ్యాతుడవు.

3. జయముకోరిన సమస్తదేవతలుబలరూపమున నీసాయము పొందినారు. అసురులతో యుద్ధముచేసినారు. అందుకొఱకేరాత్రింబవళ్లునీవు శత్రువునువధించినావు.

4. ఇంద్రా!నీవు యుద్ధమునయుద్ధకారి 'కుత్సుడు'అతని సహాయకులకొఱకు గాను సూర్యుని రథచక్రమునుఅపహరించినావు.

5. ఇంద్రా!నీవు యుద్ధమునఒంటరిగా దేవతలనుబాధించు సకలరాక్షసులతో యద్ధముచేసినావు. హింసకులనువధించినావు.

6. ఇంద్రా!'ఏతశు' ని కొఱకు యుద్ధమునసూర్యుని హింసించినావు.ఆ యుద్ధమున'ఏతశు' రక్షించినావు.

7. ఇంద్రా!ఆవరించిన అంధకారమునుహతమార్చినావు.తదనంతరమునీవు క్రోధవంతుడవు అయినావు!ఈ అంతరిక్షమున, పట్టపగలునీవు దాసపుత్రుడువృత్రుని వధించినావు.

8. ఇంద్రా!నీవు బలమునుసమర్థయుక్తముచేసినావు. హననాభిలాషిణి,ద్యులోక దుహితఉషను వధించినావు.

9. ఇంద్రా!నీవు ద్యులోక దుహిత,పూజనీయ ఉషను పిండికొట్టినావు.

10.అభీష్టవర్షీ! ఇంద్రా!నీవు ఉష శకటమునుభగ్న పరచినావు.అప్పుడు ఉష భీతిల్లినది.ిరిగిన రథమునుంచిదూకినది.

11.ఇంద్రుడు చూర్ణముచేసిన ఉష రథము'ిపాష' నదీతీరమునకూలినది. శకటముిరిగిపడగా ఉష దూరదేశమునకుపారిపోయినది.

12.ఇంద్రా! నీవు నీ బుద్ధిబలమునసమస్త జలములనుప్రవహించునదులను భూిుిదస్థాపించినావు.

13.ఇంద్రా! నీవు 'శుష్ణు' పుత్రుడునగరములను ధ్వంసముచేసినావు. అతనిధనమును దోచినావు.

14.ఇంద్రా! నీవు 'కులితర'పుత్రుడు దాసుడగుశంబరుని అనేకపర్వతములిదినుంచి బోర్లపడవేసిచంపినావు.

15.ఇంద్రా! చక్రపు చతుర్దిక్స్థితశంకువలె ఉండిన'ిర్చి' దాసుని చతుర్ధిక్స్థితఅయిదువందల వేలసంఖ్యగల అనుచరులనుిశేషరూపమున వధించినావు.

16.శతక్రతువగు ఇంద్రుడు'అగ్రు' పుత్రుడు 'పరావృతు'నిస్తోత్ర భాగస్వాిునిచేసినాడు.

17.యయాతి శాపమునఅనభిషక్తులయినప్రసిద్ధరాజులు'యదు, తుర్వసు' లనుశచీపతి, ిద్వాంసుడగుఇంద్రుడు అభిషేకయోగ్యులను చేసినాడు.

18.ఇంద్రా! నీవు 'సరయు' నదికిఆవల ఉండు ఆర్యత్వాభిమాని'అర్ణ', 'చిత్రరథ'నామక రాజులనువధించినావు.
(ఆర్యత్వాభిమానినౌసన్త్వవసి ఇంద్ర ిషయభక్తిశ్రద్ధా రహితిద్యర్థః అని శాయణుడు.ఆర్యత్వ అభిమానులేఅయినప్పటికి ఇంద్రునిిషయమున భక్తిశ్రద్దలులేనివారని అర్థము)

19.వృత్రహంతా!బంధువులుసహితము వదులుకున్నగ్రుడ్డి, కుంటివానికికళ్లు, కాళ్లుప్రసాదించినావు. నీవుప్రసాదించిన సుఖమునునివారించగలవాడులేడు.

20.ఇంద్రుడు హవ్యదాత,యజమాని దివోదాసునకుశంబరుని పాషాణ నిర్మితశతసంఖ్య నగరములనుఇచ్చినాడు.

21.ఇంద్రుడు దభీతికొఱకుగానుతన స్వశక్తి ముప్పదివేలరాక్షసులను ఆయుధములతోహతమార్చినాడు.

22.ఇంద్రా! నీవు ఈ సమస్తశత్రువులనుపరాజితులను చేసినావు.శత్రుహింసక ఇంద్రా!నీవు గోవులనుపాలించువాడవు.నీవు యజమానులందరకుసమానముగ ప్రఖ్యాతుడవు.

23.ఇంద్రా! నీవు నీ బలమునుసమర్థ యుక్తముచేసినావు. అందువలననేటికిని ఎవ్వడునునీ బలమునుబాధించలేడు. (సామర్థ్యములేనిబలము నిరర్థకముఅనుచున్నాడు)

24.శత్రు ంనాశక ఇంద్రా! అర్యమనీకు మనోహరధనమును దానముచేయవలెను.దంతహీన పూషనీకు మనోహరధనమును దానముచేయవలెను.భగుడు నీకు మనోహరధనమును దానముచేయవలెను.

## ముప్పదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు - 3 పాదినిచ్,ంగిలినం గాయత్రి

1. సర్వదావర్థమానుడవు,పూజనీయుడవు,ంత్రభూషతుడవగుఇంద్రా! ఏ తర్పణమునిన్ను మాకు అభిముఖముగాతీసికొనిరాగలదు, ఎట్టిప్రజ్ఞాయుత శ్రేష్టకర్మ నిన్ను మాకు అభిముఖముగాతీసికొని వచ్చును?

2. ఇంద్రా!పూజనీయ, సత్యభూతము,హర్షకారక సోమములందుఏ సోమరసము నిన్నుశత్రుధనమునష్టపరచుటకుసన్నద్ధము చేయును?

3. ఇంద్రా!నీవు స్నేహస్వరూపులగుస్తోతలకు రక్షకుడవు.నీవు అనేక రక్షణలయుక్తుడవయి మాముందునకుంచ్చేయుము.

4. ఇంద్రా!మేము నీ అనుయాయులము.నీవు మానవులస్తుతులకు ప్రసన్నుడుఅగుము. మావద్దకు వృత్తాకారచక్రమువలెంచ్చేయుము.

5. ఇంద్రా! నీవు యజ్ఞమునకునీ స్థానము తెలిసించ్చేతువు. మేముసూర్యసహితముగనిన్ను భజింతుము.

6.ఇంద్రా! మేము రచించినస్తుతులు చేసినసత్కర్మలు ముందునీకుచెందును. అనంతరము సూర్యునకుచెందును.

7. ఇంద్రా!నీవు కర్మపాలకుడవు.జనులు నిన్నుధనవంతుడవు,స్తోతలకు అభీష్టప్రదుడవు, దీప్తిమంతుడవుఅందురు.

8. ఇంద్రా!స్తుతికర్తలు సోమాభిషవకర్తలగు యజమానులకుక్షణమాత్రమునధనప్రదానముచేతువు.

9. ఇంద్రా!బాధక రాక్షసాదులునీ "శతంచనరాధః"శతపరింత ధనమునునివారించజాలరు. శత్రువులనుహింసించు నీ బలమునునివారించజాలరు.

10.ఇంద్రా! నీ శతసంఖ్యాక,సహస్రసంఖ్యాకరక్షణలు, నీ అభిమానమునమ్ము రక్షించవలెను.

11.ఇంద్రా! నీవు ఈ యజ్ఞమునమమ్ము నీ ుత్రులను,అంనాశ్యము, దీప్తిమంతమగుధనమునకు భాగస్వాములనుచేయుము.

12.ఇంద్రా! నీవు నిత్యముమమ్ము మహాధనముద్వారా రక్షింపుము. నీ సమస్తరక్షణలతో రక్షింపుము.

13.ఇంద్రా! నీవు శూరునివలెనూతన రక్షణద్వారామా గోవులను, గోవులనివాసస్థానములనువర్ధిల్ల చేయుము.

14.శత్రునివారకము, దీప్తిమంతము,ినాశరహితము,గోయుక్తము, ఆశ్వయుక్తమగుఇంద్రుని రథముసర్వత్ర సంచరించవలెను.ఆ రథ సహితముగా,ఇంద్రా! మమ్ము రక్షింపుము.

15.సర్వప్రేరక ఆదిత్యా! నీవుసేచన సమర్థమగుద్యులోకమునుఉపరితలమున స్థాపించినావు. అట్లేదేవతలలోమా యశస్సును ఉన్నతముచేయుము.

## ముప్పదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,అతని అశ్వద్వయము,ఛందస్సు - గాయత్రి

1. ఇంద్రా!నీవు ఘనుడవు.శత్రుహింసకుడవు.నీవు త్వరత్వరగా మావద్దకుచ్చేయుము. మహారక్షణలయుక్తుడవయిమా వద్దకు ిచ్చేయుము.

2. ఇంద్రా!నీవు పూజనీయుడవు.భ్రమణశీలుడవు.మాకు అభీష్ట ప్రదాతవు.ిచిత్ర కర్మయుక్తలుజనులు. వారి రక్షణకుగానునీవు ధనమునుప్రసాదించుము.

3. ఇంద్రా!నీ సాంగత్యముగలకొద్దిమంది యజమానులఉత్పాతకారకులు, వర్ధమానులగుశత్రువులనునీబలమున నష్టపరతువు.

4. ఇంద్రా!మేము యజమానులము.నీ సాంగత్యము గలవారలము.మేము నిన్ను అత్యధికముగాస్తుతింతుము. నీవుమా అందరిని ిశేషరూపమునరక్షింపుము.

5. వజ్రధరఇంద్రా! నీవు మనోహరము,అనిందితము, అప్రతిహతమగురక్షణలతో మావద్దకుచ్చేయుము.

6. ఇంద్రా!మేము నీవంటిగోయుక్తదేవతలసఖులము. ిశేష అన్నమునకుగానునీతో కూడుదుము.

7. ఇంద్రా!నీవు ఒక్కడవే గోయుక్తఅన్నమునకు స్వాుం. కావునమాకు అశేష అన్నము ప్రసాదించుము.

8. స్తుతియోగ్యుడవగుఇంద్రా! నీవు స్తుతుడవుఅగుదువు. స్తోతలకుధనము ప్రసాదించవలెను అనుకొందువు.అప్పుడు ఏ ఒక్కడు దానినిఅడ్డజాలడు.

9. ఇంద్రా!నీవే లక్ష్యముగా గోతమనామక ఋషి-తనకుశేష అన్నము, ధనమునకుగాను స్తుతివాక్యములద్వారా నిన్ను స్తుతించినాడు.

10.ఇంద్రా! నీవు సోమపానముచేతువు. హృష్టుడవగుదువు.అసురుల సమస్త నగరములకు చేరుదువు.వానిని భగ్నముచేయుదువు.ఇంద్రా! స్తోతలమగుమేము అదిగో అదేనీ ిర్యమును కీర్తింతుము.

11.ఇంద్రా! నీవు స్తుతియోగ్యుడవు.నీవు ిశేష బలమునుప్రదర్శించినావు.ప్రాజ్ఞులు సోమాభిషవానంతరముఅట్టి నీయొక్కశేషబలములనుసంకీర్తన చేయుదురు.

12.ఇంద్రా! గోతమగణములుస్తోత్రవాహకులు.వారు స్తోత్రములద్వారా నిన్ను వర్ధిల్లసేతురు. వారికిపుత్ర, పౌత్రాదియుక్తమగుఅన్నమును దానముచేయుము.

13.ఇంద్రా! నీవు సర్వయజమానులకుసామాన్య దేవతవు.అయినను స్తోతలమునిన్ను ఆహ్వానింతుము.

14.నివాసప్రద ఇంద్రా! మాయజమానులఅభిముఖముగాంచ్చేయుము. నీవుసోమరూప అన్నమునహృష్టుడవగుము.

15.ఇంద్రా! మేము నీ స్తోతలము.మా స్తోత్రములునిన్ను మా వద్దకుతేవలెను.నీ అశ్వద్వయమునుమాకు అభిముఖముగాతిప్పుము.

16.ఇంద్రా! నీవు మా పురోడాశమునుభక్షింపుము. స్త్రీలోలుడుస్త్రీల మాటలనేసేంచును. అట్లేనీవు మా స్తుతి వాక్యములనుసేంపుము.

17.మేము స్తోతలము.ఇంద్రుని వద్దకుచేరినాము. శిక్షితములు,శీఘ్రగాములు, సహస్రసంఖ్యాకఅశ్వములను యాచించున్నాము.శతసంఖ్యాత సోమకలశములనుయాచించుచున్నాము.అపరింత కలశ యజ్ఞమునుయాచించుచున్నాము.

18.ఇంద్రా! మేము నీ శత-సహస్రసంఖ్యాక గోవులనుమావైపు మళ్లింతుము.మాకు ధనమునీవద్ద నుంచేరావలెను.

19.ఇంద్రా! మేము నీనుంచినూరుకుండల బంగారముతీసికొందుము. శత్రుహింసకఇంద్రా! నీవుసహస్రప్రదుడవుఅగుదువు.

20.ఇంద్రా! నీవు బహుప్రదుడవు.నీవు మాకు మరింతధనము దానముచేయుము. అల్పధనముఇవ్వకుము. నీవు మాకుంశేష ధనము ఇవ్వఇచ్ఛగింతువు. కావుననీవు ంశేష ధనముతీసికొని రమ్ము.

21.వృత్రహంతఇంద్రా! నీవు బహుప్రదుడవు.అనేకమంది యజమానులలోంఖ్యాతుడవు. నీవుమమ్ము ధనభాగస్వాములనుచేయుము.

22.ప్రాజ్ఞుడవగుఇంద్రా! మేము నీ పింగళవర్ణ అశ్వద్వయమునుప్రశంసింతుము. గోప్రదా! నీవుస్తోతలను నష్టపరచవు.నీవు నీ అశ్వద్వయమునమా గోవులను నష్టపరచకుము.

23.ఇంద్రా! నీ అశ్వద్వయముదృఢము, నవము,క్షుద్రద్రుమాఖ్యస్థానమున నిలిచినఅందమయిన సాలభంజికలవంటిదినీ పింగళవర్ణ అశ్వద్వయముయజ్ఞమున శోభిల్లును.

24.ఇంద్రా! మేము ఎద్దులబండిుద వెళ్లినను,పాదచారులమయిననునీ అహింసక పింగళవర్ణఅశ్వద్వయము మాకుశుభంకరము కావలెను.

**(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమూడవ అష్టకము,నాల్గవ మండలమునఆరవ అధ్యాయముసమాప్తము)**

## ఏడవఅధ్యాయము నాలుగవఅనువాకము

## ముప్పదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు-ఋభువులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. మేముయజమానులము.ఋభువులవద్దకుదూతవలె స్తుతివాక్యమునుపంపుదుము. మేమువారిని సోమ ఉపస్తరణకుగానుపాడిఆవును యాచింతుము.ఋభువులువాయువు వంటిగమనము కలవారు.వారు లోకోపకార కార్యములుచేయువారు. వేగవంతమగుఅశ్వముపై క్షణమాత్రమునఅంతరిక్షమున వ్యాపించగలరు.

2. ఋభువులుతలిదండ్రులకుపరిచర్యలు చేసినారు.వారిని యువకులనుచేసినారు. చమన నిర్మాణాదిఅన్యకార్యములనుచేసినారు. సన్మానితులుఅయినారు. వారికి ఇంద్రాది దేవతల మైత్రిలాభముకలిగినది. ఋభుగణములుధీరులు. ప్రకటమనస్కులు. వారు యజమానుల కొఱకుపుష్టిని దాల్తురు.

3. ఋభువులతలిదండ్రులుఎండిన పుల్లవలెజీర్ణ శరీరలు అయినారు.మంచము పట్టినారు. అట్టివారినిఋభువులునిత్యయవ్వనులనుచేసినారు. 'వాజి','ిభు' 'ఋభువులు'లు ఇంద్రసహితులయిసోమపానము చేయవలెను.మా యజ్ఞమునురక్షించవలెను.

4. ఋభువులుసంవత్సర పర్యంతముచనిపోయిన గోవునుకాపాడినారు. ఆ గోవుమాంసమునుసంవత్సరపర్యంతముఅవయవయుక్తముచేసినారు. సంవత్సరపర్యంతము దాని శరీరసౌందర్యమును రక్షించినారు.ఈ సకల కార్యములవలన వారికి దైవత్వములభించినది.

5. **"ఒకచమసమును రెండుచేతము"** పెద్దఋభువు అన్నాడు.రెండవవాడు ిభు" **మూడు చేతము"**అన్నాడు, చివరివాడువాజుడు " **నాలుగుంధముల చేతము"**అన్నాడు. ఋభువుల గురువు"త్వష్ట". అతడు ఋభువులచతుష్కరణరూప ిద్యనుఅంగీకరించినాడు.

6. మనుష్యరూపఋభువులుసత్యము పలికినారు.ఏలననగా వారు పలికినదేఅయినది. అప్పుడు ఋభువులకుతృతీయ సవనగతసుధలో భాగములభించినది.ఎండవలె దీప్తిమంతములగునాలుగు చమసములనుత్వష్ట చూచినాడు.వాటిని కోరినాడు. అంగీకరించినాడు.

7. సూర్యునిగృహము దాగనిది.ఋభుగణములుఅర్ధ్రునుండి వర్షకారకములగుపన్నెండు నక్ష త్రములందుసూర్యగృహమునసుఖముగా నివసించినారు.అప్పుడు వారు వర్షముకలిగించినారు. చేలనుసస్యశ్యామలముచేసినారు. నదులనుప్రవహింప చేసినారు.జలరహితస్థలములందునుఓషధులు ఫలించినం.దిగువన నీరు చేరినది.

8. ఋభువులుసుచక్రము మరియుచక్రంశిష్టమగు రథమునునిర్మించినారు. ిశ్వప్రేరకము,బహురూప ధేనువునుఉత్పన్నము చేసినారు.ఋభువులుసుకర్ములు. సుందరులు.సుహస్తులు. వారుమాకు ధనముప్రసాదించవలెను.

9. ఋభువులఅశ్వ రథాది నిర్మాణ కార్యమునుదేవతలు ఆమోదించినారు.ఇంద్రాది దేవతలు వారికార్యములకుగాను వారికివరములు ఇచ్చినారు.ప్రసన్నులు అయినారు.శోభన వ్యవహారికనిష్ట 'వాజుడు' దేవతలందరికిబంధువయినాడు.జ్యేష్ట 'ఋభువు'ఇంద్రునకు బంధువయినాడు.మధ్యవాడు 'ిభుడు'వరుణుని బంధువయినాడు.

10.ఋభువులుఅశ్వద్వయమును ప్రజ్జ్వలననుస్తుతులద్వారానుఉత్సాహపరచినారు.ఆ అశ్వద్వయమును ఇంద్రునిరథమునకు జతచేసినారు.అట్టి ఋభువులుమాకు శుభములుకాంక్షించవలెను.ిత్రునివలెధనము, బలముగోవులు మున్నగుధనమును ప్రసాదించవలెను.

11.ఋభువులారా!ిరు చమసాదులనునిర్మించినారు. అందుకుదేవతలు సంతసించినారు.తృతీయసవనమునిుకు సోమపానమును,అందువలన కలుగుహర్షమునుప్రసాదించినారు.
దేవతలుతేజోయుక్తులనుకాకమరొకరిని మన్నించరు.ఈ తృతీయ సవనమునిశ్చయముగా మాకుధనము దానముచేయుడు.

## ముప్పదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఋభువులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1.ఋభు, ిభు,వాజ, ఇంద్రులారా!రత్నదానము చేయుటకుగానుీరు మా యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుడు.నేడు వాగ్దేి ీకు సోమాభిషవసంబంధ ప్రీతినిప్రదానము చేయనున్నది.కావున ీకు సోమజనితహర్షము కలుగును.

2. ఋభువులారా!ీరు అన్నమువలనశోభించువారు. ముందుీరు మానవులుగాజన్మించినారు. అనంతరముీకు దేవత్వముప్రాప్తించినది. ఇప్పుడుీరు దేవతలసహితముగాఆనందించుడు. హర్షకారకమగుసోమము, స్తుతులుీ కొఱకు ఏకత్రితమైని.ీరు మా కొఱకు పుత్ర,పౌత్ర ిశిష్ట ధనమునుప్రేరేపించుడు.

ఋభువులారా!ఈ యజ్ఞము ీ కొఱకుచేయబడుచున్నది.ీరు మానవులవలెదీప్తిశాలురయి యజ్ఞమునకుిచ్చేయుడు. సోమముీవద్దకు చేరును.ీరు ప్రథమ ఉపాస్యులు **"అగ్రియోతవాజా:"**

3. ఋభువులారా!ీరు అనుగ్రహమునఈ తృతీయ సవనమురత్నదానయోగ్యుడు,పరిచర్యకారి, హవ్యదాతయజమాని కొఱకుకావలెను. ఈ తృతీయసవనమున ీ హర్షోల్లాసమునకుగానుిశేషసోమము సమర్పించుచున్నాము.ీరు ఆ సోమమును పానముచేయగలరు.

4. ఋభువులారా!ీరు నేతలు. మహాధనమును స్తుతించుచుమా వద్దకు ిచ్చేయుడు.దివసాంతమునకొత్తగా ఈనిన ఆవులుఇంటిదోవ పట్టును.అట్లే తృతీయసవనమున ఈ సోమరసముపానము కొఱకు ీ వద్దకుచేరును.

5. బలవంతులారా!ిమ్ము స్తోత్రములద్వారమున ఆహ్వానించుచున్నాము.ఈ యజ్ఞమునకుిచ్చేయుడు. ీరుఇంద్ర సంబంధులు,మేధావులు, ఇంద్రసహితులయిప్రీతులగుదురు. ీరుఇంద్రసహితులయిరత్నదానము చేయుచు,మధుర సోమరస పానముచేయండి.

6. ఇంద్రా!నీవు వరుణుని వెంటసోమప్రీతి యుక్తుడవయిసోమపానము చేయుము.స్తుతి యోగ్యుడవగుఇంద్రా! నీవు మరుత్తులవెంటప్రథమ పానకారులు,రత్నదాతలు ఋభువులువెంట, దేవ పత్నులవెంట సోమపానముచేయుము.

7. ఋభువులారా!ఆదిత్యులతోకలసిఆనందించుడు. పర్వములందుఅర్చములందు అర్చమానదేవనిశేషుల వెంటదేవతల హితకరుడుసిితవెంట రత్నదాతలుసద్యాభినులగుదేవతలతోకలిసి ఆనందించండి.

8. ఋభువులారా!ీరు రథ నిర్మాణాదికార్యములతో అశ్వద్వయమునుప్రీతిల్లచేసినారు. ీతలిదండ్రులనుయవ్వనులనుచేసినారు. గోవును,అశ్వమును నిర్మించినారు.దేవతల కొఱకు'అంసత్రా', కవచమునుసిద్ధము చేసినారు.ద్యావాపృథ్వులనుిడగొట్టినారు. ీరువ్యాప్తులు, నేతలు,సుందర అపత్యప్రాప్తిసాధనరూప కార్యములునిర్వహించినారు.

9. ఋభువులారా!సోమపానమునకుీరే ప్రథమ స్థానము.

10.ఋభువులుగోిశిష్టులు. అన్నిశిష్టులు.పుత్ర పౌత్ర ిశిష్టులు.నివాసయోగ్య గృహాదిధనయుక్తులు.బహు అన్నవంతులు,ధనప్రశంసకులు.ప్రథమ సోమపానకారులు.వారు తృప్తి చెందవలెను.మాకు ధనదానముచేయవలెను.

11.ఋభువులారా!ీరు వెళ్లిపోవద్దు.ీకు అలసట కలుగనీయము.ీరు అనిందితులగుడు.రమణీయ ధనదానముచేయుటకుగానుఈ యజ్ఞమునఇంద్రసహితులయిహృష్టులు కండు.మరుత్తులతోను,అన్యోన్య దీప్తిమంతదేవతల సహితులయిహృష్టులు కండు.

## ముప్పదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - ఋభువులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1.బలపుత్రులు,సుధన్వపుత్రులగుఋభువులారా!ీరందరు ఈ తృతీయసవనమునకు ంచ్చేయుడు.వెనుకాడరాదు. ఈ సవనమునమాదకసోమమురత్నదాత ఇంద్రునిపిదప ీవద్దకు చేరవలెను.

2. ఋభువులారా!ీరు కార్యము సాధించుతలంపున ీ హస్తనైపుణ్యమునఒక చమసమునుచతుర్ధ (నాలుగు)గా చేసినారు. అభిషుతసోమపానము చేసినారు.ీ రత్నదానముఈ తృతీయ సవనముననన్ను చేరవలెను.

3. ఋభువులారా!ీరు చమసమునుచతుర్ధము చేసినారు.అప్పుడు " **ంత్రమా!అగ్నీ! అనుగ్రహించుము**"అన్నారు.
అంతటఅగ్ని అన్నా**డు:-**
"**వాజగణమా!ఋభుగణమా!ీరు హస్తకుశలురు,ీరు అమరత్వ స్వర్గ మార్గమునపయనించుడు**"

4. ఋభువులుతమ హస్తకౌశల్యమున చమసమునునాలుగు చేసినాడు.ఆ చమసము ఎటువంటిది?ఋత్విక్కులారా! హర్షమునకుగానుసోమాభిషవముచేయుడు. ఋభువులారా!
ీరుమధుర సోమరసపానముచేయుడు.

5. ఋభువులారా!ీరు రమణీయ సోమవంతులు.ీరు కర్మద్వారా మాతాపితరులనుయవ్వనులనుచేసినారు. కర్మ ద్వారా చమసమునుదేవపానయోగ్యముచేసినారు. కర్మ ద్వారా శీఘ్రగాంఇంద్రునకు అశ్వద్వయమునుసమకూర్చినారు.

6. ఋభువులారా!ీరు అన్నవంతులు.ీకు హర్షము కలిగించుటకుగానుయజమాని సాయంత్రముతీవ్ర సోమమునుఅభిషంచును. ీరుదానిని స్వీకరించుడు. హృష్టులుకండు.
యజమానికిబహుపుత్రయుక్తధనమును సమకూర్చుడు.

7. హరింశిష్ట ఇంద్రా! ఉదయ సవనమునఅభిషుత సోమపానముచేయుము. మధ్యాహ్నసవనము కేవలమునీదే అగును. శోభనకర్మల వలననీవు మైత్రి చేసినరత్నదాతలగుఋభువులవెంటసాయం సవనమునసోమపానము చేయుము.

8. ఋభువులారా!ీరు సత్కార్యములుచేసి దేవతలయినారు.శ్యేనమువలెద్యులోకముననిలువండి. ధనదానముచేయండి. సుధన్వపుత్రులారా! ీరు అమరులు."**సుధన్వానా అభవతామృతాస:**"

9. సుహస్తులగుఋభువులారా!తృతీయ సవనముసోమదాన యుక్తము.ీరు దానిని ీ శోభనకర్మయుక్తముచేసి అలంకరించుడు.ంచ్చేయుడు. ఉన్మత్తఇంద్రియములతోఅభిషుత సోమపానముచేయుడు.
"**మదేభిరిన్ద్రియేభి:పిబద్వమ్**"

## ముప్పదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఋభువులు,ఛందస్సు - 9 త్రిష్టుప్,ంగిలినం జగతి

1. ఋభువులారా!ీ కార్యములు స్తుతియోగ్యములు.ీరు అశ్వినులకు రథముఇచ్చినారు. అదిమూడు చక్రములది.గుఱ్ఱములు, పగ్గములులేక అంతరిక్షమునంహరించును.అది ఘనకార్యము. దానివలననురథ నిర్మాణ రూప మహత్కార్యమువలనను ీ దేవత్వముప్రఖ్యాతమయినది.

2. ఋభువులారా!ీరు నిర్మల అంత:కరణులు.ీరు ఈ ఆలోచనతో సువర్తనచక్రముగల అకుటిలరథమును నిర్మించినారు.మేము, ిమ్ము సోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.

3. వాజ,ఋభు, ిభువులారా!ీ వృద్ధులు, జీర్ణదేహులగుమాతా పితరులనునిత్యయవ్వనులనుసంచలనశీలురనుచేసినారు. ీ యొక్కఆ మాహత్మ్యముదేవతలలోప్రఖ్యాతమయినది.

4. ఋభువులారా!ీరు ఒక్క చమసమునునాలుగు భాగములుగాిభజించినారు.గోవును చర్మమునపూరించినారు. అందువలననేీరు దేవతలందుఅమరత్వము పొందినారు.ీ ఈ కార్యములు ప్రశంసనీయములు.

5. వాజులలోఋభువులుిఖ్యాతులు. వారుసృష్టించిన ధనముప్రధానము. అధికఅన్న ిశిష్టము. ఆ ధనముఋభువులవద్దనుండి మా వద్దకురావలెను. ఋభువులుచేసిన రథముయజ్ఞమున ిశేషరూపమునప్రశంసనీయము.

6. వాజి,ిభు, ఋభువులురక్షించినవాడు బలవంతుడు,రణకుశలుడు అగును.అతడు ఋషియైస్తుతియుక్తుడుఅగును. శూరుడయి శత్రువులనుజయించును. యుద్ధమునదుర్ధర్షుడు అగును.ధనము, పుష్టి, పుత్రపౌత్రాదులు కలవాడుఅగును.

7. ఋభువులారా!ీరు అత్యుత్కృష్టదర్శనీయ రూపములుధరింతురు. మేముీ కొఱకు యోగ్యమగుస్తవమును రచించినాము.ీరు దీనిని స్వీకరించుడు.ీరు ధీమంతులు.కవులు జ్ఞానవంతులు.స్తోత్రములనుమేము ీకు నివేదింతుము.

8. ఋభువులారా!ీరు స్తుతుల కొఱకుగానుీరు మానవులకుహితకరములగుసమస్త పదార్థములనుతెలిసికొని వానిని పూరింపుడు.మాకు దీప్తిమంతము,బలవర్థకముమరియు బలవంతుడైనశత్రుశోషకమగు ధనమును,అన్నమును సమకూర్చుము.

9. ఋభువులారా!ీరు మా యజ్ఞమునకుప్రీతి పూర్వకముగ ిచ్చేయుడు.మాకు పుత్ర, పౌత్రాదులను,యజ్ఞధనమును,భృత్యాదియుక్తయశస్సంపదను సమకూర్చుడు.మేము ఇతరులనుఅతిక్రిుంచగల రమణీయఅన్నమును ప్రసాదించుడు.

## ముప్పదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఋభువులు,ఛందస్సు 1-4 త్రిష్టుప్,5-8 అనుష్టుప్

1. మనోహరములగుఋభువులారా!ీరు దినములనుసుదినములనుచేయుటకు మానవులయజ్ఞములనువహింతురు.అట్లే దేవమార్గముద్వారా మా యజ్ఞమునకుిచ్చేయుడు.

2. ఈయజ్ఞము ీ హృదయములకుమనసులకు ప్రీతిదాయకముకావలెను. ఘృతిశ్రితమగు సోమరసముీ హృదయములకుచేరవలెను.అభిషుత సోమరసముిమ్ము వరించుచున్నది.సోమరసము ిమ్ముసత్కర్మలకు ప్రోత్సహించవలెను.

3. వాజులారా!ఋభువులారా!సవన త్రయోపేతదేవతలకు హితకరమగునదిసోమము. దానిని ీకొఱకు సిద్ధము చేసినాము.సోమయుతులగుప్రజల మధ్యమేము మనువువలెిశేషదీప్తిమంతులముఅగుదుము. ీకు సోమముసమర్పింతుము.

4. ఋభువులారా!మీ అశ్వములు బలమయినవి.మీ రథములు దీప్తిమంతములు.మీ దవడలు ఇనుమువంటిగట్టివి. అన్నవంతులు.దానవంతులు.మీరు ఇంద్రపుత్రులు.బలపుత్రులు.మీ హర్షమునకుగానుతృతీయ సవనముఏర్పాటు చేయబడినది.

5. ఋభువులారా!మేము అత్యంతబుద్ధిశాలి ధనమునుఆహ్వానించుచున్నాము.యుద్ధమునఅత్యంత బలశాలిరక్షణను ఆహ్వానించుచున్నాము.దానశీలురు, అన్నవంతులు,ఇంద్రవంతులు,ఇంద్రియవంతులగుమిమ్ము సర్వదా ఆహ్వానించుచున్నాము.

6. ఋభువులారా!మాకు ఇంద్రుడు రక్షించినవాడుశ్రేష్టుడు అగును. అతడుకర్మవలన ధనవంతుడుఅగును. అతడు యజ్ఞమునఅశ్వవంతుడు అగును.

7. ఋభువులారా!మాకు యజ్ఞమార్గముప్రజ్ఞాపితముచేయుడు. మీరు మేధావులు.మీరు స్తుతులయినపుడుసమస్త దిశలనుఉత్తీర్ణము చేయుసమర్థులు అగుదురు.

8. వాజులారా!ఋభువులారా!ఇంద్రా! అశ్వద్వయమా!మేము మిమ్ము స్తుతించువారలము. మాకుధనము దానముచేయుటకుగానుమీరు విశేష ధనము,అశ్వములను తెండు.

## ముప్పదిఎనిమిదవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు, దేవత- దధిక్రుడు, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. ద్యావాపృథ్వులారా!'త్రసదస్యుడు' దాత.రాజు. అతడు మీవలనఅనేక ధనములుపొందినాడు. యాచకమానవులకు దానముచేసినాడు. మీరు అతనికిఅశ్వములను, పుత్రులను,దస్యులను, హతమార్చుటకుఉగ్ర అస్త్రములనుప్రదానము చేసినారు.

2. గమనశీలుడు,శత్రునిరోధకుడు,సమస్త మానవరక్షకుడు, సుందరగామి, దీప్తివిశిష్టుడు,శీఘ్రగామి, బలశాలియగురాజువలె శత్రువినాశకుడగుదధిక్రుని ద్యావాపృథ్వులుధరింతురు.
(దధిక్ర-అశ్వరూగ్ని)

3. మానవులందరుసంతృప్తులయి దధిక్రునిస్తుతింతురు. అతడుపల్లమునకు పారెడినీరు వంటి గమనశీలుడు.సంగ్రామాభిలాషివంటి శూరుడు. కాలినడకనదిశలను లంఘించకోరువాడు.రథగామి. వాయువేగవంతుడు.

4. సంగ్రామమునఏకత్రితమయినశత్రువును నిరోధించునట్టివాడు,అత్యంత భోగవాసనలతో సమస్తదిశలందు సంచరించునట్టివాడు,వేగముగా సాగువాడు, ఆలిర్భతశక్తిమంతుడగు నట్టిస్తుతికారుడగు యజమానిశత్రువులందరినితిరస్కరించజాలును.

5. బట్టలుదొంగిలించిన వానిపైమానవులు క్రోధితులుఅగుదురు. అట్లే దధిక్రునిసంగ్రామమున చూచిశత్రువులు క్రోధింతురు.పక్షులు తమకన్నదిగువన ఎగురు ఆకలికొన్నడేగను చూచిపారిపోవును. అట్లేఅన్నము, పశువులగుంపులమీదకు పోవు దధిక్రునిచూచి మానవులుపారిపోదురు.

6. దధిక్రుడుఅసురసేనలోనికి జొరబడదలచును.రథపంక్తుల సహితుడయిసాగును. అతడు అలంకృతుడు.మనుష్యులకు హితకరఅశ్వమువలె శోభాయమానుడు.నోటిలోని కళ్లెమునుకరచి పట్టును. తనపదఘట్టనలకులేచిన ధూళితోదిశలను నింపును.

7. అశ్వముసహనశీలము.అన్నవంతము.సమరకార్యసాధకము.ఋజుగాను. వేగగాను.శత్రుసేనల మధ్యమునఅతివేగముగ పరుగులుపెట్టును. దుమ్ములేపిభూమిపైద చల్లును.

8. దధిక్రుడుదీప్తిమంతుడు.శబ్దకారి. వజ్రమువలెహింసకారకుడు. యుద్ధాభిలాషులుఅతనిని చూచి గడగడలాడుదురు.అతడు నలువైపులనుంచివేలమందిపైదప్రహారము చేసినపుడుభయంకరుడు, దుర్వారుడుఅగును.

9. దధిక్రుడుమానవుల కోరికలుతీర్చువాడు. వేగవంతుడు.అతని పరాభవ కారకమగువేగమును శత్రునాశకమనినరులు నుతింతురు.అతడు వేలసేనలతోసాగును.

10.సూర్యుడు తన తేజమునజలములనుప్రసాదించును. అట్లేదధిక్ర దేవబలమునపంచాకృష్ణులను వర్ధిల్లచేయును.శత సహస్రదాత,వేగవంతుడు, దధిక్రుడుమా స్తుతి వాక్యములనుమధుర ఫలసంయుక్తముచేయవలెను.
(దేవ,మానవ, అసుర, రాక్షస పితరులుపంచాకృష్ణులు)

## ముప్పదితొమ్మదవ సూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - దధిక్రుడు,ఛందస్సు - 1 - 5 త్రిష్టుప్,6 అనుష్టుప్

1. దధిక్రశీఘ్రుగాను. మేము అతనినిస్తుతింతుము. ద్యావాపృథ్వులవద్దనిలిచి అతనికి తృణముఅందింతుము. చీకట్లుతొలిగించు ఉష మమ్ముురక్షించవలెను.మమ్ము సమస్త దురితములనుండిదాటించవలెను.

2. మేముయజ్ఞనిర్వాహకులము.అనేకులము. ఆశించునట్టి,మహామహుడయినట్టి,కోరికలు తీర్చునట్టిదధిక్రుని మేముస్తుతింతుము. దీప్తిమంతుడగుఅగ్నివంటి రక్షకుడు,మానవ ఉపకారకుడు.దధిక్రుని మిత్రావరుణులుధరించవలెను.

3. ఉషఉదయించగా, అగ్ని సమిద్ధముకాగాఅశ్వరూప దధిక్రుని స్తుతించుయజమానిని మిత్రుడు,వరుణుడు, అదితిసహితుడైదధిక్రుడు నిష్పాపునిచేయును.

4. దధిక్రఅన్నసాధకుడు. బలసాధకుడు.మహామహుడు.స్తోతల కళ్యాణకారుడు.మేము అట్టివానినామమును స్తుతింతుము.మాకు శుభములుకలిగించుటకు మేమువరుణుని, మిత్రుని,అగ్నిని వజ్రబాహుఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.

5. యుద్ధసన్నద్ధులు,యజ్ఞ ప్రారంభకులుఉభయులు ఇంద్రునివలెదధిక్రుని ఆహ్వానింతురు.మిత్రావరుణులారా!మానవులనుప్రోత్సహించుఅశ్వరూప దధిక్రనుమాకొఱకుగాను ధరించుడు.

6. జయశీలుడు,వ్యాపకుడు, వేగవంతుడగుదధిక్రుని మేముస్తుతింతుము. అతడుమా చక్షురాది ఇంద్రియములనుసుగంధ విశిష్టము చేయవలెను.అతడు మా ఆయువునుపెంచవలెను.

## నలుబదవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-దధిక్రుడు,ఛందస్సు-మొదటిదిత్రిష్టుప్, మిగిలినవిజగతి

1. మేముమరల దధిక్రునిస్తుతింతుము. సంపూర్ణఉష మమ్ము కర్మలకుప్రేరేపించవలెను. మేముజలము, అగ్ని, ఉష,సూర్య, బృహస్పతి,అంగిర గోత్రోత్పన్నజిష్ణువును స్తుతింతుము.
(జిష్ణువుజయశీలుడనిదయానందుడు.దేవత అని శాయణుడు)

2. దధిక్రుడుగమనశీలుడు. భరణకుశలుడు.గోవుల ప్రేరకుడు. పరిచారకులతోనివసించువాడు. అతడుఅభిలషణీయమగుఉష:కాలమున అన్నమునువాంఛించవలెను.శీఘ్రుగాఁ, సత్యశీలుడు,వేగవంతుడు, దధిక్రుడుఅన్నమును, బలమును,స్వర్గమును ఉత్పత్తిచేయవలెను.

3. పక్షులుపక్షులగతిని అనుసరించును.అట్లే వేగవంతులగుజనులు - త్వరయుక్తుడు, ఆకాంక్షవంతుడగుదధిక్రుని గతినిఅనుసరింతురు. శ్యేనపక్షివలె ధృతగాఁ,త్రాణకారి దధిక్రుని స్థానమునునలువైపుల నుండిఏకత్రులయి అందరుఅన్నము కొఱకు సాగుదురు.

4. అశ్వరూపదధిక్రుడు కంఠప్రదేశమున,కక్ష ప్రదేశమున,ముఖప్రదేశమునబద్ధుడయి పాదచారిగశీఘ్రగమనమునసాగును. దధిక్ర బలవంతుడయియజ్ఞాభిముఖకుటిల మార్గమునుఅనుసరించి సర్వత్రసంచరించును.

5. హంస-ఆదిత్యుడు-దీప్తఆకాశమున నిలుచును.వసువు, వాయువుఅంతరిక్షమున నిలుచును. హోత-వేదికాగ్ని-గార్హపత్యరూపమున నిలుచును.పూజ్యుడయి గృహమునపాకసాధనాగ్ని నిలుచును.ఋతము మానవులమధ్య నిలుచును.వరించతగిన స్థానముననిలుచును. యజ్ఞ స్థలముననిలుచును. అంతరిక్షముననిలుచును. ఋతముజలములందు,రశ్మిలందు, సత్యమునందు,పర్వతములందుఉత్పన్నమగును.

**"నృషద్వరసదృశసద్వ్యోమ సదబ్జాగోజాఋతజా అద్రిజాఋతమ్"**

(**"సర్వేదృశ్యత్వేన సత్యజాత:నహ్యసాంంద్రాదివత్పరోక్షో భవతి.** యద్వాఉదకేషు వైద్యుత **రూపేణవారూపేణవాజాత:"**)

అనిశాయణుడు. సత్యముసర్వదర్శనీయమై జనించినది.ఇంద్రాదులవలెఇది పరోక్షముకాదు. ఇదిజలాదులందుంద్యుత్తు మున్నగురూపమున జనించును)

**"సత్యాజ్జాత:"**అని దయానందుడు.సత్యము నుండిపుట్టినది.

(ఇక్కడఒక ంశేషము మనోగోచరమగుచున్నది.ఋతము ఋతమునుండియేజన్మించుచున్నది!ఋతమునకు తగినఅన్య జన్మస్థానముగోచరించదు. ఇదిమదీయ ఆలోచనము)

## నలుబదిఒకటవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రావరుణులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. ఇంద్రావరుణులారా!అగ్ని అమరుడగు హోత.అతనివలె హంర్యుక్తస్తోత్రముగలవాడెవ్వడు?ఁ ఉభయులనుగ్రహప్రాప్తుడెవ్వడు?అట్టి స్తోత్రముమా వలన అభిహితమయి,ప్రజ్ఞోపేతమయి,హంర్యుక్తమయిఁకు హృదయంగముకావలెను.

2. ఇంద్రావరుణులారా!ఁరు ప్రసిద్ధులు. ఁకుహంరన్నముఅర్పించి ఁ స్నేహము,బంధుత్వముకోరు మానవుడు పాపములనునశింపచేయును.సంగ్రామమున శత్రువునునాశనము చేయును.మహారక్షణలద్వారా ప్రఖ్యాతుడగును.

3. ప్రసిద్ధులగుఇంద్రావరుణులారా!ఁరు స్తోతలకు రమణీయధనదాత కావలెను.ఁరు ఉభయులుయజమాని ఁత్రులుకావలెను. ఁరు అందించినఅభిషుత సోమముస్వీకరించవలెను.ఁరు అన్నవంతులు,హృష్టులు కావలెను.ధనదాతలుకావలెను.

4. ఇంద్రావరుణులారా!ీరు ఉగ్రులు. ీరు ఈ శత్రువుీదదీప్తము, అత్యంతతేజోవంతమగువజ్రమును ిసరుడు.ఈ శత్రువు మాకు దుర్ధమనీయుడు,కఠినుడు హింసకుడుఅయినాడు. వానిీద పరాభవకరమగుీ బలమును ప్రయోగించుడు.

5. ఇంద్రావరుణులారా!వృషభము ధేనువునకుప్రియము చేయును.అట్లే ఈ స్తుతులుిమ్ము ప్రీతులనుచేయును. గడ్డిమున్నగునం తినిసహస్రధారా మహిమాన్వితగోవు పాలిచ్చును. అట్లేస్తోత్రరూప ధేనువు.మా కోరికల పాలనుప్రసాదించవలెను.

6. ఇంద్రావరుణులారా!ీరు రాత్రులందు మాకురక్షకులు కండు. శత్రువులనుహింసించుటకు ిచ్చేయుడు.అందువలన మాకుపుత్ర, పౌత్ర లాభము,ఉర్వర భూలాభముకలుగవలెను.చిరంజీవులముకావలెను. మాకుసంతానోత్పత్తిశక్తి కలుగవలెను.

7. ఇంద్రావరుణులారా!మేము ిమ్ము గోలాభము,ప్రాచీన రక్షణకోరిీవద్ద ిమ్ములనుప్రార్థించుచున్నాము.ీరు క్షమతాశీలురు, బంధుస్వరూపులు.శూరులు. అత్యంతపూజ్యులు. మేముిమ్ము. సుఖములనుప్రసాదించు తండ్రివలెసఖ్యము, స్నేహముప్రార్థించుచున్నాము.

8. ఇంద్రావరుణులారా!ీరు శుభంకర ఫలములనుప్రసాదించువారు. యోద్ధయుద్ధమునుకోరును. అట్లే రత్నాభిలాషులగుస్తోత్రములుిమ్ము కోరును. రక్షాలాభముకొఱకు ీ వద్దకు చేరును.పెరుగు మున్నగునంసమకూర్చుటకు గోవుసోమము వద్దఉండును. మా అంతరిక స్తుతులుీ వద్ద నిలుచును.

9. ధనలాభముకొఱకు సేవకులు ధనికులవద్దకుచేరుదురు. అట్లేధనలాభముకోరునట్టి మాస్తుతులుఇంద్రా వరుణులనుచేరును. భిక్షకస్త్రీలవలెఅన్నము అడుగుచుఇంద్రుని వద్దకుచేరవలెను.

10.ఇంద్రావరుణులుగమనశీలురు కావలెను.నూతన రక్షణయుక్తులుకావలెను. మాముందుకుఅశ్వములను, ధనములనుపంపవలెను. అప్పుడుమేము అప్రయత్నముగాఅశ్వసమూహములకు,రథసమూహములకు,పుష్టి, నిశ్చల ధనములకుస్వాములము అగుదుము.

11.మహా మహులగుఇంద్రావరుణులారా!ీరు మహా రక్షణలతోంచ్చేయుడు. అన్నప్రాపకమునకుగాను శత్రువులఆయుధములుక్రీడించు యుద్ధములందుీ ఉభయుల అనుగ్రహమునజయించగలము.

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-పురుకుత్సపుత్రుడు త్రపదస్యుడు- 1 - 6 ఆత్మ, 7 - 10 ఇంద్రావరుణులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. మేముక్షత్రియులము.సమస్త మానవులకుఅధీశులము. మారాజ్యము రెండు ిధములది. సంపూర్ణదేవగణములుమావారు. అట్లే సమస్తప్రజలు మావారు.మేము రూపవంతులము. అంతికస్థవరుణులము. దేవగణములుమా యజ్ఞమునుపాలింతురు. మేముమానవులకు సహితమురాజులము.

2. మేమురాజావరుణులము.దేవతలు మాకొఱకే అసుర ిఘాతమగుశ్రేష్ట బలమునుదాల్తురు. మేము రూపవంతులము.అంతికస్థ వరుణులము.

3. మేముఇంద్రావరుణులము.మహత్తువలన ిస్తీర్ణము,దురవగాహ్యము,సురూపములగు ద్యావా-పృథ్వులముమేమే. మేము ిద్వాంసులము.సకల భూతజాతములనుప్రజాపతులవలెప్రేరేపింతుము. మేముద్యావాపృథ్వులనుధరింతుము.

4. మేమే సేద్యమునకగు జలమును సేకరించినాము. ఉదకము,ఆదిత్యులకు నివాసభూతమగుద్యులోకమునుఏర్పరచినాము. జలమునిుత్తము అదితిపుత్రుడగు ఋతావాయజ్ఞవంతులముఅయినాము. క్షితిజాదిమూడు లోకములనుఏర్పరచినాము.

5. మేముసుందర అశ్వవంతులము.సంగ్రామేచ్ఛగలనేతలు మమ్ముఅనుసరింతురు. వారందరుకూడి యుద్ధములకుమమ్ము ఆహ్వానింతురు.మేము పరాభంచగలశక్తిగలవారలము.మేము యుద్ధమునదుమ్ములేపుదుము.

6. మేముసకల సత్కార్యములుచేసినాము. అప్రతిహతదైవబల యుక్తులము.మమ్ము నివారించగలవాడులేడు. మమ్ముసోమ సమూహముహృష్టులనుచేయును. సమస్తఉక్థలు హృష్టులనుచేయును. అప్పుడుఅపార ద్యావాపృథ్వులు చలించును.

7. వరుణా!నీ పనులను సమస్తభూతజాతములుఎరుగును. స్తోతా! వరుణునిస్తుతింపుము. ఇంద్రా!నీవు వృత్రాదులనువధించినావు.ప్రసిద్ధుడవయినావు.నీవు అచ్ఛన్నములగునదులను ముక్తముచేసినావు.

8. దుర్గహపుత్రుడు పురుకుత్సుడుబంధితుడు అయినంతఈ పృథ్వికి సప్తర్షులు పాలకులు అయినారు.వారు ఇంద్రావరుణులఅనుగ్రహమునపురుకుత్స పత్నితో యజ్ఞముచేయించి 'త్రసదస్యు'ను కలిగించినారు. త్రసదస్యుడుఇంద్రునివంటిశత్రునాశకుడు. అతడుదేవతలకు ఊర్ధ్వభూతుడగుఇంద్రునివంటివాడు.

9. ఇంద్రావరుణులారా!ఋషులద్వారా ప్రేరితురాలయినపురుకుత్స పత్ని ఉభయులను హవ్యములుస్తుతులద్వారా ప్రసన్నులుచేసినది. అప్పుడురు ఆమెకు శత్రునాశకుడు, అర్ధిదేవరాజుత్రసదస్యుని దానముచేసినారు.

10.ఇంద్రావరుణులారా!మేము మ్ము స్తుతింతుముధనము ద్వారా పరితృప్తులమగుదుము. దేవగణములుహవ్యమునపరితృప్తులు కావలెను.గోగణములు తృణాదులతోపరితృప్తులు కావలెను.ఇంద్రావరుణులారా!రు శ్వహంతలు.మాకు సర్వదా అహింసితధనమును ప్రసాదించుడు.

## ఆలోచనామృతము

1. తొలిసారిగాఒక కులము క్షత్రియులుకనిపించినారు. వారు తమనుదేవతలతోపోల్చుకున్నారు. కాని చివరమంత్రములందుఇంద్రావరుణులనుకీర్తించినారు.

2. దుర్గహునిపుత్రుడు పురుకుత్సుడుఏదో ఒక కారణమున బందీఅయినాడు. పురుకుత్సుని భార్య'పురుకుత్సాని' తనకు సంతానముప్రసాదించమని సప్తర్షులనుప్రార్థించినది.సప్తర్షులు ఆమెకు ఇంద్రావరుణులనుఅర్చించమని సలహాఇచ్చినారు. వారు ఆమెకు త్రసదస్యునిప్రసాదించినారు.

3. భర్తలేనపుడుఅతడు మరణించనక్కరలేదు.భార్యకు భర్తహక్కులన్నియుసంక్రంచినట్లుతోచుచున్నది.

4. పురుకుత్సానికియజ్ఞము చేయుహక్కు స్త్రీగా సంక్రంచినదా!భర్తలేనపుడుభర్త హక్కుగాసంక్రంచినదా ఆలోచించవలసిఉన్నది.

### నలుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-సుహోత్రపుత్రులుపురహ్లా - అజహ్లులు,దేవత - అశ్వినులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్

1. యజ్ఞార్హులగుదేవతల మధ్యదీనిని ఎవడు ఆలకించును?ఏ దేవత వందనీయమగు ఈ స్తోత్రమునుసే◌ంచును? దేవతలనడుమ ఎవడుఈ ప్రియతరము, ద్యుతిమంతము,హవ్యయుక్తమగుఈ సూక్తము హృదయమునధరించగలవాడు?
(అందుకుఅశ్వినులు మాత్రమేఅర్హులని భావము)

2. ఏదేవత మమ్ముసుఖవంతులనుచేయును? ఏ దేవతమా యజ్ఞమునసకల దేవతలను ◌ంచి◌చ్చేయును? ఎవనిరథము వేగవంతము.అశ్వయుక్తము, శీఘ్రగా◌అగును? సూర్యపుత్రి ఎవరినిసమ్మానించినది?
(అశ్వినులేఅని అర్థము)

3. రేయిగడచిపోగా ఇంద్రుడుతనశక్తి ప్రదర్శించును.గమనశీలురగు అశ్వినులారా!అట్లే ◌రు ఉభయులుఅభిషంవ కాలమున◌చ్చేయుడు. ◌రుఉభయులు ద్యులోకమునుంచి◌చ్చేసినారు. ◌రు దివ్యములగుశోభనగతులందు◌శిష్టులు. ◌రు చేసినకార్యములు శ్రేష్ఠములు.వానిని ◌ంచిన◌ ఏ◌?

4. అశ్వినులారా!◌రోసరితూగగల స్తుతిఏది? ఏ స్తుతులతోఆహ్వానించిన ◌రుమావద్దకు రాగలరు?◌ మహాక్రోధముసహించగలవాడెవ్వడు?◌రు మధురజలసృష్టికర్తలు. శత్రు◌నాశకులు.మాకు ఆశ్రయ దానముప్రసాదించుడు. రక్షించుడు.

5. అశ్వినీద్వయమా!◌ రథము ద్యులోకముననలువైపుల ◌స్తారముగపర్యటించును.అది సముద్రమున◌కు అభిముఖముగావచ్చును. ◌ కొఱకుపండిన యవలతోకూడిన సోమరసము సిద్ధముగాఉన్నది. ◌రు మధురజల సృష్టికర్తలు.శత్రు ◌నాశకులు. ◌ కొఱకుగానుఅధ్వర్యులు మధురదుగ్ధ సహితసోమరసము సిద్ధముచేయుచున్నారు.

6. మేఘములేక జలములరసముతో ◌ అశ్వములుతడసిన◌. పక్షులవంటి◌ అశ్వములు దేదీప్యమానములయిపయనించును. అశ్వినులారా!◌ రథము ప్రసిద్ధము.ఆ రథముపైననే సూర్యపుత్రి◌మ్ము వరించినది.అది శీఘ్రగా◌ రథము.అత్యంత కీర్తనీయము.

7. అశ్వినీద్వయమా!ఈ యజ్ఞమున◌రు సదృశ మనస్కులు.మేము స్తుతులద్వారా ◌మ్ము సంయుక్తలనుచేయుదుము.అట్టి శోభనస్తుతి మాకు ఫలప్రదముకావలెను.ఓ రమణీయఅన్నవంతులగుఅశ్వినులారా! ◌రు స్తోతలనురక్షింపుడు. ◌ వద్దకుచేరినంతనేమా అభిలాషులుపూర్ణములగును. ఫలించును.

## నలుబదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-మహోత్రపుత్రద్వయముపురు◌ష్లా - అజ◌ష్లులుదేవత - అశ్వినులు, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. అశ్వినులారా!◌ రథము ◌ఖ్యాతవేగవంతము. గోసంగతములేక గోప్రదము.మేము ఈ రోజు అట్టి◌ రథమును ఆహ్వానించుచున్నాము.అది సూర్యపుత్రికనుధరించిన రథము.దాని ఆసనముకాష్ఠ బంధురము.అది స్తుతివాహకము.◌శాలము ధనవంతము.

2. అశ్వినీకుమారులారా! ◌రు దేవతలు.◌రు ◌ కార్యములద్వారాప్రసిద్ధులయినసౌభాగ్యవంతులు.◌ ఉభయుల దేహములుసోమరస భరితములు.◌ రథమున మహాశ్వములుమహాస్తుతులువహించును.

3. సోమదాతఅగు యజమాని తనరక్షణకొఱకు మీ సోమపానముకొఱకుతన యజ్ఞసంపూర్తికి తనమానమర్యాదలకుగానుఅశ్వినులారా! మిమ్మే స్తుతించును.ప్రతివాడు మిమ్ముతన యజ్ఞమునకుఆహ్వానించును.మీకు నమస్కరించును.

4. నాసత్యద్వయమా!మీరు ఇద్దరే కాని బహువిధులు.ఈ యజ్ఞమునకుహిరణ్మయరథమున విచ్చేయుడు.మధుర సోమరస పానముచేయుడు. మీకు పరిచర్యలుచేయు మాకు రమణీయధనము ప్రసాదించుడు.

5. అశ్వినులారా!మీ రథము శోభనావర్తనము.హిరణ్మయము.దానిమీద మీరు ద్యులోకమునుండి భూలోకమునుండిమావైపునకు విచ్చేయుడు.మిమ్ముకోరుకొను ఇతరయజమానులుమిమ్ము నిలుపరాదు.అడ్డగించరాదు. అందుకేఅంతకుముందే మాస్తుతులను సమర్పించుకున్నాము.

6. అశ్వినులారా!మీరు మా ఉభయులకుపురుమీఢ్లు- అజమీఢ్లులకుబహుపుత్రయుక్త అనేకధనములనుప్రసాదించుడు. పురుమీఢ్లునిఋత్విక్కులు సోత్రములద్వారామిమ్ము పొందినారు. అజమీఢ్లునిఋత్విక్కులు సహితముఆ స్తుతులందు కలిసినారు.

7. అశ్వినీద్వయమా!ఈ యజ్ఞమునమీరు సదృశ మనుష్కులు.మేము స్తుతులద్వారామిమ్ము సంయుక్తలనుచేయుదుము.అట్టి శోభనస్తుతిమాకు ఫలప్రదముకావలెను.

## నలుబదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - అశ్వినులు,ఛందస్సు - 1-6 జగతి,7 త్రిష్టుప్

1. ప్రకాశవంతుడగుఆదిత్యుడు ఉదయించును.అశ్వినులారా! మీ రథమునలువైపుల సంచరించును.మీ రథము నిర్ణీతస్థలమున ఆదిత్యునితోకలియును. మీ రథమునమిథునీభూతమగుత్రివిధ-అశన, పాన,ఖాద్య అన్నములుఉన్నవి. సోమరస పూర్ణమగుచతుర్థ
చర్మమయపాత్ర శోభిల్లును.

2. ఉష ఉదయించును. అశ్వినులారా!అప్పుడు త్రివిధఅన్నయుక్తము, సోమరసోపేతము, అశ్వయుక్తమగుమీ రథము నలుదిశలవ్యాపించిన అంధకారమునుదూరము చేయును. సూర్యునివలెవెలుగులను విరజిమ్ముచుఎదురుగా సాగును.

3. అశ్వినులారా!మీ నోళ్లు సోమపానయోగ్యములు. మీరుఉభయులు మీ నోళ్లతోసోమరస పానము చేయుడు.సోమరస పానమునకుగానుప్రియమగు మీ రథమునుసన్నద్ధము చేయుడు. ఆ రథముమీద యజమానిగృహమునకువిచ్చేయుడు. మీగమనమార్గమును సోమరసశోభితము చేయుడు.మీరు సోమపూర్ణ చర్మమయపాత్రను ధరించుడు.

4. మీఅశ్వములు శీఘ్రగాములు.మాధుర్యయుక్తములు.ద్రోహ రహితములు.హిరణ్మయములు.పక్షి విశిష్టములు. వహనశీలులు.ఉష:కాలమున జాగరణకారకులు. జలప్రేరకులు.హర్షయుక్తములు.సోమస్పర్శములు.తేనెటీగ తేనెవద్దకుఏగురీతి మీ అశ్వములమీదమీరు మావద్దకు వచ్చెదరు.

5. కర్మలుచేయు అధ్వర్యుగణముఅభిమంత్రితజలమున హస్తశోధనముచేయుచు, ప్రస్తరఖండమునమధుయుక్తసోమమునుఅభిషవింతురు. అప్పుడుయజ్ఞసాధనభూతము,సోమవంతములగుగార్హపత్యాది అగ్నులుఏకత్రితమయి నివాసకారిఅశ్వద్వయము అహరహముస్తుతించును.

6. సమీపమందుప్రసరించు కిరణములుదినకారణమునఅంధకారమును ధ్వంసముచేసి సూర్యునివలెవెలుగులను రజిమ్మును.సూర్యుడు అశ్వయోజనచేసిసాగును. అశ్వినీద్వయమా!మీరు ఇరువురు సోమరస సహితులయిసూర్యుని అనుసరించి సమస్తపథములను పాలించుడు.

7. అశ్వినీకుమారులారా! మేముయజ్ఞము చేయువారలము.మిమ్ము స్తుతించుచున్నాము. మీరథము సుందర అశ్వద్వయయుక్తము. నిత్యతరుణము. అది మిమ్ముక్షణమాత్రమున ముల్లోకములుసంచరింప చేయగలది.ఆ రథముపైననే మీరుహవ్యయుక్తము,అతివాహి, భోగప్రదమగుయజ్ఞమునకుచ్చేయుడు.

**(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహిత,మూడవ అష్టకము,నాల్గవ మండలమునాలుగవ అనువాకముసమాప్తము)**

## అయిదవఅనువాకము నలుబది ఆరవసూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఇంద్రవాయువులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1. వాయువా!స్వర్గప్రాపక యజ్ఞమునఅభిషుత సోమరసములనుసర్వప్రథమముగా పానముచేయుము. ఏలననగానీవు పూర్వపాన వగుదువు**"పూర్వపాఅసి"**

2. వాయూ!నీవు నియుద్వంతుడవు.ఇంద్రుడు నీకు సారథిఅగును. పరిమితములుకాని మాకోరికలనుతీర్చుటకు చ్చేయుము.నీవు అభిషుత సోమముసేవింపుము.

3. ఇంద్రవాయువులారా!మీరు సహస్రసంఖ్యాకఅశ్వవంతులు. త్వరపడండి.సోమపానమునకు చ్చేయండి.

4. ఇంద్రవాయువులారా!మీ రథము హిరణ్మయము.నివాసాధారము. కాష్టయుక్తము ద్యులోకస్పర్శము.శోభస్కరము. యజ్ఞశీలము.మీరు అట్టి రథమునుఅధిరోహింపుడు.

5. ఇంద్రవాయువులారా!విశాల బలసంపన్నమగుమీ రథము హవ్యదాతయజమానివద్దకుచ్చేయుడు. యజ్ఞమునకుచ్చేయుడు.

6. ఇంద్రవాయువులారా!సోమము అభిషుతమైఉన్నది. మీరు దేవతలసహితులయి, ప్రియమనస్కులయిచ్చేయుడు. హవ్యదాత యజమానియజ్ఞశాలలోసోమపానము చేయండి.

7. ఇంద్రవాయువులారా!ఈ యజ్ఞమునకుతాము చ్చేయవలెను.ఈ యజ్ఞమునమీరు సోమపానముచేయుటకుగానుమీ అశ్వములు ముక్తములుకావలెను.

## నలుబదిఏడవ సూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రవాయువులు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్

1. వాయువా!మేము వ్రతచర్యాదులతోపవిత్రులము అయినాము.ద్యులోకమునకు చేరకోరుచున్నాము.మధుర సోమరసపానమునకుగానునిన్ను ప్రథమముగాఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు స్పృహణీయుడవు.నీవు 'నీయుదా' శ్వ వాహనమునసోమపానమునకుచ్చేయుము.

2. వాయువా!నీవు, ఇంద్రుడు,మీరుఉభయులు బలములకుప్రభువులు.పరాక్రమశాలురు. 'నియుద్'గణయుక్తులు. మీరుఉభయులు ఒకే రథమునుఆరోహించి మాకుఆశ్రయ ప్రదానమునకును,సోమపానమునకునుఇచటికి చ్చేయుడు.

4. ఇంద్రవాయువులారా!ీరు నేతలు. యజ్ఞవాహకులు.మేము ీకు హ◌ంసమర్పించు యజమానులము.ీవద్ద అనేకులుఆశించు నియుద్గణములున్న◌ి.వానిని మాకు ప్రసాదించుడు.

## నలుబదిఎని◌ిదవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - వాయువు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్

1. వాయూ!శత్రువులనువడికించు రాజువలెతొలుతనే నీకు సమర్పించినసోమమును సే◌ింపుము.స్తోతలకు ధనముప్రసాదించుము. నీవుసోమపానముగానుఆహ్లాదకర రథమున ◌చ్చేయుము**"యాహిసుతస్యపీతయే"**

2. వాయూ!నీవు అభిశస్తిని నిశ్శేషముగానియోగింతువు. నియుద్గణయుక్తుడవు.ఇంద్రుడు నీకుసారథి అగును. సోమపానమునకుగాను ఆహ్లాదకరరథమున ◌చ్చేయుము.**"యాహిసుతస్యపీతయే"**

3. వాయువా!కృష్ణవర్ణ, వసువులకుధాత్రి, ◌శ్వరూప ద్యావాపృథ్వులు◌మ్ము అనుసరించును.సోమపానమునకుగానుఆహ్లాదకర రథమున◌చ్చేయుము. **"యాహిసుతస్యపీతయే"**

4. వాయువా!నీవేగము మనోవేగము.నీవు పరస్పర సంయుక్తుడవు.తొంబది అశ్వములుగల వాడవు. సోమపానమునకుగానుఆహ్లాదకర రథమున◌చ్చేయుము. **"యాహిసుతస్యపీతయే"**

5. వాయువా!నీవు శతసంఖ్యాకపోషణీయ అశ్వములనురథమునకు కట్టుము.లేదా సహస్ర సంఖ్యాకఅశ్వములను రథమునకుకట్టుము. లేదాసహస్ర సంఖ్యాకఅశ్వములను రథమునకు పూన్చుము.వాహి సహితముగానీ రథము వేగవంతమయిరావలెను.

## నలుబదితొ◌్మదవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రుడు,బృహస్పతి;ఛందస్సు - గాయత్రి

1. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ఇది ప్రియమగు సోమరూపహ◌.దీనిని మేము ీ ఉభయులనోళ్లకు అందింతుము.మేము ఉక్థము మాదకసోమరసము సమర్పింతుము.

2. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ీ పానమునకు, ీకు హర్షమునకుమనోహరమగుసోమము ◌ధిపూర్వకముగసమర్పించబడుచున్నది.

3. సోమపాయులగుఇంద్ర బృహస్పతులారా!ీరు సోమపానమునకుగానుమా యజ్ఞగృహమునకు◌చ్చేయుడు.

4. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ీరు మాకు శతసంఖ్యాకగోయుక్తము, సహస్రసంఖ్యాక అశ్వయుక్తమగుధనమును దానమునుచేయుడు.

5. ఇంద్రబృహస్పతులారా!సోమము అభిషుతముఅయినది. మేము స్తుతులద్వారా ◌మ్ము సోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.

6. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ీరు హవ్యదాతఅగు యజమాని గృహమునసోమపానము చేయుడు.అతని గృహమునవివసించి తృప్తులుఅగుడు.

## ఏబదవసూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,దేవత - ఇంద్రబృహస్పతులు,ఛందస్సు 10 జగతి,◌గిలిన◌ త్రిష్టుప్

1.బృహస్పతియజ్ఞపాలకుడు.అతడు స్వబలమునపృథి౦ దశదిశలనుస్తంభింపచేసినాడు.అతడు శబ్దముద్వారా మూడు స్థానములందువర్తమానుడయిఉన్నాడు. అట్టి ఆహ్లాదకుడు,జిహ్వా౦శిష్టుడగుబృహస్పతినిపురాతనులు ద్యుతిమంతులగుమేధావులు పురోభాగమునప్రతిష్ఠించినారు.

2. బృహస్పతీ!నీవు ౦శాల యజ్ఞవంతుడవు.నీ గమనము శత్రువులనువడకించును. నిన్నుసంతృప్తుని చేయువారలకునీవు ఫలప్రదుడవువర్ధనశీలుడవు.అహింసితుడవయివారి ౦స్తీర్ణ యజ్ఞమునురక్షింతువు.

3. బృహస్పతీ!అత్యంత దూరవర్తిస్వర్గనామక ఉత్కృష్టస్థానమునుండినీ అశ్వములు యజ్ఞస్థానమునకువచ్చి ౦శ్౦ంచును.జలగిరి సరస్సు నలువైపులనుండి నీరు ప్రవహించినట్లు నీకునలువైపుల స్తుతులు,ప్రస్తుదాభిషుతమధుర సోమరసముకదలాడుచుండును.

4. మంత్రాభిమానియగుబృహస్పతిమహాన్ ఆదిత్యునినిరతిశయ ఆకాశమునతొలిసారి ప్రకాశమానుడుఅయినపుడు అపుడు సప్తఛందోమయముఖ౦శిష్టమై, బహుప్రకారముల సంభూతమై,శబ్దయుక్తమై, గమనశీలమైనతేజో౦శిష్టుడయినబృహస్పతిఅంధకారమును పటాపంచలుచేసినాడు.

5. బృహస్పతిదీప్తియుక్తము, స్తుతిశాలియగుఅంగిరాగణములతో కలిసిశబ్దము ద్వారా బలనామకఅసురుని నష్టపరచినాడు.అతడు తన శబ్దప్రభావమునభోగప్రదాత్రులు,హవ్యప్రేరకములగుగోవులను వెలికితీసినాడు.

6. మేముమాకు పాలకుడు, సర్వదేవతాస్వరూపుడు, అభీష్ట వరదుడగుబృహస్పతినియజ్ఞము ద్వారా, హవ్యముద్వారా,స్తుతులద్వారా పరిచర్యలుచేయుదుము.అందువలన బృహస్పతిమమ్ము సుపుత్రవంతులను,౦ర్యవంతులనుధనస్వాములనుచేయవలెను.

7. బృహస్పతినిచక్కగా పోషించువాడును,అతనిని ప్రథమహవ్యగ్రాహిగాగ్రహించి పూజించువాడును,నమస్కరించువాడునుఅగునట్టి రాజుతన బలపరాక్రమమున,శత్రువును పరిభూతునిచేసినిలుచును.

8. ఎవనివద్దకు అతడుబృహస్పతిప్రథమ గమనముచేయునో అతడుసుతృప్తుడయి స్వగృహముననివసించును. అతనికొఅకు భూ౦ సర్వకాలములందుఫలించును. ప్రజలుస్వయముగా అతనివద్దఅవనతులు అగుదురు.

9. ఎవడురక్షణ కుశలుడు, ధనరహితుడగుబృహస్పతికిధనదానముచేయునో అట్టివాడు అప్రతిహతుడయిశత్రువుల, ప్రజలధనములనుగెలిచి మహామహుడుఅగును. దేవతలుఅతనినే రక్షింతురు.

10.బృహస్పతీ!నీవును ఇంద్రుడునుఈ యజ్ఞమునహృష్టులగుడు.యజమానులకుధనదానముచేయుడు. సర్వవ్యాపకమగుసోమము ౦ దేహములందుప్రవహించవలెను.౦రివురు మాకు పుత్ర,పౌత్రాది యుక్తమగుధనమును దానముచేయుడు.

11.ఇంద్ర బృహస్పతులారా!౦రు మమ్ము వర్ధిల్లచేయుడు.మా ౦షయమున ౦ఉభయుల అనుగ్రహముఒకే సమయమున ఒకేరీతిగాఉండవలెను. ౦రుఉభయులు మాయజ్ఞమునురక్షింపుడు. మా స్తుతులుఆలకించుడు. జాగృతులయిశత్రువులతో యుద్ధమొనరించుడు.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహిత,మూడవ అష్టకము,నాల్గవమండలమునఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము)

ఎనిమిదవఅధ్యాయము ఏబది ఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వామదేవుడు,దేవత, ఉష, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. ఉషనుమేము సుతింతుము.ఆమె సర్వప్రసిద్ధ. అత్యంతప్రభూత. కాంతివంతమగు పూర్వదిశయందుఅవతరించును.అంధకార మధ్యమునవెలువడును.

2. ఉషయజ్ఞముందలియూపస్తంభమువలెశోభాయమాన, ఉషచిత్ర, ఉష పూర్వదిశయందు వ్యాపించినిలుచును. అంధకారముబాధాజనకము.ఉష అంధకార కవాటములనుబంధించును. ఉషదీప్తము, పవిత్రము,ప్రకాశవంతము అగును.

3. ఉషచీకట్లను చెదరగొట్టునది.ధనపతి భోజ్యదాతఅగు యజమానికి సోమాదిధనప్రదానముచేయుటకు ఆతురపడును.ఇది అత్యంత గాఢాంధకారము.ఈ అంధకార మధ్యమునవర్తకులవంటిఅదాతృగుణులు, అప్రబుద్ధభావమున గాఢనిద్రలోనిమగ్నులు కావలెను.

**"పణయఃసస్త్వ బుధ్యమానాస్తవసోమమధ్యే"**

4. ద్యోతిమానులగుఉషలారా! మీరు సప్తఛందోయుక్తముఖులగు,సవగ్వ, దశగ్వ అంగిరులనుమీ రథముద్వారా ధనవంతులనుప్రదీప్తులను చేసినారు.
ధనవంతులగుఉషలారా! మీదగు ఆ రథముపురాతనముగాని, నవీనముగానిఆ రథము మా యజ్ఞగృహమునకుతరలి రావలెను.

5. ఉషలారా!మీరు ద్యుతిమతులు.ద్విపాత్రులు, చతుష్పాత్తులనుమేలుకొల్పుదురు.వారిని తమ కార్యములకుఉపక్రమింప చేయుదురు.
ఉషలారా!యజ్ఞమునకుపాగు అశ్వముద్వారా క్షణమాత్రమునసమస్త భువనములనుపరిభ్రమించుడు.

6. ఏఉషల కొఱకు ఋభువులుచమసాదులనునిర్మించినారో ఆ సనాతనఉషఏది?
దీప్తములు,నిత్యనూతనములు,సమానరూప విశిష్టలగుఉషలు తమ దీప్తితోప్రకాశించినపుడు జ్ఞాతములుకావు.అదెట్లనగా సర్వదినములందుఏకరూప సదృశలగుదురు.అందువలన ఇది'పురాతన ఉష' ఇది 'నవీనఉష' అని గుర్తింపనలవికాదు.

7. యజ్ఞకర్తలుఉషలను ఉక్థలు, స్తోత్రములు,వస్త్రములు ఉచ్చరించి,స్తుతించి శీఘ్ర ధనలాభముపొందినారు. అట్టి శుభంకరములగుఉషలు అనాదికాలమునుండిఅరుదెంచి ధనదానముచేయవలెను.ఉషలు యజ్ఞములకొఱకు అవతరించినవి.అవి సత్యఫల ప్రదాతలు" **ఋతజాతసత్యాః"**

8. ఉషలుఏకరూప విశిష్టలు. సమానవిఖ్యాతలు. అదిఅంతరిక్షమున ఏకమాత్రప్రదేశము నుండివెలువడి సర్వత్రసంచరించును. ద్యుతిమతులగుఉషలు యజ్ఞ గృహమునప్రవేశించి జలసృష్టికారిణులగురశ్ములవలె స్తుతింపబడుదురు.

9. ఉషలుసమానములు. ఏకరూపవిశిష్టలు. అపరిమితలు.దీప్తలు. పరిశుద్ధలు.అవి కాంతిమంతములగుదేహములతోవ్యక్తులగుదురు.అవి అత్యంత మహాఅంధకారములనుదాచి ప్రకాశములుగాసంచరించును.

10.ఓ ద్యుతిమంతులగుఆదిత్య దుహితలారా!మీరు మాకు పుత్ర, పౌత్రాదియుక్తమగు ధనముప్రసాదించుడు.

దేవేరులారా!మా సుఖలాభమునకుగాను ంమ్ము మేము అర్థింతుము.అందువలన మేముపుత్రపౌత్రాది యుక్తధనస్వాములముకావలెను.

11.ఓ ద్యుతిమంతులగుఆదిత్య దుహితలారా!మేము యజ్ఞప్రజ్ఞాపకులము.మేము జనులమధ్యకీర్తివంతులము,అన్నస్వాములముకావలెనని ంమ్ముప్రార్థించుచున్నాము.ద్యులోకము, ద్యుతిమతిపృథి యశోవంతములుకావలెను.

## ఏబదిరెండవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు- గాయత్రి

1. అదిగోఆదిత్య దుహితఉష దృశ్యమానమయినది.ఉష స్తుత, ప్రాణులనేత్రము. సుందరఫలముల ఉత్పాదయిత్రి.తనకు భగినీస్వరూపయగు రాత్రి పర్యవసానకాలమునచీకట్లను చెదరగొట్టును.

2. ఉషఅశ్వమువలె మనోహర,దీప్తిమతి, రశ్మిమాత.యజ్ఞపతి. ఉష అశ్వద్వయసహితముగాస్తుతించబడును.

3. ఉషా!నీవు అశ్వినీద్వయమునకుబంధువవు. రశ్మలకుతల్లి. ధనములకుఈశ్వరి.

4. హేసత్యవచనఉషా! నీవు శత్రువులనువేరు చేయుము.మాకు సంజ్ఞాదానముచేయుము. మేమునిన్ను స్తుతించిప్రభోదితనుచేతుము.

5. స్తుతియోగ్యములగుకిరణములు గోచరించిన!జగత్తునకు వర్షధారవలెఉష జగమున వెలుగులురజిమ్మనది.

6. కాంతిమతీఉషా! నీవు జగములనువెలుగులతో నింపుము.వెలుగులతో చీకట్లనుతరికొట్టుము. తదనంతరముధిపూర్వకముగ హర్లక్షణఅన్నమును రక్షింపుము.

7.ఉషా!నీ ఉష నీవు దీప్తి తేజోయుక్తవగుము.నీ కిరణముల ద్యులోకమునుశాలము ప్రియమగుఅంతరిక్షమున వ్యాపింపుము.

## ఏబదిమూడవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - సత,ఛందస్సు - జగతి

1. సతబలవంతుడు.బుద్ధిమంతుడు.ప్రేరకుడు. అతడు హవ్యదాతలగుయజమానులకుస్వేచ్ఛాపూర్వక ధనమునుప్రసాదించును. అట్టివరణీయము,పూజ్యమగు ధనమునుమాకు ప్రసాదించమనిసతను ప్రార్థింతుము.మహానుడగుసత అట్టి ధనమునుమాకు నిత్యము ప్రసాదించవలెను.

2. సతద్యులోక సహితముగసమస్త లోకములనుధరించును. ప్రజలకుప్రకాశము, సృష్టి మున్నగువానిప్రసాదించి పాలించును.అతడు క. హిరణ్మయకవచము ధరించువాడు.సత చక్షణుడు.ఖ్యాతుడు. అట్లయ్యుజగములను వెలుగులతోనింపుము. స్తుతి యోగ్యములగుప్రభూత సుఖములనుసృష్టించును.

3. సతస్వతేజమునభూలోక, ద్యులోకములనునింపును. సత్కార్యములనుప్రశంసించును. అతడుప్రతి దినములోకములను పనులందునియంచును, ప్రేరణకలిగించును. అతడుసృజన కార్యములకుగానుతన బాహువులనుప్రసరింపచేయును.చేతులనుచాచును.

4. సవితఅహింసితుడయిలోకములను ప్రదీప్తములనుచేయును. వ్రతములనురక్షింపుము భూలోకప్రజకొఱకు తనబాహువులనుప్రసరింప చేయును.ధృత వ్రతసవిత మహా జగత్తులకు ఈశ్వరుడగును.

5. సవితతన స్వంత మహిమతోఅంతరిక్ష త్రయమునవ్యాపించును. లోకత్రయమున వ్యాపించును.దీప్తిమంతులగుఅగ్ని, వాయు, ఆదిత్యులనువ్యాపించును. మూడులోకములనువ్యాపించును. మూడుపృథ్వులను వ్యాపించును.సవితగ్రీష్మ, వర్ష, హిమఋతువుల ద్వారామమ్ము అనుగ్రహపూర్వకముగ రక్షించవలెను
(ద్యులోకత్రయము- ఇంద్ర, ప్రజాప్తి, సత్యలోకములుమూడు అంతరిక్ష త్రయము- వాయు, విద్యుత్,వరుణములు పృథ్వులుక్షిత్యవాంతరభేదాత్అని శాయణుడు)

6. సవితఅనంత ధనశాలి.అతడు సర్వ కర్మకారకుడు.అతడే అందరకు ధ్యేయుడు.స్థావర జంగమాత్మకలోకములు అతనివశమందున్నవి.అట్టి సవిత పాపములనుపరిహరించవలెను.ముల్లోకములందలిసుఖములు ప్రసాదించవలెను.

7. సవితఋతువుల సహితుడయివచ్చేయవలెను.మా గృహములనువర్ధిల్లచేయవలెను.మాకు పుత్ర పౌత్రాదియుక్తమగుఅన్నము ప్రసాదించవలెను.అతడు రేయింబవళ్లుమా విషయమున ప్రీతుడుకావలెను. సవితమాకు అపత్యయుక్తధనము దానముచేయవలెను.

## ఏబదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - సవిత,ఛందస్సు - జగతి,చివరిది త్రిష్టుప్

1. సవితఉదయించినాడు. మనముత్వరత్వరగా అతనికి నమస్కరింతము,అతనిని ఇప్పుడు తృతీయసవనమున స్తోతలుస్తుతించవలెను.సవిత మానవులకురత్నదానము చేయును.అతడు మేము చేయుఈ యజ్ఞమునకురావలెను. మాకుశ్రేష్ఠమగు ధనముప్రసాదించవలెను.

2. సవితా!తొలుత యజ్ఞాహందేవులకుగానుఅమృతత్వ సాధనభూతమగు సోమపుఉత్కృష్ట భాగమునుఉత్పన్నము చేయుము.అనంతరము హవ్యదాతనుప్రకాశింప చేయుము.అట్లే పితృ, పుత్ర,పౌత్రాదులకు జీవనదానము చేయుము.

3. సవితా!అజ్ఞానవశమునగాని,దౌర్బల్యమునగానిబలశాలులమయినగాని,ప్రమాదవశమునగాని, ఐశ్వర్య గర్వమునగాని,పరిజన గర్వమునగాని,నీ విషయమునను,దేవతల విషయమునను,మానవుల విషయముననుఅపరాథము చేసి ఉన్నచోఈ యజ్ఞము అట్టిమా పాపములను తొలగింపుము.

4. సవితకర్మములు కార్యములుహింసా యోగ్యములుకావు. ఏలనన అతడువిశ్వభువనములనుభరించువాడగును.అతడు అంగుళి విశిష్టుడయిపృథ్విని విస్తరించుటనుప్రేరేపించును. అట్లేద్యులోక విస్తీర్ణ ప్రేరకుడగును.సవిత ఈ కర్మము వాస్తవముగఅవధ్యము.

5. **"సత్యమస్యతత్"**సవితా! పరమైశ్వర్యవంతుడగుఇంద్రుడు మా అందరకుపూజనీయుడు. నీవుమమ్ము పర్వతములకన్నఉన్నతులనుచేయుము. యజమానులందరకుగ్రామ, నగరాదులుఅందింపుము. వారు నీ ఆజ్ఞనుఅనుసరించి ప్రవర్తింతురు.నీ ఆదేశమును అనుసరించినిలుతురు.

6. సవితా!నీ కొఱకు నిత్యముముమ్మారు సౌభాగ్యజనకసోమమును అభిషవించుయజమానికి నీవు,ఇంద్రుడు, ద్యావాపృథ్వులు,జలవిశిష్ట సింధువు,దేవతలు, ఆదిత్యులు,అదితి సుఖములుప్రసాదించవలెను,మాకును సుఖములుప్రసాదించవలెను.

## ఏబదిఅయిదవ సూక్తము

### ఋషి- వామదేవుడు,◌శ్వదేవతలు,ఛందస్సు - 1-7 త్రిష్టుప్,8-10 గాయత్రి

1.వసువులారా! ◌లోత్రాత ఎవడగును?ఎవడు దు:ఖములనునివారించును? ఓ అఖండనీయద్యావాపృథ్వులారా! మమ్మురక్షింపుడు. దేవతలారా!యజ్ఞమునందు◌లో ఏదేవతధనము ప్రసాదించువాడగును?

2. ఏదేవత స్తోతలకుపురాతన స్థానముప్రదానము చేయునో,ఏ దేవత దు:ఖనివారకుడగునో; ఏ దేవతఅమూఢుడగునో, ఏదేవత అంధకారములనునాశనము చేయునోఅతడే ◌ధాత అగును.నిత్యాభీష్ట ఫలప్రదాతఅగును. సత్య కర్మావశిష్టుడుఅగును. దర్శనీయుడగును.శోభిల్లచేయువాడగును.

3. సర్వజనులగమ్యమగు దేవమాతఅదితిని సింధువునుస్వస్తిదే◌ని స్నేహముకొఱకుగాను మంత్రములతోస్తుతింతుము. ద్యావాపృథ్వులుమమ్ము ◌శేష రూపమునపాలించవలెను. అందుకుగానువారిని స్తుతింతుము.ఉష, అహోరాత్ర్యాభిమానదేవతలు మాకుఅభిమతములుప్రసాదించవలెను.

4. ఆర్యమ,వరుణుడు యజ్ఞమార్గమునుజ్ఞాపితము చేసినారు.హ◌ర్లక్షణ అన్నములకుపతియగు అగ్ని సుఖకరమార్గముకనబరచినాడు.ఇంద్రుని ◌ష్ణువునుసుందరస్తుతుల స్తుతించినాము.వారు మాకు పుత్ర పౌత్రాదియుక్తము,బలసంపన్నమురమణీయమగుసుఖములు ప్రసాదించవలెను.

5. ఇంద్రసఖులగు పర్వతములను,మరుద్గణములను,భగుని మమ్మురక్షించమని యాచించుచున్నాము.స్వా◌యగు వరుణుడుజనసంబంధములగుపాపములనుండి మమ్ము రక్షించవలెను.◌త్రుడు ◌త్రభావమునమమ్ము కాపాడవలెను.

6. ఓద్యావాపృథ్వీరూప దే◌ద్వయమా!ధనాభిలాషి సముద్రమధ్యమునకుచేరుటకుగాను సముద్రమునుస్తుతించినట్లుమేము మా అభిలషితకార్యలాభమునకుగానుఅహిభుధ్న్యనామకదేవత సహితముగా◌మ్ము స్తుతింతుము.దేవగణములుదీప్తి ధ్వనియుక్తములగునదులను ◌ముక్తములుచేయవలెను.

7. దేవమాతఅదితి అన్యదేవతలసహితముగామమ్ము పాలింపవలెను.త్రాత ఇంద్రుడుఅప్రమత్తుడయి మమ్ముపాలింపవలెను.◌త్రుడు, వరుణుడు,అగ్నియొక్క సోమాదిరూప సముచ్ఛితఅన్నమును మేముహింసింపజాలము.కాని అనుష్టానములద్వారా వర్ధిల్ల చేయగలము.

8. అగ్నిధనములకుఈశ్వరుడు. మహా సౌభాగ్యములకుఈశ్వరుడు. అందువలనఅగ్ని మాకు ధనముసౌభాగ్యము ప్రసాదించవలెను.

9. ఉషా!నీవు ధనవతి◌.సత్యరూప వచనాభిమానిని◌.మాకు అత్యంత రమణీయధనమును దానముచేయుము.

10.స◌త, భగుడు, వరుణుడు,◌త్రుడు, ఆర్యమఇంద్రుడు ధనసహితులయి◌చ్ఛేయవలెను. ఆ సకలధనములనుమాకు అందించవలెను.

## ఏబదిఆరవ సూక్తము

### ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - ద్యావాపృథ్వులు,ఛందస్సు - 1 - 4 త్రిష్టుప్5 - 7 గాయత్రి

1. ద్యావాపృథ్వులుమహిమాన్వితులు.శ్రేష్టులు. వారు ఈ యజ్ఞమునకు◌చ్ఛేయవలెను.దీప్తికర మంత్రసోమాదియుక్తలుఅయి దీప్త◌శిష్టులు కావలెను.సేచన కారి పర్జన్యుడు◌స్తీర్ణములు. మహరింతములగుద్యావాపృథ్వులనుస్థాపించి ప్రథమానులు,గమనశీలురగు మరుత్తులతోకలిసి సర్వత్ర శబ్దముచేయును.

2. ద్యావాపృథ్వులుయజనయోగ్యులు.అహింసకులు. అభీష్టవర్షులు.సత్యశీలలు. ద్రోహరహితలు.దేవతల ఉత్పాదకులు.యజ్ఞనిర్వాహకులు.వారు యష్టవ్యదేవతలసహితులయిదీప్తికర మంత్ర,హంర్లక్షణ అన్నయుక్తలుకావలెను.

3. ఎవడుఈ ద్యావాపృథ్వులనుసృష్టించినాడో ఏధీమంతుడుంస్తీర్ణములు, అంచలములు,సురూపలు, ఆధార రహితులగుద్యావాపృథ్వులనుసమ్యగ్రూపమున,కుశల కర్మద్వారా పరిచలింపచేసినాడో అతడేసకల భువనశుభంకరుడు, శోభాయమానుడు.

4. హేద్యావా పృథ్వులారా! ఁరుపరస్పర సంగతులు అగుడు.మాకు అన్నదానముచేయు అభిలాషకలవారలు కండు. ంస్తీర్ణలు,వ్యాప్తౢలు, యాగయోగ్యులయిమాకు పత్నీయుక్తమహా గృహమునుప్రసాదించుడు. మమ్మురక్షింపుడు. మేము మాకర్మబలమునరథములను,
దాసులనుపొందగలము.

5. ద్యుతిమతులగుద్యావాపృథ్వులారా! ఁరుపరిశుద్ధులు. ఁ కొఱకుమేము మహాస్తుతులను సేకరింతుము.ంమ్ము ప్రశంసించుటకుమేము ఁదరి చేరుదుము.

6. దేవేరులారా!ఁరు ఉభయులు ఁస్వరూపము మరియు బలములద్వారా పరస్పరము పరిశీలించుకొనుడు.శోభాయమానులుఅగుడు. సర్వదా యజ్ఞములునిర్వహింపుడు.

7. మహాద్యావాపృథ్వులారా! ంత్రభూతులగుస్తోతల అభీష్టములుతీర్చండి. అన్నమునుంభజించియు,పూరించియు యజ్ఞపునలుదిక్కులఉపంష్టులుకండు.

## ఏబదిఏడవ సూక్తము

**ఋషి-వామదేవుడు,దేవత - వేరు వేరు,ఛందస్సు 4,6,7 అనుష్టుప్- 5 ఉష్ణిక్, ంగిలినం త్రిష్టుప్**

1. మేముయజమానులము.బంధు సదృశ క్షేత్రపతిదేవతల సహితులమయిక్షేత్రములనుజయింతుము. వారు మాగోవులకు, అశ్వములకుపుష్టిని ప్రసాదించవలెను.ఆ దేవతలు మాకుమేము కోఱినదాతవ్యమగు ధనములిచ్చిమమ్ము సుఖవంతులనుచేయవలెను.

2. క్షేత్రపతీ!గోవు దుగ్ధములనుప్రసాదించినట్లునీవు మాకు మధుస్రాం,సుపంత్ర, ఘృతతుల్యమాధుర్యయుక్తజలములనుదానము చేయుము.యజ్ఞస్వాంవయి మమ్ముసుఖవంతులను చేయుము.

3. ౖంహి,పయుంగాది ఓషధులుమాకు మధుయుక్తములుకావలెను. మూడుద్యులోకములు, జలసమూహము,అంతరిక్షము మాకు మధుయుక్తములుకావలెను. మేముశత్రువుల ద్వారా హింసించబడకక్షేత్రపతిని అనుసరింతుము.

4. బలీవర్ణగణములు సుఖములనువహించవలెను.మనుష్యగణములుసుఖపూర్వకముగ కృషికార్యముచేయవలెను.లాంగలములుసుఖపూర్వకముగ కర్షించవలెను.ప్రగహసమూహముసుఖపూర్వకముగ నిలిచిఉండవలెను. ప్రతదులుసుఖములకు ప్రేరణకావలెను.

5. శునసేరులారా! ఁరు మా యీ స్తుతినిపరిగ్రహింపుడు.ఁరు ద్యులోకమునసృష్టించిన జలములతోనేపృథ్విని సిక్తము చేయుడు.
(శునసేరులుఇంద్రవాయువులనిశాయణుడు **"శునింద్ర:సేరోవాయు: అని)**

6. సౌభాగ్యవతివగుసీతా! నీవు మాకు అభిముఖివగుము.మేము నిన్ను స్తుతింతుము. నీవుమాకు సుందరధనమును,సుందర ఫలములనుప్రసాదించుము. అందుకేనీకు మేము నమస్కరింతుము.
(సీతా-భూంకర్షికా అని దయానందుడుఅనగా నాగేటిచాలు)

7. ఇంద్రుడుసీతాధార క్రను పట్టవలెను.పూష ఆ సీతను నియంత్రించవలెను.ఉదకవతి ద్యౌసంవత్సరపుఉత్తరమున సస్యములనుపితుకవలెను.

8. నాగలిసుఖముగా భూంనిదున్నవలెను.రక్షక గణములు బలీవర్దిసహితముగాంచ్చేయవలెను.పర్జన్యుడు మధురజలమున భూంనితడుపవలెను.శునసౌరులు మాకు సుఖములుప్రసాదించవలెను.

## ఏబదిఎనిందవ సూక్తము

**ఋషి-వామదేవుడు,దేవతలు - వేరువేరు, ఛందస్సు - చివరిదిజగతి, ంగిలినంత్రిష్టుప్**

1. సముద్రమునుండిమధుమంతమగుఊర్మి-తరంగము ఉద్భంంచును.కిరణముల ద్వారా మానవుడుఅమృతత్వముపొందును.ఘృతమునకు గలరహస్యనామముదేవతల జిహ్వగును. అమృతపునాభి అగును. **" ఘృతస్యనామగుహ్యంయదస్తి జిహ్వాదేవానామమృతస్యనాభి:"**

2. మేముయజమానులము.ఘృతమును ప్రశంసింతుము.ఈ యజ్ఞమునఘృతమునకు నమస్కరింతుము.ధరింతుము. పరివృద్ధదేవతలు ఈ స్తవమునుఆలకించవలెను.వేద చతుష్టయరూపమగు శృంగ ంశిష్టగౌరి వర్ణదేవత ఈ జగత్తునునిర్వహించును.పాలించును.

3. ఈయజ్ఞాత్మక అగ్నికినాలుగు శృంగములుఉన్నం. శృంగాత్ములగునలుగురు దేవతలుఉన్నారు. దీనికి సవనరూపమగుమూడు పాదములుఉన్నం. బ్రహ్మోదన,ప్రవశ్య స్వరూప మస్తకములురెండు ఉన్నం. చంధస్స్వరూపములగుఏడు చేతులుఉన్నం. ఈ మంత్రములుకల్పము, బ్రాహ్మణముద్వారా మూడు ంధములుగానిబద్ధమై ఉన్నం. ఇంఅత్యంత శబ్దముచేయును. ఇం మహాదేవతలు, మర్త్యులమధ్య ప్రవేశించును.
**1.యజ్ఞానికి సంబంధించినఅర్థము:-** నాలుగు శృంగములునాలుగు వేదములు.మూడు పాదములుఉదయ, మధ్యందినసాయం సవనములు.రెండు తలలు బ్రహ్మోదానముప్రవర్గ్యము అనురెండు క్రతువులు.ఏడు చేతులుగాయత్ర్యాది ఏడుఛందస్సులు. మూడుంధములుమంత్రము, కల్పము,బ్రాహ్మణము.

2. **యజ్ఞమునకేవర్తించు మరొక అర్థము:-**నాలుగు శృంగములుహోత, ఉద్గాత,అధ్వర్యు, బ్రహ్మమూడు పాదములుఋగ్యయజుస్సామవేదములు. రెండుతలలు హనిర్ధాన,ప్రవర్గ్య క్రతువులు,ఏడు చేతులుఏడు చంధస్సులు.మూడు ంధములుఉదయ, మధ్యాహ్న,సాయంసవనములు.

3. **ఆదిత్యునకువర్తించు అర్థము:-**నాలుగు శృంగములునలుదిశలు. మూడుపాదములు ఉదయ,మధ్యాహ్న,సాయంత్రములు.రెండు తలలు రాత్రింబవళ్లు.ఏడు చేతులుఏడు కిరణములులేక ఆరు ఋతువులు1 సంవత్సరము. మూడుబంధములుభూలోకము, ద్యులోకము,స్వర్గలోకము)

4. పణులుగోవునందు మూడుపదార్థములను దాచిఉంచినారు. దేవతలువానిని అందుకున్నారు. ఇంద్రుడుపాలను సృష్టించినాడు.సూర్యుడు ఒకదానిని పెరుగునుసృష్టించినాడు. కాంతిమంతుడగుఅగ్ని, గమనశీలుడగువాయువు ఘృతముఅను పదార్థము కల్పించినారు.

5. అపరి◌ుతగతి ◌శిష్టమగు ఉదకముహృదయంగమఅంతరిక్షము నుండిక్రిందకు రాలును. ప్రతిబంధకారియగుశత్రువు దానిని చూడజాలడు.ఆ సమస్త ఘృతధారలనుమేము చూడగలము.దాని మధ్యమునఅగ్నిని సహితముచూడగలము.

6. ఘృతధారప్రీతిప్రదమగునదివలె ప్ర◌ం◌ంచును.ఈ సమస్త జలముహృదయాంతర్గతచిత్తము ద్వారా పూతమగును-ప◌ిత్రమగును. వ్యాధునిముందునుండి మృగముపలాయనమైనట్లుఘృత తరంగములుప్రవహించును.

7. ఏటినీరు పల్లమునకుపారును. ఆట్లే వాయువువలెవేగవంతమగు మహాఘృతధారలుద్రుత వేగమునసాగును. మదించినగుఱ్ఱము పరుగులుతీసినట్లు ఈ ఘృతరాశిపరిధి భేదముమరిచి తరంగములుప్రవహించును.

8. కళ్యాణియు,మందస్మితవదనముఅగు పత్ని ఏకైక చిత్తయయిపతి ◌షయమునఆసక్తురాలయినట్లుఘృతధార అగ్నిని గూర్చిసాగును. అది సమ్యగ్రూపమునదీప్తప్రదయయి సర్వత్రవ్యాపించును. జాతవేదఅగ్ని ప్రీతుడయి ఈ సమస్తధారలనుఆశించును.

9. బాలికపతి వద్దకు చేరుటకుఅలంకార ◌న్యాసము చేసినట్లుసకల ఘృతధారలుసాగుటను చూడగలము.సోమము అభిషుతమగుస్థలము లక్ష్యముగాయజ్ఞము ◌స్తృతమగుస్థలము లక్ష్యముగాఘృతధారలు సాగును.

10.ఋత్విక్కులారా! గోవులవద్దకు చేరుడు.వానిని చక్కగా స్తుతించుడు.మా యజమానులకుగానుఅది స్తుతియోగ్యమగుధనమును ధరించవలెను.మా ఈ యజ్ఞముదేవతలవద్దకుచేరవలెను.ఘృతధారలు మధురభావమున సాగవలెను.**"ఘృతస్యధారా మధుమత్పవన్తే"**

11.నీయొక్క తేజముసముద్ర మధ్యమునబడబాగ్ని రూపమునను,అంతరిక్షమున సూర్యమండలరూపమునను, హృదయాంతరాళమునవైశ్వానర రూపమునను,అన్నమున ఆహారరూపమునను జలసమూహమున◌ద్యుద్రూపమునను,సంగ్రామమున శౌర్యరూపమునను స్థాపితమగుమధురరసము మాకుప్రాప్తించును.
**( ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమూడవ అష్టకముననాలుగవ మండలమునఎని◌ుదవ అధ్యాయముసమాప్తము)**

**లోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతు**

# అయిదవమండలము

## ఎని◌ుదవఆధ్యాయము మొదటిఅనువాకము

**ఋషి-ఆత్రేయులుబుధగ ◌ష్ఠిరులుఉభయులు, దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు - త్రిష్టుప్**

1.ధేనువువలెఆగమనకారిణి ఉష అవతరించినపుడుఅగ్ని అధ్వర్యుల స◌ుథలనుండిప్రవృద్ధమగును.అగ్ని శిఖాసమూహము.అద్భుతము. కొమ్మలుపెంచుకొని పెరుగు వృక్షమువలెఅగ్ని అంతరిక్షాభిముఖముగవర్థిల్లును.

2. హోతఅగు అగ్ని దేవతలనుయజించుటకుప్రవృద్ధుడగును.అగ్ని ప్రాత: కాలమునప్రసన్నమనస్కుడైఊర్థ్వాభిఖుడయివెలుగును. స◌ుద్ధఅగ్నియొక్క దీప్తిమంతమగుబలము దృగ్గోచరమగును.ఈ ◌ధముగా ఆ మహాదేవరతమస్సు నుండి ◌ముక్తుడగును.**"మహాన్దేవస్తమసోనిరమోఛి"**

3. అగ్నిసంఘాత్మక జగత్తుయొక్కరజ్జు రూప అంధకారమునుగ్రహించినపుడుప్రదీప్తుడయి దీప్తకిరణములతోజగములను ప్రకాశవంతముచేయును. తదనంతరముప్రవృద్ధ,

అన్నాభిలాషిఘృతధారాయుక్తుడై,ఉన్నతుడై, ఉపరి భాగమునవ్యాపించి ఘృతధారనుజుహువుద్వారా పానము చేయును.

4. ప్రాణులనేత్రము సూర్యాభిముఖియైసంచరించును. అట్లేయజమానులమానసములు అగ్నికిఅభిముఖములైసంచరించును. ురూపద్యావాపృథ్వులు ఉషాసహితులయిఅగ్నిని ఉత్పన్నముచేసినపుడు శ్వేతవర్ణుడగువాజీ స్వరూపాగ్ని ప్రాత:కాలమునఉద్భ ించును.

5. ఉత్పాదనీయఅగ్ని ఉదయమునప్రాదుర్భూతమగును.అపుడు అగ్ని దీప్తిరూపుడుఅగును. బంధుభూతరమణీయ సప్తవర్ణములుధరించిన అగ్ని యాగయోగ్యుడయిప్రత్యేక గృహమందుప్రవేశించును.

6. హోతయు,యష్టవ్యుడగు అగ్నిభూమాతఒడిలోఆజ్యాది సుగంధయుక్తవేదీరూప స్థానమునప్రతిష్ఠితుడుఅగును. అగ్ని పుత్రుడు,క , బహుస్థాన శిష్టుడు, యజ్ఞవంతుడుసకలమును భరించువాడుఅగును. అగ్ని యజమానులమధ్య స ద్ధుడయినిలుచును.

7. హోతఅగ్ని ద్యావాపృథ్వులనుఉదకము ద్వారా స్తరింప చేయును.అతడు మేధా .
యజ్ఞఫలసాధకుడు. యజమానులుఅగ్నిని ఆలస్యము చేయకస్తుతులద్వారా నుతింతురు.యజమానులుఅన్నవంతుడగుఅగ్నిని ఘృతము సమర్పించినిత్యము పరిచర్యలుచేయుదురు.

8. అగ్నిసమ్మాననీయుడు.తన స్థానమునపూజనీయుడు అగును.అగ్ని శాంత మనస్కుడు. కవులుఅతనిని స్తుతింతురు.అతడు మాకు అతిథివంటిపూజనీయుడు. సుభంకరుడు.అతని శిఖలుఅపరివార్యములు. అగ్నిఅభీష్ట ప్రదాయకుడు.బలశాలి.

అగ్నీ!నిన్ను కాక నీవు అన్యసమస్తజనులను పరాస్తులనుచేయగలవు.

9. నీవుయజ్ఞము స్వీకరింతువు.యజ్ఞకర్త ముందుసుందర రూపమున ఆ ర్భ తువు.వెంటనే అతనినిఅతిక్ర ంచి ఇతరులవైపుసాగెదవు.
అగ్నీ!నీవు స్తుతియోగ్యుడవు.దీప్తికరుడవు. శిష్టదీప్తిమంతుడవు.ప్రాణులకు ప్రియతముడవు.
మానవులకుఅతిథివలె పూజనీయుడవు.

10.యువతమ అగ్నీ!మానవులు నిన్నుదగ్గరినుండియు,దూరమునుండియుపూజింతురు.
నిన్నుఅధికముగ స్తుతించినవానిస్తుతులను మాత్రమేనీవు గ్రహింతువు.
అగ్నీ!నీవు ప్రసాదించుస్తుతించినవానిసుఖము బృహంతము,మహంతము,స్తుతియోగ్యముఅగును.

11.దీప్తిమంతమగుఅగ్నీ! నేడు నీవు వెలుగులరథమున దేవతలసహితుడవయిఅధిరోహింపుము.నీవు మార్గము తెలిసినవాడవు. శాల అంతరిక్షమునుండినీవు దేవతలనుండిఈ స్థానమునకు తోడ్కొనివచ్చెదవు.

12.మేము అత్రివంశీయులము.మేధా , ప త్రుడు.అభీష్టవర్షి, యువకుడగుఅగ్నిని ఉద్దేశించి వందనయోగ్య స్తోత్రములనుఉచ్చరింతుము. గ ష్ఠరఋషి ఆకాశమున దీప్తిమానుడు, స్తీర్ణగతి శిష్టుడు,ఆదిత్యాగ్నిని ఉద్దేశించినమస్కారయుక్త స్తోత్రమునుఉచ్చరించుచున్నాడు.

## రెండవసూక్తము

### ఋషి-ఆత్రేయపుత్రులు జానుడు,వృశుడు, దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు 1-11 త్రిష్టుప్,12 శక్వరి

1.కొడుకును కనగలవయసున ఉన్నతల్లిరథచక్రములక్రిందనలిగినతనపుత్రుని దాచినది.తండ్రికి ఇవ్వలేదు.జనులు అతనిహింసితరూపమునుచూడలేక పోయినారు.కాని ఆరణిస్థానమునస్థాపితుడు అయినపుడుమరల అతనిని

చూడకలిగినారు.
(ఇదిఅగ్నిని ప్రజ్వలింప చేయుటకుసంబంధించినగుహ్యామంత్రము.)

ఇందుతల్లి రెండు కఱ్ఱముక్కలఅరణి అగును. అందునవెలిగిన నిప్పురవ్వలుఅగును. యజమానితండ్రి. అగ్ని వెంటనేఅతనికి అందదు. అదిప్రజ్వరిల్లినపుడేఅతడు దర్శించగలడు.శాయణాచార్యుడు సాత్యాయనబ్రాహ్మణమునుండి ఒక వృత్తాంతమునుఉదహరించినాడు.
అదియుఅగ్నికి సంబంధించినదేయగును:-

ఇక్ష్వాకువంశమున త్రివష్ణునికుమారుడు త్రయారుణుడుఉన్నాడు. అతని పురోహితుడుజారునిపుత్రుడు వృశుడు.ఒకనాడు రాజు, పురోహితుడుఒకేరథమున వెళ్లుచున్నారు.పురోహితుడురథము నడుపుచున్నాడు.రథచక్రములక్రిందపడి ఒక బ్రాహ్మణబాలుడు హతుడయినాడు.

బాలునిహత్యకు బాధ్యతరథపు యజమానిరాజుది అగునా? రథమునడపిన పురోహితునిది అగునా!అని ివాదము తలెత్తినది.ఇక్ష్వాకుల పరిషత్తు పురోహితునిదేనేరముగా నిర్ణయించినది.**"సృషి ర్వర్ణ సామ్నా కుమారముదజీవయత్'** ఆ ఋషివర్ణసామ్నమనుమంత్రమునఆ బాలుని బ్రతికించినాడు.బాలుని బ్రతికించినాడుకానివృశర్షి కోపించినాడు.అప్పటినుండి ఇక్ష్వాకులగృహములందునుయజ్ఞవాటికలందునుఅగ్ని వెలుగుట నిలిచిపోయినది.అది గ్రహించినఇక్ష్వాకులు పురోహితునిప్రార్థించినారు. ప్రసన్నునిచేసినారు.

వృశర్షిప్రసన్నుడయినాడు.అతడు తిరిగి వర్ణసామ్న మంత్రముననేఇక్ష్వాకులకు అగ్నిని అందించినాడు.

2. ఓయువతి! నీవుపిశాచివై ఏ కుమారుని గ్రహించినావు.పూజనీయమగు అరణిఇతనిని కలిగించినది.అనేక సంవత్సరములుఅరణి గర్భము వర్ధిల్లినది.తదనంతరముఅరణితల్లి జన్మనిచ్చినపుత్రుని మేము చూచినాము.

3. మేముసంప ప్రదేశము హిరణ్యదంతుడు,ప్రదీప్తవర్ణుడు,ఆయుధ స్థానీయుడు,జ్వాలానిర్మాత అగ్నినిదర్శించినాము. మేమువృశడను అగ్నికి సర్వతోవ్యాప్తము,అనాశమగు స్తోత్రమునుసమర్పించినాము. పరమైశ్వర్యయుక్తుడగుఅగ్నిని నమ్మని, అతనినిస్తుతించని ఇంద్రుడుమమ్ము ఏి చేయగలడు?
(ఇంద్రుడుఅగ్నిని ించిన సమర్థుడుకాడని)

4. నేనువృశుడను. గోసమూహమువలెక్షేత్రమున నిగూఢభావమున సంచరింతునట్టియు, అనేకంధములస్వయం శోభాయమానమైనట్టియుఅగ్నిని దర్శించినాను.నేను దర్శించినట్టిఅగ్ని పిశాచములు ఆక్రించినకాలపునిర్వీర్య జ్వాలనుధరించడు. ఆ అగ్నిఅనేకమారులు ఆర్భించును.అతని వృద్ధజ్వాలయువతివలెఉండును.

5. నాదేశపు గోవుల వెంటఎవడు నియుక్తుడుఅయినాడు? ఏి! ఆ గోవులకురక్షకుడు లేడా? నా దేశముపైదండెత్తినవాడు నశింపవలెను.అగ్ని మా కోరికలను ఎరుగును.అగ్ని మా పశువుల వద్దకుచేరవలెను.

6. ప్రాణులకుస్వాి, జనులకు ఆవాసభూతుడగుఅగ్నిని శత్రువులుమర్త్యుల మధ్యదాచి ఉంచెదరు.అత్రిగోత్రోత్పన్నవృశుని స్తోత్రముఅగ్నిని ముక్తుని చేయును.నిందకులు నిందనీయులుకావలెను. "
**నిందితారోనిన్ద్యాసోభవంతు"**

7. అగ్నీ!శునఃశేప ఋషి నిన్నుస్తుతించగా అత్యంతవృద్ధుడగు ఆ ఋషినిసహస్ర యూపమునుండిముక్తుని చేసినావు.హోతవు, ిద్వాంసుడవగుఅగ్నీ! నీవు ఈ వేదిందఅవతరించుము.మమ్ము సకల పాశములనుండిముక్తులను చేయుము.

8. అగ్నీ!నీవు క్రోధించినపుడుమాకు దూరముగా ఉందువనిదేవతల వ్రతపాలకుడగుఇంద్రుడు మాతో చెప్పినాడు.అతడు ిద్వాంసుడు. అతడునిన్ను దర్శించినాడు.అతని ద్వారా అనుశిష్టులమయిమేము నీవద్దకురాగలము.

9. అగ్నిమహా తేజస్సంపన్నుడయిిచిత్రముగ ప్రజ్వరిల్లును.అగ్ని తన మహిమతోసకల పదార్థములనుప్రకాశింపచేయును.అగ్ని ప్రవర్ధుడయిఅసురీమాయను పరాభూతముచేయును. రాక్షసులననష్టపరచుటకుఅగ్ని తన ఉద్భృతజ్వాలనుతీక్షణము చేయును.

10.శబ్దాయమాన అగ్నిజ్వాలతీక్షణ ఆయుధమువలెరాక్షసులను నష్టపరచుటకుద్యులోకమున ఉద్భిించును.ఉత్సాహవంతుడగుఅగ్ని క్రోధమునజాజ్వల్యమానుడైరాక్షసులను పీడించును. బాధలుకలిగించు అసురసేన అగ్నినిబాధింపజాలదు.

11.బహుభావప్రాప్తుడవగుఅగ్నీ! మేము నీ స్తోతలము.ధీరుడు, కర్మ కుశలుడగువాడుచక్కని రథమునిర్మించిన రీతి మేమునీ కొఱకుగాను ఈ స్తోత్రమునురచించినాము. నీవుమా ఈ స్తోత్రమునుగ్రహించినచోమాకు బహువ్యాప్త జయ లాభముకలుగును.

12.బహుజ్వాలావశిష్టుడు.అభీష్టవర్షి వర్ధమానుడగుఅగ్ని శత్రువులధనమును సమస్తమును గ్రహించును.దేవతలు అగ్నితోచెప్పినదేమనగాయజ్ఞము చేయువారలకు,హవ్యములుఇచ్చువారలకు సుఖములుప్రసాదించుము.

## మూడవసూక్తము

### ఋషి- ఆత్రేయుడగు వసుశ్రుతుడు,దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు ఉద్భిించగనేఅంధకార నివారక వరుణుడుఅగుదువు. సిిద్ధుడవయిహితకారక ిత్రుడవుఅగుదువు. సమస్త దేవగణములునిన్నే అనుసరింతురు.బలపుత్రా! అగ్నీ! నీవుహవ్యదాతయజమానికి ఇంద్రుడవు.

2. అగ్నీ!నీవు కన్యల ిషయమునసర్వనియామక ఆర్యమవు.హవ్యవాహనఅగ్నీ! నీవు వైశ్వానరుడనుగుప్తనామము కలవాడవు.నీవ దంపతులనుఏక మనస్కులనుచేసినపుడు వారు నిన్నుబంధువువలెగవ్యమున సిక్తముచేయుదురు **"సమనసాకృణోషి"**

3. అగ్నీ!నీ ఆశ్రయమునకుగానుమరుద్గణములుఅంతరిక్షమును మార్జనసేతురు. రుద్రా! నీ కొఱకుిద్యుల్లక్షణ, అతిిచిత్ర,మనోహర, అగమ్యిష్ణుపదము ఏర్పడినది.ఆ పదము ద్వారా నీవుఉదకము యొక్క గుహ్యానామమునుపాలించుము.

4. అగ్నీ!నీ సమృద్ధి ద్వారా ఇంద్రాదిదేవగణములుదర్శనీయులు అగుచున్నారు.దేవగణములునీ ిషయమున అత్యంతప్రేమ కలిగి అమృతమునుస్పృశింతురు. ఋత్విక్కులుయజమాని కొఱకుహవ్య ితరణచేయుచు హోతఅగ్నికి పరిచర్యలు చేసెదరు.

5. అగ్నీ!నిన్ను ిించిన ిత్రుడుఅన్యుడు ఉండడు.యజ్ఞకారి ఉండడు.భిిష్యత్కాలమునకూడ నిన్నుిించినస్తుతియోగ్యుడుఉండడు. నీవు ఏ ఋత్విక్కులకుఅతిథిి అగుదువో అతడుయజ్ఞము ద్వారా మానవశత్రువులనునష్టపరచును.

6. అగ్నీ!మేము నీ రక్షణమునశత్రువులనుపీడింతుము. మేముధనాభిలాషులము.హవ్యముసమర్పించి నిన్నువర్ధిల్లసేతుము.మాకు యజ్ఞమునబలము యుద్ధమునజయము లభించవలెను.మాకు ధనముసహితముగాపుత్రలాభముకలుగవలెను.

7. అగ్నీ!మా ంషయమున అపరాథములేక పాపము చేసినవానినిపాపిని చేయుము. ంద్వాంసుడవగుఅగ్నీ! మా ంషయమునఅపరాథముచేసి బాధించినవానిని పాపకర్మలద్వారా బాధించినవారిని నష్టపరచుము.

8. అగ్నీ!పురాతన యజమానులునిన్ను దేవదూతనుచేసి ఉష:కాలము యజ్ఞములుచేసినారు నీవుహవ్యములుగ్రహింతువు.ద్యుతిమంతుడవగుదువు.మానవుల ద్వారాసంద్ధుడవయి సాగుదువు.

9. బలపుత్రా!అగ్నీ! నీవు పితరుడువు.నీ కొఅకు హవ్యమువహించినంద్వాంసుడగు పుత్రునినీవు దరి చేర్చెదవు.పాపములనుండి అతనినిదూరము చేసెదవు.ంద్వాన్ అగ్నీ! నీవు మమ్ముఎప్పుడు చూచెదవు?ఎప్పుడు మమ్ము సన్మార్గమునకుప్రేరేపింతువు?

10.అగ్నీ! నీవు నివాసప్రదుడవు.పాలకుడవు. నీ నామమునకునమస్కరించి సమర్పించిన హంనినీవు స్వీకరింతువు. అందువలనయజమాని పుత్రవంతుడగును.యజమాని అందించు మరింతహంని అభిలషించువాడును,వర్థమానుడునుఅగు అగ్ని బలయుక్తడయిసుఖములను ప్రసాదించవలెను.

11.అగ్నీ! నీవు స్వాంం. యువతముడవు.నీవు స్తోతలకుఅనుగ్రహింతువు.వారి దురితములనుదూరము సేతువు.వారికి తస్కరగణములుఅగుపించును. తెలియరానిశత్రుభూతమానవులు మాకుదూరము అగుదురు.

12.అగ్నీ! ఈ స్తోమము నీకుఅభిముఖమై సాగును.నివాసప్రదుడగు అగ్నిముందుమేము యాచింతుము.మా అపరాథములు ఉచ్చరింతుము.అగ్ని మా స్తుతులద్వారా వర్థిల్లవలెను. మమ్మునిందకులు, అపరాథకులచేతికి వప్పగించరాదు.

## నాలుగవసూక్తము

### ఋషి- ఆత్రేయుడగు వసుశ్రుతుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు ధనములకుస్వాంం. మేము నిన్నుయజ్ఞమున స్తుతింతుము.మేము ధనాభిలాషులము.నీ అనుకూలత వలనమేము అన్నవంతులముఅగుదుము. మానవసేనను పరాభంంతుము.

2. అగ్నీ!నీవు హవ్యవాహనుడవు.మమ్ము పాలించువాడవు.నీవు మాకు సర్వవ్యాప్తదీప్యమానుడవయిదర్శనీయుడవగుము.నీవు శుభంకరమగుగార్హపత్య అన్నమునుచక్కగా ప్రకాశింప చేయుము.ప్రదానము చేయుము.మాకు బృహత్పరిమాణమున అన్నముప్రసాదించుము.

3. అగ్నిమానవులకు స్వాం.మేధాం. పరిశుద్ధుడు.ఇతరులను పరిశుద్ధులనుచేయువాడు. ఘృతపుష్టుడు.హోమనిష్పాదకుడుసర్వందుడు. ఋత్విక్కులారా!అట్టి అగ్నిని సేంంచుడు. అగ్నిదేవతలనుండిసంగ్రహించినధనమును మాకుసమభక్తముచేయును.

4. అగ్నీ!వేదభూం ఇళాసమానుడవయిప్రతియుక్తుడవగుము.సూర్యరశ్మి ద్వారా దేదీప్యమానుడవయిస్తుతిని స్వీకరించుము.

జాతవేదా!మేము సమర్పించుసంధులను స్వీకరింపుము.హవ్య భోజమునకుదేవతలను ఆహ్వానింపుము.హవ్యములనువహింపుము.

5. అగ్నీ!నీవు పర్యాప్తుడవు.దాన్తమనస్కుడవు.గృహాగత అతిథివలెపూజనీయుడవు.మేము చేయుయజ్ఞమునకుంచ్చేయుము.

ిద్వాన్అగ్నీ! నీవు సమస్త శత్రువులనునష్టపరుచుము. శత్రుచారణులుధనమును అపహరించును.

6. అగ్నీ!నీవు యజమానాదిరూప పుత్రులకు అన్నదానముచేసెదవు. ఆయుధముద్వారా దస్యులనువధింతువు. నీవుదేవతలనుఏ కారణమున తృప్తినొందింతువోఅదే కారణమునమమ్ము సంగ్రామమునరక్షింపుము.

7. అగ్నీ!మేము శస్త్రద్వారా నీపరిచర్య చేయుదుము.మేము హవ్యములద్వారా నీపరిచర్య చేయుదుము.

శోధకకళ్యాణ కర దీప్తిిశిష్ట అగ్నీ! నీవు మాకుఅందఱకు వరణీయమగుధనమును ప్రసాదించుము.మాకు సమస్త ధనములనుసమకూర్చుము.

8. అగ్నీ!మా యజ్ఞమునుస్వీకరింపుము. బలపుత్రా!క్షితిజాది త్రిస్థానములందుండుఅగ్నీ! మాహవ్యములనుస్వీకరింపుము. మేము దేవతలనడుమ సన్మార్గగాములముఅగుదుము. నీవు మమ్మువాచికాది భేదమునమూడు ప్రకారములసర్వ వరణీయ సుఖములద్వారాగాని త్రితలిశిష్ట గృహముద్వారాగానిరక్షింపుము.

9. జాతవేదా!నాికుడు నౌక ద్వారా నదినిదాటించునట్లునీవు మమ్ము సమస్తదుస్సహ దురితములనుండిదాటించుము.

అగ్నీ!అత్రివలె మాస్తోత్రములద్వారాస్తుతుడవయి మాశరీర రక్షకుడవయి కరుణింపుము.

10.అగ్నీ! మేము మర్త్యులము.నీవు అమరుడవు.మేము సంతతులద్వారాఅిచ్ఛిన్న అమరత్వముపొందగలము.

11.జాతవేదా అగ్నీ! నీవుసుకర్మకృత యజమానిిషయమున సుఖకరముగఅనుగ్రహించినవాడుఅశ్వయుక్తుడు, పుత్రయుక్తుడు,ిర్యయుక్తుడు గోయుక్తుడయిఅక్షయ ధనలాభముగలవాడు అగును.

## అయిదవసూక్తము

### ఋషి-ఆత్రేయుడగువసుశ్రుతుడు, దేవత-వేరువేరునామములగలఅగ్ని, ఛందస్సు -గాయత్రి

1. ఋత్విక్కులారా!జాతవేద, దీప్తిమాన్,సుసిద్ధనామ అగ్నినిసమృద్ధ ఘృతమునహవనముచేయుడు.

2. నరాశంసనామక అగ్ని ఈ యజ్ఞమునుప్రదీప్తము చేయవలెను.నరాశంసుడు అహింసనీయుడు,మేధాి, హస్తిసిష్టుడగును.

3. అగ్నీ!నీవు స్తుతుడగుము.మమ్ము రక్షించుటకుగానుిచిత్రము, ప్రియమగురథము ద్వారా ఇంద్రునిఈ యజ్ఞమునకుతీసికొని రమ్ము.

4. బర్హీ!నీవు కంబళివలెమృదు భావమునిస్తరింపుము. స్తోతలునిన్ను స్తుతింతురు.దీప్తిమాన్! మాకొఱకు ధనప్రదుడవగుము.

5. సుగమనసాధకమగు యజ్ఞద్వారపుఅభిమాన దేవేరులారా!ిరందఱు ిముక్తులగుడు.మమ్ము రక్షించుటకుగానుఈ యజ్ఞమునుసుసంపన్నము చేయుడు.

6. సురూప,అన్నవర్థయిత్రి,మహతీ, యజ్ఞనిర్మాత్రిరాత్రి మఱియుఉషను మేము స్తుతింతుము.

7. అగ్నిఆదిత్య సముద్భూతహోతృద్వయమా!ిరు ఉభయులు స్తుతులయివాయు పథమునపయనింతురు. మా యజమానులఈ యజ్ఞమునకుిచ్చేయుడు.

8. ఇళసరస్వతి మహినామదేవేరులు సుఖములనుసృష్టించవలెను.హింసాశూన్యలయిమా యజమానులఈ యజ్ఞమునకుంచ్చేయుడు.

9. త్వష్టదేవా!నీవు సుఖకరుడవగుము.ఈ యజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. నీవుపోషక రూపమున వ్యాప్తుడవు.సమస్త యజ్ఞములందుననీవు మమ్ము ఉత్కృష్టరూపమున రక్షింపుము.

10.వనస్పతీ! నీవుఏ స్థానము దేవతలగుప్తనామములుఎరుగుదువో ఆ స్థానమునహవ్యమునుప్రేరేపింపుము.

11.ఈ హవ్యముఅగ్ని వరుణులకు స్వాహారూపమునసమర్పించుచున్నాము.ఇంద్రమరుత్తులకుస్వాహారూపమున సమర్పించుచున్నాము.

## ఆరవసూక్తము

### ఋషి- వసుశ్రుతుడు, దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు - పంక్తి

1. అగ్నినివాసప్రదుడు. ఎల్లరకుగృహమువలెఆశ్రయ భూతుడు.గోవులు, శీఘ్రగాంు అశ్వముహవ్యములుఅందించు యజమానులుఅగ్నిని ప్రసన్నుని చేయుదురు.అట్టి అగ్నిని మేముస్తుతింతుము.

అగ్నీ!స్తోతల కొఱకుఅన్నము సమపార్జించుము.**"ఇషం స్తోతృభ్యఅభర"**

2. అగ్నినివాసప్రదరూపమునస్తుతుడగును. అతనివద్దకుహోమార్థము గోవులుశీఘ్రగాములగు అశ్వములు,సత్కులోత్పన్నమేధావులు సమాగతులగుదురు.**"ఇషం స్తోతృభ్యఆభర"** స్తోతలకుఅన్నము సముపార్జించుము.

3. అగ్నిసర్వకర్మ దర్శకుడు. యజమానులకుఅన్నయుక్త పుత్రులనుప్రసాదించును. అగ్ని ప్రీతుడయిసర్వత్ర వ్యాపించును.అందరు వరించు ధనముఅందించుటకు సాగును.**"ఇషం స్తోతృభ్యఆభర"**

4. అగ్నీ!నీవు దీప్తిమంతుడవు.జరారహితుడవు.మేము నిన్ను సర్వతోభావమున ప్రదీప్తునిచేయుదుము.స్తుతియోగ్యమగునీదీప్తి ద్యులోకమునప్రకాశించును. **"ఇషం స్తోతృభ్యఆభర"**

5. అగ్నీ!నీవు సమూహములకుస్వాంుం. ఆహ్లాదకుడవు.శత్రుంనాశకుడవు.ప్రజాపాలకుడవు. హవ్యవాహనుడవు.దీప్తుడవు అగుము.నీ కొఱకు మంత్రములసహితముగహవ్యములుహుతములుఅగును. **" ఇషం స్తోతృభ్యఆభర"**

**6.**లౌకికాగ్ని గార్హపత్యాదిఅగ్నులందు సమస్తవరణీయ ధనమునుపోషించును. అగ్ని ప్రీతి దానముచేయును. నలువైపులవ్యాప్తుడగును. అనవరతముఅన్నదానము ఇచ్ఛగించును. **"ఇషం స్తోతృభ్యఆభర"**

7. అగ్నీ!నీ కిరణములు అత్యంతఅధిక అన్నయుక్తములయివర్ధిల్లవలెను.ఆ కిరణములు ఖురయుక్తగోసమూహములనువాంఛించును. హోమమునుఆకాంక్షించును. **" ఇషం స్తోతృభ్యఆభర"**

8. అగ్నీ!మేము అందరముననీ స్తోతలము.నీవు మాకు నూతనగృహయుక్త అన్నమును దానముచేయుము. మేమునిన్ను ప్రత్యేకయజ్ఞగృహమునఅర్చింతుము. నీ వలనదూతలాభముపొందగలము. **"ఇషం స్తోతృభ్యఆభర"**

9. హేఆహ్లాదక అగ్నీ! నీవుఘృత పూర్ణుడవయిదర్వీదయమునుముఖమున గ్రహింతువు. నీవుమాకు యజ్ఞఫలములనుప్రసాదించుము. మమ్ముపరిపూర్ణులను చేయుము.'' **ఇషం స్తోతృభ్యఆభర''**

10.ఈంధముగా జనులుఅనుషక్త అగ్నివద్దకుస్తుతి, యజ్ఞసహితులయిసాగుదురు. అగ్నిని ప్రతిష్ఠింతురు.అగ్ని మాకు పుత్రపౌత్రాదులను,వేగవంతములగుఅశ్వములను ప్రసాదించవలెను.
**"ఇషంస్తోతృభ్య ఆభర"**

## ఏడవసూక్తము

## ఋషి-ఆత్రేయుడుఇషుడు, దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అనుష్టుప్,చివరిది పంక్తి

1. అగ్నిఅత్యంత ప్రవృద్ధుడు.బలపుత్రుడు,బలశాలి, స్నేహితులగుఋత్విక్కులారా! యజమానులకొఱకు అట్టి అగ్నినిఅర్చించుడు. అతనికియోగ్యమగు అన్నములనుస్తుతులను
సమర్పించుడు.

2. ఎవనినిపొంది ఋత్విక్కులుప్రీతులగుదురో, ఎవనినియజ్ఞగృహమునప్రదీప్తము చేయుదుమో,ఎవని కొఱకు జంతువులుఉత్పన్నములగునోఆ అగ్ని ఎక్కడ?

3. మేముఅగ్నికి అన్నము సమర్పించినపుడుఅగ్ని మానవులహవ్యములనుస్వీకరించినపుడు అప్పుడుఅగ్ని ద్యోతమానుడయిఅన్నసామర్థ్యమునజలగ్రాహకరశ్మలనుగ్రహించును.

4. పావకుడుజరారహితుడగుఅగ్ని వనస్పతులనుదహించినపుడురాత్రులందు సహితము దూరమునందున్నవ్యక్తిని గుర్తించగలడు.

5. అగ్నియొక్కపరిచర్య కార్యమునక్షరితములగు ఘృతములనుఅధ్వర్యాదులు జ్వాలలమధ్య ప్రక్షిప్తముచేసెదరు. కొడుకు తండ్రితొడపైద కూర్చునట్లుఘృతధారలు అగ్నిపైదకుఆరోహించును.

6. యజమానులుఅగ్నిని తెలియుదురు.అగ్ని వారి ద్వారా స్పృహణీయము,అందఱకు ఆధారభూతమగుఅన్నమును రుచికరముచేయును. అగ్ని యజమానులకునివాసప్రదుడు అగును.

7. అగ్నితృణచ్ఛేదకపశువులవలెనిర్జలము, తృణకాష్ఠపూర్ణమగుప్రదేశమును ఛిన్నాభిన్నముచేయును. అగ్ని బంగరుపసములవాడు. ఉజ్వలదంతడు.గొప్పవాడు. అప్రతిహతుడు.బలసంపన్నుడు.

8. అగ్నిదీప్తుడు. అతని వద్దకుజనులు అత్రివద్దకువలె చేరుదురు.అతడు గొడ్డలివలెవృక్షములను నాశనముచేయును. అగ్ని అన్నమునుగ్రహించువాడు.జగములకు ఉపకారకుడు.అరణిమాత అట్టిఅగ్నిని ప్రసంచినది.కన్నది.

9. హవ్యభోజాగ్నీ!నీవు సకలమునుభరించువాడవు.మాస్తుతులు నిన్నుసుఖప్రదుని చేయవలెను.నీవు స్తోతలకుధనదానముచేయుము. అన్నదానము.అంత:కరణ దానముచేయుము.
(మంచిమనసును ప్రసాదించుమనుప్రార్థన ఉదాత్తము)

10.అగ్నీ! ఇట్లే ఇతరులద్వారాఅకృత్య స్తోత్రములుఉచ్చరించు ఋషినీవలన పశులాభముపొందును. అగ్నికి హవ్యదానముచేయని దస్యునిఅత్రి మరల మరలపరాభూతుని చేయవలెను.రోధులను మరలపరాభూతులనుచేయవలెను.
( **"అద్రిజ: అధృతమన్యైరగ్నివ్యతిరక్తై:"** అనిశాయణుడు. అగ్ని వ్యతిరేకులగుఅన్యులు అని అర్థము)

## ఎని◌దవసూక్తము

## ఋషి- ఆత్రేయ ఇషుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు- జగతి

1. అగ్నీ!నీవు బలకర్తవు.పురాతనుడవు. పురాతనయజ్ఞకారులు ఆశ్రయలాభమునకుగానునిన్ను చక్కగా ప్రదీప్తునిచేయుదురు.

అగ్నీ!నీవు అత్యంత ప్రీతిదాయకుడవు.యోగ యోగ్యుడవు.బహు అన్న◌శిష్టుడవు. గృహపతి◌.వరణీయుడవు.

2. అగ్నీ!నిన్ను యజమానులుగృహస్వా◌ు రూపమునప్రతిష్టించినారు. నీవుఅతిథివలె అత్యంతపూజ్యుడవు.

అగ్నీ!నీవు పురాతనుడవు.దీప్తిశిఖా◌శిష్టుడవు.ప్రభూత కేతు◌శిష్టుడవు. బాహురూపుడవు.ధనదాతవు.సుఖప్రదుడవుసురక్షకుడవు జీర్ణవృక్షధ్వంసకారి◌.

3. అగ్నీ!నీవు హోమ ◌దుడవు.◌వేకి◌. రత్నదాతలలోశ్రేష్టుడవు గుహాస్థితుడవుదర్శనయోగ్యుడవు.ప్రభూత ధ్వనియుక్తయజ్ఞకారి◌. ఘృతగాహకుడవు.సుందరుడవు ధన◌శిష్టుడవు.

అగ్నీ!మనుష్యగణములునిన్ను స్తుతించును.

4. అగ్నీ!నీవు సర్వము భరించువాడవు.మేము బహు◌ధస్తోత్రములు,నమస్కారములద్వారా నిన్నుస్తుతింతుము. నీవద్దకుచేరుదుము.

అగ్నీ!నీవు మాకు ధనముప్రసాదించుము. ప్రీతులనుచేయుము. అంగిరపుత్రా!అగ్నీ! నీవు చక్కగా ప్రదీప్తుడవగుము.నీశిఖల ద్వారా యజమానికిఅన్నము కలిగించుము.ప్రీతుని చేయుము.

5. అగ్నీ!నీవు బహురూపయుక్తుడవు.పురాతన కాలమునుండి యజమానులకుఅన్నదానము చేయుచున్నావు.నీవు నీ స్వబలమునబహు అన్నములకుస్వా◌ు ◌ అయినావు. నీవు దీప్తిమంతుడవు.నీ దీప్తికి సరివచ్చువారులేరు.

6. యువతమఅగ్నీ! నీవు చక్కగా వెలుగొందుము.దేవతలు నిన్నుహవ్యవాహనునిచేసినారు. దేవతలుమరియు మానవులుప్రభూత వేగశాలి,ఘృతయోని, ఆహుతఅగ్నిని వృద్ధి ప్రేరకునిగనుదీప్తిమంతుడుగను,చక్షు:స్థానీయునిగనుచేసి భజించినారు.

7. అగ్నీ!పురాతనులను, సుఖాభిలాషులునుఅగు యజమానులునిన్ను ఘృతము ద్వారా ఆహ్వానింతురు.సుందర స◌ుధలతోప్రదీప్తుని చేయుదురు.

అగ్నీ!నీవు వర్థిల్లుము.ఓషధులతో సిక్తుడవగుము.ప్రార్థన అన్నమునువ్య క్తపరచి అవస్థితుడవుఅగుము.

దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబలపౌత్రుండును ◌ద్వాన్‌వేంకటాచార్య వేంకటాంబలపుత్రుండును - ఆంధ్రఆస్థానక◌ దాశరథి కృష్ణమాచార్యఅనుజుండును- కమలానా◌ు్మ ధర్మపత్నీసమేతుండును ఆంగ్లమునుండి'దేవుని పేరిట' నవల,ఉర్దూనుండి 'కవయిత్రికథ' నవల, భిలానీబానుకథలు తెలుగునకుఅనువదించినవాడును, తెలుగుఅఫ్సానే పేరిట తెలుగుకథలను ఉర్దూలోనికిఅనువదించినవాడును, "కొక్కొరోకో" "నీలిదీపాలు""బీళ్లు తిరగబడుతున్నాయి"తెలుగు రేడియోనాటకముల హిందీఅనువాదకుడును,జిగర్, జవుఖ్,ఇక్బాల్ ఉర్దూ క◌తలతెలుగు అనువాదకుడును,అనేక గ్రంథకర్తయునగుదాశరథి రంగాచార్య ◌రచితఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితమునమూడవ అష్టకముసమాప్తము.

అక్షరవాచస్పతి

డాక్టర్‌దాశరథి రంగాచార్య

శ్రీమదాంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహిత

శుక్లాంబరధరం ౦ష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజం!
ప్రసన్నవదనంధ్యాయేత్సర్వ ౦ఘ్నోపశాంతయే!!

నాలుగవఅష్టకము

మొదటిఅధ్యాయము ఐదవమండలము

మొదటిఅనువాకము తొ౦్మదవసూక్తము

ఋషి- ఆత్రేయ గయుడు,దేవత - అగ్ని, చందస్సు5 - 7 పంక్తి, ౦గిలిన౦ అనుష్టుప్

1. అగ్నీ!నీవు దీప్యమానుడవు.హోమసాధక ద్రవ్యయుక్తులయిమర్త్యులు నిన్నుస్తుతింతురు. నీవుచరాచర భూతగణములనుఎరుగుదువు. మేమునిన్ను స్తుతించుచున్నాము.నీ హవన సాధనహవ్యమునునిరంతరము వహింతువు.

2. సకలయజ్ఞములుఅగ్నితోడనే సాగును.యజమానికి కీర్తిసంపాదక హవ్యముఅగ్నివలననే ప్రాప్తించును.యజమాని కుశచ్ఛేదకుడుహవ్యదాతఅగును. అగ్ని అతని యజ్ఞమునకుదేవతలనుఆహ్వానించును.

3. అగ్నిఆహారాది పాకములద్వారామానవులకు పోషకుడుఅగుచున్నాడు. యజ్ఞములకుశోభనకర్త అగుచున్నాడు.అట్టి అగ్నిని అరణిద్వయము శిశువునువలెకనుచున్నది.

4. అగ్నీ!కుటిలగతి సర్పములేక వక్రగతిఅశ్వ శిశువువలె నిన్నుధరించుట కష్టతరమగును.గడ్డి మధ్యనవదిలిన జంతువుగడ్డి మేసినట్లునీవు అడవులన్నింటినిదహింతువు.

5. ధూమవంతములగుఅగ్ని శిఖలు శోభాయమానములయిసర్వత్ర వ్యాపించును.కమ్మరి తిత్తిద్వారాఅగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేసినట్లు మూడుస్థానములందువ్యాపించిన అగ్ని స్వయముగాఅంతరిక్ష దిశగా ప్రజ్వరిల్లును.తిత్తి ద్వారా కమ్మరిఅగ్నిని తీక్షణముచేసినట్లు అగ్నితనను తాను తీక్షణతమముచేసికొనును.

అగ్నీ!నీవు అందరి ౦త్రుడవు.నీ రక్షణలవలననునిన్ను స్తుతించుటవలనను మానవులమగుమేము శత్రుభూతములగుపాపసాధక కర్మలనుండిఉత్తీర్ణులముకావలెను.

అగ్నీ!నీవు బలమానుడవు.హవ్యవాహనుడవు.నీవు మావద్దకుప్రసిద్ధ ధనమునుకొనితెమ్ము. మా శత్రువులనుపరాభూతులనుచేయుము. మమ్ముపోషించుము. మాకు అన్నముప్రసాదించుము. యుద్ధమునమాకు సమృద్ధి కలుగు౦ధానము చూపుము.

## పదవసూక్తము

ఋషి- ఆత్రేయగయుడు,దేవత - అగ్ని ఛందస్సు- 4 , 7 పంక్తి, ౦గిలిన౦ అనుష్టుప్.

1. అగ్నీ!నీవు మా కొరకు అతి ఉత్కృష్టధనమును సముపార్జించుము.నీ గతి అప్రతిహతముకావలెను. నీవుమాకు సర్వత్ర వ్యాపించినధనము ప్రసాదించుము.అన్న లాభమునకుగానుపథకమును ఆ౦ష్కరించుము.

2. అగ్నీ!నీవు అందరిని ◌ంచినఆశ్చర్యభూతుడవగుము.మేము చేయుయజ్ఞాది కార్యములకుప్రసన్నుడవగుము.మాకు బలమునుగానిధనమునుగానిప్రసాదించుము. నీబలము అసురులనునష్టపరచునట్టిదగును.నీవు సూర్యునివలెయజ్ఞకార్యమునునిర్వహింపుము.

3. అగ్నీ!ప్రసిద్ధ స్తవకారులగుమానవులు నిన్నుస్తుతించి గోధనాదిలాభము పొందుదురు.మేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.మా ధనమును,పుష్టిని వర్ధిల్లజేయుము.

4. ఆనందదాయకుడవగుఅగ్నీ! సుందర స్తుతులద్వారా నిన్ను స్తుతించువారుఅశ్వ ధనమునుపొందుదురు. తమబలమున శత్రువులనుఓడింతురు. స్వర్గమును◌ంచిన కీర్తిని ఆర్జింతురు.అగ్నీ! గయ ఋషి స్వయముగానిన్ను జాగృతముచేయుచున్నాడు.

5. అగ్నీ!నీ కిరణములు అత్యంతప్రగల్భములు.దీప్తివంతములు.అ◌ సర్వత్ర వ్యాప్త ◌ద్యుత్తువలెశబ్దాయమాన రథమువలెఅన్నార్థుల వలెసర్వత్ర సంచరించును.

6. అగ్నీ!నీవు త్వరగా మమ్ముర‌క్షింపుము. ధనముదానము చేయుము.దారిద్ర్యము తొలగింపుము.మా పుత్రులు, ◌త్రులుస్తుతించి పరిపూర్ణ మనోరథులుకావలెను.

7. అంగిరా!పురాతన ఋషులునిన్ను స్తుతించినారు.ఇప్పటి ఋషులునునిన్ను స్తుతించుచున్నారు.ధనము మహావ్యక్తులను సహితములొంగదీయును. అట్టిధనమును మాకొరకు తెమ్ము.

8. దేవతలఆహ్వానకారి అగ్నీ! మేమునిన్ను స్తుతింతుము.మాకు స్తుతి సామర్ధ్యముప్రసాదించుము. యుద్ధమునమాకు సమృద్ధి కలుగు◌ధానము ఏర్పరచుము.

## పదకొండవ సూక్తము

ఋషిఆత్రేయసుతుడుభరుడు, దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు - జగతి.

1. అగ్నిలోకరక్షకుడు, సదా ప్రవృద్ధుడు.అందరి ద్వారా శ్లాఘనీయుడు.బలశాలి. అతడుజనులకు నవశుభములుకలిగించుటకు ఆ◌ర్భ◌ంచినాడు.అగ్ని ఘృతము ద్వారా ప్రజ్వలితుడగును.తేజోయుక్తుడగును.పరిశుద్ధుడు అగును.ఋత్విక్కులకొరకు ద్యుతిమంతుడగును.ప్రకాశవంతుడగును.

2. అగ్నియజ్ఞమునకుకేతన స్వరూపుడు. ప్రజ్ఞాపకుడు.అగ్ని యజమానిచేసన్మానితుడగును.పురోభాగమున స్థాపించబడును.అగ్ని ఇంద్రాది దేవతలదర్శకుడు. ఋత్విక్కులుమూడు స్థానములందుఅగ్నిని స◌ద్ధము చేసినారు.శోభనకర్ముడు,దేవతల ఆహ్వానకారిఅగ్ని కుశయుక్త స్థానమునయజ్ఞము కొరకు ప్రతిష్ఠించబడినాడు.

3. అగ్నీ!మాతృ స్వరూప అరణిద్వయమునుండి నీవు నిర్విఘ్నముగాఆ◌ర్భ◌ంచినావు. నీవుప◌త్రుడవు. క◌◌. మేధా◌◌.యజమానులద్వారాఅవతరింతువు. పూర్వమహర్షులుఘృతము ద్వారా నిన్నువర్ధిల్ల చేసినారు.

హవ్యవాహకా!నీ అంతరిక్ష వ్యాపి ధూమముకేతన స్వరూపమగును.ప్రజ్ఞాపకమగును.అనుమాపకమగును.

4. అగ్నిసర్వ పురుషార్థ సాధకుడు.అగ్ని మా యజ్ఞమునకు◌చ్చేయవలెను.మానవులు ఇంటింటఅగ్నిని స్థాపింతురు. హవ్యవాహకఅగ్ని దేవతలదూతస్వరూపుడగును.యజ్ఞ నిర్వాహకునిగాజనులు అగ్నిని భజింతురు.

5. అగ్నీ!నిన్ను గూర్చిన స్తుతులుసుమధుర వాక్యప్రయుక్తములు.స్తుతులు నీ మనసునకుసుఖము కలిగించవలెను.మహానదులుసముద్రమునుపూరించును. బలయుక్తములనుచేయును. అట్లేస్తుతులు నిన్నుపూర్ణుని, బలశాలినిచేయును.

6. అగ్నీ!నీవు గుహమధ్యమునదాగినవాడవు. వనములనుఆశ్రయించి నిలిచినవాడవు.అంగిరులు నిన్ను ఆవిష్కరింపచేసినారు. నీవు విశేషబలమునమథించినపుడుపుట్టెదవు. అందుకేఅందరు నిన్ను బలపుత్రుడందురు."త్వమాహు:సహసపుత్రమంగిర:"

## పన్నెండవసూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయపుత్రుడు భరుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. అగ్నిసామర్థ్యాతిశయమునమహానుడు.యాగ యోగ్యుడు. జలవర్షకారి.బలశాలి. అభీష్టవర్షి.యజ్ఞమున అగ్నిముఖమునహుతమయినపరమ పవిత్ర ఘృతమువలెస్తుతులు అగ్నికి ప్రీతికరములుకావలెను.

2. అగ్నీ!మేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.నీవు స్తుతులనుఅర్థము చేసికొనుము.ఆమోదింపుము. విశేష జలవర్షమునకుసమాయత్తమగుము.మేము యజ్ఞమునబలప్రయోగముచేసి విఘ్నములుకలిగించము. విధ్యుక్తముకానివైదిక కార్యములందుప్రవర్తించము.నీవు దీప్తిమంతుడవు.కోరికలు తీర్చువాడవు.మేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.

3. అగ్నీ!నీవు ఉదక వర్షకారకుడవు.స్తుతి యోగ్యుడవు.మేము చేయునట్టిఎటువంటి సత్యకార్యమువలన నీవు స్తుతులనుఎరుగగలవు?
అగ్నిఋతువుల రక్షకుడు.దీప్తిమంతుడు.అతడు మమ్ము తెలియవలెను.మేము అగ్ని భక్తులము.మా పశువులు మున్నగుధనముల స్వామిఅగ్నిని తెలియకున్నాము.

4. అగ్నీ!ఎవడు శత్రువులబంధనకారి? ఎవడులోకరక్షకుడు?
అసత్యవాదులఆశ్రయదాత ఎవడు?దుష్టవచనులఉత్సాహకర్త ఎవరు?

(అగ్నినిఆరాధించువారు అట్టివారుకారని అర్థము)

5. అగ్నీ!నీ బంధుగణముసర్వత్ర వ్యాపించి ఉన్నారు.వారు పూర్వము నీ ఉపాసననుత్యజించి కష్టములపాలయినారు. తదుపరిమరల ఆరాధించిసౌభాగ్యవంతులయినారు.మేము సరళ భావమునుఆచరించువారము అయిననుఅసాధు భావమునమమ్ము కుటిలాచారుడుఅన్నవాడు మాకు శత్రువయితన అరిష్టమునుతానే కొని తెచ్చుకొనును.

6. అగ్నీ!నీవు దీప్తిమంతుడవు.అభీష్టప్రదుడవు.నిన్ను హృదయపూర్వముగస్తుతించువాడను.నీ కొరకు యజ్ఞమునురక్షించువాడును విశాలగృహవంతుడగును.నీకు చక్కగా పరిచర్యచేయువానికి కోరికలుతీర్చగల పుత్రుడుకలుగును.

## పదమూడవసూక్తము

ఋషి- ఆత్రేయ భరుడు- దేవత - అగ్ని ఛందస్సు- గాయత్రి

1. అగ్నీ!మేము నిన్ను పూజింతుము.ఆహ్వానింతుము.స్తుతింతుము. మారక్షణకుగాను నిన్నుప్రజ్వలితుని చేయుదుము.

2. అగ్నిదీప్తిమంతుడు.ఆకాశస్పర్శి. మేము ధనార్థులము.అగ్నిని గూర్చి పురుషార్థ సాధకస్తుతిని పఠింతుము.

3. అగ్నిమానవుల మధ్యనిలుచును. సాగును.దేవతలనుఆహ్వానించును.అట్టి అగ్ని మా స్తుతులననుగ్రహించవలెను.యజ్ఞీయ ద్రవ్యజాతకమునుదేవతల సమక్షమునకుచేర్చవలెను.

4. అగ్నీ!నీవు సర్వదా సంతోషిం. నీవుహోతవయి జనులకువరణీయుడవయిబలవంతుడవగుదువు.నీ వలన యజమానులుయజ్ఞ సముపార్జకులగుదురు.

5. అగ్నీ!నీవు అన్నదాతవు.స్తుతియోగ్యుడవు.మేధావులగు స్తోతలంశిష్ట స్తుతుల ద్వారానిన్ను వర్థిల్లచేయుదురు. నీవుమాకు ఉత్కృష్ట బలమునుప్రసాదించుము.

6. అగ్నీ!ఇరుసు చక్రమునందలిఫలకములనుత్రిప్పినట్లునీవు దేవతలనువ్యాపింప చేసెదవు.నీవు మాకు నానా ంధధనమును ప్రదానముచేయుము.

## పదునాలుగవసూక్తము

ఋషి- ఆత్రేయసుతుడుభరుడు, దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు - గాయత్రి.

1. యజమానీ!నీవు అమరుడగు అగ్నినిస్తుతుల ద్వారా ప్రభోధితునిచేయుము. అగ్నిప్రదీప్తుడయినపుడుఅతడు దేవతలవద్దకుమన హవ్యమునుచేర్చును.

2. అగ్నిదీప్తమానుడు.అమరుడు. మానవులకుపరమారాధ్యుడు. నరులుఅగ్నిని యజ్ఞస్థలమునస్తుతింతురు.

3. యజ్ఞస్థలమునఅనేకులు స్తోతలుఘృతసిక్త స్రుక్ సహితులయిదేవతలవద్దకుహవ్యము చేర్చుమనిఅగ్నిని స్తుతించెదరు.

4. అగ్నిఅరణి మధ్యమునఆంర్భంంచినాడు. అతడుతన తేజఃప్రభావమునఅంధకారము యజ్ఞంఘాతకవస్తువులనునష్టపరచి ప్రజ్వరిల్లును.గోవులు, అగ్ని సూర్యుడుఅగ్ని నుండియే పుట్టినారు.

5. అగ్నిజ్ఞాని. ఆరాధ్యుడు.ఊర్ధ్వభాగమున,ఘృతాహుతి ద్వారాప్రదీప్తుడగువాడు.నరులారా! అట్టిఅగ్నిని పూజించుడు.అగ్ని మా ఆహ్వానమునుఆలకించవలెనుతెలియవలెను.

6. ఋత్విక్కులుఘృతము, స్తోమముద్వారా స్తుత్యభిలాషులు,ధ్యానగమ్యులగుదేవతల సహితముగాసర్వదర్శి అగ్నిని సంవర్థితునిచేయుదురు.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకము,ఐదవ మండలమునమొదటి అధ్యాయమునమొదటి అనువాకముసమాప్తము)

## రెండవఅనువాకము

## పదిహేనవసూక్తము

ఋషి- ఆంగీరస ధరణుడు, దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు - త్రిష్టుప్.

1. అగ్నిబలశాలి. సుఖస్వరూపుడు.ధనాధిపతి. హవ్యవాహకుడు.గృహదాత. ంధాత.క్రాంతదర్శి. స్తుతియోగ్యుడు.యశస్వి. శ్రేష్టుడు. హంస్వరూపఘృతమున అగ్ని ప్రసన్నుడగును.అట్టి అగ్నిని మేముస్తుతింతుము. ప్రణంల్లుదుము.

2 .యజమానులు- ద్యులోలధారకులు,యజ్ఞస్థల ఆసీనులునేతృ దేవతలనుఋత్విక్కుల ద్వారాపొందుదురు. ఆ యజమానులుయజ్ఞధారకుడు,సత్యస్వరూపుడగు అగ్నినియజ్ఞమునకుగానుఉత్తమ స్థానమగువేదిఃద స్తుతులద్వారా ప్రతిష్ఠింతురు.

3. ప్రముఖఅగ్నికి రాక్షసులకు దుష్ప్రాప్యమగుహః స్వరూప అన్నమునుప్రదానము చేయుయజమాని పాప ఃముక్తుడుఅగును. నవజాతఅగ్ని సింహమువలెశత్రువుపై లంఘించును.శత్రువును దూరముచేయును. సర్వత్రవసించు శత్రువునన్ను వదిలిదూరము జరుగవలెను.

4. అగ్నిసర్వత్ర ప్రఖ్యాతుడు.తల్లివలెసమస్త జనులనుదరి చేర్చుకొనును.తమను పోషించుమనిదర్శనఃమ్మని జనులెల్లరుఅగ్నిని ప్రార్థింతురు. అగ్నిధరించువాడయినపుడుసకల అన్నములనుజీర్ణము చేయును.అగ్ని నానారూపుడయి సర్వభూతజాతములందుచేరును.

5. అగ్నిద్యుతిమంతుడు.బలమైన కోర్కెలుతీర్చగలవాడు, హఃర్లక్షణఅన్నము అతని సంపూర్ణబలమును రక్షించవలెను.దొంగ, ఇంటి నడుమదాగి, దొంగిలించినసొమ్మును కాపాడినట్లుఅగ్నీ! నీవు అనంతధనలాభమునకుగానుసన్మార్గమును ప్రకాశితముచేయుము. అత్రిమునినిప్రీతుని చేయుము.

## పదహారవసూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయ పురోరుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-చివరిదిపంక్తి, ఃగిలినః అనుష్టుప్.

1.అగ్ని స్నేహ స్వరూపుడు,మానవులు ఃశిష్టస్తుతుల ద్వారా అగ్నినిస్తుతింతురు. పురోభాగమునస్థాపింతురు. ద్యుతిమంతుడగుఅగ్నికి హఃర్లక్షణఅన్నము సమర్పింతురు.

2.అగ్ని దేవతలకుహవ్యమువహించును.అతడు బాహుబలద్యుతియుక్తుడు.అట్టి అగ్ని యజమానులకొరకుదేవతలనుఆహ్వానించును.
అగ్నిసూర్యునివలె నరులకుఃశేషరూపమున వరణీయధనమున ప్రసాదించును.

3.ఋత్విక్కులు హవ్యము,స్తోత్రములద్వారాఅగ్నిని చక్కగా పూజించిబలవర్థకుని చేయుదురు.మేము అతనినే ప్రవృద్ధతేజోవంతుని,ధనస్వాఃయగు అగ్నినిస్తుతింతుము. మేముఅతని స్నేహముకోరుదుము.

4.అగ్నీ! మేము యజమానులము.నీవు మాకు ఎల్లరువాంఛించు బలమునుప్రసాదించుము. ద్యావాపృథ్వులుసూర్యునివలె శ్రవణీయఅగ్నిని పరిగ్రహించినారు.

5.అగ్నీ! మేము యజమానులము,నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.నీవు త్వరత్వరగా మాయజ్ఞమునకుఃచ్చేయుము. మాకొరకు వరణీయ ధనమునుసముపార్జించుము. మమ్ముయుద్ధమునసమృద్ధియుక్తులనుచేయుము.

## పదిహేడవసూక్తము

ఋషి- ఆత్రేయ పురోరుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు-చివరిదిపంక్తి, ఃగిలినః అనుష్టుప్.

1.అగ్ని స్వతేజమునప్రవృద్ధుడు. ఋత్విక్కులుస్తోత్రములద్వారాసంతృప్తుని చేయుటకుఅగ్నిని ఆహ్వానింతురు.నరులగు స్తోతలుయజ్ఞకాలమునరక్షణకుగాను అగ్నిని స్తుతింతురు.

2.ధర్మఃశిష్టస్తోతా!నీ యశస్సు సర్వశ్రేష్ఠముకావలెను. నీవువర్ధమానుడవయిదు:ఖము ఎరుగని, తేజోఃశిష్టుడగుఅగ్నిని, స్తుతియోగ్యునిసద్వచనములస్తుతింతువు.

3.అగ్ని జగద్రక్షక బలయుక్తుడు.స్తుతియుక్తుడు.సూర్యునివలె ద్యుతిమంతుడు.అతని కాంతి జగత్వ్యాప్తము.అతనివలననేసకలదీప్తులు ప్రకాశవంతములగును.అట్టి మహాగ్నిప్రభాజ్యోతులతోనేఆదిత్యుడు వెలుగుచున్నాడు.

4.చక్కని మతిగలఋత్విక్కులు దర్శనీయఅగ్నిని యజించి ధనమును,రథమును పొందుదురు.యజ్ఞార్థము ఆహూతుడగుఅగ్ని పుట్టగానే సమస్తజనులచేస్తుతించబడును.

5.అగ్నీ! స్తోతలు నిన్నుస్తుతించి పొందునట్టివరణీయ ధనమునుఆలస్యము చేయకమాకు ప్రదానము చేయుము.మాకు అభిలషితఅన్నము అందించుము.మమ్ము రక్షింపుము.మేము మంగళకరములగుపశ్వాదులను యాచించుచున్నాము.సంగ్రామమునందుసమృద్ధికిగాను అగ్నీ!నీవు ఉపస్థితుడవగుము.

## పద్దెనిఁదవసూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయ ద్వితుడు,దేవత -అగ్ని, ఛందస్సు- చివరిది పంక్తి, ఁగిలినఁఅనుష్టుప్.

1.అగ్ని బహుప్రియుడు.యజమానులకుధనదాత. వారిఇండ్లయందు ఉండువాడు.అగ్ని ప్రాత:కాలమునస్తుతుడగును. అమరుడగుఅగ్ని యజమానులమధ్యనున్నహవ్యములనువాంఛించును.

2.అగ్నీ! అత్రిపుత్రుడుద్వితుడు సర్వకాలములందునీకొరకు సోమము సిద్ధపరచును.నిన్ను స్తుతించును.ఁశుద్ధ హవ్యములవహించును.అందువలన అతనికినీ బలమునుప్రదానము చేయుము.

3.అగ్నీ! నీవు అశ్వదాతవు.దీర్ఘగమనుడవు.దీప్తిమంతుడవు.ధనికుల కొరకుగానుమేము స్తోత్రములద్వారా నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.అందువలన ధనికులరథము శత్రువులద్వారా అహింసితమయియుద్ధమునకుసాగవలెను.

4.ఋత్విక్కులద్వారాయజ్ఞఁషయక నానాఁధయజ్ఞకార్యము సముపార్జించబడును.వారు ఉచ్చారణలద్వారా స్తోత్రములనురక్షింతురు. అట్టి ఋత్విక్కులుయజమానులకుస్వర్గప్రాపకమగు యజ్ఞమునఁశాల కుశాసనమునఅన్నమును స్థాపింతురు.

5.అమర అగ్నీ! నిన్ను స్తుతించినంతనాకు ఏబది అశ్వములుదానము చేసినధనికునకు దీప్తశీలపరిచారకయుక్త మహాన్నమునుప్రసాదించుము.

## పందొఁమ్మదవసూక్తము

ఋషి- ఆత్రేయ వవ్రి,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు1-2 గాయత్రి, 3-4 అనుష్టుప్,5 ఁరాట్.

1.భూమాత వద్దనిలిచి పదార్థజాతములనుచూచునట్టిఅగ్ని వవ్రి ఋషి అశోభనదశను ఎరుగవలెను.అతని హవ్యమునుగ్రహించి, అతనినిఉద్ధరించవలెను.

2.అగ్నీ! నీ ప్రభావమునుఎరిగిన జనులుయజ్ఞము కొరకుగానునిన్ను ఆహ్వానింతురు.హఁయు, స్తుతులద్వారానీ బలమునుకాపాడుదురు. అట్టివారుశత్రువునకు ఆగమ్యములగుపురములందు ప్రవేశింతురు.

3.మహా స్తుతులుచేయువారు అన్నాభిలాషులుస్వర్ణాలంకార భూషణులుఉత్పన్నశీలురగుఋత్విక్కులు స్తోత్రములద్వారాఅంతరిక్షవర్తి వైద్యుతాగ్నియొక్క దీప్తిమంతమగుబలమును వర్థిల్లచేయుదురు.

4.పాలు కలిపిన హవ్యమువలెఏ అగ్ని జఠరమున అన్నముఉన్నది. ఎవడు స్వయంశత్రువుల ద్వారాఅహింసకుడయి శత్రువులనుహింసించునోద్యావాపృథ్వులకు సహాయభూతుడగుఆ అగ్నియే కమనీయుడు,నిర్ఘోషియయి మా స్తోత్రమునుఆలకించవలెను.

5.ప్రదీప్తుడవగు అగ్నీ!నీవు వనములనుభస్మము చేసిక్రీడింతువు. వాయుప్రేరకుడవయి మనోహరుడవయిమా ముందునకు ంచ్చేయుము.శత్రునాశకములగునీయొక్క తీవ్రజ్వాలలుమావద్ద సుకోమలములుకావలెను.

## ఇరువదవసూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయప్రయస్వతుడు, దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు - చివరిదిపంక్తి. ంగిలినం అనుష్టుప్.

1.అగ్నీ! నీవు అత్యంతఅన్న ప్రదుడవు.మేము నీకు హంరూపఅన్నము సమర్పింతుము.అది నీకు ఇష్టమగును.మా స్తుతుల సహితముగాఆ హవ్యధనమునుదేవతలకు చేర్చుము.

2.అగ్నీ! పశువులు మున్నగుధనముగలవాడైనీకు హవ్యప్రదానముచేయునట్టివ్య క్తి అన్నహీనుడు,బలహీనుడుఅగును. వేదభిన్నములగుఅన్యకార్యములు చేయువాడుఅసురుడు అగును. అతనినినీవు హింసింతువు.

3.అగ్నీ! నీవు దేవతలఆహ్వాతవు. బలములసాధకుడవు. అన్నవంతులమగుమేము నిన్ను కోరుకుందుము.యజ్ఞమునందుశ్రేష్ఠ అగ్నిని స్తుతిరూపవచనములతోభజింతుము.

4.బలశాలివగు అగ్నీ!నిత్యము నీ రక్షణలుకలుగునట్లు చేయుము.మాకు ధనలాభముకలుగునట్లును,మేము యజ్ఞముచేయగలుగునట్లుచేయుము. మాకుఆవులు కలుగునట్లును,పుత్రులు కలిగి సుఖించునట్లునుసేయుము.

## ఇరువదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయససుడు, దేవత-అగ్ని,చందస్సు-అనుష్టుప్.చివరిది పంక్తి.

1.అగ్నీ! మనువువలెమేము నిన్ను స్థాపింతుము.జ్వలింపచేతుము.అంగిరాత్మక అగ్నీ! దేవాభిలాషులగుమానవ యజమానులకొరకునీవు దేవతలనుయజింపుము.

2.అగ్నీ! నీవు స్తోత్రములద్వారా సుప్రీతుడవుఅగుదువు. నరులకొరకు ప్రదీప్తుడవగుదువు.ఘృతయుక్తాన్నహవ్యంశిష్టపాత్రనీకు నిత్యము లభించుచుండును.

3.క్రాన్తదర్శివగు అగ్నీ!ప్రసన్నులయినసకల దేవతలునిన్ను వారి దూతనుచేసినారు. అందువలనేపరిచర్య చేయుయజమానులుయజ్ఞములందుదేవతలనుఆహ్వానించుటకునిన్ను యజింతురు.

4.దీప్తిశాలివగు అగ్నీ!మానవులు దేవయజ్ఞమునకుగానునిన్ను స్తుతింతురు.హంద్వారా ప్రవృద్ధుడవయిప్రజ్వరిల్లుము.నీవు సత్యభూతససఋషియొక్క యజ్ఞ,సాధన స్థలమునదేవరూపముననిలువుము.

## ఇరువదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయంశ్వసాముడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-అనుష్టుప్,చివరిది పంక్తి.

1.అగ్నీ! యజ్ఞమునసకల ఋత్విక్కులకుస్తోతవ్యుడు.దేవతల ఆహ్వాత.అత్యంత స్తవనీయుడు.ంశ్వసామ ఋషీ! నీవు అత్రివలెదీప్తివంతుడగుఅగ్నిని అర్చింపుము.

2.అగ్ని జాతవేది.ద్యుతిమంతుడు.యజ్ఞకారకుడు. యజమానులారా!అట్టి అగ్నిని వహించుడు.స్థాపించుడు, దేవతలకుప్రియమయినది.యజ్ఞసాధకమగుమేము అందించు హవ్యముఅగ్నికి అందవలెను.

3.అగ్నీ! నీవు దీప్తిశాలిం.నీ హృదయముజ్ఞానసంపన్నము.మా రక్షణకుగాను మేమునీ దరికి చేరినాము.మేము మానవులము.అగ్ని మాకు అర్చనీయుడు.అగ్నిని తృప్తిపరచుటకుమేము అతనిని స్తుతింతుము.

4.అగ్నీ! నీవు బలపుత్రుడవు.సుందర హనునాసికలు గలవాడవు.గృహపతిం. నీవుమా ఈ పరిచారకస్తవమునుగ్రహించుము.అత్రిపుత్రులుస్తోత్రముననిన్ను వర్ధిల్లచేయుదురు.వచనములతోఅలంకరింతురు.

## ఇరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-ద్యుమ్నుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అనుష్టుప్,చివరిది పంక్తి

1.అగ్నీ! నేను ద్యుమ్నఋషిని. బలవంతుడగుశత్రువును జయించుపుత్రుని నాకు ప్రసాదింపుము.ఆ పుత్రుడు స్తోత్రయుక్తుడయిసంగ్రామమున సమస్తశత్రువులనుపరాభూతులనుచేయవలెను.

2.అగ్నీ! నీవు బలశాలిం.సత్యభూతుడవు.అద్భుతుడవు.గోయుక్తుడవు. అన్నదాతవు.నీవు మాకు ఒక పుత్రునిప్రసాదించుము. అతడుసేనలను పరాభూతులనుచేయు సమర్థుడుకావలెను.

3.అగ్నీ! నీవు దేవతలఆహ్వాతవు. సకలజనులకు ప్రియంకరుడవు.సమాన ప్రీతిగలవారు.కుశచ్ఛేదులగుఅఖిల ఋత్విగ్గణములుయజ్ఞగృహముననిన్ను బహుంధవరణీయ ధనమునుయాచింతురు.

4.అగ్నీ! లోక ప్రసిద్ధంశ్వచర్వణ ఋషికి శత్రువులనుహింసించు బలముకలుగవలెను.ద్యుతిమాన్!నీవు మా ఇంట ద్యుతిమంతుడవయిప్రకాశించుము. పాపపరిహారికఅగ్నీ! నీవు ద్యుతియుక్తుడవు.యశోయుక్తుడవగుము.దేదీప్యమానుడవగుము.

## ఇరువదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-బంధు,సుబంధు, శ్రుతబంధు,ంప్రబంధులనునలుగురు ఋషులు;లేదా గౌపాయన తాపాయనులు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-ద్విపదంరాట్.

1.2. అగ్నీ! నీవు పూజనీయుడవు.రక్షకుడవు. సుఖంకరుడవు.గృహదాతవు.అన్నదాతవు. నీవుమాకు దగ్గరివాడవగుము.అనుకూలుడవగుము.అతిశయదీప్తిశీలపశుస్వరూపధనమునుప్రసాదించుము.

3.4.అగ్నీ! నీవు మమ్ముగ్రహించుము.మా ఆహ్వానములనుఆలకించుము. సమస్తపాపాచారునుండి మమ్మురక్షింపుము. స్వతేజమునప్రకాశించు అగ్నీ! మేముసుఖముల కొరకును,పుత్రుల కొరకునునిన్ను యాచించుచున్నాము.

## ఇరువదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయవసుయులు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-అనుష్టుప్

1.వసుయు ఋషులారా!ం రక్షణ కొరకు అగ్నిని స్తుతించుడు.అగ్నిహోత్రమునకుగానుయజమానులఇండ్లయందుండుఅగ్ని మా కోరికలు తీర్చవలెను.ఋషి పుత్రుడు, సత్యవంతుడగుఅగ్ని మమ్ము శత్రువులనుండిరక్షించవలెను.

2.అగ్ని పూర్వపు ఋషులవలననుదేవతలవలననుసందీప్తుడయినాడు.ఆ అగ్నిమోదన జిహ్వుడు,శోభన దీప్తియుక్తుడు,అతిశయ ప్రభావానుడు,దేవతల ఆహ్వాత,సత్యప్రతిజ్ఞుడుఅగును.

3.అగ్నీ! నీవు స్తుతులద్వారా స్తూయమానుడవు.మేము అతిశయ ప్రశస్తము,అత్యంత శ్రేష్ఠమగుపరిచర్యలు చేయుదుము.స్తుతింతుము. నీవుప్రసన్నుడవగుము.మాకు ధన దానముచేయుము.

4.అగ్ని దేవతలమధ్య దేవతాస్వరూపమున ప్రకాశించును.మానవుల మధ్యఆహవనీయ రూపమునప్రవేశించును. యజ్ఞములందుదేవతలకు హవ్యమువహించును.యజమానులారా!స్తుతులద్వారా ఁరు అట్టిఅగ్నికి పరిచర్యలు చేయుడు.

5.హఁ సమర్పించుయజమానులకు- అగ్ని - పుత్రుని ప్రసాదించవలెను.ఆ పుత్రుడు బహుఁధఅన్నయుక్తుడు, బహుస్తోత్రవంతుడు,శత్రువును పరాభఁంచగలవాడుకావలెను. అట్లేఅగ్నీ! వేగవంతము,శత్రుపరాజయకారకమగుఅశ్వమును ప్రసాదించుము.

6.అగ్నీ! నీవు మాకు పుత్రునిప్రసాదించుము. అతడుసత్యపాలకుడు. బంధుజనులను అభిమానించువాడు.యుద్ధమునశత్రువును పరాభఁంచగలవాడుకావలెను. అట్లేఅగ్నీ! వేగవంతము,శత్రు పరాజయకారకమగుఅశ్వమును ప్రసాదించుము.

7.శ్రేష్ఠతమ స్తోత్రములన్నియుఅగ్ని కొరకే రచించబడును.తేజోధనుడవగుఅగ్నీ! మాకు బహుళధనమును ప్రదానముచేయుము. ఎందుకనగానీవద్ద నుండియేమహాధనములుఉత్పన్నములయినఁ.నిఖిల అన్నములుఉత్పన్నములయినఁ.

8.అగ్నీ! నీ శిఖలు దీప్తిమంతములు.నీవు సోమలతాపోషక శిలవలెమహామహుడవనబడుచున్నావు.నీవు ద్యుతిమంతుడవు.నీ శబ్దము మేఘ గర్జనవలెద్యుతిమంతమయివ్యాపించును.

9.మేము వసుయు గణములము.బలశాలియగు అగ్నినిస్తుతించుచున్నాము.పడవద్వారా నదినిదాటించినట్లుశోభనకర్ముడగుఅగ్ని మమ్ము సకలశత్రువుల నుండిఉత్తీర్ణులను చేయవలెను.

## ఇరువదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయవసుయులు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-గాయత్రి.

1.అగ్నీ! నీవు శోధకుడవు.ద్యుతిమంతుడవు.నీ దీప్తిచేతను,దేవతలనుప్రహృష్టముచేయు జిహ్వచేతనుయజ్ఞమునకుదేవతలనుఆహ్వానించుము.పూజించుము.

2.అగ్నీ! నీవు ఘృతోత్పన్నుడవు.బహుఁధకిరణవంతుడవు.సర్వద్రష్టవు. హవ్యభక్షణకుగానుదేవతలనుతీసికొని రావలసినదిగానిన్ను యాచించుచున్నాము.

3.అగ్నీ! నీవు క్రాంతదర్శిఁ.హవ్యభక్షణశీలుడవు.దీప్తిమంతుడవు.మహామహుడవు.మేమునిన్ను యజ్ఞ స్థలమునప్రజ్వలింప చేసెదము.

4.అగ్నీ! నీవు దేవతలఆహ్వాతవు. హవ్యదాతయజమాని యజ్ఞమునకుదేవతలందరిసహితుడవయిఁచ్చేయుమనినిన్ను ప్రార్థించుచున్నాము.

5.అగ్నీ! యజ్ఞము చేయుయజమానికి నీవుశోభన బలమునుప్రసాదించుము. దేవతలతోకూడ కుశలఁద ఆసీనుడవగుము.

6.వేలమందిని గెలువగలఅగ్నీ! హ౦ద్వారా ప్రజ్వలితుడవయి,ప్రశస్తమానుడవయి,దేవదూతవయిమా యజ్ఞకర్మమునుపోషించుము.

7.అగ్ని భూతజాతములనుతెలిసినవాడు.యజ్ఞప్రాపకుడు.యువతముడు,ఋత్విక్కు యజమానులారా!౦రు అట్టి అగ్నిని స్థాపించుడు.

8.ప్రకాశమానులగు స్తోతలసమర్పించిన హ౦రన్నమునేడు నిరంతరముదేవతలకు అందవలెను.ఋత్విక్కులారా! కుశలుపరచుడు. అగ్నిని ఆసీనునిచేయుడు.

9.మరుద్గణములు,దేవవైద్యులుఅశ్వినులు, సూర్యుడు, వరుణాదిదేవతలు తమతమ పరిజన సహితులయికుశల౦ద ఆసీనులుకావలెను.

## ఇరువదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-త్రివృష్ణపుత్రుడు త్రయారుణుడు,పురుకుత్సుని సుతుడుత్రసదస్యుడు, భరతపుత్రుడుఅశ్వమేధుడు, ౦రు రాజులుకావచ్చును. దేవత-ఇంద్రాగ్నులు,ఛందస్సు-1-3. త్రిష్టుప్,4-6 అనుష్టుప్.

1.అగ్నీ! నీవు మానవులనేతవు.సాధువుల
పాలకుడవు.జ్ఞానసంపన్నుడవు.ధనవంతుడవు.బలవంతుడవు.త్రివృష్ణపుత్రుడగుత్రియారుణుడనురాజర్షి రెండెద్దులబండిపదివేల సువర్ణములుదానముచేసి ప్రఖ్యాతుడుఅయినాడు.

2.త్రయారుణుడునాకు నూరు సువర్ణములు.ఇరువది గోవులు,రథము, వాటి భారమువహించుటకురెండు అశ్వములు ఇచ్చినాడు.
వైశ్వానరాగ్నీ!మా స్తుతులు హ౦తోవర్థమానుడవయిత్రయారుణునకుసుఖములు ప్రసాదించుము.

3.అగ్నీ! మేము బహుసంతానవంతులము.మా స్తుతులకు ప్రసన్నుడవగుము.త్రయారుణుడుమాతో "ఇది గ్రహించుము.అది గ్రహించుము"అన్నాడు. అట్లే నీస్తుతులను నిత్యముకోరుత్రసదస్యుడు కూడామమ్ము "ఇది గ్రహించుముఅది గ్రహించుము"అని ప్రార్థించినాడు.

4.అగ్నీ! ఎవడేని యాచకుడునిన్ను స్తుతించిధనదాత రాజర్షి'అశ్వమేధుని' వద్దకేగిధనము ఇమ్మనియాచించిన ఆ రాజర్షియాచకునకు ధనముదానము చేయును.యజ్ఞేచ్ఛగల
అశ్వమేధునకునీవు యజ్ఞముచేయు బుద్ధినిప్రసాదించుడు.

## ఇరువదిఎని౦ుదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయీ౦శ్వవారా ఋషికి మహిళ,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు1-3 త్రిష్టుప్, 2 జగతి- 4 అనుష్టుప్, - 5-6 గాయత్రి.

1.చక్కగా వెలుగొందునట్టిఅగ్ని ద్యుతిమంతమగుఅంతరిక్షమున వెలుగులువెదజల్లును.అగ్ని ఉష ఎదుట ౦స్తరించిశోభాన్వితుడగును.'౦శ్వవారా' ఇంద్రాది దేవతలనుస్తుతించుచు, పురోడాశాదియుక్త స్రుక్కును గ్రహించిపూర్వదిశా ముఖియయిఅగ్నికి అభిముఖముగసాగును.

2.అగ్నీ! నీవు చక్కగా ప్రజ్వరిల్లుదువు.జలములపై ప్రభుత్వముసాగింతువు. హవ్యదాతయజమాని తనకుశుభములు కలుగుటకునిన్ను స్తుతించును.ఏ యజమాని వద్దకునీవు చేరుదువో,అతడు పశువులుమున్నగు సమస్తధనములు కలవాడగును.

3.అగ్నీ! మాకు ప్రభూతఐశ్వర్యము. శోభనధనము కలుగుటకుగానుశత్రువులనుపరిమార్చుము. నీ ధనతేజములుఉత్కృష్టములు.
అగ్నీ!నీవు దాంపత్య కార్యమునుచక్కగా నియమితముచేయుము. శత్రువులనునీ తేజమునఆక్రమింపుము.

4.అగ్నీ! నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.ధనవంతుడవు.యజ్ఞస్థలమునదీప్తుడవు.
నీవుప్రజ్వలితుడవయి,దీప్తివంతుడవయినపుడుయజమానులమగుమేము నీ దీప్తినిస్తుతింతుము.

5.అగ్నీ! నీవు హవ్యవాహకుడవు.యజమానులఆహుతుడవు.శోభన యజ్ఞవంతుడవు.నీవు చక్కగా ప్రజ్వరిల్లఇంద్రాది దేవతలనుయజింపుము.

6.ఋత్విక్కులారా! మీరుయజ్ఞమున ఉపస్థితులుకండు. హవ్యవాహకఅగ్నిలో హవనముచేయుడు.
అగ్నికిపరిచర్యలు చేయుడు.భజించుడు.దేవతలకు హవ్యమువహించుటకుఅగ్నిని వరించుడు.

## ఇరువదితొమ్మిదవ సూక్తము

ఋషి-శక్తిగోత్రగౌరవీతి, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మను సంబంధయజ్ఞమున ఉన్నమూడు తేజములనుఅంతరిక్షమున ఉన్నరోచమానమగు వాయు,అగ్ని, సూర్యాత్మక తేజములనుమరుత్తులు ధరింతురు.ఇంద్రా! మంచి బలముగలమరుద్గణములునిన్ను స్తుతించును.నీవు బుద్ధిమంతుడవు.మరుత్తులనుకనిపెట్టియుండుము.

2.ఇంద్రుడు అభిషుతసోమరసమును తృప్తిగాపానము చేసినాడు.అప్పుడు మరుత్తులుఇంద్రుని స్తుతించినారు.ఇంద్రుడు వారి స్తుతులుగొన్నాడు. వజ్రముధరించినాడు. వృత్రునిపరిమార్చినాడు.
వృత్రుడునిరోధించిన మహాజలరాశినిముక్తము చేసినాడు.స్వేచ్ఛ ఇచ్చినాడు.

3.మహా మరుత్తులారా!మీరు ఇంద్ర సహితులయిరచ్చేయండి. మేముసిద్ధము చేసినఅభిషుత సోమమునుస్వీకరించండి. మీరు సోమాత్మకహవ్యముస్వీకరించినందునయజమానికి గోలాభముకలుగును. ఈ సోమరసమునుపానము చేసియేఇంద్రుడు వృత్రునివధించినాడు.

4.ఇంద్రుడు సోమపానముచేసిద్యావాపృథ్వులనునిశ్చలము చేసినాడు.ఇంద్రుడు గమనశీలుడుఅయినాడు. వృత్రుడుభయభీతుడయిపారిపోయినాడు. వృత్రుడుదాగినాడు . అతనికి ఊపిరి ఆడలేదు.అట్టి వృత్రునిఇంద్రుడు ఆచ్ఛాదనహీనుని చేసికూల్చినాడు.

5.ఇంద్రా! నీవు ధనశాలివి.నీవు అద్భుతకార్యము చేసినావు.అందుకుగాను అగ్ని మున్నగుదేవతలు ఒక్కొక్కరునీకు సోమరసము అందించినారు.నీవు 'ఏతశు' ని కొరకు సూర్యునిఅశ్వములను నిలిపినావు.

6.ధనవంతుడగుఇంద్రుడు శంబరునితొంబది తొమ్మిదినగరములను ఏకకాలమునధ్వంసము చేసినాడు.అప్పుడు యుద్ధభూమియందేమరుత్తులు త్రిష్టుప్చందమున ఇంద్రునిస్తుతించినారు. అట్లుమరుత్తుల మంత్రములద్వారాస్తుతుడయి, దీప్తుడయినఇంద్రుడు శంబరునిపీడించినాడు.

7.అగ్ని ఇంద్రునకు మిత్రుడు.మిత్రుడగు ఇంద్రునికార్యమునకుగాను అగ్నిమూడు వందలమహిషములనుఅతి త్వరగా వండినాడు.
ఇంద్రుడుపరమైశ్వర్యయుక్తుడు.వృత్రుని వధించుటకుగానుమనుసంబంధమగుమూడు పాత్రలలోఉన్న సోమమునుఒకేసారి త్రాగినాడు.

8.ఇంద్రా! నీవు మూడువందలమహిషములమాంసమును భక్షించినావు.మూడు పాత్రలలోఉన్న సోమరసము త్రాగినావు.అప్పుడే నీవు వృత్రునివధించినావు.అంతట దాసులు స్వామినిఆహ్వానించినట్లుదేవతలందరుయుద్ధమునకుగానుసోమపాన పూర్ణుడగుఇంద్రుని ఆహ్వానించినారు.

9.ఇంద్రా! నీవు, కం వేగవంతములగుఅశ్వములమీద కుత్సునిగృహమునకుచేరినపుడు శత్రువులనుహింసించినావు.అప్పుడు నీవు ఇతర దేవతలసహితముగాఒకే రథము మీద ఎక్కినావు. ఇంద్రా!శుష్ణాసురుని నీవు వధించినావు.

10.ఇంద్రా! నీవు ముందేసూర్యుని రెండు చక్రములలోఒకదానిని వేరుచేసినావు.మరొక చక్రమునుధనలాభమునకుగానుకుత్సునికి ఇచ్చినావు.నీవు శబ్ద రహితఅసురులను హతబుద్ధులనుచేసినావు. వజ్రముతోసంగ్రామమున వారినిహతమార్చినావు.

11.ఇంద్రా! గౌరివీత ఋషి స్తోత్రమునిన్ను వర్ధిల్లచేయును. దధిపుత్రుడు ఋఖశ్వునికొరకు ప్రనామక అసురుని వశీభూతునిచేసుకున్నావు. ఋజశ్వ్రషినీతో స్నేహము చేయుటకుగానుపురోడాశాదులను వండినీకు సమర్పించినాడు.నీవు ఋజశ్వునిసోమరసమును పానముచేసినావు.

12.తొమ్మిది నెలలకుపూర్తిఅగునదియు, పదినెలలకుపూర్తిఅగునదియునగుయజ్ఞములనుచేయు అంగిరులు సోమాభిషవముచేసి, అర్చనీయ స్తోత్రములద్వారా ఇంద్రుని స్తుతించినారు.ఇంద్రుని స్తుతించుఅంగిరులు అసురులు దాచిఉంచిన గోసమూహములనువిడిపించినారు.

13.ధనవంతుడవగుఇంద్రా! నీవు చేసినపరాక్రమ కార్యములన్నియుమాకు తెలియును.కాని దానిని ఎట్లు ప్రకటించవలెనో,ఎట్లు స్తుతించవలెనోతెలియకున్నది. బలవంతుడవగుఇంద్రా! నీవు కొత్తగాపరాక్రమమును ప్రదర్శించినపుడుయజ్ఞమున నీఅట్టి పరాక్రమమునుకీర్తింతుము.

14.ఇంద్రా! నిన్ను శత్రువులుఎదిరించజాలరు.నీవు నీ ప్రకృతి సిద్ధబలమున ప్రత్యక్షదృశ్యమానములగుఅనేక భువనజాతములనుసృష్టించినావు. వజ్రధరా!శత్రువును శీఘ్రముగానష్టపరచుటకునీవు చేయు కార్యమును,నీ అసమాన బలమునుఎంతటివాడునునివారింపజాలడు.

15.ఇంద్రా! నీవు అతిశయబలవంతుడవు.మేము నేడు నీ కొఱకునవస్తోత్రములనురచించినాము. మేముసమర్పించు ఆ నూతనస్తోత్రములనునీవు పరిగ్రహింపుము.మేము ధీమంతులము.శోభన కర్మవంతులముధనాభిలాషులము.ఈ సుందర స్తోత్రములనురథమువలెను,వస్త్రమువలెనుమేము నీకు అర్పింతుము.

## ముప్పదవసూక్తము

ఋషి-బభ్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వజ్రధరుడుఅనేకుల ద్వారా ఆహ్వానించబడుఇంద్రుడు. అతడుదానయోగ్య ధనముతోసాగును. సోమాభిషనముచేయు యజమానినివాంఛించును. యజమానినిరక్షించుటకు అతనిఇంటికి చేరును.అటువంటి పరాక్రమవంతుడగుఇంద్రుడు ఎచటఉండును? తన అశ్వద్వయములాగునట్టి సుఖకరమగురథముపై వెళ్లుఇంద్రుని ఎవడు చూచినాడు?

2.మేము ఇంద్రుని అంతరంగమును,బహిరంగమునుచూచినాము. అన్వేషించుచుఆధారభూతుడగుఇంద్రుని స్థానమునకువెళ్ళినాము. ఇతరవిద్వాంసులను కూడ ఇంద్రునివిషయమును అడిగినాము.యజ్ఞనేతలు,జ్ఞానాభిలాషులువారికి ఇంద్రప్రాప్తి కలిగినదనిచెప్పినారు.

3.ఇంద్రా! నీవు ఎన్నో గొప్పకార్యములుచేసినావు. మేముస్తోతలము. సోమాభిషవసమయమున వానినివర్ణింతుము. నీవుమాకొఱకు అనేక కార్యములుచేసినావు. వానినిగురించి తెలియనివారుతెలిసికొనవలెను.తెలిసినవారు తెలియనివారికితెలియచెప్పవలెను.సమస్త సేవా సమేతుడయి,ధనవంతుడగుఇంద్రుడు అశ్వమునుఆరోహించి తెలిసినవారివద్దకు మనువారి వద్దకునువెళ్లవలెను.

4.ఇంద్రా! నీవు జన్మించగనేసకల శత్రువులనుజయించుటకు దృఢముగాసంకల్పించినావు. నీవువంటరిగానే అనేకమందిరాక్షసులయందరికి యుద్ధమునకుపోయినావు. గోవులనుఆవరించిన పర్వతమునుస్వబలమున బద్దలుకొట్టినావు. క్షీరదాయినులగుగోసమూహములనునీవే పొందినావు.

5.ఇంద్రా! నీవు సర్వప్రధానుడవు.ఉత్కృష్టతముడవు.నీవు దూరమునుంచిశ్రవణీయమగు నామమునుధరించి జన్మించినపుడుఅగ్ని మున్నగు దేవతలుభయభీతులయినారు.వృత్రుడు పాలించినసకల ఉదకములనుఇంద్రుడు వశపరచుకున్నాడు.

6.మరుద్గణములుస్తోత్రపాఠముచేయుసుఖవంతులు.వారు స్తోత్రములద్వారా సుఖములనుకలిగింతురు. ఇంద్రా! వారునిన్నే స్తుతింతురు.సోమలక్షణ అన్నమునుసమర్పింతురు. వృత్రుడుసమస్త జలరాశినిఆక్రమించుకొని నిద్రించినాడు.ఇంద్రుడు స్వశక్తితో కపటి,దేవతలకు బాధలుకలిగించు వృత్రునిఓడించినాడు.

7.ఇంద్రా! నీవు ధనికుడవు.మేము నిన్ను స్తుతింతుము.దేవతలనుపీడించు వృత్రునినీవు వజ్రమునపీడించుము. నీవుజన్మతోనే శత్రుసంహారముచేసినావు. ఈ యుద్ధముననీవు మా సుఖమునకుగానుదాసుడగు నముచితలను పిండిచేయుము.

8.ఇంద్రా! శబ్దించుచుభ్రమణశీలమగుమేఘమువలెఅసుర నముచి శిరమునుచూర్ణము చేసినావు.మాతో స్నేహముచేసినావు. అప్పుడుమరుత్తుల ప్రభావమునద్యావా పృథ్వులు చక్రమువలెతిరిగినవి.

9.నముచి స్త్రీలనుయుద్ధసాధనములగుసేనను చేసినాడు.అసురుల ఆ స్త్రీ సేన నన్నేమిచేయగలదుఅనుకున్న ఇంద్రుడుసేనా మధ్యమునుండిఅసురుని ఇద్దరు ప్రేయసిస్త్రీలను పట్టితన ఇంట ఉంచుకున్నాడు.నముచితో యుద్ధమునకుసాగినాడు.

(అసురనముచి స్త్రీ సేననుఏర్పరిచినాడట, నేటిఅత్యంత ఆధునికయుగమునకు స్త్రీసేన లేదు)

10.దూడలు ఆవులకుదూరమయినవి. అప్పుడునముచి అపహరించినగోవులు చెల్లాచెదరయినవి.బభ్రుఋషిసమర్పించిన అభిషుతసోమమును సేవించిహృష్టుడయి ఇంద్రుడుసమర్ధులగు మరుత్తులసహితుడయిబభ్రుని గోవులనుదూడలతో కలిపినాడు.

11.ఇంద్రుడు కోరికలు తీర్చువాడు.బభ్రుడు అభిషవించినసోమముచే ఇంద్రుడుప్రహృష్టుడుఅయినాడు. సంగ్రామమునమహా శబ్దముచేసినాడు. పురందరఇంద్రుడు సోమపానముచేసినాడు. బభ్రునిగోవులను మరలపాలిచ్చువానినిగా చేసినాడు.

12.అగ్నీ! ఋణంచయరాజు కింకరులు రుశ్మదేశవాసులునాకు నాలుగువేల గోవులనిచ్చిశుభంకర కార్యము చేసినారు.నేతలందు శ్రేష్ఠనేతఋణంచయ రాజుఇచ్చిన గోరూప రత్నములనునేను స్వీకరించినాను.

13.అగ్నీ! ఋణంచయరాజు కింకరులు రుశ్మదేశవాసులునాకు అలంకార, ఆచ్ఛాదనాదులతోకూడిన గృహమును,వేల గోవులనుదానము చేసినారు.ఉష:కాలమున సరససోమముఇంద్రుని ప్రసన్నునిచేసినది.
(ఇంద్రుడుగోవులను ెడిపించినంతనేబభ్రుడు సోమరసముఅందించినాడని)

14.రుశ్మ దేశపు రాజు ఋణంచయునివద్దనే సర్వత్రవ్యాపించిన రాత్రిగడిచిపోయినది.రాజు పిలువగా బభ్రుడు- వేగవంతమగు అశ్వమువలెవెళ్లినాడు. నాలుగువేలశీఘ్రగాుని గోవులనుఅందుకున్నాడు.

15.అగ్నీ! మేము మేధావులము.రుశ్మదేశ వాసులు మాకునాలుగు వేల గోవులనుదానము చేసినారు.వారు మాకు పాలు పితుకుటకుగానుబంగారు కలశమునుదానము చేసినారు.అది యజ్ఞముకొరకు అగును.

## ముప్పదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయఅవస్యుడు, దేవత- ఇంద్రుడు, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు ధనవంతుడు.అతడు ఎక్కిన రథమునుఅతడే నడుపును.గోపాలురు పశుసమూహములనుప్రేరేపించినట్లు- ఇంద్రుడు శత్రుసేనలనుపురికొల్పును. శత్రువులద్వారాఅహింసితుడు,దేవశ్రేష్ఠుడగుఇంద్రుడు శత్రువులధనమును కోరిసాగును.

2.హర్యశ్వవంతా!ఇంద్రా! నీవు మాకు అభిముఖముగాుచ్చేయుము. మాుషయమున హీనమనోరథుడవు.ఉదాసీనుడవుకారాదు.
బహుుధధనములుగలఇంద్రా! నీవు మమ్ము ఆదుకొనుము. నిన్నుుంచి శ్రేష్ఠమయినదిమరొకటి లేదు.అపత్నీకులకు నీవుస్త్రీుని ప్రదానముచేతువు.

3.ఉష తేజమునుసూర్యుని తేజముఅతిక్రుంచినపుడుఇంద్రుడు యజమానులకుఅఖిలధనమునుప్రసాదించును. అతడునివారక పర్వత మధ్యమునబంధించి ఉంచినపాడి ఆవులను ెడిపించినాడు.సర్వత్ర వ్యాప్త స్వతేజమునఇంద్రుడు అంధకారమునుదూరము చేసినాడు.

4.బహుజనఆహూత ఇంద్రా!ఋభువులునీ రథమును అశ్వసంయుక్తయోగ్యము చేసినారు.త్వష్ట నీ వజ్రమునుద్యుతిమంతముచేసినాడు. ఇంద్రునిపూజించు అంగిరులు వృత్రవధకుగానుఇంద్రుని తమ స్తోత్రములతోసంవర్ధితుని చేసినారు.

5.ఇంద్రా! నీవు కోరికలుతీర్చువాడవు. సేచనసమర్థులగు మరుత్తులునిన్ను కొనియాడినపుడుసోమాభిషవ శిలలుసహితము ప్రసన్నములయి- సంగతములయినుు.ఇంద్రుడు పంపగా అశ్వహీన,రథహీన మరుత్తులుదండెత్తి శత్రువులనుఓడించినారు.

6.ఇంద్రా! నీ యొక్క పురాతనములు,నీ వనములగుకార్యములను మేముస్తుతింతుము. నీవుచేసిన కార్యములనుమేము తెలియపరతుము.నీవు ద్యావా పృథ్వులనువశపరచుకున్నావు.నరులకు ుచిత్రములగుజలములనుప్రసాదించినావు.

7.ఇంద్రా! నీవు దర్శనీయుడవు.బుద్ధిమంతుడవు.వృత్రుని వధించిఈ లోకమున నీ బలమునుప్రదర్శించినావు.అది నీకు మాత్రమేతగును. నీవు "శుష్ణ"అసురుని యువతిని గ్రహించినావు.యుద్ధస్థలమునకుచేరి నీవు అసురులనునష్టపరచినావు.

8.ఇంద్రా! యదు, తుర్వశరాజులు నదీతీరములందుఉండువారు. వనస్పతులను పెంచుటకుగాను వారికినీవు జలమునుప్రసాదించినావు. కుత్సునిపైఆక్రమణ జరిపినశుష్ణుని వధించికుత్సుని అతని ఇంటికిచేర్చినావు. అప్పుడుఅశన మఱియుదేవతలు ఉభయులునిన్ను భజించినారు.

9.ఇంద్ర-కుత్సులు ఒకేరథమున ఎక్కవలెను.అశ్వగణములు వారినియజమానివద్దకుతీసికొనిరావలెను.ీరు ఉభయులు శుష్ణునిఅతని నివాసమగు జలమునుండిదూరము చేసినారు.ధనవంతులగుయజమానులహృదయములనుండిఅజ్ఞానాంధకారమునుదూరము చేసినారు.

10.ిద్వాంసుడగు అవస్యుఋషివాయువేగము గలి- రథమునకు పూన్చదగినిఅయిన అశ్వములనుపొందినాడు. ఇంద్రా!అవస్యుని ిత్రులగుసకల స్తోతలు,స్తోత్రములతో- నీ బలమునువర్ధిల్లచేయుదురు.

11.పూర్వము ఏతశ ఋషికిసూర్యునితో సంగ్రామముజరిగినది. అప్పుడుఇంద్రుడు సూర్యుని వేగవంతమగురథపు నడకను నిలిపివేసినాడు.ఇంద్రుడు సూర్యుని ద్విచక్రరథము నుండి ఒక చక్రమునుఊడ పెరికినాడు. ఆ చక్రముతోనేఇంద్రుడు శత్రువులనునష్టపరచినాడు.ఇంద్రుడు మాకు బహుమతులనిచ్చిమా యజ్ఞమునకుిచ్చేయవలెను.

12.ఇంద్రా! నీవు అమరుడవు.నిన్ను అభిలషించిపూజించు మరణశీలనరునకు ఎవడునుఅనర్థము చేయజాలడు.నీవు యజమానులనుకరుణింపుము. వారి ిషయమునప్రసన్నుడవగుము.మానవుల మధ్యనున్నమేము - స్తోతలమందరము నీవారముకావలెను. నీవుఅట్టి మానవులకుబలమును ప్రసాదించుము.

## ముప్పదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయగాతుడు. దేవత- ఇంద్రుడు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీవు వర్షించుమేఘమును ిదీర్ణముచేసినావు. మేఘస్థజల నిర్గమనద్వారమును ఏర్పరిచినావు.ిశాల మేఘముతో వర్షముకురిపించినావు. ధనుపుత్రుడువృత్రుని సంహరించినావు.

2.వజ్రవాన్ ఇంద్రా!బంధించిన మేఘములనునీవు వర్షకాలమునబంధిముక్తులనుచేయుము. జలమునశయనించిన వృత్రునినీవు వధించినావు.అప్పుడు నీ బలములోక ిఖ్యాతమయినది.

3.అప్రతిద్వంద్వి, ఏకమాత్రఇంద్రుడు మృగమువలెశీఘ్రగాియయిన వృత్రునిఆయుధములనుస్వబలమున నష్టపరచినాడు.అప్పుడు వృత్రునిదేహమునుండిమరొక అతిశయబలశాలి అసురుడుపుట్టినాడు.

4.వర్షించు మేఘములనుప్రహరించు వజ్రధరఇంద్రుడు వజ్రమునబలవంతుడగుశుష్ణుని కూల్చినాడు.శుష్ణుడు వృత్రునికోపమున జనించినాడు.అంధకారమున వసించినాడు.శుష్ణుడు కట్టిపెట్టికాపున్నాడు. అతడు సంపూర్ణప్రాణజాలపు అన్నమునుతానొక్కడే తినిమురిసినాడు.

5.ఇంద్రా! నీవు బలవంతుడవు.మాదక సోమరస పానమునహృష్టుడవుఅయినావు. అంధకార నిమగ్నుడు,యుద్ధాభిలాషివృత్రుని కనుగొన్నావు.తనను అవధ్యునిగాభాిించు వృత్రునిప్రాణస్థానమును- వాని చర్యలవలననేతెలిసికున్నావు.

6.వృత్రుడు సుఖకరఉదక సహితజలమున శయనించినాడు.అంధకారమున వర్ధిల్లినాడు.అభిషుత సోమపానముహృష్టుడయిన- అభిలాషపూరక ఇంద్రుడువజ్రమును ఎత్తివృత్రుని కొట్టినాడు.

7.ఇంద్రుడు ఆ ౦రాట్ దానవవృత్రునిం౦ద ౦జయవజ్రమును ఎత్తినపుడువజ్రముతో వృతునిప్రహారము చేసినపుడుఅందరి ప్రాణులలోవృత్రుని నీచునిచేసినాడు - ఇంద్రుడు.

8.వృత్రుడు గమనశీలమహా మేఘములనుఆక్ర౦ంచి శయనించినవాడు.సంహారకుడు. అందరినిఆచ్ఛాదించినవాడు.ఉగ్ర ఇంద్రుడు అట్టివృత్రుని పట్టినాడు.యుద్ధమునపాదరహితునిపరిమాణ రహితునిచేసినాడు. తన౦రాట్ వజ్రమునవృత్రుని కూల్చినాడు.

9.ఇంద్రుని యొక్క ఇతరులనుశోషింప చేయు బలమునుఎవడు నివారింపగలడు?ఇంద్రుడు అప్రతి ద్వంద్వి.ఒక్కడే శత్రువులధనమును హరించును.ద్యుతిమంతములగుద్యావాపృథ్వులు వేగవంతుడగుఇంద్రుని బలమునకుభయపడి వెంటనేకదిలిన౦.

10.స్వయముగా భరించగలద్యుతిమంతద్యుతిమంతద్యులోకము ఇంద్రునిముందుకొంచమై సాగును. అభిలాషగలస్త్రీవలె భూ౦ఇంద్రునకు ఆత్మార్పణముచేయును. ఇంద్రుడుతన సమస్త బలమునుప్రజల మధ్యస్థాపించినపుడు మానవులుబలశాలియగు ఇంద్రునకునమస్కరింతురు.

11.ఇంద్రా! నీవు మానవులలోముఖ్యుడవనిసజ్జనపాలకుడవనిపంచజనుల హితముకొఅకు జన్మించినావనిమాకు ఋషులు చెప్పగా౦న్నాము. నీవు యశోవంతుడవు.రాత్రింబవళ్ళుస్తుతించునట్టి- తమ కోర్కెలనువ్యక్తపరచగలట్టిమా సంతానము స్తుతియోగ్య ఇంద్రుని అనుగ్రహమునకుపాత్రము కావలెను.

12.ఇంద్రా! నీవు సమయానుసారముజంతువులనుప్రేరేపింతువని స్తోతలకుధనదానము చేతువని౦న్నాము. అది నిజముకానట్లున్నది.
ఇంద్రా!తమ ఆశలన్ని నీం౦ద పెట్టుకొని, నీకు ౦త్రులయినస్తోతలకు ఏ౦ దొరికినది?

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఐదవ మండలమునమొదటి అధ్యాయమునరెండవఅనువాకముసమాప్తము)

ఓంనతా౦నన్తిమాయినోనధీరా వ్రతాదేవానాంప్రథమాధ్రువాణి
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమే తస్థివాంస:

## రెండవఅధ్యాయము

మూడవఅనువాకము ముప్పదిమూడవ సూక్తము

ఋషి- ప్రజాపతి పుత్రుడుసంవరణుడు, దేవత- ఇంద్రుడు, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్.

1.నేను సంవరణ ఋషిని.అత్యంత దుర్బలుడను.ఇంద్రుడు మహాబలసంపన్నుడు.నేను ఇంద్రుని గూర్చిఅనేక స్తవములువచింతును. అందువలననా వంటి మనుష్యుడుబలవంతుడగును.సంగ్రామమునందుఅన్నలాభముకొఅకు స్తుతించగాఇంద్రుడు స్తోతలతోకూడ నన్ను అనుగ్రహించును.

2.ఇంద్రా! నీవు కోరికలుతీర్చువాడవు. నీకుప్రియములయినస్తోత్రములురచించిన వారిని నీదృష్టిలో ఉంచుకుందువు.ఆ స్తోత్రములతోరథమునకు కట్టినగుఱ్ఱముల కళ్ళెముపట్టుకొందువు. ఆ౦ధముగానీవు మా శత్రువులనుఓడించుము.

3.తేజో ౦శిష్టుడవగుఇంద్రా! నీ భక్తులకుభిన్నమైనవాడు,నీ వెంట ఉండనివాడు,బ్రహ్మకర్మహీనుడునీవాడుకాడు. కావుననీవు మా యజ్ఞమునకువచ్చునపుడునీవు స్వయముగా నడిపించురథమున ౦చ్చేయుము.

4.ఇంద్రా! నిన్ను కీర్తించుస్తుతులు అనేకములుఉన్న◌. నీవు భూ◌◌ద జలవృష్టినినిరోధించువారిని సంహరింతువు.నీవు అభీష్ట పూరకుడవు.సూర్యుని స్వస్థానమునవర్ష ప్రతిబంధకారకులగుదాసులతో యుద్ధముచేసినావు. వారి పేరు సహితము◌గలకుండ నష్టపరచినావు.

5.ఇంద్రా! మేము ఋత్విక్కులము.యజమానులము.మేమందరము నీవారలము.మేము యజ్ఞముచేయుదుము.నీ బలమునుపెంచుదుము. హోమముచేయుటకు నీ దగ్గరికిచేరుదుము. నీ బలముసర్వవ్యాపకము. నీ అనుగ్రహమునయుద్ధక్షేత్రమునభాగమున - ప్రశంసనీయ,◌శ్వసనీయ భృత్యులుమున్నగువారు మాకులభించవలెను.

6.ఇంద్రా! నీవు పూజనీయుడవు.సర్వవ్యాపి◌, అమరుడవు.నీవు నీ తేజమునజగములను నింపుము.శ్వేతవర్ణమగు ◌శేషధనమును మాకుప్రసాదించుము. మేము◌శేష ధనవంతుడగుదాత దానగుణమునుప్రశంసింతుము.

7.ఇంద్రా! నీవు శూరుడవు.మేము నిన్ను స్తుతింతుము.భజింతుము.మాకు రక్షణ కల్పించుము.పాలించుము. సంగ్రామమునవీవు నీ ఆచ్ఛాదకరూపమును ప్రదానముచేయుము. మాఅభిషుత సోమరసముసే◌ంచి సంతుష్టుడవగుము.

8.గిరిక్షిత గోత్రోత్పన్నుడు,పురుకుత్స పుత్రుడుత్రసదస్యుడు హిరణ్యవంతుడు.దాత. అతడు మాకుపది అశ్వములనుదానము చేసినాడు.అ◌ శుభ్ర వర్ణములు.అ◌ మమ్ము వహించవలెను.రథనియోజక కార్యములద్వారామేము శీఘ్రగమనులముకాగలము.

9.మరుతాశ్వుని పుత్రుడు◌దథుడు మాకు రక్తవర్ణములు,శ్రేష్ఠములగు అశ్వములనుదానము చేసినాడు.అ◌ మమ్ము వహించవలెను.అతడు మమ్ముపూజించి సహస్రపరి◌త ధనముఇచ్చినాడు. అతనివంటి ◌ది అలంకారములనుఇచ్చినాడు.

10.లక్ష్మణపుత్రుడుధ్వన్యుడు మాకుదీప్తిమంతములు,కర్మక్షమగల అశ్వములనుఇచ్చినాడు. అ◌ మమ్మువహించవలెను.గోవులు కొట్టములకుచేరినట్లు ధ్వన్యుడుఇచ్చిన మహాధనముసంవరణ ఋషి ఇంటికిచేరవలెను.

## ముప్పదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-ప్రజాపతిపుత్రుడు సంవరణుడు.దేవత- ఇంద్రుడు.ఛందస్సు - జగతి.చివరిది త్రిష్టుప్.

1.అజాత శత్రువగువాడు.శత్రువులనునాశనము చేయువాడు,అక్షీణ, స్వర్గప్రద, అపరి◌తహవ్యమునుఅందుకొనును. ఋత్విక్కులారా!అట్టి ఇంద్రుని కొఱకే◌రు పురోడాశాదుల పాకముచేయుడు. తగిన◌ధమున పూజింపుడు.

2.ఇంద్రుడు మృగనామకఅసురుని వధించదలచినపుడుసోమరసముతో అతనిజఠరమును నింపినాడు.ప్రముదితుడుఅయినాడు. అప్పుడు ఇంద్రుడుఅపరి◌త తేజోవంతమగుతన మహావజ్రమును ఎత్తినాడు.

3.ఇంద్రుని కొఱకు అహర్నిశలుసోమమును అభిష◌ంచుయజమానులుద్యుతిమంతులుఅగుదురు. యజ్ఞముచేయనివారయి ధర్మసంతతికోరువారిని సుందర అలంకారాదులుధరించువారిని ధనవంతులయ్యుకుత్సితులకు సాయముచేయువారిని ఇంద్రుడు◌డిచి పెట్టును.

4.తనను పూజించువాడుమాతాపితరులను(భ్రాతను వధించినవానిని సహితముఇం(ద్రుడు దూరముచేయడు. అతడుసమర్పించిన హవ్యమునుకాంక్షించును. శాసకుడు, ధనాధిపతియగుఇం(ద్రుడు పాపములకుసహితము ిచలితుడుకాడు.

5.ఇం(ద్రుడు శ(త్రువులనుసంహరించుటకుఅయుదుగురి, పదిగురి సహాయమునుఆశించడు. సోమాభిషవముచేయనివారితోను,బంధువులనుపోషించనివానితోనుఇం(ద్రుడు సాంగత్యముచేయడు. వారినిబాధించును.వధించును.ఇం(ద్రుడు యజ్ఞముచేయు యజమానులగోష్ఠములను గోవులతోనింపును.

6.ఇం(ద్రుడు యుద్ధమునశ(త్రువును క్షీణింపచేయును. రథపువేగమును పెంచును.అతడు సోమాభిషవముచేయని యజమానినిదూరము చేయును.సోమాభిషవముచేయువానిని వర్ధిల్లచేయును. ిశ్వరక్షకుడు,భయజనకస్వాిు ఇం(ద్రుడు యధేచ్ఛగాదాస కర్మము చేయువానినివర్ధిల్లచేయును.ిశ్వరక్షకుడు, భయజనకస్వాిు ఇం(ద్రుడు యధేచ్ఛగాదాస కర్మము చేయువారినితన వశమునఉంచుకొనును.

7.ఇం(ద్రుడు వర్తకులవలెధనమును తస్కరించును.మానవుల శోభనుపెంచునట్టి ధనమునుబహుిధఅన్య ధనములనుతెచ్చి యజ్ఞముచేయు యజమానులకుఇచ్చును. బలశాలియగుఇం(ద్రునకు కోపము కలిగించినవాడుమహాిపత్తులపాలగును.

8.ధనబలము,అంగబలముగల(ప్రత్యర్థులు సంపన్నములగుగోవుల కొఱకు పరస్పరముఘర్షణ పడుదురు. అప్పుడుఇం(ద్రుడు వారిలో యజ్ఞముచేయువారికి సాయపడును.మేఘములను కంపింపచేయగలఇం(ద్రుడు అట్టియజ్ఞకారి యజమానికిగోసమూహములు(ప్రదానము చేయును.

9.గుణ ిశిష్టుడవగు ఇం(ద్రా!అపరిిుత ధనదాతఅగ్నివేశపు(త్రుడు(ప్రసిద్ధ శ(త్రినామకరాజర్షిని స్తుతింతుము.అతడు ఉపమానభూతుడు(ప్రఖ్యాతుడు. జలరాశిఅతనిని సంపూర్ణముగ సంతుష్టునిచేయవలెను.అతని ధనముబలవంతము,దీప్తివంతముకావలెను.

## ముప్పదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి- అంగిరస గో(త్రజుడు(ప్రభూవసుడు,దేవత-ఇం(ద్రుడు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్,చివరిది పంక్తి.

1.ఇం(ద్రా! నీ అతిశయ (ప్రజ్ఞమమ్ము రక్షించవలెను.నీ కార్యములు సమస్తజనులకు కళ్యాణకారకములగును.పరిశుద్ధములగును.సం(గ్రామమున ఇతరులుఎదిరించరానిి అగును.

2.ఇం(ద్రా! నీవు చేయునట్టిచతుర్వర్ణములరక్షాకార్యమును (త్రిలోకములరక్షాకార్యమును, పంచజనులరక్షాకార్యమును అట్టిసమస్త రక్షాకార్యములునీవు మా కొఱకు భ(ద్రపరచుము.

3.ఇం(ద్రా! నీవు అభిమతఫలసాధకుడవు.వృష్టికర్తవు. శీ(ఘ్రశ(త్రు సంహారకుడవు.నీ రక్షణ కార్యము వరణీయము.మేము దానిని ఆహ్వానింతుము.నీవు సర్వవ్యాపి మరుత్తులతోకలసి మాకు ఫల(ప్రదానముచేయుము.

4.ఇం(ద్రా! నీవు అభీష్టవరదుడవు. యజమానులకుధనము ఇచ్చుటకేనీవు జన్మించినావు.నీ బలము ఫల(ప్రదముఅగును. నీ మనసు దృఢమయినది- ిరోధులను అణచివేయునదగును.నీ పౌరుషము సంఘిినాశకము."స(త్రాహ ిం(ద్రపౌంస్యమ్"
(స(త్రాహంసంఘహంతృ అనిశాయణుడు ఇం(ద్రునికోపము సంఘ ినాశకారి అని అర్థముకావచ్చును)

5.ఇంద్రా! నీవు వజ్రధారి◌.నీ రథము సర్వత్రఅప్రతిహతముగసంచరించును. నీవునూరు యజ్ఞములుచేసినవాడవు.శతక్రతువవు.నీవు బలములకుఅధిపతి◌. నీ ◌షయమునశత్రుత్వము చూపినవాడిపైనీవు దండెత్తెదవు.

6.ఇంద్రా! నీవు శత్రుహంతవు.ఉద్యతాయుధుడవు.బృహత్ ప్రజలలోపురాతనుడవు. యజ్ఞముచేయువారు యుద్ధములందునిన్ను ఆహ్వానింతురు.

7.మా రథము సంగ్రామమునసకల ◌ధ ధనములనుకాంక్షించును. అనుచరులవెంట సాగును. దుర్నివార్యము,రణ సంకులము అగును.ఇంద్రా! అట్టి మారథమును నీవురక్షింపుము.

8.ఇంద్రా! నీవు మా వద్దకుఆత్మీయుడవయిరమ్ము. నీ ఉత్కృష్టబుద్ధితో మా రథమునుకాపాడుము. నీవు నిరతిశయబలశాలి◌. దీప్తిమంతుడవు.నీ అనుగ్రహమునమేము వరణీయధనమును, యశస్సునుపొందవలెను. ఇంద్రా!మేము నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.

## ముప్పదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-అంగిరసగోత్రజుడు ప్రభూవసుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.మూడవది జగతి.

1.ఇంద్రుడు మా యజ్ఞమునకు◌చ్చేయవలెను.ధనమునకు ప్రతీకఅయిన దేవత ఎటువంటివాడు?ఇంద్రుడు స్వభావత:దాత. ధనుస్సు వెంటసాగుధనుర్ధారివలెసాహసపూర్ణ గమనముగల,అత్యంత సంతుష్టుడయినఇంద్రుడు అభిషుతసోమపానము చేయవలెను.

2.ఇంద్రుడు అశ్వద్వయసంపన్నుడు. శూరుడు.మేము సమర్పించుసోమరసము పర్వత శిఖరమువంటిఅతని హనుప్రదేశమును ఆరోహించవలెను.గడ్డి వలన అశ్వములుతృప్తి చెందును.అట్లే మేము స్తుతులద్వారా నిన్ను ప్రీతునిచేతుము.
ఇంద్రా!నీవు బహుస్తుతుడవు.

3.ఇంద్రా! నీవు బహుస్తుతుడవు.వజ్రవంతుడవు.భూ◌◌ంద తిరుగుచక్రమువలెమా హృదయముదారిద్ర్య భయమునగడగడలాడుచున్నది.సర్వదా వర్ధమానుడవగుఇంద్రా!
పురావసుఋషి బహుళస్తుతులతో నిన్నుస్తుతించుచున్నాడు.నీవు రథారూఢుడవగుము.

4.ఇంద్రా! ◌శేష ఫలమునుఅనుభ◌ంచు స్తోతలుఅభిషవశిలవలెనిన్ను స్తుతింతురు.ధనవంతుడవు,హర్యశ్వవంతుఇంద్రా! నీవు కుడి, ఎడమ రెండు చేతులతోధనదానముచేతువు. నీవుమమ్ము ◌ఫల మనోరథులనుచేయకుము.

5.ఇంద్రా! నీవు అభీష్టవరదుడవు. అభీష్టవర్షులగు ద్యావాపృథ్వులునిన్ను సంవర్ధితునిచేయుదురు. నీవువర్షకారి◌. అశ్వములు నిన్నుయజ్ఞస్థలమునకుచేర్చును. శోభనహనువులుగలవజ్రధారివైనఇంద్రా! నీ రథము కళ్యాణవహముఅగును. యుద్ధముననీవు మమ్ము రక్షింపుము.

6.ఇంద్ర సాహాయకమరుత్తులారా! అన్నవంతుడగుశృతరథ మహారాజుమాకు లోహిత వర్ణములగు రెండు అశ్వములనుమూడువందలగోరూప ధనమునుదానము చేసినాడు.నిత్య యవ్వనుడగుఆ శృతరథ రాజునుసకల ప్రజ ప్రసన్న మైప్రణ◌ల్లును.

## ముప్పదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-అత్రి,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.యథాంధి ఆహుతఅగ్నిలో హవ్యప్రదానము చేయుటవలన అగ్ని ప్రదీప్తముఅగును. సూర్యరశ్మి సహితముగాఆహూయ మానుడుఅగును. "ఇంద్రుని కొఱకుహోమము చేయుము"అన్న యజమానికొఱకు ఉష అహింసితముఅగును.

2.అగ్నిని ప్రదీప్తముచేయునట్టికుశలను ంస్తృతపరచునట్టియజమాని అగ్నినిభజించును.సోమరసమును అభిషంంచువారు స్తుతింతురు. ఏ అధ్వర్యునిపాషాణమున సుమధురశబ్దమగునో ఆ అధ్వర్యుడుహవ్యముతీసికొని నదిలోనికిచేరవలెను.

3.పత్ని పతిని వాంఛించియజ్ఞమున అతనినిఅనుసరించును. ఇంద్రుడుఅదేరీతి తననుఅనుసరించు మహిషినిఅనుగంంచును. ఇంద్రునిరథము ంశేష ధనమువహించి మావద్దకు రావలెను.అది అధిక శబ్దముచేయును. అదినలువైపుల వేలధము ంసరవలెను.

4.ఎవని యజ్ఞమునదుగ్ధంశ్రిత మదజనకసోమరసమును ఇంద్రుడుపానము చేయునోఆ యజ్ఞము చేయురాజు ఎన్నటికివ్యధితుడుకాడు. అతడు అనుచరులవెంట సర్వత్ర సంచరించును.శత్రుసంహారముచేయును. ప్రజలనురక్షించును. సుఖసంతోషములుకలిగి ఇంద్రుని సేంంచును.

5.ఇంద్రునకు అభిషుతసోమము సమర్పించువాడుబంధువులను,బాంధవులనుపోషించును. ప్రాప్తధనమునురక్షించును. అప్రాప్త ధనమునుసాధించును. వర్తమానఅహోరాత్రులనుగెలుచును. అతడుసూర్యుడు, అగ్ని ఇద్దరికిప్రీతిపాత్రుడు అగును.

## ముప్పదిఎనింంబదవ సూక్తము

ఋషి-అత్రి,దేవత - ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీవు సర్వదర్శిం.శోభన ధనవంతుడవు.నీవు మహా కార్యములుచేసినావు. నీవుంశేష ధనమునుమహాదానముచేతువు. నీవుమాకు మహాధనమునుప్రసాదించుము.

2.ఇంద్రా! నీవు మహాబలశాలిం.హిరణ్య వర్ణుడవు.నీవు సుప్రసిద్ధము.ప్రచురమగు అన్నమునకుఅధిపతిం. అయిననుఆ ంషయము అత్యంతదుర్లభరూపమునసర్వత్ర కీర్తితముఅగును.

3.వజ్రధర ఇంద్రా!పూజనీయులు, ంఖ్యాతకర్మవంతులగు మరుత్తులునీకు బలస్వరూపులు.ంరిద్దరు ఇంద్ర మరుత్తులుభూంంద స్వేచ్ఛాంహరులగుచుశాసించెదరు.

4.వృత్రహంతఇంద్రా! మేము నిన్నుఉపాసింతుము. నీవు మమ్ముధనాఢ్యులనుచేయకోరినవాడవు.మాకు ఎవరేని క్షమతాశీలునిధనము తెచ్చిఇమ్ము.

5.శతక్రతువగు ఇంద్రా!నీ రాకతో మేము త్వరగాసమృద్ధులముకావలెను. నీ సుఖమునమమ్ము భాగస్వాములనుచేయుము. నీ వలనమేము సురక్షితులముకావలెను.

## ముప్పదితొంమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-అత్రి,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు- అనుష్టుప్,చివరిది పంక్తి.

1.ఇంద్రా! నీవు వజ్రధరుడవు.ధనవంతుడవు.నీ రూపము అత్యంతంచిత్రము. ఇచ్చుటకునీవద్ద ఉన్న బహుమూల్యధనమును మాకురెండు చేతులతోప్రసాదించుము.

2.ఇంద్రా! నీవు అతి శ్రేష్ఠముఅనుకున్న ధనమునుమాకు ప్రదానము చేయుము.మేము ఆ ధనమునకుదానపాత్రులముకావలెను.

3.ఇంద్రా! నీ మనసు దానముచేయుటకు ఆతురతగలది గొప్పది. నీవుమాకు సాదరముగా సారవంతఅన్నము ప్రదానముచేయదలతువు.

4.ఇంద్రుడు హంర్లక్షణధనయుక్తుడు.అతడు మాకు అత్యంతపూజనీయుడు. అతడుమానసాధిపతి.స్తోతలు ప్రాచీనస్తోత్రములతోఇంద్రుని స్తుతించిసేంంతురు.

5.ఇంద్రుని కొఱకు మాత్రమేఈ కావ్యము, వాక్యము,ఉక్థము ఉచ్చరితములయినం.ఇంద్రుడు స్తోత్రవాహకుడు.అత్రిపుత్రుడు ఇంద్రునిముందేస్తోత్రములనుఉచ్చైస్వరమునఉచ్చరించును. ఉద్దీప్తముచేయును.

## నలుబదవసూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయుడు,దేవత- ఇంద్రుడుఛందస్సు 1-3 ఉష్ణిక్, 5, 9అనుష్టుప్ ుగిలినంత్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీవు ఫలప్రదాతవు.శత్రుహంతవు.నీవు మా యజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. వచ్చిసోమస్వాుువగు నీవుశిలాభిషుత సోమమునుపానము చేయుము.ఫలవర్షులగు మరుత్తులసహితముగాసోమపానము చేయుము.

2.అభిషవ సాధనపాషాణము వర్షణకారిఅగును. సోమపానజనితహర్షము వర్షణకారిఅగును. అభిషుతసోమము వర్షణకారిఅగును. ఫలవర్షక, శత్రుహంతఇంద్రా! నీవు ఫలవర్షకులగుమరుత్తులతో సోమపానముచేయుము.

3.ఇంద్రా! నీవు వజ్రధరుడవు.ఫలవర్షిం. శత్రుహంతవు.సోమరస సేవన కర్తవు.అభీష్ట వరదుడవు.మమ్మ రక్షించుమనినిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.ఫలవర్షులగు మరుత్తులతోకలిసి సోమపానముచేయుము.

4.ఇంద్రా! నీవు ఋజీషిం.వజ్రధరుడవు.అభీష్టవర్షిం. శత్రుసంహారకర్తవు. బలవంతుడవు.సర్వులకు ఈశ్వరుడవు. వృత్రహంతవు.సోమపాయిం. అట్టి ఇంద్రుడుగుఱ్ఱములనురథమున పూన్చిమా వద్దకు రావలెను.మధ్యందినసవనమున సోమముసేంంచవలెను.హృష్టుడవుకావలెను. (రెండుసవనములందుఅభిషుతమయి తృతీయసవనమున మరలఅభిషంంచబడినసోమము ఋజీషము)

5.సూర్యుడా! స్వర్భాను నామకఅసురుడు నిన్ను అంధకారమునఆచ్ఛాదించినపుడుఅక్కడి జనులుతమను మరిచినమూఢులవలెసకల భువనములుకళ్ళుప్పచెప్పిచూచినం.

6.ఇంద్రా! సూర్యుని అధోదేశమునినిలిచిన స్వర్భానునిద్యుతిమంతమగుమాయను దూరమునుండియే కొట్టివేసినావు.అప్పుడు వ్రతంధాత,అంధకార సమాచ్ఛన్నసూర్యుని అత్రి నాలుగుఋక్కులతో మంత్రములతోమరల ప్రకాశితునిచేసినాడు.

7.సూర్యుడు అనుచున్నాడు.అత్రీ! నేను ఈ దశలోఉన్నాను. నేను నీవాడను.అన్నమునకుగానుద్రోహము చేయుఅసురుడు భయంకరమగుఅంధకారమున నన్నుుంంగునేమో! అందువలననీవు, వరుణుడుమమ్మ రక్షించవలెను.నీవు నాకు ుత్రుడవు.సత్యపాలకుడవు.

8.అప్పుడు ఋత్విక్ అత్రిసూర్యునకు ఉపదేశముప్రసాదించినాడు. ప్రస్తరఖండఘర్షణమున ఇంద్రునికొఱకు సోమాభిషవముచేసినాడు. స్తోత్రములతోదేంని పూజించినాడు.మంత్ర ప్రభావమునఅంతరిక్షమున సూర్యచక్షువునుస్థాపించినాడు. అప్పుడుఅత్రి స్వర్భానుని సమస్తమాయలను దూరమునుండియే నిష్ఫలముచేసినాడు.

9.అసుర స్వర్భానుడు అంధకారమునసూర్యుని ఆవరించినాడు.అత్రి పుత్రుడు అట్టిసూర్యుని ముక్తుని చేసినాడు.అది చేయు సమర్థుడుమరొకడు లేడు.

## నలుబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-భౌమఅత్రి, దేవత- శ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-7,16 జగతి,20 రాట్ గిలిన త్రిష్టుప్.

1.త్రావరుణులారా! ఉభయుల యజ్ఞముచేయుటకు ఏ యజమానిసమర్థుడగును? రుపృథిం అంతరిక్షపు ఏ స్థానముననిలిచి మమ్ము రక్షింతురు? హవ్యదాతయజమానికి పశువులు,ధనము ఎట్లుప్రసాదింతురు?

2.త్రా! వరుణా! ఆర్యమా!ఆయూ! ఇంద్రా! ఋభుక్షా!మరుద్గణములారా!అందరు మా యొక్క శుభంకరము, పాపవర్జితమగుస్తోత్రమునుఆలకింపుడు. అందరురుద్రసహితముగాప్రీతులగుడు. మాపూజలను స్వీకరించుడు.

3.అశ్వినులారా! రిద్దరుదమనకారులు. రథమునువాయువేగవంతముచేయుటకు మేముమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.
ఋత్విక్కులారా!ద్యుతిమంతుడు,ప్రాణాపహారకుడగురుద్రుని స్తోత్రములు,హవ్యములుస్వీకరించుడు.

4.మేధావులు ఆహ్వానించువారు; యజ్ఞములను సేంచువారు,శత్రునాశకులు, స్వర్గీయులగు వాయువు, అగ్ని, పూషలుక్షితిజాది మూడు స్థానముల నిలిచి సూర్యుని వెంట సమానరూపులయిప్రియము కలిగింతురు. ఈ సకల శ్వరక్షక దేవతలుయజ్ఞస్థలమునకు వేగవంతమగు అశ్వము యుద్ధమునకుపరుగులిడినట్లు త్వరగా చ్చేయవలెను.

5. మరుత్తులారా!రు అశ్వసహిత ధనమును సముపార్జించుడు. స్తోతలుగోవులు, అశ్వములు మున్నగు ధనలాభమునకును,ఉన్న ధనమును రక్షించుటకును మ్ము స్తుతింతురు.ఉశిజ పుత్రుడు కక్షీవంతుని హోత అత్రి గమనముగలఅశ్వములతో సుఖించవలెను. వేగవంతములగు ఆ అశ్వములువే అగును.

6. మాఋత్విక్కులారా! ద్యుతిమంతుడు, కోరికలు తీర్చువాడు, ప్రునివలెపూజ్యుడు, స్తుతి యోగ్యుడగు వాయువును యజ్ఞమునకుచేరుటకుగాను స్తుతులద్వారా రథారూఢుని చేయండి. గమనవతులు,యజ్ఞగ్రహణ కారిణులు, రూపవతులు, ప్రశంసనీయులగుదేవపత్నులు మా యజ్ఞమునకు చ్చేయవలెను.

7. అహోరాత్రిదేవతలారా! రు మహామహులు. వందనీయులగుస్వర్గస్థ దేవతల వెంట మేము కు సుఖప్రదములగుజ్ఞాపక మంత్రములతో హవ్యములు సమర్పింతుము.
దేవతలారా!రు సకల కర్మజాతములను ఎరుగుడు. యజమానియజ్ఞమునకు అభిముఖముగా చ్చేయుడు.

8. రందఱుఅనేకుల పోషకులు. యజ్ఞమునకు నేతలు. స్తోత్రాదులద్వారాను,హం సమర్పించియు మా ధనలాభము కొఱకు మ్ముస్తుతింతుము. వాస్తువతి త్వష్టను మేము స్తుతింతుము.ధనములు ప్రసాదించునది, అన్యదేవతల వెంట సాగునదిఅనిందితవాణిని మేము స్తుతింతుము. వనస్పతులనుఓషధులను స్తుతింతుము.

9. రులవలెలోకములను స్థాపించిన మేఘము స్తృత దాన షయమునమాకు అనుకూలుడు కావలెను. మేఘుడు స్తుతియోగ్యుడు.ఆప్తుడు. యజనీయుడు. మానవ హితకారి. అతడు మాస్తుతులకు ప్రసన్నుడు కావలెను. మమ్ము సమృద్ధులనుచేయవలెను.

10.మేఘము వర్షకారి. అంతరిక్ష స్థితుడు. అతని గర్భస్థజలమును రక్షింపుమని వైద్యుతాగ్నిని పాపవర్జిత శోభనస్తోత్రములతో స్తుతింతుము. అగ్ని మూడు స్థానములందుండిత్రిధుడయి ఉన్నాడు. నేను

ప్రయాణించునపుడు సుఖకరకిరణములు కలవాడగును. కోపింపడు. కాని ప్రదీప్తజ్వాలలు ధరించిన అగ్ని అడవులను ధ్వంసము చేయును.

11.మేము అత్రిగోత్రజులము. మహారుద్రపుత్రులు మరుత్తులనుఎట్లు స్తుతించవలెను? సర్వ◌ుడుడగు భగుని ధనలాభమునకుగాను ఎట్లు స్తుతించవలెను? జలదేవత, ఓషధులు, ద్యుదేవత,వనములు, వృక్షములు కేశములుగాగల పర్వతముమమ్ము రక్షించవలెను.

12.జలములకు - అన్నములకు అధిపతి. ఆకాశ సంచారి వాయువుమా స్తుతులు ఆలకించవలెను. నగరమువలె ఉజ్వలము.పర్వతపు నలుదిశల పడు జలధార మా వాణిని
◌నవలెను.

13.మహామరుత్తులారా! ◌రు వెంటనే స్తుతులను తెలియండి.మేము ◌మ్ము స్తుతించువారము. హవ్యములు పట్టుకొనినిన్ను స్తుతింతుము. మరుద్గణములు అనుకూల భావనమున◌చ్చేయవలెను. క్షోభ కలిగించు మానవవైరులనుఅస్త్రములు ప్రయోగించి పరిమార్చి మావద్దకు ◌చ్చేయవలెను.

14.దేవసంబంధి, భూసంబంధి జనులకు జల లాభమునకుగానుసుందర యజ్ఞవంతులగు మరుత్తులను స్తుతింతుము.మా స్తుతులు వర్ధిల్లవలెను. ప్రీతిదాయకము స్వర్గముసమృద్ధి సంపన్నము కావలెను. మరుత్తుల ద్వారా పరిపుష్టములగునదులు జలపూరములు కావలెను.

15.మేము సదా స్తుతింతుము. ఉపద్రవములు నివారించి మమ్ముఁరక్షించుటకు సమర్థురాలు, సర్వనిర్మాత్రి, పూజ్యురాలగుభూ◌ మా స్తుతులను స్వీకరించవలెను. ప్రశస్తవచనులగుమేధావులగు స్తోతల ◌షయము భూ◌ ప్రసన్నురాలుకావలెను. అనుకూల హస్త అయి మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

16.దానశీల మరుత్తులను మేము ఏరీతి సముచితముగా స్తుతింతుము?వర్తమాన స్తుతుల ద్వారా ఎట్లు మరుత్తులను ఉపాసింతుము?వర్తమాన స్తుతుల ద్వారా మరుత్తులను ప్రశంసించుటఎట్లు సాధ్యము? అహిబుధ్న్యదేవుడు మాకు అనిష్టుడు కారాదు. శత్రువులను నష్టపరచవలెను.

17.దేవతలారా! మానవ యజమానులు సంతానము కొఱకుగాను,పశువుల కొఱకును శీఘ్రముగా ◌మ్ము ఉపాసింతురు.ఈ యజ్ఞమందు నిఋతి దేవత కళ్యాణకర అన్నమున మాశరీరములను పోషించవలెను. వార్ధక్యమును దూరముచేయవలెను.

18.వసువులారా! ◌ సుమతి ధేనువు యొక్క బలకరము,హృదయ పోషకమగు అన్నము మాకు లభించవలెను.ఆదానశీల, సుఖదాయిని దే◌ మాకు సుఖములు ప్రసాదించుటకుత్వరత్వరగా ◌చ్చేయవలెను.

19.గోసంఘ నిర్మాతలు ఇడ - ఊర్వశీ నదుల సహితముగామా ◌షయమున అనుకూలవతులు కావలెను. నిరతిశయదీప్తిశాలిని ఊర్వశి మా యజ్ఞాది కార్యములను ప్రశంసించవలెను.యజమానులను ప్రకాశవంతము చేయుటకు ◌చ్చేయవలెను.

20.అర్జువ్యరాజు యొక్క దేవసంఘము మమ్ము అనుగ్రహించవలెను.

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-భౌమఆత్రేయుడు, దేవత - ◌శ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. హవ్యసహితులమయిన మేము నిరతిశయ, సుఖదాయక స్తుతులతోవరుణ, ◌త్ర, భగ ఆదిత్యులవద్దకు చేరుదుము. వాయువు పంచప్రాణ సాధకుడుఅంతరిక్షమున సంచరించువాడు. అప్రతిహతగమనుడు.ప్రాణదాత. సుఖ సముపార్జకుడు. అట్టి వాయువు మా స్తుతులను◌నవలెను.

2. మాస్తోత్రములు హృదయంగమములు, సుఖకరములు, తల్లిబిడ్డను దగ్గరకు తీసుకున్నట్లు అదితి మా స్తోత్రములనుస్వీకరించవలెను. అహోరాత్రులకు, ◌త్రావరుణులకుమేము మనోహరములు, ఆనందదాయకములు, దేవగ్రాహ్యములగుస్తోత్రములను సమర్పింతుము.

3. ఋత్విక్కులారా!◌రు అతిశ్య క్రాంతదర్శి, పురావర్తి అగ్ని- స◌తను ప్రముదితునిచేయండి. మధుర సోమరసము మఱియు ఘృతమునఅతనిని అభిషిక్తుని చేయండి. స◌త మాకు పరిశుద్ధము,హితకరము, ఆహ్లాదకరమగు హిరణ్యమును ప్రదానముచేయవలెను.

4. ఇంద్రా!నీవు ప్రసన్న మనమున మాకు గోవులను దానము చేయుము.నీవు మాకు మేధా◌ పుత్రులను, దేవతలకు హితకరమగుఅన్నమును, యజ్ఞదేవతల అనుగ్రహమును ప్రసాదింతువు.

5. భగదేవుడు;ధనస్వా◌ స◌త; వృత్రహంత ఇంద్రుడు; ధన ◌జేతఋభుక్షుడు, వాజ, పురంధి ఆది సమస్త అమరులు శీఘ్రముగామా యజ్ఞమునకు ◌చ్చేయవలెను. మమ్ము రక్షించవలెను.

6. మేముయజమానులము. మరుద్వంతుడగు ఇంద్రుని కార్యములనువర్ణింతుము. ఇంద్రుడు యుద్ధమున ఎన్నడును వెన్నుచూపడు.అతడు ◌జయుడు. జరారహితుడు.
ఇంద్రా!నీ పరాక్రమము ఏ పురాతన పురుషునకుగాని అటు తరువాతవచ్చినవారికి గాని లభించలేదు. ఏ న◌నుడు సహితమునీ పరాక్రమమును అందుకొనలేదు.

7. అంతరాత్మా!నీవు అతిశయ శ్రేష్టుడు. రమణీయ ధనదాత బృహస్పతినిస్తుతించుము. అతడు హ◌ర్లక్షణ ధన◌భాజకుడు.బృహస్పతి స్తోత్రకర్తలగు యజమానులకు మహాసుఖములుప్రసాదించును. ఆహ్వానించు యజమాని వద్దకు అతడు ◌శేషధనము చేకొని ◌చ్చేయును.

8. బృహస్పతీ!నీవు రక్షించు మానవుడు అహింసితుడు, ధనవంతుడు,సుందర పుత్రయుక్తుడు అగును. నీవు అనుగ్రహించినధనవంతుడు అశ్వములు, గోవులు, వస్త్రములు దానముచేయును. అతనికి ధనలాభము కలుగవలెను.

9. బృహస్పతీ!స్తుతిప్రతిపాదకులమగు మాకు దానము ఇవ్వక తానే సర్వముఅనుభ◌చువానిని, వ్రతములు ఆచరించనివానిని మంత్ర◌ద్వేషిని నష్టపరచుము. అతని ధనమును నష్టపరచుము.అట్టివాడు ఒకవేళ సంతతి సమృద్ధుడయి, వర్ధమానుడుఅగుచున్నను వానిని అంధకారమున త్రోయుము.

10.మరుత్తులారా! దేవయజ్ఞమునకు రాక్షసులను పిలుచుయజమానిని అన్నము, అశ్వము, కృష్యాదుల ద్వారా ఉత్పన్నములగుభోగములకు బాధలు కలిగించువానిని నిన్ను స్తుతించువారినినిందించువానిని ◌రు చక్రహీన రథమున అంధకారమునత్రోయుడు.

11.రుద్రుని ధనుర్బాణములు సుందరములు. శత్రునాశకములు.ఆత్మా! అట్టి రుద్రుని స్తుతించుము. రుద్రుడు సమస్త ఓషధులకుఈశ్వరుడు. ఆత్మా! నీవు అట్టి రుద్రుని యజింపుము. రుద్రుడుద్యుతిమంతుడు. బలవంతుడు. ప్రాణదాత. ఆత్మా! లోక కళ్యాణమునకుగానుఅట్టి రుద్రునకు పరిచర్యలు చేయుము.

12.దాంత మనస్కులు చమూసము, అశ్వము, రథము, గోవులుమున్నగువాని నిర్మాణమున కుశల హస్తులగు ఋభువులు;వర్షణకారి ఇంద్రుని పత్ని; గంగాది నదులు; ఋభుకృతసరస్వతి; దీప్తిమతి రాకా మున్నగునవి దీప్తములయిఉన్నవి. అవి మాకు ధనమును ప్రసాదించవలెను.

13.ఇంద్రుడు మహామహుడు. శుభముల రక్షకుడు. అతనికిఅత్యంత స్తుత్యములు. సద్యోజాతములగు స్తుతులను సమర్పింతుము.ఇంద్రుడు వృష్టికారకుడు. అతడు కన్యారూపమగు పృథ్వీహితమునకుగాను నదులకు రూప కల్పన చేసినాడు.మాకు జలములను అనుగ్రహించినాడు.

14.స్తోతలారా! మీ శుభంకర స్తుతులు గర్జనశీలుడు, శబ్దకారి,ఉదకస్వామి పర్జన్యుని చేరవలెను. అతడు మేఘములనుధరించును. జలవృష్టి కలిగించును. ద్యావాపృథ్వులనువైద్యుతా లోకమునుండి పరికించి పయనము సాగించును.

15.మేము సముపార్జించిన స్తోత్రము రుద్రుని యువ పుత్రులుమరుత్తుల అభిముఖమున ఉపస్థితము కావలెను. మనసా!ధనేచ్ఛ మమ్ము నిరంతరము ఉత్తేజితులను చేయును.విధ వర్ణ అశ్వములు ఆరోహించి యజ్ఞమునకు వచ్చువారినిస్తుతింపుము. "కామో రాయేహవతే"

16.ధనము కొఱకుగాను మాద్వారా విహితములయిన స్తుతులుపృథ్వి, స్వర్గము, వృక్షములు. ఓషధులకు చేరవలెను.నా కొఱకుగాను అందఱు సుందర దేవతలు ఆహూతులు కావలెను.భూమాత మాకు చెడు తలంపులు కలుగనీయరాదు.

17.దేవతలారా! మాకు నిరంతరము నిర్విఘ్నముగా మహాసుఖభోగములు కలుగవలెను.

18.అశ్వినుల రక్ష ఆనందదాయకము. సుఖసంపన్నము. అంతకుముందుమరెవరికి లభించని అశ్వినుల రక్ష మాకు లభించవలెను.అమరులగు అశ్వినులారా! మీరు మాకు ఐశ్వర్యమును వీరపుత్రులను,సౌభాగ్యమును ప్రసాదించుడు.

## నలుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-అత్రి,దేవత-విశ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. వేగవతులగునదులు బాధలు కలిగించక మధుర రసముతో మావద్దకువచ్చేయవలెను. విశేష ప్రీతి కలిగించు స్తోతలు మహాధనలాభమునకుగానుఆనందదాయకములగు సప్తమహానదులను ఆహ్వానించవలెను. (శాయణుడుఏడు నదుల పేర్లు ఇవ్వలేదు. "ఇమే గంగా ఇతి మంత్రోక్తః"అన్నాడు. ఇటిని గంగ అనియే మంత్రము చెప్పుచున్నది.మాక్సుముల్లర్ పంజాబులో ప్రవహించు అయిదు నదులతోపాటుసింధు, సరస్వతి కలిసి సప్తనదులని చెప్పినాడు. సప్తసింధూ దేశము పేరు కూడ కావచ్చును.)

2. మేముశుభంకర స్తవము హవ్యము ద్వారా- అన్న లాభమునకుగాను- అహింసారూపములగుద్యావాపృథ్వులను ప్రసన్నము చేయవలెనని కోరుచున్నాము.ప్రియవదన, శోభన హస్త, యశోయుక్త, మాతా పితృస్వరూపద్యావాపృథ్వులు యుద్ధమున మమ్ము రక్షింపువలెను.

3. అధ్వర్యులారా!మధుర ఆజ్యాది హవ్యమును సమర్పించండి. రమణీయము,దీప్తమగు సోమమును సర్వప్రథమముగా వాయువుకుసమర్పించండి. వాయువా! నీవు హోతవలె ఈ సోమమునుఇతర దేవతలకన్న ముందు స్వీకరించుము. ఈ మధురసోమరసమును నీ ఆనందమునకుగాను సమర్పించుచున్నాము.

4. ఋత్విక్కులసోమపేషకములగు పది చేతి(వేళ్ళు సోమరస నిష్యందపటుత్వముగల రెండు బాహువులు శిలలను గ్రహించును.కుశలాంగుళియుక్తులగు ఋత్విక్కులు ఆనందితులయి సోమలతనుండి శైలజ రసమును పితుకుదురు. సోమము నుండిశుభ్ర రసము స్రంచును.

5. ఇంద్రా!నిన్ను సేంచుటకు - వృత్రాదివద కార్యములకు - నీ బలమునకు- నీకు మహాహర్షము కలిగించుటకు నీకు సోమరసముఅర్పించబడును. అందుకే నిన్ను మేము ఆహ్వానింతుము.నీవు ప్రియములు, సుశిక్షితములు, నమ్రములగుఅశ్వద్వయమును రథయుక్తము చేసి మా వద్దకు చ్చేయుము.

6. అగ్నీ!నీవు మాకు ప్రియంకరుడవు. మధుర సోమరస పానమునప్రహృష్టమగుటకుగాను దేవతల మార్గమున గ్నాందేనిమావద్దకు కొనిరమ్ము. బలశాలినియగు ఆదే సర్వత్ర సంచరించవలెను.యజ్ఞమును తెలిసికొనవలెను. స్తోత్రముల సహితముగాఆ దేకి హంసమర్పితము కావలెను.
(''గ్నాఃగ్నాం దేం సర్వైర్గంతవ్యా మేతే న్నామకాం దేవతాం''అని శాయణుడు. అందరు చేరుకోగల దేవత గాన ఆ పేరువచ్చినదని.
''గచ్ఛన్తిజ్ఞానం యయా'' అని దయానందుడుజ్ఞానము కలిగించు దేవత అని. గ్నామ్ స్త్రీకి సమానార్థము)

7. మేధావులైనఅధ్వర్యులు తండ్రి వడిలో తనయునివలె అగ్నింద హవ్యపాత్రనుస్థాపించినారు. అది చూడగా స్థూలకాయముగల పశువునువారందరు అగ్నిద్వారా పితుకుచున్నట్లున్నది.

8. మాఈ స్తోత్రము పూజనీయము. మహంతము. సుఖదాయకము.అశ్వినులను ఈ స్థానమునకు ఆహ్వానించుటకు మా స్తోత్రముదూతవలె పనిచేయవలెను. సుఖదాయకులగు అశ్వినులారా!రు ఒకే రథమున ఎక్కి మేము సమర్పించు సోమమువద్దకు- బరువు మోయు మేకువలె చ్చేయండి. మేకులేనినాభితో రథము నడువనట్లు రు లేకుండ సోమయాగనిర్వహణ జరగదు.

9.మేము బలవంతుడు, వేగవంతుడగు పూష మఱియువాయుదేవులను స్తుతింతుము. ఆ ఉభయులు ధనము,అన్నమునకుగాను జనుల బుద్ధులను ప్రేరేపించవలెను.వారు ధనదానము చేయవలెను.

10.అగ్నీ! నీవు సమస్త సృష్టిని ఎరిగినవాడవు. మేమునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. నీవు ఇంద్రవరుణాది నామములుధరించి భిన్నాకృతులుగల నిఖిల మరుత్తులను యజ్ఞమునకుతీసికొని రమ్ము.
మరుత్తులారా!రు సకల రక్షణలతో యజమాని యజ్ఞమునకు ఫలవతిస్తుతికి - పూజకు చ్చేయండి.

11.సరస్వతి మాచే పూజలు అందుకొన తగినది. ఆమె ద్యుతిమంతమగుద్యులోకము నుండియు మహా మేఘమునుండియుయజ్ఞస్థలమున అవతరించవలెను. ఆమె మా స్తుతులకుప్రసన్నం కావలెను. స్వేచ్ఛగా సుఖకరములగు సంపూర్ణస్తోత్రములను ఆలకించవలెను.

12.బృహస్పతి బలవంతుడు. పుష్టికారకుడు. స్నిగ్ధాంగుడు.అతనిని యజ్ఞగృహమున స్థాపించవలెను. అతడు గృహమధ్యముననిలిచి అంతట వెలుగులు రజిమ్మగలడు.
బృహసప్తిహిరణ్యవర్ణుడు. దీప్తిమంతుడు. మేము అతనిని పూజింతుము.

13.అగ్ని సమస్తమును భరించును. అతడు అత్యంత దీప్తిశాలి.అభీష్టవరదుడు. శిఖా, ఓషధి సమూహమున ఆచ్ఛాదితుడు.అప్రతిహతగమనుడు. లోహిత, శుక్ల, కృష్ణవర్ణత్రింధ శృంగజ్వాలా శిష్టుడు. వృష్టికారకుడు. అన్నదాత.మేము అతనిని ఆహ్వానించుచున్నాము. అగ్ని సంపూర్ణ రక్షణలతోంచ్చేయవలెను.

14.యజమానియొక్క హోత, హవ్యపాత్రధారి ఋత్విగ్గణము- మాతృస్వరూప పృథ్వి ఉజ్వల, ఉత్కృష్టమగు ఉత్తరవేదికిచేరుదురు. చిరంజీవి అగుటకు పసిబిడ్డను నివురినట్లునవజాత కోమలాంగుడగు అగ్నిని స్తుతులు, హవ్యప్రదానముచేసిపోషింతురు.

15.అగ్నీ! నీవు బృహత్ స్వరూపుడవు. వ్రతములందు చిక్కినదేహములుగల దంపతులు నీకు ఒకేసారి విశేష అన్నమునుఅర్పింతురు. దేవగణములు మాచే ఆహుతులు కావలెను.తల్లి భూదేవి మా విషయమున విరుద్ధబుద్ధి కలిగిఉండరాదు.

16.దేవతలారా! మేము మర్యాదగల, బాధలు లేని సుఖముఅనుభవించవలెను.

17.అశ్వినులరక్ష ఆనందదాయకము. సుఖసంపన్నము. అంతకముందుమరెవరికి లభించని అశ్వినుల రక్ష మాకు లభించవలెను.అమరులగు అశ్వినులారా! మీరు మాకు ఐశ్వర్యమును, వీరపుత్రులను,సౌభాగ్యమును ప్రసాదించుడు.

## నలుబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-కశ్యపగోత్రజుడుఅవత్సారుడు దేవత-విశ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-జగతి14, 15 త్రిష్టుప్.

1. ప్రాచీనయజమానులు. మా పూర్వులు సమస్త ప్రాణిజాలము. ఆధునికులుఇంద్రుని స్తుతించి పరిపూర్ణ మనోరథులు అయినారు. అంతరాత్మా!అట్లే నీవు ఇంద్రుని స్తుతించి పరిపూర్ణ మనోరధుడవుఅగుము. ఇంద్రుడుదేవతలలో శ్రేష్టుడు. కుశాసీనుడు. సర్వజ్ఞుడు. సముఖవర్తి.బలశాలి. వేగవంతుడు. జయశీలుడు. అంతరాత్మా! స్తుతులద్వారా ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుము.

2. ఇంద్రా!నీవు స్వర్గమునందలి కాంతిని విస్తరింపచేతువు. వర్షించనిమేఘమధ్యమున అందమగు జలరాశి ఉండును. మానవహితమునకుగాను ఆ మేఘమును ప్రేరేపింతువు.అన్ని దిశలందు వర్షము కలిగింతువు. వృష్టి మున్నగుచక్కని పనుల ద్వారా నీవు మానవ జాతిని రక్షింతువు.
నీవుప్రాణములను వధించకుము. శత్రువుల మాయలను అతిక్రమింపుము.
ఇంద్రా!నీ పేరు సత్యలోకమున ప్రఖ్యాతము.

3. ఇంద్రుడుఅప్రతిహతగమనుడు. హోమ నిర్వాహకుడు. బలవిధాయకుడు.ఫలప్రదాత. శిశువు. తరుణుడు. జరారహితుడు. ఓషధులమధ్య స్థితుడు. విశేషముగ కుశలవింద సంచరించువాడు.నిత్యము, ఫలసాధకము, విశ్వదారకము అగు హవ్యమునుఅగ్ని నిరంతరము వహించును.

4. యజ్ఞమునువర్ధిల్లచేయు సూర్యకిరణములు పరస్పర సంయుక్తములయి- యజమాని కొఱకుగాను యజ్ఞ భూమిలో సంచరించు అభిలాషతోఅవతీర్ణములు అగును. సూర్యకిరణములు వేగగాములు.అందఱిని నియమించునవి. ఈ సమస్త కిరణములతో ఆదిత్యుడుజలరాశిని దిగువ ప్రాంతమునకు ప్రేరేపించును.

5. అగ్నీ!నీ స్తోత్రము అత్యంత మనోహరము. సోమరసము చెక్కపాత్రలో ఉండును. దానిని నీవు స్వీకరింతువు. మనోహరస్తోత్రములను ఆలకింతువు. అట్లు నీవు ఉల్లాసవంతుడవుఅగుదువు. అప్పుడు నీవు ఉపాసకుల మధ్య ఎంతో శోభింతువు.జీవనదాతా! యజ్ఞమున నీవు రక్షించుజ్వాలను సర్వత్రవర్ధిల్లచేయుము.

6. ఇదిఎట్లు కనిపించునో అట్లే వర్ణించబడును. సాధక దీప్తియుక్తమయిఅది జలమధ్యమున తన రూపము ధరించును.ఆ దేవతలుమాచే పూజింపబడవలెను. వారు మాకు విశేషధనము,మహావేగము, అసంఖ్యాకులగు వీరపుత్రులను, అక్షయబలమును ప్రసాదించవలెను.
(శాయణుడు"ఏషావైశ్వదేవీ" ఈమెవైశ్వదేవి అన్నాడు. మంత్రమునఆ పేరు కనిపించదు. వైశ్వదేవిని గురించి వివరణ లేదు."యాదృగేవదృశ్యతే తాదృగుచ్యతే" అని మంత్రము)

7. సూర్యుడుసమదర్శి. అగ్రగామి. అతడు అసురులతో యుద్ధాభిలాషగలవాడు.భార్య ఉషతో విహరించుటకు సాహస పూర్వకముగఅగ్రసరుడు అగును. ధనము సూర్యాధీనము. అతడుమాకు ఉజ్వలము, సర్వత్ర రక్షణలు కలిగించు గృహమునుపరిపూర్ణ సుఖమును ప్రసాదించవలెను

8. సూర్యుడుసర్వదేవ శ్రేష్ఠుడు. సూర్యా! యజమానులు నీవద్దకుచేరుదురు. నిన్ను ఉదయాది లక్షణముల ద్వారా తెలుసుకొనవచ్చును.ఋషులు నిన్ను స్తుతింతురు. అందున నీ పేరు వర్ధిల్లును.ఋషులు కోరిన దానిని వారు తమ కార్యముల ద్వారా సాధింతురు.మనస్ఫూ ర్తిగా
పూజించువారికిఫలితము దక్కును.

9. మాసమస్త స్తోత్రములందు ప్రధాన స్తోత్రములు సముద్రతుల్యుడగుసూర్యుని చేరును. యజ్ఞగృహమున విస్తరించిన సూర్యస్తుతికి క్షతి లేదు. పవిత్ర సూర్యునకు తవ చిత్తముసమర్పించిన ఉపాసకుని హృదయగత అభిలాష విఫలముకాదు.ఫలించును.

10.సంతత అందరితో స్తుతించబడువాడు. అందరి కోరికలుపూరించువాడు. అతనివద్ద మాకు క్షత్ర - మనన - అవద-యజత సిద్ధి - అవత్సారనామక ఋషిజ్ఞానులద్వారా భోగయోగ్యము,బలప్రదమగు అన్నము లభించును.

11.విశ్వవార, యజత, మాయీ ఋషుల సోమరస జనిత మదముప్రశంసనీయ గమనముగల శ్యేన పక్షివలె శీఘ్రగామిఅగును. అదితివలె విస్తారమగును. వారు సోమ పానమునకుగానుపరస్పరము ప్రార్థింతురు. విశేషపానము చేయుదురు.అతిరిక్త మత్తత పొందుదురు.

12.సదాస్పణ; యజత; బాహువృక్త; శృతవిత్; తర్య ఋషులువితో కలిసి శత్రుసంహారము చేయవలెను. ఆ ఋషులుఇహపర లోకములందు సకల శ్రేష్ఠకోరికలను సాధించిదీప్తులు కావలెను. ఎందుకనగా వారు హవ్యము, స్తోత్రములద్వారావిశ్వదేవతలను ఉపాసింతురు.

13.యజమాని అవత్సారుని యజ్ఞమున సుతంభర ఋషి సుందరఫలమున పాలయిత అగును. సమస్త యజ్ఞకార్యములుఫలప్రదములగును. గోవులు స్వాదుదుగ్ధములను ప్రదానముచేయును. పాలు అందించబడును. ఈ క్రమమును చాటి అవత్సారుడునిద్రను వదిలి అధ్యయనము సాగించును.

14.సర్వదా గృహమున జాగృతులగు దేవతలను ఋక్కులుఅభిలషించును. సర్వదా జాగృతుడగు దేవతను సామమువరించును. సర్వదా జాగృతుడగు దేవతతో అభిషుతసోమము ఇట్లనవలెను.
"మమ్మువీకరించుము. అగ్నీ! నీనియత స్థానమున సహవాసముచేయుదుము"
"ఆహతవాహమస్మిసఖ్యేన్యోకా:"
(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహిత నాలుగవ అష్టకము ఐదవ మండలమునమొదటి అధ్యాయమున మూడవ అనువాకము సమాప్తము)

## నాలుగవఅనువాకము

## నలుబదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయసదాపృణుడు, దేవత - విశ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. అంగిరులుఇంద్రుని స్తుతించినారు. ఇంద్రుడు స్తుతులు విన్నాడు. స్వర్గమునవజ్రము అందుకున్నాడు. పణులు అపహరించి దాచిన గోవులనుపునరుద్ధరించినాడు. కదలివచ్చు ఉషాకిరణములు సర్వత్రవ్యాపించును. పుంజీభూత అంధకారమును నష్టపరచిసూర్యుడు ఉదయించును. అతడు మానవుల ఇళ్ళవాకిళ్ళనుతెరిపించినాడు.

2. ఘట,పటాది పదార్థము భిన్నరూపములుగా కనిపించును. అట్లేసూర్యుడు తన దీప్తి ద్వారా ిస్తరితుడగును. కిరణజాలములకుజనని ఉష సూర్యుని ఆగమమునకు ీక్షించి ిస్తార అంతరిక్షమునఅవతరించును. దరులను కూల్చునదులు ప్రవాహమానమగుజలరాశి వెంట ప్రవహించును. ఇంటిని నిలుపుటకు ఏర్పరచినగట్టి స్తంభమువలె స్వర్గము సుదృఢ భావముననిలిచి ఉండును.

3. మహాస్తోత్రములస్రష్టలగు ప్రాచీనులవలె మేము ఎంతకాలము స్తుతింతుమోఅంతకాలము మేఘ గర్భములందున్న జలరాశి మా ీదపడుచుండును. మబ్బులు వాన కురిపించును. ఆకాశమునతన కార్యసాధన చేయును. సర్వత్ర పరిచర్యలు చేయుఅంగిరులు కర్మానుష్ఠానము ద్వారా నితాంత పరిశ్రాంతులుఅగుదురు.

4. ఇంద్రాగ్నులారా!మా రక్షణ కొఱకు దేవతలు సేించు ఉత్కృష్ట స్తోత్రములతోమేము ీ ఇద్దరిని ఆహ్వానింతుము. చక్కగా యజ్ఞముచేయు మరుత్తులవలె కర్మతత్పరులు, పరిచర్యలుచేయు జ్ఞానులు స్తోత్రములతో ీ ఉభయులను ఉపాసింతురు.

5. ఈయజ్ఞదినమున శీఘ్రముగ ిచ్చేయుడు. మేము శుభంకరకర్మలు చేయువారలము. ప్రత్యేకముగ శత్రువులనుహింసింతుము. ప్రచ్ఛన్న శత్రువులను దూరము చేయుదుము.యజమానులముందుకు త్వరత్వరగా చేరుదుము.

(ఇిఅంగిరులు అన్నమాటలు)

6. ిత్రులారా!రండు, మనము స్తోత్ర పాఠము చేతము. ఎవనిద్వారా దొంగిలించబడినగోవుల కొట్టము కనిపెట్టబడినదో, ఎవనిద్వారా మనువుహనుిహీన శత్రువును జయించినాడో, ఎవనివలన వర్తకునివలెబహుఫలాకాంక్షి - కక్షీవంతుడు జలమునుకోరి, అడవులకుపోయిజలము పొందినాడో.

(అతనినిస్తుతింతమని "ఇదమప్యంగిరసాం వాక్యం" ఇదియ అంగిరసవాక్యము)

7. ఈయజ్ఞమున ఋత్విక్కుల చేతులందు కదలాడిన శిలాఖండనశబ్దము ఉత్పన్నమగును. ఆ శబ్దము ద్వారముననే నవశ్వులు,దశశ్వులు ఇంద్రుని పూజించినారు.యజ్ఞమందున్న సరమగోవులను పొందినది. అంగిరుల సకల స్తవాది కర్మలుసఫలములు అయినవి.

8. అదిపూజనీయ ఉష అవతరించిన కాలము. అప్పుడే అంగిరులకుగోవులు లభించినవి. గోవులు ఉషతో కలిసినపుడు సత్యమార్గమునసరమ గోవులను చూచినది. అంతట అక్కడి ఉత్కృష్ట యజ్ఞశాలలోపాలవాగులు పారినవి.

9. సూర్యుడుఏడు గుఱ్ఱముల స్వామి. అతడు మా ముందుకు ిచ్చేయవలెను.అతడు శ్రమ సాధ్యమగుబాటన ఒక సుదూర గంతవ్య ప్రదేశమునకు చేరవలసిఉన్నది. సూర్యుడు శ్యేన పక్షివలె శీఘ్రుగాి యయిసమర్పిత హవ్యము కొఱకు అవతరించును. అతడు స్థిరయవ్వనుడు. దూర దర్శి.సూర్యుడు. నిజ కిరణముల మధ్యనిలిచి వెలుగులను పరచును.

10.ఉజ్వల జలరాశిీద సూర్యుడు ఆరోహించును. అతడు వెలుగువెన్నుగల గుఱ్ఱములను రథమునకు జోడించినపుడుధీమంతుడగు యజమాని-నదిలోని ఓడనువలె సూర్యుని ఆహ్వానించును.అతని ఆదేశము ినియే జలరాశి అవనతమగును.

11.దేవతలారా! ఈ స్తోత్రము సర్వదాయకము. ఈ స్తోత్రముననేనవగ్వులు దశమాస సాధ్యయజ్ఞమును సముపార్జించినారు.మేము నీటి కొఱకుగాను అట్టి స్తోత్రములతో ిమ్ము స్తుతింతుము.ఏ స్తోత్రము ద్వారా మాకు దేవతల రక్షణ కలుగునో, దేనివలనపాపపు సీమను అతిక్రిించగలమో అట్టి స్తోత్రమును ఉచ్చరింతుము.

# నలుబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-ప్రతిక్షత్రుడు,దేవత-తొలి ఆరింటికి విశ్వేదేవతలు, మిగిలినవానికి దేవపత్నులు,
ఛందస్సు-జగతి2, 3 త్రిష్టుప్.

1. సర్వజ్ఞప్రతిక్షత్రుడు శకటమున అశ్వమువలె తనను యజ్ఞభారమునకుజోడించినాడు. హోతలమగు మేము అలౌకిక రక్షావిధాయకభారమును వహింతుము. ఈ భారమును తప్పించు కొనవలెనుఅనుకొనుము. ఈ భారము మాటి మాటికి మాకు కలుగవలెననిసహితము కోరము. దారి తెలిసిన అంతర్యామి దేవతలుపురోగాములయి సరళ మార్గమున మానవులను నడిపించవలెను.

2. అగ్ని-ఇంద్ర-వరుణ-మిత్రాదిదేవతలారా! మీరందఱు మాకు బలమును ప్రసాదించండి.విష్ణువు, మరుత్తులు మాకు బలమును ప్రసాదించవలెను.ఆసత్యద్వయము, రుద్రుడు, దేవపత్నులు, పూష, భగుడు,సరస్వతి మా పూజలకు ప్రసన్నులు కావలెను.

3. మారక్షణకుగాను మేము ఇంద్రుని - అగ్నిని - మిత్రుని - వరుణునిఅదితిని - ఆదిత్యుని - ద్యావాపృథ్వులను - మరుత్తులను - పర్వతములను- జలములను - విష్ణువును - బ్రహ్మణస్పతిని సవితనుఆహ్వానింతుము.

4. విష్ణువు- అహింసకారి వాయువు - దానదాత సోముడు మాకు సుఖములుప్రసాదించవలెను. ఋభువులు - అశ్వినులు - త్వష్ట -విభుడు మాకు ఐశ్వర్యము ప్రసాదించుటకు అనుకూలురుకావలెను.

5. పూజనీయులుస్వర్గలోక స్థితులు మరుద్గణములు కుశలపై ఆసీనులగుటకుమావద్దకు రావలెను. బృహస్పతి - పూష - వరుణుడు- మిత్రుడు - ఆర్యమ మాకు గృహసంబంధములగు సంపూర్ణసుఖములనుప్రసాదించవలెను.

6.శుభంకర స్తోత్రవంతములగు పర్వతములు దానశీలలగునదులు మమ్ము రక్షించవలెను. ధనదాత భగుడుఅన్నము, రక్షణలతో విచ్చేయవలెను. సర్వత్ర వ్యాప్తయగుఅదితి మా స్తోత్రములను ఆలకింపవలెను.

7. ఇంద్రాదిదేవతల పత్నులు మా స్తోత్రములు వినవలెను. మమ్ముర్షించవలెను. వారు మాకు బలశాలురగు పుత్రులను,సమృద్ధ అన్నమును ప్రసాదించవలెను.
దేవేరులారా!మీరు భూమిమీద ఉన్నను అంతరిక్షమున ఉన్నను ఉదకవ్రతమున నిమగ్నులగుడు. మేము మిమ్ము ఆహ్వానించుచుందుము.మీరు మాకు సుఖములు అనుగ్రహించుడు.

8. దేవేరులగుదేవపత్నులు హవ్యమును ఆరగించవలెను. ఇంద్రాణి;అగ్నాని; దీప్తిమతి; అశ్విని; రోదసి; వరుణాని ఆదులు విశేషముగామా స్తుతులను వినవలెను. దేవ పత్నులలో ఋతువులఅధిష్ఠాత్రిదేవి మా స్తోత్రములను ఆలకించవలెను. హవ్యమునుఆరగించవలెను.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహిత ఐదవ మండలమున నాలుగవ అష్టకము రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము)

ఓంనతామినన్తి మాయినో నధీరావ్రతా దేవానాం ప్రధమాధ్రివాణి
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిరన్న పర్వతాని నమేస్థివాంస:

# మూడవఅధ్యాయము

## నలుబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-ప్రతిరథుడు,దేవత - విశ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. ఉషపరిచర్యకారిణి, నిత్యతరుణి, పూజనీయ; పూజిత, ఉషఆహుతురాలై శక్తిగల తల్లివలె కన్యస్వరూప పృథ్విని అలరించును. మానవులను పనులందు ప్రవర్తితులనుచేయును. ద్యులోకమునుండి రక్షకులగు దేవతలసహితముగా యజ్ఞభూమికి వచ్చేయును.

2. కిరణములుఎల్లలు ఎరుగనివి. సర్వత్ర వ్యాపించునవి. అవి వెలుగులతోతమ కర్తవ్యమును నిర్వహించును. అమర సూర్యమండలమునఏకత్రితమగును. ద్యావాపృథ్వివి, అంతరిక్షములకు పయనించును.

3. సూర్యునిరథము జలప్రదము. దేవతలకు ఆనందదాయకము.దీప్తిమంతము, ద్రుతగామి. అది జనక స్వరూపమగుతూర్పుదిక్కున ప్రవేశించినది. తదుపరి స్వర్గమధ్యముననిలిచినది. విభిన్న వర్ణుడు, సర్వవ్యాపి సూర్యుని అంతరిక్షపుఉభయ భాగముల అగ్రసరుని చేసినది. సూర్యుడు జగత్తులనురక్షించుచున్నాడు.

4. నలుగురుఋత్విక్కులు తమ శుభములు కోరి సూర్యుని హవి సమర్పించి సేవింతరు. సూర్యుడుదశ దిశల గర్భజాతుడు. దశదిశలు సూర్యుని నిత్యగమనమునకుప్రేరేపించును. ఆదిత్యునకు శత, గ్రీష్మ; భేదమునత్రివిధ కిరణములు కలవు. ఆ కిరణములు అంతరిక్షపుసీమలందు ద్రుతవేగమున సంచరించును.

5. పురోభాగమునదృశ్యమానమగు సూర్యమండలము అత్యంత స్తవనీయము.ఈ మండలము నుండియే నదులు ప్రవహించును. జలరాశిఇందుననే నిలిచి ఉండును. అంతరిక్షమున ఇతర యుగళములతోసమాన బలముగల అహోరాత్రులు ఇందునుండియే ఉత్పన్నములు. ఋత్విక్కులారా!మీరు ఆమండలమును సేవించుడు.

6. అట్టిసూర్యుని కొరకే యజమానులు స్తోత్రములను, యజ్ఞములనువిస్తరింతురు. పుత్ర స్వరూపుడగు సూర్యుని కొరకేతల్లులు-ఉష-దిశలు-బట్టలు నేయును. వర్షకారి సూర్యునిసంపర్కమున తృప్తులయిన పత్నీ స్వరూపరశ్మిలుఆకాశమార్గము నుండి మావద్దకు అవతరించును.

7. మిత్రావరుణులారా!ఈ స్తోత్రము స్వీకరించండి. అగ్నీ! మాకు కలగలుపు సుఖములుకలుగుటకుగాను ఈ స్తోత్రమును స్వీకరించుము. మేముకీర్తి ప్రతిష్ఠల వారలము కావలెను. మేము దీప్తిమంతుడు,శక్తిమంతుడు, సకల జనులకు ఆశ్రయ భూతుడగుసూర్యునకు ప్రణమిల్లుదుము.

## నలుబదిఎనిమిదవ సూక్తము

ఋషి-ప్రతిభానుడు,దేవత-విశ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-జగతి.

1. వైద్యుతవిద్యుత్ సంబంధ తేజము సర్వప్రియము. పూజనీయము.బలములు అతని అధీనములు. అన్నములు అతని స్వాధీనములు.ఆచ్ఛాదనకారియగు ఆగ్నేయశక్తి ప్రజ్ఞారూపమగును.అది మబ్బుల పైభాగమున వాననీటిని విస్తారము చేయును.
మేముఅట్టి వైద్యుతాగ్నిని ఎప్పుడు పూజించగలము?

2. ఋత్విక్కులద్వారా లభించగల జ్ఞానమును ఉషస్సులు బోధించగలవా?ఉషస్సులు ఒకరకముగా ఆవరించు కాంతిని సకల జగములందువ్యాపింప చేయును. దేవాభిలాషులగు జనులు గడిచిన,రానున్న ఉషస్సులను వదిలి వర్తమాన ఉషస్సువలనతమ బుద్ధిని వర్ధిల్ల చేసికొందురు.

3. ఇంద్రుడుఅహోరాత్రముల నిష్పన్నమగు సోమము సేవించును. హృష్టుడగును.అప్పుడు మాయావి వృత్రుని పైకి తన సుధీర్ఘ వజ్రమునుప్రదీప్తము చేయును. ఇంద్రాత్మక ఆదిత్యుని శతసంఖ్యాకరశ్మిలు దినములను నివర్తితము, ప్రరివర్తితముచేయును. అవి తమ ఇల్లగు ఆకసమున సంచరించును.

4. పరశువువంటి అగ్ని యొక్క స్వాభా◌ిక స్వరూపమును మేము చూచినాము!రూపవంతుడగు ఆదిత్యుని కీర్తిపుంజమును మా భోగలాభమునకుకీర్తింతుము. ఆదిత్యుడు సహాయకుడయి యజ్ఞ స్థలమునకుఆహ్వానించు యజమానికి అన్నపూర్ణ గృహము రత్నములుప్రదానము చేయవలెను.

5. అగ్నిరమణీయ తేజమున ఆచ్ఛాదితుడగును. అంధకారమునుఅడుగంటించును.
శత్రువులనుదునుమాడును. అగ్ని నలుదిశల తన జ్వాలలను ◌స్తరించును.జిహ్వాద్వారా ఘృతాదులను స్వీకరించును. పురుషత్వముబలము ద్వారా కోరికలు తీర్చు అగ్నిని మేము ఎరుగము.ఏలననగా భజనీయుడగు స◌త వరణీయమగు ధనమునుప్రదానము చేయును.

## నలుబదితొ◌్మదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయప్రతిప్రభుడు, దేవత-◌శ్వేదేవతలు, ఛందస్సు- త్రిష్టుప్.

1. ఇదిగోఇప్పుడే మేము ◌ీ యజమానుల కొఱకు స◌త మఱియుభగుని వద్దకు చేరుదుము. వారు మానవ యజమానులకుధనము ప్రదానము చేయుదురు. నేతృ స్వరూపులగుబహుభోగ కర్తలు అశ్వినులారా! మేము ◌ీ మైత్రి కోరుచున్నాము.మేము నిత్యము ◌ీ ఉపస్థితికి ప్రార్థింతుము.

2. స◌తశత్రు నివారకుడు. అంతరాత్మా! నీవు స◌త ప్రత్యాగమనమునుతెలియుము. స్తోత్రములద్వారా అతని పరిచర్య చేయుము.స◌త మానవులకు శ్రేష్ఠ ధనము ప్రసాదించును.అతనికి నమస్కరించిగాని హ◌స్సులు అర్పించిగాని స్తుతించుము.

3. అగ్నిపోషకుడు. భజనీయుడు. అఖండుడు. అతడు నాలుకతోకఱ్ఱలను కాల్చును. సూర్యతేజమును కప్పివేయును.ఇంద్ర ◌ష్ణు, వరుణ ◌త్ర అగ్ని ఆది దర్శనీయ దేవతలుదినములను ఉత్పన్నము చేయుదురు.

4. ఎంతటివాడునుతిరస్కరించజాలని స◌త మాకు అభిమత ధనమునుప్రదానము చేయవలెను. ఆ ధనమును మాకు అందించుటకుస్పందనశీల నదులు ప్రవహించవలెను. అందుకే మేముయజ్ఞహోతలము. స్తోత్రపాఠము చేయుదుము. మేముబహు◌ధ ధనస్వాములము కావలెను. అన్నము, బలమునరమణీయులము కావలెను.

5. వసువులనుగమనశీల అన్నము అర్పించిన యజమానికి ◌త్రావరుణులనుస్తుతించిన వానికి మహాతేజస్సు కలుగవలెను. దేవతలారా!వారికి దీర్ఘతర సుఖమును ప్రసాదించుడు. మాకు ద్యావాపృథ్వలరక్షణ లభించవలెను. మేము హృష్టులము కావలెను.

## ఏబదవసూక్తము

ఋషి-స్వస్త్యాయముని,దేవత-◌శ్వదేవతలు, ఛందస్సు-అనుష్టుప్, చివరిదిపంక్తి.

1. సర్వజనులుస◌త స్నేహముకోరి ప్రార్థింతురు. సర్వమానవులుస◌త నుండి ధనము కోరుదురు. స◌త అనుగ్రహమునసర్వజనులు పుష్టి కొఱకు తగిన ధనమును పొందుదురు.

2. నేతా!దేవా! మేము యజమానులము. నీ ఉపాసకులము. హోతలుఇంద్రాదిదేవతల ఉపాసకులు. మేము ◌ీవారము కావలెను.మేము ధనయుక్తులము కావలెను. మాకోరికలు తీరవలెను.

3. ఈయజ్ఞమున ఋత్విజుల అతిథులవంటి దేవతలకు పరిచర్యచేయండి. దేవపత్నులకు హ◌ సమర్పించి పరిచర్యచేయండి దేవతలారా! దూరమార్గమున వర్తింపు శత్రువులనుదూరము చేయండి.

4. యజ్ఞవాహకమగుయూపయోగ్య పశువు యూపస్తంభమున ఉన్న యజ్ఞమునసంత యజమానికి కౌశల్యముగల ధీరురాలగు స్త్రీవలెపుత్ర భృత్యాది ధనమును ప్రసాదించును.

5. నేతా!సంతా! నీ రథము ధనవంతము. అది అందరిని పాలించునది.ఆ రథము మాకు శుభములుకలిగించవలెను. మేము స్తుతియోగ్యుడగు సంత స్తోతలము.ధనము, సుఖమునకు గాను సంతను స్తుతింతుము.

## ఏబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-స్వస్త్యాత్రేయుడు,దేవత-శ్వేదేవతలు, ఛందస్సు - 1-4 గాయత్రి, 5-10 ఉష్ణిక్,11-13 త్రిష్టుప్, 14-15 అనుష్టుప్

1. అగ్నీ!మేము హవ్యము సమర్పించు యజమానులము. ఇంద్రాదిసకల రక్షక దేవతలతో సోమపానమునకు మా వద్దకుచ్చేయుము.

2. సత్యస్తుతులదేవతలారా! రందరు మా యజ్ఞమునకు చ్చేయండి.అగ్ని జిహ్వాద్వారా ఆజ్యమును, సోమరసమును స్వీకరించండి.

3. అగ్నీ!నీవు అభీష్టవరదుడవు. పూజనీయుడవు. ఉదయమునవచ్చు దేవతల సహితుడవయి సోమపానమునకు చ్చేయము.

4. పురోభాగమునఉంచబడిన ఈ సోమము అభిషవణ ఫలకమున అభిషంచబడినది.పాత్రలో నింపబడినది. ఇది ఇంద్ర వాయువులకు ప్రియమయినది.ఇంద్ర వాయువులారా! ఈ సోమరస పానమునకు చ్చేయుడు.

5. వాయువా!హం అందించు యజమాని షయమున ప్రీతుడవగుము.సోమపానమునకు చ్చేయము. చ్చేసి అభిషుత సోమమునుసేంపుము.

6. ఇంద్రవాయువులారా! రు అభిషుత సోమపాన యోగ్యులు. కావునఅహింసకులయి సోమరసము సేంచండి. సోమాత్మకఅన్నము కొఱకు చ్చేయండి.

7. ఇంద్రవాయువులకొఱకు పెరుగు కలిపిన సోమము అభిషుతమయినది.ఇంద్రవాయువులారా! పల్లమునకు పారు నదులవలె సోమముముందునకు చేరును.

8. అగ్నీ!నీవు సమస్త దేవతలతో కలిసి అశ్వినులు ఉష వెంట సమానప్రీతుడవయి చ్చేయుము. యజ్ఞమున అత్రి ఆనందించినట్లునీవు అభిషుత సోమమున ఆనందించుము.

9. అగ్నీ!నీవు త్రుడు వరుణుడు సోముడు ష్ణువు సహితముగచ్చేయుము. యజ్ఞమున అత్రి ఆనందించినట్లు నీవు అభిషుతసోమము ఆనందించుము.

10.అగ్నీ! నీవు ఆదిత్యుడు వసువులు ఇంద్రుడు వాయువు సహితముగచ్చేయుము. యజ్ఞమున అత్రి ఆనందించినట్లు నీవు అభిషుతసోమము ఆనందించుము.

11.అశ్వినులు మాకు అనశ్వర శుభములు కలుగజేయవలెను.భగుడు శుభములు కలిగించవలెను. అదితి శుభములుకలిగించవలెను. బలవంతుడు, సత్యశీలుడు శత్రుసంహారకుడుపూష మాకు శుభములు కలిగించవలెను. జ్ఞానశిష్టద్యావాపృథ్వులు మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

12.మాకు శుభములు కలిగించుమని వాయువును స్తుతింతుము.సోముని స్తుతింతుము. సోముడు అఖిలలోక పాలకుడు. సకలదేవతల సహితముగ మంత్రపాలకుడగు బృహస్పతినిమా కళ్యాణమునకు గాను స్తుతింతుము. అదితి పుత్రులుదేవగణములను శుభములు కూర్చుమని ప్రార్థింతుము.

13.ఈ యజ్ఞ దినమున సమస్త దేవతలు మాకు శుభములుకూర్చవలెను. రక్షించవలెను. మానవులనేత, గృహదాత,అగ్నిమాకు శుభములు కూర్చవలెను. రక్షించవలెను.దీప్తిమంతులగు ఋభువులు మా శుభములను రక్షించవలెను.రుద్రదేవుడు మా శుభములను రక్షించవలెను. పాపములనుండికాపాడవలెను.

14.అహోరాత్రి అభిమానులగు ిత్రావరుణులారా! మాకు శుభములుప్రసాదించుడు. హితమార్గగాిని, ధనవతి దేి మాకుశుభములు ప్రసాదించవలెను. ఇంద్రాగ్నులు మాకు శుభములనుప్రసాదించవలెను. దేి అదితి మాకు శుభములు ప్రసాదించవలెను.

15.సూర్యచంద్రులు నిరాలంబ మార్గమున రాక్షసాది ఉపద్రవరహితులయిసంచరింతురు. అట్లే మేముమార్గమున సుఖముగా ప్రయాణము చేయవలెను. ప్రవాసమునచిరకాలము ఉన్నప్పటికి అక్రోధనులు, స్మరణశీలురగుబంధువులతో మేము కలియవలెను.

## ఏబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయశ్యావాశ్వుడు, దేవత-మరుత్తు, ఛందస్సు 1-5, 7-15 అనుష్టుప్,6, 16, 17, పంక్తి.

1. శ్యావాశ్యఋషీ! నీవు నెమ్మదిగా స్తుతియోగ్యులగు మరుత్తులనుఅర్చింపుము. యాగ యోగ్య మరుద్గణము నిత్యము హిర్లక్షణఅన్నము పొంది ఆనందింతురు.

2. వారుమరుత్తులు బలములకు ిత్రులు. ధీరులు. వారు మార్గములందుపరిభ్రిింతురు. స్వేచ్ఛగా మా పుత్రులను భృత్యులనురక్షింతురు.

3. మరుత్తులుస్పందనశీలురు. జల వర్షకులు. వారు రాత్రిని అతిక్రిించిసంచరింతురు. మరుత్తుల తేజము ద్యావాపృథ్వులందునిలిచి ఉన్నది. మేము దానిని స్తుతింతుము.

4. మరుత్తులుమర్త్యులగు మానవులను సర్వకాలములందు హింసకులనుండి రక్షింతురు. హోతలారా! అందుకే ిరు మరుత్తులనుమృదువుగా స్తుతించుచున్నారు.

5. మరుత్తులుపూజనీయులు. ిశేషదాన ిశిష్టులు. కర్మనేతలు. అధికబలవంతులు, హోతలరా! అట్టి యాగయోగ్యులు, ద్యుతిమంతులగుమరుత్తులకు యజ్ఞసాధక హవ్యమును సమర్పించుడు.

6. వృష్టినేతలగు మహా మరుద్గణములు వెలుగు ిరజిమ్ముఆభరణములను ఆయుధ ిశేషములను ధరింతురు.వారు మేఘ భేదనమునకుగాను ిశేష ఆయుధములనుప్రక్షిప్తము చేయుదురు. ఉరుములు ఉరుము జలరాశివలెమరుత్తులు వత్తురు. ద్యుతిమంతులగు మరుత్తులకాంతి స్వయం ప్రకాశకము అగును.

7.భూ సంబంధ మరుత్తులు వర్ధిల్లుదురు. అంతరిక్షసంబంధి మరుత్తులు వర్ధిల్లుదురు. వారు నదుల ప్రవాహమధ్యమునను ద్యులోక మధ్యమునను వృద్ధి చెందవలెను.వర్షకార్యమునకు గాను సర్వత్ర వర్తమానులగు మరుత్తులుమేఘ భేదనమునకుగాను ఆయుధ ిశేషములనుదాచి ఉంచెదరు.

8. స్తోతలారా!మరుత్తుల ఉత్కృష్ట బలమును స్తుతించుడు. వారి బలముఅత్యంత ప్రవృద్ధము సత్యమూలము. వర్షనేతలుమరుత్తులు గమనశీలురయి అందరి రక్షణలను వృద్ధిచెందింతురు.జలములకుగాను స్వయముగా పరిశ్రిింతురు.

9. మరుత్తులు'పురుష్ణి' నదిలో ఉందురు. అందరిని శుద్ధము చేయుకాంతులను కప్పుకొందురు. వారు తమ రథ చక్రమునమేఘములను పర్వతములను చెదరగొట్టుదురు.

10.మాకు అభిముఖ మార్గమున వచ్చు మరుత్తులు సర్వత్రసంచరించువారు గిరికందరముల తిరుగువారు అనుకూలమార్గగాములగు నాలుగు పేర్లుగల మరుత్తులు ిస్తరించవలెను.మా కొఱకు యజ్ఞమును వహించవలెను.

11.అభిమత వృష్ట్యాదుల నేతలగు మరుత్తులు లోకములనుభద్రముగా వహింతురు. స్వయం సంిమ్మిళిత స్వయంనిర్మిత జగత్తును ిశేషముగ వహింతురు. దూరదేశమగు అంతరిక్షమున మరుత్తులు గ్రహ, నక్షత్ర,మేఘాదులను వహింతురు. ఆ ిధముగా మరుత్తులరూపము నానాిధము దర్శనీయమగును.

12.ఛందస్సున స్తుతించువారు. ఉదకమును అభిలషించుస్తోతలు మరుత్తులను స్తుతించినారు. దూపగొన్న గోతముడుత్రాగుటకుగాను నూతిని ఏర్పరచినారు. మరుత్తులలో కొందరుదొంగచాటుగా మమ్ము రక్షించినారు. మరుత్తులు ఎన్నియోప్రాణరూపమున కనిపించి దేహబలమును పెంపొందించినారు.

13.మరుద్గణములు దర్శనీయ ిద్యుత్‌రూప ఆయుధములతోిద్యోతమానులు, మేధావులు, అందరి ిధాతలు, శ్యావాశ్వాఋషీ!నీవు అట్టి మరుద్గణములను రమణీయ స్తుతులతో పరిచర్యచేయుము.

14.ఋషీ! నీవు హిర్దానము మఱియు స్తుతుల సహితుడవయిఆదిత్యునివలె మరుత్తుల వద్దకు చేరుము. ీ బలమునఅందరిని ఓడించగల మరుత్తులారా! ీరు ద్యులోకమునుండిగాని ఇతరలోకము నుండిగాని యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుడు.మేము స్తుతింతుము.

15.స్తోతలు త్వరగా మరుత్తులను స్తుతింతురు. అన్య దేవతాప్రాప్తి కోరరు. స్తోతలు జ్ఞాన సంపన్నులు, శీఘ్రగాములుప్రసిద్ధులు, ఫలప్రదాతలగు మరుత్తులనుండియే అభీష్టఫలసిద్ధి పొందుదురు.

16.మేము మా బంధువుల అన్వేషణలో ఉన్నాము. అప్పుడు మరుత్తులుమమ్ము ప్రేరేపించినారు. వారు ద్యుదేవతను తల్లిని చేసికొన్నారు.అన్నవంతుడగు రుద్రుని తమ తండ్రిగాచూపినారు.

17.మరుత్తులు సప్తసంఖ్యాకములు. సర్వ సమర్థులు. వారిలోఒక్కరొక్కరు మాకు వేలగోవులను అశ్వములను ఇవ్వవలెను.వారు మాకు అందించిన గోసమూహ ధనము మాకు యమునాతీరమున లభించవలెను. వారు అందించిన అశ్వ సమూహధనము మాకు లభించవలెను.

## ఏబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయశ్యావాశ్వుడు, దేవత-మరుత్తులు, ఛందస్సు-1, 5, 11,15కకుభ, 2 బృహతి, 3 అనుష్టుప్, 4 ఉష్ణిక్, 8, 12 గాయత్రి,6,7,9,13,14,16 బృహతి.

1. మరుత్తులఉత్పత్తిని ఎరిగినవాడు ఎవడు? తొలుత మరుత్తుల సుఖమునవర్తమానుడు ఎవడు? మరుత్తులు పృథ్విని రథమునజోడించినపుడు వారి బలరక్షక శక్తిని ఎవడు ఎరిగినాడు?

2. మరుద్గణములురథమున కూర్చున్నారని ఎవడు ిన్నాడు? వారి రథధ్వనినిఎవడు ిన్నాడు? వారు ఏ రీతిగా సాగుదురో ఎవరు ఎరుగుదురు?ఏ దానశీలుని కొఱకు బంధుభూత, వర్షక-మరుద్గణముమరింత అన్నముతో అవతరింతురు?

3. మరుత్తులుసోమపానము చేసినారు. హర్షము పొందినారు. గుఱ్ఱములుఎక్కినారు. మావద్దకు వచ్చినారు. అడిగినారు:-

“మానవులకుహితము కూర్చు నిరాకారుడెవ్వడు” వారు అప్పటి మా స్థితినిచూచినారు. అన్నారు. “ఋషీ! నీవు స్తుతించుము.”

4. మరుత్తులారా!ీ దీప్తి - ఆభరణములను ఆశ్రయించిన దీప్తి; ఆయుధములు,మూలలదీప్తి; ఉరపు భూషణములు దీప్తి; హస్త, పాదభూషణముల దీప్తి; రథపు దీప్తి; ధనుస్సు దీప్తి;అట్టి సమస్త దీప్తులకు మేము ప్రణిల్లుదుము.

5. శీఘ్రదానశీలురగుమరుత్తులారా! సర్వత్ర వర్షపు గమనశీల దీప్తివంటిదృశ్యమానమగు ీ రథము మాకు సంతోషము కలిగించును.మేము స్తుతింతుము.

6. మరుత్తులునేతలు. శోభన దానశీలురు. వారు హం సమర్పించుయజమానుల కొఱకు ఆకసమునుండి నీరునిండిన మబ్బునుకురిపింతురు. వారు ద్యావాపృథ్వులకుగాను మబ్బులనుండిపింతురు. తదనంతరము. సర్వత్ర సంచరించిఉదక సహితులయి వ్యాపింతురు.

7. పాలిచ్చుకొత్తగా ఈనిన ఆవో అనునట్లు భేదించరాని మేఘమునుండివెడలిన జలరాశిలోని నీరు అంతరిక్షమున ప్రసారితమగును.బాటన సాగుటకు వదిలిన వడిగల గుఱ్ఱమువలె నదులుమహావేగమున ప్రవహించును.

8. మరుత్తులారా!ీరు ద్యులోకమునుండిగాని అంతరిక్షము నుండిగానిఈ లోకమునుండిగాని వేంచేయుడు. దూరప్రదేశములగుద్యులోకము ము‍న్నగువానిలో నిలువరాదు.

9. మరుత్తులారా!రసా, అనితభ, కుభనామక నదులును సర్వత్ర గంచుసింధు ుమ్ములను నిలుపరాదు. జలమయి ‘సరయు’ ుమ్మునిలుపరాదు, మాకు ీరాక వలన సుఖము కలుగవలెను.

10.మరుత్తులారా! ీకు ప్రేరకమగు ీ నూతన రథ బలమునుదీప్తిమంతులగు ుమ్మ మేము స్తుతించుచున్నాము.వర్షము మరుత్తులను అనుసరించును.

11.మరుత్తులారా! మేము స్తుతులతోను హం ప్రదానముననునీ బలమును అంవక్షిత గణమును సప్త సముద్రగణమునుఅనుసరింతుము.

12.నేడు హవ్యములు సమర్పించు ఏ యజమాని వద్దకుప్రకృష్ట రథమున మరుత్తులు ంచ్చేయుదురు?

13.మరుత్తులారా! ీరు దయార్ద్రులు ీరు పుత్ర పౌత్రాది,అక్షీణ ధాన్య భీజమును బహుపర్యాయములు ప్రదానముచేయుదురు. అట్టి కరుణాపూరిత హృదయముననేమాకు సహితము అటువంటి ధాన్య భీజమును ప్రదానముచేయుడు. మేము ీనుంచి సౌభాగ్య ధనమును వాంఛింతుము.

14.మరుత్తులారా! మాకు శుభములు కలుగవలెను. పాపములుమమ్ము పరిత్యజించవలెను. మేము నిందకులగు శత్రువులనుజయించవలెను. ీరు వర్షము కలిగింతురు. అందువలనమాకు శుభము కలుగవలెను. పాపనివారక జలము గోయుక్తఔషధము లభించవలెను.

15.మరుత్తులారా! ీరు నేతలు, పూజ్యులు. ీరు రక్షించువారిని దేవతలు అనుగ్రహింతురు. శోభన పుత్ర పౌత్రాదియుక్తులనుచేయుదురు.మేము నీవారము. మేము నీ రక్షణ పొందినవారముకావలెను.

16.ఋషీ! యజమాని స్తుతించువాడు. అతని యజ్ఞమున దాతలగుమరుత్తులను స్తుతించుడు. తృణాదులు తినుటకు గోవులుసాగును. అట్లే మరుత్తులు ఆనందింతురు. పురాతన బంధువులవంటి మరుత్తులను ఆహ్వానించుము. స్తోత్రప్రియ మరుత్తులనువచనములతో స్తుతించుము.

# ఏబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత-మరుత్తులు, ఛందస్సు-జగతి 14 త్రిష్టుప్.

1. మరుత్తులబలమును ప్రశంసించండి. వారు తేజో ిశిష్ట పర్వతములనుచెదరగొట్టువారు. ఉష్ణ నివారకులు. ద్యులోకము నుండివచ్చువారు. ద్యుతిమంతులు. అన్నవంతులు. వారికి ఎంతోఅన్నము ప్రదానము చేయుడు.

2. మరుత్తులారా!ీ గణములు ప్రాదుర్భ ించిన ి. అ ి దీప్తిమంతములు.జగద్రక్షణార్థము జలాభిలాషులు. అన్న వర్థయితులు. గమనించుటకురథమును అశ్వయుక్తము చేయున ి. ిద్యుత్తుతో కలిసిపోవున ి.నలుదిక్కుల పయనించు జలరాశి అంతరిక్షము నుండినేలీద పడును.

3. మరుత్తులుద్యుతిమంత తేజోవంతులు. వర్షనేతలు. అయుధయుక్తులు.ప్రదీప్తులు, మేఘ ిధీర్ణులు. వారంవారం ఉదకదాతలు.వజ్రక్షేపకులు. ఏకత్ర శబ్దాయమానులు. ఉద్ధతబలలు. మరుద్గణములువర్షముకొరకు ప్రాదుర్భూతులు అయినారు.

4. రుద్రపుత్రులగుమరుత్తులారా! ీరు రాత్రింబవళ్ళను కలుగచేతురు.సర్వ సమర్థులారా! ీరుఅంతరిక్షమును లోకములను వెల్లడి చేయుదురు. కంపనకారులారా!సముద్ర మధ్యస్థ నౌకవలె మేఘములను కంపింపచేయుడు. మరుత్తులారా! శత్రునగరములను ధ్వంసంచేయుడు. "నాహరిష్యధ"హింసించకండి.

5. సూర్యుడుఎంతో దూరమువరకు తనకాంతిని ిస్తరింప చేయును.అట్లే మరుత్తులారా! ీ సుప్రసిద్ధ ిర్యమును బలమునుస్తోతలు ఎంతో దూరము వరకు ిస్తరింప చేయుదురు.

6. మరుత్తులారా!ీరు వృష్టి ిధాతలు. ీరు జలవంతమగు మేఘమునుబాదుదురు. ీ బలము శ్రేయస్కరము. పరస్పర గమనప్రీతిగలమరుత్తులారా! మార్గ ప్రదర్శనమున నేత్రము నాయకత్వమువహించినట్లు మమ్ము సుగమ మార్గమున ధనాదులవద్దకు చేర్చుడు.

7. మరుత్తులారా!ీరు మంత్రద్రష్టయగు ఏ ఋషిని లేక రాజును సత్కర్మలకుప్రేరేపింతురో అట్టివాడు ఇతరులచే పరాభూతుడు కాడు.హింసితుడుకాడు. అతడు ఎన్నడూ క్షీణించడు. పీడింపబడడు.అతనికి ఎటువంటి బాధ కలుగదు. అతని రక్షణలకు, ధనమునకునష్టము వాటిల్లదు.

8. నియుతనామకఅశ్వయుక్తులు, సంఘాత్మకులు, నరాకారులు. ఆదిత్యునివలెదీప్తులగు మరుత్తులు ఉదకవంతములు. వారు అధిపతులయినపుడునేలనున్న బావులను - ఆకాశమున ఉన్న మబ్బులను జలపూర్ణముచేసెదరు. శబ్దాయమాన సారభూత, సుమధుర జలములతోభూ ిని తడిపెదరు.

9. మరుత్తులకొరకు పృథ్వి ిస్తీర్ణమగును. ద్యులోకము మరుత్తులసంచారమునకు ిస్తీర్ణమగును. అంతరిక్ష మార్గములుమరుత్తుల రాకపోకలకు ిస్తీర్ణమగును. మరుత్తులకొరకే మేఘములు పర్వతములు వర్షకారకములగును.

10.మరుత్తులు మహాబలవంతులు. అందరినేతలు - ద్యులోకనాయకులు. వారు సూర్యోదయమున సోమపానమున హృష్టులుఅగుదురు. అప్పుడు వారి అశ్వములు నడకలో శిథిలములుకావు. వారు ముల్లోకముల మార్గములన్నింటిని దాటుదురు.

11.మరుత్తులారా! ీ మొలకు ఆయుధములున్న ి. కాళ్ళకుకడియములు, ఉరమున ఆభరణములున్న ి. ీరు రథమునదేదీప్యమానులయి ఉన్నారు. ీ చేతులందు అగ్ని దీప్తకిరణములు ఉన్న ి. తలీద బంగారు మకుటము ఉన్నది.

12.మరుత్తులారా! ీరు నడక సాగించినపుడు అప్రతిహతదీప్తిశాలి స్వర్గము .. సముజ్వల జలరాశి ంచలితములుఅగును. మేము సమర్పించిన హవ్యములు ఆరగించిబలశాలురు అయినపుడు ఉజ్వల భావమున దీప్తి ప్రకాశితముచేయుదురు. ీరు జలవర్షము కలిగించ తలచినపుడుభీషణ రూపమున గర్జింతురు.

13.ంంధ బుద్ధులుగల మరుత్తులారా! మేము రధాధిపతులము.మేము ీరు ప్రసాదించిన అన్నవంతమగు ధనములకుస్వాములము. ీరు ప్రసాదించిన ధనమునకు నష్టమువాటిల్లదు. సూర్యుడు ఆకాశము నష్టపడడు కదా! మరుత్తులారా!దుమ్ము అపరింత ధనమున ఆనందింపచేయుడు.

14.మరుత్తులారా! ీరు మాకు ధనము, పుత్రులు, భృత్యులుమున్నగువానిని ప్రదానము చేయుడు. ీరు సోమ సహితంప్రుని రక్షించండి. ీరు శ్యావాశ్వునకు ధనము, అన్నముదానము చేయండి. అతడు దేవతలను యజించువాడు.రాజును సుఖయుక్తుని చేయండి.

15.మరుత్తులారా! ీరు సద్యో రక్షణశీలురు. ీవద్ద మేముధనమును యాచింతుము. సూర్యుడు తనకాంతితో దూరదూరములకుంస్తరిల్లినట్లు - ఆ ధనము వలన మేము పుత్ర, భృత్యాదులతోంస్తరిల్లుదుము. మరుత్తులారా!ీరు ఈ స్తోత్రమును అభిలషించుడు. అందువలన మేముబలము కలిగి వంద హేమంతములు జీంతుము. "తరేమతరసా శతం హిమా:"

## ఏబదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత-మరుత్తులు, ఛందస్సు - జగతి, చివరిది త్రిష్టుప్.

1. మరుద్గణములుఅత్యంత పూజనీయులు. దీప్తి ఆయుధవంతులు. యవ్వనరూపులు.బృహత్ అన్నమును ధరించువారు. వారు వక్షమునహారములు ధరింతురు. సులభముగా అదుపులో ఉంచదగినం,వడిగల గుఱ్ఱములు వారిని వహించును. జలప్రియులయిసాగు మరుత్తుల రథము అన్నింటిని వెనుక సాగును.
"యాతామనురథాఅవృత్సత"

2. మరుత్తులారా!ీరు సరిఅనుకున్న సామర్ధ్యమును స్వయముగా సాధింతురు.ీ సామర్ధ్యము అప్రతిహతము. ీరు మహామహులయి,అత్యున్నతులయి శోభిల్లండి. అంతరిక్షమును బలము ద్వారావ్యాప్తము చేయండి. జలప్రియులయి సాగు మరుత్తులుీరు,"యాతామనురథా అవృత్సత"

3. మహామరుద్గణములు ఒకేసారి పుట్టినం. ఒకేసారి వర్షకములుఅగును. వారు అత్యంత శోభతో ఎల్లెడల వర్ధిల్లుదురు.సూర్యరశ్మివలె వారు యుగాది కార్యములనేతలు శోభాసంపన్నులుఅగుదురు. జలప్రియులయిసాగు మరుత్తులు. "యాతామనురథాఅవృత్సత"

4.మరుత్తులారా!ీ మహత్తుస్తవనీయము. ీ రూపముసూర్యునివలె దర్శనీయము.మా స్వర్గప్రాప్తికి ీరు సహాయకులగుడు.జలప్రియులయిసాగుమరుత్తులు ీరు"యాతామనురథాఅవృత్సత"

5.మరుత్తులారా! ీరుఅంతరిక్షమున వర్షమునుప్రేరేపించండి. జలసంపన్నులారా! ీరు వర్షముకలిగించండి. దర్శనీయులగుశత్రు సంహారకులారా!ీకు ప్రియమగు మేఘముఎన్నటికిని శుష్కించదు.జలప్రియులయిసాగు మరుత్తులు ీరు"యాతామనురథాఅవృత్సత"

6.మరుత్తులారా! ీరురథమునకు అగ్రభాగమున'వృషతీ' అశ్వమునుజోడించినప్పుడుీ బంగారు కవచమునుంప్పివేయుదురు. ీరు సకలసంగ్రామములందుగెలుపొందుదురు. జలప్రియులయిసాగుమరుత్తులు ీరు"యాతామనురథాఅవృత్సత"

7.మరుత్తులారా! నదులు,పర్వతములు మీకు అడ్డంకులుకారాదు. మీరు వెళ్ళదలచినయజ్ఞాది స్థానములకువెళ్ళితీరుదురు.వర్షమునకుగానుమీరు ద్యావాపృథ్వులందువ్యాపింతురు. జలప్రియులయిసాగుమరుత్తులుమీరు "యాతామనురథాఅవృత్సత"

8.మరుత్తులారా! పూర్వముచేయబడినయాగాది కార్యమునుఇప్పుడు జరుగుచున్నవానినిమీరు తెలిసికొనుడు.వసువులారా! మంత్రగతమయినవానినిస్తోత్రపాఠమయినవానినితెలిసికొనుడు.జలప్రియులయిసాగుమరుత్తులుమీరు."యాతామను రథాఅవృత్సత"

9.మరుత్తులారా! మీరుమమ్ము సుఖవంతులనుచేయండి. మేముఏదేని అనిష్ట కార్యముచేసిఉన్నచో అందువలనమీకు కోపము కలిగినచోమాకు బాధ కలిగించండి.మాకు అత్యంత సుఖమునుప్రసాదించండి. మాస్తోత్రములనుగ్రహించండి.మాతో స్నేహముచేయండి. జలప్రియులయిసాగుమరుత్తులుమీరు."యాతామనురథాఅవృత్సత"

10.మరుత్తులారా! మీరుమమ్ము ఐశ్వర్యమువైపునడిపించండి. మాస్తోత్రములకుప్రసన్నులు కండి.మమ్ము పాపములనుండిముక్తులను చేయండి.మీరు మేము సమర్పించినహవ్యమునుస్వీకరించండి. అందువలనమేము బహుధనములకుఅధిపతులముకాగలము.

## ఏబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత-మరుత్తు,ఛందస్సు-బృహతి.

1.అగ్నీ! రోచమాన ఆభరణయుక్తులు,శత్రువులనుపరాభవించువారు, యజ్ఞవిషయమునఉత్సాహవంతులగుమరుత్తులనుఆహ్వానింపుము. నేటియజ్ఞదినమునదీప్తివంతమగుస్వర్గము నుంచి మాముందుకువచ్చేయవలసిందిగామరుత్తులనుఆహ్వానించుచున్నాము.

2.అగ్నీ! మరుత్తులుఅత్యంత పూజనీయులనినీవు ఎరుగుదువు. నీవువారిని ఆదరింతువు.అట్లే ఆ మరుత్తులుఉపకార భావమునమావద్దకు రావలెను.నీ ఆహ్వానమునువిన్నంత మాత్రమునవచ్చువారు భీకరరూపులగు మరుత్తులనుహవ్యప్రదానమునవర్ధిల్లచేయుము.

3.భూమివంద మానవుడుమరొకరితో అవనింపబడును.అప్పుడు అతడు సత్వరమేబలవంతుడగుతన స్వామి వద్దకుపరిగెత్తును. అట్లేమరుత్సేన ఉల్లసితమయిమావద్దకు రావలెను.మరుత్తులారా! మీరుఅగ్నివలె కర్మవంతులు.ఆ బోతులతో కూడినగోవువలె దుర్ధర్షులు.

4.పొగరుబోతు గుఱ్ఱమువలెమరుత్తులు స్వబలమునఅనాయాసముగ శత్రువునుపరాజితుని చేయుదురు.వారు తమ గమనమునశబ్దాయమానము,వ్యాప్తము, లోకములనుపూరించు జలగర్భమేఘమును ప్రేరేపింతురు.

5.మరుత్తులారా! ఉత్తిష్ఠజలరాశివలెసమృద్ధశాలి, బలసంపన్న,అపూర్వ మరుత్తులనుస్తోత్రమునవర్ధిల్లచేసిఆహ్వానించుచున్నాము.

6.మరుత్తులారా! మీ రథమునఅరుషి ఆడ గుఱ్ఱమునుపూన్చండి. రథ సమూహమునురోహిత వర్ణఅశ్వయుక్తము చేయండి.బరువులు మోయుటకుగానుహర్యశ్వములనుజోడించండి. మోయుటకుగట్టివానిని కట్టండి.

7.మరుత్తులారా! మీ రథమునకుకట్టిన అశ్వములుదీప్తిమంతములు.విశేషధ్వనికారులు. దర్శనీయులు.అవి మీ ప్రయాణమునజాగు చేయరాదు.రథమునగల అశ్వములుఆలస్యము చేయకుండావానిని ప్రేరేపించండి.

8.మరుద్గణములరథము అన్నపూర్ణ.ఆ రథమున చక్కనిజలములు, ధరించినమరుత్తుల వెంటరోదసి ఆసీనమయి ఉన్నది.అట్టి రమ్య రథమునుమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

(రోదసిరుద్రపత్ని,మరుత్తుల మాతవాయుపత్ని, మాధ్యమికాదేవి)

9.మరుత్తులారా! మీ రథముశుభంకరము దీప్తిమంతము.పూజనీయము. మేముఆ రథమును ఆహ్వానింతుము.ఆ రథ మధ్యమునసుజాత, సౌభాగ్యశాలిని 'మీహలుషీ'మరుత్తులతో పాటుపూజింపబడును.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఐదవ మండలముననాలుగవ అనువాకముసమాప్తము)

## అయిదవఅనువాకము

## ఏబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడుదేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు 7,8 త్రిష్టుప్,మిగిలినవి జగతి.

1.మరుత్తులారా! మీరుపరస్పర కరుణా హృదయులు.సువర్ణమయ రథారూఢులు,ఇంద్రుని అనుచరులు.రుద్ర పుత్రులు.మీరు సుగమ్య యజ్ఞమునకువిచ్చేయండి. మేముమిమ్ము స్తుతింతుము.మీరు తృషార్తుడు, జలాభిలాషిగోతముని కొఱకు స్వర్గమునుండి జలముతెచ్చి ఇచ్చినారు.అట్లే మా వద్దకువిచ్చేయుడు.

2.సమృద్ధులగు మరుత్తులారా!మీ రక్షణ సాధనములగుఆయుధములుఛురక, ఉత్కృష్ట ధనుర్బాణములు,శ్రేష్ఠ అశ్వము, రథముఅగును. మీరు అస్త్ర సజ్జితులుకండు. పృశ్ని పుత్రులారా!మాకు శుభములుకలిగించుటకు విచ్చేయండి.

3.మరుత్తులారా! అంతరిక్షమునమీరు మేఘములనువెల్లడించుడు.హవ్యదాతకుధనము ప్రదానముచేయుడు. మీరు వస్తున్నారన్నభయమునఅడవులు గడగడలాడును.పృశ్ని పుత్రులారా! అగ్రవంతులగుబలశీలులారా!మీరు జలములుకురిపించుటకు మీ రథమునకు
'పృషతి'అశ్వములను జోడించినపుడుపృథ్వీమీద మీ ఆగ్రహమునుప్రదర్శింతురు.

4.మరుద్గణములుదీప్తిమంతులు.వర్షకారకులు. కవలలవలెతుల్యరూపులు. దర్శనీయులు.శ్యామ, అరుణ అశ్వాధిపతులు,నిష్పాపులు, శత్రుక్షయకారకులు. వారు విశాల ఆకాశమువలెవిస్తీర్ణులు.

5.మరుత్తులు వర్షకారకులు,ఆవరణధారులు. ఉజ్వలమూర్తులు. అక్షయ ధనసంపన్నులు.సుజన్ములు. వక్షమునహారధారులు. పూజనీయులు.వారు ద్యులోకము నుండిరావలెను. అమృతజలమునుప్రసాదించవలెను.

6.మరుత్తులారా! మీ మొలలందుఆయుధవిశేషములుబాహుద్వయమునశత్రునాశబలముశిరసున సువర్ణ కిరీటము-రథమున ఆయుధప్రభృతులు,అవయవములందుశోభ కలిగి విరాజిల్లుచున్నారు.

7.మరుత్తులారా! మీరుమాకు అనేక గోవులను,అశ్వములను, రథములను,ప్రశస్త పుత్రులను,హిరణ్యమును,అన్నమును ప్రసాదించండి.రుద్రపుత్రులారా!మీరు మా సమృద్ధినిరక్షించండి. మేముమీరు ప్రసాదించిన స్వర్గీయరక్షణను అనుభవించవలెను.

8.మరుత్తులారా! మీరునేతలు. అనంతఐశ్వర్యవంతులు.
అవినశ్వరులు.జలవర్షకులు.సత్యఫలప్రసిద్ధులు.జ్ఞానసంపన్నులు.తరుణులు. విశేష స్తుతియుక్తులు.నిరంతర వర్షకారులు.మీరు మాకు అనుకూలురుకావలెను.

# ఏబదిఎని◌ుదవ సూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మరుత్తులు శీఘ్రగాములు.అశ్వాధిపతులు. దీప్తిమంతులు.స్తుతియోగ్యులు.బలపూర్వకముగ అంతటికిచేరగలవారు. జలాధిపతులు.నిజప్రభతో ప్రభావాన్వితులు,నేటి యజ్ఞమునమేము మరుత్తులనుస్తుతింతుము.

2.మరుత్తులు దీప్తిమంతులు,బలశాలులు. వలయమండితహస్తులు. కంపన◌ంధాయకులు. ధనదాతలు.హోతా! నీవు మరుత్తులనుపూజింపుము. సుఖదాతలు,అపరి◌ుత మహంతులు,అతులిత ఐశ్వర్యవంతులు,నేతలగు మరుత్తులకుప్రణ◌ుల్లండి.

3.◌శ్వవ్యాపులగు మరుద్గణములుజలములనుస్పందింపచేతురు.జలవాహకులగుమరుత్తులు ◌ు వద్దకుచేరవలెను.జ్ఞానసంపన్నులు,యవ్వనవంతులగుమరుత్తులారా! ◌ు కొఱకుఅగ్ని ప్రజ్వలితమయినది.ఆ అగ్నివలనే ◌ుకు ప్రీతిలాభము కలుగును.

4.పూజనీయులగు మరుత్తులారా!◌ురు యజమానికి లేకరాజుకు దీప్తివంతుడు,రూపవంతుడు, శత్రుసంహారకుడగుపుత్రుని ప్రసాదించుడు.మరుత్తులారా! ◌ు వలననేస్వభుజ బలమునశత్రువులనువధించువాడు,బాహుబలప్రేరకుడు, అసంఖ్య అశ్వాధిపతియగుపుత్రుడు కలుగగలడు.

5.రథపు మేకులవలెమరుత్తులు ఒకేసారిపుట్టినారు. దినములవలెవారు పరస్పర సమానులు.పృశ్ని పుత్రులు సమానరూపమునపుట్టినారు. ఏ ఒక్కరు దీప్తి◌ంషయమున తగ్గరు.వేగవంతులగు మరుద్గణములుస్వతః ప్రవృత్తులయిచక్కని వర్షముకలిగింతురు.

6.మరుత్తులారా! 'ప్రషతి'అశ్వములు కట్టినదృఢచక్ర రథమునుఎక్కి ◌ురు ఏతెంచినపుడుజలరాశి వర్షించును.అడవులు పడిపోవును.సూర్యకిరణ సంపృక్త జలవర్షణకారిపర్జన్యుడు అధోముఖుడయివర్షమునకుగానుశబ్దము చేయును.

7.మరుత్తులు రాగా పృథ్వికిఉర్వరత ప్రాప్తించును.పతి భార్యకు గర్భముకలిగించినట్లుమరుత్తులు భూ◌ు◌ుదగర్భస్థానీయమగుజలమును స్థాపింతురు.రుద్ర పుత్రులువేగవంతములగుఅశ్వములను రథపుముందు భాగమునకట్టి వర్షముకలిగింతురు.

8.మరుత్తులారా! ◌ురునేతలు. ◌పులఐశ్వర్యవంతులు. అనశ్వరులు.జలవర్షకులు.సత్యఫల ప్రసిద్ధులుజ్ఞాన సంపన్నులు.తరుణులు. ప్రచురస్తుతియుక్తులు.సమృద్ధ వర్షణకారులు.◌ురు మాకు అనుకూలురుకండు.

# ఏబదితొ◌ు్మదవ సూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-జగతి8 త్రిష్టుప్.

1.మరుత్తులారా! హవ్యదాతలు.తమకు శుభములుకలుగవలెనని◌ుమ్ము ◌శేషముగ స్తుతింతురు.హోతా! నీవు ద్యుతిమంతుడగుద్యుదేవుని స్తుతించుము.మేము పృథ్విని స్తుతింతుము.మరుద్గణములుసర్వవ్యాప్తి వర్షమునుకురిపింతురు. వారు అంతరిక్షమునసర్వత్ర సంచరింతురు.మేఘములతో కూడతమ తేజస్సునుప్రకాశింపచేతురు.

2.మనుష్యులు నిండినపడవ నీటిమధ్యనవడకినట్లు మరుత్తులభయమునభూ◌ు వడకును.వారు దూరమున దృశ్యమానులుఅయినప్పటికీ చలనముద్వారా గోచరులగుదురు.నేతలగు మరుత్తులుద్యావాపృథ్వుల మధ్యహవ్యభక్షణకుఉపక్ర◌ుంతురు.

3.మరుత్తులారా! ీరుఅలంకారమునకుగానుఆవుకొమ్మువంటిఉత్కృష్ట శిరోభూషణముధరింతురు. దినములచేతసూర్యుడు తన వెలుగులను ిస్తరించినట్లుీరు వర్షము కొఱకు సర్వప్రకాశదీప్తి ిస్తరింతురు. ీరు అశ్వమువలెమనోహరులువేగవంతులు. యజమానులుమున్నుగువారు యజ్ఞాదికర్మలను ఎరిగినట్లుీరు కూడ ఎరుగుదురు.

4.మరుత్తులారా! ీరువాన కురిపించుట వలనభూ ి కిరణమువలెకదలాడును. ీరుపూజనీయులు. ిమ్ములనుఎవడు పూజించగలడు?ీ పరాక్రమమును ఎవడుప్రకటించగలడు?ఎవడు ిమ్ము స్తుతించుటకుసమర్థుడగును?

5.మరుత్తులు అశ్వమువంటివేగవంతులు. దీప్తిమంతులు.సమాన బంధువులు.వారు ీరులవలెయుద్ధకార్యమునవిమగ్నులగుదురు.సమృద్ధి సంపన్నులగుమానవులవలెమరుద్గణములుఅత్యంత శక్తిశాలురయివర్షమున సూర్యచక్షువునుఆవరింతురు.

6.మరుద్గణములందుఒకరు చిన్న, ఒకరు పెద్దకారు.శత్రు సంహారక మరుత్తులలోమధ్యముడుఉండడు. అందరు తేజో ిశేషమున వర్ధమానులగుదురు.సుజన్ములు, మానవహితకరులపృశ్ని పుత్రులగు మరుత్తులారా!ీరు ద్యులోకునుండిమాకు అభిముఖముగా ిచ్చేయండి.

7.మరుత్తులారా! వరుసకట్టిఎగురు పక్షులవలెీరు బలపూర్వక ిస్తీర్ణముసమున్నత నభోమండలపుపై భాగమున అంతరిక్షమువరకు సంచరించెదరు.ీ అశ్వములు మేఘమునుండి వర్షము కురిపించును.ఈ ిషయము దేవతలు-మానవులుఇరువురు ఎరుగుదురు.

8.ద్యావాపృథ్వులు మాపుష్టికొఱకు వర్షము కలిగించవలెను.నిరతిశయ దానశీలఉష మాకు శుభములుకలిగించుటకు యత్నించవలెను.ఋషి! ఈ రుద్రపుత్రులునీ స్తుతిని ిని ప్రసన్నులయివర్షము కురిపించవలెను.

## అరువదవసూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత- మరుత్తులు,ఛందస్సు-6,8 జగతి,ిగిలిన ి త్రిష్టుప్.

1.నేను శ్యావాశ్వ ఋషిని.స్తోత్రములతోరక్షకుడగు అగ్నిని స్తుతించుచున్నాను.అతడు ఇప్పుడే యజ్ఞమునకు ిచ్చేసి ప్రసన్నముగాఆ స్తోత్రమునుగ్రహించవలెను.రథము కోరిన స్థలమునకుచేరినట్లు - అన్నాభిలాషులమగుమేము స్తోత్రములతోమా కోఱికలు నెరవేర్చుకుందుము.ప్రదక్షిణచేసిమేము మరుత్తులస్తోత్రములనువర్ధిల్లచేతుము.

2.ఉద్యతాయుధులగురుద్రపుత్ర మరుత్తులారా!మంచి గుఱ్ఱములులాగునదియు, శుభంకరమగునదియు,అక్ష సమన్వితమగు రథమునెక్కి సాగుడు. ీరు రథములునెక్కినపుడు అడవులుభయమునగడగడలాడును.

3.మరుత్తులారా! ీరుమరింత భయంకరశబ్దము చేసినపుడుమహా మహాపర్వతములు కూడగడగడలాడును.అంతరిక్షమున ఉన్నత,ిస్తృత ప్రదేశములోకూడ కంపించును. మరుత్తులారీరందరు ఆయుధపాణులు.ీరు ఆటలాడినప్పుడునీటివలె పరుగులుపెట్టుదురు.

4.ివాహయోగ్యుడు,ధనవంతుడగుయువకుడు స్నానాదులద్వారాను, బంగారునగలతోనుతన తనువునుఅలంకరించుకొనును.అట్లే సర్వశ్రేష్ఠ బలశాలురగుమరుత్తులు రథమునఆసీనులయినపుడుశరీర శోభకుగాను తేజస్సునువహింతురు.

5.మరుద్గణములుఒకే సమయమున పుట్టినారు.వారు సమాన బలవంతులు.వారిలో వారికి పెద్ద, చిన్నలులేవు. వారు అన్నదమ్ములవలెసౌభాగ్యమునకువర్ధిల్లుదురు.నిత్య తరుణులు,సత్కర్ములగు మరుత్తులతండ్రి రుద్రుడుజననీ స్వరూపిణి,దోహన యోగ్యపృశ్ని మరుత్తులకుగానుశుభదినములనుకలిగించవలెను.

6.సౌభాగ్యశాలురగు మరుత్తులారా!ిరు ఉత్తమ ద్యులోకమునమధ్యమ ద్యులోకమునఅధమ ద్యులోకమునవర్తింతురు. ఆ స్థానములనుండి మా వద్దకుంచ్చేయండి. అగ్నీ!మేము నేడు సమర్పించుహంని తెలియుము.

7.సర్వజ్ఞులగు మరుత్తులారా!ిరును, అగ్నియు ద్యులోకపుఉత్కృష్టతర ఉపరి ప్రదేశమునఉందురు. ిరు మా స్తోత్రములకు,హవ్యములకుప్రసన్నులుకండు.శత్రువులనుకంపింపచేసి నష్టపరుచుడు.యజమానులకుకోరిన ధనముప్రసాదించుడు.

8.మరుత్తులు శోభాయమానులు,పూజనీయులు, సంఘీభావులు,ఆశ్రయప్రదాతలు,పంత్రులు, ప్రీతిదాయకులు,చిరంజీవులు.
వైశ్యానరాగ్నీ!పురాతన జ్వాలాసమూహయుక్తుడవయిమరుత్తులతో కూడిసోమపానము చేయుము.

## అరువదిఒకటవసూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత-మరుత్తు,ఛందస్సు-గాయత్రి,9 బృహతి.

1.శ్రేష్ఠతములగునేతలారా! ిరు ఎవ్వరు?అంతరిక్షమునుండిఒక్కొక్కరుగా ంచ్చేయండి.

2.మరుత్తులారా! ి అశ్వములుఎక్కడ? కళ్ళెములుఎక్కడ? గుఱ్ఱములువడిగా వెళ్లగలవా?వాటి నడక ఎట్టిదగును?గుఱ్ఱపువెనుక భాగమునపటకా, నాసికాద్వయమునకుత్రాడు ఉండును.

3.శీఘ్రగమనమునకుగానుగుఱ్ఱపు జఘన భాగముకశాఘాతము (కొరడా దెబ్బలు)పడును. ప్రసవసమయమునరమణుల తొడలుండదీసినట్లుమరుత్తులు అశ్వపుఊరుద్వయమును ండదీయుదురు.

4.ిరులారా! శత్రుసంహారకులారా!మానవ కళ్యాణకారులారా! శోభన జన్మవంతులారా!మరుత్పుత్రులారా!ిరు అగ్నిలో కాలిన రాగివలెప్రదీప్తులయి కనిపించుచున్నారు.

5.శ్యావాశ్వుడు ఎవనిని స్తుతించినాడో,ఎవడు ిరుడగు 'తరంతు'నిభార్య 'శశీయసి' మాకుగుఱ్ఱములు, ఆవులు,వందల బఱ్ఱెలపశు యూథమునుప్రదానము చేసినది.

6.దేవతలనుఆరాధించని ధనదానము చేయనిపురుషునికన్న శశీయసి సర్వంధములుశ్రేష్ఠురాలు.

7.ఆ శశీయసి వ్యధితులబాధలు ఎరుగును.దప్పిగొన్నవారిని ఎరుగును.ధనాభిలాషినిఎరుగును. దేవతలప్రీత్యర్థము ఆమెకుదానబుద్ధి ఉన్నది.

8.శశీయసి భర్త తరంతునిస్తుతించియు పూర్తిగాస్తుతించినట్లుభాంంచము. ఏలననగాదానంషయమునవారిద్దరిది ఒకేమాట.

9.యవ్వనవతిశశీయసి ముదితమనమున శ్యావాశ్వునకుదారిచూపినది. ఆమెఇచ్చిన రెండు లోహితవర్ణ అశ్వములు మమ్ముయశస్వి, ంజ్ఞుడగు'పురుిఘ్లు'ని వద్దకుచేర్చును.

10.◌దదశ్వుని పుత్రుడు'పురు◌ప్లుండు'కూడ తరంతుని వలెనేమాకు వంద ఆవులుబహుమూల్యధనము మున్నగున◌ఇచ్చినాడు.

11.మరుద్గణములువడిగల గుఱ్ఱములనుఎక్కి, సంతసము కలిగించుసోమరసము త్రావుచు ఈచోటుకు వచ్చిఉండిరి.ఆ మరుద్గణములకుఇక్కడ బహు◌ధస్తోత్రములులభించును.

12.మరుత్తుల కాంతికిద్యావాపృథ్వులు వెలుగొందును.పైన ద్యులోకమునవెలుగొందు ఆదిత్యునివలెమరుద్గణములురథముపై వెలుగొందుదురు.

13.మరుత్తులు నిత్యయవ్వనులు. దీప్తిరథ◌శిష్టులు - అనింద్యులు.సుందరులు - సంచారులు.అప్రతిహతగతిమంతులు.

14.జలవర్షము కొరకుపుట్టినవారు. శత్రువులనుకంపింపచేయువారు నిష్పాపులగుమరుత్తులు ఏ స్థానమునతృప్తులయినారో ఆ స్థానమునుఎవడు ఎరుగును?

15.స్తోత్రప్రియులగుమరుత్తులారా! ◌మ్ముస్తుతించి ప్రసన్నులనుచేయు యజమానికిఅతడు కోఱినస్వర్గాది స్థానములనుచూపెదరు. యజ్ఞమునకుఆహుతులయిన◌రు ఆహ్వానమునుఆలకించెదరు.

16.శత్రుసంహారక, పూజనీయ,◌◌ధ ధనశాలురగుమరుత్తులారా! ◌రుమాకు కోఱిన ధనమునుప్రసాదించండి.

17.ధాత్రీదే◌! నీవుమావద్దనుండిరథ◌తివద్దమరుత్‌స్తుతిని అందుకొనుము.ఇది మరుత్తులకొఱకు రచించబడినది.రథి ◌◌ధ వస్తువులనురథమున ఉంచి గమ్యస్థానమునకుచేర్చినట్లుమా ఈ సకల స్తుతులనువహింపుము.

18.ధాత్రీదే◌! సోమయజ్ఞముముగిసిన పిదప రథ◌తితోనీకూతురు ◌షయమునమా కోరిక తక్కువదికాదు,అన్నట్లు చెప్పుము.

19.ధనవంతురాలగురథ◌తి గోమతితీరమున నివసించును.హిమాలయప్రాంతమున గృహముకలదు.

## ఆలోచనామృతము

స్త్రీకి ఏకాలముననుపురుషునితో అన్ని ◌షయములందుసమాన ప్రతిపత్తిలేదు.కొందరు మహిళలుతమ ప్రతిభాపాటవములతోపురుషులను ◌ంచినఉదాహరణలుఉన్న◌. అ◌ వ్యక్తిగతములు.సమాజమున స్త్రీకిగౌరవము, ఆదరముఉన్నకాలములుఉన్న◌. లేనికాలములుఉన్న◌. కాలము పాదరసమువంటిది.ఒకచోట నిలువదు.అది పరిణామ శీలము.కావున స్త్రీల ◌షయమునకుహెచ్చుతగ్గులగుటసాధారణము.

వేదకాలము మొత్తమునస్త్రీకి ఏ స్థాయి ఉన్నదినిర్ధిష్టముగ చెప్పుటసాధ్యపడదు. కానిస్త్రీకి పురుషుని నుంచిఆదరాభిమానములులభించినవనిమాత్రము చెప్పవచ్చును.స్త్రీకి నీచదశ లేకుండెను.

ఈ సూక్తమున 'శశీయసి',అను స్త్రీ వృత్తాంతముపేర్కొనబడినది.ఆమె స్వతంత్రముగాదానము చేయునది.ఆమెను గురించి -

"◌యాజానాతి జసురిం ◌తృష్యతం◌కా◌నమ్! దేవత్రాకృణుతేమన:"అన్నది మంత్రము. శశీయసివలననే భర్తకుకీర్తి కలిగినదని 8వమంత్రమునచెప్పబడినది.

2.శాయణాచార్యులుఈ సూక్తమునకు సంబంధించిఒక వృత్తాంతమును ఉదహరించినారు."అత్రాశ్చర్యం పురావృత్తమాహురాగమపారగా:"ఆగమ పారగులు చెప్పుఆశ్చర్యమగు పూర్వవృత్తాంతముఅన్నాడు.

రథవీతిఅనురాజు ఆత్రేయవంశజుడయినఅర్చనానుని హోతగాఏర్పరిచినాడు. యజ్ఞసందర్భమున హోతరాజు కూతురును చూచినాడు.అమెను తనకొడుకుశ్యావాశ్వునకు ఇవ్వవలసినదనిరాజును అడిగినాడు.రాజు అందుకు సిద్ధపడినాడు.కాని రాణిని సంప్రదించదలచినాడు.
రాణిశ్యావాశ్వునకు తనకూతురును ఇచ్చుటకుఅంగీకరించలేదు.ఋషి కానివానికి తమకుటుంబమున పిల్లనుఇవ్వలేదన్నది.
శ్యావాశ్వునకుఆ పిల్లమీద మనసయింది.తాను ఋషి కాదలచినాడు.కఠోర నియమములుపాటించినాడు. భిక్ష చేయుచు సంచారముసాగించినాడు.
సంచారసందర్భము శశీయసినికలిసినాడు. ఆమె అతనిరాకనుగురించి భర్తకు చెప్పినది.శశీయసి భర్త తరంతరుడువచ్చినవానినిఆదరించమని చెప్పినాడు.
శశీయసిపశువులను ఆభరణములనుశ్యావాశ్వునకు ఇచ్చినది.తరంతరుడు సహితముఅనేక ధనము ఇచ్చినాడు.శ్యావాశ్వుని రాజు తనతమ్ముడు పురుమీళ్లునివద్దకు పంపినాడు.
శ్యావాశ్వుడుపురుమీళ్లుని వద్దకువెళ్ళుచుండగామార్గమధ్యమునమరుత్తులు దర్శనమిచ్చినారు.
శ్యావాశ్వుడువారిని స్తుతించినాడు.మరుత్తులు అతనినిఋషిగా గుర్తించినారు. అతనినివేద స్తోత్రములద్రష్టను చేసినారు.
ఆవిధముగా ఋషియయిశ్యావాశ్వుడు రథవీధినిచేరినాడు. అతడుతన భార్య సమ్మతితోతన కూతురునుశ్యావాశ్వునకు ఇచ్చి వివాహముచేసినాడు.

## అరువదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయశ్రుతవిది, దేవత-మైత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.సూర్యమండలమునీకు ఆధారభూతము.అది నీటితో కప్పబడినది.శాశ్వతము. సత్యభూతము.

2.మిత్రావరుణులారా!మీ మహత్మ్యముఅత్యంత ప్రశస్తము.మీ మహత్తువలననేనిరంతర పరిభ్రమణకారిసూర్యుని ప్రీతిదాయకదీప్తిని వర్ధిల్లచేయుదురు.మీ ఇద్దరి ఒకే రథముఅనుక్రమమునపరిభ్రమించును.

3.మిత్రావరుణులారా!స్తోతలు మీ అనుగ్రహమునరాజపదము పొందుదురు.మీరు మీ సామర్ధ్యమునద్యావాపృథ్వులనుభరించి నిలిచినారు.మీరు శీఘ్రదాన కర్తలు.ఔషధములనుగోవులను వర్ధిల్లచేయండి.వర్షము కురిపించండి.

4.మిత్రావరుణులారా!మీ రథము అశ్వయుక్తమయిమిమ్ము వహించవలెను.సారథి ద్వారా నియంత్రితమైసాగవలెను. మూర్తిమంతమగుజలము మిమ్ముఅనుసరించును. మీ అనుగ్రహమునపురాతన నదులుప్రవహించుచున్నవి.

5.మిత్రావరుణులారా!మీరు అన్నవంతులు.బలసంపన్నులు.మీరు దేహదీప్తివర్ధిల్లచేయుదురు.యజ్ఞము మంత్రమునరక్షించబడినట్లుమీ వలన భూమిరక్షించబడును.మీరు యజ్ఞభూమిమధ్యనున్నరథము ఎక్కండి.

6.మిత్రావరుణులారా!యజ్ఞమున మిమ్ముశోభన స్తోత్రములస్తుతించు యజమానివిషయమున మీరు దానశీలురుకండు.అతనిని రక్షింపుడు. మీరు రాజులు,క్రోధహీనులయిధనమును సహస్రస్తంభసౌధమును వహించుడు.

7.వీరి రథము హిరణ్మయము.మేకులు సహితముబంగారపువి! వారి రథముఅంతరిక్షమున విద్యుత్తువలెవిరాజిల్లును. మేముయూపయష్టి సమన్వితయజ్ఞభూమియందురథముపైన సోమరసముస్థాపించెదము.

8.ఌత్రావరుణులారా!ఉష:కాలమున సూర్యోదయమయినపుడులోహకీల సమన్వితహిరణ్మయి రథమునఌరు యజ్ఞమునకువెళ్ళుటకు ఎక్కండి.అట్లే దితి, అదితులనుఅవలోకించండి.
("అదితిమఖండనీయ భూఌందితిం ఖండితాంప్రజాదికాం" శాయణుడు.అదితి అనగా అఖండభూఌ.దితి అనగా ఖండిత- ముక్కలయిన ప్రజలుమున్నగువారు. భూఌఎల్లప్పుడు అఖండమే!ప్రజలే ఖండితులు!1గొప్ప ఆలోచన!!)

ఌత్రావరుణులారా!ఌరు దానశీలురు. ఌశ్వరక్షకులు.ఌరు అనుభఌంచుసుఖము ఌఘాత రహితము.అచ్ఛిన్నము.బహుముఖము.ఆ సుఖముతోనే మమ్ముర్కక్షించండి. మాకు అభిలషించినధనలాభముశత్రుఌజయముకలుగవలెను.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఐదవ మండలముమూడవ అష్టకమునమూడవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతాఌనన్తిమాయినోవధీరావ్రతానాంప్రథమాధ్రివాణి
నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాని నమేస్థివాంస:

# నాలుగవఅధ్యాయము

## అరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయఅర్చనానుడు, దేవత-ఌత్రావరుణులు,ఛందస్సు-జగతి.

1.ఌత్రావరుణులారా!ఌరు ఉదకరక్షకులు. సత్యధర్మ వంతులు.ఌరు మా యజ్ఞమునురక్షించు యజమానికొరకు ద్యులోకపు మేఘమునుంచి సుమధురజలవర్షము కలుగచేయుదురు.

2.ఌత్రావరుణులారా!ఈ యజ్ఞమునఌరాజిల్లి ఌరు భువనములనుశాసింతురు. మేము ఌమ్ముువృష్టి రూప ధనము,స్వర్గము ప్రార్థింతుము.ఌ ఌశాలరశ్ములు ద్యావాపృథ్వ్యలమధ్య సంచరించును.

3.ఌత్రావరుణులారా!ఌరు అత్యంత ఌరాజమానులు.ఉద్యతబలులు.వారి వర్షకులు. ద్యావాపృథ్వీకిభర్తలు. సర్వద్రష్టలు.ఌరిద్దరు మహానుభావులు.ఌచిత్రమేఘసహితులయిస్తుతిశ్రవణమునకుగానుఌచ్చేయుడు. తదనంతరమువర్షఌధాయకుడగుపర్జన్యుని ద్వారా ద్యులోకమునుండి వర్షము కురిపించండి.

4.ఌత్రావరుణులారా!సూర్యుడు ఌకు అస్త్రుభూతుడు,జ్యోతిర్మయుడు,సూర్యుడు అంతరిక్షమునసంచరించినపుడుఌ సామర్థ్యము స్వర్గమునవెల్లడియగును.ఌరు ద్యులోకమునమేఘము, వర్షముద్వారా సూర్యుని రక్షించుచున్నారు.పర్జన్యుడు ఌత్రావరుణులతోప్రేరితుడవయి ఆకసమునుండివర్షబిందువునురాల్చుము.

5.ఌత్రావరుణులారా!ఌరుడు యుద్ధమునకుగానుతన రథమునుసిద్ధము చేసినట్లుమరుద్గణములుఌ అనుగ్రహమునవర్షమునకుగానుఌ రథమును సిద్ధముచేసెదరు. జలవర్షమునకుగానుమరుద్గణములుఌధ లోకములసంచరింతురు. ఌరు మరుద్గణసహితులయిద్యులోకమునుండిమా ఌద వాన కురిపించండి.

6.ఌత్రావరుణులారా!ఌ అనుగ్రహముననేమేఘము అన్నసాధకము,ప్రభావ్యంజకము,ఌచిత్రమగునదిఅయినది. మరుద్గణములుతమ ప్రజ్ఞాబలమునమేఘములను రక్షింతురు.వారితో ఌరు అరుణవర్ణ,నిష్పాప ఆకసము నుండివాన కురిపింతురు.

7.ఌద్వాంసులగు ఌత్రావరుణులారా!ఌరు జగములకు ఉపకారకులు.వృష్టి మున్నగువానిద్వారా యజ్ఞమునురక్షించెదరు. జలవర్షకుడుపర్జన్యుని ప్రజ్వలనజలమున సమస్తభూతజాతములనుదీప్తము చేయును.పూజ్యుడు, వేగవంతుడగుసూర్యుని ద్యులోకముననిలుపుదురు.

## అరువదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయఅర్చనానుడు, దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్,చివరిది పంక్తి.

1.మిత్రావరుణులారా!మేము ఈ మంత్రమునమీ ఉభయులనుఆహ్వానించుచున్నాము.బాహుబలమునఆవులమందనుఅదుపు చేసిన రీతిమీరు శత్రువులనుదూరము చేయండి.స్వర్గమార్గమునుకనబరచండి.

2.మీరిద్దరు ప్రజ్ఞాసంపన్నులు.మీరు మా స్తుతికర్తలకుఅభిమత సుఖములుప్రసాదించండి. మేముశోభన హస్తములస్తుతింతుము. మీరుప్రసాదించిన సుఖములుసర్వత్ర వ్యాపించవలెను.

3.మాకు ఇప్పుడే గమనముప్రాప్తించవలెను.మిత్రుడు చూపినబాటన సాగవలెను.అహింసక మిత్రునిసుఖము మా ఇంటసమకూరవలెను.

4.మిత్రావరుణులారా!మేము మిమ్ము స్తుతింతుము.ధనమును పొందుదుము.ఆ ధనమును చూచిధనికులు స్తుతికర్తలుఈర్ష్యపడుదురు.

5.మిత్రావరుణులారా!మీరు సుందర దీప్తియుక్తులయిమా యజ్ఞమునకువిచ్చేయండి. ఐశ్వర్యశాలియజమానులగృహములందును,మా ఇంటను సమృద్ధినివర్ధిల్లచేయండి.

6.మిత్రావరుణులారా!మా స్తుతుల కొరకునుమా కొరకును మీరు విశేష అన్నమునుధరించండి. మీరు మాకుఅన్నము, ధనము,బలములు, శుభములుకలిగించండి.

7.అధినాయక మిత్రావరుణులారా!ఉష:కాలమున సుందరకిరణయుక్త ప్రాతస్సవనమునదేవబల విశిష్టగృహమునందుమీరిద్దరు పూజనీయులుఅగుదురు. ఆ ఇంట మేముఅభిషవించిన సోమమునుమీరు అవలోకించండి.మీరు 'అర్జనాను'ని విషయమునప్రసన్నులుకండు.గుఱ్ఱములపై ఇప్పుడేవిచ్చేయండి.

## అరువదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయరాతహవ్యుడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్,చివరిది పంక్తి.

1.మిత్రా వరుణులారా!దేవతలందుమీ ఇద్దరికి స్తుతి తెలిసినవాడేఅనుష్ఠానవంతుడగును.అట్టివాడు మాకుఉపదేశము చేయవలెను.ఆ స్తుతిని అందగాళ్ళయినమిత్రావరుణులుస్వీకరించవలెను.

2.మిత్రావరుణులుప్రశస్త తేజోవంతులు.ఈశ్వరభూతులు.వారు దూరదేశమునుండిఆహూతులయిననువినగలరు. యజమానులస్వాములు, యజ్ఞవర్ధకులుమిత్రావరుణులువిశేషస్తోతకు శుభములుసమకూర్చుటకు చరింతురు.

3.మీరు పురాతనులు. మేముమీ వద్ద నిలిచిమా రక్షణ కొఱకు స్తుతింతుము.వేగవంతములగుఅశ్వములకు అధిపతులమైఅన్నప్రదానముచేయవలసినదిగామిమ్ము స్తుతింతుము.మీరిద్దరు శోభనజ్ఞానవంతులు.

4.మిత్రదేవుడుపాపి అగు స్తోతకు గూడ విశాలగృహమున నివసించుఉపాయము చేయును.హింసక పరిచారకునికిసహితము సమృద్ధినిప్రసాదించును.

5.యజమానులమగుమేము దు:ఖ నివారకుడుమిత్రదేవుని రక్షలుకలవారమగుదుము.మేమందరము నీరక్షణల వలనపాపరహితములమయివరుణుని పుత్రస్వరూపులముకావలెను.

6.మిత్రావరుణులారా!మేము మిమ్ము స్తుతింతుము.మీరు మావద్దకు విచ్చేయుడు,మేము కోఱినసమస్త వస్తువులనుప్రసాదించండి. మేముఅన్నసంపన్నులము.మమ్ము పరిత్యజించకండి.సుతసోమయజ్ఞమునమమ్ము రక్షించండి.

## అరువదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయరాతహవ్యుడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్.

1.స్తుతివిజ్ఞాతలగుమానవులారా! శుభకర్మవంతులు,శత్రుహింసకులగుదేవద్వయమునుఆహ్వానించండి.ఉదక స్వరూపుడు, హవిర్లక్షణుడు,అన్నవంతుడు,పూజనీయుడగు వరుణునకుహవ్యప్రదానముచేయండి.

2.మీరిద్దరు మహాబలవంతులు.సూర్యుడు అంతరిక్షమునదృశ్యమానుడయినట్లుమానవులమధ్యమీ ఉభయుల దర్శనీయబలము యజ్ఞమునస్థాపితమగును.

3.మిత్రావరుణులారా!మీరు 'రాతహవ్య'నిప్రకృష్ట స్తుతివలనశత్రువును పరాభవించుబలము పొందుడు.మేము పయనించుమా రథము ముందుమార్గరక్షణార్థముసాగుదురు. మేము మిమ్ముస్తుతించుచున్నాము.

4.స్తుతియోగ్యులు,శుద్ధబలవంతులగుదేవద్వయమా!మా ప్రవర్ధమానస్తుతులకు మీరు ఆశ్చర్యచకితులగుదురు.మీరు అనుకూల మనమునయజమాని స్తోత్రములనుతెలియుదురు.

5.భూదేవి! మా ఋషులప్రయోజన సిద్ధికొఱకే నీమీద నీరు నిలిచిఉన్నది. గమనశీలదేవద్వయమా!మీ గతి విధివలనఎక్కువ పరిమాణమునమరింత వర్షముకురిపించును.

6.దూరదర్శులగు మిత్రావరుణులారా!మేము స్తోతలముమిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.మేము మీయొక్క సువిస్తీర్ణముబహుజనరక్షితమగు రాజ్యమునకుఎదగవలెను.

## అరువదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయయజితుడు, దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్.

1.ద్యుతిమంతులగుఅదితి పుత్రులుమిత్రా, వరుణ, ఆర్యములారా!మీరు ప్రస్తుత ప్రకారమునయజనీయము.బృహంతము,అత్యంత ప్రవృద్ధబలముధరింతురు.

2.మిత్రావరుణులారా!మానవ రక్షకులారా!శత్రుసంహారకులారా!మీరు ఆనందజనకయజ్ఞభూమికివిచ్చేసినపుడు మమ్ముసుఖవంతులనుచేయుదురు.

3.సర్వవిదులగు మిత్ర,వరుణ, ఆర్యమలుతమతమ స్థానములనుండిమా యజ్ఞమునుచేరుదురు. హింసకులనుంచిమానవులనుపరిరక్షింతురు.

4.వారు సత్యదర్శనులు.జలవర్షకులు.యజ్ఞ రక్షకులు. వారుయజమానికి మంచిమార్గము చూపుదురు.భూరిదానము చేయుదురు.మహానుభావులగువరుణాదులు స్తోతపాపి అయినను అతనికి మరింతధనము ఇచ్చెదరు. మిత్రావరుణులారా!మీరిద్దరు అందరి స్తుతియోగ్యులు,మేము అల్పబుద్ధులము.అత్రిగోత్రజులుమిమ్ము స్తుతింతురు.

## అరువదిఎనిమిదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయయజితుడు, దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-గాయత్రి

1.ఋత్విక్కులారా! ీరుఉచ్చైస్స్వరమున ుత్రావరుణులనుస్తుతించండి. ిశేషబలవంతులగు ుత్రావరుణులారా!ఈ మహా యజ్ఞమునకుదయచేయండి.

2. ుత్రావరుణులుఇద్దరును అందరికి స్వాములు.జలముల ఉత్పాదకులు,ద్యుతిమంతులు.దేవతలలోఅత్యంత స్తుత్యులు,ఋత్విక్కులారా! ీరువారిద్దరిని స్తుతించండి.

3.ఆ ఇద్దరు దేవతలుమాకు పార్థివధనము- దివ్యధనముప్రసాదించు సమర్థులు. ుత్రావరుణులారా!పూజనీయమగు ీ బలముదేవతలలోప్రసిద్ధము. మేముఆ బలమును స్తుతింతుము.

4.ఉదకముద్వారా యజ్ఞమునుస్పృశించిన ఇద్దరుదేవతలు హవ్యమునువ్యాప్తము చేయుదురు.ద్రోహరహిత ుత్రావరుణులారా! ీరు వర్ధిల్లుదురు.

5.ఏ ఇద్దరు అంతరిక్షమునవర్షకారకులో - ఏ ఇద్దరుఅభిమత ఫలప్రాపకులో- ఏ ఇద్దరు వృష్టిప్రదులగుటవలనఅన్న అధిపతులోఏ ఇద్దరు దాత ిషయమునఅనుకూలురో ఆ ఇద్దరు మహానుభావులు.యజ్ఞమునకు ిచ్చేయుటకుమహారథమునఅధిష్ఠితులగుదురు.

## అరువదితొ ుమ్మిదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయఉరుచక్రి, దేవత- ుత్రావరుణులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్.

1. ుత్రావరుణులారా! ీరు రోచమానములగుమూడు ద్యులోకములవారు.మూడు అంతరిక్ష లోకములవారు.మూడు భూలోకములవారు. ీరు ఇంద్రుని రూపమును,కర్మను నిరంతరమురక్షింతురు.

2. ుత్రావరుణులారా! ీ ఆజ్ఞ వలననేఆవులు పాలిచ్చుచున్న ి.స్పందనశీలమేఘముమఱియు నదులుసుమధుర జలములనుప్రదానము చేయుచున్న ి. ీ ఉభయుల అనుగ్రహముననేజలవర్షకము,జలధారకము, ద్యుతిమంతమగుఅగ్ని, వాయువు, ఆదిత్యుడు,భూ ి, అంతరిక్షముద్యులోకముననిలిచి ఉన్నారు.

3.ప్రాత:కాల - మధ్యాహ్నసవనములందుఋషులమగు మేముదేవతల ద్యుతిమతిజనని అదితినిఆహ్వానింతుము. ుత్రావరుణులారా!మేము ధనము,పుత్రులు, పౌత్రులు,అరిష్టశాంతి, సుఖములకొఱకు ుమ్ము యజ్ఞమునస్తుతింతుము.

4.ద్యులోకమునపుట్టిన అదితిపుత్రద్వయమా! ీరు ద్యులోక భూలోకములనుధరింతురు. మేము ుమ్ము స్తుతింతుము. ుత్రావరుణులారా! ీ కార్యములు స్థిరములు,వాటిని ఇంద్రాదిఅమరదేవతలుసహితము హింసించజాలరు.

## డెబ్బదివసూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయఉరుచక్ర, దేవత- ుత్రావరుణులు,ఛందస్సు-గాయత్రి.

1. ుత్రావరుణులారా! ీ రక్షణ కార్యము నిశ్చయముగాఅత్యంత దీర్ఘతరము.మేము ీ అనుగ్రహబుద్ధిని భజింతుము.

2.ద్రోహ ివర్జితదేవద్వయమా!మాకు ీవద్ద మాభోజనమునకుగానుఅన్నలాభముకలుగవలెను.రుద్రపుత్రులారా!మేము ీస్తోతలము.మేము ీవారలముకావలెను, సమృద్ధులముకావలెను.

3.రుద్రపుత్రులారా!మీ ఉభయుల రక్షణలతోమమ్ము రక్షించండి.మాకు ఇష్టప్రాప్తి కలుగవలెను.అనిష్ట నివారణ జరుగవలెను.అభిమత ఫలములభించవలెను.మేము మా పుత్రులసహితులమయిశత్రువులనుహింసించవలెను.

4.ఆశ్చర్యకర కార్యములుచేయువారలారా! మేముఇతరులను పూజించుటవలన లభించినధనమును అనుభవింపము.మేము అనుగ్రహమునసమృద్ధులము.మేము ఇతరుల ధనముతోదేహ పోషణచేసికొనము. పుత్రపౌత్రుల యుక్తమయినసహితము మీకువ్యతిరిక్త ధనమునుఅనుభవించము.మా కులమందు ఎవరునుమీరు కాక ఇతరులవలనలభించినధనమును అనుభవించరు.

## డెబ్బదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయబాహువృక్తుడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు - గాయత్రి

1.మిత్రావరుణులారా!మీరు శత్రుప్రేరకులు.శత్రుహంతలు.మీరు హింసావర్జితమగుమా ఈ యజ్ఞమునకువిచ్చేయండి.

2.ప్రకృష్ట జ్ఞానయుక్తమిత్రావరుణులారా!మీరు అందఱకు స్వాములు.ఫలప్రదానము ద్వారామా కార్యములనుపాలించండి.

3.మిత్రావరుణులారా!మీరు మా అభిషుత సోమముకొఱకు విచ్చేయండి.మేముహవి అందించువారలము. మేముసమర్పించు సోమపానముచేయుటకు విచ్చేయండి.

## డెబ్బదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయబాహువృక్తుడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు - ఉష్ణిక్.

1.మా గోత్ర ప్రవర్తకుడగుఅత్రివలె మేముమంత్రములతోమిమ్ము ఆహ్వానింతుము.మిత్రావరుణులారా!మీరు సోమపానమునకుగానుకుశాసనమున ఆసీనులుఅగుడు.

2.మిత్రావరుణులారా!మీరు జగదుద్ధారక కర్ములు.మీరు స్థానచ్యుతులుకారు. ఋత్విక్కులు మీకుయజ్ఞప్రదానముచేసెదరు. సోమపానమునకుగాను కుశాసనమునఆసీనులుకండి.
"నిబర్హిషిసదతం సోమపీతయే"

3.మిత్రావరుణులారా!మీరు మా యజ్ఞమునుకోరిస్వీకరించండి. సోమపానమునకుగానుకుశాసనమున కూర్చుండుడు.
"నిబర్హిషిసదతం సోమపీతయే"

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఐదవ మండలముననాలుగవ అష్టకముఐదవ అనువాకముసమాప్తము)

## ఆరవఅనువాకము

## డెబ్బదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయపౌరుడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్.

1.లెక్కకు మిక్కిలి యజ్ఞములందుభుజించు అశ్వినీకుమారులారా!మీరు ఇప్పుడు అత్యంతదూరదేశమగు అంతరిక్షమునఉన్నారు. ద్యులోకమునఉన్నారు. అట్లయ్యుఅన్ని స్థానములనుండిఇచటికి విచ్చేయండి.

2.అశ్వినులారా! మీరు అనేక యజమానులకుఉత్సాహదాతలు.వివిధ కర్మల కర్తలు.వరణీయులు.అప్రతిహతగాములు.అనిరుద్ధకర్ములు.ఈ యజ్ఞమునమేము మీవద్దకుచేరెదము. విశేష భోగము,రక్షణ కొఱకు మేముమిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

3.అశ్వినులారా! సూర్యుని స్వరూపమునుప్రదీప్తము చేయుటకుగానురథపు దీప్తిమంతమగుచక్రమును నియంచినారు.ిసామర్థ్యమునుమానవుల అహోరాత్రికాలమునునిరూపించుటకుగానుఅన్య చక్రములనులోకములందు పరిభ్రంపచేసినారు.

4.వ్యాపక దేవద్వయమా!మేము మ్ము స్తుతించుస్తోతలము. ఇది'పౌరు' ని ద్వారా సుసంపాదితము,పృథ్విక్ ఉత్పన్నులు- నిష్పావులగు ిరు మాకు బోలెడుఅన్నము ప్రసాదించండి.

5.అశ్వినులారా! ి భార్యసూర్యి సర్వథా శీఘ్రుగా - రథమునఎక్కినపుడు - అప్పుడువెలుగులు చిమ్ముి దీప్తి నలుదిశలక్రమ్ముకొనును.

6.నేతలగు అశ్వినులారా!మా తండ్రి అత్రిమ్ము స్తుతించినపుడుఅగ్ని తాపము సుఖసేవ్యమయినది.అతడు అందుకు కృతజ్ఞతచిత్తమునిి ఉపకారమును స్మరించినాడు.

7.అశ్వినులారా! ి రథముగట్టిది. ఉన్నతము.నడకనేర్చినది.ఆ రథము యజ్ఞములందుప్రసిద్ధము. మాతండ్రి అత్రి ివలననేతరించినాడు.

8.మధుర సోమరసమునుకలుపు దేవద్వయమా!మేము సమర్పించుపుష్టికరమగు స్తుతిి ిద మధుర రసమునుచల్లవలెను.ిరు అంతరిక్ష సీమను అతిక్రంతురు.సుపక్వ హవ్యముమ్ము పోషించును.

9.అశ్వినులారా! పండితులుమ్ము సుఖదాతలనుగాపేర్కొందురు. అది నిశ్చయసత్యము. మా యజ్ఞమునకుసుఖదానార్థము ఆహ్వానించుచున్నాము.ిరు అతిశయ సుఖదాతలుకావలెను.

10.శిల్పి రథమునుఅందముగా చెక్కినట్లుమేము అశ్వద్వయమునుసంవర్ధితులనుచేయుటకు స్తుతులుసమర్పించుచున్నాము.ఆ స్తుతులు అశ్వినులకుప్రీతికరములు కావలెను.

## డెబ్బదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయపౌరుడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు - అనుష్టుప్.

1.అశ్వినులారా! ిరు స్తుతిధనులు.ధనవర్షులు.ిరు నేడు ఈ యజ్ఞదినమున ద్యులోకమునుండిచ్చేయండి. భూిద నిలువండి.ఈ స్తోత్రమునునండి. ఈ స్తుతిని ికొఅకు అత్రి సర్వదా పఠించును.

2.దీప్తిమంతులగునా సత్యద్వయము- అశ్వినులు ఏరి? నేటిఈ యజ్ఞదినమునద్యులోకమునందలిఏ స్థానము నుండిశ్రుతులగుచున్నారు?దేవద్వయమా!ిరు ఏ యజమాని దగ్గరకుచ్చేయుచున్నారు?ఏ స్తోత ి స్తుతులకుసహాయకుడు అగుచున్నాడు?

3.అశ్వినులారా! ిరు ఏ యజ్ఞము- ఏ యజమాని వద్దకుఏతెంచుచున్నారు?అట్లు వెళ్ళి ఎవరినికలిసికొందురు? ఎవరి ఎదుటనిలిచి మాట్లాడుటకురథమునకు గుఱ్ఱములుకట్టుచున్నారు? ఎవరిస్తోత్రములుికు ప్రీతికరములు?మేము మ్ము పొందవలెననుకోరిక గలవారము.

4.పౌరసంబంధి అశ్వినీ కుమారులారా!ిరు పౌరుని వద్ద జలవాహకమేఘమును ప్రేరేపించండి.అడంలో పులులుసింహమును కొట్టినట్లుయజ్ఞకర్మ వ్యాప్తపౌరనివద్ద మేఘమునుకొట్టుడు.

5.చ్యవనుడు జరాజీర్ణుడు. పురాతనుడు.కురూపి. అశ్వినులారా! ిరు అతనినికవచమువలెముక్తము చేసినారు.ిరు చ్యవనుని మరలప్రాయపు వానిని చేసినపుడుఅతని రూపమును సురూపయువతికాంచినది. పొందినది.

6.అశ్వినులారా! ఈ యజ్ఞస్థలమునకుమీ స్తోతలు వచ్చియున్నారు.మాకు సమృద్ధి కలుగుటకుగానుమేము మీ దృష్టిలోఉండవలెను. నేడుమీరు మా ఆహ్వానమునుఆలకించండి. మీరు అన్నరూపధనవంతులు.మీరు రక్షణలతో ఇటకుఏతెంచండి.

7.అశ్వినులారా! మీరు అన్నరూపధనవంతులు.మానవులనువిమ్ము విడిచి ప్రసన్నులనుచేయువాడు ఎవడు?జ్ఞానులచేవందితులగు దేవద్వయమా!ఏ జ్ఞాని విమ్ము అందరినివిడిచి ప్రసన్నులనుచేయగలడు?

8.అశ్వినులారా! దేవతలందరిరథములలో మీ రథమువేగవంతము, అసంఖ్యాకశత్రుసంహారకము.ఆ రథమును యజమానులుస్తుతింతురు. మీ రథముదూరహితమునుకోఅవలెను.మావద్దకు చేరవలెను.

9.మధుమంతులగుఅశ్వినులారా! మీ కొఱకుగానుమరల మరల సమకూర్చినస్తోత్రములుమాకు సుఖములుకలిగించవలెను.విశిష్ట జ్ఞానసంపన్నులగుఅశ్వద్వయమా! మీరు శ్యేనపక్షివంటి సర్వత్రసంచరించు అశ్వమునుఎక్కి మాకు అభిముఖముగారండి.

10.అశ్వినులారా! మీరు ఎక్కడఉన్నను మా ఆహ్వానమునువినిపించుకొనుడు. మీవద్దకువచ్చుటకు ఆతురపడుఈ హవ్యముమీవద్దకు చేరవలెను.మీకు అందవలెను.

డెబ్బదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయఅవస్యుడు దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-పంక్తి.

1.అశ్వినులారా! అవస్యు ఋషిమీ ఉభయుల స్తుతికర్త.అతడు మీ ఫలప్రద,ధనపూర్ణ రథమునుఅలంకృతము చేయును.మధు విద్య ఎరిగినవారలారా! మా ఆహ్వానమునుఆలకించండి."మమశ్రుతంహవమ్".

2.అశ్వినులారా! మీరు శత్రుసంహారకులు.హిరణ్మయరథారూఢులు. ప్రశస్తధనసంపన్నులు.నదులను ప్రవహింపచేయువారు. మధువిద్యావిశారదులు.మీరు అందరు యజమానులను అతిక్రమించిఇచటికి విచ్చేయండి.అందువలన మేముసమస్త విరోధులనుఓడించగలము. మీరుఆహ్వానములువినండి. "మమశ్రుతంహవమ్".

3.అశ్వినులారా! మీరు సువర్ణరథారూఢులు, స్తుతియోగ్యులు.అన్నరూపధనవంతులు.యజ్ఞమున అధిష్ఠించినారు.మధువిద్యావిశారదులు.మీరు మా పిలుపు వినండి.మా కొఱకు రత్నములుతీసికొని రండి."మమశ్రుతంహవమ్".

4.ధనమును వర్షించుఅశ్వినులారా! నేను మీస్తోతను. ఈ స్తోత్రములుమీ కొఱకు ఉచ్చరించబడినవి.ప్రసిద్ధుడు, మూర్తిమంతుడగుయజమాని ఏకాగ్రచిత్తమునమీకు హవి సమర్పించును."మమశ్రుతంహవమ్".

6.నేతలగు అశ్వినులారా!మీ గుఱ్ఱములు సుశిక్షితములు.ద్రుతగాములువిచిత్రరూపులు. ఆఅశ్వములు మిమ్ము ఐశ్వర్యయుక్తముగసోమపానమునకుగానుఇచటికి తీసికొనిరావలెను.
"మమశ్రుతంహవమ్".
7.అశ్వినులారా! మీరు ఇచటికిఏతెంచండి. మీరిద్దరుప్రతికూలురు కారాదు.అజేయ ప్రభువులారా!ఏ ప్రచ్ఛన్న ప్రదేశమునుండియైననుయజ్ఞగృహమునకువేంచేయండి.మధువిద్యావిశారదులారా!"మమశ్రుతంహవమ్".

8.జలాధిపతులు,అజేయులగు అశ్వినులారా!ఈ యజ్ఞమునమీ స్తోత్రకారుడగు అవస్యునిఅనుగ్రహించండి.మధువిద్యావిశారదులారా!"మమశ్రుతంహవమ్".

9.ఉషస్సు ికసించినది. సముజ్వలకిరణ సంపన్న అగ్ని వేది ీదసంస్థాపితమయినది.ధనవర్షకారులు,శత్రుసంహారకులగుఅశ్వినులారా! ీ అక్షయ రథమునుఅశ్వయుక్తము చేయండి.మధు ిద్యా ిశారదులారా!"మమశ్రుతంహవమ్".

డెబ్బదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయభౌముడు, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్.

1.ఉష:కాలమున జాగృతుడయినఅగ్ని ప్రజ్వరిల్లును.మేధావులగు స్తోతలదేవాభిలాష స్తుతులుఉద్గీతములగును.రథాధిపతులగుఅశ్వినులారా! నేడు ీరుఈ యజ్ఞస్థలమునకుఅవతరించండి. సోమరసపూర్ణ సమృద్ధ యజ్ఞమునకు ిచ్చేయండి.

2.అశ్వినులారా! ఇది సంస్కారవంతమగుయజ్ఞము. దీనినిహింసించరాదు.కాని యజ్ఞమునకుత్వరగా వచ్చి స్తుతిభాజనులుకండి.ప్రాత:కాలమునరక్షణ సహితులయి ిచ్చేయండి. అందువలనఅన్నమునకు అభావముకలుగదు. హవ్యదాతయజమానిని సుఖవంతునిచేయండి.

3.అశ్వినులారా! ీరిద్దరురాత్రి శేషమున పాలుపితుకుకాలమునప్రాత:కాలమునఅపరాహ్నమునరాత్రిపూట ఏ సమయమందయిననుసుఖకర రక్షణలతో ిచ్చేయండి. అశ్వినులను ిడిచి ఇతర దేవతలుసోమపానమునకుఉద్యుక్తులు కారు.

4.అశ్వినులారా! ఈ ఉత్తర వేది ీకు నివాసయోగ్యమగుప్రాచీనస్థలము.ఈ సమస్త గృహముఆలయము ీ కొఱకేఅగును. ీరు ఇరువురు వాయుపూర్ణ,మేఘ సమాకీర్ణ అంతరిక్షమునుండి అన్నము,బలమును తీసికొనిమా వద్దకు చేరండి.

5.మేమందరము అశ్వినులశ్రేష్ఠరక్షణలు సుఖప్రదఆగమములతో ముడిపడవలెను.అమర దేవద్వయమా!ీరు మాకు ధనము,సంతానము, సమస్తకళ్యాణములనుప్రసాదించండి.

డెబ్బదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అశ్విద్వయము ఉదయమే-అందరిదేవతలకన్నముందు ిచ్చేయుదురు.ఋత్విక్కులారా! వారినిపూజించండి. కాంక్ష గలఅదానపరులగు రాక్షసులుమున్నగువారికన్నముందే వారు హవ్యపానము చేయుదురు.వారు ప్రాతకాలముననేయజ్ఞమునుభజింతురు. పూర్వకాలపుఋషులు ప్రాత:కాలమునఅశ్విద్వయమును ప్రశంసించినారు.

2.మానవులారా! ప్రాత:కాలముననేఅశ్వినులను పూజించండి.వారికి హవ్యముసమర్పించండి. సాయంకాలపుహవ్యముదేవతలకు చేరునదికాదు. దేవతలుదానిని స్వీకరించరు. అదిఅసేవ్యమానమగును.మనకన్నముందుసోమము ద్వారా వారిని యజించువాడు.వారికి హవ్యములుఅందించి తృప్తిపరచువాడు. యజించువాడుదేవతలకు అభిమతుడుఅగును.

3.అశ్వినిద్వయమా! ీ రథముహిరణ్య ఆచ్ఛాదితము.మనోవేగము గలది.వాయు వేగము కలది.అన్నము ధరించునది.ఆ రథము వచ్చుచున్నది.ీరు దాని ీద సంపూర్ణ దుర్గమమార్గములనుఅతిక్ర ించెదరు.

4.హ ిభాగముజరుగు యజ్ఞమునఅశ్వినులకు ిపుల హవ్యముసమర్పించు యజమానికర్మ ద్వారా తన పుత్రునిపోషించును. అశ్వినులుఅగ్నిని ప్రదీప్తముచేయనివారిని హింసింతురు.

5.మేమందరము అశ్వినీకుమారుల శ్రేష్ఠరక్షమరియు వారి ఆగమనముతోకూడి ఉందుము. అమరఅశ్వినిద్వయమా! మాకుధనము, సంతతి,సమస్త కళ్యాణములుప్రసాదించండి.

## డెబ్బదిఎనిఁదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయసప్తవధి, దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు - 1-3 ఉష్ణిక్, 4త్రిష్టుప్, ఁగిలినఁఅనుష్టుప్.

1.అశ్వినులారా! ఈ యజ్ఞమునకుఁచ్చేయండి. నాసత్య ద్వయమా!ఁరు ప్రమత్తులుకారాదు. హంసద్వయమునిర్మల జలములవైపుసాగినట్లు ఁరు అభిషుతసోమమువైపు సాగండి.

2.అశ్వినులారా! హరిణి,గౌరమృగము పచ్చగడ్డివెంట పరిగెత్తినట్లుహంసద్వయమునిర్మల ఉదకమువైపుసాగినట్లు ఁరు అభిషుతసోమమువైపు సాగండి.

3.అన్నము నిఁత్తమునివాసప్రదులగు అశ్వినులారా!యజ్ఞమునకుఅభీష్ట సిద్ధికొఁఅకుఁచ్చేయండి. హంసద్వయమునిర్మల ఉదకమువైపుసాగినట్లు అభిషుతసోమమువైపు సాగండి.

4.అశ్వినులారా! లాలించినంతభార్య భర్తనుప్రసన్నుని చేసినట్లుమా పితురుడు అత్రిఁమ్ము స్తుతించితుషాగ్ని కుండమునుంచిఁముక్తుడయినాడు. ఁరుశ్యేనపక్షివంటివేగమున సుఖప్రదమగురథమున మమ్మురక్షించుటకు ఁచ్చేయండి.

5.వనస్పతి నిర్మితపేటికాకఋపెట్టే! ప్రసఁంచనున్నస్త్రీ యోనివలెఁచ్చుకొనుము. అశ్వినులారా!మా ఆహ్వానముఁనండి. నేను సప్తవధ్రిఋషిని. నన్ను ఁడిపించండి.
("అత్రబ్రువన్తీతిహాసంసప్తవద్రే: పురాఁద:పూర్వకాలము తెలిసినవారుఈ సందర్భమున సప్తవధ్రికథ చెప్పుదురుఅని ఒక వృత్తాంతముఁవరించినాడు శాయణుడు.
సప్తవధ్రిసోదరుని పుత్రులుసప్తవధ్రిని అతనిభార్యతో కలియకుండచేయవలెనుఅనుకున్నారు. వారు సప్తవధ్రినిఒక పెట్టెలో రాత్రిళ్ళుదాచువారు. ఉదయమునవదిలిపెట్టువారు.సప్తవధ్రి ఆ బాధభరించలేకఅశ్వినులను ప్రార్థించినాడు.వారు అతనికి ఁముక్తి కలిగించినారు.రాత్రిళ్ళు పెట్టెనుంచిబయటకి వచ్చినఋషి మరల ఉదయమునపెట్టెలో ఉండువాడు.పెట్టె వనస్పతికఋతో చేయబడినదికావున ముందు వనస్పతినిప్రార్థించినాడు)

6.అశ్వినులారా! భీతుడునిర్గమనమునకుప్రార్థించు సప్రవధ్రిఋషికొఁఅకు ఁమాయతోపేటికను మూసినారుతెరిచినారు.

7.వాయువు సరోవరాదులనుసంచలితము చేసినట్లునీ గర్భము చలించవలెను.పదినెలలు తరువాతగర్భస్థ ప్రాణి బయటపడవలెను.

8.వాయువు, అరణ్యము,సముద్రము కంపించినట్లుపదినెలలు నిండినగర్భస్థజీఁ మాయచుట్టుకుని బయటపడును.

9.పదినెలలు తల్లిగర్భమునఉన్న ప్రాణి సజీవముగాఅక్షతరూపమున జీఁంచినజననికి పుట్టవలెను.

("గర్భిణ్యా:ప్రసవాయాశుస్తుతవానశ్వినావృషి:"ఇఁ గర్భస్థ స్త్రీలుప్రసవ సమయమునఅశ్వినులను స్తుతించుమంత్రములనిశాయణుడు)

## డెబ్బదితొఁమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయసత్యశ్రవుడు, దేవత-ఉష,ఛందస్సు - పంక్తి.

1.దీప్తమతీ! ఉషా! నీవుమమ్ములనుఇదివరకు ప్రబోధితులనుచేసినావు. అట్లేనేడును ప్రచురధనప్రాప్తికొఱకుప్రబోధితులనుచేయుము. శోభనప్రాదుర్భావవతీ!అశ్వప్రాప్తికిగాను జనులునిన్ను స్తుతింతురు.వయ్యుపుత్రుడుసత్యశ్రవుని అనుగ్రహింపుము.

2.సూర్యసఖియా ఉషా! నీవుశుచద్రథ పుత్రుడు'సునీథి' అంధకారమునుదూరము చేసినావు.శోభన ప్రాదుర్భవతీ!అశ్వప్రాప్తికిగాను జనులునిన్ను స్తుతింతురు.వయ్యుపుత్రుడుఅతిశయజలశాలిసత్యశ్రవుని తి◌ురమునునివారించుము.

3.ద్యులోక దుహితా!నీవు ధనసమార్జనపరురాలవు. నీవు మాచీకట్లను దూరముచేయుము. సుజాతా!అశ్వప్రాప్తికి గాను జనులునిన్ను స్తుతింతురు.వయ్యు పుత్రుడుఅతిశయ బలశాలిసత్యశ్రవుని తి◌ురమునునివారించుము.

3.ద్యులోక దుహితా!నీవు ధనసమార్జనపరురాలవు. నీవు మాచీకట్లను దూరముచేయుము. సుజాతా!అశ్వప్రాప్తికిగాను జనులునిన్ను స్తుతింతురు.వయ్యుపుత్రుడుఅతిశయ బలశాలిసత్యశ్రవుని తి◌ురమునునివారించినావు.

4.ప్రకాశవతీ ఉషా! స్తోత్రములతోనిన్ను స్తుతించుఋత్విక్కు ఐశ్వర్యముద్వారా సమృద్ధి సంపన్నుడయిదానశీలుడగును.ధనశాలినీ, సుజాతాఉషా! జనులు అశ్వలాభమునకుగానునిన్ను స్తుతింతురు.

5.ఉషా! ధనప్రదానమునకుగానునీముందు నిలిచినఉపాసకులు అక్షయ్య హవ్యధనముసమర్పించి మా ◌షయమునఅనుకూలురు అయినారు. అశ్వప్రాప్తికొఱకు జనులునిన్ను స్తుతింతురు.

8.ద్యులోకదుహితా!ఉషా! నీవు సూర్యుని శుభ్రమగురశ్మి ప్రజ్వలితఅగ్ని ప్రదీప్త జ్వాలతోమావద్దకు అన్నము,ఆవులను కొనిరమ్ము.సుజాతా! అశ్వప్రాప్తి కొరకు జనులునిన్ను స్తుతింతురు.

9.ద్యులోకదుహితా!ఉషా! నీవు వెలుగులుపుట్టింపుము. మా◌షయమున జాగుచేయకుము.రాజు దొంగను శత్రువునుసంతప్తుని చేసినట్లుసూర్యుడు తన కిరణములతోనిన్ను సంతప్తనుచేయరాదు. సుజాతా!అశ్వప్రాప్తి కొఱకు జనులునిన్ను స్తుతింతురు.

10.ఉషా! మేము ప్రార్థించినదిప్రార్థించనిది కూడప్రసాదించుటకు నీవుసమర్థురాలవు. దీప్తివతీ!నీవు స్తోతలతమస్సు నశింపచేతువు.వారిని హింసించవు.సుజాతా! అశ్వప్రాప్తి కొరకు జనులునిన్ను స్తుతింతురు.

### ఎనుబదవసూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయసత్యశ్రవుడు, దేవత-ఉష,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఉష దీప్తిమంత రథారూఢ.సర్వవ్యాపిని, యజ్ఞపూజిత,అరుణవర్ణ. సూర్యపురోవర్తిని.దీప్తిమతి. అట్టిఉషను ఋత్విక్కులుస్తవములద్వారా స్తుతింతురు.

2.దర్శనీయ ఉష నిద్రలోఉన్న జనులనుప్రభోదితులనుచేయును. మార్గములనుసుగమము చేయును.◌శాల రథముపై ఎక్కును.సూర్యుని కన్నముందుసాగును. మహతి.◌శ్వవ్యాప్తిని ఉష దివసారంభమునదీప్తిని ◌స్తరింపచేయును.

3.ఉష తన రథమునఎరుపురంగు ఎద్దును కట్టును.అక్షీణ జలములనుఅ◌చలితము చేయును.దీప్తమతి,బహుస్తుత,వరణీయ ఉష మార్గములనుకనబరచి వెలిగించును.

4.ఉష అంతరిక్షమున ఊర్ధ్వ,మధ్యమ భాగములందువసించును. తనరూపమున తూర్పునందితమగును. శేషశ్వేత వర్ణ బ్రహ్మాండమునుప్రబోధితముచేయును. ఆదిత్యునిమార్గమును అనుసరించును.ఆమె దిశలను బాధించదుప్రకాశింప చేయును.

5.సుందర అలంకారములుగలయువతివలెఉష తన దేహమునప్రకాశింపచేయును.జలకములాడినపడతివలె తూర్పునఉదయించును. ద్యులోకదుహిత ఉషద్వేషకఅంధకారమును బాధించును.వెలుగులతో అవతరించును.

6.ద్యులోకదుహితఉష పశ్చిమాభిముఖిఅయి శుభంకర వేషమునుధరించు యువతిరీతి తన రూపమునుప్రకటించును.ఆమె తనకు హవ్యముఅందించు యజమానికివరించదగిన ధనముప్రదానము చేయును.నిత్య యవ్వనఉష పూర్వమువలెనేవెలుగులు వెదజల్లును.

ఎనుబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-శ్యావాశ్వుడు,దేవత-సంత,ఛందస్సు-జగతి.

1.ఋత్విక్కులు, యజమానులుసర్వకర్మములందుతమ మనసులులగ్నము చేయుదురు.మేధాం. మహానుడు,స్తుతియోగ్యుడగుసంత ఆజ్ఞచేయజ్ఞకార్యమునమగ్నులగుదురు.సంత హోత కార్యములనుతెలిసికొనును.వారిని యజ్ఞకార్యములకుప్రేరేపించును. సంతస్తుతి అత్యంతంశాలము.

2.సంత మేధాం. అతడుస్వయం సంపూర్ణ రూపమునుధరించును. అతడుమానవుల జంతువులగమనాది షయక కళ్యాణమునుఎరుగును. సర్వులను ప్రేరేపించును,వరణీయ సంతస్వర్గమును ప్రకాశింపచేయును.అతడు ఉష ఉదయించినతరువాత ప్రకాశించును.

3.అగ్ని మున్నగు ఇతరదేవతలు ద్యుతిమంతుడగుసంతను అనుసరించిమహిమ బలమునుపొందుదురు. తనుమాహాత్మ్యమునపృథ్వివ్యాది లోకములనుపరిచ్ఛిన్నముచేయు సంత శోభాయమానుడయిరాజిల్లును.

4.సంతా! రోచమానములగుమూడు లోకములందుసంచరింతువు. సూర్యకిరణములతోకలిసెదవు. నీవురాత్రికి ఉభయపార్శ్వములయి సాగుదువు.నీవు జగమునుధరించినందునత్రుడు అనబడుదువు.

5.సంతా! నీవు ఒక్కడవేసర్వమును పాలింప సమర్థుడవు.గమనమున నీవుపూషవు అగుము. నీవు సమస్తభువనములుధరించ సమర్థుడవు.శ్యావాశ్వుడు. నిన్ను స్తుతించును.

ఎనుబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయశ్యావాశ్వుడు, దేవత-సంత,ఛందస్సు-1 అనుష్టుప్గిలిన గాయత్రి.

"తత్సంతువృణీమహేవయం దేవస్యభోజనం
శ్రేష్ఠంసర్వధా తమం తురంభగస్యధీమహి"

1.మేము ప్రసిద్ధము,భోగయోగ్యమగుధనము కొఅకుసంతను ప్రార్థించుచున్నాము.సంత అనుగ్రహమునభగుని నుండి శ్రేష్ఠము,సర్వభోగప్రదము,శత్రుసంహారకమగుధనమును పొందగలము.

2.సంత యొక్క అసాధారణము,సర్వప్రియము, రోచమానమగుఐశ్వర్యమును అసురాదులుసహితము నష్టపరచజాలరు.

3.సంత భజనీయభగుడు హవ్యదాతలమగుమాకు రమణీయధనము ప్రదానముచేయుదురు. మేముభజనీయ భగదేవునిరమణీయ ధనముయాచింతుము.

4.సంతా! నేటి యజ్ఞదినమునపుత్రాదియుక్త సౌభాగ్యముప్రసాదించుము. దుస్వప్నజనితదారిద్ర్యము దూరముచేయుము.

5.సంతా! మా సమస్త అమంగళములనుదూరము చేయుము.పుత్రులు, పశువులు,గృహాదిరూప కళ్యాణములనుమావద్దకు పంపుము.

6.మేము అనుష్ఠానపరులము. సంతృదేవునిఆజ్ఞచే అఖండనీయఅదితిముందు నిరపరాధులముకావలెను. మాకుసంపూర్ణ ధనములభించవలెను.

7.సంత ధ్యాయోగ్యుడు.అతడు రక్షకుడు.సత్యసాధకుడు.నేటి యజ్ఞదినముమేము సూక్తములతోసంతను ఆరాధింతుము.ఉపాసింతుము.

8.సంత ధ్యాయోగ్యుడు.అతడు అప్రమత్తుడయిపగలు - రాత్రికి ముందుసాగును.నేటి యజ్ఞదినమున ఆ సంతనుమేము సూక్తములతోఆరాధింతుము - ఉపాసింతుము.

9.సమస్త ఉత్పన్నప్రాణిజాలముసంతృదేవుని యశస్సునుఎరుగును. అతడు సమస్తప్రాణుల ప్రేరకుడు.నేటి యజ్ఞదినమునమేము సూక్తలతోఆ సంతను ఆరాధింతుము.ఉపాసింతుము.

## ఎనుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయభౌముడు, దేవత-పర్జన్యుడు,ఛందస్సు 1-3 జగతి,ంగిలినం త్రిష్టుప్.

1.స్తోతా! బలవంతుడగుపర్జన్యుని అభిముఖవర్తివయిఅతనిని ప్రార్థింపుము.స్తుతివచనములతోపొగుడుము. హంర్లక్షణఅన్నముతో పరిచర్యచేయుము. జలవర్షకుడు,దర్శనీయుడు, దానశీలుడు,గర్జనకారి పర్జన్యుడువర్షము కలిగించిఓషధులను గర్భిణులనుచేయును.

2.పర్జన్యుడు వృక్షములనునష్టపరుచును, రాక్షసులనువధించును.మహావధరూపమునసమస్త భువనములనుభయ కంపితులనుచేయును. గర్జించుపర్జన్యుడు పాపులనుసంహరించును.అందువలన నిరపరాధులుసహితము వర్షముకురిపించు పర్జన్యునివద్ద భయభీతులయిపారిపోవుదురు.

3.రథికుడు కశాఘాతమునఅశ్వమును ఉత్తేజితముచేసియోద్ధలనుఉత్సాహపరచినట్లుపర్జన్యుడు మేఘములనుప్రోత్సహించిజలవర్షక మేఘములనుప్రకటించును.పర్జన్యుడు జలదసమూహములనుఅంతరిక్షమున వ్యాపింపచేసినపుడు సింహగర్జనచేయుమేఘధ్వని దూరమునఉత్పన్నమగును.

4.పర్జన్యుడు వర్షమునపృథ్వివి రక్షించినపుడుఅప్పుడు వర్షమునకుగానువాయువు ంచును.నలువైపుల మెరుపులుమెరియును. ఓషధులుఎదుగును. అంతరిక్షముస్రంచును. సంపూర్ణభువనహితమునకుగానుభూం సమర్థమగును.

5.పర్జన్యా! నీ కర్మవలననేభూం అవనతమగును.పాదయుక్తములు,ఖురంశిష్ట జంతువులుపరిపుష్ఠములగును.ఓషధులు ంంధ వర్ణములువహించును.పర్జన్యా! మాకు మహాసుఖములు ప్రసాదించును.

6.మరుత్తులారా! అంతరిక్షమునుండి మాకు వర్షప్రదానముచేయండి. వర్షముకలిగించు, సర్వవ్యాపకమగుమేఘమును కురిపించండి.పర్జన్యా! జలసేచనచేసి ఉరుముల మబ్బులతోమావద్దకు ఏతెంచుము.నీవు జలవర్షకుడవు.మమ్ము పాలించువాడవు.

7.పృథ్వీపైద నీవు శబ్దముచేయుము. గర్జించుము.ఉదకమున ఓషధులకుగర్భాదానము చేయుము.జలములు నిండినరథమున అంతరిక్షమునపరిభ్రమించుము.నీరు నిండిన మబ్బులనువిడువుము. సర్వముజలపూర్ణము చేయుము.

8.పర్జన్యా! జలభండారమగుమేఘమును ఉన్నతస్థానమునకు చేర్చుము.అచటినుంచిదాని అధోముఖముగాకురిపింపుము. అప్రతిహతవేగవతులగు నదులుపూర్వాభిముఖులయిప్రవహించవలెను.జలములతోద్యావాపృథ్వులు తడసిపోవలెను.గోవులు త్రాగుటకుసుమధుర జలమువిశేషముగ లభించవలెను.

9.పర్జన్యా! నీవు గాండ్రించి,గర్జించి దుష్కృతమేఘమును విడగొట్టినపుడు,అప్పుడు సంపూర్ణ విశ్వాత్మకచరాచర ప్రాణులుఆనందింతురు. సమస్తజగము ప్రసన్నమగును.

10.పర్జన్యా! చాల వర్షముకురిపించినావు. ఇక ఉపసంహరించుము.నీవు మరు భూములనుసస్యవంతములుచేయుటకు జలయుక్తములుచేసినావు. మానవులభోగమునకు ఓషధులనుపెంచినావు. ప్రజలనుంచిస్తుతులు అందుకున్నావు.

## ఎనుబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయభౌముడు, దేవత-పృథివి,ఛందస్సు-అనుష్టుప్.

1.పృథివీ! నీవు ఇచటఅంతరిక్షమున మబ్బులనుదాల్తువు. బలశాలివి.శ్రేష్ఠవు. నీ మాహాత్మ్యముననేలను ప్రసన్నునుచేతువు.

2.రకరకాల నడకలుగలనేలతల్లీ! స్తోతలుగమనశీలములగుస్తోత్రములతోనిన్ను స్తుతింతురు.నీవు చప్పుడు చేయుగుఱ్ఱమువలెనీరు నిండిన మబ్బునుచేర్చుకుందువు.

3.భూమీ! విద్యోతమానమగుఅంతరిక్షమునుండినీ సంబంధమగు వానకురిసినపుడు నీవు భూమిసహితముగవనస్పతులనువహింతువు.

## ఎనుబదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయుడు,దేవత-వరుణుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వరుణుడు రాజమానుడు,సర్వత్ర విశ్రుతుడు.ఉపద్రవ నివారకుడు.అత్రీ! వరుణుని కొఱకుప్రభూతము,బహుళార్థకము,ప్రియతమమగుస్తోత్రమునుఉచ్చరింపుము. పశుహంతకులుచంపిన జంతువులచర్మములు పరచినట్లు,వరుణుడు సూర్యసంచారమునకుగానుఅంతరిక్షమును విశాలముచేయును.

2.వరుణుడు వృక్షములఉపరిభాగమున అంతరిక్షమునువిస్తారము చేయును.అశ్వములకు బలముఆవులకు పాలు హృదయమునకుసంకల్పము విస్తరింపచేయును.అతడు జలములందుఅగ్నిని అంతరిక్షమునసూర్యుని పర్వతములందుసోమలతనుఏర్పరచినాడు.

3.వరుణుడు స్వర్గ, పృథ్వి,అంతరిక్షహితమునకుగానుమేఘపు అధోభాగమునుసచ్ఛిద్రముచేయును. వర్షముయవాది సస్యములనుసిక్తము చేసినట్లుఅఖిల భువములకుఅధిపతియగు వరుణుడుసమస్త జగమునుఆర్ద్రము చేయును.

4.వరుణుడు వృష్టిరూపమగుదుగ్ధమును కోరినపుడు- అప్పుడు స్వర్గ, పృథ్వి, అంతరిక్షములనుతడి చేయును.తదుపరి పర్వత శిఖరములపైమబ్బులనుదింపును. మరుద్గణములుతమ బలమునఉల్లాసము కలిగి మబ్బులనుసడలింతురు.

5.వరుణుడు అంతరిక్షముననిలిచి కొలతబద్ధవంటిసూర్యునితో పృథ్విం అంతరిక్షములనుకొలతలు వేయుచున్నాడు.అట్టి ప్రసిద్ధఅసురహంత వరుణునిమహాప్రజ్ఞనుమేము ఘోషింతుము.

6.ప్రకృష్ఠ జ్ఞానసంపన్నుడు.ద్యుతిమంతుడగువరుణుని మహాప్రజ్ఞనుఎంతటివాడునుఖండింపజాలడు.నీటిని పారించు శుభ్రములగునదులు ఏకమాత్రసముద్రమునునింపజాలవు! అదివరుణుని మహాకార్యమగును.

7.వరుణా! జూదమునవంచించు జూదరివలెమేము తెలిసియోతెలియకో ఏదేనిఅపరాధము చేసిఉన్నచో వానిని ిడినముడివలె ిడిపింపుము.తదనంతరముమేము నీకు ప్రీతిపాత్రులముకావలెను.

## ఎనుబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయుడు,దేవత-ఇంద్రాగ్నులు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్.

1.ఇంద్రాగ్నులారా! సంగ్రామమునమర్త్యులను రక్షించండి.వారు శత్రుసంబంధమగుద్యుతిమంతమగుధనమును భగ్నముచేయుదురు. ప్రతివాదులమాటలను ఖండింతురు.శత్రువాక్యమువలెముల్లోకములవర్తింతురు.

2.ఏ ఇంద్రాగ్నుల యుద్ధమునఅజేయులో అన్నసంబంధమునస్తవనీయులో పంచశ్రేణిమానవులనురక్షించెదరో ఆ మహానుభావులనుమేము నుతింతుము.

3.ఈ ఉభయుల బలముశత్రువులనుపరాజితులను చేయునది.వారు ఒకే రథమును ఎక్కిఆవులను ఉద్ధరించుటకునువృత్రుని సంహరించుటకునుసాగినపుడు - అప్పుడు ఈ ఉభయధనశాలులుచేతులందువాడియైన వజ్రముంరాజిల్లును.

4.ధనాధిపతులు,స్వరజ్ఞులు, నిరతిశయవందనీయులగుఇంద్రాగ్నులారా! యుద్ధములందుమా రథములనుప్రోత్సహించుటకుగానుంమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

5.అహింసనీయ దేవద్వయమా!మేము అశ్వములకుగానుంమ్ము స్తుతించుచున్నాము.ంరు మానవులవలెసర్వదా వర్ధమానులగుదురు.ఆదిత్యద్వయమువలెదీప్తిమంతులుఅగుదురు.

6.రాళ్లతో నూరినసోమరసమువలెబలవర్ధక హవ్యముసిద్ధమయినది.ంరు జ్ఞానులకు అన్నప్రదానము చేయండి.స్తుతికారులకు ంశేష ధనము,అన్నము ప్రసాదించండి.

## ఎనుబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-ఆత్రేయుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-జగతి.

1.ఏవయా ఋషి వచననిష్పన్న స్తోత్రములుమరుత్తుల సహితముగాంష్ణువు వద్దకు చేరవలెను.అట్లే బలశాలులు,పూజనీయులు, శోభనాలంకృతులు,శక్తి సంపన్నులు, స్తోత్రప్రియులు,మేఘసంచాలకులు,ద్రుతగాములగుమరుత్తుల వద్దకుచేరవలెను.

2.ఇంద్రుని సహితముగనుయజ్ఞగమనంషయిక జ్ఞానముతోనుఆంర్భంంచిన మరుత్తులనుఏవయామరుత్తుస్తుతించినాడు. మరుత్తులారా!ం బలము అభిమతఫలముకన్న గొప్పది.పరాభంంచరానిది.ంరు పర్వతములవలెపటిష్ఠులు.

3.దీప్తము స్వచ్ఛందముగాంస్తీర్ణమగు స్వర్గమునుండింనగలవారును. తమగృహములకుచేరినంత ఎవరిచేతనుకదలింపరానివారును.తమ ధీప్తితోదీపించువారును అగ్నివలెనదులను ప్రవహింపచేయువారునగు మరుత్తులనుఏవయా మరుత్తుఉపాసించును.

4.స్వేచ్ఛగా సంచరించుమరుత్తుల అశ్వములనురథమున జోడించినపుడుఏవయామరుత్తువానిని ఆపేక్షించును. సర్వవ్యాపిమరుద్గణములుమహా అంతరిక్షమునుండి బయలుదేరుదురు. పరస్పర స్పర్ధాకారులు బలశాలురుసుఖప్రదాతలగుమరుద్గణములువెడలినారు.

5.మరుత్తులారా! ీరుస్వాధీనతేజులు.స్థిరదీప్తులు. స్వర్ణాభరణభూషితులు. అన్నదాతలు.ీరు ఏ ధ్వనితో శత్రువులనుపరాభ◌ంచి ీ కార్యముసాధింతురో అట్టిప్రబలవర్షకారి, దీప్తి,◌స్తృత, ప్రబద్ధధ్వని ఏవయామరుత్తునువడకించరాదు.

6,సమధిక బలశాలురగుమరుత్తులారా! ీ మహిమఅపారము నిరవధికము.ీశక్తి ఏవయామరుత్తునురక్షించవలెను.నియమయుక్త యజ్ఞమునుదర్శించు ◌షయమునీరే నియామకులు. ీరుప్రజ్వలిత అగ్నివలెప్రదీప్తులు. మమ్ముఁనిందకులనుండిరక్షించండి.

7.పూజనీయులు, అగ్నివలెప్రభూత దీప్తిశాలురగురుద్రపుత్రులారా!ఏవయా మరుత్తునురక్షించండి. అంతరిక్ష సంబంధమగుదీర్ఘము, ◌స్తీర్ణమగుగృహము మరుత్తులద్వారాప్రఖ్యాత మగును.నిష్పాప మరుద్గణముపయనించునపుడుఅనంతశక్తిని వెల్లడింతురు.

8.◌ద్వేషరహితమరుద్గణములారా!మా స్తోత్రములకుసన్నిహితులుకండు. స్తోతయగుఏవయామరుత్తుఆహ్వానమునుఆలకించుడు. ఇంద్రునితోబాటుయజ్ఞభాగముపొందు మరుత్తులారా!యోద్ధులు శత్రువులపారద్రోలునట్లుీరు మా నిగూఢ శత్రువునుదూరము చేయండి.

9.యజన యోగ్యమరుత్తులారా! మాయజ్ఞమునకు◌చ్చేయండి. అందువలనమా యజ్ఞముసుసంపన్నమగును. ీరునిర్విఘ్నులు. మా పిలుపును◌నండి. ◌శేష జ్ఞానసంపన్నులగుమరుత్తులారా! ◌ంధ్యాదిపర్వతములవలెఅంతరిక్షమున నిలిచినిందకులను శాసింతురు.
("యజ్ఞగమన◌షయ జ్ఞానేనసహప్రజాతా:మరుత: ఏవయా మరుత్ బ్రూయతే" అనిశాయణుడు, యజ్ఞమునకుచేరు జ్ఞానమునతోడపుట్టినమరుతును ఏవయామరుత్తు అందురు)

◌ద్వాంసుడు,బహుభాషావేత్త,క◌, కథకుడు, నవలాకారుడు,నాటకకర్త, చలనచిత్రరచయిత, ◌మర్శకుడు,వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు,వక్త, స్వాతంత్ర్యసమరయోధుడు,◌నయవంతుడు,భగవద్భక్తుడు,దాశరథి రంగాచార్య రచించినఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకమునఅయిదవ మండలముసమాప్తము.

అథనాస్సధనా స్సంతు

జ్ఞానాందమయందేవంనిర్మలస్ఫటికాకృతిం
ఆధారస్సర్వ◌ద్యానాం హయగ్రీముపాస్మహే

అయిదవఅష్టకము

## ఆరవమండలము

మొదటిఅనువాకము          మొదటి సూక్తము

మండలద్రష్టభరద్వాజునకునమస్కారము.

1.అగ్నీ! నీవు దేవతలలోఅధికుడవు. దేవతలమనసు నీలో నిలిచిఉన్నది. ఈ యజ్ఞముననీవే దేవతలనుఆహ్వానించువాడవు.సమస్త బలశాలిశత్రువులనుఓడించుటకు మాకుఅనివార్య బలమునుప్రసాదించుము.

2.అగ్నీ! నీవు అతిశయయజ్ఞకర్తవు. హోమనిష్పాదకుడవు.హవ్యములుగ్రహించువాడవు.స్తుతి యోగ్యుడవు.వేదిరూపస్థానమునప్రవేశించుము. ధర్మానుష్ఠానపరులగుఋత్విక్కులు ధనముపొందవలెను.ఆశతో దేవతలలోప్రథముడుగా నిన్నేఅనుసరింతురు.

3.అగ్నీ! నీవు దీప్తిమంతుడవు.దర్శనీయుడవు.మహా హవ్యభోజనుడవు.సర్వకాలములందుదీప్తిమంతుడవు.అంతరిక్ష మార్గమునపయనించువాడవు.ధనాభిలాషులగుయజమానులునిన్నే అనుసరింతురు.

4.ధనాభిలాషులగుయజమానులుస్తోత్రములుచదువుచు అగ్నియొక్క ఆహవనీయస్థానమునకు సాగుదురు.అవధ్య రూపమున◌శేష అన్నమును పొందుదురు.అగ్నీ! నీ దర్శనముఅయినంత వారు అట్టిస్తుతులకు ఆనందింతురు.జాతవేద, వైశ్వానరఇత్యాది నీ నామ స్మరణచేయుదురు.

5.అగ్నీ! మానవులునిన్ను వేది◌దవర్ధిల్లచేయుదురు.నీవు యజమానులుపశు, అపశు ధనమునువర్ధిల్లచేయుదువు.అధ్వర్యాదులు ఉభయ◌ధధనప్రాప్తికిగానునిన్ను వర్ధిల్లచేయుదురు. నీవుస్తుతులు అందుకొనుము.మానవుల రక్షక,మాతా, పితృస్థానుడవగుము.

6.అగ్నీ! నీవు అభీష్టవవర్షి◌.హోమనిష్పాదకుడవు.అత్యంత పూజనీయుడవు.వేది◌ద స్థాపితుడవుఅగుదువు. గృహమునప్రజ్వలితుడవగుదువు.మేము ప్రణ◌ల్లి,స్తోత్ర సహితముగానీవద్దకు చేరుదుము.

7.అగ్నీ! నీవు స్తుతియోగ్యుడవు.మేము శోభనవృద్ధిగలవారము. సుఖాభిలాషులము.నిన్ను అభిలషించువారము.మేము నిన్ను స్తుతింతుము.నీవు దీప్తిమంతుడవు.ఆదిత్య మార్గమునమమ్ము స్వర్గమునకుచేర్చుము.

8.అగ్ని యజమానాదులస్వా◌; జ్ఞాన సంపన్నుడు.శత్రు◌నాశకుడు. కోరికలుతీర్చువాడు. స్తోతలకుప్రాప్తవ్యుడు. అన్న◌ధాయకుడు.శుద్ధతాసముపార్జకుడు.ధనార్ధులచేయష్టవ్యుడు, దీప్తిమంతుడు,అట్టి అగ్నిని మేముఋత్విక్కులముస్తుతింతుము.

9.అగ్నీ! నిన్ను యజించుయజమానిని నిన్నుస్తుతించు యజమానిప్రజ్వలిత ఇంధన సహితముగాహవ్యములుఅర్ధించు యజమానిస్తుతులతో నీకు ఆహుతులుఅందించు యజమానినీచే రక్షితుడయిసమస్త అభిలషితధనప్రాప్తుడుఅగును.

10.అగ్నీ! నీవు మహామహుడవు.మేము నమస్సులు,ఇంధనము, హవ్యములతోనీకు పరిచర్య చేయుదుము.మేము స్తోత్రము,శస్త్రములతో వేది◌దనిన్ను అర్చింతుము.నీ శుభంకర అనుగ్రహముపొందుటకు ప్రయత్నింతుము.మేము సఫలులముకావలెను.

11.అగ్నీ! నీవు నీదీప్తితోద్యావా పృథ్వులను◌స్తరింప చేసినావు.పరిత్రాణకర్తవు. స్తుతులతోపూజనీయుడవు.మరింత అన్నము,◌శిష్ఠ ధనముతోమా వద్ద ప్రదీప్తుడవగుము.

12.ధనవంతుడవగుఅగ్నీ! మాకు పుత్ర, పౌత్రాదియుక్తధనమును ప్రసాదించుము.మా పుత్ర పౌత్రులకుఅనేక పశువులనుప్రసాదించుము. కోరికలుతీర్చునట్టిపాపరహితమయినట్టిసరిపోవునంత అన్నమును,సౌభాగ్యమును ప్రసాదించుము.

13.దీప్తిమంతుడవగుఅగ్నీ! మేము నీ గోవులు,అశ్వస్వరూపమగు ధనములనుపొందవలెను.ధనవంతుడవు.సర్వరమణీయుడవగుఅగ్నీ! నీవు శుభంకరుడవు.నీలో అనంత ధనములుఉన్న◌.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలమునవాలుగవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతా◌నన్తి మాయినోన ధీరావ్రతాదేవానాంప్రథమాధ్రవాణి

నరోదసీఅద్రువో వేద్యా భిర్నపర్వతానినమే స్థివాంసః!!

ఐదవఅధ్యాయము

రెండవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అనుష్టుప్,చివరిది శక్వరి.

1.అగ్నీ! నీవు సర్వదర్శివి. సంపన్నుడవు.మిత్రునివలెఎండిన కట్టెతో హవిస్సు పొందపడుదువు. అన్నపుపుష్టితో మమ్ము వర్ధిల్లచేయుము.

2.అగ్నీ! మానవులుహవ్యము,స్తుతులతో నిన్నుఅర్చింతురు. హింసవర్జితుడు,జలప్రేరకుడు, సర్వద్రష్టసూర్యుడు నిన్ను అభిగమించును.

3.అగ్నీ! సమానప్రీతిగల ఋత్విక్కులునిన్ను ప్రజ్వలితునిచేయుదురు. నీవుయజ్ఞప్రజ్ఞాపకుడవు.మనువు సంతతియగుయజమానులుసుఖాభిలాషులయినిన్ను యజ్ఞములకుఆహ్వానింతురు.

4.అగ్నీ! నీవుదానశీలుడవు.మర్త్యుడగు యజమానియజ్ఞకార్యరతుడైనిన్ను స్తుతించునోఅతడు సమృద్ధిగలవాడగును.అతడు నీ ద్వారా రక్షితుడయిభీషణ పాపమువలెశత్రువులను నాశనముచేయును. నీవుదీప్తియుక్తుడవు.

5.అగ్నీ! కట్టెలతో నీకుమంత్ర సంస్కృతఆహుతులిచ్చువాడుపుత్ర పౌత్రాదియుక్తడయినగృహమున నూరేళ్లుభోగములు అనుభవించును.

6.అగ్నీ! నీవు దీప్తిశాలివి.నీ శుభ్రవర్ణధూమము అంతరిక్షమునవ్యాపించి మేఘరూపము దాల్చును.నీవు స్తోత్రములకుప్రసన్నుడవగుము.సూర్యునివలె వెలుగులతోకాంతివంతుడవగుము.

7.అగ్నీ! నీవు మాకు అతిధివలెప్రియుడవు. అందుకేనీవు ప్రజలకుస్తుతిభాజనుడవు.నగరమున ఉండు హితోపదేశముచేయు వృద్ధునివలెఆశ్రయయోగ్యుడవు.పుత్రునివలెపోషణీయుడవు.

8.అగ్నీ! అరణిమంథనముననీ ఉనికి వ్యక్తమగును.గుఱ్ఱము రౌతునుమోసినట్లు నీవుహవ్యములనువహింపుము.వాయువువలెసర్వత్ర సంచరించగలవు.అన్నము, గృహముప్రసాదించుము. అశ్వము,శిశువువలె వంకరనడకలవాడవు.

9.అగ్నీ! గడ్డి మేయుటకువిడిచిన పశువు గడ్డినిసాంతము మేయును.అట్లే నీవు ఎండినకట్టెలను క్షణమాత్రమునభక్షింతువు. అనశ్వరఅగ్నీ! నీవు దీప్తిశాలివి.నీ శిఖలు అడవులనుఛిన్నాభిన్నముచేయును.

10.అగ్నీ! యజ్ఞాభిలాషియజమాని ఇంటహోతరూపమునప్రవేశింతువు. మానవపాలక అగ్నీ! మాకు సమృద్ధివిధానము చూడుము.అంగారరూప అగ్నీ! మా హవ్యములనుస్వీకరింపుము.

11.అగ్ని అనుకూల దీప్తిమంతుడు.దేవదానాది గుణసంయుక్తుడు.ద్యావాపృథ్వులందుఉండువాడు. అగ్నీ! దేవతలముందుమా స్తుతులనుఉచ్చరింపుము. స్తోతలమగుమమ్ము శుభప్రదనివాసయుక్త సుఖములకునడిపించుము. మేముశత్రువులను,పాపములను కష్టములనుఅతిక్రమించవలెను.జన్మాంతరకృతపాపములనుండి విముక్తులముకావలెను. నీ రక్షణలందుమేము శత్రువులబారినుండి తప్పుకొనవలెను.

మూడవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.యజ్ఞము కొఱకుపుట్టినవాడునుయజ్ఞపాలనచేయుయజమాని చిరంజీ◌ిఅగును. ◌ిత్రావరుణులతోసమానప్రీతిగలవాడవయి,నీ తేజమునపాపములనుండి రక్షించినయజమానికి నీ ◌ిశాలజ్యోతిప్రాప్తించును.

2.వరణీయ ధనసమృద్ధుడగు అగ్నికిహవ్యముసమర్పించు యజమానియజ్ఞము సఫలముఅగును. అగ్ని కర్మమునఅతనికి సంపూర్ణ ఫలప్రాప్తికలుగును. అతనికి యశస్వీపుత్రులులేరను అభావముఉండదు. అతనిని పాపము,అనర్ధక గర్వము అంటవు.

3.సూర్యుని దర్శనమువలెఅగ్నిదర్శనము పాపరహితమగును.అగ్నీ! ప్రజ్వలితములయిన నీభయంకరజ్వాలలు చొరరానిచోటుఉండదు. నీవు రాత్రిపూటధ్వనిచేయు ధేనువువలె◌ిస్తృతమగుదువు.నివాసప్రదము, అరణ్యజాతఅగ్ని పర్వతాగ్రము నుండిరమణీయముగాకనిపించును.

4.అగ్ని మార్గము తీక్షణము.అతని రూపము అత్యంతదీప్తము. అశ్వము నోటితోగడ్డిని అందుకున్నట్లుఅగ్ని తన శిఖలతోహవ్యములనుఅందుకొనును. గొడ్డలికర్రలపై వేటు వేసినట్లుఅగ్ని లతాగుల్మాదులపైవేటు వేయును.స్వర్ణకారుడు బంగారమునుకరిగించునట్లు అగ్నిఅడవులను బూడిదచేయును.

5.బాణము వేయువాడులక్ష్యము వైపు వదులును.అట్లే అగ్ని తనజ్వాలలను ◌ిసరునపుడుతీక్షణము చేయును.చెట్టు◌ిది పక్షివలెరాత్రిని అతిక్ర◌ిుంచును.చీకట్లను దూరముచేయును.

6.స్తవనీయ సూర్యునివలెఅగ్ని వెలుగు మంటలనుకప్పుకొనును. ఎల్లరకుఅనుకూల ప్రకాశమును◌ిస్తరింపచేసి స్వతేజమునపెద్ధ ధ్వని చేయును.అగ్ని రాత్రులందువెలిగి మానవులనుపగటివలె వారిపనులందు నియ◌ిుంచును.అమర సుందర అగ్ని పగలుదేవతలనుహ◌ిాయుక్తులనుచేయును.

7.దీప్తిమంతమగుసూర్యునివలె కిరణములు◌ిస్తరించగల అగ్ని మహాధ్వనిచేసినాడు. అభీష్టవర్షి,దీప్తుడగు అగ్ని ఓషధులమధ్య మహాధ్వనిచేయును. ఇటునటుఉపరిభాగమున వర్తించుఅగ్ని మా శత్రువునుఅణచివేయును.శోభనవంతము,సంపన్నములగు స్వర్గమునుపృథ్విని ధనముతోనింపును.

8.అశ్వమువలె స్వయంపూజ్యమానుడు,అర్చనీయుడు అగు అగ్ని దీప్తితోపయనము సాగించును.అదే అగ్ని తన తేజమున◌ిద్యుత్తువలెమెరుపులు మెరియును.మరుత్తుల బలములనుఅల్పము చేయుఅగ్ని నిరతిశయ దీప్తిశాలి,సూర్యునివలె ప్రదీప్తుడు,వేగసంపన్నుడు, ప్రకాశమానుడగును.

## నాలుగవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,బలపుత్రుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని దేవతలఆహ్వానకర్త. బలపుత్రుడు,అగ్నీ! ప్రజాపతి యజమానియజ్ఞమున దేవతలనుయజించినావు.అట్లే మా యజ్ఞమునయజనీయ ఇంద్రాదిదేవతలనునీ సమానులనుకొనివారిని యజింపుము.

2.అగ్ని ప్రకాశకుడు. సూర్యునివలెదీప్తిమంతుడు.అందఱకు బోధించువాడు.ఎల్లరకు జీవనభూతుడు.అనశ్వరుడు. అతిథి.జాతవేద, మానవులందుఉష:కాలమున ప్రబుద్ధుడగువాడు.అట్టి వందనీయఅగ్ని మాకు ధనముప్రసాదించవలెను.

3.స్తోతలు అగ్నియొక్కమహాకార్యములనుస్తుతింతురు. అతడుఅగ్ని సూర్యునివలెశుభ్రవర్ణుడు.తన వెలుగులనుకప్పుకున్నాడు. జరారహితులనుప◌ిత్రులను చేయగలఅగ్ని దీప్తిద్వారాసకల పదార్ధములనుప్రకాశింపచేయును.వ్యాపించు రాక్షసులనుపురాతన నగరములనుధ్వంసము చేయును.

4.అగ్నీ! నీవు సర్వ ప్రేరకుడవు.వందనీయుడవు.అగ్ని హవ్యములందదఅసీనుడగును. ఉపాసకులగృహములందుఅన్నము కలిగించుము.రాజువలె మాశత్రువులనుగెలుచును; ఉపద్రవరహితమగుమా అగ్ని గృహమునమేము నీకు హసమర్పించని వానినిఓడించవలెను.అశ్వమువలె వేగవంతుడవయిమాపై ఆక్రమణచేయుశత్రువులనునష్టపరుచుము.

6.సూర్యుడు తన దీప్తిమంతములు,పూజనీయములగుకిరణములతో ద్యావాపృథ్వులకుఆచ్ఛాదించినట్లుఅగ్ని శేషరూపమున ద్యావాపృథ్వులను ఆచ్ఛాదించును.తన మార్గమునసాగు సూర్యునివలె చిత్రఅగ్ని అంధకారములనుదూరము చేయును.

7.అగ్నీ! నీవు అత్యంతస్తవనీయుడవు.పుజార్హుడవు. దీప్తిశాలి.మేము నిన్ను భజింతుము.నీవు మా యొక్క మహాస్తుతులనుఆలకింపుము. నేతరూపులగుఋత్విక్కులు హర్లక్షణధనమున నిన్నుసంతుష్టుని చేయుదురు.నీవు బలమునవాయు సదృశుడవు.దేవరూపమునఇంద్ర సదృశుడవు.

8.అగ్నీ! నీవు త్వరగా తోడేళ్లులేనిమార్గమున మమ్ముననిర్విఘ్నముగా ఐశ్వర్యమువద్దకు తీసికొని పొమ్ము,నడిపింపుము. పాపములనుండిఉద్ధరింపుము. స్తోతలకుప్రసాదించునట్టిసుఖములను మాకుప్రసాదించుము. మేముసంతాన సంపన్నులమైనూరేళ్ళు సుఖముగాజీంచవలెను.

## అయిదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్నీ! మేము స్తోత్రములతోనిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.బలపుత్రుడవు.నిత్యతరుణుడవు.ప్రశస్త స్తుతులతోస్తవనీయడవు.ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతుడవు.బహుస్తుతుడవు.ద్రోహరహితుడవు.అట్టి అగ్ని స్తోతలకుఅభిలషించినధనము ప్రసాదించును.

2.అగ్నీ! నీవు జ్వాలాశిష్టుడవు. దేవతలఆహ్వానకర్తవు.యాగయోగ్యులగుయజమానులుఅహర్నిశలు నీకుహవ్యరూప ధనముసమర్పింతురు. దేవతలుసమస్త జీవులనుభూంద ఏర్పరిచినారు.అట్లే సంపూర్ణ ధనమునుఅగ్నిలో ఏర్పరిచినారు. "సౌభాగ్యానిదధిరే పావకే"

(సమస్తధనములు వాస్తవముగాఅగ్ని నుండియే కలుగుచున్న.ఇది నేటికిని వాస్తవసత్యము)

3.అగ్నీ! నీవు ప్రాచీనులుఅధునాతులగు ప్రజలందరిలోనుఉన్నావు. నీ పనులద్వారా యజమానులకుకోటిన ధనములుఇచ్చుచున్నావు.జ్ఞానీ! జాతవేదా!పరిచర్య చేయుయజమానులకునిరంతరము ధనముప్రసాదించుము.

4.అనుకూలదీప్తిగలఅగ్నీ! అంతర్హిత దేశమునఉండి బాధించునట్టిఅభ్యంతర వర్తియైబాధించునట్టిశత్రువులనునీ తేజమునదహింపుము.నీ తేజస్సు జరారహితమువృష్టిప్రదము. అసాధారణము.

5.బలపుత్ర అగ్నీ!యజ్ఞము ద్వారా నీకుపరిచర్య చేయునట్టిఇంధనము. శస్త్రములు,స్తోత్రములతోనీకు పరిచర్యలు చేయునట్టియజమాని మానవులలోప్రకృష్ట జ్ఞానవంతుడు,అన్నవంతుడు,యశోవంతుడగును.

6.అగ్నీ! నీకు నిర్దేశించినపనిని త్వరగా ముగించుము.నీవు బలవంతుడవు.నీకు ఇతరులను పరాజితులనుచేయు బలముఉన్నది. ఆ బలముతోశత్రువులనునష్టపరచుము. నిన్నుస్తోత్రములతోనుతించువానినిఅనుగ్రహింపుము.నీవు ద్యుతిమంతమగుతేజోయుక్తుడవు.

7.అగ్నీ! నీ రక్షణలతో మాకుకోఱిన ధనములభించవలెను.ధనాధిపతీ! మాకుశోభన పుత్రాదియుక్తధనము లభించవలెను.మేము అన్నాభిలాషులము.మాకు నీ వలనఅన్నలాభముకలుగవలెను.జరారహితఅగ్నీ! మాకు నీయొక్కఅజరము ద్యుతిమంతమగుయశము లభించవలెను.

## ఆరవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని స్తుతి యోగ్యుడు.బలపుత్రుడు.అడవులను కాల్చువాడు.మసిదారివాడు. తెల్లనివాడు.కమనీయుడు. హోత,స్వర్గీయుడు. యజమానులుఅన్నాభిలాషులు,వారు న◌ిన యజ్ఞయుక్తులయిఅగ్నివద్దకు వెళ్ళుదురు.

2.అగ్ని శ్వేతవర్ణుడు.శబ్దకారి. అంతరిక్ష సంచారి.అజరుడు. అతడు అత్యంతధ్వనికారులయిన మరుత్తులతోకలిసి యువతముడగును.అగ్ని పావకుడు మహానుభావుడు.అతడు అసంఖ్యాకములగుకఱ్ఱలను భక్షించికాల్చిసాగును.

3.◌శుద్ధ అగ్నీ! ప్రదీప్తములగునీశిఖలు జ్వాలలుగాలికి సంచలించును.అనేక కఱ్ఱలనుభక్షించును. సర్వత్రవ్యాపించును. మంటలతోకలిగిన కొత్తకిరణములుఘర్షణకారులయి తమదీప్తితో అడవులనుఆక్ర◌ంచును. దహించును.

4.దీప్తిసంపన్నుడవగుఅగ్నీ! నీ కిరణములుశుభ్రములు,సంపూర్ణములు. అ◌ భూ◌కిజుట్టువంటిఓషధులను కాల్చును.అప్పుడు అ◌ ◌డిచినగుఱ్ఱములవలెఇటునటు ఉరుకులుపెట్టును.

5.వర్షము కలిగించుఅగ్ని జ్వాలలు మాటిమాటికివెడలుచుండును.అ◌ వృత్రుని వధించుటకుపోయినవజ్రము మాటిమాటికివెడలినట్లుండును.◌రుల పౌరుషమువలెఅగ్నిజ్వాలలు దుస్సహములుదుర్నివార్యములు.

6.అగ్నీ! నీ వెలుగు ప్రబలము.ఉత్తేజకరము.ఆ వెలుగుతో భూ◌◌దచేరగల స్థానములనువెలిగించుము. నీవుసమస్త ◌పత్తులనుదూరము చేయుము.నీ కాంతి ప్రభావమున◌రుద్ధులను ఓడించుము.శత్రువులనుదునుమాడుము.

7.అగ్నీ! నీవు ◌చిత్రము.అద్భుతమగు బలసంపన్నుడవు.ఆనందదాయకుడవు.మేము ఆహ్లాదకరస్తోత్రములతోనిన్ను స్తుతింతుము.నీవు మాకు అద్భుతము.అత్యద్భుతము,
యశస్కరము,అన్నప్రదము, అన్నదాయకము,పుత్రపౌత్రాది సమన్వితమగు◌పుల ఐశ్వర్యము ప్రసాదించుము.

## ఏడవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-వైశ్వానరాగ్ని,ఛందస్సు 6,7 జగతి,◌గిలిన◌ త్రిష్టుప్.

1.వైశ్వానరాగ్ని స్వర్గమునకుశిరోభూతము. భూ◌◌దసంచరించువాడు.
యజ్ఞమునకుగానుపుట్టినవాడు.రాజువంటివాడు.యజమానులకుఅతిథిస్వరూపుడు. దేవతలకుముఖము నోరు వంటివాడు.రక్షా◌ధాయకుడు, దేవతలు,ఋత్విక్కులు అగ్నినిఆ◌ర్భ◌౦ప చేసినారు.

2.అగ్ని యజ్ఞబంధకుడు,ధనస్థానము.హవ్యమునకుఆశ్రయ స్వరూపుడు, స్తోతలుఅతనిని చక్కగా స్తుతింతురు.అతడు యజ్ఞద్రవ్యవాహకుడు,యజ్ఞమునకుకేతనము వంటివాడగువైశ్వానరాగ్నిని దేవతలుపుట్టించినారు.

3.అగ్నీ! హ◌రూప అన్నయుక్తపురుషుడు నీవద్ద నుంచేజ్ఞానవంతుడగును.◌రులు నీవద్దనుంచేశత్రు పరాభవకారులుఅగుదురు. అందువలనమాకు కోరిన ధనమునుప్రసాదించుము.

4.అమృత అగ్నీ! నీవుఅరణిద్వయమునుండిపుత్రునివలెజన్మించినావు.దేవతలు నిన్నుశిశువునువలెపోషించినారు. వైశ్వనరా!నీవు ద్యావాపృథ్వులమధ్య కనిపించినపుడుయజమానులునీకు సంబంధించినయజ్ఞము చేసిఅమరత్వలాభముపొందుదురు.

5.వైశ్వానరా! ప్రసిద్ధములయిననీ మహాకార్యములనుఎంతటివాడయిననుఆటంకపరచజాలడు.మాతాపితృ స్వరూపులగుద్యావాపృథ్వుల క్రీడాభూఏఅయిన అంతరిక్షమునజన్మించినావు.దినములనుశాసించు సూర్యుని అంతరిక్షముననిలిపినావు.

6.వైశ్వానరుని జలశాసకతేజముద్వారా అంతరిక్షపుఉన్నత ప్రదేశము-నక్షత్రాదులుఏర్పడినఏ. వైశ్వానరునిశిరోభాగమున జలరాశికాపురముండును. అచటినుండియేఏడునదులు చెట్లకొమ్మలవలెపుట్టినఏ.

7.శోభన కర్ముడగువైశ్వానరాగ్ని లోకములనునిర్మించినాడు. జ్ఞానసంపన్నుడయి,ద్యులోకపు వెలుగులునక్షత్రములనుసృష్టించినాడు. సమస్తభూతజాతములకునాలుగుదిక్కులు ఏర్పరచినాడు.అజేయుడు, పాలకుడు,జలరక్షకుడగు అగ్నిఏజయము చేయును.

ఎనిఏదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-వైశ్వానరుడు,ఛందస్సు-జగతి,చివరిది త్రిష్టుప్.

1.వైశ్వానరుడు వారి వర్షకుడు.దీప్తిమంతుడు.జాతవేద, అతనిబలమునకుగానుఈ యజ్ఞమునమేము ఏశేషముగా స్తుతించుచున్నాము.వైశ్వానరాగ్నిముందు-నఏనము,నిర్మలము, శోభస్కరమగుస్తుతులను సోమరసమువలెసమర్పించుచున్నాము.

2.సత్కర్మపాలకుడగువైశ్వానరుడు ఉత్కృష్ఠఆకాశమున జాయమానుడయిలౌకిక, వైదిక ఉభయకర్మలనురక్షించును. అంతరిక్షమునుఅంచనా వేయును.శోభనకర్మలుచేయు వైశ్వానరుడుతన తేజమునద్యులోకమునుస్పృశించును.

3.వైశ్వానరుడు అందరకుఏత్రభూతుడు.ఆశ్చర్యకారకుడు. అతడుద్యావాపృథ్వులనుతమతమ స్థానములందుస్తంభింప చేసినాడు.తన తేజమునచీకట్లను దూరముచేసినాడు. ఆధార భూతములగుద్యావా పృథ్వులనుపశుచర్మములవలెఏస్తృతపరచినాడు.వైశ్వానరాగ్ని సమస్తఏర్యములను ధరించును.

(పశుచర్మములనుఆరవేయునపుడు ఒకదానితరువాత ఒకదానిని ఆరవేయుచుపోవుదురు. అదియునేలఏద పరచి)

4.మహామరుత్తులుఅంతరిక్ష మధ్యమునఅగ్నిని ధరించినారు.మానవులు వారినిపూజనీయస్వాములుఅనుకున్నారు. స్తుతించినారు.దేవతల దూత,వేగవంతుడగు మాతరిశ్వవాయువుసుదూర సూర్యమండలమునుండి వైశ్వానరాగ్నినిఈ లోకమునకు తెచ్చినాడు.

5.అగ్నీ! నీవు యాగయోగ్యుడవు.నిన్ను నఏన స్తుతులతోఅర్చించువానికి నీవుధనము, యశస్వివుత్రులనుప్రసాదింతువు. జరారహిత,ఏరాజమాన అగ్నీ! పిడుగుచెట్టును కూల్చినరీతి నీ తేజమునశత్రువును కూల్చుము.

6.అగ్నీ! మేము హఏర్లక్షణధనయుక్తులము.మాకు నీవు అనపహార్యము,అక్షయము, సుఏర్యమగుధనమును ప్రసాదించుము.మేము నీచే రక్షితులమైవందల, వేలరకముల అన్నమునుపొందవలెను.

7.మూడులోకములందున్నయాగార్హ అగ్నీ! ఎవరిచేతనుహింసించబడనిరక్షణ కలిగించు బలమునస్తోతలను రక్షింపుము.హవ్యదాతలమగుమా బలమునురక్షింపుము. మేము నిన్నుస్తుతించుచున్నాము.నీవు మమ్ము వర్థిల్లజేయుము.

## తొ్మిదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-వైశ్వానరుడు,ఛందస్సు-జగతి

1.నలుపురాత్రి - తెలుపుపగలు తమతమప్రవృత్తులతోలోకములను రంజింపచేసినియమప్రకారము పరిణామమొందుదురు.వైశ్వానరాగ్ని రాజువలెప్రకాశితుడయి, తనవెలుగుతో తమోనాశముచేయును.

2.మాకు పడుగు పేకలు తెలియవు.నిరంతర కార్యక్రమమునవేయు బట్టనుగురించిన అవగాహనలేదు.ఈ లోకమున నిలిచితండ్రి ద్వారా ఉపదేశముపొందిన ఏ పుత్రుడుపరలోకమును గురించినమాట చెప్పుటకుసమర్థుడగును? (పడుగుపేకలు యజ్ఞకార్యములు.వస్త్రము యజ్ఞమని,పడుగు పేకలు ద్యావాపృథ్వులువస్త్రము సృష్టియని.పడుగు పేకలనగా బట్టనేయునపుడు ఇటునటుసాగుదారములు)

3.వైశ్వానరునకు ఒక్కనికేతంతు-ఓతు (పడుగుపేకల) జ్ఞానముఉన్నది. జలరక్షకుడు,భూలోకమునపంచరించు అగ్ని అంతరిక్షమునసూర్యరూపమున సమస్తజగత్తునకు వెలుగులనుఇచ్చును. అందువల్లఅతడు సమస్త ప్రాణులనుఅవగతము చేసికొనగలడు.

4.వైశ్వానరాగ్ని తొలి హోతఅగును. మానవులారా!మీరు అగ్నిని భజించండి.అమరణశీల అగ్ని మరణశీలశరీరమున జఠర రూపమునవర్తమానుడగును.నిశ్చలము, సర్వవ్యాపి,అక్షయ అగ్ని దేహముధారణపూర్వకముగ ఉత్పన్నమయివర్థిల్లును.

5.మనోవేగమునకన్నవేగము కలిగియు నిశ్చలమగుజ్యోతి సుఖమయమార్గములు చూపుటకుగాను జంగమజీవులలోఅంతర్హితమయి ఉండును.సమస్త దేవగణములుసమాన ప్రజ్ఞులయి,సన్మానముతో ప్రధానకర్మ కర్త వైశ్వానరునకుఅభిముఖవర్తులుఅగుదురు.
("జ్యోతి:బ్రహ్మ చైతన్యంనిహితం నకేనచిత్ స్థాపితం" ఈ జ్యోతిబ్రహ్మ చైతన్యమగును.ఎవరిచేతనునిలుపబడినదికాదుఅని శాయణుడు)

6.నీ గుణములు వినుటకుచెవులు-నీ రూపముకనుటకు కనులుపరువులిడుచున్నవి.హృదయ కమలమందున్నజ్యోతి బుద్ధి,నీ స్వరూపమును అవగతముచేసికొనుటకు ఆరాటపడుచున్నది.ఎక్కడి వానినో గురించిచింతించు మాహృదయముమిముందునకు ఉరుకులుపెట్టుచున్నది.మేము వైశ్వానరునిఏ రూపమును వర్ణించవలెను?

7.వైశ్వానరా! అంధకారమునఅవస్థితుడవైననీకు సమస్త దేవతలుసమస్కరింతురు. నీ రక్షణలతోమమ్మ రక్షింపుము.

## పదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-7విరాట్,మిగిలినవి త్రిష్టుప్.

1.ఈ యజ్ఞము ప్రవర్తమానము.విఘ్నరహితము.అగ్ని స్తవనీయుడు.స్వర్గోద్భవుడు. దోషవర్జితుడు.యజమానులారా!ఈ యజ్ఞమునఅగ్నిని స్తోత్రములద్వారా సమ్ముఖమునస్థాపించండి. జాతవేదయజ్ఞమున మాసమృద్ధి మార్గముచూపును.

2.అగ్ని దీప్తిమంతుడు.బహుజ్వాలావిశిష్టుడు. దేవతలఆహ్వానకర్త. అగ్నీ!అవయవభూతములగుఅన్యఅగ్నుల సహితుడవైమానవస్తోతలఈ స్తోత్రమునువినుము. స్తోతలుమమతవలెఅగ్నికి మనోహరస్తోత్రములనుఘృతమువలెసమర్పింతురు.

3.యజమాని స్తోత్రములసహితముగాఅగ్నికి హవ్యముసమర్పించును. అతడుఅగ్నిద్వారా మానవులందుసమృద్ధి గలవాడగును.అగ్ని ంచిత్ర దీప్తివంతుడు.అతడు అశ్చర్యకర రక్షణలతోఆ యజమానిని గోయుక్తగోష్ఠ భోగమునకుయజమానిని చేయును.

4.అగ్ని పుట్టగానే పొగవలననల్లనివాడయినాడు.దూరమునుంచి కనిపించువాడు.దీప్తిద్వారా ంస్తీర్ణ మైనద్యావాపృథ్వులనుపూరించినాడు. నింపినాడు.పావకుడగు అగ్ని తనకాంతులతో కటికచీకట్లనుపారదోలి పరిదృశ్యమానుడగును.

5.అగ్నీ! మేము హ ంర్లక్షణఅన్నయుక్తులము.మాకు చాల అన్నము,రక్షణలతో కూడినధనమును ప్రసాదించుము.ధనము, అన్నము,ఉత్కృష్ట ంర్యము కలిగిమానవులనుపరాజితులను చేయగలపుత్రుని ప్రసాదించుము.

6.అగ్నీ! హవ్యయుక్తయజమాని కూర్చునినీ కొఅకు హవనముచేయును. నీవుహవ్యాభిలాషి ం.అతని అన్నమునుస్వీకరింపుము. భరద్వాజవంశీయుల నిర్దోషస్తోత్రములనుగ్రహింపుము. వారినిఅనుగ్రహింపుము.అందువలన వారికినానా ంధ అన్నములులభించును.

7.అగ్నీ! శత్రువులనుపరిమార్చుము. మా అన్నమునువర్ధిల్లచేయుము.మేము శోభనపుత్ర పౌత్రాది యుక్తులయిశత హేమంతములుసుఖములు అనుభ ంచవలెను.

## పదకొండవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్నీ! నీవు దేవతలఆహ్వానకర్తవు.యజన కర్తలలోశ్రేష్ఠుడవు. మేమునిన్ను ప్రార్థించుచున్నాము.మేము చేయుచున్నఆరాధ్య యజ్ఞమునకుశత్రుహింసక మరుత్తులనుయజింపుము. ంత్రావరుణులనునాసత్య అశ్వినీద్వయమును,ద్యావాపృథ్వులను మాయజ్ఞమునకుతీసికొని రమ్ము.

2.అగ్నీ! నీవు అత్యంతస్తవనీయుడవు.మా ంషయమున ద్రోహరహితుడవు.దానాది గుణయుక్తుడవగుము.హవ్యవాహనుడవు.శుద్ధి ంధాయకుడవు.దేవతలకు ముఖస్వరూపుడవు.జ్వాలలతో నీ దేహమునుయజింపుము.

3.అగ్నీ! స్తుతి ధనాభిలాషిఅగును. అది నిన్ను కోరును.నీవు పుట్టినంతనేయజమానులుఇంద్రాది దేవతలనుయజించు సమర్థులుఅగుదురు. ఋషులందుఅంగిరులు స్తుతులనుఅత్యంతముగా ప్రేరేపించువారు.మేధా ం భరద్వాజుడుయజ్ఞమున హర్షదాయకస్తుతులను ఉచ్చరించును.

4.అగ్ని దీప్తిమంతుడు.బుద్ధిశాలి. శోభాయమానుడగును.అగ్నీ! నీవు ద్యావాపృథ్వులనుహవ్యములతోపూజింపుము. నీవు హవ్యసంపన్నుడవు. మానవయజమానులవలెహ ం సమర్పించుఋత్విక్ యజమానులుహవ్యములతోనిన్ను సంతృప్తునిచేయుదురు.

5.అగ్ని దగ్గరకు హవ్యముతోకుశ అందినపుడు దోషవర్జితఘృతపూర్ణ స్రుక్ కుశ ంద పెట్టినపుడు-అప్పుడుఅగ్నికి ఆధారభూతమగువేది ఏర్పడును. సూర్యుడుతేజోరాశి సమవేతుడైనట్లుయజమాని యజ్ఞకార్యసమాశ్రితుడు అగును.

6.అగ్నీ! నీవు బహుజ్వాలా ంశిష్టుడవు. దేవతలఆహ్వానకర్తవు.దీప్తిశాలురగు అన్యఅగ్నుల సహితుడవైమాకు ధనప్రదానముచేయుము. మేముహ ంతో నిన్నుకప్పివేయుదుము.శత్రుతుల్యమగుపాపములనుంచిమమ్ము ంముక్తులముచేయుము. "ప్రసేమవృజనం నాంహ:"
(పాపములుశత్రుతుల్యములుఅనుట సామాన్యముకాదు.బాధించునంకాన పాపములు చేయరాదనిఅర్థము)

## పన్నెండవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.అగ్ని దేవతలఆహ్వానకారి. యజ్ఞములకుఅధిపతి. ద్యావాపృథ్వులనుయజించుటకుగానుఅగ్ని యజమాని గృహమునకువచ్చును. యజ్ఞసంపన్నుడు,బలపుత్రుడగుఅగ్ని దూరమునుండియేసంపూర్ణ జగత్తునుసూర్యునివలె ప్రకాశింపచేయును.

2.యాగార్హ, దీప్తి సంపన్నఅగ్నీ! నీవు బుద్ధిసంపన్నుడవు. యజమానులందరుకోరికలుగలవారై నీకు ప్రచురహవ్యముసమర్పింతురు. నీవుత్రిభువనములందునిలువుము. మానవులుసమర్పించిన హవ్యమునుదేవతలవద్దకుచేర్చుటకు సూర్యునివలెవేగవంతుడవగుము.

3.అగ్నిజ్వాలలు సర్వవ్యాపినులు.అత్యంత తేజస్వినులు.అం అరణ్యమున నుండును.వర్ధిల్లును. సూర్యునివలెఅంతరిక్షమున ంరాజిల్లును.అందఱకు శుభములనొసంగు వాయువువలెఅగ్నిజ్వాలలు అక్షయములు,అనివార్యములగు ఓషధులలోనికివేగముగ ప్రవేశించును.తమ వెలుగులతోజగములన్నింటినివృద్ధి చెందించును.

4.జాతవేద అగ్ని-యాజకులసుఖదాయక స్తుతులవంటిమా స్తోత్రములద్వారా యజ్ఞగృహమునస్తుతుడగును. యజమానులువృక్షభోజనుడు,అరణ్య ఆశ్రయకారి, దూడలతండ్రి, ఆబోతువంటిక్షిప్రకర్మకారి అగ్నిని స్తుతింతురు. (దూడలతండ్రి ఆబోతుతప్పిన బిడ్డకైవెదికినట్లు లేకఆవు కొఱకు వేగముగాపరుగెత్తినట్లుఅని అర్థము)

5.అగ్ని సునాయాసముగా అరణ్యములనుభస్మము చేసినేలపైద ంస్తరించినపుడుస్తోతలు ఈ లోకమునఅగ్నిశిఖలను మంటలనుస్తుతింతురు. అప్రతిహతవేగమున సంచరించువాడునుదొంగవలె వేగగమనముగలఅగ్ని మరుభూం పైదంరాజమానుడగును.

6.వడిగల నడకలుగలఅగ్నీ! నీవు సమస్త అగ్నులసహితముగాప్రజ్వలితుడవగుము.మమ్ము నిందలనుండిరక్షింపుము. మాకు ధనముప్రసాదించుము. దు:ఖదాయకశత్రుసైన్యమునుదూరము చేయుము.మేము శోభనపుత్ర,పౌత్ర యుక్తులమైనూరుహేమంతములుసుఖములు అనుభంంచవలెను.

## పదమూడవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్నీ! నీవు శుభప్రదధనవంతుడవు.చెట్లు నుండికొమ్మలు పుట్టినట్లు-రకరకములధనములు నీనుండియేపుట్టినం. పశు సమూహములుత్వరత్వరగా నీనుండియేపుట్టినం. యుద్ధమునశత్రువును గెలుచుబలము నీనుండియేపుట్టినది. అంతరిక్షమునవర్షములు కూడనీవల్లనే పుట్టినం.అందువలనే నీవుఅందరి స్తవనీయుడవు.

2.అగ్నీ! నీవు భజనీయుడవు.మాకు రమణీయధనము ప్రసాదించుము.దర్శనీయ దీప్తుడవగుము.సర్వత్ర వ్యాపించువాయువువలెసర్వత్ర నిలువుము.ంత్రునివలెప్రచుర యజ్ఞము,కోటిన ధనమునుప్రసాదించుము.

3.అగ్నీ! నీవు ప్రకృష్ట జ్ఞానసంపన్నుడవు. యజ్ఞముకొఱకు సముద్భూతుడవు.నీవు జలపుత్రుడవు.వైద్యుతాగ్నితో కలిసిఒక వ్యక్తిని అనుగ్రహింతువు.అట్టి వ్యక్తి సాధురక్షకుడు,బుద్ధిమంతుడగును.అతడు తన బలమునశత్రువులనుసంహరించును.ఫణుల శక్తిని అపహరించును.

4.బలపుత్రా! ద్యుతిమంతా!అగ్నీ! నీవు మమ్ముపోషించుటకుగాను శత్రువులనుండితెచ్చిన ధనమునఉత్కృష్ట పుత్ర సహితశోభన అన్నముప్రదానము చేయుము.ంద్వేషపూర్ణ శత్రువులనుండిగుంజుకున్న పశుసంబంధమగుదధ్యాది అన్నమునుమరింతగాచేసి మాకుప్రసాదించుము.

5.అగ్నీ! నీవు బలపుత్రుడవు.బలశాలి౦. మాకుఉపదేష్టవగుము.మాకు అన్నముతో పాటుపుత్ర, పౌత్రులనుప్రసాదించుము. మేముస్తుతులద్వారా పరిపూర్ణమనోరథులముకావలెను. మేముశోభన పుత్ర,పౌత్రులతో శత హేమంతములుసుఖించవలెను."మదేమ శతహిమా:"

## పదునాలుగవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-అనుష్టుప్,చివరిది శక్వరి.

1.స్తోత్రములతోఅగ్నిని సే౦౦చినవాడును- యాగాది కార్యములుచేసినవాడును- మానవులనుండిశీఘ్రముగా యాగాది కార్యములుచేసినవాడునుమానవులలోశీఘ్రముగా ప్రముఖుడుఅగును. పుత్ర పౌత్రాదులపోషణకుగాను శత్రువునుండిమరింత అన్నమునుసాధించును.

2.ఒక్క అగ్నిమాత్రమేజ్ఞానసంపన్నుడు.అన్యుడుకాడు. అతడుయజ్ఞకార్యమునఅతిశయ నిర్వాహకుడు,సర్వద్రష్ఠ, యజమానిపుత్రాదులు యజ్ఞమునఅగ్నిని దేవతలఆహ్వానకర్త అని స్తుతింతురు.

3.అగ్నీ! శత్రువులధనము వారినుండి౦డిపోవును. స్తోతలనురక్షించుటకు ఆ ధనములుపరస్పరము స్పర్ధించును.నీ స్తోతలు శత్రు౦జేతలగుదురు.నీ యజ్ఞము చేయుదురు.వ్రత ౦రోధులనుఓడించవలెనుఅనుకొందురు.

4.అగ్ని స్తోతలకు కార్యాన్వితుడు,శత్రుంజయుడు,సాధువుల కార్యమునురక్షించగల పుత్రునిప్రసాదించును. అతనిబలములకు భయభీతులయినశత్రువులు గడగడలాడుదురు.

5.ఎవని హవయస్వరూపధనమురాక్షసులవల్ల ౦ఘ్నముకాకుండునో, ఇతరులద్వారా పంచుకొనబడదో,అట్టి యజమానినిజ్ఞానసంపన్నుడగుఅగ్ని నిందకులనుండిరక్షించును.

6.అగ్నీ! నీవు అనుకూలదీప్తివంతుడవు.దానాది సద్గుణయుక్తుడవు.ద్యావాపృథ్వులందువర్తమానుడవు.నీవు దేవతలవద్దమా స్తుతులనుఉచ్చరింపుము. స్తోతలమగుమమ్ము శోభననివాసయుక్త సుఖములవైపుతరలింపుము. మేముశత్రువులనుపాపములను కష్ఠములనుఅతిక్ర౦౦చవలెను.మేము జన్మాంతరకృతపాపములనుండి ౦ముక్తులముకావలెను. నీవుమమ్ము శత్రువులనుండిరక్షింపుము.

## పదిహేనవసూక్తము

ఋషి-అంగిరసుడులేక ౦తహవ్యుడులేక భరద్వాజుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-౦౦ధములు

1.అగ్ని హవ్యవాహకుడు.ఉష:కాలమున ప్రవృద్ధుడు.స్వభావత: శుద్ధుడు.అతిథిరూపుడు. అగ్ని సర్వకాలములందుద్యులోకము నుండిఅవతరించును.అక్షయ హవ్యమునుభక్షించును. భరద్వాజఋషి అట్టి అగ్నినిప్రసన్నుని చేయుము.

2.అగ్నీ! నీవు అరణిమధ్యమునదాగి ఉన్నావు. అచటినుండియేఉద్భ౦౦చినావు.స్తుతివాహకుడవు.ఊర్ధ్వజ్వాలవాడవు.నిన్ను భృగు మహర్షులుతమ ౦త్రులవలెవారి గృహమందునిలుపుకొందురు. భరద్వాజులుఉత్కృష్ట స్తోత్రములతోనిన్ను పూజింతురు.నీవు వారి ౦షయమునప్రసన్నుడవగుము.

3.అగ్నీ! యాగాది అనుష్ఠానపరునకునీవు సమృద్ధి ప్రసాదింతువు.దూరమున దగ్గరఉన్న శత్రువులనుండి అతనిని రక్షింతువు.మానవులందుభరద్వాజునకుధనము, గృహముప్రసాదించుము.

4.అగ్ని శోభనస్తుతులవాడు.హవ్యవాహనుడు.దీప్తిమంతుడు.అతిథివలె పూజనీయుడు.స్వర్గప్రదర్శకుడు. మనువుయజ్ఞమున దేవతలఆహ్వానకర్త. యజ్ఞసంపాదకుడు.మేధా◌ం. ఓజస్వి. వక్త.భరద్వాజ! అట్టిఅగ్నిని పసన్నుని చేయుము.

5.అగ్ని ఉపప్రకాశమున శోభాయమానుడగును.అగ్ని భూ◌ం ◌ంద పం◌త్రకారకము,చేతనా ◌ధేయకదీప్తిద్వారా ◌రాజమానుడు.అగ్ని-శత్రుసంహారక◌రునివలె-ఏతశఋషికిసాయము చేయుటకుప్రజ్వరిల్లినాడు.అగ్ని సర్వభక్షుడు క్షయరహితుడు◌తహవ్యభరద్వాజా! అట్టిఅగ్నిని ప్రసన్నుని చేయుము.

6.ఓ మాయొక్క స్తోతలారా!అత్యంతప్రియుడు,అతిథివలె పూజనీయుడగుఅగ్నిని స◌ంధలతోనిరంతరము పూజించండి.దేవతలలోదానగుణయుక్తుడగుఅగ్ని స◌ంధులను,పూజలను గ్రహించును.అందువలన అనశ్వరఅగ్నిముందు నిలిచిఅగ్నిని పూజించండి.

7.మేము స◌ంధలతోప్రజ్వరిల్లు అగ్నినిస్తుతించి ప్రసన్నునిచేయుదుము.స్వత: పరిశుద్ధుడు,పం◌త్రతా సంపన్నుడు,నిశ్చలుడగు అగ్నినియజ్ఞమున స్థాపించెదము.జ్ఞాన సంపన్నుడు,దేవతల ఆహ్వానకర్తసర్వజనవరణీయుడు,సదాశయ సంపన్నుడు,సర్వదర్శి, సర్వభూతజ్ఞడగుఅగ్నిని సుఖకర స్తోత్రములతోభజింతుము.

8.అగ్నీ! దేవతలు,మనుష్యులు, నిన్నుదూతను చేయుదురు.నీవు అమరుడవు.◌శేష సమయములందుహవ్యవాహనుడవు.పాలకుడవు, స్తవనీయుడవు.జాగరణశీలుడు,వ్యాప్తుడు, ప్రజాపాలకుడగుఅగ్నిని నమస్కరించి,స్థాపించెదరు.

9.అగ్నీ! నీవు దేవతలు,మనుష్యులను◌శేషరీతిన అలంకరింపచేతువు.యజ్ఞమున దేవదూతవగుదువు. ద్యావాపృథ్వులందుసంచరింతువు. మేమునిన్ను స్తోత్రములతోస్తుతింతుము. యజ్ఞముచేసిభజింతుము.అందువలన నీవుత్రిభువనవర్తినిఅగుము. మాకు సుఖ◌ంధానముచూపుము.

10.అగ్ని శోభనాంగుడు.మనోజ్ఞమూర్తి.గమనశీలుడు, మేముఅల్పబుద్ధులము.అట్టి అగ్నిని సే◌ంతుము.తెలిసికొనవలసినవానిని తెలిసికొనుఅగ్ని దేవతలనుభజించవలెను.దేవతలతోమా హవ్యమునకుప్రాచుర్యము కలిగించవలెను.

11.హే శౌర్యసంపన్నఅగ్నీ! నీవు దూరదర్శిని.నిన్ను స్తుతించువానినిరక్షింతువు. అతని కోరికలుతీర్చెదవు. యజ్ఞముచేయువానిని, హ◌ంఅర్పించువానిని బల,ధన పూర్ణుని చేసెదవు.

12.అగ్నీ! మమ్ము శత్రువులనుండిరక్షింపుము. బలసంపన్నఅగ్నీ! మమ్ము పాపములనుండికాపాడుము. మేము అర్పించిననిర్దోష హవ్యమునీకు చేరవలెను.నీవు దత్తముచేసిన వేల◌ంధముల ధనముమాకు చేరవలెను.

13.దేవతల ఆహ్వానకర్త,దీప్తిమంతుడగుఅగ్ని గృహమునకుఅధిపతి. సర్వజ్ఞుడు.అందువలన అగ్నిసమస్తప్రాణులనుఎరుగును. అగ్ని దేవతలలోనుమానవులలోఅతిశయ యజ్ఞకారి.సత్యసంపన్నుడగుఅగ్ని ఉత్తమరూపమునయజ్ఞము చేయవలెను.

14.అగ్ని యజ్ఞనిష్పాదకుడు,శోధక దీప్తిమంతుడుఅగ్నీ! ఈ సమయమునఇప్పుడు యజమానికర్తవ్య నిర్వహణనుఆశింపుము. నీవు నీ మహాత్మ్యముననేసర్వవ్యాపకుడవు. నేటిదినమున మేమునీకు సమర్పించు హవ్యమునుస్వీకరింపుము.

15.అగ్నీ! వేదిపైద యథాస్థిగడుంచిన హవ్యమునుఅవలోకింపుము. యజమానినిన్ను యజ్ఞమునకుగానుద్యావాపృథ్వులందుస్థాపించినాడు. ఐశ్వర్యసంపన్న అగ్నీ! మమ్ముయుద్ధమునరక్షింపుము. అందువలనమేము సమస్త పాపములనుండిముక్తులమగుదుము.

16.సుందర శిఖాసంపన్నఅగ్నీ! సమస్త దేవతలందుసర్వాగ్ర గణ్యుడవగుము.ఉర్ణ - కంబళి యుక్తమగుకులాయ గూటి వంటిఘృతసంయుక్త ఉత్తరవేదిననిలువుము. హవ్యదాతయజమాని యజ్ఞమునుసముచిత రీతినదేవతల వద్దకుచేర్చుము.

17.కర్మ ధానము నిర్వహించుఋత్విక్కుల అధ్వర్యుఋషివలెఅగ్నిమంథనముచేసినారు. యజ్ఞమందుమథనమునఉద్భవించుము.యజ్ఞవర్ధకులు,అమరులగు దేవతలనుఆహ్వానించుము.వారివద్దకు మా యజ్ఞమునుచేర్చుము.

19.యజ్ఞపాలక అగ్నీ!ప్రాణులందు మానవులమగుమేమే నీకు ఇంధనముఅర్పించి మహానునిచేయుదుము.అందువలన గార్హపత్యమాపుత్ర, పౌత్ర,ధనాదులనుపరిపూర్ణము చేయవలెను.తీక్షణతేజమునమమ్ము నియోజింపుము.
(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలమునవాలుగవ అధ్యాయమునమొదటి అనువాకముసమాప్తము)

రెండవఅనువాకము

పదహారవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత - అగ్ని, ఛందస్సు-ధములు

1.అగ్నీ! నీవు దేవతలఆహ్వానకర్తవు.మనుసంబంధిమనుష్యుల యజ్ఞమునదేవతలద్వారాహోతకార్యముననియుక్తుడవగుము.

2.అగ్నీ! మా యజ్ఞమునమదించిన జ్వాలలతోగొప్పగొప్ప దేవతలనుభజింపుము. ఇంద్రాదిదేవతలనుపిలువుము, వారికి హవ్యముఅర్పింపుము.

3.ధాతా! శోభన కర్మకారీ!దానాదిగుణశిష్టా! అగ్నీ!దశపూర్ణమాసాది యజ్ఞములందుగొప్ప మార్గములనుహీనమార్గములనుత్వరగా ఎరుగుదువు. అందువలనయజ్ఞమార్గమునభ్రష్టుడగు యజమానినిసన్మార్గగాని చేయుము.

4.దుష్యంత పుత్రుడుభరతుడు హవ్యదాతలు.ఋత్విక్కుల సహితుడయిఅగ్నీ! నిన్ను స్తుతించును.నీ వలన ఇష్టప్రాప్తిఅనిష్ఠ నివారణము జరుగును.నీవు యోగ యోగ్యుడవు.నిన్ను స్తుతించినపిదప భజింతురు.

(భరతుడుకాళిదాసు మహానాటకముఅభిజ్ఞాన శాకుంతలమునందలివానికి బీజప్రాయుడుగాఅగుపించుచున్నాడు)

5.అగ్నీ! సోమాభిషవకారిదివోదాసునకు బహుధరమణీయధనమును ప్రసాదించిఉన్నావు. హవ్యప్రదానముచేయు భరద్వాజఋషికి అటువంటిబహుధరమణీయ ధనమునుప్రసాదించుము.

6.అగ్నీ! నీవు అమరుడవు.దూతవు. మేధా.భరద్వాజుని స్తుతినిఆలకింపుము. మా యజ్ఞమునకుదేవతలనుకొనితెమ్ము.

7.ద్యుతిమంతఅగ్నీ! సదాలోచనగలమానవులు దేవతలనుతృప్తి చెందించుటకుగాను.యజ్ఞమున నిన్నుస్తుతింతురు. యాచింతురు.

8.అగ్నీ! మేము దర్శనీయమగునీ తేజస్సును చక్కగాపూజింతుము. మేముఒక్కరమే కాదు. ఇతర యజమానులుకూడా నీ అనుగ్రహమునసఫలాభిలాషులుఅగుటకు నిన్ను సేంతురు.

9.అగ్నీ! మనువు నిన్నుహోతృకార్యమునని యంంచినాడు. నీవుజ్వాలాముఖమునహవ్యమువహించువాడవు.ద్వాంసుడవు. ద్యులోకసంబంధజనులదేవతలనుయజింపుము.

10.అగ్నీ! నీవు హవ్యభక్షణకురమ్ము. దేవతలవద్దకు హవ్యమువహించుటకురమ్ము. స్తుతి భాజనుడవైహోతరూపమునకుశలపై ఆసీనుడవగుము.

11.అంగారరూప అగ్నీ! మేము కట్టెలు,నేతితో నిన్ను ప్రవర్థునిచేయుదుము.అందువల్ల తరుణారుణఅగ్నీ! దీప్తిమంతుడవగుము.

12.ద్యుతిమాన్ అగ్నీ!మాకు స్తీర్ణము, ప్రశంసనీయముమహంతమగుధనమును ప్రసాదించుము.

13.అగ్నీ! మస్తకమువలెలోకములను ధరించినపుష్కర పుత్రునిందఅరణిద్వయ మధ్యమునఅథర్వఋషి నిన్నుఉత్పత్తి చేసినాడు.
("అధర్వా"అధర్వవేదపు యౌగికనామమనిమెకొనల్, కీత్ అభిప్రాయము.మంత్రమున"అధర్వా" ఉన్నది. ఇదిఋషి పేరని శాయణుడు)

14.అగ్నీ! అధర్వపుత్రుడుదధ్యంగుడు నిన్నుసముజ్వలితముచేసినాడు. నీవుఆక్రంచినట్టిశత్రువుల సంహారకుడవు.అసుర నగర నాశకుడవు.
(దధ్యంగుడుఒక పౌరాణిక ఋషి. ఇతడుఅథర్వుణుడు. ఋగ్వేదమునఇతడు దివ్యపురుషుడు)

15.అగ్నీ! పాథ్యవృషుడనుఋషి నిన్ను సముద్దీపునిచేసినాడు. నీవుదస్యుహంతవు.శేష యుద్ధములందుధనజేతవు.
(యజుర్వేదమున"మనోవైపాథ్యోవృషా"అన్నాడు. అతడు మనువుకుసంబంధించినవాడుకావచ్చును. మనసేకావచ్చును)

16.అగ్నీ! ఇచటికి చ్చేయుము.మేము నీ గురించి ఉచ్చరించుస్తోత్రములనునుము. ఇచటికివచ్చి నీవు సోమరసమునవర్ధిల్లుము.

17.అగ్నీ! నీ అనుగ్రహపాత్రములగు దేశము,యజమాని శ్రేష్ఠబలసంపన్నులు అగుదురు.నీవు ఆ యజమానినేనీ తావరము చేసికొందువు.

18.అగ్నీ! దీప్తిపుంజమగునీ నేత్రమునకుఘాతము కలుగరాదు.అది మమ్ము సదా దర్శనసమర్ధులను చేయవలెను.కొద్దిమంది యజమానులకుగృహములుకల్పించు అగ్నీ! యజమానులమగుమేము చేయుపరిచర్యలు గ్రహింపుము.

19.స్తుతులు ఉచ్చరించుచుమేము అగ్నికి ఎదురేగుదుము.అగ్ని హం స్వాు దివోదాసునిశత్రువుల పరిమార్చువాడు,సర్వజ్ఞుడు, యజమానులపాలకుడు.

20.అగ్ని తన మహిమతోమాకు సంపూర్ణ పార్థివధనమును మరింతగాప్రసాదించును. అగ్నితన తేజమునశత్రువుల నాశనముచేయును. అగ్ని శత్రువులకుఅజేయుడు. అతనినిఎవరును హింసింపజాలరు.

21.అగ్నీ! ప్రాచీనవంతమగునంన దీప్తితో స్తీర్ణఅంతరిక్షమును మరింతస్తరింపచేయుదువు.

22.ుత్రులగు ఋత్విక్కులారా!శత్రుహంత,ధాతస్వరూప అగ్నిని స్తుతించుగానము చేయండి.యజ్ఞసాధనహవ్యమునుసమర్పించండి.

23.అగ్ని దేవతలఆహ్వాత. అతిశయబుద్ధిమంతుడు.మానవ యజ్ఞములందుదేవదూత. హవ్యవాహకుడు.అట్టి అగ్ని మా యజ్ఞమునకుచ్చేయవలెను.కుశలపై ఆసీనుడు కావలెను.

24.గృహప్రదాతవగుఅగ్నీ! ఈ యజ్ఞమునప్రసిద్ధులు, రాజమానులు,సుందర కర్మవంతులుుత్రావరుణులు,అదితిపుత్రులు,మరుద్గణములుద్యావా పృథ్వులనుయజింపుము.

25.బలపుత్రా! అగ్నీ! నీవుమరణ రహితుడవు.నీదు ప్రశస్తమగు దీప్తిమానవయజమానులకుఅన్నప్రదానముచేయును.

26.అగ్నీ! హ ఇచ్చుయజమానులునిన్ను సేంతురు. భజింతురు.వారు అత్యంత ప్రశంసనీయముశోభనమగు ధనవంతులుకావలెను. వారు నిన్నుసర్వదా స్తుతించువారగుదురు.

27.అగ్నీ! నీ స్తోతలునీవలన రక్షణపొందుదురు. అభిలాషలుఅన్నీ పూర్తి అగును. సంపూర్ణఅన్నవంతుడు,ఆయుష్కుడు అగును. తననుఆక్రంచ తలపెట్టినశత్రువును పరాజితునిచేసి,నష్టపరచును.

28.అగ్ని తన తీక్షణతేజమునసర్వభోజనుడు,రాక్షస సంహారకుడు, మాకుధనప్రదాత అగును.

29.జాతవేద అగ్నీ!శోభన పుత్రపౌత్రాదియుక్త ధనమునుకూర్చుము. రాక్షసులనునాశనము చేయుము.

30.జాతవేద అగ్నీ!మమ్ము పాపములనుండిరక్షింపుము. స్తుతిరూపమంత్రకర్తాఅగ్నీ! ద్వేషకారులనుండిమమ్ము కాపాడుము.

31.అగ్నీ! దురభిప్రాయమునమమ్ము బాధించుటకుఆయుధము ఎత్తువానినుండి, పాపముల నుంచిమమ్ము రక్షించుము.

32.ద్యుతిమాన్ అగ్నీ!మమ్ము హింసించకోరుదుర్మార్గుని నీ జ్వాలలతోపరీతముగ బాధించుము.

33.శత్రువులనుపరాభంచు అగ్నీ! మాకు- భరద్వాజునకుమరింత సుఖము,గృహము, వరణీయధనము ప్రసాదించుము.

34.అగ్ని చక్కని దీప్తిగలవాడు. శుక్లవర్ణుడు,హ ద్వారా ఆహుతుడు,స్తుతులతో నుతుడయిహని ఆశించును.అగ్ని శత్రువులనుచీకట్లను నష్టపరుచును.

35.నేలతల్లి కడుపునఅక్షయవేది ంద అగ్నిద్యుతమానుడగును.“దిద్యుతానో” ద్యులోకపాలకుడగుఅగ్ని హద్వారా యజ్ఞపుఉత్తరవేదిందవేంచేయును.శత్రువులనునాశము చేయును.

36.అగ్నీ! నీవు జాతవేదవు.సర్వదర్శిని. పుత్ర పౌత్రసహితమగుఅన్నమును సముపార్జించుము.అది ద్యులోకమునదేవతల మధ్యప్రశస్తమై శోభాయమగునదిగాఉండవలెను.

37.బలమునుంచిపుట్టిన అగ్నీ! నీదర్శనము అత్యంతరమణీయము.హరూప అన్నముతోవచ్చి నీవద్దస్తోత్రములుఉచ్చరింతుము.

38.అగ్నీ! నీ తేజముబంగారమువలెమెరియునది. నీవుదీప్తి సంపన్నుడవు.ఎండకు తపించినవాడునీడను ఆశ్రయించినట్లుమేము నీశరణు కోరుదుము.

39.ప్రచండ బలశాలియగుధనుర్ధారివలెఅగ్ని బాణములతోశత్రువులనుహతమార్చును.అగ్ని వాడి కొమ్ములుగలఆబోతువంటివాడు.అగ్నీ! నీవు త్రిపురాసురునిమూడు నగరములనుధ్వంసము చేసినావు.

40.అధ్వర్యులు అరణిమంథనమునఅగ్నిని కలిగించినారు. పసిపుత్రునివలెచేతిలోనికి తీసుకున్నారు.

41.అధ్వర్యులారా! దేవతలఆరగింపునకు సమర్పించుభక్ష్యము అగ్నియందుఅర్పించండి. అగ్ని ద్యుతిమంతుడు.ధనముల జ్ఞాత.అగ్ని తన ఆహవనీయస్థానమున ిరాజిల్లవలెను.

42.అధ్వర్యులారా! ప్రాదుర్భూతుడు.అతిథివంటిప్రియుడు. గృహస్వాిఅయిన అగ్నిని జ్ఞానప్రదాయకుడు,సుఖకర ఆహవనీయఅగ్నిలో సంస్థాపించండి.
(గృహాగ్నిని-జ్ఞానాగ్నిలోప్రవేశపెట్టుమనిగృహము జ్ఞానమయముకావలెనని)

43.అగ్నీ! నీవు మాకు అభిముఖముగాింప్చేయుము. హవ్యభోజనముసోమపానమునకుదేవతలతోింప్చేయుము.

44.అగ్నీ! నీవు మాకు అభిముఖముగాింప్చేయుము. హవ్యభోజనము సోమపానమునకుదేవతలతోింప్చేయుము.

45.హవ్యవాహకఅగ్నీ! నీవు అత్యంతఊర్ధ్వ తేజుడవయిదీప్యమానుడవగుము.జరారహితఅగ్నీ! అజస్ర ద్యుతిమంతతేజమునప్రకాశితుడవగుము.ముందు ఉద్దీప్తుడవగుము.తదుపరి నీ తేజమునసమస్త జగములనుప్రకాశింపచేయుము.

46.హింయుక్త యజమానిహింర్లక్షణ అన్నమునఏ దేవతను సేించిననుఆ యజ్ఞమునఅగ్నిని అర్చించుట జరుగును.ద్యావాపృథ్వులందున్నదేవతలకు అగ్నిఆహ్వానకర్త. సత్యరూపమునపూజ్యుడు. యజమానులుచేతులు జోడించినమస్కార పూర్వకముగాఅగ్నిని భజింతురు.

47.అగ్నీ! నీకు ఋక్కునే హవ్యముగాసమర్పింతుము. ఋక్స్వరూపమగు ఆ హిం నీభక్షణకుగాను వృషభ,గోరూపములుగ మారవలెను.
(అగ్నిసర్వభక్షకుడు. అతనికిగోవృభములులెక్కలోనిిం కావు)

48.అగ్ని బలశాలి. యజ్ఞింరోధకరాక్షసులను సంహరించినాడు.అసురుల ధనమునుహరించినాడు.అట్టి వృత్రహంతప్రధాన అగ్నిని దేవగణములుఉద్దీప్తుని చేయుదురు.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలమునఅయిదవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతాిననన్తిమాయినోనధీరావ్రతాదేవానాంప్రథమాధ్రవాణి
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతాణి నమే తస్థివాంస:

ఆరవఅధ్యాయము

పదియేడవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రా! నీవు ప్రచండబలశాలిి. నిన్నుఅంగిరులు స్తుతించినారు.నీవు సోమపానముకొఱకు ఫణులు అపహరించినగోవులను వెల్లడించినావు.రమ్ము. సోమపానముచేయుము. శత్రునాశక,వజ్రధర ఇంద్రా!బలయుక్తుడవయిశత్రువులనందరినినాశనము చేసినావు.

2.ఋజీషి సోమపానఇంద్రా! నీవు శత్రువులనుండి రక్షించువాడవు.శోభన కపోలవంతుడవు.స్తోతల కోరికలుతీర్చువాడవు. ఈ సోమరసమునుపానము చేయుము.
ఇంద్రా!నీవు వజ్రధారిి.పర్వత ిదారకుడవు.అశ్వసంయోజకుడవు.మాకు ిచిత్ర అన్నమునుప్రకాశితము చేయుము.

3.ఇంద్రా! నీవు ప్రాచీనమగుసోమరసపానము చేసినవాడవు.మేము సమర్పించుసోమరస పానము చేయుము.ఇది నిన్ను ప్రసన్నునిచేయవలెను.మా స్తోత్రములనుినుము. వాటివలనవర్ధమానుడవగుము.సూర్యుని ఆిష్కరింపుము. మాకుఅన్న భోజనముచేయించుము. మాశత్రువులనుపరిమార్చుము. ఫణులుఅపహరించినగోవులను వెల్లడించుము.

4.ఇంద్రా! నీవు
అన్నవంతుడవుదీప్తివంతుడవు.మహానుడవు.అఖిలగుణవంతుడవు.ప్రవృద్ధుడవుిభవంతుడవు.శత్రువులనుపరాభించ ు వాడవు.నీవు త్రాిన మాదకసోమము నిన్ను ఆర్ద్రునిచేయవలెను.నీకు అతిశయ హర్షముకలిగించవలెను.

5.ఇంద్రా! సోమపానమునముదమునొందినావు.గాఢాంధకారమునువదిలించినావు.ఉషను, సూర్యుని తమతమస్థానముల నిలిపినావు.నీ స్థానమునుండికదలకనే ఫణులదొంగిలించి, గోవులనుదాచిన పర్వతమునుబ్రద్దలు చేసినావు.

6.ఇంద్రా! నీ బుద్ధియు,కార్యకుశలతతో గోవులనుపాలిచ్చునట్లుమార్చినావు. గోవులనుబయటకి రప్పించుటకురాతిగోడలను కూల్చినావు.అంగిరులతో కలిసి గోవులనుగోష్ఠమునుండి ిముక్తములనుచేసినావు.

7.ఇంద్రా! మహాకార్యములతోిశాలభుిని ిశేషముగపూరించినావు. మహామహుడవు.ద్యులోకము పడిపోకుండునట్లుదానిని భరించినావు.ద్యావాపృథ్వులనుపోషించినావు. దేవతలుద్యావాపృథ్వుల బిడ్డలు.ద్యావాపృథ్వులు పురాతనములు,యజ్ఞమునకుజలములకు నిర్మాణకర్తలు.అతి గొప్పి.

8.ఇంద్రా! వృత్రసంహారమునకుగానుదేవతలు బయలుదేరినారు.అట్టి సంగ్రామమునదేవతలందరునిన్ను అగ్రగాిని చేసినారు.అధిపతిని చేసినారు.నీవు అత్యంత బలశాలిి.ఆ సంగ్రామమున మరుత్తులునీకు సాయపడినారు.

9.ిపుల అన్నముగలఇంద్రుడు తాను పడుకొనుటకుఆక్రిించిన వృత్రునివధించినపుడుఇంద్రుని క్రోధము,వజ్రపు భయమునద్యులోకము కంపించినది.

10.అత్యంత బలశాలిఇంద్రా! దేవశిల్పిత్వష్ట నీ కొఱకు వేయిధారలు,వందగంట్లుగలవజ్రము నిర్మించినాడు.ఋజీషి సోమపానఇంద్రా! ఆ వజ్రముననేనీవు నియతాభిలాషిఉద్ధత పాకృతుడుధ్వనిచేయు వృత్రునిచూర్ణము చేసినావు.

11.ఇంద్రా! సంపూర్ణ మరుద్గణములుసమాన ప్రీతిగలవారయినిన్ను స్తోత్రముద్వారా వర్ధిల్లచేయుదురు.నీకొఱకు పూష, ిష్ణువు నూరుమహిషములనువండుదురు-సోమపాత్రనునింపుదురు. సోమపానముచేసిన ఇంద్రుడువృత్రుని వధించుటకుసమర్థుడు అగును.

12.ఇంద్రా! వృత్రునిచేసమాచ్ఛాదితములు,సర్వత్ర స్థిత నదీజలములనుిముక్తము చేసినావు,అందువలన నదులుప్రవహించసాగినిి.ఉదక తరంగములనుిముక్తము చేసినావు.ఆ నదులు నిమ్నమార్గమున ప్రవహించినిి.నీవు వేగవతులగునదులను సముద్రమునకుచేర్చినావు.

13.ఇంద్రా! ఆ ిధముగా నీవుఘనకార్యములు చేయువాడవు.ఐశ్వర్యశాలి ి, మహాఓజస్వి ి,అజరుడవు, బలదాతవు,శోభన మరుత్తులసాయము పొందువాడవు,అస్త్రధారి ి, వజ్రధారి ిఅయినావు.

14.ఇంద్రా! మాకు బలము,పుష్టి, అన్నము, ధనముకూర్చుము. మేము శక్తిసంపన్నులమగు మేధావులము.మా భరద్వాజులనుభక్తులలో చేర్చుకొనుము.నిన్ను స్తుతించువారినిపుత్ర, పౌత్రవంతులనుచేయుము. భ ిష్యత్తులోమమ్ము రక్షింపుము.

15.ఈ స్తుతులతో మాకుఇంద్రుడు అన్నముప్రసాదించవలెను.మేము శోభనపుత్ర యుక్తులమయివంద సంవత్సరములుఆనందించవలెను.

(జీ ించవలెననిమాత్రము కాదుఆనందించవలెననిఆశించుచున్నాడు"మదేమ శతహిమా:")

పద్దెని ిదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు అనభిభూతతేజస్కుడు. శత్రుహింసకుడు.అనేకులు ఆహ్వానించువాడు.భరద్వాజా! అట్టిఇంద్రుని స్తుతించుము.అనభిభూతుడు,ఓజస్వి, శత్రు ిజయ,మానవుల కోరికలుతీర్చు ఇంద్రుని స్తుతులతోసంవర్థితుని చేయుము.

2.ఇంద్రుడు సంగ్రామమునశత్రునాశకుడు. ముఖ్యుడు.బలవంతుడు.యోద్ధ. దాత.యుద్ధ సంలగ్నుడు.సానుభూతి సంపన్నుడు.వర్షము కలిగించిఅనేకులకు ఉపకారము చేయువాడు.శబ్ద ిధాయకుడు.మూడు సవనములందుసోమపానము చేయువాడు.ఇంద్రుడు మనుసంతానమును రక్షించువాడు.

3.ఇంద్రా! కర్మ ిహీనమానవులనువెంటనే వశీభూతులనుచేసికొనుము. నీవుఒక్కడవే కర్మానుష్ఠానకారకులగు ఆర్యులనుపుత్రులను దాసులనుప్రసాదించినావు. ఆ ిధముగా చేయుసమర్థుడవగుదువా?కావా? అప్పుడప్పుడు నీ పరాక్రమమునుప్రదర్శించుచుండుము.

4.ఇంద్రా! నీవు బలవంతుడవు.ఓజస్వి ి. సమృద్ధిసంపన్నుడవు. అజేయుడవు.జయశీలుడవు.శత్రు ినాశకుడవు.అనేక యజ్ఞములందుప్రాదుర్భ ించినావు.నీవు ప్రచండ, ప్రవృద్ధబలసంపన్నుడవనిమేము ఎరుగుదుము.

5.ఇంద్రుడు, కదలనికొండలను కదిలించినవాడు,మన సఖ్యముచిరకాలపుది. దానినిచిరస్థాయిని చేయుము.నీవు స్తవకారులగుఅంగిరులతో కలిసి అస్త్రనిక్షేపకుడగు'బలాసురు'ని వధించినావు.వాని నగరములను,నగర ద్వారములనుచెదరగొట్టినావు.

6.ఇంద్రుడు ఓజస్వి, స్తోతలనుసమర్థులుగ చేయువాడు.అతడు మహాసంగ్రామమునకు స్తోత్రములద్వారా ఆహూతుడగును.పుత్రలాభమునకుఇంద్రుని ఆహ్వానింతురు.వజ్రధారి ఇంద్రుడుయుద్ధములందు ిశేషరూపమున వందనీయుడు.

7.ఇంద్రుడు ినాశరహితుడు.శత్రువులనుపరాభ ించగలబలసంపన్నుడు.మానవ జన్మకుప్రసిద్ధి కలిగించినాడు.ఇంద్రుడు తనయశస్సువలన సమానస్థానము కలవాడగును.నేతృతమ ఇంద్రుడుతన ధనము,సామర్థ్యముతో సమానస్థానము కలవాడగును.

8.ఇంద్రుడు యుద్ధములందుకర్తవ్య ిమూఢుడుకాడు. ఎన్నడునువృథా వస్తువులనుఉత్పన్నము చేయడు.అతడు ప్రఖ్యాతుడు.శత్రునగరములనుధ్వంసము చేయుటకును,శత్రువులనువధించుటకునుకార్యరతుడగువాడు. ఇంద్రా! నీవు చుమరి,ధుని, పిప్రు, శంబర,శిష్ణు అసురులను నష్టపరచినావు.

9.ఇంద్రా! నీవు ఊర్ధ్వగా◌ి◌.శత్రుసంహారకుడవు.స్తవనీయ బలసంయుక్తుడవు.శత్రుసంహారమునకురథమును అధిరోహింపుము.కుడిచేత నీ అస్త్రమగువజ్రమును దాల్చుము.ధనశాలి ఇంద్రా!నీవు వెడలి ఆసురీమాయనుఅంతమొందింపుము.

10.అగ్ని ఎండు చెట్లనుకాల్చినట్లు ఇంద్రా!నీవు వజ్రముతోశత్రువులనుపరిమార్తువు. నీవువజ్రము వంటిభయంకరుడవు.వజ్రముతో రాక్షసులనుభస్మము చేయుము.ఇంద్రుడు అనభిభూతమహావజ్రమునశత్రువులనుభంగపరచినాడు.ఇంద్రుడు సంగ్రామమునగర్జించును. సమస్తదురితములనుదూరము చేయును.

11.బహుధనసంపన్నుడవు. అనేకులచేఆహుతుడవు.బలపుత్రుడవగుఇంద్రా! నీ మహాబలమునుఎంతటి అసురుడయినను◌రువజాలడు. ధనయుక్తుడవయి,అసంఖ్య బలశాలిఆయుధములతోమా ముందుకు ◌ చ్చేయము.

12.ఇంద్రుడు బహు◌ధ- యశోవంతుడు. శత్రునిహంత.ప్రవర్ధమానుడు.అతని మహిమద్యావాపృథ్వులను◌ంచినది. మహాబుద్ధిశాలి, శత్రుపరాభవకర్త.ఇంద్రునకు శత్రువులులేరు. ప్రతినిధిలేడు.ఆశ్రయము లేదు.

13.ఇంద్రా! శుష్ణనామక రాక్షసునినుండి కుత్సుని శత్రువులనుండిఆయువు, దివోదాసులనురక్షించినావు. మా అతిథిఋత్విగ్వులకుశంబరుని నుండి తెచ్చినచాలధనముప్రదానము చేసినావు.◌జయ వజ్రమునశంబరుని త్రుంచినావు.భూలోకవాసి, శీఘ్రగమనములవాడగు దివోదాసునిఆపదల నుండి కాపాడినావు.

14.ద్యుతిమంతుడవగుఇంద్రా! స్తోతలందరువాన కొఱకు నిన్నుపొగడుచున్నారు. నీవుమేధావులలోశ్రేష్ఠతముడవు.స్తోతల పొగడ్తలకుప్రసన్నుడవగుము.దారిద్ర్య పీడితులగుయజమానులకువారి పుత్రులకు ధనముప్రసాదించుము.

15.ఇంద్రా! ద్యావాపృథ్వులు,అమర్త్యులు నీ బలమునుగుర్తించినారు. బహుకార్యవ్యగ్రుడవగు ఇంద్రా!అసంపూర్ణ కార్యములనుపూర్తిచేయుము.అనంతరము న◌ేనతమస్తోత్రములనుకల్పించుము.

## పందొ◌్మదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.రాజు పగిది స్తోతలగుమానవుల కోర్కెలనుతీర్చు మహాఇంద్రుడు ◌ చ్చేయవలెను.ఉభయ లోకములందుపరాక్రమమును పెంచువాడును,శత్రువులు బాధింపజాలనివాడునుఅగు ఇంద్రుడు పౌరుష ప్రదర్శనకుగానుమావద్ద వర్ధిల్లును.

2.ఇంద్రుడు పుట్టగనేఅత్యధిక వర్ధమానుడయినాడు.దానమునకుగానుమా స్తుతి ఇంద్రునివహించవలెను.ఇంద్రుడు గొప్పవాడు,గమనశీలుడు. జరారహితుడు.శత్రువు వలనఅనభిభూతుడు.ఇంద్రుడు బలమునవర్ధమానుడగును.

3.ఇంద్రా! నీవు మాకు అన్నదానముచేయుటకుగానునీ హస్తములను◌స్తీర్ణములను,కార్యకర్తలను, అతిశయదానశీలములనుచేయుము. నీవుశాంత మనస్కుడవు.పశుపాలకుడు పశువులనునడిపించినట్లుయుద్ధముననీవు మమ్ము నడిపించుము.

4.మేము స్తోతలము.అన్నాభిలాషులమైఈ యజ్ఞమునసమర్థ సహాయకులగుమరుత్తుల సహితుడు,శత్రునిహంతప్రసిద్ధ ఇంద్రునిస్తుతింతుము. ఇంద్రా!నీవు పురాతన స్తోతలనువలెనేమమ్ము అనింద్యులముపాపరహితులనుఅహింసితులనుచేయుము.

5.నదులు ప్రవహించిసముద్రమునపడినట్లు స్తోతలహితకర ధనముఇంద్రుని చేరును.ఇంద్రుడు ధనకర్మకారివాంచిత ధనస్వాంు.సోమరసమున ప్రవర్ధమానుడుఅగును.

6.పరాక్రమశాలి ఇంద్రా! మాకుప్రకృష్ఠతమ ధనముప్రసాదించుము. శత్రువులనుపరాభంంచు ఇంద్రా!మాకు ఇతరులు సహించలేని,అతిశయ ఓజస్సు, దీప్తినిప్రదానము చేయుము.అశ్వవంత ఇంద్రా! సేచనసమర్ధము, ద్యుతిమంతము,మానవ భోగయోగ్యమగుసంపూర్ణ ధనమునుప్రదానము చేయుము.

7.ఇంద్రా! నీవు, మాకు శత్రుసేనలనుపరాభంంచు అహింసితహర్షమునుప్రసాదించుము. నీవలనరక్షితులమై మేముజయశీలురగుదుము.పుత్ర, పౌత్ర లాభమునకుగానుఆ హర్షమునచేనిన్ను స్తుతింతుము.

8.ఇంద్రా! మాకు అభిలాషపూరకసేనారూప బలము ప్రసాదించుము.ఆ బలము ధనమునురక్షించునది వృద్ధిచెందునదిశుభంకరమగునదికావలెను. ఆ బలముతోయుద్ధమునతెలిసిన, తెలియనిశత్రువులనుమేము వధించకలుగవలెను.

9.ఇంద్రా! నీవు మాకు ప్రసాదించుఅభీష్టవరద బలముపడమర, ఉత్తరము,దక్షిణము, తూర్పునలుదిశలనుండిమమ్ము చేరుకొనవలెను.అది ఒకే దిశనుండి అయిననుం వద్దకు రావలెను.మాకు సర్వంధ ధనమునుప్రదానము చేయుము.

10.ఇంద్రా! నీ రక్షణలు మాకున్నం.పరిచారకయుక్తము, ంనదగుకీర్తి సహితమగుశ్రేష్ఠధనమునునీ రక్షణల నీడనఅనుభంంతుము.నీవు పార్థివ, దివ్యధనములకుఅధిపతిం. మాకు గొప్పం,అంతులేని, గుణయుక్తరత్నములనుప్రసాదించుము.

11.అభినవ రక్షణలకుగానుఈ యజ్ఞమునకు,ప్రసిద్ధ ఇంద్రునిఆహ్వానించుచున్నాము.ఇంద్రుడు మరుత్‌యుక్తుడు.అభీష్టవర్షి. సమృద్ధుడు.శత్రుపరాభవకర్త.దీప్తిమంతుడు.శాసనకారి. లోకమునుఅభినందించువాడు.ప్రచండుడు. బలప్రదుడు.

12.వజ్రధర ఇంద్రా!మానవులందుతమను తాముఅధికులముగా భాంంచువారినివశీభూతులనుచేసికొనుము. మేముఈ లోకమున ఇప్పుడు,యుద్ధసమయమునందునుపుత్ర, పౌత్ర, జలలాభమునకునిన్ను ఆహ్వానింతుము.

13.బహుజనఆహూతుడవగుఇంద్రా! స్తోత్ర రూప స్నేహముననీతో కలిసి తలెత్తినశత్రువులనువధించవలెను.వారికన్న బలవంతులముకావలెను. నీవుమమ్ము రక్షించవలెను.మేము మహాధనమునప్రసన్నులము కావలెను.

### ఇరువదిసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.బలపుత్ర ఇంద్రా!సూర్యుడు తన తేజస్సుతోభుంని ఆక్రంంచినరీతి యుద్ధమునశత్రువును ఆక్రంంచగలపుత్ర ధనమునుప్రసాదించవలెను.ఆ పుత్రుడు వేనవేలంధముల ధనములకుస్వాంు, సత్యపూర్ణ భూంకిఅధిపతి, శత్రునిహంతకావలెను.

2.ఇంద్రా! నీవు సూర్యుని వంటివాడవు.స్తోతలు స్తోత్రములతోసముచిత సంపూర్ణబలములనునీకు అర్పించినారు. తక్కువరసముగల సోమపానముచేయు ఇంద్రా! నీవుంష్ణు సహితుడవయినీ బలమున జలనిరోధకుడగువృత్రుని వధించినావు.

3.సంపూర్ణ శత్రునగరములనుభగ్నము చేయువజ్రము ఇంద్రునకుఅందినది. అప్పుడుఅతడు మధురసోమరసమునకు స్వామిఅయినాడు. ఇంద్రుడు హింసకులహింసకుడు. అతిశయఓజస్వి. బలశాలి-అన్నప్రదాత-ప్రవృద్ధతేజోవంతుడు.

4.ఇంద్రా! మేధావి కుత్సుడుయుద్ధములందుబృహత్ అన్నదాత.నీకు సాయము చేయువాడు.కుత్సుని ఫణినామకఅసురుడు చూచినాడు.తన శతసంఖ్యాకసైన్యంతో పలాయనముచిత్తగించినాడు.నీవు శుష్ణనామక అసురునికాపట్యమును ఆయుధమును
అంతమొందించినావు.వాని సమస్త అన్నములనుఅపహరించినావు.

5.ఇంద్రుని వజ్రముపడినది. శుష్ణుడుప్రాణములు వదిలినాడు.అప్పుడుగాని ద్రోహియగుశుష్ణుని సమస్త బలములుఅంతముకాలేదు.ఇంద్రుడు సూర్యుని భజించదలచినాడు.సారథివంటి కుత్సునితన రథమునువిస్తరింపచేయుచున్నాడు.

6.ఇంద్రుడు ప్రాణులకుఉపద్రవము కలిగించునముచి అసురుని మస్తకమునుచూర్ణము చేసినాడు.'సప' పుత్రుడు 'నమి'నిరక్షించుటకుగాను పశువులుమున్నగు ధనమును,అన్నమును ప్రసాదించినాడు.అప్పుడు శ్యేనపక్షి ఇంద్రునికొఱకు మాదక సోమముతెచ్చి ఇచ్చినది.
అపాంఫేనేన నముచిజలముల నురుగునముచి, "పాప్మా వైనముచి:" పాపమే నముచి.
(నమిసాప్య-నముచితోతలపడినవాడు.పంచవింశ బ్రాహ్మణమునవిదేహరాజుగాచెప్పబడినాడు)

7.వజ్ర ధర ఇంద్రా!పిప్రు అసురుడు మాయావి.వాని దుర్గములనునీవు నీ బలమునబ్రద్దలు కొట్టినావు.శోభన దాన సంపన్నఇంద్రా! హవ్యరూపధనము సమర్పించుఋజిశ్వనకు అనంతధనము ప్రసాదించినావు.
("పిప్రు"సదస్సు 'పృ' ధాతుజన్యము.అట్లు "పిప్రు" అవరోధములుకలిగించువాడు అగును.ఇంద్రుడు ఋజశ్వనికొరకుగాను పిప్రుని అనేకమార్లుపరాజితుని చేసినాడు.
ఋజిశ్వుడువిదథివంశపు రాజు.ఇది అస్పష్టమగు ప్రాచీననామము. అతడుపిప్రుని వధించుటకుఇంద్రునకు సాయముచేసినట్లు చెప్పబడినది)

8.ఇంద్రుడు అభిలషితసుఖప్రదాత. అతడు'ద్యోతను'ని వద్దకువెళ్లదలచినాడు.వేతసు, దశోణి,తూతిజ, తుగ్రాసులుఅడ్డముగా నిలిచినారు.తల్లికి పుత్రుడువశీభూతుడయినట్లుఇంద్రుడు ఆయా అసురులనువశీభూతులనుచేసికొన్నాడు.
(శాయణుడుద్యోతనుని రాజునుగాపేర్కొన్నాడు. ఈ పదమునకు'తేజస్వీకరణము'అని అర్థము. ద్యోతనునకువేతసాది అసురులకున్నవైరము తెలియదు.)

9.ఇంద్రుడు అజేయుడు.శత్రువులనుపరిమార్చు ఆయుధముధరించువాడు. తనకుఎదురయిన వృత్రాదిరాక్షసులను హతమార్చినవాడు.శూరుడు రథమునుఎక్కినట్లు ఇంద్రుడుతన అశ్వములనుఅధిరోహించును.వచన మాత్రమునపూజితులగు ఆ రెండుఅశ్వములు ఇంద్రునివహింపవలెను.

10.ఇంద్రా! మేము స్తోతలము.నీ రక్షణలు అర్థించుచున్నాము.నవీన ధనముకొరకు నిన్ను భజించుచున్నాము.యజ్ఞద్వేషులగుప్రజలను బాధించిపురుకుత్సరాజునకుధనము ప్రదానముచేసినావు. అట్టినీ ఘనకార్యములనుయజ్ఞములందుస్తుతింతుము. నీవు
'శరత్'నామకుఅసురుని ఏడు పురములనుధ్వంసము చేసినావు.

11.ఇంద్రా! కవిపుత్ర ఉశనుడు,ధనాభిలాషి,అతనికి నీవు ప్రాచీనఉపకారివి. నవవాస్త్వుడనుఅసురుని వధించినావు.క్షమతాశీల పిత ఉశనునివద్దకు శత్రువులుఅపహరించినపుత్రుని చేర్చినావు.
(కావ్యఉశనుడు ఋగ్వేదమునప్రాచీనద్రష్ట.తరువాత అసురుల పురోహితుడుఅగును)

12.ఇంద్రా! నీవు శత్రుకంపనుడవు. ధునిఅను అసురుడు జలములనుకట్టి పెట్టినాడు.నీవు ఆ జలములనుండిపించినావు. ప్రవహింపచేసినావు.నీవు సముద్రములనుదాటిపోయినపుడుయదు, తుర్వశులనుసముద్రము దాటించినావు.

13.ఇంద్రా! యుద్ధములందుధుని, చుమురి అసురులనుహతమార్చినావు.అప్పుడు హవ్యపాకముచేయువాడు, ఇంధనస్వాంుని కొఱకు సోమాభిషవముచేయు రాజు "దభీతుడు"హంరూప అన్నముసమర్పించి నిన్నుప్రదీప్తుని చేసినాడు.

## ఇరువదిఒకటవ సూక్తము

1.శూరఇంద్రా! బహుకార్యాభిలాషియు,స్తోతయు అగు భరద్వాజునిప్రశంసనీయ స్తుతులునిన్ను ఆహ్వానించును.ఇంద్రుడు రథారూఢుడు.జరారహితుడు.నంనతరుడు. శ్రేష్ఠములగుఐశ్వర్యములు ఇంద్రునిఅనుసరించును.

2.ఇంద్రుడు అందరు ఎరిగినవాడు.స్తుతులద్వారా ప్రాపణీయుడు.యజ్ఞములద్వారాప్రవర్ధమానుడు.అట్టి ఇంద్రుని మేముస్తుతింతుము. ఇంద్రుడుఅనంత ప్రజ్ఞావంతుడు.అతని మహాత్మ్యముద్యావాపృథ్వులనుఅతిక్రంంచును.

3.వృత్రుడు ంస్తీర్ణము,అప్రకాశితమగు అంధకారమునుపరచినాడు. ఇంద్రుడుసూర్యుని ద్వారా ఆ అంధకారమునుప్రకాశింపచేసినాడు. ఇంద్రా!నీవు బలశాలిం.అసురుడవు. మానవులునీ నివాసమగు స్వర్గమునుసర్వదా భజింతురు.వారు ఏ ప్రాణిని హింసించరు."యక్షన్తో న ంనన్తిస్వధావ:"

4.వృత్రవధాదిప్రసిద్ధ కార్యములునిర్వహించినఇంద్రుడు ఇప్పుడు ఎక్కడఉండును? ఏ దేశమునఉండును? ఏ ప్రజలమధ్య ఉండును?ఇంద్రా! ఏ ంధమగు యజ్ఞమునీ చిత్తమునకుసుఖకరమగును? నిన్నుప్రసన్నుని చేయుటకుఎట్టి మంత్రముసమర్థమగును? నిన్నుప్రసన్నుని చేయదగుసమర్థుడు ఎవడు?వాడు ఎటువంటివాడు?

5.బహుకార్యములునిర్వహించు ఇంద్రా!పూర్వకాలపు అంగిరాదులునేటివారివలెనేపనులు చేయుచునేనీ స్తోతలయినారు.మధ్యకాలపువారు,నంనులు కూడ నీస్తోతలు అయినారు. బహుజనఆహూత ఇంద్రా!ఆర్వాచీనుడనగు నాస్తుతిని ఆలకింపుము.

6.ఇంద్రా! నీవు శూరుడవు.మంత్రములతోప్రాపణీయుడవు.అర్వాచీనులు నీ సుగుణములనుఅర్చింతురు. ప్రాచీనములగునీ ఘనకార్యములనుస్తోత్రములందుకట్టిపెట్టెదరు.నీవు చేసిన కార్యములలోమాకు తెలిసినవానినే మేము అర్చింతుము.ఇంద్రా! నీవు మహామహుడవు.

7.ఇంద్రా! రాక్షసుల బలమునీముందు నిలిచిఉన్నది.ప్రాదుర్భూతమగుఆ మహాబలముముందు స్థిరముగా నిలువుము.స్థిరముగా నిలిచి,నీ వజ్రమునఆ బలమును ఓడింపుము.నీ వజ్రము పురాతనము,యజనీయము,నిత్య సహాయకము.

8.ఇంద్రా! నీవు ంరుడవు.స్తోతలను పోషించువాడవు.మా స్తోత్రములనుత్వరగా ంనుము. మేముఆధునికులము. నిన్నుస్తుతించు కోరిక గలవారము.యజ్ఞము శోభనఆహ్వానవంతుడవైఅంగిరులకై చిరకాల బంధువవుఅయినావు. కావున ఇప్పుడుమా స్తుతులనుఆలకింపుము.

9.భరద్వాజా! నీవుఇప్పుడే మా తృప్తికొఱకును, రక్షణలకొఱకును రాజ్యాభిమానివరుణుని, దానాభిమానులుంత్ర, ఇంద్ర, మరుద్గణ,పూష, సర్వవ్యాపి ంష్ణు, బహుకర్మకారిఅగ్నిని, ఓషధుల దేవతను,పర్వతములనుస్తుతించుము. వారినిఅభిముఖులనుచేయుము.

10.ఇంద్రా! నీవు బహుశక్తిమంతుడవు.అతిశయ యజనీయుడవు.స్తోతలు అర్చనీయస్తోత్రములతోనిన్ను స్తుతింతురు.అమర ఇంద్రా! స్తూయమానుడవగుము.స్తుతించువారి, నా స్తుతులనుంనుము. నీకు సమానుడయినమరొక దేవతలేడు. "అనయోఅమృత త్వదస్తి"

11.బలపుత్ర ఇంద్రా!నీవు సర్వజ్ఞుడవు.నీవు సమస్త యజనీయదేవతల సహితుడవైనా స్తుతిరూప వచనములకుఅభిముఖుడవైంచ్చేయము. ఎవరుఅగ్నిజిహ్వ గలవారోఎవరు యజ్ఞభోజనులోఎవరు రాజర్షి మనువునుశత్రువులనునష్టపరచుటకుదస్యులపైకి పంపినారో వారిసహితముగాంచ్చేయము.

## ఇరువది రెండవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు ప్రజలఆపదలందు ఏకమాత్రఆహవనీయుడు.స్తోతల వద్దకువచ్చువాడు. అభీష్టవర్షి.బలశాలి. సత్యవాది.శత్రుహింసకుడు.బహుప్రజ్ఞావంతుడు.అట్టి ఇంద్రుని స్తోత్రములతోస్తుతింతుము.

2.పురాతనులు, నవగ్వులు,సప్తంప్రులు, మా పితరులుఅంగిరాదులు ఇంద్రునిబలవంతునిఅన్నవంతుని చేసిస్తుతులద్వారా అతనినిస్తుతించినారు. ఇంద్రుడుగమనశీలుడు, శత్రుహింసకుడు,పర్వతములందుఉండువాడు, అనుల్లంఘనీయశాసకుడు.

3.బహుపుత్రయుక్తులమై,పరిచారకుల సహితులమై,పశువులతోకూడ ఇంద్రునివద్దకేగిఅంచ్చిన్న, అక్షయ,సుఖదాయక ధనమునకైప్రార్థింతుము. అశ్వాధిపతిఇంద్రా! మమ్ము సుఖవంతులనుచేయుటకు అట్టిధనము ప్రసాదించుము.

4.ఇంద్రా! పూర్వకాలముననీ స్తోతలు సుఖలాభముపొందినారు. మాకు సహితముఆ సుఖములను చూపుము.నీవు దుర్ధర్షుడవు.శత్రుంజయం. ఐశ్వర్యశాలిం.బహుజనఆహూతుడవు.అసురహంతవు.నీకొఅకు యజ్ఞమునఏ భాగము ఏ హవ్యముసమర్పితమగును?

5.ఇంద్రుడు వజ్రధారి.రథారూఢుడు. ఆశ్రయదాత.బహుకర్మకర్త.బలదాత. యుగాదిలక్షణకర్మయుక్తులు.సద్గుణస్తుతులుచేయు యజమానులుఅట్టి ఇంద్రుని అర్చింతురు.ఆ యజమానికిసుఖప్రాప్తి కలుగును.శత్రువునకు అభిముఖుడగును.

6.నిజబలమునబలవానుడవగుఇంద్రా! నీ వజ్రముమనోవేగవంతము.వేయి గణుపులు కలది.వజ్రాయుధమునమాయతో పెరిగిన వృత్రునిపరిమార్చినావు. శోభనతేజోవంతుడవగుమహా ఇంద్రా! నీవుఘర్షకములు, వజ్రముద్వారానాశరహితములు,కూలనట్టిం, ధృఢములగుఅసురపురములను భగ్నముచేసినావు.

7.ఇంద్రా! పూర్వకాలపు ఋషులవలెనంన స్తుతులద్వారానీ కీర్తిని పెంపొందింతుము.నీవు అత్యంత బలశాలిం.ప్రాచీనుడవు.అపరింత శుభములువహించు ఇంద్రుడవైననీవు మమ్ము సమస్తంఘ్నములనుండికాపాడవలెను.

8.ఇంద్రా! సాధుద్రోహులైనరాక్షసులను పరిమార్చుటకుగానుద్యావాపృథ్వులను,అంతరిక్షమును సంతప్తింపచేతువు. కోరికలుతీర్చు ఇంద్రా! నీ దీప్తితోసర్వత్ర వర్తమానులగురాక్షసులను భస్మీభూతులనుచేయుము. బ్రాహ్మణద్వేషి రాక్షసులను కాల్చుటకుగానుపృథ్వీ, అంతరిక్షములనుప్రదీప్తములు చేయుము.

9.దీప్యదర్శన ఇంద్రా!నీవు స్వర్గజనులకు,భూలోకవాసులకుఈశ్వరుడవు. అతిశయస్తవనీయ ఇంద్రా! నీవుకుడిచేత వజ్రముధరించి అసురమాయలనుంచ్ఛిన్నముచేసెదవు.

10.ఇంద్రా! మాకు మహంతము,అహింసితము,సంగచ్ఛమానము,కళ్యాణయుక్తమగుసంపద ప్రసాదించుము.అందువలన శత్రువులనుబాధింపనల◌కాకుండును.నీకళ్యాణ గుణములతోకర్మహీనులగుమానవులనుకర్మయుక్తులనుచేసినావు. మానవశత్రువులనుహింసా సంబంధులనుచేసినావు.

11.ఇంద్రా! నీవు బహుజనాహూతడవు.◌ధాతవు. అత్యంతపూజనీయుడవు.నీ అశ్వములు అందరిచేపూజింపబడునం.వాటి◌ద మా వద్దకుం◌చ్చేయుము. నీఅశ్వములను దేవ,మానవులలోఎవరును నివారింపజాలరు.ఆ అశ్వములపై త్వరత్వరగామాకు ఎదురేగి రమ్ము.

## ఇరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! సోమము అభిషుతమైనప్పుడుస్తోత్రము ఉచ్చరించపబడినప్పుడుశాస్త్రము ◌హితమైనపుడుఅప్పుడు నీవు రథమునగుఱ్ఱములనుపూన్చెదవు. రెండుచేతులందువజ్రము ధరించిరెండు అశ్వములు లాగురథమున వచ్చెదవు.

2.ఇంద్రా! స్వర్గమున శూరులుతెగించు సంగ్రామమునచేరుదవు. అభిషవకారియజమానిని రక్షించెదవు.నిర్భీకుడవయి ధార్మికుడుమఱియు సంత్రస్తుడగుయజమానికి ◌ఘ్నములుకలిగించు దస్యులనువశపరచుకొందువు.

3.ఇంద్రుడు అభిషుతసోమపానకర్త. భీషణఇంద్రుడు స్తుతి కర్తలకుఆపదలులేని మార్గముననడిపించును. యజ్ఞములుచేయుటయందుదక్షుడు, సోమాభిషవముచేయుయజమానికి స్థానముకల్పించును. స్తుతించువానికిధనము ప్రదానముచేయును.

4.ఇంద్రుడు వజ్రధారి,సోమపాయి, గోదాత. మానవులకుహితము కూర్చువాడు.పుత్రప్రదాత. స్తోతస్తోత్రములు◌నువాడు, స్వీకరించువాడు.ఇంద్రుడు తనఅశ్వద్వయముతో హృదయస్థానీయ మూడు సవనములకుం◌చ్చేయును.

5.ఇంద్రుడు పురాతనుడు.మా ◌షయమున పోషణాదికార్యములు నిర్వహించువాడు.ఇంద్రుడు అభిలషించినస్తోత్రములనుఉచ్చరింతుము. సోమముఅభిష◌ంచబడినపుడుఇంద్రుని స్తుతింతుము.ఉక్థము ఉచ్చరించుచుఇంద్రుని వర్ధిల్లచేయుహ◌ర్లక్షణ అన్నముసమర్పింతుము.

6.ఇంద్రా! మా స్తోత్రములనువర్ధిల్ల చేసినావు.సోమాభిషవముఅయినపుడు నీకొరకుగానునిరతిశయ సుఖదాయకములు,కమనీయములు,హ◌యుక్తములగుస్తోత్రములనుఉచ్చరించుము.

7.ఇంద్రా! సోమపానముచేయుటకు యజమానిపరచిన కుశల◌దకూర్చుండుము. మోదమునందిమేము అందించు పురోడాశమునుస్వీకరించుము. పెరుగు మున్నగున◌గలసోమరసమును వెంటనేత్రాగుము. తరువాతన◌్మన యజమానితావరమును పెంపొందించుము.

8.ఉద్యతాయుధ ఇంద్రా!నీ ఇచ్చవచ్చినరీతి మోదించుము.ఈ సోమరసము నీకు అందవలెను.మా స్తోత్రములు◌కు అందవలెను.మమ్ము రక్షించుటకుగానుఈ స్తుతి నీకు అందవలెను.

9.స్తోతలారా! సోమముఅభిష◌ంపుడు. ఇంద్రునకుసోమరసము అతని కోరికతీరునంత అర్పించుడు.ఇంద్రుడు మననుపోషించునంతటిసోమము స్వీకరించవలెను.ఇంద్రుడు అభిషవణశీలయజమాని సుఖములకుఆటంకము కలిగించడు.

10.సోమాభిషవముజరిగినంత హ ారూపధనవంతుడు.యజమానికి ఈశ్వరుడగుఇంద్రుడు స్తోతలకుసన్మార్గము చూపవలెను.ఆశించిన ధనముప్రసాదించవలెను.అది గ్రహించియేభరద్వాజుడుస్తుతించినాడు.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలముననాలుగవ అధ్యాయమునరెండవ అనువాకముసమాప్తము)

మూడవఅనువాకము

ఇరువదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.సోమవంతమగుయజ్ఞమున ఇంద్రుడుసోమపానము చేయవలెను.హర్షించవలెను.ఆ హర్షమునయజమాని కోరికలుతీర్చవలెను.వైదికోపాసన సహితస్తోత్రముఫలప్రదాత కావలెను.అభిషుత సోమపానముచేయు ఇంద్రుడురసము తగ్గిన సోమమునుత్యజించడు.ఇంద్రుడు ధనశాలి.అతడు స్తుతికారులస్తుతులతో అర్చనీయుడు.ద్యులోకవాది, స్తుతులకు
అధిపతి,ఇంద్రుడు రక్షకుడగును.

2.ఇంద్రుడు శత్రుహింసకుడు.పరాక్రమశాలి. మానవహితకర్త. ివేకశాలి, మా స్తోత్రములు ినువాడు. మమ్ముారక్షించువాడు. గృహప్రదాత. స్తోతలచేప్రశంసనీయుడు. స్తోతలనుభరించువాడు.అట్టి ఇంద్రుడుయజ్ఞమున స్తుతులు ినును. మాకు అన్నప్రదానముచేయును.

3. క్రాంతుడవగు ఇంద్రా!చక్రద్వయమునకుఅక్షమువలె నీ అపారమహిమద్యావాపృథ్వులనుఅతిక్ర ించును. చెట్టుకొమ్మలవలెనీ రక్షణకార్యము వర్థిల్లును.

("అక్షోయథాచక్రాభ్యాంబహిర్గత:"అని శాయణుడు. చక్రమునుదాటి ఉండు అక్షముఇరుసు చక్రము తిరుగుటకుఉపకరించును. అట్లేఇంద్రుడు ద్యావాపృథ్వులనడకకు కారణమై వాటినిదాటును)

4.ఇంద్రా! నీవు బహుకర్మ ి. ప్రజ్ఞావంతుడవు.గోవుల మార్గములుసర్వత్రా కాననగునట్లునీ శక్తియుక్తులు సర్వత్రకనిపించును. దూడలకుపలుపులవంటిఅనిరుద్ధమగు నీ శక్తులుఅనేకమంది శత్రువులనుకట్టివేయును.

5.ఇంద్రుడు నేడు ఒకపనిచేయును. మరుసటిరోజు అంతకన్న ిలక్షణ కార్యము చేయును.మరల మరల సత్,అసత్ కార్యములనుఅనుష్ఠించును. ఇంద్ర, ిత్ర, వరుణ, పూష,స ితలు ఈ యజ్ఞమునమా కోర్కెలు తీర్చవలెను.

6.పర్వత శిఖరములనుండినీరు లభించినట్లుఇంద్రా! నీవద్ద నుండిశస్త్రములు, హ ిద్వారా యజమానులుతమ కోరికలనుపండించుకుందురు. స్తుతులతోవందనీయుడవగుఇంద్రా! యుద్ధమునగుఱ్ఱములు వడివడిగాపరిగెత్తినట్లునిన్ను స్తుతించు,అన్నాభిలాషులగుభరద్వాజాదులుస్తుతులతో నీవద్దకువడివడిగా చేరుదురు.

7."న యం జరన్తిశరదో న మాసా న ద్యావఇంద్ర మవ కర్మయంతి"
సంవత్సరములు,మాసములు ఇంద్రునివృద్ధుని చేయజాలవు.దినములు ఇంద్రునిదుర్బలుని చేయజాలవు.అట్టి ప్రవర్ధమానమగుఇంద్రుని దేహముమా స్తుతులు, స్తోత్రములచేస్తూయమానమైవర్థిల్లవలెను.

8.మా స్తోత్రములతోస్తుతించబడినఇంద్రుడు దృఢగాత్రుడు.సంగ్రామమున చలించనివాడు.యజమాని ఎంతటిగుణవంతుడయిననుదస్యుసహితుడుఅయినపుడు ఇంద్రుడుమెచ్చడు. మహాపర్వతములుసహితము ఇంద్రునకుసుగమములు, అగాధములుసహితము అతనికిఅవలీలలు. "గంభీరోచిద్భవతిగాధమస్మై"

9.బలశాలిం, సోమపానకర్తవగుఇంద్రా! ఎవరి ద్వారాగాని మాకుఉదార చిత్తమునఅన్నము, బలముప్రదానము చేయుము.రాత్రింబవళ్ళుమా రక్షా తత్పరుడవగుము.

10.ఇంద్రా! సంగ్రామమునస్తుతికర్తను రక్షించుటకుగానుఅతనిని అనుగ్రహింపుము.దూరపు- దగ్గరి శత్రువులనుండిఅతనిని రక్షింపుము. ఇంటిలోకానిఅడవులందుగానిశత్రువులనుండిరక్షింపుము. మేము శోభనపుత్రవంతులమైనూరు సంవత్సరములుమోదించవలెను.
"మదేమశతహిమా: సుంరా:"

## ఇరువదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.బలవంతుడవగుఇంద్రా! సంగ్రామమునమమ్ము అధమ,మధ్యమ, ఉత్తమభేదము లేకఅందరిని నీ రక్షణలతోపాలింపుము. భీషణఇంద్రా! నీవు మహానుడవు.మాకు భోజ్యసాధన అన్నములుఅందించుము.

2.ఇంద్రా! మా స్తుతులనుంనుము. మా సైన్యముశత్రుసేనను నష్టపరచగలది.నీవు దానిని రక్షింపుము.యుద్ధమునకువచ్చిన శత్రువుకోపమును పోగొట్టుము.యజ్ఞాదికార్యములునిర్వహించు యజమానులకుగానువారి కార్యములు చెరచుసమస్త జనులనునష్టపరచుము. వారింర్యమును నష్టపరచుము.వారిని పరాంగ్ముఖులనుచేయుము.

4.ఇద్దరు ంరోధులుసంగ్రామమున ఎదురుపడినప్పుడు పుత్ర,పౌత్ర, ధేను,జల, భూంు కొరకుకల్లోలము సృష్టించింవాదమునకు దిగినపుడుఅప్పుడు ఇంద్రుడు అనుగ్రహించినవాడుశత్రుంరులను నష్టపరుచును.
(సుమారుగాంవాద కారణములనన్నింటినిపేర్కొన్నాడు)

5.ఇంద్రా! ంక్రాంతులు,శత్రునిహంతలు,ంజేతలు, యుద్ధమునప్రకుపిత యోద్ధలుఎంతటి వారయిననునీతో యుద్ధముచేయ సమర్థులుకారు. ంరిలో ఎవరును నీకుసాటివచ్చువారుకారు. ంరందరిని ంుంచినశ్రేష్ఠతముడవు.

6.మహా శత్రువునునిరోధించుటకో పరిచారకసహిత గృహముకొఱకో ఇద్దరు వ్యక్తులుఘర్షణ పడినపుడుయజ్ఞమునుఋత్విక్కున ఇంద్రునకుహం సమర్పించినవానికేజన, ధన లాభముకలుగును.

7.ఇంద్రా! నిన్ను స్తుతించినవాడుబెదిరినపుడువానిని రక్షింపుము, పాలింపుము.మా నేతృతమపురుషులతో నిన్ను అందుకొనగలవారికిత్రాతవగుము. మమ్ముముందు నిలిపినస్తోతలను కాపాడుము.

8.ఇంద్రా! నీవు మహామహుడవు.శత్రువధకుగానునీకు సమస్త శక్తులుఅర్పించబడినం.యుద్ధమునదేవతలందరునీకు శత్రువునుపరాభంంచునదియులోకమును భరించునట్టిదియునగుబలమును ప్రదానముచేసినారు.

9.ఇంద్రా! ఈ రీతిన స్తుతించబడిననీవు యుద్ధమునమమ్ము శత్రువుపైబడుటకు ప్రోత్సహించుము.ప్రేరేపింపుము. మా కొఱకుగానుహింసించు అసురసేననువశపరచుకొనుము.మేము భరద్వాజులము.నిన్ను స్తుతించువారలము.మాకు అన్నముతో సహఅవశ్యము నివాసములభించవలెను.

## ఇరువదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! మేము స్తోతలము.అన్న లాభముకొఱకు సోమరసముననిన్ను ఆర్ద్రుని చేతుము.ఆహ్వానింతుము.మా పిలుపు ంనుము.మానవులు యుద్ధమునకుసాగినపుడు నీవు మమ్ముభద్రతరముగరక్షింపుము.

2.ఇంద్రా! నీవు అందఱకుప్రాపణీయుడవు.మహా అన్న లాభమునకుగానువాజినీపుత్రుడుభరద్వాజుడుఅన్నవంతుడైనిన్ను స్తుతించుచున్నాడు.నీవు సాధుజనులపరిత్రాతవు. దుర్జనంనాశకుడవు. ఉపద్రవముకలిగినపుడు భరద్వాజులునిన్ను ఆహ్వానింతురు.వారు ముష్టి ఘాతములశత్రువును నష్టపరచగలవారు.గోవుల కొఱకు యుద్ధముకలిగినపుడు నీ ందనిర్భరులగుదురు.

3.ఇంద్రా! అన్న లాభమునకుగానుభార్గవ ఋషినిప్రోత్సహించుము.హవ్యదాత'కుత్సుని' కొఱకు అసుర శుష్ణునివధించినావు.దివోదాసుని సుఖవంతునిచేయుటకు శంబరునితల త్రుంచినావు.వాడు తనను దుర్భేద్యుడనుకున్నాడు.

4.ఇంద్రా! 'వృషభ' రాజునకుయుద్ధసాధనమహారథమునుఇచ్చినావు. అతడుశత్రువులతో పదిరోజులు యుద్ధముచేసినపుడు అతనినిరక్షించినావు. 'వేతసు'నకుసాయము చేసి 'త్రుగా'సురునివధించినావు.స్తవకర్త తుజిరాజుసమృద్ధిని మరింతపెంపు చేసినావు.

5.ఇంద్రా! నీవు శత్రునిహంతవు.అనేక ప్రశంసనీయ కార్యములుచేసినావు. వందల-వందల,వేల వేల శంబరునిసేనలను చెదరగొట్టినావు.పర్వతము నుండివెడలినవాడునుయజ్ఞాదికార్య ంఘాతకుడగుశంబరాసురుని వధించినావు.ంచిత్రముగా దివోదాసునురక్షించినావు.

6.ఇంద్రా! నీవు శ్రద్ధాపూర్వక అనుష్ఠానమునసోమపానమునముదితుడవయి'దభీతి' కొఱకుచుమురాసురుని వధించినావు.' పీఠనసు' నకు రజినామకకన్యను ప్రదానముచేసినావు. బుద్ధిబలమునఅరువదివేల యోద్ధలనుఏకకాలమున కూల్చినావు.

(పిఠినసుడుఇంద్రుని ంత్రునిగా చెప్పబడినాడు)

7.ంరుల తోటివాడవు,బలవత్తముడవగుఇంద్రా! నీవు త్రిభువనరక్షకుడవు. శత్రుంజేతవు.స్తోతలు నీవుప్రసాదించిన సుఖమును,బలమును కీర్తింతురు.మేము భరద్వాజులము,నీవు ప్రసాదించినఉత్కృష్ట సుఖమును,బలమును సాటిస్తోతలతో కలిసిఅనుభంంతుము.

8.పూజనీయ ఇంద్రా! మేమునీ ంత్రభూతులము,స్తోతలము. ఈ స్తోత్రములుధనలాభముకొఱకు చేయబడినం.ంటిద్వారా మేము నీకునిరతిశయ ప్రీతిపాత్రులముకావలెను. ప్రాతర్దనపుత్రుడు మాకు రాజగుక్షత్రశ్రీ శత్రువులనువధించి ధనలాభముపొంది అందరిలో ఉత్కృష్టుడుకావలెను.

## ఇరువదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.సోమరసమున ప్రసన్నుడైఇంద్రుడు ఏం చేసినాడు?ఈ సోమరసమును త్రాంఏం చేసినాడు? ఈ సోమరసముతోమైత్రిచేసి ఏంచేసినాడు? పురాతనులు,అధునాతనులగుస్తోతలు సోమగృహముననీ వలన ఏం పొందినారు?
("భరద్వాజఋషి:ఫలంలంబనాసహిష్ణు:సన్అనయేంద్ర మాక్షపతి"అని శాయణుడు. భరద్వాజునకుఫలప్రాప్తిలో జాగుజరిగినందున ఇంద్రునిఆక్షేపించుచున్నాడు."ఎవడబ్బసొమ్మని"రామదాసు రాముని సరిగ్గాఈ కారణముననే ఆక్షేపించినాడు.)

2.సోమపానమున ప్రముదితుడయినఇంద్రుడు శుభసుందర కార్యములుచేసినాడు. సోమరసపానముచేసి సుందరకర్మలుచేసినాడు. దానితోఅతడు శుభకార్యములుచేసినాడు. పురాతన,అధునాత స్తోతలకుయజ్ఞగృహమునశుభకర్మలు ప్రసాదించినాడు.

("ఏవమాక్షిప్తఇంద్ర: తస్మై ఋషయేఇప్సితం ధనం ప్రదదౌతదనంతరం ఋషి:"శాయణుడు. ఆ
ంధముగఆక్షేపించగా ఇంద్రుడుఆ ఋషికి కోరిన ధనముఇచ్చినాడు. తరువాతఋషి అన్నమాటలిం)

3.ధనవంతుడవగుఇంద్రా! నీ సమాన మహిమగలవాడు మాకు కనిపించడు.నీ సమాన ధనవంతుడుమాకు కనిపించడు. నీకుసరివచ్చు సమర్థుడుమాకు కనిపించడు.

4.ఇంద్రా! నీవు 'వరశిఖాసురు'నిపుత్రులను వధించినతీరుమాకు అవగతముకాలేదు. బలపూర్వకనిక్షిప్తమగు నీ వజ్రధ్వనిమాత్రమునకేబలిష్టతములగువరశిఖ పుత్రులుఅసువులు బాసినారు.

5.ఇంద్రుడు చయమానరాజుయొక్క అభ్యవర్తినామకపుత్రునకు ధనప్రదానముచేయుచు పరశిఖాసురునిపుత్రులను వధించినాడు.'హరియూప'నది లేక నగరపుపూర్వ భాగమున వసించినవరశిఖగోద్రజుడగు'వృచీవాన్'పుత్రులను ఇంద్రుడుపరిమార్చినాడు. అప్పుడుఉపరిభాగమున ఉండివరశిఖుని శ్రేష్ఠపుత్రులుఆ భయమునచచ్చినారు.

6.బహుజనఆహూత ఇంద్రా!యుద్ధముననిన్ను గెలిచి అన్నము,యశము
సాధించదలచినవారు,యజ్ఞపాత్రలనుభగ్నము చేసినవారు,కవచములు ధరించినవారగువరశిఖుని
నూటముప్పదిమంది పుత్రులుయవ్యావతి హరియూపియవద్దకు వచ్చిఏకకాలమున నిహతులయినారు.

7.ఇంద్రుని అశ్వములురోచమానములు.శుభంకరులు. తృణాభిలాషులు,తేపతేప గడ్డిరుచి చూచునం.అం ద్యావాపృథ్వుల మధ్యసంచరించును. ఇంద్రుడుసృంజయరాజు వద్దకుతుర్వశరాజును చేర్చినాడు.దేవవాక్ వంశజుడు'అభ్యవర్తి' రాజువద్ద వరశిఖపుత్రులను వశీభూతులనుచేసికున్నాడు.

8.అగ్నీ! మరింత ధనముఇచ్చువాడు. రాజసూయముచేసినవాడు. చయమానపుత్రుడు. అభ్యవర్తిమాకు భరద్వాజునకుస్త్రీ౹ల సహితముగారథములను ఇరువదిఆవులు ఇచ్చియున్నారు.పృథువంశధరుడురాజు అభ్యవర్తియొక్కఈ దక్షిణ అంనాశ్యము.

## ఇరవదిఎనిందవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు 2, 3 జగతి,ంగిలినం అనుష్టుప్.

1.గోవులు మా ఇంటికిరావలెను. మాకుశుభములు కూర్చవలెను.అం మా కొట్టమునంశ్రంంపవలెను.మా ంషయమున ప్రసన్నులుకావలెను. ఈ కొట్టమునంంధ వర్ణములగోసంతతి కూడినది.ఆ గోవులు ఉష:కాలమునఇంద్రునకు పాలు ప్రదానముచేయవలెను.

2.ఇంద్రుడు యజ్ఞముచేయువారలకు,స్తోత్రములుచేయువారలకుకోరినంత ధనముఇచ్చును. అతడువారికి సర్వదా ధనముఇచ్చును. అతడువారి స్వంత ధనమునుతీసికొనడు. ఇంద్రుడునిరంతరము వారి ధనమునుపెంచును. వారిని ఆ ఇంద్రాభిలాషులనుశత్రువులకు దుర్భేద్యమగుస్థానమున నిలుపును.

3.గోవులు మా వద్దనష్టపడరాదు. దొంగలుమా గోవులను దొంగిలించరాదు.శత్రువుల ఆయుధములుమా గోవులంంద పడరాదు.గోవులుగల యజమానిఇంద్రాది దేవతలకుయజనము చేసినగోవులు ఇంద్రునకుఇచ్చిన గోవులతోచిరకాలము సంబంధముకలిగి ఉండవలెను.

4.దుమ్ము రేపుచు, యుద్ధమునకుసాగు అశ్వములు గోవులనుచేరరాదు. అం ంశ్వసనాదిసంస్కారములు పొందరాదు.యాగశీల నరుని గోవులునిర్భయముగా స్వేచ్ఛగాసంచరించును.

5.గోవులు మాకు ధనముకావలెను. ఇంద్రుడుమాకు గోవులను ఇవ్వవలెను.గోవులు హవ్యశ్రేష్ఠ సోమరస భక్షణప్రదానము చేయవలెను.నరులారా!! గోవులేఇంద్రుడగును. శ్రద్ధగలమనమున గోవులనుకోరండి.

6.గోవులారా! మాకు పుష్టినిఇవ్వండి. ీ క్షీణము,అమంగళ అవయవములనుసుందరముగా మలచండి.శుభ వచనగోవులారా! మా ఇంటికిశుభములు సమకూర్చండి.యాగసభలో ీ మహాఅన్నమే కీర్తించబడును.

7.గోవులారా! ీరు సంతానయుక్తులుకండు. చక్కని గడ్డిమేయండి. నిర్మలతటాకజలముత్రాగండి. హింసించుజంతువులు ీీదపడరాదు. కాల కుఠారముీకు దూరముగా ఉండవలెను.

8.ఇంద్రా! నీకు బలముకలుగుటకు గోవులకుపుష్టి కలుగవలెననిప్రార్థింతుము. గోవులకుగర్భాదానము చేయువృషభములుబలము కలం కావలెననిప్రార్థింతుము. అందువలనగోవుల క్షీరాదికములతోఇంద్రుడు సంతుష్టుడగును.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలముననాలుగవ అధ్యాయమునఆరవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతాంననన్తిమాయినోనధీరావ్రతా దేవావాంప్రథమాధ్రవాణి.
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతానినమే తస్థివాంసః

ఏడవఅధ్యాయము
ఇరువదితొంమ్మదవ సూక్తము
ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.యజమానులారా!ీ నేతృస్వరూప ఋత్విక్కులుస్నేహభావమునఇంద్రుని సేంతురు. వారుమహాస్తుతులుఉచ్చరింతురు. వారి బుద్ధిశుభంకరము. అనుగ్రహాత్మకము.ఇంద్రుడు మహాధన ప్రదాత.అందుకే రక్షణలకుగానురమణీయుడగుమహా ఇంద్రునిపూజింతురు.

2.ఇంద్రుని చేతమానవహితకరధనము సంచితమైఉన్నది. ఇంద్రుడురథారూఢుడు. అతడుబంగారు రథము ఎక్కను.అతని ంశాల బాహువులందుకిరణములు నిలిచిఉన్నం. ఇంద్రుని అశ్వములుబలిష్ఠములు.అం రథమున కూడి ఇంద్రునివహించును.అట్టి ఇంద్రుని మేముస్తుతింతుము.

3.ఇంద్రా! ఐశ్వర్యలాభమునకుగానుభరద్వాజుడునీ పాదసేవ చేయుచున్నాడు.నీవు నీ బలమునశత్రువులనుపరాజితులను చేయుదువు.వజ్రము ధరింతువు.స్తోతలకు ధనముప్రదానము చేసెదవు.నేతవగు ఇంద్రా! అందరిదర్శనార్థము నీవుప్రశస్తము, సతతగమనశీల రూపముధరించుము. సూర్యునివలెపరిభ్రమణశాలింఅగుము.

4.సోమము అభిషుతముకాగాచక్కని ంశ్రమముఅగును. సోమము అభిషుతముకాగాపాకయోగ్యములగుపురోడాశాదులు వండబడును.వేసిన యవలుపేలాలు కావచ్చును.సంస్కరించబడును.హంర్లక్షణ అన్నకర్తలగుఋత్విక్కులు స్తోత్రములతోఇంద్రుని స్తుతింతురు.వారు శాస్త్రములనుఉచ్చరించుచు దేవతలవద్దకు వెళ్లుదురు.

5.ఇంద్రా! నీ బలముఅపారము. ద్యావాపృథ్వులునీ మహాబలమునకుబెదురుదురు. గోపాలుడునీరు త్రాగించి గోవులనుతృప్తి చెందించినట్లుస్తోతలు వెంటనేతృప్తినిచ్చు హవ్యముతోయజ్ఞముచేసినిన్ను తృప్తుని చేస్తారు.

6.అందమగు ముక్కు, దవడలుగలఇంద్రుడు ఈ ంధముగాఆహ్వానించయోగ్యుడు.ఇంద్రుడు స్వయముగావచ్చినను, రాకున్ననుస్తోతలకు ధనముప్రదానము చేయును.ఉత్కృష్ఠతర బలశాలిఇంద్రుడు వృత్రాదిఅనేక రాక్షసులను, శత్రువులనుపరిమార్చును.

## ముప్పదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వృత్ర వధాదిిర కార్యములు చేయుటకుగానుఇంద్రుడు మరలప్రవృద్ధుడయినాడు.ఇంద్రుడు ప్రధానుడు.జరా రహితుడు.అతడు స్తోతలకుధనము అందించవలెను.అతడు ద్యావాపృథ్వులనుఅతిక్రింంచును. ద్యావాపృథ్వులురెండు ఇంద్రునకు సగముభాగమే అగును!

2.ఇంద్రుని బలముఅసురులను హతమార్చగలది.మేము ఇప్పుడు ఇంద్రునిబలమును స్తుతించుచున్నాము.ఇంద్రుని మహాకార్యములనుఎంతటివాడునుబాధింపజాలడు.అతడు నిత్యముతిరుగు సూర్యుని దర్శనీయునిచేసినాడు. శుభకర్మలుచేయు ఇంద్రుడుభువనములనుిస్తీర్ణము చేసినాడు.

3.ఇంద్రా! తొలినాటివలెనేడును నదులకుసంబంధించిననీ కార్యము కొనసాగుచున్నది.నదులు పారుటకునీవే బాటలు వేసినావు.భోజనమునకుస్థిరముగా కూర్చున్నమానవులవలెనీ ఆదేశమున పర్వతములునిశ్చలములైనిలిచినిి. శుభకర్మలు చేయుఇంద్రా! సమస్త లోకములునీ వలననే స్థిరములుఅయినిి.

4.ఇంద్రా! నీ సదృశుడు మరొకడులేడు. నీ సదృశుడగుదేవత లేదు.నరుడు లేడు.ఈ మాటలు వాస్తవసత్యములు. జలరాశిఆక్రింంచి పడుకున్నమేఘమును నీవువధించినావు.సముద్రమునచేరుటకు జలమునునీవు ిముక్తము చేసినావు.

5.ఇంద్రా! వృత్రుడుఆక్రింంచి పెట్టుకున్నజలరాశిని ప్రవహించుటకుగానుిడిపించినావు. మేఘపుదృఢబంధమునుతెంపినావు. సూర్యుడు,ద్యులోకము, ఉష మూడింటినిఏకకాలమున ప్రకాశితముచేయుము. సర్వజగత్తులప్రజలకు ప్రభవవుఅగుము.

## ముప్పదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజసహోత్రుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్,చివరిది శక్వరి.

1.ఇంద్రా! నీవు ధనపాలకుడవు.ధనముల ప్రధానస్వాిిి. ఈ సమస్త లోకములునీ ఆజ్ఞానువర్తనులయిఉన్నిి. మానవులుపుత్రుని కొఅకు, శత్రుిజేతయగుపౌతునికొఅకు, వర్షముకొఅకు నిన్ను ిిధరీతుల స్తుతించెదరు.

2.ఆకాశమున పుట్టినమేఘము పతన యోగ్యముకాదు.అయినా ఇంద్రా! నీ భయమునమేఘముల వర్షించుచున్నిి.నిన్ను చూచినంతద్యావాపృథ్వులు, పర్వతములు,వృక్షములు, సంపూర్ణస్థావర ప్రాణిజాలముగడగడలాడును.

3.ఇంద్రా! కుత్సునకు సాయముచేయుటకుగానునీవు 'శిష్ణు'నితో యుద్ధముచేసినావు. యుద్ధమున'కువయు'ని వధించినావు.సంగ్రామమున సూర్యునిరథచక్రమునుహరించినావు.అప్పటినుంచి సూర్యునిరథము ఏకచక్రముఅయినది. పాపకారి రాక్షసులనువధించినావు.

4.ఇంద్రా! నీవు దస్యుశంబరాసురుని నూరు నగరములనుఛిన్నాభిన్నముచేసినావు. ప్రజ్ఞావంత,అభిషుత సోమక్షేత్రఇంద్రా! అప్పుడు సోమాభిషనకారిదివోదాసునకు ప్రజ్ఞాపూర్వకధనము ప్రదానముచేసినావు. స్తుతించుభరద్వాజునకుధనము ప్రసాదించినావు.

5.అదధ్యభటులు,ిపుల ధనముగలఇంద్రా! మహ సంగ్రాహమునకుగానునీ భయంకర రథమునుఅధిరోహింపుము.ప్రకృష్ట మార్గములుగలఇంద్రా! నీ రక్షణలతోమావద్దకు ిచ్చేయము.ిఖ్యాత ఇంద్రా! ప్రజలందుమమ్ము ప్రఖ్యాతులనుచేయుము.

## ముప్పదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజసహోత్రుడు, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు మహామహుడు.ిధ శత్రువులనువధించువాడు.బలవంతుడు.వేగవంతుడు. ిశేషస్తుతియోగ్యుడు.వజ్రధారి, ప్రవృద్ధుడు.అట్టి ఇంద్రునికొఱకుఅపూర్వములు, సుిస్తీర్ణములు,సుఖదాయకములగుస్తోత్రములనుచదిినాము.

2.ఇంద్రుడు మేధావులగుఅంగిరులకొఱకు జననీస్వరూప స్వర్గమును, పృథ్వినిసూర్యుని ద్వారా ప్రకాశితముచేసినాడు. అంగిరులుస్తుతించగా ఇంద్రుడుపర్వతములనుచూర్ణము చేసినాడు.ధ్యానశీల స్తోతలగుఅంగిరులు తేపతేపకుప్రార్థించగా ఇంద్రుడుగోవులను బంధనిముక్తుల చేసినాడు.

3.అంగిరులు హవనముచేయువారు. స్తుతించువారు.సంకుచితజానులు.బహుకర్మకారిఅగు ఇంద్రుడు అంగిరులతోకలిసి గోవులకొఱకుశత్రువులనుపరాజితులను చేసినాడు,ిత్రభూతులు,మేధావులగు అంగిరులతోకలిసి ిత్రాభిలాషి,దూరదర్శి అగు ఇంద్రుడుఅసురపురములను భగ్నముచేసినాడు.

4.కోరికలు తీర్చువాడవును,భజనీయుడవగుఇంద్రా! మహాఅన్నము,మహాబలముకలిగి, బహువత్సవతివడవతో కలిసినీ స్తుతికర్తకు మానవులందుసుఖములు ప్రసాదించుటకుఅభిముఖముగాిచ్చేయవలెను.

5.ఇంద్రుడు హింసకులపరాభవకారి. ఉద్యతబలుడు.సతత గమనశీలుడు.అతడు తన తేజస్సుతోకలిసి సూర్యుని దక్షిణాయనమైనంతమేఘములకు ిముక్తముచేయును. ఈిధముగాిశేషజలరాశి నిత్యముక్షోభశూన్య సముద్రమునపడును. అందువలనజలరాశికి పునరావర్తనముఉండదు.

## ముప్పదిమూడవసూక్తము

ఋషి-శునహోత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీవు అభీష్టవర్షి.మాకు పుత్రుని ప్రసాదించుము.ఆ పుత్రుడు బలవత్తముడు,స్తుతికర్త, యజ్ఞకర్తహవ్యప్రదాతకావలెను. అతడుఉత్తమ అశ్వారూఢుడై,సంగ్రామమున అశ్వసమూహాలనువశపరుచుకొని ప్రతికూలఆచార శత్రువులనుపరాభిించువాడుకావలెను.

2.ఇంద్రా! మానవులుిధ సుత్తిరూప వచనములుగలవారు.వారందఱును యుద్ధమునరక్షణకుగాను నిన్నుఆహ్వానింతురు. నీవుమేధావులగు అంగిరులతోకలిసినావు. పణులనుసంహరించినావు.నిన్ను భజించువారినినీవు రక్షింతువు. అన్నలాభముకలిగింతువు.

3.ఇంద్రా! నీవు ిరుడవు.శూరుడవు. దుస్యులుఆర్యులు ఉభయశత్రువులనుసంహరించినావు.గొడ్డలిపట్టినవాడుచెట్లను కొట్టినట్లుయుద్ధమునఅస్త్ర, శస్త్రములతోశత్రువులనునరుకుదువు.

4.ఇంద్రా! నీవు సర్వత్రసంచరించువాడవు.మాకు శ్రేష్ఠములగురక్షణలు కలిగించుము. సమృద్ధినివృద్ధిపరచుము.ిత్రుడవగుము.మేము కొందఱితోయుద్ధము చేయువారము.ధనలాభమునకునిన్ను ఆహ్వానింతుము.

5.ఇంద్రా! ఇప్పుడు మఱొకప్పుడుఎప్పుడు నిశ్చయముగానీవు మావాడవుకావలెను. మాదశను అనుసరించిసుఖములు ప్రసాదించుము.మేము స్తుతించువారము.గోవులను భజించుచు,ద్యుతిమంతములగునీ సుఖముల చేరుదుము.

(సుఖములుఅందఱకు ఒక తీరుంకావు.వ్యక్తినిబట్టిమారుచుండును. వ్యక్తికిసహితము దశనుబట్టిసుఖము మారును.ఆకలి లేనపుడుఆకలి, అన్నము లేనపుడుఅన్నము, ఆరోగ్యములేనప్పుడు ఆరోగ్యముసుఖములగును)

## ముప్పదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-శూనహోత్రుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! అసంఖ్యాకములగుస్తోత్రములునిన్ను చేరుచున్నం.నీవు స్తోతలనుతగినంత ప్రశంసింతువు.పూర్వకాలమునను,ఇప్పుడును నిన్నుపూజించు ంషయమునఋషులలో స్తోత్రముఉపాసన మంత్రముఅను అభిప్రాయ భేదములుఉన్నం.

2.ఇంద్రుడు బహుజనఆహూతుడు.ప్రశంసితుడు. మహామహుడు.అద్వితీయుడు. యజమానస్తుతుడు.మేము సర్వదా ఇంద్రునిప్రసన్నుని చేయుదుము.మహాలాభమునకుగానురథమువలెఇంద్రునకు అనురక్తులముకావలెను. ఇంద్రునిస్తుతించవలెను.

3.సమృద్ధి కలిగించుస్తోత్రములుఇంద్రుని చేరవలెను.కర్మలు స్తుతులుఇంద్రుని బాధించరాదు.లక్షల స్తవకారి. స్తుతిభాజనుడగు ఇంద్రునిస్తుతించి ప్రీతునిచేయుము.

4.ఈ యజ్ఞ దినమునస్తోత్రములాంటిపూజ సహితముగాసమర్పించుటకు ంశ్రితసోమము ఉన్నది.ఊషర క్షేత్రమునకుసాగు నీరు ప్రాణులనుపోషించినట్లు హవ్యసహిత స్తోత్రముఇంద్రుని ముదావహునిచేయును.

5.సర్వత్ర సంచరించుఇంద్రుడు యుద్ధమునమాకు రక్షకుడు, సమృద్ధిదాయకుడుకావలెను. స్తోతలసోత్రములు వారికోరికల సహితముగాఇంద్రునకు అందవలెను.

## ముప్పదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-నరస్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! రథారూఢుడవగునీవద్దకు మా స్తోత్రముఎప్పుడు చేరును?స్తోత్రముచేయునాకు వేయి పురుషుల గోసమూహములేక పుత్రులనుఎప్పుడు ప్రసాదింతువు?నా స్తోత్రములకుఎప్పుడు ధనపురస్కారముప్రదానము చేతువు?అగ్నిహోత్రాది కార్యములనుఎప్పుడు అన్నమునురమణీయముచేయుదువు?

2.ఇంద్రా! మా పురుషులతోశత్రు పురుషులను- మా పుత్రులతోశత్రుపుత్రులనుఎప్పుడు కలిపెదవు?యుద్ధమునమాకు ఎప్పుడు జయముకలిగింతువు? మాకువ్యాప్త ధనమునుఎప్పుడు ప్రసాదింతువు?

3.బలవత్తమఇంద్రా! స్తోతలకుంంధ అన్నములనుఎప్పుడు ప్రదానముచేస్తావు? నీలోస్తోత్రమును,యజ్ఞమునుఎప్పుడు యుక్తముచేస్తావు? స్తోత్రములనుఎప్పుడు గోదాయకములనుచేస్తావు?

4.ఇంద్రా! మేము భరద్వాజపుత్రులము. నిన్నుస్తుతించువారలము.మాకు గోదాయకము, అశ్వదాయకము,బలదాయకమగుఅన్నమును ప్రసాదించుము.అన్నములను,సులభముగా పితుకదగుఆవులను పరిపుష్ఠముచేయుము. ఆ గోవులుశోభన దీప్తివంతములగునట్లుచేయుము.

5.ఇంద్రా! మా శత్రువులకుఏదోంధముగా యమపథముచూపుము. నీవు శక్తివంతుడవు.ంరుడవు. శత్రుహంతవనినిన్ను మేము నుతింతుము.నీవు ంశుద్ధ వస్తుప్రదాతవు.మేము స్తోత్రములుచదువుటలోనిమగ్నులము.

6.ప్రాజ్ఞుడవగుఇంద్రా! అంగిరులను అన్నముద్వారాప్రసన్నులను చేయుము.

## ముప్పదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-నరస్యుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీ యొక్క సోమపానజనితహర్షము సమస్తజనులకు హితకరమగును.ఇది నిశ్చయము. త్రిభువనములందువ్యాపించిన నీ ధనసమూహముసమస్త జనులకుహితకరమగును.ఇది నిశ్చయము. నీవుఅన్నదాతవు. ఇదినిశ్చయము. దేవతలందునీవే బలవంతుడవు.ఇది నిశ్చయము.

2.యజమానులు ిశేషముగా ఇంద్రుని బలమునుఅర్చింతురు. ిర కర్మలుచేయుటకుగానవారు ఇంద్రుని తమముందుఉంచుకొందురు. అిచ్ఛిన్నశత్రుశ్రేణి నిరోధకర్తహింసాకారుడు ఆక్రమణకారిఇంద్రుడు వృత్రునిసంహరిస్తాడు. కావునయజమానులుఇంద్రుని సేింతురు.

3.మరుద్గణములుకలసి మెలిసి ఇంద్రునిసేింతురు. ిర్యము, బలముకలిగిన రథాశ్వములుఇంద్రుని సేించును.నదులు సముద్రమునకలసినట్లు ఉపాసనాబలము గల స్తోత్రములుిశ్వ వ్యాపి ఇంద్రునిలోిలీనములగును.

4.ఇంద్రా! స్తూయమానుడవుఅనేకులకు అన్నదాయకుడవు.గృహదాయకుడవగుము.వారికొఱకు ధనధారనుప్రవహింప చేయుము.నీవు సమస్త ప్రాణిజాలమునకుఉత్కృష్ట అధిపతిి.సమస్త భూతజాతములకుఅసాధారణ అధీశ్వరుడువు.

5.ఇంద్రా! శ్రోతవ్యస్తోత్రములనుజాగుచేయక ినుము.మా సేవలను కోఱుకొనుము.సూర్యునివలె శత్రుధనమునుగెలువుము. నీవుబలసంపన్నుడవు.స్తోత్రములుహవ్యములద్వారా తెలియబడువాడవు.మావద్దకు ఇదివరకటివలెనే ిచ్చేయుము.

## ముప్పదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఉద్యతాయుధ ఇంద్రా!నీ రథాశ్వములు మాముందునకుిశ్వవందనీయమగునీ రథమును తేవలెను.భరద్వాజుడుగుణవంతుడగు స్తోత.అతడు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాడు.నీతోబాటు హృష్టులమైమేము వర్ధిల్లుదుము.

2.మా యజ్ఞమునందుహరితవర్ణసోమరసము ప్రవహించును.అది పిత్రమై ఋజుభావమునసాగును. పురాతనము,దీప్తిసంపన్నము,మాదకమగు సోమరసమునకుఇంద్రుడు అధిపతి.ఇంద్రుడు మా సోమరసమునుపానము చేయవలెను.

3.నలుదిశల పయనించురథమున కూడినసరళశమనములుగలఅశ్వములు గట్టిచక్రములుగలరథము ిద బలశాలిఅగు ఇంద్రుని మాముందుకుతేవలెను.అమృతమయి సోమలక్షణహిి గాలికి చెడిపోకుండవలెను.

4.ఇంద్రుడు నిరతిశయబలశాలి. బహుకార్యరతుడు.హిిరూపధనముసమర్పించు వ్యక్తులతోయజమానికి దక్షిణప్రదానము చేయును.వజ్రధర ఇంద్రా!నీవు దక్షిణలతోపాపములను నశింపచేయుము.శత్రుింజయ ఇంద్రా!మాకు ధనరాశియు,స్తుతికర్తయగు పుత్రుడులభించునట్టిదక్షిణను ప్రోత్సహించుము.

5.ఇంద్రుడు శ్రేష్ఠ అన్నము,బలముల ప్రదాత.అత్యధిక తేజోవంతుడగుఇంద్రుడు, మా స్తుతులద్వారా మరింత వృద్ధిచెందవలెను.శత్రువులనుబాధించు ఇంద్రుడుఆక్రమణచేసినశత్రువును సంహరించవలెను.ఇంద్రుడు వేగవంతుడైమాకు సమస్త ధనములుప్రసాదించవలెను.

## ముప్పదిఎనిందవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఆశ్చర్యతమ ఇంద్రా!మా పానపాత్రలోసోమరసము త్రాగుము.దీప్తిమంతమగుమా మహా ఆహ్వానమునుస్వీకరించుము. దానశీలఇంద్రుడు ధార్మికుడగుయజమాని యజ్ఞమునఅతిశయ స్తుతులు,సేవలు, హవ్యముగ్రహించవలెను.

2.ఇంద్రుని చెవులుదూరదేశపు స్తుతులనుసహితము ంనగలవు.స్తోతలు ఉచ్చస్వరమునస్తోత్రపాఠము చేస్తారు.ఇది ఇంద్రుని ఆహ్వానించుస్తుతి. ఇది స్వయంప్రేరితముకావలెను. ఇంద్రునిమా ముందునకు తేవలెను.

3.ఇంద్రా! నీవు ప్రాచీనుడవు.క్షయరహితుడవు.ఇంద్రునిలో హవ్యరూపఅన్నము, స్తోత్రముఇండి ఉన్నం. ఉత్కృష్టతమస్తుతి హవ్యములతోఇంద్రుని అర్చిస్తాము.మహా స్తోత్రముఅధిక వర్ధమానమగును.

4.ఇంద్రుని యజ్ఞముసోమరసమును వర్ధిల్లచేయును.హవ్యము,స్తుతి, ఉపాసన, పూజవర్ధిల్ల చేయును.దివారాత్రుల నడకలువర్ధిల్ల చేయును.మాస, సంవత్సర దినములువర్ధిల్ల చేయును.

5.మేధాంం అగు ఇంద్రా! నీవుఅట్లు ఆంర్భంంచి సమృద్ధుడవు,బలశాలిం, ప్రచండుడవయినావు.మేము నేడు ధనము,కీర్తి, రక్ష, శత్రునాశములకునిన్ను సేంంతుము.

## ముప్పదితొంమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మా సోమరసము మాదకము,పరాక్రమకారి, స్వర్గీయము,ంజ్ఞసమ్మతము,ఫలదాత, సేవనీయము.ఇంద్రా! అట్టి సోమమునుసేంంపుము. మాకు గోప్రముఖఅన్నము ప్రసాదింపుము.

2.ఈ ఇంద్రుడే పర్వతములలోదాచినట్లు ఉంచబడినగోవులను ఉద్ధరించదలచినాడు.అంగిరులను వెంటపెట్టుకున్నాడు.అంగిరుల సత్యరూప స్తోత్రములకుఉత్తేజితుడుఅయినాడు. దుర్భేద్యపర్వతమును బద్దలుకొట్టినాడు. ఫణులనుపరాభంంచినాడు.

3.ఇంద్రా! ఈ సోమము దీప్తిశూన్యదివారాత్రులు. వర్షముఅన్నింటిని ప్రదీప్తముచేసినది. ప్రాచీనకాలమున దేవతలుఈ సోమమును దినమునకుకేతన స్వరూపను చేసినారు.ఈ సోమమే తనదీప్తితో ఉషలనుప్రకాశితము చేసినది.

4.ఈ ఇంద్రుడే సూర్య రూపమునప్రకాశితమైనాడు. వెలుగులేనిభువనములకువెలుగులు కలిగించినాడు.అతడే సర్వత్ర గతిశీలకదీప్తిద్వారా ఉషల అంధకారమునునష్టపరచినాడు.
ఇంద్రుడుమానవుల కోరికలుతీర్చువాడు. అతనిఅశ్వములు స్తోత్రముద్వారా నియోజితములు.అట్టి అశ్వములులాగిన ధనపూర్ణమగురథమును ఎక్కి ఇంద్రుడువెళ్లినాడు.

5.ఇంద్రా! నీవు పురాతనుడవు.ప్రకాశమానుడవు.నిన్ను స్తుతించువాడు.ధనదానయోగ్యుడుఅయినచో అతనికి బోలెడుధనమును ఇమ్ము.స్తోతలకు జలము,ంషరహిత ఓషధులు,గోవులు, అశ్వములు,మానవులనుదానము చేయుము.

## నలుబదవసూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! ఇది నీ మదవర్ధనమునకుసిద్ధమయిన సోమము-పానము చేయుము.నీకు ుత్రులవంటిఅశ్వద్వయమును రథమునపూన్చుము. ఇచటికివచ్చి అశ్వములను ంుడువుము. స్తోతలమధ్య కూర్చొనుము.స్తోత్రములుఉచ్చరించుటలోమాతో కలువుము.స్తోత అగు యజమానికిఅన్నము ప్రదానముచేయుము.

2.ఇంద్రా! నీవు ఉల్లాసము ిరత్వము వెల్లడించదలచినావు.పుట్టగనే సోమపానముచేసినావు. అట్లేసోమపానము చేయుము.నీ కొఱకు సోమముసిద్ధము చేయుటకుగానుగోవులు, ఋత్విక్కులు,జలము, శిలలుకూడినం - నారు.

3.ఇంద్రా! నిప్పు మండుచున్నది.సోమము అభిషుతమయినది.శక్తిశాలులగు నీ అశ్వములునిన్ను తీసికొనిరావలెను.నీ ంద మనసు లగ్నముచేసి ఆహ్వానించుచున్నాము.మా ంశాల సమృద్ధికొఱకు ంచ్చేయము.

4.ఇంద్రా! సోమపానమునకుగానుఅనేకమారులు యజ్ఞములకువెళ్ళినావు. కావునఇప్పుడు సోమపానముచేయు కోరికతో, మహాఅంత:కరణముతో ఈ యజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. మాస్తోత్రములనుఆలకింపుము. నీ దేహపుష్టికిగానుయజమాని నీకు సోమరూపఅన్నము సమర్పించును.

5.ఇంద్రా! నీవు స్తుతిపాత్రుడవు.అశ్వముల అధిపతిం.నీవు దూరపు స్వర్గమునమరేచోటున నీ ఇంటఉన్నను, లేకున్ననుమరుత్తుల సహితముగాప్రసన్నుడవై మమ్ము రక్షించుటకుగాను మాయజ్ఞమునురక్షింపుడు.

## నలుబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీ కొఱకు పంత్రసోమరసము అభిషుతముఅయినది. క్రోధరహితుడవైమా యజ్ఞమునకుంచ్చేయుము. వజ్రధరా!గోవులు కొట్టములోనికివెళ్ళినట్లుసోమరసము కలశమునచేరినది. కావునఇంద్రా నీవు రమ్ము.నీవు యజ్ఞయోగ్యదేవతలందుప్రధానుడవు.

2.ఇంద్రా! నీ నాలుక సుధానిర్మితము.సుంస్కృతము. నీవుదానితోనే సోమపానముచేయుదువు.అట్లే మా సోమరసమునుఆ నాలుకతోనే పానముచేయుము. ఋత్విక్కుసోమరసముతో నీ ముందేనిలిచి ఉన్నాడు. ఇంద్రా!శత్రువుల గోవులనుపట్టుటకు అభిలషించునీ వజ్రము శత్రుసంహారము చేయవలెను.

3.సోమము ద్రవరూపము.అభీష్టవర్షి. ంంధరూపము.అట్టి సోమముకోరికలు తీర్చు ఇంద్రునికొఱకు సంస్కరింపబడినది.ఇంద్రా! నీవు అశ్వాధిపతిం.శాసకుడవు. బలశాలిం.నీవు ఎంతోకాలముగాసోమముపై ప్రభుత్వముచేసినావు. అది నీకుఅన్నరూపమని చెప్పబడినది.ఆ సోమరసమునే త్రాగుము.

4.ఇంద్రా! అభిషుత సోమముఅనభిషుత సోమముకన్నశ్రేష్ఠతరము. మేధాంంఅగు నీ కొఱకు అధిక ప్రసన్నకారకము.శత్రుంజయ ఇంద్రా!యజ్ఞసాధనసోమము వద్దకుంచ్చేయుము. సోమముతోనీ సర్వశక్తులను పూరింపుము.

5.ఇంద్రా! మేము నిన్నుఆహ్వానించుచున్నాము.మా ముందుకు రమ్ము.మేము అందించు ఈసోమము నీ దేహమునకుపర్యాప్తము కావలెను.శతక్రతు ఇంద్రా! అభిషుతసోమపానమున ఉల్లాసవంతుడవగుము.యుద్ధమునఅందరినుండి నలుదిశలనుండిమమ్ము రక్షింపుము.

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-4 బృహతి,ుగిలినం అనుష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు పిపాసువు. సర్వజ్ఞుడు,సర్వగాు, యజ్ఞ అధిష్ఠాత.యజ్ఞనాయకుడు.అందఱకు అగ్రగాు. ఋత్విక్కులారా!అట్టి ఇంద్రునకుసోమరసము సమర్పించండి.

2.ఇంద్రుడు అతిశయసోమరసపాయి. ఋత్విక్కులారా!ీరు సోమరస సహితులయిఇంద్రునివద్దకుచేరండి. అభిషుతసోమరసము నిండినపాత్రతో బలశాలిఇంద్రుని ముందుకురండి.

3.ఋత్విక్కులారా! అభిషుతము,దీప్తమగు సోమరసముతోఇంద్రుని వద్దకుచేరండి. ఇంద్రుడుమేధాి. అతడు ీ మనసులుగుర్తించగలడు. శత్రుసంహారసహితముగాఅతడు ీ కోరికలు తీర్చగలడు.

4.ఋత్విక్కులారా! సోమరూపఅన్నపు అభిషుతరసము ఏకమాత్ర ఇంద్రునకేఇవ్వండి. ఇంద్రుడేఉత్సాహవంతులయిమనను గెలుతుమన్నశత్రువుల ద్వేషమునుండి మననురక్షించగలడు.

## నలుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-ఉష్ణిక్.

1.ఇంద్రా! సోమరసపానమునఉత్సాహవంతుడవయినావు.దివోదాసునకుగానుశంబరుని వశపరచుకున్నావు.అదిగో అటువంటిసోమమే. అభిషుతమైనది.నీవు దానిని పానముచేయుము.

2.ఇంద్రా! సోమరసము మాదకము.ప్రాత:, మధ్యాహ్న,సాయం పూజలందుఅభిషుతమగును.అప్పుడు నీవు దానిని స్వీకరింతువు.ఈ సోమరసము నీ కొఱకుఅభిషుతమయినది-పానముచేయుము.

3.ఇంద్రా! మాదక సోమరసపానము చేసి పర్వతమధ్యమునకనిపించకుండ, కట్టివేయబడినగోవులను ిడిపించినావు.అదే సోమరసము నీకొఱకుఅభిషుతమైనది.పానము చేయుము."సుత:పిబ"

4.ఇంద్రా! సోమరూప అన్నమురసపానము చేసి ఉత్సాహవంతుడవయినావు.బలములు పొందినావు.అదే సోమము నీ కొఱకుఅభిషుతమైనది.పానము చేయుము."సుత:పిబ"

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలమునమూడవ అనువాకముసమాప్తము)

## నాలుగవఅనువాకము

## నలుబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-బృహస్పతిపుత్రుడు, శంయుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్7,8,9 ిరాజము, 18ిరాట్.

1.ఇంద్రా! నీవు ధనశాలిి.సోమరూప అన్న రక్షకుడవు.సోమము ధనశాలిదీప్తయశమునసముజ్వలము. అదేఅభిషుత సోమమునిన్ను ఉల్లాసవంతునిచేయును.

2.ఇంద్రా! నివు ిస్తృతసుఖకారిి. సోమరూప అన్నరక్షకుడవు. సోమమునిన్ను ప్రసన్నునిచేయును. నీ స్తోతలనుఐశ్వర్యవంతులనుచేయును. అదేఅభిషుత సోమమునిన్ను ఉల్లాసవంతునిచేయును.

3.ఇంద్రా! నీవు సోమరూపఅన్న రక్షకుడవు. సోమపానముచేసి బలముపెంచుకున్నావు. నిన్నురక్షించు మరుత్తులసహితుడవైరిపునాశనము చేసినావు.అదే అభిషుత సోమమునిన్ను ఉల్లాసవంతునిచేయును.

4.ఇంద్రుడు భక్తవత్సలుడు.బలస్వాిి. ిశ్విజేత.యుగాదిక్రియలనాయకుడు. శ్రేష్ఠదాత. సర్వదర్శకుడు.యజమానులారా!మేము ీ కొఱకు అట్టిఇంద్రుని స్తుతింతుము.

5.మా స్తుతులతోఇంద్రుని శత్రు ధనహరణబలము వృద్ధిచెందును. స్వర్గదేవతలు, పృథ్వీదేవతలుఆ బలమును సేింతురు.

6.స్తోతలారా! ఇంద్రునికొఱకు ఁ స్తోత్రములుఁస్తుతపరచండి.మేధాఁ వ్యక్తివలెఁ రక్షణ ఇంద్రుని వెంటఉన్నది.

7.యజ్ఞాది కార్యములందుదక్షుడగు యజమానిమాటలు ఇంద్రునకుతెలియును. ఇంద్రుడుఁత్రము, నఁనతమసోమము త్రాగువాడు.అతడు స్తోతలకుశ్రేష్ఠ ధనముప్రదానము చేయును.హవ్యరూప అన్నభోజనుడగు ఇంద్రుడుప్రవృద్ధములు,పృథ్వీఁని వడకించుఅశ్వములపై స్తోతలనురక్షించవలెననివచ్చి వారిని రక్షించవలెను.

8.యజ్ఞమార్గమునసర్వదర్శి సోమము పానముచేయబడును.ఋత్విక్కులు ఆ సోమమునేఇంద్రుని మనసునుఆకర్షించుటకు ఉపయోగింతురు.ఇంద్రుడు శత్రుఁజేత.ఁపుల శరీరి. ఆ ఇంద్రుడేమా స్తవములకుప్రసన్నుడు కావలెను.మా ముందుకు వేంచేయవలెను.

9.ఇంద్రా! మాకు అతి దీప్తవంతమగుబలమును ఇమ్ము.నీ ఉపాసకుల అసంఖ్యాక శత్రువులనుదూరము చేయుము.నీ బుద్ధితో మాకుకోరిన అన్నము ప్రసాదించుము.ధనమును అనుభఁచుటకుమమ్ము రక్షింపుము.

(ధనముఉన్నంత మాత్రమునసరిపోదు. అభద్రతదానిని అనుభఁచనీయదు.అనుభఁచుటకుభద్రత అత్యవసరము)

10.ధనశాలి ఇంద్రా!నీ కొఱకే మేము హవ్యములుఇచ్చుచున్నాము.నీవు అశ్వముల స్వాఁఁ.మాకు ప్రతికూలుడవుకారాదు. మానవులలోనీవుకాక మరొక ఁత్రుడుకనిపించడు. ఇంద్రా! నీలోఈ గుణము లేకుండినచోప్రాచీనులు నిన్నుధనదుడని ఎందుకుఅందురు?

11.ఇంద్రా! నీవు అభీష్టవర్షిఁ.మమ్ము కార్యఁనాశక రాక్షసులవద్ద ఁడవకుము.నీవు ధనయుక్తుడవు.నీ బంధుత్వమునఆధారపడినాము. మాకుఎట్టి ఁఘ్నములుకలుగరాదు. మానవులునీకు అనేక ఁఘ్నములుకల్పింతురు. అభిషవకర్తకానివానిని సంహరింపుము.నీకు హవ్యముఇవ్వని వానిని నాశము చేయుము.

12.గర్జించు పర్జన్యుడుమేఘములు సృష్టించును.ఇంద్రుడు స్తోతలకుఇచ్చుటకు అశ్వములను,గోవులను సృష్టించును.ఇంద్రా! నీవు స్తోతలప్రాచీన రక్షకుడవు.నీవు హవ్యముఇవ్వక ధనికులు నీఁషయమున అన్యదాఆచరించరాదు.

13.ఇంద్రుడు సోమమునకుస్వాఁ. ఋత్విక్కులారా!ఁరు ఇంద్రునకే అభిషుతసోమము అర్పించండి.ఈ ఇంద్రుడే ఋషులప్రాచీన, నఁనస్తోత్రములతోపరివర్ధితుడైనాడు.

14.ఇంద్రుడు జ్ఞాని.బాధించనివాడు.అతడు ఈ సోమమునేపానము చేసినాడు.ఉల్లాసవంతుడయినాడు.అసంఖ్యాకులగు ప్రతికూలఆచరణపర శత్రువులనునాశము చేసినాడు.

15.ఇంద్రుడు అభిషుతసోమపానము చేయవలెను.ఉల్లసితుడు కావలెను.వృత్రుని సంహరించవలెను.ఇంద్రుడు గృహదాత.స్తోత్ర రక్షకుడు. యజమానిపాలకుడు. అతడు దూరదేశమున ఉన్ననుయజ్ఞమునకురావలెను.

16.ఇంద్రునకు పానయోగ్యము,ప్రియము, సోమరూపఅమృతమును ఇంద్రుడుసేఁచవలెను.అందువలన అతనికిఉల్లాసము కలుగవలెను.ఉల్లాసమున అతడుమమ్ము అనుగ్రహించవలెను.మా శత్రువులనుపాపములను దూరముచేయవలెను.

17.శౌర్యశాలి ఇంద్రా! ఈ సోమరసముసేఁంపుము. ప్రసన్నుడవగుము.మాకు ఆత్మీయులయిననుఅనాత్మీయులైననుప్రతికూలాచరణశత్రువులనునాశము చేయుము.మా ముందునకు వచ్చిఅస్త్రములు అర్పించుశత్రుసైన్యములనుపరాఙ్ముఖముచేసితరలింపుము.

18.ఇంద్రా! మా ఈ సమస్త సంగ్రామమునమాకు అతులధనముసులభము చేయుము.మమ్ము జయప్రాప్తికిసమర్థులను చేయుము.వర్షము, పుత్ర, పౌత్రలనిచ్చిమమ్ము సమృద్ధులనుచేయుము.

19.ఇంద్రా! నీ అశ్వములు అభీష్టవర్షులు. స్వేచ్ఛగారథమున నియుక్తములు.అభీష్ట దాత రథమునులాగునం. వారివర్షకములు.కిరణ సంయుక్తములు.ద్రుతగాములు.నిత్యతరుణులు,వజ్రవాహకములు.ఆ అశ్వములు నిన్నుబాగా మత్తు కలిగించుసోమపానమునకుతీసికొని రావలెను.

20.అభీష్టవర్షి ఇంద్రా!నీ అశ్వములు జలవర్షకములు.తరుణులు. అం సముద్రతరంగములవలెఉల్లసితములుకావలెను. నీ రథమునకుచేరవలెను.నీవు తరుణుడవు.అభీష్టవరుదుడవు.ఋత్విక్కులు నీకురాతితో అభిషంచినసోమరసము అర్పింతురు.

21.ఇంద్రా! నీవు స్వర్గపు సేవనకర్తవు.పృథ్వికి వర్షకర్తవు.స్థావర జంగమ శ్వమునకుఅభీష్టకర్తవు. అభీష్టప్రదాయకఇంద్రా! నీవు శ్రేష్ట సేచనకారిం.నీ కొఱకు తేనెవంటితీయని పానయోగ్యమగుసోమరసము పెరుగుచున్నది.

22.దీప్తిమంతమగుఈ సోమము, ుత్రుడుఇంద్రునితోసహ,జలముగ్రహించిబలాసురుని నిరోధించినది.ఈ సోమమే గోరూప ధనమునుదొంగిలించిన ద్వేషులమాయను, అస్త్రములనువ్యర్థము చేసినది.

23.ఈ సోమమే ఉషాప్తి సూర్యునిశోభాసంపన్నము చేసినది.ఈ సోమమే సూర్యమండలమునదీప్తి స్థాపించినది.ఈ సోమమే దీప్తిసంయుక్తత్రిభువనమధ్యమందలిస్వర్గమున రహస్యముగానిలిచిన త్రింధఅమృతములనుఅందుకున్నది.

24.ఈ సోమమే స్వర్గమునుభూుని తమ తమస్థానములందునిలిపినది. ఈ సోమమేసప్త రశ్మి రథమునుయోజితము చేసినది.ఈ సోమమే స్వేచ్ఛానుసారముగాగోవులలో దుగ్ధధారలుఏర్పరచినది.

## నలుబదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-బృహస్పతిపుత్రుడు శంయుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్,గాయత్రి.

1.ఉత్కృష్ట నీతితోతుర్వశుని యదువునుదూరదేశము నుంచితెచ్చిన ఇంద్రుడుమాకు ుత్రుడు కావలెను.

2.తనను స్తుతించనివానికి సహితముఇంద్రుడు అన్నముప్రసాదించును. ఇంద్రుడుతీవ్రగతిగలఅశ్వమును అధిరోహించిశత్రువు మధ్యనున్నసంపదను గెలుచును.

3.ఇంద్రుని నీతులుఉత్కృష్టములు.గొప్పం. అతని స్తుతులునానాంధములం.అతని రక్షణల కథలుఏనాటికి తరగవు.

4.ఇంద్రుడు మనకుమరింత బుద్ధినికలిగించువాడు. అందువలనబంధువులారా!మంత్రములద్వారాఆహ్వానయోగ్యుడగుఇంద్రుని పూజించండి.స్తుతించండి.

5.వృత్రహంతఇంద్రా! నీవు ఒకరిద్దరుస్తోతలకు రక్షకుడవు.మావంటి వారి రక్షకుడవగుము.

6.ఇంద్రా! మావద్దనుండింద్వేషులను దూరముచేయుము. స్తోతలకుసమృద్ధి ప్రసాదించుము.నీవు శోభన పుత్రపౌత్రులను ఇచ్చువాడవు.అందుకే జనులునిన్ను స్తుతింతురు.

7.ఇంద్రుడు ఆహ్వానయోగ్యుడు.స్తుతిపాత్రుడు.ుత్రుడు. స్తోత్రబలమున,మహామంత్రములతోఆవునువలె కోరికలుపితుకుకొనుటకు ఇంద్రునిపిలుచుచున్నారు.

8.ీర్యవంతుడై, శత్రుసేననుపరాజితము చేయుఇంద్రుని రెండు చేతులందుదివ్య పార్థివ ధనములుఉన్నవని ఋషులుఎన్నోమారులు చెప్పినారు.

9.వజ్రధారి ఇంద్రా!నీవు శత్రువులదుర్భేద్య నగరములనునిర్మూలించినావు.యజ్ఞపతి, సర్వోన్నతుడవగుఇంద్రా! నీవు శత్రువులమాయలను నష్టపరుతువు.

10.ఇంద్రుడు సత్యస్వభావుడు.సోమపాయి. అన్నరక్షకుడు,అన్నాభిలాషులమగుమేము సద్గుణసంపన్నుడగుఇంద్రుని ఆహ్వానింతుము.

11.ఇంద్రా! నీవు తొలుతయోగ్యుడవు. ఇప్పుడుశత్రుమధ్యమునఉన్న ధనసాధనకుగానునిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.మేము నిన్ను పిలుచుచున్నాము.నీవు మా పిలుపులనుఆలకించుము.

12.ఇంద్రా! నీవు మా స్తోత్రములుంనుము. ప్రసన్నుడవగుము.మమ్ము అనుగ్రహింపుము.అందువలన మేముఅశ్వములతో శత్రువులఅశ్వములను ఉత్కృష్టఅన్నమును నిగూఢధనము గెలుచుటకుసమర్ధులము కావలెను.

13.ీరుడవు, స్తుతిపాత్రుడవగుఇంద్రా! నీవు శత్రుమధ్యమునదాచిన ధనమునుసాధించుటకు శత్రువులనుగెలుచుటకు సమర్థుడవు.

14.శత్రుంజయ ఇంద్రా!నీ నడక అతిశయవేగయుక్తము. ఆ నడకలతోనేశత్రువును జయించుటకుగానుమా రథమును తోలుము.

15.ఇంద్రుడు జయశీలుడు.రథశ్రేష్ఠుడు. ఇంద్రా!నీవు మా శత్రుంజయిరథము ీంద శత్రువులుదాచిన ధనమునుగెలుపుము.

16.ఇంద్రుడు సర్వదర్శి. వర్షణశీలి.పుట్టుకతోనే మానవులఅధిపతి అయినాడు. అట్టిఇంద్రుని స్తుతించండి.

17.ఇంద్రా! రక్షణల కారణముగానీవు మాకు సుఖదాతవు.ుత్రుడవు. మాస్తుతలకు ప్రాచీనకాలమునుండి నీవుబంధుత్వముప్రకటించినావు.ఇప్పుడు మమ్ము సుఖవంతులనుచేయుము.

18.వజ్రధర ఇంద్రా!నీవు రాక్షసనాశమునకుగానువజ్రము ధరించినావు.నీతో స్పర్థగల వారినిపరాజితులను చేతువు.

19.ఇంద్రుడు ధనదుడు.ుత్రుడు, స్తోతలకుఉత్సాహదాత. మంత్రములతోఆహ్వానయోగ్యుడు.ప్రాచీనుడు. ఆ ఇంద్రునేఆహ్వానించుచున్నాము.

20.స్తుతిద్వారా వందనీయుడు.అప్రతిహతగతిగల ఇంద్రుడు ఒక్కడేసమస్త పార్థివ ధనములకుఅధిపతి.

21.గోవుల అధిపతీ!నీవు 'వడవ'లతోకలిసివచ్చి మాకుఅన్నము, అసంఖ్యాకఅశ్వములు, ధేనువులుఇచ్చి మాకోరిక తీర్చుము.

22.స్తోతలారా! గడ్డిగోవుకు సుఖావహమగును.అట్లే సోమరసముసిద్ధముకాగా ఇంద్రునకుసుఖదాయకమగును.ఇంద్రుని స్తోత్రముచాలమందికి వందనీయమగును.రిపుంజయ ఇంద్రునివద్దఏకత్రితులై గానముచేయండి.

23.ఇంద్రుడు గృహప్రదాత.అతడుమా స్తోత్రములుంన్నపుడు ధేనువులసహితముగాఅన్నము ప్రదానముచేయుటకు ంసుగుచెందడు.

24.దస్యులను వధించుఇంద్రుడు 'కువత్సు'నిఅసంఖ్యాక గోవులున్నగోష్ఠమున ప్రవేశించినాడు.అతడు తన బుద్ధిబలమునమా కొఱకుగాను ఆ గోసమూహములనుప్రకటించినాడు.

25.బహు ిధకర్మలుఅనుష్ఠించు ఇంద్రా! ఆవులుమాటిమాటికీదూడలవద్దకుపోయినట్లు మా స్తుతులన్నియుమాటిమాటికినీ వైపునకు మరులును.

26.ఇంద్రా! నీ బంధుత్వమునశించునదికాదు.నీవు గోవుల కోఱువారలకుగోవులు, అశ్వములుకోఱువారలకు అశ్వములుప్రసాదింతువు.

27.ఇంద్రా! మహాధనమునకుగానుప్రదత్తమయినసోమరసమును త్రాగుము.తృప్తుడవగుము.నీ ఉపాసకులను నిందకులకుఅప్పగించవు.

28.స్తుతులతో వందనీయుడవగుఇంద్రా! పాడి ఆవులుదూడలవద్దకుచేరినట్లు తేపతేప సోమరసముఅభిషుతమైనపుడుమా స్తుతులు వేగముగానీవైపు సాగును.

29.అసంఖ్య శత్రునాశకఇంద్రా! యజ్ఞ మండపమునహ ిరూప అన్నముతోఅర్పించబడినస్తోతల స్తోత్రములునిన్ను బలశాలినిచేయవలెను.

30.ఇంద్రా! అత్యున్నతములగుమా స్తోత్రములునీవద్దకు చేరవలెను.మమ్ము మహాధనప్రాప్తికి ప్రోత్సహించుము.

31.గంగయొక్క ఉన్నతతటములవలెప్రాణుల మధ్యఉన్నత స్థానమందుబ్రుబునామక అసురుడులేక వణిజుడునిలిచి ఉన్నాడు.

32.నేను ధనార్థిని.బ్రుబుడు వదాన్యతతోనాకు వాయువేగముగలవేయి ఆవులను వెంటనేఇచ్చినాడు. మేమందరమువేయిగోవులు ఇచ్చినిద్వాంసుడు, వేలస్తోత్రములపాత్రుడు బ్రుబునిప్రశంసింతుము.

## నలుబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-బృహస్పతిపుత్రుడు శంయుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-బృహతి.

1.మేము స్తోతలము.అన్నప్రాప్తి కొఱకు నిన్నుపిలిచెదము.నీవు సాధుజనరక్షకుడవు. అందువలనఅశ్వములతో కూడినయుద్ధమునశత్రువులనుగెలుచుటకు నిన్నుఆహ్వానింతుము.

2.ిచిత్ర వజ్రపాణివజ్రీ! యుద్ధమునగెలిచినవానికి నీవుఅడిగినంత అన్నముప్రదానము చేస్తావు.అట్లే నీవు మాస్తుతులకు ప్రసన్నుడవయిఅడిగినన్ని గోవులను,రథము లాగగలపుష్టికరమగు అశ్వములనుప్రసాదించుము. నీవుశత్రునాశకుడవు.ప్రతాపవంతుడవు.

3.ఇంద్రుడు ప్రబలశత్రునిహంత.సర్వదర్శి. ఆ ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము.సహస్రశేఫ, అతులధనసంపన్న, సత్పాలక ఇంద్రుడురణభూిలో మాకుసమృద్ధి కలిగించవలెను.
(''శేఫ శిశ్నము''స్త్రీలోలుడయినఇంద్రుడు పర్వదినములందువేయు శిశ్నములుకలవాడగునని కథనము)

4.ఇంద్రా! ఋక్కులలోవర్ణించినట్లేనీ రూపము ఉన్నది.తుముల యుద్ధమునవృషభమువలెఅత్యంత క్రోధమునమా శత్రువులనుఆక్రిించుము. అందువలనమాకు సంతతి గలిగిచాలాకాలము సుఖములుఅనుభించవలెను.నీవు రణభూిలోమాకు రక్షకుడవగుము.

5.సుందర హనువులుదవడలు కలవాడా!అద్భుత వజ్రపాణిఇంద్రా! నీవు అన్నముతోస్వర్గమును, భూమినిపోషించుచున్నావు.అటువంటి ప్రకృష్టతమము,అత్యంత బలవర్ధకము,పుష్టిసాధకమగు అన్నముతోమా వద్దకు వచ్చేయుము.

6.దీప్తిశాలి ఇంద్రా! నీవుమమ్ము రక్షింతువు.అందుకే మేము ఆహ్వానిస్తాము.దేవతలందరిలోబలవంతుడవు.శత్రుంజయుడవు.గృహదాత ఇంద్రా!సమస్త రాక్షసులనువేరుచేయుము.మమ్ము శత్రువులనుజయించువారిని చేయుము.

7.ఇంద్రా! మానవులందున్నబలము, ధనము,అయిదులోకములఅన్నమును అన్నింటిని మహాబలసహితముగామాకు అందించుము.
("యద్వాపఞ్చక్షితీనాం" అనిమంత్రము. పంచక్షితీనాం నిషాదపంచమాశ్చత్వారోవర్ణః అని శాయణునివ్యాఖ్య. నిషాదులతోఅయిదుగురయిన చతుర్వర్ణములుఅని అర్థము. క్షితి అనగాభూమి, లోకములనుఅర్థము వాడినాను)

8.ఐశ్వర్యశాలివగు ఇంద్రా!శత్రువుతో యుద్ధముమొదలయినంతమేము వారిని గెలువవలెను.అందుకొఱకు నీవు మాకుత్రక్షు, ద్రాహ్యు,పురు వీరుల సమస్త బలముప్రసాదించుము.

9.ఇంద్రా! హవ్యరూపధనముగల వారికిమఱియు నాకు ఒకగృహమును ప్రసాదించుము.అది కలప, ఇటుకరాతితోకట్టబడి ఉండవలెను.అందులో చలి, వేడిబాధించరాదు.అది సమృద్ధము,ఆచ్ఛాదితముకావలెను. శత్రువులసమస్త దీప్తియుక్తఆయుధములనుదూరముగా ఉంచుము.
(గృహనిర్మాణసామగ్రిలో నాటికినేటికి చెప్పుకొనతగినమార్పు వచ్చినట్లుకనిపించదు. అదే ఇటుకఅదే రాయి, అదే కలప!శీతాతపములు సోకనిఇల్లు బహుశ:నేటి ఎయిర్ కండిషన్డ్వంటిది కావచ్చును.ప్రేలుడు పదార్థములుఇంటికి దగ్గరలోఉండరాదనుట నాటినిశిత పరిశీలనకు నిదర్శనము)

10.ఐశ్వర్యశాలి ఇంద్రా! మా గోవులనుఅపహరించుటకుశత్రువువలెమామీద ఆక్రమణచేసినవారినుండిరక్షించుటకు తరలిరమ్ము.

11.ఇంద్రా! ఇప్పుడు ఇప్పుడేమాకు ధనమునిమ్ము. పక్షయుక్తములు,తీక్ష్ణాగ్రములు, దీప్తములగుశత్రువుల బాణములుఆకాశము నుండి రాలినప్పుడుమమ్ము రక్షించినవారున్నారు.నీవు వారిని యుద్ధభూమిలోరక్షింపుము.
("యదన్తరిక్షేపతయన్తి పర్ణినో"అని మంత్రము. రెక్కలుకలిగి ఆకాశము నుండిపడునట్టి అనిఅర్థము. ఇవి క్షిపణులవంటివి కావచ్చును!
నన్నురక్షించిన వారిని రక్షించుమనుటఎంత కృతజ్ఞత!ఎంత ఉదారత!! ఎంతటిసదాశయము!!!)

12.శత్రువులముందువీరపురుషులు తమ పరాక్రమముప్రదర్శింతురు. పైతృకస్థానమును విడుతురు.అప్పుడు నీవు మమ్ముమా సంతానపు దేహములనురక్షించుటకు గుప్త రూపమునకవచములు అందించుము.శత్రువులనుదూరము చేయుము.
(పైతృకస్థానమును విడుచుటఅనగా విస్తృతపరచుట.దానికి మరింత చేర్చుట)

13.మహా యుద్ధసమారోహము.ఉత్సవము. జరుగవలెను.కాని మా గుల్మములనుదగ్గరి దారిన కుటిలప్రాంతములనుండిసాగునదియు, మాంసముకొఱకు మహావేగమునఎగురు శ్యేనము వంటివేగమున వంపుము.

14.అశ్వములు భయమునసకిలించును. అయిననుపల్లమునకు దూకునదులవలెఅశ్వములు వేగవంతములు,దృఢవంతములైమాంసము కొఱకు ఉరుకు పక్షులవలెగోవులను సాధించుటకుజరుగు సంగ్రామమునమాటి మాటికిపరుగులు పెట్టును.

నలుబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజపుత్రుడుగర్గుడు దేవత-వేరువేరు, ఛందస్సు వేరువేరు.

1.ఇది అభిషుత సోమము.రుచికరము, మధురము,తీవ్రము, రసవంతము,దీనిని ఇంద్రుడు స్వీకరించును.అప్పుడు యుద్ధమునఇంద్రుని ముందు ఎంతటివాడునునిలువజాలడు.

2.ఈ యజ్ఞమునత్రాఁన సోమముఎంతో హర్షముకలిగించినది. వృత్రవధసమయమున ఇంద్రుడుదీనిని త్రాఁ ప్రసన్నుడయినాడు.అతడు శంబరుని తొంబదితొఁ్మది పురములనుధ్వంసం చేసినాడు.

3.త్రాఁనంత ఈ సోమమునా మాటలు స్ఫూర్తినిపెంచును. ఇది కోరినవృద్ధిని ప్రసాదించును.ఈ సుబుద్ధి సోమమేస్వర్గము, పృథ్వి, దివారాత్రులు,జలము, ఓషధులుమున్నగు ఆరింటినిసృష్టించినది. ప్రాణులందుఎవడును సోమమునుండి దూరముగా ఉండజాలడు.(రాత్రింబవళ్ళురెంటితో ఆరు అగును)

4.ఫలితముగా ఈ సోమరసమేపృథ్విని ఁస్తరింపచేసినది.స్వర్గమును గట్టిపరచినది.ఈ సోమమే ఓషధులు,జలము, ధేనువులనుఉత్కృష్టములగుమూడు ఆధారములనురసవంతములనుచేసినది. ఈ సోమమేఁస్తృత అంతరిక్షమునుభరించిఉన్నది.

5.నిర్మల ఆకాశమునునిలిచిన ఉషకన్నముందే ఈ సోమరసముసూర్యుని జ్యోతిని ప్రకటించును.జలవర్షి, బలశాలిఅగు ఈ సోమరసమే మరుత్తులతోకలిసి గట్టి స్తంభమునస్వర్గమును నిలిపి ఉంచినది.

6.ఇంద్రా! నీవు ఁరుడవు.ధనము కొఱకుమొదలైన సంగరమునసీవు శత్రుసంహారముచేయుము. సాహసముగాకలశమందున్నసోమరసము త్రాగుము.మధ్యాహ్నయజ్ఞమున నీవుమరింత సోమపానముచేయుము. ధనపుత్రా!మాకు ధనమునిమ్ము.

7.ఇంద్రా! మార్గదర్శివలెముందు నడిచిమమ్ము కనిపెట్టిఉండుము. మాముందుకుశ్రేష్ఠ ధనముతెమ్ము. మమ్ముదు:ఖమునుండియు,శత్రువులనుండియురక్షింపుము. ఉత్కృష్ట నేతవైమమ్ము కోఱుకున్నధనమువైపు నడిపించుము.

8.ఇంద్రా! నీవు జ్ఞానిఁ.మమ్ము ఁస్తీర్ణలోకమునకుసుఖమయి, భయరహితమైనఆలోకములకు నిర్విఘ్నముగనడిపింపుము. నీవుప్రాచీనుడవు.నీ మనోజ్ఞ, బృహత్రథమున నన్నుఎక్కించుము. ఁఁధఅన్నములలోమా కొఱకు ఁశిష్ఠ అన్నమునుతెమ్ము మఘవా!ఎంతటి ధనవంతుడయినను,ధనమును మమ్ముఁఁంచరాదు.

9.ఇంద్రా! నీవు నన్నుసుఖవంతుని చేయుము.నా జీవనమునువృద్ధిపరచుటలోప్రసన్నుడవగుము.నిన్ను ప్రసన్నునిచేయుటకు ఇప్పుడునేను వచించినదిఅందరూ గ్రహించవలెను.దేవగణములునన్ను రక్షించుగాక.

10.ఇంద్రుడు శత్రువులనుంచి రక్షించువాడు.కోర్కెలు తీర్చువాడు.ఆహ్వానయోగ్యుడు. శౌర్యశాలి.సర్వసమర్థుడు. బహులోకవందనీయుడు. అట్టిఇంద్రుని ప్రత్యేకయజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.ధనవంతుడగుఇంద్రుడు మాకు సమృద్ధినిఇవ్వవలెను.

11.ఇంద్రుడు రక్షకుడు, ధనశాలి.అతడు రక్షణలతోమాకు సుఖమునుఇవ్వవలెను. అతడేమా శత్రువులనువధించును.భయరహితులనుచేయును. అతనిప్రసన్నత వలనమేము శౌర్యవంతులమగుదుము.

12.యాగార్హ ఇంద్రుని అనుగ్రహము,వృద్ధి, మంగళప్రియత్వమునకుమేము పాత్రులముకావలెను. రక్షకుడు,ధనవంతుడగుఇంద్రుడు ఁద్వేషులనుంచి మమ్ముదూరము తీసికొని వెళ్లవలెను.

13.ఇంద్రా! స్తోతల స్తుతి,ఉపాసన, ాలధనము,అభిషుత సోమరసముపల్లమునకు పారు నీటివలెనీవద్దకే చేరును.వజ్రధర ఇంద్రా!నీవు నీరు, పాలు, సోమరసములుచక్కగా ుశ్రమముచేస్తావు.

14.ఇంద్రుని స్తుతించుటకుప్రసన్నుని చేయుటకుయజ్ఞము చేయుటకుఎవడు సమర్ధుడగును?ధనశాలి ఇంద్రుడునిత్యము. అతనిశక్తిని గ్రహించును.బాటసారి నడకలోఅడుగులు ముందుకువెనుకకు వేసినట్లుఇంద్రుడు బుద్ధిబలమునస్తోతలను ఒకప్పుడుముందుకు మరొకప్పుడువెనుకకు నడిపించును.
(కేవలముముందునడక సాధ్యపడదు.ముందుకు సాగునపుడుసహితము వెనకడగుతప్పనిసరి అగును. ఇదివ్యక్తికి, కుటుంబమునకు,సమాజమునకు సర్వమునకువర్తించునది.)

15.ప్రబల శత్రువునుఅణగద్రొక్కియు స్తోతలస్థానములనుసదా పరివర్తనముచేసియు ఇంద్రుడుతన శక్తిని ప్రదర్శించును.గర్వపోతులను ద్వేషించువాడుపార్థివ, దివ్య ధనములఅధిపతి ఇంద్రుడుతన సేవకులనురక్షించుటకుగాను అప్పుడప్పుడువారిని పిలుచును.

16.ఇంద్రుడు తననుఉపాసించని వ్యక్తులనుండుచును. తననుసేంచువారితో అనేక వత్సరములుఉండును.

17.ఇంద్రుడు సకల దేవతలప్రతినిధి, ఇంద్రుడుమూడు ధముల"ఇయమగ్నిరయం ష్ణురయంరుద్రో ఇత్యేవ"రూపములు ధరించును.ఈ రూపములు ధరించినఇంద్రుడు వేరువేరుగావ్యక్తుడగును. అతడుతన మాయతోఅనేక రూపములు ధరించియజమానులవద్దకు వచ్చును.ఇంద్రుని రథమునకువేయి గుఱ్ఱములుఉండును.

(ఇంద్రుడుతన మాయతోఅనేక రూపములు దాల్చగలవాడయినందునరథమునకు బహుసంఖ్యాకఅశ్వములు)
18.ఇంద్రుడు రథమునగుఱ్ఱములు పూన్చిముల్లోకములందుఅనేక స్థానములందితుడగును. ప్రతిదినము స్తోతలలోనికివెళ్ళి వారిని శత్రువులనుండిరక్షించగలవాడు ఇంద్రుడుకాక మరెవ్వడగును?
19.దేవతలారా! రుతిరిగి తిరిగి గోవులులేనట్టియు,దస్యులకు నిలయమైనట్టియుప్రదేశమునకు వచ్చినారు!బృహస్పతీ!గోవుల అనుసంధానమునమమ్ము చేర్చుము.
ఇంద్రా!ఇట్టి దారితప్పినఉపాసకులకు దారి చూపుము.

20.ఇంద్రుడు అంతరిక్ష గృహమునుండిసూర్యరూపమున వెడలును.దినమునందలిఅపరార్ధమును ప్రకాశితముచేయును. ఆధముగాప్రతిదినముఒకేరీతిగా దూరము చేయును."ఉదవజ్ర"దేశమున శంబర,వర్చినామములుగలధనార్థులయినఇద్దరు దస్యులనువర్షకారి ఇంద్రుడు సంహరించినాడు.

21.ఇంద్రా! 'పస్తోతుడు'నీ స్తోతలమగుమాకు బంగారము నిండినపదికోశములు, పదిగుఱ్ఱములు దానముచేసినాడు. అతిథిగ్వుడుశంబరుని గెలిచి సాధించినధనమును మేముదివోదాసుని ద్వారా పొందినాము.

22.నేను దివోదాసునుండిపది అశ్వములు, పదిస్వర్ణకోశములు, బట్టలు,కోరినంత అన్నము,"దశో హిరణ్యపిండాన్"పది హిరణ్యపిండములను అందుకున్నాము.

23.ప్రస్తోకుని సోదరుడుఅశ్వథుడు 'పాయు' నకుపది గుఱ్ఱములు,రథము అథర్వగోత్రఋషులకు వందగోవులు దానముచేసినాడు.

24.భరద్వాజ పుత్రుడు,అందరి మేలు కోరి ఈ ఐశ్వర్యమునుగ్రహించినాడు.సృంజయపుత్రుడుప్రస్తోకుడు. అతనినిపూజించినాడు.

25.కలపతో నిర్మించినరథమా! నీ అవయవములన్నియుగట్టి కావలెను.నీవు మాకు రక్షకుడవు.ుత్రుడవగుము.నిన్ను గోచర్మముతోకప్పినారు. మమ్ము ధృఢగాత్రులనుచేయుము. నీ ందఎక్కిన రథి రణరంగమునశత్రువులనుఅనాయాసముగా గెలుచుటకుసమర్థుడు కావలెను.

26.ఈ రథము భూః స్వర్గములసారముతో నిర్మించబడినది.వనస్పతులగట్టి ధనముతోఏర్పడినది. నీటివేగమువంటివేగము కలది. గోచర్మమునకప్పబడినది. వజ్రమువంటిది.ఋత్విక్కులారా! హవ్యముతోరథపు యజ్ఞముచేయండి.

27.దివ్యరథమా! నీవుఇంద్రుని వజ్రస్వరూపవు.మరుత్తుల అగ్రవర్తిః.ఃత్రుని గర్భమవు.వరుణుని నాభిః.మా యజ్ఞమునప్రసన్న వై హవ్యముగ్రహింపుము.

28.హే యుద్ధదుందుభీ! నీ ధ్వనితోస్వర్గమర్త్యలోకములనుపూరింతుము. స్థావరజంగమములు నీధ్వనిని గుర్తించవలెను.నీవు ఇంద్రుడు మఱియుఇతర దేవతలతోవచ్చి మా శత్రువులనుదూరము చేయుము.

29.దుందుభీ! మాశత్రువులనుఏడిపించుము. మాకుబలము నిమ్ము.నీ ధ్వని శత్రువులకుదు:ఖము కలిగించవలెను.మాకు అరిష్టము చేసిఆనందించువారిని దూరముచేయుము. నీవుఇంద్రుని ముష్టిః. అందువలనమాకు దృఢత్వముఇమ్ము.

30.ఇంద్రా! ఓ ఇంద్రా! మా గోవులన్నింటినినిలువుము. మావద్దకుతెమ్ము. అందరివద్దకుచాటింపు చేరునట్లుగాదుందుభీ భీషణరవముచేయుచున్నది.మాసేనలు అశ్వారూఢులయిఒకచోట కూడినారు. ఇంద్రా!మా రథారూఢసేనలు,ఇతర సేనలు యుద్ధమునఃజయవంతములుకావలెను.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలమునఏడవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతాఃనన్తిమాయినోనధీరావ్రతా దేవానాంప్రథమాధ్రవాణి

నరోదసేఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతాని యే తస్థివాంస:

ఎనిఃదవఅధ్యాయము

నలుబదిఎనిఃదవ సూక్తము

ఋషి-బృహస్పతిపుత్రుడు శంయుడుదేవత- వేరు వేరు,ఛందస్సు- వేరు వేరు.

1.స్తోతలారా! ఃరు ఃశేషయజ్ఞమున స్తోత్రములతోశక్తివంతుడగు అగ్నినిస్తుతించండి. అమరుడు,సర్వద్రష్ట, ఃత్రునివలెఅనుకూలుడగు అగ్నినిప్రశంసింతుము.

2.శక్తిపుత్రుడు, అగ్నినిమేము ప్రశంసింతుము.అతడు వస్తుత:మా ఃషయమున ప్రసన్నుడు.హవ్యమువహించు అగ్నికిమేము హవ్యముసమర్పింతుము. అగ్నియుద్ధమునమమ్ము రక్షించవలెను.సమృద్ధి కలిగించవలెను.అతడు మా పుత్రులనురక్షించవలెను.

3.అగ్నీ! నీవు కోరిన ఫలములుఇచ్చువాడవు. జరారహితుడవు.మహాదీప్తి ఃభాసితుడవు.దీప్తాగ్నీ! అఃచ్ఛిన్నతేజమునదీప్యమానుడవైనీ దీప్తితో మమ్ముప్రకాశింపచేయుము.

4.అగ్నీ! నీవు మహాదేవతలయజ్ఞములుచేయువాడవు.అందువలన మాయజ్ఞమునకుదేవతలనుపిలువుము.మమ్మురక్షించుటకుగాను నీబుద్ధి, కాయము రెండింటితో దేవతలనుమా ముందుకు తెమ్ము.నీవు మాకు హవ్యరూపఅన్నము ఇమ్ము. నీవేమరల దానిని స్వీకరింపుము.

5.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞమునకుగర్భమవు. నిన్నుసోమమున కలుపుటకుఅభిషనశిల అరణికాష్ఠముపుష్టివంతము కావలెను.ఋత్విక్కులు బలముగామథించగా పృథ్వియొక్కఅత్యున్నత స్థానమునఆఃర్భఃంచినావు.

6.అగ్ని తన దీప్తితోస్వర్గ, పృథ్వులను నింపును.తన పొగతో ఆకాశమునకుఎగురును. దీప్తిమంతము,అభీష్టవర్షియగుఅగ్ని రాత్రి చీకటినిదూరము చేయును.అగ్నియే రాత్రులకుఅధిపతి అగును.

7.అగ్నీ! నీవు దేవతలలోకనిష్ఠుడవు. ప్రదీప్తుడవు.నీవు మా సోదరుడుభరద్వాజుని ద్వారాసంబద్ధుడవు అయినావు.మాకు ధనమునుఇమ్ము. నిర్మల, ప్రబలదీప్తితో ప్రజ్వలుడవగుము.

8.అగ్నీ! నీవు మానవులందరకుగృహపతివి. నిన్నునూరుహేమంతములవరకు ప్రజ్వలితునిచేయుదుము.నాకు వందల రక్షణలుకలుగచేయుము.పాపములనుండి రక్షింపుము.నీ స్తోతలకు నీవుఅన్నము ఇచ్చెదవు.వారిని కూడ రక్షింపుము.

9.గృహదాతవగువిచిత్ర అగ్నీ! నీవుసకల సంపదల ప్రేరకుడవు.మా వద్దకు రక్షణలతోకూడిన ధనమునుపంపుము. త్వరగా మా సంతానములనుప్రతిష్ఠించుము.

10.అగ్నీ! సమవేతముమఱియు హింసారహితరక్షణలతో మా పుత్రపౌత్రులను పాలింపుము.మా విషయమున దేవతలక్రోధమును, మానవులద్వేషమును తొలగింపుము.

11.బంధువులారా!స్తోత్రములతోమీరు పాలిచ్చు ఆవు వద్దకురండి. దానికి ఎటువంటిహాని కలుగని రీతిదానిని విడిపించుడు.

12.సహిష్ణువు, స్వాధీనతేజము కలది.మరుత్తుల అమరహేతువు.పాలరూపమగు అన్నముఇచ్చునది. వేగవంతులగుమానవుల సుఖసాధనమునతత్పరురాలు, వర్షజలముతోపాటు సుఖవర్షముకలిగించు అంతరిక్ష మార్గమునవిహరించు ధేనువువద్దకు రారండి.

13.మరుత్తులారా! భరద్వాజునికొఱకు చక్కని పాలిచ్చుఆవు, అందరికి కోరినంతఅన్నము ఈ రెంటినిప్రదానము చేయండి.

14.మరుత్తులారా! మీరుఇంద్రుని మహాకర్మలఅనుష్ఠాతలు. వరుణునివంటిబుద్ధిమంతులు.ఆర్యమవంటి స్తుతిపాత్రులు.విష్ణువు వంటిదానశీలురు. ధనముకొఱకు నేను నిన్నుస్తుతింతును.

15.మరుద్గణములువందల, వేలవిధముల ధనమునుమాకు ఒకేమారు ఇవ్వవలెను.అందుకొరకు అప్రతిహతప్రభావులు పుష్టికారకులగుమరుత్తుల బలమునుస్తుతించుచు బిగ్గరగాచదువుదును.వారు మాకు గూఢధనమునుప్రకటించవలెను.సమస్త ధనములనుసులభ సాధ్యముచేయవలెను.

16.పూషా! నీవు త్వరగా మావద్దకురమ్ము. దీప్తిమంతా!భీషణ ఆక్రమణచేయు శత్రువులనుబాధింపుము. నేనునీ చెంత వద్ద నీగుణగానము చేసెదను.

17.పూషా! కాకులకు ఆశ్రయభూతమగువృక్షమును నష్టపరచకుము.నన్ను నిందించువారినిపూర్తిగా నష్టపరచుము.వేటకాడు పక్షులనుపట్టుటకు వలపన్నినట్లుశత్రువులు నన్నుచిక్కించరాదు.

18.దధిపూర్ణమగు రంధ్రములేనితిత్తివలెనీ స్నేహము అవిచ్ఛిన్నముకావలెను.

19.పూషా! నీవు మానవులనుఅతిక్రమించి నిలిచినావు.ధనమున దేవతలకుసముడవు. యుద్ధమునమా మీద అనుకూలదృష్టి కలవాడవగుము.ప్రాచీన కాలమునమానవులనురక్షించినట్లు నేడుమమ్ము రక్షింపుము.

20.మరుత్తులారా! మీరుకంపనకారులు. స్తుతియోగ్యులు.మీ ప్రశస్తమగు వాణిదేవతలకు యజమానులకుకోరిన ధనముఇచ్చును. అదే కరుణాభరితము మఱియుసూనృతవాణి మాకుమార్గదర్శకము కావలెను.

21.మరుత్తుల సకలకార్యములు దీప్తిమంతుడగుసూర్యునివలె ఆకాశమంతటనువ్యాపించును. ఆ మరుద్గణములుదీప్త, శత్రు ిజయ,పూజనీయ, శత్రునాశకబలము కలవారు.శత్రునాశకబలముఅన్ని బలములను ించినది. ఒకేసారి స్వర్గముఉత్పన్నమయినది.ఒకేసారి భూ ి. మరుత్తులమాతపృశ్నిగోవుపాలు అప్పుడే
పితుకుటజరిగినది. అప్పటికిఇంకే ియు పుట్టలేదు.

## నలుబదితొ ిమ్మిదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజఋజిశ్వనుడు దేవత-వైశ్వదేవులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్,చివరిది శక్వరి.

1. ిత్రావరుణులుస్తోతల సుఖాభిలాషులు.నేను కొత్త స్తోత్రములతోవారిని స్తుతింతును.అతి బలవంతులగు ిత్రుడు, వరుణుడు,అగ్ని ఈ యజ్ఞమునకురావలెను. మాస్తుతులు ినవలెను.

2.అగ్ని ఒక్కొక్కవ్యక్తి యజ్ఞమునఅర్చనీయుడు. పనులుచేసియు అహంకరించనివాడు.స్వర్గ, పృథ్వీ కన్యలకుస్వా ి స్తోతల పుత్రవంతుడగుశక్తిపుత్రుడు, యజ్ఞమునప్రదీప్త కేతురూపుడు.అట్టి అగ్నిని యజించుటకుగానుయజమానులనుప్రోత్సహింతును.

3.సూర్యుడు దీప్తిమంతుడు.అతనికి ిభిన్నరూపలగుఇద్దరు కన్యలు రాత్రింబవళ్ళుఉన్నారు. వాటిలో ఒకటినక్షత్రయుక్తము.రెండవది సూర్య సముజ్వలితము.అ ి పరస్పర ిరోధములు.భిన్నరూప సంచారిణులు.ప ిత్రతా ిధాయకలు.మా స్తుతిభాజనలు.ఆ రాత్రింబవళ్ళుమా స్తుతులు ినవలెను.ప్రసన్నలు కావలెను.

4.వాయువు మహాధనసంపన్నుడు.అఖిల లోకవందనీయుడు.రథపూరకుడు. సమ్యక్యజ్ఞపాత్రుడు.సముజ్వల రథారూఢుడు.జోడించిన అశ్వములఅధిపతి. దూరదర్శి.మా స్తుతులు మరుత్తులనుచేరవలెను.మరుత్తులారా! ీరుమేధావులు. స్తోతలనుధనమున సమృద్ధులనుచేయండి.

5.అశ్వినుల రథము సేచనముచేయును. అశ్వయుక్తమగును,ఆ సముజ్వల రథముతన దీప్తితో నన్నుఆచ్ఛాదితుని చేయవలెను.నేతలగు అశ్వినులారా!రథము ఎక్కండి. ీ స్తోతలమనోరథము పూరించుటకువారి ఇండ్లకు వెళ్ళండి.

6.వర్షించు పర్జన్యవాయువులారా! అంతరిక్షమున ీకు అందిన జలమునుపంపించండి. జ్ఞానసంపన్నులు,స్తోత్రములు ినువారలు, జగత్స్థాపకులగు మరుత్తులారా!ఎవరి స్తోత్రములతో ీరు ప్రసన్నులగుదురో,అట్టివాని సకల ప్రాణులనుసమృద్ధము చేయండి.

7.సరస్వతి ప ిత్రతాకారిణి.మనోహర ిచిత్రగమన. ీరపత్ని. ఆమెమా యాగాది కర్మలనునిర్వహించవలెను.ఆమె దేవత పత్నులసహితమయిప్రసన్న కావలెను.స్తోతలకు కన్నములులేని శీతాతపములకుదుర్ధర్షమగు గృహమునుప్రసాదించవలెను.

8.పూష మార్గములకుఅధిపతి. పూజనీయుడు.స్తోతలు వాంఛికఫలములకొఱకుస్తోత్ర సహితులయిఅతనిని చేరండి.అతడు మనకు బంగారుకొమ్ముల ఆవులనుఇవ్వవలెను.
సర్వకార్యములుపూర్తిచేయవలెను.

9.దేవతలనుపిలుచువాడును,వెలుగులుగల అగ్నిత్వష్టను యజించవలెను.త్వష్ట అందఱకు ఆది ిభాజకుడు. ప్రసిద్ధఅన్నదాత. శోభనపాణి.దానశీలుడు. గృహస్థులయజనీయుడు. అనాయాసఆహ్వానయోగ్యుడు.

10.స్తోతలారా! పగలుఈ స్తోత్రములన్నింటితోభువనపాలకరుద్రుని వర్ధిల్లచేయుడు.రాత్రి రుద్రునిసంవర్ధితుని చేయండి.

11.నిత్యతరుణులు,జ్ఞానసంపన్నులు,పూజనీయులగు మరుద్గణములారా!యజమాని మిమ్ముస్తుతించు చోటునకురారండి. నేతలారా మీరుఇట్లే సమృద్ధులయి,నడకలు నేర్చినకరిణములవలెవ్యాప్తులై, వర్షముకలిగించి విశాల వృక్షారణ్యములనుతృప్తులను చేయండి.

12.పశుపాలకుడు గోయూధములనుశీఘ్రముగ నడిపించినట్లేపరాక్రాంతులు, బలవంతులు,వేగగాములగు మరుత్తులవద్దకు శీఘ్రముగస్తోత్రములుచేరవలెను.అంతరిక్షము నక్షత్రమండలముతోనిండి ఉన్నట్లుమేధావి స్తోతలసుశ్రావ్య స్తోత్రములతోమరుద్గణములశరీరములు నిండవలెను.

13.విష్ణువు ఉపద్రవమనువుకొఱకు త్రిపాదపరాక్రమముతో పార్థివలోకపుకొలతలు వేసినాడు.అతడు మాకు తానుఇచ్చిన గృహమునునివసించవలెను.మాకు ధన, దేహ,పుత్రుల అనుభవముకలిగించవలెను.

14.మా మంత్రములతోస్తూయమానులగుఅహిర్బుధ్న,పర్వత, సవితలు మాకుజలసహితఅన్నము ప్రసాదించవలెను.దానశీల విశ్వదేవగణములుఓషధులతో మాకుఅదే అన్నమునుప్రసాదించవలెను.సుబుద్ధి భగుడుమమ్ము ధనములకుప్రోత్సహించవలెను.

15.విశ్వదేవగణములారా!మీరు మాకు రథయుక్తము,అసంఖ్యాక పరిచార సహితము,అనేక పుత్రులతోకూడిన యజ్ఞ,సాధన గృహమునుప్రసాదించండి. అందుచేమేము స్పర్థించిశత్రువులను,దేవశూన్య సైన్యములనుపరాజితులను చేయగలము.దేవభక్తులకుఆశ్రయము కలిగించగలము.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితనాలుగవ అష్టకముఆరవ మండలమునాలుగవ అనువాకముసమాప్తము)

## అయిదవఅనువాకము

### ఏబదవసూక్తము

ఋషి-ఋజశ్వనుడు,దేవత-బహుదేవతాకం,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.దేవతలారా! సుఖమునకుగానుస్తోత్రసహితుడనైఅదితి, వరుణ, మిత్ర,అగ్ని, శత్రు హంతసేవ్యఆర్యమ, సవిత, భగ;మున్నగు సమస్తరక్షక దేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాను.

2.దీప్తి సంపన్న సూర్యా!దక్ష సంభూతులయి,శోభన, దీప్తివంతలగుదేవతలనుమాకు అనుకూలురనుచేయండి. ద్విజన్మ-స్వర్గ,భూములకు ఉత్పన్నులయినదేవగణములుయజ్ఞ

ప్రియులు,సత్యవాదులు, ధనసంపన్నులు,యాగార్హులు, అగ్ని జిహ్వలుఅగుదురు. (దక్షశబ్దముతండ్రియని శాయణుడు)

3.స్వర్గ పృథ్వులారా! మాకుఅధిక బలముఇవ్వండి. మా స్వతంత్రతకొఱకు విశాలగృహముఇవ్వండి. మావద్దఅతుల ఐశ్వర్యము ఉండుఉపాయము చేయండి.దయాళువులగుదేవద్వయమా!మా ఇంటి నుండిపాపమును తొలగించండి.

4.గృహదాతలు,అజేయులు, రుద్రపుత్రులనుఆహ్వానించుచున్నాము.వారు మావద్దకు రావలెను,మాకు మహాక్షుద్రక్లేశములందు వారుమాకు సాయపడవలెను.అందుకు మేము మరుత్తులనుపిలుచుచున్నాము.

5.మరుత్తులతో దీప్తమానస్వర్గము భూమి లగ్నమైఉన్నది. స్తోతలనుసమృద్ధులనుచేయు పూష ధనముతోమరుత్తులనుసేవించును. అట్టిమరుత్తులారా! మాఆహ్వానములువిని మీరు వచ్చేయునపుడువిభిన్న మార్గములందున్నప్రాణులు కంపించును.

6.స్తోతలారా! అభినవస్తుతులతో స్తుతిపాత్రుడు,వీరుడగు ఇంద్రుని స్తుతించండి.ఇంద్రుడు మనపిలుపులు వినవలెను.మనకు అన్నముఇవ్వవలెను.

7.జలరాశీ! నీవు మానవహితైషిం.మా పుత్ర, పౌత్రులకుఅనిష్టనివారకము రక్షకమగుఅన్నమునిమ్ము.సమస్త ఉపద్రవములనుశాంతింపచేసి దూరముచేయుము. నీవుతల్లులవంటిశ్రేష్ఠ చికిత్సకుడవు.నీవు స్థావర జంగమరూప జగత్‌స్రష్టవు.
("భిషజోమాతృతమా"నీరు తల్లుల వంటివైద్యుడు అన్నాడు.మరొకచోట "అపత్సుసర్వేభేషజీ:"నీటిలో అన్ని ఔషధములుఉన్నం అన్నాడు. ఔషధముగానీటి ప్రాముఖ్యతనుఆనాడు గుర్తించుటజరిగినది)

8.ఉష-ముఖమువంటియజమానికి కోటినధనమును వెల్లడించును.ఆమె-రక్షకుడు, హిరణ్యపాణి,పూజనీయుడగు సంతతోమావద్దకు రావలెను.

9.శక్తిపుత్ర అగ్నీ! మాయజ్ఞమునకునేడు దేవతలనుతీసికొనిరమ్ము. నేనుసదా నీ ఉదారత అనుభంంచవలెను.నీ రక్షణల వలననేను శోభనపుత్ర, పౌత్రాదియుక్తుడనుకావలెను.

10.ప్రాజ్ఞులగు అశ్వినీకుమారులారా! నేనుు పరిచర్యలు చేయువాడను.ుంరు అంధకారమునుండిఅత్రిని ండిపించినారు.అట్లే మమ్ముండిపించుడు. నేతృద్వయమా!ుంరు మమ్ము యుద్ధదు:ఖమునుండిరక్షించండి.
"దురితాదభీకే"

11.దేవతలారా! ుంరుమాకు ధీప్తియుక్తము.బలకారి, పుత్రాదిసంపన్న,సుప్రసిద్ధ ధనముప్రదానము చేయుడు.స్వర్గీయ-సూర్యసంబంధ,పార్థివ భూసంబంధ,గోజాత గోసంబంధ,జలజాత జలసంబంధలారా!మా మనోరథములుపూరించుడు. మమ్ముసుఖవంతులనుచేయండి.

12.రుద్రుడు, సరస్వతి,ంష్ణువు, వాయువు,ఋభుక్షి, వాజ,ంధాత సమానముగాప్రసన్నులు కావలెను.పర్జన్యుడు, వాయువుమా అన్నమును పెంపొందించవలెను.

13.ప్రసిద్ధ దేవతసంత, భగుడు, జలరాశిపుత్రుడు, దానశీలఅగ్ని, మమ్ము రక్షించవలెను.దేవపురుషులు, దేవతాస్త్రీలతోసమానప్రసన్నుడగుత్వష్ట దేవతలలోసమాన ప్రసన్నమగుస్వర్గము, సముద్రముతోసమాన ప్రసన్నమగుభూం మమ్మురక్షించవలెను.

14.అహిర్బుధ్న,అజ, ఏకపాద, పృథ్వీ, సముద్రముమా స్తోత్రముంనవలెను. యజ్ఞసమృద్ధికర్తలు,మాచేత ఆహూతులు-స్తుతులు,మంత్ర ప్రతిపాద్యమానులు,ఋషుల ద్వారా యజమానులగుదేవగణములుమమ్ము రక్షించవలెను.
(అజోజన్మరహిత:అసహాయపివ గచ్ఛతీత్యేకపాతఅని శాయణుడు. అజుడుజన్మరహితుడు,ఇతరుల సాయములేకనడుచువాడు ఏకపాదుడు)

15.భరద్వాజ గోత్రజులు,నా పుత్రులు ఈ ంధముగనేపూజసాధక స్తోత్రములతోదేవతలనుస్తుతింతురు. యజ్ఞార్హదేవతలారా! ుంరుహవ్యహుతులు,గృహదాతలు,అజేయులు, ుంరు దేవపత్నులసహితముగపూజింపబడుదురు.

## ఏబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-ఋజిశ్వనుడు,దేవత-వైశ్వదేవులుఛందస్సు 13-15 ఉష్ణిక్, 16అనుష్టుప్, ంగిలినంత్రిష్టుప్.

1.సూర్యుని యొక్క ప్రసిద్ధము,ప్రకాశకము, ంస్తృతముమఱియు ంత్రావరుణులకుప్రియము, అప్రతిహతము,నిర్మలము, మనోహరమగుదీప్తి ప్రకాశితమైఅంతరిక్షమున భూషణమువలెఅలంకరించుచున్నది.

2.సూర్యుడు జ్ఞాతవ్యత్రిభువనములుతెలిసినవాడు.జ్ఞానశీలుడు,తెలియరాని దేవతలజన్మలు తెలిసినవాడు.మానవుల సదసత్‌కర్మల పరిదర్శనముచేయువాడు. ఆ సూర్యుడుస్వాంయై మానవులఅనుకూల మనోరథములనుతీర్చును.

3.నేను, యజ్ఞరక్షకులు,శోభన జన్మలగుఅదితి, ◌ుత్ర, వరుణ,ఆర్యమ, భగుని స్తుతింతును.ఎవరి కార్యములు అప్రతిహతములోఎవరు ధనశాలురో,ఎవరు జగములనుపావనము చేయువారోఅట్టివారి యశస్సునునేను కీర్తింతును.

"అబ్ధిధీతీనచ్ఛానో చేసధన్యఃపాపకాన్" స్తుష.

4.అదితి పుత్రులుహింసకులను◌ంసరివేయువారు. సాధురక్షకులు.శక్తిమంతులగు అధీశ్వరులు.శోభన గృహదాతలు.నిత్యతరుణులు.ఎంతో ధనమున్నవారు.స్వర్గనేతలు. అట్టిఅదితి పుత్రులారా!నేను అదితిని శరుణువేడుచున్నాను.ఆమె నా పరిచర్యలుకోరుచున్నది.

5.పితా స్వర్గమా! మాతాపృథ్వి!భ్రాతా అగ్ని! వసువులారా!◌ురు మమ్ము సుఖవంతులనుచేయండి. అదితిపుత్రులారా అదితీ!◌ురందరు కలిసి మాకు అధికసుఖములను అందించండి.

6.యాగయోగ్య దేవతలారా!◌ురు మమ్ము వృక మఱియువృకీల చేతపడనీయకండి.◌ురు మా దేహము,బలము, వాక్యమునునిర్వహించండి.(వృక వృకీ - ఆడ మగతోడేళ్ళు లేక
దస్యులు)

7.దేవతలారా! మేము◌ువారలము. మేముఇతరుల పాపబాధలుఅనుభ◌ంచరాదు.వసువులారా! ◌ురు నిషేధించినవారిని మేము పూజించరాదు.◌శ్వదేవతలారా!◌ురు లోకములకు అధిపతులు.అందువలన శత్రువుతన దేహమునకుతానే నష్టము కలిగించుకొనుఉపాయము చేయండి.

8.నమస్కారము అన్నింటిని◌ుంచినది. అందువలననేను నమస్కరింతును.నమస్కారమే స్వర్గ,భూములనుధరించును. అందువలననేను దేవతలకునమస్కరింతును.దేవతలు నమస్కారమునకువశీభూతులు.అందువలన నమస్కారముతోపాపములకు ప్రాయశ్చిత్తముచేసికొందును.

9.యజ్ఞపాలకులగుదేవతలారా! ◌ురుయజ్ఞ నేతలు.◌శుద్ధ బలసంపన్నులు,దేవయజనగృహనివాసులు.అజేయులు. బహుదర్శకులు.అధినాయకులు. మనోమహులు.నేను ◌ువద్ద నమస్కారసహితుడనయిప్రణ◌ుల్లుచున్నాను.

10.◌ుత్రావరుణులుఅగ్నిదీప్త సంపన్నులు.వారు మా సకల పాపములనునాశనము చేయవలెను.వారు శోభన బలవంతులు,సత్యకర్ములు, స్తోత్రనిరతుల ◌షయమునపక్షపాతులు.

11.ఇంద్ర, పృథి◌, పూష, భగ,అదితి, పంచజనులుమా నివాస భూ◌ుని పెంపొందించుడు.వారు మాకు సుఖదాతలు,అన్నదాతలు, సత్పథప్రదర్శకులు, రక్షించువారు,ఆశ్రయదాతలు.
(పంచజనులు1.దేవతలు 2.మానవులు3.గంధర్వులు 4. అప్సరసలు5. పితరులు)

12.దేవతలారా! భరద్వాజగోత్రజుడగు ఈస్తోత ◌ు అనుగ్రహముకోరుచున్నాడు. అతనికివెంటనే ఒక స్వర్గమువంటినివాసము దీప్తిమంతమగుగృహమును ఏర్పరచండి.హవ్యదాతగుఋషి-అన్య యజమానులతోకలిసి ధనాసర్థియైదేవతలనుస్తుతించును.

13.అగ్నీ! నీవు కుటిలుడు,పాపి, దుష్టుడు, శత్రువునుదూరము చేయుము.సాధుజన రక్షకా! మాకుసుఖములను ప్రసాదించుము.

14.సోమమా! అభిషవపోషకులమగు మేమునీ ◌ుత్రుత్వము కోరుచున్నాము.నీవు తిండిబోతుపణిని సంహరించుము.అతడు నిజమైనదస్యుడు.

15.ఇంద్రాది దేవతలారా!ీరు దానశీలురు దీప్తిశాలురు.మార్గములందుమమ్ము రక్షించండి.సుఖదాతలు కండి.

16.శత్రు పరిహారములు,ధనలాభముకలుగు సరళ, పంత్రమార్గమున మేముప్రవేశించినాము.

## ఏబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-ఋజశ్వనుడు,దేవత-ిశ్వదేవులుఛందస్సు 1-6, 13, 15-17 త్రిష్టుప్,7-12 గాయత్రి, 14 జగతి.

1.నేను ఈ యజ్ఞముదేవతలకు ఉపయుక్తమనిభ్ంతును. ఇదినేను చేసినయజ్ఞము లేకఇతరుల చేసినయజ్ఞముతో సరితూగగలదోలేదో చెప్పవలెను.కావున మహాపర్వతములన్నియువానిని అతియాజ ఋషినిబాధించవలెను.అతియాజుని ఋత్విక్కులుసహితము దీనులుకావలెను.
(అతియాజుడనుఒక ఋషి తాను మహిమలుకలవాడని చెప్పిఋజశ్వడను రాజుతోయజ్ఞము చేయించినాడు.ఋషులు ఆ యజ్ఞమునునిరాకరించినారు.
ఋజశ్వుడుఒక గొఱ్ఱెకు బదులువంద గొఱ్ఱెలనుతోడేలుకు అర్పించినాడు.ఋజశ్వుని తండ్రిఅతనిని గుడ్డివానినిచేసినాడు. అప్పుడుఅశ్వినులు ఋజశ్వునకుదృష్టి ప్రసాదించినారు)

2.మరుత్తులారా! తననుంకన్న శ్రేష్ఠుడనుకున్నవ్యక్తికి నా స్తుతులనునిందించువానికి సమస్తశక్తులు అనిష్టకారులుకావలెను. స్వర్గముఆ బ్రహ్మద్వేషినిదగ్ధము చేయవలెను.

3.సోమా! జనులునిన్ను మంత్రరక్షకుడని ఎందుకు అందురు?నిన్ను నిందించిమమ్ము ఉద్ధరించినామనువారు ఎవరు? శత్రువులుమమ్ము నిందించుచున్ననుఎందుకు ఉపేక్షించుచున్నావు?బ్రహ్మద్వేషిఃదసంతాపక ఆయుధముసరుము.

4.ఆర్భూతములగుఉషలు నన్ను రక్షించవలెను.నదులన్నియునన్ను రక్షించవలెను.నిశ్చల పర్వతములునన్ను రక్షించవలెను.దేవ యజనమునకుచ్చేసిన పితరులుదేవతలు నన్నురక్షించవలెను.

5.మేము సదా స్వతంత్రచిత్తులముకావలెను. మేముసదా ఉదయ సూర్యుని దర్శించవలెను.హవ్యవాహకుడు,యజ్ఞ అధిష్ఠాత,మహైశ్వర్యశాలిఅగ్నిమమ్ము అతనిఇష్టప్రకారము తీర్చవలెను.

6.ఇంద్రుడు మరియుజలరాశితో పొంగు సరస్వతీనదిరక్షణలతో మా వద్దకురావలెను.
ఓషధులుసహితముగాపర్జన్యుడు మాకుసుఖదాత కావలెను.తండ్రివంటిఅగ్ని అనాయాసముగా స్తుత్యుడైఆహ్వానయోగ్యుడుకావలెను.

7.ిశ్వదేవగణములారా!మా ఆహ్వానములునండి. రండి. పరచినకుశలపై కూర్చోండి.

8.దేవతలార! ఘృతయుక్తహవ్యముమ్ము సేంచు వ్యక్తివద్దకు ీరందరు రండి.

9.అమరపుత్రులగు ిశ్వదేవగణముమాత్రమే మా స్తుతులనునవలెను. మాకుసుఖములు అందించవలెను.

10.యజ్ఞ సమృద్ధికారకులు,సమయమునకు స్తోత్రములునువారగు ిశ్వదేవగణములుచక్కగా తమకు ఉపయుక్తమగుదుగ్ధము స్వీకరించవలెను.

11.మరుత్తులతో ఇంద్రుడు,త్వష్టతో ిత్రుడు,ఆర్యమ మా సమస్తస్తోత్రములను,సమస్త హవ్యములనుస్వీకరించవలెను.

12.దేవతలనుపిలుచు అగ్ని దేవతలలోమహాయోగ్యునితెలిసి మర్యాదపూర్వకముగాఈ యజ్ఞక్రియనునెరవేర్చవలెను.

13.విశ్వదేవగణములారా!మీరు అంతరిక్షమున, భూలోకమునలేక స్వర్గమునఉందురు. మా ఆహ్వానములువినండి. అగ్ని రూప జిహ్వాతోగానిమరెట్లయినగాని మాఈ యజ్ఞమునుస్వీకరించండి. మీరందరుమేము పరచిన కుశలమీదఆసీనులు కండి. సోమరసముత్రాగండి. ఉల్లాసవంతులుకండి.

14.యజ్ఞార్హదేవగణము,స్వర్గము, పృథ్వి, జలరాశిపుత్రుడుఅగ్ని మా స్తోత్రములనువినవలెను. దేవతలారా!మీరు ఇష్టపడని స్తుతినిమేము ఉచ్చరించరాదు.మేము మీకు దగ్గరివారముకావలెను. సుఖములుపొందవలెను.సంతోషించవలెను.

15.పృథ్వి, స్వర్గము లేకఅంతరిక్షమున ఆవిర్భవించినమహామహులు,సంహారక శక్తియుక్తులగుదేవగణములురాత్రింబవళ్లుమాకు, మా సంతతికిఅన్నము ప్రసాదించవలెను.

16.అగ్ని, పర్జన్యులారా! మాయజ్ఞకార్యమునురక్షించండి, మీరు సులభఆహ్వానయోగ్యులు.కావున ఈ యజ్ఞమునస్తుతులు వినండి.మీలో ఒకడు అన్నముఇచ్చును. మరొకడుగర్భోత్పత్తి చేయును.కావున మీరు మాకు అన్నమునుసంతానమును ఇవ్వండి.

17.పూజ్యులగు విశ్వదేవగణములారా!నేడు ఈ యజ్ఞమునకుశలు పరచినంత,అగ్ని ప్రజ్వలితమైనంత,నా స్తోత్రోచ్చారణజరిగినంత, నమస్కారయుతముగానీ సేవ చేసినంతహవ్యములుస్వీకరించి తృప్తులగుడు.

## ఏబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-పూష, ఛందస్సు-7అనుష్టుప్, మిగిలినవిగాయత్రి.

1.మార్గపతి పూషా! కర్మానుష్ఠానము.అన్నలాభముకొఱకు యుద్ధరంగమునరథమువలెనిన్ను అభిముఖునిచేసెదము.

2.పూషా! మావద్దకు మానవహితైషి,ధనదానమునఉదారుడు, విశుద్ధ దానవంతుడగుఒక గృహస్థుని పంపుము.

3.దీప్తిసంపన్నుడవగుపూషా! పిసినారిని దానము చేయుటకుప్రోత్సహించుము.అతని హృదయమునుకోమలము చేయుము.

4.ప్రచండ బలశాలిపూషా! ధనలాభమునకుసకల మార్గములనువెల్లడించుము.విఘ్నకారులగు దొంగలుమున్నగు వారిని సంహరింపుము.మా పూజలను సఫలముచేయుము.

5.జ్ఞానివగు పూషా! రంపమువంటిదానితో పణుల లేకలుబ్ధుల హృదయములనువిచ్చును. వారిని మాకుఅప్పగించుము.

6.పూషా! సూక్ష్మమగు రంపము వంటిదానితో పణి లేకదొంగ గుండె చీరుము.అతని హృదయమునసద్భావన నింపుమునాకు అప్పగించుము.

7.జ్ఞానివగు పూషా! దొంగలగుండెలమీద వ్రాయుము.వారిలోని కఠోరతనుతగ్గించుము. వారినిమాకు అప్పగించుము.

8.దీప్తిసంపన్న పూషా! అన్నప్రేరకమగుఉలిని పట్టుము. దానితోలోభుల హృదయములమీద వ్రాయుము. వారికఠోరతను మెత్తపరుచుము.

(అనంతరకాలమున బుద్ధుడు,క్రీస్తు, మహాత్ముడుఈ భావనలనేప్రవహించినారు.శిక్షించుటకుకాక సంస్కరించుటకుప్రాధాన్యత ఇచ్చినారు.)

9.దీప్తిశాలి పూషా! నీవుగోవులను, పశువులనునడిపించు అస్త్రమునేమాకు ఉపకారము చేయుమనిప్రార్ధింతుము.

10.పూషా! మా అనుభవమునకుగానుమా యాగకర్మకు గోవులను,అశ్వములను, అన్నమునుపరిచారకులను పుట్టించుము.

ఏబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-పూష, ఛందస్సు-గాయత్రి

1.పూషా! మాకు వస్తుత:మార్గదర్శకము చేయువాడుదొంగిలించిన సొమ్ముదొరికించునట్టిలక్షణ వ్యక్తినిపరిచయము చేయుము.

2.పూష అనుగ్రహమునమాకు సమస్త గృహములనుచూపి, 'ఇగో నీ తప్పిపోయినపశువులు' అని చూపించగలవ్యక్తి లభించవలెను.

3.పూష ఆయుధమగు చక్రమునకుహాని జరగదు.ఈ చక్రపు తొడుగు సడలదు.దీని వాడి మొక్కవోదు.

4.పూషకు హవ్యముఇచ్చి సేించు వ్యక్తికిపూష కొంచమైననుఉపకారము చేయడు.అయినను ప్రధానముగాఆ వ్యక్తియే ధనముపొందును.

5.మా గోవులను రక్షించుటకుగానుపూష వాటిని అనుసరించవలెను.అతడు అశ్వములనురక్షించవలెను.మాకు అన్నము ఇవ్వవలెను.

6.పూషా! రక్షణకుగాను సోమాభిషవముచేయు యజమానిగోవులను అనుసరించుము.అట్లే స్తోత్రములుఉచ్చరించు మా గోవులనుకూడ అనుసరించుము.

7.పూషా! మా గోవులకు నష్టముకలుగరాదు. అి పులులుమున్నగువాని వాతపడరాదు.బాిలో పడరాదు. కావుననీవు అహింసితగోవులవెంట సాయంత్రమురమ్ము.

8.మా స్తోత్రములనునువాడు దారిద్ర్యనాశకుడు.తరగని ధనమునకు,సకల జగములకుఅధిపతి పూషవద్దమేము ధనముప్రార్ధింతుము.

9.పూషా! మేము ి ఉపాసన చేసినంతకాలముమేము ఎన్నడునుహతులముకారాదు.ఇప్పుడు మేము స్తుతించుచున్నాము.హతులముకారాదు.

10.పూష తన కుడిచేతితోమా గోధనము తప్పిపోకుండచూడవలెను.తప్పిపోయిన వాటినితిరిగి రప్పించవలెను.

ఏబదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-పూష, ఛందస్సు-గాయత్రి.

1.పూషా! నీవు దీప్తి సంపన్నుడవు.ప్రజాపతి పుత్రుడవు.నీ స్తోతలు నావద్దకురావలెను. మేముఇద్దరము కలసెదము.నీవు మా యజ్ఞమునకునేతవగుము.

2.పూష మాకు మంచి రథి,కపర్ది. అతుల ఐశ్వర్యములకుఅధిపతి. మాకు ుత్రుడు.అతనిని ధనముకొరకు ప్రార్థింతుము.

3.పూషా! నీవు దీప్తిశాలి.ధనప్రవాహమవు.ధనరాశి. మేకలేనీకు అశ్వములు. నీవుశేష స్తోతకు ుత్రుడవు.

4.నేడు మేము మేకవాహనుడు,అన్నయుక్తుడగు పూషలేక సూర్యుని స్తుతింతుము.జనులు అతనినిఉషకు ప్రియుడు అందురు.

5.రాత్రి రూప మాతకుపూష భర్త. అతనినిమేము స్తుతింతుము.మా సోదరి ఉషకు ప్రియుడుమా స్తోత్రములునవలెను.

6.రథమునకు కట్టినఅజములు శ్రోతలఆశ్రయదాత పూష రథమునుగుంజుచు ఇచటికిరావలెను.

## ఏబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-పూష, ఛందస్సు-గాయత్రి,చివరిది. అనుష్టుప్.

1.పూషకు నేయి కలిపిన సత్తుపిండిభోగముచేసి స్తుతించువాడుఅన్యదేవతలనుస్తుతించనవసరములేదు.

2.రథిశ్రేష్టుడు, సాధురక్షకుడు,సుప్రసిద్ధ దేవతఇంద్రుడు తనుత్రుడు పూష సాయమునశత్రు సంహారముచేయును.

3.చాలకుడు, రథిశ్రేష్టుడగుపూష సూర్యుని హిరణ్మయరథ చక్రమునుకదిలించును.

4.పూష బహులోకవందనీయుడు. మనోహరుడు.జ్ఞాని. మేము నిత్యముఏ ధనము లక్ష్యముగానిన్ను స్తుతింతుమో,అట్టి వాంఛితధనమును మాకుప్రసాదించుము.

5.గోకాయగు పూషా! నీవు సమస్తమానవులకు గోలాభముకలిగించుము. పూషా! దూరదేశములందుకూడ కీర్తివంతుడయినావు.

6.పూషా! ఈనాటి రేపటియజ్ఞములునెరవేరుటకు నీ రక్షణలుఅభ్యర్థించుచున్నాము.ఆ రక్షణలు పాపములకుదూరపు. ధనములకుదగ్గరి.

## ఏబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-పూష, ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి.

1.ఇంద్ర పూషలారా! మా శుభములకొఱకు నేడు మేమునీ స్నేహము కోఱుచున్నాము. అన్నప్రాప్తికొఱకు ుమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

2.ులో ఒకరు ఇంద్రుడు పాత్రలోనున్నఅభిషుత సోమపానమునకువెళ్ళును. మరొకరుపూష యవల సత్తుతినగోరును.

3.ఒకరి వాహనముమేక. మరొకరిది స్థూలకాయులగురెండు అశ్వములు. ఇంద్రుడుఆ అశ్వములతోనే వృత్రునిసంహరించినాడు.

4.ఇంద్రుడు అతిశయమగుమహా వృష్టికురిపించినపుడు పూష అతనికిసహాయకుడగును.

5.వృక్షపు గట్టి కొమ్మనుపట్టుకున్నట్లుమేము ఇంద్రుడు,పూషల కృపావృద్ధిదఆధారపడుదుము.

6.సారథి కళ్లెమునులాగినట్లు మేముఇంద్రుడు, పూషను ఆకర్షింతుము.

## ఏబదిఎని◌దవ సూక్తము

ఋషి- భరద్వాజుడు,దేవత - పూష, ఛందస్సు-2జగతి, ◌గిలిన◌త్రిష్టుప్.

1.పూషా! నీ పగటి రూపముతెల్లనిది. మరొకరాత్రి రూపము యజనీయము.నీయొక్క దిన-రాత్రిరూపములు ◌భిన్నములు.నీవు సూర్యునివలెప్రకాశమానుడవు.నీవు దాతవు. జ్ఞాని◌.ఇప్పుడు నీ శుభప్రదదానము వెల్లడికావలెను.

2.పూష ఛాగవాహనుడు.పశుపాలకుడు. అతని గృహముఅన్నపూర్ణము. అతడుస్తోతల దాత.అఖిల భువనముల◌దస్థాపించబడినవాడు.అతడు సూర్యరూపమునసకల ప్రాణులనుప్రకాశింపచేయుము.తనచేతరంపము పట్టుకొని నభోమండలములోనికి పోవును.

3.పూషా! నీ◌ హిరణ్మయనౌకలు. అ◌ సముద్రమధ్యస్థితఆకాశమున నడచును.వాటి ద్వారా నీవు సూర్యునిదూత కార్యము నిర్వహింతువు.నీవు హవ్యరూపఅన్నము కోఱువాడవు.స్తోతలు నీకు పశువులుమున్నగున◌ సమర్పించినిన్ను వశపరచుకొందురు.

4.పూష స్వర్గము, భూ◌కిశోభన బంధువు.అన్నములకు అధిపతి.ఐశ్వర్యశాలి. మనోహరమూర్తి.బలశాలి. స్వచ్ఛందముగాసమర్పించిన పశువులుమున్నగువానితో ప్రసన్నుడగువాడు.శుభగమనుడు.అతనిని దేవతలుసూర్యుని స్త్రీ వద్దకుపంపినారు.
(సూర్యునికూతురును అశ్వినులకొఱకు అడుగుటకుగానుదేవతల పూషనుసూర్యునివద్దకు పంపినారనిశాయణుడు)

## ఏబదితొ◌మ్మదవ సూక్తము

ఋషి- భరద్వాజుడు,దేవత- సూర్యుడు,అగ్ని. ఛందస్సు-1-7 అనుష్టుప్,◌గిలిన◌ జగతి.

1.ఇంద్రాగ్నులారా! ◌రు శౌర్యమునుప్రకటించినారు. మేముదానిని గురించే ముచ్చటింతుము.అప్పుడు సోమరసముఅభిషుతమగును.◌రు అసురులను హతమార్చినారు.◌రు అక్షయులు.

2.ఇంద్రాగ్నులారా! ప్రతిపాదితమైన◌ జన్మమాహాత్మ్యముయదార్థము. ప్రశంసనీయము.◌ ఇద్దరి తండ్రిఒక్కడే. ◌రు కవలలు.◌ తల్లి సర్వత్ర◌ద్యామాన్యరాలు.

3.ఇంద్రాగ్నులారా! వడిగలరెండు అశ్వములు ఎట్లుగడ్డి వైపు పరిగెత్తునో,అట్లే ◌రు సోమరసముఅభిషుతముగా కలిసివెళ్లుదురు. మారక్షణకుగాను నేడుమేము వజ్రధరుడు,దానాది గుణయుక్తుడగుఇంద్రుని, అగ్నిని యజ్ఞమునకుపిలుచుచున్నాము.

4.ఇంద్రాగ్నులారా! ◌రు యజ్ఞసమృద్ధిప్రదాతలు. ◌ స్తోత్రములుప్రసిద్ధములు.సోమరసము అభిషితముకాగాప్రేమరహితస్తోతద్వారా కుత్సితముగా◌మ్ము స్తుతించువానిసోమమును ◌రు ముట్టరు.

5.దీప్తి సంపన్నులగుఇంద్రాగ్నులారా! ◌లోఇంద్రుడు సూర్యాత్మకుడు,అతడు నానా ప్రకార గమనములుగల అశ్వములనురథమున కూర్చి అగ్నిసహితముగాఆ రథమును ఎక్కి సాగును.అప్పుడు మానవులలోఎవడు ◌ కార్యమునుగమనమును ఎరుగుసమర్థుడగును.

6.ఇంద్రాగ్నులారా! పాదరహితఉష ప్రాణుల శిరోదేశములనుఉత్తేజపరచి,వాని నాలుకలతో బిగ్గరశబ్దములు పలికించి,పాదసంపన్నయి నిద్రితప్రాణులకు అభిముఖమగుచున్నది.ఆమె అట్లే ముప్పదిఅడుగులు ముహూర్తములుసాగును.

7.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు యోద్ధలు,రెండు చేతులతోధనుస్సు లాగుదురు.ఈ మహా సంగ్రామమునగోవులను అనుసంధానముచేయునపుడుమమ్ము వదలకండి.

8.ఇంద్రాగ్నులారా! హంతకులు,ఆక్రంచువారగు శత్రువులుమమ్ము బాధించుచున్నారు.వారిని దూరము చేయండి.వారికి సూర్యదర్శనములేకుండా చేయండి.

9.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు దివ్యపార్థివ ఉభయధనములకుఅధిపతులు. కావునఈ యజ్ఞమునజీవన పోషణకుమగుసమస్త ధనములనుప్రసాదించండి.

10.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు స్తోత్రములు.ఉపాసనలతో కూడి ఆహ్వానములనుఆలకింతురు. మేముసమర్పించు సోమరసపానమునకు ంచ్చేయండి.

అరువదవసూక్తము

ఋషి- భరద్వాజుడు,దేవత- ఇంద్రాగ్నులు.ఛందస్సు 1-3, 13 త్రిష్టుప్,4-12 గాయత్రి, 14 బృహతి,15 అనుష్టుప్.

1.ఇంద్రాగ్నులు బృహత్‌ధనస్వాములు.బలవంతులగుశత్రువులనుపరిమార్చువారు. అన్నాభిలాషియైవారిని సేంచు వారి శత్రువులనుసంహరింతురు. అన్నముప్రసాదింతురు.

2.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు దొంగిలించినగోవులను, జలరాశిని,సూర్యుని, ఉషల కొఱకు యుద్ధములుచేసినారు. ఇంద్రా! నీవుదిశలు, సూర్యుని, ఉషలను,ంచిత్ర, జలమును,గోవులను లోకమునకుకూర్చినారు. అశ్వాధిపతీ!అగ్నీ! నీవు కూడ అట్టిపనులు చేసినావు.

3.వృత్రహంతఇంద్రా! అగ్నీ! మా హవ్యాన్నమునపరిపుష్టులగుటకుగానుం శత్రునాశక బలముతోమా ముందుకు ంచ్చేయండి.ీరు అనింద్యము, అత్యుత్కృష్టమగుధనమును వెంటపెట్టుకొని మావద్దఆంర్భూతులు కండి.

4.ప్రాచీన కాలమునఋషులచే ంరకార్యములుకీర్తించబడినఇంద్రాగ్నులను పిలుచుచున్నాను.వారు స్తోతలనుహింసించరు.

5.ఇంద్రాగ్నులు ప్రచండబలశాలులు. శత్రుహంతలు.మేము వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము.వారు మమ్ము ఈ యుద్ధమునకృతకృత్యులనుచేసి సుఖవంతులనుచేయవలెను.

6.సాధుజన రక్షకులుఇంద్రాగ్నులు. వారు ధార్మికులు.అధార్మికులు చేసినసమస్త ఉపద్రవములనునివారింతురు. వారు సకలంద్వేషులను సంహరించినారు.

7.ఇంద్రాగ్నులారా! ఈ స్తోతలుంమ్ము స్తుతించుచున్నారు.సుఖదాతలారా! ీరుఈ సోమమును స్వీకరించండి.

8.నేతలగు ఇంద్రాగ్నులారా!ం అశ్వములు బహుజనవాంఛనీయలు.హవ్యదాతలకొఱకు పుట్టినం.ీరు ఆ గుఱ్ఱములన్నింటిీదస్వారీ చేయుచురండి.

9.నేతలగు ఇంద్రాగ్నులారా!అభిషుత సోమపానముచేయుటకు ఈ యజ్ఞమునకువేంచేయండి.

10.అగ్ని తన శిఖలజ్వాలలతో సమస్తఅరణ్యములందువ్యాపించును. జ్వాలారూపజిహ్వాతో వానినిమసి చేయును.స్తోతలారా! అట్టిఅగ్నిని స్తుతించండి.

11.ప్రజ్వలితమగుఅగ్నిలో ఇంద్రునికొఱకుసుఖకరమగు హవ్యముసమర్పించువారికి ఇంద్రుడుదీప్తి సంపన్న అన్నముకలిగించి జలవర్షము కురిపించును.

12.ఇంద్రాగ్నులారా! మాకుబలము కలిగించుఅన్నము అందించండి.మా హవ్యమునుబలిష్ఠము చేయుటకుమాకు వేగముగలఅశ్వములను ఇవ్వండి.

13.ఇంద్రాగ్నులారా! హోమముద్వారా ీ ఇద్దరిని అనుకూలుజనుచేసికొనుటకు నేనుిమ్ము పిలుచుచున్నాను.హవ్యముద్వారా త్వరగా తృప్తులనుచేయుటకు ిమ్ములనుపిలుచుచున్నాను.ీరిద్దరు అన్నము,ధనము ఇచ్చువారు.అందుకే అన్నలాభముకొఱకు ీ ఇద్దరిని పిలుచుచున్నాను.

14.ఇంద్రాగ్నులారా! గోవులు,అశ్వములు, ిపుల ధనముతోీరు మా వద్దకు రాగలరు.ిత్రవంతులు,దానాదిగుణభూషితులు,సుఖప్రదాతలగుఇంద్రాగ్నులను మాతోమైత్రికిగాను ఆహ్వానించుచున్నాము.

15.ఇంద్రాగ్నులారా! ీరు సోమాభిషవముచేయు యజమానిపిలుపు ినండి. హవ్యముకోరంది. రారండి. మధురసోమరస పానము చేయండి.

## అరువదిఒకటవ సూక్తము

ఋషిభరద్వాజుడు,దేవత సరస్వతి,ఛందస్సు 1-3, 13 జగతి,14త్రిష్టుప్, ిగిలినిగాయత్రి.

1.ఈ సరస్వతియే హవ్యదూతబధ్ర్యశ్వునకువేగవంతుడు ఋణమేచకుడగుదివోదాసు అను పుత్రునిప్రసాదించినది.దివోదాసు బహుజనులనుబాధించు, దానిముఖపణులను సంస్కరించినాడు.సరస్వతీ! నీవు చేసినఈ దానము ఎంతో గొప్పది.

2.ఈ సరస్వతీనది గడ్డలుత్రవ్వువానివలెవేగవంతములగుతరంగములతో పర్వతతటములనుభగ్నము చేయును.మా రక్షణ కొఱకుగానుస్తుతులు యజ్ఞములతోరెండు దరులను కూల్చుసరస్వతిని సేింతుము.

3.సరస్వతీ! నీవు దేవనిందకులనువధించినావు.సర్వ వ్యాపి వృసయ, త్వష్టపుత్రుని సంహరించినావు.అన్నసంపన్న సరస్వతీ!నీవు మానవులకుభూిి ఇచ్చినావు.వారికొఱకు వర్షముకలిగించినావు.

4.దానశీల, అన్నయుక్త,స్తోతల రక్షించుసరస్వతి మాకు అన్నముఅందించి తృప్తులనుచేయవలెను.

5.సరస్వతీ! ఇంద్రునివలెనిన్ను స్తుతించువ్యక్తి ధనప్రాప్తికిగానుయుద్ధమునదిగినపుడు అతనినిరక్షింపుము.

6.అన్నపూర్ణా! సరస్వతీ! యుద్ధమునమమ్ము రక్షింపుము.పూషవలె, మా అనుభవమునకుధనము ప్రసాదించుము.

7.భీషణ, హిరణ్మయరథమున ఎక్కినశత్రుఘాతిని సరస్వతిమా మనోహరస్తోత్రములనుకోఅవలెను.

8.సరస్వతి యొక్క అపరిితి,అకుటిల, దీప్త,అప్రతిహతగతిజలవర్షక వేగముప్రచండ ధ్వనిచేసి సాగును.

9.నియత భ్రమణకారిసరస్వతి సూర్యునివలెపగళ్ళను తెచ్చును.అట్లే మా సకలశత్రువులనుపరాజితులను చేయును.ఆమె తన జలమయభగినులతో మావద్దకురావలెను.

10.సప్తనది స్వరూప, సప్తభగినీయుక్త,ప్రాచీన ఋషిసేిత,మా ప్రియతమసరస్వతి మా స్తుతిపాత్రురాలుకావలెను.

11.సరస్వతి పృథ్వి. స్వర్గములంస్తీర్ణ ప్రదేశములనుతన దీప్తితో నింపినది.ఆ సరస్వతియే నిందకులనుండి మమ్ముర‌క్షించవలెను.

12.త్రిలోక వ్యాపిని, గంగాదిసప్తనదియుక్త,పంచవర్ణుల సమృద్ధిదాయినిసరస్వతి ప్రతి యుద్ధమునందునుఆహ్వాన యోగ్యఅగును.

13.మహాత్మ్యము,కీర్తివలన దేవతలందుప్రసిద్ధమైనదియు,నదులన్నింటిలోవేగవతియు, శ్రేష్ఠతవలనఅత్యంత గుణశాలినియుఅగు సరస్వతి జ్ఞానులగుస్తోతల స్తుతియోగ్యఅగును.

14.సరస్వతీ! మమ్ము ప్రశస్తధనము వైపు నడిపించుము.మమ్ము హీనులనుచేయకుము. ఎక్కువనీటితో మమ్ముబాధించకుము.మా బంధుత్వమును,గృహమును స్వీకరించుము.మేము నీవద్దనుండి నికృష్ఠ స్థానమునకుపోరాదు.

*దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబలపౌత్రుండును, ద్వాన్‌వేంకటాచార్య వేంకటాంబలపుత్రుండును ఆంధ్రఆస్థానకం దాశరథి కృష్ణమాచార్యఅనుజుండునుకమలానాంమ్మ ధర్మపత్నీసహితుండునుచిల్లరదేవుళ్ళు,మోదుగుపూలు, జనపదం,మాయజలతారు,మానవత, శరతల్పం,పావని, రానున్నదిఏది నిజం? ఇత్యాదినవలా రచయితయునగుశ్రీధాశరథి రంగాచార్య రచితఆంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహితముననాలుగవ అష్టకముసమాప్తము.*

కాలేవర్షతుపర్జన్య:

శ్రీమదాంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహిత

శుక్లాంబరధరంష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం

ప్రసన్నవదనంధ్యాయేత్సర్వ ఘ్నోపశాంతయే

అయిదవఅష్టకము

ఆరవమండలము

మొదటిఅధ్యాయము ఆరవఅనువాకము

అరువదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత- అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అశ్వినులు క్షణమాత్రమునశత్రువును ఓడించగలవారు.ప్రభాత కాలమునపృథి పర్యంతమగుఅంధకారమును దూరముచేయువారు. ద్యులోకనేతలు, భువనములకుఈశ్వరులు. అట్టివారిని‌నేను స్తుతింతును.మంత్రములతోఆహ్వానింతును.

2.అశ్వినులు యజ్ఞపువైపుతరలినారు. నిర్మలతేజోబలమునతరలినారు. రథపు దీప్తినిప్రకటించుచుతరలినారు. జలముకొఱకు అశ్వములతో మరుదేశములంఘించి తరలినారు.

3.అశ్వినులారా! రు ఉగ్రులు,సమృద్ధముకాని గృహమునుసమృద్ధము చేయుటకువెళ్ళుదురు. రువాంఛనీయులు.మనోవేగవంతులు.అశ్వములంద స్తోతలనుస్వర్గమునకు చేర్చండి.హవ్యదాతనుబాధించువారికి దీర్ఘనిద్రకలిగించండి.

4.అశ్వినులు యువకులు.హోతలు, ద్రోహరహితులు.వారు గుఱ్ఱములనుపూన్చవలెను.అన్నము, పుష్టి, రసమువహించవలెను.అభినవ స్తోతలమనోజ్ఞస్తుతులవద్దకుచేరవలెను.ప్రాచీన అగ్ని వారి యాగముచేయవలెను.

5.అశ్వినులు స్తుతికారుని,స్తుతికర్తలనుసుఖింపచేయుదురు.స్తుతికర్తకు బహువిధదానములు ఇచ్చెదరు.వారు రుచిరులు. బహుకర్ములు.ప్రాచీనులు. దర్శనీయులు,నేను స్తుతితో వారినిసేవింతును.

6.తుగ్రపుత్రుడుభుజ్యుడుసముద్రమధ్యముననావలేని వాడయినాడు.అప్పుడు మీరు ధూళిరహితమార్గమున రథయుక్తులైబయలుదేరినారు.అశ్వములతో జలఉత్పత్తి స్థానమగుసముద్రము నుండిభుజ్యుని బయటికితెచ్చినారు.

(ధూళిరహిత మార్గముఆకాశ మార్గము)

7.అశ్వినులారా! మీరు రథారూఢులు.మీ రథము విజయవంతము.దానిమీద సాగుడు. మార్గమధ్యమునఉన్న పర్వతములనుబద్దలుకొట్టండి.మీరు కోర్కెలు తీర్చువారు.సంతానము కోరువారిపిలుపు వినండి. స్తోతలకోర్కెలు తీర్చండి.స్తోత యొక్క ప్రసవముడిగిన గోవును పాలిచ్చుదానినిచేయండి. ఈ విధముగామీరు సుబుద్ధిశాలులుకండి. సర్వత్ర సంచరించండి.

8.ప్రాచీన ద్యావాపృథ్వులారా!ఆదిత్యులారా! వసువులారా!రుద్రపుత్రులారా!మానవులు అశ్విద్వయ సేవకులు. వారి విషయమునదేవతలకు మహాక్రోధమున్నది.దానిని తాపకరమగు రాక్షసపతినివధించుటకుఉపయోగించండి.

9.అశ్వినులు రాజులు.వారిని సమయానుసారము సేవించువారున్నారు. వారినిగురించి మిత్రావరుణులకుతెలియును. ఆవ్యక్తి మహాబలిరాక్షసుని మీదకు అస్త్రమువిసరును. అభిద్రోహాత్ములగుమానవుల వచనానుసారముఅస్త్రము విడుచును.

10.అశ్విద్వయమా! ఉత్తమచక్రములు కలిగి,దీప్తివంతమై,సారథియుక్తమగు రథమునఎక్కండి. సంతానముప్రసాదించుటకు మాఇంటికి రండి. క్రోధమువిడువండి. మానవులకువిఘ్నములు కలిగించువారితలలు త్రుంచండి.

11.అశ్వినులారా! ఉత్తమ,మధ్యమ, సాధారణఅశ్వములతో మావద్దకురండి. బలిష్ఠములయినగోవులు నిండినగోశాల తలుపులుతెరవండి. నేనుస్తుతి కర్తను. నాకువిచిత్ర ధనముఇవ్వండి.

## అరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అశ్వినులు అనేకులఆహూతులు.మనోహరులు.వారు నిలిచినచోటహవ్యయుక్తమగుపంచదశాది స్తోమముదూతవలె వారినిఆహ్వానించవలెను.ఈ స్తోమమే అశ్విద్వయమునునావైపు మరలించినది.అశ్విద్వయమా! స్తోతస్తుతికి మీరు ప్రసన్నులుకండి.

2.అశ్విద్వయమా! మా ఆహ్వానములనుమన్నించండి. చక్కగావెడలండి. స్తుతించినవారిసోమపానము చేయండి.మా ఇంటిని శత్రువులనుండిరక్షించండి. దగ్గరిదూరపు శత్రువు మాఇంటిని నష్టపరచరాదు.

3.అశ్వినులారా! చక్కగా అభిషవించినసోమము మీ కొఱకు నిలిచిఉన్నది. మెత్తనికుశలు పరచి ఉన్నవి.మిమ్ము వరించినస్తోతలు చేతులుజోడించి మిమ్ముస్తుతించుచున్నారు.శిలలు మీకొఱకు సోమరసమువెల్లడించినవి.

4.అశ్వినులారా! మీ యజ్ఞమునఅగ్ని పైకి లేచును.యజ్ఞమునకుచేరును. హవ్యవంతుడు.ఘృతవంతుడు అగును.అశ్వద్వయమును స్తుతియుక్తునిచేయు స్తోతయేబహుకర్మి ఉద్యుక్తుడుఅనబడును.

5.అశ్వినులారా! సూర్యపుత్రిమీ బహురక్షక రథముఎక్కినది. దాని వన్నెపెంచినది.మీరు దేవతలఈ జన్మలోనే ప్రాజ్ఞులనుండిప్రాజ్ఞనేతలయినృత్యశాలురగుడు.

6.ఇదే దర్శనీయ కాంతితోసూర్యశోభ పెంచుటకుపుష్టివంతులు కండి.శోభ కొఱకు ఏ గుఱ్ఱములుఅందముగా సాగును. స్తవనీయఅశ్వద్వయమా! ఏందువంటిస్తుతులు ఏమ్మువ్యాపింపచేయవలెను.

7.అశ్వినులారా! ఏ గుఱ్ఱములునడకలు నేర్చినం.మోయుటలో ఎంతోచతురలు. అం ఏమ్ముఅన్నమువైపు తేవలెను.మనోవేగములఏ రథము అభిలషణీయ,అనంత అన్నమువైపుసాగవలెను.

8.బహుపాలకఅశ్వినులారా! ఏవద్దబోలెడు ధనముఉన్నది. మాకు ఆవులు,అన్నము ప్రసాదించండి.అం మాకు ప్రియము కలిగించవలెను.ఇతరుల వద్దకుతరలిపోరాదు. మాదయతలగు అశ్వద్వయమా!ఏకు స్తోతలు ఉన్నారు.స్తుతులు ఉన్నం.నీ అనుగ్రహముకోరువారి సోమము సహితముఉన్నది.

9.పురయుని యొక్క సరళగతులు,శీఘ్రుగాఏనులు అగు రెండుపడవలు నా వద్దఉన్నం. సఏధరాణిఇచ్చిన వందఆవులు నావద్దఉన్నం. పేరుకరాణి వండినఅన్నము నావద్దఉన్నది. శాంతుడనురాజు అశ్విద్వయ స్తోతలకుహిరణ్యమయములు,చక్కనిం పది రథములుఇచ్చినాడు. అందుకుతగినట్లుగా శత్రునాశకులు,సుందరులగు పురుషులనుఇచ్చినాడు.

10.నాసత్యద్వయమా!ఏ స్తోతలకు పురుపాంథుడనురాజు వందల,వేల అశ్వములు ఇచ్చినాడు.ఏర అశ్వద్వయమా! ఆ స్తోతభరద్వాజునకుసహితము ఇవ్వవలెను.

11.అశ్వినులారా! నేను ఏద్వాంసులసహితముగాఏరు అందించు, సుఖములుకలిగించు, ధనములచేచుట్టబడవలెను.

## అరువదినాలుగవ సూక్తము

### ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఉషలు దీప్తిమంతులు,శుక్లవర్ణలు. సౌందర్యమునకుగానుజలతరంగములవలెలేచును. ఉష సమస్తప్రదేశములనుసుపథములను, సుగమములనుచేయును. ఉష ధనవతి.సమృద్ధవతిఅగును.

2.ఉషాదేఏ! నీవు పెండ్లికూతురువలెఉన్నావు. పెరిగి అందములసంతరించుకొనుచున్నావు.వెలుగులు నీ కిరణములసొగసులు పంచుచున్నం.దీప్తిమతులగునీ కిరణములు ఆకసమునఅలరారుచున్నం. తేజస్సుతోనిండిన నీ రూపము వెలుగులుపరచుచున్నది.

3.లోహితవర్ణ,దీప్తిమంత కిరణములుసుభాగ, ఏస్తీర్ణ, ప్రథమఉషను వహించును.శీఘ్రుగాఏ సేనాపతివలెచీకట్లను నిలుపుము.ఆయుధ ప్రయోగముననిపుణుడగు ఏరుడు శత్రువునుపారదోలినట్లు చీకట్లనుపారదోలును.

4.పర్వతములు, వాయువులేనిప్రదేశము నీకు సుపథముసుగమము అగును. స్వప్రకాశయుక్తా!నీవు అంతరిక్షమునుఅధిగఏంతువు. ఏశాలరథవతి,సౌందర్యవతి, ద్యులోకదుహితా! మాకుకోటిన ధనముఇమ్ము.

5.ఉషా! నీది అప్రతిహతగతి.ప్రీతిపూరక అశ్వములతోనీవు ధనముమోయింతువు. మాకుధనము అందించుము.ద్యులోకపుత్రీ!నీవు వెలుగులరాణిం.ప్రథమ ఆహ్వానమునపూజనీయవు. అందువలననీవు దర్శనీయవు.

6.ఉషా! నీవు వెలువడగనేపిట్టలు గూళ్లువదలును. అన్నముఆర్జించుటకు మనుష్యులునిద్ర వదులుదురు.నీవు దగ్గరున్నహవ్యదాతకుకోటిన ధనముఇమ్ము.

## అరువదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఉష వెలుగుల కిరణములుకలది. రాత్రి చుక్కలవెలుగుతో చీకట్లనుతరుముచు కనిపించును.ఆ ద్యులోక పుత్రియేమాకు చీకట్లనుదూరము చేయును.జనులను వెల్లడించును.

2.ఉషాదేవి, కాంతుల రథముకలది. అప్పుడే మహాయజ్ఞప్రథమ పాదమునిర్వర్తించి అరుణవర్ణఅశ్వములతో విస్తృతరూపమున పయనించును.ఆమెలో చిత్ర,విచిత్ర సొగసులు చొరబడును.ఆమె రేయిచీకట్లనుతరిమికొట్టును.

3.ఉషాదేవి! నీవు మానవహవ్యదాతలకుకీర్తి, బలము, అన్నము,రసము ప్రసాదింతువు.నీవు ధనశాలిని.గమనశీలవు. నిన్నుసేవించు వారికి నేడు పుత్ర,పుత్రికాయుక్తమగుఅన్నధనముప్రసాదించుము.

4.ఉషాదేవులారా! మిమ్ము సేవించువారి కొఱకు మీ వద్దధనము ఉన్నది.వీరుడగు హవ్యదాతకొఱకు మీవద్ద ధనముఉన్నది. ప్రాజ్ఞుడగుస్తోత కొరకు మీవద్దధనము ఉన్నది.
'ఉక్థ'మంత్రములున్ననా సమాన వ్యక్తికి,పూర్వమువలెనేధనము ఇమ్ము.

5.గిరితట ప్రియ ఉషాదేవి!అంగిరులు నీ అనుగ్రహమునగోవులను సృజించినారు.పూజనీయ స్తోత్రములతోఅంధకారమును నశింపచేసినారు.నేతలగు అంగిరులస్తుతులు ఫలవంతములుఅయినవి.

6.ద్యులోకదుహితాఉషా! ప్రాచీనులకువలెనేమా కొఱకునను అంధకారముదూరము చేయుము.ధనశాలిని ఉషా! భరద్వాజునివలెస్తుతించు నాకు పుత్ర,పౌత్రాదియుక్త ధనముఇమ్ము. అనేకులకు సరిపడఅన్నము నిమ్ము.

## అరువదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత- మరుత్తులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మరుత్తుల రూపముసమానము. స్థిరపదార్థములందుస్థిరము. ప్రీతికరము.గతిపరాయణము.ఆ రూపము విద్వాంసులగు స్తోతలవద్ద వెల్లడికావలెను. అదిఅంతరిక్షమున ఒకసారి శుక్లవర్ణజలమును తరిగించును.మర్త్యలోకమునఅన్య పదార్థములుపితుకుటకు పెరుగును.

2.మరుత్తులు, ధనికులు,అగ్ని సమాన దీప్తులు.వారి ఇష్టప్రకారము ఇమ్మడి,ముమ్మడి పెరుగువారు.వారి రథము ధూళిరహితము, సువర్ణఅలంకారయుతము.ఆ మరుత్తులేధనము, బలములతోఆవిర్భూతులయినారు.

3.మరుత్తుల సేచనకారిరుద్రుని పుత్రులు.భరించగలవారు.అంతరిక్షమున భరించుటకుసమర్థులు. ఆ మరుత్తులతల్లి పృశ్ని బహుగొప్పది.ఆమె మానవ జీవనముకొఱకు గర్భము లేకజలము ధరించినది.

4.మరుత్తులు స్తోతలవద్దకుపయనించరు. వారి మనసులందునిలుతురు. వారి పాపములనురూపుమాపుదురు. మరుత్తులుదీప్తిమంతులు.స్తోతల కోటికప్రకారము నీరు అందింతురు.కాంతిమంతులయితమను ప్రకాశితముచేయుదురు. నేలనుతడుపుదురు.

5.మరుత్తులు అపహరణకర్తలు,గమనశీలురు. మహత్వయుక్తులు.ఉగ్రులు. స్తోతలువారిని ఉద్దేశించి మరుత్సంజ్ఞక మంత్రమునుఉచ్చరింతురు. కోటికలుతీర్చుకొందురు. దానకర్తయగుయజమాని మరుత్తులనుక్రోధశూన్యులనుచేయును.

6.మరుత్తులు ఉగ్రులు.బలశాలురు. ఘర్షించుసేనలను ద్యావాపృథ్వులతోకలుపుదురు. భూమినితృప్తిపరతురు. రుద్రపత్నిసంబంధమగు మాధ్యమికీవాక్కుస్వదీప్తితోకూడియుమరుత్తుల దీప్తికిఅడ్డురాదు.

7.మరుత్తులారా! మీ రథముపాపరహితము.దానికి సారథి లేడు.స్తోత నడిపించును.అది అశ్వవ, భోజన,పాశ రహితమయ్యు,జలప్రేరకము, అభీష్టప్రదమైద్యావాపృథ్వులు అంతరిక్షమునసంచరించును.

8.మరుత్తులారా! మీరుయుద్ధమునరక్షించువానిని ప్రోత్సహించువాడుఉండడు. హింసించువాడుఉండడు. మీరు పుత్ర,పౌత్ర, గో, జలసంచయమున రక్షించువాడుయుద్ధమందుశత్రువుల గోసమూహములనుచెదరగొట్టును.

9.అగ్నీ! బలమునశత్రువులనుఅణచివేయువారును.భూమిని వడికించువారును,ధ్వనికారులు. బలశాలురగుమరుత్తులకు దర్శనీయఅన్నము ప్రసాదించుము.

10.మరుత్తులు యజ్ఞమువలెప్రకాశమానులు. శీఘ్రుగామిఅగ్నిశిఖవలె దీప్తిమంతులు. పూజనీయులు.వారు శత్రువులగడగడలాడించువారివలెవీరులు. దీప్తి శరీరయుక్తులు.అనభిభూతులు.

11.మరుత్తులు దీప్తిమంతులు.ఖడ్గయుక్తులు.రుద్రపుత్రులు.ఆ వర్ధమాన మరుత్తులనేనేను స్తోత్రములతోసేవింతును. స్తోతయొక్క నిర్మల స్తుతులుఉగ్రములై మేఘమువలెమరుత్తుల బలమునకుసమానములు అగును.

## అరువదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత- మైత్రావరుణులు,ఛందస్సు -త్రిష్టుప్.

1.మిత్రావరుణులారా!మీరు సకల విశ్వమున శ్రేష్టులు.మిమ్ము స్తుతిద్వారా వర్ధిల్లచేయుచున్నాను.మీరు అసములు. చతురశ్రేష్టులు. తాటితోవలేమి భుజములతోమానవులనువెంట నడిపింతురు.

2.మిత్రావరుణులారా!మా ఈ స్తుతి మిమ్ముప్రచ్ఛాదితులనుచేయును. హవ్యసహితముగామీ వద్దకు ఈ స్తుతియేచేరును. ఇదే మీయజ్ఞమునకుచేరును. మాకు శీతాతపనివారకము అనభిభూతమగుగృహమును ఇవ్వండి.

3.ప్రియులగు మిత్రావరుణులారా!అన్నము, స్తోత్రముతోఆహూతులైరండి.పనిచేయ నియమించబడినవాడు,పనితో అన్నార్థులగువారిని కూర్చినట్లుమీరు మీమహిమద్వారా కూర్చుడు.

4.మిత్రావరుణులుఅశ్వమువంటి బలశాలురు.పవిత్ర స్తోత్రయుక్తులు.సత్యస్వరూపులు. వారినిఅదితి గర్భమునదాల్చినది. జన్మించినంతనేమహానులకన్న మహానులయినవారు.మానవహింసకులకుఘాతకులు. మిత్రావరుణులనుఅదితి భరించినది.

5.పరస్పర ప్రీతియుక్తులైసమస్త దేవతలుమీ మహిమనుకీర్తించినారు. బలవంతులయినారు.మీరు విశాల ద్యావాపృథ్వులనుపరాభవించగలరు.మీ వెలుగు అహింసితముబహిరంగము.

6.మీరు నిత్యము బలవర్ధకులుఅగుదురు. అంతరిక్షపు అత్యున్నతప్రదేశము మేఘములేకసూర్యుని కొయ్యవలెగట్టిగా పట్టుకొనండి.మీరు బలపర్చిన మేఘముఅంతరిక్షమున వ్యాపించును.విశ్వదేవతలుసూర్యుడు మానవులుసమర్పించిన హవ్యమునతృప్తులై భూలోకద్యులోకములందువ్యాపిస్తారు.

7.సోమముతో కడుపునింపుకొనుటకు మీరు ప్రాజ్ఞవ్యక్తిని ఎంచుకుందురు.విశ్వజిత్తులగు మిత్రావరుణులారా!ఋత్విక్కు యజ్ఞగృహముపూరించినపుడు మీరు జలముపంపుదురు. అప్పుడు నదులు,దిశలు దుమ్ముతోనిండవు. ఎండిపోకుండ,గాలి లేకుండ సంపన్నములగును.

8.ఘృతాన్నయుక్తులగుమిత్రావరుణులారా!మేధావియగువాడుసదా తన వాక్కులతో మిమ్ముజలము కోఱును.యజ్ఞమునకుమీతో వచ్చువాడుమాయావికానట్లుమీ మహిమ సహితముకావలెను. హవ్యదాతపాపములను పోగొట్టండి.

9.మిత్రావరుణులారా!మీరు నియమించిన మీకుప్రియమైన కార్యములకువిఘ్నము కలిగించువానిని మానవులులేక దేవతలుస్తోత్రరహితుడైనవానినికర్మశీలుడయ్యియజ్ఞరహితుడైనపుత్రవంతులుకాని వారిని నష్టపరచుడు.

10.మేధావులు స్తుతులుఉచ్చరించునపుడుకొందఱు, కొందఱుస్తుతించి సూక్తపాఠముచేయునపుడుమేము మిమ్ము గూర్చిమంత్రములుపఠించినపుడు అప్పుడుమీరు మహిమాన్వితులైదేవతల వెంటవెళ్లకండి.

11.మిత్రావరుణులారా!మీరు రక్షకులు, స్తుతులుఉచ్చరించబడినపుడుసరళగామి, ఘర్షక, అభీష్టవర్షిసోమము యజ్ఞమునకుజత అయినపుడుమీరు గృహదానముచేయుటకు వచ్చినపుడుమీరు దానముచేయుగృహము అవిచ్ఛన్నమగును.ఇది సత్యము.

## అరువదిఎనిమిదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మహా ఇంద్రవరుణులారా!యజమాని మనువువలెకుశలు పరచినాడు. అన్నము,సుఖము కొఱకు యజ్ఞముప్రారంభించినాడు.నేడు మీ కొఱకు ఆ యజ్ఞమేఋత్విక్కులచేసమర్పించబడుచున్నది.

2.మీరు శ్రేష్ఠులు. యజ్ఞమందుధనదాతలు.వీరులలో అతిబలవంతులు.దాతలలో శ్రేష్ఠదాతలు.శూరులు. సత్యమునశత్రువును హింసించువారు.సకల ప్రకార సేనలుకలవారు.

3.ఇంద్రావరుణులుస్తుతి, బలము,సుఖములతో స్తుతించబడువారు.వారిలో ఒకరు ఇంద్రుడువృత్రహంత.మరొకరు వరుణుడు.ప్రజలను ఉపద్రవములనుంచిరక్షించుటకు బలశాలిఅగువాడు.

4.ఇంద్రావరుణులారా!మానవులలోస్త్రీ, పురుషులు, సమస్తదేవతలు స్వయముగాఉద్యుతులై మిమ్ముస్తుతులతో వర్ధిల్లచేసినపుడు మహిమాన్వితులుకండు. వారికి ప్రభువులుకండు. విస్తీర్ణ ద్యావాపృథ్వులారా!మీరు వారికి ప్రభువులుకండు.

5.ఇంద్రావరుణులారా!మీకు స్వయముగా హవిఇచ్చు యజమానిదానశీలి, ధనవంతుడు,యజ్ఞశాలి అవుతాడు.అతడే దాత. జయమునసాధించిన అన్నముతోపాటు శత్రువు చేతనేగౌరవించబడును.అతనికి సంపన్నుడగుపుత్రుడు కలుగును.

6.ఇంద్రావరుణులారా!మీరు హవ్యదాతకుధనమును అనుగ్రహించునదియు,అన్నశాలియునగుధనము ప్రసాదింతురు.అది శత్రువులదురాశయమును దూరముచేయును. అట్టిధనమే మాకు లభించవలెను.

7.ఇంద్రావరుణులారా!మేము మీ స్తోతలము.సురక్షితము, దేవరక్షితమగుధనమును మాకు అందించండి.మా బలము యుద్ధమునశత్రువును అణచునట్టిదిహింసకమై వెంటనేవారిని కీర్తిని తిరస్కరించునదికావలెను.

8.ఇంద్రావరుణులారా!మీరు స్తుతులై మాకుమంచి అన్నమునకుగానువెంటనే ధనముఇవ్వండి. దేవతలారా!మహామహులనిమీ బలమును కీర్తించెదము.పడవతో ఏరు దాటినట్లుపాపములను దాటవలెను.

9.వరుణుడు మహిమాన్వితుడు.మహాకర్మి. ప్రజ్ఞాయుక్తుడు.కాంతి సంపన్నుడు. అజరుడు.ంశాల ద్యావా పృథ్వులనుభాసింపచేయువాడు.ఆ సామ్రాట్టు, ంరాట్టువరుణునిగూర్చి నేడుమనోహరములు,సర్వప్రకార బృహత్స్తోత్రములనుఉచ్చరించండి.

10.ఇంద్రావరుణులారా!ీరు సోమపానము చేయువారు.కావున ఇదిగో ఈ మాదక,అభిషుత సోమపానముచేయండి. ీ కొఱకుమేము సోమరూప అన్నముఏర్పరచినాము. కావునఈ యజ్ఞమునఆసీనులయి సోమముసేంచండి.

## అరువదితొంన్మదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రంష్ణువులు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రంష్ణువులారా!ంమ్ము స్తుతి, హంద్వారా ప్రేరేపింతుము. ఈ కర్మసమాప్తమైనంతఁరు యజ్ఞమునుసేంచండి. ఉపద్రవశూన్యమార్గమున మమ్ముదాటించండి. మాకుధనము ఇవ్వండి.

2.ఇంద్రంష్ణువులారా!ీరు స్తోత్రజనకులు.కలశస్వరూపులు. సోమంధానంభూతులని స్తుతించుస్తోతలు ీకు లభించవలెను.స్తోతలగానముచేయు కీర్తనలుీకు లభించునుగాత.

3.ఇంద్రంష్ణువులారా!ీరు సోమములకు అధిపతులు,ధనము ఇచ్చుచుసోమము ముందుకుంచ్చేయండి. స్తోతలస్తోత్రములు,ఉక్థలు ంమ్ము తేజస్సుతోవృద్ధిచేయవలెను.

4.ఇంద్రంష్ణువులారా!హింసాకారులనుఓడించునం, మత్తఅశ్వగణము ంమ్ము వహించవలెను.స్తోతల సకలస్తోత్రములనుీరు స్వీకరించండి. నా స్తోత్రములను,వచనములనుకూడ ంనండి.

5.ఇంద్రంష్ణువులారా!సోమమువలనకలిగిన మదముఉత్సాహమునీరు ంస్తృతముగా పర్యటింతురు.ీరు అంతరిక్షమును ంస్తృతపరిచినారు.జగములను మేముజీంంచుటకు ప్రసిద్ధముచేసినారు. ీ ఈ ఘనకార్యములన్నియుప్రశంసనీయములు.

6.ఘృతాన్నయుక్తులగుఇంద్రంష్ణువులారా!ీరు సోమమున వర్ధిల్లుదురు.సోమపు అగ్రభాగమునసేంంతురు. నమస్కరించియజమానులుీకు హవ్యముఇస్తారు. ీరు మాకు ధనముఇవ్వండి. ీరు సముద్రసములు.ీరు సోమపుగనులు.కలశరూపులు.

7.దర్శనీయ ఇంద్రంష్ణువులారా!మత్తు కలిగించుఈ సోమము త్రాగండి.కడుపునింపండి. ీవద్దకుమదకర సోమరూప అన్నముచేరవలెను.నా స్తోత్రమును,ఆహ్వానమునుంనండి.

8.ఇంద్రంష్ణువులారా!దిగ్విజయీభవ,ీరు పరాజయము ఎరుగనివారు.ీకు అసురులతో జరిగినస్పర్థ త్రింధము,లౌకికము, వేదము,వచనము, అంకాకఅసంఖ్యాకములు. అట్లయ్యుీరు పరాక్రమమునవారిని సాధించినారు.

## డెబ్బదవసూక్తము

ఋషి- భరద్వాజుడు,దేవత- ద్యావాపృథ్వులు,ఛందస్సు - జగతి.

1.ద్యావాపృథ్వులారా! ీరుజలవతులు.ప్రాణులకు ఆశ్రయభూతలు.ంస్తీర్ణలు. ప్రసిద్ధలు.జలదోహనముచేయువారు. సురూపలు.వరుణిని ధారణతోపృథక్రూపలు. నిత్యలు.బహుకర్మలు.

2.అసంగతలు, బహుధారావతులు,జలవతులుశుచికర్మలగు ద్యావాపృథ్వులుసుకృతము చేయువారికి జలము ఇస్తారు.ద్యావాపృథ్వులారా! ీరుభువనములకురాణులు. మాకు మనుష్యులకుహితము కలిగించుబలము ప్రసాదించండి.

3.సర్వభువన నివాసభూతలగు ద్యావాపృథ్వులారా!ీకు సరళ గమనమునకుగానుహంస్సులు అందించువ్యక్తి సిద్ధమనోరథుడగును.సంతానముతో వృద్ధిచెందును. కర్మలీద ీరు చల్లనిరేతస్సు నానారూపమగును.అది సమాన కర్మలఉత్పత్తి కారకమగును.

4.ద్యావాపృథ్వులు జలముచేకప్పబడినం. జలమునుఆశ్రయించునం. అం నీటిలోమునిగి తేలునం.జలవర్ష ందాయినులు.ంస్తృతలు. ప్రసిద్ధలు.యజ్ఞపురస్కృతలు.యజ్ఞమునందుంద్వాంసులు ద్యావాపృథ్వులనుసుఖములు యాచింతురు.

5.ద్యావాపృథ్వులు జలరక్షణలు,జలదోహలు.జలకర్మలు, వారుమాకు యజ్ఞము,ధనము, యశము,అన్నము, బలముఇచ్చువారు. మమ్ముమేఘముతో తడుపవలెను.

6.పితా ద్యులోకమా! మాతాపృథ్వీ!మాకు అన్నము అందించండి.లోకములను ఎరుగువారు.సుకర్మలు, పరస్పర రమమాణలు,అందరికి సుఖములనిచ్చుద్యావాపృథ్వులు మాకుపుత్రాదిబలము,అన్నము ఇవ్వవలెను.

## డెబ్బదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-సంత,ఛందస్సు1-3జగతి,ంగిలినం త్రిష్టుప్.

1.సుకృత సంత దానముచేయుటకుగానుతన బంగారు చేతులనుపైకి లేపును. సంతంశాలుడు. తరుణుడు.ంద్వాంసుడు. జగద్రక్షణకుగానుతన రెండు జలబావులనుప్రేరేపించును.

2.ఆ సంత ఉత్పత్తికార్యము, ప్రశస్త ధనదానముంషయమునను మేముసమర్థులము కావలెను.సంతా! జగములందలిసమస్త ద్విపద చతుష్పాత్తులస్థితి, ఉత్పత్తింషయమున సమర్థుడవు.

3.సంతా! నీ తేజముఅహింసితముసుఖావహము.ఆ తేజమునమా గృహములనురక్షింపును. నీ వాక్కు హిరణ్యము.మాకు నవసుఖములనుఇమ్ము. మమ్ము రక్షింపుము.మాకు కీడు చేయువారుప్రభుత్వముచేయరాదు.

4.సంత శాంత మనస్కుడు.హిరణ్యహస్తుడు.హిరణ్యహనువు.(దవడలు కలవాడు)కీర్తిశాలి. మనోహరుడు.మధురవాక్కు. అతడురాత్రి చివరనుమేల్కొనవలెను.అతడు హవ్యదాతకుకోటినంత అన్నముఅందించవలెను.

5.సంత వక్తవలెహిరణ్మయ,శుభంకర బాహువులనుఎత్తవలెను.అతడు భూం నుండిద్యులోకపు ఉన్నతప్రదేశమునకు ప్రాకును.గతిశీలములగుమహా పదార్థములన్నింటినిసంత ప్రసన్నములనుచేయును.

6.సంతా! మాకు నేడు ధనముఇమ్ము. రేపు ఇమ్ము. నిత్యముఇమ్ము. నీవు నివాసభూతమగుంశేష ధనదాతవు.కావున ఈ స్తుతితోనేమేము ధనముపొందెదము.

## డెబ్బదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజుడు,దేవత-ఇంద్రసోములు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఇంద్రసోములారా! మీమహిమ అపారము.గొప్పది. మీరు గొప్పవారు, ముఖ్యములగుభూతములనుసృష్టించినారు. మీరు సూర్యుని,జలమును సాధించినారు.సకల అంధకారములను,నిందకులను వధించినారు.

2.ఇంద్రసోములారా! ఉషనుప్రకాశింపచేయండి.సూర్యుని జ్యోతిని లేవనెత్తండి.అంతరిక్షము ద్వారా ద్యులోకమునుస్తంభింప చేయండి.మాత పృథ్విని ప్రసిద్ధునిచేయండి.

3.ఇంద్రసోములారా! జలములనుకట్టిపెట్టినవృత్రుని వధించండి.ద్యులోకము మిమ్ముసంవర్ధితులనుచేసినది. నదులజలములనుప్రోత్సహించండి.సాగరములను జలముతోనింపండి.

4.ఇంద్రసోములారా! అపక్వమగుగోవుల చన్నులందుపక్వమగు దుగ్ధమునుప్రవేశపెట్టినారు.నానా వర్ణగోవులందుతెల్లని పాలనేకల్పించినారు.

5.ఇంద్రసోములారా! మాకుతరింపచేయగలది.సంతానయుక్తమైనది,శ్రవణయోగ్యమగుధనమును వెంటనేప్రసాదించండి. మానవులకుహితకరము.శత్రు సేనను ఓడించగలబలమును వర్ధిల్లచేయండి.

## డెబ్బదిమూడవ సూక్తము

ఋషి- భరద్వాజుడు,దేవత బృహస్పతి,ఛందస్సు - త్రిష్టుప్.

1.బృహస్పతిపర్వతములనుపగులకొట్టినాడు.సర్వప్రథముడుగా జన్మించినాడు.సత్యస్వరూపుడు. అంగిరుడు.యజ్ఞపాత్రుడు.ఉభయలోకములకుసులభముగా వెళ్లగలవాడు.ప్రదీప్త స్థానమునఉండువాడు. అందరి పాలకుడు.అట్టి బృహస్పతివర్షించువాడై ద్యావాపృథ్వులందుగర్జించును.

2.బృహస్పతియజ్ఞమున స్తోతకుస్థానము కల్పించును.వృత్రాది అనివార్యఅంధకారములనుఅంతము చేయును.యుద్ధమునశత్రువును గెలుచును.ద్వేషులను పరాభవించును.అసురపురములను ఛిన్నాభిన్నముచేయును.

3.ఈ బృహస్పతియేఅసురుల ధనము,గోవులు సహితముగాగోచరులను గెలిచినాడు.అప్రతిహతుడైయజ్ఞకర్మలనుఅనుభవించ కోటినాడు.స్వర్గ శత్రువులనుఅర్చన మంత్రములతోవధించినాడు.

## డెబ్బదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి- భరద్వాజుడు,దేవత- సోమరుద్రుల, ఛందస్సు - త్రిష్టుప్.

1.సోమరుద్రులారా! మాకుఅసురబలము ప్రసాదించండి.సమస్త యజ్ఞములుమిమ్ము ప్రతిగృహమునవ్యాపింపచేయవలెను.మీ వద్ద సప్త రత్నములుఉన్నవి. అందువలనమాకు మీరు సుఖకరులుకండి. ద్విపద, చతుష్పాత్తులకుకూడ కళ్యాణకరులుకండు.

2.సోమరుద్రులారా! మాఇంట ఉన్న అంటువ్యాధినిపారద్రోలండి. దారిద్ర్యమునుఅది పారిపోవునట్లుబాధించండి. మావద్ద సుఖప్రదమగుఅన్నము ఉండవలెను.

3.సోమరుద్రులారా! మాకుఆరోగ్యము కలుగుటకుప్రసిద్ధ ఔషధములనుమీ వద్ద ఉంచండి.మేము చేసినపాపములు మమ్ముఅంటిపెట్టుకొని ఉన్నవానినిదూరము చేయండి.

4.సోమరుద్రులారా! ీవద్దదీప్తమగు ధనస్సుతీక్షణమగు శరములుఉన్నా. ీరు శాంతమగుసుఖమును ఇవ్వగలవారు.మా స్తోత్రములనుఆశించండి. మాకు అనేకఇహసుఖములనుప్రసాదించండి. వరుణపాశములనుండిడిపించండి. మమ్మురక్షించండి.

## డెబ్బదిఅయిదవ సూక్తము

ఋషి-భరద్వాజపాయుడు, దేవతలు-వేరువేరు, ఛందస్సు-ధము

1.యుద్ధము రగిలినది.రాజు లోహకవచముధరించినాడు. సాగినాడు.అప్పుడతను సాక్షాత్తుమేఘమువలెకనిపించినాడు. రాజా!గాయపడని దేహముతోజయము సాధించుము.మహిమ కవచమువలెనిన్ను రక్షించవలెను.

2.మేము ధనుర్ధారులము.ధనుస్సుతో గోవులనుయుద్ధమునజయింతుము. శత్రుసేనలనువధింతుము.శత్రువు కోటికలనుధనస్సును భగ్నముచేయవలెను.ఈ ధనుస్సుతో సమస్తదిశలందుగల శత్రువులనుజయింతుము.

3.ధనుస్సుయొక్కజ్యా(నారి) యుద్ధవేళలందుయుద్ధమునుదాటింపకోరును. ఆకర్ణాంతములాగినపుడు అది ప్రియవచనముచెప్పవచ్చినట్లనిపించును.భార్యభర్తనుఆలింగము చేసికొనిమాట్లాడినట్లుఈ జ్యా ధనుస్సునుఆలింగనము చేసికొనిధ్వని చేయును.

4.రెండు తూణీరములు(అమ్ములపొదలు)అన్య మనస్క యువతివలెశత్రువును ఆక్రంచును.తల్లివలెపుత్రుని వంటిరాజును రక్షించును.అం తమ ధులనుచక్కగా ఎరుగును. వెళ్లునపుడురాజును ద్వేషించువారిని వధించును.శత్రువులనునరికివేయును.

5.ఈ తూణీరము అనేకశరములకు తండ్రి.ఇతనికి అనేక శరపుత్రులున్నారు.బాణము వెడలునపుడుతూణీరము 'త్రిశ్వ'ధ్వని చేయును.ఇది యోద్ధపుకుతగిలి ఉండును. యుద్ధకాలమునబాణములు ప్రసంచును.సమస్త సేనలనుగెలుచును.

6.సారథి రథమున కూర్చుండును.తనముందరి గుఱ్ఱములనుఅదిలించును. కోరినచోటికి రథమునుచేర్చును. కళ్ళెములుగుఱ్ఱముల మెడలకుతగిలి వృష్టమువరకు వ్యాపించి సారథికిఅనుకూలముగా ఏర్పరచబడును.కళ్ళెముల మహిమనుస్తుతించండి.

7.గుఱ్ఱపు డెక్కలనుండి దుమ్ములేచును. రథమునులాగును. గుఱ్ఱముసకిలించును. అదిపారిపోదు. శత్రువునుడెక్కలతో తన్నును.

8.హవ్యముఅగ్ని పెంచును. అట్లేఈ రాజు రథము మోయుధనము అతనినిపెంపొందించవలెను.రథము ీద ఈ రాజుకవచము, అస్త్రములుమున్నగునం ఉండును. మేము ఎల్లపుడుప్రసన్న చిత్రమునుసుఖదాయకమగు ఆ రథమువద్దకు వెళ్ళుదుము.

9.రథరక్షకులు శక్తిమంతులు.గంభీరులు. చిత్రసేనాయుక్తులు. బాణబలసంపన్నులు. అహింసికులు.ీరులు. మహానులు.అనేకమంది శత్రువులనుజయించ సమర్థులు;వారు శత్రువునకుసంబంధించినరుచికరమగు అన్నమునునష్టపరతురు. స్వపక్షీయులకుఅన్నదానము చేయుదురు.పత్కాలమున ీరినిఆశ్రయించవలసి వచ్చును.

10.బ్రాహ్మణులారా!పితరులారా! యాజ్ఞకసోమ సమార్జకులారా!మమ్ము రక్షించండి.పాపరహితమగుద్యావా పృథ్వులు మాకుసుఖకరములు కావలెను.పూష మమ్ము పాపమునుండి రక్షించవలెను.పాపియగు మా శత్రువుప్రభుత్వముచేయరాదు.

11.బాణములకు ఈకలుండును.మృగ శృంగము దీని దంతములగును.ఇది గోచర్మ బద్ధము.ఇది ప్రేరణ పొంది వాలును.నేతలు ఒక్కరుగాగాని,ఒక్కటిగాగాని సంచరించినచోట బాణముమమ్ము రక్షించవలెను.

12.బాణమా! మమ్ము వర్ధిల్లచేయుము.మా శరీరము రాతివంటిదికావలెను. సోముడుమా పక్షమున వాదించవలెను.అదితి సుఖములనుఇవ్వవలెను.

13.కశా-(కొరడా)! మరింత జ్ఞానియైనసారథి నీతో గుఱ్ఱపు తొడలమీదపిరుదులుమీద కొట్టును.సంగ్రామమందు నీవుఅశ్వములను ప్రోత్సహింతువు.

14.హస్తఘ్నముఅంటినారి బాధనునివారించును. సర్పమువలెచేతిమణికట్టుకుచుట్టుకొనును.తెలియవలసినవానిని తెలిసికొనుము.పౌరుషశాలి అయి నలుదిశలనురక్షించును.
(అంటినారిబాధ కలుగకుండచేతికి కట్టుకొనుచర్మవిశేషము హస్తఘ్నము)

15.విషసిక్తమయినది, అగ్రభాగము,హింసకమైనది,ముఖము లోహమాయమైనది,పర్జన్యుని నుండిఉత్పన్నమైనట్టివిశాల బాణ దేవతకునమస్కారము.

16.బాణమా! నీవు మంత్రమునపదునైనావు. హింసానిపుణవు.నిన్ను లాగి విడువగనేశత్రువుమీద పడుము.ఒక్క శత్రువును సహితముప్రాణములతో విడువకుము.

17.ముండిత కుమారులవలెఏ యుద్ధమునబాణములు పడునోఅందు బృహస్పతిమాకు సుఖములనుఇవ్వవలెను. అతిథిసుఖములు అందించవలెను.

18.రాజా! నీ శరీర మర్మ స్థానములనుకవచముతో కప్పుచున్నావు.సోమప్రభువునిన్ను అమృతమునఆచ్ఛాదించవలెను,వరుణుడు నీకు శ్రేష్ఠతమసుఖము నీయవలెను.నీవు గెలిచినపుడుదేవతలు సంతోషించవలెను.

19.మా విషయమున ప్రసన్నుడుకానట్టి వేరుగా ఉండిమమ్ము వధించగోరునట్టి కుటుంబినినిసకలదేవగణములువధించవలెను.మాకు మంత్రమేబాణనివారక కవచము.

(దాశరథిరంగాచార్య విరచిత ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహితమునఆరవ మండలముసమాప్తము)

జ్ఞానాందమయందేవం నిర్మలస్ఫటికాకృతిం
ఆధాంసర్వవిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే

ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహిత
ఏడవమండలము

మొదటిఅనువాకము మొదటిసూక్తము

మండలద్రష్ట వసిష్ఠునకునమస్కారము.
ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు1-18 విరాజి, మిగిలినవి త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని ప్రశస్తుడు, దూరస్థితుడు.గృహపతి, గతిశీలుడు,ఋత్విక్కులు అట్టిఅగ్నిని రెండు చేతులలోకఱ్ఱలు పట్టుకొనిఅంగుళులతో చేసినరాపిడి ద్వారా ఉత్పన్నముచేస్తారు.

2.అగ్ని గృహముననిత్యపూజనీయుడు.అన్నివిధముల భయములనుండి రక్షించుటకుగానుఅటువంటి అగ్నినివసిష్ఠ గణములుగృహమునందుస్థాపించుకున్నారు.

3.అగ్ని యువతముడు,అత్యంత సమృద్ధుడు.సంతత జ్వాలాసుందరుడు. అట్టిఅగ్ని మాముందు ప్రదీప్తుడుకావలెను. అగ్నీ! నీవద్దఅనంత అన్నముఉన్నది.

4.సుజన్ములగు ఋత్విక్కులుఅగ్ని వద్ద కూర్చున్నారు.ఆ అగ్ని లౌకిక అగ్నులకన్నాశిష్ఠమైనది. అతడుఅధిక దీప్తిమంతుడు.కళ్యాణవాహి.పుత్ర పౌత్రప్రదుడు.ాశేష రూపమున దీపించువాడు.

5.అగ్నీ! నీవు శత్రుపరాభవనిపుణుడవు. హింసకశత్రువు బాధింపలేనట్టి,కళ్యాణకరము, పుత్రపౌత్రాదిసుందర సంతతియుక్తధనమును స్తోత్రములుాని-మాకు ప్రసాదించుము.

6.హవ్యయుక్తజూహువు,యువతి, రాత్రింబవళ్ళుఅగ్ని వద్దనే ఉంటుంది.తన దీప్తితో స్తోతలకుధనము అభిలషించును.అగ్నివద్ద నిలుస్తుంది.
(జుగువుఅగ్నికిఆజ్యాదులు అర్పించుచెక్కతో చేసినగరిటవంటి చమసము)

7.అగ్నీ! నీవు నీ తేజమునకఠోరశబ్దము చేసిరాక్షసులను దహింతువు.అట్టి తేజమునసేసకల శత్రువులకాల్చివేయుము.దేహతాపముదూరము చేయుము.వ్యాధిని నష్టపరచుము.

8.అగ్నీ! నీవు శ్రేష్ఠుడవు.శుభ్రుడవు. దీప్తుడవు.పావకుడవు. నిన్నుసంద్ధుని చేయువానితో సమముగానేమా స్తోత్రములకుప్రసన్నుడవగుము.ఈ యజ్ఞమునకనిలుపుము.

9.అగ్నీ! పితృ హితైషులు,మానవులు నిన్నుఅనేక దేశములకుపంచినారు. వారితో సమముగనేమా స్తోత్రములకుప్రసన్నుడవగుము.ఈ యజ్ఞమునకనిలువుము.

10.నా యొక్క శ్రేష్ఠ కర్మనుస్తుతించువారు ారులు,నేతలు అగుదురు.యుద్ధమునఅసురీమాయను అణచివేతురు.

11.అగ్నీ! మేము శూన్యగృహమున ఉండము.ఇతరుల ఇండ్లలోకూడ ఉండము. గృహహితైషిఅగ్నీ! మేము పుత్రశూన్యలము.గృహరహితులము.నీ సేవ చేయుచుమేము సంతాన సంపన్నగృహమున ఉండవలెను.

12.ఏ యజ్ఞాశ్రయ గృహమునకుఅగ్ని నిత్యము వేంచేయునోఅట్టి పరిచారక యుక్తముసుందర సంతాన సహితము,ఔరస పుత్రులతో వర్ధిల్లుగృహమును మాకుప్రసాదించుము.

13.మమ్ము అప్రీతికరరాక్షసులనుండి రక్షింపుము.అదాత, పాపి, హింసకునినుండి రక్షించుము.మేము నీ సాయమునసేనలను అభిలషించువ్యక్తిని పరాజితునిచేయగలము.

14.మా పుత్రుడు బలవంతుడు.ధృఢహస్తుడు.అనంత అన్నవంతుడు.అతడు అక్షయస్తోత్రమునఅగ్నిని సేాంచును. ఆ అగ్నియేఇతర అగ్నులను ఆార్భూతముచేయవలెను.

15.యజ్ఞకర్తలయిప్రబోధకులనుహింసకులనుండిరక్షించువాడు. కులీనారగణములు సేాంచువాడేఅగ్ని అగును.

16.అగ్నిని సమృద్ధులు,హాష్మంతులుదీపింపచేస్తారు. యజ్ఞమునదేవతలనుఆహ్వానిస్తారు. అట్టిఅగ్నిని అనేక దేశములవారుఆహ్వానింతురు.

17.అగ్నీ! మేము ధనపతులమైనిన్ను నిత్యముస్తుతింతుము. ఉక్థలతోయజింతుము. ాశేషహవ్యముసమర్పింతుము.

18.అగ్నీ! దేవతలందరుమా శుభప్రదమగుహవ్యముకోరుదురు. నీవు ఈ అత్యంతకమనీయ హవ్యమునుసర్వదా దేవతలకుచేర్చుము.

19.అగ్నీ! మమ్ము సంతానహీనులనుచేయకుము. మాకుచెడిన బట్టలుఇవ్వకుము. కుబుద్ధిఇవ్వకుము. రాక్షసులచేతపడనీయకుము. సత్యవంతఅగ్నీ! మమ్ము గృహమునగానిఅరణ్యమునగాని బాధించకుము.

20.అగ్నీ! మా అన్నమునుచక్కగా సంస్కరింపుము. యాజకులకుఅన్నము అందించుము.మేము ఇరువురముస్తోత, యజమానులునునీ దానమందు ఉండవలెను.నీవు అన్నివేళలమమ్ము స్వస్తి ద్వారా పాలింపుము. "యూయం పాత స్వస్తిభిఃసదానః"

21.అగ్నీ! నీవు శుభ ఆహ్వానవంతుడవు.రమణీయదర్శకుడవు.శుభంకర దీప్తితోప్రజ్వరిల్లుము.మాకు సహాయకుడవగుము.ఔరస పుత్రుని దహించకుము.మానవహితైషులగుమా పుత్రులకు హానికలుగరాదు.

22.అగ్నీ! మాకు సహాయకుడువుఅగుము. ఋత్విక్కులచేసంుద్ధులయిన అగ్నిగణములతోమమ్ము సుఖములందుఉంచి భరించుమనిచెప్పుము.

23.అగ్నీ! నీవు చక్కని తేజోవంతుడవు.దేవతాత్మవు.నీకు హవ్యముసమర్పించువాడు మాత్రమేధనవంతుడగును.ధనాభిలాషియగుస్తోత జ్ఞానార్థియైఎవరి వద్దకు వెళ్లునోఆ అగ్ని యజమానినిరక్షించును.

24.అగ్నీ! మేము చేయుమహా సంక్షేమకార్యములు నీకు తెలియును.బలపుత్రా! మేమునీ స్తోతలము.మాకు అక్షయము, పూర్ణాయుష్మంతము,పుత్ర పౌత్రాది సంపన్నయుతము,ప్రసన్నతము అగుధనమును ప్రసాదించుము.

25.అగ్నీ మా అన్నమునుచక్కగా సంస్కరింపుము. యాజకులకుఅన్నము అందించుము.మేము ఇరువురముస్తోత యజమానులమునీ దానమునందుఉండవలెను. నీవుఅన్నివేళల మమ్ముస్వస్తి ద్వారా పాలింపుము.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఐదవ అష్టకము ఏడవమండలము మొదటిఅధ్యాయము సమాప్తము)

ఓంనతాంునన్తిమాయినోనధీరావ్రతా దేవానాంప్రథమాధ్రువాణి.

నరోదసీఅద్రుహ వేద్యాభిర్నపర్వతాంనమే తస్థివాంసః

రెండవఅధ్యాయము రెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు, దేవత-తనూనపాదుడు,అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్నీ! నేడు మా సంుధలుస్వీకరించుము. యజ్ఞమునకుయోగ్యమగు పొగతో అత్యంతప్రజ్వలితుడవగుము.తప్తజ్వాలామాలతోఅంతరిక్ష తటమునుఅంటుము. అక్కడ సూర్యకిరణములతోకలసిపొమ్ము.

2.సుకర్ములు, శుచిమంతులు,కర్మలను భరించుదేవగణములుసోమసంబంధము,హం సంబంధమునుసేంతురు. వారిలో అగ్ని యజనీయుడు.మానవులకు కీర్తనీయుడు.అట్టి అగ్ని మహిమలనుమేము స్తోత్రములతోస్తుతింతుము.

3.అగ్ని బలశాలి. స్తుతియోగ్యుడు.దక్షుడు. ద్యావాపృథ్వులమధ్య దూత.సత్యవాది. మానవులవలెమనువు ద్వారా సంుద్ధుడు.యజమానులారా!అట్టి అగ్నిని సర్వదా పూజించండి.

4.సేనాభిలాషులు మోకరిల్లుపాత్రను పూరించి అగ్నికినమస్కారయుక్త హంసమర్పిస్తారు. అధ్వర్యులారా!ఘృత పుష్పము, స్థూలబిందుయుక్త హంస్సునుఅగ్నికి అందించండి.

5.సుకర్ములు, దేవాభిలాషులు,రథములను కోరువారుయజ్ఞద్వారమునుఆశ్రయించినారు. ఆవులుదూడలను నాకినట్లు- నాకునట్టి జుహువునుఅధ్వర్యులు నదివంటియజ్ఞమున తడిపెదరు.

6.దివారాత్రులు యువతులు.దివ్యలు మహిమాన్వితలు.కుశలపై
ఆసీనులగున౦.బహుస్తుతులుధనవతులు,యజ్ఞార్హలు. కామధేనువువలెశుభములకుగానుమాకు ఆశ్రయము
కలిగించవలెను.

7.ఀప్రులు, జాత ఘనులు,మానవుల యజ్ఞకర్తలగుహోతలారా! యజ్ఞముచేయించవలసినదని౦ఋమ్మ
స్తుతింతును.స్తుతులు పూర్తి అయినంతకుటిలము ఎరుగనిమా యజ్ఞమునుదేవాభిముఖముచేయండి.
దేవతలవద్దఉన్న వరణీయధమును౦భజించండి.

8.భారతీయగణములసూర్యసంబంధులసహితముగభారతి రావలెను.దేవ, మానవసహితమై "ఇళ"రావలెను.
సారస్వతులసహితముగాసరస్వతి రావలెను.ఈ ముగ్గురు దేవేరులువచ్చి కుశలపై కూర్చుండవలెను.

9.అగ్నిరూప త్వష్టా! ఀరుడు,కర్మకుశలుడు, బలశాలి,సోమాభిషవకర్త,దేవాభిలాషి అగుపుత్రుని పుట్టించగలవు.నీవు
సంతుష్టుడవైమాకు రక్షాకుశలము, పుష్టికరమగుశౌర్యమును ప్రదానముచేయుము.

10.అగ్నిరూప వనస్పతీ!దేవతలనుమావద్దకు తెమ్ము.పశువులను సంస్కరించుఅగ్ని వనస్పతి. అతడుదేవతలకు
హవ్యముఅందించవలెను.యజ్ఞరూప దేవతజనులను పిలుచుఅగ్ని మాత్రమే దేవతలజన్మము
ఎరుగును.అందువలన ఆ అగ్నియేయజ్ఞము చేయవలెను.

11.అగ్నీ! నీవు దీప్తివంతుడవగుము.ఇంద్రుడు మున్నగుత్వర చేయు దేవతలసహితుడవైఒకే రథమున మా
ముందుకు౦చ్చేయము. సుపత్రయుక్తఅదితి మాకుశలైకూర్చండవలెను.నిత్యదేవగణములు.అగ్నిరూప
స్వాహాకారులపైతృప్తులు కావలెను.

## మూడవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని మానవులందుస్థిరముగ ఉండువాడు.యజ్ఞవంతుడు.తాపకు-డు. తేజోవంతుడు.ఘృతాన్న
సంపన్నుడు.శోధకుడు. యాజ్ఞికులందుశ్రేష్ఠుడు. అన్య అగ్నిసమూహములతోకలిసినవాడు. దేవతలారా!అట్టి అగ్నినే
యజ్ఞములందుదూతను చేయండి.

2.గుఱ్ఱము గడ్డినిమేసినట్లు గడ్డినికాల్చుచు, ధ్వనిచేయుచు,వృక్షములందు దారురూపఅగ్ని
నిలిచిఉండును.అప్పుడు అగ్నియొక్క దీప్తిప్రవహించును.అనంతరము అగ్నిదేవునిమార్గము నలుపుమసిగా
మారును.

3.అగ్నీ! నీవు నవజాతవు.వర్ధకుడవు. నీజ్వాలఅజరము. స౦ధలుచేర్చుకొని పైకి ఎగయుదువు.ఆ జ్వాల యొక్క
సుందరధూమముద్యులోకమునకుచేరును. నీవు దూతవైదేవతలనుచేరుదువు.

4.అగ్నీ! నీవు దంతములజ్వాలలతో కఱ్ఱలుభక్షించునపుడునీ తేజస్సు భూ౦లోకలిసిపోతుంది.
భూ౦నల్లపడుతుందనిఅర్థము. ౦ముక్తులమగుసేనవలె నీ జ్వాలలు
పరుగులిడును.నీ జ్వాలలతో భువనములవలెకలప మున్నగు వానినికాల్చి తిందువు.

5.అగ్ని యువ అతిథివంటి పూజ్యుడు.మానవులు అగ్నిస్థానమును ఎల్లప్పుడుపరుగులిడు
గుఱ్ఱమువలెరాత్రింబవళ్ళుసే౦తురు. ఆహూతుడు,అభీష్టవర్షి అగ్నిశిఖ జ్వాల ప్రదీప్తమగును.

6.అగ్నీ! నీవు సుందర తేజోవంతుడవు.సూర్యుడు కిరణములవలెదీప్తితో వెలుగొందినపుడుఅత్యంత దర్శనీయుడవగుదువు.అంతరిక్షమునుండినీ వెలుగు మెరుపు వలెవెడలును. దర్శనీయసూర్యుని వలెనేనీవు సహితముస్వయం ప్రకాశకుడవు.

7.అగ్నీ! మేము గవ్యము,ఘృతయుక్త హవ్యముతోనీకు స్వాహాదానముసమర్పింతుము. నీవుసహితము అట్లేఅపరిఁత లోహమయలేక స్వర్ణమయనగరములతో మమ్మురక్షింపుము.

8.అగ్నీ! నీవు బలపుత్రుడవు.జాతధనుడవు.దానశీలుడవు.నీవు నీ శిఖలు, మాటలుధ్వనులతో పుత్రవంతులనుప్రజలను రక్షింతువు.అట్లే మమ్మురక్షింపుము. ప్రశస్తులగుహవ్యదాతలనుస్తోత్రములనురక్షింపుము.

9.ిశుద్ధ అగ్ని తనదేహముతోకృపాపరవశము సుభగసుందరమగుజ్వాలలు కఙ్ఞలనుండివెలువరించినపుడుయజ్ఞ యోగ్యుడగును.సుందర, సుకృత, శోధకమగుఅగ్ని మాతృరూపములగు రెండు చెక్కలనుండిఆిర్భిించును.

10.అగ్నీ! మాకు సుభగ సుందరమగుధనము ప్రసాదించుము.మాకు యాజ్ఞీకుడు,ిశుద్ధాంత కరణుడగుపుత్రుడు కలుగవలెను.మా ధనము సొంతముఉద్గాతలది, స్తోతలదికావలెను. నీవుసదా శుభాకారములతోమమ్ము పాలింపుము.

## నాలుగవసూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు,దేవత- అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.హిివంతులారా!ిరు శుద్ధుడు, దీప్తివంతుడగుఅగ్నికి పరిశుద్ధ హవ్యముస్తోత్రము సమర్పించండి.అగ్ని, దేవతలలోను,మానవులలోనుసమస్త పదార్థములందునుతన ప్రజ్ఞతోప్రవేశించును.

2.అరణిద్వయమునుండితరుణతముడైఅగ్ని ఉత్పన్నుడయినాడు.అగ్ని మేధాి. అతడుయువకుడు కావలెను.దీప్తజ్వాలలఅగ్ని అరణ్యములనుఆరగించు కాల్చి మసిచేయును.

3.ిశుద్ధమగు అగ్ని పరిగ్రహించువారికినిఅట్లు పరిగ్రహించినఅగ్నిని సేిించువారికి అగ్నివారి శత్రువులకుదుస్సహరూపముజాజ్వలన మానుడగును.

4.కిి ప్రకాశకుడు, అమృతమూర్తిఅగు అగ్ని కవులగు మానవులలోనిలుచును. అగ్నీ!మేము నీ ిషయమునసదా సుబుద్ధి గలవారమగుదుము.నీవు మమ్ము హింసించకుము.

5.అగ్ని తన ప్రజ్ఞలతోదేవతలకు అమృతముఅందించినాడు. అందువలనఅగ్ని దేవతలస్థానమున ఆసీనుడుఅయినాడు. వనములు,వృక్షములు గర్భమునఅగ్నిని దాల్చును. భూిిసహితము అగ్నినిధరించును.

6.అగ్ని అధిక అమృతముఅందించ సమర్థుడు.అందమగు అమృతముప్రసాదించ సమర్థుడుబలశాలియగు అగ్నీ!మేము పుత్రరహితులముకారాదు. రూపరహితులముకారాదు. సేనా శూన్యలముకారాదు.

7.“పరిషద్యహ్యరన్యరేక్ణో” అప్పులేని వానివద్ద వలసినంతధనములుండును.మేము నిత్యముధనపతులముకావలెను. అగ్నీ! మాసంతానము అన్యజాతముఅనౌరసము కారాదు. అిదుష,మార్గమున అనుసరించరాదు.
(“అన్యజాతమ్”అన్నాడు.ఇతరులకు పుట్టినవాడు.సంతానము కలుగనపుడుతన భార్యకు ఇతరపురుషులతో సంతానముకలిగించుట ఆచారమైనట్లున్నది.మహాభారతమునకౌరవ, పాండవులుఅట్టి పురుషులతోసంతానము కలిగించుటఆచారమైనట్లున్నది.మహాభారతమునకౌరవ, పాండవులుఅట్టి సంతానము.అది దేవర న్యాయమైనది.అట్టి సంతానముకాకస్వసంతానము కావలెననికోటిక)

8.“అన్య ఉదర్య:” ఇతరులఉదరమున పుట్టినవాడుదత్తపుత్రుడుసుఖీవహుడఐననుఅతనిని పుత్రునిగా భాంపరాదు.అతడు మరల తనస్థానమునకేచేరును. అందువలనఅన్నవంతా! శత్రుహంతా!మాకు నవజాతశిశువును ప్రసాదించుము.
(దత్తతనేటికిని శాసనబద్ధము)

9.అగ్నీ! మమ్ము హింసకులనుండిరక్షింపుడు. పాపములనుండిరక్షింపుము. నిర్దోషము అన్నమునిన్ను చేరవలెను.అభిలషణీయమువేల ధనములుమాకు అందవలెను.

10.“ఏతానో అగ్నిఏ సౌభగాదిదీద్యపి క్రతుంసుచేతసంవతేమ.
శ్వాస్తోత్రుభ్యోగృణతే చ సన్తుయూయం పాత స్వస్తిభి:సదాన:”
మూడవసూక్తమున పదవమంత్రము పునరావృతము.

## అయిదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడుదేవత-వైశ్వానరాగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వైశ్వానరాగ్ని - యజ్ఞమందుజాగృతులైనసకల దేవతలతోప్రవృద్ధుడగును.అతడు పృథివ్యంతరిక్షములసంచరించును. అట్టిఅగ్నిని స్తుతించండి.

2.నదులచేతజలవర్షకుడు,పూజ్యుడు అగు అగ్ని భూ,అంతరిక్షము నుండివెడలినాడు. ఆ వైశ్వానరాగ్నిహవ్యముతోవర్ధిల్ల మానవప్రజముందు శోభిల్లును.

3.వైశ్వానరాగ్నీ! నీవు పురునివద్ద దీప్తుడవయినావు.అతని శత్రుపురములనుచెదరగొట్టినావు.ఆట్లు ప్రజ్వలితుడవయినపుడునీ భయముననలుపు ప్రజ బెదిరిఅన్నములు వదిలిపారినారు.

4.వైశ్వనరాగ్నీ! అంతరిక్షము,పృథ్వి ద్యులోకమునీకు ప్రీతి కలిగించుపనులు చేయును.నీవు సంతత ప్రకాశమునశోభితుడువు.నీ దీప్తితో ద్యావాపృథ్వులనుశాల పరతువు.

5.వైశ్వనరాగ్నీ! నీవు మానవులకుస్వా. ధనములకునేతవు. ఉషకు దినమునకుకేతన స్వరూపుడవు.మేము అశ్వగణములుకోటి నిన్ను సేంతుము.పాపహరములు,ఘృత యుక్తములగువచనములునిన్ను సేంచును.

6.త్రుల పూజయుతఅగ్నీ! వసువులు నీకుబలము ప్రసాదించినారు.నీ కర్మలను సేంచినారు.ఆర్యులకు అధిక తేజముఉత్పన్నము చేసినావు.దస్యుల అనార్యులనువారి స్థానములనుండిపెకిలించినావు.

7.నీవు దూరస్థ అంతరిక్షమునసూర్యరూపమున భాసింతువు.వాయురూపుడవై సర్వ ప్రథమసోమపానము చేసెదవు.జాతధనుడవగుఅగ్నీ! జలమునుకలిగింతువు. సంతానమువలెపాలనీయ వ్యక్తికోటీకలు తీరుస్తావు.ద్యుద్రూపమునగర్జిస్తావు.

8.అందరు వరించదగినఅగ్నీ! నీవు అన్నముతోధనమును రక్షింతువు.అన్నముతో హవ్యదాతయశస్సును రక్షింతువు.మాకు దీప్తమంతమగుఅట్టి అన్నమునుఅందించుము.
(ధనము,కీర్తికన్న అన్నముఆహారమునకు ప్రాధాన్యతఇచ్చుచున్నాడు.ఆహారము లేనిప్రాణము నిలువదు.ప్రాణమున్నకదాధనము, యశము!అందుకే అన్నం బ్రహ్మేతివ్యజనాత్ అని వేదముఘోషించినది. అన్నమేబ్రహ్మమనితెలిసికొనుముఅనుచున్నాడు.
అన్నముఆహార పదార్థములుధనమును సృష్టించును.కేవలము ధనముదేనిని సృష్టించజాలదు.డబ్బు మాత్రముధనము ఎన్నటికినికాజాలదు. అన్నపానాదులుయశస్సు ధన ఉత్పత్తికికారణములగును.కావున ప్రాణికి అన్నమేప్రధానమగును.అందుకే అన్నం బ్రహ్మేతివ్యజానాత్).

9.అగ్నీ! హంర్ధాతలకుఅనంత అన్నము,ధనము జనులకుంనిపించు బలముప్రసాదించుము. వైశ్వనరాగ్నీ!నీవు రుద్ర వసువులతోకలిసి మాకు సుఖములనిమ్ము.

## ఆరవసూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు,దేవత-వైశ్వానరుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.నేను పురభేదకులకుప్రణంల్లుదును.సామ్రాట్టు బలశాలి,స్తుతియోగ్యుడు,ఇంద్రునివంటివైశ్వానరుని స్తుతింతును.అతని కార్యములనుకీర్తింతును.

2.అగ్ని ప్రాజ్ఞుడు ప్రజ్ఞాపకుడు,పర్వతధారి. దీప్తిశాలి,సుఖదాత ద్యావాపృథ్వులకుప్రభువు. దేవతలుఅట్టి అగ్నినే ప్రసన్నునిచేయుదురు. అగ్నిపురందారకుడు నేను అతనిప్రాచీనములును,మహాకార్యములనుస్తుతించుచు కీర్తనలుగానము చేస్తాను.

3.దస్యులు యజ్ఞశూన్యులుహింసావాక్కులు,శ్రద్ధారహితులు,బుద్ధిశూన్యులు.యజ్ఞరహితులు,పం, నామకులు; అగ్నీ! వారినిదూరము చేయుము.నీవు ప్రధానుడవైఅన్య యజ్ఞశూన్యులనునీచులను చేయుము.

4.నేతృత్వవంతుడగుఅగ్ని అంధకారమునమునిగిన ప్రజనుప్రసన్నులను చేసినాడు.తన ప్రజ్ఞతోప్రజలకు సరళమార్గము చూపినాడు.నేను ధనాధిపతి,అనవనతుడు,యోద్ధులను అణచువాడగుఅగ్నిని స్తుతింతును.

5.ఆసురీ ంద్యను ఆయుధముతోహీనపరచినవాడు సూర్యపత్ని ఉషనుసృష్టించినవాడు.అదిగో ఆ అగ్నియే ప్రజలనుతన బలమునునిర్బంధించినాడు.నహుషరాజుకుపన్నులు ఇచ్చునట్లుచేసినాడు.

6.సకల మానవులుతమ సుఖముకొఱకుఎవని అనుగ్రహముపొందుటకు హవ్యసహితులైఅరుదెంతురో ఆ వైశ్వానరాగ్నిపితృ, మాతృ తుల్యములగుద్యావాపృథ్వుల మధ్యకుచేరినాడు.

7.సూర్యుడు ఉదయించగనేవైశ్వానరాగ్ని అంతరిక్షపుఅంధకారమును గ్రహించును.అగ్ని అంతరిక్షపు క్రిందిఅంధకారమున గ్రహించును.వారు సముద్రము,ద్యులోకము భూంనుండిఅంధకారము గ్రహింతురు.

## ఏడవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్నీ! నీవు రాక్షసుల పరాభవకర్తవు.అశ్వము వంటి వేగవంతుడవు.ంద్వాంసుడవు. మా యజ్ఞమునకుదూతవగుము. దేవతలలోనీవు దగ్ధద్రుముడవనింఖ్యాతుడవు.

2.అగ్నీ! నీవు స్తుతి యోగ్యుడవు.దేవతల ంత్రుడవు.నీ తేజోబలమునవేలంద చెట్టుచేమను ధ్వనింపచేతువు.నీ జ్వాలలతో అరణ్యములనుకాల్చి, బాట చేసికొనించ్చేయుము.

3.తరుణతమ అగ్నీ!నీవు సుందర సుఖవంతుడవైఆంర్భంంచినపుడుయజ్ఞము చేయబడును.కుహలుపరచబడును.స్తుతి యోగ్యుడగుఅగ్నియు, హోతయుతృప్తి చెందుదురు.అందఱకు స్వీకరణీయమగుతల్లివంటిద్యావాపృథ్వులు ఆహ్వానించబడుదురు.

4.ంధ్వజ్ఞనులుయజ్ఞమున నేతఅగ్నిని వెంటనే ఆంర్భంంపచేతురు.అగ్నికి హవ్యముఅర్పించువారి గృహములందుంశ్వపతి, మాదకుడు,మధువచనుడు,యజ్ఞవంతుడగుఅగ్ని నివసించును.

5.అగ్ని ద్యులోక, భూలోకములనువర్ధిల్లచేయును.ఀశ్వస్వీకరణీయ అగ్నినిహోతలు యజ్ఞముచేయుదురు. హవ్యవాహకుడు,బ్రహ్మ, అందరినిభరించు అగ్ని ద్యులోకమునుండి వచ్చి మానవగృహములందుతిష్ఠ వేసినాడు.

6.ఇష్టముగా మంత్రములనుసంస్కరించినవారు వాటినిఀనదలచి వర్ధిల్లినవారుసత్యభూతఅగ్నిని ప్రదీప్తముచేసిన మానవులుఅన్నముతో ప్రాణులనువర్ధిల్ల చేయుదురు.

7.బలపుత్రా! అగ్నీ! నీవువసువులకు పతిఀ.వసిష్ఠ గణములునీ స్తోతలు. హఀష్మంతులనుఅన్నముతో శీఘ్రముగావ్యాపింపచేయుము.మమ్ము ఎల్లప్పుడుస్వస్తి ద్వారా పాలింపుము.

"పాతస్వస్తిభిఃసదా నః"

ఎనిఀదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని రూపమున ఘృతముచేఆహ్వానించబడును.నేతలు హఀయుక్తులై,నమస్కరించి అగ్నినిస్తుతింతురు. అతడేరాజు-స్వాఀ అగ్ని స్తుతులతోసఀద్ధుడగును. ఉషకన్నముందు అగ్నిప్రదీప్తుడగును.

2.ఇతడే హోతమాదకుడు ఀశాలుడుఅగ్ని. మానవులుఅగ్నిని మహామహుడుగాగణింతురు. అగ్ని వెలుగులుపరచును. కృష్ణమార్గ(మసిదారి) అగ్ని భూఀఀదపుట్టి చెట్లలోపెరుగును.

3.అగ్నీ! నీవు ఏ హఀద్వారామా స్తుతులనువ్యాపింప చేతువు.స్తూయమానుడవైఏ స్వధను పొందుదువు.శోభన దానశీలి,అగ్నీ! మేము ఎప్పుడుదుస్తర ధనములకుస్వాములము అగుదుము- భాగస్వాములమగుదుము.

4.అగ్ని, సూర్యునివలెమహాప్రతాపశాలియైప్రకాశము పొందినపుడుభరతుని ద్వారా ప్రఖ్యాతిగాంచును.యుద్ధమునపురు అసురుని పరాభఀంచినదీప్యమాన, దేవతలఅతిథి అగ్ని ప్రజ్వలితుడైనాడు.

5.అగ్నీ! నీకు నీవు కోటినహఀ లభించినది.సమస్త తేజస్సులతోప్రసన్నుడవగుము.స్తోతల స్తోత్రములుఀనుము. స్తుతించబడిస్వయముగా నీ శరీరమునువర్ధిల్లచేసికొనుము.

6.నూరు గోవుల ఀభాగకారి,వేయిగోవుల సంయుక్తకర్త,ఀద్యావంతుడు, కర్మిష్ఠిమహా వసిష్ఠుడుఅగ్ని కొఀకని ఈ స్తోత్రమునుసృష్టించినాడు.

7.సూత్వామగ్నే ఈ మహేవశిష్ఠా ఈశానాం సూనోసహసోవసూనాం!
ఇషస్తోత్రుభ్యోమఘవద్భ్యనేఅనాంగూనయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః!!
ఏడవసూక్తము ఏడవ మంత్రముపునరా వృతము.

తొఀమ్మిదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని సకల ప్రాణులకుఆధారభూతుడు.హోత, హర్షదుడు.ప్రజ్ఞాతముడుశోధకుడు, అగ్ని ఉషస్సు నడుమజాగృతుడైనాడు.అతడు దేవతల,మానవుల ప్రజ్ఞాకారకుడుదేవతలకు హవ్యముపుణ్యాత్ములకుద్రవ్యము అందించువాడు.

2. అగ్ని పణుల ద్వారములుబద్దలు కొట్టినాడు.అందుకే సుకృతాత్ముడయినాడు.మా కొరకు బహుక్షీరయుక్తములు,అర్చనీయములగుగోవులను హరించినాడు.అతడు దేవతలనుపిలుచువాడు హర్షదుడుశాంతమనస్కుడు.అగ్ని రాత్రి చీకట్లనుయజమానుని చీకట్లనుపారద్రోలుచు కనిపించును.

3.అగ్ని అమూఢుడు కం,అదీనుడు దీప్తిమంతుడు.శోభన గృహవంతుడు.ుత్రుడు, అతిథి,మాకు శుభప్రదుడు.అతడు దీప్తియుక్తుడయిఉషస్సు ముఖమునశోభిల్లును.
జలగర్భమునపుట్టును. ఓషధులందుప్రవేశించును.

4.అగ్నీ! నీవు మానవులయజ్ఞములందుస్తుతియోగ్యుడవు.జాతధనుడగుఅగ్ని యుద్ధములందుదీప్తుడై ప్రకాశించును.అతడు దర్శనీయతేజమునశోభిల్లును. స్తుతులుసంద్ధ అగ్నిని ప్రబోధితునిచేయును.

5.అగ్నీ! నీవు దేవతలముందుకుదేవకార్యమునకువెళ్లుము. ప్రజాసంఘములనువలెమా స్తోతలనుహింసించకుము.మాకు రత్నములుప్రసాదించుటకుగానునీవు సరస్వతి, మరుద్గణములు,అశ్వినులు, జలముమున్నగు సకల దేవతలయజ్ఞములుచేస్తావు.

6.అగ్నీ! వసిష్ఠుడు నిన్నుసంద్ధుని చేస్తాడు.నీవు కరకుమాటలరాక్షసులను వధించుము.జాతవేద అగ్నీ!అనేక స్తోత్రములతోదేవతలనుస్తుతించండి.

"పాతస్వస్తిభి:సదా న:"

పదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు-దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. ఉషాప్రియుడగుసూర్యునివలె అగ్నిస్తృత తేజమునుఆశ్రయించును. అత్యంతదీప్తిమంతుడు,కోరికలు తీర్చువాడు,హవ్యప్రేరకుడు,పరిశుద్ధుడగు అగ్ని కర్మలనుప్రేరేపించును. దీప్తితోప్రకాశమునొందును.అగ్ని అభిలాషలనుజాగృతము చేస్తాడు.

2.అగ్ని పగటిపూటనే,ఉషముందే, సూర్యునివలెశోభిల్లును. ఋత్విక్కులుయజ్ఞము స్తరించుచునేమాననీయ స్తోత్రములుఉచ్చరింతురు. ద్వాంసుడు,దూత, దేవతలవద్దకు వెళ్లువాడు,దూత శ్రేష్ఠుడగుఅగ్ని ప్రాణులనుఆర్థులను చేయును.

3.అగ్ని దర్శనీయుడు. సుందరుడు.చక్కని నడకలవాడు.హవ్యవాహకుడు.మానవులకు స్వాు.దేవాభిలాషి, ధనయాచక, గతిశీలస్తుతిరూప వచనముఅగ్నిముందు నిలుచును.

4.అగ్నీ! మా కొఅకుగాను నీవువసువులతో కలిసిఇంద్రుని ఆహ్వానించుము.రుద్రులతో కలిసిమహారుద్రులనుఆహ్వానించుము.ఆదిత్యులతో కలిసిశ్వహితైషి అదితినిఆహ్వానించుము.అంగిరులతో కలిసి బృహస్పతినిఆహ్వానించుము.

5.కోరికల మానవులుస్తుత్యుడు, హోత,యువతముడుఅగ్నిని యజ్ఞములందుస్తుతిస్తారు. అగ్ని రేయివాడు.అతడు దేవతలయజ్ఞము కొరకు హవ్యదాతకుఆరాటములేని దూతఅగును.

పదకొండవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడుదేవత-అగ్ని ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞప్రజ్ఞాపకుడవు.మహామహుడవు.నీవుస లేకున్నదేవతలు ఉన్మత్తులుకాలేరు. నీవు దేవతలందరితోరథయుక్తుడవైచ్చేయుము. ముఖ్యహోతవైకుశలంద కూర్చుండుము.

2.అగ్ని నీవు నీవు గమనశీలుడవు.మానవులగు హవిర్దాతలుదౌత్య కార్యమునకుగాను ప్రార్థింతురు.ఒక యజమాని కుశలపైదేవతల సహితుడవైనీవు కూర్చున్నచోఅతని రోజులు వెలుగును.

3.అగ్నీ! ఋత్విక్కులుమానవ హవ్యదాతలకొఱకు రోజుకు మూడుసార్లునీలో హవ్యముఅర్పింతురు. ఈ యజ్ఞమునకుదూతవై రమ్ము.మనువువలెయజ్ఞము చేయుము.మమ్ము శత్రువులబారినుండి రక్షింపుము.

4.అగ్ని మహాయజ్ఞములకుస్వామి. సకల సంస్కృత హవ్యములకుభర్త. వసువులుఅగ్నియొక్క కార్యములను సేవింతురు. దేవతలుఅగ్నిని హవ్యవాహకునిచేసినారు.

5.అగ్నీ! హవ్యరక్షణకుగానుదేవతలనుపిలుపుము. ఈ యజ్ఞమునఇంద్రాని దేవతలను

ఉన్మత్తులనుచేయుము. దీనినిద్యులోకమునందలిదేవతల వద్దకుతీసికొనిపొమ్ము "పాతస్వస్తిభి:సదా న:"

పన్నెండవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని తన గృహమునసమిద్ధుడగును. ప్రదీప్తినొందును.అతడు తరుంతముడు.విస్తీర్ణుడు. ద్యావాపృథ్వులమధ్య నిలిచినవాడు.విచిత్ర జ్వాలావంతుడు.సుందరుడు. ఆహూతుడు.సర్వత్ర సంచరించువాడు.అట్టి అగ్నివద్దకుమేము నమస్కరించిచేరుదుము.

2.జాతధనుడగుఅగ్ని తన మహిమతోసకల పాపములనుతుడిచివేయును.అగ్ని యజ్ఞ గృహమునస్తుతించబడును.అతడు మమ్ముపాపములనుండి, నిందాకార్యములనుండిరక్షించవలెను.మేము అగ్నిని స్తుతింతుము.అతని యజ్ఞముచేస్తాము.

3.అగ్నీ! నీవే మిత్రుడవు.నీవే వరుణుడవు.వసిష్ఠ వంశీయులుతమ స్తుతులతోనిన్ను వర్ధిల్లచేయుదురు. నీయందున్నధనము సులభసాధ్యముకావలెను. "పాతస్వస్తిభి:సదాన:"

పదమూడవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడుదేవత- వైశ్వానరాగ్ని,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్ని అందరి ఉద్దీపకుడు.కర్మధారకుడు. అసురనిహంత.అట్టి అగ్నిని స్తుతించండి.కర్మ చేయండి.నేను ప్రసన్నుడనుఅయినాను. మనోరథదాతవైశ్వానరాగ్నిని యజ్ఞమునహవ్యసహితముగాస్తుతింతును.

2.అగ్నీ! నీవు కాంతులతోకాంతిమంతుడవైనావు.నీవు పుట్టి ద్యావాపృథ్వులనుపూరించినావు. జాతధనవైశ్వనరా! నీ మహిమతోదేవతలనుశత్రువులనుండివిముక్తులను చేసినావు.

3.అగ్నీ! నీవు సూర్యరూపమునఉత్పన్నుడవగుము.స్వామివగుము. సర్వత్రగమనశీలుడవగుము.గోపాలుడు పశువులనుచూచుకున్నట్లునీవు సమస్త ప్రాణులనుచూచుకొందువు.అప్పుడు నీకు స్తోత్రరూపమగుఫలము లభించును

"పాతస్వస్తిభి:సదా న:"

పదనాలుగవసూక్తము

ఋషి-వశిష్ఠుడుదేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-మొదటిదిబృహత్, తక్కినవిత్రిష్టుప్.

1.మేము హవిర్వంతులము.సమిధలతో అగ్నినిసేవింతుము. దేవస్తుతులతోఅగ్నిని సేవింతుము. హవ్యముఅర్పించి శుభ్రదీప్తాగ్నిసేవింతుము.

2.అగ్నీ! మేము సంధలతోనిన్ను సేంతుము.యజనీయా! మేముస్తుతులతో నిన్నుసేంతుము. కళ్యాణమయజ్వాలామయ అగ్నీ!హం అర్పించి నిన్నుసేంతుము.

3.అగ్నీ! నీవు హవ్యముసేంచుచు దేవతలవెంటమా వద్దకు ంచ్చేయుము.నీవు ప్రకాశవంతుడవు.మేము నిన్ను సేంస్తాము.

"పాతస్వస్తిభి:సదా న:"

పది హేనవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-గాయత్రి

1.అగ్ని మాకు సంపతమబంధువు. ఋత్విక్కులుఅగ్నివద్ద కూర్చుండువారు.వారు మనోరథ పూరకుడగుఅగ్ని నోట హవ్యముఅర్పించవలెను.

2.ప్రాజ్ఞుడు, గృహపాలకుడు,నిత్య తరుణుడగుఅగ్ని పంచజనులపరితి ఇంటిముందుకూర్చుండును. (పంచజనులనగానాలుగు వర్ణములవారునిషాదుడు అని శాయణునివ్యాఖ్య. ఐదుగురి ఇళ్ళముందుఅగ్ని సమానముగా కూర్చున్నట్లుచెప్పబడినది.నిషాదుడు అసముడుకాడు)

3.ఆ అగ్నియే మాకు మంత్రి.సకల ధనములకుబాధ కలుగనట్లురక్షింపవలెను. మమ్ము పాపములనుండి రక్షించవలెను.

4.మేము ద్యులోకమునందలిశ్యేనపక్షి వంటివేగ గమనముగలఅగ్ని కొఱకు మంత్రములనుకల్పింతుము. అతడుమాకు కావలసినంతధనము ఇవ్వవలెను.

5.యజ్ఞపు అగ్రభాగమునవెలుగొందు అగ్గి వెలుగులుపుత్రవంతుడుమానవుని ధనమువలెకనులకు ందు చేయును.

6.యాజ్ఞికుల ఉత్తమహవ్యవాహకఅగ్ని ఈ హవ్యమునుకోఱవలెను.మా స్తుతులనుస్వీకరించవలెను.

7.దరికి చేరదగినవాడు,ంశ్వపతి, యజమానులుపిలిచిన అగ్నీ! నీవుప్రకాశమానుడవు.సుంరుడవు. మేమునిన్ను స్థాపించినాము.

8.నీవు రాత్రింబవళ్ళువెలుగుము. అందువలనమేము శుభంకర అగ్నివంతులముకాగలము. నీవు సుందరస్తుతివంతుడవగుదువు.

9.అగ్నీ! ప్రతాపశాలి యజమానిధనలాభమునకునీ వద్దకు చేరును.

10.శుభ్రశిఖావంత,అమర, స్వయం శుద్ధ,శోధక, స్తుతియోగ్యఅగ్నీ! రాక్షసులను హింసించుము.

11.బలపుత్రా! నీవుజగదీశ్వరుడవై మాకుధనము ఇమ్ము.భగుడు సహితముమాకు వరణీయధనము ఇవ్వవలెను.

12.అగ్నీ! నీవు పుత్ర, పౌత్రాదియుక్తఅన్నము ఇమ్ము. సంతసహితము వరణీయధనము ఇవ్వవలెను.భగుడు అదితికూడ ఇవ్వవలెను.

13.అగ్నీ! మమ్ము పాపములనుండిరక్షింపుము. జరఎరుగని దేవా!హింసకులనుఅత్యంత తాపకర తేజమునుదహించును.

14.నీవు దుర్ధర్షుడవు.ఇప్పుడు మా మానవులరక్షణకుగాను లోహనిర్మిత శతభుజపురముఏర్పరచుము.

15.అహింసనీయ అంధకారమునుతొలగించు అగ్నీ! మమ్ముపాపములనుండి, పాపకర్మములనుండి రక్షింపుము.

## పదహారవసూక్తము

### ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.బలపుత్రుడు,ప్రియుడు, ంద్యుత్శ్రేష్ఠుడు, గతిశీలుడు,సుందర యజ్ఞవంతుడు,అందరిదూత అనిత్యాగ్నినిస్తోత్రములతోపిలుచుచున్నాను.

2.అగ్ని రోచకుడు. అందరిపాలకుడు. అతడు రెండుగుఱ్ఱములనురథమున పూన్చును.దేవతలవద్దకుఎంతో వేగముగా చేరును.అతడు సుందర రూపమునఆహూతుడు.సుందర స్తుతివంతుడు.సుందర యజ్ఞవంతుడు.సుందరకర్ముడు. వసిష్ఠవంశజుల హంరూపధనము అగ్నిని చేరవలెను.

3.అభీష్టవర్షి, ఆహూతుడగుఅగ్ని తేజము పైకిపైకి పోవుచున్నది.రోచకమగు ఆకాశమంటుచుపొగలు లేచుచున్నం.మానవుడు నిప్పునుమండించుచున్నాడు.

4.బలపుత్ర అగ్నీ!నీవు కీర్తిశాలిం. మేమునిన్ను దూతనుచేస్తాము. హవ్యముఆరగించుటకు దేవతలనుపిలువుము. మేమునిన్ను యాచించినపుడుమానవులకు భోగయోగ్యమునుధనమును అందించుము.

5.లోకములు మన్నించుఅగ్నీ! మా యజ్ఞమునగృహపతిం. హోతవు,పోతవగుము. వర్ధిల్లుము.వరణీయ హవ్యమునుయజింపుము. ఆరగింపుము.

6.సుందర కర్ముడవగుఅగ్నీ! నీవు రత్నదాతవు.యజమానికి రత్నములిమ్ము.మా యజ్ఞమునఅందరిని చురకువారిని చేయుము.వృద్ధి చెందుహోతను మరింతవర్ధిల్లచేయుము.

7.సుందరరూప ఆహూతఅగ్నీ! నీకు స్తోతలుప్రియులు కావలెను.జలసముదాయమునకు,గోసముదాయమునకుదానములిచ్చుధనవంతులుసహితము నీకుప్రియులు కావలెను.

8.ఏ గృహములందుఘృతహస్త, అన్నరూప,హంర్లక్షణ దేంపూర్ణ రూపమున ఆసీనురాలగునో,అగ్నీ! ఆ ఇంటివారిని ద్రోహులనుండియునిందకులనుండియుకాపాడుము. మాకు కలకాలమునిలుచునట్టిస్తుతియోగ్యమగుసుఖములను ప్రసాదించుము.

9.అగ్నీ! నీవు హవ్యవాహకుడవు.ంద్వాంసుడవు. ముదముకలిగించునదియు,ముఖమునందున్నజిహ్వ-జ్వాల-తోమాకు ధనముఇమ్ము. హవ్యదాతనుకర్మకు ప్రోత్సహించుము.

10.యువతమ అగ్నీ!యశముకోరి సాధకరూపము,అశ్వాత్మకమగు హవ్యముఅర్పించు యజమానినిపాపములనుండి రక్షింపుము.నూరు నగరములతోపాలింపుము.

11.అగ్ని ధనదాత.అతడు ం హంపూర్ణస్రుక్కును వాంఛించును.సోమపాత్ర సిద్ధముచేయుము. సోమదానముచేయుము. అనంతరముఅగ్ని నిన్ను భరించును.

12.దేవతలారా! ంరుఉత్తమ బుద్ధిఅగ్నిని యజ్ఞవాహకునిహోతను చేసినారు.అట్టి అగ్ని పరిచర్యకారులగుహవ్యదాతలకుశుభంకరము, పౌరుషవంతము,రమణీయమగుధనమును ప్రసాదించవలెను.

పదిహేడవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడుదేవత-అగ్ని, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అగ్నీ! శోభన సంధలతోసమృద్ధుడవగుము.అధ్వర్యలు అందముగాకుశలు పరచవలెను.

2.దేవాభిలాషులకుగానుయజ్ఞద్వారములుదేవద్వారములుతెరువుము. యజ్ఞాభిలాషులగుదేవతలనుఈ యజ్ఞమునకుపిలువుము.

3.జాతధన అగ్నీ!దేవతల ముందుకువెళ్ళుము. హవ్యముతోదేవతల యజ్ఞముచేయుము. దేవతలనుశోభన యజ్ఞవంతులనుచేయుము.

4.జాతధన అగ్నీ!అమర దేవతలనుసుందర యజ్ఞయుక్తులనుచేయుము. హవ్యముతోయజ్ఞము చేయుము.స్తోత్రములతోప్రసన్నులను చేయుము.

5.సుబుద్ధి అగ్నీ! మాకువరణీయ సమస్తధనములనుదానము చేయుము.నేడు మా ఆశీస్సులునిజము కావలెను."సత్యాభవన్త్వాశిషోనోఅద్య"

6.అగ్నీ! నీవు బలపుత్రుడవు.ఈ దేవతలేనిన్ను హవ్యవాహకుడినిచేసినారు.

7.నీవు ప్రకాశమానుడవు.మేము నీకు హంసమర్పింతుము. నీవుమహామహుండవు.దగ్గరకు చేర యోగ్యుడవు.మాకు రత్నములుధనము దానముచేయుము.

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఅయిదవ అష్టకము ఏడవమండలమునమొదటి అనువాకముసమాప్తము)

రెండవఅనువాకము　　　　పద్దెనిందవసూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడుదేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! మా పితరులునిన్ను స్తుతించినారు.నీ నుండి సకల మనోహరధనములనుపొందినారు. నీవలననేగోవులు సులభముగాపాలు పితుకుటకు యోగ్యములుఅగును. నీలోనే అశ్వములుఉన్నం. దేవాభిలాషులకునీవు తగినంతధనము ప్రదానముచేతువు.

2.ఇంద్రా! నీవు భార్యలతోకూడి రాజువలెవెలుగొందుదువు.నీవు ంద్వాంసుడవు. కంం.స్తోతలకు హిరణ్యాదులుదానము చేయుము.గోవులు, అశ్వములిచ్చికాపాడుము. మేము నిన్నుకోఱుకుందుము. ధనముకొఱకుగాను మమ్ముసంస్కారవంతులనుచేయుము.
("రాయెశిశిషి" మంత్రభాగము."ధనార్థంచ సంస్కురు"శాయణుని వ్యాఖ్య.సంస్కారవంతులవద్దఉన్న ధనమునకుమాత్రమే సార్థకత!ధనము కలుగుటకుసంస్కారము అవసరము!!!సంస్కారము లేనివానిధనము పిచ్చివానిచేతి రాయి!!! అది సమాజమునకుహానికారకమగును.నేడు ధనముసంస్కారహీనులపరమైనది. దాని దుష్టపరిణామములు నగ్ననేత్రమునకుఅగుపించుచున్నం)

3.ఇంద్రా! ఈ యజ్ఞపు స్పర్ధమాన,రమణీయ స్తుతులునీవద్దకు చేరవలెను.నీ ధనము మావద్దకు చేరవలెను.మేము నీ కృపాపాత్రులముకావలెను. మేముసుఖించవలెను.

4.ఉత్తమ తృణవంతమగుగోశాలలోని గోవులవలె,ఇంద్రా! నిను పితుకు కోరికగలవాడై, వసిష్ఠుడుస్తోత్రరూప వత్సమునుచేయును. సమస్తలోకములు నిన్నేగోవులకు స్వాఁ అనును.ఇంద్రా !! సుందరములగుమా స్తుతులవద్దకుఁచ్చేయుము.

5.స్తవనీయ ఇంద్రా! పురుష్ణినది పొంగి పొరలుచున్నప్పుడుసహితము నీవుసుదాసుడను రాజునునీరు అంటకుండ నదినిదాటు యోగ్యుని చేసినావు.స్తోతల కొఱకుగానునదులు జనులనుఅడ్డగించు శాపమునుతొలగించినావు.

6.యాజ్ఞికుడు, పురోదాతతుర్వశుడను రాజుఉండెను. అతడు చేపవలెనీట కట్టబడినాడు.అయినను భృగువులు,ద్రుహ్యులు,ధనాశచే సుదాసు,తుర్వశులను ఁడిపించినారు.వారిద్దరిలో ఇంద్రుడు,తుర్వశిని వధించినాడు.సుదాసుని రక్షించినాడు.

7.హవ్యపాచకులు,కళ్యాణముఖములు,దీక్షితులు, శుభప్రదులుఇంద్రుని స్తుతింతురు.సోమపానమున మత్తుడగుఇంద్రుడు ఆర్యుని గోవులనుహింసకులనుండిఁడిపించినాడు. యుద్ధముచేసి గోతస్కర శత్రువులనువధించినాడు.

8.దుష్టమానుసులు,మందమతులగుశత్రువులు పురుష్ణినదిని త్రవ్వుచుదాని దరులను కూల్చినారు.ఇంద్రుని కృప వలనసుదాసుడు ఁశ్వఁఖ్యాతుడుఅయినాడు. చయమానపుత్రుడు కఁని పశువునుపడేసినట్లు చంపినాడు.

9.ఇంద్రుడు పురుష్ణి తటములనుబాగుచేసినాడు. అప్పుడుఆ జలము పోవలసినచోటునకు నదిలోనికివెళ్లిపోయినది.ఇటునటు పోలేదు.సుదాసుని అశ్వము సహితముగంతవ్యస్థలముచేరినది. ఇంద్రుడుసుదాసుని కొఱకుగాను మానవులలోసంతానవంతులు,వాగుడు శత్రువులను

వారిసంతానముల సహితముగావశపరచుకున్నాడు.

10.కాపరిలేని గోవులుచేల ఁదికి పోయినట్లుతల్లి పంపిన మరుద్గణములుతమ పూర్వ ప్రతిజ్ఞననుసరించిఁత్రుడగు ఇంద్రునివైపువెళ్ళినారు. మరుత్తులనియుక్తుల సహితముసంతోషించినఁ.

11.కీర్తి అర్చించుటకుగానుసుదాసుడను రాజురెండుచోట్ల ఇరువదిఒక్క మందిని వధించినాడు.యువ అధ్వర్యుడుయజ్ఞగృహమునకుశలు కోసినట్లు,ఆ రాజు శత్రువులనుకోత కోయును, ఁరుడగుఇంద్రుడు సుదాసుని సహాయమునకుమరుత్తులనుసృష్టించినాడు.

12.అదికాక ఇంద్రుడు శ్రుత,కవష, వృద్ధ, ద్రుహ్య,నామకులను నీళ్ళలోముంచినాడు. అప్పుడుఇంద్రుని కోఱుకొని ఇంద్రునిస్తుతించినవారుసహచరులయినారుఁత్రులయినారు.

13.ఇంద్రుడు స్వశక్తితో ఉక్తశ్రుత మున్నగుసుదృఢ నగరములనుఏడు ఁధములరక్షా సాధనములనుఅతి త్వరగా ధ్వంసముచేసినాడు. అను పుత్రుడుగృహుని తత్సునకుఇచ్చినాడు.
ఇంద్రా!మేము దుష్టవచనులనుగెలువవలెను,అట్లని అనుగ్రహింపుము.

14.అను మరియు ద్రుహ్యులగోవులను పొందగోరిన66వేల 66మందినిసేనాభిలాషి సుదాసునికొఱకు హతమార్చినాడు.ఇవన్నియు ఇంద్రునిప్రతాప సూచికలు.

15.దుష్టఁత్రులుగల తుత్సు జనులుఇంద్రునితో యుద్ధమునకుదిగినారు. తాళజాలకపలాయనమునకుసిద్ధపడినారు. పల్లమునకుపారు నీటివలెపారినారు. కానీ వత్తిడికితట్టుకొనలేకసకల భోగ్య పదార్థములనుసుదాసునకు వప్పగించినారు.

16.శూరుడగు సుదాసుని హింసించువారిని ఇంద్రశూన్యలగుహవ్యదాతలనుఉత్సాహవంతులనుఇంద్రుడు నేలకురిపించినాడు. అతడుక్రోధుల క్రోధమునుతలక్రిందులుచేసినాడు. దారినపోవుసుదాసుని శత్రువులుపలాయనము చిత్తగించినారు.

17.అప్పుడు ఇంద్రుడు దరిద్రుడగుసుదాసునితో ఒక కార్యము చేయించినాడు.అతడు సింహమునుమేకతో చంపించినాడు.సూదితో యూసపు కొన కోయించినాడు.ధనమంతయుసుదాసునకు ప్రదానముచేసినాడు.

(''తాన్యేతాని‌త్రీణి కర్మాణి''అసంభాంతానితి నా శంకనీయానిఇంద్రస్య మహివెన్నాధికత్వాదితిశాయణవ్యాఖ్య)

18.ఇంద్రా! నీ శత్రువులలోఅధికాంశులు నీకు వశులైనారు.భేదుని నాస్తికునివశపరచుకొనుము.నిన్ను స్తుతించువారికినాస్తికుడు ఇష్టము కలిగించును.వారికి వ్యతిరేకముగాశూరులగు యోద్ధులనుప్రోత్సాహపరచుము.వారిని వజ్రమునపరిమార్చుము.

19.ఈ యుద్ధమునఇంద్రుడు భేదునివధించినాడు.యమున ఇంద్రునిసంతుష్టుని చేసినది.తుత్సువులు సహితముఇంద్రుని సంతుష్టునిచేసినారు. అజ, శిగ్రు,యక్షునామక జనపదములవారుఇంద్రునకు గుఱ్ఱపుతలలు బహూకరించినారు.

20.ఇంద్రా! నీ ప్రాచీనఅనుగ్రహములు,ధనమును ఉషతోఉపంచలేము. నీనూతన అనుగ్రహములు,ధనము సహితమువర్ణనాతీతము.నీవు మన్యమానుని,పుత్రుడగు దేవకునివధించినావు.కొండ చరియతో శంబరునివధించినావు.

21.పరాశర, వసిష్ఠాది ఋషులనుఅనేకమంది రాక్షసులువధించదలచినారు.ఇంద్రా! ఆ ఋషులు నిన్నుకోఱుకున్నారు. వారు తనఇండ్లవైపు పోవుచునిన్ను స్తుతింతురు.వారు ఏ సఖ్యతనుమరువలేదు.ఎందుకనగా నీవు వారిపాలనను మరువలేదు.అందువలన వారికికాలము సర్వదా సుందరముగాఉండును.

22.దేవశ్రేష్ఠ ఇంద్రా!దేవనాన్ రాజుపౌత్రుడు, పిజివనపుత్రుడు సుదాసుడుమాకు రెండువందలఆవులు, రెండు రథములుఇంద్రుని స్తుతించినందుకుగానుఇచ్చినాడు.
రాజహోతయజ్ఞ గృహమునప్రవేశించినట్లునేను గృహమునప్రవేశింతును.

23.పిజవనపుత్రుడుసుదాసుడు వసిష్ఠునకునాలుగు గుఱ్ఱములుఇచ్చినాడు. అంశ్రద్ధదానాది యుక్తములు,స్వర్ణాలంకార సంపన్నలు.దుర్గమ ప్రదేశములందుసరళగాములు, అం పుత్రునివలెపోషించదగు వసిష్ఠపుత్రుని అన్నము,యశమును మోయును.

24.సుదాసుని కీర్తి ద్యావాపృథ్వులమధ్య నిలిచిఉన్నది. అతడుదాతలందు శ్రేష్ఠుడు.శ్రేష్ఠవ్యక్తులకుధనదానముచేయును. ఇంద్రునిస్తుతించినట్లుఏడు లోకములు సుదాసునిస్తుతించును. యుద్ధమునందునదులు ''యుధ్యామధి''నామక శత్రువునునాశనము చేసినం.

25.నేతలగు మరుత్తులారా!ఇతడు సుదాసుని తండ్రిపిజవనుడు లేకదివోదాసుడు. దివోదాసునుసేంచునట్లేసుదాసుని సేంచండి. సుదాసునిఇంటిని రక్షించండి,సుదాసుబలము అంనాశ్యముఅక్షయము కావలెను.

## పందొంమ్మదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు వాడికొమ్ముఎద్దువలె వంటరిగనేశత్రువును స్థానభ్రష్టునిచేయును. హవ్యశూన్యవ్యక్తుల ఇండ్లుతీసికొనుము. ఆ ఇంద్రుడేసోమాభిషవ కర్తకుధన దానముచేయవలెను.

2.ఇంద్రా! అర్జుని పుత్రుడుకుత్సునకు ధనదానముచేసినావు. దాసులు"కువయ" "శుష్ణ"లనువశపరుచుకున్నావు.మానవుల మధ్యయుద్ధమునకుత్సుని రక్షించినావు.

3.ఘర్షక ఇంద్రా! హవ్యదాతసుదాసును వజ్రముమున్నగు సకల రక్షణలతోరక్షింపుము. భూమి కొఱకుజరిగిన యుద్ధమునపురుకుత్స పుత్రుడుత్రసదస్యు మరియుపురుని రక్షింపుము.

4.నేతల స్తుతియోగ్యుడవగుఇంద్రా! మరుత్తులసహితుడవైచేసిన యుద్ధములందుఅనేకమంది వైరులనుహతమార్చినావు.హర్యశ్వయుక్తఇంద్రా! దభీతికొఱకుగాను నీవు దస్యు,చుమురి, ధుని నామకులనువధించినావు.

5.వజ్రహస్తఇంద్రా! నీ బలముఅపారము. శంబరాసురుని తొంబదితొమ్మది పురములనుధ్వంసము చేసినావు.నీ నివాసమునకుగానునూరవ పురమునువశపరచుకున్నావు.వృత్రుని నముచినివధించినావు.

6.ఇంద్రా! హవ్యదాతయజమాని సుదాసునికొఱకు నీ సంపదలుసనాతనములయినవి.బహుకర్మ ఇంద్రా!నీవు కోరికలుతీర్చువాడవు. నీకొఱకు నేను రెండుకోరికలు తీర్చుగుఱ్ఱములనురథమున కట్టెదను.నీవు బలిష్ఠుడవు.నిన్ను స్తోత్రములుచేరవలెను.

7.బలము, అశ్వములుగలఇంద్రా! ఈ యజ్ఞమునపరదానము, పాపమునభాగస్వాములముకారాదు. మమ్ము బాధారహితరక్షలతో కాపాడుము. మేముస్తోతలకు ప్రియులముకావలెను.

8.ధనపతి ఇంద్రా!నీ యజ్ఞమునమేము సఖులమై,ప్రియులమై గృహమునప్రసన్నులము కావలెను.అతిథి వత్సలుడగుసుదాసునకు సుఖములుకల్పించుచు తుర్వశ,యాద్వులను వశపరుచుకొనుము.

9.ధనవంతుడవగుఇంద్రా! నీ యజ్ఞమునమేము నేతలము.ఉక్థలు-మంత్రములు-ఉచ్చరించువారము.నేడు మేము మంత్రములుఉచ్చరింతుము. నీకుఅర్పించిన హవ్యముతోదాతలుకాని వణిజులకుసహితము ధనముఇచ్చెదము.

10.నేతృశ్రేష్ఠ ఇంద్రా!నేతల స్తుతులునిన్ను పూజనీయునిచేసినవి. వారి హవ్యదానమునిన్ను మా వైపు మరల్చినది.యుద్ధమునఈ నేతలకే నీవుశుభములు కలిగించుము.వారికి మిత్రుడవు,శూరుడవు, రక్షకుడవగుము.

11.వీరుడవగు ఇంద్రా! నేడునీవు స్తుతించబడి,స్తోత్రవంతుడవైదేహమునవర్ధిల్లుము. మాకుఅన్నము ఇల్లు ఇమ్ము"పాత స్వస్తిభి:సదా న:"

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఅయిదవ అష్టకము ఏడవమండలమునరెండవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతామినన్తిమాయినోనధీరావ్రతా దేవానాంప్రథమాధ్రువాణి.
నరోదసిఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతానినమే తస్థివాంస:

మూడవఅధ్యాయము ఇరువదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడుదేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు బలశాలి.ఓజస్వి, అతడు ిరకృత్యములకొఅకే జన్మించినాడు.ఇంద్రుడు ఒక మానవహితకర కార్యముచేయదల్చుకున్నప్పుడుతప్పక చేయును.ఇంద్రుడు యువతముడు.అతడు యజ్ఞమునరక్షించుటకుగాను యజ్ఞగృహమునకువెళ్లును. అతడుమమ్ము మహాపాపములనుండిరక్షించవలెను.

2.ఇంద్రుడు వర్ధిల్లును.వృత్రుని వధించును.అతడు స్తోతకు శరణుఇచ్చును. రక్షించును.అతడు సుదాసుని కొఅకుఒక ప్రదేశమును ఏర్పరచినాడు.యజమానికి మరలమరల ధనముఇచ్చును.

3.ఇంద్రుడు యోద్ధ,పక్షపాత రహితుడు,యుద్ధములుచేయువాడు యుద్ధతత్పరుడు.శూరుడు. అనేకుల పరాభవకర్త. శత్రువులఅజేయుడు. తనతోపగపెట్టుకొన్న వారినిఅతడు హతమార్చును.

4.ఇంద్రా! నీవు బహుధనశాలిం. నీ బలముమహిమలతోద్యావాపృథ్వులనుపరిపూర్ణము చేసినావు.అశ్వవంత ఇంద్రుడుశత్రువు ిదకు వజ్రముంసరుచు, యజ్ఞమునసోమరసముతో సేంతుడుఅగును.

5.యుద్ధము కొఅకేతండ్రి కశ్యపుడుఇంద్రుని పుట్టించినాడు.ఇంద్రుడు అభీష్టవర్షిస్త్రీ-అదితి మానవహితైషి ఇంద్రునికన్నది. ఇంద్రుడుమానవుల సేనాపతిమయివారికి స్వాం అగును.
ఇంద్రుడుఈశ్వరుడు శత్రుహంత.గోవుల అన్వేషకుడు.శత్రుపరాభవకారి.

6.ఇంద్రుడు శత్రునాశకమనమువాడు. అట్టిఇంద్రుని సేంంచువానికిఏనాటికిని స్థానభ్రష్టముకాదు.అతనికి క్షయములేదు.యజ్ఞోత్పన్నుడు.యజ్ఞరక్షకుడగు ఇంద్రునిస్తుతించువారికి అతడుధనము ఇవ్వవలెను.

7.పూర్వపు తండ్రి లేకచిన్నవారికి దానముచేసినది ఒక ధనము;చిన్నవాని నుంచిపెద్దవానికి లభించినదిఒక ధనము. అమృతమువంటి పితృ ధనముపుత్రుడు అందుకొనిదూరదేశము వెళ్లినదిఒక ధనము. ఇంద్రా!ఆ మూడు ంధములధనములనుమా కొఅకు తెమ్ము.

(పూర్వపుతండ్రి అనగా అనౌరసుడు,దత్తత ఇచ్చినతండ్రి పితృధనముఅమృతత్ అమృతప్రాయము అనుచున్నాడు)

8.వజ్రధర ఇంద్రా!నీకు హవ్యముసమర్పించిన ప్రియంత్రుడునీ దానములందేనిలిచి ఉండును.మేము అహింసితులమైనీ దయకు ప్రాప్తులముకావలెను. మేముఅందరిని ంంచిన అన్నవంతులమైమానవులకు రక్షణఇవ్వగల గృహమునవివసించవలెను.

9.ధనశాలివగు ఇంద్రా!నీ కొఅకు కురిసిన సోమముకన్నీరు రాల్చుచున్నది.స్తోతలు నినుస్తుతించుచున్నాము.నేను నీ స్తోతనుధనాభిలాషిని.కావున నీవు నాకు వెంటనేనివాసయోగ్య ధనముప్రసాదించుము.

10.ఇంద్రా! నీవు అందించినఅన్నము అనుభంంచుటకుమమ్ము భరించుము.స్వయముగా హవ్యముఅందించు హవ్యదాతనుభరింపుము. నిన్నుఎంతో ప్రశంసించుటకుమాకు శక్తి కలుగవలెను.నేను నీ స్తోతను"పాత స్వస్తిభి:సదా న:"

## ఇరువదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.దీప్తము, గవ్యంశ్రితమగుసోమము అభిషుతమైనది.ఇంద్రుడు స్వభావత:సోమమున సంగతుడుహర్యశ్వా! యజ్ఞముద్వారా నిన్ను ప్రబోధింతుము.సోమమువలనకలిగిన మత్తులోమా స్తోత్రములనుఅర్థము చేసికొనుము.

2.యజమాని యజ్ఞమునకుశలు పరచును. యజ్ఞస్థానమునశిలలు దుర్ధర్షధ్వనిచేయును.అన్నవంత ఇంద్రా!ఋత్విక్కులచేఅభిషంంచబడుధ్వని గృహ మధ్యమునుండి దూరము వరకుంనిపించును.

3.శూర ఇంద్రా! వృత్రుడుఆక్రమించిన అనంతజలమును విడిపించినావు.నీవలననే నదులురథికులవలెసాగినవి. నీ భయమునఅశ్వము గడగడలాడును.

4.ఇంద్రుడు మానవులకుహితకరములగుసమస్త కార్యములుతెలిసికొనును.ఆయుధములతోభయంకరుడై వ్యాపించును.అసురుల సమస్త నగరములనువడకించును.
ఇంద్రుడుప్రసన్నుడు, మహిమాన్వితుడువజ్రహస్తుడైఅసురులను వధించినాడు.

5.ఇంద్రా! రాక్షసులు నన్నుబాధించరాదు.బలశ్రేష్ఠ ఇంద్రా!రాక్షసులు ప్రజలనుండిమమ్ము విడగొట్టరాదు.ఇంద్రస్వామి భయంకరజంతువులనువధించుటకుఉత్సాహపడును.ఆ
బ్రహ్మచారులుమా యజ్ఞమునకువిఘ్నము కలిగించరాదు.

6.ఇంద్రా! నీవు నీ కర్మ ద్వారాసకల ప్రాణులనుఅదుపులో ఉంచగలవు.నీ మహిమవ్యాప్తిని జగములందుఎవరును నిలువరించజాలరు.నీ బాహుబలమునవృత్రుని వధించినావు.యుద్ధమునశత్రువు
నీపారమునుఅందుకొనలేకపోయినాడు.

7.ఇంద్రా! ప్రాచీన దేవగణములుసహితము బలముమఱియు శత్రువధవిషయమున తమనునీకన్న తక్కువగానేభావించినారు. శత్రువులనుపరాజితులను చేయుఇంద్రుడు స్తోతలకుధనము ప్రసాదించును.స్తోతలు అన్నప్రాప్తికిగానఇంద్రుని ఆహ్వానింతురు.

8.ఇంద్రా! నీవు ఈశానుడవు.ఈశ్వరుడవు. తమనురక్షించుమని స్తోతలునిన్ను ఆహ్వానింతురు.బహుత్రాతఇంద్రా! నీవు మా ధనమునకురక్షకుడవయినావు. నీకుసముడై మమ్ముహింసించువాడున్నచోవానిని నివారింపుము.

9.ఇంద్రా! మేము స్తుతులతోనిన్ను వర్ధిల్లచేసినీకు మిత్రులముకావలెను. నీ మహిమతోనీవు ఇందరి రక్షకుడవైయినావు. నీ రక్షణలందుఆర్య స్తోతలు యుద్ధమునకువచ్చిన అనార్యులబలమును అణచవలెను.

10.ఇంద్రా! నీవు అందించినఅన్నము అనుభవించుటకుమమ్ము భరించుము.స్వయముగా హవ్యముసమర్పించు హవ్యదాతనుభరించుము. నిన్నుఎంతో ప్రశంసించుటకుమాకు శక్తి కలుగవలెను."పాత స్వస్తిభి:సదా న:"
(ఋత్విక్కులద్వారా కాక స్వయముగా హవిసమర్పించు విధానమువచ్చినట్లున్నది)

## ఇరువది రెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు 1-8 విరాజితము,9 త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! సోమపానముచేయుము. అదినీకు మత్తు కలిగించవలెను.అశ్వవంత ఇంద్రా! త్రాటితోకట్టిన గుఱ్ఱమువలెఅభిషవకర్త రెండుచేతులతో పట్టినరాయి సోమమును అభిషవించినది.

2.ఇంద్రా! నీవు హర్యశ్వవంతుడవు.అనంతధనవంతుడవు.సోమము నీకు ఉపయుక్తమైనది.చక్కగా సమర్పించబడినది.ఆ సోమబలముననేనీవు వృత్రాదులనువధించినావు.అదిగో అటువంటిసోమము నీకు మత్తుకలిగించవలెను.

3.ఇంద్రా! వసిష్ఠుడు నీస్తుతిరూప వచనములుచెప్పుచున్నాడు.ఆ వసిష్ఠుని వచనములనుగుర్తింపుము. యజ్ఞమునఈ స్తుతులను స్వీకరింపుము.

4.ఇంద్రా! నేను సోమపానముచేసినాను. నా శిలాక్రందనవినుము. స్తోతలస్తితిని తెలిసికొనుము.నేను నిన్ను సేవించుచున్నాను.అది సహాయకమైమనసులో నిలిచిపోవలెను.

5.ఇంద్రా! నీవు శత్రుంజయుడవు.నేను నీ బలమునుఎరుగుదును. నిన్నుస్తుతించుట ుడవజాలను.నేను ఎల్లప్పుడునీ యశస్వి నామమునుఉచ్చరింతును.

6.ఇంద్రా! మానవులలోనీకు సంబంధించినఅనేక సవనములుఉన్నా. మనీషులగుస్తోతలు నిన్నేఆహ్వానింతురు. మమ్మునీ నుంచి దూరముఉంచకుము.

7.శూర ఇంద్రా! ఈ సవనములన్నియు,వర్ధక స్తోత్రములన్నియునీ కొఅకే ఏర్పడినా.నీవు అన్ని ుధములమానవులకు ఆహ్వానయోగ్యుడవు.

8.దర్శనీయ ఇంద్రా! స్తుతించినీ మహిమనువెంటనే పొందనివాడెవ్వడు?నీ ధనమునుపొందని వాడెవ్వడు?

9.జరిగిపోయిన ప్రాచీనఋషులందరు నానులందరునీకొఅకే స్తుతులురచించినారు. మాకు నీసఖ్యత మంగళప్రదముకావలెను. "పాతస్వస్తిభి: సదా న:"

## ఇరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.సకల స్తోత్రములుఅన్నముకోరి వెళ్లినా.వసిష్ఠా! నీవు కూడ ఇంద్రునిస్తుతించుము. తనబలమున ఇంద్రుడుసకల లోకములందువ్యాపించినాడు. నేనుఅతని వద్దకు వెళ్లదలచినాను.అతడు మా స్తుతివచనములనుఆలకించవలెను.

2.ఓషధులు పెరిగినపుడుదేవతలు ప్రియవచనములుునగలరు. మానవులలోఎంతటివాడయిననునీ ఆయువు తెలియజాలడు.మమ్ము సకల పాపములనుండిదాటింపుము.

3.ఇంద్రునిు హర్యశ్వములు.అతని రథము గోప్రాపకము.నేను ఇంద్రుని రథమునకుఅశ్వములు పూన్తును.ఇంద్రుడు స్తోత్రములనుసేుంచును. స్వీకరించును.సకల జనులుఅతనిని ఉపాసింతురు. అతడుతన మహిమతోద్యావాపృథ్వులనుబాధించినాడు.శత్రుబలములనునాశము చేసినాడు.

4.ఇంద్రా! ఇంకను ప్రసుంచనిగోవువలె జలమువర్ధిల్లవలెను.నీ స్తోతలు జలమునువ్యాపింపచేయవలెను.వాయు నియుత్తులఅశ్వినులు అశ్వములవద్దకు వచ్చినట్లునీవు మావద్దకుుచ్చేయుము. కర్మతోనీవు అన్నము ప్రదానముచేయుము.

5.ఇంద్రా! సోమము మాదకము.అది నిన్ను ఉన్మత్తముచేయవలెను.స్తోతకు బలవంతుడు,బహు ధనవంతుడగుపుత్రుని ప్రసాదించుము.

6.వశిష్ఠ జనులుఈుధముగనే అర్చనీయస్తోత్రములద్వారా వజ్రబాహు,అభీష్టవర్షి ఇంద్రునిపూజింతురు. స్తుతుడైనఇంద్రుడు మాకు ిరత్వము,గోయుక్త ధనముఇవ్వవలెను.

"పాతస్వస్తిభి: సదా న:"

## ఇరువదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.పురుహూతఇంద్రా!నీ నివాసమునకు స్థానముఏర్పరచబడినది.మరుత్తుల సహితుడవైుచ్చేయుము. నీవుమాకు రక్షకుడవయినావు.మాకు అభ్యుదయకారిుఅయినావు. మాకు అట్టిధనమును ప్రసాదించుము.మా సోమపానమునమత్తుడవగుము.

2.ఇంద్రా! నీవు ఉభయస్థానములందుపూజ్యుడవు. మేమునీ మనసు తెలిసికొన్నాము.సోమము అభిషించినాము.మధుపాత్రలోనింపినాము. మధ్యమస్వరమున పాడదగుఈ సుసమాప్తస్తుతి ఇంద్రునిఆహ్వానమునకుఉచ్చరించబడును.

3.ఇంద్రా! ఈ యజ్ఞమునసోమపానమునకుగానుస్వర్గమునుండి, అంతరిక్షమునుండిచ్చేయుము. అశ్వములుఇంద్రుని ఆనందమునకుగానుమావద్దకు స్తోత్రములవద్దకు చేర్చవలెను.

4.ఇంద్రా! నీవు హర్యశ్వవంతుడవు.మంచి దవడలుకలవాడవు. నీవుఅన్నిరకముల రక్షణలతోరమ్ము. వృద్ధిగలమరుత్తుల సహితుడవైరమ్ము. శత్రువులనుజయించుటకు రమ్ము.అభీష్టవర్షి. బలవంతుడగుపుత్రుని ఇచ్చుచురమ్ము. స్తోత్రమునుస్వీకరించుచురమ్ము.మా వద్దకు రమ్ము.

5.రథపు గుఱ్ఱపువంటిబలము నిచ్చుమంత్రము మహామహుడుఓజస్వి ఇంద్రుని కొరకు ప్రతిష్ఠితమైనది.ఇంద్రా! స్తోత నిన్నుధనము అడుగుచున్నాడు.నీవు మాకు ఆకాశమందలిస్వర్గమువంటిశ్రీమంతుడగు పుత్రునిప్రసాదింపుము.

6.ఇంద్రా! ఆ ధముగా నీవువరణీయ ధనముతోపరిపూర్ణులను చేయుము.మేము నీ మహాఅనుగ్రహమునకుపాత్రులము అగుదుము.మేము హవ్యవంతులము.మాకు ర్యపుత్రవంతఅన్నము అందింపుము.

## ఇరువదిఐదవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఓజస్వి ఇంద్రా! నీవు గొప్పవాడవు.మనుషుల మంచికోఱువాడవు.నీ సేనలు సమానమాన్యలుఅని యుద్ధము చేయునపుడునీచేతి వజ్రముమమ్ము కాపాడవలెను.సర్వత్ర సంచరించునీ మనస్సు చలితముకారాదు.

2.ఇంద్రా యుద్ధమునమాముందుకు వచ్చిమమ్ము అవమానించుశత్రువును నాశనముచేయుము. మమ్మునిందించ కోఱువారికథను అంతము చేయుము.మా కొఱకు సంపదలుతెమ్ము.

3.ఉష్ణీషముగల ఇంద్రా!నేను సుదాసుడను.నా కొఱకు నీ రక్షలు వందలుకావలెను. అభిలాషలు,ధనము నా కావలెను.హింసకుని హింసాసాధనములగుఆయుధములనునష్టపరచుము. మాకొఱకు వెలుగొందుకీర్తి, రత్నములనుతెమ్ము.

4.ఇంద్రా! నేను నీ సమానవ్యక్తి కార్యముననియుక్తుడను. నీసమాన వ్యక్తి దానముననియుక్తుడను. బలవాన్,ఓజస్వి ఇంద్రా! రోజంతయుమాకు స్థానము కల్పించుటలోనిమగ్నుడవగుము.హర్యశ్వా! మమ్ముబాధించరాదు.

5.మేము హర్యశ్వఇంద్రుని కొఱకు సుఖకరములగుస్తోత్రము పాడుదుము.ఇంద్రుని, దేవప్రేరితబలము యాచింతుము.సకల దుర్గములనులంఘించు బలముపొందుదుము.

6.ఇంద్రా! మాకు సంరక్షణ యోగ్యమగుసంపూర్ణ ధనముప్రసాదించుము. నీఆశీర్వాద యుక్తులపైమేము ముందడుగువేతుము. ఉత్తమరులతో ఉన్న ధనముమాకు అందవలెను.నీవు కాక దేవతలందరుతమ సంరక్షణ సాధనయుక్తులై రక్షించుచుండవలెను."పాత స్వస్తిభి:సదా న:"

## ఇరువదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ధనాధిపతి ఇంద్రునికొఱకు అభిషుతముకాని సోమము తృప్తిచెందదు. అభిషుతమయ్యు స్తోత్రహీనస్తోమము తృప్తిచెందదు. మేముఇంద్రునిసేవలో ఉక్థచదువుదుము.ఇంద్రుడు ినును.ఇంద్రుని కొఱకు ఆ న ినఉక్థనే నేను చదువుదును.ఉచ్చరింతును.

2.ిశేష ఉక్థ స్తుతి పాతకాలమునసోమము ధనదుడగుఇంద్రునకు తృప్తినిచ్చును.ిశేష ఉక్థస్తుతి పాతకాలమునఅభిషుత సోమముఇంద్రుని తృప్తిపరచును.ఋత్విక్కులు పరస్పరముకలుసుకొనువారు సమానఉత్సాహవంతులు.వారు - కొడుకు తండ్రినిపిలిచినట్లుతమ రక్షణకుగానుఇంద్రుని ఆహ్వానిస్తారు.

3.సోమాభిషవ కాలమునస్తోతలు ఘనకార్యములనుగురించి ముచ్చటించుకొందురు.ఇంద్రుడు అట్టిసకల ఘనకార్యములనుప్రాచీన కాలముననేచేసినాడు. అతడుఇప్పుడు అన్యకార్యములుసహితము చేయును.భర్త భార్యనుదు్వనట్లు ఇంద్రుడుశత్రునగరములనుదు్వనాడు.

4.పరస్పరము కలిసిన ఇంద్రునిఅనేక రక్షలు ఉన్న. అట్లనిఇంద్రుని గురించి ఋత్విక్కులునుచెప్పినారు. ఇంకను చెప్పుకొనునదేమనగాఇంద్రుడు పూజనీయధనముల నిచ్చువాడుఆపదోద్ధారకుడని.

5.రక్షణకొఱకు ప్రజలఅభీష్టపూర్తి కొరకు వసిష్ఠుడుసోమాభిషవనమునఇంద్రుని ఇట్లు స్తుతించినాడు.ఇంద్రా మాకు ిధ ప్రకారములఅన్నములనుప్రసాదించుము. "పాతస్వస్తిభిః సదా నః"

## ఇరువదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.జనులు యుద్ధకార్యసన్నద్ధులైనపుడుయుద్ధమునకుఇంద్రుని ఆహ్వానింతురు.ఇంద్రా! నీవు మానవులకొఱకు ధనదాతవగుము.బలాభిలాషిఅగుము. మమ్ము గోపూర్ణగోష్ఠమున ప్రవేశపెట్టుము. "గోమతివ్రజే భజత్వంనః"

2.పురుహూత ఇంద్రా!నీ వద్ద జలమున్నది.దానిని స్తోతలకుఅందించుము. నీవుఎంతోగట్టి పురములనుచిందరవందర చేసినావు.అందువలన నీప్రజ్ఞను వెల్లడించుము.దాచిన ధనమునుబయట పెట్టుము.

3.ఇంద్రుడే జంగమజగములకును,మానవులకునుమహారాజు.నేల ిద ఉన్నధనములన్నింటికిఇంద్రుడే రాజు.ఇంద్రుడు ద్రవ్యదాతకుధనము ఇస్తాడు.ఆ ఇంద్రుడే మా స్తుతులుఆలోచించవలెను.మాకు ధనముపంపవలెను.

4.మేము ధనికుడు,దానకర్త ఇంద్రుని మరుత్తులసహితునిగా ఆహ్వానించినాము.అందువలన అతడుమమ్ము రక్షించుటకుగానువెంటనే అన్నముపంపవలెను. ఇంద్రుడేతన ిత్రులకుసంపూర్ణము, సర్వవ్యాపకమగుదానము చేయును.అతడే మానవులకొరకు ధనము పితుకును.

5.ఇంద్రా! ధనప్రాప్తికిగానుమాకు వెంటనే వేదధనము అందించుము.మేము పూజ్యములగుస్తోత్రములతోనీ మనసును ఆకర్షింతుము.నీవు గోవులు అశ్వములుగలధనవంతుడవు."యూయం పాతస్వస్తిభిఃసదానః"

## ఇరువదిఎనిిదవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీవు మా స్తోత్రములనుగ్రహించుము.ఆ స్తోత్రములవైపునడక సాగించుము.నీ గుఱ్ఱములు మాముందేపూన్చబడవలెను.ఇంద్రా! నీవు అందరకు ఆనందకరుడవు.నిన్ను వేరువేరుగా సకలజనులు పిలుస్తారు.కాని నీవు మా ఆహ్వానమునుమాత్రమే ింటావు.

2.బలీ ఇంద్రా! నీవుఋషుల స్తోత్రములనురక్షిస్తావు. అప్పుడు నీ మహిమవలన స్తోత్రములువ్యాప్తి చెందవలెను.నీవు వజ్రముధరించినపుడుభయంకరుడవుఅవుతావు. శత్రువులకుదుర్ధర్షుడవు అగుదువు.

3.ఇంద్రా! నీ ఉపదేశముప్రకారము జనులునిన్ను మరల మరలస్తుతింతురు. అట్టివారినినీవు ద్యులోక, భూలోకములందుకీర్తివంతులనుచేయుదువు.నీవు మహాబలముమహాధనముకొఱకుపుట్టినావు. కావుననిన్ను గూర్చి యజ్ఞముచేయువాడు ఆ యాజ్ఞికులనుపడవేయు సమర్థుడగును.

4.ఇంద్రా! ిత్రునివలెకనిపించు దుష్టులవద్దనుండి ధనముగుంజుకొనుము. దానినంతటినిమాకు దానము చేయుము.వరుణుడు మా వద్దచూచిన పాపములనురెండు ిధములుగాిడిపించుము.

(ద్విధీఅనగా రెండు ిధములఅని అర్థము. వరుణునకుచెప్పిగాని నీ అంతటనీవుగాని ిడిపింపుముఅని తాత్పర్యము. వరుణినిిషయమున పాపఘాతకుడుఅను ిశేషణము వాడినాడనిగమనించవలెను)

5.ఇంద్రుడు మాకు చక్కనిఆరాధ్యమగు మహాధనముప్రసాదించినాడు. అతడుస్తోతను స్తోత్రకార్యమునురక్షించినాడు. ధనవంతుడగుఆ ఇంద్రునే మేముస్తుతింతుము. "యూయంపాతస్వస్తిభి: సదాన:"

## ఇరువదితొిమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రా! నీ కొఱకు సోమముఅభిషుతమైనది.దానిని స్వీకరించుటకునీవు త్వరగా రావలెను.చక్కగా అభిషుతమైనసోమము పానముచేయుము.
ఇంద్రా!మేము నిన్ను యాచించుచున్నాము.మాకు ధనముఅందించుము.

2.ఇంద్రా! నీవు బ్రహ్మవు.ిరుడవు. స్తోత్రకార్యమును సేింపుము.గుఱ్ఱములనుఎక్కుము. వెంటనేమా వైపునకు రమ్ము.నీవు ఈ యజ్ఞముననేప్రసన్నుడవు కావలెను.మా స్తోత్రములనుినుము.

3.ఇంద్రా! మేము నిన్నుసూక్తముతో స్తుతింతుముకదా వాటి అలంకారము,వాటిశోభ, వాటిచక్కదనముఎటువంటిది?మేము నిన్ను ఎన్నడుప్రసన్నుని చేయగలము?నిన్ను అభిలషించియేసకల స్తుతులు చేస్తాను.కావున నా స్తుతులనుినుము.

4.ఇంద్రా! నీవు అందరి ఋషులస్తోత్రములుిన్నావు. వారందరు ప్రాచీనఋషులు. మానవహితముకోటినవారు. అందువలననేను నిన్ను మాటిమాటికిఆహ్వానిస్తాను. ఇంద్రా!నీవు తండ్రి వంటివాడవు.మా హితముకోఱువాడవు.

5.ఇంద్రుడు మాకు చక్కనిఆరాధ్యమగు మహాధనముప్రసాదించినాడు. అతడుస్తోతను, స్తోతకార్యమునురక్షించినాడు. ధనవంతుడుఆ ఇంద్రునే మేముస్తుతింతుము. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## ముప్పదవసూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రుడు బలవంతుడు.జ్యోతిష్మంతుడు.అతడు బలముతోమావద్దకు రావలెను.మాకు ధనవర్ధికుడుకావలెను. సుపత్రి,నృపతి ఇంద్రా! మహాబలిిఅగుము. శత్రుంజయుడవగుము.పురుషార్థివగుము.

2.ఇంద్రా! నీవు ఆహ్వానయోగ్యుడవు.మహా కల్లోలసమయములందుమా దేహరక్షణకును,సూర్యప్రాప్తికిని నిన్నుఆహ్వానిస్తాము. మానవులందరిలోనీవే సేనా యోగ్యుడవు.సుహంత నామకవజ్రముతో శత్రువునుమాకు అప్పగించుము.

3.ఇంద్రా! కాలము కలిసివచ్చినపుడుయుద్ధమునసీవు మాకు సమీపవర్తినిఅయినపుడు, అప్పుడు హోతాగ్నిమాకు ఉత్తమ ధనములుఇచ్చుటకు దేవతలనుపిలుచుచు ఈ యజ్ఞమునఆసీనుడగును.

4.ఇంద్రా! మేము నీవారలము.నీకు పూజనీయ స్తుతిఅందించుచు స్తుతించువారు కూడ

నీవారలే.వారికి మంచి ఇల్లుఇమ్ము. వారు సమృద్ధులైవృద్ధులు కావలెను.

"స్వాభువోజరణ శ్నునన్త"

(వార్ధక్యముశాపము కారాదు సమృద్ధముకావలెనను సదాశయము)

ముప్పదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-10-12- విరాజము

1.మిత్రులారా! హర్యశ్వుడు,సోమపాయి ఇంద్రుని కొఱకుమదకర స్తోత్రములుగానము చేయండి.

2.ఇంద్రుడు శుభములదానకర్త. సత్యధనుడు.స్తోతలు అతనినిదీప్తి స్తోత్రములతోస్తుతింతురు. అట్లేమీరు స్తుతించండి.మేమును స్తుతింతుము.

3.ఇంద్రా! నీవు మా కొఱకుఅన్నాభిలాషివగుము.శతక్రతూ! మా కొఱకుగో అభిలాషివి అగుము.వాసదాతో! నీవు హిరణ్యదాతవగుము.

4.అభీష్టవర్షి ఇంద్రా!నిన్నుకోటి మేమువిశేషరూపమున స్తుతిస్తాము.వాసప్రదా! వెంటనేమా స్తుతిని అవధరింపుము.

5.ఆర్య ఇంద్రా! కఠోరవాక్కులవానికినిందించువానికి దానముచేయనివానికి మమ్ముఅప్పగించకుము. నా స్తోత్రమునిన్ను చేరవలెను.

6.వృత్రహంతఇంద్రా! నీవు మా కవచమవు.నీవు సర్వత్ర ప్రసిద్ధుడవు.నీవు ఎదురునిలిచియుద్ధము చేయువాడవు.నీ సాయమున నేనువృత్ర వధచేయగలను.

7.ద్యావాపృథ్వులు అన్నవతులు.అవి ఇంద్రుని వశవర్తిణులు.అట్టి ఇంద్రా! నీవుచాలా గొప్పవాడవు.

8.ఇంద్రా! నీకు సహచరి,తేజోయుక్త స్తోత్రసంపన్నస్తుతి నిన్ను నలుదిశలగ్రహించును.

9.ఇంద్రా! నీవు స్వర్గపువాడవు.దర్శనీయుడవు.సకల సోమములునీ కొఱకు ఉద్యతలు.సకల ప్రజ నీకు నమస్కరించును.

10.నా వారలారా! మీరు మహాధనవర్ధకులు. మహాఇంద్రుని కొరకు సోమముచేయండి. అభ్యుదయముఆశించి ప్రహృష్టస్తుతి చేయుడు.ఇంద్రా! నీవు ప్రజలకోరికలు తీర్చువాడవు.నీకు హవ్యముఅర్పించి పూజించువానిసముఖమునకు వెళ్ళుము.

11.ఇంద్రుడు అత్యంతవ్యాపకుడు. మహానుభావుడు.విప్రులు మేధావులుఅతనిని గూర్చి స్తోత్రములురచింతురు. హవ్యముకల్పింతురు. ఇంద్రునివృత్రాది కర్మలనుఎంతటి ధీరుడైననుబాధింపజాలడు.

12.ఇంద్రుడు అన్నివిధములఅన్ని జగములకుఈశ్వరుడు. అతని క్రోధము బాధించునదికాదు.అతనిని గురించిన సకలస్తుతులు శత్రువులనుఅణచునవి. అందువలనస్తోతలారా! ఇంద్రునిస్తుతించుటకు మీబంధువులనుప్రోత్సహించండి.

## ముప్పది రెండవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-3 ద్విపదంరాట్.

1. ఇంద్రా!మాకు దూరముగా యజమానులుసహితము నీతోకూడిఆనందించరాదు. నీవుదూరమునందున్నవాడవైనను మాయజ్ఞమునకుంచ్చేయుము ంనుము.

2.ఇంద్రా! తేనెంద తేనెటీగలుకూర్చునట్లు స్తోతలునీ కొఅకు సోమముసిద్ధము చేసికూర్చుందురు. రథముంద అడుగుపెట్టినట్లుధనాభిలాషులగుస్తోతలు నీకు స్తుతులుసమర్పింతురు.

3.కొడుకు తండ్రిని పిలిచినరీతి ధనాభిలాషినగునేను దానశీలుడగుఇంద్రుని పిలుస్తాను.

4.పెరుగు కలిపిన సోమముఇంద్రుని కొఅకు సిద్ధమైనది.వజ్రహస్తఇంద్రా! ఆ సోమపానమునకుఅశ్వసహితుడవైయజ్ఞమంటపమువైపు ంచ్చేయుము.

5.ఇంద్రుడు యాచనంను చెవులవాడు.ఇంద్రుని వద్ద మేముధనము యాచిస్తాము.అతడు మా ంన్నపముంనవలెను. అదినిష్ఫలము కారాదు. యాచనంనగనే వందల,వేలమందికి దానములుచేయు ఇంద్రునిదానాభిలాషనుఎవడును వారించరాదు.

6.వృత్రహంతఇంద్రా! నీ కొఅకు గంభీరసోమమును అభిషంంచువాడు నిను అనుసరించువాడుంరాధింరుడగును. వానింరుద్ధముగా ఎంతటివాడునుమాట్లాడలేడు.అతనిని పరిచారకులు పరివేష్ఠించిఉందురు.

7.ధనవాన్ ఇంద్రా!హవ్యదాతలఉపద్రవ నివారకుడవుఅగుము. ఉత్సాహవంతులగుశత్రువుల నాశనంచేయుము. నీవునశింపచేసిన శత్రువుధనమును మేముపంచుకొందుముగాత.నీకు ఎంతటివాడునుహాని కలిగింపజాలడు.నీవు మా కొఅకు ధనముపట్టుకొని రమ్ము.

8.జనులారా! వజ్రధరుడు,సోమపాయి ఇంద్రుని కొఅకుసోమము అభిషంంచండి.తృప్తుని చేయగలపురోడాశాదులు పంపండి.నిర్వహించవలసినకార్యములు నిర్వహించండి.ఇంద్రుడు యజమానికిసుఖముల నిచ్చును.హవ్యముపూర్తి చేయును.

9.హోమముగలయజ్ఞమునునాశనము చేయరాదు.ఉత్సాహవంతులగుడు.ధనప్రాప్తి కొఅకుశత్రుసంహారక ఇంద్రునియజించండి. శీఘ్రకారియేంజయుడగును. నివాసకర్తఅగును. పుష్టి నొందును.కుత్సిత కర్మునకుదేవతలుండరు.

"తరణిరిజ్జయతిక్షేతి పుష్యతి నదేవాస:కువత్నవే"

10.మంచిదానముచేయువాని రథమునుత్రోసివేయగలవాడుఉండడు. అతనిని ఎవడునుఆటంకపరచజాలడు.ఇంద్రుడు మరుత్తులురక్షగా గలవారు గోపూర్ణ గోష్ఠమునకుచేరుదురు.

11.ఇంద్రా! నీవు రక్షకుడుగాఉన్న వ్య క్తి స్తోత్రములతోనిన్ను బలవంతునిచేయును. అన్నముఅందుకొనును. శూరా! మారథమును రక్షింపుము.మా పుత్రాదులనురక్షింపుము.

12.హర్యశ్వ ఇంద్రుడుసోమవంత యజమానికిబలము కలిగిస్తాడు.అతనిని పగవారు పరిమార్చజాలరు.గెలిచినవాని వలెఇంద్రుని భాగముదేవతలందరినింంచినది.

13.దేవతలలోఇంద్రునకే అనల్పములు,సుంహితములు,శుభంకరములగుస్తోత్రములనుఅర్పించండి. కర్మానుష్ఠానమునఇంద్రుని మనసునుఆకర్షించగల వానివద్దకుఅనేకనేక బంధములుచేరవు.

14.ఇంద్రా! నీవు కరుణించినవానిని ఎవడు అణచగలడు?ధనశాలి ఇంద్రా!నీ ◌ిషయమున శ్రద్ధగలవాడై, హ◌ిష్మంతుడైనవాడుద్యులోకమునను,ఈ లోకమునను ధనముబలము పొందును.

15.ఇంద్రా! నీవు ధనికుడవు,నీకు ప్రియమగు ధనముసమర్పించువానిని వృత్రసంగ్రామాదులకు పంపుము,వారి కీర్తి పెంచుము. హర్యశ్వఇంద్రా! నీ ఉపదేశానుసారముసకల స్తోతలతోసర్వపాపములను దాటగలము.

16.ఇంద్రా! నేల◌ింద ఉన్నదిగువ ధనమునీదే. అంతరిక్షమునఉన్న నడి◌ి ధనమునీదే. అంతకు పైనఉన్న ఉత్తమ ధనమునకునీవే కర్తవు. ఇది సత్యము.సుత్రా మా! గోవు సంబంధముననిన్ను తొలగించువాడులేడు.

17.ఇంద్రా! నీవు సమస్తలోకములకు ధనదాతవు.ఈ జరుగు యుద్ధములన్నిటనీవే ధదుడవనిప్రసిద్ధి. పురుహూతఇంద్రా! సకల పార్థివజనులురక్షణకుగాను నిన్నుఅన్నభిక్ష కోరుదురు.

18.ఇంద్రా! నీవు ఎన్నిధనములకుఈశ్వరుడవో, మేము అన్నిధనములకుస్వాములము కావలెను.ఇంద్రా! నేను స్తోతలనురక్షిస్తాను. పాపికి ధనదానముచేయను.

19.ఎచ్చట ఉన్నవాడయిననుపూజించదగినపురుషునకు నిత్యముదానము చేస్తాను.ఇంద్రా! నీవు ◌ినా నాకు బంధువుగానిప్రశంసనీయ పితురుడుగానిలేడు.

20.క్షి ప్ర కర్మకారి మాత్రమేమహాకార్యములబలమున అన్నముఅనుభ◌ించగలడు.వడ్రంగి పాత చక్రమునుచెక్కి న◌ీకరించినట్లునేను స్తుతులతోపురుహూత ఇంద్రునిన◌ీకరిస్తాను.

21.మానవుడు దుష్టస్తుతి వలనధనము పొందజాలడు.హింసకుని వద్దధనము నిలువదు.ధనవాన్ ఇంద్రా!ద్యులోకమందును,దివసమందునునాతో సమానుడయినవానికి నీవు ఇవ్వదలచినదిసత్కర్మలు చేయువానికిసహితము లభించును.

22.◌ీరఇంద్రా! నీవు ఈ సమస్తజంగమ పదార్థములకుస్వా◌ి◌ి. స్థావర పదార్థములకుఈశ్వరుడవు. సర్వదర్శకుడవు.ఇంతవరకు పాలు పితుకనిగోవు వంటి నిన్నుస్తుతింతును.

23.ధనికుడవగు ఇంద్రా!నీ సమానుడు లోకమునఇంతవరకు పుట్టలేదు.ఇకముందు పుట్టడు. మేముఅశ్వములు, గోవులు,అన్నములు కోరుచున్నాము.నిన్ను పిలుచుచున్నాము.

24.ఇంద్రా! నీవు జ్యేష్ఠుడవు.నేను కనిష్ఠుడను.నాకొఱకు ప్రసిద్ధధనము తెచ్చిఇమ్ము. కలకాలముగానీవు అన్యంత ధనవంతుడవు.ప్రత్యేక యుద్ధములందుహవ్యములందుయోగ్యుడవు.

25.మఘవా! శత్రువులనుపరాఙ్ముఖులనుచేయుము. తొలగింపుము.మా కొఱకు ధనమునుసులభము చేయుము.యుద్ధమునమమ్ము రక్షింపుము.మేము నీ ◌ిత్రులము.మావర్ధకుడవగుము.

26.ఇంద్రా! మాకు ప్రజ్ఞానముతెమ్ము. తండ్రికొడుకునకు ఇచ్చినట్లుమాకు ధనముఇమ్ము. మేముయజ్ఞ జీవులము.మేము నిత్యముసూర్యుని పొందవలెను.

27.ఇంద్రా! తెలియనినడకలవారు, హింసకులు,దురారాధ్యులు, అశుభశత్రువులు మమ్ముఆక్ర◌ించరాదు. మేమునీ వద్ద ◌ినమ్రులమగుదుము.అనేక కార్యములందుఉత్తీర్ణలమగుదుము.

### ముప్పదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,వసిష్ఠ పుత్రులుదేవత-వశిష్టుడు,వసిష్ఠ పుత్రులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వసిష్ఠపుత్రులుశ్వేతవర్ణులు. కర్మపూరకులుతల కుడివైపు ముడివేయువారు. నేనుయజ్ఞమునుండిలేవగానే వసిష్ఠపుత్రులునాకు దూరము కారాదనిఅందును. అందువలనవారు నన్ను ప్రసన్నునిచేయుదురు.

2.పాశద్యుమ్నుడు వయతిపుత్రుడు అతని యజ్ఞమునఇంద్రుడు సోమపానముచేయుచుండెను.అది వసిష్ఠపుత్రులుదూరము నుండి గమనించినారు.యజ్ఞమునుతిరస్కరించినారు. ఇంద్రునిఅక్కడినుండి తొలగించినారు.ఇంద్రుడు సహితమువయత పుత్రుడుపాశద్యుమ్నుని వదలినాడు.వాసిష్ఠులను వరించినాడు.
(వసిష్ఠిపుత్రులుసుదాసుని మన్నించినారు.సుదాసునితో యజ్ఞముచేయించినారు. పాశద్యుమ్నుడనురాజు సహితముయజ్ఞము చేసినాడు.ఇంద్రుని రప్పించినాడు.ఇంద్రుడు సోమపానముచేయు సమయమునవసిష్ఠపుత్రులుఆ యజ్ఞమునుతిరస్కరించినాడు.
మంత్రబలమునఇంద్రుని సోమపానముమాన్పించినారు. ఇంద్రునిసుదాసుని యజ్ఞమునకుతీసికొని వెళ్లినారనువృత్తాంతమునుశాయణాచార్యులుచెప్పినారు)

3.ఆ ◌ధముగనే వశిష్ఠపుత్రులుసింధునదిని అనాయాసముగదాటినారు. భేద,నామక శత్రువునుహతమార్చినారు.వసిష్ఠపుత్రులారా!ప్రసిద్ధ దాశరాజ్ఞయుద్ధమున◌ీ మంత్రబలముననేఇంద్రుడు సుదాసుని రక్షించినాడు.

4.మానవులారా! ◌ీ స్తోత్రములుపితరులకు తృప్తికలిగించును. నేనురథమును నడిపింతును.◌ీరు అలసట చెందరాదు.వశిష్ఠగణములారా!◌ీరు శక్వరీ రుక్కులు, శ్రేష్ఠవచనములతోఇంద్రుని బలముఆర్జించినారు.
(పితరులకుతృప్తి అనగా స్వయముగావసిష్ఠుని తృప్తియే)

5.జ్ఞాన తృష్ట గలరాజులు చుట్టుకూడినవారునువర్షయాచకులగువశిష్ఠపుత్రులుపదిమంది రాజులతోయుద్ధమునసూర్యునివలె ఇంద్రునిపైకి లేపినారు. స్తోతవసిష్ఠుని స్తోత్రమునుఇంద్రుడు ◌న్నాడు.తృత్సు రాజులకొఅకు ◌స్తృత దేశమునుఇచ్చినాడు.

6.గోవులను పాలించుదండులవలెభారత గణముతృత్సులు శత్రువులమధ్య అల్పసంఖ్యాకులైఉండిరి. తదనంతరమువశిష్ఠుడు వారి పురోహితుడయినాడు.అప్పటి నుంచి తృత్సుప్రజ పెరుగసాగినది.

7.అగ్ని, వాయువు, సూర్యుడుజగములకు జలమునిచ్చువారు.వారిలో ఆదిత్యాదిముప్వరు ఆర్యులు. వారుముగ్గురు ఉషను సే◌ంతురు.వసిష్ఠులకు అ◌ అన్నియుతెలియును.

(ఆదిత్యాదులు-ఆదిత్యులు,వసువులు, రుద్రులనుముగ్గురు)

8.వశిష్ఠ పుత్రులారా!◌ీ మహిమ సూర్యునిజ్యోతివలెప్రకాశించును. ◌ీ మహిమసముద్రమువలెగంభీరము. వాయువేగమువంటిది.◌ీ స్తోత్రములనుఇతరులు అనుసరించజాలరు.

9.వశిష్ఠగణములుజ్ఞానమున తిరోహితమయినసహస్రశాఖలుగల లోకమున సంచరించినారు.వారు సర్వనియంత ద్వారాపరచబడిన ◌శాలనూలునునేయుచున్న మాతృస్వరూపలగు అప్సరలవద్దకువెళ్ళినారు.
(సర్వనియంత యముడు.అతడు పరచినదిపరిధి లేని జననమరణప్రవాహము. అప్సరలుతల్లులు. వారువేసిన వస్త్రముజీ◌తము. వాసిష్ఠులుజననమరణనియంత యమునిజీ◌తము ఏర్పరచుమాతృమూర్తులఎరిగిన వారని తాత్పర్యము)

10.వశిష్ఠా! ◌ద్యుత్తువంటినీ జ్యోతిని నీవుపరిత్యజించుటను◌ిత్రావరుణులుచూచినారు. అప్పుడునీకు ఒక జన్మ అయినది.అదికాక అంతకుముందువాస స్థానమునుండిఅగస్త్యుడు తెచ్చినాడు.

("ఏతాశ్చేంద్రస్యనాక్యంత్యేకే వర్ణంతిఅపరే వసిష్ఠ పుత్రాణంతి"దీనిని ఇంద్రుడేచెప్పినాడని కొందరు-వసిష్ఠపుత్రులని కొందరుఅని శాయణుడు)

11.వశిష్ఠా! నీవు ంత్రావరుణులపుత్రుడవు. బ్రహ్మ!నీవు ఊర్వశి మనసునఆంర్భంంచినావు. అప్పుడుంత్రావరుణుల ంర్యముస్ఖలమైనది. ంశ్వదేగణములుదివ్య క్షేత్రములతోపుష్కర మధ్యముననిన్ను దాల్చినారు.

(ఆదిత్యసవనమునకు ంత్రావరుణులువచ్చినారు. వారు అక్కడఉన్న ఊర్వశిని చూచినారు.వారికి ంర్యస్కలనమైనది.దానిని ఒక కుండలో ఉంచినారు.తేవైవతు ముహూర్తేనంర్యవంతో తపస్వినౌఅగస్త్య వశిష్ఠశ్చ తత్రర్షీసంబభూవతు:అప్పుడే ఆ ంర్యము నుండితపస్వినులగు అగస్త్యవసిష్ఠశ్చ తత్రరీసంబభూవతు:అప్పుడే ఆ ంర్యము నుండితపస్వినులగు అగస్త్యవసిష్ఠులు జన్మించినారనిశాయణుడు)

12.అనంత జ్ఞానవంతుడువసిష్ఠుడు భూలోకస్వర్గలోకములనుతెలుసుకున్నాడు.సహప్రదానవంతుడయినాడు.సర్వనియంత యమునిద్వారా ంస్తీర్ణ వస్త్రముజనన మరణప్రవాహమునవేయగోరి వశిష్ఠుడుఊర్వశికి జన్మించినాడు.

13.యజ్ఞదీక్ష వహించినంత్రావరుణులుస్తుతులతో ప్రార్థితులైకలశమున ఒకేసారి రేత:స్ఖలనము చేసినారు.అనంతరము మాన్యఅగస్యుడు జన్మించినాడు.వసిష్ఠ ఋషి సహితముఅదే కుంభమునుంచిజన్మించినాడనిజనులు చెప్పుకొందురు.

(కుంభముటెస్ట్ ట్యూబ్కావచ్చును. వారిదికృత్రిమ జన్మకావచ్చును ఆలోచించవలెను)

14.తృత్సువులారా! ంవద్దకు వసిష్ఠుడువచ్చుచున్నాడు.ంరు అతనిని ప్రసన్నచిత్తమునపూజించండి. వశిష్ఠుడుఅగ్రగాం అయి ఉక్థ, సోమములుధరించును. ప్రస్తరముతోఅభిషవకర్త అగును.అతడు కర్తవ్యమునుబోధించును. (ఇదితండ్రి కొడుకులపరస్పర ప్రశంసవలెఉన్నది)

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఅయిదవ అష్టకము ఏడవమండలమునరెండవ అనువాకముసమాప్తము)

మూడవఅనువాకము ముప్పది నాలుగవసూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-ంశ్వేదేవతలు.ఛందస్సు-1-21 ద్విపద,20, 21 ంరాజ, 22-25 త్రిష్టుప్.

1.దీప్తము, అభీష్టప్రదమగుస్తుతీ! వేగవంతము.అలంకృతములగురథమువలెనీవు మానుండి దేవతలవద్దకు చేరుము.

2.క్షయమగు జలముభూం, స్వర్గపు సృష్టి ఎరుగును.జలము స్తుతింనును.

(జలము,భూం, స్వర్గముకన్నముందు పుట్టినదని)

3.ంస్తీర్ణ జలముఇంద్రుని ఆనంద పరచును.ఉపద్రవము వచ్చినపుడుంరులు, శూరులు ఇంద్రునిస్తుతింతురు.

4.ఇంద్రుడు రావలసిఉన్నది. గుఱ్ఱములనురథము ముందు కట్టండి.ఇంద్రుడు వజ్రధరుడు.స్వర్ణ హస్తములవాడు.

5.మానవులారా! యజ్ఞమునకుసాగండి. గంతవలెస్వయముననే యజ్ఞమార్గమునసాగండి.

6.జనులారా! యుద్ధమునకుస్వయముగానే వెళ్లండి.జనుల కొఱకుప్రజ్ఞాపకము పాపనాశకమగుయజ్ఞము చేయండి.

7.ఈ యజ్ఞ బలముననేసూర్యుడు ఉదయించును.భూం ప్రాణులనుమోయును. అట్లేయజ్ఞము సహితముభారము వహించును. 8.అగ్నీ! అహింసాదియుక్తయజ్ఞము చేయుదును.కోరికలు తీర్చుకుందును.పిలిచెదను.వారి కొఱకు కర్మ చేయుదును.

9.మానవులారా! దేవతలులక్ష్యముగా దీప్తకర్మ చేయండి.దేవతలనుస్తుతించండి.

10.ఓజసి, బహునేత్రుడు,వరుణుడు నదులజలమును పరిశీలించును.

11.వరుణుడు దేశములకురాజు. నదులకురూపము. అతని బలముఅప్రతిహతము.సర్వత్రగాఎ.

12.దేవతలారా! సకలప్రజలలో మమ్మురక్షించండి. నిందించగోరు శత్రువును దీప్తిరహితునుచేయండి.

13.శత్రువులు అశుభంకరఆయుధముల నలువైపులతొలిగిపోవలెను.దేవతలారా! మాలోనిపాపము తొలిగి పోవలెను.

14.హవ్యభోజిఅగ్ని! మా నమస్కారములకుప్రీతుడవగుము.మమ్ము రక్షింపుము.మేము అగ్నిని సుతింతుము.

15.అగ్ని దేవతలసహచరుడు.అతనితో స్నేహముచేయండి. అతడుమనకు శుభంకరుడుకావలెను.

16.మేఘహంతా! నదీస్థానమున కూర్చున్నవాడునుజలమున ఉత్పన్నుడగుఅగ్నిని స్తోత్రములతోస్తుతింతురు.
("బుద్నేనదీరాం" అనిమంత్రం బుధ్నమనగాఅంతరిక్షము ధృతాఆప ఇతి ఉత్పతి:)

17.అహిర్బుధ్న్య!మమ్ము హింసకునకువప్పగించకుము. యాజ్ఞికునియజ్ఞము క్షీణింపచేయకుము.
(అహిర్బుధ్న్యగార్హపత్య అగ్ని గృహములందలిఅగ్ని)

18.దేవతలు మాజనుల కొఱకుఅన్నము ధరింతురు.ధనముకొఱకుఉత్సాహులగు శత్రువుచావవలెను.

19.సూర్యుడు సమస్త భువనములనుతపింపచేయును.అట్లే దేవతలబలమువలనమహాసేనగలరాజు
శత్రువులనుతపింపచేయును.

20.మా వద్దకు దేవతాస్త్రీలు వచ్చినపుడుఉత్తమ హస్తనిపుణుడు త్వష్టమాకు ీరపుత్రులనుప్రదానము చేయవలెను.

21.త్వష్ట మా స్తోత్రములనుస్వీకరించును. పర్యాప్తబుద్ధిగల త్వష్ఠమా కొఱకు ధనాభిలాషికావలెను.

22.దాన నిపుణులగు దేవపత్నులుమా మనోరథములనుప్రదానము చేయవలెను.ద్యావాపృథ్వులు, వరుణపత్ని
సహితముఁనవలెను. శుభంకరుడు,దానశీలుడగు త్వష్టఉపద్రవ నివారణులగుదేవపత్నులసహితుడైమాకు
అభయముఇవ్వవలెను.

23.అవ్యయములగుమా ధనములనుపర్వతములు పోషించవలెను.సమస్త జలములుఆ
ధనమునుపత్ని సహితముఁనవలెను. శుభంకరుడు,దానశీలుడు త్వష్ణఉపద్రవ
నివారణులగుదేవపత్నులసహితుడైమాకు అభయముఇవ్వవలెను.
(అవ్యయధనములు ప్రకృతిసంపదలు. వాటికిస్వయముగా పునరుత్పత్తిఉన్నందున
అవ్యయములయినఁ.ఆధునికమను పేరు గలరాక్షస నాగరికతలో పునరుత్పత్తిగల ప్రకృతి సంపదలఉత్పత్తిని
నాశనముచేయు ప్రయత్నమునిరంతరము జరుగుచున్నది)

24.మేము భరించతగినధనముచేఆశ్రయింతుము. ఁస్తృతద్యావాపృథ్వులు దానినిఆమోదించవలెను.దీప్తికి
ఆధారభూతుడగుఇంద్రుడు ఁత్రుడగువరుణుడు ఆమోదించవలెను.పరాజయకర్తలు మరుద్గణములుసహితము
ఆమోదించవలెను.
(ధియద్ద్యై:భరించకలిగింతధనము మాత్రమేఉండవలెను. అదిప్రకృతి శక్తుల అనుమతిగలది కావలెను.ఈ యంత్ర
నాగరకతకుపుట్టిన రోగముప్రకృతి అనుమతిలేని భరించలేనిధనము! ఇది పులినిఎక్కినది. స్వారి
చేయలేదు.దిగలేదు. ఆశ్చర్యమేమనగాఆనాటి ఋషులునేటి మానవునిహెచ్చరించినారు)

25.ఇంద్ర, వరుణ, ఎత్ర,అగ్ని, జల, ఓషధ,వృక్షములు మా స్తుతులనుస్వీకరించవలెను.మరుత్తుల వద్దనివసించు మేముసుఖింతుము. యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:
(గాలివద్ద కన్న సుఖముమరెక్కడ లభించును?)

## ముప్పదిఐదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఀశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రాగ్నులారా! మాకురక్షణలు కల్పించండి.శాంతి ప్రసాదించండి.ఇంద్రావరుణులారా!యజమాని హవ్యముసమర్పించినాడు. ఏరుమాకు శాంతి ప్రసాదించండి.ఇంద్రసోములు మాకుశాంతి, శుభములుప్రసాదించువారు కావలెను.ఇంద్ర, పూషలు మాకుశాంతి, సుఖములుప్రసాదించవలెను.

2.భగుడు మాకు శాంతినిఇవ్వవలెను. నరశంసాగ్నిమాకు శాంతి ప్రదుడుకావలెను. మాకుపురంధ్రి శాంతి ప్రదకావలెను. సకలధనములు మాకుశాంతి ప్రదములుకావలెను. ఉత్తమము.నియమయుక్త సత్యవచనముమాకు శాంతి ప్రసాదించవలెను.బహుమారులుఅంర్భూత ఆర్యమ మాకుశాంతి దాత కావలెను.

3.ధాత మాకు శాంతినిఇవ్వవలెను. ధర్తవరుణుడు మాకు శాంతినిఇవ్వవలెను. పృథ్విఅన్న సహితముగాశాంతి ఇవ్వవలెను.మహాంతములగుద్యావాపృథ్వులు మాకుశాంతి ఇవ్వవలెను.

4.జ్వాలాముఖాగ్నిమాకు శాంతి ప్రసాదించవలెను.ఎత్రావరుణులుశాంతి ప్రసాదించవలెను.అశ్వినులు శాంతి ప్రసాదించవలెను.పుణ్యాత్ముల పుణ్యకర్మలుశాంతి ప్రసాదించవలెను.గతిశీలమగు వాయువుసహితము శాంతముగాఀచవలెను.

5.ప్రథమ ఆహ్వానముననేద్యావాపృథ్వులు మాకుశాంతి కలిగించవలెను.దర్శనీయ అంతరిక్షముమాకు శాంతి కలిగించవలెను.ఓషధులు, వృక్షములుమాకు శాంతి కలిగించవలెను.ఀజయ పరాయణుడగులోకపతి ఇంద్రుడుసహితము మాకుశాంతి కలిగించవలెను.

6.వసువులతో కలిసిఇంద్రుడు మాకు శాంతిఅనుగ్రహించవలెను.ఆదిత్యులతో కలిసిశోభనస్తుతులవరుణుడు మాకు శాంతిఅనుగ్రహించవలెను.రుద్రగణములకొరకు రుద్రుడు మాకుశాంతిని అనుగ్రహించవలెను.దేవతా స్త్రీలతోత్వష్ట మాకు శాంతినిఅనుగ్రహించవలెను.యజ్ఞము మాస్తోత్రము ఀనవలెను.

7.సోముడు మాకు శాంతిఅందించవలెను.స్తోత్రము మాకుశాంతి అందించవలెను.శిలలు మాకు శాంతిఅందించవలెను.యూపముల కొలతలుమాకు శాంతి అందించవలెను.ఓషధులు మాకు శాంతిఅందించవలెను.వేదము మాకు శాంతిప్రసాదించవలెను.

8.ఀశాల తేజోవంతుడగుసూర్యుడు మా శాంతి కొఱకుఉదయించవలెను.నాలుగు మహాదిశలుమాకు శాంతి ప్రసాదించవలెను.స్థిర పర్వతములుమాకు శాంతి ప్రసాదించవలెను.నదులు మాకు శాంతిప్రసాదించవలెను.జలములు మాకుశాంతి ప్రసాదించవలెను.

9.కర్మద్వారా అదితి మాకుశాంతినీయవలెను.శోభన స్తుతులుగల మరుత్తులుమాకు శాంతి నీయవలెను.ఀష్ణువు మాకు శాంతినీయవలెను.పూష మాకు శాంతినీయవలెను.అంతరిక్షము మాకు శాంతినీయవలెను.వాయువు మాకు శాంతినీయవలెను.

10.రక్షించు సఀత మాకు శాంతిఅనుగ్రహించవలెను.చీకట్లను దూరముచేయు ఉషస్సులు మాకుశాంతి అనుగ్రహించవలెను.మా ప్రజకు పర్జన్యుడుశాంతి అనుగ్రహించవలెను.క్షేత్రపతి శంభుడుమాకు శాంతి అనుగ్రహించవలెను.

11.ప్రకాశమానులగు ిశ్వేదేవతలుమాకు శాంతి అందించవలెను.కర్మతో పాటు సరస్వతిమాకు యజ్ఞసేవకశాంతి నందించవలెను.దాననిపుణులు మాకుశాంతి నందించవలెను.భూలోక, ద్యులోక,అంతరిక్షములందుపుట్టిన జీవములన్నియుమాకు శాంతి నందించవలెను.

12.సత్యపాలక దేవతలుమాకు శాంతిని ప్రసాదించవలెను.అశ్వగణములు మాకుశాంతి ప్రసాదించవలెను.గోవులు మాకు సుఖములనిచ్చునంకావలెను. సుకర్మకర్తలు, సుందరహస్తులుఋభువులుమాకు శాంతిని ప్రసాదించవలెను.స్తుతించినపుడుమా పితురులు సహితముమాకు శాంతిని ప్రసాదించవలెను.

13.అజ ఏకపాదదేవా! మాకుశాంతినిమ్ము. అహిర్బుధ్న్యదేవా!మాకు శాంతినిమ్ము.ఉపద్రవ శాంతి కారకఅపాం నపాత, దేవా! మాకుశాంతినిమ్ము. దేవపాలికపృశ్నీ! మాకు శాంతినిమ్ము.

14.మేము ఈ కొత్త స్తోత్రమురచించినాము. ఆదిత్యగణ, రుద్రగణ, వసుగణములుదీనిని స్వీకరించవలెను.ద్యులోక, భూలోక,వృశ్ని జాతములన్నియుంగిలిన యజ్ఞీయములన్నియుమా ఆహ్వానముంనవలెను.

15.యజ్ఞ, యోగ్యదేవతలు, యజనీయమనుప్రజాపతి, యజనీయ,అమర సత్యజ్ఞదేవగణములునేడు మాకు బహుకీర్తనీయ పుత్రునిప్రదానము చేయవలెను.నీవు మమ్ము
ఎల్లప్పుడుశుభములు కలిగించిపాలింపుము.

## ఆలోచనామృతము

ఆదిత్యారుద్రా వసనో జుషంతేదంబ్రహ్మ క్రియమాణంనంనం!
ప్రుణ్వంతునోదివ్యా: పార్థివాసోగోజాతాఉతయే యజ్ఞియాస:!!
ఇదిఈ సూక్తము పదునాలుగవమంత్రము "ఇదంబ్రహ్మక్రియమాణంనంనం" ఇది కొత్తగారచించిన సూక్తముఅనుచున్నాడు.

ఆ సూక్తము అందమయినది.సుందరమైనది. సురుచిరము.మనసును పులకింపచేయునది.ఆనందకరము. హర్షదము.స్పందింపచేయునది.కొన్ని పదములు, మనసునుకదిలించును. కొన్నిఏడిపించును. కొన్నిబాధించును.కొన్ని నంవ్వించును.పదములకు ప్రాణములేకపోవచ్చును.శక్తి ఉన్నది అం మనిషిందమనసుంద అనంతమగుప్రభావము వేయగలవు.

శాంతి, ఇది ఆప్యాయమగుపదము. ఉచ్చారణమాత్రమున మనసునమల్లెలు మొలుచును.ఏదో చెప్పలేనిఅవ్యక్త అనుభూతిచోటు చేసుకొనును.పచ్చని పంట చేలు,నల్లనికారు మబ్బు,మెల్లగా పారు ఏరు, మెల్లనిపిల్లగాలిని తలపించును.

కొన్నిపదములు మాత్రమేఉండును. వాస్తవమునఉండవు. శాంతి అటువంటిపదము.

అది మానవాళికిఈ నాటికీ అందలేదు.ముందు అందగలదనినమ్మకము లేదు.ఏలననగా మనిషిమనసు, ప్రకృతి అలజడిగలం.వాటికి నిలకడలేదు.అందుకే శాంతి నిలకడలేదు.

శాంతి అందదు. అందుకనిఅందమయినదికాదు.అందని ప్రతీది అందముకాదు. మానవజీంతము మరీచిక.దానికి అన్నీ కనిపిస్తాయి. వాటివెంటపరుగే జీంతము. మనిషికినిశ్చితముగా అందునదిమృత్యువు మాత్రమే.జీంతం అనిశ్చితము.మృత్యువు నిశ్చితము.

మానవుని జీంతమువాస్తవము సత్యము,ఋతము ంద ఆధారపడినదికాదు.అది ఆదర్శమును అందుకొనగలదా?అదొక ప్రశ్న, మానవజీంతము ప్రశ్నలతోరణము. అన్నింటికిసమాధానము ఉండదు.

ఇంతకు ముందటిసూక్తములు సుఖములనుకోరినం. ధనమునుకోరినం. అన్నమునుకోఱినం. బలమునుకోఱినం. శాంతినిఆశించలేదు.

మానవ జీంతప్రయాణమునఇదొక మరువరాని మజిలీ!అన్నము, బలముమున్నగునం సుఖమునుఇవ్వలేకపోయినం.అందుకే అన్వేషణ. ఆ నిరంతరఅన్వేషణలో వశిష్ఠునిఊహా పథమునశాంతి

గోచరించినది.అతడు ఆ ఉత్సాహమున,ఆవేశమున, ఆనందమునవచించిన సూక్తంది.అందుకే "ఇదంబ్రహ్మక్రియమాణంనంనం"అన్నాడు.బ్రహ్మ అనగామంత్రము సూక్తము.

శాంతము లేదా సౌఖ్యములేదన్న మనత్యాగయ్య వశిష్ఠునకన్న తక్కువవాడుకాడు.

శాంతి పదము చిన్నది.అర్థము అనంతము.శాంతి స్వతంత్రం కాదుపరాధీన. శాంతి ఒక చోటిదికాదు. పెక్కుచోట్లది.శాంతి బాహిరముమాత్రమే కాదుఅధికముగా అంతరంగికము.

శాంతి అందదు. ఎందుకు?అది ప్రకృతి ంద ఆధారపడినది.పరిసరముల ంద ఆధారపడినది.పరిస్థితుల ంద ఆధారపడినది.రాజకీయముందఆధారపడినది. మనిషిందఆధారపడినది. మనసుంద ఆధారపడినది.ఇం భిన్నములు.పొంతనలేనిం. అందనిశాంతిని అందదని ఎన్నకుండజాలము! నిరంతరయత్నములుకొనసాగుచునే ఉన్నం- ఉండును.

శాంతి కొఱకని సాగిన యుద్ధములెన్ని?శాంతి కొరకని చెలరేగినఅశాంతి ఎంత? ఈహింస, ఈ అశాంతి ఎవరికొరకు?ఒక నియంత కొరకా? ఒక రాజరికముకొరకా? ఒకమతము కొరకా? ఒక ధానముకొరకా? ప్రజలను శాంతిగాబ్రతకనీయకుండుటకొరకా? ఎవనినిర్వచనము వానిది!ఒకనికి అశాంతి మరొకరికి శాంతి.ఇదికూడ సాపేక్షమే. మానవజాతినిఉద్ధరించుటకనిపుట్టిన సిద్ధాంతములలోచాల వరకు ఆదర్శముగనేనిలిచిపోయినం. శాంతిసహితము అటువంటిదే.

అటువంటి శాంతిఎన్నింటింద ఆధారపడినది.ఈ సూక్తము చెప్పినది.శాంతి కొఱకు తపించినది.ఈ సూక్తపు ఉచ్చారణలోశాంతి ఉన్నది.

"మహానామ్నవర్త్యేఏతత్సూత్రం జప్యం"అన్నాడు శాయణుడు.

వాస్తవ జీంతముకన్నపదములు వాటిస్వరములు ఉచ్చారణలప్రభావము ఎక్కువ.అందుకే ఈ సూక్తపు మొదటిమంత్రము ఉఛ్చరింతుము.

"శంనఇంద్రాగ్నీ భవతామనోభి:!!శం" ఇంద్రావరుణారాతహవ్యా

శ్రంంద్రాసోమాసుంత యసంమో: శంనఇంద్రాపూషాణా వాజాసాతౌ.

(ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత ఏడవమండలము ఐదవఅష్టకమున మూడవఅధ్యాయము సమాప్తము)

నాలుగవ అధ్యాయము ముప్పది ఆరవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు, దేవత-శ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. యజ్ఞస్థానము నుండి స్తోత్రములు శ్రేష్ఠముగా సూర్యాదులవద్దకు చేరవలెను. తన కిరణములతో సూర్యుడు వర్షజలమును ఏర్పరచినాడు. భూం తన సానువులంద స్తృతమై వ్యాపించివున్నది. పృథ్వి యొక్క స్తృత అవయవములంద అగ్ని జ్వలించును.

2. బలవంతమగు త్రావరుణులారా! హవ్యరూప అన్నమువంటి కొత్త స్తుతిని ం కొఱకు రచిస్తాను. ం ఇద్దరిలో వరుణుడు స్వాం స్థానము కల్పించువాడు. త్రుడు స్తుతించగా ప్రాణులను ప్రవర్తింపచేయువాడు.

3. కదలికగల వాయువు నడక నలువైపుల శోభిల్లును. పాడి ఆవు వర్ధిల్లును. ప్రకాశమానుడగు ఆదిత్యుని అంతరిక్షమున మేఘము ఉత్పన్నమగును. ఆ మేఘము జలవర్షకమై అంతరిక్షమున గర్జించును.

4. శూర ఇంద్రా! నీ అశ్వములు హరినామకములు. సుందరగమనములు కలం. భారము వహించగలం. వానిని స్తుతలతో రథమున పూన్చువాని యజ్ఞమునకు చ్చేయుము. ఆర్యమ హింసించగోరు శత్రువు కోపమును నష్టపరచును. శోభన కర్మలుగల ఆర్యమను స్తుతితో ఆవర్తితము చేయుదును.

5. యజమానులు అన్నవంతులయి, యజ్ఞ స్థలమున నిలిచి రుద్రుని సఖ్యత కోరుచున్నారు. నేతల స్తుతులు ని రుద్రుడు అన్నము అందించవలెను. నేను రుద్రునకు ప్రియ నమస్కారము చేయుదును.

6. నదులకు సింధునదిమాత సరస్వతి సప్తమ. ఆ నదులు కోటికలు తీర్చునం. సుందర ధారలు కలం. ప్రవహించునం. తమ జలములతో పొంగునం, అన్నవంతములు కోరికలుగల నదులన్నియు ఒకేసారి రావలెను.

7. మరుత్తులు ప్రసన్నులు వేగవంతులు. వారు మా యజ్ఞకర్మను, పుత్రులను రక్షించవలెను. అక్షర వ్యాప్తమయి, సంచరించు వాగ్దేం మమ్ము ◌డువరాదు. ఇతరులను చూడరాదు. మా ధనము నియతము. అయినను మరుత్తులు వాగ్దేం దానిని పెంచవలెను.

8. మహతి, అసీనుభూ◌ని పిలువుము. యజ్ఞయోగ్య ◌రపూషను పిలువుము. మా కర్మలను రక్షించు భగుని పిలువుము. దాన నిపుణుడు, ప్రాచీనుడు ఋభువులలో ఒకడు వాజీదేవుని యజ్ఞమునకు పిలువుము.

9. మరుత్తులారా! ఈ శ్లోకము ◌ు ముందునకు చేరవలెను. ఆశ్రమదాత, గర్భపాలక ◌ష్ణువు వద్దకు కూడ చేరవలెను. వారు స్తోతకు, పుత్రులు, అన్నము ప్రసాదించవలెను. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## ముప్పది ఏడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు, దేవత-◌శ్వేదేవతలు ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. ◌స్తృత తేజము ఆధారముగా గల ఋభువులారా! వాహకము, కీర్తనీయము, అహింసరథము ◌మ్ము మోయవలెను. సుందర హనువులు గల ఋభువులారా! యజ్ఞమందు ఆనందమునకుగాను పాలు, పెరుగు, సత్తు కలిసిన సోమముతో కడుపునింపండి.

2. స్వర్గదర్శులగు ఋభువులారా! ◌రు హ◌ష్మంతుల కొఱకు అహింసక రత్నములను ఉంచండి. అనంతరము బలము కలుగు యజ్ఞమున సోమపానము చేయండి. దయదలచి మాకు ◌శేష రూప ధనమును అందించండి.

3. ధనికుడవగు ఇంద్రా! నీవు అధిక, అల్పధన దాన సమయములందు ధనమును సే◌ంతువు. నీ రెండు చేతులనిండా ధనము ఉన్నది. ధనప్రాప్తియందు నీ మాట కటువుకాదు.

4. ఇంద్రా! నీవు అసాధారణ యశోవంతుడవు. ఋభువులకు ఈశ్వరుడు. సాధకుడవు. ఇతరులవలె నీవు స్తోత ఇంటికి రమ్ము. హర్యశ్వ ఇంద్రా! నేడు మేము హవ్యము అర్పించి ◌మ్ము స్తుతించుచున్నాము.

5. హర్యశ్వా! నీవు మా స్తుతివలన వ్యాప్తి చెందుదువు. హవ్యము అర్పించు యజమానికి ప్రవహించు ధనము ఇమ్ము. ఇంద్రా! నీవు మాకు ధనము ఎప్పుడు ఇచ్చెదవు? నేడు నీకు యోగ్యముల రక్షణలతో మేము పాలితులమగుదుము.

6. మా స్తోత్రరూప వాక్యమును ఎప్పుడు అర్థము చేసికొందువు? ఇప్పుడు నీవు మాకు నివాసము ఇచ్చుచున్నావు. బలము కలిగి వేగవంతములగు నీ అశ్వములు మా స్తుతులు ◌ని ◌రపుత్ర సహిత ధనమును అన్నమును మా ఇంటికి తేవలెను.

7. ప్రకాశమానమగు భూ◌ు ఇంద్రుని అధిపతిని చేయుటకు వ్యాపించును. ◌శిష్ఠ అన్నముగల వర్షము ఇంద్రుని వ్యాపింపచేయును. మానవులు ఇంద్రుని స్తుతించి తమ ఇంటికి తీసికొని వెళ్ళుదురు. అట్టి త్రిలోకధారి ఇంద్రుడు జఠరాగ్ని కలిగిఉండును.

8. స◌తా! నీ వద్దనుంచి ప్రశంసనీయ ధనము మా వద్దకు చేరవలెను, పర్వతములు అందించిన ధనము మా వద్దకు చేరవలెను. సర్వరక్షకుడు, స్వర్గవాసి ఇంద్రుడు మాకు రక్షకుడు కావలెను. "యూయం పాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## ముప్పది ఎనిౕదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు, దేవత-సౕత, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. ప్రభ స్వర్ణమయము. సౕత దానిని ఆశ్రయించును. దానినే ఉదయింపచేయును. సౕత మానవులకు స్తుతింపతగినవాడు. అతడు అనేక ధనములు కలవాడు. స్తోతలకు మనోహర ధనము ఇచ్చును.

2. సౕతా! ఉదయింపుము. నీవు హిరణ్య బాహుడవు. ౕస్తృతము, ప్రసిద్ధమగు వెలుగు ఇచ్చుచున్నావు. మానవుల భోగ యోగ్యమగు ధనము నేతలకు ఇచ్చునట్టి యజ్ఞము ప్రారంభమైనది. నీవు మా స్తోత్రము ౕనుము.

3. సౕతను మేము స్తుతించవలె. సౕతను సమస్త దేవతలు స్తుతింతురు. ఆ పూజనీయ సౕత మా స్తోత్రమును అన్నమును స్వీకరించవలెను. సర్వ రక్షణలతో స్తోతలను పాలించవలెను.

4. సౕత అనుమతి ప్రకారము అదితి సౕతను స్తుతించును. వరుణాది దేవతలు సౕతను స్తుతింతురు. ౕత్రాదులు, సమాన ప్రీతిగల ఆర్యమ సౕతను స్తుతింతురు.

5. దాననిపుణులు, భక్తులగు యజమానులు పరస్పరము కలిసి ద్యులోక భూలోక ౕత్రుడగు సౕతను సేౕంతురు. అహిర్బధ్న మా స్తుతిని ౕనవలెను. ముఖ్యధేనువుల ద్వారా వాగ్దేౕ మమ్ము పాలించవలెను.

6. ప్రజారక్షక సౕత మా ప్రార్థన మన్నించవలెను. మాకు తన మనోహరధనము అందించవలెను. ఓజస్వి స్తోతలు మా రక్షణకు భగుని మరల మరల పిలుస్తారు. అసమర్ధుడు రత్నములు అడుగును. అనుగ్రహో అధయాతి రత్నమ్.

7. వాజీగణము ౕతద్రవులు ౕత్రమార్గులు శుభంకర అన్నవంతులు. యజ్ఞసమయమున వారు మా స్తోత్రములు ౕనవలెను. మాకు సుఖములు ప్రసాదించవలెను. వాజీదేవగణా! దాత కాని వానిని హంతకులను, రాక్షసులను హతమార్చండి. మాకున్న సకల పాతరోగములను దూరము చేయండి.

8. వాజీగణమా! ౕరు మేధావులు. అమరులు. సత్యజ్ఞానులు. ధననిౕత్తము జరుగు సకల యుద్ధములందు ౕరు మమ్ము పాలించవలెను. ఈ సోమమును పానము చేయుడు. ఉన్మత్తులుకండి. తృప్తులయి దేవయాన మార్గమున సాగండి.

## ముప్పది తొౕమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు దేవత-ౕశ్వేదేవతలు, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. అగ్ని పైకి ఎగిసి స్తోతల శోభన స్తుతులను ఆశ్రయించవలెను. అందరకు వార్థక్యము కలిగించు ఉష పూర్వాభిముఖియై యజ్ఞమునకు రావలెను. ఆదరయుక్తులగు యజమాని అతని భార్య రథికులవలె యజ్ఞమార్గమును ఆశ్రయిస్తారు. మేమంపిన హోత యజ్ఞము చేయిస్తాడు.

2. ఈ యజమానులు అన్నయుక్తులు కుశయుక్తులగుదురు. వాయువు, పూష ప్రజాపాలకులు. పడవలు గలవారు. వారు ప్రజాపతులయి. ఉషోదయముకన్న ముందటి ఆహ్వానము ౕని, అంతరిక్షమునుండి రావలెను.

3. ఈ యజ్ఞమున వసుగణములు భూౕ ౕద ఆనందించవలెను. ౕశాల అంతరిక్షమునుండి, దీప్యమానులను మరుద్గణములు పూజింపబడుదురు. వేగగాములగు మరుత్తులు, వస్తువులారా! ౕ ఈ గమ్యము మా వైపు కావలెను. మా దూత ౕ కొఱకు వెళ్ళినాడు. అతని ఆహ్వానము మన్నించండి.

4. ప్రఖ్యాతులు, యజనీయులు, రక్షకులు ిశ్వ దేవగణము యజ్ఞస్థానమునకు వస్తారు. అగ్నీ! మా యజ్ఞమున మేము కోరిన దేవతలకు యజ్ఞము చేయుము. భగునకు ఆశ్వినులకు ఇంద్రునకు వెంటనే పూజ చేయుము.

5. అగ్నీ! ద్యులోకమునుండి స్తుతియోగ్యులగు ిత్ర, వరుణ, ఇంద్ర, ఆర్యమ, అదితి ిష్ణువులను మా యజ్ఞముకు పిలువుము. భూిు నుంచి కూడ పిలువుము. సరస్వతి, మరుద్గణములు హృష్ఠులు కావలెను.

6. మేము యజనీయులగు దేవతలకు, స్తుతులతో కూడ హవ్యము సమర్పింతుము. అగ్ని మా అభిలాషలకు ఆటంకముగా కాకుండ మా యజ్ఞమును వ్యాప్తము చేయుము. దేవతలారా! గ్రహించదగి, అనుభిుంచదగిన ధనము ప్రసాదించండి. నేడు మేము సహాయక దేవతలను కలుసుకొందుము.

7. నేడు వశిష్ఠులు ద్యావాపృథ్వులను చక్కగా స్తుతించినారు. యజ్ఞయుక్తులగు వరుణ, ఇంద్ర, అగ్నులను కూడ స్తుతించినారు. ఆహ్లాదకరులగు దేవగణములు మాకు పూజనీయము, సర్వోత్తమమగు అన్నము అందించవలెను.

"యూయం పాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## నలుబదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు దేవత-ిశ్వేదేవతలు ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. దేవతలారా! ిరు మనసుతో ఆర్జించిన సుఖములు మావద్దకు చేరవలెను. మేము వేగవంతులగు దేవతలను స్తుతిస్తాము. ఇప్పుడు సింత పంపిన రత్నవంతమగు ధనమును మేము స్వీకరింతుము.

2. ిత్రావరుణులు, ద్యావాపృథ్వులు మాకు అదేప్రసిద్ధమగు ధనము ఇవ్వవలెను. ఇంద్రుడు, ఆర్యము మాకు ప్రకాశవంతులగు స్తోతలు సేిుంచిన ధనము ఇవ్వవలెను. వాయువు, భగుడు మాకు ఇవ్వతల పెట్టినట్టి వనమునే అదితి అందించవలెను.

3. వృషత్, అశ్వములుగల మరుత్తులారా! ిరు రక్షించిన మానవుడు ఓజస్వి బలవంతుడు అగును. అగ్ని సరస్వతి మున్నగు దేవగణములు యజమానిని వర్థిల్లచేయవలెను. ఈ యజమాని ధనమునకు ిఘాతుకులు ఉండరాదు.

4. యజ్ఞప్రాపకుడగు వరుణుడు, ిత్రుడు అర్యమ అందరు శక్తియుతులు. ిరందరు మా యజ్ఞకర్మను భరింతురు. ఆటంకపరచరానిదియు, ప్రకాశమానయు అగు అదితిశోభన ఆహ్వానవంతురాలు. మాకు బాధ కలుగని రీతిగా దేవతలు మమ్ము పాపములనుండి కాపాడవలెను.

5. ిష్ణువు హవ్యము ద్వారా ప్రాపణీయుడు అభీష్టవరదుడు, దేవతలందరు ిష్ణువు అంశపు వారే. రుద్రుడు తన మహిమను మాకు ప్రదానము చేయవలెను. అశ్వినులు హవ్యముగల గృహమునకు రావలెను.

6. అందరి వరణీయ సరస్వతి. దాన నిపుణలగు దేవపత్నులు మాకు ధనము ఇస్తారు.
దీప్తివంతపూషా! ఆ ధనమును ఆటంక పరచకుము. సుఖప్రదులు, గతిశీలురగు దేవగణములు మమ్ము చక్కగా పాలించవలెను. సర్వత్ర సంచరించు వాయువు మాకు బలము ప్రదానము చేయవలెను.

7. నేడు వసిష్ఠులు ద్యావాపృథ్వులను చక్కగా స్తుతించినారు. యజ్ఞయుక్తులగు వరుణ, ఇంద్ర, అగ్నులను కూడ స్తుతించినారు. ఆహ్లాదకరులగు దేవగణములు మాకు పూజనీయము, సర్వోత్తమమగు అన్నము అందించవలెను.

"యూయం పాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## నలుబది ఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు, దేవత-వేరువేరు, ఛందస్సు మొదటిది జగతి, తక్కినిు త్రిష్టుప్.

1. మేము ప్రాత:కాలమున ఇంద్రాగ్ని ిత్రావరుణులను ఆహ్వానింతుము. ప్రాత:కాలమున అశ్వినులను స్తుతింతుము. ప్రాత:కాలమున భగ, పూష, బ్రహ్మణస్పతి సోమ, రుద్రులను స్తుతింతుము.

2. లోకములను భరించువారు, జయశీలురు, ఉగ్రులు, అదితి పుత్రులు. వారిలో భగుని మేము ప్రాత:కాలమున ఆహ్వానింతుము. దరిద్ర స్తోతయు, ధనికుడగు రాజును భగదేవతను తమకు భోగభాగ్యములిమ్మని అర్థింతురు.

3. భగుడా! నీవు ఉత్తమనేతవు. సత్యధనుడవు. మాకు మేము కోరినం ఇమ్ము. మా స్తోత్రము సఫలము చేయుము. మమ్మ గోవులు, అశ్వముతో వర్ధిల్లచేయుము. మేము పుత్రాదులతో మనుష్యవంతులము అగుదుము.

4. మేము ఇప్పుడు ంవారము కావలెను. దినపు మొదటి మధ్యన కూడా ంవారము కావలెను. ధనికుడవగు భగదేవా! సూర్యోదయమున మేము ఇంద్రాదుల అనుగ్రహము పొందవలెను.

5. దేవతలారా! భగుడే భగవానుడు ధనవంతుడు కావలెను. మేము భగుని అనుగ్రహమున భగవంతులము ధనవంతులము కావలెను. భగదేవా! నిన్ను అందరు తేప తేపకు పిలుస్తారు. నీవు ఈ యజ్ఞమున మాకు అగ్రగాంవగుము.

6. శుద్ధస్థానము కొఅకు దధిక్రవలె ఉషా దేవత మా యజ్ఞమునకు రావలెను. వేగవంతమగు అశ్వరథమువలె ఉష, ధనదాత భగుని మాముందుకు తేవలెను.

7. ఉష సకలగుణోపేత, ప్రవృద్ధ, పూజనీయ. ఆమె గోవులు, ంరపురుషుల యుక్తమగును, జలసేచనము చేయుచును ఎల్లప్పుడు మాకు రాత్రివేళ చీకట్లను పార ద్రోలవలెను. "యూయం పాత స్వస్తిభి: సదాన:".

## నలుబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్ఠుడుదేవత-ంశ్వేదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.స్తోతలగు అంగిరులుఅంతట వ్యాపించవలెను.పర్జన్యుడు మా స్తోత్రమునుంశేషరూపమున అభిలషించవలెను.హర్షద నదులుజలసేచనముచేయుచు సాగవలెను.ఆదర సంపన్న పత్ని,యజమాని యజ్ఞరూపమునయజించవలెను.

2.అగ్నీ! నీవు చిరకాలమునడిచిన మార్గముసుగమము కావలెను.నల్లనిం, రాగిరంగు అశ్వములుయజ్ఞగృహమునకునీ సమ ంరులను తెచ్చి,శోభనందును,ఆ అశ్వములనే నీ రథమునకుకట్టుము. నేనుయజ్ఞగృహమునకూర్చుండి దేవతలనుఆహ్వానింతును.

3.దేవతలారా! నమస్కరించువారలగు స్తోతలుం యజ్ఞమునుంధి పూర్వకముగా పూజింతురు.మాకు దగ్గరలో ఉన్నహోతి సర్వోత్తముడు.యజమానులారా!దేవతల యజ్ఞమునుచక్కగా నిర్వహించండి.బహుతేజోవంతులగుదేవతలారా! ంరుభూంని ఆవర్తితముచేయండి.

4.అగ్ని సకల జనులకుఅతిథి, అతడుంరుడు, ధనవంతుడగువానివాని గృహమునశయనించి కనిపించునపుడుగృహమందు నిలిచిప్రసన్నుడైనపుడుఅప్పుడు అగ్ని ఆ చుట్టుపట్లజనులకు వరణీయధనము ఇచ్చును.

5.అగ్నీ! మా ఈ యజ్ఞమునుస్వీకరింపుము. ఇంద్ర మరుత్తులముందు మమ్మయశస్వులను చేయుము.రాత్రియు ఉష:కాలమందునుకుశలపై ఆసీనుడవగుము.యజ్ఞాభిలాషులుంత్రావరుణులనుఈ యజ్ఞమునపూజింపుము.

6.ధనము కోఱినవసిష్టుడు ఈ ిధముగనేబలపుత్రుడగుఅగ్నిని బహురూపధనప్రాప్తికని స్తుతించినాడు.అగ్ని మాకు అన్నము,బలము, ధనముఇవ్వవలెను. "యూయంపాతస్వస్తిభి: సదాన:"

### నలుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ిశ్వదేవతలు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వృక్షశాఖలవలెమేధావుల స్తోత్రములుఅన్ని వైపుల వ్యాపించును.వారే దేవకాిు యజ్ఞముననమస్కరించి నిన్నుపొందుటకు ిశేషముగా స్తుతింతురు.వారు ద్యావాపృథ్వులనుకూడ నుతింతురు.

2.వేగవంతమగు అశ్వమువలెఈ యజ్ఞమునకుచేరుము. ఘృతముస్రించు స్రుక్కును ఎత్తుము.యజ్ఞము కొఱకుమంచి కుశలనుపరచుము. అగ్నీ! నీ దేవకాిుకిరణములు ఊర్ధ్వముఖములుకావలెను.

3.గారాబము చేయబడుకొడుకు తల్లివడిలోకూర్చున్నట్లు దేవతలుయజ్ఞపు ఉన్నతాసనములందుిరాజిల్లవలెను.అగ్నీ! నీ యజనీయజ్వాలలు జుహువునుచక్కగా కాపవలెను.యుద్ధముననీవు మా శత్రువుకుసాయము చేయరాదు.

4.యజనీయ దేవగణములుపితుక దగిన జలధారలనుకురిపించుచు, ఇష్టమువచ్చిన రూపమునమా సేవలను స్వీకరించవలెను.దేవతలారా! ధనములందుపూజ్యధనమునేడు ఇచటికిరావలెను. ఏక మనస్కులైిరు ిచ్చేయండి.

5.అగ్నీ! ఈ ిధముగా ప్రజలనుంచిమాకు ధనముఇమ్ము. నీవు మమ్ముిడువరాదు. మేమునిత్యయుక్త ధనములతోమత్తులమైఅహింసితులముకావలెను."యూయం పాత స్వస్తిభి:సదాన:"

### నలుబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-దధిక్రుడు,ఛందస్సు-మొదటిదిజగతి, తక్కినిత్రిష్టుప్.

1.నీ రక్షణ కొఱకు ముందునేను దధిక్రదేవునిఆహ్వానింతును.తదుపరి అశ్వినులు,ఉష, సిద్ధ అగ్ని, భగదేవతలనుఆహ్వానింతును.ఇంద్ర, ిష్ణు, పూష, బ్రహ్మణస్పతి,ఆదిత్యగణ, ద్యావాపృథ్వి,జల సూర్యులనుఆహ్వానింతును.

2.యజ్ఞప్రారంభమునమేము స్తోత్రముతోదధిక్రుని ప్రబోధితునిచేసి ప్రవర్తితునిచేయుదుము.ఇళన స్థాపింతుము.శోభన ఆహ్వానసంపన్నులగు మేధాిఅశ్వినులను ఆహ్వానింతుము.

3.దధిక్రుని ప్రబోధితునిచేసిన నేనుఅగ్ని, ఉష, సూర్య, వాగ్దేిని స్తుతింతును.దురభిమానులినాశకారి వరుణుని మహాపింగళవర్ణ అశ్వమును స్తుతింతును.సకల దేవగణములుసకల పాపములనునానుండి వేరు చేయవలెను.

4.అశ్వములందు ముఖ్యుడు,శీఘ్రగాిు, గతిశీలుడగుదధిక్ర జ్ఞాతవ్యమునుఎరుగును. ఉష, సూర్య, ఆదిత్యగణవసుగణ, అంగిరులతోకలిసి దధిక్ర స్వయముగారథపు అగ్రభాగమునతగులును.

5.దధిక్రా! అందఱుయజ్ఞము చేయవలెను.అందఱు చక్కని మార్గముననడువవలెను.అందఱకు దివ్యజలములభించవలెను.అందఱకు జ్ఞానముకలుగవలెను.సామర్థ్యము కలుగవలెను.అందఱు దేవతలగుణములు దానముచేయవలెను.అందఱు స్వయముగాదేవతల వంటివారుకావలెను.

### నలుబదిఐదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-సిత,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.సంత రత్నయుక్తమగుతన తేజస్సుతోఅంతరిక్షమును పూరించును.అశ్వమును అధిరోహించును.మానవులకు హితకరమగుఅనంత ధనమునురెండు చేతులందుదాల్చును. అతడుప్రాణులను వారి స్థానములందుభరించి వారిని వారివారికర్మలకు ప్రోత్సహించుచుంచ్చేయవలెను.

2.దానము కొఱకు ప్రసరించినంశాల హిరణ్మయబాహువులతోసంత అంతరిక్షపు అంచులవరకువ్యాపించవలెను.నేడు మేము సంతయొక్క ఆ మహిమనేకీర్తింతుము. సూర్యుడుసహితము సంతకుకర్మ స్వేచ్ఛ నివ్వవలెను.

3.తేజస్వి, ధనాధిపతిసంతయే మా కొఱకుధనము పంపవలెను.అతడు బహుంశాలరూపము ధరించును.మాకు మానవభోగయోగ్యమగు ధనముఇవ్వవలెను.

4.సంత్ర స్తోత్రరూపవచనుడు, ఉత్తమజిహ్వజలవాడు.సుందరహస్తములుకలవాడు. ఆ సంతనుమేము స్తుతింతుము.అతడు మాకు ంచిత్రంశాలమగు అన్నముప్రదానము చేయవలెను.''యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:''

## నలుబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు, దేవత-రుద్రుడు,ఛందస్సు-జగతి,చివరిది త్రిష్టుప్

1.రుద్రుడు దృఢధనుష్టుడు. వేగవంతములైనఅమ్ములవాడు. అన్నవంతుడు.అజేయుడు. ంజేత.సుతీక్ష్ణ అస్త్రకర్త.అటువంటి రుద్రునిస్తుతించండి. అతడుంనవలెను.

2.భూంు ంద, స్వర్గమందుఉన్నవారిని ఐశ్వర్యమునుబట్టి తెలుసుకొనవచ్చును.నిన్ను స్తుతించువారినిపాలింపుము. మా ఇంటికించ్చేయుము. మమ్ముర్గోగస్థులను చేయకుము.

3.రుద్రా! నీవు అంతరిక్షమునపిడుగును ండుతువు.అది నేలను అంటునపుడుమమ్ము తాకరాదు. ''స్వసివాత''రుద్రా! నీ వద్ద వేలఓషధులు వున్నం.మా పుత్ర, పౌత్రులనుహింసించకుము.

4.రుద్రా! నీవు మమ్ముకొట్టరాదు. మమ్ముండువరాదు. నీ కోపమునపడిన ఉచ్చులలోమమ్ము పడనీయకుము.ప్రాణులచే ప్రశంసించబడుయజ్ఞమున మమ్ముభాగస్వాములనుచేయుము. ''యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:''

## నలుబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అప్, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అప్ దేవతా! నీవుసంస్కరించిన సోమరసముదేవతలు ఇష్టపడునది.అధ్వర్యులు ఇంద్రునకుపానయోగ్యముగా చేసినది.అట్టి శుద్ధము,నిష్పాపము, వృష్టిజలసేచనకారి అగు రసవంతసోమరసమును మేముకూడ సేంంతుము.

2.శీఘ్రగతిగల అపాంనిపాత,అగ్నీ! దేవతలునీ రసవత్తమ సోమమునురక్షించవలెను.అందు వసువులు రుద్రులుఉన్మత్తులు అగుదురు.మేము దేవాభిలాషులము.నేడు ఆ సోమరసమునుఅందుకొందుము.

3.అప్ దేవత జలదేవతఅనేక పావన రూపములవాడు.హర్షోత్రాదకుడు.ప్రకాశమానుడు. దేవతలస్థానములందుప్రవేశము కలవాడు.అతడు ఇంద్రుని యజ్ఞాదికర్మములకు ఆటంకముకలిగించడు. అధ్వర్యాలారా!ంరు సింధు మున్నగుజలస్థానములకుఘృతయుక్త హవ్యముతోహోమము చేయండి.

4.సూర్యుడు తన కిరణములతోజలములనుంస్తరింపచేయును.ఇంద్రుడు జలగమనమార్గమును ఏర్పరచినాడు.సింధుగణములారా!ంరు మా కొఱకు ధనముదాల్చుడు. ''యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:''

## నలుబదిఎనిఁదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఋభువులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఋభువులారా!ఁరు నేతలు, ధనవంతులు.మా సోమము పానముచేయుడు. మత్తులగుడు.ఁరు వెళ్ళుచున్నారు.మా ఆశ్వములు ఁ కార్యములునిర్వ ర్తించునఁ. సమర్థులు.అఁ మా కొఱకని మానవహితకరరథమును ఆవర్తితముచేయవలెను.

2.ఋభువులారా!మేము ఁ వలనప్రసిద్ధులముఅగుదుము. మేము సమర్థులముకావలెను. ఁ సాయమునఁ బలముతో మేముశత్రువులనుఅణచివేసెదము.వాజనామక ఋభువుయుద్ధములందుమమ్ము రక్షించవలెను.ఇంద్రుని సహాయమునమేము వృత్రునిబారినుండి తప్పించుకొనగలము.

3.ఇంద్రుడు ఋభుగణములుతమ ఆయుధములతోమా శత్రుసేనలనుఅనేకములను ఓడింతురు.యుద్ధము జరిగినప్పుడువారు సమస్త శత్రువులనుహతమార్చెదరు.ఁభ్వ, ఋభుక్ష,వాజలను ముగ్గురుఋభువులను,ఆర్య ఇంద్రుడు మథించిశత్రుబలములను
నష్టపర్చెదరు.

4.ప్రకాశక ఋభువులారా!మాకు నేడు ధనముఇవ్వండి.
సమస్తఋభువులారా!మాకు నేడు ధనముఇవ్వండి.
ప్రశస్తఋభువులారా!ఁరు మాకు అన్నము ప్రదానముచేయండి. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## నలుబదితొఁ్మదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు,దేవత-అప్, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.జలములందుసముద్రుడు జ్యేష్ఠుడు.అప్ దేవత గమనశీలుడు.శోధకుడు. అతడుఅంతరిక్ష మధ్యమునుండి సాగును. వజ్రధరుడు,అభీష్ట వర్షియగుఇంద్రుడు జలములనుఁడిచినాడు. ఆ అప్ దేవతఇక్కడ మమ్ము రక్షించవలెను.

2.అంతరిక్షమున పుట్టినజలములు. నదులలోప్రవహించుజలములు. నేలఅడుగునుండి త్రఁ్వతీసిన జలముస్వయముగా పుట్టిసముద్రమువైపుసాగుజలములుఅట్టి దీప్తములగుపఁత్ర జలములన్నియుమమ్ము రక్షించవలెను.

3.జలసమూహములస్వాఁు వరుణుడు. అతడుసత్యాసత్యములకుసాక్షీభూతుడై మధ్యలోకమునకుతరులును. అట్టిరసమును వర్షించుప్రకాశయుక్తములగు,శోధక జలదేవతలుమమ్ము రక్షించవలెను.

4.రాజావరుణుడు నివసించునదియు,సోమము నిలుచునదియుఅన్నములు పొందిఁశ్వ దేవతలుప్రసన్నులగునదియు,వైశ్వానరుడు ఆసీనమగునదియుప్రకాశక అప్ దేవతమమ్ము రక్షించవలెను.

## ఏబదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వేరువేరు,ఛందస్సు-జగతి.

1.ఁత్రావరుణులారా!ఈ లోకమున ఁరు మమ్మురక్షింపుడు. నిలిచి ఉండునదియుపాకునదియు అగు ఁషముమమ్ము చేరరాదు.అజక అను వ్యాధివలెదుర్ధర్శన ఁషముసమసి పోవలెను.కనిపించక సాగు సర్పముమా పద ధ్వనులనుగుర్తించరాదు."మాం పద్యే నిరప సరసాఁదత్సరు:"

2.వందననామక ిషమునానాజన్మములందువృక్షాది గ్రంథి స్థానములందుఉత్పన్నమగును.జాను గుల్మాదులకువాపు కలిగించు ిషమునుదీప్తిమాన్ అగ్నిదేవా!మా మానవులకుదూరముగా ఉంచుము."మాంపద్యే నరసపా ిదత్సరు:"

3.వక్ష:స్థానమున(రొమ్మున) ఉండు ిషమునునదుల జలములందుఓషధులతో కలుగు ిషమును ిశ్వదేవగణములారా!మా నుండి దూరముచేయండి. "మాంపద్యే నరసపా ిదత్సరు:"

4.ప్రబల దేశమునకుపోవు నదులుదిగువదేశమునకుపోవు నదులుఉన్నత దేశమునకుపోవు నదులుజలయుక్తములు,జలశూన్యములైలోకమును తృప్తిచెందించునదులు మాకు వచ్చు"శిపాద"రోగమును నయముచేయవలెను.మాకు శుభములుకలిగించవలెను.నదులు బాధించరాదు.

## ఏబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఆదిత్యుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఆదిత్యుల రక్షణలతోమాకు నూతనము.సుఖకరమగు గృహములభించవలెను.క్షిప్రకారి ఆదిత్య గణములుమా స్తోత్రములు ినవలెను. ఈయజ్ఞకర్తను నిరపరాధినిఅిరుద్ధుని చేయవలెను.

2.ఆదిత్యగణముఅదితి అత్యంతసరళ స్వభావ ిుత్ర,వరుణ, ఆర్యమ ఉన్మత్తులుకావలెను. లోకరక్షక దేవగణములుమమ్ము రక్షించవలెను.వారు మమ్ము రక్షించుటకుసోమపానము చేయవలెను.

3.మేము సమస్త ఆదిత్యగణములను సమస్తమరుద్గణములనుసమస్త దేవగణములనుసమస్త ఋభువులనుఇంద్రుని, అగ్నిని, అశ్వినులనుస్తుతించుచున్నాము."యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:")

(ఆదిత్యులు12 మంది మరుత్తులు49మంది దేవగణము3333 ఋభువులుముగ్గురు)

## ఏబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఆదిత్యులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మేము ఆదిత్యులకుఆత్మీయులము.అిభాజ్యులము.వసువులారా! మానవులనురక్షించండి. ిుత్రావరుణులనుభజించుచుమేము ధనములుఅనుభిింతుము.ద్యావాపృథ్వులారా మేముశక్తివంతులముకావలెను.

2.ిుత్రావరుణాది ఆదిత్యగణములుమా పుత్ర పౌత్రాదులకుసుఖములు కలిగించవలెను.ఇతరుల పాపము మేముఅనుభిించకుండవలెను.వసువులార! ఏ కర్మముచేయుట వలనిీరు నాశము చేసెదరోఅట్టి కర్మను మేముచేయకుండవలెను.

3.క్షిప్రకారులగు అంగిరులుసిితను యాచించిఅతని ధనమునుపొందినారు. వ్యాపింపచేసినారు.యజ్ఞశీలుడు,మహాపిత, ప్రజాపతిమఱియు దేవగణములుసుమనస్కులై ఆధనమును మాకుఅందించవలెను.

## ఏబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ద్యావాపృథ్వులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ద్యావాపృథ్వులు ిశాలలు.దేవతలకు జననులు.స్తోతలు వారిని స్తుతులతోస్తుతించుచు స్థాపించినారు.అట్టి యజనీయులు.మహిమాన్వితలగుద్యావాపృథ్వులనుఋత్విక్కుల బాధాసహితుడనైయజ్ఞమున నమస్కారములతోస్తుతింతును.

2.స్తోతలారా! కొత్తస్తుతులు రచించండి.మాతా పితృరూపులయినద్యావాపృథ్వులనుయజ్ఞమునందుఅగ్రభాగమున స్థాపించండి.ద్యావాపృథ్వులు తమవద్దగల వరణీయధనము
మాకుఇచ్చుటకు దేవతలసహితులైమా వద్దకు రావలెను.

3.వాస్తోష్పతీ! మేమునీ యొక్క సుఖకరము.రమణీయము.ధనవంత స్థానముపొందవలెను.నీవు మాకు లభించనిదిలభించినధనములనురక్షింపుము. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## ఏబదినాల్గువ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వాస్తోష్పతి,ఛందస్సు-ంంధములు.

1.వాస్తోష్పతీ! నీవురోగ నాశకుడవు. సర్వ ప్రకారరూపముల ప్రతిష్ఠుడవయిమాకు ంత్రుడవు,సుఖకరుడవగుము.

2.శ్వేతర్ణము ఒక్కొక్క అంశమునపింగళ వర్ణ సరమవంశోద్భవుడేవాస్తోష్పతి. అతడుదంతములు వెళ్లపెట్టినపుడు,తినునపుడును,పెదం కదలినపుడునుఅం ఆదంతములుఆయుధములవలెశోభిల్లును. ఇప్పుడుమాత్రము నీవుసుఖముగా నిద్రింపుము."షుస్వప".

3.సారమేయా! నీవు బయలుదేరినచోటికే తిరిగి చేరుదువు."పున:పర:సారమేయ:"నీవు దొంగలు బందిపోటులదగ్గరికి వెళ్ళుము.ఇంద్రుని స్తుతించువానివద్దకేగి ఏంంచేతువు?మమ్ము ఎందుకు బాధింతువు.సుఖముగా నిద్రింపుము."షుస్వప"

4.నీవు పందిని చీల్చుము.పంది నిన్ను చీల్చును.ఇంద్రుని స్తుతించువానిదగ్గరకేగి ఏంం చేతువు?మమ్ము ఎందుకు బాధింతువు?సుఖముగా నిద్రింపుము"షుస్వప"

5.నీ తండ్రి నిద్రించవలెను.తల్లి నిద్రించవలెను.నీవు నిద్రించవలెను.గృహస్వాంం నిద్రించవలెను.బంధువులునిద్రించవలెను.నలువైపుల జనులునిద్రించవలెను.

6.ఇచట ఉన్నవానిసంచరించువాని మమ్ముచూచువాని కనులుపొడిచివేయుదుము.ఈ మేడ ఎంత నిశ్చలముగాఉన్నదో వారును ఆట్లేఅయిపోవుదురు.

7.వేయి కిరణములవృషభము. సూర్యుడుసముద్రము నుండిలేచువాడు. ఆ ంజేతసాయమున సకలమానవులనుపండపెట్టెదము.నిద్రింప చేయుదుము."స్వాపయాయసి"

8.అంగణమున పడుకున్నఅంగనలు వాహనములపైపండినవారు, పరుపులపైవున్నవారు, పుణ్యగంధులుఅట్టి అంగనలందరినినిద్రింప చేయుదుము.
(వశిష్ఠుడుఒకరాత్రి వరుణునిఇంట ప్రవేశించినాడు.అక్కడి కుక్క మొరుగుచువశిష్ఠుని వెంబడించినది.ఈ మంత్రములతోదానిని శాంతింపచేసినిద్రపుచ్చినాడు)

## మరొకకథనము

1. వశిష్ఠునకుమూడు రాత్రులుఅన్నము దొరకలేదు.నాలుగవ రాత్రి వరుణునిఇంటికి చేరదలచినాడు.ద్వారము వద్ద కుక్కబెదిరించినది.దానిని నిద్రపుచ్చినాడనిశాయణుడు.

(ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత మండలముఐదవ అష్టకమునమూడవ అనువాకము సమాప్తము)

## నాలుగవఅనువాకము

## ఏబది ఆరవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు 1-11 ద్విపద,12-20 ంరాజ, ంగిలినం త్రిష్టుప్.

1.కాంతిమంత నేతలు,సమాన గృహనివాసులు,మహాదేవపుత్రులు,మానవహితైషులు,అశ్వవంతులు ఎవరు?ీరెవరు?

2.ీరి పుట్టుక ఎరిగినవారులేరు.ీరిలో ీరికే తమ జన్మకథతెలియును.

3.స్వయం చాలకులు, పరస్పరముకలిసికొనువారు. వాయువేగముగలశ్యేనముతో స్పర్థింతురు.

4.శాస్త్రము లెరిగినమనుజులుఈ శ్వేతవర్ణ జీవులనుఎరుగుదురు. మహతిపృశ్ని ీరిని అంతరిక్షమునమోసినది.

5.ఆమె బుద్ధిజీవులగుమరుత్తుల అనుగ్రహమునసదా శత్రువులనుఓడించునదియు,ధనమునకు పుష్టినిఇచ్చునదియుీరపుత్రవతియుఅయినది.

6.మరుత్తులు తామువెళ్ళు స్థలములకుఅందరికన్న ఎక్కువగావెళ్ళుదురు. అలంకారములతోఅందరికన్న ఎక్కువశోభింతురు. వారు కాంతిపూర్ణులు.ఓజస్వులు.

7.ీు తేజస్సు ఉగ్రముబలము స్థిరము.మరుద్గణములుబుద్ధిమంతులుకావలెను.

8.ీు బలము సర్వత్రశోభిల్లునది.మా చిత్తముక్రోధశీలము. పరాభ◌ంచగలీువేగము స్తోత్రవలెబహు◌ధధ్వని కలది.

9.మరుత్తులారా! ీు పురాతనఅస్త్రములు మాకుదూరము కానీయండి.ీు క్రూర ప్రవృత్తిమమ్ము తాకరాదు.

10.ీురు క్షి ప్రకారులు. ◌ుమ్ముీుకు ప్రియములగునామములతో పిలుతుము.ీురు అందుకు సంతుష్ఠులగుదురు.

11.మరుద్గణములుసుందర ఆయుధధారులు.గతిశీలురు. సుందర అలంకారములవారు.వారు మా దేహములనుఅలకరింతురు.

12.మరుత్తులారా! ీురుశుచిమంతులు.శుచిమంత హవ్యముీుది కావలెను.ీురు శుచిమంతులు.ీు కొఅకు మేము శుచిగలయజ్ఞము చేతుము.జలస్పర్శ మరుద్గణముఋతమునుండిసత్యమును పొందినారు.మరుద్గణములుశుచిమంతులు,వారి జన్మము శుచిమంతము.వారు ఇతరులను శుచిమంతులనుచేయుదురు.

13.మరుత్తులారా! ీు దండములకుకడియములు ఉన్న◌.ీు ఉదరమున ఉత్తమహారములున్న◌.వర్షముతో మెరుపుతోశోభించినట్లుజలమును ఇచ్చునపుడుీురు ఆయుధములతోశోభిల్లుదురు.

14.మరుత్తులారా! అంతరిక్షమునఆ◌ర్భ◌ంచిన ీు తేజస్సు◌శేషరూపమున గమనము చేయును.ీురు ◌శేష రూపమున యజనీయులు.జలములనువర్ధిల్లచేయండి.ీురు సహస్ర సంఖ్యాకము,గృహోత్పన్నము,గృహమేధిసమర్పించు ఈ భాగములనుఆశ్రయించండి.

15.మరుత్తులారా! అన్నవంతుడగుమేధా◌ యొక్క హవ్యయుక్తిస్తోత్రమునుీురు ఎరుం గుదురు. శోభనపుత్రవంతునకువెంటనే ధనమునివ్వండి.ఆ ధనమును శత్రువులునష్టపరచరాదు.

16.మరుద్గణములునిరంతరము నడచుఅశ్వమువంటి చక్కనినడకలవారు. ఉత్సవమునుచూచు జనులవంటి◌శోభస్కరులు. ఇంటఉన్న పసిపాపవంటిసుందరులు. ఆటలలోఉన్న పిల్లవంటివారు.వారు జలములనుదాల్తురు.

17.మరుత్తులారా! మాకుధనము ఇవ్వండి.మీ మహిమ సుందరము.ద్యావాపృథ్వులనుపూరించండి. మాకు సుఖములుప్రసాదించండి. మీ మానవనాశక ఆయుధము మానుంచి దూరముగఉంచండి. సుఖములుఅందుకొని మాముందుఅవతరించండి.

18.మరుత్తులారా! తనగృహమున కూర్చున్నహోత మీ దానకార్యములనుప్రశంసించును. మిమ్ముమాటిమాటికీఆహ్వానించును.కార్యనిష్ఠగల యజమానినికాపాడు హోత కపటశూన్యుడైమిమ్ము స్తోత్రములతోస్తుతించును.

19.ఈ మరుత్తులు యజ్ఞమునక్షిప్రకారి యజమానినిప్రసన్నుని చేయుదురు.వీరు తమ బలమునబలవంతులనుక్రుంగదీయుదురు. వంగపెట్టుదురు.ఆగ్రురు స్తోతలనుహింసకులనుండిరక్షింతురు. కాని హవ్యముఅందించని వారికి గొప్ప హానికలిగింతురు.

20.వీరు ధనికులను,దరిద్రులనుఉభయులనుఉత్తేజపరుతురు.దేవతలు, బంధువులుకోరిన రీతి వీరు చీకట్లనుదూరము చేయండి.మాకు మేము కోరినట్టిపుత్రపౌత్రులనుప్రసాదించండి.

21.కోటికలునీడేర్చుమరుత్తులారా! మేముమీ దానములకు ఆవలఉండరాదు. వీరు ధనమునుదానము చేయునపుడుమమ్ము వెనుకపడనీయరాదు. అభిలషణీయధనములందుమమ్ము భాగస్వాములనుచేయవలెను.మీ ధనము మంచిజన్మ గలది.దానిలో కూడ మమ్ముభాగస్వాములనుచేయవలెను.

22.పరాక్రమశాలురు ఓషధులనుజనులను జయించుటకుకుపితులైనపుడుఅప్పుడు రుద్రపుత్రమరుత్తులు యుద్ధమునందుశత్రువు ముందుమాకు రక్షకులు కావలెను.

23.మరుత్తులారా! మాపూర్వీకుల కొఱకు వీరు అనేకకార్యములు చేసినారు.అంతకు ముందటిప్రశంసనీయ కార్యములనుకూడ వీరే చేసినారు. యుద్ధమునమీ సహాయము వీరుడైనవాడుశత్రువును పరాజితునుచేయును. మీసాయముననేస్తోత అన్నము
అనుభవించుచున్నాడు.

24.మరుత్తులారా! మాపుత్రుడు బలశాలికావలెను. అతడుఅసుర శత్రువులనువధించవలెను.ఆ పుత్రుని కూడి అందమగునివాసమునకుగాను శత్రువునునాశనము చేయుదుము.మీ ఆత్మీయస్థానమునమేము నివసింతుము"స్వమోకోఅభివ:స్యామ"

25.ఇంద్ర, వరుణ, మిత్ర,అగ్ని, జల, ఓషధి,వృక్షములు మా స్తోత్రమునుఆశ్రయించవలెను.మరుత్తుల వడిలోమేము సుఖించవలెను.

"శర్మంత్స్యామ మరుతాముపస్థేయూయంపరాతస్వస్తిభి: సదాన:"

ఏబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.యజనీయ మరుత్తులారాయజ్ఞకాలమునస్తోతలు ఉన్మత్తులగుదురు.అప్పుడు మీ బలముతోపాటు మీ నామమునుకీర్తింతురు. వారు విశాలద్యావాపృథ్వులనుగడగడలాడింతురు.మేఘములవంటిజలము వర్షింతురు.ఓజస్వులై సర్వత్రసంచరింతురు.

2.మరుద్గణములుస్తోతల కొఱకువెదుకుదురు. వారు యజమానిమనోరథము పూరింతురు.మరుద్గణములారా!మీరు ప్రసన్నులు కండు.సోమపానమునకుమా యజ్ఞమునకువిచ్చేయుడు. కుశలపైఆసీనులు కండు.

3.మరుద్గణములుచేసినంత దానముమరెవ్వడు చేయజాలడు.వారు హారములు,ఆయుధములతోతమ దేహములనుఅలంకరించుకొందురు. ద్యావాపృథ్వులువెలిగించు వెలుగులుగల గాలి దేవరలుఅందమునకుగాను సమానరూప ఆభరణములనువ్య క్తపరతురు.

4.మరుత్తులారా! ప్రసిద్ధముగా ఆయుధము మాకుదూరముగా ఉండవలెను.మేము మానవులము.మా ఆషయమున అపరాధముచేయగలవారలము.అయినను  ఆయుధముమా ద పడరాదు.

5.మా యజ్ఞమునమరుత్తులు రంతురుగాత"కృతోచిదత్రమరుత:"అనువారు ఆనందమయులుదీప్తివంతులు.శుభంకరులు. మరుత్తులారా!రు దయతలచండి.లేదా మా స్తుతులకుప్రసన్నులకండు.మమ్ము తగు రీతినపాలించండి. అన్నమూలమునపోషించండి. మమ్ముఅభివృద్ధిపరచండి.

6.మరుద్గణములారా!రు స్తుతులయి హనిఆరగించండి. రు నేతలు.సకల జలసహితులైరాజిల్లినారు. మాసంతానమునకు జలముఅందించండి. హవ్యదాతకుసత్యము ప్రియమగుధనము ఇవ్వండి."జిగృతరాయ: సూనృతా మఘాని"

7.మరుద్గణములుస్తుతులయి, సకలరక్షణ సహితులై,యజ్ఞమున స్తోతముందు అవతరించవలెను.వారు స్వయముగా స్తోతలను,పుత్ర, త్ర, పరిచారణాదులతోశత సంఖ్యాకులనుచేయుదురు. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## ఏబదిఎనిదివ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.స్తోతలారా! వర్షమునిచ్చు మరుద్గణములనుసర్వదా పూజించండి.వారు స్వర్గమునందుఅందరిని ంచి బుద్ధికుశలురు.తమ మహిమతోవారు ద్యావాపృథ్వులనుభగ్నము చేయుదురు.భూ, అంతరిక్షమునుండిస్వర్గమును వ్యాపింపచేయుదురు.

2.మరుత్తులారా! రుభయంకరులు. ప్రవృద్ధబుద్ధులు. గమనశీలురు.కు దీప్తుడగు రుద్రుడుజన్మనిచ్చినాడు.రు తేజము, బలమునప్రభావ శాలురయినారు. గమనమునకుసూర్యుని చూడగలసమస్త ప్రాణిజాలముభయపడును.

3.మరుత్తులారా! రుహవ్యయుక్తునకుచాల అన్నము ఇవ్వండి.అందములగు మా స్తోత్రములనుస్వీకరించండి. రు పయనించినమార్గమున ప్రాణిజాలమునకుహాని కలుగదు.రు మమ్ము అభిలషణీయరక్షణలతో పెంపొందించండి.

4.మరుత్తులారా! రురక్షించిన స్తోతశత సంఖ్యాక ధనవంతుడగును.రు రక్షించిన స్తోతఆక్రమణకారి శత్రువునుఅణచి సహస్రధనవంతుడగును.రు రక్షించినవాడు సామ్రాట్టుశత్రునాశకుడగును.రు ఇచ్చిన ధనముమరింత పెరగవలెను.

5.కోటికలు తీర్చుమరుత్తులనునేను సేంతును. వారుమరల మరల ఎన్నోమార్లుమా ముందుకు రావలెను.ఏ ప్రకటిత, అప్రకటితపాపమున మరుద్గణములకుకోపము కలుగునో, అట్టిపాపములను మరుత్తులనుస్తుతించి కడిగి వేతుము.

6.ధనవంతులగుమరుత్తుల శోభనస్తుతిని ఈ సూక్తమునచేసినాము. మరుద్గణములుఈ సూక్తమును స్వీకరించవలెను.అభీష్ట వర్షక మరుత్తులుదూరమునుండియేశత్రువును వేరుచేయవలెను."యూయంపాతస్వస్తిభి: సదా న:"

## ఏబదితొ◌్మదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-రుద్ర-మరుత్తులు,ఛందస్సు-1-6 బృహతి,7, 8 త్రిష్టుప్, 11 గాయత్రి,12 అనుష్టుప్.

1.దేవతలారా! స్తోతలనుభయమునుండిరక్షించండి. అగ్ని, వరుణ,◌త్ర, ఆర్యమ, మరుత్తులారా!◌రు సన్మార్గమున నడిపించినవానికి సుఖముల నివ్వండి.

2.దేవతలారా! ◌రక్షణలో ◌కు ప్రియదినమునయజ్ఞము చేయువాడునుశత్రువును ఆక్ర◌ంచువాడును◌మ్ము అన్యస్థానములకుపోనీక హవ్యముఇచ్చువాడును తననివాసమును పెంచుకొనుము.

3.నేను వసిష్ఠుడను.◌లో మందులనువదిలి స్తుతించను.అందరిని స్తుతింతును.మరుత్తులారా! ◌రుసోమాభిలాషులై,అందరు కలిసి మా సోమముఅభిషుతము కాగా సోమపానముచేయండి.

4.నేతలారా! ◌రు, కోఱినకోర్కెలు తీర్చినవారిని◌ రక్షణలు యుద్ధమునకాపాడును. ◌ అనుగ్రహవృద్ధులు న◌నములైమా వద్దకు ఏతెంచవలెను.సోమపానాభిలాషులారా!◌రు త్వరగా రండి.

5.మరుత్తులారా! ◌ ధనములుపరస్పరము కలిసి ఉన్న◌.సోమరూప హ◌ భక్షణకుగానుచక్కగా ◌చ్చేయుడు.◌కు నేను హ◌అందించుచున్నాను.◌రు వేరు చోటునకువెళ్లవద్దు.

6.మరుత్తులారా! ◌రుమా కుశలపై ఆసీనులుకండు. కోరిన ధనములుఇచ్చుటకు మావద్దకు◌చ్చేయండి. ◌రుబాధించనివారైఈ యజ్ఞమునమదకరసోమ రూప హవ్యమునుస్వాహా అని ఉన్మత్తులగుడు.

7.అంతర్హిత మరుత్తులారా!◌ అవయవములనుఅలంకరించుకొని నీలవర్ణహంసలవలె◌చ్చేయండి. నాయజ్ఞమున ఆనందించి,సంతసించిన మానవులవలె◌శ్వవ్యాప్త మరుద్గణములునాచుట్టు చేరవలెను.

8.ప్రశంసనీయ మరుత్తులారా!◌కార క్రోధమున తిరస్కృతులైనమానవుడు మామనసును నాశముచేయగోరును. వాడుపాపి-ద్రోహి. వరుణదేవుపాశములతో మమ్ముబంధించతలచినాడు.వాడిని ◌రు అత్యంతతాపకరమగు ఆయుధములతోనష్టపరచండి.

9.శత్రుతాపకులారా! ఇదే◌ హవ్యము.◌రు శత్రుభక్షకులు.◌ రక్షణలతో హ◌నిస్వీకరించండి.

10.మరుత్తులారా! ◌రుగృహమునందునుశుభప్రదాతలగుదురు.రక్షణలతో ◌చ్చేయండి.వెళ్లవద్దు.

11.మరుత్తులారా! ◌రుస్వయం ప్రవృత్తులు.క్రాంతదర్శులు. నేనుయజ్ఞమునుగురించి ఆలోచించుచున్నాను.

12.త్ర్యంబకం యజామహేసుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్!
ఉర్వారుక◌నబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్!!
మేముసుగంధియు, పుష్టివర్థకుడగుత్ర్యంబకుని పూజింతుము.ఉర్వాక ఫలమువలెమృత్యుబంధనమునుండి ◌డిపించుము.అమృతము నుండి◌డిపించకుము.

(సుగంధిప్రసారితమగు పుణ్యకీర్తి.పుష్టివర్ధనమ్జగములకు బీజప్రాయములేదా అణిమాదిశక్తివర్థనము.త్ర్యంబకమ్ బ్రహ్మ,◌ష్ణు, మహేశ్వరులఆదిస్థానము. ఉర్వాకమ్బదరీ ఫలము)

(ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత ఏడవమండలము ఐదవఅష్టకమున నాల్గువఅధ్యాయము సమాప్తము)

ఓంనతా◌నన్తిమాయినోనధీరావ్రతా దేవానాంప్రథమాధ్రువాణి.
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతానినమేత స్థివాంసః

అయిదవఅధ్యాయము అరువదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-మైత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

ఓంయదద్య సూర్యబ్రవోనాగా ఉద్యంమిత్రాయవరుణాయసత్యం
వయందేవతాదితేప్యామ తవప్రియానో ఆర్యవన్గృణాంత:

1.సూర్యా! ఉదయించుము.నేడు అనుష్ఠాన కాలమునమమ్ము పాపరహితులనుచేయుము. అదితీ!దీనుడు కానట్టినీవు మా దేవతలలోమిత్రావరుణుల వద్దసత్యమ వగుము.అర్యమన్! దాతా నిన్నుస్తుతించి మేమునీకు ప్రీతిపాత్రులముఅగుదుము.

2.మిత్రావరుణులారా!ఇతడు మానవదర్శనీయుడు సూర్యుడు.అతడు అంతరిక్షమునసాగును. ద్యావాపృథ్వులకొఱకు ఉదయించును.అతడు సమస్త స్థావరజంగమాత్మక జగములకుపోషకుడు. మానవులపుణ్యపాపములనువీక్షించును.

3.మిత్రావరుణులారా!సూర్యుడు అంతరిక్షమునఏడు హరితవర్ణఅశ్వములను తనరథమున కట్టినాడు.ఆ ఏడు జలదాతలయిసూర్యుని తీసికొని సాగును.గోపాలుడు గోసమూహములనుకాపాడినట్లు సూర్యుడుఉదయించి లోకమునందలిప్రదేశములనుప్రాణులను కాపాడును.

4.మిత్రావరుణులారా!మీ కొఱకు అన్నము, మధురపురోడాశము ఉన్నవి. సూర్యుడుదీప్తమగు అంతరిక్షమునకుఎక్కును. సమాన ప్రీతిగలమిత్ర, ఆర్యమ, వరుణాదులుసూర్యునకు మార్గముకలిగింతురు.

5.మిత్రావరుణులుఆర్యమ పాపనాశకులు. వారుఅహింసక, సుఖకర అదితికిపుత్రులు. వారు యజ్ఞగృహమున పెంపొందుదురు.

6.ఆదిత్యుడు, మిత్రుడు,వరుణుడు ఈ ముగ్వురినిలొంగదీయగలవాడులేడు. వారు అజ్ఞానులనుజ్ఞానవంతులనుచేయుదురు. వారుఉత్తమ జ్ఞానవంతులకర్మానుష్ఠానవంతులవద్దకువెళ్ళి వారి దుష్కృతములనుతుడిచేసి మమ్ముమంచి దారిన తీసుకొనివెళ్లుదురు.

7.వీరు అనిమిషులై ద్యులోకభూలోకములందలిఅజ్ఞానులనుకర్మపరులను చేయుదురు.సామర్ధ్యమునదిగువ దేశములందుసహితము నదులజలము లభించును.వారు మమ్ము వ్యాపకకర్మమును దాటించవలెను.

8.ఆర్యమ, మిత్రావరుణులురక్షణలు కలిగించినహవ్యదాతలకుసుఖములు కలిగింతురు.హవ్యదాతపుత్రపౌత్రులకుసహితము సుఖములుకలిగింతురు. మేముశీఘ్రకారి దేవతలకుకోపము కలిగించు పనులుచేయకుండవలెను.

9.మా యజ్ఞవేదివిదమమ్ము ద్వేషించువారుదేవతలనుస్తుతించనివారు ఉందురు.వరుణుడు. వారిని నష్టపరచవలెను.ఆర్యమ మమ్ము రాక్షసాదులనుంచివేరుచేయవలెను.కోఱికలు తీర్చుమిత్రావరుణులుహవ్యదాతనగునాకు విశాల ప్రదేశమునివ్వవలెను.

10.ఈ మిత్రాదుల స్నేహముగుప్తము, దీప్తము.వీరు గుప్తబలమునమమ్ము ద్వేషించువారినిఓడింతురు. మిత్రాదిదేవతలారా! మీభయమునమా విరోధులు గడగడలాడుదురు.మీ బలమహిమతోమమ్ము సుఖవంతులనుచేయండి.

11.అన్నము ఉత్తమధనము. దానముచేయునట్టియజమాని మిమ్ముస్తుతించు స్తోత్రములకుతన బుద్ధినిజోడించినపుడుమఘవాదులు ఆ స్తోత్రస్తుతులను ఆశ్రయిస్తారు.అట్టివాని కొరకు సుందరగృహముఏర్పరుస్తారు.

12.మిత్రావరుణులారా!మీ ఉభయుల యజ్ఞమునఈ స్తుతి ఉచ్చరించబడినది.దీనిని స్వీకరించండి.త్వరత్వరగా మా విపత్తులనుదూరము చేయండి.మమ్ము దరికి చేర్చండి.

## అరువదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మిత్రావరుణులారా!మీరు ప్రకాశవంతులు.సూర్యుడు మీ నేత్రస్వరూపుడు. శోభనరూపములవాడు. అతడుతన వెలుగులు పెంచుచు ఆకసమునఎగబాకును. సూర్యుడుసమస్త భువనములనువీక్షించును. అతడుమానవులందుఉండు స్తోత్రములనుతెలియును.

2.వశిష్ఠుడు యాజ్ఞికుడువిప్రుడు చిరశ్రోత.మిత్రావరుణులారా!అట్టి వసిష్ఠుడుమీ కొఱకు పూజనీయస్తుతులు రచించినాడు.మీరు శోభన కర్ములు.వసిష్ఠుని స్తోత్రములనురక్షింతురు. మీరు కలకాలముగావసిష్ఠుని కర్మములనుపూరించుచున్నారు.

3.మిత్రావరుణులారా!మీరు విశాలభూమిని పరిక్రమించినారు.గుణ, రూపములందువిశాలమగు ద్యులోకమునుచుట్టివచ్చినారు.ఓషధులు ప్రజలకొఱకు విభిన్న రూపములుదాల్తురు. నిర్నిమేషభావమున సన్మార్గగామినిపాలింతురు.

4.ఋషీ! నీవు మిత్రావరుణులనుస్తుతించుము. తమమహిమతోనుమిత్రావరుణులనుస్తుతించుము. తమమహితోనుమిత్రావరుణుల బలమువలననుద్యావాపృథ్వులు విడివిడిగాఉన్నవి. యజ్ఞముచేయనివారి మానములుపుత్రరహితములైగడువవలెను.యజ్ఞవృద్ధిమానవ వృద్ధికావలెను.

5.మిత్రావరుణులువ్యాపకులు. కోఱికలుతీర్చువారు. ప్రాజ్ఞుడా!నీవు వారిని స్తుతించినావు.ఆశ్చర్యకరమగు నీ స్తుతికిచకితులైనమిత్రావరుణులువారి యజ్ఞమును,పూజను ఎరుగలేకున్నారు.ద్రోహులగుజనులు మిథ్యాస్తుతులనుసేవింతురు. మీ ఉభయులకొఱకుచేయబడినస్తుతులు అజ్ఞానకారకములుకారాదు.

6.మిత్రావరుణులారా!మీ ఉభయ యజ్ఞమునఈ స్తుతి ఉచ్చరించబడినది.దీనిని స్వీకరించండి.త్వరత్వరగా మా విపత్తులనుదూరము చేయండి.మమ్ము దరికి చేర్చండి.

## అరువదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-సూర్యుడు-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.సూర్యుడు అత్యధికమగుతేజమునఊర్ధ్వముఖుడై వెలుగవలెను.మానవులందరకుఆశ్రయము ఇవ్వవలెను.అతడు పగలు అందకాడైఒకే రూపమున దర్శనమిచ్చును.సర్వకర్త. కృతప్రజాపతినుండిసూర్యుడు వెలుగులుఅందుకొనును.

2.సూర్యా! నీవు స్తుతుడవై,హరితవర్ణ,గమనశీల అశ్వములపైఊర్ధ్వముఖుడవగుము.మా ముందునకు విచ్చేయుము.మిత్ర, వరుణ, ఆర్యమ,అగ్నిముందు మమ్మునిరపరాధులనుగా చెప్పుము.

3.వరుణ, మిత్రాగ్నులుదు:ఖనివారకులు సత్యవంతులుప్రసన్నతా దాయకులు.వారు మాకు వేలకొలదిధనములనుఇవ్వవలెను. స్తుతింపదగినవియుపూజనీయములగుపదార్థములీయవలెను.మా స్తుతులనుఅందుకొని మా కోఱికలుతీర్చవలెను.

4.మహా ద్యావాపృథ్వులారా!మమ్ము రక్షించండి.మేము మంచి జన్మలవారలము.మిమ్ము ఎరుంగుదుము.మేము వరుణునివాయువు యొక్క మానవులప్రియతముడగుమిత్రుని క్రోథమునపడరాదు.

5.మిత్రావరుణులారా!మీ బాహువులుచాచండి, మేముబ్రతుకుటకుగానుమా గోమార్గ భూమినినీటితో తడపండి.మానవులందుమమ్ము విఖ్యాతులనుచేయండి. మీరు నిత్యతరుణులు. మాపిలుపు వినండి.

6.మిత్రావరుణ ఆర్యయలారా!మా కొఱకును, మాపుత్రులకునుధనము ప్రదానముచేయండి. మేముచేరవలసినదారులన్నియు సుగమములుకావలెను. "యూయంపాతస్వస్తిభి:సదాన:"

## అరువదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-సూర్యుడు-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మిత్రావరుణులుశోభన భాగ్యులు.సర్వదర్శకులు. సమస్తమానవులకు సాధారణులు.వారికి నేత్రరూపుడు,ప్రకాశమానుడగు సూర్యుడుఉదయించుచున్నాడు.సూర్యుని చర్మమువంటిఅంధకారమును సంవేష్ఠించును.

2.సూర్యుడు మానవులకుఉత్పాదకుడు. మహామహుడు.సర్వసూచకుడు. అతడుఒకే ఒక చక్రమునుత్రిప్పుటకు ఉదయించును.రథమునకు కట్టినహరిత అశ్వములుఅతనిని మోయును.

3.అత్యంత ప్రకాశమానుడగుసూర్యుడు స్తోతలస్తోత్రములవినుటలో ఉన్మత్తుడైఉషలమధ్య ఉదయించును.అతడు మాకు కోఱినపదార్థములు ఇచ్చును.అతడు సర్వసముడు.తన తేజమునుసంకుచితము చేయడు.

4.దూరగామి, త్రాత, దీప్తిమంతుడగుసూర్యుడు శుభంకరుడై,బహు తేజవంతుడైఅంతరిక్షమున ఉదయించును.జీవులన్నియుసూర్యునినుండియేఉత్పన్నములగును.కర్తవ్యకర్మలు నిర్వహించును.

5.అమరులగు దేవతలుసూర్యునికొరకు మార్గముపరిచినారు. అది గతిపారాయణమగుగ్రద్దవలె అంతరిక్షమునసాగును. మిత్రావరుణులారా!సూర్యోదయమైనది.ప్రాతస్సవనమునమీకు నమస్కరించి, హవ్యములందించిమిమ్ము సేవింతుము.

6.మిత్రావరుణ ఆర్యములారా!మాకు, మా పుత్రులకుధనము ప్రదానముచేయండి. మేముసాగవలసిన మార్గములనుసుగమములు చేయండి."యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## అరువదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-మిత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.మిత్రావరుణులారా!మీరు ద్యులోక భూలోకములందుజలములకు స్వాములు.మీరే మేఘములకు జలరూపముకలిగింతురు. మిత్రుడు,సుజన్మ ఆర్యమరాజు, బలివరుణుడుమా హవ్యమునుస్వీకరించవలెను.

2.మీరు రాజులు. మహాయజ్ఞరక్షకులు. సింధుపతులు.వీరులు. మా వద్దకువిచ్చేయండి. శీఘ్రదాతలగుమిత్రావరుణులారా!అంతరిక్షమునుండిమాకు అన్నము వర్షముపంపండి.

3.మిత్రావరుణులు,ఆర్యమ ఉత్తమ మార్గమునమమ్ము నడిపించవలెను.ఆర్యమ మంచిదాతకుమా కథ వినిపించవలెను.మీ రక్షణలందు మేముఅన్నవంతులమై,పుత్రపౌత్రాదులసహితులమైప్రమత్తులముకావలెను.

4.మిత్రావరుణులారా!మీరు రాజులు. మనసులగ్నము చేసిమీకొఱకు ఈ రథము నిర్మించినవానికి,ఉత్తమ కర్మలుచేసినవానికి, యజ్ఞమునమిమ్ము స్మరించువానికిజలమును, అందమగునివాసమును ఇచ్చిసంతృప్తుని చేయండి.

5.◌ుత్రావరుణులారా!◌ు కొఱకుగాను వాయువుకొఱకును దీప్తమగుసోమమువంటిసోమము సిద్ధమైనది.◌ురు మా కర్మములందుప్రవేశించండి. మాస్తుతులను గమనించండి."యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## అరువదిఐదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-◌ుత్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.◌ుత్ర, శుద్ధ బలవరుణులారా! సూర్యోదయముకాగా ◌ు ఉభయులనునేను స్తుతులతోఆహ్వానింతును.◌ు బలము అక్షయముప్రరము. యుద్ధముజరిగినపుడు ◌ురు ◌జయవంతులగుదురు.

2.వారిద్దరు దేవతలలోఅసురులు బలవంతులు.ఆర్యులు అందరకు ప్రభువులు. ◌ుత్రావరుణులారా!మేము ◌మ్ము వ్యాపింపచేయుదుము.◌ు వ్యాపకతలో ద్యావాపృథ్వులు,రాత్రింబవళ్ళుమమ్ము ఆప్యాయితులనుచేయును.

3.◌ుత్రావరుణుల వద్దఅనేక పాశములు ఉన్న◌.యజ్ఞము చేయనివారినిఅబద్ధములాడువారిని వారు ఆ పాశములతోబంధింతురు. వారుశత్రువులకు దురతిక్రములు.వారు మమ్ము పడవతోనదిని దాటించునట్లుయజ్ఞమార్గమునపాపములనుండి దాటింతురు.

4.◌ుత్రావరుణులారా!మా హవ్యముస్వీకరించుటకు ◌చ్చేయండి.అన్న సహితముగామా గోచర భూ◌జలసిక్తము చేయండి.ఈ జగములందు◌ుకు ఉత్కృష్ట హవ్యముఇవ్వగలవాడు ఉన్నాడా?◌ురు లోకములకు స్వర్గీయము,రమణీయమగుజలమును ప్రసాదించండి.

5.◌ుత్రావరుణులారా!◌ుకొఱకును, వాయువుకొఱకును దీప్తమగుసోమమువంటిసోమము సిద్ధమైనది.◌ురు మా కర్మములందుప్రవేశించండి. మాస్తుతులను గమనించండి."యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## అరువదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-◌ుత్రావరుణులు-సూర్యుడుఛందస్సు-◌◌ధము.

1.మరల మరల ఆ◌ర్భ◌◌చు◌ుత్రావరుణుల సుఖకర,అన్నవంత సూక్తముసాగుచుండవలెను.

2.శోభనబలవంతులు,బలవంతులరక్షకుల, ◌శిష్ట తేజోవంతులగు◌ుత్రావరుణుల బలములకొఱకు దేవతలునిలిచినారు.

3.◌ుత్రావరుణులారా!◌ురు గృహములను,దేహములనుపాలించువారు. ◌ురు స్తోతలకర్మరూప స్తోత్రములనుసఫలము చేయండి.

4.◌ుత్ర, సం◌త్ర, ఆర్యమ,భగులారా! ◌ురు పాప నాశకులు,సూర్యోదయమైనంత◌ురు, నేడు, మా కొఱకు,అపేక్షిత ధనమునుపంపండి.

5.శోభన దాన పారాయణులారా!మా పాపములను దూరముచేయండి. ◌ురు చేరినఇల్లు సురక్షితముఅగుగాత.

6.◌ుత్రాదులు అదితిఅహింసక వ్రతములకుఈశ్వరులు. వారు మహాధనములకుకూడ ఈశ్వరులు.

7.సూర్యోదయమైనంత◌ుత్రావరుణులనుశత్రుభక్షక ఆర్యమనునేను నుతింతును.

8.ఈ స్తుతి హితకరము.రమణీయమగుధనముతో పాటుమాకు అహింసనీయబలమునీయవలెను.

9.◌ిత్రావరుణులారా!ఋత్విక్కులతో కలిసిమేము ◌ీ స్తోతలమగుదుము.మేము ధనము,బలము సహితముదాల్చెదము.

10.◌ిత్రాదులు మహాసూర్యునివలె దీప్తులుఅగ్ని జిహ్వలుయజ్ఞవర్థకులు◌ీరులయి ◌ిశాల ప్రదేశములనుప్రదానము చేస్తారు.

11.◌ిత్రావరుణ ఆర్యములారా!నేడు సూర్యోదయమైనంతసూక్తములతో ◌ిమ్ము స్తుతింతుము. ◌ీ వద్దశోభాయమానులైఏ ఇతరులకు లేనంతటిబలము కలవారైనారు.

12.◌ిత్రావరుణ ఆర్యములారా!నేడు సూర్యోదయమైనంతసూక్తములతో ◌ిమ్ము స్తుతింతుము.◌ీ వద్ద ఉన్న ధనమునుయాచింతుము.

13.నేతలారా! ◌ీరు ఋతవంతులుఋతవర్థకులు.భయానకులుఋతహీనులద్వేషులు ◌ీ వద్దసుఖములనిచ్చుధనము ఉన్నది.దానికి ఇతర ఋత్విక్కులసహితముగామేము హక్కుదారులముఅగుదుము.

14.అది దర్శనీయ మండలము.అది అంతరిక్ష స◌ీపమునఉదయించును. హరితవర్ణ,శీఘ్రగా◌ి అశ్వములు ఆ మండలమునువహించును.అందరకు దర్శనముచేయించును.

15.సూర్యుడు శీర్షములకుశీర్షము. సకల స్థావరజంగమభర్త. రథారోహి,పిడు శీఘ్రగ◌ి, హరితవర్ణలులోక కళ్యాణమునకుగానుసమస్త జగములముందుకు సూర్యుని తెచ్చును.

16.అతడు నేత్రమువంటివాడు. దేవతలహితము కోరువాడు.నిర్మలుడు. సూర్యమండలమునఉదయించుచున్నాడు.మేము నూరేళ్ళుచూడవలెను.నూరేళ్లు జీ◌ించవలెను."పశ్యేమ శరద: శతంజీవేమ శరద: శతమ్".

(నూరేళ్ళుజీ◌ించటం మాత్రంచాలదు. నూరేళ్ళుకన్నులుండి జీ◌ించవలెఅవయవములన్నియుచక్కగా ఉండి జీ◌ించవలెననుఆశయము)

17.◌ిత్రావరుణులారా!◌ీరు అహింసనీయులు.ద్యుతిమంతులు.మా స్తోత్రములు◌ినుడు. సోమపానమునకు◌ిచ్చేయుడు.

18.◌ిత్రావరుణులారా!◌ీరు ద్రోహరహితులు.◌ీరు ద్యులోకమునుండిరారండి. శత్రువునుహింసించండి.సోమపానము చేయండి.

19.◌ిత్రావరుణులారా!◌ీరు యజ్ఞనేతలు.ఆహుతులుసే◌ించండి. యజ్ఞవర్థకులుకండి, సోమపానముచేయండి.

## అరువదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అశ్వినులారా! మేము హవ్యయుక్తసోత్రములతో◌ీ రథమును స్తుతించుచున్నాము.కొడుకు తండ్రిని లేపినట్లు◌ీ రథము దుతవలెజగములను లేపును.ఆ రథమే మా ముందుకురావలెనని పిలుచుచున్నాను.

2.మేము స◌ిధలుఅర్పింతుము. అగ్ని ప్రజ్వరిల్లును.అప్పుడు చీకటిచోట్లనుకూడజనులు చూడగలరు.సూర్యుడు ప్రజ్ఞాపకుడు.అతడు ద్యులోకదుహితఉషయొక్క పూర్వదిశనఅందములు సంతరించుకొనిఉదయించును. అప్పుడుఅందరు అతనిని తెలిసికొందురు.

3.నా సత్యద్వయమా!సుందరహోత, స్తుతివక్త,స్తోమముతో మేముఁమ్ము సేఁతుము. స్తోత్రఫలస్వరూపులై ీరు పూర్వ మార్గమునజలజ్ఞాతధనయుక్త రథమునమామొందు అవతరించండి.

4.అశ్వీద్వయమా! ీరు రక్షకులు,మధుర సోమయోగ్యులు.సోమాభిషవమైనంత, ఁమ్ముకోటి, ధనాభిలాషినై,నేను ఁమ్ము స్తుతింతును.ీ ప్రవృద్ధ అశ్వముఁమ్ము తీసికొనిరావలెను.ీరు మధురసోమముఆరగించవలెను.

5.అశ్వినులారా! మా బుద్ధి,ధనాభిలాషిణిసరళ హింస ఎరుగనిది.దానిని లాభయోగ్యము చేయండి.యుద్ధమునందునుమా బుద్ధిని రక్షించండి.మాకు కర్మమూలమగుధనమును ప్రసాదించండి.

6.అశ్వినులారా! మా కార్యములందుీరు మమ్ము రక్షించండి.మా ీర్యము క్షీణించరాదు.పుత్రోత్పాదక సమర్థముకావలెను. మాపుత్ర, పౌత్రులనుఅనుగ్రహించండి.వారు కోటిన ధనముప్రసాదించండి. మేముధనవంతులమైయజ్ఞములుదర్శించుచుందుము.

7.మధుప్రియ అశ్వినీకుమారులారా!ఁత్రుని కొఱకుగానుదూత ముందుగా వెళ్ళినట్లుమేము సంకల్పించినసోమము నిధి స్వరూపమునీ ముందు సమర్పించబడినది.కావున క్రోథశూన్యచిత్తమునమాముందుకు ఏతెంచండి.మానవరూప ప్రజలహఁని ఆరగించండి.

8.అందరినీ పోషించు అశ్వినీద్వయమా! ీరు ఇద్దరుకలిసినంత ీ రథముఏడు ఏరులు దాటివచ్చును.ీ అశ్వములు సుజన్మలుదేవసంపన్నులు.అం ఁమ్ము మోయును.ీ రథములాగును.కాని అలసట ఎరుగవు.

9.ీరు ఆసక్తిరహితులు.ఏ ధనవంతుడుధనముకొఱకు,దాతవ్య హవ్యముఅర్పించునో, ఎవడుఁత్రుని సత్యవచనములతోవర్థిల్లచేయునో,ఎవడు గోవులు, అశ్వములు,ధనము దానముచేయునోఅట్టివారి కొఱకే కలిగినారు.

10.ీరు నేడు మా పిలుపుఆలకించండి, నిత్యతరుణఅశ్విద్వయమా! ీరు హవ్యవంతగృహమునకుఁచ్చేయండి. రత్నములిచ్చిస్తోతలను వర్థిల్లచేయండి."యూయంపాత స్వస్తిభి:సదాన:"

## అరువదిఎనిఁదవ సూక్తము

ఋషి-వశిష్టుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-1-7 ఁరాజము,8,9 త్రిష్టుప్

1.దీప్తివంతులుఅశ్వవంతులగు అశ్వినులారా!రండి. ీరు శత్రుహంతలు.ీ భక్తుల స్తుతులనుస్వీకరించండి. మేముఅర్పించు హవ్యమునుఆరగించండి.

2.అశ్వినులారా! ీ కొఱకు మాదకసోమము సిద్ధముగాఉన్నది. మా హవ్యముఅందుకొనుటకు త్వరత్వరగారండి. మా శత్రువుపిలువును ఁనిపించుకోకమా పిలుపు ఁనండి.

3.అశ్వినులారా!ీరు రథమున సూర్యపుత్రిసహితులైఉందురు. ీ రథము మనోవేగముగలది. అపార రక్షణలున్నది.మేము ీ రథమునుప్రార్థింతుము. అదిసకల లోకములనువదిలి మా యజ్ఞమునకేవచ్చును.

4.నేను ఁమ్ము దేవతలుగాప్రతిష్టించదలచినప్పుడుసోమాభిషనమునకుఅభిషవ శిలలుగంభీర ధ్వని చేయునపుడుఅప్పుడు ఁప్రులు ఁమ్ముహవ్యములిచ్చిఆహ్వానింతురు.

5.ీ వద్ద చిత్రఁచిత్రమగుధనమున్నది.అది మాకు అందించండి.ీకు ప్రియులై, ీరుఅందించిన సుఖములుఅనుభఁంచువారినిఁపత్తుల నుండిఁడదీయండి.

6.అశ్వినులారా! చ్యవనుడువృద్ధుడు. ీకు హ ంసమర్పించువాడు. అతనికొఱకు ీరు మృత్యువువద్దనుండి ఒక రూపము తెచ్చిఇచ్చినారు. ఆ రూపమే అతనినిదాల్చినది.
(వృద్ధుడగుచ్యవనుని అశ్వినులుయువకుని చేసినారనునదిప్రసిద్ధగాథ. చ్యవనప్రాశ మను ఔషధముఈ చ్యవనుని పేరిటిదే)

7.దుష్టులగు ఁత్రులుభుజ్యుని సముద్రమధ్యమునవదలినారు. ీరు అతనినిదరికి చేర్చినారు. భుజ్యుడుఁమ్ము ప్రార్థించినాడు.ఎన్నడూ ఁరుద్ధాచరణముచేయలేదు.
(భుజ్యుడులాహానయనవంశజుడు. యజ్ఞవల్క్యునిసమకాలికుడని బృహదారణ్యకఉపనిషత్తులో చెప్పబడింది)

8.అశ్వినులారా! వృకమహర్షిక్షీణించినపుడుీరు ీ సామర్థ్యమునఅతనికి ధనముఇచ్చినారు. శయు మహర్షిఁమ్ము పిలువగా ీరుఅతని పిలుపు ఁన్నారు.నదులను జలములునింపినట్లు అతనిముసలి ఆవును పాడిఆవును చేసినారు.
(వృకుడువృక ఁధ్వంసకుడు కావచ్చును.వృకనామక ఋషి కావచ్చును.వృకధ్వరస్ వ్యతిరేకముగయుద్ధము జరిగినది.ఇతడు ఇరాన్ దేశపువాడనిహిలెబ్రాంట్అభిప్రాయము).
(శయునకుచెందిన ముసలిఆవును అశ్వినులు పాలిచ్చుఆవును చేసినారనివృత్తాంతము)

9.స్తోత వసిష్ఠుడునిర్మల మనస్కుడైఉష కన్న ముందు మేల్కొనిసూక్తములతో స్తుతించును.అతని అన్నమునువర్థిల్లచేయండి.అతని పాడిని వర్థిల్లచేయండి.అతని గోవులనువర్థిల్లచేయండి."యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## అరువదితొఁమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.తరుణ అశ్వినులతోరథము రావలెను.ఆ రథము హిరణ్మయము.ద్యావాపృథ్వులందురక్షించునది. దానిచక్రములందుజలమున్నది.ఇరుసున వెలుగున్నది.అది అన్నవాహకము- యజమానులకుస్వాఁ.

2.ఆ రథము పంచభూతములనుప్రసిద్ధము చేయుమూడు బంధురములుఆసనములుగా కలది.అది స్తుతి యుక్తము.అశ్విద్వయమా! ీరు ఈ రథముపైీరు కోఱినచోటికిదేవాభిలాష యజ్ఞమునకువెళ్లండి.

3.సుందర అశ్వములనుఁశేష అన్నమును తీసికొనిమా వద్దకు రండి.ీరు మధుమంతనిధిసోమమును పానముచేయండి. ీ రథముసూర్యగమనము కలది.దాని చక్రములవేగమునకు ద్యులోకముఅణగిపోవును.

4.రాత్రిళ్లు సూర్యపుత్రిీ రథమును అలముకొనును.ీరు దేవాభిలాషికర్మద్వారా రక్షించినపుడురక్షణకు అవసరమైనదీప్తివంతమగుఅన్నము ీ వద్దకుచేరును.

5.రథవంతులగుఅశ్విద్వయమా! ీ రథమువెలుగులు కప్పుకొనును.అశ్వములకూడి పయనించును.ఉషోదయమున మావద్దకురండి. పాపములనువదిలించండి.సుఖములను కలిగించండి.

6. అశ్విద్వయమా!గౌరామృగివలె ఁశేషదీప్యమాన సోమముసేఁంచగోరి మా యజ్ఞమునకురావలసినది. అనేకయజ్ఞములందుయజమానులుఁమ్ము ఆహ్వానింతురు.కావున అన్యదేవాభిలాషులుఁమ్ము కోరరాదు.

7. అశ్వినులారా!సముద్రమునమునిగిన భుజ్యునిఅక్షత అశ్రాంత, శీఘ్రగాఁఅశ్వములు మఱియుీ కార్య నైపుణ్యమునజలములు దాటించిరక్షించినారు.

8. సదాతరుణఅశ్వినులారా! నేడు మాఆహ్వానములుంనండి. హవ్యవంతగృహమునకుంచ్చేయండి. రత్నములందించిస్తోతను వర్ధిల్లచేయండి. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

డెబ్బదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. అశ్వినులారా!ీరు అందరి వరణీయులు.మా యజ్ఞ వేదికపైకి రండి. భూిం ీదఇదే ీ స్థానమనిచెప్పుదురు. ీరు ఆసీనులగుఅశ్వపు ీపు సుఖప్రదముకావలెను. ఆ గుఱ్ఱముఎల్లప్పుడు ీ వద్దనేఉండవలెను.

2. ఈస్తుతి అత్యంతఅన్నవంతము.సుందరము. ఇది ిమ్ము సేించును. మానవయజ్ఞగృహమునధూపము నిండి ఉన్నది.అది ీకు లభించును.అది ఒక ధామము. అదిజలము, సముద్రములతోనిండును. రథమునఅశ్వములను పూన్చినట్లుయజ్ఞమున ిమ్ముపూన్చబడును.

3. అశ్వినులారా!ీరు ద్యులోకమునుండివచ్చెదరు. ఓషధులు,జనులమధ్యస్థానము ఏర్పరచుకొందురు.పర్వత శిఖరమునకూర్చుందురు. అన్నదాతకుఆ చోటు ఇవ్వండి.

4. దేవద్వయమా! ఋషులుఏర్పరచిన ఓషధులు,జలములనుసోమరసమును కోరండి.మాకుబహురత్నదానము చేయండి.ీరు పూర్వదంపతులనుఅట్లే ఆకర్షించినారు.

5. అశ్వినులారా!ీరు శ్రుతిమంతులు.అనేకములు ిన్నవారు.ఋషుల అనేక కర్మములనుదర్శించినారు. ీరు యజమానియజ్ఞమునకుంచ్చేయండి. మాకుీ అత్యంత అన్నపూర్ణఅనుగ్రహముకావలెను.

6. నాసత్యద్వయమా!హవ్యయుక్తుడు,కృతస్తోత్రుడు,మానవులతో కలిసిఉండు వసిష్ఠుని వద్దకుంచ్చేయండి. ఆ స్తోత్రములన్నియుిమ్ములనే స్తుతించును.

7. అశ్వినిద్వయమా!ఈ స్తుతియు ఈ వచనమునుమాంయే. ఈ శోభనస్తుతులను స్వీకరించండి.సకల కర్మలు ిమ్ముకోఅవలెను.ీతో సంగతము కావలెను."యూయంపాతస్వస్తిభి:సదాన:"

(ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత ఏడవమండలము ఐదవఅష్టకమున నాలుగవఅనువాకము సమాప్తము)

అయిదవఅనువాకము డెబ్బదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. రాత్రితన సోదరి ఉషనుండిస్వయముగనే తొలగిపోవును.నల్లనిరేయి ఎర్రనిసూర్యునకు దారి ఇచ్చును.అందువలన అశ్వధన,గోధన అశ్వినులారా!ిమ్ము మేము పిలుచుచున్నాము.రాత్రింబవళ్ళుమావద్దనుండిహింసకులనుదూరము చేయండి.

2. అశ్వినిద్వయమా!హవ్యదాతకురథమున రమణీయపదార్థములు తీసికొనిరండు.అన్న దారిద్ర్యమును,వ్యాధులను దూరముచేయండి. మమ్మురాత్రింబవళ్ళురక్షించండి.

3. ీరథము అనాయాసముగజోడించబడినకోర్కెలు తీర్చు అశ్వములుిమ్ము తీసికొని రావలెను.రశ్మివంతము, ధనవంతమగురథమును జలదాతలగుఅశ్వములతో లాగించండి.

4. యజమానులపాలకులారా! ీరు ఎక్కు రథముమూడు ఆసనములుగలది. ధనవతి,దినమున పట్టిసాగునది. వ్యాపించిఅరుగునది. అట్టిరథము ీదనే ీరుమా వద్దకు రావలెను.

5. ీరుచ్యవనుని ముసలితనమునువదిలించినారు.పేరు నామక రాజు కొఱకుయుద్ధమునవడిగల గుఱ్ఱముపంపినారు. అత్రి, అంధకారమునుపాపమును దూరముచేసినారు. భ్రష్టరాజ్యుడయిన జాహషునకుతిరిగి రాజ్యము ఇప్పించినారు.

6. నాసత్యద్వయమా!హవ్యయుక్తుడు,కృతస్తోత్రుడు,మానవులతో కలిసిఉండు వసిష్ఠుని వద్దకుంచ్చేయండి. ఆ స్తోత్రములన్నియుంమ్ములనే స్తుతించును.

## డెబ్బదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. నాసత్యద్వయమా!ీరు గోవులు, అశ్వములు,ధనముతో కూడినరథముపై రాగలరు. అనేకస్తుతులు ంమ్ము సేంంచును. ీరు అభిలషణీయశోభ మఱియుదేహముతోదీపించండి.

2. నాసత్యద్వయమా!ీరు దేవతలలోసమానప్రీతి యుక్తులయిరథము నెక్కి ంచ్చేయండి.ీతో మా బంధుత్వముపూర్వజులనుండికొనసాగుచున్నది.ీకు మాకు ఒకరే బంధువులుపితామహులు.వారి ధనము సహితముఒక్కటే.
(ంవస్వతునినుంచి వరుణుడు,అశ్వినుడు కలిగినారు. వసిష్టుడువరుణ సంబంధి.అందువలన బంధుత్వము.ంవస్వతుడు ఉభయులకుపితామహుడు)

3. అశ్వినులనుస్తుతులు జాగృతులనుచేయును. బంధుస్థానీయములగుసకల కర్మలు ప్రకాశమానఉషను జాగృతముచేయును. మేధాంవసిష్ఠుడు స్తుతులతోద్యావాపృథ్వులనుసేంంచును. అశ్వినులుముందు స్తుతులుచదువును.

4. అశ్విద్వయమా!ఉషస్సు అంధకారమునుతొలగించగా స్తోతలుంశేషరూపమున నిన్నుస్తుతింతురు. సంతఊర్ధ్వతేజమునుఆశ్రయించును. సంధలతోఅగ్ని స్తుతించబడును.

5. నాసత్యద్వయమా!తూర్పు, పడమర, దక్షిణ,ఉత్తర దిశలనుండిరండి. రారండి. పంచజనులకుహితవు కలిగించుసంపద తీసికొని రండిరారండి "యూయంపాతస్వస్తిభి: సదాన:"

## డెబ్బదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్టుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. మేముదేవాభిలాషులమగుదుము.స్తుతింతుము. అజ్ఞానమునుదాటిపోవుదుము.బహుకర్మ ప్రభూతతమ పూర్వజాత,అమర్త్య అశ్విద్వయమా!ంమ్ము స్తోతలుపిలుచుచున్నారు.

2. అశ్వినులారా!ీకు ప్రియుడగు మానవస్తోత ఇక్కడ ఉన్నాడు.అతడు ీ యజ్ఞముచేయును. మాకువందనము చేయును.అతనివద్ద నిలిచిఅతడు అందించినసోమరసము సేంంచండి.అన్నవంతుడనైయజ్ఞమునకుంమ్ము ఆహ్వానింతును.

3. మేముస్తోతలము. మేముఆగమనశీల దేవతలకొఱకు యజ్ఞమునుపెంపొందింతుము. అశ్వినులారా!ఈ స్తుతిని స్వీకరించండి.ఏను వశిష్టుడ, శీఘ్రుగాందూతవలె ీవద్దకు చేరి, ంమ్ముస్తుతించి ప్రబోధితుడనగుదును.

4. ీరిద్దరుహవ్యవాహకులు.రాక్షస నాశకులు. పరిపుష్టాంగులు.దృఢపాణులు.
వారుమా ప్రజవద్దంరాజిల్లవలెనుీరు మదకర అన్నముతోకూడి ఉండండి. మమ్ముబాధించకండి"ఆగతమ్‌శివేన" శుభములతోంచ్చేయండి.

5. నాసత్యద్వయమా!తూర్పు, పడమర, దక్షిణ,ఉత్తర దిశలనుండిరండి రారండి. పంచజనులకుహితవు కలిగించుసంపద తీసికొనిరండి-రారండి."యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## డెబ్బదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-బృహతి.

1. నివాప్రదులగుఅశ్వినులారా! స్వర్గము కోరుజనులు ిమ్ముఆహ్వానింతురు. ీరుిశేష వ్యక్తుల వద్దకేవెళ్ళుదురు. అందువలనవసిష్ఠుడను - రక్షణకొఱకు ిమ్ము పిలుచుచున్నానుకేకవేయుచున్నాను.

2. అశ్వినులారా!ీవద్ద ిచిత్రభోజ్య ధనముఉన్నది. దానిని స్తోతవద్దకుపంపండి. సమాన మనసుగలవారైీ రథమును మా వద్దకుపంపండి. సోమ సంబంధమగుమధుర రసము సేించండి.

3. అశ్వినులారా!రండి. మావద్దనిలువండి. మధురసోమరసము పానముచేయండి. అభీష్టవర్షకులు.ధనంజయులగుీరు జలములనుఇవ్వండి. మమ్ముబాధించవద్దు.

4. అశ్వినులారా!ీ అశ్వములు ిమ్ముహవ్యదాతగృహమునకుకొనిపోవును. అట్టిశీఘ్రుగాి అశ్వములపై మమ్ముచేరగోరి ిచ్చేయండి.

5. అశ్విద్వయమా!స్తోతలు మరింతఅన్నమును ఆశ్రయింతురు.ీరు మాకు చలించనికీర్తిని గృహమునుప్రసాదించండి. మేముధనికులము.

6. ఇతరులధనము గ్రహించనివారు.మానవులలోఉండి మానవులనురక్షించువారు. రథమువలెీ వద్దకు చేరువారుస్వబలమున వర్ధిల్లుదురు.నివసించుటకు మంచిప్రదేశమునకు చేరుకొందురు.

## డెబ్బదిఐదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1. ఉషఅంతరిక్షమున ఆిర్భిచినది.వెలుగులు తెచ్చినది.ఆమె తన తేజోబలమునుతన మహిమనుప్రకటించుచువచ్చినది. అప్రియఅంధకారమును దూరముచేయుచు వచ్చినది.ప్రాణకోటి తమకార్యనిర్వహణకుగానుగంతవ్య మార్గమునుప్రకాశింపచేయుచువచ్చినది.

2. ఉషా!నేడు మాకు సుఖములిచ్చుటకుమేల్కొనుము. మహాసౌభాగ్యమునుఅందించుము. ిచిత్రకీర్తియుక్త ధనమునుమా కొఱకు అందుకొనుము.మానవ హితకారిణీ!మానవులకు అన్నవంతులగుపుత్రులనిమ్ము.

3. ఉష:కిరణములుదర్శనీయములు.ప్రవృద్ధములు.అి నాశ్యములు. దేవతలవ్రతములఉత్పాదకములు. అిఅంతరిక్షమును నింపుము.అనేక ప్రకారముల వ్యాపించును.

4. ఆమెద్యులోక దుహిత.భువన పాలిక.అట్టి ఉష ప్రాణులందరిప్రజ్ఞానులనుదర్శించుచు ఇతరవ్యవహారములనుీక్షించుచు పంచజనులవద్దకు త్వరత్వరగాచేరును.

5. ఉషఅన్నవతి. సూర్యపత్ని.ిచిత్ర ధనవతి.ఆమె ఇప్పుడు ధనములకు,దేవధనములకుస్వాిని అయినది. ఋషులతోస్తుతించబడినదియు,వార్ధక్యము కలిగించునదియు,ధనపతియు అగుఉష యజమానిచేస్తుతించబడిప్రభాతము కలిగించును.

6. దీప్తివంతఉషను వహించు చిత్రములు,శుభప్రదములగుఅశ్వములు గోచరించుచున్న .ఉష దీప్తిమతి అయి అనేకరూపముల రథమునసర్వత్ర పయనించును.ఆమె తన సేవకులకురత్నములిచ్చును."రత్నం ధతేజనాయ"

7. ఉషోదే సత్యరూప, మహతి.యజనీయ ఆమె మహామహులు,యజనీయులగుదేవతలతోకలిసి అత్యంత స్థిరఅంధకారమును చెదరగొట్టును.ఆమె గోవులు మేయుటకువెలుగునిచ్చును.గోవులు ఉషస్సును కోరుకొనును.

8. ఉషా!మాకు గోవులు, రులు,అశ్వసహిత ధనమునిమ్ము.మానవులలోమా యజ్ఞమునునిందింపకుము. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## డెబ్బదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. స తఅందరి నేత అంతరిక్షమునఅ నాశ్యము, సర్వహితైషిఅయిన జ్యోతిని ఆశ్రయించును.అతడు దేవకర్మలకొఱకు వెలువడినాడు.ఉష దేవతలనేత్ర స్వరూపిణి.ఆమె సమస్త భువనములనువెలువరించినది.

2. నేనుహింసారహితుడను.తేజోవంతుడను,సంస్కారవంతునయి దేవయానపథమును చూచినాను.ఉషోకేతనము తూర్పుదిశనఎగురును. మా ముందుకుఉష ఉన్నత ప్రదేశమునుండి వచ్చును.

3. ఉషా!నీ తేజస్సు సూర్యునికన్నముందు ఉదయించును.అట్టి నీ తేజస్సుకులట వంటిదికాదు. పతి సాన్నిధ్యమునఉన్న పత్ని వంటిది.అట్టి నిష్కళంకమగునీ తేజము అపారము- అనంతము.

4. అంగిరోగణములుసత్యవంతులు. ద్వాంసులు. ప్రాచీనపాలకులు. వారు నిగూఢతేజమునుసాధించినారు. సత్యస్తుతులయినారు.అట్టి అంగిరులు మంత్రనలమునఉషస్సును ఆ ర్భ ంపచేసినారు.అప్పుడు వారు దేవతలకూడిఉన్మత్తులైనారు.

5. వారుసాధారణ గోవులకొఱకుకలుసుకున్నారు. ఏకబుద్ధులుఅయినారు. పరస్పర ప్రయత్నముకొనసాగించినారు. వారు దేవకర్మలనుబాధించరు. హింసాశూన్యమువాసప్రదమగు తేజమునసాగుదురు.

6. సుభగా!ఉషా! వశిష్ఠ గణములుతెల్లవారుజామునలేచినారు. స్తోత్రములతోనిన్ను స్తుతించుచున్నారు.నీవు గోప్రాపికవు. అన్నపాలికవు.మాకు తెల్లవారింపుము.సుజన్మఉషా! నీవు ప్రథమస్తుతవు.

7. ఈఉష స్తోతల స్తోత్రములకునేతృత్వము వహించును.వసిష్ఠులు ఆమెనుస్తుతింతురు. ఆ తల్లిచీకట్లను చీల్చును.సర్వత్ర ప్రసిద్ధమగుధనమును మాకుఇచ్చును. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## డెబ్బదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. ఉషసమస్త జీవులకుకదలిక కలిగించును.ఆమె ప్రాయపు పత్నివలెసూర్యుని నుండియేవెలుగులు పొందును.అగ్ని మానవులస ంధన యోగ్యుడయినాడు.అగ్ని అంధకారనాశక తేజమునుప్రకటించును.

2. ఉషఉదయించినది - ఉదయించినది- ఉష జగముల ముందుకువచ్చినది - వచ్చినది.ఉష సర్వత్ర వ్యక్తమైనది- అయినది. ఆమె తేజోమయవనములుధరించినది-ధరించినది.వాటితో వర్ధిల్లినది- వర్ధిల్లినది.ఉష హిరణ్యవర్ణదర్శనీయ తేజోయుక్త.వాక్యమాత, దినములనేత.ఉష అందములు సంతరించుకొనుచున్నది.

3. ఉష దేవతలకు నేత్రస్వరూప.తేజోవతి.సుభగ, స్వకిరణ ప్రకాశిత.ంచిత్ర ధనవతి.జగముల కొఱకుప్రవృద్ధ. ఆమె దర్శించదగినఅశ్వమును తెలుపుచేయుచున్నది.
(అశ్వముసూర్యుడగును)

4.ఉషా! మా వద్దకు ంచిత్రధనముతో రమ్ము.మా శత్రువులనుదూరము చేయుచురమ్ము. మా ంశాలగోచరభూంని భయరహితముచేయుచురమ్ము.ద్వేషులను వేరుచేయుచురమ్ము. శత్రువులధనము తీసికొనిరమ్ము. స్తోతవద్దకుధనము అందుకొనిరమ్ము.

5.ఉషా! మా ఆయువులనుపెంచుము. మా కొఱకుశ్రేష్ఠ కిరణములతోప్రకాశింపుము. నీవు అందరకువరణీయవు.మా కొఱకు గో, అశ్వధనమునుదాల్చి వెలుగొందుము.

6.ద్యులోకదుహితా,సుజన్మా, ఉషా! వసిష్ఠులుస్తుతులతో నిన్నువర్ధిల్ల చేయుదురు.నీవు మాకు రమణీయమగుమహాధనమునిమ్ము. "యూయం పాతస్వస్తిభి: సదా న:"

## డెబ్బదిఎనిందవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.తొలుత వెలసినకేతనమును చూడనగును.అది కిరణపుంజములతోఊర్ధ్వముఖియై వ్యాపించినది.మా ముందు నిలిచినది.ఉషోదేం రథము అదింశాలము. జ్యోతిష్మంతము.ఉష ఆ రథమును మాకొఱకు రమణీయధనము తేవలెను.

2.సంధలు కలిగినఅగ్ని అంతట ఎదుగును.ంప్రులు స్తుతులతోఉషను కీర్తించి ఎదుగుదురు.ఉషోదేం తన వెలుగులతోచీకట్లను పాపములనుపారద్రోలి ఎదుగును.

3.ఈ సమస్త ప్రభాతకిరణములు, వెలుగులనిచ్చుఉషలను తూర్పుదిక్కునచూడనగును. ఈ కిరణములేసూర్యుని అగ్నిని, యజ్ఞమునుఆంర్భంంపచేసినం.వాటివలననేనీచము అప్రియమయినఅంధకారము దూరమైనది.

4.ద్యులోకపుత్రి,ధనవతి ఉషనుఎరిగినాము. సర్వప్రాణులుప్రభాతకారిణిఉషను దర్శించుచున్నారు.ఆమె అన్నముగలరథమున ఎక్కినది.అలంకృత అశ్వములుఆ రథమును లాగును.

5.ఉషా! మేము సుమనస్కులు,ధనవంతులగుజనులు నేడునిన్ను మేల్కొల్పుచున్నాము.ఉషలారా! ంరు తెల్లవార్చండి.జగముల వెలుగులునింపండి.

## డెబ్బదితొంమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఉష మానవుల హితముకోరునది. అంధకారమునునాశనము చేయునది.పంచశ్రేణి జనులనుమేల్కొలుపునది.ఉత్తమ తేజస్సుగలకిరణములతో సూర్యునకుఆశ్రయము ఇచ్చును.సూర్యుడు ఆ తేజస్సుతోద్యావాపృథ్వులనుఆవరించును.

2.ఉషస్సులు అంతరిక్షమునతేజస్సును వ్యక్తపరచుదురు.మానవులవలెపరస్పరము కలిసి చీకట్లనుతుడిచివేయుచర్యలు చేపట్టుదురు.ఉషా! నీ కిరణములు అంధకారమునునాశము చేయును.సూర్యుని భుజలములవెజ్యోతులు ప్రసాదించును.

3.అందరిని ించిన స్వాిని,ధనపతి ఉష ఉదయించినది.ఆమె సకల ప్రాణి కళ్యాణమునకుగానుఅన్నము కల్పించినది.స్వర్గపుత్రి సర్వోత్తమఅంగిర ఉష సుకృతములకొరకుధనము దాల్చును.

4.ఉషా! నీవు ప్రాచీన స్తోతలకుఇచ్చినంత ధనమునుమాకును ప్రసాదించును.ప్రాణులు నిన్నువృషభ శబ్దమునఎరుగుదురు. పణుల గోవులనుదొంగిలించినప్పుడునీవు దృఢపర్వతద్వారమునుతెరచినావు.

5.ధనము కొఱకుస్తోతలను మాకొఱకు సూనృత వాక్యమునుప్రేరేపించుచు, తమోంనాశినివగుచు,మాకు దానము చేయుటకునీ వృద్ధిని స్థిరపరచుకొను."యూయం పాతస్వస్తిభి:సదాన:"

ఎనుబదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్

1.ఉష సమానప్రాంత ద్యావాపృథ్వులనుఆవరించినది. ప్రాణులకుప్రకాశమునిచ్చునది.ప్రులగు వసిష్ఠులుఅట్టి ఉషను అందరికన్నముందు మేల్కొలిపినారు.

2.ఆమెయే నవయవన్వనఉష, ఈమెయే కటికచీకట్లను కూలద్రోసినఉష, ఈమెయే జనులనుమేల్కొల్పిన ఉష,ఉష సిగ్గుడిచిన పడుచువలెసూర్యునిముందుకు పోవును.సూర్యునకు, అగ్నికి, యజ్ఞమునకుతనను సూచించును.

3.ఉషస్సులు అనేక అశ్వములుగలం.అం స్తుతించ తగినఉషస్సులు. సదా అంధకారమునుదూరము చేయును. "యూయం పాతస్వస్తిభి:సదాన:"

(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఏడవ మండలముఐదవ అష్టకమునఅయిదవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతాినన్తిమాయినోనధీరావ్రతా దేవానాంప్రథమాధ్రువాణి
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతానినమేత స్థివాంస:

ఆరవఅధ్యాయము ఎనుబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఉష, ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

ఓంప్రత్యు ఆదర్శ్యాయత్యు౽చ్ఛన్తీదుహితాదివ:
ఆపోమహివ్యాయతిచక్షసే తమో జ్యోతిష్కృణోతిసూ్యరి
1.ద్యులోకపుత్రి అంధకారినాశినిఉష వస్తున్నది కనిపిస్తున్నది.అందరు చూచుటకుఆమె రాత్రి యొక్క ఘోర అంధకారమును దూరముచేయును. మానవులకునేతృత్వము వహించును.వెలుగులను కసింపచేయును.

2.సూర్యుడు కిరణములనుఒకేసారి సరును. సూర్యుడు వెలుగొందిగ్రహనక్షత్రాదులనువెలిగించును. ఉషా!నీం సూర్యుని వెలుగులువచ్చిన తరువాతనేమాకు అన్నము కలుగును.

3.ద్యులోకపుత్రి ఉషా!మేము శీఘ్రకర్ములమగుదుము.నిన్ను మేల్కొలుపుదుము.నీవు కోరదగిన అనంతధనముకలదానవు. యజమానికొరకు రత్నములు,సుఖములు అందుకొనుము.

4.మహతీదేి!నీవు అంధకార నాశినిం.మహిమలుకలదానవు. సకలజగములు ప్రబోధితముచేయుదువు.వానిని దర్శన యోగ్యముచేయుదువు.నీవు రత్నవతిం.మేము నిన్ను యాచించుచున్నాము.తల్లికి కొడుకువలెమేమునీకు ప్రియతములముకావలెను.

5.ద్యులోకదుహితా!ఉషా! అత్యంత దూర ప్రదేశమునప్రఖ్యాతమయినధనము తెమ్ము.
నీవద్ద మానవులకుభోజ్యమగు అన్నముఉన్నదికదా అది మాకుఇమ్ము. మేము సహితముఅనుభంంతుము.

6.ఉషా! స్తోతలకు అమరము,నివాసప్రదము మరియుప్రసిద్ధమగు కీర్తినిప్రసాదించుము. మాకుఅనేక గోవులతో కూడినఅన్నము ప్రసాదించుము.యజమానికే ప్రేరణకలిగించునదియు,సత్యవచనఉష శత్రువులనుదూరము చేయవలెను.

## ఎనుబది రెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రావరుణులు,ఛందస్సు-జగతి.

1.ఇంద్రావరుణులారా!మేము ంసేవకులము.యజ్ఞకర్మమునకుగానుమాకు మహాగృహముప్రసాదించుము.
అట్లయినయజ్ఞకర్తను అదేపనిగపీడించు దుర్బుద్ధినియుద్ధమునజయించగలము.

2.ఇంద్రావరుణులారా!ంరు మహామహులు.మహాధనవంతులు.ంలో ఒకరు. వరుణుడుసామ్రాట్టు.
మరొకరుఇంద్రుడు. స్వయం ంరాజమానుడు.ఉత్తమ ఆకాశమునందలింశ్వదేవతలుంకు తేజస్సును ప్రదానముచేసినారు. బలమునుఇచ్చినారు.

3.ఇంద్రావరుణులారా!ంరు బలమునజలవృష్టిని ఆంష్కరించినారు.సర్వప్రేరకుడగు సూర్యుని ఆకసముననడిపించినారు. మాయసోమమునఆనందించినారు. ఇప్పుడుంరు నదులను జలపూర్ణములుచేసి కర్మలనుపూరించండి.

4.ఇంద్రావరుణులారా!స్తోతలు యుద్ధమందు,శత్రుసేనా మధ్యమునంమ్మే పిలుతురు.
సంకుచితజానువులుగలఅంగిరులు రక్షణకొఱకుంమ్మే పిలుతురు. ంరుదివ్య పార్థివ ఉభయధనములకుఈశ్వరులు.
ంరు అనాయాసముగాఆహ్వానయోగ్యులు.ంమ్ము ఆహ్వానించుటకుఆయాసము అక్కరలేదుసులభులు.
మేముస్తోతలము. మేముపిలుచుచున్నాము.

5.ఇంద్రావరుణులారా!ంరు లోకములందలిసమస్తప్రాణులనుసృష్టించినారు. ంలో ఒకరినివరుణుని శుభములకుగానుంత్రుడు సేంంచును.మరొకరు ఇంద్రుడు మరుత్తులతోకలిసి తేజస్వియుశోభన అలంకృతుడనుఅగును.

6.మహాధనప్రాప్తికని, ఇంద్రావరుణులువెలుగొందుటకును,శీఘ్రముగా బలముప్రాప్తించును. ంరి బలమునిత్యము అసాధారణము.ంరిలో ఒకడు వరుణుడుహింసించువారినిపరిమార్చును. మరొకరుఇంద్రుడు స్వల్ప ప్రయత్నముననేశత్రువును వధించును.

7.ఇంద్రావరుణులారా!ంరు ఏ నరుని యజ్ఞమునంరాజిల్లుదురో, ఏ వ్య క్తినిఅనుగ్రహింతురోవానిని బాధలుచేరలేవు.
పాపముచేరలేదు. దుష్కర్మముచేరలేదు. ఏకారణమునైననుసంతాపము చేరలేదు.

8.నేతలగు ఇంద్రావరుణులారా!ంరు మా ంషయమునప్రసన్ను లైనచోదివ్యరక్షణ సహితులైమాముందు అవతరించండి.స్తోత్రములుంనండి. మా స్నేహము,బంధుత్వముసుఖదాయకములగును.మాకు ఆ రెంటిని ప్రసాదించండి.

9.శత్రుమర్దన తేజోవంతులగుఇంద్రావరుణులారా!ంశేష సంగ్రామములందుమాకు అగ్రశ్రేణి యోద్ధలుకండి.ంమ్ము ప్రాచీన,అధునాతన ఉభయనేతలుయుద్ధమునకునుపుత్ర పౌత్రాదులప్రాప్తికిని ఆహ్వానింతురు.

10.ఇంద్ర, వరుణ, ఆర్యమలు,మాకు ప్రకాశమాన ధనమును,మహా ంస్తీర్ణ గృహమునుప్రసాదించవలెను.యజ్ఞవర్ధిక అదితితేజము మమ్ముబాధించరాదు.మేము సంతృ దేవునిస్తుతింతుము.

## ఎనుబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రావరుణులు,ఛందస్సు-జగతి.

1.నేతలగు ఇంద్రావరుణులారా!యజమానులుమీ సఖ్యత చూచినారు.తమకు గోప్రాప్తి కలుగుటకుకొడవలి చేతబట్టితూర్పుదిక్కును సాగినారు.మీరు దాసులను, సుదానశత్రువులైనఆర్యులను వధించండి.సుదాసునకు రక్షణ కల్పించుటకుంచ్చేయండి.

2.మానవులు ధ్వజములెత్తియుద్ధమునకుకలిసినచోట యుద్ధమునఏ మాత్రము అనుకూలించనప్పుడుప్రాణులు స్వర్గముచేరునప్పుడు అదిగోఅట్టి యుద్ధమునఇంద్రావరుణులారా!మా పక్షము వహించండి.

3.ఇంద్రావరుణులారా!ంపత్తు ంరుచుకుపడినది.భూంమీద అన్నములన్నింటినిసైనికులు నష్టపరచినట్లున్నారు.సైనికుల కోలాహలముస్వర్గమునంటుచున్నది.నాసేనల శత్రువులందరునన్ను సమీపించినారు.హనన శ్రవణకారిఇంద్రావరుణులారా!రక్షణలు వెంటబెట్టుకొనిమా వద్దకు ంచ్చేయండి.

4.ఇంద్రావరుణులారా!ఆయుధమునకుఅందని భేదనామకశత్రువును వధించినారు.సుదారాజును రక్షించినారు.తృత్సుల స్తోత్రములనుంన్నారు. యుద్ధకాలమునతృత్సుల పౌరోహిత్యమునుఫలింప చేసినారు.

5.ఇంద్రావరుణులారా!శత్రువులు ఆయుధసహితులైనన్ను చుట్టిముట్టినారు.హింసకుల నడుమశత్రువులు నన్నుహింసించుచున్నారు.మీరు ఉభయ ధనములకుఅధిపతులు. కావునయుద్ధమునమీరిద్దరు మమ్ము రక్షించండి.

6.ఇంద్రావరుణులారా!యుద్ధ సమయమునఉభయులు సుదాసతృత్సులు-ధనప్రాప్తికిగానుంమ్ము పిలుస్తారు. ఈ యుద్ధమునపదిమంది రాజులతోపీడింపబడిన సుదాసునితృత్సుల సహితముగామీరు రక్షించినారు.

7.ఇంద్రావరుణులారా!యజ్ఞహీనులగుపదిమంది రాజులుఏకమైనారు. అయినను సుదాసునిదెబ్బకొట్టలేకపోయినారు.హవ్యయుక్తయజ్ఞమున నేతలస్తోత్రములుఫలించినం. ఈ యజ్ఞమునసమస్త దేవతలుఅవతరించినారు.

8.తృత్సులు వసిష్ఠశిష్యులు.వారు నిర్మలులు. జటీవంతులు.కర్మదులు. వారు ఏ దేశమునస్తుతులతో సేంంచినారో,ఆ దేశముననే పదిమందిరాజులు చుట్టుముట్టినసుదాసునకు ఇంద్రావరుణులారా!మీరు బలము ప్రసాదించినారు.

9.ఇంద్రావరుణులారా!మీలో ఒకరు ఇంద్రుడు వృత్రులనునాశము చేయును.మరొకరు వ్రతములుకర్మలను రక్షించును.అందమైన స్తుతులోపిలచెదము.మాకు సుఖములుప్రసాదించండి. "శర్మంయచ్ఛతమ్"

10.ఇంద్ర, వరుణ, ఆర్యమలుమాకు ప్రకాశవంతమగుధనమును మహాంస్తీర్ణ గృహమునుప్రసాదించవలెను.యజ్ఞవర్ధక అదితితేజము మమ్ముబాధించరాదు.మేము సంతృ దేవునిస్తుతింతుము.

## ఎనుబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రావరుణులారా!ీరు సామ్రాట్టులు.నేను ఈ యజ్ఞమునకుిమ్ము హవ్యము,స్తోత్రములతోఆహ్వానించుచున్నాను.చేతులందుగల నానారూపములజుహువులుస్వయముగా ివైపే చూచుచున్ని.

2.ఇంద్రావరుణులారా!ీది స్వర్గరూపము. ిశాలదేశము. ీరు వర్షముకలిగింతురు. హర్షముకలిగింతురు. పాశము లేకుండనేబాధించు ఉపాయములతోపాపిని బిగించండి. వరుణునిక్రోధము మమ్ముర‌క్షించి దాటవలెను.ఇంద్రుడు స్థానమునుిస్తరించవలెను.

3.ఇంద్రావరుణులారా!మా గృహమందలియజ్ఞమునురమణీయముచేయండి. స్తోతలస్తోత్రములుఉత్తమములుచేయండి. దేవతలంపినధనము మమ్ము చేరవలెను.అభిలషణీయరక్షణలతో మమ్మువర్ధిల్లచేయండి.

4.ఇంద్రావరుణులారా!అందరు కోరుకొను నివాస స్థానమునుఅన్నవంత ధనమునుఅందించండి. ఆదిత్యుడువరుణుడు అసత్యమునునాశనము చేయువాడు.అతడీ ీరులకు అపరిితధనము ఇచ్చును.

5.ఇది నా స్తుతి. ఇది ఇంద్రుని,వరుణుని వ్యాప్తముచేయవలెను.నేను ఉచ్చరించుఈ స్తుతి పుత్రపౌత్రాదులనుఇవ్వవలెను. రక్షించవలెను.మేము సుందర రత్నవంతులమైయజ్ఞమునుఅందుకొందుము.

## ఎనుబదిఐదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రావరుణులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ఇంద్రావరుణులారా!ీ కొఱకు సోమమునుఅగ్నికి ఆహుతిఇచ్చుచున్నాను.దీప్తవతి ఉషవలెదీప్తాంకము, రాక్షస శూన్యమగుస్తుతి రచించుచున్నాను.యుద్ధము సంభిించినప్పుడుీరు ప్రయాణము చేయుచుమమ్ము రక్షించండి.

2.పరస్పర స్పర్థగల యుద్ధమునశత్రువు మాతో స్పర్థించును.యుద్ధములందుధ్వజముీదఆయుధములుపడును. అట్టి తరిిత్రావరుణులారా!ీ ఆయుధములతోిధ గతులుగలశత్రువును నాశముచేయండి.

3.సోమములన్నియుస్వాయత్త యశోవంతములుద్యుతిమంతములు.అి గృహములందుఇంద్రావరుణులకొరకునిలుచును. వారిలోవరుణుడు ప్రజాగణములనువేరువేరుగా పాలించును.ఇంద్రుడు ఇతరులుగెలువరాని శత్రువునునాశము చేయును.

4.అదితి పుత్రులారా!ీరు బలశాలురు. ీకునమస్కరించి ిమ్ము సేిించువాడే శోభనకర్మవంతుడు, యజ్ఞజ్ఞాతఅగును. ఏ హవ్యవంతుడుిమ్ము తృప్తులనుచేయుటకు ఆహ్వానించునోవాడు అన్నవంతుడగును.అందవలసిన ఫలమునుఅందుకొనును.

5.ఇది నా స్తుతి. ఇది ఇంద్రునివరుణుని వ్యాప్తముచేయవలెను.నేను ఉచ్చరించుఈ స్తుతి పుత్ర పౌత్రాదులనుఇవ్వవలెను. రక్షించవలెను.మేము సుందర రత్నవంతులమైయజ్ఞమునుఅందుకుందుము.

## ఎనుబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వరుణుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వరుణుని జన్మధీరము స్థిరముమహిమాన్వితము.అతడు ిశాల ద్యావాపృథ్వులనుస్థాపించి నిలిపినాడు.అతడు ఆకాశమున సూర్యుని,దర్శనీయ నక్షత్రములనుద్వివ్ధా కల్పించినాడు.అతడు భూిని ిస్తరింపచేసినాడు. (పగలుసూర్యుని, రాత్రి నక్షత్రములనుకల్పించినందున"ద్వితా ద్విధా" అయినది)

2.వరుణుని దర్శించుటకుఆతురుడైన ఋషిఅనుచున్నాడు. నేనుఈ దేహముండగావరుణునితో ఉండగలనా?వరుణుని వద్దఎప్పుడు నిలువగలను?వరుణుడు క్రోధరహితుడైనా హవ్యముస్వీకరించగలడా? నేనుసుమనస్కుడనై ఎన్నడువరుణుని దర్శించగలను?
(ఉండుటనిలుచుట హవ్యస్వీకారముకనీస దర్శనము అవరోహణక్రమముఆదర్శము నుండి వాస్తవమునకు)

3.వరుణా! నిన్ను చూడదలచినాను.ఒక పాపపుమాట అడగదలచినాను.నేను అనేక ప్రశ్నలతో ద్వాంసులను దర్శించినాను.వారందరు ముక్తకంఠమునవరుణుడు "నీ షయమునకోపము వహించినాడు"అన్నారు.
(వరుణునినా జ్ఞానము కలుగదనిభావము కోపముడిచి ఉపదేశించుమనిప్రార్థన)

4.వరుణా! నేను చేసినఅపరాధమే? ఎందుకు స్తోతఅగు మా త్రుని కొట్టదలిచినావు? వరుణా!నీ తేజస్సు దుర్ధర్షము.నీవు ఏల పలుకవు?నీవు పలికిన నేనుత్వరపడి, నమస్కరించి,ప్రాయశ్చిత్తముచేసికొని నీవద్దకువత్తునుకదా!

5.వరుణా! మమ్ముపితృక్రమాగత ద్రోహమునుండిడిపించుము. మాజీత కాలమునమేము చేసినదానినుండి డిపించుము.దొంగ పశువును దొంగిలించును.అందుకు ప్రాయశ్చిత్తముగాదానికి గడ్డిమేపును.ఆ దొంగనువలెనుపలుపుకట్టినదూడవలెనునన్ను వసిష్ఠునిడిపించుము.
(వసిష్ఠునిపూర్వులు ద్రోహముచేసినారనికాదు. ఆతురతలలోఅతడు అన్నింటినుంచిముక్తుని చేయమనిప్రార్థించినాడు)
పాపమునువరించుచున్నాడు:-

6.వరుణా! పాపము మానవదోషమున కలుగదు.అది సుర, భ్రమ,క్రోధము జూదము,అజ్ఞానము మున్నగుదైవగతి కారణముగజరుగును. చిన్నవానినిపెద్దవాడు తప్పుదారిపట్టించును.స్వప్నమందును దైవగతిలోపాపము కలుగును.

7.వరుణుడు కామవర్షి.పాలకుడు. నేను పాపశూన్యుడనగుదును.దాసునివలె వరుణునిఅతడు కోరిన రీతిపూజింతును. మేముఅజ్ఞానులము.వరుణస్వా మాకు జ్ఞానముప్రసాదించవలెను,జ్ఞాని వరుణుడుస్తోతకు ధనషయక ప్రేరణ కలిగించవలెను.

8.అన్నవంత వరుణా!ఈ సూక్తరూప స్తోత్రమునీ కొఅకు రచించినాను.దీనిని నీవు హృదయమునపదిలపరుచుకొనుము.మాకు బలము లాభముమంగళమయముకావలెను. క్షేమముమంగళమయముకావలెను. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## ఆలోచనామృతము

ఈ సూక్తముపాపము జ్ఞానమునుగురించి చెప్పబడినది.అతడు వసిష్ఠుడేకావచ్చును. వేరెవ్వరయినకావచ్చును. పాపములనుండిముక్తికి తపించినాడు.మొరపెట్టుకున్నాడు.ప్రార్థించినాడు. అర్థించినాడు.తుదకు పాపము తనదోషము కాదని తేల్చిచెప్పినాడు.
ఇందలిఆరవ మంత్రమునుపరిశీలించవలసిఉన్నది.
నసస్వోదక్షో వరుణధృతి:సాసురా మన్యుర్వీభీదకోఅచిత్త:
అస్తిజ్యయాన్కనీయ:ఉపారేస్వప్నే దనృతస్యప్రయోతా:!
పాపముమానవ దోషముకాదుఅనుచున్నాడు. అదిఅతని ఆధీనములేదుఅనుచు స్వప్నపు ఉదాహరణఇచ్చినాడు. స్వప్నముమానవుని అధీనమునలేదుకదా! అది పాపమేలకావలెను అని ప్రశ్న?
"నసోదక్షో" పురుష బలముపాపవృత్తికి కారణముకాదు.కాకున్న ఎవరు కారణము?"ధృతి:"కాలము దైవగతికారణములు. అదెట్లనగాసుర, భ్రమ, క్రోధము,జూదము, అజ్ఞానముపాపమునకు కారణములు.ఇది నిత్య సత్యము.నిశ్చితము. ఈ దుర్గుణముదైవకృతములగునా?
మనిషిస్వాధీనమున లేనిదానినిదైవ కృతముఅందుము. కామక్రోధాదిఅరిషడ్వర్గములనుమానవుడు తనఆధీనమున

ఉంచుకొనవలెననిఅనంతరకాలమునగీతాకారుడగు కృష్ణపరమాత్మప్రబోధించినాడు.అది ఆదర్శము.
అసాధ్యముకాదు.కాని దుస్సాధ్యము.అందరకు సాధ్యమగునదికాదు.
కావునతాను చేసిన పనికిదైవమును బాధ్యునిచేయుట సమంజసమగునా?కాకపోవచ్చును. కానిఒక్కొక్కసారి తన పరిధినిదాటిపోయినపుడుదైవ కృతములుకావచ్చును.
రామాయణమునరాముని "ిగ్రహవాన్ధర్మం"అన్నాడు. అతడు ధర్మస్వరూపుడని అర్థము. అరణ్యమునసీత మాయలేడినికోరినది. అది ఆమె భ్రమ.ఆ భ్రమ రామునకుఉండరాదు. పైగా లక్ష్మణుడుహెచ్చరించినాడు.అతడు మరీచుడుమాయలేడికాదని.అయినను రాముడు మాయలేడినివెన్నాడినాడు ఫలితముఅనుభించినాడు.
ఇదిదైవ కృతముకాదా?మానవుడు నివారించగలడా?
మహాభారతమునధర్మరాజు ధర్మస్వరూపుడు.అతనికి జూదముపాపమని తెలియదా?ిదురాదులు ివరింపలేదా?ిన్నకున్నాడా? ఆడినాడు.ఓడినాడు. తొలి జూదమునద్రౌపది అతనికి రాజ్యముఇప్పించినది.
మరలజూదమునకుపిలిచిన ఊరుకున్నాడా?ఓడినాడు. అడవులపాలయినాడు.
ఇదిదైవకృతముకాదా?మానవుడు నివారించగలడా?
ఈమధ్య జరిగినరెండు ప్రపంచ సంగ్రామములుఎవరుకోరి తెచ్చుకున్నారు.
ఆధునికనాగరికతపేర సాగుతున్నఅణ్వాధ్యాయుధములుమానవ ినాశకారకమగుకాలుష్యాదులు
ఎవరుకోరితెచ్చుకొనుచున్నారు?ఎవరు మానవజాతిఆత్మహత్యకుకారణమగుచున్నారు?
ఇదిదైవ కృతముకాదా?మానవుడు నివారించగలడా?
అట్లనివ్యక్తిని బాధ్యతారహితుని చేయలేము.అతని పనులకు అతడేఇహపరములందుబాధ్యత వహించవలసిఉన్నది. స్వప్రయత్నమునకుిరి, అలికానప్పుడు మాత్రమేదైవకృతమగును.
స్వప్నమునచేసినది పాపమగునా?ఇది వాదనకు బాగున్నది.తెలిసి చేసినదిమాత్రమే పాపము,దోషము, నేరము అగుచున్నది.

## ఎనుబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత- వరుణుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. వరుణుడుఅంతరిక్షమున సూర్యునికొఱకుమార్గము ఏర్పరచినాడు.నదులకు అంతరిక్షమునపుట్టిన జలముఅందించినాడు. మగగుర్రములు ఆడగుర్రముకొఱకుఉరికినట్లు వరుణుడువేగముగా పోదలిచిరాత్రులనుండిపగళ్లను వేరుచేసినాడు.

2.వరుణా! నీ గాలి లోకములకుప్రాణము. నలువైపులఉన్ననీరు కూడ నీవుఇచ్చినదే. గ్రాసముపశువును అన్నవంతముచేయును. అట్లేజగములను భరించువాయువు అన్నవంతుడగును.గొప్పి, పెద్ది అగు ద్యావాపృథ్వులమధ్యఉన్న నీ సమస్త స్థానములుజనప్రియములు.

3.వరుణుని అనుచరవర్గమంతయుప్రశంసనీయము. వారుచక్కని రూపము గలవారు.ద్యావాపృథ్వులనుిక్షింతురు. వారు కర్మవంతులు,యజ్ఞధీరులయినకవుల స్తోత్రములనునలువైపులనుండిిక్షింతురు.

4.నేను మేధాి ఋత్విక్కును.పృథ్విలేక వాక్కునకుఇరువది ఒక్క పేర్లున్నవనివరుణుడు నాతో చెప్పినాడు.వరుణుడు మేధాి.ిద్వాంసుడు అతడు యోగ్యుడగుశిష్యునకు ఉత్తమస్థానమునందుఈ రహస్యములనుఅన్నింటిని ఉపదేశించినాడు.

5.ఈ వరుణునిలో ఉత్తమ,మధ్యమ, అధమమూడు ిధములద్యులోకములుఉన్ని. ఇతనిలో ఉత్తమ,మధ్యమ, అధమభూములు ఋతువులనుబట్టి ఆరు దశలుఉన్ని. రాజావరుణుడుబంగారు ఊయలవంటిసూర్యుని వెలుగుకొఱకుఏర్పరచినారు.

6.వరుణుడు సూర్యునివంటివెలుగు కలవాడు.అతడు సముద్రములనుస్థాపించినాడు. వరుణుడుజలబిందువువంటి నిర్మలుడు.గౌరమృగము వంటిబలవంతుడు.గంభీరస్తోత్రమువంటి జలములనిర్మాత. దు:ఖములనుదాటగల బలవంతుడు.లోకములందలిసమస్త పదార్థములకునురాజు.

7.వరుణుడు అపరాధినిసహితము అనుగ్రహించును.దీనత్వము ఎరుగనివరుణుని కార్యములనుమేము యదాంధిగాసమృద్ధము చేయుదుము.అతనిముందు నిరపరాధులమైనిలుతుము. "యూయంపాతస్వస్తిభి: సదాన:"

## ఎనుబదిఎనిుదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వరుణుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.వసిష్ఠా! కోటికలుతీర్చు వరుణునిగూర్చి స్వయంశుద్ధము,ప్రియతమమగుస్తుతి రచింపుము.వరుణుడు యజనీయుడు.బహుధనవంతుడు.అభీష్టవర్షి. ిశాలుడు.వరుణుడు సూర్యునిమనకు అభిముఖునిచేయును.

2.ఇప్పుడు వెంటనే నేనువరుణుని దర్శనముచేసికొందును. అగ్నిజ్వాలలను స్తుతింతును.వరుణుడు పాషాణమునందలిసుఖకర సోమమునుతనితీర సేంచినప్పుడుఅప్పుడు అతడు ప్రశస్తరూపమునదర్శనంచ్చును.

3.నేను వరుణుడునావపై ఎక్కినపుడు నావనుసముద్ర మధ్యముననడిపినపుడు, నీటిందతేలియాడు నావపైమేమున్నపుడుఅప్పుడు నావరూపముఊయలలో ఊగుచుఆనందముగ ఆటలాడినాము.

4.మేధాం వరుణుడుసూర్యాత్మరూపమునరాత్రింబవళ్ళుపెంపొందించినాడు. దినములలోసుదినమున వసిష్ఠునినావంద ఎక్కించినాడు.వరుణుడు తనరక్షణలతో వసిష్ఠునిసుకర్మను చేసినాడు.

5.వరుణా! మనకు పురాతనస్నేహము ఎచటఏర్పడినది? పూర్వముమనకు హింసారహితమైత్రి ఏర్పడినది.దానినే నిలుపుకొనుచున్నాము.అన్నవంత వరుణా!గొప్పది, ప్రాణులనుండదీయునది,వేయిద్వారములుగలనీ గృహముననేను ప్రవేశింతును.

6.వరుణా! వసిష్ఠుడునీకు నిత్యబంధువు.ఔరపుత్రుడు. అతడుపూర్వము ప్రియుడయి నీషయమున అపరాధముచేసినాడు. అతడుఇప్పుడు నీకు ంత్రుడుకావలెను.
యజనీయవరుణా! మేము నీకుఆత్మీయులము.కావున పాపయుక్తులమైభోగములు అనుభంచకుండరాదు.నీవు మేధా. స్తోతలకుకోటిన గృహముప్రదానము చేయుము.

7.వరుణా! మేమందరమునిత్యములగు భూములందునివసింతుము. నిన్నుస్తుతింతుము. నీవుమా కట్లు ంప్పవలెను.మేము అఖండభూతలమునుండి రక్షణలుఅనుభంచవలెను."యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## ఎనుబదితొంమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వరుణుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి,చివరిది జగతి.

1.రాజా! వరుణా! నీ మట్టిఇల్లునాకు వద్దు బంగారపుదికావలెనని అర్థము.శోభన ధనవంతవరుణా! అనుగ్రహించుము.మమ్ము సుఖింప చేయుము."మృళాసుక్షత్ర మృళయ"

2.ఆయుధములుగలవరుణా! నేను వడకుచుగాలి తోలిన మబ్బువలెసాగుదును. "మృళాసుక్షత్ర మృళయ"

3.ధనవంతుడు,నిర్మలుడవగు వరుణా!దీనత, అసమర్థతవలనశ్రౌత, స్మార్తాదికర్మానుష్ఠానములకుప్రతికూలుడనైనాను."మృళాసుక్షత్రమృళయ"

4.నేను స్తోతనుసముద్రమునఉన్నాను. అయినను దాహమగుచున్నది."మృళాసుక్షత్ర మృళయ".

5.వరుణా! మేము మానవులము.దేవతల ిషయమునఅపకారము చేసి ఉండవచ్చును.అజ్ఞానము వలనచేయవలసినకర్మలందు ప్రమత్తులముకావచ్చును. అట్టిఅపరాథములను ఎంచిమమ్ము కొట్టకుము.

(ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత ఏడవమండలము ఐదవఅష్టకమున అయిదవఅనువాకము సమాప్తము)

ఆరవఅనువాకము తొంబదవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వాయువు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. వాయువా!నీవు ీరుడవు. శుద్ధము,మధురము అభిషుతసోమమును అధ్వర్యులునీకు అందింతురు. నీవునియుత్ గణములనుఅశ్వములను రథమునకుజోడించుము. ిచ్చేయుము.ఆనందమునకు అభిషుతసోమభాగమునుఆరగింపుము.

2. వాయువా!నీవే ఈశ్వరుడవు. నీకుఉత్తమ ఆహుతిఇచ్చిన యజమానిి.పిత్ర సోమము సమర్పించినవానిని మానవులందుప్రధానుని చేయుము.అతడు సర్వత్ర ప్రఖ్యాతుడగును.అందవలసిన ధనమునుఅందుకొనుము.

3. ద్యావాపృథ్వ్యలుధనముకొఅకుఈ వాయువును సృష్టించిని.ప్రకాశమానమగు స్తుతి-ధనముకొఅకుఈ వాయువు ధరించినది.అట్టి వాయువునుఇప్పుడు అశ్వములు సేించుచున్ని.

4. పాపశూన్యులగుఉషస్సులు సుదినములకుకారణభూతులగుటకుఅంధకారమును నశింపచేసినారు.దీప్యమానులైిస్తీర్ణజ్యోతిని అందుకున్ని.అంగిరులు గోరూపధనమునుపొందినారు. ప్రాచీనజలములు అంగిరులనుఅనుసరించిని.

5. ఇంద్రవాయువులారా!యజమానులుసుమనస్కులై మననీయస్తోత్రములతోవెలుగొందుదురు. వారివారికర్మలు ిరకృత్యములతోరథములు సాధింతురు.ఆ రథములపై ిమ్ముఆసీనులను చేయుదురు.ిరు ఈశ్వరులు. సమస్త అన్నములుిమ్ము సేించును.

6. ఇంద్రవాయువులారా!మాకు గోవులు, అశ్వములు,గృహములు,బంగారములతో సుఖింపచేయునట్టిక్షమతాశీలదాతలుయుద్ధమునఅశ్వములు, ిరుల సాయమునసుదీర్ఘ జీవనమునుగెలుచుకొందురు.

(జీవనముయుద్ధరంగమనిదానిని గెలుచుటకుదానము కారణమనిచెప్పినాడు)

7. అశ్వమువంటిహి వాహకులు,అన్నమును ప్రార్థించువారు,బలమును కోరువారగువసిష్ఠగణములుఉత్తమ స్తుతులతోఇంద్రవాయువులనుఆహ్వానింతురు. "యూయంపాతస్వస్తిభి: సదాన:"

తొంబదిఒకటవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వాయువు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. ప్రాచీనకాలమున ప్రవృద్ధులైనస్తోతలు వాయువునకుఅనేక స్తోత్రములువచించినారు. ప్రశస్తులయినారు.వారు ఆపదలందున్నమానవులనుతరింపచేయుటకువాయువునకు హిఅర్పించుటకుగాను సూర్యునితోఉషను ఒకేచోట నిలిపినారు.

2. ఇంద్రవాయువులారా!ిరు కామాయమానదూతలురక్షకులు ిరు బాధించవలదు.నెలలు, ఏండ్లపర్యంతము కాపాడవలెను.మా సుందర స్తుతి ిమ్ముచేరి సుఖప్రదము,ప్రశంసనీయము, సులభ్యమగుధనమును యాచించును.

3. వాయువు- మంచి బుద్ధిగలవాడు.తన గుఱ్ఱములతెలుపును ఎన్నుకున్నవాడు.అతడు ప్రచుర అన్నవంతులు,ధనవృద్ధిగలవారినిఆశ్రయించును. వారు సహితముమంచి మనసుగలవారై,వాయువుకొఱకు యజ్ఞముచేయుటకు ంంధరీతుల చేరినారు.వారు సుందర సంతతికికారణభూతములగుకార్యములను చేసినారు.

4. ఁదేహమునవేగము ఉన్నంతవరకుబలము ఉన్నంతవరకునేతలు జ్ఞానబలమునప్రకాశమానులయినంతవరకు-అప్పటివరకు ంశుద్ధసోమపానము చేయుఇంద్రావరుణులారా!ఈ కుశలపై ఆసీనులుకండి,ంశుద్ధ సోమపానముచేయండి.

5. ఇంద్రవాయువులారా!ఁరు కోఁఅదగిన స్తోత్రములుగలవారు.ఁ అశ్వములను ఒకే రథమునపూన్చండి. మా వద్దకుంచ్చేయండి. ఈ సోమమునందలిఅగ్రభాగము ఁ కొఱకుతెచ్చినాము.సోమము సేంంచుడు.ప్రసన్నులగుడు.మమ్ము పాపములనుంచిండిపించుడు.

6. ఇంద్రవాయువులారా!ఁ అశ్వములు శత సంఖ్యాకములు.అం ంమ్ము సేంంచును.అందరిని ఆకర్షించు అశ్వములుశత సంఖ్యాకములు.అంయు ంమ్ము సేంంచును.శోభన ధనములుఇచ్చువట్టిఆ అశ్వములతో మావద్దకుంచ్చేయండి.

7. అశ్వమువంటిహంవాహకులు,అన్నమును ప్రార్థించువారు,బలమును కోరువారునువసిష్ఠగణములుఉత్తమ స్తుతులతోఇంద్రవాయువులనుఆహ్వానింతురు. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## తొంబదిరెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వాయువు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. వాయువా!నీవు పంత్ర సోమముఅందుకొనువాడవు.మావద్దకు ంచ్చేయుము.నిన్ను అందఱు అభిలషింతురు.నీకు వేయి గుఱ్ఱములున్నం.నీవు ప్రథమ సోమమునకుఅధికారిం. అట్టి మాదకమగుసోమమే నీ కొఱకు పాత్రలోఉన్నది.

2. క్షి ప్రకారులు,సోమమును అభిషంంచుఅధ్వర్యులు ఇంద్రవాయువులకొఱకు యజ్ఞమునసోమము ఏర్పరచినారు.ఇంద్రవాయువులారా!దేవాభిలాషులగువారుఅధ్వర్యులు కర్మద్వారాఁ కొఱకు ఈ యజ్ఞముసోమపు అగ్రభాగముఅర్పించినారు.

3. వాయువా!గృహమునందున్నహవ్యదాతవద్దకు యజ్ఞమునకుఏ అశ్వములతో ఏగుదువోవానితోనే ంచ్చేయుము.మాకు అన్నవంతధనము, ఁరపుత్రులు,గోవులు అశ్వములతోకూడిన వైభవముఇమ్ము.

4. ఇంద్రవాయువులనుతృప్తులను చేయుస్తోతలు దేవయుక్తులు.అందువలన వారుశత్రునాశకులు. వారిసాయమునమేము శత్రునాశముచేయు సమర్థులముఅగుదుము. ఆ స్తోతలసహితులమైమేము శత్రువులనుపరాభంంచగలము.

5. వాయువా!శతసంఖ్యాక, సహస్రసంఖ్యాకములగునీ అశ్వములతో హింసాశూన్యమగుమా యజ్ఞమువద్దకుంచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞమునసోమపానము చేయుము.ఉన్మత్తుడవగుము.
"యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## తొంబదిమూడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రాగ్నులు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. వృత్రఘ్నఇంద్రా! అగ్నీ! ఈనాటి నాస్తోత్రముపరిశుద్ధము నవోత్పన్నము.దీనిని ీరు స్వీకరించండి.ీరు సుఖముగ పిలువతగినవారు. నేనుిమ్ము మరల మరలపిలుస్తాను. యజమానిిమ్ము అభిలషించును.అతనికి వెంటనేఅన్నము ప్రదానముచేయండి.

2. ఇంద్రాగ్నులారా!ీరు ిధిపూర్వకముగ పూజనీయులు.ీరు బలిభూతమువంటి శత్రుభంజకులుకండి.ీరు ఒకేసారి పెంపొందువారు. ిశేష ధనవంతులు.అన్నములకు ఈశ్వరులు.ీరు దృఢమునుశత్రుినాశకమగు అన్నముమాకు ప్రసాదించండి.

3. హిివంతులు,కృపాభిలాషులగు ిప్రులుఅనుష్ఠానముతో యజ్ఞలబ్దిపొందుదురు. అట్టినేతలగు జనులుఅశ్వము యుద్ధభూిినివ్యాప్తము చేసినట్లుఇంద్రావరుణుల కర్మములకువ్యాప్తి కలిగింతురు.వారిని మాటిమాటికిపిలుతురు.

4. ఇంద్రాగ్నులారా!ిప్రులు ీ కృపార్థులు.యశోవంతులు. తొలుతఅనుభిించదగినధనము కొఱకుస్తోత్రములతోిమ్ము స్తుతిస్తారు.నూతనము, దానయోగ్యమగుధనముతో మమ్ముివర్ధిల్లచేయండి.

5. ిశాలములు,పరస్పర యుద్ధముచేయునిి, యుద్ధమందుప్రయత్నశీలములగుఉభయసేనలనుీ తేజస్సుతో ఎల్లప్పుడునష్టపరుస్తుండండి.సోమాభిషనకర్త,దేవాభిలాషి యజమానిసాయమున దేవాభిలాషలేనివారిని నాశనముచేయండి.

6. ఇంద్రావరుణులారా!మంచి మనసునకుగానుీరు మా సోమాభిషవకర్మకు ిచ్చేయండి.ీరు మమ్ముగాక ఇతరులనుఎరుగరు. అందువలనచాల అన్నముతోిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

7. అగ్నీ!నీకు ఈ అన్నమున సిిద్ధుడవగుము.ఇంద్రుడు, ిిత్రుడు,వరుణునకు ఇది రక్షణీయమనిచెప్పుము. మేముచేసిన అపరాధములనుండిమమ్ము రక్షింపుము.ఆర్యమ, అదితి సహితముఅట్టి మా అపరాధమునుతొలగించవలెను.

8. అగ్నీ!శీఘ్రముగ ఈ యజ్ఞమునుఆశ్రయింపుము. మా అందరకుఒకేసారి నీ అన్నము లభించవలెను.ఇంద్ర, ిష్ణు, మరుద్గణములుమమ్ముకాక ఇతరులనుచూడరాదు. "యూయంపాతస్వస్తిభి: సదాన:"

తొంబదినాలుగవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రాగ్నులు,ఛందస్సు-జగతి,చివరిది అనుష్టుప్.

1. ఇంద్రాగ్నులారా!మేఘము నుండి వర్షమగునుకదా,అట్లే ఈ స్తోతనుండిప్రధానమగు స్తుతికలిగినది.

2. ఇంద్రాగ్నులారా!ీరు ఈశ్వరులు. స్తోత పిలుపుిినండి. అతని స్తుతినిభోగించండి. అనుష్ఠితకర్మను పూర్తిచేయండి.

3. నేతలగుఇంద్రాగ్నులారా! మమ్ముహీనభావము,పరాభవము అనునిందలలోనికి త్రోయకండి.

4. రక్షణలుకోటిన ిప్రులుఇంద్రాగ్నులను స్తుతింతురు.బాధలందు ఉన్నవారుకూడఅన్నప్రాప్తి కొఱకు స్తుతింతురు.

6. మేముస్తోత్రాభిమానులము.అన్నవంతులము.ధనాభిలాషులము.యజ్ఞప్రాప్తి కొఱకుిమ్ము స్తుతింతుము.ఆహ్వానింతుము.

7. ఇంద్రాగ్నులారా!ీరు మానవులనుసృష్టించువారు. మావద్దకుీరు అన్నసహితులైరారండి. కఠినవాక్కులాడువాడుమాకు ప్రభువుకారాదు.

8. ఇంద్రాగ్నులారా!మాకు ఎటువంటిశత్రువుయొక్కహింస కలుగరాదు.మాకు సుఖములనుఇవ్వండి.

9. ఇంద్రాగ్నులారా!ీవద్దగోవులు, అశ్వములు,హిరణ్యయుక్తధనమున్నది.మేము దానిని యాచించుచున్నాము.అది మా అనుభవమునకురావలెను.

10.కర్మనేతలు సోమముఅభిషంతురు. సేవాభిలాషులుఅగుదురు. అశ్వములుగలఇంద్రుని అగ్నిని తేపతేప పిలిచెదరు.

11.అందరిని ంచిన వృత్రహంత,ఆనందమగ్నుడుఇంద్రుని, అగ్నిని మేముఉక్థము స్తోత్రము,అన్యస్తవములతోసేంతుము.

12.ఇంద్రాగ్నులారా! దురాలోచనపరులనుదుష్టజ్ఞానవంతులను,దుష్టబలవంతులనుచోరులను కుండలనుబ్రద్దలు కొట్టినట్లుకొట్టండి.

## తొంబదిఐదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-సరస్వతి,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1. సరస్వతిలోహనిర్మితపురివలె ధారయిత్రిఅగును. ఆమె జీవనధారకజలముతో ప్రవహించును.ఆమె తన మహిమతోసారథివలె ఇతరనదులను బాధించుచుసాగును.

2. ఒకేసరస్వతి నదులలోపంత్ర పర్వమునుండిసాగరమువరకు సాగునది.ఆమె నహుషునిప్రార్థన న్నది.నహుషునకుఎంతో ధనము ఇచ్చినది.అతని కొఱకు ఘృత,దుగ్ధధారలు పారించినది.

3. సరస్వతిమానవ శ్రేయస్సుకొఱకు వర్షము కలిగించుసమర్థురాలు. ఆమె పుట్టుకతోశిశువు. యజ్ఞములందుయోషిత. జలములమధ్య పెరిగినది.ఆమె హంష్మంతయజమానికి బలశాలిఅగు పుత్రుని ఇచ్చును.లాభము కలిగించుఅనేకుల సంస్కరించును.

4. సరస్వతిశోభన ధనములుకలది. ఆమె ప్రసన్నురాలుకావలెను. యజ్ఞమునకురావలెను. స్తుతులునవలెను. పూజనీయులగుదేవతలు తలలువంచిఆమె దగ్గరకు వెళ్ళుదురు.సరస్వతి నిత్యధనవంతురాలు.తన సఖుల షయమునదయామయి.

5. దేసరస్వతీ! మేము ఈ హవ్యమునుహవనముచేసి నమస్కరించినీ వద్దనుండిధనము అందుకుందుము.మా స్తుతిని స్వీకరించుము.మేము నీకు అత్యంతప్రియమగు గృహమునఉందుము. ఆశ్రయించినవృక్షమువలెనీవద్దనే నిలుతుము.

6. సుధనసరస్వతీ! ఈ వసిష్ఠుడుయజ్ఞద్వారములుతెరుస్తాడు. శుభ్రవర్ణదే!సాగుము. స్తోతకు అన్నముఅందించుము. "యూయంపాత స్వస్తిభి: సదాన:"

## తొంబదిఆరవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-సరస్వతి,ఛందస్సు-1, 2 బృహతి,3 ప్రస్తారపంక్తి, గిలినగాయత్రి.

1. వసిష్ఠా!సరస్వతి నదులలోబలవతి. ఆమెకొఱకు బృహత్స్తోత్రములుపాడుము. ద్యావాపృథ్వులందువర్తించు సరస్వతినేనిర్దోష స్తోత్రములతోపూజింపుము.

2. శుభ్రవర్ణసరస్వతీ! నీ మహిమవలననే మానవుడుదివ్య పార్థివ అన్నములనుపొందుచున్నాడు.

3. శుభంకరీసరస్వతీ! నీవు శుభములుమాత్రమే సమకూర్చుము.సుందర గమనవగుము.అన్నవతిని అగుము.మాకు ప్రజ్ఞ కలిగించుము.నేడు జమదగ్నివలెనిన్ను స్తుతించుచున్నాను.నీవు వసిష్ఠ స్తూయమానవగుము.

4. మేముస్త్రీలను పుత్రులనుకోరుకొను దాతలముస్తోతలము. మేముసరస్వతిని స్తుతించుచున్నాము.

5. సరస్వాన్!నీవద్ద రసవంతములగుజలసమూహములువర్షజలములుఉన్నవి. వానితో మమ్ముర్రక్షింపుము.

6. ప్రవృద్ధసరస్వతి స్తనమువంటిమధుధారలుమాకు అందవలెను.ఆమె సర్వదర్శనీయ మేముప్రజ్ఞయు అన్నముపొందవలెను.

## తొంబదిఏడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-బ్రహ్మణస్పతి,బృహస్పతి.ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.సేనాభిలాషినేతలుఉన్మత్తులయినయజ్ఞమున భూలోకనేతలుసమస్త సోమము ఇంద్రునికొఱకు అభిషవించుయజ్ఞమున ఆయజ్ఞమునకేహృష్టుడగుటకుగానుఇంద్రుడు తొలుతరావలెను. నడకలగలఅశ్వములుకూడ రావలెను.

2.మిత్రులారా! మేముదేవతల రక్షకుగానుప్రార్థించుచున్నాము.బృహస్పతిమా హవ్యములుస్వీకరించవలెను.దూరదేశమునుండిధనముతెచ్చితండ్రికొడుకుకు ఇచ్చును.అట్లే బృహస్పతిమాకు దానము చేయును.కోరికలు తీర్చు బృహస్పతివద్దమేము అపరాధులముకారాదు.ఆరీతి చేయుకుము.

3.బ్రహ్మణస్పతిజ్యేష్ఠుడు. సుందరుడు.సుఖవంతుడు. మేముఅతనికి నమస్కరింతుము.హవ్యములిత్తుము.స్తుతింతుము. దేవకృతమంత్రములకుప్రభువగు ఇంద్రునిబ్రహ్మణస్పతినిశ్లోకములతో స్తుతించండి.

4.ఈ ప్రియతమ బ్రహ్మణస్పతిమా ఈ వేదిక పైన ఆసీనుడుకావలెను. అతడుఅందఱకు వరణీయుడు.మేము ధనముశోభన వీర్యముకోరియున్నాము. బ్రహ్మణస్పతివానిని తీర్చవలెను.మేము చిక్కులలోచిక్కుకున్నాము. అతడుమమ్ము అహింసితుడయిదాటించవలెను.

5.అమర దేవగణములుతొలుత ఆవిర్భవించినారు.వారికి ఇష్టమైనదియుపూజాసాధనమగుఅన్నము మాకు అందవలెను.శుద్ధ స్తోత్రవంతుడు,గృహస్థుల యజ్ఞయోగ్యుడు,అప్రతిగత బృహస్పతినిమేము పిలుచుచున్నాము.

6.సుఖకర, రుచికర, వహనశీల,జ్యోతిష్మంత అశ్వగణములుబృహస్పతినివహించవలెను.బృహస్పతిబలము నివాసమునకుగృహము ఉన్నవి.

7.బృహస్పతిపవిత్రుడు. అతని వాహనములుఅనేకములు. అతడుఅందరిని శోధించువాడు.హితకరము,రమణీయమగువిద్యావంతుడు. అతడుగమనశీలుడు. స్వర్గభోక్త,దర్శనీయుడు. ఉత్తమనివాసవంతుడు అతడుస్తోతలకు అందరికన్నమిన్నగా అన్నము ఇచ్చును.

8.బృహస్పతిజనని దేవి ద్యావాపృథ్వీతన మహిమలబలముతో బృహస్పతినివర్ధిల్లచేయవలెను.మిత్రులారా! వర్ధనీయబృహస్పతినివర్ధిల్లచేయండి.అతడు మరింత అన్నమునకుగానుజలరాశిని సులభముగాదాటునట్లునుసుఖముగ స్నానముచేయునట్లుచేయగలడు.

9.బ్రహ్మణస్పతీ!నీ కొఱకును నేనుమంత్రరూప సుందరస్తుతులు రచించినాను.ీరిద్దరు మా అనుష్ఠానములనురక్షించండి. అనేక స్తుతులుంనండి. మేము ీ భక్తులము.మమ్ముఆక్రంచ దలచినశత్రుసేనను నష్టపరచండి.

10.బృహస్పతి!నీవు, ఇంద్రుడు దివ్య,పార్థివ ఉభయధనములకుఅధిపతులు. ీరిద్దరుస్తోతకర్త స్తోతలకుధనము ఇచ్చువారు."యూయం పాత స్వస్తిభిఃసదానః".

## తొంబదిఎనిదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.అధ్వర్యులారా! ఇంద్రుడుమానవశ్రేష్ఠుడు.అతని కొఱకు రుచికరమగుఅభిషుత సోమపుహవనముచేయండి. ఇంద్రుడుసోమము దూరముగాఉన్నదని, అది పానయోగ్యమనితెలియును. గౌరమృగముకన్న వేగముగా అభిషవముచేయు యజమానినివెదకుచు మరలమరల వచ్చును.

2.ఇంద్రా! పూర్వకాలము నీవుశోభన సోమమునుసేంచినావు. ఇప్పుడుకూడ ప్రతినిత్యముఅట్టి సోమమునేసేంచవలెననుకొనుము.హృదయమునందును,మనమునునుమమ్మే నిలిపి నీముందటసమర్పించిన సోమమునుసేంచుము.

3.ఇంద్రా! నీవు పుట్టుకతోనేబలము కలుగుటకుగానుసోమపానము చేసినావు.నీ తల్లి అదితినీ మహిమలుతెలియపరచినది.నీవు స్తృత అంతరిక్షమునునీ తేజస్సుతో నింపినావు.యుద్ధము చేసిదేవతల కొఱకుధనము పుట్టించినావు.

4.ఇంద్రా! నీవు మాననీయులు,అభిమానధనులగుశత్రువుతో యుద్ధముచేయించినపుడుమేము బాహుబలమునవారిని పరాజితులనుచేసెదము. అట్లుకాకమరుత్తులతో కూడినీవు స్వయముగా యుద్ధమునదిగినచో అన్నముకొఱకుఆ యుద్ధమునమేము గెలువగలము.
("సాక్షామజయేమ"అను రెండు పదములుప్రయోగించినాడు.సాక్షామ అనగా సహించగలము.ఓడించగలమనిఅర్థము, ఎదుటివారిఓటు మాత్రముతనజయముకాదు. కావున జయేమజయింతుము అన్నాడు.)

5.నేను ఇంద్రుని పూర్వకర్మలనువక్కాణింతును.అతని న్న కర్మములున్న.వానిని కూడ వరింతును.ఇంద్రుడు అసురీమాయనుఓడించినాడు. కావునసోమము ఇంద్రునిదిమాత్రమే అగును"భవత్కేవలఃసోమే అస్య".

6.ఇంద్రా! ప్రాణుల ఉనికినినలుదిశల సమస్తశ్వము నిలిచి ఉన్నది.దానిని నీవు సూర్యతేజమునక్షింతువు. అవన్నియునీవే. నీవు ఒక్కడవేసమస్త గోవులకు స్వాం.నీవు ఇచ్చిన ధనమునేమేము అనుభంతుము."ప్రయతస్యవస్వః"

7.బృహస్పతీ!నీవు, ఇంద్రుడు దివ్య,పార్థివ ఉభయధనములకుఅధిపతులు. ీరిద్దరుస్తోతకర్త స్తోతలకుధనము ఇచ్చువారు."యూయం పాత స్వస్తిభిఃసదానః"

## తొంబదితొమ్మదవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ఇంద్రుడు-ష్ణువు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ష్ణూ! నీవు శబ్దస్పర్శాదిపంచతన్మాత్రలకుఅతీతుడవై నీ దేహమునుపెంచినావు. ఆ నీ మహిమనుఎరుగువారులేరు. మేమునీ ఉభయ పృథ్వివ్యంతరిక్షలోకములనుఎరుగుదుము. కాని నీవుమాత్రమే పరమలోకమునుఎరుగుదువు. "త్వంపరమస్య త్సి"

(ిష్ణువువామనుడై ముల్లోకములనువ్యాపించినాడు. శబ్ద,స్పర్శ, రూప, రస, గంధములుపంచతన్మాత్రలు.సృష్టి సాంతము ఈ అయిదింటిీదనేఆధారపడి ఉన్నది.ిష్ణువు ీనికి అతీతుడు)

2.ిష్ణూ! భూిీద పుట్టినవాడుకాని పుట్టబోవువాడుకాని నీ మహిమలపారమును అందజాలడు.దర్శనీయము. ిశాలమగుద్యులోకమునుఎత్తిపట్టినావు.భూలోకపు తూర్పుదిశనుధరించి ఉన్నావు.
(తూర్పుదిశను ధరించుటఅనగా సూర్యుడగుట)

3.ద్యావాపృథ్వులారా! ీరుస్తోతలగు మానవులకుదానము చేయగోరిఅన్నవంతులు,ధేనువంతులుయువతులు అయినారు.ిష్ణువా! నీవు ిిధరీతుల ద్యావాపృథ్వులనుక్రిందుీదుగా నిలిపిఉంచినావు. అంతటఉన్న పర్వతములతోపృథ్విని నిలిపి ఉంచినావు.

4.ఇంద్ర, ిష్ణువులారా!ీరు సూర్యుని, అగ్నిని, ఉషనుసృష్టించినారు. యజమానికొఱకు ిశాల స్వర్గమునునిర్మించినారు. ీరు “వృహిశిప్ర”నామక దస్యుని యుద్ధముననష్టపరచినారు.

5.ఇంద్ర ిష్ణువులారా!ీరు శంబరుని తొంబదిదృఢపురములనుధ్వంసము చేసినారు.వర్చినామక అసురుని నూరుగురు,వేయిమంది ీరులనుహతమార్చినారు.

6.ఈ స్తుతి బృహత్,ిస్తీర్ణ, ిక్రమయుక్తము.ఇది బలశాలురగుఇంద్ర ిష్ణువులనువర్ధిల్లచేయును.యజ్ఞ స్థలమునవారికి ఈ స్తోత్రముసమర్పించబడినది.యుద్ధమునీరు అన్నమును పెంచవలెను.

7.ిష్ణూ! యజ్ఞముననీ కొఱకు నోటితోవహట్కారముచేసినాను. తేజోవంతిష్ణూ! నీవు ఈ హవ్యమునుస్వీకరింపుము. శోభనములగుమా స్తుతియు, వాక్కునునిన్ను వర్ధిల్లచేయునుగాత.“యూయంపాత స్వస్తిభిః సదానః”

## నూరవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-ిష్ణువు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

1.ిష్ణువు బహుజనకీర్తనీయుడు. ిష్ణువునకుహవ్యప్రదానముచేయువాడునుముక్తకంఠమున మంత్రములతోఅతనిని పూజించువాడునుమానవ హితైషిిష్ణువును సేించువాడునుధనముకోరి దానినిపొందును.

2.కోరికలు తీర్చు ిష్ణువా!అందరికి హితకరమును,ద్వేషరహితమగునీ అనుగ్రహమునకుమమ్ము పాత్రులనుచేయుము. అందువలనమాకు పొందదగిన అనేకఅశ్వములుగల బహుజ్ఞానఆనందకర ధనములభించును.అదిలభించునట్లుచేయుము.

3.ఈ ిష్ణు దేవుడు నూర్లకిరణములు కలిగిఈ భూిని తన మహిమతోమూడుసార్లు చరణములుఅంటించినాడు. ముల్లోకములనుఆక్రించినాడు. పెద్దలకన్నపెద్ద ిష్ణువు మాకుస్వాి. ప్రవృద్ధ ిష్ణురూప ప్రదీప్తము.

4.ఈ భూిని మానవనివాసయోగ్యము చేయగోరిఈ ిష్ణువు భూిీదఅడుగు పెట్టినాడు.ఈ ిష్ణువు స్తోతలునిశ్చలులగుదురు.సుజన్మ ిష్ణువుిశాల నివాస ప్రదేశమునుఏర్పరచినాడు.

5.తేజోవంతిష్ణూ! నీవు స్తుతులకుస్వాిి. జ్ఞాతవ్యుడవు.నిన్ను తెలిసికొనినీ ప్రసిద్ధ నామమునకీర్తించుచున్నాము.నీవు మహత్తువు.నేను అణువునుఅయినను నిన్ను స్తుతింతును.ఏలననగా నీవురజోలోకపు ఆవలివాడవు.
(అల్పానల్పములురజోలోకమునకేపరిితములు)

6.ఒకానొకప్పుడు ిష్ణువుతన రూపము ిడిచినాడు.కృత్రిమ రూపము దాల్చినాడు.యుద్ధమునవసిష్ఠునకు సాయముచేసినాడు. ఇది ఆ సందర్భము:-
ిష్ణూ!నేను నిన్ను శిపిిష్టనామమున పిలిచినాను.దానిని స్వీకరించకుండుటబదులు పలుకకుండుటనీకు న్యాయమా? యుద్ధమున నీవు వేరు రూపము దాల్చినావు.మాముందు నీరూపమునుదాచకుము.

7.ిష్ణూ! నీ కొఱకు నోటితోనేను వషట్కారముచేయుదును.కావున శిపిిష్టూ! మా హవ్యముస్వీకరింపుము. నా యొక్కఅందమగు స్తుతి మఱియువాక్యము నిన్ను వర్ధిల్లచేయునుగాత.“యూయంపాతస్వస్తిభిః సదానః ”
(ఆంధ్రవచన ఋగ్వేదసంహిత ఏడవమండలము ఐదవఅష్టకము ఆరవ అధ్యాయముసమాప్తము)

ఓంనతాఽనన్తిమాయినోనధీవ్రతా దేవానాంప్రథమాధ్రవాణి.
నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతానినమే తస్థివాంసః

ఏడవఅధ్యాయము నూట ఒకటవసూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-పర్జన్యుడు,ఛందస్సు-త్రిష్టుప్.

ఓంత్రిసోవాచః ప్రవదజ్యోతిరగ్రాయాపితద్దుహేమధుదోషమూధః
వత్సంకృబ్వనర్భ మోషధీనాం పద్యోజాతోవృషభోరోరవతి
1.అగ్రభాగమున ిద్యుత్తుఓంకారము గల ఋక్, యజుస్సామత్రిిధవాక్యములుజలములనుపితుకును. ఆ వాక్యములనేపలుకుము. పర్జన్యుడేసహవాసి అయి ిద్యుదగ్నినిఉత్పన్నము చేయును.ఓషధులకు గర్భముకలిగించును. వెంటనేపుట్టివృషభమువలెగర్జించును.
(త్రిస్రోవాచ:అనగా ద్రుత, ిలంబిత,మధ్యమములుకూడ కావచ్చును)

2.పర్జన్యుడు ఓషధులవర్ధకుడు, జలవర్ధకుడు.సకల లోకములకుఈశ్వరుడు. అతడు మాకుత్రిధాతుయుక్తగృహము, సుఖములుప్రదానము చేయవలెను.మూడు ఋతువులందుఉండు సుందరగమనముగలజ్యోతిని మాకు ఇవ్వవలెను.
(త్రీణివాఆదిత్యస్య తేజాంసివసంతప్రాతర్గ్రీష్మేమధ్యన్దినేశరదపరాహ్ణఇతి.సూర్యునకు మూడు తేజస్సులుఉన్ని.
ఉదయమువసంతము-పగలుగ్రీష్మము-అపరాహ్ణమునశరత్తు)

3.పర్జన్యుని ఒక రూపము.ఈత ఉడిగిన గోవు వంటిది.మరొకటి జలవర్షకము. అతడుతానుకోరుకున్నట్లురూపములు ధరించును.అతడు మాత పృథ్వి,పిత ద్యులోకమునుండి పాట స్వీకరించును.అందువలన తండ్రిద్యులోకము, పుత్రలగుప్రాణి వర్గమువర్ధిల్లును.

4.పర్జన్యుడు సకలభువనములందుప్రాణులందు ఉన్నాడు.అతడు ద్యులోకాదిమూడు లోకములందుఉన్నాడు. అతని నుంచిమూడు ప్రకారములుతూర్పు, పడమర -దిగువజలములు కలుగును.అతడు నాలుగు దిక్కులనుతడుపునట్టిమూడు తూర్పు, పడమరపైభాగపు మేఘములువర్షించును.

5.పర్జన్యుడు స్వయంప్రకాశమానుడు. ఈ స్తోత్రముఅతని కొఱకే రచించబడినది.అతడు దీనిని స్వీకరించవలెను.మాకు సుఖము కలిగించువర్షము కలుగవలెను.పర్జన్యుడు అనుగ్రహించినవానిఓషధులు పంటలుఫలించును.

6.వృషభమువలెపర్జన్యుడు సకలఓషధులకు రేతస్సుజలము ఇచ్చును.సమస్త స్థావర జంగమములుపర్జన్యునిలోనేఉండును. పర్జన్యుడుప్రదానము చేసినజలము నాకు నూరేళ్ళఆయువునిచ్చి రక్షించవలెను.“యూయంపాత స్వస్తిభిః సదానః”

## నూటరెండవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-పర్జన్యుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి.

1.స్తోతలారా! అంతరిక్షపుత్రుడు,సేచకుడు పర్జన్యునికొఱకు స్తుతులు గానముచేయండి.

2.పర్జన్యుడు ఓషధులకు,గోవులకు, అశ్వములకు,స్త్రీలకు గర్భాదానముచేయును.

3.పర్జన్యుని కొఱకు దేవతలముఖమగు అగ్నిలోరసవంత హవ్యమునుహవనముచేయండి. అతడుమనకు అంత అన్నముఇవ్వవలెను.

## నూటమూడవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-మండూకము,ఛందస్సు-మొదటిదిఅనుష్టుప్, ంగిలినంత్రిష్టుప్.

1.బ్రాహ్మణుడుఒక సంవత్సర పర్యంతమువ్రతము చేయును.అట్లే మండూకముసంవత్సర పర్యంతముశయనించును. అప్పుడుపర్జన్యుని ప్రసన్నునిచేయుటకు పలుకును.
(కప్పలుబెకబెకలాడినవర్షము వచ్చునని ప్రతీతి)

2.మండూకము ఎండినచర్మమువలెసరోవరములందుపడుకొని ఉండును. వాటివద్దకు వర్షజలమువచ్చినపుడులేగదూడవలెకలకలారావముచేయును.

3.వర్షకాలము వచ్చును.పర్జన్యుడు ఎదురుచూచిన,దప్పిగొన్న కప్పలనునీటముంచును.బూడిబడి పలుకులతోతండ్రివద్దకుపోవుకొడుకువలెఒక కప్ప మరొక కప్ప వద్దకుచేరును.

4.వర్షము పడినపుడురెండు జాతుల కప్పలుసంతోషపడును. పర్జన్యుడుకురిపించిన వర్షమునపొడవగు గంతులువేయును. బూడిదరంగుంఆకుపచ్చవానితో కలిసిధ్వనులు చేయును.ఆ సమయమున ఒకకప్ప మరొకదానిని అనుగ్రహించును.

5.శిష్యుడు గురువును అనుకరించినట్లుమండూకములు ఒకదానిధ్వనిని మరొకటిఅనుకరించును. మండూకములారా!ీరు సుస్వర శబ్దములుచేయుచు నీటిీదదూకునపుడు ీ శరీరపుకీళ్లు సరి అగును.

6.కప్పలలో ఒకటిఆవువలె, మరొకటిమేకవలె అరచును.ఒకదానిది పొగరంగు. మరొకదానిదిపచ్చరంగు. పేరు అన్నింటిదిఒకటే కాని రూపములుఅనేకములు. అం నానాదేశములందుధ్వనులు చేయుచుకనిపించును.

7.మండూకములారా! అతిరాత్రిసోమయజ్ఞమునబ్రాహ్మణమువలెనిండిన కొలనులోబెకబెకలాడుచునలువైపుల ంహరించండి.

8.సోమయుక్తము మరియువార్షిక స్తుతులు చేయుంత్రపులవలె మండూకములుశబ్ధము చేయును.స్వేదము నిండినఋత్విక్కులవలెతడిసినట్లుకప్పలు వేడికాలమునకన్నములందుదాగివర్షకాలమున బయటపడును.

9.మండూకనేతలుప్రకృతినియమములనుకాపాడును. అం పన్నెండునెలలు ఋతువులనువృధా కానివ్వవు. ఏడాదిపూర్తికాగా వానకాలమురాగాఎండవేడికి మగ్గినకప్పలు గుంతల బంధనములుండిపించుకొనును.

10.ఆవువలె అరుచుమండూకము మాకుధనము ఇవ్వవలెను.మేకలవలెఅరుచు మండూకములుమాకు ధనముఇవ్వవలెను. బూడిదరంగుం మాకు ధనముఇవ్వవలెను. పసుపురంగుంధనము ఇవ్వవలెను.వేలపంట

పండించువర్షకాలమున మండూకములుమాకు అసంఖ్యాక గోవులనుఇచ్చి మా ఆయువునుపెంచవలెను.
(ఇదిపరిహాసమా? కప్పనుకూడకీర్తించవచ్చునని చెప్పుటయా? ివోదమా?)

## నూటనాలుగవ సూక్తము

ఋషి-వసిష్ఠుడు,దేవత-వేరువేరు,ఛందస్సు-వేరువేరు

1.ఇంద్రసోములారా! ీరురాక్షసులకు దుఃఖముకలిగించండి. చావగొట్టండి.అంధకారమున వృద్ధిచెందురాక్షసులను నేలకురిపించండి.అజ్ఞాని రాక్షసులనువిముఖులనుచేసిహింసించండి.కాల్చండి. కొట్టిపారేయండి.దూరమునకు ీసరండి.భక్షక రాక్షసులనుజర్జముచేసి ీసరివేయండి.

2.ఇంద్రసోములారా! అనర్థప్రశంసకులు. ఆక్రమకులగురాక్షసులను వెంటనేఅణచివేయండి. ీతేజస్సున మాడినరాక్షసులను అగ్నిలోనికిీసరిన చరువలెీలుప్తము చేయండి.బ్రాహ్మణద్వేషులు,మాంసభక్షులు, ఘోరనేత్రులు,కఠినవాక్కుగల రాక్షసులనుసర్వదా ద్వేషించునట్లుచేయండి.

3.ఇంద్రసోములారా! దుష్కర్మలగురాక్షసులను అంతర్మధ్యమునఆలంబనములేనిఅంధకారమున పడేసిచంపండి. మరలవారిలో ఒక్కండును బయటికిరానట్లు పరిమార్చండి. ీకుగలక్రోధవంతమగుప్రసిద్ధబలమురాక్షసులను అణచుటకుసమర్థవంతముకావలెను.

4.ఇంద్రసోములారా! అంతరిక్షమునుండిఘాతక ఆయుధములునిర్మించండి. ఈ నేలనుండిఘాతక ఆయుధములునిర్మించండి. ీరు రాక్షసులనుధ్వంసము చేసినవజ్రమును మేఘమునుండిసృష్టించండి.

5.ఇంద్రసోములారా! చంకకుతగిలించుకొనుత్రాడువంటిదానితోగుఱ్ఱములనుకట్టుదురు. మా ఈ మనోహరస్తుతి మాకు ఆీధముగాచెందవలెను.ీరు బలవంతులు.బుద్ధిబలమునఈ స్తోత్రమునుపంపుచున్నాము. రాజులుధనముతో నింపినట్లుీరు ఈ స్తోత్రములనుఫలవంతము చేయండి.

7.ఇంద్రసోములారా! వేగవంతమగుగుఱ్ఱముపై రారండి. ద్రోహులు,భంజకులగు రాక్షసులనుమట్టు పెట్టండి.పాపి రాక్షసుడు ద్రోహముతలచి ఎప్పుడో ఒకప్పుడుమనను కొట్టవచ్చును.కావున వాడికి సుఖముకలిగించకండి.

8.నేను పరిశుద్ధ మనస్కుడను.నన్ను అసత్యభాషినిచేసిన రాక్షసులు ఉన్నారు.ఇంద్రసోములారా! అట్టిఅసత్యవాది రాక్షసుని మట్టిలోపడిననీటివలె అస్తిత్వరహితునిచేయండి.

9.సత్యవాదినగు నన్నుతన స్వార్థము కొఱకులజ్జితుని చేయువానిని,కళ్యాణవృత్తిగలనన్ను బలవంతుడైదోషిని చేయువానినిపాములీద పడేయండిలేదా పాపదేవతవడిలోకి ీసరండి.
(ఇచటరాక్షసులు అని చెప్పలేదు,మనిషిని తప్పుదారి పట్టించువారురాక్షసులు మాత్రమేకారు)

10.అగ్నీ! మా అన్నపుసారమునునష్టపరచ తలచువాడును,మా అశ్వముల గోవులవాటి సంతానములసారమును నష్టపరచదలచినవాడునుఅగు శత్రువు, దొంగ, ధనాపహర్తరాక్షసులు హింసలపాలుకావలెను. వాడుతన దేహము,సంతాన సహితముగానాశనము కావలెను.

11.మమ్ము రాత్రింబవళ్ళుబాధలు పాలుచేయగోరురాక్షసుడు దేహరహితుడు,సంతానరహితుడుకావలెను. వాడుమూడు లోకములఅడుగునకు పోవలెను.దేవతలారా! అతనికీర్తిని ఎండగొట్టండి.

12.సత్యాసత్యవచనములపరస్పర ప్రతిస్పర్థ ిద్వాంసునకుతెలియును. వానిలోసత్యము సరళతమముఅయిన దానిని సోముడుపాలించును అసత్యమునుహింసించును.

13.సోమదేవతపాపిని, బలయుక్తిని,◌థ్యా వాదిని ◌డువడు.చంపును. అతడురాక్షసులను చంపును.అస్త్యవాదిని కూడా చంపును.అట్లు చచ్చినవారుఇంద్రుని ఉచ్చునపడిఉందురు.

14.నేను అసత్య దేవతలవాడనేఅయినను, వృథాగా దేవతలవద్దకువెళ్లువాడనేఅయినను ధనీ అగ్నీ!నా ◌షయమున క్రోధమెందుకువహింతువు?◌థ్యావాదులు నీహింసకుగురికావలెను.

15.నేను వసిష్ఠుడనురాక్షసుడనైనచో, ఏవ్యక్తిఆయువునైన నష్టపరచినచోఇప్పుడే చచ్చిపోవలెను.అట్లుకాక నన్నువృధాగారాక్షసుడన్నవాడు భార్యా,బిడ్డలు బంధువులుసహితముగానాశనముకావలెను.

16.అరాక్షసుడనగు నన్నురాక్షసుడన్న రాక్షసుని తననుతాను పరిశుద్ధుడనుకున్నరాక్షసుని ఇంద్రుడు తనమహాయుధముతోబాదవలెను.వాడు సకల ప్రాణులలోఅధముడై పతితుడుకావలెను.

17.రాత్రిళ్లు ద్రోహబుద్ధితోగుడ్లగూబ రూపము దాల్చిచరించు రాక్షసి తలపండుపగిలి బొందలో పడవలెను.అభిషవ శబ్దములుశిలలు సహితమురాక్షసుడు నష్టపరచవలెను.

18.మరుత్తులారా! ◌రుప్రజల ◌◌ధ రీతులందువసించండి. రాత్రులుపక్షిరూపమునవచ్చురాక్షసులను ప్రదీపయజ్ఞమునుబాధించువారినిపట్టి, కొట్టిపిండి చేయండి.

19.ఇంద్రా! అంతరిక్షమునుండివజ్రమును పంపుము.సోమపు వడిగలయజమానిని సంస్కరింపుము.గ్రంథులుగల వజ్రమునతూర్పు, పడమర, దక్షిణ,ఉత్తర దిశలందున్నరాక్షసులను నాశము చేయుము.

20.ఈ రాక్షసులు కుక్కల సహితులైకొట్టుచు పట్టుచువస్తారు. బాధించరానిఇంద్రుని హింసించదలచిన రాక్షసులనువధించుటకుఇంద్రుడు వజ్రమునుపదును పెట్టుచున్నాడు,ఇంద్రుడు త్వరగా రాక్షసుల◌ద వజ్రాయుధముప్రయోగించవలెను.

21.ఇంద్రుడు హింసకులకుహింసకుడు, రంపముచెట్లను కోసినట్లుసుత్తి గిన్నెలనుబద్దలకొట్టినట్లుఇంద్రుడు హవ్యమంథనకర్త, అభిముఖఆగమనకర్త కొరకు రాక్షసులనుతెగనరుకుచు వచ్చుచున్నాడు.

22.ఇంద్రా! ఉలూకములతోహింసించు రాక్షసులనువధించుము.క్షుద్ర ఉలూక రూపమునహింసించువారినివధించుము.కుక్క, చక్రవాకము,డేగ, గ్రద్ద రూపమునహింసించు వారినిరాతివంటి వజ్రముతోచంపుము.

23.మమ్ము రాక్షసులు చుట్టుముట్టరాదు.దుఃఖము కలిగించురాక్షస జంటలు దూరముకావలెను. రాక్షసులుఇదే◌టి? ఇదే◌టి?అని అరచుచు తిరుగుదురు.పృథ్వి మమ్ము అంతరిక్షపాపము నుండి రక్షించవలెను.అంతరిక్షము స్వర్గీయపాపమునుండి రక్షించవలెను.

24.ఇంద్రా! మగ రాక్షసులనునాశము చేయుము.మాయలతో హింసించినఆడ రక్కసిని నాశముచేయుము. చంపుటయేపనిగల రాక్షసుల తలలుతెంపి చంపుము. వారుఉదయ సూర్యుని చూడరాదు.

25.సోముడా! నీవు ఇంద్రుడుఒకరిని ఒకరు చూచుకొనండి.◌◌ధ రీతుల ◌క్షించండి.జాగృతులుకండిమేల్కొనండి ఉత్తిష్ఠ!రాక్షసుల ◌ద వజ్రముప్రయోగించండి.

## ఆలోచనామృతము

ఈ నేల◌దమానవుడు పుట్టిలక్షల సంవత్సరములుదాటిన◌. అయిననుమనిషి అంతరంగము మనిషిస్వభావము మనిషిగుణము ఏ మాత్రముమారినట్లు కనిపించదు.సాహిత్యాదులునేటికిని వర్తించుటకుఇదే కారణము కావచ్చును.

మానవులలోకామ, క్రోధ, లోభ,మోహ, మదమాత్సర్యములుసుఖదుఃఖములు,రాగద్వేషములు మున్నగులక్షణములు మనిషిఅన్నికాలములందునుపట్టుకొని ఉన్న◌. అ◌ప్రాణముతో వచ్చును.కాని ప్రాణముతో పోవు.

మనకు పూర్వ, పరజన్మల◌ింద ◌శ్వాసమున్నది.◌శ్వాసము మాత్రమేకాదు.అది సత్యము. వాస్తవము.తథ్యము ఏలననప్రకృతిలో పదార్థములన్నిటికిపరిణామము మార్పుమాత్రమున్నది.నాశనము లేదు.కఱ్ర కాలి బొగ్గగును.బొగ్గు బూడిద బూడిదమట్టిమట్టినుండిచెట్టు పునరావృతమగును.

ప్రకృతి వలయమువంటిది. పదార్థములన్నియుఒకబిందువు వద్దఆరోహణ క్రమమునపెరుగును. మరొక బిందువువద్ద అవరోహణక్రమమునదిగును.దీనికి అంతము మనకుతెలియదు. నిరంతరపరిణామమే ప్రకృతిధర్మము.

మృత్యువు అనంతజీ◌తమునఒక దశ మాత్రమే.అంతము దేహమునకే.ఆత్మకుకాదు. ఆత్మనుతెలియుట అందరికిసాధ్యపడదు.

ఆత్మకు నాశము లేదు"నైనంచ్ఛిందంతి శస్త్రాణినైనం దహతిపాపకః" అన్నాడుకృష్ణపరమాత్మ గీతలో.

ఇది జన్మాంతర చర్చకుస్థానముకాదు. అయిననుకామ క్రోధాదులుచావుతో చావవు.అంతస్తును బట్టికుటుంబము, సమూహము,సమాజమును పట్టిపీడించుచుండును. రాగద్వేషాలుమృత్యువుకన్నబలవత్తమములుఅ◌. మహాత్ములనుతప్ప మానవులను◌డువవు.

వసిష్ఠుడు ఋషి. ఋషిఅతీంద్రయ దర్శకుడుఅని వాఖ్యానించినాడుశాయనాచార్యులు. వసిష్ఠునిగురించి వాఖ్యానించుశక్తి మాకు లేదు.కాని వసిష్ఠుడు అతి సామాన్యునివలె ప్రవర్తించినాడుఅని చెప్పుట తప్పుటలేదు. అతడుద్వేషము కక్కినాడు.సూక్తమునంతనుతిట్లతో నింపినాడు.మండూక సూక్తమునసూక్తమునే పరిహరించినాడు.

ఇది మానవ స్వభావము.వాటి నుంచి నేటికిమారలేదు: ముందుమారబోదు. "స్వభావోదురతిక్రమః"అన్నాడు వాల్మీకి.

మానవుడు తనఅభివృద్ధికి గోత్రములు,సమూహములు,తెగలు ఏర్పరచుకున్నాడు.అ◌యే అనంతర కాలమునమానవ ◌కాసమునకుఅవరోధములయిన◌.తనకు హానిచేసినవ్య క్తినికాక ఆవ్య క్తికిచెందిన సమూహమునేద్వేషించసాగినాడు.అ◌ యుద్ధమందు◌నాశములకు కారణములైన◌.ఇది మానవునకుచెరుపు మానవతకుచేటు.

జాతి ద్వేషముమానవతకు మసిపూత.ఇది మాన్పించుటకుమానవునకు జ్ఞానముకలిగించుటకు వర్తించుటకునిదే కారణము కావచ్చును.మహాభారతమునసర్పయాగ, వృత్తాంతముచెప్పబడినది.

తన తండ్రినిసర్పము చంపినదనిసర్పజాతి◌ింద ద్వేషముపూనినవాడు జనమేజయుడు. ఒక జాతిని ద్వేషించినాశము చేయరాదనుఅస్తీకుని బోధన◌ని జనమేజయుడునిజము తెలిసికొన్నాడు.రాక్షసులందరు చెడ్డవారుకారు.తెలిసి తనపతనము ఎరిగి, వామనునకుమూడడుగుల దానముచేసినవదాన్యుడు బలి.ప్రహ్లాదుడుభాగవతోత్తముడు.◌భీషణుడు లేకున్నరామునకు ◌జయముకలుగునదికాదు.

వసిష్ఠునకు ఇ◌ తెలియవా?అతడు రాక్షస జాతినిద్వేషించినాడు. తిట్టినాడు.శపించినాడు. అయిననువసిష్ఠుడు ◌చక్షణచూపినాడు. అన్నిచోట్లకాకున్నను, కొన్ని ◌శేషణములుచూపి అట్టి రాక్షసులనుమట్టు పెట్టుమన్నాడు.దుష్టులను, అసత్యవాదులనుతిట్టినాడు.స్త్రీల ◌షయమున◌వక్షత కనపరచినాడు."ఇంద్రజహిపుమాంసంయాతు ధానముతస్త్రియం మాయయాశాశదానమ్"మగరాక్షసులను నాశముచేయుము. అన్నవాడుఆడరాక్షసులు మాయలుచేసిననే వధించమన్నాడు. వసిష్ఠుడుమహాత్ముడు.ఎంతటివాడునుఅన్ని సందర్భములమహాత్ముడుకాడు.

◌ద్వాంసుడు,బహుభాషావేత్త,క◌, కథకుడు, నవలాకారుడు,నాటక కర్త, బాలసాహిత్యకారుడు,చలన చిత్రరచయిత,◌మర్శకుడు, వ్యాసకర్త,అనువాదకుడు, వక్త,స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు,◌నయవంతుడుప్రసన్నుడగు దాశరథిరంగాచార్య రచించినఆంధ్ర వచనఋగ్వేద సంహితమునఏడవ మండలముసమాప్తము.

తంచక్షుర్దేవాహితంశుక్రముచ్చరత్
పశ్యేమశరదశ్శతం జీవేమశరదశ్శతమ్

శ్రీ:

శ్రీహయగ్రీవాయనమః

జ్ఞానానందమయందేవం! నిర్మలస్ఫటికాకృతిం
ఆధారంసర్వ ిద్యానాం! హయగ్రీవముపాస్మహే!!

ఎని ిదవమండలము

ఏడవఅధ్యాయము మొదటిఅనువాకము

మొదటిసూక్తము

ఋషి-మేధాతిథి-మేధ్యాతిధి,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-బృహతి,చివరి రెండు త్రిష్టుప్.

మాచిదన్యాద్విశంసతసఖాయో మారిషణ్యత
ఇంద్ర ిత్తో్స్తావృషణం సచాసుతేముహురుక్థాచశంసత

1. ిత్రులగు స్తోతలారా!ఇంద్రుని తప్ప ఇతరులనుస్తుతించకండి. హింసితులుకావలదు. సోమాభిషవముఅయినంత ఒకచోటకూడికోరికలు తీర్చు ఇంద్రునిస్తుతించండి.

2.ఇంద్రుడు వృషభమువలెశత్రుహింసకుడు.బాధించని వృషభమువలెమానవ ిజేత.శత్రువులనుద్వేషించువాడు. స్తోతలకుపూజనీయుడు. దివ్య,పార్థివ ధనవంతుడు.దాతలలో శ్రేష్ఠుడు.అట్టి ఇంద్రుని స్తుతించండి.

3.ఇంద్రా! తన రక్షణకొఅకుమానవులు నిన్నువేరు వేరుగా స్తుతింతురు.అయినను మా ఈ స్తోత్రముసదానిన్ను వర్ధిల్లచేయవలెను.

4.ధనవంత ఇంద్రా!నీ స్తోతలు ిద్వాంసులు.శత్రువులనుగడగడలాడించగలవారుసదా ఆపదలనుంచిఉత్తీర్ణులు కాగలవారు.నీవు మావద్దకురమ్ము. మా తృప్తికొరకుబహురూపములుకాగలిగి,దగ్గర ఉన్న ధనమునుప్రదానము చేయుము.

5.వజ్రధర ఇంద్రా!నిన్ను ఎంత ఎక్కువధరకైనను అమ్మబోను,వేయి, పదివేలకైననుఅమ్మబోను. అనంతధనముకైననుఅమ్మబోను.

6.ఇంద్రా! నీవు మాతండ్రికన్నధనికుడవు. పారిపోనినా సోదరునికన్న ధనవంతుడవు.నాతల్లి, నీవు సమానులు. ిరు ఉభయులు నాకుధనము కలుగుటకుపూజించండి.

7.ఇంద్రా! నీవు ఎచటికివెళ్ళినావు? ఎక్కడఉన్నావు? నీ మనసుఅనేక దిశలందుండును.యుద్ధకుశలుడవు,యుద్ధకారివగు పురందరా! ిచ్చేయుము. గాయకులునీ స్తుతులు పాడుచున్నారు.

8.ఈ ఇంద్రునకు గానయోగ్యమగుపాటలు పాడండి. ఇతడుఅందరకు పూజనీయుడు.ఏ ఋక్కులతో ఇంద్రుడుకణ్వపుత్రుల యజ్ఞమునకువెళ్ళినాడో, ఏ ఋక్కులతోశత్రుపురములనుధ్వంసము చేసినాడోఆ ఋక్కులనే గానముచేయండి.

9.ఇంద్రా! నీకు పదియోజనములునడువగల వంద,వేయి గుఱ్ఱములుఉన్న ి. అ ి శీఘ్రగాములు.సేచన సమర్థములు.ఆ అశ్వముల ిద వెంటనేరమ్ము.

10.గోవు పాలిచ్చునది.మంచివేగము గలది.సుళువుగా పితుకనిచ్చునది.అట్టి గోరూప ఇంద్రునిస్తుతింతును. అంతేకాకఅనేక ధారలు కలవర్షస్వరూప ఇంద్రుని స్తుతింతును.

11.సూర్యుడు ఏతశ, నామకరాజర్షిని కష్టములపాలుచేసినాడు. అప్పుడువంకర నడకలుకలిగి వాయువేగమునసాగు రెండు అశ్వములు అర్జునపుత్రుడు కుత్స, ఋషినిమోసిన౦. అనేక కర్మలుకలవాడు ఇంద్రుడు.అతడు అహింసితుడు,కిరణవంతుడగుసూర్యుని మారువేషమునఆక్ర౦ంచుటకు వెడలినాడు.

12.ఇంద్రుడు అతుకులపదార్థము వాడడు.మెడనుండి రక్తమురానీయడు. కాని కీళ్లనుఅతుకును. అట్టిధని-బహుధనిఇంద్రుడు ౦డి౦డినవాటిని తిరిగి చేర్చగలడు.
(సూర్యుడుఏతశుని గాయపరచగాఇంద్రుడు బాగుచేసినాడని)

13.ఇంద్రా! నీ దయవలనమేము అధములముకాకుండవలెనుదుఃఖితులముకాకుండవలెను.తరిగిపోవు ధనవంతులవలెపుత్ర, పౌత్రాది శూన్యులముకాకుండవలెను.మమ్ము ఇతరులుకాల్చరాదు. ఇంట ఉండిమేము నిన్ను స్తుతించుచుందుము.

14.ఇంద్రా! తొందరపడక, క్రోధములేక,మెల్లగా మేమునిన్ను స్తుతింతుము.ఒకేసారి మేము కోరినదిధనవంతులమైనీ కొఱకు సుందర స్తుతులుచెప్పెదము.

15.ఇంద్రుడు మా స్తోత్రములు౦న్నంతనే మాసోమము అతనిని సంతోషపెట్టును,ఆ సోమము వక్రభావముగలదశాప౦త్రముతోపావనమైనది.ఏకధనము మున్నగుతీర్థములతో వర్థిల్లినది.అందువలననేసోమములన్నియుమదకారకములయిన౦.

16.ఇంద్రా! స్తోతలునీ సేవకులు. వారు ఇతరులతోకలసి స్తుతించుచున్నారు.వారివద్దకు ౦చ్చేయుము.ఇతర హ౦వంతులస్తుతులు మావద్దకుచేరవలెను.ఇప్పుడుకూడ నేనునిన్ను అందముగా స్తుతించకోరుచున్నాను.

17.అధ్వర్యులారా! శిలలోసోమము అభిష౦ంచండి.దానిని నీటితో కడగండి. గోచర్మమువంటి మేఘములనుకప్పుకున్న మరుత్తులునదుల కొఱకు నీటినిపితుకుదురు.

18.ఇంద్రా! పృథ్వి౦, అంతరిక్షములేక ఇతర ప్రకాశవంతప్రదేశములనుండిరమ్ము. ౦స్తృతమగునా స్తుతులతో వర్థిల్లుము.మావద్ద పుట్టినమనుష్యులకు వారుకోరిన ఫలములుప్రసాదించుము.

19.అధ్వర్యులారా! ఇంద్రునికొఱకుఅన్నింటిని ౦ంచినమదకర సోమమునుసమర్పించుడు. యజమానులు,కర్మవంతులు. అన్నాభిలాషులు.ఇంద్రా! వారిని పెంపొందించుము.

20.ఇంద్రా! నేను యజ్ఞముననీకు సోమము అర్పింతును.స్తుతింతును. ప్రార్థింతును.నీకు కోపము రానీయము.నీవు పోషించువాడవు.సింహమువలెభయంకరుడవు.నిన్ను యాచించనివాడులోకములందున్నాడా?

21.ఇంద్రుడు ఉగ్రబలవంతుడు.స్తోతలు అతనికిమాదక సోమముసమర్పింతురు. సోమపానమునఆనందించిన ఇంద్రుడుమాకు శత్రు౦జేతగర్వ ౦ధ్వంసక పుత్రునిప్రసాదించును.

22.ఇంద్రుడు సుఖదమగుయజ్ఞము హ౦అందించు యజమానికిఅతివరణీయధనము ఇచ్చును.అతడే సోమాభిషవకర్తకుస్తోతకు ధనముఇచ్చును. ఇంద్రునిసర్వకార్య ఉద్యత స్తోతలుప్రశంసింతును.

23.ఇంద్రా! రారమ్ము. నీవుదర్శనీయ ధనముతోసంతుష్టుడవగుము.ఒకేచోట పానముచేయుసోమముతో ౦స్తీర్ణము,వర్థకమగు నీ ఉదరమునుసరస్సునువలె నింపుము.

24.ఇంద్రునకు శత సంఖ్యాక,సహస్ర సంఖ్యాకఅశ్వములు ఉన్న◌. అ◌ బంగారురథమున
ఇంద్రునివహించవలెను.ఇంద్రయుక్త అశ్వములుకేశవంతములయిన◌.
(కేశములుగలఅశ్వములు ఉత్తమములు)

25.తెల్లనితోకలు,నెమలిరంగుగల గుబ్బములు- మధుర స్తుతియోగ్యసోమపానమునకుఇంద్రుని, బంగారు రథము◌దతేవలెను.

26.స్తుతియోగ్య ఇంద్రా!ఈ సోమము సుసంస్కృతము.రసవంతము. ఇదిమాదకము శోభస్కరము.ఇది మత్తు కలిగించుటకుసుసంపన్న మైనది.దీనిని ప్రథమ సోమపాయిగాపానము చేయుము.

27.ఇంద్రుడు తనకర్మములతో ఒంటరిగానేసమస్త శత్రువులనుపరాజితులను చేయును.అతను తన కర్మలవలన◌శాలుడు ఉగ్రుడు శిరప్రాణముకలవాడు. అట్టిఇంద్రుడే రావలెను.వేరుగారాకూడదు. మాస్తోత్రములముందుకురావలెను. ఇంద్రుడుమమ్ము ◌డువరాదు.

28.ఇంద్రా! శుష్ణ అసురుని కదలికగలసదనమును నీవజ్రమున చూర్ణముచేసినావు. నీవుస్తోతల యజ్ఞకర్తలఆహ్వానయోగ్యుడవు.దీప్తిమంతునివైనీవు శుష్ణుని వెన్నాడినావు.

29.సూర్యోదయముకాగా నాసకల స్తోత్రములనుఆవర్తితము చేయుము.మధ్యాహ్నముననా స్తుతులను ఆవర్తితముచేయుము. దినసాంతమునా స్తుతులను ఆవర్తితముచేయుము. రాత్రికూడనా స్తుతులను ఆవర్తితముచేయుము.

30.అనంగుడను రాజుమేధ్యాతిథికి చాలధనము దానముచేసినాడు.ఇది తనను స్తుతించమనికోరుట:- మేధ్యాతిథీ!తేపతేపమరల మరల నన్నుస్తుతించుము. నన్నుప్రశంసించుము. ధనవంతులలోమేము అందరిని ◌ంచినధనవంతులము.మా శక్తితోనే ఇతరులఅశ్వములు సిద్ధమైన◌.మా మార్గము ఉత్కృష్టము.మా ఆయుధము ఉత్కృష్టము.

31.భోజనము ముగించినేను శ్రద్ధగా ◌రథమును జోడించినాను.నాకు మనోహరమగుదానముచేయుటతెలియును. నేనుయదువంశపువాడను.పశువంతుడను.

32.తనను స్తుతించమన్నఅసంగునితో మేధ్యాతిథిఅనుచున్నాడు. అతడుబంగారు చర్మస్తరణముతోపాటు నాకు గతిశీలధనమునుదానముచేసినాడు. అది చప్పుడుచేయు రథముతోకూడిశత్రువుల సకలధనములనుగెలువవలెను.

33.అగ్నీ! ప్లషోగ పుత్రుడుఅసంగుడు పదివేలఆవులను దానముచేసినాడు. సమస్తదాతలను దాటిపోయినాడు.తదుపరి సేచనసమర్థములు, దీప్యమానములగుసమస్త పశువులు సరోవరమునుంచి నళమువలెఅసంగుని ◌డిపోయిన◌.
(నళముచెరువున పుట్టునట్టిఒకరకపు గడ్డి)

34.గుహ్యదేశమునఅసంగునిముందు "స్థూలము"కనిపించును. అది అస్థిరహితము.◌శాలము. దిగువకువ్రేలాడునది.అసంగుని భార్య శశ్వతి,దానిని చూచి భర్తతోఆర్యా! చక్కని భోగసాధకవస్తువును సాధించినావు.అన్నది.
(అసంగరాజునకు దైవశాపముననపుంసకత్వము కలిగినది.ఆ శాపము ◌డిపించుటకుఅతని భార్య శశ్వతితపస్సు చేసినది.అందువలన అసంగునకుమగతనము మరలవచ్చినది. అందుకుగుర్తుగా గుహ్య దేశమునస్థూలము ఏర్పాటుచేయబడినది.)

## రెండవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధ్యాతిథి-అంగిరసప్రియమేధ, దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు27- అనుష్టుప్,ఁగిలిన౦ గాయత్రి.

1.వాసాయిత ఇంద్రా! ఇది అభిషుతసోమము. పానముచేయుము. ఉదరమునింపుము. అకుతోభయఇంద్రా! మేము నీకు సోమముసమర్పింతుము.

2.నేతల కడిగినది,బట్టతో అభిషుతముచేసినది, మేషలోమమున పరిపూరితమైననదిలో తానమాడినగుఱ్ఱమువలెసోమము శోభిల్లుచున్నది.

3.ఇంద్రా!మేము నీ కొరకు యవలుకలసినది. క్షీరాదియుక్తమగుసోమమును రుచికరముగాసిద్ధము చేసినాము.

4.మానవులందును,దేవతలందునుసమస్త సోమపానమునకుఇంద్రునకు మాత్రమేఅధికారము ఉన్నది.అభిషుత సోమముఅందుకొను ఇంద్రుడేఅన్నిఁధముల అన్నములగలవాడు;

5.ఁస్తృతవ్యాపక ఇంద్రునిప్రదీప్త సోమముఅప్రసన్నుని చేయదు.దుర్లభద్రవ్యఁశ్రసోమముఅప్రసన్నుని చేయదు.తృప్తినిచ్చు అన్యపురోడాశాదులు అప్రసన్నునిచేయవు. అట్టిఇంద్రుని మేము స్తుతింతుము.

6.వలలో చిక్కినమృగములకొఱకువేటకాడు వెదకును.మేముకాక అన్య ఋత్విక్కులుస్తోతలు ఉన్నారు.వారు సంస్కరించబడినసోమముతో ఇంద్రునికొఱకుఅన్వేషింతురు. కుత్సితులైస్తుతించుచు ఇంద్రునివద్దకుపోయిన వారికి ఇంద్రుడుఅందడు.

7.ఇంద్రుడు అభిషుతసోమము సేఁంచువాడు.అతనికి త్రిఁధసోమముసననత్రయమునయజ్ఞగృహమునసిద్ధము చేయవలెను.

8.ఋత్విక్కులనుభరించునదియజ్ఞము. అందుమూడు ఁధములకోశములందు సోమముక్షరణమగును. మూడుచమసములు సోమపూర్ణములైన౦.

9.సోమమా! నీవు పఁత్రువు.అనేక పాత్రలలోఉన్నావు. మధ్యనపాలు,పెరుగు కలుపుకొని ఉన్నావు.నీవు ఁరుడగు ఇంద్రునకుఎక్కువమత్తు కలిగించుము.

10.ఇంద్రా! నీకొఱకగు సోమముఘూటైనది. మేముఅభిషఁంచిన దీప్తఁశ్రమ సోమము నిన్నువాంఛించుచున్నది.

11.ఇంద్రా! ఇదిగో సోమము.ఇందుఁశ్రమ ద్రవ్యములుకలుపుము. సోమమునపురోడాశాదులను కలుపుము.అందువలన నీవుధనవంతుడవుఅగుదువు.

12.సుర త్రాగువానికి పిచ్చిమత్తుకలుగును. మరింతమత్తు కలిగించుటకువానిలో యుద్ధముచెలరేగును అట్లేఇంద్రా! త్రాఁన సోమముహృదయమునయుద్ధము కలిగించును.
ఇంద్రా!నీవు సోమ పూర్ణుడవు.జనులు పాడి ఆవునుకాపాడుకున్నట్లు నిన్నుకాపాడుకుందురు.

13.హర్యశ్వా! నీవుధనికుడవు కావలెను.నీ స్తోత ధనికుడుకావలెను. నీవంటిధనికుడు, కీర్తివంతునకుస్తోత ప్రభువుఅగును.

14.ఇంద్రుడు స్తుతిరహితునకుశత్రువు. అతడుఉక్థ గానమును తెలియను.ఇప్పుడు గానయోగ్యగానము,గానము చేయబడుచున్నది.

15.ఇంద్రా! నీవు మమ్ము వధించు శత్రువునకువప్పగించకుము. పరాభవించువానివద్ద మమ్ము ఉంచవద్దు. శక్తివంతఇంద్రా! నీ కర్మబలమునమాకు ధనమునుఅందించుము.

16.ఇంద్రా! మేము నీకు మిత్రులము.నిన్ను అభిలషించువారము.నిన్ను స్తుతించుటయేమాకు ప్రయోజనము.కణ్వగోత్రీయులుఉక్థలతో నిన్ను సుతింతురు.

17.వజ్రధర ఇంద్రా!నీవు కర్మవంతుడవు.నేను నీ స్తుతి మాత్రమేఎరుగుదును. నీ అభినవయజ్ఞమున నేనువేరు స్తుతులు ఉచ్చరించను.

18.దేవతలు సోమాభిషవముచేయు యజమానినిఅభిలషింతురు. నిద్రించుమానవుని అభిలషించరు.దేవతలు ఆరాటములేనివారైమదకర సోమమునుసేవింతురు.
("ఇచ్ఛంతిదేవా: సున్వన్తమ్నస్వప్నాయ్"దేవతలు పనిచేయువారినేఇచ్ఛగింతురు. సోమరులనుకాదు.వేదము పనిని కర్మనుప్రోత్సహించును.సోమరులను గుర్తించదు)

19.ఇంద్రా! మావద్దకుధనముతో రమ్ము.ఉత్తమ రీతిగా రమ్ము.వయసు భార్యనుపొందిన గుణవంతుడుఆమెను కోపించడు.ఇంద్రా! నీవు మమ్ముకోపించకుము.

20.దుస్సహ ఇంద్రా!కుత్సితుడగు అల్లునివలెపిలిచినంత సాయంకాలముకానివ్వడు.

21.ఇంద్రుని అనుగ్రహముధనవంతము.కళ్యాణకరము. అదిమాకు తెలియును.ముల్లోకములందుఆవిర్భూత ఇంద్రుడుమాకు తెలియును.

22.అధ్వర్యులారా! కణ్వగోత్రీయులుఇంద్రుని కొఱకు త్వరగాసోమ హవనముచేయవలెను.అతిబలవంతుడుఅనంత రక్షణలఇంద్రుని కన్న అధికయశశ్విని మేము ఎరుగము.

23.ఇంద్రుడు శక్తిశాలి.వీరుడు. మానవహితైషి.అభిషవకర్తలగుఅధ్వర్యులారా! ఇంద్రునకుప్రధానముగా సోమముసమర్పించండి. ఇంద్రుడుసోమపానము చేయవలెను.

24.ఇంద్రుడు సుఖకర స్తోతలనుబాగుగా ఎరుగును. ఆ ఇంద్రుడేహోతలకు, స్తోతలకుఅనేక అశ్వములు, గోవులుకల అన్నము అందించవలెను.

25.అభిషవ కర్తలారా!మత్తు కలిగించు,స్తుతియోగ్యమగుసోమమును వీర, శూరఇంద్రునకు సమర్పించండి.

26.సోమపాన పారాయణుడు,వృత్రహంతఇంద్రుడు విచ్చేయవలెను.మేము దూరము వెళ్ళనవసరముఉండరాదు. అనేక రక్షణలుకలఇంద్రుడు శత్రువునుతిరస్కరించవలెను.

27.ఇంద్రుని రెండు అశ్వములుసోత్రవంతనములు.సుఖావహములు.అవి స్తుతులద్వారా వినదగినవాడునుఆశ్రయము యోగ్యుడను,మిత్రుడగు ఇంద్రునిఈ యజ్ఞమునకుతేవలెను.

28.ఇంద్రుడు శిరస్త్రాణముకలవాడు. ఋషి, శక్తివంతుడు.అట్టి ఇంద్రా! ఇదిస్వాదిష్ట సోమము.క్షీరాది ద్రవ్యములుకలిసినది. నీవువిచ్చేయుము. నీవుప్రసన్నతా ప్రియుడవు.స్తోతలు నిన్నుస్తుతించుచున్నారు.

29.ఇంద్రా! వర్ధిల్లగోరుస్తోతలు, సకలస్తోత్రములుబహుధన,బలప్రాప్తికొరకు నిన్నువర్ధిల్ల చేయుదురు.

30.ఇంద్రా! నీవు స్తుతులచేమహనీయుడవు.స్తోత్రములు,ఉక్థలు అన్ని కలిసి నీబలమును పెంచును.

31.ఇంద్రుడు బహుకర్మి.వజ్రపాణి. అతడుసదా శత్రువులకుఅజేయుడు. అతడుస్తోతలకు బలముకలిగించును.

32.ఇంద్రుడు ఎడమచేతవృత్రుని వధించినాడు.అతడు అనేక స్థానములకుపిలువబడువాడు.అతడు అనేక కార్యములవలనఘనుడు.

33.సకల ప్రజ ఇంద్రునిఅధీనులు. ఇంద్రుడుఅచ్యుతుడు. బలవంతుడు.అభినవుడు. అతడేయజమానులనుఅనుగ్రహించును.

34.ఇంద్రుడు ఈ సకల కార్యములుచేసినాడు. అతడుసర్వత్ర ంఖ్యాతుడు.హంవంతులకుఅన్నదాత.

35.ఇంద్రుడు ప్రహరణశీలుడు.గమనశీలురు, గవాభిలాషులగుస్తోతలను అపక్వబుద్ధిగలశత్రువులనుండిరక్షించును. ఇంద్రుడురక్షించిన స్తోతస్వాం అగును. ధనవాహకుడుఅగును.

36.ఇంద్రుడు ధనికుడు.అతడు అశ్వసాయమునచేరదలిచినచోటుకు చేరును.అతడు శూరుడు. మరుత్తులసాయమున వృత్రునివధిస్తాడు. అతడుతన సేవకుడగు యజమానినిరక్షించును. ఇంద్రుడుసత్యస్వరూపుడు. "సత్యోంతా"

37.ఇంద్రుడు ప్రియమేధ-ఋషి,అతని ంద మనసుంచియజ్ఞము చేయండి.సోమపానమున ఇంద్రుడుప్రసన్నుడగును.అతని హర్షమునిష్ఫలము కాదు.

38.ఇంద్రుడు సాధురక్షకుడు.అన్నాభిలాషి. నానాదేశగాం.వేగవంతుడు. యశోవంతుడు.కణ్వపుత్రులారా! అటువంటిఇంద్రుని స్తుతించండి.

39.ఇంద్రుడు సుకర్మ, సఖుడు.అడుగుల గుర్తులు లేకున్ననునేతలగు గోవులనుతిరిగి ఇచ్చినాడు.దేవతలు తాముకోరిన వాటిని ఇంద్రునినుండియే పొందినారు.
(యజమానులగోవులను గుర్తించుటకువాటి అడుగుల గుర్తులుకారణములయినట్లున్నం.ఇంటిని గుర్తించుటకుచేతిగుర్తులువేయుట గృహప్రవేశమునఆచారము)
పణులుఅపహరించినగోవులను ఇంద్రుడుతిరిగి ఇచ్చినాడు.

40.వజ్రీ ఇంద్రా! నీవుమేక రూపమున పోవుచుఇట్లు స్తుతించుకణ్వపుత్రుడు మేధ్యాతిథినిస్వీకరించినావు.

41.ంభిందు రాజా! నీవుదాతవు. నాకు నలుబదివేల ధనమునుఇచ్చినావు. తదుపరిఎనిందివేలు దానముచేసినావు.

42.ద్యావాపృథ్వి ప్రఖ్యాత.జలవర్ధక. ప్రాణులస్రష్ట. స్తోతలంషయమున అనుగ్రహశీల,ధనోత్పత్తికిగానునేను ద్యావాపృథ్వులనుస్తుతించినాను.

## మూడవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుమేధాతిథి, దేవత-ఇంద్రుడుఛందస్సు బృహతి,21 అనుష్టుప్, 22, 23 గాయత్రి.

1.ఇంద్రా! మా సోమముఅభిషుతము రసవంతముదుర్ధయుక్తము.దీనిని సేంచుము. తృప్తుడవగుము.నీవు మాతో కూడి మత్తుడవుకాదగిన వాడవు.బంధువవై మమ్మువర్ధిల్ల చేయుటకుప్రవృద్ధుడవగుము.నీ అభివృద్ధియేమాకు పరమరక్ష.

2.మా ంద నీ అనుగ్రహముకలుగవలెను.మేము హంగలవారము కావలెను.శత్రువు కొఱకు మమ్ముకొట్టవద్దు. అనేకరక్షణలు కలిగించిమమ్ము రక్షించుము.మమ్ము ఎల్లప్పుడుసుఖముగా ఉంచుము.

3.ఇంద్రా! నీవు బహుధనవంతుడవు.ఇ౦ మా స్తుతిరూప వచనములు.ఇ౦ నిన్ను వర్ధిల్లచేయును.ిద్వాంసులు అగ్ని సమానతేజస్కులు. ిశుద్ధులు.వారు నిన్ను స్తుతింతురు.

4.ఇంద్రుడు వేయుమందిఋషులనుండి బలముపొందినాడు. ిస్తీర్ణుడుఅయినాడు. అతని వాస్తవమహిమ, ప్రఖ్యాతిగొప్ప౦. వారిని యజ్ఞములందును,ిప్రరాజ్యములందునుస్తుతించుట జరుగును.

5.మేము యజ్ఞప్రారంభమునఇంద్రుని పిలుతుము.యజ్ఞపు చివరనకూడ ఇంద్రుని పిలిచెదము.మేము మరుత్తులముఅగుదుము. ధనప్రాప్తికొఅకు ఇంద్రుని పిలుతుము.

6.తన బలపు మహిమతోఇంద్రుడు ద్యావాపృథ్వులనుిస్తరింపచేసినాడు.సూర్యుని వెలిగించినాడు.సకల భువనములనుఇంద్రుడి నియిుంచినాడు.సోమమును సహితముఇంద్రుడే నియిుంచినాడు.

7.ఇంద్రా! స్తోతలుఅందరు దేవతలకన్నముందు సోమపానమునకునిన్నే ఆహ్వానింతురు.నిన్నే స్తుతింతురు.ఋభుగణములుసహితము ిధి౦హితముగనిన్నే స్తుతింతురు.

8.ఇంద్రుడు అభిషుతసోమపానము చేయును.అతనికి మత్తు ఎక్కువ.ఎప్పుడు అతడు యజమానిబలమును, ిర్యమునుపెంచును. ప్రాచీనులుఇంద్రుని స్తుతించినారు.నేటివారు సహితముఇంద్రుని గుణగణములనుస్తుతించుచున్నారు.

9.ఇంద్రా! నీవు శోభనిర్యవంతుడవు.ప్రథమ లాభముగానిన్ను-నేను ఉత్తమఅన్నము యాచిస్తాను.నీవు బలముతోకర్మ రహిత జనులనుండిహితకర ధనముగుంజుకున్నావు. దానినిభృగువునకు ఇచ్చినావు.ప్రస్కణ్వుని నీవు రక్షించినావు.నిన్ను నేను అట్టిబలము అన్నమునేయాచింతును.

10.ఇంద్రా! నీ బలముమహత్తరము.ఆ బలమున నీవుసముద్రమునకుకోరిన జలము ఇచ్చినావు.ఆ జలమే మాకు అభీష్టఫలదము కావలెను.నీ మహిమస్వయముగా వ్యాపించదు.పృథ్వి నీ మహిమనువ్యాపింపచేయును.

(ఇంద్రుడుతన మహిమనుతాను చెప్పుకొనడు.ఇతరులు వ్యాపింప చేయుదురుఅని తాత్పర్యము)

11.ఇంద్రా! నీ ిరత్వము శోభనబలోపేతము. దానినేనేను కోరుచున్నాను.అటువంటి ధనమునుఇమ్ము. నిన్ను పూజించువానికి,హ౦నిచ్చు యజమానికితొలుత ధనముఇమ్ము. తదుపరి స్తోతలకుఇమ్ము.

12.ఇంద్రా! నీ ధనముస్తుతించదగినది.పూజింపదగినది.దానితో నీవు పురరాజుపుత్రుని రక్షించినావు.ఆ ధనమునే యజమానికిఇమ్ము. నీవు రుశ్మ, శ్యావక,కృప, నామక రాజులనురక్షించినావు. అట్లేహ౦ వంత యజమానులనురక్షింపుము.

13.స్తుతులు సంతతగమన శీలములు.వాటికి ప్రేరణ కలిగించుఏ అభినవ మానవునకు ఇంద్రునిస్తుతించు శక్తికలదు?ఇంద్రుడు సుఖలభ్యుడు.అతనిని స్తుతించువారుఇంద్రుని మహిమలుపొంద శక్తులగుదురా?

14.రథము శత్రు౦జయి.ధనవతి. అక్షయము.అన్నాభిలాషి, ప్రసిద్ధము.అత్యంత మధురమగువాక్యము, స్తుతి ఆ రథమువలెఉచ్చరించబడును.

15.కణ్వులవలె,భృగువులును,సూర్యకిరణసమానధ్యాత,వ్యాప్తుడగు ఇంద్రునకుపరివ్యాప్తి కలిగించినారు.ప్రియమేధ నామకమానవులు ఇంద్రునిపూజించినారు. స్తోత్రములతోస్తుతించినారు.

16.ఇంద్రా! నీవు వృత్రునివధించినావు.నీ హర్యశ్వద్వయమునరథమును పూన్చుము.నీవు ధనికుడవుఉగ్రుడవు. మరుత్తులుదర్శనీయులు. వారివెంటరమ్ము. దూరదేశమునుండి రమ్ము. సోమపానమునకురమ్ము. మావద్దకురమ్ము.

17.ఇంద్రా! యజమానులుకర్మకర్తలు. ధీరులు.మేధావులు, యజ్ఞసేవకుగానువారు నిన్ను స్తుతింతురు.ఇంద్రా! నీవు ధనికుడవు.స్తుతిపాత్రుడవు.కముకునివలె ఏకాగ్రముగమా పిలుపు ినుము.

18.ఇంద్రా! మహాధనువుననీవు వృత్రుని వధించినావు.మాయావులగు అర్బుద,మృగయులను నీవునాశము చేసినావు.పర్వతము నుండిగోవులను వెలికితీసినావు.

19.ఇంద్రా! వృత్రుడుమహనీయుడు.హవన శీలుడు.వానిని నీవు అంతరిక్షమునతొలగించినావు. అప్పుడునీ బలము వెల్లడిఅయినది. అప్పుడు అగ్ని,సూర్య, ఇంద్రులు సేించుసోమరసములు సహితముప్రదీప్తములయిని.

20.ఇంద్ర మరుత్తులునాకు ఇచ్చినారు. కురుయానపుత్రుడు పాకస్థాముడు,నాకు అదియే ఇచ్చినాడు.ఆ ధనము అన్ని ధనములవంటిదికాదు.అది స్వర్గమున కేగుచుప్రభాయుక్త సూర్యునివంటితేజస్సు పొందును.

21.పాలకస్థాముడు నాకుఅశ్వములను ఇచ్చినాడు.అి లోహిత వర్ణములు.సుందర వహనప్రదేశములు. బంధనరజ్జుపూరకములు.నానాిధ ధనములనుసాధించుని.

22.ఆ అశ్వపు పది ప్రతినిధిఅశ్వములు నన్నువహించును.ఇట్లే అశ్వములుతుగ్రపుత్రుడుభుజ్యుని వహించిని.

23.పాకస్థాముడు తండ్రికితగిన పుత్రుడు.అతడు నివాసదాత.స్పష్టరూపమున బలములనిచ్చువాడు.అతడు శత్రుహింసకుడు.రిపు భోజనుడు.పాకస్థాముడు మాకు లోహితఅశ్వములను ఇచ్చినాడు.నేను అతనిని స్తుతింతును.

## నాలుగవసూక్తము

ఋషి-కణ్వగోత్రదేవాతిథి, దేవత-ఇంద్ర-పూషలు,ఛందస్సు-బృహతిఉష్ణిక్.

1.ఇంద్రా! నిన్ను తూర్పు,పడమర, ఉత్తర, దక్షిణనాలుగు దిక్కులందుండువారుఆహ్వానింతురు. అయిననుఆమక్, రాజు పుత్రునికొఅకు స్తోతలునిన్ను పిలచినపుడు
ప్రేరణపొందుదువు.తుర్ఞశునికొఅకు స్తోతలుపిలిచినపుడు పలికెదవు.

2.ఇంద్రా! నీవు రుమ, రుమశ,శ్యావక, కృపనామక రాజులతోమత్తుడవగుదువు.అయినను స్తోత్రవాహకకణ్వులు నీకు స్తోత్రములుఅందింతురు. రమ్ము.రారమ్ము.

3.గౌర మృగము దప్పిగొన్నప్పుడుగడ్డిలేని నీరున్నచోటికి చేరదలచును.అట్లే ఇంద్రా! మైత్రికలుగగా వెంటనే మావద్దకు ిచ్చేయుము.మేము కణ్వపుత్రులము.మాతో కలిసి సోమపానముచేయుము.

4.ఇంద్రా! నీవు ధనవంతుడవు.సోమపానము చేసినావు.ఇది నిన్ను అభిషవకర్తకుధనము ఇచ్చుటకుఉన్మత్తుని చేయవలెను.ఈ సోమము అభిషవఫలకమున అభిషుతమైనది.అతి ప్రశంసనీయము.దీనివల్లనేనీవు ఇంత బలముకలిగినావు.

5.ఇంద్రుడు తనిరకృత్యములతోశత్రువులనుఅణచినాడు. తనబలమున ఇతరులక్రోధమును నష్టపరచినాడు.సకల శత్రువులనుచెట్లనువలెనరికినాడు.

6.ఇంద్రా! నిన్ను స్తుతించినవారికి సహస్రసంఖ్యాకవజ్రమంతటిబలము కలుగును.నీకు నమస్కరించిహవ్యముసమర్పించువాడు శోభనశూరుడగును. శత్రుఘాతకపుత్రుని పొందును.

7.ఇంద్రా! నీవు ఉగ్రుడవు.మాకు నీ మైత్రి లభించినది.ఇక మాకు భయములేదు.అలసటలేదు.నీవు అభీష్ట వర్షకుడవు.నీ మహాకార్యములనువెల్లడించవలసిఉన్నది. మేము తుర్వశుని,యదువును చూచినాము.

8.ఇంద్రుడు కోరికలు తీర్చువాడు.అతడు తన ఎడమరొంటిన సకల ప్రాణులనుకప్పి ఉంచినాడు. హంర్దాతఇంద్రునకు కోపము కలిగించడు.ఇది జుంటి తేనెకలిసినది. హర్షముకలిగించు సోమముఇంద్రా! దాని ముందుకుచేరుము. స్వీకరించుము.

9.ఇంద్రా! నీకు ుత్రుడయినవాడుఅశ్వవంతుడు, రథవంతుడు,రూపవంతుడు, గోవులుకలవాడగును. అతనికిత్వరత్వరగా ధనములభించును.అతడు ఆహ్లాదకారియైసభలకు వెళ్లును.

10.రుశ్యానామక మృగమువలెపాత్రలో ఉన్న సోమముముందునకు రమ్ము.ఇచ్చవచ్చినంతత్రావుము. నీవునిత్యము నిమ్నముఖ వర్షము కురిపింతువు.తేజస్విం, బలవంతుడుఅగుము.

11.అధ్వర్యు! ఇంద్రుడుసోమపానము చేయగోరుచున్నాడు.సోమము అభిషంపుము. రెండుతరుణాశ్వములుకట్టబడినం.అదిగో! వృత్రహంతవచ్చినాడు!!

12.ఇంద్రా! నీవు ఎవని సోమమునసంతుష్టుడవైనావో,ఆంషయమున ఆ హవ్యదాతఎరుంగును. నీకు తగినసోమపాత్ర నిండియున్నది.రమ్ము. దానివద్దకుచేరుము. పానముచేయుము.

13.సోమాభిషవమునకుచర్మము పరచబడినది.రాతిఁద రాయి ఉంచబడినది.యజమాని పక్షమునయజ్ఞనిష్పాదకసోమము అభిషంచబడినలుదిశల శుభములనందుచున్నది. ఆధ్వర్యులారా!ఇంద్రుని రథము వచ్చినది.ఇంద్రుడు దానిపై ఉన్నాడు.అతనికి ఆ సోమము అందించండి.

14.హర్యశ్వములుఅంతరిక్షమున సంచరించునం.సేచన సమర్థములు.అం ఇంద్రుని మాకర్మువద్దకుతేవలెను.ఇంద్రా! యజ్ఞసేని,గతిశీలములగునీ అశ్వములు సవనములవద్దకు చేర్చవలెను.

15.పూష బహుధనవంతుడు.మేము అతని మైత్రికోరికఅతనిని వరించినాము.పూషను అనేకులు ఆహ్వానింతురు.అతడు పాపంమోచకుడు.అతడు తన బుద్ధితోమాకు ధనప్రాప్తికలిగించవలెను.మమ్ము శత్రుంనాశకసమర్థులను చేయవలెను.

16.మా బుద్ధికి మంగలికత్తివంటి పదునుకలిగించుము. పాపంమోచకా!మాకు ధనమునిమ్ము. నీ గోధుమమాకు సులభ సాధ్యముకావలెను. నీవుమానవులకు ఇటువంటిధనమునంపుచుండుము.

17.పూషా! నిన్ను అలంకరించవలెననుకోరిక కలిగినది. నిన్నుస్తుతించవలెననుకోరిక కలిగినది. నాకుఇతర దేవతలనుస్తుతించు కోరికలేదు.వారు సుఖములనుఇవ్వగల వారుకారు. స్తోతయు,సామమంత్రయుక్తపజ్రునకు కోరిక ధనముప్రసాదించుము.

18.పూషా! నీవు అమరుడవు.దీప్తిమంతుడవు.మా గోవులు మేయుటకుతరులును. అట్టిమా గోధనమునునిత్యము చేయుము.నీవు మాకు రక్షకుడవు.మంగళ ప్రదుడవు.అన్నదానమునకుఉదారుడవగుము.

19.కురంగనామక రాజు దీప్తుడు.సౌభాగ్యవంతుడు.అతడు స్వర్గప్రాప్తి కొఱకుయజ్ఞము చేసినాడు.మానవులకు ధనముదానము చేసినాడు.అతడు మాకు వందఅశ్వములతో కూడినధనము దానముచేసినాడు.

20.కణ్వపుత్రుడు, హం౦తుడుమేధాతిథి - ఇంకనుఅతని అనేకమందిస్తోతలు కీర్తించినట్టిం౦యు,ప్రియమేధనామకఋషులచే సేం౦తమైనట్టియు,అతి పం౦త్రిమైనట్టియుఅరువది వేల గోవులనునేను చివరనపొందినాను.

21.నాకు ధనము లభించినంతఇతనికి ప్రశంసనీయ గోధనము,అశ్వధనము లభించినదని,వృక్షములు సహితముహర్షధ్వనులుచేసినం౦.
(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఎని౦౦దవ మండలముఅయిదవ అష్టకమునఏడవ అధ్యాయముసమాప్తము)

శ్రీ

ఓంనతాం౦ననన్తిమాయినోనధీరావ్రతా దేవానాంప్రథమాద్రవాణి.

నరోదసీఅద్రుహా వేద్యాభిర్నపర్వతానినమే తస్థివాంస:

ఎని౦౦దవఅధ్యాయము అయిదవ సూక్తము

ఋషి-కణ్వగోత్రజబ్రహ్మాతిథి,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-తొలి 36గాయత్రి,37, 38 బృహతి,39 అనుష్టుప్.

ఓమ్దూరాదిహే వయత్స్త్యరుణాప్స్రశశ్వితత్ం౦భానుం ౦శ్వధాతమమ్.

1.ఉష దూరమునుండియేదగ్గర ౦రాజిల్లిదర్శనం౦చ్చునదిదీప్తరూప. ఆమె సకలపదార్థములనుశ్వేతవర్ణము చేసినపుడుదీప్తిని అనేక ప్రకారములుం౦స్తరించును.

2.అశ్వినులారా! ౦రు దర్శనీయులు.నేతలతో సమానులు.౦రు కోరగనే గుఱ్ఱములురథమున తగులును.ఆ రథము అన్నయుక్తము.౦రు ఆ రథమును ఉషస్సునుకలవండి.

3.అశ్వినులారా! ౦రు అన్నయుక్తులు,ధనసంపన్నులు.౦ కొఱకు చేసిన స్తోత్రములనుచూడండి. దూతస్వాం౦వచనమునకుప్రార్థించును. అట్లే౦ మాట కొఱకు ప్రార్థింతుము.

4.అశ్విద్వయమా! ౦రు ప్రియులు.ఆనంద దాతలు.బహుధనవంతులు.మేము కణ్వగోత్రజులము.మారక్షణ కోరి ఉన్నాము.౦మ్ము అందుకు ప్రార్థించుచున్నాము.

5.౦రు పూజ్యులు. అందరిని౦౦చిన అన్నదాతలు.శోభన ధనములకుస్వాములు. మంగళప్రదుడగు హవ్యదాతగృహములకువెళ్లుచుందురు.

6.దేవతావంతుడగుహవ్యదాతకుఉత్తమ యజ్ఞయుక్తము,అం౦నాశ్యమగు గోచరభూం౦సేద్యమునకు నీరుఇవ్వండి.

7.అశ్విద్వయమా! అశ్వములం౦దఎక్కండి. అతి వేగముగాసాగండి. మా స్తోత్రములవైపునకు రండి. ఈ అశ్వములవేగము ప్రశంసనీయము.

8.అశ్వినులారా! మూడు పగళ్లు,మూడు రాత్రులుఅశ్వముల సాయమునదూర యానము చేయండి.

9.౦రు ప్రభాతమునస్తుతియోగ్యులు.మాకు గోయుక్త అన్నము,అనుభం౦చదగినధనము ఇవ్వండి.వాటిని అనుభం౦చుమార్గము చూపండి.

10.అశ్విద్వయమా! మా కొఱకుగోవులు, పుత్రులు,సుందర రథము, పుత్రులతోకూడిన ధనముతెండి.

11.౦రు శోభన పదార్థములకుస్వాములు. దర్శనీయులు.హిరణ్మయులు.మార్గయుక్తులు.అశ్వినులారా! ప్రవృద్ధులుకండి.సోమమయ మధుపానముచేయండి.

12.అశ్వినులారా! ీరు అన్నయుక్తులు.ధనయుక్తులు.మేము ధనికులము.మాకు నలువైపులంస్తరించిన అహింసనీయగృహమును ప్రసాదించండి.

13.ీరు మానవ స్తోతనురక్షించండి. రండి. త్వరగరండి.ఇతరుల వద్దకువెళ్లవద్దు.

14.అశ్విద్వయమా! ీరు స్తుతియోగ్యులు,మేము అందించు సోమభాగమును సేంచండి.అది మదకము, మనోహరము,మధురము.

15.మా కొఱకు వందలాది,వేలది అనేక నివాసయుక్తముఅందరిని భరించగలగుధనమును తెండి.

16.నేతృద్వయమా!మనీషులు ుమ్ముఅనేక దేశములకుఆహ్వానింతురు. స్వారీచేయుఅశ్వములీద ంచ్చేయండి.

17.హవ్యసంపన్నులు,తగినంతపని చేయుమానవులు కుశలనుబాదుచు ుమ్ముఆహ్వానింతురు.

18.అశ్విద్వయమా! ఇది మాస్తోత్రము. అందరినింంచి ుమ్మే వహించవలెను.మాకు దగ్గరకావలెను.

19.అశ్వినిద్వయమా! మధుపూర్ణచర్మపాత్ర మధ్యనఉన్నది. అందలిమధువును పానముచేయండి.

20.అశ్వినులారా! ీరు అన్నయుక్తులు.ధనవంతులు.మా పశు, పుత్ర గోవులకొరకుఆ రథమున అన్నముతెండి. అనాయాసమునతెండి.

21.అశ్వినులారా! ీరు ప్రభాతమునఎరుగదగినవారు. స్వర్గీయవాంఛనీయ జలములనుమా ద్వారము వరకు తెండు.
(నదులద్వారానో, కాలువలద్వారానో తెమ్మనుట)

22.నేతలగు అశ్వినులారా!తుగ్రపుత్రుడుభుజ్యుడుసముద్రమునతోయబడినాడు.అతడు ఎప్పుడు ుమ్ముస్తుతించి సేంచినాడు?ీ రథము అశ్వములకూడిఎప్పుడు పోయినది?

23.నాసత్యద్వయమా!అసురులు కణ్వుని మేడకిందకట్టిపెట్టినారు.ీరు అప్పుడు అతనికి నానాంధరక్షణలు కలిగించినారు.
(నాసత్యులు ఎన్నడుఅబద్ధమాడనివారు.అశ్వినులు వైద్యులు,వైద్యులు అబద్దమాడరాదనిసూచన)
అసురులుకణ్వుని కనులు పెరికినారు.అశ్వినులు మరలకనులు కలిగించినారనివృత్తాంతము.

24.అశ్వినులారా! ీరు వర్ష పరాయణులు.ధనయుక్తులు,నేను పిలిచినపుడెల్లఅభినవములు,ప్రశస్తములగు రక్షణలతోంచ్చేయండి.

25.అశ్విద్వయమా! ీరు కణ్వుని,ప్రియమేధను,ఉపస్తుతిని, స్తోతఅత్రిని రక్షించినారు. అట్లేమమ్ము రక్షించండి.

26.ధనములకొఱకుఅంశుని, గోవులకొరకు అగస్త్యుని,అన్నముకొరకు సౌభారునిరక్షించినారు. అట్లేమమ్ము రక్షించండి.

27.అశ్విద్వయమా! ీరు వర్షకారులు.ధనసంపన్నులు.ుమ్ము స్తుతించుమేము ఇంత. ఇంతకన్నఎక్కువ ధనముయాచింతుము.

28.అశ్వినులారా! సువర్ణ నిర్మితము,సారథిస్థానముగలది,బంగారు కళ్ళెముగలరథమున ఆసీనులుకండి.

29.అశ్వినులారా! ీ రథపు దండముబంగారపుది. ఇరుసు బంగారపుది.రెండు చక్రములుబంగారపుి.

30.అన్నము, ధనముగలఅశ్వినులారా! ఈ రథమునఎంత దూరము నుంచిఅయినను రండి. మాశోభన స్తుతులవద్దకు ిచ్చేయండి.

31.అమర అశ్వినులారా! అసురులపురములు భగ్నముచేయుచు ీరు దూరదేశమునుండి అన్నములుతెండి.

32.అశ్వినులారా! ీరు అనేకులకుిత్రులు సత్యస్వభావులు.మావద్దకు అన్నముతోరండి. కీర్తితో రండి. ధనముతోరండి.

33.అశ్వినులారా! ీ అశ్వములుస్నిగ్ధరూపములు. పక్షులవంటిశీఘ్ర గమనము కలి.అి ిమ్ము సుందర యజ్ఞమానవులవద్దకుచేర్చవలెను.

34.ీ రథము అశ్వయుక్తము.స్తోతలు ప్రశంసించునది.ఈ రథము సైన్యములనుబాధించదు.

35.మనోవేగముగలఅశ్వద్వయమా! ీకు ఎల్లవేళజాగృతమును, అన్వేషణీయసోమపానము లభించును.

36. వర్షకారులు, ధనయుక్తులగుఅశ్విద్వయమా! ీకు ఎల్లవేళజాగృతమును, అన్వేషణీయసోమ పానము లభించును.

37.అశ్వినులారా! ీరు అభినవము.కీర్తనీయమగు ధనమునుతెలిసికొనుడు.చేది వంశీయుడుకశుడను రాజు వందఒంటెలను, వేయిఆవులను దానముచేసినాడు. అదికూడతెలిసికొనండి.

38.కశురాజు నా సేవకొరకు బంగారమువలెమెరయునట్టిపదిమంది రాజులనుఇచ్చినాడు. సకలప్రజ ఆ కశురాజు అడుగులక్రిందనేఅణగి ఉండును.
(యుద్ధమునగెలిచిన రాజులనుఇచ్చినాడు. ఇది అతనుశూరుడని చెప్పుట.సకల ప్రజల అడుగులక్రిందఉండుట పాలనా సామర్థ్యమునుచెప్పుట)

39.చేది వంశస్థులదారిన మరొకడు సాగలేడు.కశుని ించి ఏ ిద్వాంసుడుగాని,ఏ దానపరాయణుడుకానిస్తోతకు దానముఇవ్వలేడు.
(ఆంధ్రవచనఋగ్వేద సంహితఏడవ మండలముఐదవ అష్టకము ఎనిిదవఅధ్యాయమున మొదటిఅనువాకము సమాప్తము)

రెండవఅనువాకము ఆరవ సూక్తము

ఋషి-కాణ్వవత్సుడు,దేవత-ఇంద్రుడు,ఛందస్సు-గాయత్రి.

1.ఇంద్రుడు పర్జన్యసమాన బలవంతుడు.గొప్పవాడు. అతడు పుత్రుతుల్యస్తోతవలనవర్ధిల్లును.

2.ఇంద్రుని అశ్వములుఆకాశమును నింపుని. అియజ్ఞప్రజ అయినఇంద్రుని వహించును.అప్పుడు ిద్వాంసులు యజ్ఞప్రాపకస్తోత్రముద్వారా ఇంద్రునిస్తుతింతురు.

3.కణ్వులు ఇంద్రునిస్తుతించినారు. యజ్ఞసాధకునిచేసినారు. అందుకే జనులుఇంద్రుని భ్రాతఅందురు.

4.నదులు సముద్రునకుప్రణిల్లును.సమస్త మానవజాతికి ఇంద్రుని క్రోధమన్నభయము. వారుస్వచ్ఛందముగాఇంద్రునకు ప్రణిల్లుదురు.

5.ఇంద్రుని బలముగొప్పది. అతడు ఆ బలమునద్యావాపృథ్వులనుచర్మమువలెభద్రపరచును.

6.వృత్రుడు వడుకుచున్నాడు.ఇంద్రుడు వందధారలపరాక్రమశాలి, వజ్రముఅందుకున్నాడు. వానితలనరికినాడు.

7.మేము స్తోతలముందునిలుతుము. వారి స్తోత్రములుఅగ్ని సమాన దీప్తములు.వానిని మేము మరలమరల చదువుదుము.

8.స్తుతుల గుహయందున్నం.అం స్వయముగా ఇంద్రునిచేరును. దీపించును.వాటిని కణ్వులుసోమధారాయుక్తముచేసెదరు.

9.ఇంద్రా! మేము గోవులు,అశ్వములతో కూడినధనము పొందవలెను.జ్ఞానప్రాప్తికిగానుఇతరుల కన్నముందుఅన్నము పొందవలెను.

10.ఇంద్రుడు పితా-సత్యస్వరూపుడు.నేను అతని అనుగ్రహమునకుపాత్రుడను అయినాను.నేను సూర్యునివలెవెలిగినాను.

11.కణ్వునివలె నేనునిత్యస్తోత్రములతోవాక్కులను అలంకరింతును.ఆ స్తోత్రములతోఇంద్రుడు బలవంతుడగును.

12.ఇంద్రా! నిన్ను స్తుతించనివారున్నారు. నిన్ను స్తుతించుఋషులు ఉన్నారు. ఆ ఇద్దరినడుమ నా స్తుతిస్తుతించబడవలెను.వృద్ధిపొందవలెను.

13.ఇంద్రుని క్రోధమువృత్రుని ముక్కలుముక్కలు చేసిధ్వనించినది.అప్పుడు ఇంద్రుడు వర్షజలమునుసముద్రమునకంపినాడు.

14.ఇంద్రా! శుష్ణుడు దస్యుడు.నీ వజ్రము ధారణయోగ్యము.దానిని వానింద ప్రయోగించినావు.ఉగ్ర ఇంద్రా! నీవు అభీష్టవర్షిం.

15.ఇంద్రుని ద్యులోకము.తన బలమునవ్యాప్తిచెందించలేదు.అంతరిక్షము వజ్రధరఇంద్రుని వ్యాప్తిచెందించలేదు.భూం సహితముఇంద్రుని వ్యాప్తి చెందించలేదు.

16.ఇంద్రా! వృత్రుడునీ జలమునుఅంతరిక్షమున వ్యాపింపచేసినాడు. కట్టిపెట్టినాడు. ఆవృతునినీవు పారునట్టినీటిమధ్యహతమార్చినావు.

17.ఇంద్రా! వృత్రుడుగొప్పం కలిసి ఉన్నం అగు ద్యావాపృథ్వులనుకప్పిపెట్టినాడు. ఇంద్రా!నీవు వృత్రుని అనాదిఅనంత అంధకారమునత్రోసినావు.

18.ఓజస్వి ఇంద్రా! యతులగుఅంగిరులు నిన్ను స్తుతింతురు.భృగువులు నిన్నుస్తుతింతురు. వారిలోనీవు నా స్తుతులనంనుము.

19.ఆవులు ఇంద్రుని యజ్ఞమునవర్థిల్ల చేయును.పాలు, నేయి ఇచ్చును.

20.ఇంద్రా! ప్రసంంచగలఆవులు నీవు ప్రసాదించినఅన్నము తిన్నం.సూర్యుని నలువైపుగల జలమువలెగర్భములు దాల్చినం.

21.బలశాలియగు ఇంద్రా!కణ్వులు ఉక్థలతోనిన్ను వర్థిల్లచేయుదురు.అభిషుత సోమమునిన్ను వర్థిల్లచేయును.

22.వజ్రహంతఇంద్రా! నీవు మార్గదర్శిఅయినపుడు ఉత్తమస్తుతి, ప్రవృద్ధయజ్ఞము కలుగును.

23.ఇంద్రా! మాకు మహంతము,గోయుక్తమగు అన్నమునురక్షించుటకు ీర్యవంతుడగుపుత్రుని ప్రసాదించుటకుఇచ్ఛగించుము.

24.ఇంద్రా! నీవు నహుషునకు,ప్రజలముందు,వేగముగల అశ్వయుక్తబలమును ప్రదానముచేసినావు. అట్టిదానినే మాకు ప్రసాదించుము.

25.ఇంద్రా! నీవు ప్రాజ్ఞుడవు.అదిగో దగ్గరలో దర్శనీయమగుగోశాల కనిపించుచున్నది.దానిని నింపుము. మమ్ముసుఖపెట్టుము.

26.ఇంద్రా! నీ బలమునకుతగినట్లు ఆచరింపుము.మానవులకు రాజువగుము.నీ బలమున మహానుడవగుము.అపరాజయుడవగుము.

27.ఇంద్రా! నీవు బహువ్యాపకుడవు. హంవంతులుసోమముతో నిన్నుతృప్తుని చేయదలతురు.నీవద్దకు వత్తురు.స్తుతింతురు.

28.పర్వత ప్రాంతములందును,నదుల సంగమ స్థానములందును,యజ్ఞములందును,మేధాం ఇంద్రుడుఆర్భంచును.

29.ఇంద్రుడు సర్వవ్యాపకుడు.అతడు లోకములందుంహరించును.పైలోకమునుండి దిగువకుసముద్రమునుచూచును.

30.ద్యులోకమునఇంద్రుడు వెలుగులుపొందును. అప్పుడు ప్రాచీనజలదాత ఇంద్రునినివాసప్రదజ్యోతినిజనులు దర్శింతురు.

31.ఇంద్రా! సమస్త కణ్వగణములునీ బుద్ధిని, బలమునుపెంచును. వారు నీ శ్రేష్ఠకార్యములనుకూడవృద్ధిచెందింతురు.

32.ఇంద్రా! ఇది మా సుందరస్తుతి. దీనిని స్వీకరింపుము.మమ్ము తగు రీతిగారక్షింపుము. మా బుద్ధినిపెంచుము.

33.ఇంద్రా నీవు ప్రవృద్ధుడవు.వజ్రధరుడవు.మా జీవనముకొఅకు నిన్ను స్తుతించుచున్నాము.

34.కణ్వులు స్తుతింతురు.నీవు పల్లమునకుపారును. అట్లే రమణీయమగుస్తుతి ఇంద్రుని చేరును.

35.నదులు సముద్రమునుపెంచును. అట్లేమంత్రములుఇంద్రుని పెంచును.ఇంద్రుడు అజరుడు.అతని కోపమును ఎవ్వడునివారించలేడు.

36.ఇంద్రా! సుందర రథమునఎక్కుము. దూరదేశమునుండి మా వద్దకురమ్ము. అభిషుతసోమము సేంపుము.

37.ఇంద్రుడు అందరినించినశత్రు సంహారకుడు.కుశలు కోయువారు అన్నప్రాప్తికొఅకుఇంద్రుని పిలిచెదరు.

38.ఇంద్రా! రథచక్రముగుఱ్ఱమును అనుసరించును.ద్యావాపృథ్వులు నిన్నుఅనుసరించును. అభిషుతసోమము సహితమునిన్నే అనుసరించును.

39.ఇంద్రా! శర్యణ దేశమునతటాకము వద్దఋత్విక్కులు ప్రారంభించినయజ్ఞమున తృప్తుడవగుము.సేవకులస్తుతులుినుము. ఆనందించుము.

40.ఇంద్రుడు ప్రవృద్ధుడు.కోరికలు తీర్చువాడు.వజ్రవంతుడు.సోమపాయి. వృత్రహంత.అతడు ద్యులోకమునుండిపలుకును.

41.ఇంద్రా! నీవు పూర్వము పుట్టినఋషిి. నీ బలముఅసమానము. నీ బలముననీవు దేవతలకుప్రభువవు అయినావు.నీవు మరల మరలధనమును ఇచ్చుచుండుము.

42.మేము అందించు అభిషుతసోమము అన్నముకొరకుమంచిిపులుగలఅశ్వములు నిన్ను తేవలెను.

43.కణ్వులు ఉక్థలు ఉచ్చరించవలెను.పూర్వజులు కృతము,మధురమగు జలమును పెంచు యాగక్రియనువర్ధిల్ల చేయవలెను.

44.దేవగణములుిశిష్ఠరూపమున గొప్పవారు.వారిలో ఇంద్రుడు మరింతగొప్పవాడు. మానవులుఇంద్రునే వరింతురు.అతనినే ధనము,రక్షణ అర్థింతురు.

45.ఇంద్రా! నిన్ను అనేకులుస్తుతింతురు. నీ అశ్వములనుయజ్ఞప్రియ ఋషులుస్తుతింతురు. అి నిన్నుసోమపానమునకుమా వద్దకు గొనిరావలెను.

46.యదువులలోపరశుపుత్రుడు తిరందరుడునాకు నూరు, వేల ధనములుఇచ్చినాడు.

47.తిరందరరాజులుపజ్రునకు సామునకుమూడు వందలగుఱ్ఱములు వేయిఆవులు ఇచ్చియున్నారు.

48.తిరందరుడు ఎంతో ఎదిగినాడు.నాలుగు స్వర్ణభండారయుక్తములగు ఒంటెలనుదానము చేసినాడు.యదువులనుదాసులుగా దానముచేసినాడు. అతనికీర్తి స్వర్గద్వారములవరకు వ్యాపించినది.

ఏడవసూక్తము

ఋషి-కణ్వగోత్రజపునర్వత్సస్యుడు, దేవత-మరుత్తులు,ఛందస్సు-గాయత్రి.

1.మరుత్తులారా! ిప్రులుమూడు సవనములుచేతురు. వానిలోఅగ్నియందు సోమ అన్నముఆహుతి చేయుదురు.అప్పుడు ిరు పర్వతములందుదీప్తినొందుదురు.

2.మరుత్తులారా! ిరుశుభంకరులు. బలాభిలాషులు.ిరు రథమున అశ్వములుపూన్చినపుడు పర్వతములుసహితము నడకసాగించును.
(భయపడును- గడగడలాడుననిభావము)

3.మరుత్తులు శబ్దకర్తలు,పృశ్నిపుత్రులు, వారుమబ్బులనుపైకి లేపుదురు. వృద్ధికరమగుఅన్నమును దానముచేయుదురు.

4.మరుద్గణములువాయువుతో కలిసినపుడువర్షము కురిపింతురు.పర్వతములనువడికింతురు.

5.ిు రథముల నడకనుపర్వతములు నిలిచిఉన్నిి.నదులు సముద్రములుతమ రక్షణ, బలములకునిలిచి ఉన్నది.

6.మేము ిమ్ము రాత్రులందురక్షణలకు పిలుస్తాము.పగలు పిలుస్తాము.యజ్ఞారంభమునపిలుస్తాము.

7.మరుద్గణములుఅరుణవర్ణులు, ఆశ్చర్యభూతులు.శబ్దకర్తలు. వారు రథముపైద్యులోకపు అగ్రభాగమునసంచరింతురు.

8.మరుద్గణములుసూర్యగమనమునకుకిరణయుక్త మార్గమునుకల్పింతురు. వారు సూర్యతేజమునప్రకాశింతురు.

9.మరుత్తులారా! నావచనమునుస్వీకరించండి. ఈ స్తోత్రమునుస్వీకరించండి. ఈ ఆహ్వానమునుఅందుకొనండి.

10.పృశ్నులు వజ్రధరుడగుఇంద్రుని కొఱకు మధురసోమరసమును ఉత్స,కబంధ, అద్రి, అనుమూడు స్థానములందుఏర్పరచిన౦.

11.మరుత్తులారా! మేముసుఖాభిలాషులము.స్వర్గము నుండి ౦మ్ము౦పిలిచెదము.అప్పుడు ౦రు త్వరగా మావద్దకు రావలెను.

12.రుద్రపుత్రులారా!౦రు దానపరాయణులు.మహాతేజస్వులు.౦రు యజ్ఞగృహమునమాదక సోమము౦సే౦౦తురు. ఉత్తమజ్ఞానవంతులగుదురు.

13.మరుత్తులారా! స్వర్గమునుండి మా కొఱకు ధనముతెండు. ఆ ధనముమదప్రా౦. బహునివాసదాత.అందరిని పోషించు శక్తిగలదికావలెను.

14.శుభ్రమరుత్తులారా!౦రు పర్వతముల౦దప్రయాణము సాగింతురు.అభిషుత సోమబలమునప్రమత్తులు అగుదురు.

15.మరుత్తులు అహింసనీయులు.స్తోతలు స్తోత్రములతోవారిని స్తుతింతురు. సుఖములు యాచింతురు.

16.మరుత్తులు అక్షయమేఘమును పితుకుదురు.వర్షము కలిగింతురు.జలబిందువులవలెద్యావాపృథ్వులందువ్యాపింతురు.

17.మరుత్తులు పృశ్నిపుత్రులు,వారు శబ్దము చేయుచుపైకి పోవుదురు. రథము౦దపైకి పోవుదురు. వాయువుద్వారాపైకి పోవుదురు. మంత్రములద్వారాపైకి పోవుదురు.

18.౦రు యదు తుర్వశులనురక్షించినారు. ధనాభిలాషియగుకణ్వుని రక్షించినారు. ధనముకొఱకు మేమువారిని తలచుచుందుము.

19.మరుత్తులారా! ౦రుఉత్తమ దాతలు.ఘృతము శరీరమునకుపుష్టినిచ్చును. ఈ అన్నముఅటువంటిదే.దీనిని కణ్వగోత్రజులుకల్పించిన స్తోత్రముతోసమానముగా వర్ధిల్లచేయండి.

20.మరుత్తులారా! ౦రుదాన పరాయణులు.౦ కొఱకు కుశలు త్రెంచబడిన౦. ౦రు ఇప్పుడుఎక్కడ మత్తులోఉన్నారు? ఏస్తోత ౦మ్ము౦సే౦౦చు చున్నాడు?

21.మరుత్తులారా! ఎంతోపూర్వమే ౦మ్ము ఇతరులుస్తుతించి ఉన్నారు. ఆయజ్ఞ సంబంధస్తోత్రములతో౦ బలములనుప్రసన్నము చేసిఉన్నారు. అది సరికాదు.
(పాతస్తోత్రములకుమాత్రమే ప్రసన్నులగుటఅంత మంచిదికాదనికొత్త స్తోత్రములకుగూడ ప్రసన్నులుకావలెనని)

22.మరుత్తులు ఓషధులనుజలములతోకలిపినారు. ద్యావాపృథ్వులనువాటి స్థానములందునిలిపినారు. సూర్యుని స్థాపించినారు.వృత్రుని ప్రత్యేకఅవయవమునుఖండించుటకువజ్రము ధరించినారు.

23.మరుత్తులు ఏ రాచరికపుక్రిందివారుకారు స్వతంత్రులు.ీరుల సమముగా బలముపెంచుకొనువారు. వారు పర్వతమువలెవృత్రుని ముక్కలుముక్కలు చేసినారు.

24.మరుద్గణములుయోద్ధ త్రితునిబలములనురక్షించినారు. త్రితకార్యములను రక్షించినారు.వృత్ర వధసమయమున ఇంద్రునిరక్షించినారు.

25.మరుత్తులు ఆయుధపాణులుదీప్తిమంతులు.శుభంకరులు. తమతలలకు బంగారుకిరీటములు ధరింతురు.

26.మరుత్తులారా! ీరుస్తోతలను కోరినారు.అభీష్టవర్షి రథముఎక్కినారు. దూరదేశమునుండి ంచ్చేసినారు.అప్పుడు ద్యులోకవాసులవలెభూలోకవాసులుసహితము కంపించినారు.

27.దేవతలు యజ్ఞదానమునకుగానుబంగారుకాళ్ళ గుఱ్ఱములపైరావలెను.

28.మరుత్తుల రథముీదతెల్లచుక్కలమృగియు, వడిగలరోహిత మృగముచేరినపుడు మరుద్గణములుదిగిపోవుదురు. జలముప్రవహించసాగును.

29.మరుత్తులు శోభనసోమవంతులు,యజ్ఞగృహసంయుక్తులు, వారు ఋజిదేశమునగల శర్యణసరోవరమున రథచక్రమునువంచి సాగిపోవుదురు.

30.మరుత్తులారా! ంప్రులుంమ్ము ఆహ్వానించుచున్నారు.యాచించుచున్నారు.సుఖహేతువగుధనముతో ఎప్పుడువారివద్దకు వచ్చెదరు?

31.ీరు స్తుతికి ప్రసన్నులగుదురు.ీరు ఇంద్రుని ఎప్పుడు త్యజించినారు.ీ మైత్రికొఱకు ఎవరుప్రార్థించినారు.

32.కణ్వగణమా! మరుత్తులువజ్రహస్తులు,ఆయుధములనుపదునుపెట్టు బంగారుయంత్రముగలవారు.అట్టి మరుత్తులసహితముగాఅగ్నిని స్తుతించండి.

33.మరుత్తులు వర్షకులు.యజనీయులు.ంచిత్ర బలవంతులు.నేను సుఖలభ్యధనముకొఱకు వారిని అర్థింతురు.

34.మరుత్తుల వేగమునకురాతిగుట్టలు పీడింపబడును.బాధింపబడును.అయినను అం తమస్థానములనుండికదలవు. పర్వతములసహితము నిలిచియేఉండును.

35.బహుదూరమువ్యాపించి గమనముసాగించి అశ్వములు ఆకాశమార్గమునవెళ్ళుచు మరుత్తులనుతీసికొనివచ్చును.అం స్తోతలకు అన్నముకలుగచేయును.

36.అగ్ని తన తేజోబలమునస్తవనీయ సూర్యునివలెఅందరికి ముఖ్యుడైజన్మించినాడు.మరుద్గణములుదీప్తిబలమునఅనేకచోట్ల ఉందురు.

### ఎనింఁదవసూక్తము

ఋషి-కాణ్వసధ్వంసుడు,దేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు-అనుష్టుప్.

1.అశ్విద్వయమా! ీరు దర్శనీయులు.ీ రథము బంగారపుది.సకల రక్షణలతోంచ్చేయండి. సోమపానముచేయండి.

2.అశ్వినులారా! ీరు భోక్తలు.హిరణ్మయశరీరము గలవారు. క్రాంతకర్మలు.ప్రశస్త జ్ఞానవంతులు.ీరు సూర్యునివలె వెలుగురథముీద తప్పకమావద్దకు రావలెను.

3.అశ్వినులారా! నహుషునిఅంతరిక్షము నుండిమానవ లోకమునకురండి. కణ్వవంశీయులయజ్ఞమున సోమపానముచేయండి.

4.అశ్వినులారా! కణ్వఋషిపుత్రులు యజ్ఞముచేయుచున్నారు.ీ కొఱకు సోమమయమధువు అభిషంచుచున్నారు.ద్యులోక, అంతరిక్షములనుండిం చ్చేయండి.

5.అశ్వినులారా! ీరు వర్ధకులు,కవులు, నేతలు.ఈ యజ్ఞమునీ స్తుతి జరుగుచున్నది.సోమపానముకు ంచ్చేయండి.ీ బుద్ధి కర్మతోస్తోతలకుసుబుద్ధి ప్రసాదించండి.

6.అశ్వినులారా! ీరు నేతలు.ప్రాచీన కాలపు ఋషులురక్షకోరి ుమ్ము పిలిచినారు.ీరు వచ్చినారు. ఇప్పుడునా సుందర స్తుతి ంనుటకునావద్దకు రండి.

7.అశ్విద్వయమా! ీరు సూర్యజ్ఞానముకలవారు. ద్యులోకఅంతరిక్షములనుండిమా వద్దకు రండి.స్తోతలపై అనుగ్రహించిబుద్ధిసహితులైరండి.ఆహ్వానము ంనండి.స్తోతలతోరండి.

8.నేను కాక మరెవ్వడుస్తోత్రములతోఅశ్వినులను ఉపాసించగలడు?కణ్వపుత్రుడు వత్సఋషి. అతడు స్తుతులద్వారా ుమ్ము వర్ధిల్లచేయును.

9.అశ్వినులారా! ీరు పాపరహితులు,శత్రుఘాతుకులలోశ్రేష్ఠులు, ఇక్కడ యజ్ఞముజరుగుచున్నది.ంప్రులు స్తుతించుచున్నారు.రక్షణలకొరకు ఆహ్వానించుచున్నారు.ీరు మాకు సుఖములుకలిగించండి.

10.అశ్వినులారా! ీరు అన్న,ధన సంపన్నులు,సూర్యపుత్రి ీ రథముఎక్కినది. ీరు సమస్తఅభిలషిత పదార్థములుకలిగియుండండి.

11.అశ్వినులారా! ీరు ఏలోకములఉన్నారో! అక్కడి నుంచిబహురూప రథముీదం చ్చేయండి. కంపుత్రుడు,కం వత్స ఋషి మధుమయవాక్యములు ఉచ్చరించును.

12.అశ్విద్వయమా! ీరు ధనదాతలు.లోకములు వహించువారు.బహుమదయుక్తులు.ఈ నా స్తోత్రమునుప్రశంసించండి.

13.అశ్వినులారా! లజ్జకలిగించని ధనమునంతనుమాకు ఇవ్వండి. మమ్ముప్రజోత్పాదక కర్మవంతులనుచేయండి. మమ్మునిందకులకు వశపరచకండి.

14.సత్య స్వభావ అశ్వినులారా!ీరు దూరమున ఉన్నను,దగ్గర ఉన్నను, ఎచటఉన్నను సహస్రరూపరథముపైం చ్చేయండి.

15.నా సత్యద్వయమా!వత్స ఋషి స్తుతులతోుమ్ము వర్ధిల్లచేయును.అతనికి సహస్రరూపుయు,ఘృతయుక్తమగు అన్నముప్రసాదించండి.

16.అశ్వినులారా! ఆ స్తోతలకునేతిధారలతోకూడినబలిష్ఠ అన్నమునివ్వండి. ీరు ీ సుఖమునకుస్తుతించినారు. వారుతమ కొఱకు ధనముకోరుచున్నారు.

17.అశ్వినులారా! ీరు రిపు భక్షకులు.అధిక హంని ఆరగించువారు.ీరు స్తుతివైపునకురండి. మాకు శుభసంపదను,పార్థివ ధనమునుఅందించండి.

18.ప్రియమేధనామకఋషులు దేవతలనుఆహ్వానించినారు. అప్పుడుమిమ్ము సకల సంరక్షణలతోఆహ్వానించినారు. మీరుయజ్ఞశోభ పొందండి.

19.అశ్వద్వయమా! మీరు సుఖదాతలు.ఆరోగ్యప్రదులు. స్తుతియోగ్యులు.వత్స ఋషి స్తుతులతోమిమ్ము వర్ధిల్లచేసినాడు. అతనివద్దకురండి.

20.నేతలగు అశ్వినులారా!మీరు కణ్వుని, మేధాతిథినివశ్యుని, దశవ్రతుని,గోశర్యుని రక్షించినారు. వారివలెనేమమ్ము రక్షించండి.

21.నేతలగు అశ్విద్వయమా!ఏ రక్షణలతో లభించగలధనము కొరకు త్రసదస్యునిరక్షించినారో, అట్లేఅన్నలాభముకొఱకు మమ్ము రక్షించండి.

22.అశ్వినులారా! మీరు బహురక్షణలవారుశత్రునాశకులందుశ్రేష్ఠులు. మంచిస్తుతియు, వాక్యముమిమ్ము వర్ధిల్లచేయవలెను.మా కొఱకు మీరు బహుంధఅభిలషణీయులుకండి.

23.అశ్విద్వయపు మూడుచక్రములరథము అదృశ్యముగాఉండి తదుపరి వెల్లడిఅగును. క్రాంతదర్శిఅశ్విద్వయమా! యజ్ఞ,కారణభూత రథమునమావద్దకు రండి.

## తొమ్మిదవసూక్తము

ఋషి-శశకర్ణుడుదేవత-అశ్వినులు,ఛందస్సు- వేరు వేరు

1.అశ్విద్వయమా! వత్సఋషిని రక్షించుటకుమీరు వాస్తవముగా వెళ్ళినారు.ఈ ఋషికి బాధలులేని,విశాల గృహమునుప్రదానము చేయండి.అతని శత్రువులనుదూరము చేయండి.

2.అశ్విద్వయమా! అంతరిక్షమునందు,స్వర్గమునందున్నదియుపంచశ్రేణులవద్దఉన్నటువంటిధనమును ప్రసాదించండి.

3.అశ్విద్వయమా! మీరు చేసినఘనకార్యములనువిప్రులు అనేకమార్లుస్తుతించినారు. అదిగ్రహించండి.కణ్వపుత్రుల కార్యములనుకూడ గ్రహించండి.

4.అశ్వినులారా! మీ అలసటస్తోత్రములద్వారాతీర్చబడును.అన్నధనశాలులారా!మీరు ఏ సోమము వలనవృత్రుని కనుగొన్నారో,ఇది అదే మధుమంతసోమము!

5.బహుకర్మ అశ్విద్వయమా!జలములు, వనస్పతులు,లతలకు మీరు చికిత్సచేసినారు. వాటిద్వారానేమమ్ము రక్షించండి.
(చికిత్సమానవులకు మాత్రమేకాక ఇతరులకు ఉండెను.జలచికిత్స-వాటర్ట్రీట్మెంట్నీరు ద్వారా బాగుచేయుపద్ధతి ఆనాడు ఉన్నట్లున్నది)

6.సత్యభావ అశ్వినులారా!మీరు జగములనుపోషించినారు. అందరిని రోగరహితులనుచేసినారు. స్తుతులవలన మాత్రమేవత్స ఋషి మిమ్ముపొందలేదు. మీరు హవిర్వంతులవద్దకు వెళ్లుదురు.

7.ఋషి ఉత్తమ బుద్ధితోఅశ్విద్వయపు స్తోత్రమునుతెలిసికొన్నాడు.నేను అత్యంతమధురసోమముమరియు ఘర్మమనుహవిశ్శేషమునుఆధర్వమును మథించిఅగ్నికి సమర్పించినాను.

8.అశ్విద్వయమా! ీరు వేగముగలరథమున ఎక్కండి.ఈ స్తోత్రములుసూర్యునివలె తేజస్వు లై ీముందుకు వచ్చును.

9.నా సత్యద్వయమా!మేము ఉక్థలతో ిమ్ముతోడ్కొని వత్తుము.మంత్రములతోమేము ిమ్ము పిలుచుకొనివచ్చినరీతికణ్వపుత్రుల స్తోత్రము ినుటకు ిచ్చేయుము.

10.అశ్విద్వయమా! కక్షీవంతఋషి ిమ్ము పిలిచినాడు.వ్యశ్య దీర్ఘ తమఋషులు, వేనరాజుపుత్రుడు పృథి ిమ్ముయజ్ఞ గృహములకుపిలిచినారు. వారివలెనేనేను స్తుతించుచున్నాను.నా స్తోత్రములనుగ్రహించుము.

11.అశ్విద్వయమా! ీరు గృహపాలకులై ిచ్చేయండి. ీరుగొప్ప పోషకులు. ీరులోకములనుదేహములనుపాలించువారు. పుత్ర,పౌత్రులున్నగృహమునకు ిచ్చేయండి.

12.అశ్వినులారా! ీరు ఇంద్రునితోఒకే రథమున వెళ్లినవారయినవాయువుతో ఒకేచోటు ఉన్నవారయినఅదితిపుత్రులు ిత్రాదులు, ఋతువులసహితులయిప్రసన్నులయిన ిష్ణువు అడుగుల ముల్లోకములుతిరిగినవారయిన రండిరారండి. ిచ్చేయండి.

13.నేను యుద్ధసమయమునఅశ్వినులను ఆహ్వానింతును.అప్పుడు వారు రావలెను.శత్రువును దెబ్బతీయుటలోఅశ్వినుల రక్షణ ిజయరక్షణ. అదే శ్రేష్ఠ రక్షణ.

14.అశ్వినులారా! ఈ హవ్యములు ీ కొఱకు చేయబడిన ి.ీరు తప్పక రావలెను.ఇ ి యదు తుర్వశులందునిలిచిన ి. ఇప్పుడు ీ కొఱకు సంస్కరించబడిన ి.కణ్వపుత్రులు ీకుఅర్పించుచున్నారు.

15.నా సత్యద్వయమా!ీరు ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతులు.దూరముననో, దగ్గరనోఔషధములుండును.వాటితో ిచ్చేయండి.ిమదునకు సమానముగావత్సునకు గృహముప్రదానము చేయండి.

16.నేను అశ్వద్వయ సంబంధిని.ప్రకాశమాన స్తోత్రసహితుడనైజాగృదుడనైనాను.ద్యుతిమతిఉషా! నా స్తుతి ినుము.అంధకారము దూరముచేయుము. మానవులకుధనము ప్రసాదించుము.

17.దే ీ సుందర నేత్రీ!మహాతీ ఉషా! అశ్విద్వయమునుమేల్కొల్పుము.వారికి అభ్యుదయముకలిగించుము. దేవహోతా!అశ్విద్వయమును ప్రబోధితులనుచేయుము. వారి ఆనందమునకుబృహత్ సోమమువేచి ఉన్నది.

18.ఉషా! నీవు వెలుగు వెంటసాగుదువు. అప్పుడు నీకుసూర్యసమాన కాంతి కలుగును.అప్పుడు అశ్వినుల రథముమానవులనుపోషించు యజ్ఞగృహమునకుచేరును.

19.పసుపురంగు సోమలతనుఆవు చన్నువలెపితికినప్పుడు దేవాభిలాషులుస్తుతించినప్పుడుఅప్పుడు అశ్వినులారా! ీరురక్షించండి.

20.ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతఅశ్విద్వయమా! ీరు ధనమునకుగానుమమ్ము రక్షించండి.బలమునకుగానుమమ్ము రక్షించండి.మానవులు అనుభ ించుసుఖములకుగానుమమ్ము రక్షించండి.సమృద్ధికిగాను మమ్మురక్షించండి.

21.అశ్విద్వయమా! ీరు పితృతుల్యద్యులోకపు వడిలోకార్యతత్పరులైఉన్నను ప్రశంసనీయులైసుఖించుచున్ననుమా వద్దకు ిచ్చేయండి.

## పదవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడుప్రగాధుడు, దేవతలు-అశ్వినులు,ఛందస్సు-బృహతి,పంక్తి, త్రిష్టుప్.

1.అశ్విద్వయమా! ీరు యజ్ఞగృహములుఉన్న లోకమునఉన్నారా? ద్యులోకపు దీప్తమానప్రదేశమున ఉన్నారా?అంతరిక్షమున నిర్మించుకున్నగృహమున ఉన్నారా?ఎక్కడ ఉన్నను ఇక్కడికి ంచ్చేయండి.

2.అశ్విద్వయమా! ీరు మనువుప్రజాపతి యజమానియజ్ఞమునుసంసిక్తము చేసి ఉన్నారు.కణ్వపుత్రుల యజ్ఞముఅట్టిదేయనితెలియండి. నేనుబృహస్పతిని,సకల దేవతలనుఇంద్రుని ంష్ణువునుశీఘ్రుగాం అశ్వములుగలఅశ్వినులను ఆహ్వానించుచున్నాను.

3.అశ్వినులు శుభకర్ములు.వారు మా హంని స్వీకరించుటకుఅవతరించినారు. నేనువారిని ఆహ్వానించుచున్నాను.వారి స్నేహముదేవతలలోఉత్కృష్టము. సహజము.

4.అశ్విని కుమారులు జ్యోతిష్టోమాదులకుప్రభువులు.వారికి స్తోత్రశూన్యదేశమున కూడస్తోతలుందురు.వారు హింసారహితయజ్ఞపు పకృష్ట జ్ఞాతులు.వారు స్వధ - బలకారకస్తుతి సహితులైసోమమయ మధుపానముచేయవలెను.

5.అశ్వినులారా! ీరు అన్నవంతులు.ధనవంతులు.ఇప్పుడు ీరు పూర్వదిశ, పశ్చిమదిశలేక ద్రుహ్యు,అను, తుర్వశ, యదువులవద్ద వున్ననునా పిలుపు ంనండి. నావద్దకురారండి.

6.బృహత్ హంభక్షులగుఅశ్విద్వయమా! ీరు అంతరిక్షమును కేగుచున్ననుద్యావాపృథ్వులకు అభిముఖముగావెళ్లుచున్ననుతేజోబలమునరథముపై కూర్చుండి ఉన్నను,ఎక్కడినుంచైననుఇక్కడికి ంచ్చేయండి.

పదకొండవసూక్తము

ఋషి-కణ్వపుత్రుడువత్సస్యుడు, దేవత-అగ్ని,ఛందస్సు-గాయత్రి,చివరిది త్రిష్టుప్.

1.అగ్నీ! నీవు మానవులకర్మ రక్షకుడవు. అందువలననేయజ్ఞములందునిన్ను స్తుతింతురు.

2.శత్రుపరాజయకారి అగ్నీ!నీవు యజ్ఞములందుకీర్తనీయుడవు. యజ్ఞములనేతవు.

3.జాతవేద అగ్నీ!మా శత్రువులనువేరుచేయుము.దేవద్వేషులనుశత్రువులనువేరు చేయుము.

4.జాతవేద అగ్నీ!శత్రువు సంపమునయజ్ఞము చేయుచున్నానుఅటుతొక్కవు.

5.మేము ంప్రులము.నీవు అమరజాతవేదవు.మేము నిన్ను ంస్తృతముగాస్తుతింతుము.

6.మేము మానవంప్రులము. అగ్నికి హవ్యముసమర్పింతుము. ప్రసన్నునిచేతుము. మారక్షకొఱకు అగ్నిని స్తుతింతుము.పిలుతుము.

7.అగ్నీ! ఉత్తమ గృహముకన్నను వత్సఋషిమమ్ము ఎక్కువగా ఆకర్షించును.అతని స్తుతి నిన్నుకోరును.

8.నీవు అనేక దేశములందుసమానముగా దర్శనంస్తావు.అందుకే నీవు సకల ప్రజలకుస్వాంం. యుద్ధములందుమేము నిన్ను పిలుచుచుందుము.

9.మేము అన్నాభిలాషులము.మమ్ము రక్షించుమనియుద్ధమునఅగ్నిని ఆహ్వానిస్తాము.యుద్ధములందుఅగ్ని ంచిత్ర ధనయుక్తడగును.

10.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞమునపూజ్యుడవు. ప్రాచీనుడవు.నీవు చిరకాలముగాహోతవు. స్తుతింపదగినవాడవు.యజ్ఞములందుఆసీనుడవగుదుము.నిన్ను హంతోతృప్తిపరచుకుందువు.

11.అగ్నీ! మాకు సౌభాగ్యముప్రదానము చేయుము.

-:ఇయ్యది:-

శ్రీవత్సగోత్రోద్భవుండను,దాశరథి లక్ష్మణాచార్యబుచ్చమాంబలపౌత్రుండను, ిద్వాన్వెంకటాచార్య వెంకటాంబలపుత్రుండను, ఆంధ్రదేశఆస్థానక ి దాశరథి కృష్ణమాచార్యఅనుజుండనుశ్రీ//ల//సౌ//కమలానాిమ్మధర్మపత్నీ సమేతుండను.
"చిల్లరదేవుళ్ళు-మోదుగుపూలు-పావని-చలనచిత్రరచయితయు-శరతల్పం-కొత్తకాపురం-ింత సంసారం- తూరుపు తెల్లవారింది- రంతిదేవుడు- అఖండదీపం- దొంగసొమ్ము"దూరదర్శన సీరియల్రచయితయు అగు దాశరథిరంగాచార్య రచించినఆంధ్రవచనఋగ్వేదసంహితయందలి అయిదవఅష్టకము సమాప్తము.

"యదిద్రత్యాతస్త్వమేతాదహమవేయస్తోతారిద్ధి ధిషేయరదావసోన పాపత్వారాసయ".